فرهنگ

ترکی استانبولی به فارسی

TÜRKÇE–FARSÇA

SÖZLÜK

تألیف

ابراهیم اولغون و دکتر جمشید درخشان

YAZAN

IBRAHİM OLGÜN Ve CEMŞİD DRAHŞAN

موسسه انتشارات تلاش

خیابان شریعتی جنوبی روبروی خلیفه گری

تلفن : ۶۱۴۸۶ فاکس: ۶۶۵۷۶

A

A a حرف اول الفبای ترکی، آ، ا
aba عبا
abacı عبافروش، عبادوز
abadî نوعی کاغذ کلفت کاهی رنگ روشن
abajur آباژور
abalı عبائی، عباپوش، عبابدوش
abandırmak حیوانی را بزانو نشاندن یا روی دست تکیه‌دادن
abani قماش یا پارچهٔ سفید که با ابریشم زرد دست‌دوزی شده‌باشد
abanmak روی چیزی خم شدن، تکیه‌دادن، سربار کسی‌شدن
abanoz چوب آبنوس
abartmak مبالغه کردن
abes عبث، بیهوده
abıhayat آب حیات
abıru آبرو
abide بنای یادگار تاریخی
abla آباجی، خواهر بزرگتر، به‌دختر یا زن بزرگتر برسبیل احترام گفته میشود
ablak صورت کرد و چاق و گوشتالو
abluka محاصره
abone آبونه
abonman آبونمان
abrss خالدار، دارای خالها و لکه‌ها و رنگهای مختلف، ابرش
abstre مجرد
abuk-sabuk پرت و پلا، چرت و پرت، حرفهای بی‌معنی و بی‌سر و ته
abullabut کودن، احمق
abur cubur غذا یا چیزهای نامرتب و درهم برهم
abus عبوس
acaba آیا؛ آیا چنین است؟
acar پرقوت و قوی‌بنیه، پرحرکت
acayıp عجیب و غریب
acele فوری، سریع
aceleci پرعجله، دست‌پاچه
Acem ایرانی، فارس (عجم)
acem درموسیقی ترك نتی است نزدیك به «می»
acem_aşiran نام آهنگی درموسیقی ترك
acem_buselik نام آهنگی درموسیقی ترك
Acemce بفارسی، بزبان ایرانی
acemi ۱ـ ناشی ۲ـ غریبه، ناشناس
acem-kürdî نام آهنگی درموسیقی ترك
acenta = acente نمایندگی، نمایندگی تجارتی یا حمل و نقل وغیره
acep عجب، آیا
aceze عجزه، اشخاص عاجز
acı ۱ـ تلخ، تند، تیز، ناگوار

۲ـ درد ، دردناك
acıağaç درخت کوچکی‌است درمناطق حاره که ریشه وپوستش تلخ و درطب بکار می‌رود
acıbadem بادام تلخ
acıca تلخ مزه
acıklı غمناك ، پرغصه ، پرغم ، ماتمزده
acıkmak گرسنه شدن
acılanmak, acılaşmak تلخ شدن ، تند شدن
acılı تلخی‌دار ، تندی‌دار ، عزادار
acılık تلخی، تندی
acıma ۱ـ درد ۲ـ رحم ، مروت ، دلسوزی
acımak ۱ـ دلسوختن ۲ـ درد کردن
acımsı, acımtırak تلخ مزه ، تند مزه
acındırmak کسی را برحم‌آوردن
acınmak بحال کسی‌دل‌سوختن، غصه‌خوردن
acıtmak دردآوردن
acibe چیزی که دیده‌نشده ، چیز عجیب
âcil عاجل ، فوری
acip عجیب ، غریب
aciz عجز ، ناتوانی
âciz عاجز ، بی‌دست و پا
âcizane عاجزانه
acûl عجول
acun کائنات ، گیتی ، عالم
acur ۱ـ خیار چنبر ۲ـ آژور (درخیاطی وگلدوزی)
acuze عجوزه
aç ۱ـ گرسنه ۲ـ حریص ۳ـ فقیر
açan بازکننده
açar آچار
açgözlü چشم و دل گرسنه ، حریص
açgözlülük طمع ، حرص ، پستی
açı زاویه ، گوشه
açık باز ، گشاده ، واضح ، رنگ‌باز ، کم رنگ ، وسیع ، روباز
açıkartırma مزایدهٔ حضوری ، حراج
açıkça علنی ، بی‌پرده ، بطور وضوح ، رك
açık deniz دریای‌آزاد
açıkeksiltme مناقصهٔ حضوری

açıkgöz زرنگ ، موقع‌شناس ،مردرند
açıkgözlük زرنگی ، مرد رندی
açıkhava هوای‌آزاد ، جای بدون سقف
açıklamak فاش‌کردن ، توضیح دادن
açıklık ۱ـ باز ، روباز ، فضادار ۲ـ جای وسیع خلوت
açıklı-koyulu سایه روشن
açıksaçık سروضع نامرتب و باز
açıkta بیرون ، روباز ، دور ، بی‌محل ، موقتاً بیکار
açıktan ۱ـ مفت ، بی‌زحمت ۲ـ از دور
açılır-kapanır باز و بسته شو ، تاشو
açılış گشایش ، افتتاح
açılmak ۱ـ بازشدن ، افتتاح ۲ـ بحال آمدن،جان گرفتن۳ـ دورشدن کشتی‌وغیره ازساحل۴ـ درددل کردن
açındırmak پهن کردن ، گستردن ، منطبق کردن ، انطباق
açısal زاویه‌ای
açlık گرسنگی
açma (açış) افتتاح ، گشایش
açmak بازکردن
açtırmak بدست دیگری بازکردن
ad اسم ، نام
ada جزیره
âda دشمنان ، اعداء
adaçayı نوعی برگ خوش‌بو مثل چای
adak نذر ، نذری
adale عضله
adalet عدالت ، دادگستری
adam مرد ، انسان ، آدم ، نوکر
adamak نذر کردن
adamakıllı بخوبی ، حسابی
adamca مثل‌آدم ، انسان‌وار
adamcağız مردك ، مرد بیچاره
adamlık انسانیت ، آدمیت
adamsız بی‌نوکر ، بدون پیشخدمت
âdap آداب ، رسوم
adaptasyon اقتباس ، تطبیق
adapte اقتباس ، منطبق ، موافق‌شده
adaş هم‌اسم ، هم‌نام

adavet دشمنی ، عداوت ، خصومت
aday نامزد (برای وکالت یا شغل وغیره)
addetmek محسوب کردن ، تصور کردن
adem نیستی ، نابودی ، عدم ، مرگ
âdem حضرت آدم ، بابا آدم
adese عدسه ، عدسیه
adet تعداد ، دانه ، عدد
âdet رسم ، عادت
âdeta تقریباً ، معمولاً ، مانند
adım قدم
adımlamak باقدم اندازه گرفتن
âdi پست ، معمولی ، عادی ، فرومایه
âdil عادل ، منصف
âdilâne عادلانه ، منصفانه
âdilik پستی ، بدی
adlandırmak تسمیه ، اسم گذاشتن ، نام گذاری کردن
adlanmak نام گرفتن ، موسوم شدن
adli نامدار ، نامیده شده
âdlı sanlı با اسم و رسم ، شهرت‌دار
adlı عدلیه‌ای ، مربوط به دادگستری
adlî tıp طب قانونی
adliye دادگستری ، عدلیه
adres آدرس ، نشانی
adsız بی‌نام ، بدون اسم
af عفو ، بخشودگی ، بخشیدگی
afacan بچهٔ شر ، بچهٔ ناوفلا ، آتش‌پاره ، بچهٔ شیطان
âfaki آفاقی
afal afal مات و متحیر ، مبهوت
afallamak, afallaşmak متحیر شدن
afallaştırmak, afallatmak مات و متحیر کردن
afaroz اخراج، طرد، طرد کردن ازمسیحیت
afedersiniz ببخشید ، انشاءالله خواهید بخشید
âferin آفرین ، بارك‌الله
âfet آفت، ضرر وزیان، (مج) زن خوشگل
affetmek بخشیدن ، عفو کردن
afi پز ، خودنمائی
afif باعفت و عصمت ، عفیف

afiş اعلان دیواری
afiyet صحت ، عافیت ، نوش جان
afsun افسون ، جادو
afsuncu جادوگر ، افسونگر
afsunlu جادوشده ، افسون شده
aftoş عاشق ، خاطرخواه (عو)
afyon افیون ، حشیش و تریاك
afyonkeş تریاکی ، افیونی
agu صدای بچهٔ شیرخوار دروقت نشاط و خوشحالی
ağ تور ، تور ماهی
ağa ارباب ، آقا
ağabey آقا دادائی ، برادر بزرك
ağaç درخت ، چوب
ağaç-çileği نوعی تمشك
ağaçkakan دارکوب
ağaç-kavunu بالنگ
ağaçlandırmak درختکاری کردن
ağaçlık محل پر درخت
ağalık آقائی ، آقابودن ، اربابی
ağarma ۱ـ سفیدی ۲ـ طلوع فجر
ağarmak سفیدشدن ، طلوع فجر
ağartı ۱ـ سفیدی که از دور پیدا شود ۲ـ لبنیات
ağartma عمل سفید کردن ، سفید و براق کردن نقره
ağartmak سفید کردن
ağda شیرهٔ شکر و لیموی جوشانیده که بحالت غلیظ و چسبناك درآورند
ağı زهر ، سم
ağıl ۱ـ چهاردیواری که با چپر یا دیوار محصورشودبرای شب کردن رمه‌های بز وگوسفند وامثال آن ، آغل ۲ـ هاله، خرمن ماه
ağılamak مسموم کردن ، زهردادن
ağılanmak مسموم شدن ، زهرخوردن
ağılı زهردار ، سمی
ağır سنگین ، گران ، سخت ، شدید ، خسته کننده ، درخورد کننده ، یواش، آهسته
ağırbaşlı موقر ، متین

ağyar اغیار
ah آه
ahali اهالی
ahar, kola آهار ، چسب
âhar دیگر ، دیگری ، آخر
ahbap دوست ، رفیق
ahbaplık دوستی ، رفاقت
ahçı آشپز
ahçıbaşı سرآشپز
ahçılık آشپزی
ahdetmek عهد کردن
ahdî مربوط بعهد و پیمان
ahdiatik کتابهای قبل از حضرت عیسی ، کتاب عهد عتیق ، تورات
ahdicedit کتابهای بعد از حضرت عیسی ، کتاب عهد جدید ، انجیل
ahenk ۱ـ آهنگ ، مقام ۲ـ توافق ، هم‌آهنگی ، بموقع ، موافق
ahfat احفاد ، نوه و نتیجه‌ها ، نسل
ahır آخور
âhir آخر، پایان ، انتها
ahir اخیر، آخری
ahiren اخیراً ، اواخر
ahiret آخرت
ahit عهد ، پیمان
ahitleşmek عهد و پیمان بستن
ahitname عهدنامه
âhize گیرنده ، آلت دریافت کننده الکتریك ، آخذه
ahkâm احکام ، حکم‌ها
ahlâf اخلاف
ahlâk اخلاق ، خلق ، خوی
ahlâk-dışı خلاف اخلاق ، غیراخلاقی
ahlâkî اخلاقی
ahlâklı خوش‌اخلاق
ahlâksız بداخلاق ، بدخلق
ahlâksızlık بداخلاقی
ahmak احمق ، کم‌عقل ، نادان
ahret آخرت
ahşap اخشاب ، چوب و تخته ، چیزی که از چوب و تخته ساخته شده‌باشد

ağırbaşlılık وقار ، متانت ، سکونت
ağırca قدری سنگین ، نسبتاً سنگین
ağırceza محکمهٔ جنائی ، محکومیت جنائی
ağırlamak اعزاز واکرام و احترام مهمان
ağırlaşmak ۱ـ سنگین شدن ۲ـ متین و موقرشدن ۳ـ بیات وخراب‌شدن‌غذا
ağırlaştırmak, ağırlatmak سنگین کردن
ağırlık ۱ـ وزن ، سنگینی ۲ـ مهمات ، تدارکات وارزاق یك واحدنظامی ۳ـ پولی که‌ازطرف داماد به‌عروس داده می‌شودبرای تهیهٔ جهیزه ۴ـ رخاوت و سستی ۵ـ حال خفقان که درخواب به‌انسان عارض می‌شود
ağırsamak سرسنگین‌شدن، بی‌اعتنائی کردن
ağıt ۱ـ مرثیه ۲ـ نوحه‌سرائی و عزاداری
ağıtçı مرثیه‌خوان ، نوحه‌سرا
ağız ۱ـ دهان، دهن ۲ـ سر یا در ظروف ۳ـ مصب رودخانه ۴ـ دهانه ۵ـ لهجه ۶ـ زبان ۷ـ وهله ، دفعه
ağız آغوز ، فله ، اولین شیرحیوانات بعداز زایمان
ağızlık ۱ـ موشتوك ، چوب سیگار ۲ـ دهنی درآلات موسیقی آن‌قسمتی که‌بدهان گرفته می‌شود ۳ـ پوزه‌بند ۴ـ دهنی تلفن و بلندگو و امثال آن
ağızsız بی‌سروزبان ، آدم ملایم و بی‌صدا
ağlamak گریستن ، گریه کردن
ağlaşmak باهم گریستن ، با همدیگر گریه و زاری کردن
ağlatmak گریانیدن ، به‌گریه آوردن
ağma, akanyıldız شهاب
ağrı درد
ağrılı دردمند ، دردناك
ağrımak درد گرفتن ، درد کردن
ağrısız بی‌درد ، بدون درد
ağrıtmak درد آوردن
ağ tabaka سفیدی چشم
ağustos ماه اوت ، هشتمین ماه سال فرنگی
ağustosböceği جیرجیرك

ahtapot ۱ـ هشت پا ، نوعی جانور دریائی‌هشت‌پا،اختپوت ۲ـ غدهٔ‌چرکی که درجداربینی پیدا می‌شود، پولیپ
ahu, ceylan آهو
ahududu تمشك
ahval ۱ـ احوال ۲ـ وضعیت
ahzetmek اخذکردن ، دریافت‌کردن ، گرفتن
aidiyet متعلق‌بودن به ، صلاحیت (دادگاه و غیره)
aile ۱ـ عائله ۲ـ عیال
ait بستگی ، مربوط و متعلق بودن
ajan ۱ـ نمایندگی یك شرکت یا یك دولت ۲ـ جاسوس
ajanda دفترچه یادداشت روزانهٔ تقویم‌دار
ajans خبرگذاری روزنامه و جرائد
ajur آژور ، ژوردوزی ، سوراخ دوزی اطراف دستمال یا سفره و غیره
ajurlu ژوردار ، آژوردار
ak سفید
akabinde متعاقباً ، بلافاصله ، درتعقیب‌آن
akağaç نوعی درخت میوه‌پید دار
akait عقائد
akanyıldız شهاب
akar جاری ، روان
akar, akaret جائی که‌کرایه داده شده درآمد داشته‌باشد ، مستغلات ، عقار
akarsu آب جاری ، جویبار
akasya اقاقیا
akbaba عقاب
akbalık ماهی سفید
akcığer جگر سفید ، شش
akça ۱ـ نسبتاً سفید ۲ـ akce ، پول، سکه
akçaağac نوعی درخت ، سپیددار، سپندان
akçalı مالی ، مربوط به پول
akçe نوعی سکه سابق عثمانی ، آقچه
akdetmek منعقدکردن
akibet عاقبت ، سرانجام
akıcı روان ، جاری ، سیال
akıcılık روان‌بودن ، سلاست ، روانی
akıl عقل

akıllanmak باعقل شدن ، عقل‌رس شدن
akıllı باعقل ، عاقل
akıllılık باعقل‌بودن ، باعقلی
akılsız بی‌عقل ، نادان
akılsızlık بی‌عقل‌بودن ، بی‌عقلی
akım جریان برق یا آب یا هوا
akın هجوم ، حمله
akıncı هجوم‌کننده ، مهاجم
akıntı ۱ـ چیزی‌که روان است یا چکه یا نشد می‌کند، ریزش۲ـچرك،جراحت
akıtmak ریختن ، جاری‌کردن
akıde عقیده
akide , akide şekeri نوعی‌آب نبات—
akik سنگ عقیق
akil عاقل
akim عقیم
akis انعکاس ، عکس ، وارو ، برعکس
akit عقد انعقاد
âkıt عاقد
akkefal ماهی سفید
akkor شعلهٔ سفید خیره‌کننده درائرحرارت زیاد(تقریباً ۱۸۰۰ درجه)،نار بیضا
akkuyruk نوعی چای اعلا (دم سفید)
aklamak ابراء ، پاك ، تمیز ، تصفیه کردن
aklan دامنهٔ کوه ، شیب ، میل‌کوه
aklanmak سفیدشدن ، تصفیه شدن حساب یا دعوی ، برائت ، ابراء
aklen عقلاً
aklık سفیدی ، پاکی
aklî مربوط به عقل ، عقلی
akma جریان ، سریان ، ریزش
akman تمیز ، عفیف ، پاك‌دامن
akraba اقربا ، قوم و خویشان
akran اقران ، هم‌گنان ، دوستان
akreb, akrep عقرب
aksâ اقصی ، دورترین نقطه
aksak چلاق ، لنگ ، شل
aksakal ریش‌سفید ، بزرگ محل
aksaklık لنگی ، معطلی
aksamak لنگیدن ، خوب پیش‌نرفتن‌کاری
aksetmek منعکس‌کردن ، منعکس شدن

aksettirmek منعکس کردن ، انعکاس‌دادن
aksırık عطسه
aksırmak عطسه کردن
aksırtmak به عطسه آوردن
aksi برعکس ، برخلاف ، لجوج
aksilik برعکسی ، خلاف قاعده
aksine برخلاف ، وارونه ، برعکس
aksu آب سفید چشم
aksülamel عکس‌العمل
akşam غروب ، سرشب
akşamcı کسی که هر شب می‌نوشد
akşamlamak در جائی یا برای کاری غروب ماندن ، شب بسر آوردن
akşamlık مخصوص غروب
akşamüstü طرف شب ، طرف غروب
aktar, attar عطار ، دکان عطاری
aktarlık عطاری
aktarma ۱ـ درمسافرت تغییردادن قطار یا کشتی یا اتوبوس وغیره ۲ـ ماده‌ای را از ظرفی بظرف دیگر ریختن
aktarmak شعر یا نوشتهٔ کسی را در متن دیگری جا دادن
aktavşan نوعی موش صحرائی بزرگ
akti اجرت ، دستمزد
akval اقوال ، گفته‌ها ، قول‌ها
akvam اقوام ، جوامع ، مردم
akvaryum نمایشگاه آبی ، ظروف بزرگ مکعب که اطراف آن شیشه و آب در آن ریخته‌شده ماهی‌های ریز یا جانوران دریائی در آن نگاهداری می‌شوند
akyuvar گلبول سفید خون
al حقه ، حیله ، گول زنی
al ۱ـ سرخ کم‌رنگ ، رنگ گل انار ۲ـ سرخاب ۳ـ بعقیدهٔ قدیمی‌ها جنی بوده که سراغ زائو می‌آمده، عال
al ۱ـ سرخ ، قرمز ۲ـ حیله ، گول
âl عائله ، آل ، خاندان
ala ۱ـ رنگ برنگ ۲ـ رنگ میشی
âlâ اعلا ، عالی ، خیلی‌خوب
alabaca اسبی که از زانو یا مچ به پائین سفید است

alabildiğine با تمام سرعت
alabora, albura وارونه‌شدن کرجی ، چوب بادبان که بشکل صلیب روی کرجی بادی نصب می‌شود
alaca رنگارنگ ، رنگ مخلوط
alacak طلب
alacakaranlık تاریک روشن
alacaklı طلبکار ، داین
alacalanmak رنگ برنگ شدن ، رنگ عوض کردن
alafranga فرنگی مآب ، اروپائی
alâimisema = gök kuşağı قوس قزح
alâka بستگی ، محبت ، توجه ، علاقه
alâkadar مربوط ، علاقمند
alâkalı علاقمند ، متوجه ، مربوط
alâkasız بی‌توجه ، بی‌علاقه ، لاقید ، نامربوط
âlâm غصه‌ها ، دردها ، آلام
alamana نوعی فایق بزرگ برای ماهی‌گیری یا حمل هیز
alâmet نشان ، علامت
alan میدان ، مساحت ، سطح
alarga حریم آبهای ساحلی ، فاصلهٔ آبهای ساحلی
alaşım فلز مرکب ، عیار ، آلیاژ
alât آلات ، اسباب ، وسایل کار
alaturka شرقی ، محلی ، ترکی محلی
alay ۱ـ استهزاء ، مسخره ۲ـ گروه ، جمعیت ، دسته
alaycı مسخره کن ، استهزاء کننده
alâyim نشانی‌ها ، علامت‌ها ، علایم
alâyiş آلودگی ، آلایش
albüm آلبوم
albümin سفیدهٔ تخم مرغ ، آلبومین
alçacık خیلی پائین و پست
alçak پایین ، پست
alçakgönüllü متواضع ، فروتن
alçaklamak تحقیر کردن ، توهین کردن
alçaklık پستی ، دنائت
alçalmak ۱ـ پست شدن ۲ـ پایین آمدن
alçı گچ

aldanmak اغوا شدن ، گول‌خوردن ، فریب خوردن
aldatıcı گول‌زن ، فریبنده
aldatmak گول‌زدن ، فریب دادن
aldırmak ۱ـ عمل خریدن یا گرفتن را بکسی محول کردن ۲ـبخود گرفتن یا اهمیت‌دادن به‌حرفی، رنجیدن
alelusul اصولا ، علی‌الاصول
alelumum عموماً ، علی‌العموم ، بطور کلی
alem بیرق ، پرچم ، علم
âlemşumul جهانی ، دنیائی
alenen آشکارا ، علناً
alenî آشکار ، واضح ، علنی
aleniyet وضوح ، علنیت
alesta آماده ، حاضر بکار ، حاضر یراق
alet وسیله ، واسطه ، آلت
alev الو ، شعله
Alevî پیروان حضرت علی ، علوی ، ترکهای غیرسنی که معتقداتی نظیر علی‌اللهی یا اهل حق ایران دارند
Alevîlik از فرقهٔ علوی بودن ، علوی‌گری
alevlendirmek آتش را دامن زدن ، شعله‌ور کردن
alevlenmek ۱ـ شعله‌ور شدن ۲ـ (مج) عصبانی‌شدن خشمناك شدن
algı ادراك
alıcı ۱ـ مشتری ، خریدار ۲ـ دریافت کننده ۳ـ دستگاه گیرنده‌برقی یاالکتریك
alık بی‌دست و پا ، ساده‌لوح
alıklık حماقت ، کودنی
alıklaşmak مات شدن ، خیره ماندن
alıkoymak مانع شدن ، بازداشتن
alım ۱ـ خرید ۲ـ عمل گرفتن ۳ـ گیرائی ، جذابیت
alımlı جذاب ، گیرا ، جاذب
alımsız بدگل ، زشت ، بی‌نمك
alın ۱ـ جلو ، رو ، جبهه ۲ـ جبین ، پیشانی
alınteri رنج ، زحمت ، عرق جبین
alni açık روسفید ، سربلند
alın yazısı تقدیر ، سرنوشت
alındı ۱ـ گرفته شد ۲ـ قبض ، رسید

alıngan حساس ، زود رنج
alınmak بخود گرفتن ، رنجیدن
âliahıa آل‌عبا ، خاندان حضرت رسول
alil مریض ، ناقص ، علیل
âlim فاضل ، دانشمند ، دانا ، عالم
alış عمل گرفتن ، عمل خریدن ، خرید
alışık آشنا ، خوگرفته ، معتاد
alışmak خوگرفتن ، عادت کردن
alışkanlık عادت ، اعتیاد
alıştırmak معتاد کردن ، عادت دادن ، پیچ و مهره وغیره را بهم‌جور کردن یا جا انداختن
alışveriş خرید و فروش ، داد و ستد ، معامله
alıvermak ربودن ، تندگرفتن یا خریدن ، بلندکردن
âli بلند ، عالی
alicenap نظربلند ، بلندهمت ، عالی‌جناب
alkım قوس قزح
alkış دست زدن ، کف زدن
alkışlamak کف زدن
alkol الکل
alkolik الکلی ، دائم‌الخمر
allahlık صاف ، زود باور ، ساده‌لوح ، بی‌خاصیت
allâk بدقول ، حقه‌باز ، بی‌بند و بار
allak bullak شلوغ ، درهم‌برهم ، زیرو رو
allâme بسیار دانا ، پرعلم ، علامه
allık سرخاب ، قرمزی ، سرخی
alma عمل گرفتن ، وصول ، دریافت
almaç آلت گیرنده برق یا تلفن ، آخذه
almak ۱ـ خریدن ۲ـ وصول کردن ۳ـ دریافت داشتن ۴ـ گرفتن ۵ـ قبول کردن۶ـ کسب کردن۷ـفتح کردن
Alman آلمانی
Almanca به‌آلمانی ، بزبان آلمانی
Almanya کشورآلمان
aln açık روسفید ، سربلند
alp قهرمان ، پهلوان
alt پائین ، زیر ، پست

altçene فك اسفل ، آرواره زيرين ،چانه
altcins جنس پست
altetmek سقلوب كردن ، بزير آوردن ، سرنگون كردن
altı شش (۶)
altıgen شش ضلعی ، مسدس
altıköşe شش زاويه ، شش گوشه
altın زر ، طلا
altıncı ششم
altınlamak طلاگرفتن ، مطلاكردن
altınlı ذهبی ، طلائی
altlık زيردستی يا چيز كلفتی كه وقت نوشتن زير دست گذاشته می‌شود
altmış عدد شصت
altmışaltı شصت و شش
altmışıncı شصتم ، شصتمين
altmişlık شصت تائی ، شصت سالگی
altsınıf درجه پست ، كلاس پائين
alttakım قسمت‌های زيرين يك ماشين ، طبقهٔ پست
altüst زير و زبر ، درهم برهم ، زير و رو
alüminyüm آلمونيم
alüvyon خاك يا شنی كه آب باخودآورد ، رو ب
alyuvar گلبول قرمز خون
âmâ كور ، اعمی
ama, amma ليكن ، لكن ، ولی ، اما
amaç نشانه ، هدف ، آماج ، مقصد
amal ۱ـ آمال ۲ـ اعمال
aman فرياد ، فغان ، امان
amansız سنگدل ، بی‌امان
ambalaj بسته‌بندی
ambar ۱ـ انبار ، مخزن ۲ـ پيمانه ۷۵ سانتيمترمكعبی اندازه‌گيری شن و ماسه ۳ـ مؤسسه ياشركت حمل‌ونقل
ambarcı انباردار
amber عنبر
amber balığı عنبرماهی ، نوعی ماهی
amberbu برنج عنبربو ، برنج صدری ، دم سياه

amber çiçeği گل عنبر
amca عمو ، عم ، عموجان
amcazade پسرعمو يا دختر عمو
amden عمداً ، قصداً
amel ۱ـ عمل ۲ـ اسهال
amele عمله ، كارگر
ameli ممكن ، عملی
amelimanda بيكاره ، واماننده
ameliyat عمل جراحی ، عمليات
ameliyathane اطاق جراحی
âmenna آمنا، قبول وباور كرديم يا می كنيم
amil عامل ، سازنده
amir متصدی
amiral عنوان افسران نيروی دريائی بالاتر از سرهنگ
âmirane آمرانه
amme عامه ، عمومی ، همگانی
amorti ۱ـ در بخت‌آزمائی يا لاتاری كمترين برنده ۲ـ قرضه‌ای كه فوراً پرداخت شده نزولش بريده شود
ampul ۱ـ لامپ برق ۲ـ آمپول
amud=amut عمود ، ستون ، خط راست
amudi عمودی
amudufikarî, omurga kemiği ستون فقرات
an ۱ـ لحظه ، آن ۲ـ ذهن ، فكر
ân حسن و جمال ، جذابيت
ana ۱ـ ننه ، مادر ۲ـ مادر روحانی يا مقدس ۳ـ اساس ، پايه ، اصل
anacıl بچه‌ننه
anne مادر ، والده
anaç ۱ـ حيوان يا درختی كه وقت بچه‌آوردن يامميوه‌دادنش رسيده‌باشد ۲ـ زرنگ،باتجربه ۳ـ درشت، پير
anababa ابوين ، مادر پدر
anadandoğma برهنه ، مادرزاد
Anadolu آسيای صغير ، شبه‌جزيرهٔ تركيه ازاستانبول‌تاسرحد ايران راآناطولی می‌گويند
anafor ۱ـ مفت ، يادآورده

anaforcu ۲ـ گرده‌باد ، گرداب
کلاه‌گذار ، مفت‌خور
anahtar ۱ـ کلید ۲ـ آچار
analık ۱ـ مادری ۲ـ نامادری ، مادر اندر
anane عنعنه ، رسم ، عادت
anarşı اغتشاش ، بی‌صاحبی ، هرج و مرج
anarşist اغتشاش طلب ، هرج و مرج طلب
anasır عنصرها ، عناصر
anason بادیانه ، بادیان ، رازیانه
anatomi علم تشریح
anayasa قانون اساسی
anayön هریك از چهار جهات اصلیه (شمال ، جنوب ، شرق ، غرب)
anayurt مادر وطن ، وطن اصلی
anbean هرلحظه ، آن به آن
ancak, anca ۱ـ اما ، فقط ، ولی ، تنها، منحصراً ۲ـ نهایت، حداکثر
andaç خاطره ، یادگاری
andıç دفتر یادداشت تقویم دار
andetmek قسم خوردن ، عهد کردن
andırmak ۱ـ بیادآوردن ، بخاطر آوردن ۲ـ شباهت دادن، تشبیه کردن
anestezi بیهوشی ، بیحسی
angarya کار بی‌اجرت ، بیگاری
angı=anı یادگاری ، خاطره
angin مشهور ، معروف
anı خاطره
anık ۱ـ حاضر ۲ـ قابل ، مستعد
anılmak بخاطر آمدن ، یاد شدن
anırmak عرعر کردن ، صدای الاغ در آوردن ، عربده کشیدن
anıt بنای یادگاری
anız ریشه و ساقه‌ای که بعد از چیدن محصول در زمین باقی می‌ماند
anî فوری ، آنی
anide فی‌الفور
anka سیمرغ ، عنقا
anlam مفهوم ، معنی
anlama فهم ، تفهم

anlamak ملتفت شدن ، فهمیدن
anlamdaş کلماتی که دارای مفهوم مشترك‌اند ، مترادف
anlamlı معنی‌دار
anlaşma توافق ، قرارداد
anlaşmazlık عدم توافق ، اختلاف
anlatım توجیه ، افاده ، توضیح
anlatmak تعریف کردن ، توضیح دادن ، فهماندن
anlayış ادراك ، فراست ، ذکا ، شعور
anlayışlı بافهم ، دراك ، بافراست
anlayışsız نفهم ، نادان ، بی‌شعور
anmak تذکر ، خاطر آوردن ، یادآوری کردن
ana, anne مادر
anneanne جده ، مادربزرگ
anonim ۱ـ بی‌اسم ، بی‌نام ۲ـ شرکت سهامی
anormal غیرطبیعی ، غیرمعمولی
ansız طفل نامشروع ، حرامزاده
ansızın غفلةً ، ناگهان ، آنی
ansiklopedi دائرةالمعارف ، انسیکلوپدی
ant, and سوگند ، قسم
and-içmek قسم خوردن
ant vermek سوگند دادن ، قسم دادن
antant قرارداد ، قول و قرار (فرانسه)
antropoloji مردم شناسی ، انسان شناسی
antika ۱ـ عجیب ، آنتیك ۲ـ ژور ، آژور
antipati تنفر ، نفرت
antipatik غیرمطلوب ، منفور
antitoksin تریاق ، پادزهر ، ضدزهر
antlaşma قرارداد ، میثاق ، عهدنامه
antlı قسم خورده
antoloji گلچین ادبی ، منتخبات ادبی
antrenör مربی ورزش ، معلم ورزش
apansız فوری ، آنی
aparmak دزدیدن ، زدن ، بلند کردن
apar topar باشتاب ، باعجله ، سرهم‌بندی
apaş ولگرد ، گردن کلفت ، داش

apaz یك مشت
apazlamak مشت کردن ، (بادبان کشتی) باد را در توی خود گرفتن
aperitif اشتها باز کن ، غذای اشتها آور
apış بین دو ران ، بین دو پا ، لای دوپا
apışmak ۱ـ گشاد گشاد راه رفتن ۲ـ (مج) در جواب گیر کردن ، متحیر شدن ، عاجز ماندن
apolet سردوشی ، پاگن
apse جراحت ، چرك جمع شدن زیر پوست
apşak ۱ـ پاکج یا کسی که وقتی پاها را جفت می کند وسط ساقها فاصله می گیرد ۲ـ خیلی خسته که حال راه رفتن ندارد
aptal بی‌شعور ، نادان ، احمق
aptallık بی‌شعوری ، حماقت ، نادانی
aptes وضوء ، آبدست
aptes almak وضوء گرفتن
aptes yapmak دفع حاجت کردن ، بمستراح رفتن
aptesane مستراح
aptessiz وضوء نگرفته ، بی‌وضوء
ar حیا ، عار
arsız پررو ، بی‌حیا ، بی‌عار
ara ۱ـ میانه ، مسافت ، فاصله ۲ـ واسطه ، رابطه
araba ۱ـ چرخ دستی ، ارابه ، گاری ۲ـ اتوبوس ، اتومبیل ۳ـ واگن
araban آهنگی‌است در موسیقی شرقی
arabacı گاری‌چی ، ارابه‌چی
arabozucu فتنه جو ، دو بهم زن ، سخن چین
arabulucu میانجی ، واسطه
aracı واسطه ، میانجی
araç وسیله ، اسباب ، واسطه
arak آهنگی‌است در موسیقی شرقی
araka نوعی نخود سبز درشت
arakçı دزد ، سارق (عو)
arafat عرفات
arakesit خط میانه ، - ط حاصل
arakıye عرقچین ، عرقیر

araklamak دزدیدن ، بلند کردن ، زدن (عو)
aralamak ۱ـ جدا کردن ۲ـ فاصله دار کردن
aralanmak فاصله یافتن ، جداشدن
aralık ۱ـ وسط ، میانه ، مسافت ، فاصله ۲ـ دالان، گذر ۳ـ ماه دوازدهم ترکی که مقابل ماه دسامبر فرنگی‌است
arama تحقیق ، تفتیش ، جستجو
aramak در پی چیزی گشتن ، جستجو کردن
aranağme ۱ـ نغمه‌ای که بین دو قسمت یا در آخر قطعه موسیقی می نوازند. رنگ ۲ـ (مج) حرفی را گاه گاه بحث و تکرار کردن
aranılmak جستجو شدن ، خواسته یا پرسیده شدن
aranmak سؤال شدن دربارهٔ چیزی یا کسی ، جستجو یا تعقیب شدن
arasıra گاه‌بگاه
arasız مرتباً ، لاینقطع ، بدون فاصله
arasöz نوشته یا سخن مابین کلام ، استطراد
arasta راسته بازار
araştırmak بررسی کردن ، تحقیق کردن ، تجسس کردن
arayıcı جستجو کننده
araz عرض ، نشانه
âraz اعراض ، علائم
arazi زمینها ، اراضی
arda ۱ـ چوب علامت که بزمین می کوبند ، میخ چوبی ۲ـ قلم‌تراشکاری یاخراطی
ardıç تخم اردج ، درخت عرعر، سرو کوهی
ardıç ağacı درخت عرعر
ardınca از عقب ، از پشت سر
ardısıra تعقیب هم ، پشت سر ، عقب هم
ardıl ۱ـ پشت سر هم ، متوالی ۲ـ خلف ، بعدی
ardiye ۱ـ انبار ۲ـ ارضیه ، انبارداری
argaç پود ، رشته نخی که در پهنای پارچه بافته می‌شود
argın ناتوان ، مانده ، خسته

دربند ، راه تنگ بین دو کوه argıt
زبان غیرادبی ، عوامانه argo
۱ـ زنبور ۲ـ تمیز، پاك ، خالص ، مبزا arı
شاه زنبور ، پادشاه زنبورها arıbeyi
پرورش زنبور ، کندوداری ، زنبور داری arıcılık
۱ـ ضعیف ، لاغر ۲ـ تمیز ، پاك arık
گل سفید مخصوص چینی‌سازی arıkil
برائت یافتن ، تمیز شدن ، پاك شدن arınmak
قسمت مچ دست تا به سرانگشتان arış
شستن ، تمیز کردن ، پاك کردن ، ترئه کردن arıtmak
نقص ، نقصان ، عیب ، خرابی arıza
ناهموار ، خراب ، معیوب arızalı
عارضی ، بعداً وارد شده arızî
۱ـ خالی ، عاری ۲ـ برهنه ، عریان ari
عارف arif
جوی ark
۱ـ عقب ، پشت ۲ـ حامی ، پشتیبان arka
دوست ، همدم ، رفیق arkadaş
پشتیبان دار ، محکم ، قوی arkalı
کوله‌پشتی حمالی arkalık
باستان شناسی arkeoloji
خجالت کشیدن ، حیا کردن ، عارداشتن arlanmak
علامت یا نشان پرچم یا کلاه ، علامت ، نشان arma
هدیه ، ارمغان ، سوغات armağan
صاحب کشتی ، صاحب سفینه armatör
ساز دهنی armonik
شکل گلابی armudî
۱ـ گلابی ۲ـ پخمه ، وارفته ، هالو armut
آلبانی arnavut
مملکت آلبانی arnavutluk
جو arpa
کورك چشم ، گل مژه arpacık
قطعه زمین ، عرصه arsa
پررو ، بی‌حیا ، بیعار arsız
شیر arslan

عرش ، بالاترین نقطه آسمان arş
آرشین ، واحد قدیم طول ، (تقریباً ۷۰ سانتیمتر) arşın
مخزن اسناد قدیمی، بایگانی، آرشیو arşiv
عقب ، پشت art
پس مانده ، بازمانده artakalan
(+) علامت بعلاوه ، باضافه artı
دیگر ، اضافه ، بیشتر artık
روز اضافی در سال کبیسه artıkgün
سال کبیسه artıkyıl
تزاید ، اضافه شدن artım
ری‌کردن برنج ، زیاد شدن برنج در موقع پختن artımlı
مزایده artırma
زیادکردن ، اضافه کردن artırmak
زیاد شدن ، اضافه شدن ، باقی ماندن artmak
عروض ، میزان شعر aruz
۱ـ پهنا ، گشادی ، عرض ۲ـ ارض ، زمین، روی زمین ۳ـ عرض، گفتن ، تقدیم arz
تقدیم داشتن ، توضیح دادن ، عرض کردن arzetmek
خواهش ، میل ، تقاضا arzu
عریضه ، عرضحال arzuhal
۱ـ آرزو کردن ۲ـ خواستن arzulamak
پرهوس ، آرزومند arzulu
۱ـ پیش‌وند ، بمعنی کم، کوچك ، پائین ، جزء ، (assubay) = افسر جزء ۲ـ قاقم ۳ـ تك خال ۴ـ سرکار as
عصبانی ، تند خلق asabî
عصبانی‌شدن asabileşmek
عصبانیت asabiyet
دکتر متخصص اعصاب asabiyeci
اصلی ، اساسی asal
پارازیت ، طفیلی asalak
نجابت ، اصالت asalet
از طرف خود ، اصالتاً asaleten
عصب asap
اعصاب âsap

asayiş راحتی ، آسایش
asbaşkan نایب رئیس ، کفیل
asbest آزبست ، پنبه یا نخ نسوز
ases عسس
asfalt اسفالت ، قطران
asgarî اقلاً ، حداقل
ashap صاحب‌ها ، صحابه‌ها ، اصحاب
asi تعلیق ، آویزان ، نفع ، منفعت
asıcıl منفعت پرست
asıl حقیقت ، منشأ ، اصل
asılanmak نفع بردن ، انتفاع
asılı آویزان ، معلق ، آویخته
asılmak ۱ـ آویختن ، دار کشیده شدن ۲ـ آویزان شدن ۳ـ بند شدن و اصرار کردن
asılsız بی‌اساس ، دروغ ، بی‌اصل
asılzade خانواده‌دار ، اصیل
asıntı تعویق ، تعلیق
asir عصر ، عهد ، قرن ، دور
aside خوراکی‌است که از گوشت و آرد و بامیه می‌پزند ، نوعی آش
asi عصیان گر ، طاغی ، عاصی
asil ۱ـ اصلی ۲ـ نجیب ، اصیل
asistan آسیستان ، دستیار
asit آسید
askér ۱ـ سرباز ۲ـ قشونی ، ارتشی
askerî قشونی ، سربازی ، ارتشی
askerlik خدمت سربازی ، نظام وظیفه
askı ۱ـ آویز ، آویزان شده ۲ـ چوب لباسی ، جای لباسی ۳ـ رخت‌آویز ۴ـ بند شلوار
asla ابداً ، اصلاً ، هرگز
aslan (arslan) شیر
aslanpençesi نوعی گیاه که در گلدان می‌کارند برگهای بزرگ بریده مانند پنجهٔ دارد
aslî حقیقی ، اصلی ، اساسی
asma ۱ـ درخت انگور ، مو ۲ـ داربست ۳ـ آویزان ، آویخته
asmagiller درختهای میوه از فامیل مو

asmak دار کشیدن ، معلق کردن ، آویزان کردن ، آویختن
asmakilit قفل آویز ، قفل
asmaköprü پل معلق
asma yaprağı برگ دلمه ، برگ مو
aspiratör هواکشنده ، مکنده
asrî امروزی ، متجدد ، عصری
asrîlik روشهای تازه ، اصول جدید ، تجدد
assubay افسر جزء ، درجه‌دار ارتش
ast مادون ، پائین ، جزء
astar آستر
astarlamak آستر کشیدن
astarlık پارچه آستری
astasım قیاس مطلق (منطق)
aşteğmen ستوان سوم
astigmatizm بی‌نظمی در طبقهٔ شفافهٔ چشم ، تیرگی در بینائی
astirmak آویزان کردن ، بند کردن آویختن توسط شخص دیگر
astma تنگ نفس ، مرض آسم
astragan پوست بخارا ، قره‌کل ، پوست بره
astronom منجم ، ستاره‌شناس
astronomi نجوم ، ستاره شناسی
asude آسوده ، راحت
Asya آسیا
asyaî آسیائی
aş خوراك ، غذا
aşağı طرف زیر ، پائین ، پست
aşağılamak تحقیر کردن ، خوار کردن ، پست شمردن
aşağılatmak زیرافکندن ، پست کردن ، پائین آوردن
aşağılık ۱ـ ذلت ، خواری ، پستی ۲ـ پست
aşağı yukarı تقریباً ، کمابیش
aşağılı yukarılı زیر و رو باهم
aşama رتبه ، طبقه ، مرتبه ، درجه
âşar, uşur ده یك‌ها ، اعشار ، عشور
âşarî اعشاری
aşayir (جمع) عشیره ، قبیله ، طایفه

aşçı آشپز ، طباخ
aşerme ویار
aşevi رستوران ، سفره‌خانه
aşı ۱ــ تلقیح سرم و آبله‌کوبی وغیره ۲ــ پیوند درخت
aşıboyası رنگ آجری ، رنگ اخری
aşıcı ۱ــ پیوند زننده ، پیوندکار ۲ــ تلقیح کننده ، آبله‌کوب
âşık ۱ــ عاشق ۲ــ ژولیده ، آشفته ، شوریده ۳ــ شاعری که شعر می‌خواند و ساز می‌زند
aşık, asık kemiği قاب استخوانی ، استخوان قوزك پا ، قاب بازی
aşıklı عاشق ، علاقمند
aşılama پیوندکاری ، تلقیح ، آبله‌کوبی ، مایه‌کوبی
aşılamak ۱ــ آبله‌کوبیدن ، تلقیح کردن ۲ــ سرایت دادن بیماری به شخص دیگر ۳ــ (مج) تلقین ۴ــ خنك کردن آب و غیره با قراردادن آن درون برف یا یخ
aşılı پیوند شده ، تلقیح شده
aşınma سائیدگی ، خورده شدگی در اثر سائیدن ، آب‌بردگی
aşınmak نخ‌نما شدن ، پاك شدن یا نازك شدن در اثر سائیدگی
aşıntı سائیدگی
aşırı فوق‌العاده زیاد ، افزون
aşırıbellem حافظه فوق‌العاده قوی
aşırıbesi افراط در تغذیه
aşındoyma اشباع
aşırılık افراط ، افزونی
aşırılmak ۱ــ سرقت شدن ، زده شدن ، دزدیده شدن ۲ــ از کار خارج شدن ، بیرون شدن
aşırmak ۱ــ جستن ، گذراندن ، رد کردن ۲ــ دزدیدن ، زدن ۳ــ دور کردن کسی که مطلوب طبع نیست (عو)
aşırtı دزدی از پولی که بشخص سپرده شود ، اختلاس
aşırtıcı کسی که پول امانت شده را بخورد ، مختلس
aşırtmak اعث سرقت شدن ، بدزد دادن
aşısız پیوندنشده ، مایه‌کوبی نشده ، تلقیح نشده
aşıtası گل اخری
aşikâr واضح ، آشکار
aşikâra آشکارا
aşina ۱ــ دوست ، آشنا ۲ــ وارد ، مطلع
aşinalık آشنائی ، حرکت دوستانه
aşiret عشیره ، طایفه
aşk عشق ، شوق ، محبت فوق‌العاده
aşketmek کوبیدن ، باضرب یا شدت زدن (سیلی)
aşkın بیش ، متجاوز ، از حد گذشته
aşkolsun اختیار دارید ، بارك‌الله بشما ، آفرین !
aşmak گذشتن ، جستن ، عبور کردن ، از حد گذشتن
aşna = aşina ۱ــ دوست ، آشنا ، رفیق ۲ــ خاطرخواه
aşna-fişna عشقبازی پنهانی ، خاطرخواهی
aşure نوعی غذا یا آش شیرین که از مخلوط گندم و سایر حبوبات وخشکبار پخته اغلب درروز دهم محرم، عاشورا، مثل شله‌زرد به همسایگان کاسه همسایه می‌دهند
aşüfte پریشان عشق ، آشفته
at اسب
ata پدر ، پدر زرگ ، جد ، شخص محترم
atâ احسان ، بخشش ، عطا
atacılık رجعت به خوی نیاکان
ataç اجدادی
atak جسور ، ماجراجو ، نترس ، پرجرأت ، بی‌باك
ataklık جسارت ، بی‌باکی ، جرأت
atalar اجداد ، پدران ، نیاکان
atalet عطالت ، بیکاری ، تنبلی، بی‌حرکتی
atamak بشغلی تعیین کردن ، منصوب کردن ، انتصاب
atanmak منصوب شدن ، تعیین شدن
atardamar شریان

ataşe وابسته ، آتاشه
atavizm=atacılık رجعت به‌خوی نیاکان
at canbazı اسب فروش ، دلال اسب
atelye کارگاه
ateş ۱ــ آتش ۲ــ تب ۳ــ شور و هیجان ، آتش عشق
ateşbalığı ماهی ساردین ، نوعی ماهی ریز
ateşböceği کرم شب تاب
ateşlemek آتش‌زدن ، آتش گیرانیدن ، آتش روشن کردن ، روشن کردن بخاری و غیره
ateşlendirmek آتشی کردن ، گیراندن
ateşli پرحرارت ، جوشی ، آتشین
atfen عطفاً
ateşperest آتش‌پرست
atfetmek عطف کردن
atgiller حیوانات از طبقهٔ اسب و الاغ و قاطر و مانند آن
atıcı تیرانداز ، (مج) دروغگو
atıf عطف
atık طفار کره گیری (بوسیلهٔ زدن شیر یا ماست) ، اسباب کره گیری
atıl بیکار ، تنبل ، عاطل
atılgan=atak جسور ، پرجرأت ، متهور
atılım=atılış پرش ناگهانی، هجوم ، حمله
atılma عمل حمله و هجوم
atılmak حمله و هجوم کردن.
atım تیررس ، فاصله‌افتادن چیزی که پرت می کنند
atış تیراندازی ، طرز انداختن
atışmak دعوا ، منازعه ، مشاجره کردن
atıştırmak ۱ــ با عجله خوردن یا توشیدن ۲ــ نم‌نمک باریدن
ati آتی ، آینده ، مستقبل
atik زرنگ ، فرز ، چابک
atîk قدیم ، کهنه ، عتیق
âtiyen درآینده
atiyye احسان ، بخشش ، عطیه
atkafalı کله خر ، احمق
atkı ۱ــ پود ، رشته‌ای که در بافتن پارچه‌بافته می‌شود، نخ ۲ــ روسری، شال گردن ، چارقد
atkulağı ترشك ، نام گیاهی است
atlama جهش ، پرش
atlamak ۱ــ گذشتن یا رد شدن ۲ــ پریدن ، جستن
atlambaç لی‌لی‌بازی
atlas اطلس
atlatmak ۱ــ گذراندن ، ازخود رد کردن ۲ــ از سر باز کردن ۳ــ خلاص شدن
atlet زورمند ، پهلوان
atlı سوار ، اسب سوار
atlıkarınca چرخ فلك (آلات‌بازی)
atma پرت کردن یا انداختن ، پرتاب
atmaca شاهین ، عقاب ، باز
atmak از اسلحه در کردن ، پرت کردن ، انداختن
atmosfer فضا ، هوا ، آتمسفر
atom جزء لایتجزی ، اتم
atomal مربوط به اتم ، اتمی
atsineği خرمگس ، مگس سگ
atsız پیاده ، بی‌اسب
attırmak پراندن ، رد کردن ، بیرون انداختن
av شکار
avlamak شکار کردن
aval جیرو ، ضامن سند تجارتی
aval ابله ، کم عقل ، ساده‌لوح
avam مردم ، عامه ، عوام
avans مساعده ، پیش‌پرداخت
avara لنگربرداشتن ، از ساحل جدا شدن
avare بیکاره ، آواره ، سرگردان
avare etmek کسی را مشغول کردن و ازکار بازداشتن
avarelik بیکارگی ، آوارگی
avarız گرفتاری‌ها ، عوارض ، موانع
avarya کالاهای خراب شده ، ضایعات مال‌التجاره
avaz صدا ، فریاد ، آواز
avcı شکارچی

avcılık شکار ، شکارچی گری
avdet برگشت ، مراجعت ، عود
avize چراغ آویز ، شمعدانی ، لوستر
av köpeği سگ شکاری ، سگ تازی
avlak محل شکار ، شکارگاه
avlamak شکار کردن ، (مج) بدام انداختن ، فریفتن
avlanmak بدام افتادن ، گرفتارشدن ، شکار شدن ، با شکارکردن خود را مشغول ساختن
avlu حیاط
avrat=avret (عو) زوجه ، عیال ، زن (عورت)
avret جاهای محرم بدن انسان ، عورت
avruk پیچیده ، منحنی، کج
avuç کف دست ، مشت
avuçlamak مشت کردن
avukat وکیل دادگستری ، وکیل عدلیه
avunç تسلی
avundurmak تسلی‌دادن ، ساکت کردن
avunmak تسلی یافتن ، خود را مشغول کردن و تسکین دادن
avuntu مایهٔ تسلی
avurt گونه ، گودی طرفین صورت ، لپ
avurtlamak فیس کردن ، پزدادن ، لاف زدن
avurtlu پر فیس و افاده
avurt satmak پز دادن ، لاف زدن
avurt zavurt etmek فیس وافاده کردن، خودنمائی کردن
Avusturalya استرالیا
Avusturya اطریش
Avusturyalı اطریشی
avutmak سر بچه را گرم کردن ، ساکت کردن ، تسکین دادن
ay قمر، ماه
aya کف دست
ayağı çabuk زرنگ ، بدو ، چالاك
ayak پا ، فوت ، قدم
ayakçı پیشخدمت سرپائی
ayak altı جای پر رفت و آمد ، محل پرازدحام
ayakkabı کفش ، پوتین
ayakkabıcı کفاش ، کفش‌فروش
ayaklamak لگد کردن، با پا اندازه گرفتن
ayaklanmak ۱- شورش کردن ، عصیان کردن. قیام کردن ۲- راه‌افتادن بچه
ayaklı پادار ، پایه‌دار
ayaklık جای پا ، پائی ماشین‌آلاتی که با پا کار می کنند
ayaksızlar حیوانات بی‌پا ازفامیل‌قورباغه
ayak takımı اشخاص بی‌سر و پا ، رجاله
ayaktaş همراه ، رفیق ، هم پا
ayakteri انعام ، بخشش ، مزدپا
ayakucu سمت پا ، نك پا ، طرف پا
ayaküstü روی پا ، سرپا ، درحال ایستاده
ayakyolu کنار آب ، مستراح
ayal عیال ، همسر ، زوجه ، زن
ayan عیان ، ظاهر ، روشن ، آشکار
âyan بزرگان ، سران ، اعیان
ayar میزان ، اندازه ، عیار
ayarcı مأمور دولتی که مقیاسهای کسبه را عیار و کنترل می کند
ayarlamak عیار کردن ، میزان کردن
ayaz سرماخشکه ، ایاز
ayazda kalmak در ایاز و یا سرما ماندن ، (مج) محروم ماندن
ayazlamak در ایاز ماندن ، یخ کردن
ayazma چشمه‌ای که بعقیدهٔ یونانیان مقدس شمرده می‌شود
aybalta تبرزین
aybaşı ۱- روز اول ماه ، سرماه ۲- عادت ماهیانهٔ زنان
ayçiçeği گل آفتاب‌گردان
aydın ۱- نورانی ، روشن ، واضح ۲- روشن‌فکر
aydınlatmak توضیح دادن ، روشن کردن
aydınlık وضوح ، نورانیت ، روشنائی
ayet علامت ، آیه ، آیت
aygın (aygın baygın) افسرده ، بی‌حال
ayı خرس

ayıbalığı فوك ، خوك آبی ، خرس آبی
ayıb, ayıp زشتی ، نقص ، عیب
ayıcı دوره گرد که خرس را به بازی می آورد ، خرس باز
ayıgiller پستانداران از فامیل خرس
ayık هوشیار ، بیدار
ayıklık هوشیاری ، بیداری
ayıklamak انتخاب کردن ، پاك کردن ، تمیز کردن ، جدا کردن
ayılmak بهوش آمدن ، بخود آمدن
ayıp, ayıb عیب ، نقص ، زشتی
ayıplamak عیب جوئی کردن ، عیب گوئی
ayıpsız بی نقص ، بی عیب
ayıraç درشیمی ماده‌ای که برای جدا کردن ترکیبات شیمیائی بکار برده می‌شود
ayiran چیزی که درفیزیك نور را به رنگهای بسیطه تجزیه می کند، جدا کننده
ayırdetmek فرق گذاشتن ، تبعیض کردن ، تشخیص دادن
ayırmak انتخاب کردن ، تمیز دادن ، جدا کردن ، کنار گذاردن
ay ışığı روشنائی ماه ، مهتاب
ayıüzümü نوعی میوه شبیه انگور (عنب الدب)
âyin تشریفات ، آئین مذهبی ، رسم ، مراسم
âyin-i cem مراسم مخصوصی که در تکیهٔ بکتاشی‌ها انجام می‌شود
ayine=ayna آینه
aykırı متناقض ، وارونه ، برعکس ، برضد ، مغایر ، مخالف
aylak عاطل ، بیکاره ، معطل
aylık حقوق ماهیانه ، شهریه ، مواجب
aylıkçı کارمند ، نوکر باب ، حقوق بگیر
ayn ۱- عیناً ، همانند ۲- چشمه ، چشم
ayna آئینه
aynacı آئینه فروش ، آینه ساز ، (مج) حقه باز
aynali آئینه‌ای . (عو) سیك ، فشنگ ، هرچیزی که آئینه داشته باشد
aynalık قسمت گرد یا صاف عقب یا دم کشتی که نام کشتی آنجا نوشته می‌شود
aynasız ۱- بی ریخت ، بی قواره (عو) ۲- بد خلق ، ناسازگار (عو) ۳- مأمور پلیس (عو)
aynen همانند ، کاملاً شبیه ، عیناً
aynı مشابه ، شبیه ، عین
aynî مربوط بچشم ، نظری ، عینی
ayniyat اشیائی که دارای قیمت پولی باشند ، اموال منقول
ayniyet عین هم بودن ، شباهت تام
ayol حرف ندا ، و تعجب است که بیشتر در محاورهٔ زنان متداول است
ayraç ۱- پرانتز ۲- معیار (درشیمی) برای تشخیص اجزاء مرکبه
ayran آبدوغ ، دوغ
ayrancı دوغ فروش
ayrı جدا ، علیحده ، دیگر
ayrı basım چاپ جداگانهٔ یکی از مقالات از یك مجله
ayrıca علاوه بر آن ، جداگانه ، به‌علاوه
ayrıcalık تبعیض ، برای دیگری امتیاز قائل شدن
ayrık ۱- نوعی گیاه هرزه بیمار ۲- شاذ ۳- جدا از هم
ayrılık اختلاف ، دوری ، غریبی ، جدائی
ayrısız بدون تفاوت ، بدون فرق
ayrım ۱- فصل ، باب ۲- تفاوت ، فرق
ayrımlı فرق دار ، جور بجور
ayrıntı تفصیلات ، فرع ، شعبه
ayrışık ۱- متفاوت ۲- جوراجور ، گوناگون
ayrışım تجزی ، تحلل ، از هم جدا شده
ayrışmak انحلال ، تحلل ، تجزیه شدن
ayrıt خط تقاطع دو سطح ، فصل مشترك
ayva به (میوه)
ayva ağacı درخت به
ayvalık بهستان ، باغ به
ayvaz پیشخدمت ، پادو (قد)
ayyaş میگسار ، مشروب خوار ، دائم‌الخمر
ayyuk ستارهٔ کوچك روشن طرف راست کهکشان . (مج) : لاترین نقطهٔ آسمان . عیوق

az کم ، ناچیز ، مختصر
âza اعضاء=âzalar ، عضو
âzab , azap شکنجه ، اذیت ، عذاب
âzad , âzat آزاد ، مرخصی اطفال از درس ، بی‌قید
azade آزاده ، خلاصی یافته
azadeser مستقل ، آزاد
azadegi استقلال ، آزادگی
azadetmek آزاد کردن ، مرخص کردن ، ول کردن
âzalık عضویت ، اعضا بودن ، عضو بودن
azalmak کم شدن ، پائین آمدن
azaltmak کم کردن ، مختصر کردن
âzam بزرگترین ، اعظم
âzamî حداکثر ، بیشترین
azamet بزرگی ، عظمت
azametli باعظمت
âzâr آزار ، عذاب، اذیت
azar سرزنش ، ملامت ، تشر ، سرکوفت
azar azar کم کم ، بتدریج
azarlamak سرزنش کردن، طعن و تشرزدن
azarlanmak ملامت شنیدن
azdırılmak تحریك شدن، اوقات‌تلخ شدن
azdırmak تحریك کردن ، منحرف کردن
Azerî اهالی یا زبان آذربایجانی
azgın منحرف شده ، عصبانی ، خشمناك
azgınlık مست شده انجهوت (حیوان)
azıdişi دندان کرسی ، دندان آسیا
azıcık یك جزئی ، خیلی کم ، مختصری
azık آذوقه ، توشه ، علوفه ، خوراك
azıklanmak تهیه آذوقه ، آذوقه گرفتن
azıklı کسی که فقرا را اطعام می‌کند ، شخص خیر
azıklık آذوقه ، نفقه ، معیشت
azılı زورمند ــ خطر

azım استخوان ــ عظم
azımsamak کم و کوچك شمردن
azınlık اقلیت
azışmak شدت ، بالاگرفتن ، تند شدن
azıştırmak رفته رفته شدت دادن ، شدید کردن
azıtmak ۱ــ شدید کردن ، ترقی دادن ۲ــ منحرف کردن ، ازحد معمولی خارج کردن
azil عزل
azim اراده ، عزم
azimkâr باعزم ، مصمم ، بااراده
azîm عظیم ، بزرگ ، مهم
azimet مسافرت ، حرکت ، عزیمت
aziz ۱ــ عزیز، پرقیمت ۲ــ شوخی
azizlik عزیزی ، شوخی ، خوشمزگی
azletmek عزل کردن، برکنار کردن ازکار
azlık کمی ، نایابی
azmak ۱ــ ازحال طبیعی خارج شدن ۲ــ عصبانی شدن ۳ــ مست شدن شهوانی ۴ــ دورگی شدن (حیوان) ۵ــ اختلام شدن ۶ــ جوی ، نهر ، چالهٔ آب
azman ۱ــ تزاید فوق‌العاده ۲ــ دورگی (حیوان) ۳ــ غول‌آسا
azmetmek عزم کردن
azmış ازحال طبیعی خارج شده ، خشمگین شده ، دورگه (حیوان) ، مست شهوت شده
aznavur زمخت ، گردن کلفت ، متجاوز
aznif یك نوع بازی دومینو
azoik ۱ــ خاك زمین بسیار قدیمی وکهنه ۲ــ خاکی که درآن آثارزندگی یا فوسیلی نباشد
azrak نادر ، کمیاب

B

B b دومین حرف الفبای ترکی «ب»

bab=bap ۱ــ در ، درب ۲ــ قسمت ۳ــ باب ، موضوع

Bab سید علی‌محمد شیرازی ملقب به باب (۱۸۵۰ــ۱۸۱۹)

baba ۱ــ پدر ۲ــ پیر، شیخ ۳ــ سرستون که در اسکله طناب کشتی را به‌آن می‌بندند

babaanne مادر بزرگ ، والدهٔ پدر

babacan مرد خوش مشرب ، مرد پخته و خوب

babaç خروس بزرگ و پیر

babalı ۱ــ پدردار ۲ــ آدم عصبانی، تند خلق

babalık ۱ــ پدری ۲ــ قیم ، ولی ۳ــ ناپدری

babatatlısı نوعی شیرینی‌تر

babayani ۱ــ درویش مآب ، ساده پوش، باباواری ، داش

babayiğit مرد دلیر، جسور ، دلاور

Babıâli باب‌عالی، عمارت نخست وزیری (در دورهٔ عثمانی)

Babîlik ۱ــ بابیت ۲ــ بابی‌بودن

baca دودکش ، سوراخ بخاری ، دودکش بخاری واجاق وغیره

bacak پا ، لنگ ، ساق پا ، پاچه

bacaksız قدکوتاه ، کوتاه‌قد ، پاکوتاه

bacanak باجناق

baci ۱ــ خواهربزرگ ۲ــ خدمتکار، باجی

baç باج

badana سفیدکاری ، رنگ‌کاری دیوار با گچ یا آهك ،دوغ‌آب‌گچ یا آهك

badanacı استاد سفیدکار که دیواررا باگچ یا آهك سفید میکند

badanalamak سفیدکاری‌کردن دیوار و اطاق و امثاله

bade باده ، مشروب

bademباادام

bademcik لوزه ، یکی از لوزتین

bademlik باغ بادام

bademşekeri شیرینی بادام، لوز شیرینی که ازخمیر بادام میسازند

badi badi تاتی تاتی ، راه رفتن‌بچه

badire خطر ، بلای‌ناگهانی

bagaj باگاژ ، توشهٔ مسافر

bağ ۱ــ گره، بند، بستگی ۲ــ ارتباط علاقه

bağ bozumu فصل چیدن انگور ، فصل پائیز

bağ budamak بریدن وچیدن شاخه‌های زیادی درخت مو

Bahai ۱- بهائی ، پیرو دیانت بهائی ۲- دین بهائی

Bahailik بهائیت ، بهائی بودن ، دیانت بهائی

bahane بهانه ، عذر

bahar ۱- بهار ۲- شکوفه و سبزه‌ای که *اول بهار روی درختها پیدا میشود ۳- ادویه

baharat=bahar ادویه‌جات ، ادویه ، بهارات

baharlı=baharatlı ادویه‌دار

bahçe باغ ، باغچه

bahçelik سبزه زار ، جای پرسبزه وباغچه

bahçıvan باغبان

bahir دریا ، بحر

bahis بحث ، فصل ، مطلب ، موضوع ، باب ، مباحثه

bahri=ördek نوعی اردك دریائی

bahrî دریائی، بحری

bahriye نیروی دریائی، بحریه

bahriyeli افراد نیروی دریائی، بحریه‌ای

bahsetmek بحث کردن ، حرف زدن

bahşetmek بخشیدن ، عطا کردن ، احسان کردن

bahşiş انعام ، بخشش

baht بخت اقبال ، طالع

bahtiyar خوشوقت ، مشعوف ، مسرور ، بختیار ، سعادتمند

bahtsız بدبخت ، بی‌طالع

bahur ایام هفت روزهٔ شدت گرمای مرداد

bahusus بخصوص ، علی‌الخصوص

bakakalmak حیران و متحیر ماندن

bakan ۱- وزیر ۲- نگاه کننده ، بیننده

bakanlık وزارت

bakarkör کوری که چشمانش بازاست

bakaya ۱- بقایا ، باقیمانده ۲- بقایای مالیاتی، دراصطلاح سربازی معاف موقت

bakıcı ۱- پرستار، مواظب ۲- فال‌بین

bağcı باغ دار

bağdaş چهار زانو

bağdaş kurmak چهار زانو نشستن

bağdaşmak توافق کردن ، هم‌فکرشدن ، سازش

bağdaşmazlık اختلاف ، ناسازگاری ، عدم توافق

bağ=fiil فعل رابط ، صیغهٔ ربط

bağımlı تابع ، غیرمستقل

bağımsız مستقل، آزاد

bağımsızlık استقلال، آزادی

bağıntı بستگی، علاقه ، نسبت ، ارتباط ، ربط

bağır آغوش ، سینه ، بغل

bağırmak جیغ زدن ، داد زدن ، فریاد کشیدن ، داد کشیدن

bağırsak=barsak روده ، امعاء ، احشاء

bağırtı فریاد ، صدا ، جیغ

bağırtmak جیغ کسی را در آوردن ، فریاد یا صدای کسی را بلند کردن ، به‌جار کشیدن واداشتن

bağış بخشش ، عطا ، تبرع

bağışlamak ۱- عطا کردن ، بخشیدن ۲- عفو کردن

bağlama ۱- علاقه ، بستگی ۲- نوعی‌تار، سه تار ترکی ۳- اتصال ، بستگی

bağlamak بستن، گره زدن ، محکم کردن ، بندآوردن ، مربوط کردن ، متصل کردن

bağlanmak مربوط شدن ، دل بستن ، گرفتارشدن ، بسته شدن ، علاقه پیدا کرن

bağlantı ارتباط ، بستگی

bağlı بسته ، وابسته ، منسوب ، مربوط ، مقید ، مسدود

bağlık مرغزار ، سبزه‌زار ، باغ وباغچه ، باغستان ، تاکستان ، باغ انگور

bağlılık بستگی، علاقه ، ارتباط ، نسبت

bağrışmak باهم ویامتقابلاً فریاد کردن ، داد و فریاد کردن متقابل

bakıcılık ۱ـ پرستاری ۲ـ فال‌بینی
bakılmak پرستاری و مواظبت شدن
bakım ۱ـ مواظبت ، معاینه ، نظارت ۲ـ نقطه‌نظر
bakımlı خوب مواظبت و نگاهدا ی شده
bakımsız بی‌مواظبت مانده ، بی‌سرپرست
bakınmak نظر کردن به‌چپ و راست ، اطراف را نگاه کردن
bakır مس
bakırcı مسگر، مس‌فروش
bakış نظر، نگاه ، دیده
baki باقی، برقرار
bâkir باکر، دست‌نخورده
bâkire باکره ، دختر شوهرنکرده
bakiye بقیه ، باقیمانده
bakkal بقال ، سقط فروش
bakkaliye بقالی، سقط فروشی
bakla باقلا
baklagiller بقولات ، ازفامیل باقلا مانند لوبیا و نخود و بنشن
baklava باقلوا
bakliye بقولات
bakmak ۱ـ نگاه کردن ، نظر کردن ۲ـ مواظبت کردن ۳ـ نظارت کردن ۴ـ معاینه کردن
bakraç سطل کوچك مسی
baksana آهای نگاه کن! نگاه کن!
bakteri باکتری ، میکروب
baktırmak نشان دادن ، مورد معاینه قراردادن
bal عسل
bala فرزند ، بچه ، کوچولو (لهجهٔ آذری یا تاتاری)
balaban ۱ـ آدم چاق و گنده ۲ـ خرسی که میرقصانند
balabanbaşı نوعی مرغ که درلجن‌زارها زندگی میکند
balarısı زنبور عسل
balayı ماه عسل
balcı عسل‌فروش

balçık گل ، گل شل ، گل چسبناك
balçık hurması, inciri خرما یا انجیر له شده که در صندوق‌ها پر میکنند
baldır ساق پا ، ماهیچهٔ پا
baldıran زهر، شوکران
baldız خواهرزن
bale نمایشی که موضوع آن فقط رقص و موسیقی بدون حرف باشد ، بالت
balerin زن یا دختر رقاصه ، بالرین
balgam ۱ـ بلغم ۲ـ خلط سینه ، اخلاط
balık ماهی
balıkçı ماهی‌گیر، ماهی‌فروش
balıkçıl ماهی‌خوار ، مرغ ماهی‌خوار
balıketi ۱ـ گوشت ماهی ۲ـ شخص خوش‌اندام موزون (بیشتر به زنها اطلاق میشود)
balıkhane انبار ماهی، مرکز عمده‌فروشی ماهی
balıklama شیرجه
balıksırtı ۱ـ شکل پشت ماهی، شیب دار ۲ـ پارچه راه‌راه جناقی
balina ۱ـ وال ماهی، نهنگ ماهی ۲ـ طلق یا صفحه و لایه سفت لای یقه
balistik علم مربوط به تأثیر و حساب سلاح‌های آتش‌زا
balkabağı کدو تنبل ، کدوی شیرین ، کدو زرد
balkan سلسله کوههای جنگل‌دار، بالکان
balkımak درخشیدن (قد)
balkır برق (رعد) ، درخشش (قد)
balkon بالکن ، ایوان
ballandırmak ۱ـ مبالغه در مدح ، آب وتاب دادن ۲ـ قوام آوردن شکر
ballıbaba نوعی نبات یا گزنه
ballık نوعی آفت درخت انگور
balmumu موم عسل
balo مجلس رسمی شب‌نشینی و رقص ، باله
balon ـ بالون ۲ـ بادکنك رنگی
balta تبر
baltalamak (مج) ممانعت کردن ،

خراب کردن
balya بسته ، تکه ، لنگه . عدل مال‌التجاره
balyoz پتك ، چکش سنگین
bambaşka بکلی مغایر، اصلاً جور دیگر
bamteli ۱ـ سیم (بم) صدای کلفت تار و ساز وغیره ۲ـ (مج) نقطه‌ضعف کسی
bamya بامیه (سبزه)
bandra بیرق ، پرچم کشتی که تابعیت آن را نشان میدهد
bandırmak در توی آب یا مایع یا شیرینی فرو بردن . غوطه‌ور ساختن
bandırol باندرول، نوار نازك یا برچسب ادارهٔ انحصارات
bando دستهٔ موزیك
bangır bangır (bağırmak) داد وفریاد باصدای بلند . های‌های فریاد کردن
bâni بانی، بنا کننده
banka بانك
bankacı کارمند بانك
banker بانکدار، صاحب بانك (مج) شخصی که زیاد پول دارد
banknot اسکناس ، پول کاغذی
banliyö حومه ، قطار راه‌آهن محلی
banmak غوطه‌ور کردن یا فرو بردن چیزی درمایع ، تریت یا تلیت کردن
banyo حمام ، شستشو
bar ۱ـ بار مشروب خوری ۲ـ نوعی رقص دستجمعی مخصوص جوار ارضروم
baraj سد آب . بند
baraka باراك ، کلبه
barbar بربر، قوم وحشی
barbunya ۱ـ لوبیای چیتی ۲ـ نوعی ماهی کوچك قرمز و سفید
barbut نوعی بازی یا قمار با تاس
barça (قد) نوعی قایق سربازی که زیر آن مسطح است
bardacık انجیر تازه
bardak لیوان . استکان
barem جدول تعیین پایه و مقدار حقوق کارمندان

barınak پناهگاه . التجاءگاه
barındırmak پناه دادن ، تأمین راحتی یا التجاء دادن
barınmak پناه آوردن ، ملتجی شدن
barış صلح ، آشتی
barışçı صلح جو
barışık در حال آشتی و دوستی
barışmak آشتی کردن ، صلح کردن
barışsever صلح پرور ، صلح دوست
barıştırmak آشتی‌دادن ، صلح دادن
bari اقلاً ، باری
bârid بارد ، سرد ، خنك
bârika بارقه
barikat مانع ، سد ، سپر
bâriz بارز ، آشکار ، واضح
baro کانون وکلای دادگستری
barok سبکی درمعماری (قد)
barometre میزان‌الهوا، هواسنج ، بارومتر
baron عنوان طبقه‌ای از نجبا در اروپا ، بارون
barsak=bağırsak روده. امعاء ، احشاء
barudi رنگ باروتی
barut باروت
baruthane کارخانه باروت سازی
baryum باریوم ، فلزی است نقره‌ای رنگ
basamak پله ، پلکان ، رتبه ، درجه
basar بصر، دیده ، نظر
basari بصری . مربوط به‌چشم
basbayağı بطور ساده . صاف و ساده ، صاف و پوست کنده
basıcı طبع کننده ، چاپ کننده
basık ۱ـ فشرده ۲ـ پست ، پائین
basılı طبع شده ، مطبوع
basılmak چاپ شدن . طبع شدن
basım طبع ، چاپ . صنعت چاپ
basımevi چاپخانه . مطبعه
basın مطبوعات . روزنامه‌ها و مجلات
basın toplantısı جلسه مطبوعاتی
basınç فشار . تضییق
basil باسیل . میکروب

basıölçer=manometre فشار سنج ، مانومتر
basiret بصیرت
basiretli با بصیرت ، دوراندیش
basiretsiz بی‌بصیرت
basit ۱ـ ساده ۲ـ ساده‌لوح ، ساده دل ۳ـ پست
basketbol باسکت‌بول
baskı ۱ـ فشار ، زور ۲ـ چاپ ، طبع
baskıcı کسی که نقوش روی کاغذ یا قماش چاپ می کند
baskın ۱ـ سنگین ۲ـ پرفشار ۳ـ حمله ، هجوم ، غافل گیر
baskül قپان
basma چاپ ، چاپی، چاپ شده
basmacı سازنده یا فروشندهٔ قماشهای رنگین یا قالبی
basmak ۱ـ پا روی چیزی گذاشتن ، لگد کردن ۲ـ حمله و هجوم کردن ۳ـ چاپ کردن ، طبع کردن ۴ـ فشار دادن ، زور آوردن ۵ـ چپاندن ، طپاندن
basmakalıp کلمات و جملات قالبی، حرفهای زیاد گفته شده و مکررات
bastı نوعی آبگوشت سبزی ، خوراك گوشت چرخ کرده و سبزیجات
bastıbacak شخص پاکوتاه ، خیله
bastık لواشك میوه
bastırmak ۱ـ فشاردادن ، له کردن ۲ـ خاموش کردن ، خوابانیدن ، ساکت کردن ۳ـ فائق آمدن
baston عصا ، چوب دستی
basur بواسیر
baş ۱ـ سر، رأس، کله ۲ـ رئیس ۳ـ شروع
başabaş سربسر، بی‌حساب، مطابق یکدیگر
başak خوشهٔ جو یا گندم ، سنبله
başaklanmak خوشه بستن
başaltı ۱ـ پهلوان درجه دوم ۲ـ کابین یا اطاقهای ملوانان در طرف جلو کشتی

başarı موفقیت ، کفایت ولیاقت
başarılı موفق
başarmak موفق شدن ، ازعهده برآمدن ، خوب انجام دادن
başbakan نخست وزیر، رئیس‌الوزراء
başbakanlık نخست وزیری
başbuğ فرمانده کل
başçavuş سرگروهبان
başcı ۱ـ سرعمله ، مباشر، سرکارگر ۲ـ کله‌پاچه فروش
başgedikli سرگروهبان
başgöz etmek (عو) متأهل کردن ، شوهر یا زن دادن
başhekim سرطبیب ، سرحکیم
başıboş ۱ـ افسارگسیخته ۲ـ سرخود
başıbozuk ۱ـ غیرنظامی ، سویل ۲ـ غیرمنظم ، بی‌ترتیب
başıkabak سربرهنه ، بدون کلاه
başka دیگر، دیگری ، غیر ، جدا
başkaca بطور جداگانه
başkalaşmak تغییرشکل دادن ، تغییر پیدا کردن ، عوض شدن
başkalık تغییرحال ، دگرگونی
başkan ۱ رئیس ۲ـ رئیس جمهور
başkâtip سردبیر، رئیس دفتر
başkent پایتخت
başkomutan. سرفرمانده ، فرمانده کل
başkonsolos سرکنسول
başkonsolosluk سرکنسولگری
başkumandan=başkomutan سرفرمانده ، فرمانده کل
başlamak شروع کردن ، آغاز کردن ، از سرگرفتن
başlangıç ابتدا ، شروع ، سرآغاز ، دیباچه ، سرلوحه
başlanmak شروع شدن ، آغازشدن
başlatmak کاری را وادار بشروع کردن
başlayış شروع ، بدو ، ابتدا ، آغازچیزی
başlıbaşına سرخود ، مستقل
başlıca ۱ـ در درجهٔ اول ۲ـ سرآمد

۳- مهم و مشهور
başlık ۱- سرآغاز ، سرلوحه ۲- سرستون ۳- کلاه مانند ، باشلق ۴- شیربها
başmakale سرمقاله
başmüfettiş سرمفتش ، سربازرس
başöğretmen مدیر دبستان
başparmak شست دست یا پا
başsız بدون رئیس ، بی‌سرپرست ، بی‌سر
başşehir=başkent پایتخت
baştan از سر، ازسرنو
başvekil نخست وزیر، رئیس‌الوزراء
başvurmak متوسل شدن ، تشبث‌نمودن
başyazar سرمقاله‌نویس ، سردبیر
başyazı سرمقاله ، مقالهٔ اول
bataat کندی ، تنبلی
batak باتلاق
batakçı ۱- متقلب ، کلاه‌بردار ، مال مردم خور ۲- کسی که مال و پول خود یا دیگران را ازبین می‌برد ۳- بد بده
bataklık محل باتلاقی
batarya ۱- واحدآتشبار(نظ) ۲- دسته‌ای از پیل یا قوه الکتریك ۳- اجتماع چند آلت
batı غرب ، مغرب
batık غرق‌شده ، مغروق
bâtıl باطل
batılı اهل ممالك غرب یا اروپا ، غربی
batın ۱- بطن ، شکم ۲- نسل، پشت
bâtın باطن ، درون
bâtını باطنی، حقیقی
Batıniye باطنیه ، نام فرقه‌ای از اسلام
batır=batur قهرمان ، پهلوان ، شجاع
batırmak ۱- غرق کردن ، فروبردن ۲- آلوده ، ملوث ، بد نام ، رسوا کردن
batış ۱- غرق ۲- غروب‌آفتاب ۳- ازبین رفتن ، نابودی
bati بطئی، یواش، آهسته
batmak ۱- غرق‌شدن ۲- غروب کردن ۳- فرورفتن ۴- نیست و نابود و محو شدن
batman (قد) واحد وزن ، من (تقریباً سه کیلو)
battal خیلی‌بزرگ ، غوال ، بی‌قواره
battaniye پتو
batur=batır پهلوان ، قهرمان
bavul چمدان بزرگ
bay بیك ، بك ، آقا
bayağı ۱- معمولی، ساده ۲- پست ۳- صرف ، محض ، کاملاً
bayan بانو ، خانم
bayat بیات ، مانده ، کهنه
bayati آهنگ بیات
baygın بیهوش ، مدهوش ، غش کرده
baygınlık از حال رفتگی ، بی‌هوشی ، حالت غش
bayılmak از هوش رفتن ، بیهوش شدن
bayıltmak بیهوش کردن
bayındır آباد ، معمور ، آبادان
bayındırlık عمران ، آبادانی ، آبادی
bayır محل شیب دار ، دامنهٔ کوه
bâyi بایع ، فروشنده
baykuş جغد ، باینوش ، بوم
bayrak بیرق ، پرچم ، علم
bayram عید
bayramlaşmak عید مبارکی کردن ، تبریك عید گفتن ، عید دیدنی کردن
bayramlık عیدی ، هدیهٔ عید
baytar دامپزشك ، بیطار
baz ۱- باز (درشیمی) ۲- اساس
bazalt بازالت ، مرمر سیاه ، سنگ تیره رنگ
bazan بعضی‌اوقات ، گاهی
bazı بعضی، برخی، پاره‌ای
bazlama=bazlamaç ۱- نان‌لواش که روی ساج می‌پزند ۲- نوعی شیرینی خمیر که روی ساج می‌پزند
bazu=pazı بازو
bazubent=pazıbent=pazıvant بازوبند

bazuka نوعی اسلحه ، نوعی تفنگ که راکت می‌پراند ، بازوکا
be ۱ــ «ب» ۲ــ حرف ندا
bebe=bebek ۱ــ عروسك ۲ــ بچهٔ شیرخوار
bebek عروسك ، بچهٔ کوچك یا شیرخوار
becayiş هریك از مأمورین که جای خودرا با مأمور دیگر عوض کند
becelleşmek دست به یقه شدن ، پنجه نرم کردن
becerikli زرنگ ، کارآمد ، باعرضه
beceriksiz بی‌دست وپا ، بیکاره ، بی‌عرضه
becermek از عهده برآمدن ، موفق شدن (مج) کار کسی را ساختن ، خراب کردن کار کسی
bedahet ۱ــ بداهت ، وضوح ۲ــ بی‌اندیشه (سخن گفتن) نسنجیده
bedava مجانی، مفت ، بادآورده
bedavacı مفت خور
bedbaht بدبخت
bedbin بدبین
beddua نفرین
bedel ۱ــ عوض ، بجای ۲ــ قیمت ، بها
bedelci شخصی که قسمتی از خدمت نظام وظیفه را در مقابل وجه معینی خریداری نماید
beden ۱ــ تن ، بدن ، تنه ۲ــ دیوار قلعه
bedesten (بزازستان) راسته‌بازار، بازار سرپوشیده که محل‌فروش جواهرات و اشیاء قیمتی باشد
bedevi بدوی ، بادیه‌نشین
bedi بدیع ، نو ، علم بدیع
bedia بدیعه ، نو بیرون‌آورده شده
bedihi بدیهی، واضح ، معلوم
bediî بدیعی
bediiyat=estetik علم زیباشناسی
bedir بدر ، بدر تمام ، ماه‌گرد
beğenilmek پسند شدن ، پسندیده شدن
beğenmek پسندیدن
behemehal درهرصورت ، هرطور شده
beher هرعدد ، هردانه ، هریك

behey (نداء) ای ، آی ، ایا
behimî بهیمی، حیوانی
behre بهره ، نصیب ، اطلاع ، قسمت ، حصه
beis بأس ، مانع ، عیب ، بدی
bej بژ ، رنگ‌کاه
beka بقاء ، دوام
bekâr عزب ، مرد بی‌زن یا زن بی‌شوهر ، مجرد
bekâret بکارت ، دوشیزگی
bekçi قراول ، نگهبان ، مستحفظ ، ناطور
beklemek ۱ــ منتظرشدن ، معطل‌شدن ، صبر کردن ۲ــ انتظار داشتن ۳ــ نگهبانی کردن ، منتظر گذاشتن ، معطل کردن
bekrî مشروب خور ، دائم‌الخمر (قد)
bektaşi بکتاشی
bel ۱ــ کمر، میان ۲ــ بیل، بیلچه
belâ بلا ، مصیبت
belâgat بلاغت ، رسائی سخن
belâhat بلاهت ، نادانی، کم عقلی
belâlı بربلا
belbel بر-بر نگاه کردن ، بر- بر
Belçika بلژیك
belde بلده ، شهر
belediye شهرداری ، بلدیه
belemek=kundaklamak قنداق کردن
belermek چشم را خیره کردن ، برای ترساندن چشم را خیلی باز کردن
beleş (عو) مفت ، مجانی
beleşçi مفتخور
belge سند ، مدرك ، ورقه ، برگه
belgelemek اثبات کردن ، توثیق کردن ، استناد کردن ، سند ارائه کردن
beliğ بلیغ ، فصیح
belirgin آشکار ، معلوم ، بارز ، واضح
belirli معین
belirmek واضح شدن ، نمایان شدن ، ظاهرشدن
belirti علامت ، اشاره ، نشانه
belirtmek واضح کردن ، توضیح دادن

belirsiz مبهم ، نامعلوم ، مجهول
belkemiği استخوان کمر، (مج) اساس مطلب ، موضوع اصلی.
belki بلکه ، شاید
bellemek ۱ــ یاد گرفتن . ازبر کردن ، حاضر کردن ، حفظ کردن ۲ــ بیل زدن
belleten بولتن ، مجله علمی
belletmek آموختن ، یاد دادن
belli معلوم . آشکار ، ظاهر. بدیهی
bellisiz نامعلوم ، ناپیدا
belsoğukluğu سوزاك
bembeyaz کاملا سفید ، سفید مثل برف
ben ۱ــ من ۲ــ خال ، نقطهٔ سیاه روی پوست بدن
benci خودخواه ، خودپسند
bencil خودپرست ، خودبین ، خودخواه
bencileyin مانند من ، مثل من
bencilik خودخواهی، خودبینی، انانیت
bendetmek بخود جذب کردن ، بخود جلب کردن
benek لکه ، لکهٔ پیس ، نقطه ، خال
benekli خالدار ، لکهٔ پیس‌دار
bengi ابدی ، دائمی
bengisu آب حیات
benim مال من ، ضمیر ملکی اول شخص
benimsemek صاحب شدن ، تصاحب کردن ، مال خود شمردن
beniz رنگ رو ، رنگ رخسار
benli خالدار
benlik ۱ـ شخصیت ۲ـ خودخواهی ، خودپرستی ، منیت ، انانیت
benlikçi خودخواه ، خودبین ، متکبر
bent=baraj ۱ــ بند ، سد ۲ــ بند شعر (در ترکیب و ترجیع)
benzemek شباهت داشتن ، شبیه‌بودن
benzer شبیه ، مثل ، مانند ، مشابه ، شبه
benzerlik شباهت ، مشابهت ، شبیه و مانند بودن
benzeş مشابه ، متشابه ، همانند

benzeşme متشابه‌بودن ، شباهت داشتن
benzetmek تشبیه کردن ، تطبیق کردن ، شبیه کردن ، (مج) شکستن ، کتك زدن
benzeyiş شباهت ، مشابهت
benzin بنزین
beraber ۱ــ باهم ، باهمدیگر، باتفاق ، مطابق ۲ــ برابر، سربسر
beraet تبرئه ، برائت ، پاك شدن از عیب و تهمت
berakis برعکس ، بالعکس
berat ۱ــ فرمان اعطای مدال . کاغذ حق امتیاز یاحق ثبت اختراع ۲ــ شب پانزدهم ، شعبان ، شب برات
berbat خراب ، بد ، افتضاح (برباد)
berber سلمانی
berdevam مداوم ، مدام ، متداوم
bere ۱ــ داغ ، جای زخم ۲ــ کلاه بره
bereket برکت ، فراوانی
bereketli پربرکت ، بابرکت
berelemek زخمی کردن ، خراشاندن
beri اینجا ، اینطرف ، جلو ، نزدیك ، به‌اینطرف
berk محکم ، سفت ، سخت ، استوار
berkitmek محکم کردن ، سفت کردن
bermutat بنابرعادت ، برحسب عادت
berrak زلال ، شفاف
bertaraf etmek برطرف کردن ، رفع کردن
besbedava مفت مسلم ، کاملاً مفت ، خیلی ارزان
besbelli کاملاً واضح و روشن و معلوم و آشکار
besi ۱ــ تغذیه ، پرورش با مواد غذائی ۲ــ دستك یا پایه برای نگاهداشتن چیزی
besin غذا ، مواد غذائی
beşleme ۱ــ تغذیه کردن ، پرورش دادن ۲ــ کلفت کوچکی که فقط درمقابل خوراك و پوشاك کار میکند

beslemek تغذیه کردن ، پروردن ، پرورش دادن
besmele بسمله ، جملهٔ بسم‌الله
besmelesiz بدون بسمله ، حرام زاده
beste قطعه موسیقی ، آهنگ ساخته شده
bestekâr آهنگ ساز
bestelemek آهنگ ساختن
beş پنج
beşer ۱- بشر ، انسان ۲- پنج تائی ، پنج پنج
beşer-beşer پنج تا پنج تا
beşgen پنج گوشه ، پنج ضلعی
beşik گهواره ، ننی ، ننو
beşinci پنجم ، پنجمی ، پنجمین
beşiz پنج قلو
beşizli پنج قلوئی
beşli ۱- پنج تائی ۲- پنج خال ، پنج لو (در ورق بازی)
beşlik سکه یا اسکناس پنجی
beter بدتر
betik (قد) مکتوب ، نوشته
betim تصویر - تشریح و تجسم
betimlemek تشریح و تجسم کردن
beton بتن ، بتون ، ملاط سفت
betonarme بتون آرمه ، بتون مسلح
betoniyer ماشین بتون ریزی
bevliye امراض مجرای ادرار بولیه
bey بیك ، بك ، آقا
beyan ۱- بیان ، توضیح ۲- آشکار ، هویدا ۳- علم بیان
beyanat بیانات ، توضیحات
beyanname اعلامیه ، بیانیه
beyaz سفید
beyazımsı=beyazımtrak قدری سفید ، یك کمی سفید
beyazlanmak سفید شدن
beyazlatmak سفید کردن
beyazlık سفیدی
beyefendi جناب آقا ، حضرت آقا

beygir اسب بارکش ، اسب باری
beyhude بیهوده ، عبث ، بیفایده
beyin ۱- مخ ، مغز کله ، دماغ ۲- (مج) فهم ، عقل ، شعور
beyincik دماغچه ، دماغ صغیر
beyinsiz بی‌مخ ، بی‌مغز ، (مج) بی‌شعور
beyit ۱- بیت ، خانه ۲- دو مصرع شعر ، بیت
beylerbeyi (قد) بیگلربیگی، والی (در دورهٔ عثمانی)
beylik ۱- مال دولت ، دولتی، مربوط بدولت ۲- حرفهای تشریفاتی و تعارفاتی
beyn بین ، وسط ، میان
beynamaz نمازنخوان ، تارك‌الصلوة
beynelmilel==uluslararası بین‌الملل
beyyine بینه ، دلیل
beyzi بیضی، تخم مرغی شکل
bez ۱- پارچهٔ نخی، کرباس ۲- کهنه ، پارچه ۳- غده
bezdirmek به‌تنگ آوردن ، بجان آوردن ، ستوه آوردن
beze غده
bezek بزك ، آرایش
bezekçi ۱- آرایشگر زنانه ، مشاطه ۲- نقاش وتزئین کنندهٔ دیوار عمارت
bezelye نخودفرنگی، نخود سبز
bezemek دیگری را بزك کردن ، آرایش کردن
bezenmek بزك کردن ، آرایش کردن
bezgin بستوه آمده ، از زندگی سیرشده
bezik نوعی بازی ورق
bezir ۱- روغن بزرك ۲- تخم کتان
bezirgân (قد) بازرگان ، تاجر، (مج) نفع پرست
bezletmek بذل کردن ، بخشیدن
bezmek به‌تنگ آمدن ، بستوه آمدن ، از زندگی خسته شدن
bezzaz (قد) بزاز ، پارچه فروش

bıcılgan ۱ــ زخم متعفن بزرگ شده ۲ــ نوعی زخم در ریشهٔ سم یا ناخن حیوانات

bıçak ۱ــ کارد ۲ــ تیغ سلمانی . تیغ ریش‌تراشی . چاقو

bıçakçı کارد ساز . چاقو ساز

bıçaklamak کارد زدن . مجروح کردن با کارد

bıçkı ارهٔ دوسره

bıçkın داش . گردن کلفت . ماجراجو

bıkkın افسرده . بستوه آمده

bıkmak به‌ستوه آمدن ، تنگ آمدن . خسته شدن

bıktırmak به‌تنگ آوردن

bıldır سال گذشته . پارسال (درزبان دهاتی)

bıldırcın بلدرچین

bıngıl bıngıl گوشتالو ، چاق ، لرزان از چاقی. چاق و چله

bıngıldak ملاذ ، ملاج . آبگاه سر بچهٔ نوزاد

bırakmak ول کردن . ترك کردن . گذاردن . گذاشتن

bıyık سبیل

bıyıklı سبیل‌دار ، سبیلی

bızır چچوله

biat بیعت ، عهد و پیمان دوستی ، تابع شدن ، سر گذاردن

bibehre بی‌بهره ، محروم ، بی‌خبر ، بی‌نصیب

biber فلفل

biberlik فلفل‌دان

biberon پستانك بچه ، پستانك شیر

bibi عمه (بزبان دهاتی)

bibliyograf کتاب‌شناس

bibliyografya علم کتاب شناسی

biblo مجسمه یا گلدان کوچك زینتی که روی بخاری یا در جعبه آینه در اطاق می گذارند

biçare بیچاره ، فقیر

biçim نوع . شکل . قواره . جور

biçimli خوش‌قواره . موزون . خوش شکل

biçimsiz ناجور . بی‌قواره . زشت . بی‌ریخت

biçki برش (درخیاطی)

biçmek ۱ــ بریدن . برش کردن پارچه ۲ــ درو کردن . درویدن

bid'at بدعت

bidayet بدایت ، ابتدا . شروع

bidon چلیك ، بشکهٔ آهنی

biftek بیفتك . گوشت گوسالهٔ سرخ کرده

bigâne بیگانه ، عاری ، بی‌علاقه

bigayrihakkın بدون استحقاق . من غیرحق

bigünah بی‌گناه ، بی‌تقصیر

bihaber بی‌خبر، نادان

bihakkın حقا ، کاملاً بجا ، بدون نقصان

bihuş بیهوش ، بی‌شعور

bihuzur ناراحت ، مضطرب

bikes بی‌کس

bikir=bikr بکر، باکره

bilâ بلا ، بدون

bilâfasıla بلافاصله

bilâhara بعد ، بعداً ، بعدها ، بالاخره

bilâistisna بلااستثناء

bilâkayduşart بلا قید و شرط

bilâkis بالعکس ، برعکس

bilânço بیلان حساب ، ترازنامه

bilârdo بازی بیلیارد

bilâvasıta بلاواسطه ، مستقیماً

bilcümle جملگی، همه ، تمام

bildik معلوم ، مشهور ، معین ، آشنا

bildiri اطلاعیه ، بیانیه ، اعلامیه

bildirilmek اطلاع داده شدن

bildirmek اطلاع دادن ، فهماندن ، اعلام کردن ، ابلاغ کردن

bile حتی، هم ، نیز

bilek مچ دست

bilemek تیز کردن

bilenmek تیزشدن
bileşik مرکب ، غیربسیط
bileşim ترکیب
bilet بلیط ، بلیت
biletçi بلیط فروش
biletmek دادن برای تیزکردن ، تیزگردانیدن
bileyici کارد تیزکن
bilezik النگو ، دستبند
bilfarz لوفرض ، بالفرض ، فرضاً
bilfiil بالفعل، عملاً
bilge حکیم ، دانشمند ، عالم ، عاقل ، فاضل
bilgi اطلاع ، معلومات ، دانش ، علم
bilgiç عالم‌نما ، متظاهر به علم
bilgili دانشمند ، عالم ، دانا
bilgin عالم ، دانشمند
bilgisiz نادان ، بی‌اطلاع ، جاهل ، بی‌علم
bilhassa بخصوص ، مخصوصاً ، قصداً
bililtizam بالالتزام ، عمداً قصداً
bilim دانش ، علم
bilimsel علم ، مربوط به علم
bilinç شعور
bilinmeyen مجهول ، نامعلوم
bilirkişi اهل خبره ، خبره ، کارشناس
bilistifade بااستفاده از ...
billur بلور
bilmece معما
bilmedik نامعلوم ، ناشناس
bilmek دانستن ، شناختن
bilmezlik ندانم‌کاری ، جهالت ، نادانی
bilmisil بالمثل ، همانند
bilmukabele درمقابل ، درعوض ، متقابل
bilmünasebe بالمناسبه ، بمناسبتی
bilumum عموماً ، کلیة ،کلیتا
bilvasita باواسطه ، بالواسطه ، غیرمستقیم
bilvesile بااستفاده از موقعیت ، بالوسیله
bilye ساچمه ، مهره ، تیله
bin هزار
bina بنا ، ساختمان ، عمارت

binaen بنابر، بناء
binaenaleyh بناءً علیه ، بنابراین ، لهذا ، لذا
binamaz=beynamaz کسی که نماز نمی‌گزارد ، نمازنخوان
binbaşı سرگرد
bindebir هزار یك ، یك در هزار
bindirmek سوارکردن
binefsihi به‌خودی خود ، به‌نفسه
binek مخصوص سوارشدن ، سواری (اسب وغیره)
biner ازقرار هزارتائی ، هزار برای هرنفر ، نفری هزارتا
binici سوارکار ، اسب سوار
binicilik سوارکاری ، اسب سواری
binilmek سوارکرده شدن
bininci هزارمی، هزارمین
biniş طرز سوارشدن
binit مال سواری ، مخصوص سوارشدن
binlik ۱ـ اسکناس هزاری ۲ـ شیشهٔ بزرگ تقریباً سه لیتری (هزار درهمی)
binmek سوارشدن
binnetice بالنتیجه ، درنتیجه
binnisbe نسبتاً ، نسبة
bir یك
bira آبجو
birader برادر
birahane دکان یا محل آبجو خوری
biraz قدری ، یك کمی، اندکی
birazdan بعد از مدت کمی، یك کمی بعد
birbiri یکی بعد از دیگری ، یکی دیگری را
birçok مقدار زیادی ، بسیاری
birden یك مرتبه ، ناگهان
birdenbire ناگهان ، غفلتاً
birdirbir جفتك چهارکش ، بازی پریدن از روی یکدیگر
birebir دارای تأثیرآنی ، کاملاً مؤثر
birer یك بیك ، هریك یکی ، یکی یکی

birey فرد ، شخص تنها
biricik یگانه
biri یکی
birikinti جمع شده . گردآمده
birikmek جمع شدن . گردآمدن
biriktirmek جمع کردن . انبار کردن ، گردآوردن
birim واحد ، واحد مقدار یا مقیاس
birinci اولین ، نخست ، نخستین
birincilik اول شدن
birisi یکی ، فردی ، شخصی
birkaç چند تائی ، چندی ، مقداری ، تعدادی
birlemek توحید ، یکی شمردن ، واحد دانستن
birleşik متحد ، متفق
birleşmek متحد شدن ، یکی‌شدن
birleşmiş متحد شده ، متحد
birleşim جلسه ، نشست
birlik اتحاد ، یگانگی ، فردانیت
birlikte باتفاق ، باهمدیگر
birtakım مقداری ، دسته‌ای ، نوعی
bisiklet دوچرخه
bisküvit=bisküvi بیسکویت
bismillah بسم‌الله
bit شپش
bitap بی‌تاب ، بی‌طاقت ، بی‌حال
bitaraf بی‌طرف
biteviye مرتباً ، پشت سرهم ، یك جور ، یکنواخت
bitik بی‌تاب ، ناتوان
bitim انتهی ، ختام ، منتهی ، آخر کار
bitirim همه‌کاره ، عیار ، خیلی پر دست وپا
bitirmek تمام کردن ، خاتمه دادن ، پایان دادن
bitirmiş کسی که همهٔ اطراف و جوانب کار را داشته باشد
bitişik وصل‌شده ، چسبیده ، همسایهٔ پهلوئی
bitişmek چسبیدن ، بهم وصل‌بودن
bitiştirmek بهم وصل کردن ، سر و ته را بهم چسباندن
bitki گیاه ، نبات
bitkin خسته ، کوبیده ، فرسوده
bitkisel نباتی، گیاهی
bitlemek شپش جستن
bitlenmek شپس گذاشتن
bitli شپشو ، شپشه دار
bitmek ۱ـ تمام شدن، پایان‌یافتن، خاتمه یافتن ۲ـ ناتوان شدن ، فرسوده شدن ۳ـ محـو و نابود شدن ، بی‌طاقت شدن (مج) خیلی دوست داشتن ۴ـ روئیدن ، سبزشدن
bitmez بی‌پایان ، بی‌نهایت ، تمام‌نشدنی
bitpazarı بازار کهنه فروشی که اشیاء کهنهٔ خارجی و فرسوده در آن خرید و فروش میشود
bilâbi بالطبع ، البته ، طبیعی
bityeniği (مج) مقصد پنهانی، یك نکتهٔ نامعلوم
bivefa بی‌وفا
biyoloji علم‌الحیات ، زیست شناسی ، بیولوژی
biz ۱ـ ما ۲ـ درفش کفش‌دوزی
bizar بیزار ، متنفر، بستوه آمده
bizatihi شخصاً ، بذاته
bizim مال ما ، متعلق بما
bizzat شخصاً ، خودش
blok ۱ـ توده ، تکه‌بزرگ ، دسته ، تخته
blöf لاف ، بلوف
bluz بلوز زنانه ، پیراهن نیم تنهٔ پشمی یا ابریشمی زنانه
bobin قرقرهٔ الکتریکی ، بوبین
bocalamak تردد کردن ، شبهه کردن
bodrum زیرزمین
bodur کوتوله ، آدم کوتاه و کوچولو
boğa گاو نر قوی غالباً مخصوص جفت گیری
boğaça نان کره‌ای چند لا
boğaz ۱ـ گلو ، حنجره ، حلقوم ۲ـ تنگه ، کانال

boğazlamak سر بریدن ، ذبح کردن
boğazlaşmak مجادله یا جدال کردن ، دعوا کردن ، باهم دست به‌یقه شدن
boğazlı پرخور ، شکم پرست
boğazsız کم‌اشتها
boğmaca سیاه سرفه
boğmak خفه کردن
boğucu خفه کننده ، خفقان‌آور
boğuk خفه ، صدای خفه
boğulmak خفه شدن ، غرق شدن
boğulmuş خفه شده ، در آب غرق شده
boğum گره ، گره خوردگی، برآمدگی گره روی نی، حنجرهٔ روده
boğuntu تضییق ، احتکار یا استفاده از فرصت برای گران فروختن یا ارزان خریدن چیزی
boğuşmak باهم دست به‌یقه‌شدن ، منازعه یا نزاع کردن
bohça بقچه
bohçacı دلاله زن ، زنی که با بقچه درب منازل پارچه میفروشد
bok مدفوع ، گوه
bokböceği جعل ، سرگین غلتان ، پشکل غلتان
boks بوکس ، مشت زنی
boksör بوکسور ، مشت زن
bol فراوان ، پر، زیاد ، گشاد
bollanmak فراوان شدن ، گشاد شدن
bolluk فراوانی، زیادی ، وسعت ، گشادی
bomba بمب ، (مج) چاق و چله ، قوی ، مثل توپ
bombalamak بمباران کردن
bombardıman بمباران
bombok خیلی‌خراب ، (عو) افتضاح
bomboş کاملا خالی، بکلی‌خالی
bonbon آب نبات
boncuk منجوق
bonfile گوشت پشت مازو
bono سفته ، برات

bonservis رضایت خط ، گواهی حسن خدمت
bora طوفان باران ، باد باران ، گردباد
borani بورانی اسفناج مخلوط باپرنج
borazan ۱ــ شیپور ، بوق ۲ــ شیپورچی، شیپورزن
borç ۱ــ قرض ، دین ، بدهی ۲ــ بدهکار (در محاسبات)
borçalmak قرض کردن ، قرض گرفتن
borçlanmak مقروض شدن ، قرض‌دارشدن
borçlu مقروض ، مدیون ، بدهکار
bordro لیست حقوق
bornoz حولهٔ حمام که بشکل پالتو است
borsa بورس ، بورس پول یا جنس
boru لوله ، شیپور ، بوق
boruçiçeği گل شیپوری
bostan جالیز ، یالیز ، مزرعه ، بستان ، بوستان
boş ۱ــ خالی، تهی، پوچ ۲ــ بیکار، بیکاره، ول ۳ــ شل ، سست
boşalmak خالی‌شدن ، تهی‌شدن
boşaltma تخلیه
boşaltmak خالی کردن
boşamak طلاق دادن
boşanma طلاق ، طلاق گرفتن
boşanmak طلاق گرفتن
boşboğaz کسی که زبانش را نمیتواند نگاهدارد ، سست زبان ، پرحرف
boşlamak بی‌علاقه شدن ، سست گرفتن کاری
boşluk خلاء ، جای خالی
boşnak اهالی شهر بسنه (در یوگسلاوی مرکزی)
boşuboşuna بیهوده ، بیخودی
bot ۱ــ کشتی کوچک ۲ــ پوطین
botanik گیاه شناسی
boy ۱ــ قد ، ارتفاع ، طول ، درازا ۲ــ اصل و نسب
boya ۱ــ رنگ ۲ــ رنگ روغن یا آب رنگ ۳ــ واکس

boyacı ۱ــ واکسی ۲ــ رنگ وروغن زن، رنگ‌کار ، رنگرز ، رنگ فروش
boya رنگ
boyalamak رنگی کردن
boyalanmak رنگی شدن ، رنگ خوردن
boyalı رنگی
boyamak ۱ــ واکس کردن ، واکس‌زدن ۲ــ رنگ خوردن ، رنگی شدن
boyanmak ۱ــ واکس خوردن ۲ــ رنگ خوردن، رنگی‌شدن
boyatmak ۱ــ رنگ کردن ، رنگ زدن توسط کس دیگر ۲ــ واکس زدن توسط کس دیگر
boybos قد وقامت
boydaş هم قد ؛ اقران
boykot تحریم ، تهدید ، قهر ، بایکوت
boylam خط نصف‌النهار
boylamak قطع طریق کردن ، راهی را پیمودن، خواه ناخواه بمحلی رفتن ، راه گز کردن
boylanmak قدکشیدن ، دراز شدن
boylu دراز ، طولانی ، طویل
boynuz شاخ
boynuzlu ۱ــ شاخدار ۲ــ (مج) کسی که بی‌ناموسی کسان خود را ندیده بگیرد ، بی‌غیرت
boyun گردن ،گردنهٔ کوه
boyuna متمادیاً ، لاینقطع ، پشت سرهم
boyunbağı کراوات
boyunduruk یوغ، (مج) فشار وتضییق ، ظلم
boyotu رازیانه
boysuz قدکوتاه ،کوتاه
boyut ابعاد ، هریکی ازبعدها ، عرض یا طول یا ارتفاع
boz ۱ــ رنگ خاکی ، بور ، خاکستری ۲ــ زمین بایر ، لم یزرع
boza شربت غلیظ میخوش که از ارزن تخمیر شده درست میشود ، بوزه

bozarmak بور شدن ، رنگ رفتن ، رنگ خاکستری شدن
bozdoğan ۱ــ نوعی بازخاکستری رنگ ۲ــ گرز شش پر (قد)
bozdurmak ۱ــ پول خرد کردن ۲ــ ضایع وخراب کردن کاری یا چیزی
bozgun وضعیت نامرتب وبی‌نظم ، مختل ، اختلال ، پریشانی
bozguncu مفسد ، خراب‌کار، آشوب طلب
bozgunculuk آشوب ، خرابکاری
bozkır صحرای بی‌آب وعلف ،کویر
bozkurt گرگ خاکستری رنگ (مربوط به افسانهٔ قدیم ترک)
bozmak ۱ــ خراب کردن ، ضایع کردن ، ازکار انداختن ۲ــ خرد کردن پول ۳ــ طرف مقابل را شرمسار یا عصبانی کردن
bozuk ۱ــ ضایع ، فاسد ۲ــ ازکارافتاده ، خراب
bozukdüzen نامرتب غیرمنظم، بی‌ترتیب
bozukluk ۱ــ بی‌ترتیبی، خرابی، نامنظمی ۲ــ پول خرد
bozulmak ۱ــ خراب شدن، معیوب شدن ۲ــ ضعیف یا مریض شدن
bozum ۱ــ خرابی ۲ــ خجل ، شرمسار
bozuntu ۱ــ تقلبی، بدلی، غیر واقعی ۲ــ خراب شده ، عوض شده
bozuşmak بهم خوردن دوستی، تیره شدن مناسبت فیمابین
böbrek کلیه ، قلوه ،کرده
böbürlenmek تکبر کردن، فیس و افاده کردن ، مغرور شدن
böcek حشره ، سوسک ،کرم
böceklenmek کرم گذاشتن ، کرم افتادن
böğür پهلو ، طرف ،کرده
böğürmek صدای گاووامثال آن برآوردن
böğürtü صدای گاو
bölen مقسوم علیه

briket ۱ــ تکه‌های گرد که از خاک زغال سنگ درست میشود ۲ــ آجرهائی که از گرد زغال سوخته و سمنت ساخته میشود

briyantin بریانتین، روغن موی سر

brom برم ، مایعی است قهوه‌ای رنگ و سنگین

bronşit برنشیت

bronz مفرغ ، آلیاژ ، مس وقلع ، برنز

broş گل سینهٔ زنانه

broşür جزوه ، رساله ، کتاب کوچک

brovnik نوعی اسلحهٔ کمری خودکار، برووونیک

brüt حقوق یا دستمزد قبل‌ازکم کردن کسورات ، حقوق ناویژه ، غیرخالص

bu این

bucak ۱ــ کنج ، گوشه ، کنار ۲ــ بلوک ، ناحیه

buçuk نیم ، نصف ، نیمه

budak شاخ، شاخه

budala احمق ، ابله

budamak ۱ــ قلمه کردن ، شاخ وبرگ زدن ، شاخه‌های زائد را بریدن ۲ــ کوتاه کردن ، مختصر کردن

budanmak شاخ وبرگ زائد زده شدن

bugün امروز ، امروزی ، امروزه

buğday گندم

buğday benizli گندم‌گون

buğdaygiller غله ، ازفامیل گندم

buğu بخار ، بخور

buğulamak بخور دادن

buğuevi بخورخانه ، اطاقی که اشیاء مریض و غیره را بخور میدهند و ضد عفونی میکنند

buhar بخار

buharlaşmak بخار شدن ، تبخیر شدن

buhran بحران

buhur بخور ، هرمادهٔ صمغی که درآتش بریزند وبوی خوش بدهد ، بخار آب گرم یا داروی جوشانده

bölge منطقه ، ناحیه

bölgesel منطقوی ، موضعی ، ناحیه‌ای

bölme ۱ــ تقسیم، تقسیم بندی ۲ــ تورفتگی قسمتی از یك اطاق یا سالن که برای گذاردن مبل و اثاثیه بکار میرود ۳ــ تقسیم بندی اطاقهای کشتی و جداکردن آنها با تیغه

bölmek تقسیم کردن ، قسمت کردن، بخش کردن

bölü علامت تقسیم

bölük قسمت ، دسته

bölüm ۱ــ قسمت ، پارچه ، حصه ۲ــ خارج قسمت

bölümlemek طبقه‌بندی کردن ، تصنیف کردن

bölünebilme قابل تقسیم‌بودن عددی (بدون باقیمانده)

bölünem مقسوم

bölünmek تقسیم شدن ، قسمت شدن ، تکه تکه یا پارچه پارچه‌شدن

bölünmez غیر قابل تقسیم

bölüşmek بین خود تقسیم کردن ، قسمت کردن فیمابین

bölüştürmek بین چند نفر تقسیم کردن

bön احمق ، ابله

börek خمیر بازشده باتیرآش که لابلای آن سبزی پنیر یاگوشت ماشین کرده گذارده در روغن یا فر میپزند

börülce لوبیای چشم بلبلی

böyle چنین ، اینطور

böylece این چنین

böylelikle این‌طوری

böylesine این طوری ، این‌چنین (نامناسب)

branda برزنت ، پارچهٔ مادبان ، پارچهٔ کتان ضخیم

bravo براوو ، آفرین ، مرحبا

Brezilya کشور برزیل

buhurdan بخوردان ، ظرفی که در آن صمغ یامواد خوشبو را بخور میدهند
buji شمع موتور بنزینی
bukağı بخو . بخاو . حلقه و زنجیر که دست و پای چهارپایان یا زندانیان را با آن می‌بندند
bukalemun نوعی چلپاسه یا مارمولك که رنگ آن متغیر میشود
buket دسته گل
bukle طره . پیچ زلف . دالبر . بوکله
bulak چشمه
bulama شیرهٔ غلیظ انگور وغیره
bulamaç خمیر آبکی رقیق
bulamak ۱ـ آلودن ، آغشتن ، مالیدن
bulandırmak ۱ـ بهم‌زدن معده ، حالت تهوع آوردن ۲ـ بهم‌زدن یا تیره و گلی و گل‌آلود کردن آب
bulanık گل‌آلود شده ، بهم خورده ، تیره شده
bulanmak دل بهم خوردن ، حالت تهوع پیدا کردن
bulantı دل بهم خوردگی، تهوع
bulaşıcı مسری ، ساری
bulaşık کثیف ، آلوده ، مالیده شده ، ظروف چرك ، ظروفی که در آن غذا خورده شده
bulaşmak ۱ـ آلوده شدن ، کثیف شدن ۲ـ سرایت کردن
bulaştırmak آلوده کردن ، مالیدن
buldok نوعی سگ قوی که دارای صورت و دماغ پهن است
buldozer بولدوزر ، ماشین جاده سازی
buldurmak وادار کردن به‌پیدا کردن ، سبب پیدا کردن شدن
bulgu پیدایش کشف
bulgur بلغور
bulmaca معما لغز
bulmak یافتن، پیدا کردن ، بدست آوردن ، کشف کردن

bulundurmak حاضر نگاهداشتن ، موجود داشتن
bulunmak پیدا شدن ، یافت شدن ، حاضر بودن
buluş راه حل ، کشف ، طرز فکر
buluşmak ملاقات کردن ، بهم رسیدن
buluşturmak ملاقات دادن، بهم رسانیدن، گرد هم آوردن
bulut ابر
bulutlanmak ابر گرفتن آسمان ، ابری شدن
bulutlu ابری ، ابردار
bulvar خیابان وسیع
bumbar رودهٔ ضخیم حیوانات
bunak فرتوت ، خرفت ، معتوه
bunaklık فساد و تباهی عقل در اثر پیری ، عته
bunalmak تنگی‌نفس یافتن، حالت خفقان پیدا کردن ، در تنگی افتادن در مضیقه قرار گرفتن
bunaltmak تحت فشار ومضیقه قراردادن ، در تنگنا گذاردن
bunamak ضعف روحی و ذهنی یافتن ، عته یافتن
bunamış معتوه ، خرف . فرتوت
bunca اینهمه ، اینقدر ، مدت مدید
bunlar اینها
bura = burası اینجا
buram buram خیلی‌زیاد (درمورد عرق کردن ، بوی دود وامثاله استعمال میشود)
buran = bora بوران.. باران یا برفی که با باد توأم باشد
burası اینجا
burcu burcu فراوان (درمورد بوی عطر و بوی خوش) استعمال میشود
burç ۱ـ برج ، بارو ، قلعه ۲ـ برج ، هریك از دوازده بخش فلك
burçak ۱ـ ماش ۲ـ علوفه‌ای که به‌حیوانات میدهند

burgu برقو
burgulamak برقوزدن . بابرقو تراشیدن یا سوراخ کردن
burkmak پیچاندن . پیچ دادن
burkulmak پیچ خوردن ، پیچ خوردن استخوان دست یا پا
burmak ۱- پیچاندن . چرخاندن ۲- اخته کردن
burs بورس تحصیلی، کمک هزینهٔ تحصیل
buruk ۱- پیچیده . پیچیدگی ۲- گس
burulmak پیچیده شدن . پیچ خوردن
burun ۱- بینی، دماغ ۲- نك . منقار ۳- دماغه
burunlu (مج) متکبر، مغرور
buruntu پیچش . پیچ معده ، دل‌درد شدید
buruşmak چروکیدن . مچاله شدن . چروك برداشتن. چین برداشتن صورت
buruşturmak مچاله کردن
buruşuk چین و چروك
buse=öpme بوسه
buselik آهنگی در موسیقی ترکی
but ران . کفل . سرین
butlan بطلان
buut ۱- بعد . هریك از ابعاد . عرض یا طول یا ارتفاع ۲- دوری
buyruk امر. فرمایش. فرمان
buyurmak فرمودن . امر کردن فرمان دادن . فرمایش کردن
buz یخ
buzağı گوسالهٔ شیرخوار
buzçiçeği گل یخ
buzdağı کوه یخ (در آبهای قطبی)
buzhane ۱- سردخانه ۲- کارخانهٔ یخ سازی
buzkıran کشتی یخ شکن
buzlanmak یخ بستن ، یخ شدن
buzlu یخ دار
buzluk یخچال . صندوق یخ ، یخدان
buzul کوه یخ . کوه بزرگ یخ و برف

bücür کوتوله . کوچولو . ریزه
büfe ۱- گنجهٔ جای ظروف وغیره . بوفه ۲- محل فروش یا توزیع خواربار ومشروبات درایستگاههای راه‌آهن و امثال آن
bügü=büyü جادو وجنبل. سحر. افسون
bühtan بهتان . افتراء
büklüm ۱- پیچ . پیچیده ، خم ۲- طره
bükmek تاکردن ، پیچیدن . تابیدن
bükülmek پیچیده شدن . تابیده شدن
bülbül بلبل . هزاردستان . عندلیب
bülten مجله . مجموعه ، گزارش چاپی هفتگی یا ماهیانه
bülug بلوغ . رشد
bünye بنیه . بنا . اساس
bürç=bürc برج
bürçük زلف
bürhan برهان . دلیل
büro اداره . دفتر
bürudet برودت . سردی
bürülmek خود را پیچیدن . در چیزی پیچیده شدن
bürülü پیچیده شده . پوشیده
bürüm چیزی که پیچیده و تابیده باشد
bürümcek کلوله نخ . پشم یا ابریشم
bürümcük کرباس
bürümek پوشانیدن . در چیزی پیچانیدن
bürünmek پوشیده شدن با چیزی
büsbütün کاملاً . تمام کمال . تماماً
büst مجسمهٔ نیم تنه
bütçe بودجه
bütün همه . کلیه . تمام
bütünleme امتحان تجدیدی را تکمیل کردن
bütünlemek تمام کردن . کامل کردن
büyü سحر. جادو
büyücek نسبتاً بزرگ
büyücü جادوگر
büyük بزرگ
büyükelçi سفیر کبیر

büyükelçilik سفارت کبری
büyüklemek تکبیر . بزرگ داشتن
büyüklenmek خود را بزرگ شمردن . تکبر
büyüklük بزرگی . عظمت
büyüksemek اعظام . بزرگ شمردن
büyülemek سحر کردن . جادو کردن . (مج) مفتون کردن
büyülenmek جادو شدن . مفتون شدن

büyütmek مبالغه کردن . بزرگ جلوه دادن
büyümek بزرگ شدن . نمو کردن
büyüteç ذره بین
büzgü ساسون ، چین لباس
büzmek درهم کشیدن . چین دادن
büzük ۱ – چین خوردگی . درهم کشیدگی ۲ – نشین . مقعد
büzülmek چین خوردن . جمع شدن . خود را جمع کردن . بهم پیچیدن

C

C ve c «ج» سومین حرف الفبای ترکی

caba مفت . مجانی. غوز بالاغوز

cabadan مفت . مفتکی. مجانی

cacık آبدوغ خیار

cadaloz عجوزهٔ پرحرف و شرور

cadde خیابان

cadı جادو . جادوگر

cafcaf ۱ـ (عو) پرحرفی ۲ـ طنطنه ۳ـ خودستائی

cafcaflı (عو) پرطنطنه و دبدبه . متظاهرانه . حرفهای توخالی غیرحقیقی

cağ ۱ـ پرهٔ چرخ ارابه ۲ـ کیسهٔ بزرگ ۳ـ کودال یا چالهٔ آب هرز

cahil ۱ـ بی‌سواد ۲ـ نادان . جاهل ، جوان بی‌تجربه

cahiliyet دورهٔ جاهلیت قبل از اسلام

cahillik جاهلی. بی‌تجربگی. نادانی

caiz مجاز . جایز

caize ۱ـ (قد) انعام ، پاداش ، صله‌ای که به‌شعرا داده میشود ۲ـ علامت تیك یا رده یا رجه (v)

caka (عو) خودنمائی. خودفروشی. بز .

caka satmak = c. yapmak بزدادن . خود فروشی کردن

caket = çeket ۱ـ کت ۲ـ جاکت

câli دروغی، ساختگی. غیرحقیقی (جعلی)

câlip جالب

cam ۱ـ شیشه . شیشه جام ۲ـ شیشه‌ای

cam bardak استکان چایخوری . لیوان آبخوری

câm جام . قدح

cambaz ۱ـ بندباز ۲ـ دلال اسب ۳ـ (مج) حقه‌باز (جانباز)

camcı شیشه فروش، کسی که شیشهٔ در و پنجره و قاب عکس را میگذارد

camekân ۱ـ ویترین مغازه ۲ـ گنجه یا قفسهٔ شیشه دار ، بالکن یا جای کوچك شیشه‌بندی شده

camgöbeği رنگ سبزفام . سبز کم رنگ . رنگی که از کنارهٔ شیشه دیده میشود

camgöz ۱ـ چشم مصنوعی ۲ـ (مج) آدم طمعکار . حریص

cami مسجد بزرگ ، مسجد ، مسجد جامع

câmi جامع ، جمع کننده . تمام کمال

camia جامعه

camit جامد

camlamak شیشه انداختن . شیشه گذاردن

camlatmak توسط دیگری شیشه انداختن

camlı شیشه‌دار ، گنجه یا قفسه یا پنجرهٔ شیشه‌دار
camus=camuz گاومیش
can ۱- جان ، روح ۲- دل
canan جانان
canavar ۱- جانور ، حیوان وحشی ۲- (مج) انسان بی‌رحم قسی‌القلب ۳- هرچیز خیلی بزرگ ، هیولا
canavarlık حیوانیت وحشیت و بی‌رحمی
cancağız کلمهٔ جان‌که در مقام محبت یا تصغیر استعمال میشود
candan از ته قلب ، با جان و دل
candarma=jandarma ژاندارم
caneriği نوعی آلوی سبز و شیرین ، آلوچهٔ شیرین
canfes پارچهٔ ابریشمی سادهٔ بی‌نقش نازك
canfeza نام آهنگی‌است در موسیقی ترك
cangıl cungul صدای زنگوله ، زلنگ زلنگ
canhıraş دلخراش
cani جانی، آدم‌کش، جنایتکار
canip جانب ، طرف ، سمت
cankurtaran ۱- کمربند نجات ۲- اتومبیل آمبولانس
canlandırmak مجسم کردن ، تازه و زنده کردن ، بکار وفعالیت انداختن
canlanmak جان‌گرفتن ، تازه و زنده شدن ، بکار و فعالیت افتادن
canlı ذیروح ، جاندار ، زنده
canlılık تازگی، زندگی، باحرکت و فعالیت بودن
cansız جماد ، جامد ، بیروح ، بی‌جان ، بی‌حس ، بیحرکت ، مرده
cansızlık جمادی ، بی‌حسی، بی‌روحی
cansiperane فداکارانه ، شجاعانه ، بطور جانفرسا
car=zar=çarşaf چادر زنانه
carcar (عو) پرحرف ، پرچانه ، حرف مفت زن

cari ۱- جاری ، درجریان ۲- معمولی، متداول
cariye کنیز ، کنیزك
cascavlak لخت ، عریان ، برهنه ، طاس
casus جاسوس
casusluk جاسوسی
cavalacoz (عو) بی‌ارزش ، چرت پرت ، بی‌معنی
cavlak لخت ، برهنه ، عریان ، طاس، بی‌مو
caydırmak پشیمان کردن ، کسی را از حرف یا قولی که داده برگرداندن
cayır-cayır (yanmak) گرگرسوختن ، باشدت سوختن
cayırtı صدای شدید و دلخراش ، جیغ
caymak از قول خود برگشتن ، عدول کردن ، پشیمان شدن ازقولی که داده شده
caz (cazbant) موزیك جاز
cazgır کسی‌که باصدای بلند پهلوانها را به‌تماشاچیان معرفی‌میکند وبرایشان دعا میخواند
cazibe ۱- جاذبه ، خوشگلی ۲- قوهٔ جاذبه
cazibeli خوشگل ، دلکش
cazip جذب‌کننده ، بخودکشاننده ، جاذب
cebanet ترسوبودن ، ترسوئی
cebe ۱- زره ۲- سلاح ، اسلحه
ceberut جبروت
cebin ۱- پیشانی ۲- ترسو ، جبان
cebir (cebr) ۱- جبر، زور ۲- جبر (ریض)
cebirsel مربوط به علم جبر، جبری
cebren جبراً، مجبوراً
cebretmek مجبور کردن ، بزور و جبر کاری را انجام دادن
cebri مجبوری ، زورکی
ced=cet جد ، پدر بزرگ ، نیا
cedel جدال ، نزاع ، کشمکش
cedit=cedid جدید ، نو ، تازه
cefa جفا ، جور ، عذاب ، اذیت
cefakâr جفاکار ، ظالم

cefakeş جفاکش ، مظلوم
ceffelkalem بی‌مقدمه ، فوری ، بالبداهه. بی‌مطالعه
cehalet جهالت ، نادانی
cehennem جهنم ، دوزخ
cehil (cehl) جهل ، نادانی
cehiz جهیز ، جهاز عروس
cehren باصدای بلند و واضح خواندن ، جهراً ، بطور واضح وآشکار
ceht (cehd) جهد ، کوشش ، جدیت
ceket ۱ـ کت ۲ـ ژاکت
celadet جسارت ، دلیری ، جلادت
celâl بزرگی، شکوه ، عزت ، جلال
celâllenmek عصبانی‌شدن ، خشمناک‌شدن
celbetmek ۱ـ بخود کشیدن ، جذب کردن ۲ـ آوردن ، جلب کردن
celep چوبدار ، خرید و فروش کنندهٔ اغنام
celeplik چوبداری ، خرید و فروش گوسفند و امثال آن
celi واضح ، روشن ، آشکار
celil جلیل ، باشکوه
cellât جلاد ، میرغضب ، دژخیم
celp (celb) ۱ـ ورقهٔ احضار از طرف مقامات قضائی ۲ـ جلب ، بطرف خودکشیدن
celpname ورقهٔ جلب ، جلب‌نامه
celse جلسه
cem جمع ، دسته ، جمعیت
cemaat جماعت ، گروهی از مردم
cemadat جمادات
cemal حسن ، زیبائی، خوشگلی، جمال
cam'an جمعاً
cemat جماد ، بی‌روح ، بی‌جان
cemetmek ۱ـ دور هم جمع کردن ، گردآوردن ۲ـ جمع کردن ، علاوه کردن (حس)
cemi=cem ۱ـ جمع ، گروه ۲ـ علاوه ، جمع (حس) ۳ـ ضد مفرد
cemiyet جمعیت ، گروه ، خلق
cemiyetli کامل ، بی‌نقص ، جمع و جور

cemre افزایش حرارت که قدری قبل از بهار ابتدا در هوا بعد در آب و سپس در خاک پیدا میشود
cenabet جنابت ، جنب‌بودن و در مورد تحقیر بمعنی کثیف ناپاک و نجس استعمال میشود
cenap جناب
cenaze جنازه ، جسد ، هیکل مرده
cendere آلت فشار ، تضییق
Cenevizli (قد) اهل شهر ژنو
Cenevre شهر ژنو
cengâver جنگجو ، جنگی ، جنگاور ، دلحشور ، شجاع ، دلیر
cenge ۱ـ تکه‌های ریز آتش مانند جرقه ۲ـ گرم شب‌تاب
cenin جنین
cenk جنگ
cennet جنت ، بهشت
cennetlik جنت مکان ، اهل بهشت
centilmen جنتلمن ، شریف
cenup (cenub)=güney جنوب
cep (ceb) جیب
cepane (cephane) زرادخانه، قورخانه . اسلحه و مهمات نظامی،
cephe ۱ـ جبهه ، پیشانی ۲ـ جبههٔ جنگ ۳ـ طرف ، سمت
cepken نوعی جلیتقه یا یل اهالی کوهستان
cer ۱ـ قسمت جریهٔ راه‌آهن ۲ـ کشش
cerahat جراحت ، چرک
cerahatlanmak چرک کردن ، جراحت جمع شدن
cerahatli چرک‌دار ، پرجراحت
cerbeze خوش‌نطقی، خوش سرزبانی، آسان بیان کردن مطلب
cerbezeli پرسرزبان ، نطاق
cereme تاوان ، غرامت (جریمه)
cereyan ۱ـ جریان برق ۲ـ الکتریک ، برق ۳ـ جریان امور ، روش
cerh جرح ، زخم ، خرابی

cerhetmek خراب یا باطل کردن حرف یا فکر کسی، ساقط کردن
ceriha جریحه ، زخم
cerrah جراح
cerrahlık جراحی
cerrar آخوند مصری که با اصرار از مردم پول میکشد ، کشنده (جرار)
cesamet جسیم بودن ، درشتی، بزرگی
cesaret شجاعت ، دلیری ، جسارت
cesaretlenmek جسارت یافتن
cesaretli جسور ، شجاع
cesaretsiz جبان ، ترسو
ceset جسد ، کالبد
cesur جسور ، شجاع ، دلیر
cet (ced) جد ، نیا
cetvel (cedvel) ۱ـ خط کش ۲ـ جدول
cevaben در جواب ، جواباً
cevahir جواهر، گوهر، سنگ گرانبها
cevahirci جواهرفروش ، جواهرچی
cevap جواب ، پاسخ
cevaplandırmak جواب‌دادن، پاسخ دادن
cevaz اجازه ، جواز ، جائزبودن
cevelan جولان ، گردش ، دورزدن
cevher ۱ـ جوهر، گوهر ۲ـ اصل، خلاصهٔ چیزی ، اساس
cevir (cevr) جور ، جفا ، اذیت ، عذاب
ceviz گردو ، جوز ، گردکان
cevval جوال ، پرحرکت ، پرگردش
ceylân آهو ، غزال ، جیران
ceza ۱ـ جزا ۲ـ جریمه ۳ـ تنبیه
cezalandırmak جزادادن ، جریمه کردن، تنبیه کردن
cezalanmak جزا دیدن ، جریمه شدن ، تنبیه شدن
cezb=cezp جذب ، کشش بسوی خود ، ربودن
cezbe جذبه ، حالت جذبه
cezbetmek جذب کردن ، کشش بسوی خود ، جذب کردن

cezir ۱ـ جزر ، پائین رفتن آب دریا ، ضد مد ۲ـ ریشه ، بی ، اساس
cezp (cezb) جذب ، کشش بسوی خود
cezrî ریشه‌ای ، اصولی، اساسی
cezve قهوه‌جوش ، ظرف مخصوص جوشاندن قهوه
cıdağu=cidav محل بین دو کتف اسب
cıgara سیگار
cılız ضعیف ، لاغر، نحیف ، ریزه
cılk فاسد ، خراب شده ، گندیده
cımbız موکن ، موچین ، انبرك موکن
cıncık مهره و شیشه‌آلات
cırcır صدای جیرجیر سوسك و جیرجیرك و غیره
cırcır böceği=ağustos böceği جیرجیرك
cırlak صدای ناهنجار ، صدای دلخراش
cırnak چنگ یا چنگال حیوان ، پنجهٔ حیوان ، پنگول
cıva=civa جیوه
cıvata مهره‌پیچ
cıcık ۱ـ آبکی، آبدار ، شل ۲ـ (مج) آدم بیمزه و خنك ، آدم شل و ول و لوس
cıvıl cıvıl صدای جیك‌جیك پرندگان
cıvıldamak جهچه زدن ، جیك‌جیك کردن
cıvımak شل یا آبکی‌شدن
cıvıtmak بی‌مزگی کردن ، از حد معمولی خارج کردن
cıyak cıyak صدای جیغ ، جیغ جیغ
cızbız کباب بریان (جلزولز ـ جزوز)
cızıktırmak قلم‌انداز کردن ، بی‌دقت و تند نوشتن
cızırdamak صدای جزوز درآوردن
cibilliyet جبلت ، طینت ، طبیعت
cibinlik پشه‌بند
cibre تفاله
cici خوشگل ، ملوس ، زیبا
cicili bicili پرزینت ، زرق و برق‌دار
cidal جدال

cidar جدار
cidden جداً ، واقعاً ، حقیقتاً
ciddî جدی
ciddiyet جدیت
cife ۱ـ لش ، لاشه ، جسد مرده ۲ـ منفور ، بد
cigara = cıgara سیگار
cigara içmek سیگار کشیدن
ciğer ۱ـ جگر، کبد ، جگرسیاه ۲ـ (âkciğer) جگر سفید ، شش ، ریه
cihat جهاد
cihan جهان ، عالم ، دنیا
cihanşümul دنیائی، مربوط بدتمام عالم ، جهانی
cihaz ۱ـ جهاز ، دستگاه ، اسباب ، وسائل ۲ـ جهیزیه ، جهیز ، جهاز عروس
cihet جهت ، سمت ، طرف
cilâ جلا ، صیقل ، روغن واکس کفش ، (مج) ظاهرسازی
cilâcı استاد جلاکار ، صیقل کار
cilâlamak صیقل دادن ، جلادادن
cilâlı صیقل‌دار ، جلادار
cilâsın (قد) قهرمان ، شجاع ، دلیر
cilt ۱ـ جلد ۲ـ پوست بدن انسان
ciltçi صحاف
ciltlemek جلد کردن ، صحافی کردن
ciltlenmek جلد شدن
ciltletmek توسط دیگری جلد و یا صحافی کردن
ciltli جلد دار ، باجلد
cilve جلوه ، عشوه ، ناز ، کرشمه
cilveleşmek ناز و کرشمه طرفین
cilveli پرجلوه وناز ، عشوه‌دار
cima جماع
cimri خسیس ، لئیم ، کنس
cin جن
cinaî جنائی

cinas جناس ، دو یا چندکلمه که لفظاً یکی ولی در معنی مختلف باشند
cinayet جنایت ، آدم کشی، بزه ، تبهکاری
cingöz آدم زرنگ
cinnet دیوانگی ، جنون
cins جنس ، نوع ، جور
cinsî جنسی، آنچه مربوط به امور شهوانی باشد
cinsiyet جنسیت ، زنی یا مردی
cirit نیزه‌بازی ، بازی سواری و نیزه‌پرانی
ciro جیرو ، ظهرنویسی
cisim جسم ، ماده
civa جیوه زیبق
civan جوانك ، جوان
civanmert جوانمرد
civar جوار ، کنار ، طرف
civciv جوجه‌ای که تازه از تخم بیرون آمده
civelek ۱ـ خوش‌حالت ، خوش دماغ ، پرعشوه ، جلوه‌دار ۲ـ (قد) جوانی که تازه وارد جرگهٔ ینی چری شده باشد
coğrafî جغرافی
coğrafya جغرافیا
cokey سوارکاری که شغلش شرکت در مسابقات اسب دوانی است
conta واشر چرمی وغیره که برای آب‌بندی شیر آب و غیره بکار میرود
cop ۱ـ چماق سرکلفت ۲ـ باتون پلیس
coşkun دستپاچه ، پرجوش و خروش ، پرحرارت ، پرنشاط
coşmak ازجا دررفتن ، جوشیدن ، جوشش یافتن
coşturmak به‌نشاط آوردن ، سبب نشئه و شادی شدن ، بهیجان آوردن
cömert سخاوتمند، جوانمرد، دست ودل‌باز
cönk جنگ ، دفترچه شعرهای گوناگون
cudam آدم بی‌دست و پا ، بی‌عرضه
cuma جمعه ، آدینه
cumartesi شنبه

جمعیت انبوه **cümbür cemaat**

۱ـ جنبش شادی ، تفریح ، خوشحالی ۲ـ نوعی ساز دستی مانند طنبور که قسمت بزرگ پائین آن فلزی است **cümbüş**

۱ـ جمله ۲ـ تمام ، کلیه **cümle**

همگی، همه باهم **cümleten**

کوه یخ دریائی . تکهٔ بزرگ یخ شناور در دریا **cümudiye**

جنون ، دیوانگی **cünun**

جنب ، کسی که بسبب جماع کثیف باشد **cünüp**

جبه ، جامهٔ گشاد و بلند **cüppe**

جرأت **cüret**

زنگ فلز **cüruf**

جرم ، گناه ، تقصیر **cürüm**

جثه ، هیکل **cüsse**

جزء ، جزوه ، جزو **cüz**

جزام ، مرض جزام یا خوره **cüzam**

کیف پول ، کیف بغلی **cüzdan**

جزئی، مقدار کم **cüzi**

برآمدگی، جای بالاآمدگی یا بیرون آمدگی بطرف خارج ، پنجرهٔ بیرون آمده از سطح دیوار ، نوعی پنجرهٔ مشبك که در قدیم ساخته میشده وقسمت پائین آن ازدیوار بسمت خارج بیرون آمدگی داشته که زنها از آنجا طرفین خیابان را نگاه میکردند **cumba**

جمهور ، گروه ، جماعت **cumhur**

طنبور ، سه‌تار ، نوعی تار سه سیمی **cura**

۱ـ درموسیقی ترکی نوعی آهنگ شلوغ و پرسر و صدا ۲ـ شلوغی و بی‌ترتیبی ، نعره و غوغا و جار و جنجال در بین جمعیتی **curcuna**

ژورنال، راپورت یا نامهٔ تزویر آمیز، راپورت یا نامهٔ خبرچینی و نمامی مخفی به مقامات شهربانی و آگاهی و غیره **curnal**

نمامی، خبربری ، مفسدت نسبت به‌یك مقام اداری ، خبرچینی **curnalcılık**

کوتوله ، آدم کوتوله **cüce**

۱ـ جوانه ، غنچه ۲ـ بچهٔ پرنده ۳ـ پیچ ، توی کاهو **cücük**

Ç

Ç و ç «چ» چهارمین حرف الفبای ترکی

çaba جهد ، کوشش

çaba harcamak جد وجهد کردن ، کوشش کردن

çabalamak دوندگی کردن ، تقلا و تلاش کردن ، جد وجهد کردن

çabucacık فوری ، جلد ، سریعاً ، فوراً

çabucak فوراً ، سریعاً

çabuk تند ، سریع ، زود

çabuklaşmak سرعت گرفتن ، تند شدن

çabuklaştırmak تسریع کردن ، شتاباندن ، تند کردن

çabukluk سرعت ، تندی

çaça ۱ـ کشتی‌بان جوان ، ناخدای کشتی تجارتی ۲ـ نوعی ماهی دیز ۳ـ (مج) رئیس زنهای هرجائی

çaçaron پرچانه ، پرحرف ، شارلاتان ، حراف

çadır چادر ، خیمه

çağ عصر، عهد ، زمان ، قرن

çağa اولاد ، فرزند

çağataca جغتائی، زبان جغتای

çağdaş معاصر، هم‌زمان

çağıldamak صدائی مانند زمزمهٔ آب در آوردن

çağıltı صدای زمزمهٔ آب ، صدای شرشر آب

çağırmak ۱ـ صدا کردن ، دعوت کردن ۲ـ آوازخواندن

çağla جغاله ، بادام سبز یا خام ، میوه‌های یك هسته‌ای سبز ، نارس

çağlamak صدای ریزش آب و کف کردن آن

çağlayan آبشار کوچك ، آب چشمه یا نهری که از جای بلند فرومیریزد، آبشار

çağrı دعوت ، صدا زدن

çağrıcı دعوت کننده ، وعده گیرنده ، صدا کننده

çağrılmak دعوت شدن

çağrışım = tedai تداعی معانی

çakal شغال

çakı چاقو ، قلمتراش

çakıl سنگ‌ریزه ، ریگ ، ریگ گرد

çakılmak کوبیده شدن میخ وغیره

çakır چشم زاغ یا کبود ، چشم آبی‌رنگ

çakırkeyf سرخوش ، نشئه‌دار ، پرکیف

çakışmak ۱ـ درهم‌رفتن ، گره‌افتادن ، بهم گیر کردن ۲ـ مقابله یا مشاعرهٔ شاعرهای محلی

çalkantı تکان خوردن آب ، موج
çalmak ۱ـ زدن ، نواختن ، کوبیدن
۲ـ دزدیدن ، سرقت کردن
çalparı نوعی آلت موسیقی که به‌انگشتان می‌بندند و صدای زنگ درمیآورند
çam کاج ، صنوبر
çamaşır ۱ـ لباس زیر ، ردانه یا زنانه ، زیر پیراهن یا زیرشلوار
۲ـ لباس‌شوئی ، رختشوئی
çamaşırcı رختشوی ، لباس‌شوی
çamaşırhane = çamaşırlık رخت شویخانه
çamfıstığı بادام کاج ، میوهٔ درخت صنوبر
çamlık جنگل کاج
çamur گل ، لای ، لجن
çamurlamak گل‌مالی کردن ، لجن‌مالی کردن ، گل آلود کردن
çamurlanmak گلی‌شدن ، گل‌مالی‌شدن
çamurlu گلی ، پر گل ولای
çamurluk گلگیر اتومبیل وغیره
çan زنگ ، ناقوس ، جرس
çanak ظرف گلی یا سفالی ، بشقاب توگرد ، کاسهٔ دم پهن
çançan پرچانگی ، پرچانه
çangıl-çungul = çangır-çungur صدای زلنگ وزولونگ ، صدای ناهنجار
çangırdamak صدادر آمدن از بهم‌خوردن فلزات یا ظروف
çanta ۱ـ کیف دستی مردانه یا زنانه
۲ـ چمدان کوچک
çap قطر ، اندازه
çapa ۱ـ کج‌بیل ، بیل باغبانی ، کلنگ دوسر
۲ـ لنگر کشتی
çapaçul وارفته ، کسی که لباسش نامرتب است
çapak چرک یا قی چشم ، چسبندگی
çapaklanmak قی گرفتن گوشهٔ چشم ، چسبناک شدن چشم
çapalamak کندن باغچه یا زمین با کج‌بیل یا کلنگ

çakmak ۱ـ فندک ۲ـ برقزدن از بهم‌خوردن دو چیز ۳ـ کوبیدن میخ وغیره ۴ـ (عو) فهمیدن ، ملتفت‌شدن ۵ـ (عو) در کلاس‌ماندن
çakmak-taşı سنگ چخماق
çakşır ۱ـ چاقچور ، چاقشور ۲ـ نوعی شلوار گشاد
çakşırlı چاقچوری
çala پیشوندی است برای فهماندن سرعت استعمال میشود
çâlâk چالاک ، تند
çalakalem تندنویس ، تند قلم
çalar-saat ساعت زنگ‌دار
çalçene پرچانه ، پرحرف ، پرگو
çaldırmak ۱ـ دزدانیدن ، سبب سرقت شدن ، بباددادن ۲ـ نوازاندن (آلت موسیقی یا دسته مطرب)
çalgı ساز ، ضرب ، آلت نواختن موسیقی
çalgıcı سازنده ، نوازنده ، مطرب
çalı بوته ، بته ، بوتهٔ خار
çalı-çırpı خار وبوته ، بوتهٔ خار ، گیرونه
çalık کج ، معوج
çalıkuşu پرنده‌ایست خوش‌صدا که سرش قرمزاست در بوته‌زارها میخواند
çalılık بوته‌زار
çalım خودفروشی ، تظاهر ، پز ، فیس
çalımlı پرفیس و افاده ، پرپز
çalınmak ربوده شدن ، دزدیده شدن
çalışkan پرکار ، کاری ، زحمت کش ، ساعی
çalışkanlık کوشش ، سعی ، پرکاری
çalışmak کار کردن ، خدمت کردن ، سعی و کوشش کردن
çalıştırmak ۱ـ بکار واداشتن ، بکارانداختن ۲ـ استخدام کردن
çalkalamak = çalkamak آب کشیدن ، درآب تکان‌دادن یا تمیز کردن ، درآب شستن
çalkalanmak = çalkanmak آب کشیده شدن ، تمیز شدن درآب ، در آب تکان خوردن ، پرموج شدن دریا

çapan چاپار ، قاصد ، نامه‌بر ، پیك
çapar ۱ـ چاپار ، پیك ۲ـ لك و پیس‌دار ۳ـ نوعی قایق
çaparı قارماق ماهیگیری با چنگك‌های مختلف
çapavul ۱ـ (قد) سرباز چپوچی، غارتگر ۲ـ چپاول ، غارت
çapkın چشم‌چران ، بدچشم ، هرزه‌چشم ، کسی که زنان را تعقیب میکند
çaplı گشاد ، قطور ، پرقطر
çapmak چهارفعل رفتن
çapraşık پیچیده ، مغلق ، تو درتو
çapraz چلیپا ، صلیب ، دو خط متقاطع (چپ راست)
çaprazlamak بشکل چلیپا یا صلیب درآوردن
çaprazlaşmak پیچیده ومغلق وسخت‌شدن چیزی یا کاری
çapul چپو ، غارت
çapulcu چپوچی، غارتگر
çaput پارچهٔ کهنه، پارچه برای تمیز کردن، پارچهٔ گردگیری
Çar تزار ، لقب پادشاهان سابق روسیه
çarçabuk فوری ، باعجله، تند وتیز ، زود
çarçur ریخت و پاش، خرج بیهوده ، تبذیر
çardak سایه‌بان ، آلاچیق (چهارطاق)
çare چاره
çaresiz بیچاره ، بدون چاره
çarık چارق ، چارغ
Çariçe ملکهٔ تزار
çark چرخ
çarkçı ۱ـ ماشینیست کشتی ۲ـ کاردتیزکن، چرخچی
Çarlık حکومت تزاری
çarmıh صلیب ، خاج (چهارمیخ)
çarnaçar خواه‌ناخواه
çarpan=madrup مضروب (حس)
çarpı ۱ـ ضرب‌در، علامت ضرب (×) ۲ـ روکش‌تکرگی روی‌دیوار بشکلی که ملاط را بدیوار میباشند

çarpık کج و معوج ، پیچیده ، تودرتو
çarpılmak ۱ـ به چیزی خوردن ، ضرب دیدن ، به‌چیزی تصادف کردن ۲ـ یکه خوردن
çarpım حاصل ضرب
çarpım tablosu جدول ضرب
çarpınmak (مج) خود را باین طرف و آن طرف زدن ، تقلاکردن ، درهم غلتیدن
çarpıntı تپش قلب ، ضربان
çarpışmak بهم‌خوردن ، بهم تصادف کردن، تصادم
çarpma ۱ـ بهم‌خوردگی، تصادف ۲ـ عمل ضرب
çarpmak ۱ـ کوبیدن ، زدن ، به چیزی خوردن ، تصادف کردن ۲ـ ضرب کردن (حس)
çarpıtmak ۱ـ باعث تصادف یا بهم‌زدن شدن ۲ـ (مج) دزدانیدن ، سبب ربودن شدن
çarşaf ۱ـ ملافه ۲ـ چادر زنان (چادرشب)
çarşamba چهارشنبه
çarşı بازار (چهارسو)
Çasar (قد) سزار، قیصر(عنوان امپراطور آلمان در وین)
çatal ۱ـ چنگال غذاخوری ۲ـ دوشاخه ، چنگال‌مانند ۳ـ محل‌جداشدگی‌راه‌ها یا شاخه‌ها ۴ـ چوب جناق مانند یا دوشاخه‌ای
çatallanmak به دو شاخه تقسیم شدن ، ازهم جدا شدن
çatallaşmak غامض شدن ، پیچیده شدن کاری که‌احتمالهای متعدد در آن‌برود
çatallı دوشاخه‌ای ، جناقی
çatana قایق موتوری یا بخاری
çatı ۱ـ شیروانی ۲ـ اطاق یا محل زیر شیروانی ۳ـ پایه چوب‌بندی ، بنیاد ، ساختمان
çatık پیوسته ، متصل بهم ، بهم دررفته

çatır çatır ۱ـ صدای شکافتگی یاشکستگی چوب وغیره ، صدای دراق ـ دراق یا ترق ـ ترق ۲ـ(مج) باکمال صفا، بآسانی

çatırdamak درآوردن صدای شکستگی چوب و امثال آن

çatırtı صدای شکستگی چوب و چیزهای خشك و سخت

çatıçık متغایر، متناقض

çatışma مشاجره

çatışmak ۱ـ مشاجره کردن ، منازعه کردن، دعوا کردن ۲ـ بهم گیر کردن، بهم رسیدن

çatlak ۱ـ شکاف ، ترك دار ، ترك ۲ـ (مج) کم عقل

çatlamak ترکیدن ، ترك خوردن ، شکاف برداشتن ، شکافتن

çatmak ۱ـ درهم کردن ، پیوستن ، متصل کردن، بهم آوردن، بهم رسیدن ۲ـ کوك زدن پارچه ۳ـ تشرزدن ، اوقات تلخی کردن

çatra-patra=çat-pat جزئی، کم وبیش ، غلط غلوط (درحرف زدن زبان خارجی)

çavdar چاودار

çavuş ۱ـ گروهبان ۲ـ سرکارگر، سرعمله

çay ۱ـ چای ۲ـ رود ، نهر

çaycı چایچی

çaydan-çaydanlık قوری

çayhane قهوه خانه ، چای خانه

çayır علف زار ، مرغزار ، چمن زار

çayırlamak ۱ـ چرای حیوانات در مرتع و علف زار ۲ـ مریضی حیوان دراثر خوردن علف مرتع

çayırlık مرتع ، علف زار

çaylak نوعی باز ، قوش ، باشه

Çeçen نام قبیله‌ای از اهالی قفقاز

çedik (قد) نوعی کفش زرد که در سابق روی مست میپوشیدند (مست=چکمهٔ ظریف نازك بی تخت است مانند چوراب چرمی)

çehiz=cehiz جهیزه ، جهیز ، جهاز عروس

çehre ۱ـ چهره ، سیما ، صورت ، روی ، قیافه ۲ـ (مج) چهرهٔ عبوس

çek ۱ـ چك بانك ۲ـ اهل چکوسلاوی

çekecek پاشنه کش

çekememek ۱ـ حسادت ، حسد کردن ۲ـ تحمل یا طاقت نداشتن

çekemezlik ۱ـ حسادت ، خوشی کسی را نتوان تحمل کردن

çeki ۱ـ توزین ۲ـ وزنه ، واحد وزنی است معادل ۲۵۰ کیلو درمورد هیزم وگچ وآهك وغیره ۳ـ نظم، ترتیب

çekici جذاب ، کشنده ۲ـ آلت کشیدن

çekiç چکش

çekik کشیده شده ، درازشده (چانه ، چشم و غیره)

çekilmek ۱ـ کناره گیری ، استعفا کردن ۲ـ وزن شدن ، توزین ۳ـ عقب کشیدن، پس نشستن ۴ـ کنار رفتن، رد شدن

çekim ۱ـ جاذبهٔ زمین کشش ، جاذبه ۲ـ صرف افعال

çekimser مستنکف ، کسی که رای مثبت یا منفی خود را اظهار نمیکند

çekingen کمرو ، محجوب ، ترسو ، خجول

çekinmek خودداری کردن ، عقب کشیدن ، احتراز کردن ، دوری کردن

çekirdek ۱ـ هسته ، تخم ، مغز ، تخمه ۲ـ تخم هندوانه یا کدو یا آفتاب گردان

çekirdekli تخم دار ، باهسته

çekirdeksiz بی دانه ، بی هسته

çekirge ملخ

çekiş کشش

çekişmek ۱ـ از دوطرف کشیدن ۲ـ جروبحث ، مشاجره

çekiştirmek غیبت ، بدگوئی

çekme ۱ـ عمل کشش ۲ـ کشو میز وغیره

çekmece کشو میز و دولاب و گنجه
çekmek ۱ـ کشیدن ، جلب کردن . مدن کردن ۲ـ حمل کردن ۳ـ توزین کردن ۴ـ تحمل کردن
çektiri (قد) نوعی کشتی قدیم پارویی یا بادی
çektirmek کشانیدن
çelebi باتربیت . آقا . محترم
çelebilik آقامنشی
çelenk حلقه گل . تاج گل . دسته گل
çelik ۱ـ فولاد ، پولاد ۲ـ قلمه
çelik-çomak الك‌دولك
çelim شکل . ریخت . هیکل . قواره
çelimli خوش‌قواره
çelimsiz ضعیف . بی‌ریخت . بی‌قواره
çelişik متناقض، متناقض‌بودن
çelişme تناقض، متناقض‌بودن
çelme ۱ـ پشت‌پازنی، زیرپازدن برای انداختن کسی
çelmek ۱ـ پا را حائل کردن برای زمین زدن کسی، زیرپائی‌زدن برای انداختن کسی ۲ـ از راه دربردن ۳ـ اریب بریدن
çeltik ۱ـ شلتوك . چلتوك . برنج باپوست ۲ـ برنجزار . مزرعهٔ برنج
çember چمبر، حلقه ، دائره
çemberlemek ۱ـ در حلقه گرفتن . محاصره کردن قشون ۲ـ به‌چرخ عرابه حلقه‌انداختن۳ـ گردکردن
çemen=çimen چمن
çemremek ۱ـ آستین یا پاچهٔ شلوار تو شکستن ۲ـ کنار زدن یا تو زدن، دامن
çemrenmek ۱ـ بالازدن آستین یا پاچهٔ شلوار یا دامن ، ورمالیدن پاچهٔ شلوار۲ـ(مج)برای‌کاری‌آماده‌شدن
çene ۱ـ چانه ، زنخدان ۲ـ (مج) وراجی، پرحرفی، پرجانگی
çengel چنگال، گیره ، چنگك ، قلاب
çengellemek قلاب‌انداختن یا قلاب‌کردن

çengelli iğne سوزن قفلی
çengi زن مطرب ، رقاصه
çenk جنگ . جغانه
çentik زدگی. خوردگی یا دندانه‌ای شدن لبهٔ کارد وغیره
çentmek کناره یا لبهٔ چیزی را دندانه‌ای کردن. پیاز وغیره را ازطرف چپ و راست ریز کردن
çepçevre گرداگرد ، دوروادور . تمام اطراف
çepel گل‌آلود . مخلوط . پرآشغال
çepellik گل‌ولای ، پرآشغال . مغشوش
çepiç بز یك ساله
çepken کت کوتاه
çepreşik=çapraşık شلوغ ، متناقض . پیچیده
çepreşmek=çapraşmak پیچیده و مغلق شدن
çerçeve قاب عکس ، چهارچوبه
çerçevelemek قاب‌کردن . قاب‌گرفتن عکس وغیره
çerçi دست‌فروش . خرازی دوره‌گرد
çerden çöpten ساخته‌شده از بته وترکه، غیرمحکم
çerez آجیل
çerezci آجیل‌فروش
çerge=çergi چادر، چادر کوچ‌نشین
çeri (قد) سرباز (ینی‌چری)
çermik معدن آب‌گرم
çeşit نوع . جور ، طور ، قسم
çeşitli جوربجور ، متنوع ، مختلف ، انواع
çeşme شیر، شیرآب وغیره
çeşmeci تعمیرکنندهٔ شیرآب وامثال‌آن
çeşni مزه یا طعم غذا (چاشنی)
çete دستهٔ مسلح جنگجویان غیرمنظم ، دسته‌های غیرنظامی ، سرکرده‌های مسلح
çeteci یکی‌از افراد سرکرده‌های مسلح
çetele چوبخط
çetin سخت ، مشکل ، پرزحمت ، دشوار

çetrefil مغلق ، مبهم ، تودرتو ، درهم‌برهم و نامفهوم

çevgen چوگان ، چوب‌گوی‌زنی

çevik تندکار ، زرنگ ، جلد ، چابك

çeviklik تندکاری ، جلدی ، چابکی

çeviri = çevri = tercüme ترجمه

çevirmek ۱ـ گرداندن ، برگرداندن ، چرخاندن ۲ـ پس فرستادن ، اعاده کردن ۳ـ واژگون کردن ، محاصره کردن ۴ـ ترجمه کردن

çevirtmek توسط دیگری ترجمه کردن یا چرخانیدن و گردانیدن

çevre اطراف ، دوره ، محیط ، دور، دایره

çevrelemek احاطه کردن ، دور چیزی را گرفتن

çevrilmek احاطه شدن ، محاصره شدن

çeyiz = çehiz جهاز ، جهیزیه

çeyizlik = çehizlik جهیزیه

çeyrek ۱ـ ربع ، چهار یك ، چارك ۲ـ ربع ساعت، پنج۳ـ ربع مجیدی، پول سابق، پنج غروش

çeyreklemek پاها ودستهای بچهٔ شیرخوار را برای تمدد اعصاب بطور چپ و راست گذاردن و کشیدن وفشاردادن

çiban دمل

çifit جهود ، یهودی

çig بهمن ، تودهٔ برف ، برف انبوه که از کوه فرود میآید

çığıltı صداهای درهم‌برهم، صدای شلوغی

çığır ۱ـ راهی که دراثر سقوط بهمن ایجاد میشود ۲ـ طرز یا راه نوین

çığırtkan ۱ـ کسی که برای فروش یا نمایش متاع یا جلب مشتری فریاد میکند، نعره میزند ۲ـ (مج) بازار گرم‌کن، کسی که‌برای دیگری‌تبلیغ میکند

çığlık جیغ ، فغان ، نعره ، فریاد

çığrışmak باهمدیگر داد و فریادکردن

çıkagelmek سردرآوردن ، ناگهان درآمدن

çıkak مخرج ، محل خروج

çıkar ۱ـ نفع ، منفعت ، فایده ، درآمد ۲ـ امکان خروج

çıkarcı نفع‌پرست

çıkarılmak بیرون‌آورده شدن . خارج کرده شدن

çıkarma ۱ـ تفریق ، منها (کردن) ۲ـ سرباز پیاده کردن‌به‌ساحل‌دشمن. سرباز پیاده کردن

çıkarmak ۱ـ خارج کردن ، بیرون کردن، منها کردن ، تفریق کردن ، ظاهر ساختن ، سردرآوردن

çıkartmak ازچیزی خارج کردن ، بوسیلهٔ دیگری خارج کردن ، درآوردن ، بیرون کردن، خارج کردن

çıkı بستهٔ کوچك ، بقچهٔ کوچك ، دستمال‌بیچ کوچك

çıkık از جا درآمده ، از بند دررفته (استخوان) ، بند دررفتگی

çıkıkçı شکسته‌بند ، استخوان‌بند

çıkıkçılık شکسته‌بندی

çıkın دستمال‌بسته ، بقچه‌بند کوچك

çıkıntı ۱ـ برآمدگی ، پیش‌آمدگی ، بالاآمدگی ۲ـ علاوه یا اضافه در نوشته یا نامه ، خارج سطر

çıkıntılı دارای برآمدگی

çıkış ۱ـ خروج ، حرکت ۲ـ درب خروجی ۳ـ شکستن خط محاصره ۴ـ پرخاش

çıkışılı فارغ‌التحصیل

çıkışmak ۱ـ پرخاش کردن۲ـ کفایت کردن ۳ـ حریف‌بودن ، هم‌عیار بودن

çıkma ۱ـ عمل بیرون‌آمدن ۲ـ اضافه یا بیرون‌آمدگی‌قسمتی‌ازبنا در طبقات فوقانی ۳ـ حاشیه نویسی کنار صفحهٔ کتاب

çıkmak ۱ـ خارج شدن ، درآمدن ، بیرون‌آمدن ، صادر شدن ، بیرون رفتن ۲ـ فارغ التحصیل شدن ۳ـ بالارفتن ۴ـ حاصل‌شدن

çıkmaz بن‌بست ، لاینحل ، بغرنج
çıkolata شکلات
çıkrık چرخک . دوک . چرخ چاه . چرخ ریسندگی
çılbır ۱- نوعی غذا که با آب و ماست و تخم‌مرغ پخته میشود (مانند اشکنه) ۲- افسار اسب یا الاغ
çıldır çıldır در نگاه کردن یا سوختن درخشندگی یا روشنی یا تندی را نشان میدهد
çıldırmak دیوانه شدن
çıldırtmak دیوانه کردن . خیلی عصبانی کردن
çılgın دیوانه . مجنون ، دیوانه‌وار
çılgınlık دیوانگی، بی‌عقلی
çıma گره ، طناب که به‌اسکله می‌بندند ، طناب کلفت کشتی
çımacı کارگری که طناب کشتی‌ها را گرفته به‌اسکلهٔ کشتی می‌بندد
çımkırık فضلهٔ پرنده و مرغ ، مدفوع انسان
çın طنین زنگ ، صدای «جنگ» یا «جرنگ»
çınar چنار
çın-çın صوت جرنگ جرنگ یا جنگ‌جنگ ، صدای زنگ
çıngar (عو) دعوا ، مشاجره ، داد وبیداد
çıngıl=çılkım خوشهٔ انگور که کم حبه داشته‌باشد ، خوشهٔ کوچک انگور
çıngırak=çıngırdak زنگوله ، زنگ کوچک
çıngırdak زنگوله
çıngırdamak صدای زنگوله درآوردن
çınlamak طنین انداختن ، صدای جرس
çınlatmak صدای زنگ بیرون آوردن
çıplak برهنه ، لخت ، عریان
çıpo لنگر قایق
çıra گیرونه ، چوب سفید ، چوب چرب
çırak شاگرد ، نوآموز ، کمک اوستا ، وردست

çıralı چوب چربی‌دار ، چوب گیرونه‌ای
çırçıplak=çırılçıplak لخت ، عریان ، کاملا برهنه ، لخت مادرزاد
çırçır ۱- جین پنبه‌پاک کنی ۲- چشمهٔ کوچک ، جویبار ۳- جیرجیرک
çırılçıplak لخت مادرزاد
çırpı ۱- تراشه ، سرشاخه ، خرده‌چوب ، بته ۲- نخ یا سیم رنگین را کشیدن و ول کردن که اثر خط برجا بگذارد
çırpınmak بال و پرزدن ، تلواسه کردن ، تلاش و تقلا کردن درحالت تب
çırpıntı ۱- حالت تلواسه و تقلا و تلاش ۲- موج‌های کوچک روی آب ، تموج
çırpışmak پرو بال‌زدن ، پرپرزدن مرغها
çırpıştırmak ۱- ترکه‌زدن یا چوب زدن چیزی گرد گرفتن ۲- (مج) سرسری یا قلم‌انداز نوشتن، سرهم‌بندی کردن
çırpmak ۱- تکان دادن ، تکاندن با چوب زدن قالی وغیره ۲- پروبال بهم زدن ۳- کف زدن ، دست زدن ۴- دزدیدن ، زدن ، ربودن، رشوه گرفتن
çırptırmak بوسیلهٔ دیگر عمل تکان‌دادن یا تکانیدن را انجام دادن
çıt صدای «ف» یا «تیک» یا «ترق»
çıta تخته‌باریکه، توفال برای طارمی یا چپر
çıtak ۱- بداخلاق ، بدخوی ۲- بد لهجه
çıtır-çıtır صدائی که از سوختن یا ترکیدن چوب یا ذغال در موقع سوختن درمی‌آید، صدای شکستن تخمه یا جویدن نان‌خشک و امثال آن یا صدائی که از شکستن ترکه وغیره درمی‌آید ، صدای «چرت چرت»
çıtırdamak صدای چرت چرت درآوردن
çıtır-pıtır صدای حرف زدن بچه‌ها که بطرز بچگانه و خوشمزگی صحبت میکنند
çıtkırıldım قر و غمزه‌دار ، خانم‌وار

çiftlik=çiflik مزرعه ، ده زراعتی، کشت زار
çiğ ۱ـ خام ، ناپخته ۲ـ شبنم ، ژاله
çiğde عناب
çiğdem گل زعفرانی، نوعی زنبق صحرائی
çiğit پنبه‌دانه ، تخم خربزه ، هندوانه ، کدو بخصوص پنبه تخم
çiğlik خامی، ناپختگی، کالی
çiğnek زاهی که پاخورده و لگد شده، معبر
çiğnemek ۱ـ جویدن ، زیر دندان له کردن ۲ـ له کردن، خرد وخمیر کردن ، لگدمال کردن ۳ـ هتك حرمت ، بی‌اعتنائی و بی‌احترامی کردن ، زیر پا گذاردن
çiğnenmek جویده شدن ، له شدن ، لگدمال شدن
çiklet آدامس ، سقز امریکائی
çikolata شوکولات
çil ۱ـ ککمك ، لکهٔ صورت ، خال‌خالی ۲ـ دراج ، مرغ کوهی
çile ۱ـ چله ، ایام چهل‌روزه ، ریاضت و عبادت درویشان ، ریاضت و زحمت و عذاب ۲ـ کلاف
çilek توت فرنگی
çilekeş چله‌نگهدار، چله‌کش، زحمت‌کش، عذاب و ریاضت کش
çilesiz بی‌غم و غصه
çilingir چلنگر، کلیدساز ، قفل‌ساز
çillenmek ککمك پیدا کردن ، لکه‌دار شدن صورت
çilli ککمك‌دار ، لکه‌دار
çilkim خوشهٔ کوچك انگور
çim چمن
çimdik نیشگان ، نیشگون ، وشگون
çimdiklemek نیشگان گرفتن ، وشگون گرفتن
çimen چمن علفزار
çimento سمنت
çimehtolamak سمنت کاری کردن ، سمنت مالیدن

çıtlamak از شکستن چیزی صدای «تق» یا صدای «تك» درآمدن یادرآوردن صدائی که از سوختن هیزم یا ذغال خشك حاصل میشود
çıtlatmak ۱ـ صدای «تق» یا «تك» از چیزی درآوردن ۲ـ (مج) کنایه‌زدن و اشاره کردن ، گوشزد کردن
çıvgar یك جفت اسب یا گاو که ارابه یا خیش را میکشد.
çıyan نوعی هزارپا
çiçek ۱ـ گل، شکوفه ۲ـ آبله
çiçek-bozuğu آبله‌رو ، چوپور
çiçekçi گل‌فروش
çiçekli گلدار ، گلدوزی شده
çiçeklenmek گل کردن ، گل بستن گل‌باز کردن درختها
çiçeklik گلدان ، ظرف جای گل
çiçek yaprağı گلبرگ ، برگ گل
çifçi=çiftçi دهقان ، برزگر ، رعیت ، دهاتی، زارع ، فلاح
çiflik=çiftlik مزرعه ، ده زراعتی
çift جفت ، زوج ، جفت گاو شخم‌کاری ، دوتائی
çiftçi=çifçi زارع ، دهقان ، دهاتی ، رعیت
çiftçilik فلاحت ، زراعت ، کشاورزی
çifte ۱ـ دوتائی ، جفتی ۲ـ لگد ، جفتك ۳ـ قایقی که دو جفت پارو دارد
çifte atmak جفتك انداختن ، جفتك زدن
çiftehane قفس بزرگ مخصوص تولیدنسل پرندگان ، قفس‌خانه
çiftelemek جفتك انداختن ، جفتك زدن
çiftetelli نوعی رقص که بدن وکله و دستها را می‌جنبانند و میلرزانند
çiftlemek جفت کردن حیوانات
çiftleşmek جفت گیری حیوانات ، جفتگیری کردن ، جفت شدن
çiftleştirmek جفت کردن ، جفتگیری کردن حیوانات

çimlemek علفزار کردن ، سبز کردن
çimlenmek علفزار شدن ، سبزشدن
çimmek آب‌تنی کردن ، غوطه‌خوردن
çimrenmek پاچهٔ شلوار را بالازدن ، پاچه ورمالیدن
çin—çin صدای زنگ ، طنین
Çin کشور چین
çinakop نوعی ماهی، ماهی کولی، ماهی لوفر کوچك
çince بزبان چینی
çingene کولی، قبطی، غرشمال ، (مج) خسیس، پست ، بیعار
çini بدل چینی، آجر کاشی، ظرف کاشی
çinici ۱ـ کاشی‌ساز ، بدل چینی ساز ۲ـ کاشی‌فروش
çinicilik کاشی‌کاری ، بدل چینی‌سازی
çinko روی ، زنگ
çinkograf کلیشه‌ساز
çinkografi کلیشه‌سازی
Çinli اهل چین
çipil چشمان مریض که پلکهای آن ریخته باشد
çipura نوعی ماهی پهن و لذیذ درآبهای مدیترانه
çiriş سریش
çirişlemek سریش مالیدن ، سریش‌مالی کردن
çirişli سریش‌دار ، سریش‌مالیده
çirkef چرك آب ، گنداب ، (مج) آدم بدجنس و شریر
çirkin زشت ، بدگل ، بی‌ریخت
çiroz نوعی ماهی‌خشك (مج) آدم لاغر، خشکیده
çise=çisinti نزم ، نم‌نم باران
çiselemek نم‌نم باران باریدن نزم باریدن
çiş ادرار بزبان بچهٔ کوچك ، جیش ، شاش
çiş etmek شاش کردن (بزبان بچگانه)
çit ۱ـ چپر، پرچین ۲ـ چارقد نقش‌دار

çitari ۱ـ اسم نوعی ماهی ۲ـ نوعی پارچه که از پنبه و ابریشم بافته‌شده
çitçit دکمهٔ فشاری ، دکمهٔ قابلمه‌ای
çiten سبد
çitilemek بهم مالیدن پارچه یا لباس در موقع شستن
çitlembik نوعی درخت سقز ، حبه یا دانه یا میوهٔ درخت سقز
çitli (زمین) چپر یا پرچین‌دار که با شاخه و بته و ترکه محصور شده‌باشد
çitlik بته و شاخه و لوازم چپر و پرچین
çitmek=çitilemek ۱ـ رفو کردن پارگی یا سوراخ پارچه ۲ـ وصله کردن ، بهم‌آوردن
çitmik ۱ـ ساقهٔ فرعی یك خوشهٔ انگور ۲ـ مقداری ازچیزی که‌باسرانگشت و شست برداشته میشود
çivi میخ
çivici میخ‌ساز ، میخ‌فروش
çividî لاجوردی ، نیلی
çivileme ۱ـ عمل میخ‌کوبی ۲ـ بحالت ایستاده و راست درآب دریاپریدن
çivilemek میخ کوبی کردن ، میخ کوبیدن
çivilenmek میخکوب شدن
çivit نیل، لاجورد
çivitlemek نیل‌زدن به‌لباس
çiy=çiğ ۱ـ شبنم ، ژاله ۲ـ خام ، ناپخته
çizdirmek خط کشانیدن ، وادار به خط کشی کردن
çizelge جدول
çizgi خط ، سطر
çizgili خطدار ، خط کشی شده
çizgisiz بی‌خط ، بدون خط
çizi شیار ، خط
çizik خط کشی‌شده ، خطزده
çizilmiş خطزده شده ، خط‌خورده
çizim رسم ، ترسیم
çizme ۱ـ چکمه ۲ـ عمل خط کشی
çizmek ۱ـ خط کشیدن ، رسم کردن ۲ـ خراش انداختن

çoban چوپان ، شبان
Çobanyıldızı ستارهٔ زهره ، ونوس، ناهید
çoban-köpeği سگ چوپان . سگ گله
çobanlık چوپانی
çocuk بچه ، کودك ، طفل ، فرزند ، پسر بچه
çocukcağız طفلك ، طفلکی، بچه طفلك
çocukca بطور بچه گانه ، کودکانه
çocuklaşmak کودکانه رفتار کردن ، بچه شدن
çocuklu بچه‌دار ، عائله‌مند
çocukluk طفولیت ، کودکی
çocuksu کودکانه ، مانند بچه
çoğalma افزایش
çoğalmak زیادشدن ، فزودن ، افزایش یافتن
çoğaltmak زیادکردن ، افزودن ، تکثیر کردن
çoğul جمع (دس)
çoğumsamak زیاد شمردن ، زیاد دیدن
çoğunluk اکثریت
çok زیاد ، خیلی، بسیار
çok bilmiş بچه‌ای که نسبت بسن خود بیشتر حرف میزند و اظهار فضل میکند
çok gelmek زیادآمدن . اضافه‌بودن
çokgen کثیرالاضلاع
çokluk کثرت ، فراوانی، زیادی
çoktan beri از خیلی وقت پیش
çok görmek زیاد دیدن ، مضایقه‌داشتن ، دریغ کردن ، لایق ندیدن
çolak کسی که دستش کج باشد ، دست‌چلاق
çolpa=çulpa بی‌عرضه ، بی‌دست و پا ، بی‌دقت
çoluk-çocuk اهل و عیال ، زن و بچه
çomak چماق ، دگنك
çomar سگ چوپان ، سگ بزرگ
çopur آبله‌رو ، چوپور
çor ۱- مرض ، درد ۲- وبای گاوی
çorak لم‌یزرع ، بایر، کویر
çoraklık ۱- کویر، شوره‌زار ۲- خشك‌سالی
çorap جوراب
çorapçı جوراب‌باف . جورابچی ، جوراب فروش
çorba آش ، سوپ ، شوربا ، (مج) شلوغ پلوغ ، نامرتب
çotur پخش ، پخش ، دماغ پخش ، دماغ پخن
çöğen=çöven چوبك ، چوبه ، بیخ
çöğür نوعی تار یا طنبور
çökelek ۱- پنیر بدون چربی. دوراغ ۲- رسوب
çökelmek ته‌نشین شدن . رسوب کردن
çökertmek ۱- بزانو نشاندن حیوان ۲- بزانو درآوردن
çökkün ضعیف . زمین‌گیرشده . ناتوان ، زانو زده
çökkünlük ضعف و ناتوانی ، بزانو درآمدگی
çökmek ۱- بزانو زدن ، بزانونشستن ۲- ضعیف و پیرشدن
çökük بزانونسته ، بزانو درآمده . نشست کرده ، ضعیف و پیرشده
çöküntü ۱- نشست ، ته‌نشینی ۲- ناتوانی و ضعف
çöl بیابان ، صحرا ، بادیه
çöllük بیابان بی‌آب و علف
çömelmek چندك زدن ، چنلی‌نشستن ، چنباتمه زدن
çömez طلبهٔ مدرسه‌ای قدیم . شاگرد
çömlek ظروف کوزه گلی ، سوفال
çömlekçilik سوفال‌سازی ، کوزه‌گری
çöp خاشاك ، زبیل ، آشغال خاکروبه
çöp-çatan میانجی برای ازدواج
çöpçü رفتگر، خاکروبه‌چی، سپور، کناس
çöplenmek ۱- خوردن یا دست‌زدن یا چنگ زدن به غذا در آشپزخانه ۲- استفاده کردن ، فایدهٔ جزئی بردن
çöplük خاکروبه‌دان ، آشغال‌دان ، مزبله

çörek نوعی گرده نان شیرمال
çöreklenmek حلقه‌زدن مار، چنبره‌زدن ، (مج) جایگیرشدن آدم مضر
çöreotu تخم سیاه‌دانه ، سیاه‌دانه
çöven=çöğen چوبك ، بیخ
çözdürmek گره یا کلاف سربکم را بوسیلهٔ دیگری باز کردن ، وادار به حل کردن
çözmek گره را باز کردن ، حل کردن مسئله
çözük حل‌شده ، بازشده
çözülmek ۱ـ بازشدن گره ۲ـ حل‌شدن مسئله ۳ـ ذوب شدن ، آب شدن ۴ـ شل‌شدن ۵ـ پراکنده شدن
çözüm راه حل
çözümlemek ۱ـ حل کردن مسئله ۲ـ تجزیه کردن
çubuk ۱ـ چوب کوتاه ، ترکه ۲ـ چوبخط ۳ـ چوب سیگار ، چپق
çubuklamak ۱ـ پنبه یا پشم‌زدن باچوب یا ترکه ۲ـ تکان‌دادن قالی باچوب یا چماق
çuha ماهوت ، پارچهٔ پشمی ضخیم (چوخه ، چوخا)
çuhacı ماهوت فروش
çuhaçiçeği نوعی گل گلدان
çukur گودال ، حفره ، سوراخ ، قبر
çukurluk گودالی، محل گود ، گودال
çul پارچهٔ موئی، پارچه‌ای که روی حیوان می‌اندازند ، جل چهارپایان
culha بافنده ، پارچه‌باف بادستگاه دستی
çullanmak پوشانیده شدن حیوان با جل ، (مج) حمله کردن بکسی یازیر گرفتن کسی
çulluk نوعی پرندهٔ شکار ، نوك دراز
çulpa=çolpa بی‌دست و پا ، بی‌عرضه ، شلخته
çulpan ستاره ، زهره ، ناهید ، ونوس
çulları جل چهارپایان
çurçur ماهی ریز بی‌قیمت ، (مج) بی‌ارزش
çuval جوال، کیسهٔ بزرگ
çuvaldız جوالدوز
çuvallamak (عو) موفق نشدن، عدم موفقیت
çük (عو) دول ، دودول ، چل ، آلت تناسل بچه
çünkü چونکه ، زیرا
çünki=cünkü چونکه، برای اینکه، زیرا
çürük پوسیده ، خراب ، فاسد
çürüme ۱ـ پوسیدگی، فاسد شدن ، فساد ۲ـ سیاه شدگی زیر پوست بدن دراثر ضربه
çürümek ۱ـ پوسیدن ، خراب وفاسدشدن ۲ـ سیاه شدن زیر پوست بدن دراثر ضربه
çürütmek خراب کردن ، فاسد کردن ، پوساندن ، پوسانیدن
çüş جوش ، صدائی که برای متوقف کردن الاغ و اسب بکار میرود

D

پنجمین حرف الفبای ترکی «دە» D و d

پسوندی است که در آخر کلمات میآید de, da
اگر بطور جداگانه باشد، و ، هم ،
نیز، معنی میدهد واگر بطور پسوند
بآخر کلمه اضافه ومتصل شود (da-
de-) بمعنی، در ، در محل ، یعنی
مفعول‌فیه درمی‌آید

ا- لذت بردن ، بدهن مزه dadanmak
کردن ۲- بدعادت شدن.

داداش ، برادر (دراهجهٔ ارضروم) dadaş

دایه ، پرستار زن ، للهٔ زن dadı

دایه‌گی ، لله‌گی dadılık

۱- کوه ۲- نشان یا علامتی که باآهن dağ
سرخ کرده روی‌بدن انسان یاحیوان
میگذارند ، داغ

تغار ، طغار dağar

انبان ، انبانه ، کیسهٔ چرمی dağarcık

کوه‌نورد ، کوه‌پیما dağcı

کوه‌پیمائی، کوه‌نوردی dağcılık

دغدغه ، داد و فریاد ، سروصدا، dağdağa
تشویش خاطر

سیب صحرائی، سیب کوهی dağelması

انتشار، پراکندگی، داغانی، پخش dağılım

داغان شدن ، پراکنده شدن ، dağılmak
پاشیده شدن

پراکنده ، ریخته ، پاشیده ، dağınık
داغان ، بی‌نظم

پریشانی، پراکندگی ، dağınıklık
پاشیدگی، بی‌نظمی

ا- موزع ۲- پراکنده‌کننده ، dağıtıcı
داغان‌کننده ، پخش‌کننده

بواسطهٔ کس دیگر توزیع یا dağıtılmak
داغان یا پراکنده یا پاشیده شدن

پخش ، توزیع dağıtım

۱- توزیع کردن ۲- داغان dağıtmak
کردن ، پراکنده کردن ۳- بهم‌زدن
یا منحل کردن

آهنگ مخصوص مردم کوهستانی dağı

آلت مخصوص داغ کردن dağlağı

داغ کردن ، نشان داغی‌زدن dağlamak

۱- داغ کرده شده ، نشان‌دار dağlı
۲- اهل کوهستان ، کوهستانی ۳-
ورق شاه (در ورق‌بازی)

گوسفند اخته‌شده ، گوسفند پروار dağlıç

کوهستان ، کوهستانی dağlık

دیگر، بازهم ، هنوز ، بیشتر daha

حتی، نیز dahi

داهی، نابغه ، دارای ذکاوت فوق‌العاده dâhi

داخل ، درون ، تو ، میان ، اندرون dâhil

داخل ، ربط ، ارتباط dahil=dahl

dahilen درونی. از داخل، داخلاً
dahilî داخلی. درونی، اندرونی
dahiliye داخله . داخلی
dâhiyane بطور فوق‌العاده و نبوغانه . داهیانه
dahiye مصیبت ، بلا . داهیه
dahletmek مداخله کردن ، دخالت کردن
daim دائم ، ابد ، جاوید
daima دائما . الی‌الابد . همیشه
daimi دائمی. ابدی . همیشگی
dair دایر، درخصوص . درباب . درموضوع
daire ۱ـ اداره ۲ـ دایره ۳ـ آپارتمان ۴ـ درحدود
dairevi بشکل دایره ، مانند دایره
dakik دقیق . ظریف
dakika دقیقه
daktilo ۱ـ ماشین تحریر ۲ـ ماشین‌نویس
daktilografi ماشین‌نویسی
dal ۱ـ شاخه ، فرع . شعبه ۲ـ عقب ، پشت ۳ـ لخت ، برهنه
dalak طحال، اسپرز
dalâlet ضلالت ، گمراهی
dalamak گاز گرفتن ، گزیدن
dalaşmak ۱ـ نزاع کردن ، دعوا کردن ، (مج) مناقشه و عربده و مشاجره کردن ۲ـ بهم افتادن و جنگ کردن سگها
dalavera حیله ، تزویر. حقه
dalavereci حقه‌باز ، کلاه‌بردار ، شیاد
dalbudak شاخ و برگ
daldırma شاخ نهال یا تر که درخت را زیرخاك خوابانیدن
daldırmak در آب فرو بردن ، غوطه‌ور ساختن
dalga ۱ـ موج ۲ـ اهتزاز ۳ـ حالت‌خماری و بیهوشی از بنگ وحشیش وتریاك ۴ـ (عو) موضوع ۵ـ (عو) مسخره، گول، تنبلی
dalgacı (عو) سردرهوا ، کسی که کارش‌را بطور جدی انجام ندهد ، هوائی

dalga geçmek مسخره کردن . دست انداختن . تضییع اوقات کردن . حرام کردن وقت
dalgakıran موج شکن
dalgalanmak موج زدن . بموج آمدن . به‌اهتزاز درآمدن
dalgalandırmak بموج آوردن ، به‌اهتزاز درآوردن
dalgalı موج‌دار
dalgıç غواص . آب‌باز
dalgın پریشان حواس . غرق درفکر، حواس‌پرت
dalgınlık حواس‌پرتی . پریشان حواسی ، غفلت
dalıcı=dalgıç غواص ، آب‌باز
dalkavuk چاپلوس . متملق
dalkavukluk تملق . چاپلوسی
dalkılıç کسی که شمشیر برهنه برکشد ، شمشیر کشیده
dallandırmak شاخه درآوردن . (مج) شاخ و برگ پیدا کردن ، مفصل کردن موضوع
dallanmak شاخه‌یافتن ، متفرع شدن ، مفصل شدن
dallı شاخه‌دار ، پرشاخه . دارای تفرعات
dalma ۱ـ غوص ، شیرجه ۲ـ درکشتی یاشنه یاپای طرف راگرفتن ۳ـ غرق درفکر وخیال . حصر کردن هم‌خود در چیزی ، در چرت فرورفتن ، از حال رفتن
daltaban پابرهنه ، (مج) بی‌سروپا
dalya ۱ـ گل کوکب ۲ـ در موقع شمارش گفته میشود وقتی که بواحد کامل میرسند مثل «ایضاً» در فارسی (مثلاً ایضاً صد! ایضاً دویست!= dalya yüz! dalya iki yüz)
dalyan غوص ، مرکز ماهی‌گیری
dalyancı شیلاتی

dam ۱ـ پشت‌بام ، بام ۲ـ خانه یا بنای کوچك ۳ـ آخور ۴ـ حبس‌خانه، زندان ۵ـ بی‌بی در ورق بازی ۶ـ خانم در مجلس رقص

dâm دام ، تله

dama بازی داما که در خانه‌های شطرنج بامهره بازی میکنند

damacana غرابه ، شیشهٔ بزرگ که دهانه‌اش تنگ وشکمش فراخ باشد

damak سقف دهان ، کام ، سق

damalı شطرنجی

damar ۱ـ سیاه رگ ، رگ ۲ـ خط ترك خوردگی ۳ـ اخلاق ، خوی ، مزاج

damarlı ۱ـ رگ‌دار ۲ـ بدرگ ، بدخلق

damarsız ۱ـ بی‌رگ ، بی‌غیرت ۲ـ (مج) بدخو

damasko نوعی پارچهٔ کرکر

damat داماد

damga مهر، علامت ، انگ ، طمغا

damgalamak مهر کردن ، نشان‌زدن ، کسی را لکه‌دار کردن

damgalanmak مهرخوردن ، نشان داغ خوردن ، مهرشدن

damgalı مهرشده ، مهردار ، نشان‌دار

damga pulu تمبر مالیاتی

damgasız بدون مهر

damıtık مقطر، تقطیرشده

damıtmak تقطیر کردن

damız آخور

damızlık حیوان یا نبات اعلا که برای تولید نسل یا تکثیر نگاهداری میشود ، نریان ، حیوان نر از جنس اعلا

damla ۱ـ قطره، چکیده ، چکه ۲ـ سکنه یا فلج

damlalık قطره‌چکان

damlamak ۱ـ چکانیدن ، چکیدن ، چکه کردن ۲ـ (عو) رسیدن ناگهانی، بی‌موقع آمدن کسی

damlatmak چکاندن ، چکانیدن

damping کالائی را بقیمت نازل فروختن جهت بدست‌آوردن بازار

dana گوساله

danaburnu کرم زمینی که بریشهٔ نباتات آسیب میرساند

dan dun تقلید ، صدای تیر و تفنگ ، دنگ و دونگ ، ترق تروق

dangalak مهمل ، بی‌مخ ، بی‌عرضه ، احمق ، خل ، رك‌گو

dangıl dungul ۱ـ به‌لهجهٔ دهاتی و بد حرف زدن کسی ۲ـ کسی که حرف زدن و حرکاتش خشن و ناملایم است

danış مشورت ، مشاوره ، مذاکره

danışık مواضعه ، دست‌بدست دادن وحیله برای اغوای دیگری، همدست‌شدن برای انجام کاری

danışma ۱ـ شور ، مشورت ۲ـ دایرهٔ اطلاعات

danışmak مشورت‌کردن ، شور کردن ، مشاوره‌کردن، استشاره‌کردن

danışman مشاور ، مستشار ، رایزن

danıştay شورای دولتی

Danimarka دانمارك

Danimarkalı دانمارکی

daniska (عو) بهترین ، عالیترین . مطلوبترین

dans دانس ، رقص دونفری

dansöz رقاصه

dantel=dantelâ تور ، تور لباس زنانه

dapdaracık خیلی‌تنگ ، تنگ و تروش

dar ۱ـ تنگ ، کم‌عرض ، محدود ۲ـ (مج) بسختی

dare لفاف ، وزن لفاف یاظرف ، پاره‌سنگ

daraban ضربان ، تپش ، ضربان قلب

daragacı چوبهٔ دار ، دار

daralmak تنگ شدن

daraltmak تنگ‌کردن

darbe ۱ـ ضربه ۲ـ کودتا

darbımesel ضرب المثل
darbuka دنبك ، تنبك
darbuka çalmak دنبك زدن
darçın = tarçın دارچین
dardağan ، دربداغان ، پراکنده، و پریشان
شلوغ
dardağanotu هفت‌بند ، نوعی نی که دارای
هفت بند است ، نوعی گیاه
dargın رنجیده ، مکدر ، قهر، دلگیر
dargınlık رنجیدگی، دلگیری ، دلتنگی،
تکدر
darı ارزن
darılgan زود رنج
darılmak رنجیدن ، مکدرشدن ، دلتنگ
یا دلگیرشدن
darıltmak رنجاندن ، دلگیر کردن ،
باعث رنجیدگی‌شدن
darkafalı کوته فکر، متعصب
darlaşmak = daralmak تنگ شدن
darlık ۱- تنگی ۲- تنگدستی ۳- مضیقه
darmadağan = dardağan پاشیده و
پراکنده ، دربداغان
darp ضرب (حس) ، زدن ، کوبیدن
darphane ضرابخانه
darülaceze دارالعجزه ، دارالمساکین
darülfünun (قد) دارالفنون
daüssıla = yurtsama دلتنگی برای
دوری از وطن ، یاد وطن
dâva دعوی ، دعوا ، ادعا، اختلاف ، مسئله
davacı شاکی، مدعی
dâvalı مدعی‌علیه ، دعواکار
dâva etmek ادعا کردن ، برعلیه کسی
دعوا کردن
davar دام، حیوان اهلی ازقبیل گاو و
گوسفند
davet دعوت
davetçi دعوت کننده
davetiye کارت دعوت
davetli دعوت شده ، مدعو
davetsiz ناخوانده

davlumbaz ۱- پوشش یا سپر چرخهای
پروانهٔ دوطرف کشتی درقدیم ۲-
سپر یامحافظ نیم‌دایرهٔ دور اجاق
davranış روش ، طرز ، حرکت ، رفتار ،
سلوك
davranmak ۱- حرکت و سلوك و رفتار
کردن ، معامله کردن
davudî صدای بلند و کلفت ، صدای بم
davul دهل ، طبل، کوس
davul çalmak طبل کوبیدن ، دهل‌زدن
davulcu طبل‌زن ، دهل‌زن
dayak ۱- چوب ، چماق ، کتك
۲- پایه ، تیر، شمع
dayak atmak کتك‌زدن ، چوب زدن
dayaklamak پایه یا شمع یا تیرزدن زیر
چیزی
dayak yemek کتك خوردن ،
چوب خوردن
dayalı تکیه داده شده ، واداشته شده
dayalı döşeli مرتب و منظم ، شسته و
رفته ، دارای اثاثیه ، مرتب
dayamak تکیه‌دادن ، واداشتن
dayanıklı بادوام ، قوی ، محکم، استوار،
بامقاومت ، با استقامت
dayanıksız بی‌استقامت ، بی‌دوام ، سست ،
ضعیف ، بی‌مقاومت
dayanışma پیوستگی ، هم‌بستگی ،
مناسبت ، مشترك
dayanışmak پشتیبانی کردن از یکدیگر،
کمك متقابل کردن
dayanmak ۱- تکیه کردن ، اتکاء کردن
۲- مقاومت کردن ۳- استناد کردن
۴- دوام کردن ، استقامت کردن ،
صبر کردن ، استقامت
dayatmak ۱- واداشتن ۲- اصرار کردن
۳- به‌دیوار یاچیزی دیگر تکیه‌دادن
dayı ۱- دائی ۲- (مج) پارتی، پشت ،
پشتیبان ۳- عنوان فرماندار
جزائر در عهد عثمانی
daz ۱- طاس، سر بی‌مو ۲- زمین بایر

değdirmek تماس دادن، بچیزی خوردن یا زدن ، دست خود را بچیزی زدن
değer ۱ـ قیمت ، ارزش ، بها ۲ـ قابلیت ، لیاقت
değer biçmek ارزیابی کردن ، تقویم کردن ، تعیین قیمت
değerbilir قدرشناس ، قدردان
değerbilmez قدرنشناسی
değerlendirmek ۱ـ بالابردن یا افزودن قیمت ، ارزنده کردن ۲ـ به پول برگرداندن
değerlenmek ارزش پیدا کردن ، عزیز شدن
değerli پرارزش ، پرقیمت ، عزیز ، لایق ، شایسته
değersiz بی‌ارزش، بی‌فایده ، ناچیز ، بی‌قیمت
değgin مربوط ، متعلق ، راجع
değil نیست ، نه‌خیر، نه ، نه فقط
değim لیاقت
değin=dek الی، تا، تا (زمانیکه) ، تا (وقتیکه) ، تا (جائیکه) ، الی
değinmek برخورد کردن ، تماس‌یافتن ، اشاره کردن به‌مطلبی
değirmek ۱ـ برخورد کردن ، تماس کردن ۲ـ ابلاغ کردن
değirmen آسیاب ، آسیا
değirmenci آسیابان ، صاحب آسیا ، سازندهٔ آسیاب
değirmenlik ۱ـ محل آسیاب ، سر آسیاب ۲ـ مقدار آبی که برای یك آسیاب کافی باشد
değirmentaşı سنگ آسیا
değirmi ۱ـ مدور ، چرخی، دایروی ، گرد ۲ـ مربع (درمورد پارچه که طول برابر عرض بریده شود)
değirmilenmek گرد شدن ، بشکل دایره درآمدن
değiş تبادل ، مبادله
değişen متغیر

dazlak طاس
debegat دباغی
debbeg=tabak دباغ
debbe دبه ، ظرف فلزی در و دسته‌دار که درآن روغن و غیره می‌ریزند
debboy=deppoy انبار ، دپو
debdebe دبدبه ، طنطنه ، شکوه
debdebeli بادبدبه ، باجلال و شکوه
debelenmek ۱ـ تلواسه و دست و پا زدن ازناچاری ۲ـ (مج) کوشش بی‌ثمر، تلاش بیهوده
debreyaj کلاچ اتومبیل
Deccal دجال
dede ۱ـ پدربزرگ ، جد ، (مج) پیرمرد ۲ـ عنوان شیخ‌های مولوی
dedikodu غیبت ، بدگوئی
dedikoducu بدگو ، عیب‌کن ، غیبتگر
dedirtmek بسخن آوردن ، وادار بگفتن کردن ، بزور حرف کشیدن
def=tef دایره ، دف
def çalmak دایره زدن
defa دفعه ، مرتبه
defedilmek بیرون کرده‌شده ، رانده‌شدن ، دفع کرده شدن
defetmek دفع کردن ، رد کردن ، راندن ، بیرون کردن
defile دفیله ، نمایش مد درسالن مد ، رژه
defin دفن ، زیرخاك کردن
define دفینه ، خزینه ، گنج ، گنجینه
defineci کسی که پی گنج میگردد، گنج‌جو
deflasyon کم‌یابی، کم‌شدن پول درجریان
defne درخت غار ، درخت برگ بو (که برگ آنرا درخوراك میگذارند)
defn etmek دفن کردن ، خاك کردن
defol جهنم شو ، گم شو ، دور شو
def olmak دفع‌شدن، دورشدن، جهنم‌شدن
defter دفتر، دفترچه ، کتابچه
defterdar امین مالیه ، پیشکار دارائی ، رئیس دارائی استان
defterdarlık ریاست دارائی

dekadan پست شده ، پس‌رونده ، در فرانسه در قرن نوزدهم به سکبولیست‌ها در مقام تمسخر گفته میشده

dekagram دکاگرام ، واحد مقیاس وزن ، ده گرم

dekalitre دکالیتر، واحد مقیاس حجم، ده لیتر

dekametre دکامتر، واحد مقیاس طول، ده متر

dekan رئیس دانشکده

dekanlık ریاست دانشکده

dekar ده آر ، هزار مترمربع ، واحد مقیاس سطح

dekbaz حقه‌باز ، متقلب

dekbazlık حقه‌بازی ، حیله‌گری

dekolte ۱ـ لباس زنان که طرف پشت و جلو سینه و یقه باز باشد ، دکولته ۲ـ زنانی که لباس دکولته پوشیده باشند

dekont مبلغی که ازحساب کسر میشود ، تنزیل ازحساب ، تخفیف ازحساب

dekor دکور ، زینت ، زیور ، آرایش ، دورنماها و لوازم صحنه

dekoratör دکورکننده ، آرایش‌دهنده در سن نمایشگاه ، دکوراتور

dekovil خط آهن کم عرض

delail دلائل ، دلیل‌ها

delalet دلالت ، راهنمائی

delalet etmek دلالت کردن

deldirmek واداشتن بسوراخ کردن ، سبب سوراخ کردن شدن

deli دیوانه ، مجنون

delibozuk خل ، دیوانه

delice ۱ـ دیوانه‌وار ، مجنونانه ۲ـ نام گیاهی‌است زهردار از فامیل گندم

delidolu خل ، دیوانه

değişik ۱ـ عوض‌شده ، تغییریافته ۲ـ متنوع ، جوربجور ، نوظهور ، تازه ، جدید

değişiklik تغییر ، تبدیل ، فرق

değişim تبدیل، تغییر (درمورد آب وهوا)

değişken متغیر

değişkin تغییریافتهٔ

değişmek ۱ـ تغییریافتن ، عوض‌شدن ، تبدیل یافتن ۲ـ عوض کردن

değiştirmek عوض کردن ، تبدیل کردن ، تغییردادن ، مبادله کردن ، تعویض کردن

değiştirtmek وادار به‌عوض کردن یا تغییردادن، عمل تعویض‌را انجام‌دادن

değme ۱ـ بچیزی برخوردن ، دست‌زدن، لمس کردن ، تماس کردن ۲ـ هر ، هرکس ، نکند؟ نباشد؟!

değmek ۱ـ برخوردن ، تماس کردن ، دست‌زدن ، دست‌خوردن ۲ـ رسیدن، اصابت کردن ۳ـ ارزیدن

değnek دگنک ، چوب ، چماق

değnekçi مباشر یا متصدی تنظیم رفت وآمد وسائط نقلیه از قبیل تاکسی و قایق وغیره

deha نبوغ ، دهاء

dehalet التجاء ، پناهندگی، داخل‌شدن در سایهٔ حمایت و پناه دیگری

dehalet etmek التجاء کردن، پناه آوردن

dehir=dehr دهر، زمانه ، دنیا ، طالع

dehlemek ۱ـ (عو) دست‌بسر کردن ، دفع کردن ۲ـ جلوراندن حیوانات و صدای «ده» درآوردن

dehliz دهلیز ، دالان

dehrî دهری ، درویش ، ملحد

dehşet دهشت ، وحشت ، حیرت

dehşetli حیرت‌انگیز ، دهشت‌آور

dek=değin تا ، الی

dek تقلب ، حیله ، حقه

delifişek آدم هواهوسی ، آدم سبك ، کم ثقل
delik سوراخ ، منفذ
delik açmak سوراخ باز کردن ، سوراخ کردن
delik-deşik سوراخ سوراخ ، پراز سوراخ
delikanlı تازه‌جوان ، نوجوان ، جوان پرحرارت
delikli سوراخ‌دار
deliksiz بی‌سوراخ ، بدون سوراخ
delil ۱ـ دلیل ، برهان ، حجت ۲ـ دلالت کننده ، راهنما
delilik جنون ، دیوانگی
delinmek سوراخ شدن
delirmek دیوانه شدن ، عقل را از دست دادن
delirtmek دیوانه کردن
delişmen آدم لوس و سبك
delk مالش ، اصطکاك ، تماس
dellal=tellal دلال
delme عمل سوراخ کردن ، سوراخ کنی
delmek سوراخ کردن
delta دلتا ، قطعه خاك بشکل مثلث که در مصب رودخانه تشکیل میشود
dem ۱ـ خون ۲ـ نفس ۳ـ لحظه ، آن، دم
demagog آدم عوام فریب
demagoji دماکوژی ، عوام فریبی
dem çekmek نغمه‌سرائی پرندگان خوش‌خوان
dem dökmek خونریزی اضافی زنان درموقع قاعدگی
demeç بیان ، بیانات ، نطق
demek ۱ـ گفتن ، بیان کردن ، نام‌بردن ۲ـ یعنی، گویا، دراینصورت
demet دسته یا بسته (سبزی، گل وغیره)
demetlemek دسته کردن (گل و سبزی و غیره)
demevi پرخون ، دموی مزاج
dem gelmek عادت شدن ، قاعده شدن زنان

demin آنوقت ، قبلاً ، پیش‌تر از این ، قدری پیش‌تر
demincek آنوقت، قدری قبل‌ازاین
demir ۱ـ آهن ۲ـ لنگر
demir almak لنگر جمع کردن ، لنگر برداشتن برای حرکت کشتی
demir atmak لنگرانداختن
demirbaş اموال منقول، اموال غیرمصرفی
demirci آهنگر
demircilik آهنگری
demirhane آهنگرخانه
demirhindi تمرهندی
demirkapan مغناطیس ، مقناطیس
demirkırı فلفل‌نمکی
demirlemek ۱ـ لنگرانداختن ۲ـ آهن کوبی کردن ۳ـ آهن یا کلون درب را انداختن
demiryolcu مأمور راه‌آهن ، کارمند راه‌آهن ، راه‌آهنی
demiryolu راه‌آهن
demlemek دم کردن (چای یا پلو) ، دم گذاشتن
demlenmek ۱ـ دم کشیدن ۲ـ مشروب خوردن
demlendirmek دم کردن ، دم گذاشتن
demli چای دم کشیده
demlik قوری چای
demode مد کهنه‌شده
demokrasi دموکراسی
demokrat دموکرات
denaet پستی، دنائت ، دنی‌بودن
denektaşı سنگ محك
deneme ثجربه ، امتحان ، آزمایش، محك
denemek آزمایش کردن ، تجربه کردن ، امتحان کردن
denenmek تجزیه شدن ، آزمایش‌شدن
denet رسیدگی، بازرسی، کنترل
denetlemek تفتیش کردن ، رسیدگی کردن ، مراقبت یا بازرسی کردن
deney تجربه ، آزمایش ، امتحان

deneyim تجربهٔ علمی، آزمایش عملی، روش آزمایشی

deneysel تجربی ، آزمایشی

denge تعادل ، موازنه ، عیار ، میزان

denî پست ، فرومایه ، دنی

denilen مذکور ، گفته‌شده

denilmek=denmek گفته شدن ، نامیده شدن ، ذکرشدن

deniz ۱ـ دریا ۲ـ (مج) موج زیاد یا طوفان دریا

denizaltı زیردریائی، تحت‌البحری

denizanası نوعی ذی‌حیات لزج شکلی‌است باندازه‌های مختلف تقریباً بقدر کف دست که درسطح دریا حرکت میکند ، مدوس ، مدوز ، چتر دریائی ، عروس دریائی

denizaşırı ماوراء بحار

denizaygırı اسب آبی ، نوعی ماهی حرام‌گوشت که سرش شبیه سر اسب و دمش پیچیده است

denizayısı خرس دریائی یا شیر دریائی یاگراز دریائی ، جانور دریائی‌که بطول ۵ یا ۶ متر

denizci بحریه‌ای ، دریائی، بحری

denizcilik کشتیرانی، بحرپیمائی ، حرفه های بحری یا دریائی ، دریانوردی

denizkadayıfı نوعی خزهٔ دریائی

denizkızı دختر دریائی ، یك نوع موجود خیالی دریائی‌که تا کمر شبیه زن و از کمر بپائین شبیه ماهی‌است

denizköpüğü نوعی سنگ سفید نرم معدنی‌که کف دریا نیز میگویند و از آن دانه‌های تسبیح و چوب سیگار و پیپ میسازند

denizpencesı نوعی‌علف یاجانور مرجانی

denizyolları ادارهٔ کشتیرانی

denk ۱ـ بار ، عدل ، یکطرف بار اسب یا الاغ ۲ـ موافق، هم‌عیار، میزان

denklem معادله

denklemek میزان کردن ، عیار کردن ، جور کردن

denkleşmek معادل‌شدن ، هم عیار شدن ، میزان شدن

denkleştirmek جور کردن، معادل کردن، دو یا چند چیز را باهم جور کردن

denkteş هم‌سنگ ، هم‌عیار ، برابر

denli ۱ـ مقدار ، قدر ، مانند ۲ـ آدم معقول ، مناسب

denmek=denilmek نام‌بردن، گفته‌شدن

densiz آدم بی‌معنی، بی‌مناسبت ، نامعقول

depo انبار ، محل عمده‌فروشی جنس

depo etmek انبار کردن ، جمع کردن

depozito سپرده ، ودیعه ، بیعانه ، گرو

deppoy مخزن ارتشی

deprem زلزله ، زمین‌لرزه

deprenmek=teprenmek تکان دادن ، بهم زدن

depreşmek=tepreşmek بحرکت آمدن ، برگشتن ، باز آمدن ، عود کردن

derağuş etmek درآغوش کشیدن ، درآغوش گرفتن

derakap فوراً ، بلافاصله (در عقب)

derbeder دربدر ، سرگردان ، سفیل ، پریشان

dercetmek درج کردن ، درمیان نوشته‌ای جادادن

derd=dert درد

derdest ۱ـ در دسترس ، درجریان ۲ـ بدست آوردن

derdest etmek گیر آوردن، بدست آوردن

dere ۱ـ دره ۲ـ جوی ، نهر، رود

dereotu شوید ، شویت

derebey فئودال ، ملوك‌الطوایف ، صاحب ایل و تیول در قرون وسطی، (مج) ظالم ، زورگو

derebeylik ملوك‌الطوایفی، فئودالیته ، خانخانی، تیول

derme=derleme عمل جمع‌آوری ، گردآوری ، انتخاب شده
derme çatma سرهم‌بندی ، ناجور ، ناقص ، نامرتب
dermek جمع کردن ، جمع‌آوردن
dermeyan etmek موردبحث قراردادن، بمیان‌آوردن
dernek انجمن ، جمعیت ، مجمع ، جامعه
derpiş مورد بحث یا مطالعه قراردادن ، درنظر گرفتن
ders درس
ders almak درس گرفتن ، (مج) عبرت گرفتن
dershane کلاس درس
dersiâm ۱ــ مدرس دروس دینی، کسی که درمساجد دروس دینی میدهد ۲ــ دروس دینی که در مساجد تدریس میکنند
dert=derd ۱ــ درد ، مرض ، الم ۲ــ غم ، غصه ، اندوه ۳ــ مشکل، زحمت
dert yanmak درد دل کردن
dertlenmek درد داشتن ، دردمندبودن
dertleşmek باهم درد دل کردن ، همدردی کردن
dertli ۱ــ دردناك ، المناك ، دردمند ۲ــ غم و غصه‌دار ، اندوهناك
dertsiz بی‌درد ، بی‌غم ، بی‌غصه ، (عو) پوست کلفت
deruhde etmek تعهد کردن ، عهده‌دار شدن ، تقبل کردن
deruni درونی، داخلی، اندرونی
derviş ۱ــ درویش ، (مج) قانع ، متواضع ۲ــ فقیر، گدا
dervişlik درویشی
derya دریا ، یم ، بحر
deryadil بلند طبع ، نظربلند ، پردل ، دریا دل
derz بندکشی دیوار

derece ۱ــ درجه ، رتبه ۲ــ میزان‌الحراره ۳ــ هریك از ۳۶۰ درجات محیط دایره
dereke درکه ، طبقه و پله رو بسرازیری
dergâh ۱ــ درگاه ۲ــ خانقاه ، تکیه و زاویهٔ اهل طریق
dergi مجله ، نشریه
derhal فوراً ، بیدرنگ ، بلافاصله
deri ۱ــ پوست ، جلد ۲ــ چرم
derilenmek پوست پیدا کردن ، پوست گرفتن
derilmek جمع‌شدن ، گردآمدن
derin ۱ــ گود ، عمیق ، ژرف ۲ــ (مج) متبحر، عالم ۳ــ زیاد ، فراوان ، سنگین
derinleşmek گودشدن ، عمیق شدن ۲ــ (مج) تخصص پیدا کردن
derinleştirmek گود کردن ، عمیق کردن
derinlik گودی ، عمق
derişmek متکاثف شدن ، متمرکزشدن
derk درك ، فهم
derken درحال گفتن ، درهمان لحظه
derkenar هامش ، حاشیه ، یادداشت کنار کتاب
derketmek درك کردن
derlemek جمع کردن ، گردآوردن ، جمع آوری کردن، جمع وجور کردن، انتخاب کردن
derlenmek خود را جمع کردن ، جمع آوری شدن
derli-toplu جمع و جور ، مرتب ومنظم
derman ۱ــ درمان ، علاج ، چاره ۲ــ قوت ، قدرت ، استطاعت
dermansız ۱ــ بی‌درمان ، بدون چاره ۲ــ بی‌تاب و توان
dermansızlık بیچارگی، ناتوانی ، بی‌درمانی
dermatoloji پوست شناسی ، علم امراض جلدی

desen ۱ــ نقش ، نقشه ، طرح ۲ــ نمونه
desigram دسی‌گرام ، یك‌دهم‌گرام
desilitre دسی‌لیتر، یك دهم لیتر
desimetre دسی‌متر، یك دهم متر یا ده سانیمتر
desise دسیسه ، دغل ، حیله
despot ۱ــ مستبد ۲ــ اسقف ، کشیش یا رئیس دینی یونانیان
dessas دسیسه‌کار ، مزور ، حیله‌گر
destan ۱ــ داستان ، حکایت ، افسانه ۲ــ درترکی یك طرز شعر مردم است که از حکایات قهرمانی بحث میکنند ، نوعی اشعار حماسی
deste دسته ، بسته ، توده
destelemek دسته‌کردن
destek پایه ، تیر، شمع
desteklemek ۱ــ پایه زدن ، شمع زدن ۲ــ پشتیبانی‌کردن ، حمایت و تقویت‌کردن
destere=testere اره ، ارهٔ دستی
destroyer ناوشکن
destur اذن ، اجازه
destursuz بدون اجازه ، بی‌اذن
deşelemek کندن ، سوراخ باز کردن
deşilmek سوراخ شدن ، سرباز کردن (جراحت)
deşmek سوراخ کردن ، نفوذ کردن، کندن
detektif پلیس مخفی ، خفیه
detektör دتکتور ، موج‌یاب در دستگاه رادیو
determinizm نوعی مسلك فلسفی که معتقداست چیزی بدون سبب وجود ندارد وهرحادثه‌ای نتیجهٔ ضروری یك سبب مادی یا معنوی معینی میباشد ، فلسفه یا طریقهٔ معینیه
dev ۱ــ دیو ۲ــ فوق‌العاده بزرگ ، عظیم ، وحشتناك ۳ــ (مج) شخص بسیار قوی
deva علاج ، چاره ، دوا

devair ادارات ، اداره‌ها
devaülasyon تنزل‌دادن ارزش رسمی پول
devam ادامه مداومت ، دنباله ، حضور
devam etmek ادامه‌دادن ، دنبال‌کردن، تعقیب‌کردن ، حضوریافتن ، حاضر بودن
devamlı ۱ــ مدام ، پشت سرهم ، متمادیاً، مرتباً ۲ــ ساعی، پشت‌کاردار
devamsız ۱ــ موقت ، غیرمرتب ، غیرثابت ، ناپایدار ۲ــ شخصی که مرتب ومنظم سرکار یاوظیفه‌حاضر نمیشود ، غیبت‌دار
devamsızlık عدم حضور، غیبت، نامرتبی
devanası پیرزن‌کنده، زن فوق‌العاده چاق
devaynası آینهٔ محدب ، آینهٔ بزرگ‌نما
deve شتر
deveboynu شترگلو ، لولهٔ سیفون ، لولهٔ شترگلو
deveci شترپان ، ساربان
devedikeni بوته خار ، بوتهٔ کنگر
devedişi دانهٔ درشت (برای دانه‌های انار یاگندم وغیره)
devedöşlü اسب لاغر، اسبی که شکمش تو رفته و ضعیف باشد
devekuşu شترمرغ
deveran دوران ، گردش ، دورزدن
deveran etmek گردش‌کردن ، دور زدن ، دوران
devetabanı نوعی نبات طبی برای بخور دادن ، بخور مریم ، حشیشة‌المال
devetımarı کار سطحی، سرهم‌بندی
devetüyü ۱ــ پشم شتر ۲ــ رنگ شتری، رنگ بژ ۳ــ چیزی‌که ازپشم شتر ساخته شده‌باشد
devim حرکت (فیز)
devindirmek بحرکت درآوردن ، تحریك‌کردن
devinme حرکت

devir=devre ۱ـ عصر، عهد ، دوره ، قرن ۲ـ دوران، گردش ۳ـ مبادله، تبدیل

deviralmak تحویل گرفتن

devirmek واژگون کردن ، وارونه کردن، سرنگون کردن.

devirtmek واژگون کردن بواسطهٔ کسی

devlet ۱ـ دولت ۲ـ بخت ، طالع ، سعادت

devlet adamı از سیاسیون برجسته ، ارکان دولت

devletçilik سیستم حکومت واگذاری امور بدست دولت

devletdüşkünü کسی که مال و دارائی خود را ازدست داده ، از جاه و جلال و دولت بزیرافتاده

devlethane دولت سرا

devletkuşu همای سعادت

devletle بسلامت و سعادت (بجای خداحافظی استعمال میشود)

devletleştirmek ملی کردن ، بتصرف دولت درآوردن

devletli=devletlü حضرت اجل. (القاب قدیم برای وزراء وتیمسارها)

devletreisi رئیس جمهور یا پادشاه

devran طالع ، قدر ، سرنوشت ، دوران ، فلك

devre ۱ـ دوره ، عهد ۲ـ دوران ، الکتریك

devretmek تحویل دادن ، منتقل کردن

devrî دوری ، دورانی

devri-âlem دور دنیا

devri-daim پمپ آب اتومبیل ، دور دائم

devrihindi اصولی است در موسیقی ترکی

devrik برگشته ، پیچ خورده

devrilmek واژگون شدن ، سرنگون شدن، پرت شدن وسائط نقلیه

devrim انقلاب ، نهضت ، تحول

devrimci نهضت طلب ، اصلاح طلب ، انقلابچی

devrirevan اصولی است درموسیقی شرق

devrisi=ertesi روز بعد ، فردای (آن روز)

devriye مأمور گشت ، نگهبان ، پاسدار

devr-u teslim تحویل و تحول

devşirim مقدار چیده شده ، جمع آوری

devşirimli مرتب و منظم ، جمع و جور

devşirimsiz پریشان ، نامنظم ، نامرتب، ریخته واریخته

devşirme ۱ـ جمع و جور ، جمع آوری ۲ـ (قد) جمع آوری سرباز ینی‌چری

devşirmek ۱ـ درو ، چیدن کاری ۲ـ خودرا جمع آوری کردن ۳ـ جمع کردن رخت ولباس ویا قالی

deyim گفته ، تعبیر ، قول ، اصطلاح

deyiş ۱ـ طرز گفتن ، اداء یا بیان، اسلوب ۲ـ شعر

deyn دین ، قرض

deyr ۱ـ دیر، صومعه ، کلیسا ۲ـ میخانه

deyyus دیوث ، جاکش

dezenfekte ضدعفونی شده

dılı=dıl ضلع ، خط کنار ، پهلو

dımdızlak خالی، عریان ، لخت برهنه ، تهیدست

dırlamak غرغر کردن ، لندیدن

dırdır غرغر، لندلند

dırıltı بگومگو ، غرولند

dış خارج ، بیرون ، خارجی، خارجه

dışaçı زاویهٔ خارجی (هن)

dışarı بیرون ، خارج

dışarlıklı دهاتی، دهقانی، خارج از شهر

dışbükey محدب

dışkı مدفوع ، کثافت ، غایط

dışkutsal کسی که مقدسات را نمی‌شناسد

dışlı بیرونی، خارجی، ظاهری

dıştan از بیرون ، ازخارج

dışyüz صورت ظاهر، ظاهر

dışzar پوستهٔ خارجی، حجرهٔ ذی‌حیات

dızlak=dazlak طاس ، سر بی‌مو

dibâ دیبا، نوعی پارچهٔ ابریشمی گل و بوته‌دار ، صورت زیبا
dibâçe (قد) دیباچه ، مقدمه
dibek هاون بزرگ سنگی یاچوبی
didaktik تعلیمی، یاددهنده
didar دیدار ، چهره ، روی ، رخسار
dide دیده ، چشم
didik خرده ، ریزه ، تکه ، پاره ، کنده
didik didik تریش‌تریش، کنده ، پاره
didiklemek تریش‌تریش کردن ، پاره کردن ، خرده ریزه کردن ، نك‌زدن
didinmek زحمت زیادکسیدن ، خود را خسته کردن ، مشغول‌شدن
didişken ۱ـ ایرادگیر ، غرغری ، ستیزه‌گر ۲ـ خیلی زحمت‌کش
didişmek ستیزه و نزاع کردن ، سربسر گذاشتن
difteri دیفتری ، خناق
diğer دیگر، غیر، غیره
diğerkâm نوع‌پرست ، نوع‌دوست
diğerkamlık نوع دوستی
dik راست ، سرپا ایستاده ، قائم ، عمود ، فراز ، سربالائی
dikaçı زاویهٔ قائمه
dik-başlı کله‌شق ، لجوج ، عنود
dik-dörtgen مربع مستطیل
dikelmek راست شدن ، راست ایستادن ، برپا ایستادن
diken خار ، تیغ
dikenli خاردار ، تیغ‌دار
dikensiz بی‌خار
dikey عمود . قائم
dikgen قائمه ، عمودی
dikici ۱ـ دوخت‌گر، بخیه‌دوز در کفش‌دوزی ۲ـ کسی که درخت میکارد
dikili ۱ـ دوخته‌شده ، بخیه‌دار ، وصله‌شده ۲ـ عمود شده . راست شده . ۳ـ کاشته شده برپاداشته شده (درخت)

dikilmek ۱ـ دوخته‌شدن ۲ـ راست‌شدن، برپاشدن ، راست ایستادن ۳ـ کاشته شدن درخت
dikim دوخت ، بخیه ، دوزندگی
dikim evi دوزندگی، خیاطخانه ، کارخانهٔ دوزندگی
dikine بطور قائم یا عمود
dikine gitmek لج کردن
dikiş خیاطی، دوخت ، بخیه
dikiş dikmek خیاطی کردن
dikiş makinesi ماشین خیاطی
dikiş درخیاطی قسمتی از پارچه که موقع دوخت توگذارده میشود
dikiz (عو) چشم‌اندازی
dikiz etmek (عو) نگاه کردن ، چشم‌چرانی کردن
dikizlemek (عو) نگاه کردن ، چشم‌چرانی کردن ، چشم‌انداختن
dikkafalı کله‌شق ، لج‌باز ، خودسر
dikkat دقت ، توجه ، مواظبت
dikkatle بادقت کاری کردن
dikkatli بادقت ، پردقت ، دقیق
dikkatsiz بی‌دقت ، بی‌ملاحظه ، لاابالی
dikkatsizlik بی‌دقتی ، بی‌مبالاتی
dikkenar خط قائم ، راست کنار
dikleme عمودی ، قائم ، راست ، برپا ایستاده
diklenmek عمودشدن، (مج) سردرآوردن
dikme ۱ـ دوخت ، دوزندگی ۲ـ درختکاری ۳ـ عمل عمود یا راست کردن
dikmek ۱ـ دوختن ، بخیه‌زدن ۲ـ درخت کاشتن ۳ـ راست کردن، برپا کردن ۴ ـ (عو) سر کشیدن بطری مشروب یا آب، بالا انداختن مشروب
dikmen تپهٔ مخروطی شکل
diktafon ماشین ضبط سخن و پس‌دادن آن
diktatör دیکتاتور . مستبد

dikte دیکته ، املاء ۲ـ (مج) دستور یا امردادن ، تلقین
diktirmek دوختن یا کاشتن یا برپاداشتن بوسیلهٔ دیگری
dil زبان ، لسان
dilbalığı نوعی ماهی سفید بی‌استخوان شبیه زبان
dilbaz زبان‌باز
dilber دلبر
dilberdudağı نوعی شیرینی از خمیر شبیه لب
dilbilgisi دستور زبان
dilbilimi علم زبان ، زبان شناسی
dilbilmez ۱ـ زبان‌نفهم ۲ـ لسان‌ندان
dilci استاد زبان‌شناسی
dilcik زبان کوچك
dilçıkarmak زبان را بعنوان استهزاء بیرون آوردن
dildökmek زبان‌بازی کردن
dilek آرزو ، میل ، تمنا ، خواهش
dilekçe عریضه ، عرضحال ، دادخواست
dilemek تمنا کردن ، آرزو داشتن
dilenci گدا، فقیر، سائل
dilencilik گدائی
dilendirmek به‌گدائی وادار کردن
dilenme گدائی
dilenmek گدائی کردن
dilgir دلگیر
dilhıraş دلخراش
dilim قاچ ، شرحه ، یك تکهٔ بریده‌شده
dilimlemek قاچ کردن ، تکه تکه بریدن
dilinmek قاچ‌شده ، تکهٔ‌بریده شده
dillenmek ۱ـ بزبان‌آمدن ، بحرف‌آمدن ۲ـ بسرزبانها افتادن
dilli خوش‌زبان ، پرسرزبان
dilmaç (قد) مترجم
dilmek قاچ کردن ، تکه‌بریدن
dilpeyniri پنیر بی‌نمك ، پنیری که بشکل زبان درست میکنند

dilsiz لال ، بی‌زبان ، (مج) ساکت ، کم حرف
dimağ مغز ، مخ ، دماغ
dimağçe=beyincik مخ کوچك، پس مخ
dimdik راست و صاف ، تمام قد ، تمام راست
dimi نوعی پارچهٔ کتانی برای بادبان یاچادر
din دین ، مذهب
din adamı آخوند ، پیشنماز ، واعظ
dinamik دینامیك ، پرحرکت ، متحرك
dinamit دینامیت
dinamo دینامو ، دینام ، مولد برق
dinar دینار ، نوعی واحد پول
dincelmek=dinçleşmek حال‌آمدن ، پرقوت و پرنیرو ، وبا صحت شدن
dinç شخص مسنی که دارای صحت و نیروی کامل میباشد ، سرحال
dinçleşmek سرحال‌آمدن
dindar دین‌دار ، متدین
dindaş هم‌دین ، هم مذهب
dindirmek آرام کردن ، ساکت کردن ، خوابانیدن
dinelmek بپاخاستن،ایستادن،برپاایستادن
dineri در ورق‌بازی خال خشتی
dingil محور ، میل بین دو چرخ
dingildemek لنگ‌زدن ، تکان‌خوردن ، لرزیدن
dingin خسته ، مانده ، کوفته ، درمانده
dinî دینی، مربوط بدین
dini-bütün دیندار ، متدین
dinlemek ۱ـ گوش‌دادن ، گوش کردن ، شنیدن ۲ـ حرف گوش کردن ، اطاعت کردن
dinlememek ۱ـ گوش‌ندادن ، نشنیدن ۲ـ حرف گوش نکردن
dinlendirmek استراحت دادن ، کسی را راحت کردن ، بحال خود گذاردن
dinlenmek آرام نمودن ، استراحت کردن، بحال خود ماندن

dinletmek شنواندن ، وادار بگوش‌دادن یا شنیدن کردن
dinleyen شنونده ، گوش‌دهنده
dinleyici شنونده ، سامع
dinleyiciler شنوندگان ، سامعین
dinmek آرام‌گرفتن ، پایان‌پذیرفتن ، منتهی‌شدن ، قطع شدن (درمورد دردمندی و ماتم و الم)
dinsiz بی‌دین
dip بیخ ، ته ، کف ، زیر، عمق
dipçik ته‌تفنگ ، ته قنداق تفنگ
dipdiri سرزنده ، باروح ، تروتازه
dipkoçanı ته‌چك ، ته‌سوش
dipli بی‌دار ، پایه‌دار ، بااساس ، بیخ‌دار
diploma دیپلم ، گواهی‌نامه
diplomalı دیپلمه ، صاحب دیپلم
diplomasi دیپلماسی
diplomat دیپلومات ، مأمور سیاسی، سیاستمدار
diplomatik دیپلماتیك ، مربوط به دیپلماسی
diplomatlık سیاستمداری ، رفتار سیاستمدارانه
dipsiz بی‌اساس ، بی‌اصل ، بی‌ته
dirayet درایت ، اقتدار ، لیاقت
direk ۱ـ ستون ، پایه ، تیر
۲ـ یك راست ، مستقیم
direksiyon فرمان اتومبیل، رل اتومبیل
direktif دستورالعمل ، امر
direktör رئیس، مدیر
diren چوب بزرگ که سرش چنگال‌دارد وبرای باددادن خرمن بکار میرود، چنگال بادافشان
direnim=direnme پایداری، استقامت، عناد ، لجاج
direnmek لجاج ، عناد ، مقاومت کردن
dirhem ۱ـ درهم ، درم ، واحد وزن قدیمی معادل یك چهارصدم حقه که برابراست با ۳۱ دسی گرم ۲ـ نوعی واحد پول قدیمی
diri ۱ـ زنده ، جاندار، سرزنده ، تروتازه ۲ـ خام ، زنده (درمورد برنج پلو و غیره)
dirig دریغ ، افسوس
diril نوعی پارچه برای رویهٔ بالش یا متکا
dirilik ۱ـ حال زنده‌بودن ، حیات ۲ـ لرزنده و تازه‌بودن
dirilmek ۱ـ زنده‌شدن ۲ـ تازه‌شدن ، جان پیدا کردن
diriltmek زنده کردن ، احیاء کردن
dirlik آرامش ، آسایش، رفاه
dirsek آرنج
dirsek çevirmek (مج) روبرگرداندن، پشت کردن
dirsek çürütmek (مج) استخوان خرد کردن ، زحمت کشیدن برای تحصیل علم
disiplin دیسیپلین ، انضباط
disk دیسك (آلت ورزش)
disk atmak پراندن دیسك ، دیسك انداختن
dispanser درمانگاه موقت مجانی ، درمانگاههائی که درآنجا مریضهای سرپائی را معاینه و تداوی میکنند
diş دندان ، دنده ، دندانه
diş bademi بادام پوست نرم که بادندان شکسته میشود (بادام کاغذی)
dişbudak درخت زبان گنجشك که چوب آن سفید و سخت است
dişbuğdayı ۱ـ نوعی گندم درشت دانه و نرم ۲ـ درموقع دندان درآوردن بچهٔ کوچك گندم جوشیده‌ای که روی آن گرد شکر و گردوی خرد شده ریخته جشن میگیرند و به دوستان میدهند
dişçi دندانساز ، دندانپزشك
dişçilik دندانسازی
dişeti لثه ، گوشت بیخ دندان

مرض قند **diyabet**

۱ـ (فیز) دیافراگم ، صفحهٔ فلزی که دارای سوراخ کوچکی است که از توی آن دسته‌ای از نور عبور میدهند ۲ـ حجاب حاجز **diyafram**

دیاگرام ، نمودار ، خطوط هندسی یا منحنی که تغییرات مقدار چیزی را نشان بدهد، نقشهٔ نمودار تمام جزئیات یك کل **diyagram**

دیالکتیك ، روش مجادلهٔ منطقی، مناظرهٔ منطقی **diyalektik**

مکالمه یا گفتگوی دوطرفه در صحنهٔ تآتر وغیره، اثر نوشته‌شده‌ای که حاوی مکالمهٔ دونفری باشد **diyalog**

دیانت ، دین **diyanet**

نوعی دو شاخهٔ فولادی مانند انبر که موقع لرزش صدای مخصوصی میدهد و در فیزیك یا موزیك بکار میرود **diyapazon**

دیار ، کشور **diyar**

مثل اینکه ، بتصور اینکه ، بعنوان اینکه ، بسبب اینکه ، ادات ربط **diye**

لهجه ، زبان محلی **diyelek**

۱ـ دیة ، جزیه ، جریمه ۲ـ پرهیز غذائی، رژیم غذائی ۳ـ پارلمان مخصوص هریك از کشورهای جزء اتحادیهٔ آلمان **diyet**

اصطلاح موسیقی نتی که نیم آهنگ نازك شدن صدائی را نشان میدهد **diyez**

واحد قوهٔ عدسی ذره‌بین ، واحد قوهٔ انکسار نور در عدسی، واحد نمرهٔ عینك **diyoptri**

زانو **diz**

اسهال خونی ، دیزانتری **dizanteri**

بند جوراب **dizbağı**

بزانو نشستن ، زانو زدن ، (مج) تسلیم شدن **dizçökmek**

۱ـ ماده ۲ـ ماده‌گی، جای دگمه ، جای کلید **disi**

ماده‌گی، ماده‌بودن **dişilik**

کسی که دندانهای جلو دهانش بیرون آمده باشد ، (عو) گازو **dişlek**

گاز گرفتن ، دندان گرفتن ، گاز زدن **dişlemek**

گاز زده‌شدن ، گاز گرفته‌شدن **dişlenmek**

۱ـ دندانه‌دار ، مضرس ۲ـ متنفذ ، کسی که حرفش تأثیر و نفوذ میکند **dişli**

بی‌دندان ، بدون دندانه **dişsiz**

شانه کردن یا ازهم باز کردن پنبه یا پشم با دست **ditmek**

سرمه‌دوزی ، گلدوزی که زیرش مقوا و رویش سرمه‌دوزی است **dival**

۱ـ دیوان ۲ـ مجلس بزرگان و ارکان دولت در زمان عثمانی ۳ـ مجموعهٔ اشعار، دیوان اشعار ۴ـ مبل یا نیمکت راحتی چندنفری **divan**

دیوان کوچك اشعار **divançe**

بحالت احترام و تعظیم دست بسینه ایستادن **divan durmak**

دیوانه ، مجنون **divane**

ادبیات قدیم ترك که تحت تأثیر لسان و ادبیات فارسی بوده، ادبیات قدیم عثمانی مربوط به‌قرن ۱۳ تا ۱۹ میلادی **divan edebiyatı**

دیوان عالی، محکمهٔ عالی قضائی که وزراء و وکلاء واعضای شورای دولت و دیوان محاسبات ومدعی‌العموم کل را محاکمه میکند **divanı âli**

دادرسی ارتش، دیوان حرب **divanı harp**

دیوان محاسبات **divanı muhasebat=sayıştay**

خط دیوانی، نوعی خط که مخصوص نوشتن متن فرمانهای پادشاهان عثمانی بوده **divani**

(قد) قلم ، دوات ، قلمدان **divit**

dizdar قلعه‌بان ، پاسبان قلعه
dizdirmek ردیف کردن یا پهلوی هم چیدن
یا دانه های تسبیح یا مهره را
نخ کردن توسط کس دیگر
dizgi ۱ـ ترتیب ، نظم ۲ـ حروف‌چینی
dizgin افسار ، عنان ، زمام
dizi ردیف ، رج ، رشته ، راسته ، قطار
dizici حروف‌چین
dizili ردیف شده ، رج شده
dizilmek ردیف شدن ، پشت سر هم
قرار گرفتن
dizin اندکس کتاب ، فهرست کلمات
dizkapağı کاسهٔ سر زانو
dizlik ۱ـ زانوبند ۲ـ تنبان کوتاه که
تا سرزانو بیاید
dizmek ردیف کردن ، رج کردن ،
قطار کردن
do اولین نت موسیقی
dobra dobra رك و پوست کنده ،
بی‌پروا ، واضح و آشکار گفتن
dobracı رك‌گو
doçent دانشیار
doçentlik دانشیاری
doğa طبیعت ، عالم طبیعت
doğacılık مسلك طبیعیون ، ناتورالیسم
doğal طبیعی
doğan ۱ـ شاهین ، باز ۲ـ زائیده ،
زائیده شده
doğaüstü خارق‌العاده ، مافوق‌الطبیعه
doğma ۱ـ تولد ۲ـ طلوع ۳ـ ظهور
doğmak ۱ـ زائیده‌شدن ، تولدیافتن ،
بدنیا آمدن ، متولدشدن ۲ـ طلوع
کردن ۳ـ ظهور کردن
doğmatik مربوط به‌فلسفهٔ مبتنی‌بریقین ،
دگماتیك
doğramak خرد کردن ، تکه کردن ،
پارچه کردن ، بریدن
doğramacı نجار یا اره‌کش که تخته‌ها را
می‌برد برای ساختن در و پنجره
وغیره ، نجار شیروانی‌ساز

doğramacılık نجاری ، تخته‌بری ،
شیروانی یا در و پنجره سازی
doğru ۱ـ راست ، درست ، حقیقت ،
صحیح ۲ـ مستقیم ۳ـ خط مستقیم .
۴ـ بطرف ، بسمت
doğruca مستیماً، سرراست
doğrucu راستگو
doğrudan-doğruya مستقیماً وبلاواسطه
doğrulamak تأیید کردن ، تصدیق کردن
doğrulmak راست شدن ، مستقیم شدن
doğrultmak راست کردن ، مستقیم کردن،
صحیح کردن
doğruluk راستی، درستی، صحت عمل
doğrusu راستش ، حقیقت امر
doğu=şark شرق ، مشرق ، خاور
doğum تولد ، ولادت
doğumlu تاریخ تولد ، متولد سال...
doğurgan پرزا ، ولود ، زیاد زائیده
doğurmak زائیدن ، بچه زائیدن
doğurtmak کمك کردن به‌قابله یاماما یا
دیگری برای زایانیدن، زایانیدن
doğuş ۱ـ زایش، تولد ۲ـ طلوع ، اشراق
doğuştan مادرزادی ، خلقتاً
dok ۱ـ حوضچهٔ دریائی درجای سربسته
برای تعمیر کشتی ۲ـ بارانداز یا
انبار ساحل دریا
doksan نود (۹۰)
doksanıncı نودم ، نودمین
doksanar نودتائی، نود-نود
doktor دکتر ، طبیب ، حکیم
doktora دکترا ، درجهٔ دکتری
doktorluk ۱ـ دکتری ، طبابت ۲ـ پایهٔ
دکتری
doktrin عقیده ، اصول ، نظریه
doku بافت ، نسج
dokubilim=histoloji نسج شناسی،
بافت شناسی
dokuma بافندگی، پارچهٔ بافته‌شده
dokumacı نساج ، بافنده
dokumacılık نساجی، بافندگی

dokumak بافتن
dokunaklı برخورنده ، رنجاننده
برخورد کننده
dokundurmak ۱- سبب تماس کردن‌شدن
۲- (مج) کنایه‌زدن
dokunma تماس‌یافتن ، لمس کردن ،
برخوردن
dokunmak ۱- دست‌زدن ، برخوردن ،
تماس کردن، اصابت کردن ۲- ضرر
رساندن یاتأثیر کردن‌خوراك وغیره
۳- اذیت کردن ، سربسر گذاشتن
dokunulmak تماس کرده‌شدن ، مورد
تماس یا برخورد قرار گرفتن
dokunulmazlık مصونیت
dokunum حس لامسه
dokunur ۱- ضرردار ، برخورد کننده
۲- بافته شده
dokutmak بافتن بوسیلهٔ دیگری
dokuz نه (۹)
dokuzar نه‌ـنه ، نه عدد ـ نه عدد
dokuzuncu نهمین
doküman سند ، مدرك
dolak مچ‌پیچ ، پاپیچ
dolam یك پیچ ، یك دور ، شال یا تسمه
که دور پیچیده شود
dolama ۱- عمل پیچ‌خوردن ، عمل چرخ
یا دوران ۲- عقربك افگشت
dolamak پیچیدن ، نخ یا ریسمان
وغیره را دور چیزی پیچیدن
dolambaç مارپیچ ، راه پیچ و خم‌دار
dolambaçlı پرپیچ و خم ، مارپیچی،
(مج) کار پیچیده و پراشکال
dolan (yalan-dolan) حقه ، حقه‌بازی،
حیله ، گول
dolandırıcı کلاه‌بردار ، کلاه‌گذار ،
حقه‌باز ، متقلب
dolandırmak ۱- چرخانیدن ،
دور گردانیدن ۲- کلاه گذاردن ،
کلاه‌برداری کردن ، گول‌زدن
dolanmak گردیدن ، گردش کردن ،

چرخیدن ، دور گشتن
dolap ۱- گنجه ، رف ، دولابچه
۲- چرخ چاه ۳- چرخ‌فلك (اسباب
بازی) ۴- تقلب ، حیله ، گول
dolâr دولار ، واحد پول امریکا
dolaşık بغرنج ، پیچیده ، مغشوش
dolaşıklık پیچیدگی، درهم، درهمی
dolaşım دوران ، گردش (خون)
dolaşmak ۱- گردش کردن ، گشتن
۲- گره‌افتادن ۳- چرخیدن ،
پیچیدن ، دور زدن
dolaştırılmak گردش داده شدن ،
چرخ داده شدن ، پیچ داده شدن
dolaştırmak چرخ‌دادن ، گردش‌دادن ،
پیچاندن ، گردانیدن
dolay اطراف ، حوالی، حومه
dolayı بمناسبت ، بسبب ، برای
dolayısile بالمناسبه ، بدان سبب یاجهت
dolaylı بالواسطه ، بوسیلهٔ من‌غیرمستقیم
dolaysız بلاواسطه ، بطور مستقیم
doldurmak پر کردن ، بار کردن
doldurtmak دادن برای پر کردن ،
سبب پر کردن شدن
doldurulmak پر کرده شدن
dolgu ۱- پر کنی ۲- درچیزی پر کردن
۳- پر کردن دندان
dolgun ۱- پر، پر کرده شده
۲- چاق و چله
dolikosefal کله‌دراز، نژادی که استخوان
سرشان دراز است
dolma ۱- دلمه ۲- پر کرده شده
dolmak پرشدن ، زیاد و فراوان شدن
dolmakalem قلم‌خودنویس
dolmalık هرچیز مربوط به‌دلمه که برای
دلمه مناسب است مانند برگ مو
و کلم وغیره
dolmuş ۱- پرشده ۲- در ترکیه نام
تاکسی‌های‌عمومی‌است که درخطهای
معین کار میکنند و پس از پرشدن
حرکت میکنند (پنجزاری)

dolu ۱- پر ۲- تکرگ
dolu-dizgin سرعت تمام (درمورد ارابه یا اسب)
dolunay بدر ، ماه تمام
dolunmak ۱- غروب کردن خورشید ۲- بحالت بدر کامل درآمدن ماه
doluş=dolma پری ، پرشدگی
domalmak سربزمین دم بهوا کردن ، دولا شدن
domates گوجه‌فرنگی
dombay گاومیش، گاومیش ماده
domino دومینو، نوعی بازی که بامهره‌های پهن مخصوص که روی آنها ازیك تا شش خال دارد بازی میکنند
dominyon کشورهای مشترك‌المنافع انگلیسی که دارای حقوق‌متساوی میباشند
domuz خوك ، خنزیر
domuzluk خوك‌صفتی، حد اعلای لجاجت
don ۱- زیرشلواری ، تنبان ، تنکه ۲- رنگ اسب ۳- یخزده ، منجمد
dona kalmak یخزدن ، درجای خود خشك شدن ، مات و متحیرماندن
donanma ۱- قوای بحری کشور ۲- تزئین و چراغانی و آتش‌بازی
donanmak ۱- ملبس‌شدن ، خود را تزئین کردن ، لباس نو پوشیدن ۲- مجهز شدن
donatılmak بواسطهٔ دیگری تزئین شدن ، تزئین ، آئین بستن ، آئینه‌بندی کردن
donatım تجهیزات نظامی، تأمین و تکمیل تجهیزات نظامی
donatmak ۱- ملبس کردن ، پوشانیدن ۲- تجهیز کردن ۳- تزئین کردن ، (مج) فحش وبدگوئی کردن به کسی
dondurma ۱- بستنی ۲- یخ‌بسته شده ، منجمد کرده شده
dondurmacı بستنی‌فر

donmak یخ کردن ، یخ‌بستن ، سفت‌شدن
donsuz ۱- بی‌تنبان ۲- سر و پابرهنه ، بینوا ، لخت آسمان‌جل
donuk ۱- یخ‌بسته ، سرمازده ، یخزده ، منجمدشده ۲- رنگ مات ۳-(مج) بی‌حس و حرکت ، بیحال
donyağı پیه آب‌کرده ، چربی پیه
dopdolu لبالب ، لبریز ، کاملاً پر ، لب بلب
doru اسب قره‌کهر ، برنگ شاه‌بلوط
doruk خمیدگی بالای تپه یا کوه ، مخروطی‌شکل ، نوك قله
dorum بچهٔ شتر ، کره شتر
dosdoğru سرراست ، کاملاً راست ، یکراست
dost دوست ، آشنا ، رفیق
dostca بطور دوستانه
dosya دوسیه ، پرونده ، پوشه
doygun ۱- سیر ۲- مستغنی، بی‌نیاز
doyma سیری ، پری ، اشباع
doymak سیرشدن ، پرشدن ، اشباع‌شدن
doymaz چشم ودل‌گرسنه ، طماع
doymuş سیرشده ، حالت اشباع
doyum سیری
doyumluk سیرائی، سیری، بقدر سیرشدن، یك شکم سیر
doyurmak سیرکردن ، اشباع ردن
doyurulmak سیرکردن بوسیلهٔ دیگری
doz مقدار ، جزء یا قسمتی‌از یك دارو یا چیز مرکب
döğmek=dövmek زدن ، کتك‌زدن ، کوفتن ، کوبیدن ، خرد کردن
dökme ۱- افشان ، ریخته ، ریزش ۲- ریخته‌گری ۳- چدن
dökmeci=dökümcü ریخته‌گر، قالب‌گیر، قالب ریز
dökmecilik ریخته‌گری ، قالب ریزی
dökmek ریختن ، پاشیدن ، خالی کردن ، افشاندن ، قالب ریختن

döktürmek ریزاندن ، پاشانیدن ، ریختن یا پاشیدن بوسیلهٔ شخص دیگر

dökük ریخته شده ، افشان ، پارچهٔ افتاده ، افت‌دار (درمورد پارچه یا موی سرگفته میشود)

dökülmek ریخته‌شدن

döküm ۱- ریزش ۲- ریخته‌گری

dökümcü=dökmeci ریخته‌گر

dökümevi=dökümhane ریخته‌گرخانه ، کارخانه ریخته‌گری

dökümlü لباسی که ببدن قشنگ میآید، برازنده

dökünmek آب روی خود ریختن ، روی خود ریختن

dökünтü خرده ریزه ، پس‌مانده ، ریخته و پاشیدگی

döl نطفه ، سلاله ، نسل، پشت

dölek با تأنی ، سنگین ، متین

dölleme تلقیح ، القاح ، جفت‌گیری

dölüt جنین

dölyatağı رحم ، زهدان ، بچه‌دان

dölyolu مجرای رحم ، مهبل

döndürmek ۱- برگرداندن، پس‌فرستادن ۲- چرخانیدن ، گردانیدن

döndürülmek چرخانیده‌شدن ، گرداندن بوسیلهٔ کس دیگر

dönek بدقول ، غیرقابل اعتماد ، هردم مزاج ، بی‌ثبات ، کسی که از قول خود زود برمیگردد

döneklik بدقولی، بی‌ثباتی

dönem دوره ، موسم ، فصل

dönemeç نقطهٔ پیچیدگی راه ، سر پیچ (درمورد راه)

döner ۱- چرخان ، گردان ، گردنده

döner kebap کباب مخصوصی که در ترکیه روی سیخ عمودی گوشتهارا میگذارند و سیخ در مقابل آتش میچرخد و از سطح اطراف آن بتدریج بریده میشود

döngel=muşmula ازگیل

dönme چرخش ، گردش ، دوران ، برگشت ، گردان

dönmek ۱- برگشتن ، رجعت ، مراجعت کردن ، بازآمدن ۲- چرخیدن ، گشتن ، تبدیل‌شدن

dönü توبه ، پشیمانی

dönük برگشته ، پشت کرده ، روبرگردانده ، پیچیده

dönülmek برگردانیده شدن

dönüm مقیاس سطح معادل تقریباً ۹۴۰ مترمربع (یا ۴۰ آرشین مربع)

dönüş رجعت ، عودت ، برگشت ، بازگشت

dönüşlü در دستور زبان ترکی فعلی که بخود برمیگردد مانند باب انفعال درعربی و(reflective verb) در انگلیسی

dönüşmek تحول ، استحاله

dörder چهار چهار ، چهارتا چهارتا

dördüncü چهارم ، چهارمین

dördüz چهارقلو

dört چهار ، چار

dörtayak چارپا ، چهارپا ، حیوان

dört-cihar جفت چهار (دربازی تخته)

dörtgen چهارگوشه مانند مربع ، مستطیل و مانند آن

dörtkaşlı نوجوان ، جوانی که تازه پشت لبش سبزشده ، جوانی که دو ابرو ودو سبیل تازه روئیده دارد(چهار ابرو)

dörtlük چهارتائی، دراصطلاح موسیقی ربع یك نت کامل ، در ادبیات ترکی شعری که چهار مصراع جائی دارد

dörtnal چهارنعل (بسرعت دویدن اسب)

dörtyüzlü شکل چهارطرفی، چهارجانبی (درهندسه)

döş ۱- سینه ۲- تهیگاه ۳-آغوش

döşek تشك ، بستر

döşeli ۱ـ پهن‌شده ، گسترده‌شده
۲ـ مفروش ، مبله
döşeme ۱ـ مفروشات ۲ـ سنگ‌فرش یا تخته‌کوبی کف اطاق ۳ـ پوشش
döşemeci ۱ـ کسی که روکش مبلها را میکوبد یاعوض میکند۲ـ فروشندهٔ مبل و صندلی و فرش و امثاله
döşemek فرش کردن ، رویه‌انداختن ، پوشانیدن
döşenmek ۱ـ مفروش‌شده ، فرش‌شدن ۲ـ (مج) نوشتن نامهٔ سنگین با حرفهای تحقیرآمیز و سرزنش‌کننده ، توهین و تحقیر کردن
döşetmek مفروش کردن یا پوشانیدن یا پهن کردن بوسیلهٔ کس دیگر
döveç گوشت‌کوب ، دسته هاون چوبی
döven خرمن‌کوب ، گندم‌کوب
döviz ۱ـ ارز ، اسعار ، پول‌خارجه ۲ـ شمارهای‌نوشته‌شده روی‌تابلوهای دستی که در میتینگها مردم بدست میگیرند
dövme=döğme ۱ـ کوبیده‌گی، کوفتگی ۲ـ زدن، کتك‌زدن ۳ـ خال‌کوبی، خال‌که با رنگ بوسیلهٔ سوزن زیر پوست بدن‌نموده‌نقش‌تولید میکنند
dövmek=döğmek زدن ، کوبیدن ، کوفتن ، خرد کردن ، زدن ، کتك زدن ، بمباران‌کردن
dövülgen فلزی‌که قابلیت‌کوبیدگی داشته باشد
dövülgenlik قابلیت‌کوبیده‌شدن فلزات
dövülmek کتك‌خوردن ، زده‌شدن ، کوبیده شدن ، کوفته‌شدن
dövünmek خودرازدن،بسر وسینهٔ‌خودزدن
dövüş=döğüş زد و خورد ، کتك‌کاری. دعوا
dövüşken جنگجو ، دعواطلب ، دعواکن، زد و خورد کن

dövüşmek زد و خورد کردن ، کتك‌کاری کردن ، دعوا کردن ، جنگ کردن
dövüştürmek بجنگ هم انداختن ، بهم‌انداختن ، سبب زد و خوردشدن
dragon ۱ـ ازدها ۲ـ نوعی مخصوص از سواره نظام ، شمشیرزن در اروپای قدیم
drahmi واحد پول یونانی
drahoma مال یاپولی‌که دربعضی‌اجتماعات ازطرف عروس به‌داماد داده میشود
dram درام ، نمایش یا تآتر، بین تراژدی و کمدی
dramatik ۱ـ نمایش درام ۲ـ تهییج‌آمیز، هیجان‌آور
drednot نوعی‌ناو زره‌پوش‌که دارای ده توپ ۳۰۵ میلیمتری میباشد
drenaj زه‌کشی، راه‌های زه‌کشی، فاضل‌آب
drezin درزین ، چهارچرخهٔ دستی یا موتوری روی خط‌آهن
dua دعا
dua etmek دعا کردن ، دء گفتن
duacı دعاگو ، دعا کن
duba دوبه ، بارژ یاکرجی ته پهن ، کرجی‌که از هرطرف بسته‌است و برای جسر یابارانداز بکارمیرود
dubara ۱ـ «جفت دو» در طاس‌بازی تخته ۲ـ حیله ، تقلب ، حقه
dubaracı متقلب ، حقه‌باز
dublaj دوبلاژ
dublör یکی‌از دوآرتیستی‌که درتآتر برای یك رل معین میشوند
duçar دچار ، گرفتار ، مبتلا
dudak لب
dudu ۱ـ پیرزن ارمنی ۲ـ پیرزن ۳ـ طوطی
dudukuşu طوطی
duetto قطعه موسیقی‌که برای دو خواننده یا دو نوازنده ساخته‌باشند

duhan دخان ، دود ، سیگار
duhul دخول ، ورود ، درب ورود
duhuliye بلیت ورودی ، حق ورود، بلیط
duka ۱ـ دوك ، لقب‌اشرافی درانگلستان، امیر ۲ـ نام سکهٔ قدیم ونیز
dul بیوه
dulluk بیوه گی
dulunmak ۱ـ زیر آب رفتن ، غرق‌شدن ۲ـ غروب کردن ، افول کردن
duman دود ، دخان
duman attırmak ترس و وحشت بوجودآوردن
dumanlanmak دودی شدن ، پر از دود شدن
dumanlı پردود ، دود دار
dumdum kurşunu نوعی‌فشنگ مهلك که زیاد مجروح وتأثیر میکند
dumur=körelme دمور ، تباهی ، هلاکت
dun ۱ـ دون ، پست ، دنی ۲ـ زیر، پائین
dununda زیرش، زیر آن ، پائین‌آن
dur! ایست! ، به‌ایست!
durak ایستگاه اتوبوس و تراموای
duraklama مکث ، توقف ، وقفه ، فاصله ، سکوت
duraklamak توقف کردن ، ایست کردن ، ایستادن ، برای مدت کمی فاصله دادن
duraksamak تردید و تردد کردن ، تأمل کردن
durdurmak بازداشتن، جلوگیری کردن ، مانع شدن ، متوقف کردن ، تعطیل کردن
durəndiş دوراندیش
durdurulmak متوقف کردن یا شدن توسط دیگری
durgu ۱ـ وقفه ۲ـ تقطیع شعر، تجزیه کردن مصراع شعر به‌اجزاء وارکان عروضی

durgun راکد ، متوقف ، کساد ، بی‌حرکت ، ساکت
durmak ۱ـ ماندن ، توقف کردن ، ایستادن ، صبر کردن ، مکث کردن ۲ـ دوام کردن ، باقی ماندن ۳ـ موجودبودن
duru زلال ، صاف
durulamak آب کشیدن، با آب تمیز شستن
durulanmak آب کشیده شدن
durulmak ۱ـ زلارشدن ، صاف شدن ، ته‌نشین شدن ۲ـ ساکت شدن ، خاموش شدن ، آرام شدن ۳ـ متوقف شدن
duruluk زلالی، شفافی
durum وضع ، حال ، شکل ، وضعیت
duruş طور ، طرز ، حالت ، وضع
duruşma دادرسی، محاکمه، جلسهٔ محاکمه
duş دوش ، آبی‌که از بالا پاشیده میشود
duş yapmak زیر دوش ایستادن ، زیر دوش خود را شستن
dut توت
dutluk باغ توت ، توتستان
duvak ۱ـ تور صورت ، تور روی صورت عروس ۲ـ سرپوش سفالی یاسنگی که بر در خمره یا دودکش روی بام میگذارند
duvar دیوار
duvarcı بنا، دیوارکش، دیوارساز
duy سرپیچ لامپ برق
duyar حس‌دار ، باحس
duygu ۱ـ حس ، احساس ، حساسیت ۲ـ حظ
duygulanmak کیف کردن ، حظ کردن
duygulu حساس ، باحس
duygusuz ۱ـ بی‌حس ۲ـ بی‌عاطفه
duymak ۱ـ حس کردن ، احساس کردن ۲ـ شنیدن
duyu حاسه ، حس
duyulmak شنیده شدن ، احساس شدن

duyurmak ۱ـ فهماندن ، خبردادن ، شنواندن ۲ـ مج. وحی کردن

duyuş ۱ـ طرز شنیدن ۲ـ احساس، حس

dübbü-asgar دب اصغر، بنات نعش صغری، ستاره های هفت برادران کوچك در سمت قطب شمال

dübbü-ekber دب اکبر، بنات نعش کبری، ستاره های هفت برادران بزرگ

dü-beş جفت پنج (در طاس‌بازی تخته)

düden چاه عمیق زیرزمینی که ازآبهای جاری زیرزمینی بوجود میآید

düdük ۱ـ سوت ، نی، نی‌لبك ، فلوت ۲ـ (عو) تهی‌مغز ، کم‌عقل

düdüklemek (عو) جماع ، مجامعت . مباشرت کردن

düdüklü tencere دیگ زودپز

düello دوئل

dügah آهنگ دوگاه ، درموسیقی شرقی آهنگی که در پردهٔ «لا» یا پردهٔ دیگری که بآن نزدیك باشد قرار میگیرد

düğme ۱ـ دگمه ، تکمه ۲ـ کلید برق

düğmelemek دگمه کردن ، دگمه بستن

düğü بلغور ریز ، برنج کوبیده و خرد کرده شده

düğüm گره

düğüm çözmek گشادن گره ، گره باز کردن

düğümlemek گره بستن ، گره انداختن

düğümlü گره‌دار ، گره‌افتاده ، بغرنج

düğün جشن عروسی، عروسی

düğün yapmak عروسی کردن

dük دوك ، لقب اشرافی (در اروپای قدیم) که بعد از شاهزاده میآید

dükkân دکان ، مغازه

dükkâncı دکانچی، مغازه‌دار ، دکاندار

düldül دلدل، نام استر حضرت علی

dülger در و پنجره‌ساز ، نجار

dülgerlik نجاری

dümbelek ۱ـ ضرب ، دنبك ، تمبك ۲ـ (عو) احمق ، ابله

dümdüz ۱ـ سرراست ، راست درست ، راست ، مستقیم ۲ـ (مج) آدم صاف و ساده

dümen سکان ، فرمان کشتی

dümenci ۱ـ سکان‌دار ۲ـ (عو) آخرین شخص، کسی که ازهمه آخرتر میآید

dümtek دم‌ـتك زدن ، صدای دم‌ـتك درآوردن، یعنی بادستها گاه بزانوی راست گاه بزانوی چپ کوبیدن برای توازن آهنگ

dün دیروز ، روز قبل

dün akşam=dün gece دیشب ، دوش

dünden beri ازدیشب به‌اینطرف

dünkü دیروزی

dünür خویشاوندی پدر عروس و پدر داماد نسبت بیکدیگر

dünürcü=görücü خواستگار ، خواستار دختر

dünya ۱ـ دنیا ، جهان ، گیتی ، عالم ۲ـ (مج) همهٔ مردم

dünvalık مال دنیا ، پول ، آنچه مربوط به‌دنیاست

dünyevi دنیوی ، دنیائی، آنچه مربوط به‌دنیاست

düpedüz راست ودرست، صاف‌وپوست کنده

dürbün=dürbin دوربین ، آلت دوربین

dürmek درهم پیچیدن ، لوله کردن

dürtmek ۱ـ سیخ‌زدن ، سیخ کردن ، سیخونك زدن ، انگلك کردن ، ۲ـ(مج) تحریك کردن، برانگیختن

dürtü سیخونك ، آلت سیخ زدن

dürtüklemek پشت سرهم سیخ زدن

dürtüş سیخونك ، سیخ

dürülmek سیخ زده شدن ، برانگیخته‌شدن

dürüm لوله‌شده ، پیچیده ، تاشده

درست ، راست ، صحیح ، حقیقت dürüst
راستی، درستی dürüstlük
۱ـ مذهب درزی ، پیروان مذهب dürzi
درزی که در سوریه هستند ۲ـ
عنوانی که برسبیل حقارت باشخاص
میگویند
طاس جفت سه دربازی تخته düse
۱ـ قواعد عمومی اصلی ۲ـ مجموعهٔ düstur
قوانین ۳ـ فورمولهای شیمی ۴ـ
دستور
دستورالعمل düstürülamel
خواب ، رؤیا düş
احتلام ، محتلم شدن düş azmak
خواب دیدن ، رؤیادیدن düş görmek
دوشش ، خانم دوك düşes
جفت شش (در بازی تخته) düşeş
عمودی ، شاغولی düşey
۱ـ زبون ، حقیر، ذلیل، فقیر، düşkün
ازپا افتاده ۲ـ نازل ، کم قیمت
۳ـ پست، بی‌شرف ۴ـ علاقمند ،
دل‌بسته
ضعیف‌کش ، زبون‌کش düşkünezen
۱ـ پستی، بیچارگی، ذلت düşkünlük
۲ـ علاقه ، دلبستگی
دشمن ، بدخواه ، ضد ، مخالف düşman
دشمنی، عداوت düşmanlık
۱ـ افتادن ، سقوط کردن ، نزول düşmek
کردن، فرودآمدن ۲ـ درافتادن
۳ـ باریدن ۴ـ میل وعلاقه‌نشان
دادن ۵ـ جورآمدن ، به چیزی
خوردن یا موافق‌بودن ۶ـ تعلق
گرفتن ، مربوط‌شدن ۷ـ تصادف
کردن، راست‌آمدن ۸ـ به‌قسمت
یاحصهٔ کسی‌اصابت‌کردن ۹ـ جلو
یا دنبال کسی افتادن ۱۰ـ کسر
کردن ، منها کردن ۱۱ـ ساقط
شدن بچه
۱ـ افتاده ، نازل ، پست ، ساقط düşük
۲ـ بچهٔ ساقط شده ، جنین ساقط
پستی، ذلت ، نزول düşüklük

۱ـ فکر ، اندیشه ، عقیده düşünce
۲ـ غم ، غصه
۱ـ باملاحظه ، بافکر، عاقل düşünceli
۲ـ مغموم ، محزون ، فکر و
خیال دار
بی‌فکر، بی‌غم düşüncesiz
بفکرانداختن ، düşündürmek
بخیال واداشتن
تأمل ، تذکر düşünme
تأمل کردن ، تفکر کردن ، düşünmek
فکر کردن ، خیال کردن ، درفکر
بودن ، تصور کردن ، اندیشیدن ،
فکروخیال کردن ، قصد وآهنگ
کردن
بخاطر کسی آمدن ، بخاطر düşünülmek
خطور کردن ، بیاد کسی آمدن
فکور ، متفکر düşünür
فکر، تفکر، اندیشه düşünüş
۱ـ پائین انداختن ، ساقط düşürmek
کردن ، نازل کردن ، پائین آوردن،
تنزل‌دادن، انداختن ۲ـ گیر آوردن،
بچنگ‌آوردن ، بدست‌آوردن
نزول، سقوط ، تنزل، افتادگی düşüş
زنی که لباس جلف و سبك düttürü
پوشیده‌باشد
گوسالهٔ مادهٔ یك ساله که هنوز düve
جفتگیری نکرده
دول ، دولت‌ها düvel
۱ـ آهنگی از موسیقی شرقی düyek
۲ـ طاس ۲و۱ دربازی تخته
دیون ، قروض ، بدهی‌ها düyun
صاف ، راست ، مستقیم ، مستوی ، düz
هموار
خانه یا راهی که اطرافش düz ayak
صاف باشد یعنی پله یا پست و
بلندی نداشته‌باشد
آب تراز ، ترازآبی düzeç
راست شدن ، درست شدن ، düzelmek
خوب شدن ، مرتب و منظم شدن ،
روبراه‌شدن ، مستقیم شدن

düzeltmek درست کردن ، صاف کردن ، تصحیح کردن ، راست کردن ، منظم کردن ، مرتب کردن

düzen ۱ــ نظم و ترتیب ، انتظام ۲ــ حقه ، حیله ، تقلب ، تزویر

düzenbaz حقه باز ، متقلب

düzenlemek منظم کردن ، مرتب کردن

düzenli با نظم و ترتیب ، مرتب

düzensiz بی‌نظم و ترتیب ، نامرتب ، بی‌انتظام

düzey تراز ، سویه ، مرتبه ، سطح هموار و مستوی

düzgün ۱ــ صاف و هموار ، سرراست ، مرتب و منظم ۲ــ بی کم و کسر ، تمام و کمال ۳ــ نوعی کرم صورت که در سابق خانم‌ها بصورت میمالیدند برای صاف کردن پوست صورت

düzine دوجین ، دست ۱۲ عددی

düzkanatlıar راست‌بالان ، فامیل نوعی از کرمهائی که چهار بال راست دارند

düzlem مستوی ، سطح صاف

düzlemek صاف کردن ، تراز کردن

düzlük صافی، راستی، درستی، جای صاف و هموار

düzme=düzmece جعلی، ساختگی، تقلبی، از پیش‌خود درآورده

düzmek ۱ــ مرتب کردن ، حاضر کردن ، ردیف کردن ، پهلوی هم گذاردن ، جمع کردن، گرد هم آوردن ، تجاوز کردن به کسی

düztaban ۱ــ آدم پاپهن ۲ــ بد یمن، شوم

düzülmek ردیف شدن ، پشت سرهم قرار گرفتن ، مرتب شدن

düzyazı نثر، غیرشعر

E

E , e ششمین حرف‌الفبای ترکی«ه» «۱» بجای زیر و زبر فارسی

ebabil ۱ـ ابابیل ، دسته‌های پراکنده ، دسته های مرغان ۲ ـ پرستو ، چلچله

ebat ابعاد ، بعدها، عرض و طول و ارتفاع

ebced ابجد ، نام نخستین صورت از صور هشتگانهٔ حروف جمل ، نام عمومی صور هشتگانهٔ حروف جمل

ebe ۱ـ ماما ، قابله ۲ـ در بازی قایم‌موشك خردسالان «اوستا» بچه‌ای که‌چشمهای‌خودرا میبندد تادیگران مخفی شوند

bedî ابدی

bediyen برای همیشه ، بطور دائم و ابدی ، تا ابد

ebediyet همیشگی، دائمی، ابدیت

ebe gümeci ۱ـ نوعی گیاه دارای‌برگهای رگ‌دار که مانند اسفناج می‌پزند و میخورند ، پنیرك ۲ـ گل‌خطمی

ebe kuşağı قوس قزح ، علائم‌السماء

ebelik قابلگی. مامائی

ebet ابد ، جاوید ، باقی ، دائم

ebeveyn ابوین ، والدین ، پدر و مادر

ebonit ابونیت ، نوعی کائوچو که گوگرد بدان اضافه شده‌باشد، کائوچوی سیاه

ebleh ابله ، نادان ، ساده‌لوح

ebkem کنگ ، زبان‌بسته ، ابکم

ebru ابرو ، رنگ راه راه و خطدار رنگهای موجی و مخطط که روی کاغذ نقش میکنند ، مرمرنما

ebrulamak روی چیزی را رنگ موج‌دار زدن،برنگ مرمرموج‌دار درآوردن

ebrulu دارای رنگ موجی ، مخطط

ebucehil karpuzu هندوانهٔ ابوجهل، کبست ، حنظل

ecdat اجداد ، نیا ، نیاکان

ecel اجل ، زمان مرگ ، مدت یاوقتی که ازطرف خداوند تعیین شده‌باشد

ecir اجر، ثواب ، مزد

ecîr مزدور ، اجیر،کارگر روزمزد

eciş bücüş کج و معوج ، کج و کوله ، بی‌قواره

ecnebi بیگانه ، خارجی ، اجنبی

ecza ۱ـ جزءها ۲ـ اجزاء دارو ، اجزاء شیمیائی، دواها ، داروها

eczacı داروگر، داروساز ، داروخانه‌چی، دواچی

eczane	داروخانه ، دواخانه
echel	خیلی‌نادان و جاهل، اجهل
eda	۱ـ ادا ، طرز ۲ـ ناز، کرشمه ۳ـ اداء ، پرداختن
edalı	پرادا ، ادادار ، خوش ادا
edat	ادات ، اداة ، یکی‌از قسمتهای‌کلمه که در اصطلاح دستور زبان یا نحو حرف میگویند
edebî	ادبی، منسوب به‌ادب و ادبیات
edebiyat	ادبیات ، علوم ادبی
edebiyatçı	عالم ادبیات ، ادیب
edep	ادب ، تربیت ، اخلاق
edepli	باادب ، مؤدب ، با تربیت
edepsiz	بی‌ادب ، بی‌تربیت ، بیمار
edepsizlik	بی‌ادبی، بی‌تربیتی، پرشور و شر بودن
eder	۱ـ میشود ، میکند ۲ـ قیمت ، تمام شده
edevat	ادوات ، آلات ، لوازم
edibane	ادیبانه
edilmek	شدن ، کرده شدن ، انجام شدن
edinmek	اخذکردن ، صاحب شدن ، ازخودکردن ، بدست‌آوردن
edna	۱ـ خیلی‌کم ، کمترین ۲ـ پست ، پست‌ترین
edyan	ادیان ، دین ها
efdal	افضل، خیلی‌بهتر وبالاتر
efe	۱ـ داداش، آقاداداش، برادربزرگ ۲ـ داش ، گردن کلفت ، پهلوان دروغی،ازجان‌گذشته۳ـ درترکیهٔ غربی در قدیم اشخاصی‌که نسبت به‌دولت یاغی شده بکوهها فرار میکردند ولی‌نسبت بطبقهٔ ضعیف ومظلوم جوانمرد وباشفقت‌بودند، آقامنش
efektif	پول نقد و در جریان
efelik	آقامنشی، شجاعت ، جوانمردی
efendi	۱ـ آقا ، ارباب ، خان ، اصیل

	افندی ۲ـ سابقاً درترکیه بطریق احترام به‌اهل علم وادب میگفتند ونیزبآخرنام رجال‌افزوده میشود
efendilik	آقائی ، نجابت ، اصالت
efendim	۱ـ وقتی‌کسی‌را صدا میزنند در جواب «افندیم» یعنی «بلی» ، «بلی قربان» ۲ـ در موقع حرف زدن وقتی چیزی فهمیده نشود میگویند«افندیم» بجای‌چه؟ چی؟ ۳ـ کلمه‌ایست مثل«قربان»درمورد احترام درآخر جمله میگویند
efkâr	۱ـ افکار ، فکرها ، عقیده‌ها ۲ـ (عو) غم ، غصه ، حزن
efkârı umumiye	افکار عمومی
efkârlanmak	(عو) غصه‌خوردن . محزون شدن . مغموم‌بودن
efkârlı	غمگین ، محزون ، نگران
eflâk	افلاك ، آسمانها
Eflâk	والاشی، نام سرزمینی است در کشور رومانی
eflâtun	رنگ بنفش ، کبود روشن
eflâtuni	بنفش‌رنگ ، کبود رنگ
efrat	افراد ، اشخاص ، نفرها (نظ)
efsane	افسانه ، قصه ، داستان ، چیز ، موهوم
efsanevi	افسانه‌ای
efsun=afsun	افسون
Ege	اژه ، دریای اژه ، نواحی ساحل دریای اژه درترکیه
ege	ولی، قیم ، ارباب ، سرپرست
egemen	حاکم ، آقا
egemenlik	حاکمیت
egzama	اگزما ، سودا ، خارش پوست‌بدن
egzoz	لولهٔ دود و صداخفه‌کن موتور و اتومبیل، اگزوس
eğe	۱ـ استخوان دنده ۲ـ سوهان
eğelemek	سوهان‌زدن ، سائیدن باسوهان
eğekemiği	استخوان دنده

eğer اگر
eğer=eyer زین اسب
eğiç چنگك دسته‌دار برای کندن میوه از درخت یا کندن عسل از کندو
eğik خمیده ، مایل ، سر کج
eğiklik خمیدگی، کجی، میل
eğilmek کج شدن ، خم‌شدن
eğim میل، شیب
eğin پشت ، دوش
eğirmek تابیدن ، ریسیدن ، رشتن پنبه یا پشم بد دوك
eğitim تربیت ، تعلیم و تربیت ، فرهنگ، پرورش
eğitimci مربی، آموزگار ، معلم
eğitimli ۱ـ تربیت شده ، تعلیم‌یافته ۲ـ تربیتی، تعلیمی
eğitmek تعلیم‌دادن، تعلیم و تربیت کردن، پرورش دادن
eğitmen مربی
eğlemek مشغول کردن ، معطل کردن
eğlence تفریح ، خوشی ، سرگرمی
eğlencelik ۱ـ مشغولیات ، سربندی ۲ـ آجیل
eğlendirmek تفریح‌دادن، سرگرم کردن، مشغول کردن
eğlenmek ۱ـ تفریح کردن ، مشغول‌شدن، سرگرم‌شدن، کیف کردن ۲ـ مسخره کردن ۳ ـ استراحت کردن ، وقت گذراندن
eğlenti مهمانی، ضیافت با ساز و آواز ، تفریح
eğleşmek اقامت کردن . ساکن بودن ، مقیم بودن
eğmek خم کردن ، کج کردن
eğreti عاریه ، موقتی
eğri ۱ـ کج ، معوج ، منحنی ۲ـ منقلب ، نادرست
eğrilik ۱ـ کجی ۲ـ نادرستی
eğrilmek کج شدن ، خم‌شدن

eğriltmek کج کردن ، منحنی کردن ، خم کردن
eh اه ، ای ..... خوب ، بلی
ehemmiyet اهمیت
ehemmiyetli مهم ، بااهمیت
ehemmiyetsiz بی‌اهمیت ، غیرمهم
ehil ۱ـ اهل، خبره ۲ـ اهل وعیال ۳ـ صاحب
ehli اهلی، خانگی، دست‌آموز
ehlibeyt اهل‌بیت
ehlidil اهل دل
ehlikeyf اهل کیف
ehlivukuf=bilirkişi خبره، اهل‌خبره ، کارشناس
ehlisalip صلیبیون ، اهل صلیب
ehliyet ۱ـ گواهی رانندگی، تصدیق شوفری ۲ـ اهلیت ، صلاحیت ، وقوف
ehliyetname ۱ـ تصدیق رانندگی، گواهینامهٔ رانندگی ۲ـ گواهی اهلیت یا کارشناسی، اجازه‌نامه
ehliyetsiz ۱ـ بی‌تصدیق، بدون گواهینامهٔ رانندگی ۲ـ فاشی، بدون اهلیت و صلاحیت
ehram احرام
ehram ۱ـ هرم (شکل هندسی) ۲ـ اهرام (مصر)
ehremen اهریمن
ehven ۱ـ دهون، سست‌تر ۲ـ قیمت‌ارزان
ejder اژدها ، اژدرها
ejderha اژدها ، اژدرها
ek ضمیمه ، پیوست ، چسبیده ، فرع
ekâbir بزرگان ، محترمین ، اعیان ، رجال ، اکابر
ekânimi selase اقانیم ثلاثه (اب و ابن و روح‌القدس)
ekici زارع ، فلاح
ekili مزروع ، کاشته شده
ekilmek کاشته شدن

eksiltme مناقصه
eksiltmek کسر کردن، کم کردن ، پائین آوردن، مقدار یا قیمت چیزی
eksiz یك تکه ، یك پارچه ، بدون ضمیمه بدون وصله
ekskavatör ماشین حفاری ، آلت خاك برداری یا زمین کنی
eksper متخصص . کارشناس ، خبره
ekspres سریع السیر، اکسپرس، ترن یا کشتی که سریع میرود و فقط در ایستگاههای اصلی بزرگ توقف میکند
ekstra اعلا ، عالی‌ترین جنس
ekşi ترش
ekşice قدری ترش‌مزه
ekşili ترشی‌دار
ekşilik ترشی، ترشیدگی
ekşime ۱ـ ترشیدن ، ترش شدن ۲ـ تخمیرشدن یا ترش‌شدن خمیر ۳ـ(عو) آبرو رفتن ، خجل‌شدن
ekşimsi=ekşimtrak ترش‌مزه ، ملس، میخوش
ekşimtrak ملس، ترش‌مزه، میخوش
ekşitmek ترشانیدن ، ترش کردن
ektirmek کاشتن بوسیلهٔ دیگری ، وادار به کشت کردن
ekvator خط استوا
ekzema=egzema اگزما ، سودا
el ۱ـ دست ۲ـ دسته ، دستگیره ۳ـ توسط ، واسطه ، وسیله ۴ـ ایل، عشیره ۵ـ خارجی، بیگانه ۶ـ کشور، مملکت
ela رنگ بلوطی، میشی (درمورد رنگ چشم)
el açmak گدائی کردن، دست تکدی دراز کردن
el âlem تمام مردم ، همه کس ، همهٔ عالم
elaman الامان ، امان ، فریاد

ekim ۱ـ زرع ، زراعت ، کشت ۲ـ نام ماه دهم ترکی ، ماه اکتبر
ekim ۱ـ کشت ، زرع ۲ـ محصول، حاصل
ekinci زارع ، کشت‌کار ، برزگر، فلاح
ekip دسته ، گروه
eklem مفصل ، بند
eklemek ۱ـ متصل کردن ، وصل کردن ۲ـ ضمیمه کردن ، پیوست کردن
eklenmek وصل‌شدن ، متصل‌شدن ، پیوست‌شدن
eklenti تکهٔ اتصالی ، تکهٔ اضافی ، ضمیمه شده
ekletmek بواسطهٔ دیگری ضمیمه یا متصل کردن
ekli ضمیمه‌دار ، پیوست‌دار ، الحاقی، ملحق ، علاوه شده
ekmek ۱ـ نان ، غذا ، معیشت ۲ـ کاشتن ۳ـ (عو) غال گذاشتن ، از سر باز کردن
ekmekçi نانوا ، خباز
ekmekçilik نانوائی، خبازی
ekmeklik گندم یا آردی که برای نان‌پزی مناسب باشد
ekonomi اقتصاد ، اکونومی
ekran اکران ، پردهٔ سینما
eksantrik خارج از مرکز ، (مج) غیرعادی
eksen محور
ekser اکثر، غالب اوقات ، اغلب
ekseriya عموماً ، غالباً ، غالب اوقات
eksəriyet اکثریت
eksi منها، علامت منها (—)
eksik کسر، کم، نقصان
eksikli ۱ـ محتاج ۲ـ مقصر
eksiklik نقصان ، کمی، کسری
eksiksiz بدون کم و کسر ، تمام کمال
eksilmek کم آمدن، کسر شدن ، کم‌شدن

باقی‌ماندن ، فروش‌نرفتن
elde tutmak در دست نگاهداشتن ، از دست ندادن
elden almak از دست اول خریدن ، ازدست خریدن نه از بازار
elden çıkarmak فروش‌رساندن مال یا متاعی
elden düşme مستعمل ، کارکرده
elden düşürmemek کتاب یا تسبیح یا چیز دیگر ازدست رها نکردن ، با آن همیشه سر و کار داشتن ، حاجت دست قراردادن
elden geçirmek تعمیر کردن ، تصحیح کردن، سروصورت دادن، تمیز و مرتب کردن
elden gelmek ازدست برآمدن ، قادر بودن یا ازعهده‌برآمدن کاری
elden gitmek ازدست رفتن ، گم‌شدن ، ازدست دادن
eldiven دستکش
ele başı ۱ـ اوستای‌بازی، بچه‌ای که‌در بازی بزرگتر همه میشود ۲ـ سرکرده، بزرگتر، محرك ، سردسته
elek الك
elekçi ۱ـ الك فروش ، الك ساز ۲ـ کولی، قبطی
elektrik الکتریك ، الکتریسیته ، برق ، چراغ برق
elektrikçi الکتریك‌چی، مأمور برق
elektrikli ۱ـ برقی، الکتریکی ۲ـ پرآشوب ، پرهیجان ، هیجان انگیز
elektroliz تحلیل اجسام مرکب توسط جریان‌برق، تجزیهٔ شیمیائی بوسیلهٔ جریان برق ، الکترولیز
elektrolit جسمی که بوسیلهٔ جریان برق تجزیه میشود
elektron الکترون ، اتم منفی‌الکتریك

el almak ۱ـ (قد) اجازهٔ ارشادگرفتن از شیخ یاپیر در طریقت ۲ـ اذن یا اجازه‌گرفتن شاگرد ازاستاد در مورد صنعت ویا هنر مخصوصی
el altından پنهانی، مخفی، زیر، زیرکی
elan حالا ، اکنون ، فعلاً، الان
el arabası ارابهٔ دستی
elastikî کش‌دار
elastikîyet حالت لاستیکی داشتن ، کش‌دار بودن
el atmak تشبث‌کردن ، دست بکاری‌زدن ، بکاری مبادرت کردن
el ayası کف دست
elbet البته ، یقین ، معلوم ، محقق
elbezi پارچهٔ دست پاك‌کنی، پارچهٔ تر برای پاك‌کردن دست
el birliği اشتراك مساعی، همکاری
elbise لباس ، جامه ، پوشاك ، رخت
elbiselik پارچهٔ لباسی
el çekmek دست‌برداشتن ، دست‌کشیدن ، منصرف شدن
elçi ۱ـ سفیر ، نماینده ، ایلچی ۲ـ میانجی ، واسطه
elçilik ۱ـ سفارت ۲ـ میانجی‌گری ، وساطت
el çırpmak دست زدن ، کف زدن
el darlığı تنگ‌دستی ، فقر
elde bir ۱ـ یك عدد باقی (در عمل جمع کردن حساب گفته میشود) ۲ـ (مج) بدون شك و شبهه ، بدون تأخیر
el değiştirmek دست عوض کردن ، دست بدست چرخاندن
elde etmek ۱ـ بدست آوردن، تأمین کردن ۲ـ نفوذ کردن ، تأثیر کردن در کسی، دوست شدن با کسی برای پیش‌بردن کاری ، از خود کردن
elde kalmak روی دست ماندن ،

پیدا کردن ، پولدارشدن
eli hafif کسی که دستش سبك است ازقبیل جراح ، دندانساز ، آمپولزن یا سلمانی که براحتی و بدون اذیت و درد زیاد کار را انجام میدهد
eli kulağında در شرف انجام یافتن ، فی‌الفور ، زود ، الان
elîm الیم ، دردناك
eli maşalı پرشر و فساد ، پربلا ، شریر، غرشمال
elinden gelmek ازدست برآمدن ، از عهده برآمدن
elinden tutmak دستگیری کردن ، زیر بالش راگرفتن
elips قطع ناقص ، بیضی شکل
eli sopalı چوب‌بدست ، گردن‌کلفت ، قلچماق
el işi کار دستی ، صنعت یدی
eli yatmak عادت‌داشتن دست ، کاردانی، مهارت داشتن
el koymak ضبط کردن ، دست گذاردن، مصادره کردن
elleme دست‌کاری ، دست‌زدگی
ellemek دست زدن ، تماس کردن ، لمس کردن ، دستکاری کردن
ellenmek دست زده شدن ، دست‌کاری‌شدن
elli ۱- پنجاه ۲- دسته‌دار ۳- دست‌دار، بادست
ellilik ۱- اسکناس پنجاه لیره‌ای ، پنجاهی ۲- پنجاه ساله ۳- پنجاه تائی
ellinci پنجاهم ، پنجاهمین
ellişer پنجاه‌پنجاه ، پنجاه تائی ، پنجاه‌تا پنجاه‌تا
elma سیب
elmacık ۱- سیب‌چه ، سیب کوچك ۲- برآمدگی استخوان گونه
elmalık باغ سیب ، سیبستان
elmas الماس

elektrod الکترود ، هریك از میله‌های فلزی که در الکترولیت وجود دارد ـ نام مثبت «آنود» ومیلهٔ منفی «کاتود» میباشد
el ele دست بدست ، دست دردست یکدیگر
elem الم ، درد ، غم ، غصه
eleman ۱- عضو ، کارمند ، کارگر، عنصر، آلت ۲- جزء ، رکن
elemeği دسترنج ، حق‌الزحمه ، دستمزد ، اجرت
elemek ۱- الك کردن ، بیختن ، سرند کردن ۲- جدا کردن ، انتخاب کردن
eleştirmek موشکافی کردن ، انتقاد علمی کردن
eletmek بادست اشاره کردن ، دست تکان‌دادن
el vermek لودادن ، مقصری را تسلیم یا معرفی کردن
el feneri چراغ دستی، چراغ قوه‌ای
el freni ترمز دستی
elhasıl خلاصه ، باری ، الحاصل
eli ağır ۱- متأنی، کسی که یواش حرکت میکند ۲- سنگین دست ، دست سنگین ۳- بد بده ، سخت بده ، کسی که بدهی‌خودرا دیر و بسختی میپردازد
eli bayraklı پرشر و فساد ، شریر، دعواکن ، بی‌ادب (درمورد زنها)
eli çabuk تند دست ، فرز ، چالاك ، زرنگ
eli dar تنگ‌دست ، دست‌خالی، بی‌پولی
eli değmek فرصت کردن ، فرصت‌داشتن، فرصت شدن
eli düzgün کسی که دستش بکار آشنااست ، ماهر، کسی که کار را خوب انجام میدهد
elifba الفبا
eligenişlemek گشایش‌یافتن ، استطاعت

elöpmek دست‌بوسی
el sallamak دست تکان‌دادن
el sıkmak دست‌فشردن ، دست دادن
el sürmek دست مالیدن ، دست‌زدن ، لمس کردن
el şakası شوخی دستی
elti جاری ، زن برادرشوهر، هم‌عروس
elulağı وردست ، بچه شاگرد ، شاگرد زیردست ، خانه شاگرد ، پادو
elveda الوداع ، وداع ، خدا-حافظی
elverişli مناسب ، سهل‌الوصول ، موافق ، بدردبخور
elverişsiz نامناسب ، غیرمتناسب
el vermek ۱- دست دادن ۲-کافی بودن ، بدردبخوردن
elyaf الیاف ، لیف‌ها ، لیفه‌ها
elyazısı دست‌نویس، دست‌نوشته ، خط دستی ، دستخط
elyazması کتاب خطی، کتابی که بادست نوشته شده
el yummak دست را مشت کردن ، بحالت مشت درآوردن
elzem الزم ، لازم‌تر ، واجب‌تر
em (قد) دوا ، علاج ، چاره
emanet امانت
emanetçi امانت‌دار ، امانت‌نگهدار
emare اماره ، علامت ، نشانه ، اثر
emaret (قد) امارت ، امیرنشین ، امیری
emaye لعابی، لعاب‌دار
emdirmek عمل مکیدن را انجام دادن ، وادار بمکیدن کردن
emek زحمت ، کار ، خدمت ، دسترنج
emekçi زحمتکش، کارگر، رنجبر
emeklemek سینه‌خیز کردن بچه ، باسینه وپا راه رفتن کودک
emekli بازنشسته ، متقاعد
emektar خانه‌زاد، کسی که خدمت طولانی کرده باشد
emel امل، آرمان ، آرزو ، میل

emin امین
emir امر، فرمان،
emîr امیر، بزرگ ، رئیس. آقا
emirber امربر، فرمان‌بردار
emirname امریه ، امرنامه
emlâk املاك ، اراضی ، ملك
emmek مکیدن ، مك‌زدن ، جذب کردن
emniyet ۱- امنیت، آسایش ۲- شهربانی، آگاهی پلیس۳- اعتماد ، اطمینان
emniyetli مورد اعتماد ، مطمئن
emniyetsizlik عدم اعتماد و اطمینان
emperyalizm ۱- امپریالیسم، وسعت‌طلبی حدود کشور ۲- سیاست استثمار منابع طبیعی کشورهای دیگر
emperyalist امپریالیست
emprime پارچهٔ ابریشمی گل و نقشه‌دار
emraz امراض ، مرض‌ها ، ناخوشی‌ها
emretmek امر کردن ، فرمودن ، امر دادن
emri vaki امر واقع ، عمل انجام شده
emsal ۱- امثال ، مثل‌ها ، مثال‌ها ۲- اقران ۳- نمونه و سرمشق
emtia امتعه ، مال‌ها ، اجناس
emval اموال ، مال‌ها
emzik ۱- پستانك ، شیشهٔ پستانك ، سر پستانك ۲- لولهٔ قوری
emzikli ۱- زن بچه شیرده ۲- قوری یا لیوان لوله‌دار یا دهانه‌دار
emzirmek بچه شیردادن
en پهنا، عرض ، گشادی ، پهنی
en پیشوند صفت تفضیلی (در اول صفت میآید وآنرا صفت تفضیلی میکند)
enayı (عو) احمق ، خل ، ساده‌لوح
enayilik بلاهت ، حماقت ، ساده‌لوحی
encek=encik توله ، بچهٔ حیوانات پستاندار مانند سگ و گربه
encümen انجمن ، کمیسیون
endam اندام ، قدو بالا
endamlı خوش‌اندام ، خوش‌هیکل

انداختن ، یقهٔ کسی‌را بدست‌آوردن

ensiz باریك ، کم‌عرض ، تنگ

enstitü بنگاه ، انستیتو

entari پیراهن زنانه ، لباس بلند زنانه یا مردانه

enteresan جالب توجه

enterne زیرنظر، تحت نظر ومراقبت

entertip ماشین حروف‌چینی‌اتوماتیك

entipüften بی‌ارزش ، چرت و پرت

entrika دسیسه ، حقه‌بازی ، تحریك ، آنتریك

entrikacı حقه‌باز ، متقلب ، دسیسه‌کار

epey زیاد ، خیلی ، فراوان

epeyce بقدرکافی، نسبتاً زیاد ، بطورحسابی

epik ۱ـ هنر ، صنعت ۲ـ حماسی (در شعر و ادبیات)

er ۱ـ زود ۲ـ مرد ۳ـ نفر ، سرباز ۴ـ شجاع ، قهرمان ۵ـ صاحب ، ارباب ، متخصص

erbain اربعین ، چلهٔ زمستان ، چهل روزهٔ وسط سرمای زمستان

erbap ارباب ، کسی‌که کاری را خوب میداند ، اهل فن

erbaş درجه‌دار (نظ)

erdem فضیلت

erdemli صاحب فضیلت ، فاضل

erden باکره

erdirmek رسانیدن ، ایصال‌کردن

erek هدف ، منظور مقصد

erenler راشدین ، واصلین ، رسیدگان بحق (تص)

erganun ارغنون ، ارگ

ergeç ۱ـ دیر یا زود ، بزودی ، هروقت باشد ۲ـ(=erkeç بز نر)

ergen ۱ـ کسی‌که بسن بلوغ رسیده ولی هنوز متأهل نشده ۲ـ عزب ، مجرد

ergin رشید ، بالغ ، کامل ، رسیده ، پخته

endaze اندازه ، میزان ، واحد طول قدیم (معادل ۶۵۰ سانتیمتر)

ender نادر ، کمیاب ، نایاب

endişe اندیشه ، ترس، واهمه

endüstri صنعت ، صناعت ، پیشه وهنر

enek ۱ـ غبغب ۲ـ اخته شده

enerji قوه ، قدرت ، انرژی

enfarktüs سکتهٔ قلبی

enfes بسیار لذیذ ، قشنگترین ، لذیذترین ، عالیترین

enfiye انفیه

enflasyon تورم اسکناس، تنزل‌قیمت پول

enflüanza انفلوانزا

enfüsî ذهنی، معنوی ، باطنی، انفسی

engebe ناهمواری زمین ، بالاآمدگی و تورفتگی‌های زمین، پست و بلندی

engebeli زمین ناهموار و پست وبلندی‌دار

engel مانع ، رادع ، اشکال

engellemek مانع شدن ، جلوگیری‌کردن

engerek افعی ، نوعی مارکوچك پرزهر

engin ۱ـ وسیع ، پهناور ، بیکران ۲ـ پست ، کم‌قیمت ۳ـ کم عمق ، کم‌ارتفاع

enginar کنگرفرنگی ، انگنار

enik=encik توله حیوان پستاندار

eniklemek توله‌کردن ، بچه‌زائیدن حیوان پستاندار مانند سگ

enikonu سرتاسر، تمام‌کمال، حسابی

enişte شوهرخواهر، شوهرخاله ، شوهرعمه

enkaz خرده‌ریزه ، تکه‌پاره‌های ساختمان یا بنا یا ماشین و غیره ، خرابه ، باقیمانده و تکه‌های بنای خراب شده ، هوار ، آوار

enlem عرض جغرافیائی، مدار جغرافیائی

enli پهن ، عریض

ense پس‌گردن ، پشت‌گردن

enselemek (عو) گیرآوردن ، بچنگ

۲ـ رسیدن ، واصل شدن ۳ـ پخته شدن ، رسیده شدن ۴ـ ارشادشدن

Ermeni اومنی

Ermenice زبان ارمنی

eroin هروئین ، مادهٔ مخدره که از مرفین میگیرند

ersiz=erkeksiz بی‌مرد ، بی‌شوهر

erte روز بعد ، فردا روز

ertelemek موکول به‌بعد کردن ، بتأخیر انداختن ، تعلیق کردن

ertesi بعد ، بعدی

ervah ارواح ، روح‌ها

erzak ارزاق ، خوراك ، آذوقه

esans اسانس ، عطر، جوهر

esaret اسارت ، قیادت

esas ۱ـ اساس، اصل، پی، بنیان ، بنیاد، پایه ۲ـ ذات ، جوهر، حقیقت

esasen اساساً ، اصلاً ، ذاتاً

esaslı اساسی، کامل، حسابی، اصلی

esassız بی‌اصل ، بی‌اساس ، بی‌پایه

esatir جمع اسطوره ، اساطیر، افسانه‌های باطل ، افسانه‌ها و داستانهای خدایان و پهلوانان ملل قدیم

esbab اسباب ، سبب‌ها ، علل ، وسائل

esbak اسبق ، سابقی

esef اسف ، تأسف ، افسوس ، اندوهگین شدن بر.....

esen سالم ، نیرومند

esenlik صحت ، سلامت ، نیرومندی

eser ۱ـ اثر ، نشان ، علامت ، نشانه ۲ـ کتاب، تألیف ، شعر، عمل‌خطیر ۳ـ جاپا ، نشان قدم ۴ـ تأثیر

eseri cedit کاغذ سفید رقعه‌ای

eshap=ashap اصحاب

esham اسهام ، حصه‌ها ، سهم‌ها

esin وزش ، نسیم ، باد ملایم

esir ۱ـ اسیر ۲ـ گرفتار ، برده

erguvan ۱ـ ارغوان ، رنگ ارغوانی، رنگ سرخ مایل به‌بنفش ۲ـ درخت ارغوان

erik آلو ، آلوچه ، گوجه

erimek ۱ـ ذوب شدن ، آب شدن ، بازشدن ، گداخته‌شدن ۳ـ کم‌شدن، تحلیل رفتن ۲ـ (مج) از خجالت آب شدن

erişmek ۱ـ نایل‌شدن ، بهم‌رسیدن ، واصل‌شدن ۲ـ رسیدن میوه

erişte رشته (خمیر)

eritilmek آب‌کرده‌شدن ، ذوب‌کرده شدن

eritmek ۱ـ آب‌کردن ، ذوب‌کردن ، حل‌کردن ، گداختن ۲ـ برباد دادن ، اسراف‌کردن ، ولخرجی کردن

eriyik محلول ، شیره (فیز)

erk قدرت ، اقتدار ، نفوذ

erkân ۱ـ ارکان ۲ـ بزرگان ، اعیان ۳ـ اصول قاعده

erkeç بز نر

erkek ۱ـ مرد ، نر ۲ـ مردانه ۳ـ شوهر، زوج ۴ـ شجاع، بی‌باك ۵ـ خوش‌قول

erkeklik مردی ، جرأت ، شجاعت ، مردانگی

erkeksi مردوار ، شبیه مرد

erkeksiz بی‌مرد ، بی‌شوهر ، بدون سرپرست

erken زود

erkence قدری زود ، کمی زودتر

erkenci صبح‌خیز ، سحرخیز ، کسی‌که زود میآید یا زودتراز موقع سر وظیفه حاضر میشود

erkin آزاد ، مستقل

erkinlik آزادی ، استقلال

erlik مردانگی، مردی

ermek ۱ـ نایل‌شدن ، موفق‌شدن

ester ۱ـ استر، قاطر ۲ـ ترکیبی از آسید و الکوئید

estetik زیباشناسی

esvap لباس ، جامه ، رخت (اثواب)

eş ۱ـ جفت ، قرین ۲ـ زوج یا زوجه، همسر ۳ـ شبیه ، مثل ، مانند ، مساوی

eşanlamlı مترادف ، هم‌معنی

eşantiyon نمونه

eş'ar اشعار ، شعرها

eşarp روسری

eşdeğer هم‌قیمت ، معادل ، مبادله

eşek ۱ـ الاغ ، خر، حمار ، درازگوش ۲ـ (مج) نادان ، احمق ، ابله

eşekçi خرکچی

eşeklik (مج) خریت ، حماقت

eşelemek ۱ـ کاویدن ، کندن ، زمین را کندن و سوراخ کردن ۲ـ (مج) تعقیب و پی گیری کردن

eşhas ۱ـ اشخاص ، مردم ۲ـ افراد یا اشخاصی که در نمایش بازی میکنند، آکتورها

eşik ۱ـ آستان ، درگاه ، آستانه ۲ـ پل چوبی یاخرك زیرسیم تار یا کمانچه

eşinmek کندن یاگود کردن زمین که مرغها یاحیوانات دیگر بادست یا پا میکنند

eşit ۱ـ مساوی ، معادل ، برابر ۲ـ علامت مساوی (=)

eşitlemek مساوی کردن ، معادل کردن

eşitlik ابری ، مساوات

eşitsizlik عدم برابری ، عدم تعادل ، غیرمساوی بودن

eşkâl اشکال ، شکل‌ها ، وضع ظاهری ، مشخصات انسان

eşkenar متساوی‌الاضلاع

eşkiya اشقیا، یاغی ، راه زن ، قطاع‌الطریق

esîr اثیر، هوا و جو ، اتر

esirci بردەفروش

esirgemek ۱ـ حمایت کردن ، حفظ و صیانت کردن ۲ـ مضایقه کردن ، دریغ داشتن

esirgeyici ۱ـ رحمن ، حافظ ، رحیم ۲ـ بخیل ، خسیس ، لئیم

eski ۱ـ کهنه ، عتیق ، قدیم ۲ـ سابق ، قدیمی

eskici ۱ـ کهنه‌فروش، کهنه‌خر، سمسار ۲ـ پینه‌دوز

eskimek کهنه‌شدن ، فرسوده شدن

eskimo اسکیمو

eskitmek کهنه کردن ، فرسوده کردن

eskrim شمشیربازی

eskrimci شمشیرباز

eslâf اسلاف ، پیشینیان ، گذشتگان

esma اسماء ، اسمها

esmek ۱ـ وزیدن ، هواآمدن ۲ـ (مج) بخاطرآمدن

esmer سبزه ، سیاه‌چرده ، گندم‌گون

esna اثناء ، خلال ، هنگام ، درمیان

esnaf ۱ـ اصناف ، کاسب‌کار ، پیشه‌ور ۲ـ بازاری ، کسبه ۳ـ رسته صنف ، دسته

esnek کش‌دار ، قابل ارتجاع

esnemek ۱ـ خمیازه کشیدن ، دهن‌دره کردن ۲ـ تکان‌خوردن، خم‌شدن، ارتعاش‌یافتن ، کج و کوله شدن

esrar ۱ـ اسرار ، سرها ۲ـ تریاك ، حشیش، افیون

esrarkeş تریاکی، تریاك‌کش ، افیونی ، بنگی

esre کسره ، زیر

esrik (قد) مست ، مشروب‌خورده

estağfurullah استغفرالله

estek-köstek حرف چرت و پرت ، مزخرف

eşkiyalık یاغی‌گری ، راهزنی
eşkin چهارنعل ، تاخت ، یرغه ، یورغه
eşlemek متقارن کردن ، متعادل نمودن ، دوچیز متشابه را باهم آوردن
eşlik ۱ـ تقارن ، تعادل ۲ـ رفاقت ، هم‌آهنگی، همراهی ، همکاری
eşme ۱ـ عمل کندن یا کاوش ۲ـ چشمهٔ آب که در محل‌های ریگزار با کندن و کاویدن زمین پیدا میشود
eşmek گود کردن ، کندن ، کاویدن
eşraf اشراف ، اعیان ، بزرگان ، ثروتمندان
eşref باشرف‌ترین ، اشرف
eşsiz بی‌مانند ، بی‌مثل، بی‌همتا
eşya اشیاء ، اثاثیه ، اجناس
et گوشت
etajer قفسه ، رف
etamin پارچهٔ شماره‌دوزی ، پارچهٔ پنبه‌ای درشت‌باف برای گلدوزی
etçil گوشتخوار
etek ۱ـ دامن ، دامنهٔ کوه وغیره ۲ـ محل عورت ، جاهای محرم بدن انسان
eteklemek غلو در حرمت و احترام ، دامن کسی‌را بوسیدن
eteklik پارچهٔ دامنی
eter اتر
etibba اطباء ، طبیب‌ها
etiket ۱ـ اتیکت ، برچسب ۲ـ (مج) آداب ، تشریفات ، تعارفات
etilen اتیلین ، نام گازی است کم بو و بی‌رنگ
etimoloji علم ریشه‌شناسی کلمات
etine dolgun آدم نسبتاً چاق
etkafalı احمق ، ابله ، نادان ، کودن
etken ۱ـ مؤثر ، عامل مؤثر ۲ـ معلوم (دس)
etki تأثیر، اثر، نفوذ
etkilemek تأثیر کردن ، نفوذ کردن

etkili مؤثر، با نفوذ
etli گوشتالو ، پر گوشت ، چاق
etmek کردن ، نمودن ، انجام‌دادن ، بجا آوردن
etnik قومی. نژادی
etnografya شرح نژادها ، شرح مربوط به‌طوائف بشر
etnoloji نژادشناسی، علم شناسائی اقوام و طوائف بشر
etobur گوشتخواران
etraf اطراف
etraflı وسیع ، کامل ، مفصل
etsiz لاغر، بی گوشت
etsuyu آبگوشت ، نخودآب
ettirgen متعدی (فعل)
ettirmek بوسیلهٔ دیگری کاری انجام‌دادن
etüt مطالعه
etüv دستگاه ضدعفونی آلات و لوازم طبی، اتو ، دیگ بزرگ که بافشار زیاد بخار لوازم والبسهٔ طبی‌را ضدعفونی میکند.
etvar اطوار ، حرکات
etyaran مرض گوشه کردن انگشت، عقربك
ev ۱ـ خانه ، منزل ، مسکن ، جایگاه ۲ـ عائله ، خانواده
ev açmak تشکیل خانواده
evamir اوامر
ev bark اهل‌وعیال ، اهل‌خانه
evbaş اوباش
evcek مع عائله ، بااهل و عیال ، با ایل و اولاد
evci محصل شبانه‌روزی ، سربازی که شبهای آخرهفته را بخانه میرود
evcil اهلی، خانگی
evcimen خانه‌دار ، باسلیقه ، علاقمند به خانه و خانواد
evç اوج
evermek خانه‌دار کردن ، متأهل کردن

evet بلی، بله ، آری
ev halkı اهل‌خانه ، افراد عائله
evham اوهام ، خیالات
eviç آهنگی‌است در موسیقی ترکی قدیم
evirmek برگرداندن ، عوض‌کردن
ev kadını زن خانه‌دار ، زنی‌که درمحل دیگرکار نمیکند
evkaf اوقاف
evlâ اولی، برتر، بهتر
evlâdiye چیز بادوام و محکم ، چیز پردوامی‌که از نسلی به نسلی انتقال یابد
evlât اولاد ، فرزند
evlâtlık فرزند خوانده
evlek ۱ـ شیار، شیار شخم ۲ـ ربع هکتار ۳ـ زهکش ، آب رو، جوی کوچك در مزرعه
evlendirmek متأهل کردن ، زن یا شوهردادن ، عروس یا داماد کردن
evlenmek ازدواج کردن ، متأهل‌شدن، زناشوئی کردن
evleviyet برتری ، اولویت
evli متأهل، خانه‌دار
evlilik متأهل‌بودن ، خانه‌داربودن
evliya ۱ـ اولیاء ، مدفن پیر یا ولی، مدفن امامزاده
evrak ۱ـ بایگانی ۲ـ اسناد ۳ـ اوراق
evrat اوراد ، جمع ورد ، دعاها و ذکرها
evren ۱ـ اژدها ۲ـ دنیا ، جهان ، عالم ، فلك ۳ـ روزگار ، زمانه ۴ـ بزرگ
evrensel دنیائی، جهانی، عالم شمول
evrim تکامل ، تحول
evsaf اوصاف
evvel ۱ـ اول ، نخست ، نخستین ۲ـ جلوتر، قبل
evvelâ اولاً ، اول ، نخست
evvelce قبلاً ، اولاً ، درسابق
evvelki اولی، نخستین ، پیشین ،

گذشته ، قبلی
evveliyat مقدمات ، پیشینه ، سابقه
ey ای (حرف نداء)
eyalet ایالت ، استان
eyer زین ، زین برگ
eyerlemek زین کردن
eyitmek (قد) گفتن ، بیان کردن
eylem فعل، عمل
eylemek کردن ، نمودن (فعل کمکی)
eylemli عملی ، فعلی
eylemsiz بی‌اثر، بدون عمل (درمورد دستیار یادانشیاری‌که رسماً عنوان دارد ولی عملا کار انجام‌نمیدهد)، پاسیف
eylül نام نهمین ماه ترکیه (سپتامبر)
eytam ایتام ، یتیم‌ها
eyvah ای وای ، وای ، واه
eyvallah ۱ـ ای‌والله ۲ـ متشکرم ۳ـ بسیار خوب ۴ـ خداحافظ
eyyam ایام ، روزها
eza اذیت ، رنج ، ایذاء
ezan اذان
ezanî ساعتی‌که با اذان غروب میزان میشود و در غروب آفتاب ساعت ۱۲را نشان میدهد
ezber ازحفظ ، ازبر
ezberci کسی‌که درس را طوطی‌وار ازبر میکند
ezberlemek ازبرکردن ، حفظ‌کردن
ezcümle ازجمله ، منجمله ، ازقبیل، مثلاً
ezdirmek بوسیلهٔ دیگری له‌کردن یا خردکردن یا پامال‌کردن
ezel ازل ، قدیم ، اول‌الاول
ezelî ازلی ، قدیمی
ezgi لحن ، آهنگ ، مقام (درموسیقی) ، نوا
ezgil—muşmula ازگیل
ezgin له‌شده ، لهیده ، خرد و پایمال‌شده
ezici ۱ـ خردکننده ، له‌کننده

ezme ۱ـ له شدگی، کوبیده شده
۲ـ له شدگی، مالش‌رفتگی، خرد شدگی، زدگی میوه وغیره

ezmek ۱ـ خرد کردن ، له کردن ، پایمال کردن ۲ـ شکست دادن ، غالب شدن ۳ـ کوبیدن ، کوفتن ، نرم کردن

Ezrail=Azrail عزرائیل

۲ـ قطعی، قوی

ezik له‌شده ، خردشده ، لهیده

eziklik مالش دل ، دل ازحال‌رفتگی

ezilmek خرد شدن ، له شدن ، پایمال شدن

ezinti مالش‌رفتن دل ، غش‌رفتن دل ، بیحالی (ازگرسنگی)

eziyet اذیت ، ناراحتی

F

F , f هفتمین حرف الفبای ترکی «ف»
fa صدای فا ، چهارمین نت موسیقی
faal فعال ، کاری ، جدی ، زرنگ
faaliyet فعالیت
fabrika کارخانه ، کارگاه ، فابریك
fabrikacı کارخانه‌چی، صاحب کارخانه
fabrikatör صاحب کارخانه ، کارخانه‌دار
facia ۱ـ فاجعه ، مصیبت ۲ـ نمایش غم‌انگیز ، تراژدی
fâcir فاجر، بدکار ، گناهکار
fağfur ۱ـ عنوان سلطان در چین قدیم ، خاقان چین ۲ـ ظروف چینی
fahiş ۱ـ فاحش ، زیاد ، فزون ازحد ۲ـ زشت ، کریه ، شرم‌آور
fahişe فاحشه ، جنده
fahrî افتخاری ، مجانی
fahriye مدیحی که شاعر راجع به‌اوصاف فصاحت و شجاعت خودش به‌سبك شعرای دورهٔ جاهلیهٔ عرب درشعر خود میآورد
faide=fayda فایده ، سود ، نفع
faideli=faydalı مفید، بافایده، سودمند
faidesiz=faydasız بی‌فایده ، بیهوده . بی‌سود

faik برتر، مرجح ، بالاتر، غالب ، چیره ، فایق
fail فاعل، کننده، سازنده، عامل
faiz ربا، نزول، تنزیل، فرع ، بهره ، ربح
faizci رباخوار ، نزول‌خور ، ربح‌بگیر
fak تله ، دام
faka basmak به‌دام‌افتادن
fakat فقط ، اما ، ولی، ولیکن
fakır فقر ، فاقه ، تنگدستی
fakîh فقیه
fakir ۱ـ فقیر ، تهی‌دست ، بینوا ۲ـ بنده ، من (در مقام تواضع) ۳ـ درویش هندی ، جوکی
fakirhane ۱ـ کلبهٔ درویشی ، بنده منزل ۲ـ دارالمساکین
fakülte دانشکده ، فاکولته
fal فال ، طالع‌بینی
falaçmak فال‌گرفتن ، تفأل
falaka فلکه ، چوب فلك ، فلکه‌کردن
falan فلان
fal bakmak فال‌دیدن
falcı فالچی، فال‌بین ، طالع‌بین
falcılık فال‌بینی ، طالع‌بینی
falçete کارد یا تیغ کفاشی

farksız بدون فرق ، بدون‌تفاوت
farmason=mason فراماسون ، ماسون (مج) بی‌دین ، بی‌ایمان
farmasonluk = masonluk فراماسونری
Fars فارس ، ایرانی
Farsça بفارسی، فارسی، زبان فارسی
farz ۱ـ فرض ۲ـ واجب ، لازم
farzetmek فرض کردن ، خیال کردن
farzı muhal فرض محال
Fas مراکش
fasafiso چرت و پرت ، حرف بی‌معنی
fasahat=fesahat فصاحت ، بلاغت ، سخنوری
fasarya بی‌دست و پا ، کودن
fasıl ۱ـ فصل ، باب ۲ـ اصطلاحی در موسیقی شرقی ۳ـ غیبت ، ذم
fasıla فاصله
fasılalı فاصله‌دار ، دورازهم ، بافاصله
fasılasız بدون فاصله ، پشت سرهم ، بلافاصله
fasih فصیح ، بلیغ
fâsık فاسق ، بدکار ، گناهکار
fasikül جزء ، جزوه
fâsit ۱ـ فاسد ، خراب ، بد ۲ـ دوبهم‌زن ، مفسد
fasletmek حل وفصل کردن، تصفیه کردن، جدا کردن
Faslı اهل مراکش
fasulya لوبیا
faş فاش ، ظاهر کردن ، بروز دادن
faşetmek فاش کردن
faşır-faşır شرشر، صدای آب
faşist فاشیست
fatih فاتح ، فتح کننده ، کشورکشا
fâtiha فاتحه ، سورهٔ اول قرآن کریم
fatura صورت حساب
fava خوراك پخته شده از باقلا و روغن زیتون با آبلیمو

falso ۱ـ غلط یا اشتباه درنت موسیقی ۲ـ (مج) خطا ، اشتباه ، کار غلط
falso yapmak کار خطا کردن ، غلط کاری کردن
faltaşı سنگ فالگیری ، نخود فال
familya فامیل ، عائله ، خانواده
fânî فانی، ناپایدار
fanila ۱ـ فلانل ، نوعی پارچهٔ سبك پشمی‌نرم ۲ـ زیرپوش کشی یا پشمی، زیرپیراهنی یا زیرشلواری کش‌باف
fantaziye فانتزی ، تجملی، آرایشی
fantezi ۱ـ فانتزی ، خیالی ، توهمی ۲ـ تجملی
fanus ۱ـ فانوس ، چراغ بادی ۲ـ چراغ دریائی
far چراغ جلو اتومبیل ، لامپ جلو وسائط نقلیه
faraş خاك‌انداز ، بیلچهٔ خاکروبه
faraza بالفرض ، لوفرض ، فرضاً
farazî فرضی ، تصوری
faraziye فرضیه
farbala دامن چین‌دار ، سجاف چین‌دار ، چین‌چین دور پرده یا دامن لباس
fare موش
fare kapanı تله‌موش
farfara پرحرف ، پرچانه
farfaralık پرحرفی، پرچانگی
fariğ ۱ـ فارغ ، آزاد ، خلاص. ۲ـ دست کشیده از چیزی
farik فارق ، فرق کننده
farika علامت فرق ، وجه تمایز ، علامت فارقه
Farisî فارسی
fariza فریضه ، وجیبه ، وظیفه یا حکم شرعی
fark فرق ، تمیز ، تفاوت
farketmek متوجهٔ فرق چیزی شدن ، فهمیدن ، ملتفت شدن
farklı فرق‌دار ، متفاوت ، متغایر، مختلف

favori ۱ـ موی بلند دوطرف صورت پهلوی گوش که بگذارند بلند شود ۲ـ اسب دوست داشته‌شده که امید میرود در اسب‌دوانی برنده شود

fay شکاف زمین (جغ)

fayans چینی، دستشوئی یا وان چینی، دستگیره و کناره‌های چینی‌حمام

fayda = faide فایده ، نفع ، سود

faydacılık سودپرستی، طریقه یاسلك فایده پرستی (فل)

faydalanmak استفاده کردن ، نفع بردن

faydalı=faideli مفید ، سودمند ، بافایده

faydasız بی‌فایده ، بی‌سود

fayrap آتش کشتی یا دیگ بخار را زیاد کردن ، (مج) کاری را تسریع کردن ، سرعت‌دادن

fayton درشکه

faz (برق) فاز ، مرحله ، دوره (فیز)

fâzıl=erdemli فاضل ، صاحب فضل

fazilet=erdem فضیلت

fazla زیاد ، افزون ، بیشتر، خیلی، بیش‌از حد

fazlasiyle بیش از حد کافی ، بیش از اندازه

fecaat افتضاح ، فجیع والیم

feci فجیع ، الیم ، دردناك ، جانگداز

fecir فجر، سفیده‌دم ، سفیدی صبح

feda فدا ، برای چیزی از چیز دیگر گذشتن

fedai فدائی

fedakâr فداکار

fedakârlık فداکاری

federal وابسته به‌اتحاد دول ، مربوط به اتحاد ، فدرال

federasyon ۱ـ اتحاد چندکشور ، اتحاد چند استان ، فدراسیون ، اتحاد چند جمعیت یا دسته‌ای از مردم ۲ـ سازمان‌ورزشی که‌اداره کنند؛ یك رشته از ورزش است

fehmetmek فهمیدن ، درك کردن

fehva فحواء ، مضمون ، معنی

fek فك ، قطع کردن ، جدا کردن

felâh فلاح ، نجات ، رستگاری

felâket فلاکت ، بدبختی، بلا ، مصیبت

felâketzede مصیبت‌زده ، منکوب

felç فلج ، سکته

feldispat فلدسپات ، سنگی‌است معدنی بلوری مرکب از سلیکات‌آلمونیوم با پتاسیم یاسدیم یا کالسیم یاباریوم وغیره که در اغلب سنگهای معدنی یافت میشود

ᶜelek ۱ـ فلك ، آسمان ، سپهر ۲ـ (مج) تقدیر، قضا

felekiyat (قد) ستاره‌شناسی، علم نجوم

felekzede مصیبت‌زده ، بدبخت ، فلك‌زده

Felemenk کشور هلند

Felemenkçe زبان هلندی

Felemenkli هلندی ، اهل هلند

fellâh ۱ـ دهقان یا فلاح اهل مصر ۲ـ (مج) کاکاسیاه

fellik fellik بطور دستپاچه ، باعجله هرطرف پی چیزی گشتن

felsefe فلسفه ، حکمت

felsefeci اهل فلسفه

felsefî فلسفی، مربوط به فلسفه

feminist طرفدار حقوق زنان

feminizm مسلك طرفداری ازحقوق زنان

fen فن ، عنوان علوم فیزیك و شیمی و ریاضی و امثاله

fena بد ، فاسد ، زشت

fenâ فنا، نابودی ، محویت

fenalaşmak ۱ـ خراب شدن ۲ـ خراب شدن حال کسی ۳ـ غش کردن ، از حال رفتن

fenalaştırmak باعث خرابی‌شدن

fenalık ۱ـ بدی ۲ـ غش، ازحال رفتگی

fener ۱ـ فانوس، چراغ بادی ۲ـ چراغ دریائی ۳ـ چراغ‌های کنارخیابان ۴ـ سینی قهوه‌چی

fenerci ۱ـ فانوس‌ساز ۲ـ متصدی فانوس دریائی
Fenike فنیقیه
Fenikeli اهل فنیقیه ، فنیقیه‌ای
fennen از نظر فنی
fennî فنی
fenomen حادثه ، عارضه ، عرض ، تجلی
fent ۱ـ حیله ، حقه ۲ـ عشوه ، کرشمه
fer ۱ـ فر، روشنی، پرتو ، نور ۲ـ شوکت ، جلال ، جاه
ferace ۱ـ نوعی چادر که در ترکیهٔ قدیم زنان سرمیکردند ۲ـ نوعی جبه یا لبادهٔ علماء در ترکیهٔ قدیم
ferağ ۱ـ راحتی، آسودگی، فراغ حال ۲ـ انتقال ملك ، بخشیدن ملك ، فراغ حاصل کردن
feragat از حقی صرفنظر کردن ، فراغت
ferah ۱ـ شاد ، خوشنود ، شادی ، راحتی، فرح ۲ـ وسیع ، فراخ
ferahfeza آهنگی‌است درموسیقی ترکی
ferahlamak شادشدن ، خوشحال‌شدن ، شادی کردن ، فرحناك شدن
ferahlandırmak شاد کردن ، خوشنود و خوشحال کردن دیگری
ferahlanmak از غصه خلاص‌شدن ، شادی کردن
ferahlatmak خوشحال کردن، شاد کردن
ferahlık ۱ـ شادی ، فرح ، خوشی ۲ـ وسعت، فراخی، گشایش دل یا کار
ferahnâk آهنگی‌است درموسیقی ترکی
feraiz ۱ـ فرائض ، احکام شرعی ۲ـ احکام شرعی وراثت
feraset فراست ، ذکاء ، هوش
ferç فرج
ferda فردا
ferdi فردی
feri فرع ، شاخه
fer'i فرعی
feribot کشتی حمل‌ونقل اتومبیل

ferik ۱ـ (قد) عنوان سابق سپهبد ۲ـ اسمی که به‌بچهٔ کبك یا بلدرچین بعد از دورهٔ جوجه‌گی داده میشود ۳ـ بچه‌خروس پائین‌تر از دوسالگی ۴ـ یك نوع سیب ترد
ferman فرمان ، امر و دستور مخصوص سلطان
fermanlı ۱ـ فرمان‌بدست ۲ـ (مج) کسی که حرف هیچکس‌را گوش‌نمیکند پر بلا
fermejüp=çitçit دگمهٔ فشاری ، دگمهٔ قابلمه‌ای
fersah فرسخ
fersiz بی‌فر، بی‌نور ، بی‌شعاع
fersude فرسوده ، کهنه ، ازبین رفته
fert فرد ، شخص ، نفر، تك
fertiği çekmek فرار کردن ، جیم‌شدن (عو) فرار
fertik
feryat فریاد ، فغان ، داد ، جیغ
fes فینه
fesahat فصاحت
fesat ۱ـ فساد ، خرابی ۲ـ نفاق ، دو بهم زنی
fesatçı فتنه‌جو ، خراب‌کار ، دو بهم‌زن
feshetmek فسخ کردن ، ملغی کردن ، نسخ کردن، باطل کردن، الغاء کردن
fesleğen ریحان
festival ۱ـ فستیوال ، جشن ، شادی ۲ـ (عو) شلوغی مانند حمام زنانه
fethetmek فتح کردن ، گشادن
fetih فتح
fetret فترت ، بحران
fettan فتان ، دلربا، فریبنده
fetva فتوا
fevç فوج
feveran ۱ـ فوران ۲ـ هیجان ،جوش‌و خروش
fevk فوق ، بالا ، زبر
fevkalade فوق‌العاده،خیلی‌زیاد،خیلی‌عالی

fevkalbeşer فوق‌البشر
fevkattabia فوق‌الطبیعه
fevrî فوری ، آنی
fevt ۱ـ از دست رفتن ، گم شدن ۲ـ مردن ، فوت
fevvare فواره
feyezan فیضان ، طغیان آب ، لبریزشدن. سررفتن
feyizli بافیض ، فراوان ، پربرکت
feylesof حکیم ، فیلسوف
feyyaz پرفیض و برکت ، فیاض
feyz فیض ، برکت ، فراوانی، بخشش
feza فضا ، جو
fezail فضائل ، جمع فضیلت ، برتریها
fezleke خلاصه ، تلخیص . خلاصهٔ راپورت پلیس یا بازرس یا بازپرس
fıçı بشکه
fıkara=fukara فقیر، بیتوا ، بیچاره ، درویش
fıktan فقدان ، عدم ، نایابی
fıkıh فقه
fıkırdak پرحرکت ، پرجنب و جوش ، پرناز و غمزه
fıkırdamak قلقل کردن ، جوشیدن ، پك‌پك خندیدن، عشوه وناز کردن، غردادن
fıkır-fıkır ۱ـ قلقل ، صدای جوشیدن آب ۲ـ پرحرکت، جلوه‌گر، پرغر وفر
fıkra ۱ـ حکایت کوچك ، ضرب‌المثل ، مثال ۲ـ فقره (قانون) ۳ـ مقالهٔ کوچك روزنامه
fıldır-fıldır درمورد چشمهای پرحرکت و متجسس گفته میشود ، بربر بچپ و راست حرکت کردن چشم
fındık فندق
fındıkçı ۱ـ فندق‌فروش ۲ـ (مج) زن سبك ، زن عشوه‌گر، پرادا
fındıkı رنگ فندق ، بلوطی
fındıkkıran انبر فندق‌شکن

fırancala=francala نان سفید ، نان سفید که در فر پخته میشود
fırça ۱ـ فرچه ۲ـ مسواك ۳ـ قلم مو ۴ـ بروس ، ماهوت‌پاك‌کن ، چتکهٔ لباس
fırçalamak ماهوت پاك‌کن کشیدن یا زدن به لباس ، فرچه کشیدن به‌لباس یا دندان ، چتکه‌زدن
fırdolayı دورادور ، گرداگرد ، دور وبر
fırdöndü ۱ـ محور چرخ ، چرخنده ، گردنده ۲ـ شخص دمدمی ، آدم متغیر ، متلون
fır fır فرفر (چرخیدن)
fırfır چین اطراف لباس، سجاف چین‌دار
fırıldak ۱ـ فرفرهٔ کاغذی ، چرخك ۲ـ بادنما ۳ـ بادگیر، بادکش دیواری پروانه‌دار که هوای اطاق را تمیز میکند ۴ـ حیله ، حقه
fırıldakçı ۱ـ فرفره‌چی ، فرفره ساز ۲ـ (مج) حقه‌باز ، متقلب ، حیله‌گر، شیاد
fırıl-fırıl فرفر (چرخیدن یا گردیدن)
fırın=furun فر نانوائی، کورهٔ نانوائی، تنور خبازی ، نانوائی
fırıncı نانوا ، خباز ، کسی که فر نانوائی را کار می‌اندازد
fırınlamak خشك کردن تخته وغیره در کوره یا فر ، چیزی را در فر یا کوره خشك کردن
fırka فرقه ، (نظ) تیپ
fırlak جلوآمده، چشم ازحدقه بیرون‌آمده، هرچیزی که بیرون‌آمده یا بیرون جسته باشد
fırlama ۱ـ عمل پرانیدن یا پرت کردن ۲ـ (عو) ولدالزنا ، حرامزاده
fırlamak پرت شدن ، بیرون پریدن ، بیرون جهیدن ، ازجا یا ازحدقه بیرون‌آمدن، ترقی‌فوری درقیمت چیزی

fırlatmak پراندن ، پراندن، پرت کردن
fırsat فرصت ، شانس ، موقعیت
fırt fırt فرت فرت ، پشت سرهم ، زود زود
fırtına طوفان ، کولاك ، تندباد
fırtınalı ۱ــ طوفانی ۲ــ (مج) عصبانی
fısıldamak بیخ گوشی حرف زدن ، نجوا کردن
fısıldaşmak فس‌فس بیخ گوش همدیگر حرف زدن
fısıltı ۱ــ صدای خفیف حرف زدن که بگوش میخورد ، صدای نجوا ، یواشکی حرف زدن ۲ــ شایعه
fısk فسق
fıskıye فواره
fıslamak بیخ گوش کسی فس‌فس کردن ، بطور پنهانی خبری بکسی دادن
fıstık ۱ــ پسته ۲ــ (مج) زن یادختر خوش‌قواره و خوش‌اندام
fıstıkçı پسته‌فروش
fıstıkî مغز پسته‌ای ، رنگ سبز باز
fışırdamak صدای خش‌خش در آوردن پارچه یا لباس
fışkı تاپه ، تاپاله ، تپاله ، سرگین گاو و اسب و امثاله
fışkırmak جهیدن، جستن ، بیرون‌پریدن
fıta=futa لنگ حمام
fıtık فتق ، باد فتق
fıtır (قد) فطر ، عید فطر ، صدقهٔ فطر ، فطریه
fıtrat فطرت ، سرشت ، طینت ، آفرینش
fıtrî فطری ، ذاتی
fiyango فکل ، پاپیون
fiyat=fiat قیمت ، ارزش ، مظنه ، فی ، نرخ
fidan نهال ، درخت جوان
fidanlık باغ نهال‌کاری ، محل یا باغچهٔ نهال ، نهالستان
fide باغچهٔ تخم پاشیده، تخمی که کاشته میشود که بعد از سبزشدن درجای دیگر نهال کنند

fidye فدیه ، فدیه اعتاق
fifre نوعی آلت موسیقی از تخته مانند نی (در اروپای قدیم)
figan فغان ، فریاد
figüran کسی که حرف نمیزند(درنمایش)، کسی که درنمایش رل‌عمده‌ای ندارد، سیاهی‌لشکر
fihrist فهرست ، فهرس
fiil فعل، عمل، کار
filen ۱ــ عملاً ۲ــ اکنون ، فعلاً
filî عملی، حقیقی، بالفعل
fikir فکر، عقل، اندیشه ، ذهن
fikirli باعقل‌وهوش، بافکر
fikirsiz بی‌فکر، بی‌خیال
fikrî فکری ، ذهنی
fil فیل ، پیل
filama=flama ۱ــ بیرق یا پرچم (مخصوص کشتی یادسته‌ای از مردم که معمولاً بشکل مثلث است) ۲ــ بیرق‌های رنگ مختلف که مهندسین یا نقشه‌بردارها بکار میبرند
filân=filânca فلان ، فلانی
filânca=falanca فلان ، فلانی
filarmonik فیلارمونیك ، جمعیت دوستدار موزیك
fildişi عاج
file ۱ــ زنبیل توری ۲ــ تور بافته ، تور سر ۳ــ تور سیمی
fileto گوشت پشت مازو ، گوشت فیله
filhakika فی‌الحقیقه ، درحقیقت
filî=fiilî عملی، واقعی، فعلی
filibit ورم جدار ورید ، آماس دیوارهٔ سیاهرگ اکثراً در زنان حامله پیدا میشود
filigram نوعی کاغذ که وقتی جلو نور میگیرند نقش و نگار آن دیده میشود
filika قایق بارژ ، قایق کوچك نجات که در کشتیها موجود است
filim=film فیلم

فرار firar
فراری firarî
۱- فرعون ۲- (مج) متکبر ، firavun
بدصورت ، بدقلب
فردوس ، بهشت ، جنت ، مینو fırdevs
کم‌شدن وزن بواسطهٔ خشکی یا تبخیر fire
ترمز firen=fren
سوزاك firengi=frengi
آلت تراش‌کاری داخل fireze=freze
لوله یا سوراخهای فلزی
خنك‌کننده سردکننده firigorifik
(واگن یا کامیون) ، سردخانه‌های
متحرك
فرقت ، دوری ، جدائی firkat
نوعی کشتی جنگی سریع‌السیر firkateyn
در قدیم
سنجاق مو ، سنجاق سر firkete
مارك تجارتی، نام مسجل تجارتخانه firma
یا شرکت ، فیرم
فیروزه ، سنگ فیروزه firuze
فی سبیل‌الله ، در راه خدا ، fisebilillâh
(مج) مجانی ، بی‌اجر
۱- تلنگر، ضربهٔ آهسته که با fiske
سرانگشت میزنند ۲- نمك یاادویه
که با دو انگشت اول گرفته میشود
تلنگرزدن fiskelemek
(ءو) زیرگوشی یاپچ‌پچ حرف‌زدن، fiskos
بیخ‌گوش فس‌فس حرف زدن
بیخ‌گوشی fislemek=fıslamak
حرف زدن ، خبر نهانی را به‌کسی
گفتن
۱- دامن ، شلیته ، پاچین ، fistan
روپوش یا جامهٔ زنانه ۲- نوعی
جامه که مردان آرناوود (اهل
آلبانی) و یونانی میپوشند
دندان موشی دوختن کنار پارچه ، fisto
نوعی تورکتانی
۱- فیش برق ۲- فیش‌کاغذ مانند قبض fiş

نوعی تفنگ کوتاه سواره‌نظام filinta
قرابینه
۱- شاخهٔ نورستهٔ تازه ، شاخ و برگ filiz
نورسته ۲- فلز
سبزکم‌رنگ filizi
بریدن یا قیچی‌کردن یا filizlemek
شکستن شاخه‌های زیادی نورستهٔ
باغ انگور
۱- سبزشدن ، روئیدن ، filizlenmek
رستن ، بن‌زدن ۲- (مج) روآمدن
نوجوان
ناوگان ، واحد یاگروه کشتیها یا filo
هواپیماهای جنگی
لغت شناس ، زبان شناس filoloj
علم شناسائی ریشهٔ لغات ، filoloji
عام زبان شناسی
۱- فیلسوف ۲- (مج) قلندر ، filozof
درویش‌مسلك
لاس ، ملاعبه یا عشقبازی filört=flört
زن و مرد
صافی، فیلتر filtre
فی‌الواقع filvaki
فنلاندی ، اهل فنلاند Fin
۱- فینال ، آخرین بازی در final
بازیهای ورزشی ۲- قسمت اخیر
یك آهنگ موسیقی
۱- فنجان ۲- مقره‌چینی برق و fincan
تلفن
فنجان‌فروشی fincancı
زبان فنلاندی Fince
پرّ‌غر و فر ، پرناز و غمزه fingirdek
عشوه و غمزه‌کردن ، fingirdemek
غر و غمزه درآوردن ، رفیق‌بازی
کردن
سگ نوع کوچلو ، سگ کوچك fino
دست‌آموز
فراق ، هجران ، دوری firak
۱- حزن‌آور ۲- محزون، فراقدار fıraklı

مربوط به‌علم فیزیك ، مربوط به ظاهر و جسم و ماده — fiziksel
فیزیولوژی ، علمی که دربارهٔ اعضاء و بدن جانوران و طرز کار آنها بحث میکند — fizyoloji
قیافه ، صورت ، رو — fizyonomi
بیرق ، پرچم ، علامت فارقه ، جمعیت‌های مختلف(معمولاً بشکل مثلث) ، بیرق هائی که در نقشه‌برداری بکار میبرند — flâma=filâma
نور زیاد برق در عکاسی شب — flaş
فلوت — flavta
التهاب سیاه‌رگ — flebit=filibit
داروی مگس کش ، امشی — flit
(قد) نوعی سکهٔ طلا — flori
سکهٔ دو شیلینگی پول هلند و برخی کشورهای دیگر اروپا — florin
۱ـ خالهای هم‌رنگ در ورق‌بازی پوکر ۲ـ ابریشم خام — floş
لاس — flört=filört
لاس‌زدن — flörtetmek
فلوت — flüt
فوب (تج) ، تحویل مال خریداری‌شدهٔ تجارتی در بندر مبدأ — fob
رعب ، جبن — fobi=fobya
رعب ، جبن ، ترس ، حساسیت نسبت به‌بعضی چیزها — fobya
(قد) گردهٔ نان که در سابق در سفره‌خانه‌های‌عمومی به‌فقرا میدادند — fodla
اجیر، کسی که بکار گرفته میشود فقط در مقابل خوردن غذا ، (مج) مفت خور ، سورچران — fodlacı
خودبسند ، گستاخ ، مغرور (فضول) — fodul
فك ، سگ آبی ، نوعی جانور گوشتخوار پستاندار دریائی سرش شبیه سگ است — fok
قلقل جوشیدن ، قلقل کردن — fokurdamak
تخمی که در لانهٔ مرغ میگذارند برای — fol

۳ـ فیش‌بازی ، ژتون
فیش‌نوشتن ، یادداشت کردن روی کاغذهای کوچك — fişe almak
۱ـ فشنگ ، گوله یا گله ۲ـ فشنگ آتش‌بازی ۳ـ سکه های فلزی که رویهم چیده شده در کاغذ بشکل استوانه پیچیده میشود — fişek
کمربند فشنگ ، قطار فشنگ — fişeklik
فیش کردن، یادداشت‌ها را روی فیش‌ها نوشتن — fişlemek
تحریك ، انگیزش ، خبرچینی ، (عو) حساب پاك شدن ، تصفیه حساب شدن — fit
دو بهم‌زدن ، مفسد — fitçi
۱ـ فتیله ۲ـ نخ یا ریسمان باریکی که کنار پارچه میگذارند ۳ـ مست لایعقل — fitil
۱ـ فتیلهٔ باروت یادینامیت را روشن کردن ۲ـ (مج) تحریك، آتشی یاعصبی کردن کسی — fitillemek
تفتین کردن ، تحریك کردن — fitlemek
فتنه‌گر، مفتن ، مفسد ، تفتین کننده — fitneci
تفتین کردن ، فتنه بپا کردن — fitnelemek
(عو) حساب پاك شدن ، تصفیه‌شدن حساب — fit olmak
فطریه یا فدیه که درآخر ماه رمضان میدهند — fitre
فترت ، فاصله، تعطیلی — fitret
(عو) خودنمائی، پز ، ژست — fiyaka
خوش‌پز ، ژست‌دار — fiyakalı
(عو) ژست کردن ، پزدادن — fiyaka yapmak
پاپیون ، فکل — fiyango=fiyonga
قیمت ، ارزش ، بها، فی — fiyat=fiat
۱ـ فیزیك ۲ـ وضع ظاهری یاجسمی — fizik
استاد فیزیك ، دانشمند علم فیزیك — fizikçi
متافیزیك ، مافوق‌الطبیعه ، ماوراء طبیعت — fizikötesi

fosil فسیل ، سنگواره
foslamak خراب شدن ، بی‌اثر شدن
fosurdatmak پف بدسیگار زدن
fota خمرهٔ چوبی بلند مخصوص شراب
fotin=potin پوتین ، کفش
fotoğraf عکس
fotoğraf çekmek عکس برداشتن
fotoğrafçi عکاس
fotoğraf makinesi قوطی عکاسی
fotojenik کسی که در عکس همیشه خوش‌صورت و خوش‌پز میافتد
fotometre (فیز) فتومتر، نورسنج
foya برگ فلزی کوچك نازکی که زیر الماس میگذارند که برق آنرا زیاد کند
foya (sı meydana çıktı) (عو) رسوا شد ، پایه‌اش روی آب افتاد ، آبرویش رفت
fötr نمد نازك ملایم ، یك‌نوع نمد که برای گل کلاه یا گل کیف و غیره بکار میرود
frak فراك ، لباس سیاه رسمی مردانه که دامن عقب آن بلندتر ازدامن جلو میباشد
francala=fırancala نان سفید
frank فرانك ، واحد پول فرانسه
Fransa فرانسه
Fransız فرانسوی ، اهل فرانسه
Fransızca بزبان فرانسه
frekans (فیز) سرعت ارتعاش در ثانیه ، شدت
fren ترمز
frengi سفلیس ، کوفت
frengili سفلیسی
frenk اروپائی، اهالی انگلوساکسن
frenk (-gömleği) پیراهن یقه‌دار که کراوات میزنند ، پیراهن فرنگی
frenkinciri انجیر فرعون ، انجیرهندی، گیاهی‌است دارای برگهای وسیع گوشتالو وخاردار که‌پوست ضخیم تخم کردن مرغ ، تخم مایه

folklor علم برسوم و عادات تودهٔ مردم ، افسانه ها و تصنیفهای عامیانه ، توده‌شناسی ، فولکلور
folluk جائی که مرغ برای تخم کردن می‌نشیند
fon وجوهی که برای پیش‌بردن کاری تخصیص داده میشود ، سرمایه ، صندوق . تنخواه
fondan شیرینی شکری که در دهان آب میشود ، شکررس
fonem (دس) صدا ، حرف ، صوت
fonetik علم اصوات (دس)
fonksiyon ۱ـ اثر، عمل۲ـ عامل(ریض)
fonograf گرامافون
font=dökme چدن
fora (-etmek) (در کشتیرانی) شل کردن، باز کردن
forma ۱ـ فرم ، شکل ۲ـ لباس متحدالشکل ۳ـ فرم کاغذ تاشده در چاپخـانه که عبارت از ۱۶ صفحه است
formalite فرمالیته ، تشریفات
formül فرمول ، قاعده ، دستور ، علامت رمزی در ریاضیات وفیزیك وشیمی
formüler کتابچهٔ دستورات یا تعریف‌نامهٔ کارکرد دستگاه ۲ـ کتابچه‌ای که فرمول یا دستور کار چیزی را نشان میدهد
fors ۱ـ پرچم دریائی در کشتی یاخشکی ۲ـ قوت، زور، (مج)نفوذ ، تأثیر
forsa در کشتیهای قدیم اسیر یا محکومی که پاروکشی میکرد
forum میدانهای قدیمی‌رومی که مردم در آن جمع میشدند و مسائل خود را مذاکره میکردند، میدانهای‌عمومی در روم قدیم
fos خراب ، مزخرف ، بد
fosfat فسفات
fosfor فسفر

خاردار و میوهٔ شیرینی دارد
frenküzümü انگور فرنگی، نوعی انگور قرمز ملس با خوشه‌های بلند که از آن شربت میسازند
frenlemek ترمز کردن ، (مج) مانع شدن. جلوگیری کردن
fresk نقاشی آب رنگ روی گچ دیوار
freze=fireze فرز ، آلت یا متهٔ تراش کاری درون لوله یا سوراخهای فلزی
fribort قسمتی از بدنهٔ کشتی که خارج از آب میماند
frigorifik=firigorifik دستگاه سرد کننده
fuar بازار مکاره ، نمایشگاه امتعه و کالا
fuhuş فحشاء ، فاحشه گی
fukara=fikara فقراء
ful ۱- یاس درختی ۲- نوعی باقلای کوچک
fulya نرگس ، نسرین
funda خلنگ بوتهٔ خار ، بتهٔ خاروئی
funda (toprağı) خاکی که از پوسیدن برگ و بوته و خلنگ درجنگل بعمل میآید که بعنوان کود نباتی بکار میبرند
furgon واگن توشه درقطار مسافربری

furun=fırın فر نانوائی، فر
furya فراوانی، فزونی
futa ۱- لنگ حمام ۲- نوعی قایق مسابقه دراز و باریك
futbol فوتبال
futbolcu فوتبالیست
fuzulî زیادی ، بیخودی ، بیجا
fücceten ناگهانی (درمورد مرگ گفته میشود) ، فجاةً
fücur فجور ، بدی‌ها ، گناه‌ها
füme گوشت یاماهی دودی ، دود داده‌شده
füme (rengi) رنگ دودی ، خاکستری پر رنگ
fünun فنون ، فن‌ها
füru فروع ، فرع‌ها
füsun افسون ، فسون ، جادو
fütuhat فتوحات ، فتح‌ها ، گشایش‌ها
fütur فتور ، سستی، بیحالی، کوتاهی در عمل
füturizm مکتب جدیدی است در نقاشی که درسال ۱۹۱۰ درایطالیا تأسیس شده که ماضی و حال و استقبال را در عین حال درنقاشی نشان میدهد
füze فوزه ، فشنگ جهنده ، فشنگی که در اثر فشار و فوران گاز پرتاب میشود

G

«گ» هشتمین حرف الفبای ترکی G , g

گاباردین ، نوعی پارچهٔ پشمی ریزباف ضخیم و محکم gabardin

غباوت ، کودنی، احمقی، کم‌هوشی gabavet

احمق، کودن، کم‌هوش، غبی gabí

(عو) فاسق ، زن فاسق gaco

غدار ، ظالم gaddar

ظلم ، تعدی ، بی‌حقی gadir=gadr

ظلم کردن ، تعدی کردن gadretmek

اشتباه لپی ، خطا gaf

اشتباه بزرگ کردن ، خطا کردن gaf (yapmak)

بسیار عفو کننده ، زیاد بخشنده (از اسماء خدا) gaffar

غافل ، بی‌خبر ، بی‌فکر gafil

غفیر، کثیر، انبوه gafir

غفلت ، بی‌خبری ، فراموشی gaflet

غفور ، بسیار عفو کننده (از اسماء خدا) gafur

نك ، نوك ، منقار gaga

بینی‌دراز‌خمیده مانند منقار gaga-burun

نوك‌زدن ، بامنقار دانه جمع کردن gagalamak

نوك به‌همدیگرزدن gagalaşmak

منقار به‌همدیگرزدن

ترکهای مسیحی ساکن در کشور رمانی Gagavuz

گاه ، بعضی‌اوقات gâh

گاهی gahî

غائله ، دردسر، گرفتاری gaile

غایب ، غیرموجود gaip

غایط ، مدفوع ، کثافت یا نجاست انسان gaita

جشن ، ضیافت وجشنی که بعد از یك جلسهٔ رسمی داده میشود gala

اولین شب تآتر، نمایش یا اوپرا که بالباس‌رسمی بآنجامیروند gala (gecesi)

غلط ، خطا ، اشتباه درکلمه یاحرف galat

غلبه ، چیرگی، پیروزی galebe

نوعی سنگ معدن که دارای سولفور سرب میباشد galen

۱ـ دالان ، راهرو ، گالری ۲ـ سالن نمایش آثار صنعتی مانند مجسمه وعکس وغیره ۳ـ دهلیز یا راهرو زیرزمینی، اجاق فلزات galeri

نان سوخاری ، سوخاری galeta

غلیان ، جوشش galeyan

گویا، احتمالاً ، بنظرم galiba

galibarda رنگ سرخ کبودی ، رنگ باده‌جانی
galibiyet غالبیت ، غلبه ، ظفر، فتح
galip غالب ، مظفر، پیروز
galiz ۱ـ غلیظ ، سفت ۲ـ سخت ، درشت
galon گالون ، کیله ، چهار و نیم لیتری
galoş=kaloş گالش
galsame پرهٔ گوشهای ماهی، پره‌های طرفین سر ماهی
galvanize گالوانیزه
gam ۱ـ غم ، اندوه ، غصه ۲ـ گام ، نت موسیقی ازصدای کلفت تاصدای نازك
gamalı صلیب شکسته ، چلیپای شکسته ، صلیبی که گوشه‌هایش مانند حرف گامای یونانی برگشته‌باشد مانند صلیب شکستهٔ حزب نازی آلمان
gambot نوعی کشتی جنگی کوچك
gamlanmak غمگین‌شدن ، غصه‌خوردن
gamlı غمناك ، غم‌دار ، غصه‌دار
gammaz سخن‌چین ، خبرکش، فتنه‌گر، غماز، باچشم و ابرو اشاره کننده
gammazlamak سخن‌چینی کردن ، تفتین
gammazlık سخن‌چینی ، غمازی
gamsele پالتو بارانی، پالتو کائوچوئی که باران در آن نفوذ نمیکند
gamsız بی‌غم ، بیغار
gamze ۱ـ از گوشهٔ چشم نگاه کردن ۲ـ اشاره باچشم و ابرو ، گودی که در گونه‌ها موقع خندیدن پیدا میشود ۳ـ غمزه ، ناز ، کرشمه
gangren=kankıran غانقاریا، قانقرایا، شقاقولوس
gangster گروه تباهکار در امریکا ، گانگستر
gani غنی، زیاد ، فراوان
gani-gani فراوان ، خیلی زیاد
ganimet غنیمت ، مالی که از تاراج و تالان دشمن بدست میآید

gar ۱ـ ایستگاه بزرگ راه‌آهن ۲ـ غار ، مناره
garabet غرابت ، عجیب و غریبی
garaj گاراژ
garam غرام ، عشق ، شیفتگی
garamî آثار ادبی مربوط به‌عشق و هجر و شیفتگی
garanti گارانتی، تضمین ، کاغذ تعهد و تضمین
garaz=garez ۱ـ غرض ، مقصد ، هدف ۲ـ دشمنی ، کینه
garazkâr ۱ـ غرض‌آمیز ۲ـ مغرض ، پرکین
garazsız بی‌غرض ، بی‌مقصد
garbî غربی
gardenparti گاردن‌پارتی
gardıfren گارد ترن ، ترمزبان
gardırop گنجه ، اشکاف
gardiyan گاردین ، نگهبان یا قراول محبس
garez=garaz غرض ، کینه ، دشمنی
gargara غرغره ، گرداندن آب در دهان و گلو
garibe چیز غریب و عجیب ، تعجب‌آور
garip ۱ـ غریب ، بیگانه ، اجنبی، دور از وطن ۲ـ عجیب ، تعجب‌آور ، بی‌معنی ، ناپسند
gariplik ۱ـ غریبی ، حس بیکسی ، بیگانگی ۲ـ عجیبی
garipsemek ۱ـ استغراب ، چیزی را عجیب وغریب تلقی کردن ۲ـ احساس غریبی کردن
gark غرق ، خفه‌شدگی در آب ، فرورفتگی در آب
garnizon پادگان ، ساخلو
garp=batı غرب ، مغرب
garplı غربی، اروپائی
garson کارسون ، پیشخدمت یا شاگرد

مهمانخانه و رستوران
garsonluk شغل گارسونی، پیشخدمتی رستوران و کافه
garsonyer خانهٔ پنهانی که مردی برای خوشگذرانی با زنها ترتیب میدهد
gasbetmek غصب کردن
gaseyan=kusma غثیان ، قی، استفراغ
gasıp غصب
gasil غسل میت ، شستشوی مرده
gasletmek غسل‌دادن میت ، شست‌وشوی کردن مرده
gassal غسال ، مرده‌شوی
gaşiy ۱ـ غش، غشی، ازحال‌رفتگ ۲ـ حالت جذبه
gaşyolmak ازحال‌رفتن ، بحالت جذبه درآمدن ، غش کردن
gavamız ۱ـ غوامض ، مشکلات ، پیچیدگی‌ها ۲ـ جزئیات ، تفرعات
gavur ۱ـ کافر، (عو) درمورد مسیحیان و غربی‌های غیرمسلمان گفته میشود ۲ـ (مج) بی‌رحم ، سنگدل، لجوج
gavurca (عو) زبان‌های غربی
gaybubet ، (قد) غایب شدن یا غایب‌بودن غیبت
gayda شیپوری که به‌یکطرف خیك باد گذارده میشود ، نوعی آلت موسیقی که در اسکاتلند نواخته میشود
gaye مقصد ، هدف
gayet بنایت ، زیاد ، خیلی
gayr غیر، دیگری
gayret ۱ـ غیرت ، همت ، جد وجهد ۲ـ حمیت ، مردانگی
gayretkeş کسی که تظاهر به‌سعی و غیرت مینماید، خودنما
gayretlenmek به‌غیرت آمدن ، دارای سعی و کوشش شدن
gayretli باسعی و کوشش ، باهمت ، غیرتمند ، ساعی

gayretsiz تنبل ، بی‌حال ، بی‌همت
gayrı دیگر، من بعد
gayri غیر، دیگری ، بدون اضافهٔ نفی که برسر صفت آورده میشود (مانند، غیرانسانی، غیرمحسوس وامثاله)
gayur غیور ، باغیرت
gayya غیا، نام چاهیست در جهنم
gayz غیظ ، غضب ، کینه ، عصبیت
gaz ۱ـ گاز ۲ـ نفت ۳ـ پارچهٔ نازك ، پارچهٔ تنظیف
gaz (-bezi) پارچهٔ نازك زخم‌بندی ، پارچهٔ تنظیف
gaz (-ocağı) ۱ـ پریموس ۲ـ چراغ نفتی خوراك‌پزی
gaz (-sobası) بخاری نفتی
gaza غزاء ، غزوه ، محاربهٔ دینی
gazal غزال ، آهو
gazap غضب ، خشم
gazaplanmak غضبناك‌شدن، خشمناك‌شدن
gazel ۱ـ غزل، نوعی‌شعر که از عشق و می بحث میکند ، اشعار عاشقانه ۵ الی ۱۰ بیتی که غلب در موضوع حسن و جمال محبوب و شراب سروده میشود ۲ـ اوج گرفتن صدا وبلندکردن آواز در غزل‌خوانی ۳ـ برگ خزان ، برگهای خشك درختان که ریخته میشود
gazeliyat غزلیات
gazellenmek خزان کردن درختان ، زردشدن و ریختن برگ درختان در پائیز
gazete روزنامه
gazeteci ۱ـ روزنامه‌نویس ۲ـ روزنامه فروش
gazetecilik روزنامه‌نویسی
gazhane کارخانه‌ای که گاز سوخت میسازد، کارخانهٔ گازسازی
gazi غازی ، مجاهد، کسی که درراه خدا با

دشمنان جنگ‌میکند و کشته‌نمیشود
gazilik غازی‌بودن ، مجاهدی
gazino=kazino کافهٔ باساز وآواز و خواننده ، کازینو
gazlı ۱ـ گازدار ، گازی ، پر گاز ۲ـ نفتی، آلتی‌که باگاز یا نفت کار میکند
gazoz لیموناد
gazve غزوه ، غزا ، جهاد ، جنگ دینی
gazyağı=gaz نفت
gebe آبستن ، حامله ، باردار
gebe kalmak آبستن یا حامله شدن ، باردار شدن
gebelik آبستنی، حاملگی
gebermek (عو) مردن ، تلف شدن ، سقط شدن
gebertmek (عو) کشتن
gebeş شکم‌گنده ، بدترکیب ، (مج) مزخرف ، ناشی ، احمق
gebre ۱ـ کیسه‌که از موی خشن بافته‌شده برای تیمار اسب ۲ـ درخت کبر یا کپر
gebrelemek تیمار کردن
gece شب
gececi شب‌کار ، نوبت‌کار شب
gecekondu خانهٔ موقت‌که بدون اجازهٔ صاحب زمین یاشهرداری میسازند
gece kuşu نوعی بایقوش ، بوم ، جغد ، کوف ، (مج) شب‌زنده‌دار
gecelemek ۱ـ شب بسر آوردن ، شبانه درمحلی ماندن ۲ـ شب تا سحر بیدار ماندن
geceleyin شبانه ، وقت شب
gecelik لباس‌خواب
geceyarısı نصف شب ، نیمه شب
gecikmek دیر کردن ، تأخیر کردن ، دیرماندن
geciktirmek بتأخیرانداختن ، سبب دیر کردن شدن
geç ۱ـ دیر، دیروقت ۲ـ بگذر ، رد شو
geç (kalmak) دیرماندن ، تأخیر کردن
geçe درمورد دقیقه‌که از سرساعت میگذرد گفته میشود «میگذرد»
geçen گذشته ، ماضی، قبل
geçende=geçenlerde درگذشته ، در سابق ، اخیراً
geçer ۱ـ میگذرد ۲ـ جاری ، رایج ، مرغوب
geçerlik رواج ، حالت جاری و رایج‌بودن
geçici ۱ـ موقت ، بی‌دوام ۲ـ ساری ، واگیر
geçilmek حالت عبور و مرور یا ردشدن
geçilmez غیرقابل عبور
geçim ۱ـ معیشت ، گذران ، مخارج ۲ـ سازگاری ، معاشرت
geçim (seviyesi) سطح زندگی
geçimli مردم‌دار ، خوش‌معاشرت، خوش‌خو
geçimsiz ناسازگار، بدخلق، بدمعاشرت
geçimsizlik ناسازگاری ، بدخلقی، عدم سازش
geçindirmek تأمین زندگی کردن ، اداره کردن‌زندگی، مخارج زندگی کسی را برعهده گرفتن
geçinecek عایدات ، درآمد ، معیشت ، مخارج زندگی، وسیلهٔ زندگی
geçinme=geçinim ۱ـ وسائل زندگی، معاش، گذران ۲ـ حسن معاشرت
geçinmek ۱ـ گذران کردن ، مخارج زندگی‌را اداره کردن ۲ـ موافق بودن ، سازش‌داشتن ۳ـ مردن ، درگذشتن
geçirgenlik قابلیت نفوذ ، حالت‌پس‌دادن یاسرایت کردن رطوبت یا مایع
geçirilmek ۱ـ عبور داده شدن ۲ـ مشایعت کرده شدن
geçirmek ۱ـ گذراندن ، نقل‌دادن ،

جنگال آتش کش، کج بیل دسته‌بلند gelberi
برای آتش کشی از کورهٔ گچ وغیره
درحین بازی تخته‌نرد درمورد طاس‌بد gele
برای آوردن طاس مناسبی که در
خانهٔ خالی تخته‌بنشینند میگویند
یعنی «بیاید» (طاس خوب)
آینده ، آتیه ، مستقبل gelecek
شخصی درحال آمدن است ، آینده gelen
رسوم و عادت ، رسم و قاعده ، gelenek
عنعنه
گذران ، موقت ، بی‌استقامت gelgeç
چه‌فایده که... ، چه‌چاره.... ، gel-gelelim
مسئله اینجاست که....
رفت وآمد ، آمد و شد بی‌فایده gelgit
عروس gelin
۱ــ راسو ۲ــ گل‌لاله gelincik
۱ــ لباس عروسی ۲ــ حال یا gelinlik
وضعیت عروس بودن ۳ــ رسیدن.
سن عروسی
درآمد ، عایدات ، واردات ، مداخل gelir
پردرآمد ، پرمداخل gelirli
حالت آمدن ، ایاب geliş
پیشرفت ، ترقی، بهبودی، توسعه gelişme
نشو و نما کردن ، توسعه‌یافتن ، gelişmek
بزرگ‌شدن بچه، رسیدن ، پیشرفت
کردن
حالت آمدن، ازجائی آمده gelme
آمدن ، واردشدن ، رسیدن gelmek
لجام ، لگام ، دهنه gem
کشتی gemi
کشتی‌بان ، ملاح gemici
کشتیرانی gemicilik
محل کشتی‌سازی gemilik=gemlik
۱ــ وسیع ، گشاد ، پهن ، جادار gen
۲ــ خاك یا زمین متروك ۳ــ ضلع،
کنار ، خط (هن)
پهنا ، وسعت ، گشادی ، (مج) genlik
نشاط ، فرح

عبوردادن ، رد کردن ۲ــ مشایعت
کردن
عبوردادن یا گذراندن geçirtmek
بوسیلهٔ دیگری
گذر ، عمل گذشتن یاعبور کردن geçiş
فعل متعدی (دس) geçişli
تراوش ، حلول (شیم) geçişme
فعل لازم (دس) geçişsiz
رد کردن ، گذراندن ، geçiştirmek
خلاص کردن یاخلاص‌شدن
۱ــ معبر، گذرگاه، گدوك، تنگه geçit
۲ــ رژه ، مراسم عبور
۱ــ گذشته از یك حدی ، بیش‌از geçkin
متجاوز ازمقدار ۲ــ پیر، سالخورده
۳ــ خیلی رسیده ، ازحد پختگی یا
رسیدگی گذشته
۱ــ درهم کرده‌شده، ازتوی‌همدیگر geçme
گذشته ۲ــ فاق یا کام و زبانه
۱ــ گذشتن ، عبور کردن ، ردشدن geçmek
۲ــ سرایت کردن ۳ــ به‌ارث رسیدن
۴ــ منتقل‌شدن ۵ــ نفوذ کردن ۶ــ
تعلیم گرفتن یا آموختن (موسیقی)
از کسی
۱ــ گذشته ، ماضی ۲ــ از حد geçmiş
رسیدگی یاپختگی گذشته (درمورد
میوه‌جات یا سن انسان)
بیشتر درمورد مریضی یا geçmiş olsun
اتفاقات بد یاتصادف گفته میشود،
مانند «بلا دور است یا انشاءالله
خیر باشد» در فارسی
شکاف ، رخنه ، فاق ، بریدگی gedik
وسط چیزی
۱ــ فاق‌دار ، شکاف‌دار gedikli
۲ــ دائمی، همیشگی ۳ــ عنوان
عمومی درجه‌داران. وگروهبانان
دائمی درآرتش
آروغ زدن geğirmek
آروغ geğirti

geometri هندسه
geometrik مربوط به‌هندسه ، هندسی
gerçek حقیقت ، واقع ، صحیح ، درست
gerçeklik راستی ، درستی ، صحت ، حقیقت واقع ، واقعیت
gerçeklemek تصدیق کردن، تأیید کردن، تحقیق کردن
gerçekleşmek تحقق‌یافتن؛ بوقوع‌پیوستن
gerçeklik حقیقت
gerçekten درحقیقت ، حقیقتاً، فی‌الواقع، راستی ، واقعاً
gerçi اگرچه ، گرچه ، هرچند
gerdan=gıgı ۱ـ غبغب ۲ـ گردن
gerdaniye نام آهنگی‌است درموسیقی‌ترك
gerdanlık گردن‌بند
gerdan kırmak گردن را با ناز تکان‌دادن ، غردادن گردن
gerdek حجلهٔ عروس ، رختخواب عروس
gerdek (.e girmek) به‌حجله‌رفتن (عروس و داماد)
gerdirmek عمل کشش یا کشیدن و سفت کردن چیزی توسط دیگری
gereç لوازم ، آلات و ادوات ، اسباب‌کار
gerek لازم ، ضروری ۲ـ خواه ، هم ، نیز
gerekçe موجب ، سبب ، علت
gerekli لازم ، ضروری ، واجب ، مورد لزوم
gereklik لزوم، وجوب، ضرورت
gerekmek لازم‌بودن ، لزوم‌داشتن ، ایجاب‌نمودن
gerektirmek ایجاب‌کردن ، لزوم‌یافتن
gergedan کرگدن
gergef چهارچوبه یا مهار گلدوزی ، کارگاه دستی گلدوزی
gergi ۱ـ کارگاه بافندگی کش‌باف ۲ـ آلت سفت کردن دستگاه تار و پود بافت ۳ـ پرده

gençecik تازه‌جوان ، خیلی‌جوان، جوانك
gençelmek=gencleşmek جوان‌شدن، تروتازه شدن
genç جوان ، برنا
gençleşmek جوان‌شدن
gençleştirmek ۱ـ جوان کردن ، تروتازه کردن ۲ـ تقویت کردن ، در مؤسسه یا اداره‌ای پیرها را کنارزدن وجوانهاراسر کارآوردن
gençlik ۱ـ جوانی ۲ـ جمعیت جوان ، جوانان
gene=gine=yine باز ، بازهم، مجدداً
genel کل، کلی، عمومی
genelge بخشنامه ، متحدالمال
genelleme تعمیم ، عمومیت دادن ، شامل عموم نمودن
genelkurmay başkanı رئیس ستاد آرتش
genelleşmek کلی‌شدن ، تعمیم‌یافتن ، عمومیت پیداکردن
genellik عمومیت ، کلیت
genellikle بطورکلی، عموماً، بطور عموم
general ژنرال ، تیمسار ، درجه از سرتیپ به‌بالا
generallik ژنرالی، تیمساری
genetik ژنتیك ، موضوع وراثت نبات و حیوان و انسان در علوم طبیعی
geniş ۱ـ وسیع ، عریض ۲ـ شل، بیحال، خونسرد ۳ـ کلی ، عمومی
genişlemek توسعه‌یافتن ، وسعت پیداکردن ، گشاد شدن
genişlik ۱ـ وسعت ، انبساط ۲ـ (مج) رفاه ، فراوانی
geniz دماغ ، بینی ، لولهٔ ته بینی ، توی دماغ ، غنه
genleşme انبساط (فیز)
genlik انبساط (فیز)
gensoru استیضاح (در پارلمان)

gergin ۱ـ سفت ، سخت ، سفت کشیده‌شده ۲ـ (مج) تیره ، وخیم (روابط و مناسبات بین دول)

gerginlik حالت سفتی و سختی ، اوقات‌تلخی‌ودلتنگی بین دوطرف، تیره‌گی ، شدت خشم بین دوطرف

geri ۱ـ عقب، پشت ۲ـ بقیه، ادامه، مابقی

gerici مرتجع ، کهنه‌پرست ، متعصب

gericilik ارتجاع ، تعصب

gerilemek رجعت ، پس‌رفتن ، انقراض ، انحطاط یافتن

gerili سفت‌شده ، از دوطرف کشیده‌شده

gerilik عقب‌افتادگی، ارتجاع ، بازماندگی

gerilim (فیز) قوهٔ کشش ، درفیزیك سیمی که ازدوطرف باقوهٔ مساوی کشیده میشود و مقاومت هریك از نقاط آن سیم یا نخ ، فرق پتانسیل (در الکتریك)

gerilla جنگ جنگجویان محلی، جنگ غیررسمی محلی

gerillacı جنگجویان محلی غیررسمی

gerilmek سفت کشیده‌شدن

gerinmek تمدد اعصاب، کشش‌اعصاب بدن

gerisin geriye (عو) پس‌پس یا عقب‌عقب (رفتن)

geriz زه‌کش، مجرای فاضل‌آب زیرزمینی (ازکلمهٔ کهریز یا کاریز میآید)

germek چیزی را از دوطرف سفت کشیدن

getir ۱ـ بیاور ، بیار ۲ـ گتر، پوشش پارچه‌ای روی کفش

getirilmek آورده‌شدن

getirmek آوردن

getirtmek سبب آوردن شدن ، امر به‌آوردن کردن، بواسطهٔ کسی وارد کردن یا آوردن

gevelemek ۱ـ جویدن ۲ـ حرف را جویدن ، من من کردن ، زمزمه آغاز کردن

geveze پرحرف ، پرچانه

gevezelik پرحرفی، پرچانگی، وراجی

geviş نشخوار

geviş getirenler نشخوار کنندگان

geviş getirmek نشخوار کردن

gevmek ۱ـ خائیدن ، جویدن ، با لثهٔ دندان خائیدن یاجویدن وبسختی کندن چیزی

gevrek ۱ـ ترد ، شکننده ، برشته ۲ـ نان حلقه‌ای برشته

gevrekçi سازنده یا فروشندهٔ‌نان دورگرد حلقه‌ای کوچك کنجددار

gevremek تردشدن ، برشته وشکننده‌شدن درتنور یا فر

gevretmek برشته‌کردن ، ترد و شکننده پختن نان

gevşek ۱ـ گشاد ، شل ، سست ، واز و ولنگ ۲ـ بی‌حال ، تنبل

gevşeme رخاوت ، سستی ، شلی

gevşemek گشادشدن، شل‌شدن ، سست‌شدن ازشدت افتادن

gevşetmek شل کردن ، گشاد کردن

geyik گوزن

geymek = giymek پوشیدن

gez ۱ـ فاق روی لولهٔ تفنگ که برای نشانه‌گیری میباشد مقابل‌مگسك تفنگ ۲ـ فاق‌تیر کمان ۳ـ مقیاس طول، گز ۴ـ طناب گره‌دار برای اندازه‌گیری زمین ۵ ـ شاقول ، شاهقول

gezdirmek گردش‌دادن، گردانیدن برای نشان‌دادن چیزی

gezegen سیاره، ستارهٔ گردندهٔ دورخورشید

gezenti گردش کن، کسی که وقت خود را به‌گشت و گردش میگذراند

gezgin = gezginci جهانگرد ، سیاح

gezginci سیاح ، سیار

gezi ۱ـ گشت، گردش، سیر، سفر ۲ـ گردشگاه

۳ـ نوعی پارچه ازپنبه و ابریشم
gezici سیار ، دوره گرد
gezilmek دیده‌شدن ، گردیده‌شدن
gezinme گشت، گردش، سیر، تفرج
gezinmek سیر و گشت کردن و تفرج کردن
gezinti ۱ـ گشت و گردش، تفریح وتفرج ۲ـ دالان ، کریدور
gezlemek ۱ـ گز کردن ، اندازه گرفتن زمین یا مساحت ۲ـ نشانه گیری کردن با تفنگ
gezmek ۱ـ گردیدن ، گردش کردن ، راه‌رفتن ۲ـ تحقیق ورسیدگی کردن
gıbta غبطه
gıcık ۱ـ خراش توی گلو ، آب یا چیزی جستن بگلو ۲ـ غلغلك گلو ۳ـ (عو) غلغلك‌دهنده، تحریك کننده (راجع به‌شخصی)
gıcıklamak ۱ـ غلغلك کردن ۲ـ (مج) تولید توهم کردن، دست‌انداختن، تحریك کردن
gıcır ۱ـ نوعی آدامس یاسقز ۲ـ صدای غژغژ دندان یا خش‌خش کاغذ وغیره
gıcırdamak قرچ‌قرچ کردن ، صدای قرچه‌درآوردن،
gıcırdatmak قرچ‌قرچ کردن ، خش‌خش کردن کاغذ و امثال آن
gıcır gıcır ۱ـ صدای قرچ‌قرچ یاخش‌خش ۲ـ پاك وتمیز وسفید ۳ـ هیچ‌کار نکرده تازه و سفید و پاك
gıcırtı صدای خش‌خش یا غژغژ یاغرچ‌غرچ
gıda غذا ، خوراك
gıdaklamak غدغدغدا کردن مرغ ، غدغد کردن
gıdalandırmak غذادادن ، تغذیه کردن دیگری
gıdalanmak خودرا تغذیه کردن
gıdalı منذی ، دارای خاصیت یامواد‌غذائی

gıdasız غیرمغذی ، غذای بی‌خاصیت یا بی‌قوت
gıdık ۱ـ غلغلك ، غلغلی ۲ـ غبغب زیر چانهٔ بچه
gıdıklamak غلغلك کردن یا دادن
gıdıklanmak غلغلك‌آمدن یا شدن
gıgı ۱ـ غبغب ۲ـ غبغب زیر چانهٔ بچه
gık demek به‌تنگ‌آمدن ، بستوه‌آمدن
gık dememek هیچ صدا درنیاوردن (درمورد درد)
gılman غلمان ، جوانهای بهشتی
gılzet غلظت
gına ۱ـ غناء ، ثروت ۲ـ تغنی، آواز
gıpta غبطه ، حسرت ، آرزوداشتن نعمت دیگران
gır geçmek (عو) اهمیت‌ندادن ، پایی نشدن ، دقت‌نکردن
gırgır غرغر، لندلند
gırgır etmek غرولندکردن
gırla (عو) فراوان ، زیاد ، موفور، وفور
gırt صدای خرت‌خرت یا غرت‌غرت (بریدن پارچه یا مقوا یا تخته یا حلبی وغیره)
gırtlak حنجره ، گلو ، حلقوم ، خرخره . (مج) شکم ، خورد و خوراك
gırtlaklaşmak دست‌به‌یقه‌شدن ، ازگلو یا خرخرهٔ یکدیگر گرفتن
gışa غشاء ، پردهٔ نازك
gıyaben غیاباً
gıyabî غیابی
gıyap غیاب
gıybet=dedikodu غیبت ، پشت‌سر حرف‌زدن
gıybetçi=dedikoducu غیبت کننده
gibi مانند ، مثل، طور ، جور
gider خرج ، مصرف ، مخارج
giderayak دم رفتن ، درست درموقع رفتن
giderek=gitgide تدریجاً ، یواش‌یواش،

بتدریج
gidermek محو کردن ، ... کردن ، از بین بردن ، نیست کردن
gidi جاکش ، قرمساق ، **دیوث** ، (مج) پدرسوخته
gidilmek رفتن برای دید و بازدید ، قابل رفتن ، رفتن
gidip=gelme رفت و آمد
gidiş طرز رفتن ، رفتار ، روش
gidişat طرز کار، جریان کار ، وضعیت
gidişmek خاریدن ، خارش آمدن
-gil, -giller پسوند اسامی که در آخر نام خانوادگی میآید و نسبت را میرساند، ادات نسبت
giray عنوان خانهای شبهجزیرهٔ کریمه
girdap گرداب
girdibat گردباد
girdi çıkti ۱- علاقه ، ربط وارتباط ، دندانههای تودرتو یا نر و ماده ۲- جزئیات ، خصوصیات مطلبی
girgin تودلبرو ، چشم وگوشباز ، زرنگ ، پرتشبث
girginlik زرنگی، باهوشی درکارها، کاربری
girift تودرتو ، مغلق ، مشکل ، پیچیده ، بغرنج
giriftar گرفتار
girilmek وارد کاری شدن ، خود را داخل کاری کردن ، داخل یا وارد شدن
girilmez دخول قدغناست ، ممنوع ، قدغن ، غیرقابل دخول
giriniz وارد شوید ، داخلشوید ، بفرمائید
girinti تورفتگی
girintili دارای تورفتگی، گودیدار
girintili çıkıntılı دارای پست وبلندی ، دارای تورفتگی و برآمدگی یا برجستگی
giriş ۱- ورود ، مدخل ، دخول ، معبر ۲- طرز درآمد یاورود ۳- مقدمه، دیباچه ۴- پیشدرآمد

giriş kapısı درب ورود
girişik تودرتو ، شلوغ ، درهم
girişken باتشبث ، کاربر، زرنگ ، کسی که با زرنگی میتواند وارد کارها بشود
girişmek ۱- واردشدن ، داخلشدن ، تشبث کردن، نفوذ کردن ۲- دعوا کردن ، بهمافتادن
Girit جزیرهٔ کرت
girizgâh گریزگاه (درشعر) ، درشعر و قصیده بیتی که ازتصویر یعنی نسیب و تشبیب به مدح گریز میزند
girmek داخلشدن ، وارد شدن ، تو رفتن ، فرورفتن
gişe گیشه
gitar گیتار
gitgite بتدریج ، رفته رفته
gitmek ۱- رفتن ۲- برازنده یا مناسب بودن
gittikçe بمرور ، بتدریج ، رفته رفته
giydirmek پوشانیدن ، لباس دربر کردن
giyecek پوشاك ، لباس
giyilmek پوشیدهشدن ، ملبسشدن
giyim ۱- پوشاك ، لباس ، جامه ۲- طرز لباس ، طرز پوشش
giyim-kuşam سرپز خوب ، سرلباسخوب
giyimli لباسپوشیده ، لباس تن کرده
giyinmek لباسپوشیدن ، لباس تن کردن
giymek پوشیدن ، تن کردن ، دربر کردن
giyotin گیوتین ، آلت سربریدن
giysi جامه ، رخت ، لباس
gizlemek پنهانداشتن ، مخفی کردن
gizlenmek پنهان شدن ، مخفیشدن
gizli پوشیده ، پنهان ، مخفی، سری ، محرمانه ، مخفیانه
gizlice بطور محرمانه ، سری ، بطور مخفیانه
gladyatör در رم قدیم غلامان یازندانیانی که درمیدانهای عمومیباحیوانات درنده پیکار ومجادله میکردند و

شکم کسی
göbek taşı تخت گاهی یا تخته‌سنگ
وسط حمام ترکی که روی آن دراز
میکشند برای عرق کردن
göbeği çatlamak درمقابل شدائد و
زحمات زیاده قرار گرفتن ، (عو)
پدر درآمدن
göbeklenmek ۱ـ شکم بیرون آوردن ،
شکم گنده‌شدن ۲ـ توبستن ، مغز
بستن ، گنده‌شدن
göbekli ۱ـ شکم‌دار ، شکم گنده
۲ـ توپر ، تودار
göç کوچ ، هجرت ، مهاجرت ، نقل‌مکان
göç etmek ۱ـ کوچ کردن ، مهاجرت
کردن ، نقل‌مکان کردن ۲ـ (مج)
در گذشتن ، رحلت کردن
göçebe کوچ‌نشین ، چادرنشین ، بادیه‌نشین
göçebelik کوچ‌نشینی ، بی‌خانمانی ،
بادیه‌نشینی
göçertmek خواباندن ، زمین بلند را
پست کردن ، پائین آوردن
göçkün درحال ریزش و خرابی بودن
göçmek ۱ـ کوچ کردن ، هجرت کردن
۲ـ پائین ریختن ، خراب شدن
۳ـ رحلت کردن ، در گذشتن ،
مردن
göçmen مهاجر
göçmenlik مهاجرت ، هجرت
göçürmek سبب واریختن یا خرابی‌شدن
göğermek ۱ـ سبزشدن ، روئیدن
۲ـ کبودشدن
göğüs ۱ـ سینه ۲ـ آغوش، بغل ۳ـ پستان
göğüslemek مقاومت کردن ، سینه سپر
کردن
göğüslü بزرگ پستان ، دارای پستان
بزرگ یا برجسته
göğüslük پیشکیر، پیش‌بند
gök ۱ـ آسمان ، گردون ، آسمان کبود

امپراطور وسایرمردم این صحنه‌ها
را تماشا میکردند
glikoz گلوکز ، مادهٔ قند
gliserin گلیسرین
glüten مواد آلبومینی که درحبوبات و غله
موجود است
gocuk نیم‌تنه که آستر آن پوست و پشم
گوسفند باشد ، پوستین نیم‌تنه
gocunmak=kocunmak بخودپیچیدن،
دراثر زخم یا ناراحتی فکری بخود
پیچیدن و ناراحت‌شدن، توهم کردن
و بخود گرفتن
gol گل دربازی فوتبال
golf گلف ، بازی توپ و چوگان
gomalaka شلاك ، لاك
gonca=konca غنچه
gondol گوندولا ، قایق‌های مخصوص
باریك و طویل که دوسر آن بارفته
است در ونیز ایتالیا با یك پارو
آنرا حرکت میدهند
gong نوعی سینی یا صفحهٔ فلزی که برای
اعلام وقت با چکش روی آن
میکوبند مانند ناقوس
goril گوریل ، نوعی میمون بزرگ و قوی
که بیشتر شبیه انسان است
gotik منسوب به گوت‌ها ، نوعی حروف
گوشه‌دار که دراوایل صنعت چاپ
در اروپا بکار برده میشده
goygoycu دراویش یا گداهای سیار که در
ماه محرم وعاشورا ازیك‌جا بجای
دیگر میرفتند و شعر و مرثیه
میخواندند و پول میگرفتند
göbek ۱ـ ناف ، شکم ، بطن ۲ـ مرکز ،
وسط ۳ـ نسل، پشت ۴ـ نقش وسط
قالی یا باغچه یا سقف اطاق
göbek atmak ناف بالاانداختن دررقص ،
رقص شکم
göbek bağlamak چاق‌شدن ،گندمشدن

۲ـ رنگ آبی مایل بسبز ، رنگ آسمانی

gök (-gürültüsü) رعد ، غرش آسمان

gök (-kubbe) قبه آسمان ، آسمان کبود

gök (kuşağı) قوس قزح

gökçe=gökçek ۱ـ آسمانی سماوی ۲ـ آبی رنگ ۳ـ زیبا ، خوشگل، قشنگ ، لطیف

gökçen قشنگ ، خوشگل

gökdelen آسمانخراش

göksel سماوی ، مربوط به آسمان

göktaş سنگ فیروزه

göktaşı حجر سماوی

gökyüzü سماء ، آسمان

göl دریاچه ، استخر، برکه

gölcük برکه ، استخر، دریاچهٔ کوچک ، مرداب

gölek گودال آب ، برکه ، استخر، مرداب

göllet گودال آب ، جائی که آب جمع شده باشد

gölge سایه ، سایه روشن در نقاشی

gölgelenmek ۱ـ سایه انداختن، سایه دادن ۲ـ از اهمیت انداختن، ازقرب و منزلت کم کردن ، تحت الشعاع قراردادن

gölgelemek ۱ـ زیر سایه رفتن یا نشستن ۲ـ دردرجهٔ دوم اهمیت قرار گرفتن، از قرب و منزلت افتادن

gölgeli سایه‌دار

gölgelik محل سایه‌دار ، سایه‌بان ، چادر

gömeç=gümeç هریك از خانه‌های شش گوشهٔ کندوی زنبور عسل

gömgök ۱ـ کاملاً سبز ، سبز یکدست ۲ـ (مج) خیلی زیاد

gömlek ۱ـ پیراهن ۲ـ درجه ، رتبه ۳ـ میتیل یاروکش مبل ۴ـ نسل، فامیل ۵ـ دوسیه ، پوشه ، شمیز

gömlekçi پیراهن دوز ، پیراهن فروش

gömleklik پارچهٔ پیراهنی

gömme توی دیوار کارگذارده ، کار دفن

gömmek دفن کردن ، زیرخاك کردن

gömü دفینه ، خزینهٔ زیرخاك

gömülmek دفن شدن

gömülü مدفون ، دفن شده

gön چرم ، میشن

göncü سراج

gönder ۱ـ تیر یا چوب پرچم ۲ـ سیخونك یا سیخك ، چوب گاو رانی

gönderilmek فرستاده شدن ، ارسال شدن

göndermek فرستادن ، ارسال کردن

göndertmek فرستادن بواسطهٔ کس دیگر

gönen ۱ـ رطوبت ، نم ۲ـ مرطوب ، نمدار

gönenç رفاه ، آسایش ، سعادت

gönendirmek مرفه کردن ، سعادت و رفاه فراهم کردن

gönenmek سعادتمند شدن ، آسایش یافتن

gönül دل ، قلب ، میل

gönül (-almak) دل کسی را بدست آوردن

gönül (-vermek) دل بستن، دل دادن

gönüldeş هم‌فکر، هم‌دل

gönüllü ۱ـ داوطلب ، دلبخواه ۲ـ مایل بودن ، طالب بودن ۳ـ عاشق ، دلداده

gönülsüz ۱ـ متواضع ۲ـ بی‌میل

gönye گونیا

gördürmek وادار به‌دیدن کردن ، وادار به انجام دادن کاری

göre نظر به... ، بنابر.... ، بنظر...

göre göre درحال دیدن ، دستی دستی

görenek عادت ، رسوم ، عنعنه

göresi -(gelmek) دلش تنگ شدن ، آرزوی دیدار کردن

görev وظیفه ، تکلیف ، خدمت ، مأموریت

görevlendirmek مأمور کردن ،

görüntü ۱ــ شبح ، خیال ، وهم ۲ــ طیف ظاهر، صورت ظاهر، منظره
görünüş
görünüşte بصورت ظاهر
görür-görmez بمحض دیدن ، به‌یك دید
görüş ۱ــ دید ، نظر، دیدار ، عمل دیدن ۲ــ نقطه‌نظر، عقیده ، فکر
görüşmek ۱ــ دیدن کردن، ملاقات کردن، دید وبازدید ۲ــ مذاکره، مشاوره، صحبت کردن
görüştürmek ملاقات دادن
görüşülmek مذاکره شدن
gösterge عقربه
gösteri نمایش ، تظاهرات
gösteriş خودنمائی، تظاهر، ظاهرسازی
gösterişçi خودنما ، متظاهر
gösterişli خوش نما ، خوش هیکل ، خوش اندام
gösterişsiz ۱ــ بی‌قواره ، بی‌اندام ، بدترکیب ۲ــ بدون تظاهر، متواضع، متواضعانه
göstermek ۱ــ نشان‌دادن ، نمایاندن ۲ــ فهماندن ، ظاهر کردن
göstermelik نمونه‌ای ، نشان‌دادنی، قابل عرضه‌داشتن
göt مقعد ، کون ، (عو) جرأت ، جسارت ، غیرت
götürmek ۱ــ بردن ، نقل کردن ، حمل کردن ۲ــ برداشتن ۳ــ تحمل کردن ، تاب‌آوردن
götürü رویهمه، فته ، چکی، مقداری از چیزی بدون کشیدن یا شمردن
gövde تنه ، بدنه
gövdeli برهیکل ، تنه‌دار ، درشت هیکل
göymek (قد) سوزاندن
göyünmek (قد) سوختن
göz ۱ــ چشم ۲ــ نظر ۳ــ سوراخ ، چشمه ۴ــ کفهٔ یا لنگهٔ ترازو ۵ــ کشو میز یا دولاب

görevlendirmek وظیفه‌دار کردن ، موظف کردن
görevlenmek وظیفه گرفتن ، مأمورشدن
görevli موظف ، مأمور ، وظیفه‌مند
görgü ۱ــ تجربه ۲ــ آداب معاشرت ، چشم دل ۳ــ مشاهد
görgülü ۱ــ تجربه‌دیده ، پخته ۲ــ دنیا دیده ، چشم و دل ـیر ، کارآزموده
görgüsüz بی‌تجربه ، ندیده ، تازه به‌دوران‌رسیده
görkem شوکت ، جلال ، دبدبه
görklü خوشگل ، خوش‌صورت ، زیبا
görme بینائی، ملاحظه ، مشاهده ، نظارت
görmece تخمین با رؤیت چشم
görmek ۱ــ دیدن ، مشاهده کردن ، ملاحظه کردن ۲ــ فهمیدن ۳ــ دیدن کردن ، ملاقات کردن
görmemezlik=görmezlik چشم‌پوشی، اغماض ، مسامحه ، غمض‌عین
görmemiş=görgüsüz ندیده ، ندید بدید ، کوته‌نظر
görmez نابینا، کسی که نمی‌بیند یا اهمیت نمیدهد یا اعتنا نمیکند
görmüş کسی که دیده‌است ، تجربه‌دار ، دنیا دیده
görmüş geçirmiş تجربه ، دنیادیده
görücü خواستگار ، کسی که برای دیدن و پسندیدن دختر برای پسری میآید
görücülük خواستگاری (دختر)
görülmek دیده‌شدن ، مشاهده یا ملاحظه شدن
görümce خواهرشوهر
görümlük ۱ــ رونما ۲ــ چیزی که برای دیدن باشد نه خریدن
görünmek ۱ــ خود را نشان‌دادن ، دیده شدن ، به‌چشم خوردن ۲ــ زهرچشم گرفتن، خودرانشان‌دادن برای ترساندن بچه

gözlem مشاهده ، نظارت
gözlemci ناظر ، مشاهد
gözlemek مترصدبودن ، منتظر بودن
gözlük عینك
gözlükçü عینك‌چی ، عینك‌ساز
gözlüklü عینکی
gözsüz کور ، بی‌چشم
göz taşı سنگ جهنم ، سولفات مس
gözükmek دیده‌شدن ، ظاهرشدن
gözü pek نترس ، پرجرأت
gözü tok چشم دل سیر ، نظربلند
göz yaşı اشك چشم
göz yummak اغماض کردن ، چشم‌پوشی کردن ، چشم پوشیدن
grafik گرافیك
grafit گرافیت ، کاربن یا ذغال طبیعی متبلور که از آن مغز مداد سیاه میسازند
gram گرام
gramer دستور زبان ، گرامر
gramofon گراماfن ، گرامافون
granit گرانیت ، سنگ خارا
gravür گراور ، کلیشه
gravyer نوعی پنیر که در شهر Gruyere سوئیس ساخته میشود شبیه پنیر هلندی
grev اعتصاب ، گرو
grevci اعتصابچی
greypfrut دارابی، گریپ‌فروت
gri خاکستری ، سربی
grip گریپ
grizu گازی است در معادن ذغال‌سنگ که قسمت اعظم‌آن کلربن و هیدرژن است و با تماس کوچکترین آتش منفجر میشود
grup دسته ، زمره ، گروه ، طبقه ، توده
guatr گواتر، مرضی که دراثر آن جلو گردن وگلو تورم پیدا میکند

göz açtırmamak فرصت ندادن ، امکان ندادن
göz ağrısı چشم‌درد ، (مج) کسیکه ازقدیم مورد علاقه باشد ، یار
göz alıcı جاذب ، جذاب
göz atmak چشم‌انداختن به‌چیزی ، نظر شطحی انداختن
göz bağı چشم‌بندی ، حقه‌بازی
göz bağıcı تردست ، حقه‌باز
göz bebeği مردمك چشم
göz boyamak ظاهرآرائی، گول‌زدن ، ظاهر چیزی را به تقلب رنگین نشان دادن
gözcü ۱ــ نگهبان ، پاسبان ، قراول ۲ــ دکتر چشم ، چشم پزشك
göz dağı زهرچشم ، چشم زخم
gözde ۱ــ گزیده ، برگزیده ، پسندیده ۲ــ معشوقهٔ شاه یا امیر
göz değmek نظرخوردن ، چشم‌خوردن ، نظرزدن
göze چشمه
gözemek ۱ــ رفو کردن ، وصله کردن ۲ــ گلدوزی ، سوراخ‌دوزی روی پارچه
gözetlemek باحالت تجسس نگاه کردن
gözetmek ۱ــ مواظبت کردن ، نگاهداری کردن ۲ــ خاطر نگاهداشتن ، ملاحظه کردن ۳ــ منتظرشدن
göz-göz سوراخ سوراخ ، مشبك
gözgü (قد) آینه
göz kaçmak پلهٔ چوراب دررفتن
göz kamaşmak ۱ــ خیره شدن چشم ، ناراحت شدن چشم ۲ــ حیران و مبهوت شدن
göz kapağı پلك چشم
göz kırpmak چشمك زدن
göz koymak چشم‌داشتن به‌چیزی ، چشم‌دوختن به‌مالی

gubat زمخت ، بی‌قواره ، بی‌ریخت
gudde غده
gudubet زشت ، بی‌ریخت ، بدترکیب
gufran غفران ، بخشایش، آمرزش
guguk فاخته ، پرنده‌ای که صدای «کوکو» درمیآورد
guguklu نوعی ساعت که بجای زنگ صدای فاخته درآورد
gul غول
gulâm غلام
gulyabani غول بیابانی
gurbet غربت ، غریبی
gurbetçi غریب ، کسی که درغربت میباشد
gurk کرك ، کرچ ، مرغ کرك
gurlamak غرغر کردن شکم یا روده ، غار و غور کردن شکم ، صدای تنفخ شکم
gurup غروب
guruldamak غارغور کردن
gurultu صدای غار و غور ، غرغر
gurur غرور ، کبر
gururlanmak مغرور شدن ، تکبر کردن
gururlu مغرور ، متکبر، خودپسند
gusletmek غسل کردن
gusse غصه ، غم
gusül غسل
güya گویا
gübre کود ، پهن
gübrelemek کود دادن
gübreli کوددار ، پرکود ، کود داده‌شده
gübrelik انبارکود ، محل جمع‌آوری کود یا پهن
gücendirmek عصبانی کردن ، دلگیر کردن ، دلخور کردن
gücenik دلگیر، اوقات تلخ
gücenikik اوقات تلخی ، دلخوری ، عصبانیت
gücenilmek اوقات تلخ شدن، دلخور شدن،

gücenmek اوقات تلخ شدن ، رنجیدن ، آزرده شدن
güç ۱ـ زور ، قوه ، فشار ۲ـ سخت ، شدید ، مشکل
güçlendirmek پرزور کردن، شدید کردن، فشار آوردن ، سخت کردن
güçlenmek قوی‌شدن ، پرزور شدن ، مقتدر شدن ، زور پیدا کردن ، پرقوت شدن
güçleşmek سخت شدن ، مشکل‌شدن
güçleştirmek سخت کردن ، مشکل کردن
güçlü قوی ، پرقوت
güçlük سختی، زحمت ، اشکال ، اذیت
güçlülük پرقوتی، توانائی، پرزوری
güçsüz بی‌قوت ، کم‌زور ، ضعیف ، عاجز ، ناتوان
güçsüzlük ۱ـ عجز ، بی‌قوتی، ضعف ۲ـ بی‌کاری
güderi جیر، چرم جیر، چرم بزکوهی
güdük بی‌دم ، دم‌بریده ، یکطرف چیزی کم وکسر بودن ، ناقص
güdüm راهنمائی، رهبری
güdümlü بطور مرتب اداره‌شده ، تحت رهبری یا نظارت بودن
güfte (گفته) متن اشعاری که درموسیقی وآوازگفته یا خوانده میشود
güğüm نوعی ابریق یا آفتابهٔ بزرگ دهان‌گشاد، لولهین ، لولهنگ
güherçile شورهٔ قلمی، آزوتات دوپطاس
gül گل
gülabdan گلاب‌پاش، گلاب‌دان
gülbank گلبانگ ، بانگ بلند ، دعا یا مدح وثنا که به‌آواز بلند خوانده میشود (بیشتر در میان طریقت بکتاشی معمول است)
gülbeşeker نوعی مربا که از برگ گل درست میکنند

güldürmek خنداندن ، بخنده آوردن
güldürücü مضحك ، خنده آور
güleç متبسم ، خنده رو
güle güle بسلامت (که درجواب خداحافظی گفته میشود)
güleş=güreş کشتی
gülhatmi گل ختمی
gülistan گلستان
gülkurusu صورتی رنگ ، رنگ برگ گل صورتی خشك شده
güllâbi=güllâbici عنوان یا اسمی که در قدیم به پرستاران یا خادمین تیمارگاه‌ها داده میشد
güllâbilik etmek صبر و تحمل کردن و باحرکات خارج از حد و بچگانه کسی ساختن و مدارا کردن
güllaç ۱ـ نوعی شیرینی که ازخمیر نشاسته میسازند خیلی نازك و درون آن مغز گردو یا غیره میگذارند ودر شیره میزنند ومیخورند (شیرینی ماه رمضان است) ۲ـ کپسول دوا که در آن گرد آسپیرین یا سایر داروهای تلخ گرد مانند را میریزند
gülle گلولهٔ توپ ، گلولهٔ فلزی ، گوی ، گلوله (گوله)
gülleci وزنه بردار ، ورزشکاری که با وزنه‌هائی که دوطرف آن گوی مانند است ورزش میکند
güllük گلستان ، گلزار
gülmek خندیدن
gülsuyu گلاب
gülümsemek تبسم کردن ، خنده برلب آوردن
gülünç خنده آور ، مضحك
gülüş خنده ، تبسم
gülüşmek باهم خندیدن
gül yağı عطر گل ، روغن گل
güm صدای گمب یا بم

gümbürdemek ۱ـ گمبی صدا کردن ۲ـ (مج) مردن ، ازبین رفتن
gümbür gümbür گرمب گرمب ، درق درق ، گمب گمب
gümbürtü صدای گرمب ، گمب
gümeç کندوی زنبور عسل
gümlemek=gümbürdemek ۱ـ گمبی صدا کردن ۲ـ مردن ، نابودشدن ، (عو) هپرو شدن
gümrah ۱ـ گمراه ۲ـ پرپشت ، فراوان ، وافر، انبوه، شدید (درمورد صدا، آب یا موی پرپشت یا فراوان گفته میشود)
gümrük گمرك
gümrükçü گمرکچی ، مأمور گمرك
gümüş نقره ، سیم
gümüşi=gümüşü نقره‌ای ، نقره‌فام
gümüşlemek با نقره پوشانیدن ، نقره کاری کردن
gün ۱ـ روز ۲ـ زمان ۳ـ آفتاب ، خورشید
günah گناه ، تقصیر
günahkâr=günahlı گناهکار، تقصیرکار، مقصر
günalısız بی گناه ، بی تقصیر
günaşırı یك روز درمیان
günaydın صبح بخیر، سلام صبح
günbatısı باختر ، مغرب ، غرب
günbegün روزبروز ، هرروزه
günçiçeği=ayçiçeği گل آفتاب گردان
gündelik ۱ـ روزمزد ، اجرت روزانه ، یومیه ۲ـ روزنامه ، یومیه
gündelikçi کارگر روزمزد ، اجیر
gündem برنامه ، پرگرام
gündoğusu خاور ، مشرق ، شرق
gündönümü موسم اعتدال شب و روز برابری درازی شب و روز
gündüz روز

gündüzcü کارگر یا قراولی که روزانه کار میکند ، روزکار

gündüzlü شاگردی که فقط روز در مدرسه میماند ، شاگردی که در مدرسهٔ شبانه‌روزی نمیباشد

gündüzün وقت روز ، درموقع روز

günebakan = ayçiçeği گل آفتابگردان

güneş آفتاب ، خورشید

güneşlenmek درمعرض آفتاب قرارگرفتن ، جلو آفتاب‌نشستن ، آفتاب خوردن

güneşlik جای آفتابی ، سپر آفتاب برای جلو کلاه

güney جنوب

günlük ۱ــ روزانه ، مال همان روز تازه ۲ــ مربوط به یك روز ۳ــ کندر

günübirlik یك روزه ، در مدت یك روز (بدون شب) در مورد مهمانی و سفر کوتاه گفته میشود

günügününe همه روزه ، روز بروز ، روزانه

güpegündüz در روز روشن ، در عین روز

gür فراوان ، پر ، تند ، شدید ، پرقوت ، پرپشت ، انبوه ، کلفت (صدا)

gürbüz ستبر ، قوی ، تنومند

Gürcü گرجی

güre ۱ــ گره اسب (تا سه ساله) ۲ــ رمو ، مردم‌گریز

güreş کشتی

güreşçi کشتی‌گیر

güreşçilik کشتی‌گیری

güreşmek کشتی‌گرفتن

güreştirmek به کشتی وادار کردن

gürgen چوب جنگلی ، آلش ، وسکا

gür gür = gürül gürül گرگر (آب)

gürlemek غرش کردن

gürlük ۱ــ فراوانی ، انبوهی ، وفور ۲ــ رفاه

güruh گروه یا جماعت ناپسند ، توده ، انبوه

gürültü صدای غرش ، صدای بلند ، غوغا ، صدای شلوغی ، سروصدا

gürültücü آدم پرسروصدا

gürültülü پرسروصدا ، پرهمهمه

gürültüsüz بی‌سروصدا ، آرام ، ساکت

gürz گرز

gütmek چوپانی کردن ، چرانیدن ، پائیدن

güve بید ، حشره‌ای که لباس پشمی را خراب میکند

güveç ۱ــ دیگ گلی ، دیگ سفالی ، دیزی ۲ــ خوراکی که در دیزی یا دیك سفالی می‌پزند

güven امنیت ، اعتماد ، اطمینان

güvenilmek مورد اعتماد بودن ، شایان اعتماد و اطمینان‌بودن

güvenlik امنیت ، مصونیت

güvenmek اعتماد کردن ، اطمینان کردن

güvercin کبوتر ، کفتر

güverte کف یا سطح کشتی ، عرشهٔ کشتی

güvey داماد

güvey girmek به‌حجله رفتن داماد

güveylik ۱ــ دامادی ، حال دامادبودن ۲ــ لوازم مربوط به‌داماد

güz = sonbahar پائیز ، خزان

güzel خوب ، قشنگ ، خوش ، خوشگل ، زیبا

güzelce ۱ــ قدری خوشگل ، نسبتاً زیبا ۲ــ خوب ، حسابی ، بادقت

güzellik زیبائی ، قشنگی ، خوشگلی ، خوبی

güzel sanatlar هنرهای زیبا

güzide گزیده ، ممتاز ، منتخب ، برجسته

güzlük آنچه مربوط به‌پائیز است

güzün هنگام پائیز ، وقت خزان

H

H , h «ه ، ح ، خ» دهمین حرف الفبای ترکی

ha حرف ندا ، ها ، هان ، ها ؛ (حرف تعجب) ، بله

habaset خباثت ، بدی ، خبیث‌بودن

habbe دانه ، تخم ، حبه

haber خبر ، اطلاع

haberci خبرآورنده ، خبررسان ، پیغام برنده

haberdar مطلع ، باخبر، خبردار

haberleşme مخابره ، مکاتبه

haberleşmek مخابره کردن، مکاتبه کردن

haberler اخبار ، خبرها

haberli باخبر ، مطلع

habersiz بی‌خبر ، بی‌اطلاع ، غافل

Habeş ۱ـ حبشی ۲ـ آدم سیاه ، زنگی

Habeşistan حبشه

habis خبیث ، بدجنس

hac حج

hacalet خجالت ، شرم

hacamet حجامت ، باشیشه یا بشاخ خون گرفتن از بدن انسان

haccetmek بجای آوردن مراسم حج

hacet حاجت ، احتیاج ، لزوم

hacı حاجی

hacıağa حاجی‌آقا ، برای مسخره به‌دهاتی‌های تازه بدوران رسیده که درکافه و میخانه‌ها پول‌زیاد و بی‌حساب خرج میکنند میگویند، پسرحاجی

hacılaryolu=hacıyolu=saman-yolu کهکشان

hacıyatmaz نوعی‌عروسك که در ته‌آن سرب میریزند و بواسطهٔ سنگینی همیشه راست میایستد ونمیخوابد

hacim حجم

hacir حجر(حق) ، منع کردن قاضی از تصرف در مال خود

Hacivat نام یکی‌از دو بازیگران که درنمایش خیمه‌شب‌بازی حاجی‌وات و قره‌گز بازی میکنند

haciz=hacz حجز (حق) بازداشتن ، توقیف یاتأمین خواسته یا مدعی‌به

haczetmek توقیف کردن خواسته ، تأمین کردن مدعی‌به

haç خاچ ، صلیب

haçan (عو) کی ، چه‌وقت؟
haçlamak برصلیب آویختن ، صلیب کردن
haçlılar صلیبیون
had ۱ـ حد ، حدود ۲ـ درجه ، مرتبه ۳ ـ یك جملهٔ ریاضی ۴ ـ یك جملهٔ منطقی
hâd حاد ، شدید ، تیز ، تند ، تنگ
hadde حدیده ، آلتی که فلز را بصورت میلهٔ نازك یا مفتول درمیآورد
hadeka=gözbebeği مردمك چشم ، سیاهی چشم
hademe خدمه ، پیشخدمت زن یا مرد در دوایر دولتی یا مریضخانه ها ، خدمتکار
hadım خواجه ، مردی که خایه‌اش را کشیده باشند ، خواجهٔ حرمسرا
hadımağası خواجهٔ حرمسرا
hadi=haydi یاالله ، زودباش!
hadika حدیقه ، باغ
hâdim خادم
hâdis حدیث ، خبر ، علم حدیث
hadîs حادث ، جدید
hadise اتفاق ، حادثه ، واقعه ، جنجال
hadsiz بی‌حد ، بی‌حد و حساب
hads حدس ، حس، کشف
hafakan خفقان ، خفگی
hafazanallah خدا حفظ کند مارا ، حفظنا الله
hafız ۱ـ حافظ قرآن ، کسی که قرآن را حفظ کرده باشد ۲ـ حافظ، حامی
hafıza قوهٔ حافظه
hafi پنهان ، پوشیده
hafif سبك ، آسان ، خفیف ، (مج) آدم سبك
hafiflemek سبك شدن ، آسان شدن ، راحت شدن ، لاغرشدن
hafiflik ۱ـ سبکی ، آسانی ، راحتی ۲ـ خفت

hafifmeşrep سبك سر ، زن سبك
hafifsemek سبك شمردن، کوچك شمردن، حقیرشمردن
hafiye پلیس مخفی، خفیه
hafriyat حفریات ، کندن زمین برای یافتن آثار عتیقه
hafta هفته
haftalık هفتگی، اجرت یك هفته
haftalıklı بطور هفته‌ای ، کسی که اجرت خود را هفته‌به‌هفته میگیرد
haftaym دربازی فوتبال فاصله‌ای که بین دو نیمهٔ بازی میدهند
hah ها! ، علامت تعجب
haham خاخام ، ملای کلیمی
hail مانع ، حائل
haile فاجعه ، واقعه ، مصیبت ، هائله
hain ۱ـ خائن ، خیانتکار ۲ـ بدجنس ، موذی ۳ـ خطاب سرزنش کارانه
hainlik خیانت
haiz حائز ، دارنده
hak ۱ـ حق ، عدالت ۲ـ اجرت حقوق ۳ـ ایزد ، خداوند
hakk حك ، کنده‌کاری روی فلز یا سنگ یا چوب
hâk خاك
hakan خاقان
hakaret توهین ، هتك احترام ، تحقیر
hakça از روی حق و حقانیت ، عادلانه
hakem حکم ، داور
haketmek سزاوار شدن ، مستحق‌شدن ، درخور شدن
hakeza هکذا ، همچنین
hakî رنگ خاکی، رنگ لباس سربازی ، بین زرد و سبز کم رنگ
hakikat حقیقت ، درستی، راستی
hakikaten حقیقتاً ، واقعاً
hakikatli باوفا
hakikatsiz بی‌وفا

hakiki حقیقی، واقعی
hakim حکیم، عالم، فیلسوف
hâkim ۱- حاکم، حکم کننده ۲- قاضی، حاکم ۳- مشرف، محلی نسبت به اطراف بلندتر و بالاتر و مسلط است
hakimane حکیمانه، از روی حکمت و دانش
hakimiyet حاکمیت
hakimlik ریاست محکمه، حاکم بودن، دارای شغل قضاوت
hakir حقیر، ذلیل، بی‌مقدار، کم و کوچك
hakkâk حکاك
hakkaniyet حقانیت، نصفت، عدالت
hakketmek حکاکی کردن، حك کردن
hakkında درحق او، درآن خصوص، درخصوص، دربارهٔ
hakkı sükût حق‌السکوت
hakkiyle بطور شایسته، آنطور که باید و شاید، تمام کمال
haklamak حقش را کف دستش گذاشتن، کلکش را کندن، ازعهده برآمدن، (عو) چیزی را خوردن و تمام کردن
haklaşmak تصفیه حساب کردن، حق و حساب همدیگر را تصفیه کردن
haklı ۱- محق، حق‌دار، ذیحق ۲- باحق وحقانیت، درست، بجا
hakperest درستکار، شخص درست، حق‌پرست
haksever حق‌پرست، حق‌دوست
haksız بی‌حق، ناحق، بی‌اساس
haksızlık بی‌حقی، ظلم، بی‌عدالتی
hakşinas حق‌شناس، حق‌پرست، رعایت کنندهٔ حق دیگران
ıaktanır حق‌شناس، عادل
hakyemez امین، درستکار، کسی که حق مردم را نمیخورد

hâl ۱- حال، وضع، وضعیت، حالت ۲- اکنون، الان، زمان حال ۳- قدرت، تاب، توان
hal دالان، بازارچه، تیمچه
hal حل، تجزیه، تصفیه، ذوب
hala عمه
hâlâ هنوز، تاکنون، تاحال
halâ ۱- خلأ، جای خالی از هوا ۲- محل خلوت ۳- مستراح، خلا، جائی
halâs خلاص، رهائی
halâskâr نجات دهنده، آزادکننده، خلاص کننده
halat طناب کلفت که کشتی را به اسکله می‌بندند
halâvet حلاوت، لذت، خوشی، شیرینی
halay نوعی ساز و رقص با دهل و سورنا در ترکیه
halayık کنیز، کنیزك
halazade عمه‌زاده
halbuki درصورتیکه، در حالتیکه، باوجودیکه
hale هاله، خرمن ماه، دایرهٔ نورانی که گاهی دور ماه ظاهر میشود، شایورد
halecan خلجان، طپش قلب، ضربان زیادی قلب از هیجان
halef خلف، بعدی، جانشین
halel خلل، ضرر، آسیب، عیب، علت، نقصان، معیوب
hâlen فعلاً، الان، درحال حاضر
halet حالت، وضعیت، حال
hal etmek خلع کردن
halezon = helezon هلیچ، بیچدار، حلزونی
halı قالی، فرش
halıcı قالی‌فروش، قالی‌باف
halıcılık قالی‌بافی، قالی فروشی
hâli خالی، تهی

halîç خلیج
halife خلیفه ، جانشین
hâlihazır درحال حاضر ، اکنون ، الان
halik خالق. آفریدگار ، آفریننده
halim سلیم ، ملایم ، حلیم ، خوشخو
halis خالص ، پاك
halisane خالصانه ، صمیمانه ، بدون‌غرض
halitа آلیاژ ، فلز مرکب
haliyle همانطوریکه هست ، بالنتیجه
halk خلق ، مردم ، عوام
halka ۱- حلقه ، دایره ، چنبره
۲- حلقهٔ انگشتر ۳- انجمن یا
جماعتی که دور هم گردآیند
halkalı حلقه‌ای ، حلقه‌دار ، حلقه‌مانند،
دایره‌ای
halkbilgisi علمی که از عادات عمومی،
رسوم و عادات اجدادی، مجموع
عقاید و افسانه‌ها و حکایات و
منظومه‌هائی که از یك سرزمین
بحث میکنند
halkçı ۱- مردم‌دار ، خلق‌پرست ،
کسی که در امور مملکتی متکی
به‌عقاید مردم باشد ۲- کسانیکه
وابسته به حزب خلق در ترکیه
میباشند
halkevi خانهٔ مردم ، محل اجتماع مردم
برای سخنرانی یا نمایشگاه نقاشی
و هنرهای زیبا وغیره
hallaç حلاج
hâllak خلاق ، خالق ، آفریدگار
hallenmek ۱- حال بحال شدن ۲- ازحال
رفتن ۳-(عو)مبارزه‌طلبی کردن،
شاخ و شانه کشیدن
halleşmek حال و احوال کردن ،
احوال‌پرسی کردن ، با همدیگر
صحبت و درددل کردن
halletmek ۱- حل کردن ، تصفیه کردن
۲- آب کردن ، ذوب کردن

hallıca=hallice نسبتاً بهتر، راحت‌تر
halsiz ضعیف ، بی‌حال ، خسته ومانده
halsizlik بی‌تابی ، بی‌حالی ، ضعف ،
ناتوانی
halt (عو) غلط ، مزخرف ، مخلوط ، شلوغ
halta تسمه ، حلقه، تسمه گردن سگ وغیره
halter هالتر
haltetmek (عو) غلط کردن، گوه خوردن ،
مزخرف گفتن
halûk خلوق، خوش‌خلق، خوش‌خو، سلیم
halvet ۱- خلوت ، تنهائی ، بی‌سروصدا
۲ - خلوت ، خانه حمام ، اطاق
خلوت
Halvetı نام طریقت خلوتی یا منسوبین
بآن سلك یا طریقت
ham ۱- خام ، کال ، نارس ، ناپخته
۲- ناشی ، تازه‌کار ، ناپخته ۳-
بی‌معنی ، خشن ، ناهنجار
hamail=hamaylı ۱- واکسل‌بند
(حمایل)، بند حمایل روی بدن
که شمشیر را نگاه میدارد ۲-
دعای بی‌وقتی، دعای چشم‌زخم که
بگردن یاداخل پیراهن می‌بندند
hamak نه‌نی ، تنو ، توری که مثل تنو از
چهار طرف بریسمان می‌بندند و
کسی درون آن می‌نشیند
hamakat حماقت ، احمقی، سبك مغزی
hamal حمال، باربر
hamaliye حمالی ، باربری
hamallık حمالی ، باربری ، (مج) کار
بی‌منفعت
hamam حمام ، گرمابه
hamamcı ۱- حمامچی ، اوستای سرحمام
۲- واجب‌الغسل، محتلم
hamarat زرنگ ، ماهر ، زبردست ،
بامهارت
hamaset شجاعت ، دلیری ، جسارت ،
حماست

haması حماسی ، رزمی ، شعر رزمی ، رزم‌نامه ، رجزی
Hambeli حنبلی، یکی از مذاهب چهارگانهٔ اهل سنت
hamd=hamt حمد ، شکر
hamdetmek حمد کردن ، شکر کردن ، ثنا گفتن
hamdolsun الحمدلله ، شکر خدا را ، حمد خدا را
hamdüsena حمد و ثنا
Hamel برج حمل (بره)
hamhalat چلفتی ، بی‌دست و پا ، نتراشیده نخراشیده
hamhum منمن کردن برای از سر باز کردن
hamız ترش، ترش‌مزه ، دارای حموضت
hami حامی، پشتیبان ، حمایت کننده
hamil حمل، آبستنی، بارداری ، حاملگی
hamil حامل، آورنده ، حمل کننده
hamile حامله ، باردار ، آبستن
haminne مادربزرگ (محرف خانم ننه)، ننه‌خانم ، ننه‌جان
hamiş هامش، حاشیه (کتاب یا مکتوب)
hamiyet حمیت ، غیرت ، مروت ، وطن‌پرستی
hamiyetli باحمیت ، باغیرت ، وطن‌پرست
hamle حمله ، یورش ، هجوم
hamletmek ۱ـ حمل کردن ، بار کردن ۲ـ (مج) تعبیر کردن، تصور کردن
hamlık ۱ـ خامی ، ناپختگی ، کالی ۲ـ بی‌تجربگی ، ناآزمودگی
hammadde مواد خام، مواد اولیه، مادهٔ معدنی یاحیوانی، اولیه
hamsi نوعی ماهی ریز ، ساردین
hamsin نام پنجاه روزهٔ آخر زمستان
hamt=hamd حمد ، شکر
hamule محمول ، بار
hamur خمیر ، خمیر نان ، خمیر کاغذ (خمیر درجه ۱و۲و۳، جنس کاغذ

راکه اعلا ووسط و پست میباشد تمیز میکنند)
hamur işi اجناسی که از خمیر ساخته میشوند مانند شیرینی وغیره
hamurkâr خمیرگیر
hamurlamak خمیررا به‌چیزی مالیدن یا باخمیر پوشانیدن
hamurlaşmak بحالت خمیر درآمدن ، شل یا سست شدن
hamursuz ۱ـ نان فطر، نانی که خمیرش ورنیامده ۲ـ نام عیدفطر یهودی‌ها
hamur tahtası تختهٔ گردی که خمیر را روی آن باز میکنند
hamurumsu خمیرمانند ، نسبتاً خمیر
hamut چوب یا چرم بیضی شکل که به‌گردن اسب ارابه ودرشکه وصل میکنند (خاموت)
han ۱ـ خان ، عنوان سلاطین ترك یا عثمانی قدیم ۲ـ کاروانسرا
hanay ۱ـ سرسرا ، دالان ، راهرو ۲ـ خانهٔ دوطبقه یابیشتر
hancı کاروانسرادار ، صاحب سرا
hançer خنجر
hançere=gırtlak حنجره
handân خندان ، خوشحال
hane ۱ـ خانه ، منزل ۲ـ خانهٔ حساب مانند دهکان ، صدکان وغیره
haneberduş خانه‌بدوش، بی‌خانه و زندگی
hanedan ۱ـ خاندان، دودمان، خانواده ۲ـ اصیل ، نجیب
Hanefi حنفی
haneli ۱ـ خانه‌دار ۲ـ خانوار
hanende آوازه‌خوان ، خواننده
hangar محل انبار ، گاراژ هواپیما یا لکوموتیو
hangi کدام ، کدام‌یك
hangisi کدامین ، کدامش، کدام‌یکی
hanım خانم ، بانو ، عیال

hanımefendi ۱ـ سرکار خانم ، حضرت علیه ۲ـ خانم اصیل
hanımeli نام نوعی گل پیچك
hani نوعی ماهی متوسط قدری قرمزرنگ
hani کو ، چه‌شد ، کجاست؟
hanidir مدت مدید ، ازکی تابحال ، مدتهاست....
haniya پس‌چطور، پس کو، کجاست؟
hanlık خانی، قلمرو خان
hantal غوال ، زمخت ، خشن، گنده
hanüman خانمان ، خانه
hap حب ، قرص
hapır hapır هلف هلف (خوردن)
hapis ۱ـ حبس ، زندان ، توقیفگاه ۲ـ محبوس، زندانی
hapis giymek محکوم به‌حبس‌شدن
hapishane محبس، حبس‌خانه ، زندان
hapsetmek ۱ـ حبس کردن، توقیف کردن ۲ـ (مج) از کار بازداشتن ، فلج کردن ، معطل کردن
hapsolmak حبس‌شدن
hapşırmak عطسه کردن
haptetmek (عو) طرف را مجاب کردن ، اسکات کردن، زبان طرف را بستن، در مباحثه طرف را ساکت کردن
har بسیار فراوان ، گیگر(آب)
hara ۱ـ مزرعه یا محل پرورش و ازدیاد و اصلاح نژاد اسب ۲ـ یك نوع مرمر رگه‌دار، خارا، سنگ‌خارا
harabat خرابات ، میخانه ، میکده
harabatî خراباتی، درویش ، صوفی
harabe ویرانه ، خرابه
haraç ۱ـ (قد) باج ، جزیه ، خراج ۲ـ خراج ، مزایده
haraca bağlamak خراج‌بستن
haraca kesmek از کسی پول‌زور گرفتن، خراج‌بستن
haraççı مأمور خراج‌بگیر، باج‌گیر

haraçgüzar خراج گذار
haram حرام
haramî دزد ، راهزن ، حرامی
haramzade حرامزاده
harap ۱ـ خراب ، ویران ۲ـ پریشان ، ناتوان
harar جوال بزرگ موئی ، جوال ، کیسهٔ بزرگ
hararet ۱ـ حرارت ، گرمی، گرما ۲ـ عطش ، تشنگی ۳ـ تب
hararetlenmek ۱ـ حرارت پیدا کردن ، گرم‌شدن ۲ـ (مج) عصبانی‌شدن
hararetli باحرارت ، پرحرارت ، پرجوش، گرم ، پرهیجان
haraza (عو) نزاع ، دعوا، مشاجره
harbe نیزهٔ کوتاه ، زوبین
harbi میل یا سنبه که با آن داخل لولهٔ تفنگ را پاك میکنند
harbî جنگی، حربی، متعلق به‌حرب
harbiye ۱ـ دانشکدهٔ افسری ۲ـ امور جنگی یا حربی
harbiyeli دانشجوی دانشکدهٔ افسری
harcamak ۱ـ خرج کردن ، مصرف کردن ۲ـ ازبین‌بردن ، نابود کردن
harcanmak خرج شدن ، مصرف شدن ، بکاررفتن
harcatmak سبب خرج کردن شدن ، بخرج انداختن
harcetmek خرج کردن ، مصرف کردن
harcı ارزان ، کم‌قیمت
harcıâlem مبتذل ، عمومی ، بی‌معنی ، بی‌قیمت
harcırah خرج سفر ، فوق‌العادهٔ مسافرت
harç ۱ـ خرج ، مصرف ، هزینه ۲ـ ملاط، شفته، گل آهك ، کاهگل ، مخلوط سمنت و ماسه که در ساختمانها بدیوار میمالند یا بین آجرها بند کشی میکنند ۳ـ مصالح یا

لوازم هرچیز
harçlık خرجی، پول برای مصرف
hardal خردل
hardaliye شیرهٔ انگور که بان خردل مخلوط کنند
hare ۱- خارا، سنگ خارا ۲- قماش یا پارچهٔ موج دار یا رگ‌دار ۳- خطوط موج‌داری که روی پارچه یا بعضی‌اشیاء دیده میشود
harekât ۱- حرکات، رفتار، اعمال ۲- مانور در اصطلاح نظامی
hareke حرکت، اعراب (زبر، زیر، پیش)
hareket ۱- حرکت، تکان ۲- رفتار ۳- زمین‌لرزه، زلزله ۴- قسمت حرکت در راه‌آهن
hareketli پرحرکت، باحرکت، جوال
hareketsiz بی‌حرکت، راکد، ساکت، بی‌جان
harelenmek رنگ‌برنگ شدن، شفاف و براق‌شدن، موج‌دار شدن
hareli موج‌دار، براق
harem ۱- حرم، حرمسرا ۲- (قد) عیال
harf حرف، هریکی از حروف الفباء
harfendazlık متلک‌گفتن، حرف پرت کردن
harfiyen کلمه به‌کلمه، طابق‌النعل‌بالنعل، کاملاً مطابق...
harıl harıl گرگر، فراوان، لاینقطع و زیاد
harıltı صدای گرگر
haricen ازطرف خارج، از بیرون، مصرف خارجی
haricî خارجی، بیگانه، اجنبی، بیرونی
hariciye ۱- خارجی ۲- وزارت امور خارجه
hariciyeci مأمور وزارت خارجه
hariç ۱- خارج، بیرون ۲.. مستثنی، به‌استثناء ...

harika خارق‌العاده، فوق‌العاده
harikulade خارق‌العاده، عجیب، بیهمانند
harim حریم
haris حریص، طماع، لئیم
harita نقشهٔ جغرافیا
haritacı ترسیم کنندهٔ نقشهٔ جغرافیا
haritacılık نقشه‌کشی جغرافیائی
hark=ark جوی، نهر کوچك
harlamak گرگر کردن درمورد صدای آتش
harlatmak آتش را شعله‌ور کردن
harlı با قوت سوختن، پرشعله
harman ۱- خرمن ۲- چای یا توتون مخلوط
harmanî شنل، روپوش بدون آستین
harmanlamak ۱- خرمن کردن ۲- مخلوط کردن چای و توتون و امثاله
harmoni هم‌آهنگی، هارمونی، صداهای مختلفی که همگی دریك‌آن بگوش رسد و با هم ارتباط و هم‌آهنگی داشته‌باشند
harmoniyum اورك کوچك
harnup خرنوب، درختی‌است شبیه درخت گردو که دارای‌میوه‌ایست طعمش شیرین ازآن رب درست میکنند و پوست‌آن در دباغی بکار میرود
harp ۱- حرب، جنگ ۲- سازی است سیمی سه‌گوش
harrangürra های وهوی، داد وفریاد، صدای شلوغی، قیل‌وقال
hars معارف، فرهنگ، پرورش
harup=harnup خرنوب
has ۱- خاص، مخصوص، اختصاصی (این کلمه درمورد چیزهای مخصوص به سلطان گفته میشود مانند خزینهٔ خاصه) ۲ - خالص، بی‌مخلوط، بی‌غش ۳- تیول
hasa خاصه، پارچهٔ خاصه، چلوار نازك

hasar خسارت ، زیان ، ضرر ، خرابی
hasat ۱ـ حصاد، درو کردن محصول
۲ـ هنگام جمع‌آوری محصول
hasbihal احوالپرسی ، اختلاط و
صحبت ، گفتگو
hasbî صمیمانه ، بدون غرض ، بدون نظر
hasebiyle برحسب ، بدان مناسبت
haseki ۱ـ خدمهٔ مخصوص یا سوگلی
سلطان ۲ـ عنوان صنفی‌از سربازان
ینی‌چری که محافظ مخصوص‌سلطان
بوده
hasenat حسنات ، کارهای نیك ، ثوابها
hasep حسب ، نسب ، اصل خانواده
haset حسد ، رشگ
hasetçi حسود
hasıl قصیل، محصول جو درحالت سبزبودن
که‌برای‌علوفه به‌چهارپایان میدهند
hâsıl حاصل ، نتیجه ، محصول
hâsılâ نتیجه ، حاصل
hâsılat محصولات ، درآمد ، استفاده
hâsılı خلاصه ، بالنتیجه
hasım ۱ـ خصم ، دشمن ، عدو
۲ـ طرف دعوی
hasır حصیر، بوریا
hasıraltı (عو) سنبل کردن ، از سر
باز کردن
hasırcı ۱ـ حصیر باف ، حصیرفروش
hasır otu پوشال
hasis خسیس، لئیم ، پست
hasislik خساست ، لئامت ، دنائت
hasiyet ۱ـ خاصیت ، طبیعت ۲ـ فایده
hasiyetli پرخاصیت ، مفید
haslet خصلت ، طبیعت ، خلق ، خوی
hasmane خصمانه ، بطور دشمنی
hasna قشنگ ، زیبا (حسنا)
hasna ve müstesna قشنگ بی‌مانند ،
فوق‌العاده زیبا، بی‌نظیر
haspa شریر، شیطان (پدرسوخته) ،

معمولاً به‌دخترها بشوخی والنفات
گفته میشود
hasret حسرت ، آرزو ، اشتیاق
hasretli پرحسرت ، آرزومند
hasretmek حصر کردن ، منحصر کردن ،
تخصیص‌دادن ، محدود کردن
hassa ۱ـ خاصه ، خصوصیت ، طبیعت
۲ـ گارد مخصوص سلاطین عثمانی
hassas حساس، دقیق، زودرنج
hassasiyet حساسیت ، دقت
hassaten بالاخص ، بخصوص ، مخصوصاً
hasse حاسه ، یکی‌از حواس پنجگانه
hasta مریض ، بیمار
hastabakıcı پرستار
hastalanmak مریض‌شدن ، بیمارشدن
hastalık بیماری ، مریضی
hastalıklı مریض ، علیل ، مرض‌دار ،
مریض یا علیل متمادی
hastane بیمارستان ، مریضخانه
hasut حسود
haşa جل زین ، نمد زیر زین (غاشیه)
hâşa حاشا ، ابداً ، اصلاً
haşarat حشرات
haşarı ۱ـ شیطان ، شر (مخصوص بچه)
۲ـ وحشی، شرور(مخصوص‌حیوان)
haşarılık شیطنت ، نافرمانی
haşere حشره ، کرم
haşhaş خشخاش
haşır haşır صدای علفهای خشك
(خش‌خش)
haşin خشن ، بدخلق ، زمخت ، ناهنجار
haşir حشر ، روز قیامت
haşiş ۱ـ حشیش ۲ـ تریاك ، افیون
haşiv حشو ، زواید ، حرف بی‌معنی ،
مزخرف
haşiye حاشیه ، هامش
haşlama آب‌پز ، گوشت یا خوراك آب‌پز
haşlamak ۱ـ آب‌پز کردن، پختن با آب ،

خاطرش عزیز باشد
hatırşinas مهربان ، باملاحظه ، حرمت‌نگاهدار
hatif هاتف ، آوازدهنده ، بانگ‌کننده
hatim ختم قرآن
hatime ۱ـ خاتمه ، پایان ۲ـ نوشته‌ای که درآخر کتاب میآید
hatip ۱ـ خطیب ، سخنران ، ناطق ، نطاق ۲ـ کسی که درروزهای‌جمعه یا عیدها در مسجد روی منبر خطبه میخواند
hatmetmek یك چیز را از سر تا آخر خواندن ، ختم‌کردن
hatmi ختمی، گل‌ختمی
hatta حتی
hattat خطاط ، خوش‌نویس
hattatlık خطاطی، خوشنویسی
hattı-bâlâ بالاترین خط ، بالاترین خطی که دو طرف یا دو دامنهٔ کوه را ازهم جدا میکند
hattı dest دستخط
hattı hareket خط مشی
hattı istiva خط استوا
hatun خانم ، بانو ، کدبانو (خاتون)
hav پرز ، کرك ، پشم ، مو
hava ۱ـ هوا ۲ـ باد ۳ـآسمان ۴ـآهنگ ۵ـ میل ، هوا و هوس
havacı هوانورد ، خلبان ، طیاره‌چی
havacılık هوانوردی ، خلبانی، هواپیمائی
havacıva ۱ـ شنگ ، شنگار ، نباتی که ازریشهٔ نبات قرمزرنگی‌میگیرند و در طب مرهمی ازآن میسازند ۲ـ پوچ، چرت وپرت ، بی‌معنی، مزخرف
havadar وسیع ، دل‌باز
havadis اخبار ، خبر، تازه‌گی
havagazı گاز زغال یا نفت‌که برای سوخت بکار میرود

جوشاندن ۲ـ روی چیزی‌آب‌داغ یاروغن داغ‌کرده ریختن‌یاچیزی را توی آب جوش فرو بردن و غوطه‌ورساختن۳ـ سرزنش کردن، اوقات تلخی کردن
haşlanma جوشیدنی
haşlanmak پختەشدن‌باآب، جوشیده‌شدن، آب‌داغ یاروغن‌کرده روی‌چیزی ریخته‌شدن یا درآب‌جوش‌غوطه‌ور شدن
haşlanmış جوشیده شده
haşmet حشمت ، جاه ، جلال
haşmetli اعلیحضرت، باحشمت، بااحتشام
haşretmek حشر کردن ، جمع شدن در روز قیامت
haşviyat حشویات ، یاوه‌سرائی‌ها ، حرف‌های زیاد بیمعنی
haşyet ترس ، خوف ، خشیت
hat ۱ـ خط ، نوشته ۲ـ راه
hata خطا، اشتباه ، غلط
hata işlemek خطا کردن ، کار غلط انجام دادن
hatalı غلط‌دار ، دارای خطا و غلط ، غلط
hatar خطر
hatem خاتم ، آخر، مهر، نگین انگشتر
hatıl تیر چوبی‌که میان دیوار برای استحکام میگذارند
hatır ۱ـ خاطر، یاد ، حافظه ، ذهن ۲ـ میل ، دل
hatıra خاطره ، یادگاری
hatıralık یادگاری
hatırat خاطرات
hatırlamak یادکردن ، در ذهن یا در یاد داشتن ، در یاد بودن ، بیادآمدن یا آوردن
hatırlatmak بخاطرآوردن ، یادآوری کردن
hatırlı محترم ، معزز ، معتبر ، کسی‌که

havaî ۱ـ نیلگون ، کبود ، آسمانی‌رنگ ۲ـ لاابالی، سردرهوا ، بی‌بندوبار
havaiyat کار یاحرف یا چیزهای بی‌معنی و بیخودی
havalandırmak ۱ـ عوض کردن هوای اطاق وغیره، درمعرض هوای آزاد قراردادن ۲ـ بهوا کردن
havalanmak ۱ـ هوای تازه گرفتن ، هواخوردن ۲ـ پروآز کردن، بهوا رفتن ۳ـ هوائی‌شدن
havâle ۱ـ حواله ، واگذاری ، مراجعه ۲ـ سند حواله ۳ـ تشنج بواسطهٔ تب زیاد ، تکان‌خوردن و پرش ، از حرارت تب ، ازحال‌رفتن
havaleli ۱ـ گنده ، غوال ۲ـ متشنج
havalı هوادار ، دل‌باز
havali حوالی، اطراف ، نواحی
havan ۱ـ هاون ۲ـ توپ هاون
havari حواری ، عنوان شاگردهای دوازده‌گانه حضرت مسیح
havariyun حواریون
havas خواص ، طبقهٔ مخصوص ، مقابل‌عوام
havâs حواس ، جمع حس ، حاسه‌ها
havasız بی‌هوا ، کم‌هوا ، خفه
havayiç حوایج ، حاجت‌ها ، احتیاجات
havayolları ادارهٔ هواپیمائی، خطوط هوائی، راههای هوائی
havi حاوی ، محتوی ، شامل
havlamak عوعو کردن ، وغوغ کردن ، پارس کردن
havlı=havlu ۱ـ حولهٔ دست و صورت یا حمام ۲ـ پرزدار ، کرک‌دار
havlıcan مشك زمینی ، ریشهٔ جوز ، خولنجان
havlu حوله
havra کنسیه ، کنشت
havruz (عو) پیشاب‌دان ، کاسهٔ بچه ، لگن بچه

havsala ۱ـ حوصله ، قابلیت ، ظرفیت ، قدرت ۲ـ لگن خاصره ۳ـ چینه‌دان مرغ
havuç هویج
havut پالان شتر
havuz ۱ـ حوض ۲ـ لنگرگاه وتعمیرگاه، حوض تعمیر کشتی
havuzcuk مشانه
havuzlama کشتی را برای تعمیر داخل حوضچه آوردن
havya هاویه
havyar خاویار
havza حوزه ، ناحیه یا محل گودی که باکوهها وتپه‌ها محصور شده ودر آن آب جمع شده‌باشد
hay ۱ـ حی، زنده ۲ـ از اسماء الهی
hay های ، هی ، آی ، ای
haya خایه ، بیضه ، تخم ، خصیه
hayâ حیا ، شرم ، آزرم ، آبرو
hayâlı باحیا
hayâsız بی‌حیا ، بی‌عار
hayal ۱ـ خیال ۲ـ (فیز) عکس ، تصویر
hayalat خیالات ، اوهام ، افکار بیهوده
hayalci بازیکر قره‌گز یا خیمه‌شب‌بازی
hayalet شبح ، خیال
hayalhane مخیله
hayalî ۱ـ خیالی، موهومی ، باطل ۲ـ بازیکر خیمه‌شب‌بازی قره‌گز
hayalifener به‌اشخاص ضعیف بی‌جان گفته میشود ، پوست و استخوان
hayal meyal غیرواضح ، بفهمی‌ـنفهمی
hayalperest خیال‌باف ، خیال‌پرست
hayat ۱ـ حیاط ، حیاط سرپوشیده ۲ـ حیات ، زندگی
hayatî حیاتی، مهم
hayatiyet قوهٔ زندگی، نیروی زندگی ، قوهٔ زیست
haydalamak های‌زدن به‌حیوانات ،

راندن چهارپایان
haydamak راندن حیوانات ، هی گفتن به‌حیوانات
hayderî=hayderiye نوعی کت بی‌آستین ، عبای کوتاه بی‌آستینی که سابقاً در خانه میپوشیده‌اند
haydi=hadi ۱ـ یاالله ، ادامه بده ، زودباش ۲ـ گوئیم ، گیریم ، فرضاً
haydut راهزن ، دزد سرگردنه ، قطاع‌الطریق
haydutluk راهزنی، راه‌بری
hayhay خیلی‌خوب ، چشم ، بسیارخوب
hayhuy هیاهو ، های وهوی ، سروصدا
hayıflanmak متأسف شدن ، متأثرشدن
hayın خائن ، بدجنس
hayır ۱ـ خیر ، تیك ، خوب ۲ـ نه ، نه‌خیر
hayırhah خیرخواه ، خوش‌نیت
hayırlaşmak در قطع معامله و خرید و فروش جملهٔ «خیرش‌را ببین» گفتن
hayırlı باخیر و برکت ، پرفایده
hayırsever نیکوکار ، خیرپرست ، طرفدار کارهای خیر
hayırsız بی‌خیر ، بی‌فایده
hayıt نوعی بوتهٔ صحرائی که دارای گلهای ارغوانی کوچك‌است ، فلفل بری
hayız حیض ، عادت زنانگی، قاعدگی‌زنان
haykırış نعره ، داد ، فریاد
haykırmak فریاد زدن ، نعره زدن داد کشیدن ، جیغ کشیدن
haylaz تنبل ، بی‌عار ، کارنکن
haylazlık تنبلی، بی‌عاری
hayli خیلی، زیاد ، بسیار
hayran حیران ، شیفته ، مبهوت
hayranlık شیفتگی، اعجاب ، حس‌تقدیر، بهت ، حیرت
hayrat خیرات ، امور خیر و نیکوکاری
hayret ۱ـ حیرت ، تعجب ۲ـ عجب!

haysiyet حیثیت ، شرف ، عزت
haysiyetli باحیثیت ، باشرف
haysiyetsiz بی‌حیثیت ، بی‌شرف
hayta گردن‌کلفت ، داش
hayvan ۱ـ حیوان ، جاندار ۲ـ مال، اسب و گاو و گوسفند وغیره
hayvanat حیوانات ، حیوانها
hayvanat-bahçesi باغ وحش
hayvanca مثل حیوان ، باخشونت
hayvancılık مال‌داری ، حیوان‌داری
hayvanî حیوانی
hayvanlaşmak بصفت حیوان درآمدن ، از انسانیت خارج شدن
hayvanlık حیوانیت
haz حظ ، خوشی ، لذت
haza هذا ، این‌است ، بتمام معنی
hazakat حذاقت ، استادی ، تخصص
hazan=güz=sonbahar خزان، پائیز
hazer ۱ـ صلخ ، آشتی ، حضر(مقابل‌سفر) ۲ ـ ارهٔ بزرگ دوسر
hazarcı اره‌کش
Hazer بحرخزر
hazfetmek حذف‌کردن ، خارج‌کردن
hazık حاذق ، استاد ، متخصص
hazım هضم ، تحلیل غذا
hazımlı (مج) شخص باتحمل و صبور ، پرتاب و طاقت ، مجرب ، باحزم
hazımsız (مج) بی‌تحمل ، بی‌طاقت ، ناپخته و بی‌تجربه ، بی‌حزم
hazımsızlık سوء هاضمه ، ناهضمی
hazır ۱ـ حاضر، موجود ۲ـ آماده ، درست شده ، مهیا ، دوخته شده
hazırcevap حاضرجواب ، حراف
hazırcı فروشندهٔ لباس حاضر یادوخته‌شده
hazırlamak آماده‌کردن ، حاضر کردن ، تهیه کردن
hazırlanmak آماده شدن ، حاضرشدن
hazırlatmak آماده کردن یا حاضر کردن

توسط دیگری
hazırlık آمادگی، حاضرشدگی
hazırlop از چیز آماده و حاضر استفاده کردن، صاحب‌شدن چیزی که بطور لپی باشد یا حاضر و آماده باشد
hazin حزین ، غمگین ، اندوهناك
hazine ۱- خزانه ، خزینه ، مخزن ۲-گنج ۳- آب‌انبار ، مخزن‌آب
hazinedar خزانه‌دار
haziran حزیران ، ماه ژوئن ، نام ماه ششم از تقویم ترکیه
hazmetmek ۱- هضم کردن ۲- (مج) تحمل کردن کار یا رفتار یاحرف ناهنجار کسی را ، تاب‌آوردن
hazne=hazine خزینه ، انبار ، خزانه ، مخزن
hazret حضرت
hazzetmek حظ کردن ، لذت بردن ، کیف کردن
heba هبا ، پوچ ، محو ، تباه ، بیهوده
hebenneka احمق ، بی‌شعوری که خود را عاقل داند
heccav هجو کننده ، هجاگو
hece هجاء ، حروف هجا ، بخشی‌از واژه که یك‌باره اداء میشود
hecelemek هجی کردن
heceli هجادار ، صدادار
hecin شتر بادی ، جمازه ، شتر تندرو
hedef آماج ، هدف ، مقصد ، نشان تیراندازی
heder هدر ، تباه ، زائد ، تلف ، از بین رفته
hediye هدیه ، جایزه ، پیشکش ، بخشش ، تحفه
hediyelik چشمروشنی ، چیزی که برای هدیه تخصیص داده شده باشد
hegemonya تسلط ، حکمرانی، برتری ، استیلاء ، امتیاز

hekim حکیم ، دکتر ، طبیب
hekimlik طبابت ، طب ، دکتری
hektar هکتار ، ده هزار مترمربع ، سطحی که هرطرف‌آن صد متر باشد
hektometre هکتومتر، صد متر
helâ مستراح ، خلاء ، مبال ، جائی
helâk ۱- هلاك ، نیستی ، مرگ ، نابودی ۲- (مج) خیلی‌خسته و مانده
helâl ۱- حلال ، جایز ۲- (مج) عیال ، زن منکوحه
helâllaşmak حلال‌بودی طلبیدن ، همدیگررا حلال کردن
helâllık (قد) زوجهٔ منکوحه ، عیال
helâlzade حلال زاده ، شخص شریف درستکار
hele حالا ، اقلاً ، هیچ نباشد ، بخصوص درمورد تأکید و اهمیت یا تهدید نیز استعمال میشود (ادات)
helecan=halecan خلجان ، جهش
helezon=helezonî مارپیچ ، پیچ‌دار ، معوج ، حلزونی
helikopter هلیکوپتر
helme برنج یا لوبیاکه خوب پخته و له میشود ، مانند حلیم‌له ونرم میشود
helmelenmek لوبیا و امثال آن که درائر پختگی زیاد له و سفت و لعاب‌دار میشود
helva حلوا
helyum گاز هلیوم
helvacı حلوافروش ، حلوایی
hem هم ، همچنین
hemcins همجنس ، هم‌نوع
hemdem همدم
hemdert همدرد ، شریك درد و غم
hemen ۱- فوراً ، الآن ، فی‌الفور ۲- تقریباً همین حالا
hemencecik فی‌الفور ، فوراً ، همین الآن
hemfikir همفکر

hemhal هم‌حال ، هم‌وضع ، شبیه هم
hemhudut هم‌مرز ، هم‌حدود ، کشور همسایه
hemoglobin هموگلوبین ، مادهٔ قرمز موجود در گلبول خون که محتوی جوهر آهن است
hempa (عو) همدست ، دار و دسته
hempaye همپایه
hemşeri همشهری
hemşerilik همشهری گری
hemşire ۱ـ همشیره ، خواهر ۲ـ پرستار بیمارستان
hemşirezade همشیره‌زاده ، خواهرزاده
hemze همزه
hendek خندق ، خاکریز ، گودال ، سنگر
hendese=geometri هندسه
hendesî هندسی ، دارای شکل منظم
hengâme هنگامه ، معرکه ، شلوغی ، غوغا
hentbol توپ‌بازی دستی (دستش‌ده)
henüz ۱ـ تابحال ، هنوز ، تاکنون ۲ـ الان ، همین حالا
hep ۱ـ همه ۲ـ همه‌اش ۳ـ دائم ، همیشه
hepsi همه‌اش ، تمامش ، کلیه‌اش
hepten یکجا ، باهمدیگر ، رویهم ، تماماً
hepyek جفت کور ، جفت یك (در بازی تخته)
her ۱ـ هر ، هریك ۲ـ همه
herbiri هریك ، هر کدام
hercaî هردم‌بیل ، بی‌تصمیم ، بی‌اراده ، بی‌وفا
hercümerç ۱ـ هرج و مرج ۲ـ درهم برهم
herdem دائم ، مدام ، همیشه
herek چوب پایه یا تیری که زیر شاخهٔ مو یا بتهٔ لوبیا وغیره برزمین میکوبند
hergele گلهٔ خر واسب وحشی (خرگله)، شخص یا اشخاص بی‌سروپا، اوباش

herhangi هیچ طور ، هیچ نوع ، هیچ‌چیز، هرکس، هرنوع ، هرآنچه
herif (عو) مردك ، مردکه ، گردن‌کلفت ، یارو
herkes همه‌کس ، همهٔ مردم
herze هرزه ، یاوه ، بی‌معنی ، پوچ
hesaba almamak ۱ـ داخل حساب نکردن ۲ـ داخل آدم‌نکردن یا ندانستن ، اهمیت‌ندادن
hesabî مقتصد ، ممسك ، خسیس ، کسی که پولش را باحساب خرج میکند ، ننس
hesap حساب ، شمار ، تعداد
hesap-cetveli جدول ضرب
hesapça تقریباً ، تخمیناً
hesapçı حساب‌گر. دقیق ، کسی که حساب خود را خوب بداند
hesap görmek محاسبه کردن ، تصفیه‌حساب کردن ، حساب کردن
hesaplamak حساب کردن
hesaplaşmak تصفیه‌حساب کردن
hesaplı دقیقاً حساب شده، عادلانه ، ارزان
hesapsız ۱ـ بیشمار ، بی‌حساب ، فراوان ۲ـ حساب‌ندان
hesap tutmak حساب‌نگاهداشتن
hevenk آونگ ، خوشه‌های انگور و میوه های دیگر که به ریسمان آویزان میکنند
heves هوس ، اشتیاق ، میل وآرزوی بی‌ثبات و بی‌اساس
heveskâr علاقمند ، کسی که هوس یا میل به‌چیزی دارد ، مبتدی درکاری
heveslenmek هوس کردن ، میل کردن
hevesli کسی که میل وهوس‌دارد ، باهوس، علاقمند
hevessiz بی‌علاقه ، بی‌میل ، بی‌نشاط ، خمود
hey هی، های ، ای ، آی

صدای کارگران کشتی درموقع کشیدن طناب (مثل الله محمدا ، یاالله!) heyamola

خرجین heybe

هیبت ، مهابت ، شکوه ، جلال heybet

باهیبت ، باشکوه ، باجلال ، باعظمت heybetli

هیجان ، تلاش ، جوشش ، جوش و خروش ، دستپاچگی heyecan

به‌هیجان آوردن ، دستپاچه کردن heyecanlandırmak

به تلاش افتادن ، دست‌پاچه شدن heyecanlanmak

۱ــ برهیجان ، دستپاچه ۲ــ هیجان آور heyecanlı

خونسرد ، بی‌هیجان heyecansız

هیلان ، ریزش کوه ، ریزش یا پیشروی کوه یا تپه دراثر سستی یا مرطوب بودن یا لغزنده بودن پی یا خاك زیر آن heyelân=kayşa

۱ــ هیئت ، جمعیت ، کمیسیون ۲ــ شکل ، ترکیب ۳ــ (قد) علم نجوم ، اختر شناسی ، علم هیئت heyet

هیهات heyhat

هی‌هی . هلهله ، هیاهو heyhey

مجسمه heykel

مجسمه‌ساز heykeltraş

مجسمه‌سازی heykeltraşlık

۱ــ هیولی ، هیولا ، وهم و خیال ۲ــ مادهٔ اولیهٔ عالم که همواره باحوال و اشکال مختلف است ، هیولی heyulâ

۱ــ چوب خیزران ، بمبو ، یك نوع نی هندی ۲ــ (محرف هزار رنگ) نباتی است سمی که در طب بکار میرود hezaren

۱ــ نوعی از بحر عروض در شعر (هزج) ۲ــ درموسیقی نوعی مقام hezeç

یا آهنگ

۱ــ هزل ، شوخی ، لطیفه ، مزاح ۲ــ حکایت یا شعر هزلی hezel

هزلیات ، اشعار و حکایات یا سخنان هزلی hezeliyat

هذیان ، بیهوده‌گوئی ، پریشان‌گوئی در حالت تب شدید hezeyan

هزیمت ، شکست ، فرار hezimet

سکسکه ، هکچه ، هغ‌هغ hıçkırık

سکسکه کردن ، هکچه‌زدن ، هغ‌هغ کردن hıçkırmak

خدیو ، عنوان فرمانروایان مصر در اواخر سلطنت عثمانی hıdiv

۱ــ (محرف خضر الیاس) سال بدو قسمت تقسیم میشود، ۱۸۲روز موسم گرما و ۱۸۲روز موسم سرما آنکه ازششم ماه می تاهشتم نوامبر است «خضر الیاس» میگویند (۱۶ اردیبهشت تا ۱۷ آبان) ، دیگری «قاسم» است که از نهم نوامبر تا پنجم ماه می میباشد (۱۸آبان تا ۱۵ اردیبهشت) ۲ــ نام روز ششم ماه می (۱۶ اردیبهشت) ازهرسال hıdrellez

۱ــ حفظ ، حمایت ، وقایت ۲ــ ازبر ، از حفظ hıfız

۱ــ حفظ کردن ، حمایت کردن ۲ــ ازبر کردن ، ازحفظ کردن hıfzetmek

حفظ‌الصحه ، بهداشت hıfzıssıhha

من و من کردن ، درکار یاحرف تردید یا شبهه کردن ، گریختن از زیرکار یا احتراز از سخنی ، بهانه‌جوئی و حفظ ظاهر کردن hık mık

خلعت hılat

احمق ، ابله ، وارفته ، تنبل hımbıl

حرف تو دماغی ، تو دماغی (حرف زدن) hımhım

لبالب ، پر hıncahınç

کینه ، انتقام hınç

یکی‌از اصوات ، هن یا هق hınk

تکان دادن ۳ـ بدرفتاری کردن

hırpalanmak خراب شدن ، مکدر شدن ، ناراحت شدن

hırpanî بدترکیب ، پریشان ، لباس کهنه‌پاره و کثیف پوشیده، جلنبر، بد سر و پز

hırs حرص ، میل مفرط

hırsız دزد ، سارق

hırsızlama دزدانه ، مخفیانه ، یواشکی

hırsızlık دزدی ، سرقت

hırslandırmak عصبانی کردن ، خشمگین کردن

hırslanmak عصبانی‌شدن ، حرص‌خوردن، اوقات تلخ شدن

hırslı ۱ـ عصبانی ، خشمگین ۲ـ حریص ، طمعکار ، پرطمع ، چشم تنگ

hırt (عو) احمق ، ابله ، خشن

hırtı pırtı خرت و پرت ، خرده ریز ، اثاثیهٔ مختلف کم‌بها

hırtlamba ۱ـ ضعیف، جلنبر ۲ـ کسی که ضعیف است و زیاد سرفه میکند واغلب سینه‌اش پر اخلاط است یا معده‌اش بزرگ است و زیاد آب میخورد

Hırvat قوم کروات ، کرواسی ، اقوام نواحی صربستان ، قومی‌از اسلاو

Hırvatistan سرزمین کرواسی‌ها

hısım خویشاوند ، قوم و خویش ، منسوب

hısımlık نسبت خویشاوندی ، قوم و خویشی

hış hış خش‌خش (صدای‌کاغذ یا پارچهٔ ابریشمی و غیره)

hışırdamak خش‌خش کردن

hışım خشم ، غضب

hışır ۱ـ هندوانهٔ کال ، ته پوست هندوانه و خربوزه ۲ـ آب لمبو ، خربوزه وهندوانهٔ خراب شده و پوسیده ۳ـ

hınzır ۱ـ خوك ، خنزیر ۲ـ (مج) بدجنس ، بدخو ، پست ، رذل

hınzırlık خوك صفتی ، بدجنسی ، (در مقام شوخی) حقه بازی ، حیله‌گری

hır (عو) دعوا ، اوقات تلخی ، جنجال

hıra ۱ـ پرخور ۲ـ مریض ، ضعیف

hırbo (عو) احمق ، ابله ، بی‌تربیت

hır çıkarmak دعوا راه‌انداختن ، جنجال یا غوغا بپا کردن

hırçın لج‌باز ، لجوج ، کج‌خلق

hırcınlık لجاجت ، بدخلقی

hırdavat آهن‌آلات ، خرده‌ریزه‌آهن و کلید و ابزار

hırdavatcı خرده ریزه فروش، فروشندهٔ لوازم ازقبیل میخ و چفت و رزه و غیره

hırgür بکو مکو ، دعوا ، سروصدا

hırıldamak خرخر کردن ، خس‌خس کردن (سینه وگلو)

hırıltı صدای خرخر یا خس‌خس (سینهٔ انسان) ۲ـ (مج) دعوا ، سرو صدا ، اوقات تلخی

hırızma حلقهٔ آهنی که از بینی یا لب حیوانات مانند شتر وخرس وغیره میگذرانند

Hıristiyan مسیحی ، عیسوی ، نصاری

Hıristiyanlık مسیحیت

hırka ۱ـ خرقه ، لباس درویشان ۲ـ کت یا نیم‌تنهٔ زنانه یا مردانه

hırlamak خرخر یا غرغر کردن سگ

hırlaşmak بهم‌افتادن ، باهم نزاع کردن ، گلاویزشدن

hırlı (شاید محرف کلمهٔ خیرلی باشد) راست و درست ، پاك و پاکیزه ، رو راست

hırpalamak ۱ـ بد نگاهداشتن ، از بین بردن ، خراب کردن ۲ـ

(مج) آدم لوس یا ندید بدید

hışırdamak خش‌خش کردن (صدای کاغذ یا پارچهٔ ابریشمی)

hışırdatmak صدای خش‌خش درآوردن

hışır hışır صدای خش‌خش (صدای بهم‌زدن کاغذها)

hışırtı صدای خش‌خش

hıyanet خیانت

hıyar ۱ـ خیار ۲ـ (عو) احمق ، خشن ۳ـ اختیار ، حق خیار

hıyar turşusu ۱ـ خیار شور ۲ـ خیار ترشی

hıyarcık خیارك (طب) ، ورم یا دمل که لای کشالهٔ ران پیدا میشود

hız سرعت ، تندی ، شتاب ، شدت

hızar=hazar ا ه دوسر ، منشار ، میشار

Hızır خضر ، لقب الیاس نبی

hızlandırmak سرعت دادن ، تند کردن

hızlanmak سرعت گرفتن ، شدت پیدا کردن ، تند شدن

hızlı تند ، سریع ، باسرعت ، باشتاب

hibe هبه ، بخشش

hibre (ehli hibre= (کارشناس ، خبره خبره ، علم ، اطلاع

hicap ۱ـ حجاب ، پرده ، چادر ۲ـ حیا ، شرم

Hicaz حجاز ، عربستان سعودی

hicaz آهنگ حجاز

hicazkâr نوعی آهنگ ترکی

hiciv هجو ، هجاء ، بدگوئی و دشنام بشعر

hicran هجران ، فراق ، هجر ، جدائی

hicret هجرت ، کوچ

hicrî هجری ، تاریخ مربوط بهجرت حضرت محمد

hicvetmek هجو کردن

hicviye هجونامه

hiç هیچ ، اصلا ، ابدا ، هرگز

hiçbir هیچیك ، هیچ کدامش

hiçten ۱ـ از هیچ ، بی‌سبب ۲ـ بی‌ارزش

hidayet هدایت ، راهنمائی ، رهبری

hiddet حدت ، شدت ، تندی ، عصبانیت ، خشم

hiddetlenmek عصبانی‌شدن

hiddetli عصبانی ، خشمگین

hidrografi علم آب شناسی ، هیدروگرافی

hidrojen هیدروژن ، ئیدروژن

hidroiik هیدرولیك ، دستگاه یا ماشینی که با آب کار میکند

hidroliz تجزیه بوسیلهٔ آب

hidrometre هیدرومتر ، آلت سنجش وزن و غلظت یا وزن مخصوص مایعات

hiffet ۱ـ خفت ، سبکی ، سبك‌بودن ۲ـ سبك مغزی

hikâye حکایت ، داستان ، قصه

hikâyeci داستان سرا ، داستان‌نویس

hikemî ۱ـ حکمی ، فلسفی ۲ـ فیزیکی، مربوط به‌شکل ظاهری

hikemiyat حکمیات ، علوم مربوط به حکمت ، (قد) علوم حکمی یا فیزیکی

hikmet ۱ـ فلسفه ، حکمت ۲ـ مقصود خداوند از خلقت بشر ۳ـ (قد) علم فیزیك

hilâf ۱ـ خلاف ، ضد ۲ـ دروغ

hilâfet خلافت

hilâl ۱ـ هلال ، ماه نو ۲ـ گوش‌پاك کن، خلال دندان

hile حیله ، دغل ، تقلب ، فریب ، حقه ، مکر

hilebaz=hileci=hilekâr حیله‌گر ، متقلب ، مکار ، حقه‌باز

hilelî حیله‌دار ، تقلبی ، دغلی

hilesiz بی‌تقلب ، خالص

hilim حلم ، نرمی ، ملایمت ، بردباری

hilkat خلقت ، آفرینش ، طبیعت
himaye حمایت ، نگاهداری ، پشتیبانی ، محافظت
himayeli حمایت شده ، کمك یا مساعدت دیده
himmet همت ، غیرت ، سعی ، یاری ، عزم و اراده
hin حین ، موقع
hini hacette در مواقع ضرورت و حاجت ، حین حاجت
hindi=hint tavuğu بوقلمون
hindiba کاسنی ، تلخك ، هندبا
hindistancevizi جوز هندی ، نارگیل
hindu هندی ، هندو ، اهل هندوستان
hinoğlu (hinoglu - hin) حقه‌باز ، متقلب ، دم بریده
Hint هند
hinterland حومه یا نقاط تابعهٔ یك بندر تجارتی
Hintli هندی ، اهل هندوستان
hintyağı روغن کرچك
hiperbol قطع زائد ، هذلولی (هن)
hipermetrop آدم دوربین ، نوعی مرض چشم که نزدیك را نمی‌بیند
hipodrom میدان اسب‌دوانی ، اسپریس ، اسپریس
hipotenüs وتر ، زه
hipotez فرضیه
his حس
hisar حصار ، قلعه ، برج ، بارو ، دژ
hisli باحس ، حساس
hisse (hisse senedi=ورقهٔ سهم) حصه ، سهم ، قسمت ، بخش
hissedar سهم‌دار ، سهام‌دار ، صاحب سهم
hisse kapmak حصه برداشتن ، پندگرفتن
hissei şayia سهم مشاع ، شرکت مشاع
hisseli سهامی ، مشترك ، شریکی ، حصه‌ای

hisse senedi ورقهٔ سهم
hisset خست ، لئامت ، خسیسی ، فرومایگی
hissetmek حس کردن ، احساس کردن
hissetirmek محسوس کردن ، به‌طرف فهماندن
hissi تابع احساسات ، مربوط به حس یا احساس
hissiyat حسیات ، احساسات
hissiz ۱ـ بی‌حس ، بی‌شعور ۲ـ سنگدل ، بی‌عاطفه
histeri=isteri مرض صرع ، حمله ، غش یا بیهوشی
hiş=hişt صدای هش ، هیشت ! هیس ! نگاه کن !
hitabe خطابه ، نطق ، سخنرانی
hitabet خطابت ، سخنرانی ، وعظ ، نطق
hitam ختام ، انتها ، پایان ، خاتمه
hitap خطاب
Hitit=Eti اتی ، هیتیت ، قوم باستانی ساکن آسیای صغیر یا آناطولی
hiyerarşi سلسله مراتب
hiyeroglif خط هیراگلیف ، خط مصر قدیم که از شکل‌ها متشکل بوده
hiza تراز ، میزان ، محاذات
hizip شعبه ، حزب ، قسمت
hizipleşme دسته‌بندی ، انشعاب
hizmet خدمت ، کار ، شغل ، وظیفه
hizmetçi خدمتکار ، خدمه ، کلفت
hizmetçilik کلفتی ، خدمتکاری
hizmetli کارمند جزء ، مستخدم ، خدمتگزار
hoca ۱ـ آخوند ، ملا ، پیشنماز ۲ـ معلم ، آموزگار ، مدرس ، استاد
hocalık ۱ـ آموزگاری ، معلمی ، استادی ۲ـ آخوندی
hodbehod سرخود ، از پیش خود ،

خودبخود
hodbin خودبین ، خودخواه
hodkâm خودخواه
hodpesent خودپسند ، متکبر
hohlamak نفس گرم بیرون دادن یا هوه کردن
hokey بازی هوکی ، بازی چوگان
hokka دوات ، مرکبدان ، شکردان ، ظرف فلزی یا شیشه‌ای جای‌چای و قهوه و غیره ، حقه
hokkabaz ۱ــ تردست ، شعبده‌باز ۲ــ شیاد ، حقه‌باز
hokkabazlık ۱ــ چشم‌بندی ، تردستی ، شعبده‌بازی ۲ــ حقه‌بازی ، شیادی
hol دالان ، دهلیز
Holanda هلند
Holandalı هلندی
hoмurdanmak غرولند کردن ، غرغر کردن
homurtu صدای غرولند
hop هپا ، صدائی که در حرکات پرش یا جهش درآورده میشود
hoparlör بلندگو
hoplamak جهیدن ، پریدن ، جستن
hoplatmak پراندن ، جهاندن
hoppa سبك ، سبك مشرب ، نازك نارنجی
hoppalık سبکی ، سبك سری ، سبك مشربی ، نازك نارنجی
hopurdatmak صدای بالاکشیدن مایعات، هرت کشیدن
hor خوار ، حقیر ، پست
hora رقص دستجمعی حلقه‌ای که دست‌بدست هم داده باهم میرقصند
horan=horon نوعی رقص دستجمعی حلقه‌ای مخصوص اهالی ساحل دریای سیاه
horasan نوعی شفته یاخاك آجر سائیده‌شده مخلوط با آهك (این اسم بمناسبت نام شهر خراسان تسمیه شده)
horhor صدای گرگر آب
horlamak ۱ــ خرخر کردن ، خرناس کشیدن ۲ــ کسی را خوار و حقیر کردن یا بی‌اعتنائی کردن
horluk حال حقارت و پستی
hormon هورمون ، قسمتی از ترشحات داخلی که دارای مواد تحریك کننده از قبیل ادرنالین، انسولین، تیروکسین بوده از غدههای داخلی بدن ترشح نموده وارد خون میشود و فعالیت اعضاء بدن را تنظیم میکند
horoz ۱ــ خروس ۲ــ چخماق تفنگ
horozayağı برقوئی که توی فشنگ را خالی میکند، برقوی فشنگ‌پرکنی
horozbina نوعی ماهی کوچك
horozgözü نوعی بابونه
horozibiği ۱ــ تاج خروس ۲ــ گل تاج خروس
horozlanmak گردن‌کشی کردن ، مانندخروس باد کردن وبآن طرز راه‌رفتن ، خرامیدن از روی کبر و منازعه‌طلبی، باتکبر راه‌رفتن، خود را نشان دادن
hortlak ازگور درآمده ، (مج) لاغر و بد صورت
hortlamak بیرون‌آمدن مرده ازگور ، از قبر درآمدن و زنده شدن
hortum ۱ــ خرطوم ۲ــ لولهٔ خرطومی آب ۳ــ گردباد یا گرداب
horuldamak خرخر کردن ، خرناس کشیدن
horultu صدای خرخر یا خرناس
hostes مهماندار زن در طیاره یا سایر وسائط نقلیه
hoş ۱ــ خوش ، خوب ، مرغوب ، قشنگ ۲ــ گرامنکه ، گرچه

(خوشاب) کمپوت **hoşaf**

حال و احوالپرسی ، احوالپرسی **hoşbeş**

وضع خوب و خوش ، حال خوش **hoşça**

اغماض ، مسامحه ، گذشت **hoşgörü**

خوشش آمدن ، پسندیدن **hoşlanmak**

بتدریج خوشش آمدن و پسندیدن یکدیگر ، همدیگر را پسندیدن و خوب دیدن **hoşlaşmak**

۱ـ خوشی ۲ـ حالت سستی یا حالت غیرمعمولی **hoşluk**

خوشنود ، راضی ، خوشحال ، ممنون **hoşnut**

خوشنودی ، ممنونیت ، رضایت **hoşnutluk**

عدم ممنونیت ، عدم خوشنودی و رضایت **hoşnutsuzluk**

خوش صحبت **hoşsohbet**

چخ ، بروا که به سگ گفته میشود **hoşt**

نوعی کلاه کوچک که در قدیم زنها روی موی سر میگذاشتند **hotos**

۱ـ ولخرج ، مسرف ، دست و دل باز ۲ـ فاسق، زن‌باز، مردی که رفیق نامشروع زنی باشد **hovarda**

عیاشی ، خوش‌گذرانی ، کیف ، ولخرجی **hovardalık**

آدم خشن ، دهاتی ، بی‌تربیت ، لندهور **hoyrat**

بی‌تربیتی ، بی‌ادبی ، خشونت **hoyratlık**

احمق ، ابله ، ندیده **hödük**

رطوبت ، نم **höl**

خاك الك شده که روی آتش گرم کرده خشك میشود ودر دهات بجای کهنه در قنداق یا زیر بچه میریزند **höllük**

هورت کشیدن مایعات ، سرکشیدن **höpürdetmek**

کوهان شتر **hörgüç**

نوعی خوراك شیرینی که از مخلوط آرد یا خامه یا پنیر تازه **höşmerim**

درست میکنند

صدائی که برای ترساندن بچه‌ها درآورده میشود مانند هوی، های، آهای **höt**

تپهٔ خاکی که اغلب در نتیجهٔ کاوش اشیاء وابنیهٔ تاریخی در زیر آن پیدا میشود **höyük=öyük**

(ندا)، آهای ، کجائی؟ **hu**

غله ، گندم ، جو ، ذرت و امثاله **hububat**

خدا ، ایزد ، الله **huda**

خدعه ، مکر ، فریب **hud'a**

فقط در مورد اجنه که جن گیرها دعوت میکنند گفته میشود ، جن‌ها **huddam**

مرز ، حدود ، سرحد **hudut**

بی‌حد و حصر ، بی‌نهایت **hudutsuz**

کلبه‌ای که از نی ساخته میشود **huğ**

۱ـ حقوق ، علم حقوق ، حق‌ها ۲ـ دوستی و رفاقت **hukuk**

حقوق‌دان ، استاد حقوق ، عدلیه‌چی **hukukçu**

حقوقی **hukukî**

۱ـ خلاصه ، مختصر ، تلخیص ۲ـ جوهر **hulâsa**

خلق ، خوی **hulk**

حلقوم ، گلو **hulkum**

۱ـ حلول ، ورود ، دخول ۲ـ تأثیر کردن ، نفوذ کردن **hulûl**

خلوص ، اخلاص ، صفای قلب **hulûs**

۱ـ مخلص ۲ـ چاپلوس ، متملق **hulûskâr**

چاپلوسی ، تملق **hulûskârlık**

خولیا ، خیال ، وهم **hulya**

خیالباف ، وهم و خیال‌دار **hulyalı**

خماری ، خواب‌آلودگی **humar**

تب ، تب تیفوئید و تیفوس وامثاله ، حمی **humma**

تب‌دار، کسی که مرض حمی دارد، **hummalı**

(مج) کار شدید و مداوم

humus ۱ـ خاکی که دارای کود درختی یا گیاههای پوسیده‌باشد ۲ـ نوعی خوراك که از نخود سائیده‌شده با روغن وفلفل‌قرمز فراوان ساخته میشود (به‌جـای سالاد مصرف میشود)

hunhar خونخوار . ظالم

hunriz خونریز

huni قیف

hunsa خنثی ، نه مرد نه زن ، هم نر هم ماده

hurafe خرافه ، فکر باطل، عقیدهٔ بی‌اصل

hurafat خرافات ، اوهام ، عقائد وافکار بی‌اساس و پوچ

hurç کیسهٔ بزرگ چرمی ، انبان چرمی بزرگ

hurda ۱ـ خرده ، جزئی ۲ـ خرده ریزه، چیزهای خرده و اسقاط ، آهنهای شکسته و اسقاط

hurdacı فروشندهٔ خرده ریز کهنه از قبیل کلید و قفل وآهن‌آلات شکسته و اسقاط ، آهن‌کهنه فروش

hurdahaş خرد خاکشیر ، چیزی‌که بکلی شکسته و خرد بشود

hurdebin دستگاه ذره‌بین ، ذره‌بین دستی

huri حوری ، دختر بهشتی

hurma خرما ، نخل

hurmalık نخلستان

hurufat حروف ، حرف‌ها

Hurufîlik مسلك یا طریقهٔ حروفی یا حروفیون

husul حصول ، حاصل‌شدن ، بدست‌آمدن

husumet خصومت ، دشمنی

husus خصوص ، موضوع ، مطلب

hususî خصوصی ، شخصی

hususiyet خصوصیت ، کیفیت

hususiyle بخصوص ، علی‌الخصوص ، مخصوصاً

husye خصیه ، خایه ، تخم

huşu خشوع ، خضوع ، فروتنی ، تواضع

huşunet خشونت ، درشتی ، تندی

hutbe خطبه ، موعظه و دعائی‌که قبل از نماز جمعه و اعیاد روی منبر خوانده میشود

hutut خطوط ، خطها ، نوشته‌ها

huy خوی ، مزاج ، اخلاق

huylandırmak رم دادن اسب ، انسان یا حیوان را ترساندن یا متوهم‌کردن

huylanmak رم‌کردن ، توهم پیداکردن ، خوی برداشتن

huylu کسی‌که به‌چیزی عادت‌کرده و خوی‌گرفته باشد

huysuz بد اخلاق ، بد خلق ، کج خلق ، عصبانی ، بد معاشرت

huysuzluk بد خلقی ، بهانه‌جوئی ، کج خلقی

huzme دسته ، بسته ، خطوط پرتوی یا شعاعی نور

huzur ۱ـ حضور ، سکون ، آسایش ، آرامی ۲ـ در پیشگاه یا محضر کسی ۳ـ موجود بودن ، حاضر بودن

huzursuzluk ناراحتی خیال ، عدم سکون و آرامش

hüccet حجت ، دلیل ، برهان

hücra=ucra دورافتاده، دوردست ، پرت

hücre ۱ـ حجره ، اطاق‌کوچك ، اطاق زندان مجرد ۲ـ طاقچه ، گنجهٔ دیواری‌بدون در ۳ـ عنصر ذره‌بینی ، سلول

hücum هجوم ، حمله ، یورش

hükema حکما ، فیلسوف‌ها

hükmen بنابرحکم حاکم ، بموجب حکم قانون

hükmetmek حکم‌کردن ، حکم دادن ،

امر کردن ، فرمودن
hükmî قانونی ، حکمی
hükmî şahsiyet—tüzel kişilik شخصیت حقوقی
hüküm ۱ـ حکم ، امر ، فرمان ۲ـ اعتبار ، تأثیر ۳ـ اهمیت
hükümdar سلطان ، پادشاه ، صاحب تاج و تخت
hükümdarlık حکومت ، حکمفرمائی ، سلطنت
hükümet حکومت ، دولت
hükümet başkanı—başbakan رئیس دولت
hükümet darbesi کودتا
hükümet merkezi مرکز حکومت ، پایتخت
hükümlü محکوم شده ، کسی که سابقهٔ محکومیت دارد ، سابقه‌دار
hükümran مستقل ، صاحب استقلال
hükümranlık حکمرانی ، استقلال
hükümsüz از اعتبار افتاده ، منسوخ ، بی‌نفوذ ، بی‌اثر
hülle ۱ـ حله ، جامه ، لباس
۲ـ مردی که بخواهد زن سه‌طلاقهٔ خود را برای چهارمین بار بعقد خود درآورد ابتدا آن زن باید به‌عقد مرد دیگری درآید سپس از او طلاق گرفته با شوهر اولیهٔ خود ازدواج کند این عمل‌را حله میگویند
hüma هما ، عنقا
hümanist انسان‌دوست ، نوع‌پرست
hümanizm ۱ـ نوع دوستی، بشردوستی
۲ـ فلسفه‌ای که درقرن چهاردهم درمقابل‌فلسفهٔ اسکولاستیك پیدا شد و عبارت بود از اینکه تمدن وفرهنگ یونان قدیم را سرمشق ونمونه قراردهند، نظریه و روش علمی و صنعتی
hümayun ۱ـ همایون ، خجسته ، فرخنده ، مبارك ۲ـ نام آهنگی در موسیقی شرقی
hüner هنر ، فن ، کار برجسته و نمایان
hünerli ۱ـ صاحب هنر ، هنرمند ۲ـ کارآمد ، لایق ، شایسته
hünersiz بی‌هنر
hüngür - hüngür ağlamak زار زار گریه کردن
hünkâr عنوان یا لقب پادشاهان عثمانی (مانند اعلیحضرت همایون)
hünsa—hunsa خنثی ، دو جنسی ، هم مرد هم زن
hür آزاد ، مستقل ، حر
hürmet حرمت ، احترام
hürmetkâr حرمت کننده ، باحرمت
hürmetkârane محترمانه
hürmetli ۱ـ محترم ، قابل احترام ۲ـ بزرگ و گنده که در مقام استهزاء گفته میشود
hürmetsizlik بی‌احترامی، هتك حرمت ، بی‌حرمتی
hürriyet آزادی ، حریت
hürya (عو) همه باهم ، دستجمعی ، یکهو
hüseynî آهنگی‌است در موسیقی ترکی
hüsnühal حسن سابقه ، حسن پیشینه
hüsnü niyet حسن نیت
hüsran خسران ، ضرر ، زیان ، نومیدی
hüsün حسن ، زیبائی ، خوشگلی
hüthüt هدهد ، شانه‌سر
hüviyet ۱ـ هویت ، ماهیت ، چگونگی ۲ـ معرفی‌نامه ، ورقهٔ هویت
hüzün حزن ، غم ، اندوه ، غصه
hüzünlenmek غمگین شدن ، غمناك‌شدن، محزون شدن
hüzünlü محزون ، حزن‌آور
hüzzam آهنگی‌است در موسیقی ترکی

I

I , ı یازدهمین حرف الفبای ترکی ، «ی» (بی‌نقطه یا ثقیل)

ıblık خروس اخته

ıgrıp نوعی تور ماهیگیری

ıh اخ ا ، خخ ا ، صدائی که برای بزانو درآوردن شتر ادا میشود

ıhlamur اخلامور ، زیزفون ، زیرفون ، درختی‌است شبیه درخت سنجد که چوب صنعتی‌خوبی دارد و گل‌های آن ریز و زرد وخوشبو است در طب بکار میرود ، در ترکیه گل آنرا مانند گل گاوزبان دم کرده می‌نوسند

ıhlamurgiller از فامیل یا نوع زیزفون

ıhmak زانو زدن شتر

ıhtırmak بزانو نشاندن ، خخ کردن ، زمین نشانیدن شتر

ıkınmak صدای «اه اه» یا «هن‌هن» درآوردن ، در موقع رفتن به مستراح یا کار سنگین زور زدن و صدای «اه اه» یا «هن هن» درآوردن

ıklım tıklım بیش از حد پر ، زیاد طپانده شده

ılgar چهارنعل ، اسبی‌که افسارش را شل کرده‌اند و چهارنعل میرود

ılgın درخت گز

ılgıncar گیلاس جنگلی یا وحشی

ılıca حمام آب گرم معدنی

ılıcak قدری‌گرم ، ولرم ، نسبتاً گرم

ılık ولرم ، نیم‌گرم ، شیرگرم ، کمی‌گرم

ılım اعتدال

ılımlı معتدل ، میانه‌رو

ılıştırmak=ılıtmak ولرم کردن ، قدری گرم کردن

ımızganmak ۱ـ چرت زدن ، پینکی‌زدن ۲ـ وضع آتشی که تقریباً بحال خاکستر درآید ۳ـ بیقرارشدن

ırak ۱ـ دور ۲ـ نوعی‌آهنگ موسیقی‌ترکی

Irak عراق عرب ، کشور عراق

ıraksak (فیز) (ریض) دو شعاع نور یا دو خط که هرقدر کشیده شوند ازهم دورتر میگردند ، متباعد

ırgalamak حرکت دادن ، تکان دادن

لرزاندن

ırgalanmak حرکت کردن، تکان‌خوردن، لرزیدن

ırgat عمله ، فعله ، کارگر ، رنجبر

ırgatlık عملگی ، کارگری ، فعلگی

ırıp=ığrıp تور ماهی‌گیری بشکل کیسه

ırk نژاد ، جنس ، نسل

ırkçılık نژادپرستی ، تفاوت‌گذاردن بین نژادها ، تبعیض نژادی

ırktaş هم‌نژاد

ırlamak آوازخواندن ، ترنم

ırmak نهر ، رودخانهٔ بزرگ ، رود

ırz عرض ، ناموس ، شرف

ırza geçmek هتك ناموس ، تجاوز به ناموس

ısfahan آهنگ اصفهان

ısı حرارت ، گرما ، گرمی ، گرم ، داغ ، داغی

ısındırmak گرم‌کردن، (مج) عادت‌دادن، مأنوس‌کردن

ısınmak گرم شدن ، (مج) عادت کردن ، خوگرفتن ، انس گرفتن

ısırgan ۱ـ گزنه ۲ـ اسب ، سگ وغیره که گازبگیر باشند

ısırgın=isilik عرق‌سوز ، عرق‌جوش

ısırık جای گازگرفتگی ، جای دندان گزیدگی

ısırmak گازگرفتن ، باودندان گزیدن ، دندان زدن

ısıtma ۱ـ گرم کنی ، گرم کردگی ۲ـ تب نوبه ، مالاریا

ısıtmak گرم کردن ، حرارت دادن

ıska geçmek (عو) اصابت نکردن ، به‌هدف نخوردن

ıskaça جای پایهٔ دکل در کشتی

ıskara=ızgara شبکهٔ آهنی ، هرچیز فلزی شبکه‌ای، شبکهٔ گوشت کباب کنی ، شبکهٔ جلو پنجره یا روی سوراخهای فاضل آب

ıskarmoz ۱ـ چوبهای بدنهٔ قایق ، تیرهای تراشیده که چوب بندی بدنهٔ کشتی را تشکیل میدهند ۲ـ دو عدد میخ چوبی که در طرفین قایق برای گیردادن پارو کار گذارده میشود ۳ـ نوعی ماهی

ıskarta ۱ـ اشیاء فرسوده و اسقاط ، ازکار افتاده ۲ـ ورقهائی که در نوعی از بازی ورق کنار گذارده شده بکار نمیروند

ıskat ساقط کردن ، پائین یا بزیرانداختن ، فرودآوردن

ıskatçı کسی که پول فدیه اسقاط صلوة را میگیرد

ıskonto ۱ـ تنزیل ، تخفیف ۲ـ تنزیل سفته یا برات یا حواله

ıslah اصلاح ، ترمیم ، تربیت ، تأدیب

ıslahat اصلاحات ، ترمیمات

ıslahhane دارالتأدیب که بچه‌های صغیر تقصیرکار برای مدت معینی در آنجا نگاهداری میشوند تا اصلاح و تأدیب شوند

ıslak خیس ، تر ، نمناك ، مرطوب

ıslaklık خیسی ، تری ، مرطوبی

ıslamak=ıslatmak ۱ـ خیس کردن ۲ـ تر کردن (مج) کتك یا شلاق یا تازیانه زدن

ıslanmak خیس شدن ، ترشدن

ıslatmak خیس کردن ، تر کردن ، (مج) شلاق یا کتك زدن

ıslık سوت (که با دهان زده میشود)

ıslık çalmak سوت زدن با دهان

ısmarlama سفارش ، سفارشی ، چیزی که بطورخصوصی سفارش داده شود

ısmarlamak سفارش‌دادن ، تقاضا کردن ازراه سفارش، برای مهمان چیزی سفارش کردن یاخواستن

ısmarlanmak سفارش‌شدن

ıspanak اسفناج

ışıldak نورافکن ، پرتوافکن ، پرژکتور
ışıl ışıl از شفافی برقزدن ، روشن وبراق
ışıltı نورکم ، برق‌کم ، روشنی کم
ışıma انعکاس نور ، نورانیت
ışın شعاع ، پرتو ، نور
ıtır عطر
ıtırlı معطر
ıtlak ۱ـ اطلاق ، رها کردن
۲ـ نام‌گذاردن ، نامیدن
ıtnap اطناب ، بدرازا کشیدن ، تطویل کلام
ıtrah اطراح ، افکندن ، دور افکندن ، بیرون کردن
ıtrıyat عطریات
ıtrıyatçı عطرفروش
ıttıla اطلاع ، خبر
ıvır zıvır چرت و پرت ، مزخرف ، بیفایده ، خرت و پرت
ızbandut آدم نتراشیده نخراشیده ، (عو) غول بیابانی
ızgara شبکهٔ آهنی ، سیخ شبکه‌ای برای کباب کردن
ızhar اظهار ، بروزدادن ، ظاهرساختن
ızrar اضرار ، ضرر رساندن ، زیان‌رساندن

israr اصرار ، تأکید
ıssız خانه یا جای بی‌صاحب یا خلوت یا خالی از مردم
ıssızlık خالی‌بودن از آدم ، خلوت‌بودن ، بیصاحب‌بودن
ıstakoz=istakoz خرچنگ ده پائی دریائی که گوشت آن خوراکی‌است
ıstampa ۱ـ مهر ، انگ ۲ـ استامپ مهر
ıstavroz صلیب ، خاچ ، چلیپا
ıstıfa انتخاب ، برگزیدگی (اصطفی)
ıstılah اصطلاح
ıstırap ۱ـ اضطراب ، تشویش ۲ـ درد ، عذاب
ıstıraplı ۱ـ مضطرب ، نگران، پریشان ۲ـ درد دار ، عذاب دار
ıstırar اضطرار ، ضرورت
ıstok=stok ۱ـ مال‌التجاره یا جنس انبار شده ۲ـ مال‌التجارهٔ وازده یا معیوب
ışık روشنائی ، نور ، روشنی
ışıklandırmak روشن کردن ، نورانی کردن ، پرنور کردن
ışılamak برقزدن ، شفاف شدن یا بودن ، تمیز و شفاف شدن

I

است که نمایندهٔ آدم ساده‌لوح و ابله میباشد و بدین‌جهت به‌اشخاص ساده‌لوح گفته میشود

iblâğ ۱ـ ابلاغ ، رساندن ۲ـ بالغ کردن ، تمام یا پر کردن

iblis ۱ـ ابلیس ، شیطان ۲ـ شخص بد جنس و بد طینت ، حقه‌باز و متقلب

ibne بی‌ریش ، ابنه ، کونی

ibra پاك کردن ، تصفیه‌حساب کردن ، مبرا کردن ، برائت ذمه ، مفاصا

ibraname ورقهٔ مفاصا حساب

Ibranî عبری ، عبرانی

Ibranice زبان عبری یا عبرانی

ibraz ابراز ، نشان دادن ، آشکار کردن

ibre عقربك ، عقربه

ibret عبرت ، پند

ibrik ۱ـ ابریق ، آفتابه ۲ـ کتری

ibriktar آفتابه‌دار

ibrişim نخ ابریشمی

ibzal ابذال ، بذل و بخشش

icabet اجابت ، قبول کردن ،

I , i دوازدهمین حرف الفبای ترکی ، «ی» ملایم ، «ی» نقطه‌دار

iade اعاده ، استرداد ، برگشت ، پس‌دادن

iadeli برگشت دادنی ، قابل استرداد

iadeli - taahhütlü سفارشی دوقبضه (نامه یا بستهٔ پستی

iane اعانه ، کمك ، تبرع

iare اعاره ، قرض‌دادن

iaşe اعاشه ، زندگی کردن ، روزی فراهم آوردن

ibadet عبادت ، پرستش

ibadethane عبادتگاه ، معبد

ibadullah (مج) فراوان ، بسیار ، مفت مسلم

ibare عبارت ، جمله ، الفاظ مرکب

ibaret عبارت ، مرکب ، تشکیل‌شده

ibate مسکن‌دادن ، منزل‌دادن

ibda ابداع ، اختراع

ibibik=çavuş kuşu شانه‌سر، هدهد

ibik کاکل ، تاج مرغ یا خروس یا بوقلمون

ibiş در نمایش خیمه‌شب‌بازی یا نمایش عروسك نام یکی از عروسکها

حسرت کشیدن
içi erimek دل آب شدن
içi ezilmek دل ضعف کردن ، دل مالش رفتن
içi geçmek ازحال‌رفتن، دل‌ضعف کردن، ازکار افتادن
içi gitmek دل خواستن ، دل‌ضعف رفتن
içi kabarmak دل بهم خوردن ، دل آشوب شدن
içi kan ağlamak خون‌گریستن ، در دل خون‌گریستن
içi içini yemek خودش خودش را خوردن
içi kapanmak دلتنگ شدن ، غصه خوردن
içi kararmak بدبین شدن ، ناامیدشدن، حوصله سررفتن
içi kazınmak دلریسه رفتن ازگرسنگی
içim جرعه ، غورت ، غرت
içimli قابل شرب ، نوشیدنی
için برای ، بجهت
içinde ۱ـ داخلش ، تویش ، درونش ۲ـ در مدت ، در اثناء ، در زمان
içinden çıkmak از عهده برآمدن ، از توی‌کاری سلامت جستن
içinden geçirmek از دل‌گذراندن ، بخاطرآوردن
içinden geçmek از دل‌گذشتن ، بفکر یا خاطرآمدن
içinden gelmek از ته دل خواستن
içinden okumak یواش خواندن ، در دل یا بدون صدا خواندن
içinden pazarlıklı زیرزیرکی ، آب زیرکاه
içine atmak در دل ریختن
içine doğmak بدل گذشتن ، ازدل خطور کردن
içine işlemek متأثر شدن ، بدآمدن ، جواب موافق دادن

icap ایجاب ، لزوم ، ضرورت ، اقتضا
icar کرایه یا اجاره‌گرفتن یا دادن ، کرایه خانه
icare اجاره ، کرایه
icar etmek کرایه یا اجاره‌کردن یا گرفتن
icara vermek به‌اجاره یا کرایه دادن
icat ایجاد ، خلق‌کردن ، آفریدن ، بوجودآوردن
icaz ایجاز ، اختصار ، کوتاه یا خلاصه‌کردن سخن یا نوشته
icazet ۱ـ اجازه ، اذن ۲ـ (قد) گواهی‌نامه ، دیپلم
icazetname (قد) گواهینامه یا دیپلم
icbar etmek اجبار ، مجبورکردن ، وادارکردن
icmal اجمال ، اختصار ، خلاصه
icra اجراء ، انجام
icraat عملیات اجرائی
iç ۱ـ داخل ، درون ، تو ، اندرون ۲ـ مغز چیزی ۳ـ باطن، درون ۴ـ دل ، قلب ، حال
iç açmak مهتزشدن ، خوشنود شدن ، دل‌گشودن ، مفرح شدن
iç çamaşırı نباسهای زیر زنانه یامردانه
iç çekmek آه‌کشیدن
içbükey مقعر ، کاس ، توگود
içecek نوشیدنی ، مایع
içedönük تودار
içeri داخل ، درون ، تو ، اندرون
içerlek پرت ، کنار ، دورافتاده
içerlemek توهم رفتن ، اوقات تلخ شدن
içgüdü غریزه ، هوش طبیعی، انسیاق
içgüvey=içgüveyisi داماد سرخانه
içi açılmak مفرح شدن ، دل‌بازشدن
içi bulanmak دل بهم خوردن
içi çekmek دل خواستن ، هوس‌کردن ،

برخوردن
içini çekmek آه کشیدن
içini dökmek دل را خالی کردن ، آنچه در دل پنهان بوده همه را باز گو کردن
için için باطناً ، سراً ، پنهانی ، پیش خود ، در درون خود
içirmek نوشانیدن ، نوشاندن
içi sürmek روش معده داشتن
içi tez چابك ، عجول ، تندکار
içi titremek دست و پای کسی برای چیزی لرزیدن ، شدیداً خواستن ، خیلی دوست داشتن
içi yağ bağlamak دل غنج زدن ، آسوده خاطر شدن ، خیلی خوشحال شدن
içki ۱- مشروب ، نوشابهٔ الکلی ۲- میخوارگی ، مشروب خوری
içkili ۱- مشروب دار ، بامشروب ، نوشابه‌ای ۲- مست ، مشروب خورده
içkisiz بدون مشروب
içlem تضمن ، ضد شمول (منط)
içlenmek بدل گرفتن ، بخود گرفتن ، در دل ریختن
içli ۱- تو پر ، تو دار ، مغز دار ۲- حساس ، زود رنج
içli dışlı ظاهر و باطن یکی ، بی‌تعارف ، بی‌تکلف
içlik ۱- توئی ، مربوط به داخل ۲- لباس زیر
içme ۱- نوشیدنی ۲- چشمه‌های آب معدنی که بیشتر برای نوشیدن وفایدهٔ داخلی ولینت امعاء استفاده میشود
içmek ۱- نوشیدن ۲- سیگار و یا دخان کشیدن ۳- مشروب خوردن
içre (قد) طرف داخل ، درون

içrek (قد) باطنی ، درونی
içten از ته دل ، از ته قلب ، ازصمیم قلب
içtenlik صمیمیت
içtihat اجتهاد ، عقیده ، رویه ، نظریه
içtima ۱- اجتماع ۲- جمع شدن ، گردآمدن
içtimaî اجتماعی
içtimaiyat اجتماعیات ، علم اجتماع
içtinap اجتناب ، پرهیز ، احتراز ، دوری
içtüzük آئین‌نامهٔ داخلی ، نظامنامهٔ داخلی
içyağı پیه ، چربی
içyüz باطن ، وضع داخلی ، تو
idadî=idadiye عنوان مدارس متوسطهٔ قدیم
idam اعدام
idame ادامه
idare ۱- اداره ۲- سر و صورت دادن ، سرپرستی ۳- صرفه جوئی ۴- اغماض ، مدارا
idareci ۱- اداره کننده ، مدیر ۲- (مج) اغماض کننده ، کسیکه مدارا میکند و عیوب را ندیده میگیرد
idarehane دفتر ، ادارهٔ کار
idarei maslahat مصالحه ، رفتار از روی صرفه و صلاح
idareli ۱- کسی که در کارها تدبیر دارد ، مدیر خوب ۲- صرفه‌جو
idaresiz ۱- ولخرج ، اسراف کننده ۲- بیمرضه ، کسی که ادارهٔ کار را نمیداند و مدیر خوبی نیست
idareten روی صلاح مصلحت ، فعلاً ، بطور مدارا
idarî اداری ، مربوط به اداره
idbar ادبار ، بدبختی ، بخت برگشتن
iddia ۱- ادعا ، داعیه ۲- واخواست ، بازخواست ۳- اصرار ، لجاج
iddialı ۱- پرادعا ، لجوج ، پرمدعا

iflâh افلاح ، فلاح یافتن ، آمرزش
iflâs ۱ـ افلاس ، بی‌پولی ، تنگدستی
۲ـ (تج) ورشکست ، ورشکستگی
iflâs etmek ورشکستن ، ورشکسته‌شدن
ifna etmek افناء ، تلف کردن ، محو یا نابود کردن
ifrağ از حالی به حالی درآوردن
ifrat افراط ، زیاده روی ، ازحد گذراندن
ifraz ۱ـ افراز ، جدا کردن سهم یا مقداری از تمام چیزی ، جدا کردن چیزی از چیز دیگر ۲ـ ترشح کردن، جاری شدن، تراوش کردن، ترشح کردن یاجاری‌شدن ماده یاچرك ازغده یا زخم وغیره
ifrazat تراوشات ، ترشحات غده‌های داخلی بدن
ifrit عفریت
ifsat افساد ، خرابی ، بدی
ifsat etmek بدی‌کردن ، خرابی بارآوردن ، فساد کردن
ifşa افشاء کردن ، فاش کردن
ifşaat فاش یا افشاء کردن مطالب ، پرده از روی اسرار برداشتن
iftar افطار ، روزه باز کردن
iftarlık غذای افطار ، خوراکهای مختصری که دراول افطار میخورند
iftihar افتخار ، فخر ، مباهات
iftikar افتقار ، خود را فقیر یا بی‌نوا نشان دادن
iftira افترا ، بهتان
iftiracı مفتری
iğ دوك ، ماسوره ، آسه
iğbirar اغبرار ، کدورت
iğde سنجد
iğdiç=iğdiş اخته ، خصی ، خایه کشیده
iğdiş=idiş اخته ، خصی ، خایه کشیده
iğfal اغفال ، گول‌زدن
iğfal etmek اغفال کردن

۲ـ کسی یاچیزی که برسر او شرط بسته باشند
iddianame دادخواست ، ادعانامه
iddiasız بی‌ادعا ، متواضع ، بی‌سر و صدا
ideal غایت آرزو ، ایده‌آل
idealist ۱ـ طرفدار مسلك ایده‌آلیسم ۲ـ طالب کمال حسن
idealizm فلسفهٔ فکریه ، اعتقاد باینکه بسیاری ازاجسام ساخته وپرداختهٔ تصور انسانی‌است
ideoloji ۱ـ مسلك سیاسی یا اجتماعی ۲ـ عقیده ، فکر
idgam ادغام
idi بود ، (مشتق از فعل imek یا ermek که در قدیم استعمال میشده)
idiş=iğdiç اخته ، حیوان یا انسان‌که بیضه‌اش را درآورده‌باشند، خصی
idiş etmek اخته‌کردن
idman ورزش ، مشق ، تمرین
idmanlı ۱ـ ورزشکار ۲ـ (مج) معتاد ، آموخته
idrak ادراك ، درك کردن
idrak etmek ۱ـ درك کردن ، ادراك کردن ، فهمیدن ۲ـ واصل شدن ، بدست آوردن
ıdrakli باشعور ، باادراك ، بافهم
idraksiz بی‌ادراك ، بی‌فهم ، بی‌شعور
idrar=sidik ادرار ، شاش ، زهراب
idrojen=hidrojen ئیدرژن ، هیدروژن
ifa ایفاء ، اجرا
ifade ۱ـ افاده ، شرح ، توضیح ۲ـ گفته ، بیان
ifade almak استنطاق کردن
ifade vermek استنطاق پس‌دادن
iffet عفت ، پاکدامنی ، ناموس
iffetli باعفت ، پاکدامن
iffetsiz بی‌عفت ، بی‌ناموس

اغفال شدن ، گول‌خوردن iğfal edilmek
دوك ، ماسوره iği=iğ
خم شدن iğilmek=eğilmek
مغلق کردن ، سخت و مشکل کردن ، iğlâk
پیچیده گفتن ، اغلاق
خم کردن iğmek=eğmek
۱ـ سوزن ، سنجاق ۲ـ آمپول iğne
آمپول زن ، سوزن زن iğneci
جای سوزن ، iğnedan=iğnelik
سوزن دان
۱ـ با سوزن وصل کردن iğnelemek
۲ـ (مج) حرفهای نیش‌دار گفتن
۳ـ سوزن فرو کردن
۱ـ با سوزن کوك خوردن iğnelenmek
۲ـ سوزن سوزن شدن ۳ـ باسوزن
یا سنجاق وصل شدن
(مج) نیش‌دار ، حرف گوشه‌دار iğneli
سوزن دان ، جای سوزن ، iğnelik
قوطی سوزن
سرخس ، نوعی گیاه iğrelti=eğrelti
نعره زدن حیوانات iğremek
نفرت‌آور ، منفور ، کریه iğrenç
متنفر کردن ، باعث تنفر iğrendirmek
یا نفرت شدن
منفور شدن iğrenilmek
حالت تنفر ، استکراه iğrenme
نفرت داشتن ، متنفرشدن iğrenmek
عاریه ، قرضی ، امانتی iğreti=eğreti
کج ، منحنی iğri=eğri
کج و معوج iğri=büğrü
کجی ، (مج) نادرستی iğrilik=eğrilik
اغتنام ، غنیمت گرفتن ، iğtinam
یغما کردن
۱ـ اغتشاش ، شلوغی iğtişaş
۲ـ غل و غش در چیزی یا کسی
اغواء ، گول زدن ، فریب دادن ، iğva
گمراه کردن
حواله کردن ، واگذار کردن ، ihale

امری را بعهدهٔ کسی گذاردن
ایهام ، تناسب ، (ادب) ، آوردن iham
لفظی درنظم یا نثر که دارای دو
معنی دور و نزدیك باشد و شنونده
اول وهله معنی دور را استنباط
کند در صورتیکه مقصود گوینده
معنی نزدیك باشد
خیانت ، خیانت کردن ihanet
احاطه ihata
۱ـ دور و اطراف دار ۲ـ محیط ، ihatalı
(مج) با اطلاع ، با معلومات ،
پراحاطه
خبردادن ، اخبار ، راپورت دادن ihbar
اخطاریه ihbarname
اهداء ، هدیه‌دادن ، هدیه کردن ihda
احداث ، بوجود آوردن، خلق کردن، ihdas
ظاهرساختن
اخفاء ، پنهان کردن ihfa
احقاق ، مطالبهٔ حق کردن ihkak
احقاق حق ، دادخواهی ihkakı hak
اخلال ، برهم زدن ، مختل کردن ihlâl
اخلاص ، صمیمیت ihlâs
احلیل ، آلت رجولیت ihlil
اهمال ، سهل‌انگاری ، تنبلی ، ihmal
اهمال کاری
اهمال کننده ، ihmalci=ihmalkâr
سست و تنبل ، مسامحه کار
صادرات تجارتی ihracat
تاجر صادر کننده ، صادراتچی ihracatçı
۱ـ صادر کردن مال‌التجاره ihraç
۲ـ اخراج ، بیرون کردن
احرام ، دو تکه پارچهٔ نادوخته که ihram
درایام حج یکی‌را به‌کمر بندند
و دیگری را بردوش اندازند
احراز ، بدست‌آوردن ihraz
احصاء ، حساب ، عدد ، آمار ihsa
احسان ، بخشش ، نیکوئی ihsan
۱ـ اشاره کردن ، محسوس کردن ، ihsas

فهمانیدن ۲ـ احساس ، حس
ihtar اخطار ، آگاهی ، خبر ، تحذیر
ihtar etmek ۱ـ اخطارکردن
۲ـ خبردارکردن ، آگاه‌کردن
ihtarname اخطارنامه
ihtibas حبس‌کردن احساس ، نشان ندادن میل و خواهشها (احتباس)
ihticac احتجاج
ihtida اهتداء ، مهتدی شدن ، هدایت یافتن ، راهنمائی‌شدن
ihtifa اختفاء ، مخفی‌شدن ، پنهان شدن
ihtifal احتفال ، مجلس تذکر
ihtikâr احتکار
ihtikârcı محتکر
ihtilâç اختلاج ، خلجان ، تلواسه جهیدن یا تکان خوردن
ihtilâf اختلاف ، ناجوری
ihtilâl کودتا ، انقلاب ، شورش
ihtilâlci کودتاچی
ihtilâm احتلام ، انزال منی در خواب
ihtilâs اختلاس ، مال دولت را ربودن یا خوردن
ihtilât ۱ـ اختلاط ، مخلوط شدن ، قاطی شدن ۲ـ داخل شدن یا سرایت کردن مرض ۳ـ تماس یافتن
ihtimal احتمال ، امکان
ihtimalî احتمالی
ihtimam اهتمام ، سعی ، کوشش ، دقت
ihtinak اختناق ، خفگی
ihtira اختراع ، کشف
ihtirak احتراق ، سوختن ، آتش‌گرفتن
ihtiram احترام ، حرمت ، حرمت‌کردن ، بزرگ شمردن
ihtiras حرص ، طمع ، آز
ihtiraz احتراز ، اجتناب ، پرهیز ، دوری
ihtisap (قد) احتساب ، کارهای شهرداری

ihtisar اختصار ، مختصرکردن ، تلخیص
ihtisas ۱ـ اختصاص ، تخصص
۲ـ احساسات ، حس ، حسیات ، احساس
ihtişam احتشام ، دبدبه
ihtiva احتوی ، گنجایش ، شمول ، احاطه ، درخودگرفتن
ihtiyaç ۱ـ احتیاج ، لزوم ، نیازمندی
۲ـ فقر ، ضرورت
ihtiyar ۱ـ پیر ، سالخورده
۲ـ اختیارکردن ، برگزیدن ، انتخاب‌کردن
ihtiyarî اختیاری ، میلی ، دلخواهی
ihtiyarlamak پیرشدن
ihtiyarlatmak پیرکردن
ihtiyarlık پیری ، سالخوردگی
ihtiyat ۱ـ احتیاط ، دقت ، دوراندیشی ، حزم ۲ـ ذخیره ، یدك
ihtiyaten احتیاطاً ، محض احتیاط
ihtiyatî احتیاطی
ihtiyatkâr=ihtiyatlı احتیاط‌کار ، محتاط ، دوراندیش
ihtiyatlı محتاط ، احتیاط‌کار ، بادقت
ihtiyatsız بی‌احتیاط
ihtiyatsızlık بی‌احتیاطی
ihtizar احتضار ، حالت نزع ، حال جان‌کندن
ihtizaz اهتزاز ، تکان خوردن ، لرزش ، ارتعاش
ihvan اخوان ، دوستان
ihya احیاء ، زنده‌کردن ، تازه‌کردن
ihzar احضار ، حاضرکردن ، فراخواندن ، جلب
ihzarî آمادگی ، دورهٔ حاضرشدگی ، مدتی‌که برای حاضر شدن صرف میشود
ika ایقاع ، بوجودآوردن ، واقع ساختن
ikame ۱ـ اقامه بجاآوردن

یك منطقه
ikmal ۱ـ اکمال ، تمام کردن ، کامل کردن
۲ـ تجدیدی (در امتحانات)
ikna اقناع ، متقاعدکردن ، قانع کردن
ikrah اکراه ، بدآمدن ، کراهت داشتن
ikrahlık (عو) کراهت ، تنفر
ikram اکرام ، ۱ـ بخشش ، هدیه کردن
۲ـ اعزاز، احترام ۳ـ تخفیف درقیمت
ikramiye ۱ـ حقوق بلاعوض که به‌کارمند اداره داده میشود ۲ـ جایزهٔ بلیط در بخت‌آزمائی یامسابقات
ikrar اقرار ، اعتراف
ikraz اقراض ، قرض دادن ، وام دادن
iksir اکسیر ، در اصطلاح کیمیاگران قدیم جوهر موهومی که ماهیت اجسام را تغییر دهد ، (مج) دوائی که مردم معتقد باشند همهٔ دردها را شفا میدهد
iktibas اقتباس ، نقل کردن یا گرفتن مطلبی ازکتابی یا از روزنامه‌ای
iktidar ۱ـ اقتدار ، قدرت ، توانائی
۲ـ حزبی که درحکومتی اکثریت پارلمان را در دست دارد و سر کار میباشد
iktidarsızlık ۱ـ عدم توانائی ، بی‌قدرتی
۲ـ مرد یاشوهری که قدرت انجام وظائف مردی را ندارد
iktifa اکتفا ، بس کردن ، کافی‌شمردن
iktiham تحمل صدمات ومشقات ، اقتحام ، فائق‌آمدن به سختی‌ها ، خود را به مشقت انداختن
iktiran اقتران ، مقرون شدن ، قرین‌شدن
iktisadî مقرون بصرفه ، صرفه دار ، مقرون باقتصاد
iktisadiyat اقتصادیات ، موضوعات کار و کسب و اقتصادی
iktisap اکتساب، کسب کردن، بدست‌آوردن

۲ـ برهاداشتن ۳ـ ایراد یاابراز دلیل در دعوی
ikamet اقامت ، ساکن شدن ، مقیم شدن
ikametgâh اقامتگاه ، محل سکونت ، مسکن
ikaz ایقاظ ، بیدار کردن ، هشیار کردن ، آگاه ساختن ، اخطار کردن
ikbal ۱ـ اقبال ، طالع ، بخت
۲ـ (قد) توجه، میل، روی‌آوردن
ikdam ۱ـ اقدام ، سعی و کوشش
۲ـ ثبات ، اصرار
iken (پسوند اسم یا فعل) در اثنائیکه ، در زمانیکه ، در مدتیکه (مشتق از مصدر irmek)
iki دو
ikilem (منط) قیاس مقسم ، قیاس دوشقی که شامل حکم واحد باشد (مثال، اگرتو فرمانده هستی رئیس‌ارتش باش اگر من هستم بتو امرمیکنم که رئیس ارتش‌باشی)
ikilemek دوتائی کردن ، دوتا کردن
ikileşmek دوتائی‌شدن ، دوتا شدن ، بدو قسمت یا شعبه تقسیم شدن
ikili دوتائی ، دو عددی ، دو رقمی ، دو خال (در ورق بازی)
ikilik ۱ـ جفتی ، دوتائی ۲ـ جدائی ، اختلاف ، به دو تقسیم شدن
ikinci دوم ، ثانی
ikindi وقت عصر ، نماز عصر
ikişer دوتا دوتا ، جفت جفت .
دو عدد دو عدد ، دو به دو
ikiyüzlü ۱ـ دو رو ، ریاکار
۲ـ دو طرفه ، دو رویه
ikiz دوقلو
ikizler جوزا ، نام برجی‌است میان ثور و سرطان ، دوقلوها
ikizli زنی‌که طفل دوقلو دارد
iklim شرایط آب و هوا ، آب و هوای

iktisat ۱ـ صرفه‌جوئی، باندازه خرج کردن
۲ـ علم اقتصاد
iktisatçı متخصص علم اقتصاد ، عالم علم اقتصاد
iktiza اقتضا ، لزوم ، ضرورت ، بجابودن
il ولایت ، استان
ilâç ۱ـ دارو ، دوا ، درمان ۲ـ علاج ، چاره
ilâçlamak دوا زدن ، دواکاری کردن ، ضد عفونی کردن
ilaçlı دوا زده ، دوا دار ، چیزی که به‌آن مادهٔ ضد عفونی زده باشند
ilâh ۱ـ اله ، الاه ، معبود ۲ـ الخ ، مخفف الی‌آخر ، تاآخر
ilâhe الهه
ilahî ۱ـ الهی ، ای خدای من ۲ـ سرود دینی ، اشعار دینی ، اشعار در مدح وثنای خداوند که مردم آن را با سرود و آهنگ میخوانند ، سرود روحانی ۳ـ آسمانی ، خدائی
ilâhiyat الهیات ، علم دین ، علمی که دربارهٔ خدا و دین بحث میکند
ilâm اعلام ، رای محکمه ، حکم محکمه
ilân اعلان ، آگهی
ilâve علاوه ، اضافه ، زیاده ، اضافی ، زیادی
ilâveli ضمیمه‌دار ، إضافه‌دار ، چیزی که اضافه یا علاوه‌ای داشته باشد
ilca اجبار ، اضطرار ، زورآوری ، چیزی که انسان را خواهی‌نخواهی بطرفی بکشاند
ilçe=kaza شهرستان
ile ۱ـ با ، مع ، باتفاق ۲ـ بوسیلهٔ بواسطهٔ
ilelebet مادام ، دائم ، همیشه ، الی‌الابد
ilenmek نفرین کردن ، لعنت کردن
ileri ۱ـ پیشرفته ، جلوافتاده ۲ـ آتی ، بعدی ، مستقبل ، آینده ۳ـ جلو

ilerici ترقی‌خواه، متجدد ، منورالفکر
ileride درآتیه ، درآینده
ileri gelen ۱ـ سرآمد ، برگزیده ۲ـ اعیان ، اشراف
ilerlemek پیشرفت کردن ، ترقی کردن ، جلو رفتن
ilerletmek جلو انداختن ، ترقی‌دادن ، پیشرفت دادن
iletken هادی ، ناقل (در برق و حرارت و غیره)
iletkenlik (فیز) هادی بودن
iletmek رساندن ، ایصال ، واصل کردن
ilga الغاء ، لغو ، ابطال ، فسخ
ilgeç سنجاق ، گیره
ilgi علاقه ، ارتباط ، ربط ، توجه
ilgi göstermek علاقه نشان دادن ، احترام کردن
ilgi duymak علاقه یافتن ، توجه پیداکردن ، حرمت دیدن ، علاقه‌مند شدن
ilgilendirmek ربط داشتن، مربوط‌بودن، توجه داشتن
ilgilenmek علاقه‌مند شدن ، توجه داشتن یا پیداکردن
ilgili ۱ـ علاقه‌مند ، علاقه‌دار ۲ـ مربوطه
ilginç قابل توجه ، چیزی که جلب علاقه یا توجه نماید
ilgisiz غیرمربوط ، نامربوط ، بی‌مناسبت، بیعلاقه
ilgisizlik بی‌علاقگی ، لاقیدی ، عدم ارتباط ، نامربوطی
ilhak الحاق ، ملحق شدن یا بودن ، پیوستگی
ilham الهام ، القاء امری از جانب خدا در دل انسان
ilhan ایلخان ، عنوان سلاطین قدیم ترک
ilhat الحاد ، ملحد بودن ، خدانشناسی، بیدینی
ilik ۱ـ سوراخ جای دکمه ۲ـ مغزاستخوان

مدرسهٔ ابتدائی
ilkokul مدرسهٔ ابتدائی ، دبستان
illâ ۱ـ فقط و فقط ، مطلقاً
۲ـ وگرنه ، والا
illâllah الا الله ، در مورد بستوه‌آمدن یا به‌تنگ‌آمدن گفته میشود مانند، امان ، پناه برخدا
ille=illâ الا ، حتماً
illet ۱ـ علت ، سبب ۲ـ مریضی ، بیماری ، مرض
illetli بیمار ، مریض ، علیل
illiyet علیت ، سببیت
illiyin علیین ، اعلی درجات یا بلندترین درجات بهشت یا جنت
ilmek=ilmik گرهی که بآسانی باز میشود ، گره ریشه‌های قالی
ilmî علمی
ilmihâl کتاب شرعیات ، درس شرعیات
ilmik گرهی که آسان باز میشود ، گره ریشهٔ قالی
ilmikli گره خفیف دار ، دارای گره شل مانند ته ریشهٔ قالی
ilmiye علمیه ، صنف علما ، روحانیون
ilmühaber علم و خبر ، گواهی‌نامهٔ وضع حال
ilsak الصاق ، چسبانیدن
iltibas اشتباه ، درهم‌آمیختگی ، سوء تفاهم ، التباس
iltica پناه بردن ، پناهنده شدن ، ملتجی‌شدن ، التجاء
iltifat التفات ، عنایت ، محبت ، لطف
iltihak التحاق ، ملحق شدن ، پیوستگی ، منضم شدن
iltihap التهاب ، جراحت ، تورم و چرک کردن
iltihaplanmak ورم کردن ، چرک کردن ، جراحت جمع شدن
iltimas توصیه ، سفارش ، پارتی بازی ،

ilik açmak جای دکمه باز کردن
iliklemek دکمه کردن ، دکمه‌ها را بستن
ilikli ۱ـ لباس دکمه شده ۲ـ سوراخ دکمه‌دار ۳ـ استخوان مغزدار
iliksiz ۱ـ بدون جای دکمه ، دکمه‌نکرده ۲ـ استخوان بی‌مغز
ilim علم ، دانش
ilinti ۱ـ نسبت ، ارتباط ۲ـ ناراحتی خیال ، دل‌شوری
ilintili ۱ـ متعلق ، مربوط ، منسوب ۲ـ کسی که دلش شور میزند ، کسی که ناراحتی‌خیال یا نگرانی دارد
ilişik ۱ـ ارتباط ، بستگی ، ربط ۲ـ ضمیمه ، پیوست
ilişikli مربوط ، دارای مناسبت یا ارتباط
ilişiksiz غیرمربوط ، بدون تناسب ، بدون قید
ilişki ارتباط ، مناسبت ، ربط
ilişkin مربوط
ilişmek ۱ـ یواشکی به‌چیزی خوردن یا دست زدن یا تماس کردن ۲ـ مداخله کردن ، سربسر گذاشتن ۳ـ بند شدن ، گیر کردن
iliştirmek بند کردن ، گیر دادن ، ربط دادن
ilk نخست ، نخستین ، اول ، اولین ، ابتدا
ilka القا ، افکندن ، گذاردن
ilkah تلقیح ، باردار کردن ، مایه تلقیح کردن
ilkbahar بهار ، نوبهار ، ربیع
ilkçağ قرون اولی، عهد باستان ، عهد قدیم
ilke ۱ـ مادهٔ اولیه ، جوهر ، اصل ۲ـ مبدء ، اساس
ilkel ابتدائی
ilkin اول ، در ابتداء ، دفعهٔ اول ، اولین مرتبه ، نخست
ilkokul دبستان ، ilkokul=ilkokul

تبعیض
iltimasçı سفارش کننده ، پارتی
iltimaslı کسی که به‌وسیلهٔ توصیه و سفارش یا پارتی حمایت شده
iltisak چسبیدن ، پیوستن ، التصاق
iltiva پیچیدگی، خمیدگی، درهم پیچیدن ، انحناء ، التواء
iltiyam التیام ، بهبودی یا بسته‌شدن زخم
iltizam ۱ـ التزام ، عهده‌دار شدن ۲ـ لازم‌آمدن یا لازم شمردن
ilzam الزام ، ساکت کردن طرف ، مجاب کردن ، مجبور کردن
ima ایماء ، اشاره ، کنایه
imal ساختن ، درست کردن ، اعمال
imalât اشیاء ساخته شده ، ساختن چیزی
imalâtçı کارخانه دار ، کارخانه چی ، سازنده
imalâthane کارخانه ، کارگاه
imale ۱ـ (اماله) میل‌دادن ، ترغیب کردن ۲ـ مایل یا کج یا خم کردن ۳ـ (ادب) در عروض وقتی که یك هجاء از میزان معمولی بضرورت وزن درازتر خوانده شود بترکی گویند در این هجاء «اماله شده»
imalı کنایه‌دار ، ایماء و اشاره‌دار
imam امام ، پیش‌نماز ، آخوند ، امام جماعت، مؤسسین مذاهب دینی
imambayıldı نوعی خوراك که از بادمجان و پیاز و گوجه فرنگی و روغن زیتون ساخته میشود
imame مهرهٔ دراز سر تسبیح
imamet=imamlık امامت ، پیش‌نمازی
imamsuyu (عو) راقی ، عرق
iman ایمان ، عقیده
imansız بی‌ایمان ، بیدین ، (مج) بی‌انصاف ، بی‌وجدان ، بی‌رحم
imar اعمار ، آباد ساختن ، عمران
imaret (قد) محلی که برای غذادادن به‌فقرا وقف شده‌باشد ، مؤسسهٔ خیریه یا وقفیه
imbat باد موسمی که از دریا بطرف خشکی می‌وزد (غالباً در تابستان ازدریای اژه می‌وزد)
imbik انبیق ، شیشه‌ای که برای تقطیر مایعات و عرق‌گیری بکار میرود
imbisat انبساط ، باز یا بزرگ شدن ، گشاده شدن
imdat ۱ـ امداد ، کمك ، یاری ، مدد خواستن ۲ـ فریاد کمك خواستن مانند ای داد ! فریاد ! امان ، بدادم برسید !
imdi بنابراین ، دراینصورت ، اینك ، حالا
imece کاری که در دهات بیاری هم پیش میبرند و انجام میدهند ، بطور دست‌بیکی، با کمك همدیگر یا بنوبت کارخیری را انجام‌دادن و از پیش بردن
imek مصدر فعل کمکی که افعال (ise ، imiş ، idi) از آن مشتق‌هستند. این مصدر در سابق (ermek) بوده است
imge عکس ، خیال ، طیف ، تصور
imha امحاء ، محو کردن ، ازبین‌بردن ، نابود کردن
imhal امهال ، مهلت دادن ، فرصت‌دادن
imik=bıngıldak ملاذ ، ملاج ، نرمهٔ سر بچهٔ نوزاد
imizgenmek = ımızganmak چرت زدن
imkân امکان ، ممکن بودن ، فرصت ، توانائی.
imkânsız غیرممکن ، غیرمقدور
imkânsızlık عدم امکان ، عدم توانائی ، غیرممکن بودن
imlâ ۱ـ املاء ، طریقهٔ درست‌نوشتن‌کلمات ۲ـ پر کردن

imparator امپراطور
imparatoriçe ملکه
imparatorluk امپراطوری
imrar امرار ، گذران ، گذرانیدن
imren غبطه
imrendirmek به‌هوس‌آوردن
imrenilmek مورد غبطه قرارگرفتن
imrenmek غبطه خوردن ، دلخواستن ، آرزو کردن
imsak ۱- وقت روزه‌گیری در سحر
۲- خودداری ، پرهیز ، امساك
imsakiye جدولی که ساعات سحر و افطار را درماه رمضان نشان میدهد
imtidat ۱- امتداد ، کشش
۲- مدت زمان ، طول زمان
imtihan امتحان ، آزمایش
imtina امتناع ، خودداری ، رد
imtisal امتثال ، پیروی کردن ، مثل یا مثال آن شدن
imtisas مکیدن ، امتصاص
imtiyaz ۱- امتیاز ، برتری ، مزیت
۲ - اجاره‌ای که دولت بسرای استخراج معدن و امثال آن بیك شرکت یا مؤسسه‌ای میدهد
imtiyazlı برتر ، دارای حق برتری ، ممتاز
imtizaç ۱- امتزاج ، آمیختگی ، ترکیب‌شدن چند جسم ۲- هم‌افق شدن ، باهم جورگشتن ، دوستی
imza امضاء
imzalamak امضاء کردن
imzalanmak امضاء شدن
imzalatmak بامضاء رسانیدن
imzalı امضاء دار ، دارای امضاء ، امضاء شده
imzasız بی‌امضاء ، امضاء نشده
in سوراخ یا خانهٔ حیوانات وحشی
inadına از لج او ، برای لجاجت با او ، روی اجبازی
inan باور ، اعتقاد ، ایمان
inanç ایمان ، اعتقاد ، عقیده
inandırılmak اقناع یا باور یا قبول کرده شدن
inandırmak قبولاندن ، اقناع کردن ، مطمئن ساختن
inanılmak باور شدن ، قبول شدن
inanış باور ، عقیده ، اعتقاد ، ایمان
inanlı مؤمن ، معتقد
inanmak باور کردن ، قبول کردن ، اعتماد کردن ، ایمان داشتن
inansız بی‌عقیده ، بی‌ایمان
inat لج ، ستیزه ، لجوج
inatçı لج باز ، کج خلق ، ستیزه گر ، کله شق
inayet عنایت ، لطف ، احسان
ince ۱- نازك ، باریك ، ضعیف ، تنگ ، دقیق ، ظریف ۲- مؤدب
incecik خیلی نازك یا باریك یا ظریف، کوچولو
inceleme بررسی ، تدقیق ، مطالعه
incelemek بررسی کردن ، تدقیق یا مطالعه کردن
inceletmek مورد بررسی قراردادن ، توسط دیگری مطالعه یا تدقیق کردن
incelik نازکی ، باریکی ، ظریفی ، دقت
incelmek ضعیف شدن ، لاغر شدن ، نازك شدن ، باریك شدن
inceltmek نازك کردن ، باریك کردن ، ضعیف کردن ، لاغر کردن
ince saz دستهٔ ساز و آواز که از خوانندگان و نوازندگان نی و کمان و طنبور و عود و قانون و غیره تشکیل شده باشد
inci مروارید ، لؤلؤ ، در
incik ۱- ضرب خورده ، آزرده
۲- قلم یا ساق پا

شکافته شدن
infilâk انفجار ، منفجرشدن ، ترکیدن مواد منفجره
infirat انفراد ، فردشدن ، تنهائی ، عزلت
infiratçı گوشه‌گیر ، منزوی ، پیرو سیاست انزوا
infisah انفساخ ، فسخ شدن ، منحل شدن ، لغو شدن
Ingiliz انگلیس
Ingiliz anahtarı آچار فرانسه
Ingilizce بانگلیسی ، بزبان انگلیسی
Ingiltere انگلستان
inha پیشنهاد استخدام یا ترفیع یا انتصاب که به‌مقام بالاتر یا به‌وزارت مربوطه تقدیم میشود
inhidam انهدام ، فروریختن ، پائین آمدن یا بزیر آمدن بنا و غیره در اثر خرابی
inhilâl ۱ـ انحلال ، منحل‌شدن ۲ـ حل شدن ، ذوب شدن
inhimak انهماك ، اعتیاد ، ابتلاء ، تمایل
inhina ۱ـ انحناء ، منحنی‌شدن، خمیدگی ۲ـ پستی ، خم شدن ، چاپلوسی، تملق
inhiraf انحراف ، منحرف شدن ، از راه دررفتن
inhisar انحصار ، منحصر ، محصور یا مخصوص‌بودن کاری یا امری به کسی یا ادارهٔ مخصوصی
inhitat انحطاط ، فرودآمدگی ، پستی
inhizam انهزام ، منهزم شدن ، شکست خوردن ، هزیمت یافتن ، مغلوب شدن لشکر
inikas انعکاس ، منعکس شدن
inikat انعقاد ، منعقد شدن ، بسته شدن
inildemek ناله‌کردن
inilmek پیاده‌کرده‌شدن ، پائین‌آورده‌شدن
inilti صدای ناله و انین

Incil انجیل
incinmek ۱ـ رنجیدن ، آزردن ، مکدر شدن ۲ـ ضرب خوردن یا دیدن
incir انجیر
incirlik باغ انجیر
incitici ۱ـ رنجاننده ، برخورنده ، مکدرکننده
incitmek رنجاندن ، رنجانیدن ۲ـ آزردن ، ضرب واردآوردن، دردآوردن
incizap انجذاب ، کشش
indî از پیش خود ، خودسرانه
indifa آتش‌فشانی ، فوران
indifaat ۱ـ مواد مذابهٔ آتش‌فشانی ۲ـ(مج) جوشهای صورت، جوشهای غرور جوانی
indifaî سنگ یا خاکسترهائی که از دهانهٔ کوه آتش فشان بیرون میریزند و اراضی اطراف آن‌که از این مواد پوشیده میشوند ، سنگها و سایر مواد آتش فشانی
indinde در نزد او ، در نظر او ، پیش او
indirgemek ۱ـ (شیم) آزادکردن اکسیژن یك اکسید و باقی گذاردن فلز آن اکسید ۲ـ(ریض)مختصرتر یا خلاصه‌کردن یك جملهٔ ریاضی
indirmek پائین‌آوردن ، تنزل دادن ، پیاده‌کردن
inek ۱ـ گاو ماده ۲ـ (مج) خرکار ، برکار ، احمق
inekçi گاودار ، گاوچران
ineklik ۱ـ آخورگاو ۲ـ (مج) حماقت ، خریت
infak انفاق ، نفقه دادن
infaz انفاذ ، اجرا
infial انفعال ، عصبانیت ، غیظ ، خشم
inficar ۱ـ انفجار، ترکیدن ۲ـ بازشدن ،

۲- (مج)خوش‌اخلاق ، بامروت
insanca ۱- مثل آدم ، انسان‌وار ۲- از لحاظ انسان
insancıl اهلی ، خانگی ، حیوانی که از انسان نمی‌گریزد ، دست‌آموز
insanî انسانی
insaniyet=insanlık انسانیت ، عالم انسانیت
insaniyetli باادبانه ، مثل انسان
insanlık انسانیت
insanüstü فوق‌البشر ، خارق‌العاده
insicam انسجام ، منظم و روان‌بودن کلام یا نوشته ، روان شدن
insicamlı سلیس ، روان و منظم
insicamsız غیرسلیس ، غیرمنظم ، ناجور
insiyak انسیاق ، غریزه ، سوق طبیعی ، هوش طبیعی
insiyakî غریزی
inşa ۱- انشاء ، آفریدن ، بوجودآوردن ۲- ساختمان ، بنا کردن ۳- نثر ادبی
inşaat امور ساختمانی ، بنا ، ساختمان ، عمارت
inşaatçı بنا ، معمار، مقاطعه‌کار ساختمانی
inşallah انشاءالله ، اگر خدا بخواهد
inşat شعر یا یك قطعهٔ ادبی را باصدای بلند خواندن ، انشاد
inşırah انشراح ، خوشحالی ، انبساط
intaç انتاج ، نتیجه‌گرفتن ، به نتیجه رسیدن
intak ۱- به‌نطق‌آوردن ، به‌حرف‌آوردن ، انطاق ، بزبان‌آوردن ۲-(ادب) یك صنعت ادبی که بزبان حال اشیاء یا حیوانات صحبت میکنند مثلا: «گرگ به‌گوسفند گفت...»
intan (طب) داخلی ، عفونی
intanî (طب) مرض عفونی ، میکروبی ، مسری

inim inim ناله و فغان ، نالهٔ متمادی
iniş ۱- شیب ، نشیب ، سرازیری ۲- پیاده‌شدگی ، فرودآمدگی ، پائین‌آمدگی
inkâr انکار ، عدم قبول ، نشناختن
inkıbaz انقباض ، یبوست ، امتلاء یا قبض معده ، جمع شدگی
inkılâp ۱- انقلاب ، عوض شدن ، برگشتن ازحالی‌به‌حالی ۲-آشوب، شورش
inkılâpçı طرفدار انقلاب ، شورش طلب ، عصیان‌گر
inkıraz انقراض ، نابودی ، ازمیان رفتن، منقرض شدن
inkısam منقسم شدن ، انقسام ، قسمت‌شدن
inkıta انقطاع ، بریدگی ، قطع شدن ، قطع علاقه کردن
inkıyat انقیاد ، گردن نهادن ، مطیع و منقاد شدن
inkisar ۱- انکسار ، شکستگی ۲- نفرین ، لعنت فرستادن
inkişaf پیشرفت ، ترقی ، بهبودی
inlemek ۱- نالیدن ، ناله و زاری کردن ۲- فریاد و غرش کردن
inletmek صدای نالهٔ کسی را درآوردن ، به‌ناله آوردن ، (مج) ظلم و ستم و اذیت و جور و جفا کردن
inme ۱- عمل پیاده شدن ، عمل فرودآمدن یا پائین‌آمدن ۲- فلج، سکته ۳-کشش آب دریا ، جزر
inmek پیاده شدن ، پائین آمدن ، فرودآمدن
inmeli فالج ، مفلوج
insaf انصاف ، مروت ، نصفت
insaflı منصف ، باانصاف
insafsız بی‌انصاف
insafsızlık بی‌انصافی
insan ۱- انسان ، آدم ، بشر

intaniye (طب) قسمت امراض عفونی ، بخش امراض واگیری ، مسریه
intiba انطباع ، تأثیر یا نقش شدن چیزی در فکر انسان ، حس
intibah انتباه ، بیداری ، تنبیه شدن
intibak انطباق ، جورآمدن ، سازش ، منطبق شدن
intibaksızlık عدم انطباق ، ناجوری
intifa انتفاع ، نفع‌کردن ، سودبردن
intiha پایان ، نهایت ، انتهاء
intihal دزدی تألیفات یا اختراعات یا افکار دیگران ، انتحال
intihap انتخاب ، برگزیدن
intihar انتحار ، خودکشی
intikal ۱ــ انتقال ، منتقل شدن ، نقل مکان ۲ـ درك کردن مطلب ، ملتفت شدن
intikam انتقام ، کینه‌توزی
intikamcı انتقام‌جو ، منتقم
intikat انتقاد ، تنقید ادبی یا علمی
intisap ۱ـ انتساب ، نسبت داشتن ، بستگی داشتن ۲ــ انتصاب ، گماشتن
intişar پراکنده شدن ، منتشرشدن ، نشرشدن ، انتشار
intizam انتظام ، نظم و ترتیب ، سامان‌گرفتن
intizamlı منتظم ، مرتب
intizamsız بی‌نظم ، بدون انتظام ، بی‌ترتیب ، پریشان
intizar ۱ـ انتظار ، چشم براهی ، چشم‌براه بودن ۲ـ (عو) نفرین
inzal نزول یافتن ، انزال
inzar بیم دادن ، ترسانیدن ، انذار
inzibat انضباط ، نظم و ترتیب
inzimam منضم شدن ، پیوست شدن ، اضافه شدن ، انضمام
inziva گوشه‌گیری ، انزوا ، گوشه‌نشینی

ip ۱ـ نخ ، بند ، رشته ۲ـ ریسمان ، طناب
ipek ابریشم ، حریر
ipekçi ابریشم یا حریرفروش
ipekli ابریشمی
ipham ابهام ، غیرواضح بودن ، مبهمی ، پیچیدگی در سخن
ipince خیلی نازك یا باریك
ipka ۱ـ ابقاء ، باقی‌گذاردن ۲ـ رفوزه شدن ، در کلاس ماندن
iplememek (عو) کسی یا چیزی را بحساب نگرفتن ، حرمت‌نکردن به‌کسی اهمیت ندادن
iplik نخ قرقره ، نخ دوزندگی ، نخ پنبه
iplik çekmek ۱ـ نخ‌کشی کردن ازپارچه ۲ـ نخ ریستن
iplikhane کارخانهٔ نخ ریسی
ipliklenmek ریش شدن ، نخ نخ شدن
ipotek رهن ، گرو
ipotekli رهنی ، رهن‌گذارده شده ، گروی
ipotez قرضیه
ipsiz بی‌بند ، بی‌نخ ، (مج) بی‌بند و بار ، بی‌اراده
iptal ابطال ، فسخ ، لغو ، باطل‌کردن
iptida ابتداء ، آغاز ، بدایت ، اول
iptidaî ابتدائی ، اولی ، بدوی
iptilâ عادت ، اعتیاد ، ابتلاء
iptizal ابتذال ، پستی ، مبتذل شدن ، رسوائی ، بی‌ارزشی
irade میل ، خواست ، قصد ، عزم ، اراده
iradeli باراده ، باعزم
iradesiz ۱ـ بی‌اراده ، بی‌تصمیم ۲ــ بی میل
iradî ارادی ، قصدی ، اختیاری ، از روی میل و قصد
Iran ایران
Iranlı ایرانی
irat دخل ، درآمد ، عایدی

iraz اعراض ، مخالفت ، روبرگرداندن
irca ۱ـ پس‌فرستادن ، بازگردانیدن ۲ـ (فیز) آزاد کردن اکسیژن یك اکسید وباقی گذاردن فلز آن
اکسید ، (ریض) ساده یا مختصر کردن یـك جملـهٔ ریـاضی ، (=indirgeme)
irfan عرفان ، معرفت ، شناختن خدای متعال ، وقوف بدقائق چیزی (مقابل علم سطحی و قشری)
iri درشت ، کنده ، زمخت ، بزرگ
irileşmek درشت شدن
irilik درشتی ، بزرگی
irin جراحت ، چرك
irinlenmek چرك جمع شدن ، فساد یا جراحت جمع شدن
iriyari درشت و کنده
irkilmek یکه خوردن ، رم کردن
جمع شدن آب و غیره در مقابل مانعی
irkinti آبی که در محلی جمع شده باشد ، آب جمع شده در محلی ، بر که
irmik نوعی از آرد که دانه هایش درشت‌تر و زرد رنگ است
irs ارث
irsal فرستادن ، ارسال
irsaliye بارنامه ، صورت اشیاء ارسالی
irsî ارثی ، موروثی
irşat ارشاد ، هدایت ، راهنمائی
irtibat ارتباط ، پیوستگی ، بستگی ، مربوطیت
irtica ارتجاع ، بعقب برگشتن ، ضدیت و مخالفت باافکار پیشرفت ومترقی و تمایل باوضاع کهنه و قدیمی
irticaî ارتجاعی ، مربوط به ارتجاع ، ضد تجدد
irticalen=irticalî فوراً ، بالبداهه گفتن یا سرودن شعر ، ارتجالی

irtidat ارتداد ، مرتد شدن ، از مسلمانی برگشتن ، از دین برگشتن
irtifa بلندی ، ارتفاع ، قد
irtifak ارتفاق ، (در فقه) حق رجحان برای مالکین همجوار یا مالکین قدیم
irtihal ارتحال ، مردن ، درگذشتن ، فوت کردن
irtikap ۱ـ ارتکاب ، مرتکب شدن ، گناه کردن ۲ـ ارتشاء ، رشوت گرفتن
irtisam ارتسام ، رسم یا نقش کردن
irtişa ارتشاء ، رشوت گرفتن، رشوه خواری
irva آبیاری
is دوده ، سیاهی دوده
isabet اصابت ، برخوردن ، راست‌آمدن ، بهدف رسیدن
is'af قبول کردن خواهش کسی ، برآوردن، رواکردن ، اسعاف
isal ایصال ، رسانیدن
ise ادات شرط (مشتق از فعل irmek یا ermek) ، اگر باشد ، اما ، اگر
Isevi=Hıristiyan مسیحی ، عیسوی
Isevilik=Hıristiyanlık مسیحیت
Isfenks مجسمهٔ ابوالهول
ishakkuşu مرغ حق ، نوعی پرنده از فامیل گنجشك که شبها میخواند
ishal اسهال ، بیرون روی
isilik جوش بدن ، عرق‌جوش ، عرق‌سوز
isim اسم ، نام
iska اسقاء ، آب دادن
iskambil ۱ـ ورق‌بازی ۲ـ بازی ورق
iskân اسکان ، سکونت‌دادن ، ساکن کردن، نشاندن
iskandil ۱ـ میل زدن ، اندازه گیری عمق دریا ، تعمیق ۲ـ آلت اندازه گیری عمق دریا ۳ـ (مج)

استمزاج ، آزمایش ، بررسی
Iskandinav اسکاندیناوی ، کشور اسکاندیناو
iskarpin نوعی کفش ظریف و سبك
iskât اسکات ، ساکت کردن ، خاموش کردن
iskele ۱ـ اسکله ۲ـ چوب‌بستی که برای کار های ساختمانی بپا میکنند ۳ـ سمت چپ کشتی
iskelet اسکلت ، استخوان‌بندی بدن انسان یا حیوان
iskemle چهارپایه ، صندلی بدون پشتی
iskete نوعی گنجشك خوش‌خوان
Iskoç اسکاتلندی ، مربوط به اسکاتلند
Iskoçya اسکاتلند
Iskoçyalı اسکاتلندی ، اهل اسکاتلند
iskolastik اسکولاستیك ، مدرسه‌یی ، متعلق بمدرسه‌های قرون وسطی، فلسفه‌ای که اساس دین‌را غیرقابل تغییر دانسته و دلائل عقلی را بر اساس آن تطبیق و تدریس میکردند
iskonto تخفیف ، تنزیل
iskorbüt مرضی که از بی‌ویتامینی بوجود میآید و باعت ریختگی گوشت دندان وغیره میشود
iskorpit نوعی ماهی کوچك که دارای سر بزرگ میباشد
Islâm اسلام ، مسلمان ، مسلمانی
Islamiyet مسلمانی
Islav قوم اسلاو ، نام قوم و زبانهای روسی، لهستانی ، صربی و بلغار
islemek ۱ـ دود دادن ۲ـ دوده دادن ، سیاه کردن
islenmek دود کردن چراغ و غیره ، دوده گرفتن ، از دود یـا دوده سیاه شدن
islim بخار ، بخاری که برای مصرف کردن حاضر میشود
Islovak از اهل اسلواك

Isloven یکی از اقوام اسلاو که در یوگوسلاوی ساکنند
ismen اسماً
ismet عصمت ، پاکدامنی ، عفت
isnat ۱ـ اتهام ، نسبت دادن ۲ـ افتراء
Ispanya اسپانیا
Ispanyol اسپانیائی
Ispanyolca بزبان اسپانیائی
ispanyolet نوعی کشو یا چفت پنجره
ispat اثبات، ثابت کردن ، به‌ثبوت رساندن
ispati=sinek ورق گشنیزی (در ورق بازی)
ispenç مرغ یا خروس کتوله ، مرغ از جنس ریز
ispençyarî=eczacılık دوا سازی ، داروگری ، دارو سازی
ispermeçet موم سفید ، موم کافوری ، روغن یا پیه که ازوال‌ماهی‌میگیرند و ازآنِ شمع میسازند
ispinoz نوعی پرندهٔ خوش‌خوان از فامیل گنجشك که دارای منقارمخروطی کوتاه‌بوده جلو سینه‌اش‌سبز مایل به‌آبی و پرهای‌گردن و شکم‌آن قرمز میباشد
ispir بهتر ، کارگری که کارهای اسب یا ارابه را انجام میدهد
ispiritizme=ispritizma حضار ارواح
ispirto الکل
ispirtoluk چراغ الکلی
ispit پره‌های چرخ ارابه
ispritizma احضار ارواح ، عقیده باینکه روح مردگان‌را میتوان‌حاضر کرد
israf اسراف ، زیاده روی ، ولخرجی ، تبذیر
istalagmit=dikit شکل مخروطی که ازچکیدن قطرات‌آب بیکربنات و کانسیم درغارها بوجود میآید، گل مهستك معکوس

استالاکتیت ، istalaktit=sarkit
ستون آهکی مخروطی‌شکل معلق
درسقف غارها که در نتیجهٔ چکیدن
قطرات آب محلول بیکربنات کلسیم
تولید میشود
نوعی لبادهٔ یقه‌بسته یا ردنکت istanbulin
که از دورهٔ تنظیمات (۱۹۰۸ـ
۱۸۳۹) تا زمان مشروطیت
مأمورین عثمانی وبزرگان دولت
می‌پوشیدند
استاندارد istandart=standart
۱ـ ایستگاه راه‌آهن istasyon
۲ـ مرکز مطالعات (مترولوژی
یا زراعی)
آمار ، احصائیه istatistik
(حق) حفظ وضعیت قبل در istatüko
عهدنامه‌ها و قراردادها
نوعی ماهی کوچك بدون پولك istavrit
صلیب ، خاج istavroz
میل ، درخواست ، تقاضا ، istek
خواهش ، آرزو
۱ـ نیزه ، چوب‌بیلیارد، isteka=istika
تختهٔ کوچك یا تکه استخوانی که
در چاپخانه ها برای تا کردن
فرمهای کاغذ چاپ شده بکارمیبرند
تشویق کردن ، isteklendirmek
سر میل آوردن
خواهان ، طالب istekli
بی‌میل ، بی‌اشتها isteksiz
اراده وآرزو که بصورت فعل و istem
عمل درآید
خواستن ، طلب کردن ، istemek
تقاضا کردن ، مطالبه کردن ،
خواهش کردن ، آرزو داشتن ،
احتیاج داشتن ، میل داشتن
خواسته شدن ، تقاضا شدن ، istenmek
طلب کرده شدن ، لازم بودن ،
مورد تقاضا و حاجت بودن

تندنویسی istenografi=stenografi
استپ ، نام جلگه‌های بزرگ istep=step
علفزار جنوب روسیه و آسیای روس
هیستری ، مرض عصبی یا روحی و isteri
خیالی که باعث اختلال حواس
شده و گاهی انسان بصورت نعش
می‌افتد این مرض بیشتر درزنان
دیده میشود
کسی که مبتلا به بیماری isterik
هیستری است
استعانه ، طلب کمك یا مدد کردن، istigne
اعانت خواستن
احتوا ، اشتمال ، درخود گرفتن istiap
استیعاب ، فراگرفتن ، istiap etmek
در خود گرفتن ، اشغال کردن
۱ـ استعاره ، عاریه گرفتن istiare
۲ـ (ادب) یکی از انواع مجاز
است وآن عبارت است از اضافت
(نسبت) مشبه به‌بمشبه با علاقه ،
پس اگر مشبه به‌ذکر ومشبه ترك
شود استعاره مصرحه است و اگر
عکس‌شود استعاره مکنیه‌است
استبداد ، خود رأی بودن istibdat
استعجال ، عجله و شتاب کردن istical
استیجار ، اجاره کردن isticar
استجواب ، جواب خواستن ، isticvap
طلب جواب
عرضحال ، عریضه istida=dilekçe
استعداد ، قابلیت برای کار یا istidat
فهمیدن چیزی
بااستعداد istidatlı
استدلال ، دلیل آوردن ، istidlâl
باآوردن دلیل و برهان نتیجه
بدست آوردن
اشیاء و کالاها را روی هم چیدن istif
بطوریکه نریزند، منظم جمع کردن
و رویهم چیدن
استعفاء ، کناره گیری ازکار یاخدمت istifa

istifade استفاده ، فایده‌بردن
istifçi ۱ـ کسی که کالا و اجناس را روی هم منظم و مرتب می‌چیند ۲ـ محتکر
istifçilik احتکار
istifham استفهام ، پرسش ، سؤال
istiflemek منظم چیدن و جمع کردن روی هم
istifrağ استفراغ ، قی کردن ، بالاآوردن
istifsar استفسار ، سؤال کردن ، پرسیدن
istiğfar استغفار ، طلب مغفرت ، طلب آمرزش ، توبه کردن
istiğna استغناء ، بی‌نیازی ، توانگری ، عدم احتیاج
istiğrap استغراب، عجیب وغریب شمردن، تعجب کردن
istihale استحاله ، از حالی به‌حالی دیگر برگشتن ، تغییر ماهیت دادن ، دگرگون شدن
istihare استخاره ، وضو گرفتن و بخواب رفتن برای اینکه خواب خوبی ببینند ، تفأل از راه خواب
istihbar استخبار ، خبر گرفتن
istihbarat اطلاعات ، سرویس گرفتن خبر یا اطلاع ، گیشهٔ اطلاعات
istihdaf استهداف ، هدف گیری کردن ، قصد کردن
istihdam استخدام ، بخدمت گرفتن
istihfaf استخفاف ، سبک و خفیف یا کم شمردن ، کوچک یا خوار شمردن
istihkak ۱ـ استحقاق ۲ـ حق‌داشتن ، سزاوار بودن ۳ـ پاداش ، سهم ، حصه، حق ۴ـ صورت وضعیت کار مقاطعه کار
istihkam (نظ) استحکام ، قلعه یا محل مستحکمی که برای مقاومت با دشمن تهیه میشود
istihkamcılık (نظ) مهندسی استحکامات نظامی
istihkar حقیر شمردن ، خوار شمردن ، استحقار
istihlâk مصرف ، خرج ، صرف
istihlâk etmek صرف کردن ، خرج کردن ، مصرف کردن ، بمصرف رساندن
istihraç ۱ـ استخراج ، بیرون آوردن ، ازچیزی چیزدیگر را درآوردن ۲ـ نتیجه گرفتن از حرف یا موضوعی ، درك کردن یا نتیجه بیرون آوردن
istihsâl ۱ـ استحصال ، محصول گیری ، تولید یا استخراج ۲ـ استخراج یا تولید یا استحصال از معدن یا کارخانه و غیره
istihza استهزاء ، ریشخند ، دست‌انداختن
istihza etmek مسخره کردن ، دست‌انداختن ، استهزاء کردن
istihzar حاضر کردن (استحضار)
istihzarat تهیهٔ مقدمات ، مقدمات حاضر شدن
istika=isteka استخوانی که کفاشها برای برق‌انداختن وشفاف کردن به‌کف یا ته‌کفش میمالند
istikamet ۱ـ سمت ، سو ، طرف ۲ـ راستی ، درستی ، درستکاری
istikbal ۱ـ پیشواز یا پیش‌باز رفتن ، استقبال ۲ـ آینده ، آتیه
istiklâl استقلال ، آزادی ، خودمختاری، مستقل بودن
istikra (منط) استقراء ، از جزئی به‌کلی پی بردن
istikrah استکراه ، کراهت داشتن ، ناخوش داشتن ، کریه شمردن
istikrar استقرار ، پابرجا شدن ، قرارگرفتن ، مستقر شدن

استقراض ، قرض خواستن ، قرض یا وام گرفتن istikraz

استکثار ، زیاد دیدن ، بسیار شمردن istiksar

استکشاف ، کشف کردن ، بازدید و تحصیل اطلاعات مقدماتی، کشف istikşaf

کسی را وادار به‌نوشتن چیزی کردن برای تطبیق خط، درمحاکم برای شناختن خط یا مکتوب یا امضاء وادار کردن به‌نوشتن istiktap

استیلاء ، غلبه ، تاخت و تاز ، هجوم ، چیرگی ، تحت تسلط درآوردن istilâ

استیلاءگر ، غلبه‌کننده istilâcı

استعلام ، طلب علم و اطلاع کردن ، خبر خواستن یا پرسیدن ، اطلاع بدست آوردن istilâm

قلم خودنویس istilo

استلزام، لازم‌آمدن ، مستلزم بودن istilzam

بخار، بخاری که‌برای کار یا حرکت آماده و جمع میشود istim—islim

استماع ، شنیدن istima

استعمال ، بکاربردن istimal

استنباط ، درك کردن ، درآوردن چیزی از چیز دیگر ، دریافتی istimbat

کشتی کوچك بخاری istimbot

استمداد ، مددخواستن ، کمك خواستن istimdat

بملکیت خود درآوردن ، جائی را بملکیت عمومی برای منافع یا فوائد عامه درآوردن ، تملك یا تصاحب ملك اشخاص در مقابل پرداخت قیمت عادله از طرف شهرداری یامؤسسات دولتی istimlâk

استمناء ، جلق‌زدن istimna

استمرار، مداوامت ، دوام‌داشتن، مستمربودن istimrar

استمزاج ، زمینه بدست‌آوردن ، کشف مطلب کردن istimzaç

حق) نیابت قضائی ، استنابه istinabe

ستناداً ، برحسب سند یادلیل، بموجب istinaden

قد) استیناف ، (حق) طلب رسیدگی از محکمهٔ بالاتر istinaf

نس‌گرفتن ، مأنوس شدن ، آشنا شدن istinas

استناد istinat

استنکاف ، سرپیچی ، خودداری ، رد کردن istinkaf

استنساخ ، رونویس کردن ازروی نسخه یا کتاب دیگر istinsah

استنتاج ، نتیجه‌گیری ، نتیجه گرفتن از مقدمه istintaç

استنطاق ، بازپرسی istintak

استراحت ، راحت کردن istirahat

استرداد ، پس‌دادن ، برگرداندن istirdat

استرحام ، خواهش ، استدعا ، تمنا istirham

استدعا یا خواهش یا تمنا کردن istirham etmek

صدف خوراکی ، نرم تن ، گوشت صدف خوراکی istiridye

استرقاب ، هم‌چشمی ، رقابت ، رقیب شمردن ، حسادت istirkap

استیصال ، از بیخ و بن کندن ، ریشه‌کن کردن istisal

خوار و بی‌اهمیت شمردن ، کوچك شمردن ، استصغار istisgar

روی خوش نشان‌ندادن به‌مهمان ، بسردی‌رفتار کردن، محل‌نگذاشتن، اهمیت ندادن به‌مهمان ، استثقال istiskal

استثمار ، کسی‌را بکاری واداشتن واز دسترنج او بهره‌بردن، تحت istismar

تسلط و بهره برداری درآوردن
مملکتی قوی مملکتی ضعیف را
istisna استثناء ، تبعیض ، جدا
istisnaî استثنائی ، معاملهٔ مخصوص
نسبت به‌چیزی یا کسی
istisnasız بدون استثناء
istişare استشاره ، طرف شور و مشورت
قراردادن ، صلاح اندیشی کردن
شور کردن با کسی و رأی او را
خواستن
istişhat استشهاد ، شهادت خواستن ،
شاهدآوردن
istişmam استشمام ، بو کردن ، بو کشیدن،
بوئیدن، (مج) بوبردن ، ملتفت
شدن ، احساس کردن
istitaat استطاعت ، قوت ، قدرت ، توانائی
istitale طولانی‌شدن ، بطول انجامیدن ،
استطاله
istitrat استطراد ، گریز ، یك جمله یا
سخن معترضه درمیان جمله‌آوردن
که مربوط به‌اصل موضوع یامطلب
نباشد
istitraden بطور استطراد ، استطراداً ،
بطور جملهٔ معترضه
istiva ۱ـ استواء ، مساوی بودن
۲ـ خط یا منطقهٔ استواء که در
ترکی جدید (اکواتر) میگویند
istizah استیضاح ، توضیح خواستن ،
استیضاح نمایندگان مجلس از
وزراء
istizan استیذان ، اذن یا اجازه‌خواستن
یا گرفتن
istop—stop ایست!
istop etmek ایستادن ، توقف کردن
istor پردهٔ قرقره‌ای فنردار پنجره
İsveç سوئد
İsveçli سوئدی ، اهل سوئد
İsviçre سوئیس

İsviçreli سوئیسی
isyan عصیان ، طغیان ، نافرمانی
isyankâr عصیان‌گر ، عاصی
iş کار ، عمل ، وظیفه ، شغل ، پیشه
işaa اشاعه ، شایع ، فاش و آشکارکردن
چیزی
işaçmak کار را مشکل کردن ، درد سر
تولید کردن
iş adamı مردکار ، اهل کسب وکار ، کاری
iş'ar خبردادن ، اطلاع دادن ، اشارداشتن
işaret ۱ـ علامت ، نشان ۲ـ اشاره
işaret etmek اشاره‌کردن با چشم یا
انگشت و غیره
işaretleşmek به‌هم اشاره‌کردن ،
رد و بدل کردن اشاره
işba اشباع ، سیر کردن ، پر کردن
iş başı سر ساعت کار ، اول وقت یا
ساعت کار
iş birliği همدستی ، همکاری ، تعاون
iş bitirmek کار را راه‌انداختن ،
کارکسی را انجام دادن
iş bölümü تقسیم‌کار یا وظائف
işbu این‌ا ، موضوع مورد بحث ،
شی حاضر
işçi کارگر ، عمله
işçilik ۱ـ کارگری ۲ـ مزد ، اجرت ،
کارمزد ۳ـ کار ، زحمت ، دستمزد
کارگر
işemek ادرار کردن ، شاشیدن ،
شاش کردن
işetmek سرپا گرفتن ، وادار به‌شاش کردن
işgal ۱ـ اشغال ، مشغول کردن ،
وقت گرفتن ۲ـ تصرف کردن ،
ضبط کردن یا گرفتن جا یا محلی
işgal altında در تحت تصرف یا تسلط
iş görmek ۱ـ کارکردن ۲ـ بدرد
خوردن ، بکارآمدن
iş göstermek کارفرمائی کردن

کار ، وظیفه ، کار و بار **iş güç**
کارگذار ، نایب سفیر ، شارژدافر **işgüder = maslahatgüzar**
متظاهر ، خودنما ، کسی که خوش خدمتی میکند ، بادمجان دور قاب چین **işgüzar**
خوش‌خدمتی، کسی که با تظاهر و خوش‌خدمتی خود را مینمایاند **işgüzarlik**
اشهاد ، شاهدآوردن **işhat**
شنیده شدن ، بگوش رسیدن **işitilmek**
۱ـ شنوائی ، سمع ۲ـ حرف شنوی **işitme**
شنیدن **işitmek**
حرف نشنوی ، کری ، گوش سنگینی **işitmemezlik**
خود را به نشنیدن زدن ، نشنیده گرفتن **işitmemezlikten gelmek**
شنواندن ، وادار به شنیدن کردن **işittirmek**
کار را بهم زدن ، خراب کردن ، افساد کردن **iş karıştırmak**
شکمبه ، معدهٔ حیوانات علفخوار **işkembe**
شکمبه فروش **işkembeci**
شکنجه ، رنج ، عذاب **işkence**
شك ، شبهه ، گمان ، ظن ، وسوسه **işkil**
شك و شبهه کردن ، وسوسه و وهم کردن **işkillenmek**
شکاك ، وسوسه‌ای **işkilli**
نوعی ماهی پهن **işkine**
پرکار ، پررفت و آمد **işlek**
معامله ، عملیات حساب **işlem**
۱ـ کاردستی ، گلدوزی ، زربافی ، عملیات ریزه‌کاری و گلدوزی و امثال آن ۲ـ عمل کرد **işleme**
۱ـ عمل کردن ، کار کردن ، مواد خام را عمل‌آوردن ، عمل کردن یا وارد کردن عملیات حساب در دفاتر ۲ـ نفوذ کردن ، اثر کردن ۳ـ دستدوزی، ریزه‌کاری، **işlemek**

یا کاردستی کردن
یارچهٔ گلدوزی ، زر دوزی ، کاردستی ، دست دوزی **işlemeli**
بکار افتادن ، روی چیزی کاری شدن ، عمل‌آورده شدن **işlenmek**
بهره‌برداری ، اداره یا مؤسسهٔ بهره‌برداری که کاری را از پیش میبرد مانند مؤسسهٔ اتوبوس‌رانی وغیره ، مؤسسهٔ بهره برداری **işletme**
عملی که مؤسسه یا بنگاهی انجام میدهد **işletmecilik**
۱ـ بهره‌برداری کردن . کار انداختن ۲ـ (عو) مسخره کردن ، ریشخند کردن ، سر بسر گذاردن ، گولزدن بقصد شوخی و تفریح **işletmek**
کارگاه **işlik**
اشاره ، چشمك ، علامت‌دادن یا اشاره با چشم یا سر **işmar**
اشمئزاز ، نفرت و بیزاری از چیزی ، اکراه داشتن ، صورت ترش کردن **işmizaz**
بساط یا طبق یا دستگاه فروشندگان دوره‌گرد یادستفروش **işporta**
دستفروش ، دوره‌گرد ، فروشندهٔ سیار **işportacı**
باکوشه یا کنایه فهماندن **işrap**
می ، نوشابه ، میخواری **işret**
میخواری ، عیش و نوش کردن ، مشروب خوری ، باده گساری **işret etmek**
بی‌کار ، بدون شغل **işsiz**
بیکاری ، بی‌شغلی **işsizlik**
اشتها **iştah**
۱ـ پراشتها ، بااشتها ۲ـ خواهان ، طالب ، مایل **iştahlı**
بی‌اشتها ، بی‌میل **iştahsız**
اینك ، این است ، این ا ، بفرمائید **işte**

زور داده شدن
itfa ۱ـ خاموش کردن ، فرونشاندن آتش، اطفاء ۲ـ (تج) قرضی‌را پرداختن و حساب را بستن یا تصفیه‌حساب
itfaiye آتش‌نشانی ، اطفائیه
ithaf اتحاف، تحفه‌دادن ، اهداء ، (مج) نوشته یا کتابی را بنام کسی اهداء کردن
ithal ۱ـ ادخال ، داخل کردن ، وارد کردن ، تو کردن ۲ـ (تج) واردات
ithalât واردات ، اجناس واردات تجارتی
ithalâtçı تاجر واردکنندهٔ اجناس خارجی
ithal mal مال وارداتی ، واردات تجارتی
itham اتهام ، متهم کردن ، تهمت زدن ، بدنام کردن
itibar ۱ـ اعتبار ، آبرو ، قدر و منزلت ، پایه و مقام ، ارزش ۲ـ (تج) اعتبار بانکی
itibaren ازآن تاریخ..... ، ازآن به‌بعد ، از آن یا از این موقع به بعد ، از تاریخ ....
itibarî فرضی ، قراردادی ، اعتباری
itibarlı معتبر ، محترم ، دارای اعتبار
itibarsız بی‌اعتبار ، غیرقابل اعتماد
itidal اعتدال ، میانه‌روی ، حد وسط ، حد متوسط
itikâf اعتکاف ، انزوا ، گوشه‌نشینی ، معتکف شدن برای عبادت
itikâl آب‌بردگی ، سایش ، وقتیکه آب یا سیل یا آب دریا قسمتی از خاك ساحل را می‌شوید یا میبرد آنرا (ائتکال) میگویند
itikat اعتقاد ، عقیده ، ایمان
itikatlı بااعتقاد ، معتقد ، مؤمن
itikatsız بی‌اعتقاد ، بی‌عقیده ، بی‌ایمان
itilâ اعتلاء ، ترقی
itilâf ائتلاف ، الفت یافتن ، دوستی، همکاری ، شرکت در کاری ، باهم‌کار کردن
işteşlik
işteşlik fiili (دس) فعل مشارکت
iştial اشتعال ، شعله‌ورشدن ، برافروختن، افروخته شدن
iştigal اشتغال ، مشغول بودن یا شدن به‌کاری یا چیزی
iştihar اشتهار ، شهرت یافتن ، مشهور شدن
iştika شکایت کردن ، گله‌کردن یاداشتن، شاکی بودن
iştikak اشتقاق ، مشتق شدن ، جداشدن ، گرفتن کلمه‌ای از کلمهٔ دیگر ، شکافتن
iştira خریداری کردن ، خریدن ، خرید
iştirak اشتراك ، شرکت ، مشارکت ، شریك شدن
iştiyak اشتیاق ، شوق ، میل
işve عشوه ، ناز
işvebaz عشوه‌باز
işvekâr عشوه‌گر
it سگ ، (مج) آدم پست و بی‌تربیت
ita اعطاء ، بخشش
ita emri امر یا حکم اعطاء یا بخشش که از اداره‌ای صادر میشود
itaat اطاعت ، فرمانبرداری ، حرف شنوی
itaatli بااطاعت ، حرف شنو ، مطیع
itaatsiz نافرمان ، حرف‌نشنو
italik حروف لاتینی بشکل دستنویسی ، حروف(دراصطلاح چاپ) یکبری. خوابیده ، کج
Italyan ایتالیائی ، اهل ایتالیا
Italyanca زبان ایتالیائی
itap عتاب ، سرزنش ، ملامت
itdirseği=arpacık گل مژه ، سنده‌سلام
itelemek هل‌دادن ، زور دادن ، جلو راندن ، فشاردادن
itilmek هل داده‌شدن ، جلو رانده شدن،

دست بهم دادن

itilme ۱ـ هل دادگی ، برانگیختگی ، هل، تکان‌خوردگی۲ـ (دراصطلاح روانشناسی) احتباس ، جمع‌شدن انگیزه‌های درونی‌درتحت‌الشعور

itilmek هل داده شدن ، تکان داده شدن ، برانگیخته شدن ،

itimat اعتماد ، اطمینان ، تکیه‌کردن ، باور

itimatname اعتماد نامه ، نامه‌ای‌که از طرف رئیس دولت به سفیر یا نمایندهٔ سیاسی داده میشود که به رئیس دولت طرف ابراز نماید

itimatsızlık عدم اعتماد ، بی‌اعتمادی

itina اعتناء ، اهمیت ، دقت

itinalı مهم ، قابل اعتناء و اهمیت ، با اهیمت

itinasız بی‌اهمیت ، بی‌اعتناء

itiraf اعتراف ، اقرار

itiraz اعتراض ، عدم قبول

itirazcı معترض ، (مج) لجوج

itisaf اعتساف ، ظلم ، ستم

itişmek همدیگر را هل یا زور یا تکان دادن

itiyat اعتیاد ، عادت‌کردن ، خوگرفتن

itizal اعتزال ، کناره‌گیری ، گوشه‌گیری

itizar اعتذار ، عذرآوردن ، عذر طلبیدن

itlâf اتلاف ، تلف‌کردن ، تباه‌کردن ، نابود ساختن

itlik (مج) سگ بودن ، بی‌ادبی ، پستی

itmam اتمام، تمام‌کردن، بانجام رساندن، خاتمه دادن

itmek هل دادن ، جلو راندن ، فشاردادن

itminan اطمینان ، اعتماد ، خاطرجمعی

ittirat اطراد ، پشت سر هم آمدن ، ردیف شدن

ittiba اتباع ، متابعت‌کردن ، پیروی‌کردن

ittifak اتفاق ، متفق شدن

ittiham اتهام ، متهم‌کردن ، تهمت زدن

ittihat اتحاد ، متحد شدن ، یکی‌شدن

ittihaz اتخاذ ، اخذکردن ، قبول‌کردن ، صاحب شدن

ittika اتقاء ، تقوی‌کردن ، اجتناب از مناهی

ittikâ اتکاء ، تکیه‌کردن

ittisal اتصال، وصل‌شدن یا کردن،پیوستگی

itüzümü سگ انگور

ivaz عوض ، چیزی‌که بجای چیز دیگر داده یا گرفته شود ، اعواض

ivedi فوری

ivedilikle بطور فوری ، باعجله ، بفوریت

ivicaç اعوجاج ، کجی، پیچیدگی

ivmek عجله‌کردن ، عجله داشتن ، شتاب‌کردن

iye مالك ، صاحب

iyelik مالکیت ، ملکیت

iyelik eki (دس) پسوند ملکیت مانند، ـsi ، ـsı ، ـi ، ـı (مثال ، ev=خانه و ev_i=خانه‌اش)، ضمیر ملکی متصل

iyi=eyi خوب ، نیك ، خوش، خیر، سالم ، صحیح

iyice نسبتاً خوب، قدری خوب، بطورحسابی

iyicene بطور کافی ، خوب و حسابی

iyileşmek خوب شدن ، سالم شدن ، بهبودی یافتن ، اصلاح شدن

iyileştirmek خوب‌کردن ، سالم‌کردن ، اصلاح‌کردن

iyilik خوبی، انسانیت، نیکی، فایده یا نفع

iyilikçi=iyilik sever نیکوکار ، خیرخواه ، خیر

iyimser خوش‌بین ، نیك‌بین

iyimserlik خوش‌بینی ، نیك‌بینی

iyon (فیز) ایون ، اتم الکترولیت‌که حامل بار الکتریکی‌است

iyot ید ، عنصر شیمیائی‌که از خاکستر نباتات دریائی استخراج میشود،

شبه‌فلزی است از دستهٔ هالوژن‌ها

iz رد پا ، نشان ، علامت ، اثر

izabe ذوب کردن ، آب کردن ، اذابه

izaç بعجز آوردن ، اذیت کردن ، ازعاج

izafe اضافه ، نسبت دادن ، ملحق کردن ، چسباندن

izafet (دس) اضافه کردن یك اسم به‌اسم دیگر (در مضاف و مضاف‌الیه)

izafet terkibi (دس) ترکیب اضافی

izafi اضافی ، عارضی ، خارجی ، نسبی ، اضافه شده

izah توضیح ، شرح ، تعریف

izahat توضیحات ، شرح و بسط

izale ازاله ، رفع کردن ، ازبین‌بردن

izam اعزام ، فرستادن ، ارسال‌داشتن

îzam اعظام ، بزرگ کردن ، غلو کردن ، بزرگ شمردن

izan ذکاوت، فراست، ادراك، شعور(اذعان)

izanlı باهوش وفراست ، بافهم ، باشعور

izansız بی‌فکر ، بی‌شعور ، بی‌فراست

izaz اعزاز ، اکرام ، گرامی‌داشتن ، عزیز و محترم شمردن

izbe کلبهٔ محقر مرطوب ، آلونك ، کومه

izci پیشآهنگ

izdiham ازدحام ، شلوغی ، جمعیت زیاد

izdivaç=evlenme ازدواج ، تأهل

izdüşüm (فیز) مرتسم ، تصویر نور در سطح پرده ۲ـ (هن) ارتسام یا تصویر ، نقش هندسی یك‌جسم در سطح مستوی

izhar اظهار ، آشکار کردن ، ظاهر کردن

izin ۱ـ اذن ، اجازه ۲ـ مرخصی‌اداری

izin almak اجازه مرخصی گرفتن

izin kullanmak ازمرخصی استفاده کردن

izin vermek اجازهٔ مرخصی دادن

izinli ۱ـ درمرخصی‌بودن ۲ـ مجاز، مأذون ۳ـ اجازه‌گرفتن از پیر یا شیخ طریقت برای ذکر

izinsiz بدون اجازه

izlemek تعقیب کردن ، از پی کسی رفتن، رد پا یا پی گرفتن

izlenim انتباه ، تأثیر ، اثر یا تأثیری که در فکر انسان نسبت به‌کسی یا چیزی حاصل میشود

izmarit ۱ـ نوعی ماهی ۲ـ ته سیگار

izmihlâl اضمحلال ، مضمحل شدن ، از بین رفتن ، محو و نابود شدن

izzet عزت ، عزیز بودن ، احترام ، ارجمندی یا گرامی بودن

izzeti nefis عزت نفس

J

«ژ» سیزدهمین حرف الفبای ترکی J . j

نوعی یوزپلنگ در امریکا jagar

ژاکت رسمی سلام ، فراك ، کت سیاه دم دار برای مراسم رسمی jaketatay

ژاله ، شبنم jale

پردهٔ کرکره‌ای پلاستیکی پنجره jaluzi

ژامبون ، گوشت ران خوك (دود داده شده) jambon

سرباز امنیه ، سرباز ژاندارمری jandarma

زه چرخ اتومبیل که چرخ اتومبیل را روی آن قرار میدهند jant=cant

ژاپونی ، اهل ژاپون Japon

بزبان ژاپونی Japonca

ژاپن ، کشور ژاپن یا ژاپون Japonya

جای‌گلدان ، نوعی جای گلدان که از آهن گرد ساخته شده و برای تزئین اطاق و گذاشتن گلدانهای مختلف در شاخه های متعدد آن بکار برده میشود jardiniyer

پارچهٔ جرسه ، نوعی پارچهٔ ابریشمی jarse=jerse

بند جوراب زنانه jartiyer

ژلاتین ، دلمه ، مادهٔ لزج جنبنده jelatin

ژنراتور ، دینام jeneratör

زمین‌شناس jeolog

زمین شناسی ، معرفةالارض Jeoloji

جرسه ، نوعی پارچهٔ ابریشمی jerse=jarse

ژست ، پز ، وضع رفتار و حرکت شخصی jest

جت ، طیارهٔ جت jet

ژتون jeton

ژیگولو ، جوانی که مترس زن پیر باشد jigolo

جلیقه ، یل jile=yelek

تیغ ژیلت یا امثال آن jilet

(فیز) ژول ، واحد کار معادل ده ملیون ارگ (10 ergs) jul

jurnal=curnal راپورت خفیه‌ای که مأمورین عثمانی قدیم بمقامات بالا میدادند

jurnalci=curnalcı کسی که راپورت پنهانی به پلیس یا به سلطان یا به بزرگان حکومت میدهد

jubile جشن یادبود پنجاهمین ویا بیست و پنجمین سال

jupiter ستارهٔ مشتری

jupon ژوپن ، زیردامنی زنانهٔ طوردار

juri ژوری ، هیئت منصفه ، هیئت ممتحنه

jüt پارچهٔ کنف ، پارچهٔ کیسه یا کتان هندی ، چتائی

K

K , k «ك» ، «ق» چهاردهمین حرف الفبای‌ترکی که بجای (ق) و (ك) فارسی استعمال میشود

kaba درشت ، خشن ، کلفت ، زمخت ، (مج) بی‌تربیت

kabaca ۱ـ خشونت‌آمیز ۲ـ قدری بزرگتر ، نسبتاً بزرگتر

kabadayı باباشمل ، داش ، لوطی ، داش مشتی ، گردن‌کلفت

kabahat ۱ـ تقصیر ، گناه ۲ـ (حق) تخلف

kabahatli گناهکار ، مقصر

kabahatsiz بی‌تقصیر ، بی‌گناه

kabak ۱ـ کدو ۲ـ (مج) آدم احمق ، ابله ۳ـ هندوانه نارس سفید ۴ـ کله طاس ، کله کچل

kabakulak نوعی مرض مسری توأم با تب و آماس غدهٔ زیرگوش ، اوریون

kabalak نوعی کلاه نظامی‌که در اواخر جنگ‌اول‌جهانی سربازان عثمانی برسر میگذاشتند

kabalaşmak ۱ـ حالت خشنی و درشتی پیداکردن ۲ـ خشن و بی‌ادب و بی‌تربیت شدن

kabalık ۱ـ درشتی ، زمختی ، خشونت ۲ـ بی‌تربیتی

kaballama چوب‌بستی‌که در دهانهٔ معادن زیرزمینی درست میکنند

kabara یخ سر یهن یا سرگردکه به ته‌کفش میکوبندکه سائیده نشود

kabarcık جوش ، کورك ، حباب هوا که توی آب پیدا میشود

kabare کاباره ، میخانه ، میکده ، محل نوشابه خوری

kabarık ۱ـ جوش ، آماس ، پف ۲ـ برجستگی، بالاآمدگی ، پف

kabarma ۱ـ بالاآمدگی ، برجستگی ، بلندی، پف‌کردگی ۲ـ مد (خلاف جذر) ، بالاآمدگی آب دریا و رودخانه

kabarmak بالاآمدن ، جوش زدن ، جوشیدن ، پف‌کردن

kabartma هرچیز بالاآمده یا برجسته ،

برجسته کاری روی چوب یا فلز و غیره

kabartmak بادکردن ، برجسته کردن ، برآمدگی و بالاآمدگی تولید کردن

kabasakal ریش دبه ، کسی که دارای ریش انبوه پرپشت است

kabataslak پروژه یا نوشته‌ای که بطور مسوده و بدون تفرعات حاضر شده باشد

kabız یبوست ، امتلاء یا خشکی معده ، رودل ، قبض معده

kabızlık یبوست ، کارنکردن معده

kabil قابل ، ممکن

kabîl قبیل ، نوع ، امثال

kabile قابله ، ماما

kabîle قبیله ، عشیره ، طایفه ، ایل

kabiliyet قابلیت ، لیاقت ، عرضه

kabılıyetli باقابلیت، بالیاقت، بااستعداد

kabiliyetsiz بی‌قابلیت ، بی‌عرضه

kabine ۱ـ کابینه ، هیئت وزراء ۲ـ مطب دکتر ۳ـ اطاق کوچك ۴ـ مستراح

kabir قبر ، مرقد ، مزار ، گور ، خاك

kabl قبل ، پیش

kablo سیم تلفن و تلگراف وبرق ، کابل

kabotaj حق کشتی‌رانی در آبهای ساحلی یا داخلی

kabristan قبرستان ، گورستان

kabuk پوست ، رویه ، غلاف ، پوسته ، پوشش

kabuklanmak پوست‌بستن ، پوست گرفتن

kabuklu پوست‌دار ، باپوست

kabuklular حیوانات پوسته‌دار که درآب زندگی میکنند مانند خرچنگ و صدف

kabuksuz بی‌پوست

kabul قبول ، پذیرش

kabullenmak قبول کردن ، مورد قبول قرارادادن ، تن دردادن

kaburga ۱ـ دنده ، استخوان قفسهٔ سینه ۲ـ چوب‌بندی بدنهٔ کشتی

kabus کابوس ، بختك

kabze قبضه ، دسته ، گیره

kabzımal دلال تره‌بار ، عمده‌فروش میوه و سبزیجات

kabzimallık دلالی تره‌بار ، عمده‌فروشی میوه و سبزیجات

kaç چند ، چند تا

kaçak ۱ـ قاچاق ، فراری ۲ـ نشت یا دررفتن یا تراوش هوا یامایع از چیزی بطور خیلی کم

kacakçı قاچاقچی

kaçakçılık قاچاقچی گری

kaçamak ۱ـ گریز ، طفره ، دزدکی کاری کردن ۲ـ نوعی خوراك که ازآرد ذرت وروغن درست میکنند

kaçamaklı جواب دوپهلو ، جواب طفره‌آمیز ، نه مثبت و نه منفی

kaçan ۱ـ فراری ، دوان ، گریزان ۲ـ (قد) وقتیکه ، زمانیکه

kaçar چند عددی ، چند چند ، چند تا ــ چند تا

kaçgöç روگرفتن یا گریختن زن از مرد نامحرم

kaçık ۱ـ دررفته ، لیزخورده ، گریخته ۲ـ کسی که عقل خود را باخته ، دیوانه ۳ـ دررفتگی پله جوراب

kaçıncı چندمین ، چندم

kaçıngan گریزپا ، کسی که از مردم گریزان است ، مردم گریز

kaçınmak احتراز ، اجتناب ، پرهیز کردن

kaçırılmak فرار داده شدن

kaçırmak فرار دادن ، دربردن

kaçışmak همه باهم گریختن یا دویدن ، همه باهم فرار کردن یا دررفتن

فراری ، پابفرار kaçkın
از قرار چند ، چندی (مانند kaçlık
چندکیلوئی ، چند سالگی ، چند
قیمتی و غیره)
۱ـ فرارکردن ، گریختن ، kaçmak
دررفتن ، دویدن ۲ـ روگرفتن
یا گریختن زن از مرد نامحرم
۳ـ دررفتن پله‌جوراب ۴ـ پرهیز
و اجتناب کردن
۱ـ نوعی یابو یا اسب بزرگ kadana
درشت ۲ـ اسب مجار که خیلی
درشت است
۱ـ قدر ، مقدار ، اندازه kadar
۲ـ تا ، الی...
ثبت اسناد، کارهای نقشه‌برداری kadastro
و تعیین حدود و ثبت اراضی
جسد مرده برای تشریح طبی kadavra
قطایف ، گرده‌های کوچك خمیر kadayıf
یا رشته‌هائی شبیه رشتهٔ پالوده که
از خمیر گندم میسازند و برای
شیرینی انواع مختلف از قبیل :
قطایف نانی=ekmek kadayıfı،
قطایف رشته‌ای=tel kadayıfı ،
قطایف تکه‌ای گرد و پهن =
yassı kadayıf
قدح ، پیاله ، پیمانه ، جام ، kadeh
ساغر ، گیلاس ، ظرف
۱ـ قدم ، پا ، فوت ۲ـ یمن ، kadem
فرخنده ، خوش‌قدم
پله ، درجه ، سلسله مراتب kademe
(قد) مستراح kademhane
خوش یمن ، خوش قدم kademli
بد قدم ، بد یمن ، مشئوم kademsiz
مقدرات ، سرنوشت ، قدر kader
منتسب و معتقد بودن به kadercilik
فرقهٔ قدریه
فرقهٔ قدریه ، فرقه‌ای که منکر kaderiye
قضا و قدر هستند ، خلاف جبریه

قاضی ، حاکم شرع kadı
نوعی‌سنگ kadıköytaşe—kalseduair
عقیق سفید مایل‌به‌آبی‌ازترکیبات
کوارتز و سلیکات
۱ـ خانم ، زن ، بانو kadın
۲ـ زن شوهر کرده ۳ـ کدبانو ،
زن خانه‌دار
نوعی خوراك یا کتلت از kadınbudu
گوشت و برنج که توی تخم مرغ
زده در روغن سرخ میکنند
خاله زنانك ، لاسی ، زن‌دوست kadıncıl
نوعی نان شیرینی ازخمیر kadıngöbeği
که وسطش گود و شبیه ناف است
در روغن سرخ میشود و در شیره
انداخته میخورند
۱ـ زنیت ، زن بودن ، kadınlık
خانم بودن ۲ـ خانه داری ،
کدبانوگری
(قد) نوعی کشتی جنگی که هم با kadırga
بادبان هم با پارو رانده میشود
مخمل kadife
قدیم ، باستان ، دیرینه ، قدیمی ، kadim
باستانی
قادر ، مقتدر kadir
قدر ، ارزش ، قیمت ، مرتبه ، مقدار kadir
قدر شناس ، قدردان kadirbilir
لیلة‌القدر ، شب قدر kadir gecesi
(شب ۲۷ رمضان)
وابسته بطریقت قادری kadirî
قدر شناس kadirşinas
صفحه یا لوحه ، دایره‌ای که kadran
روی آن مدرج است و دارای
علاماتی است مانند صفحهٔ ساعت
و قطب‌نما و غیره
نوعی از رقصهای قدیمی سالن و kadril
موزیك مربوط بآن
کادر ، اعضاء یا کارکنان یك اداره kadro
یا مؤسسه ، پرسنل

kafa ۱ـ کله ، سر ۲ـ قسمت پشت سر ۳ـ عقل، ذکاوت ۴ـ فکر وعقیده
kafadar هم عقیده ، هم فکر ، رفیق ، دوست
kafalı باعقل ، باهوش و ذکاوت ، باکله
kafasız احمق ، بی‌مغز
kafatası جمجمه ، کاسهٔ سر
kafdağı کوه قاف
kafes ۱ـ قفس ۲ـ قفسه
kafesçi قفس ساز یا قفس فروش، (عو) حیله‌گر ، متقلب ، گول‌زن
kafesli قفسی‌شکل ، قفسه‌دار
kâffe کلیه ، همه ، عموم ، کافه
kafi کافی ، بس
kafile قافله
kafir ۱ـ کافر ۲ـ (مج) ظالم و جفاکار (در مقام شوخی گفته میشود)
kafiye (ادب) قافیه
kafiyeli قافیه‌دار ، مقفا ، باقافیه
kafiyesiz بی‌قافیه ، بدون قافیه
Kafkasya قفقازیه
kaftan قبا ، ردا ، خلعت ، لباس‌ابریشمی و زری‌که سابقاً پادشاهان بعنوان انعام وخلعت به‌بزرگان میدادند
kâfur کافور
kâfurî کافوری
kâgir خانهٔ کاهگلی ، خانه‌ای‌که از سنگ یا آجروگل ساخته‌شده‌باشد
kağan=hakan قاآن ، خان ، خاقان
kâğıt ۱ـ کاغذ ، نامه ، سند ، مدرك ۲ـ کاغذ ورق‌بازی ۳ـ (عو) یك لیرهٔ کاغذی
kâğıtçı کاغذ فروش ، لوازم تحریرفروش، نوشت‌افزار فروش
kâğıtçılık کاغذ سازی ، کاغذ فروشی
kağni ارابه دوچرخی‌که به‌گاونر بسته میشود ، ارابهٔ گاوی
kağşamak لق شدن، شل‌شدن (صندلی و میز و غیره)
kâh گاه ، گاهی ، بعضی اوقات
kahır ۱ـ غصه و غم ۲ـ قهر و ظلم و ستم
kahırlanmak غم و حزن و اندوه و غصه خوردن
kâhil بدورهٔ کهولت وکمال رسیده
kâhin کاهن ، مرد روحانی در عهد مصریان‌قدیم وبابلیان ویهودیان، غیبگو
kahir قاهر ، غالب ، مقهورکننده ، چیره
kahkaha قهقهه ، خندهٔ شدید و پرصدا
kahkaha atmak قهقهه زدن
kahkarî قهقرائی
kahpe ۱ـ قحبه ، فاحشه ۲ـ (مج) آدم بد قول ، نامرد
kahpelik ۱ـ قحبه‌گی ، فاحشه‌گی ۲ـ بد قولی ، نامردی
kahraman دلیر ، جسور ، شجاع ، قهرمان
kahramanlık جسارت ، دلیری، شجاعت
kahretmek ۱ـ محو و نابودکردن ، پریشان‌کردن ۲ـ زیاد رنجاندن ۳ـ زیاد غصه خوردن و ناراحت شدن
kahrolmak ناراحت و پریشان شدن ، عصبانی شدن
kahrolsun مرده‌باد ، لعنت باد
kahvaltı ۱ـ صبحانه ، زیرقلیانی ، ناشتائی ۲ـ غـذای حاضری ، غذای سبك
kahve ۱ـ قهوه ۲ـ قهوه‌خانه ، کافه
kahveci ۱ـ قهوه فروش ، ... ، چایچی
kahvehane قهوه‌خانه
kâhya ۱ـ کدخدا ۲ـ ناظرخرج ۳ـ مالدار ۴ـ (قد) سردستهٔ اصناف
kahyalık ۱ـ نظارت خرج ۲ـ حقوق یا

دستمزد کدخدا ۳ـ کدخداگری
۴ـ مالداری

kaide قاعده، اساس، پایه، قانون ونظام اصولاً، قاعدتاً

kaideten قائل، معتقد

kail ۱ـ قائم، چیزی که جانشین چیز دیگر باشد ۲ـ منوط

kaim ۱ـ سند، کاغذ رسمی یا اداری ۲ـ (قد) لیرهٔ کاغذی ۳ـ زاویهٔ قائمه

kâin واقع، موجود، کائن

kâinat ۱ـ کائنات، موجودات ۲ـ (مج) همه، عموم مردم

kak ۱ـ قاق، خشك، میوهٔ خشکیده ۲ـ برکه، محل گودی که آب باران در آن جمع شده باشد ۳ـ (مج) ضعیف و خشك شده ۴ـ جزقاله

kaka کثافت، مدفوع، نجاست (بزبان بچه)

kakaç ۱ـ منقار، نك ۲ـ گوشت یا خوراك خشك کرده و نمك زده

kakaɔ کاکائو

kakavan احمق، خرف، ابله، کودن، خل، از خود راضی

kakıç چنگال، قلاب یا قارماق ماهیگیری

kakılmak ۱ـ هل داده شدن ۲ـ میخکوب شدن

kakım قاقم، پستانداری است گوشتخوار از تیرهٔ راسو

kakırdak=kıkırdak جزقاله

kakırdamak ۱ـ صدای خرت خرت کردن ۲ـ (عو) مردن

kakışmak همدیگر را هل یا تکان دادن

kakıştırmak عده‌ای را هل دادن، راندن

kakma ۱ـ عمل تکان یا هل دادن ۲ـ سنگ نشاندن یاجواهر نشان کردن، کارگذاردن یا نشاندن صدف و جواهر و غیره

kakmacı زرگر یا استادی که شغلش نشاندن یا جاگذاردن جواهرات یا صدف روی اشیاء دیگر باشد

kakmak هل دادن، تکان دادن، زور دادن، فرو بردن

kakmalı جواهرنشان، سنگ‌نشان، چیزی که‌رویش سنگ یاجواهرات وغیره کارگذارده شده باشد

kaknem لاغر، ضعیف، خشکیده، بی‌ریخت

kaktüs ۱ـ کاکتوس، نوعی گیاه ۲ـ گل اطلسی، (گیاه) زبان مادر شوهر

kaküle هل

kakül کاکل

kala مشتق از فعل «kalmak» ماندن در مورد ساعت وقتی میخواهند بگویند ده دقیقه به ساعت پنج مانده میآیم میگویند، (beşe on kala geleceğim)

kalaba=kalabalık غلبه، (عو) شلوغی، ازدحام

kalabalık ۱ـ شلوغی، ازدحام ۲ـ تعداد زیاد ۳ـ (مج) سروصدا و شلوغی

kalafat بندکشی یا درزگیری قایق یا کشتی برای جلوگیری از نفوذ آب

kalafatçı استاد یا کارگر درزگیری یا بندکشی کشتی

kalafatlamak ۱ـ تعمیر و درزگیری و قیر مالی بدنهٔ کشتی ۲ـ (مج) زینت‌دادن، تعمیر ودرست کردن، سر و رو دادن، برای عیب‌پوشی چیزی آن را رنگ و روغن‌زدن و روپوشی کردن

kalan مانده، باقی‌مانده، بقیه، (حس) تفاضل

kalantor کر و فردار ، خودنما ، متظاهر
kalas الوار ، تختهٔ بزرگ و قطور ، (عو) نره غول ، آدم نتراشیده نخراشیده
kalay ۱ـ قلع ، روی ۲ـ (مج) فحش ، دشنام
kalaycı رویگر ، مس سفیدکن
kalaycılık رویگری
kalaylamak ۱ـ قلع‌کاری کردن ، سفیدکردن ۲ـ (عو) فحش بجان کسی کشیدن ، فحش‌کاری کردن
kalaylı ۱ـ مس سفید شده ۲ـ قلع‌دار ، مخلوط بـا قلع ۳ـ ساختگی ، دروغی
kalaysız ظرف مسی سفید نشده
kalbî قلبی ، از ته دل
kalbur غربال ، سرند
kalburcu غربال‌ساز ، غربال‌فروش
kalburlamak غربال‌کردن ، سرندکردن
kalbur üstü ۱ـ نخاله ۲ـ برگزیده، سرشناس
kalça بالای ران ، تهیگاه ، ساغری
kalçete طناب‌بند بادبان‌کشتی ، طناب بافته شده مانندگیس
kalçın چکمهٔ نمدی یا چرمی‌که با گالوش میپوشند ، پوشش‌چرمی‌که به‌ساق پا می‌بندند
kaldıraç (فیز) اهرم ، دیلم
kaldırım ۱ـ پیاده رو ۲ـ سنگفرش خیابان
kaldırımcı استاد سنگفرش
kaldırmak ۱ـ برداشتن ۲ـ بلندکردن، بالاکردن ۳ـ ردکردن ، رفع کردن ، کنار زدن ۴ـ تحمل کردن ، تاب‌آوردن
kale قلعه ، حصار ، دژ ، حصن
kalebent محبوس ، مسجون ، قلعه‌بند
kaleci قلعه‌بان (دربازی فوتبال)

kalem ۱ـ قلم ، خودنویس ، مداد ۲ـ دفتر اداره ، اداره یا دایرهٔ دفتر ۳ـ قلم فولادی ۴ـ نوع ، جور
kalemlik ۱ـ قلمدان ۲ـ جای قلم
kalemtraş قلمتراش ، چاقو
kalemucu سر قلم
kalender قلندر ، درویش ، رند مشرب
kalenderî نوعی شعر که با تار و ساز و آواز میخوانند
kalenderlik قلندری ، درویشی
kalensöve (قد) نوعی کلاه نك تیز که در قدیم سر میکردند
kaleta=galeta نوعی سوخاری گرد
kalevî قلیائی ، قلیاوی
kalfa ۱ـ مباشر ساختمان ، سرکارگر ، کمك استاد (خلیفه)، کمك معمار ۲ـ (قد) زنی که درقدیم سرکرده و مباشر زنان مهمان سرا بود ۳ـ (قد) لله ، کسی که بچه‌ها را به مدرسه میبرد و میآورد ۴ـ سرکاتب
kalfalık ۱ـ شاگردی ، کمك استادی ۲ـ اجرت شاگردانه یا کمك استادی
kalgımak پریدن ، جستن
kalıç=orak داس
kalık ۱ـ ناقص ۲ـ دختر خانه مانده (از وقت شوهر کردنش گذشته)
kalın کلفت ، ضخیم ، غلیظ
kalınbarsak رودهٔ بزرگ
kalınkafa احمق ، نفهم ، کودن
kalınlaşmak کلفت یا ضخیم شدن ، غلیظ شدن
kalınlaştırmak کلفت یا ضخیم‌کردن ، غلیظ‌کردن
kalınlık ضخامت ، کلفتی ، غلظت
kalınmak ماندن (فعل مجهول مثل،

ماندہ شدن)

kalıntı ۱ـ بقیه ، باقیمانده ، مانده ۲ـ رسوب

kalıp قالب ، شکل ، کالبد

kalıplamak در قالب گذاردن ، قالب کردن (کفش)

kalıplatmak دادن برای قالب کردن

kalıt=miras میراث

kalıtım (حیو) ارث ، وراثت

kalibre کالیبر ، قطر دهانهٔ توپ یا تفنگ

kalifiye استاد ، کارگر یا کارمند کاردان و پخته ، حائز شرایط ، ماهر

kaligraf خوش‌نویس ، خطاط ، خوش‌خط

kaligrafi خطاطی ، خوش نویسی

kalite وصف ، صفت ، جنس ، چگونگی

kalkan سپر

kalkan balığı سفره ماهی ، ماهی چهار گوش(مثل سپر) ، سپرماهی

kalker سنگ آهك

kalkık بالا رفته ، برآمده ، بلند شده

kalkındırmak بالابردن ، ترقی دادن ، توسعه دادن ، آباد کردن

kalkınma عمران و آبادی ، توسعه و ترقی

kalkınmak توسعه و ترقی یافتن ، آباد شدن ، پیشرفت کردن

kalkışmak تشبث نابجا ، وارد کار نامناسب شدن، مبادرت، جسارت کردن

kalkmak ۱ـ بلند شدن ، برپا شدن ، بالا رفتن ، هوا رفتن ، مرتفع شدن ۲ـ بیدار شدن ۳ـ بکاری اقدام کردن ۴ـ حنف شدن ، رفع‌شدن، ازبین رفتن ۵ـ حرکت کردن ترن و طیاره و اتوبوس و سایر وسائط نقلیه

kallavi ۱ـ عمامهٔ بلند مخروطی ۲ـ بزرگ

kalleş بد قول ، حقه‌باز ، جرزن ، (قلاش)

kalleşlik بد قولی ، حقه بازی ، تقلب ، جرزنی

kalma ۱ـ باقی مانده ۲ـ موروثی ، به‌ارث رسیده

kalmak ۱ـ ماندن ، باقی ماندن ۲ـ بازماندن، ایستادن ۳ـ تأخیر افتادن ۴ـ ارث ماندن

Kalmuk نام طائفه‌ای از تاتار

kalmamak نمانده ، باقی نمانده ، تمام شده

kalori (فیز) کالری ، واحد مقیاس برای حرارت، مقدار گرمائی که گرمای یك کیلوگرام آب را یك درجه بالا میبرد ، واحد سنجش مقدار حرارتی که دزوجود انسان دراثر خوردن اغذیهٔ مختلف‌تولیدمیشود (مثلا یك گرم کره درحدود هشت کالری‌حرارت دربدن‌انسان‌تولید میکند)

kalorifer دستگاه حرارت مرکزی

kaloriferci شخصی که مأمور روشن کردن و نگاهـداری دستگاه حرارت مرکزی است

kalorimetre (فیز) کالوریمتر، آلت سنجش کالری یا گرما

kaloş روکفشی چرمی که مانند گالوش در سابـق غالبـاً آخونـدها میپوشیده‌اند

kalp قلب ، دل

kâlp ۱ـ تغییر یافتن ، قلب ماهیت ۲ـ تقلبی، ساخته ۳ـ شخص تنبل

kalpak ۱ـ کلاه پوستی بلندکه سابقاً سواره نظام عثمانی و افسران برسرمیگذاردند ۲ـ کلاه‌پوستی بطور عموم

kalpakçı کلاه‌پوست فروش یا سازندهٔ آن

kalpazan ۱ـ قلب زن ، کسی که پول

تقلبی میسازد ۲- تنبل ، بیکاره
و بی‌مصرف ، حقه‌باز
kalplaşmak تنبل شدن ، بتدریج اوصاف
و صفات خوب را از دست دادن
kalpsız بی‌رحم ، سنگدل ، بی‌قلب
kalseduan=kadıköy taşı نوعی‌سنگ
عقیق سفید مایل به‌آبی که از
ترکیبات کوارتز وسلیکات میباشد
kalsit کالسیت ، کالسیم‌کاربنات متبلور
kalsiyom کالسیم
kaltaban قالتبان ، شارلاتان ، دروغگو ،
حیله‌گر
kaltak ۱- قالتاق ، نوعی زین بدون تسمه
زیر دم ۲- زن بی‌ناموس، فاحشه
(فحش)
kalûbelâ از اول عالم ، از روز ازل
(قالوابلی)
kalya ۱- نوعی خوراك کدو سرخ شده
۲- قلیا
kalyon (قد) نوعی‌کشتی بادبان دار و
پاروئی که از(kadırga)بزرگتر
است
kalyonlu (قد) نفر یا سرباز کشتی
(kalyon)
kam=şaman بزرگ طایفه و رئیس
دینی در اتراك قدیم‌که باسحر و
جادو معالجهٔ امراض میکرده و
شعر میگفته ساز و آواز
میخوانده‌اند
kâm کام ، کامرانی ، مراد ، مقصود ،
آرزو
kama ۱- قمه ، خنجر ۲- قسمت‌گشاد
عقب توپ ۳- در لی‌لی بازی یا
سنگ بازی به هردستی‌که برنده
باشد گفته میشود
kamacı تعمیرکار توپ
kamalamak قمه زدن ، خنجرزدن
kamara ۱- اطاق‌کوچك کشتی ،
کابین‌توی کشتی ۲- عنوان مجلس
عوام ومجلس لردها درانگلستان
kamarot پیشخدمت کشتی.
kamaşmak ۱- خیره شدن چشم از
نور زیاد ، ناراحت شدن پلك
چشم یا زده شدن چشم در اثر
نور آفتاب یا نور زیاد ۲- کور
شدن دندان در اثر ترشی
kamaştırmak کور شدن دندان یا
ناراحت شدن چشم و چشمك‌زدن
در اثر نور زیاد
kambiyo ۱- مبادلهٔ اسعار خارجی ،
معاملات اسعار یا ارز خارجی
۲- محلی‌که اسعارخارجی مبادله
یا خرید و فروش میشود
kambur ۱- غوز ۲- غوزی ، کوژپشت ،
غوز دار
kamburlaşmak غوز درآوردن ،
خمیده شدن پشت
kamburluk خمیدگی، کوژپشتی ، غوزی ،
(مج) برآمدگی
kamçı قمچی ، شلاق ، تازیانه
kamçılamak ۱- شلاق زدن ۲- (مج)
سرعت دادن بکار
kamelya گل کاملیا ، گل ژاپونی ،
نوعی‌گیاه‌که دارای گلهای سفید
یا صورتی بوده برای زینت کاشته
میشود
kamer قمر ، ماه
kameriye مهتابی ، چارطاقی‌که در باغ
مینزنند و اطراف آنرا با پیچ و
سبزه زینت میدهند و در شبهای
مهتابی‌زیرآن می‌نشینند،آلاچیق
kamet ۱- قامت ۲- ندائی‌که دراثرآن
مردم برای نماز و اقتداء به
پیش‌نماز یا امام جماعت برپا
میخیزند
kamış ۱- نی ۲- از جنس نی ۳-

(مج) آلت رجولیت ، ذکر
kamışlık نیستان ، نیزار
kâmil کامل ، رسیده
kâmilen کاملاً ، تماماً
kamineto چراغ الکلی
kamp ۱ـ کامپ ، چادر یا اطاق‌های موقت چوبی که در کنار دریا یا جاهای دیگر برای گذراندن ایام تعطیل یا تفریح وغیره برپا میکنند ۲ـ عمل نصب یا دایر کردن کامپ ۳ـ توقیفگاه موقت اسرای جنگ یا محبوسین سیاسی
kampana زنگ ، جرس
kampanya دورهٔ فعالیت ، دورهٔ شدت کار، دورهٔ محصول برداری
kamu ۱ـ عامه ، عموم ، همگانی ۲ـ معشر ، جمع
kamuflaj=kamufle etmek روپوشی کردن ، پنهان یا مخفی کردن ، بشکل دیگر جلوه دادن میل و آرزوها،(نظ) پنهان کردن اسلحه و مهمات با شاخه وبرگ درخت و سبزه در مقابل هواپیماها
kamufle etmek پنهان کردن ، روپوشی یا مخفی کردن
kamulaştırmak (حق) بتملك دولت یا عامه درآوردن
kamu hakları ملی یا دولتی یا عمومی ساختن ملك یا مالی را ، حقوق عامه
kamu oyu افکار عمومی
kamus کتاب لغت بزرگ و مفصل ، قاموس
kamyon کامیون ، اتومبیل باری ، ماشین باری
kamyonet کامیونت ، اتومبیل باری کوچك
kan ۱ـ خون ۲ـ نسل ، نژاد

kanaat ۱ـ قناعت ، صرفه‌جوئی ۲ـ فکر ، عقیده ، نظر
kanaatkâr قانع
Kanada کانادا
kan akıtmak ۱ـ خون ریختن ۲ـ قربانی کردن
kan akmak خون جاری شدن
kanal ۱ـ کانال ، تنگه ، باب ، ترعه ۲ـ لوله ، مجرا ، قنات
kanalizasyon لوله‌کشی ، قنات‌کشی ، کانالیزاسیون
kan almak خون‌گرفتن ، حجامت کردن، فصد
kanama (طب) خون ریزی داخلی یا خارجی
kanamak خون‌آمدن ، خون بند نیامدن
kanape=kanepe نیمکت راحتی ، کاناپه ، مبل چندنفره
kanar=kanare کشتارگاه ، مذبحه ، سلاخ خانه (قناره)
kanarya قناری
kanat ۱ـ بال ، پر ، جناح ۲ـ هریك از لنگه‌های در وپنجره یا دولابچه وغیره
kanata ظرف آب کوچك دهان گشاد دسته دار
kanatlanmak بال و پر درآوردن ، شروع به‌پرواز کردن پرنده
kanatlı پر و بال دار ، بال‌دار
kanatmak خون‌آوردن ، خون انداختن
kanaviçe ۱ـ پارچهٔ کتان درشت‌باف برای گلدوزی ۲ـ نوعی کاردستی شماره‌دوزی روی پارچهٔ کتان یا پارچهٔ نوع دیگر
kan bankası بانك خون ، مخزن خون ، محلی که خون جمع‌آوری و نگاهداری میکنند برای اینکه در موقع لزوم به اشخاص محتاج

به‌خون تزریق کنند
kanca قلاب یا چنگال آهنی ، چفت
kancalamak ۱ـ چنگال یا قلاب در را انداختن ، چفت کردن ۲ـ (مج) مسلط شدن
kancalı قلاب دار ، چنگال‌دار ، چفت‌دار
kancık ۱ـ هرحیوان ماده ۲ـ سگ ماده ۳ـ (مج) شخص بد قول ، خائن و پست فطرت ، نامرد ، بی‌شرف
kancıklık نامردی ، پستی ، بی‌شرفی
kan çıbanı دمل
kan çıkmak از توی کاری خون در آمدن یعنی آدم کشی شدن
kançılar دبیر یا منشی کنسولگری ، کنسول یار
kançılarlık دبیرخانه یا دفتر کنسولگری
kançılarya اداره یا دفتر کنسولگری
kandaş هم خون ، هم نژاد
kan davası خون‌خواهی ، دعوای خون
kandırılmak گول‌خوردن، فریب‌خوردن، اغفال شدن
kandırıcı گول زننده ، فریبنده
kandırmak ۱ـ گول زدن ، فریفتن ، اغفال کردن ۲ـ اشباع کردن ، سیر کردن
kandil ۱ـ قندیل ، چراغ روغنی آویز ، مشعل، چراغی که ازسقف آویزان میکنند ۲ـ (عو) مست
kandilli قندیل دار
kan dökmek خون ریختن ، آدم کشی کردن
kanepe نیمکت راحتی ، مبل چند نفره
kangal حلقه ، غرغره ، لوله
kangı (قد) شکل قدیم کلمهٔ «hangi» کدام ؟
kangren قانقرایا ، خانقرایا
kanguru کانگورو ، حیوانی‌است علفخوار دراسترالیا زندگی‌میکند کیسه‌ای

زیر شکم دارد که نوزاد خود را در آن قرار میدهد
kan grubu گروه خون ، نوع خون
kan gütmek خونخواهی کردن ، انتقام جوئی
kanı عقیده ، نظریه ، فکر ، نظر
kanık راضی ، قانع ، مقنع ، قناعت‌گر
kanıklanmak قانع شدن ، قانع بودن
kanıkmak مطمئن شدن ، اعتماد یا اطمینان حاصل کردن
kanıksamak ۱ـ عادت کردن ، خوگرفتن، معتاد شدن ۲ـ خسته شدن ، به‌تنگ‌آمدن
kanırmak کندن ، ازجا درآوردن ، بزور کندن
kanı sıcak خون‌گرم ، کسی که محبوبیت پیدا میکند
kanı soğuk آدم سرد ، نچسب
kanıt دلیل ، برهان
kani ۱ـ معتقد ۲ـ قانع
kan kardeşi برادر هم خون ، بین پسربچه‌ها معمول‌است که دست خود را قدری با تیغ میبرند و هریك از خون دیگری چند قطره‌ای میمکد و باین ترتیب قسم یادمیکنند که برادرهمدیگر باشند
kan kaybetmek خون رفتن از کسی ، خون خود را از دست دادن ، خونریزی کردن
kankurutan مهرگیاه
kan kusmak خون قی کردن ، خیلی زیاد اذیت کشیدن
kanlamak خون‌آلود کردن ، خونی کردن
kanlanmak خونین‌شدن، خون‌آلود شدن، خونی شدن
kanlı ۱ـ خونین ، خونی ، خون‌آلود ۲ـ خونخوار ، خونریز

kanmak ۱ـ گول خوردن ، اغفال شدن
۲ـ قانع شدن ، سیراب شدن
kan pıhtısı دلمهٔ خون ، خون دلمه
kanser=ur مرض سرطان
kansız ۱ـ کم خون ، بی‌خون
۲ـ بدون خونریزی ۳ـ ضعیف، زردنبو
kansızlık بی‌خونی ، کم خونی ، فقرالدم
kan tahlili تجزیهٔ خون
kantar ۲ـ قپان ، قپان بازوئی ، قپان اهرمی ۲ـ (قد) واحدوزن معادل ۴۴ حقه هرحقه ۱۲۸۳ گرام بوده
kantarcı ۱ـ قپاندار ۲ـ قپان فروش یا قپان ساز
kantariye حق قپانداری
kantarma دهنه ، لجام
kantaşı سنگ کافوری سلمانی که بمحل بریدگی‌صورت پس‌ازتراش میمالند
kantin کافه یا رستوران کوچك یا دکان کوچکی که در کارخانه‌ها یا جاهای‌عمومی ومحل‌کار بازمیشود
kanto آوازهای توأم با رقص که رقاصه‌ها درمحل‌های عمومی وتفریحگاهها میخوانند
kantocu زن یا دختری که (kanto) میخواند
kan tutmak ازدیدن‌خون بشدت ترسیدن و غش کردن
kanun ۱ـ قانون ۲ـ مجموعه قوانین ۳ـ نوعی ساز شبیه سنتور که با انگشتان دست نواخته‌میشود
kânun (قد) نام آخرین و اولین ماه هر سال (آخرین ماه که مطابق دسامبر است کانون اول وآخرین ماه را که مطابق ژانویه است کانون ثانی میگفته‌اند)
kanunen قانوناً

kanunî قانونی
kanuniyet قانونیت ، حائز وصف قانون بودن
kanunlaşmak صورت قانون‌بخودگرفتن، قانونی شدن
kanunlaştırmak قانونی کردن ، بصورت قانون درآوردن
kanunname کتاب قانون ، قانون‌نامه
kanunsuz بدون قانون ، غیرقانونی ، خلاف قانون
kanunsuzluk بی قانونی
kânunuevvel (قد) کانون اول نام قدیم ماه‌ترکی که‌اکنون آرالیك نامیده میشود مطابق‌است با ماه دسامبر
kânunusani (قد) کانون ثانی نام قدیمی ماه‌ترکی که‌اکنون اوجاق نامیده میشود مطابق‌است با ماه ژانویه
kan vermek خون دادن ، خون تزریق کردن به مریض
kanyak کونیاك
kanyon تنگهٔ گود و باریك و پیچ‌دار عمیقی که در اثر شدت جریان آب جاری درمسیری پیدا میشود
kaos ۱ـ هیولای روز ازل ۲ـ هرج و مرج ، بی‌نظمی
kap ۱ـ ظرف ، ظروف ، قوطی ۲ـ جلد ۳ـ کیف ، زنبیل ۴ـ رویوش یا شنل کوتاه زنانه از پوست قیمتی
kâp غوزك پا ، شتالنگ ، کعب ، استخوان برآمده در دوطرف پا بین ساق و پاشنهٔ پا
kapacık لرف کوچك ، دریچهٔ قلب یا امثال آن که در درون بدن انسان موجود است
kapak دریچه ، در ، سر ، سرپوش
kapaklanmak بند شدن پا و لغزیدن و زمین خوردن ، گیر کردن پا به

چیزی و با سر فرود آمدن ،
سکندری رفتن ، پیچ خوردن یا
و نقش زمین شدن
kapaklık تخته سنگی که روی چیزی
بگذارند، دریچه یاسرپوش سنگی
kapalı ۱ـ بسته ، مسدود ، دربسته ،
پوشیده ۲ـ تعطیل ۳ـ محصور
۴ـ آسمان تیره ۵ـ زن چادردار،
حجاب دار ۶ـ مبهم ، سربسته
kapama ۱ـ عمل بستن ، بستگی
۲ـ نوعی غذا که باگوشت بره و
پیاز سبز و کاهو درست میشود
۳ـ (قد) لباس ، پوشش
kapamak ۱ـ بستن ، مسدود کردن ،
محصور کردن ، تعطیل کردن ۲ـ
روگرفتن ۳ـ مانع شدن
kapan ۱ـ تله ، دام ۲ـ پوشش حصیری
یا علفی که روی محصول توتون
میپوشانند ۳ـ قاپنده ، کسی که
میقاپدیاچنگ میزند، تلهٔ کوچك
kapanık ۱ـ بسته شده ، مسدود ، پوشیده
۲ـ دلتنگ، خفه، دلتنگ کننده
۳ـ آسمان پوشیده با ابر یا
آسمان تیره ۴ـ خجالتی ، کم
معاشرت ، محجوب
kapanmak بسته شدن ، پوشیده شدن ،
محصورشدن، تعطیل‌شدن، مسدود
شدن، سکندری رفتن ، باصورت
بزمین خوردن
kaparo بیعانه ، هدیعه ، پیش‌پرداخت
kapatma ۱ـ بستگی ، عمل بستن
۲ـ مترس یا زن غیرمشروع یك
مرد ۳ـ مالی که ازطریق ناروا
خیلی ارزان بچنگ آورده شده
باشد
kapatmak ۱ـ بستن ، محصور کردن ،
مسدود کردن، پوشاندن ۲ـ مالی
را ناروا خیلی ارزان بچنگ
آوردن
kapçak چنگال دسته بلند
kapçık ۱ـ ظرف کوچك ۲ـ کندوی
زنبور عسل ۳ـ غلاف یا ته یا
جائی که در آن دانهٔ گندم یاسایر
غلات قرار میگیرند ، کاسبرگ
زیرگل
kapı=kapu ۱ـ در ، درب ، دریچه
۲ـ خانه ۳ـ خانه (در بازی
تخته نرد)
kapıcı دربان
kapılanmak بخدمتی وارد شدن ،
بکار یاخدمت تازه‌ای مشغول‌شدن
kapılgan کسی که هرچیزی را فوراً
قبول و موافقت میکند
kapılmak ۱ـ فریفته‌شدن، فریب‌خوردن،
اطمینان یا باور کردن یا گول
خوردن به حرف کسی ۲ـ جذب
یا منجذب شدن
kapısız ۱ـ بدون در ۲ـ بی‌کار ،
بی‌شغل ، کسی که وارد شغلی نشده
kapış ۱ـ چنگ زدگی ، عمل قاپیدن
۲ـ طرز قاپ زدن یا ربودن
۳ـ کشمکش
kapışılmak بچنگ افتاده شدن ،
ربوده شدن، قاپیده‌شدن، متقابلا
و باهم اینها را انجام دادن
kapışmak ۱ـ باهم قاپ زدن ، همه
باهم قاپیدن ۲ـ نزاع ، باهم به
دعوا و کشتی گیری افتادن ، دست
به‌یقه شدن ، بجان هم افتادن ۳ـ
باهیل و عجله خریدن
kapıştırmak مردم را بجان هم انداختن،
سبب دعوای دیگران شدن
kapık کوپیك ، واحد پول سیاه روسی ،
یکصدم روبل
kapıtal سرمایه
kapıtalist سرمایه دار ، صاحب ثروت ،

طرفدار سرمایه‌داری، کاپیتالیست

kapitalizm مسلك و اصول سرمایه‌داری ، کاپیتالیسم

kapitone پنبه دوزی لحاف ، نقش ونگار و برآمدگی‌هائی که بادوخت روی لحاف پنبه‌ای بوجود میآید

kapitülasyon کاپیتولاسیون ، حق قضاوت وامتیازی که دریك کشور بکشور خارجی داده شود

kapkacak ظرف و ظروف

kapkara بکلی سیاه ، کاملا سیاه

kaplam (منط) شمول ، اتساع ، احاطه ، دربرگرفتگی

kaplama روکش ، پوشش ، روپوش ، روی یك جنس فلزی آب طلا یا آب نقره و امثاله دادن

kaplamacı کسی که روی ظروف یا اشیاء فلزی روکش یا آب‌طلا یا نقره میدهد

kaplamak پوشانیدن ، فراگرفتن ، دربرگرفتن، شامل بودن

kaplan پلنگ

kaplanmak پوشیده شدن ، فراگرفته‌شدن

kaplatmak پوشانیدن ، توسط دیگری پوشاندن یا فراگرفتن

kaplı ۱ــ پوشیده شده ، فراگرفته ۲ــ جلد دار

kaplıca ۱ــ حمام آب‌گرم معدنی ۲ــ نوعی گندم.

kaplumbağa سنگ‌پشت ، کاسه‌پشت ، لاك پشت

kapma قاپیدگی ، عمل قاپیدن یا چنگ زدن

kapmak ۱ــ قاپیدن ، چنگ زدن ۲ــ اخذ کردن ، ربودن ، جذب کردن ، در خود گرفتن

kaporta کاپوت اتومبیل ، روزنهٔ دردار شیشه‌ای که در عرشهٔ کشتی برای روشنائی و هواکشی بداخل کشتی باز میشود

kaportacı صافکار یا گلگیرساز اتومبیل

kapris هوس ، بوالهوسی ، بهانه‌جوئی

kapsamak دربرگرفتن ، احتواکردن ، شامل بودن ، درخود گرفتن

kapsar شامل

kapsol پوسته یا کپسول فشنگ

kapsül کپسول دوا

kaptan ۱ــ ناخدای کشتی ، کشتی‌بان ، فرماندهٔ کشتی ، ناوخدا ، کاپیتان ۲ــ خلبان ۳ــ رئیس‌دستهٔ فوتبال

kaptıkaçtı ۱ــ کامیونت کوچك ، اتوبوس کوچك ۱۰ــ۱۲ نفره ۲ــ نوعی بازی ورق ۳ــ دزدی یا ربودن چیزی بااستفاده ازشلوغی محلی

kaptırma ۱ــ بچنگ کسی انداختن ، سبب ربودن یا قاپیدن کسی شدن ۲ــ اره دست کوچك

kaptırmak سبب قاپیدن شدن ، بچنگ کسی انداختن ، قاپانیدن

kapuska خوراك کلم باگوشت

kaput ۱ــ پالتوی سربازی ۲ــ دربازی ورق هیچ شماره‌نبردن ۳ــ کاپوت

kar برف

kâr ۱ــ سود ، نفع ، منفعت ۲ــ شغل ، کار

kara ۱ــ خشکی ، بر ، زمین ۲ــ سیاه ، نیره ۳ــ سیاه چرده ، سبزهٔ تند ۴ــ (مج) بد یمن ، مشئوم

karaağaç چوب یا درخت نارون یا نارونه

karabatak وعی مرغابی سیاه رنگ نوك تیز ماهی‌خوار

karabaş ۱ــ راهب ، رهبان ۲ــ (مج) مرد مجرد ، بی‌زن ۳ــ نوعی گندم سیاه

عطری که از نوعی گل بنفشه گرفته میشود — karabaş yağı
قرابت ، قوم خویشی — karabet
فلفل سیاه ، (مج) سیاه‌چرده — kara biber
نوعی تفنگ قدیمی — karabina
بورس سیاه ، بازار سیاه — karaborsa
جوهر گوگرد ، اسید سولفوریك — karaboya
گندم سیاه ، سیاه گندم — karabuğday
ابر سیاه — karabulut
۱ـ تقریباً سیاه ، قهوه‌ای سیاه ، تیره رنگ ۲ـ نوعی گوزن کوچك تیره رنگ ۳ـ استخوان بالای بازو — karaca
۱ـ منسوب بقوهٔ بری نظامی ۲ـ غیبت کن ، تهمت زن ، مفتری — karacı
جگر سیاه ، کبد — karaciğer
نوعی بتهٔ خار دارای گل زرد رنگ که درزمینهای خشك میروید آلوچهٔ جنگلی — karaçalı
نوعی کاج تیره رنگ ، صنوبر ، کاج سیاه — karaçam
نوعی گیاه، تلخه یا تلخك — karaçayır
قره‌داغ — Karadağ
آهن کوبیده شده ، . آهن کار کرده شده — karademir
توت سیاه ، شاه توت — karadut
الماس سیاه ، (مج) زغال سنگ — karaelmas
سوسك سیاه ، سوسك حمام — karafatma
۱ـ خیمه شب بازی ترکی ۲ـ نوعی ماهی پهن از نوع سیم — karagöz
۱ـ صاحب یا کسی که دستگاه بازی خیمه شب بازی را بکار می‌اندازد ۲ـ سازندهٔ اشکال خیمه شب بازی (قره‌گز) — karagözcü
حرکات مضحك ، شکلك درآوردن — karagözlük
پوست قره‌کل — karagül=karakul

(قره‌کل نام منطقه یا محلی است در بخارا که درآنجا پوست برهٔ خیلی‌عالی به‌عمل‌میآید اذاپوست برهٔ خوب عموماً بآن نام مشهور گشته) — karakul
۱ـ سیخ سر کج آهنی برای هم‌زدن اجاق ۲ـ کوری ، نابینائی — karağı
دامنه ، حصبه — karahumma
نوعی مورچهٔ سیاه رنگ نیش دار — karaiğne
ترکهای یهودی اهل شبه جزیرهٔ کریمه — Karaim
سیاه زخم — karakabarcık
نوعی نبات ازفامیل گل گاوزبان (اذن‌الحمار) که در طب برای مرض اسهال بکار میرود — karakafes
۱ـ سیاه قلم ۲ـ نقاشی سیاه قلم — karakalem
کلاغ سیاه — karakarga
سیاه ابرو ، کسی که دارای ابروی سیاه پر پشت باشد — karakaş
نوعی ماهی آب شیرین — karakeçi
زمستان سیاه — karakış
کلانتری ، کمیسری ، پاسگاه — karakol
اخلاق ، سرشت ، نهاد ، صفت — karakter
اوصاف مشخص کننده ، نمونه‌ای ، وصف ممیزه — karakteristik
پوست قره‌کل، پوست برهٔ بسیار اعلاء — karakul=karagül
۱ـ سیاه‌گوش ، جانوری‌است درنده شبیه شغال‌ازجنس‌یوزپلنگ ۲ـ (قد) عنوان مأموری‌که در قدیم زیر دست صدراعظم خدمت میکرده ، پیشکار یا پیشخدمت مخصوص صدراعظم — karakulak
۱ـ نوعی عقاب ، قره قوش ۲ـ مرضی است در اسبها بصورت ورم وآماس یا نمودار میشود — karakuş

تیره‌گی ۲ـ تاریك ، تیره ۳ـ (مج) مبهم

karantina ترنطینه ، قرنطین

karar ۱ـ قرار ۲ـ حکم ۳ـ تصمیم ۴ـ ثبات، استقامت ۵ـ معتدل، متوسط ، اعتدال

karargâh (نظ) قرارگاه، مرکزفرماندهی، مرکز نظامی

kararlama تقریب ، تخمین

kararlamadan از روی حدس یاتقریب

kararlamak ازروی تقریب حساب کردن، حساب‌تقریبی یاتخمینی درآوردن

kararlaşmak مقرر شدن ، قرار گذاشته شدن

kararlaştırmak با همدیگرقرار گذاردن

kararlı مصمم ، مقرر ، مستقر

kararlılık استقرار، حال مقرر شده یا تصمیم گرفته شده

kararmak ۱ـ سیاه شدن ، تیره شدن ، تاریك شدن ۲ـ خاموش شدن چراغ ، پائین کشیده شدن چراغ یاپوشانیدن روی‌نور وروشنائی‌را

kararname قرارنامه ، حکم ، فرمان یا حکم کابینهٔ وزراء ، تصویبنامهٔ هیئت وزراءکه به‌امضاء وتصدیق رئیس دولت رسیده باشد

kararsız ۱ـ بی‌قرار ، بی‌ثبات ۲ـ بی‌تصمیم ۳ـ متردد

karartı سیاهی ، لکهٔ سیاه ، تاریکی

karartma ۱ـ عمل سیاه‌کردن ۲ـ ایجاد تاریکی‌درشهر یامحلی بواسطهٔ حفظ از هجوم هوائی

karartmak ۱ـ سیاه‌کردن ۲ـ خاموش کردن یا پائین‌کردن نور چراغ

karasavan گاوآهن قدیمی

karasal خشکی ، زمینی ، بری

karasevda مالیخولیا ، مرض خیال‌پرستی یا روحی ، مرض سودائی‌شدن

karakuşî حرکت مستبدانه و خودپسندانه، امر و دستور دلخواه

karalama ۱ـ عمل سیاه‌کردن ، کثیف‌کردن ۲ـ مشق درشت ، سیاه‌کردن دفتر برای مشق یا تمرین ۳ـ مسوده ، مینوت

karalamak ۱ـ سیاه‌کردن ۲ـ سیاه و کثیف‌کردن ۳ـ خطزدن یا خط کشیدن روی‌نوشته‌ای ۴ـ مسوده یا مینوت‌کردن ۵ـ مشق‌کردن درس ۶ـ (مج) بدنام‌کردن ، لکه‌دار کردن

karaltı ۱ـ سیاهی ، لکهٔ سیاه ۲ـ چیزی یا شخصی‌که درتاریکی یا ازدور به شکل لکهٔ سیاهی دیده میشود

karamak ۱ـ سیاه یا لکه‌دار یا بدنام کردن کسی ۲ـ با چشم تعقیب کردن کسی

karaman ۱ـ نوعی‌گوسفندکه دنبهٔ بزرگ وچرب دارد وگوشتش قدری بو میدهد ۲ـ شخص سبزه یا سیاه چرده ۳ـ نام خانواده‌ایست از بزرگترین خان های ترك در اناطولی درحوالی قونیه ۴ـ نام قصبه‌ایست در وسط آناطولی در حوالی قونیه

karambol چرخش وگردش و اصابت گوی‌های بیلیارد

karamel آب نبات کارامل ، آب و شکر و شیر پخته و قوام آمده نوعی آب نبات

karamsar بدگمان ، بدبین

karamuk ۱ـ گندم تلخه ۲ـ نوعی مرض که در بچه‌های شیری دیده‌میشود قدری تب میآورد ولکه‌های‌قرمز ظاهر میسازد

karanfil ۱ـ گل قرنفل ۲ـ میخك

karanlık ۱ـ تاریکی ، جای تاریك ،

مکس karasinek
اطاق اتومبیل یا karasör=karaser
اتوبوس و امثاله
۱ـ آب سیاه ۲ـ آب مروارید karasu
چشم ۳ـ آب رودخانه‌ای که آهسته
حرکت میکند
توکا ، ترقه یا طرقه ، karatavuk
پرنده‌ایست که هم برای آوازخوانی
هم برای گوشتش شکار میکنند
۱ـ پشقاب‌گود ۲ـ پشقاب‌گود karavana
مسی که عموماً در سربازخانه‌ها
استعمال میشود ۳ـ خوراك
سربازی ۴ـ نوعی الماس ۵ـ
(نظ) در تیراندازی نظامی‌وهدف
گیری‌حالتی که تیر به‌هدف میخورد
(قد) کنیز ، کنیزك karavaş
۱ـ (قد) نوعی قایق بزرگ karavela
۲ ـ در کشتی رانی حالتی است
برخلاف مقررات ، عمل‌خلاف در
کشتیرانی
تپهٔ خشك ، خار شتر karayandık
سیاه زخم ، شاربن karayanık
کاربیت karbit
۱ـ کاربن ۲ـ ذغال سنگ karbon
۱ـ کاربنات ۲ـ جوش شیرین karbonat
گاز کاربنیك مرکب از یك karbonik
جزء کاربن و دو جزء اکسیژن
کاربوراتور ، دستگاهی‌که karbüratör
در موتورهای بنزینی هوا را با
سوخت مخلوط میکند
حی‌آهنگ یا مقام در karcığar
موسیقی ترکی
۱ـ برادر ، اخوی ۲ـ خواهر، kardeş
همشیره
نوعی صمغ قرمز رنگ که kardeşkanı
از درخت باین نام گرفته میشود
و درصنعت رنگ‌کاری بکارمیرود
برادری ، خواهری ، اخوت ، kardeşlik
برادرخواندگی
کاردینال ، اسقف ، یکی از kardinal
۷۰ نفر کشیشی که پاپ بزرگ را
انتخاب میکنند و مشاورین پاپ
می‌باشند
چهارگوش ، مربع kare
شطرنجی ، مربعی‌شکل ، kareli
دارای خانه‌های شطرنجی
کلاغ ، زاغ karga
انبر دم کلاغی که سرآن kargaburnu
مخروطی و مخصوص سیم پیچی
است
بینی فوزدار ، بینی عقابی kargaburun
کلاغچه ، کلاغ کوچولو kargacık
خط خرچنگ kargacık burgacık
قورباغه‌ای ، خط تو هم رفته که
خوانا نباشد
بادام پوست نازك یا kargadelen
پوست کاغذی
شلوغی ، kargaşa=kargaşalık
درهم برهمی ، آشوب ، شورش
حالتی که ۴-۵ نفر kargatulumba
یك نفر را چنگ آورده با زور
و فشار بطرفی برانند و ببرند
۱ـ نیزه ۲ـ نی kargı
۱ـ کمربند جای فشنگ kargılık
۲ـ نیستان ، نیزار
لعن کردن ، لعنت و نفرین kargımak
کردن
رندهٔ بزرگ نجاری kargın
نفرین و لعنت kargış
قرحه ، زخم معده karha=ülser
چال‌برف ، انبار برف و یخ karhane
فاحشه خانه ، kârhane=kerhane
جنده خانه
زن ، عیال ، خانم ، همسر، زوجه karı
۱ـ مرضی که در چشم در اثر karık
زیاد نگاه‌کردن به برف تولید

درهم برهمی
karışılmak دخالت شدن یا مداخله‌شدن در کاری
karışım مخلوط ، درهم
karışlamak وجب کردن
karışmak ۱ــ مخلوط شدن ، قاطی‌شدن ، درهم‌آمیختن ۲ــ درهم‌برهم‌شدن، بی‌نظم شدن ۳ــ مداخله کردن ، دخالت‌کردن ۴ــ بهم خوردن ، درهم شدن و خراب شدن فکر یا آب یا هوا و غیره
karıştırıcı ۱ــ مخلوط کننده ، بهم‌زننده ۲ــ مفسده، دو بهم زن
karıştırılmak مخلوط شدن ، داخل کرده شدن
karıştırmak ۱ــ مخلوط کردن ، قاطی کردن ، بهم آمیختن ۲ــ بهم زدن ، شلوغ کردن ، تحریک کردن، فساد کردن ۳ــ مداخله دادن
kari قاری ، خواننده ، قرائت کننده
karides میگو ، ملخ دریائی ، روبیان
kariha قریحه ، قدرت ادراک طبیعی
karikatür کاریکاتور
karikatürcü کاریکاتوریست، کاریکاتورساز
karine قرینه ، نشانهٔ نزدیک ، علامت
karkara دورنای افریقائی ، پرنده‌ایست گردن دراز از نوع لک‌لک
karlamak برف زدن ، برف باریدن ، برفی شدن
karlı برفی ، برف دار
kârlı نفع دار ، پرمنفعت ، فایده دار
karlık ۱ــ برف‌چال ، انبار یا مخزن یا چالهٔ برف ۲ــ (قد) غرابهٔ بزرگ شکم دار که اطراف آن با حصیر بافته پوشیده شده برای نگهداری برف و یخ دارای یک قسمت علیحده‌ای بوده است

میشود ۲ــ کسی که باین درد مبتلا میشود ۳ــ جوی که برای آب دادن به باغچه بازمیشود ۴ــ تکهٔ خاک و کلوخه که دراین جوی باقی مانده باشد
karıkocalık زن و شوهری ، همسری
karılı زن‌دار ، دارای زن یا زوجه
karılık زنی ، همسری ، زوجیت
karılmak ۱ــ مخلوط‌شدن ۲ــ جفت‌شدن یا جفت‌گیری حیوان
karımak پیر شدن ، مسن شدن (در مورد زنها)
karın معده ، شکم ، بطن ، دل ، (مج) داخل ، درون ، باطن
karın ağrısı درد دل ، دل‌درد
karın boşluğu محفظهٔ شکم ، بطن
karınca ۱ــ مورچه ، مور ۲ــ زنگ ، زنگار ، موریانه‌زدگی
karıncalanmak ۱ــ پر از مورچه شدن ۲ــ زنگ زدن ، زنگار بستن ، سوزن سوزن شدن ، مورمورشدن بعد از خواب رفتگی پا یا دست وغیره
karıncalı ۱ــ زنگ زده شده ، موریانه زده ۲ــ پر از مورچه
karıncık بطن ، قلب
karındaş=kardeş (قد) برادر، خواهر
karınlamak پهلو گرفتن کشتی از سمت پهلو یا شکم
karınlı شکم‌دار ، شکم‌گنده ، بطین
karınsa موقع پریختن پرندگان
karıntı پیچ یا حلقهٔ گرداب
karın zarı صفاق ، حجاب حاجز ، پردهٔ نازک بین سینه و شکم
karış وجب
karışık ۱ــ مخلوط ۲ــ درهم، شلوغ ۳ــ دغل ، نقلبی ، دغلی
karışıklık شلوغی ، اغتشاش ، بی‌نظمی ،

Karluk نام قومی از ترکهای قدیم در آسیای وسطی
karma ۱ــ عمل مخلوط کردن ۲ــ مخلوط ، مختلط ، مؤتلف
karmaç آلت مخلوط کنی
karmak ۱ــ بهم زدن ، مخلوط کردن ۲ــ بهم آمیختن
karmakarışık درهم برهم ، بهم ریخته، خیلی شلوغ
karman çorman شلوغ پلوغ ، غیرمنظم
karmanyola لخت کردن و ربودن اشیاء در محل خلوت با تهدید
karmaşık مغلق ، پیچیده
karmık سد کوچك جلو دهانهٔ رودخانه
karmuk چنگال یا قلاب بزرگ
karnabahar=karnabit گل کلم
karnaval کارناوال
karne ۱ــ کارنامه ۲ــ دفترچهٔ تهچك‌دار ۳ــ دفترچهٔ بلیط
karnıgeniş صبور ، متحمل ، بامسامحه ، بی غم
karnıyarık نوعی خوراك از بادمجان که میان آن گوشت و سیر و پیاز سرخ کرده میگذارند و در روغن سرخ میکنند
karni قرع و انبیق
karo ۱ــ خال خشتی در بازی ورق ۲ــ شطرنجی ۳ــ مربع
karoçe درشکه ، فایتون
karoseri اطاق سازی ماشین و اتوبوس و غیره
karpit=karbit کاربیت
karpuz هندوانه
karsak نوعی روباه کوچك
kârsız بی منفعت ، بی‌سود
karşı مقابل ، متقابل ، ضد ، مخالف ، روبرو
karşılamak ۱ــ پیش‌باز رفتن ، استقبال کردن ۲ــ مقابله کردن ۳ــ تلقی کردن ۴ــ جلوگیری کردن
karşılanmak استقبال شدن
karşılaşmak راست آمدن ، برخوردن ، روبروی هم آمدن ، روبرو شدن
karşılaştırmak ۱ــ مقایسه کردن ، مطابقه کردن ، قیاس کردن ۲ــ مقابله کردن ، تطبیق کردن کتاب یا نوشته
karşılık ۱ــ مقابل ، عوض ، بدل ، معادل ۲ــ جواب ۳ــ اعتبار بودجه
karşılıklı ۱ــ متقابل ، مقابل یکدیگر ، عوض دار ۲ــ روبرو
karşılıksız بدون عوض ، بدون جواب
karşıt ضد ، مخالف ، مقابل ، مغایر
karşıtlık ضدیت ، مخالفت
kart ۱ــ پیر ، چغل ، سفت ، سخت (در مقابل لطیف ، نرم ، تازه ، جوان) که در مورد گوشت مرغ یاسبزیجات گفته میشود ۲ــ(عو) پیر ، مسن (درمورد انسان) ۳ــ کارت ویزیت، کارت ، کارت‌پستال
kartal عقاب ، لاشخور
kartalmak پیر ، سفت ، چغل، کهنه شدن
kartaloş=kartaloz (عو) پیر، خرف
kartel کارتل ، اتحادیهٔ شرکت‌ها یا استحصال کنندگان بزرگ
kartezyen طرفدار فلسفهٔ دکارت
kartlaşmak پیر و سفت و کهنه شدن
kartlık پیری ، سفت و چغل بودن
kartografı نقشه‌کشی یا ترسیم نقشهٔ جغرافیائی
kartografya نقشه‌کشی جغرافیائی
karton مقوا
kartonpiyer مقوای سفتی که برای زینت و قشنگی در عمارات بکار میرود

kartopu ۱ـ گلوله یا گلولهٔ برفی ۲ـ نوعی گل

kartpostal کارت پستال ، کارت پستی

kartuk شن‌کش یا چنگال بزرگ زراعتی

kartvizit کارت ویزیت

karun قارون ، به شخص پرثروت گفته میشود

karyağdı رنگ برفی که دارای لکهٔ سفید و سیاه باشد مانند جائی که تازه برف باریده‌باشد (درمورد پارچه گفته میشود)

karye قریه ، ده

karyola تختخواب آهنی یا تخته‌ای

kas عضله

kasa ۱ـ صندوق ۲ـ گاوصندوق ۳ـ صندوق پول ۴ـ گیشه یامحل تحویلدار پول ۵ـ در قماربازی کسی که فیش درمقابل پول‌میدهد و بازی را اداره میکند ۶ـ صندوق حروفچینی ۷ـ حلقهٔ بزرگ سر طنابهای کشتی ۸ـ چهارچوبهٔ درب و پنجره

kasaba قصبه ، شهر کوچك

kasadar صندوق دار

kasap قصاب

kasaplık قصابی

kasatura خنجر ، سرنیزه

kasavet غم ، غصه ، دل‌تنگی (قساوت)

kasavetlenmek غصه و غم خوردن

kasdoku انساج عضله ، بافت عضله

kâse کاسه ، ظرف

kasem قسم ، یمین

kasık کشالهٔ ران

kasık bağı فتق بند ، کمربند فتق

kasılmak ۱ـ کوتاه شدن ، کسرآمدن، کم‌شدن ۲ـ باد دردماغ انداختن حال غرور و تکبر بخودگرفتن

kasım ۱ـ یازدهمین ماه تقویم ترکی (نوامبر) ۲ـ نیمی از سال که فصل سرما است ومدت‌آن ازهشتم این ماه تا ششم ماه می میباشد

kasımpatı گل داودی

kasınç=kramp انقباض یا چنگ شدن عضلهٔ پا

kasır قصر

kasırga طوفان ، گردباد ، تندباد

kasıt قصد ، هدف ، نیت

kaside (ادب) قصیده ، نوعی از شعر که درمدح کسی گفته‌شده دومصرع بیت‌اول‌آن بامصرعهای دوم سایر ابیات هم‌قافیه است تعداد ابیات آن از ۱۶ تا ۹۹ است

kasideci قصیده‌خوان یا قصیده‌نویس

kasis جوی یا گودالی که در عرض کوچه یا خیابان کنده شود

kaskatı کاملا سفت و سخت و محکم ، خیلی غلیظ

kasket کلاه کارگری ، کلاه‌کپ ، کلاه فرم نظامی

kasmak ۱ـ سفت بهم‌کشیدن ۲ـ تنگ کشیدن ، سفت‌کشیدن ۳ـ تنگ کردن

kasnak ۱ـ چنبر یا حلقهٔ چوبی دور فربال یا الك ۲ـ حلقهٔ چوبی که خانمها برای گلدوزی بکار میبرند ۳ـ کمربندچرمی‌پهلوانان یا کشتی‌گیران

kasnı نوعی چسب یا صمغ یا زنج درخت

kast طبقهٔ مردم ، کاست (درهندوستان)

kastarlamak سفیدکردن نخ یا پارچهٔ پنبه‌ای در اثر شستن باآب سرد فراوان

kasten قصداً ، عمداً

kastetmek ۱ـ قصد ، نیت ، عزم ، اراده کردن ۲ـ بدی کردن یا ضرر رساندن

kasvet تنگی ، سختی ، عذاب ، شدت ، ناراحتی ، دلتنگی

kasvet basmak دل تنگ شدن ، حوصله سر رفتن

kasvetlı کسل کننده ، خفه یا گرفته ، دل‌تنگ کننده

kaş ۱- ابرو ۲- نگین انگشتر ۳- برآمدگی (کوه ، زین اسب، نگین وغیره)

kaşağı قشو ، آلت فلزی دندانه‌دار که با آن اسب وگاو وغیره را قشو و تیمار میکنند

kaşağılamak=kaşamak قشو کردن ، خاراندن و تیمار کردن حیوان

kaşamak تیمار کردن ، خاراندن ، قشو کردن

kaşan شاش حیوان‌هائی مانند اسب و الاغ و امثال آن

kâşane قصر ، سرا یا خانهٔ مجلل که با تزئینات فراوان ولوازم گران قیمت ساخته شده باشد

kaşanmak شاش کردن حیوانات از قبیل اسب و الاغ و امثال آن

kaşar نوع پنیر زرد رنگ مانند پنیر هلندی

kaşarlanmak (عو) بیمار شدن ، عادت کردن وخوگرفتن بکارهای بد و نامطلوب و از آن شرم نداشتن، پوست کلفت شدن

kaşarlanmış (عو) بیمار ، بی‌حس ، پوست کلفت

kaşe ۱- کاشه ، کپسول بزرگ ۲- نوعی پارچهٔ کلفت شلواری

kaşgöz چشمک

kaşgöz etmek چشمک زدن ، باچشم و ابرو اشاره کردن

kaşık قاشق

kaşıkçı قاشق فروش ، قاشق ساز

kaşıkçın نوعی اردك وحشی که منقار قاشقی دارد ودرمصب رودخانه‌ها زندگی میکند

kaşıkotu نوعی نبات که برگهای آن مانند قاشق است

kaşımak خاریدن ، خارش کردن ، به‌خارش آمدن

kaşındırmak خارانیدن

kaşınmak خود را خارانیدن ، خود را خاریدن

kaşıntı خارش

kâşif مخترع ، کاشف

kaşkaval نوعی پنیر مدور زرد ملایم

kaşkol شال گردن

kaşkorse نوعی زیرپوش زنانه ، زیر پیراهنی زنانه

kaşlı ۱- پرابرو ، دارای ابروی پهن و سیاه ۲- نگین دار

kaşlıgözlü خوش‌چشم و ابرو

kaşmer لوده ، مسخره

kaşmerlik مسخرگی ، لوده‌گی

kaşmır شال کشمیری ، پارچهٔ پشمی از نوع کشمیری

kat ۱- طبقه ، لایه ۲- دفعه ، مرتبه ، برابر ۳- دست لباس ۴- طبقهٔ ساختمان یا بنا ۵- پیشگاه ، حضور ۶- نظر، فکر، عقیده

katafalk چهارپایه یا سکوئی که با پارچه پوشانیده در جای بلند میگذارند وتابوت مرده را روی آن قرارمیدهند که مردم ازمقابل آن به‌حالت احترام عبور کنند

katakomp زیرزمینهائی که در قدیم مسیحیان بآنجا پناه میبردند و اجتماعات و عبادات خود را در آنجا انجام میدادند

katakulli حقه ، حیله ، کلك ، تقلب ، دروغ

بیهوشی که در آن ماهیچه‌ها مانند چوب سفت میشوند ، گم کردن اراده و حس ، جامد شدن عضلات بدن ، تخشب ، کاتالپسی **katalepsi**

(شیم) اثر مجاورتی جسمی در فعل و انفعال شیمیائی ، نفوذ و قدرتی که برخی اجسام در فعل و انفعالات شیمیائی دارند و بمنظور تسریع و تسهیل ترکیبات عناصر و مواد مختلف بکار برده میشوند، کاتالیز **kataliz**

ماده یا جسمی است که عمل کاتالیز را انجام میدهد، کاتالیزر **katalizör**

کاتالوك ، کتاب فهرست اسامی کتابها و مشخصات آنها ، صورت یا مشخصات اشیاء و اجناس **katalog**

۱ــ قطار ، ردیف ۲ــ ترن ، قطار راه آهن **katar**

آب مروارید چشم ، آب یا پردهٔ سیاه که جلو چشم‌را پوشانیده سبب کوری میشود **katarakt**

کلیسای بزرگ **katedral**

طبقه ، صنف ، دسته ، زمره **kategori**

۱ــ غلیظ ، سفت ۲ــ شدید ، سخت ۳ــ جامد ، صلب ۴ــ سنگدان مرغ که (katıca) نیز گویند **katı**

قاتق ، چیزی که با نان میخورند مانند پنیر، حلوا ، زیتون وغیره **katık**

خالص ، صاف ، بدون غش ، بدون مخلوط. **katıksız**

غلیظ ، سفت و چغل و سخت شدن **katılanmak=katılaşmak**

غلیظی ، غلظت ، سفتی **katılık**

۱ــ علاوه شدن ، منضم شدن ۲ــ اشتراك کردن، شرکت کردن ۳ــ قاطی شدن ، مخلوط شدن ، داخل شدن ۴ــ از گریه یاخندهٔ شدید نفس گرفتن یا بند آمدن ، **katılmak**

ازحال رفتن ، روده‌بر شدن

از خنده نفس کسی را بند آوردن ، روده‌بر کردن **katıltmak**

۱ــ مخلوط ، علاوه ، اختلاط ۲ــ عمل یاموقع جفت گیری گوسفند وگاو و امثاله **katım**

۱ــ قاطر ۲ــ (مج) لجوج ، لج باز ۳ــ خشن ، بی‌ادب **katır**

خرمهره ، منجوق و مهره‌های آبی‌رنگ که به سر و گردن قاطر والاغ آویزان میکنند **katırboncuğu**

قاطرچی **katırcı**

گیاهی است دارای گلهای زرد رنگ چتری تلخ **katırkuyruğu**

گیاهی است دارای گلهای زردرنگ تلخ (مانند گل بیمادران) که مدر است و در طب بکار میرود **katırtırnağı**

مخلوط ، غیرخالص **katışık**

بی‌غل و غش ، خالص و صاف **katışıksız**

مخلوط کردن ، داخل کردن، قاطی کردن **katıstırmak**

پیه ، روغن سفت مانند پارافین **katıyağ=donyağı**

قطعی ، حتمی **katî**

قطعی ، محقق ، حتمی‌شدن **katîleşmek**

(قد) صاحب دفتر رسمی‌اسناد، دفتررسمی‌ثبت اسناد **kâtibiadil=noter**

قتل ، آدم کشی **katil**

قاتل ، آدم کش ، کشنده **katil**

کاتب ، منشی ، دبیر ، نویسنده ، میرزا **kâtip**

منشی گری ، دبیری ، نویسندگی **kâtiplik**

قطعاً ، ابداً ، هرگز ، بهیچوجه **katiyen**

قطعیت ، یقین **katiyet**

علاوه ، اضافه **katkı**

بدون علاوه یا اضافه ، خالص و صاف ، بدون مخلوط **katkısız**

تاه کردن ، دولا کردن **katlamak**

باعث تاه کردن یا دولاکردن شدن ، (مج) سبب گرفتاری شدن ، کسی را زیربار زحمتی گذاردن — **katlandırmak**

تحمل کرده شدن ، تن درداده شدن — **katlanılmak**

۱ــ تاه شدن ، دولا شدن ، خم شدن ۲ــ تن‌دردادن، تحمل کردن ، زیر بار زحمت رفتن ، قبول کردن — **katlanmak**

قتل کردن ، آدم‌کشی کردن — **katletmek**

طبقه‌دار ، دارای طبقه ، لایه‌دار — **katlı**

قتل عام ، کشتار دستجمعی — **katliam**

۱ــ علاوه کردن ، اضافه کردن ، زیاد کردن ، قاطی کردن ۲ــ مخلوط کردن ، شرکت دادن ، داخل کردن — **katmak**

۱ــ حالت برگهای گل یا طبقات لایه های خمیر شیرینی که تعداد زیادی مقابل هم یا روی هم قرار دارند ۲ـ نوعی‌نان‌شیرینی کره‌ای که لایه‌های زیاد دارد — **katmer**

رج رج رویهم قرار گرفتن ، طبقه طبقه شدن — **katmerleşmek**

طبقه طبقه ، لابلا ، تو در تو ، رویهم رویهم ، (مج) مضاعف ، چند لا . دولا ، مکرر — **katmerli**

کاتولیك — **katolik**

کاند ، الکترود نگاتیف — **katot**

قطره ، چکه — **katre**

قیر ، قطران — **katran**

قیراندود کردن ، قیرمالیدن — **katranlamak**

قیراندود — **katranlı**

قیر معدنی ، جسم متبلور از جنس نفت — **katran taşı**

۱ـ در حروفچینی تکه‌های فلزی که برای فاصله بین حروف گذارده میشود ۲ــ واحد اندازه در حروفچینی — **katrat**

کانرلیون ، معادل ۱۰۰۰ ترلیون — **katrilyon**

(ریض) ضریب ، نماینده ، عامل ، اکسپوزان — **katsayı**

کائوچوك — **kauçuk**

۱ــ فتیلهٔ فندك ، آتش‌زنه گیرونهٔ آتش ۲ـ کاو (اصطلاح در بازی پوکر وغیره) — **kav**

کفش حاضرفروش ، فروشندهٔ کفش دوخته و حاضر — **kavaf**

کفش حاضر فروشی — **kavaflık**

قواعد ، قاعده‌ها — **kavait**

اسپید دار ؛ تبریزی ، سفید دار — **kavak**

محل قلمه‌های تبریزی ، محلی که درختهای‌تبریزی زیادی کاشته شده باشد — **kavaklık**

نی چوپانی — **kaval**

استخوان ساق پا ، قلم پا — **kaval kemiği**

مردی‌که با زنی میرقصد یا زنی‌را برای‌گردش بیرون میبرد — **kavaliye**

کوزه یاظرف‌گلی‌کوچك ، شیشهٔ دهن‌گشاد که درآن عسل ، مربا و غیره میریزند — **kavanoz**

۱ـ‌گوز ۲ـ چس — **kavara**

پیشخدمت قنسولگری یا سفارت ، کسی‌که درخدمت بزرگان است، دربان ، خادم — **kavas**

۱ـ یك‌نوع‌گوجه فرنگی سفت که قرمز نمی‌شود ۲ـ نوعی ظرف تخته‌ای تراشیده — **kavata**

میخ چوبی
میخ طویلهٔ چوبی — **kavela=kabila**

دعوا ، نزاع ، جدال ، اوقات تلخی، اختلاف ، مشاجره — **kavga**

دعوا کردن ، اوقات تلخی کردن ، نزاع کردن — **kavga etmek**

اهل جنگ و دعوا — **kavgacı**

دعوائي ، کسی که با کس دیگر دعوا داشته‌باشد، چیزی که مورد اختلاف یا متنازع فیه باشد **kavgalı**

قوی ، پرزور ، پرقوت **kavi**

قول ؛ حرف ، کلام **kavil**

قول و قرار گذاردن ، توافق کردن **kavilleşmek**

قوم ، قبیله ، ملت ، طایفه **kavim**

قوس ، خم ، کمان ، منحنی **kavis**

بی‌پوست ، درختی که پوستش ریخته باشد **kavlak**

خشك شدن و ریختن پوست درخت **kavlamak**

قومیت ، منسوب به‌قومی‌بودن **kavmiyet**

۱ـ مفهوم ، معنی ۲ـ روده‌بند، پردهٔ روکش کلیه و روده‌ها **kavram**

درك ، احاطه **kavrama**

۱ـ دربر گرفتن ، شامل شدن، دردست گرفتن ، قبضه کردن ۲ درك کردن، ملتفت شدن، فهمیدن **kavramak**

درك کرده شدن فهمیده شدن **kavranılmak**

درك ، ادراك **kavrayış**

باادراك ، سریع‌الانتقال ، با شعور **kavrayışlı**

سرخ شده ، تف داده شده ، برشته ، (مج) لاغر ، ضعیف ، کم رشد **kavruk**

سرخ شدن تف داده شدن ، برشته شدن **Kavrulmak**

۱ـ شل ، لق ، سست شده ، میز یا صندلی که در اثر خشکی یا کهنه‌گی شل یا لق میشود ۲ـ تقاطع ، محل تلاقی یا ملتقای چندین خط یا راه یا نهر **kavşak**

عمامهٔ بزرگی که در قدیم سر میگذاشتند و زیر آنرا با پنبه یا چیز های دیگر پر میکردند که بزرگ دیده شود **kavuk**

۱ـ عمامه بسر ، عمامه دار ۲ـ عنوان بازیگر اصلی درنوعی از نمایش های قدیمی که آن را (orta oyunu) میگفتند **kavuklu**

خربزه **kavun**

رنگ زرد نارنجی **kavuniçi**

۱ـ گوشت یا چیز دیگری که تف داده شده یا سرخ شود ۲ـ قرمه یا قورمه ، گوشت قرمه که در ظرف یاخیك نگاهداری کنند ۳ـ عمل سرخ کردن یا تف دادن ۴ـ قهوهٔ تف داده یا بوداده شده **kavurma**

گندم بو داده **kavurmaç**

۱ـ سرخ کردن ، تف دادن ، قرمه یا قورمه کردن ، بو دادن ۲ـ خشك کردن زراعت و غیره دراثر باد یا شدت گرما **kavurmak**

سرخ کردن یا تف دادن توسط دیگری **kavurtmak**

تقاطع ، ملتقا یا محل تلاقی دو یاچند خط یا راه یا نهر **kavuşak = kavşak**

عمل تلاقی یا واصل شدن ، پیوستن ، بهم رسیدن **kavuşma**

بهم رسیدن ، متصل شدن ، واصل شدن ، پیوستن ، همدیگر را ملاقات کردن ، نائل شدن **kavuşmak**

واصل گردانیدن ، ملاقات دادن ، بهم رسانیدن ، نائل گردانیدن **kavuşturmak**

نوعی آش اماج که با آرد گندم تف داده درست میکنند **kavut**

قی ، غثیان ، استفراغ **kay**

تخته سنگ ، صخره **kaya**

نوعی آهنگ در موسیقی ترکی **kayabaşı**

تخته سنگ صاف لیز **kayağan = kaygan**

kayak ۱ـ اسکی ، کفشهای دراز تخته‌ای یا فلزی برای سر خوردن روی برف ۲ـ بازی اسکی

kayakçı اسکی‌باز

kayalık سنگلاخ ، راه یا محل کوهستان سنگی

kayan سیل شدید که از کوه سرازیر میشود

kayar نوعی نعل اسب که دارای گیره یا چنگال است برای اینکه اسب روی یخ سر نخورد

kayatuzu نمك بلوری ، نمك سنگی

kaybetmek گم کردن ، ضایع کردن ، باختن، ضرر کردن، ازدست‌دادن

kaybolmak از بین رفتن ، گم شدن ، ناپدید شدن ، نابود شدن

kaydetmek ثبت کردن ، یادداشت کردن ، قید کردن ، نوشتن

kaydırak تخته سنگ صاف پهن ، لی‌لی‌بازی ، بازی حلقه پرت کنی

kaydırılmak لغزانیده شدن ، غلتانیده شدن

kaydırmak غلتانیدن ، سر دادن ، لغزاندن

kaydıye خق ثبت ، حق اسم‌نویسی

kaydolmak ثبت نام کردن ، نام نویسی کردن

kaygan لیز . صاف ، صیقلی قابل لغزیدن

kaygana قیقناق ، نوعی املت پنیر وآرد، خاگینه که باآرد و پنیر یاگوشت درست میکنند

kaygı نگرانی ، تشویش ، اضطراب ، غم ، غصه

kaygılanmak غصه خوردن ، غم خوردن، در تشویش و نگرانی بودن

kaygılı غم دار ، دلتنگ ، گرفتحال ، غصه دار

kaygın صاف ، شفاف ، لیز

kayısız بی‌غم ، بیمار ، بی‌فکر ، بی‌غصه

kayık ۱ـ قایق ۲ـ خمیده ، کج یکطرفه شده

kayıkçı قایق‌چی ، قایق‌ران

kayıkcılık قایق رانی

kayıkhane کاراژ قایق

kayın ۱ـ آلش ، چوب جنگلی ۲ـ برادر شوهر یا برادر زن

kayınana=kaynana=kayınvalide مادر شوهر یا مادر زن

kayınata=kayınbaba=kayın-peder پدر زن یا پدر شوهر

kayınbirader برادر شوهر یا برادر زن

kayınpeder پدر شوهر یا پدر زن

kayınvalide مادر زن یا مادر شوهر

kaynana مادر شوهر یا مادر زن

kayıp غایب ، گم ، گم شده ، مفقود

kayır ساحل شنی ، شن و ماسهٔ کنار دریا که بشکل سکو سکو درآمده باشد

kayırıcı طرف‌گیر ، حمایت کننده ، پارتی ، پشتیبان

kayırılmak=kayrılmak حمایت یا پشتیبانی شدن

kayırmak ۱ـ حمایت کردن ، طرفداری کردن، پشتیبانی کردن ۲ـ تبعیض قائل شدن

kayısı=kaysı زردآلو ، قیسی

kayış ۱ـ عمل سرخوردن ، لیزخوردن ۲ـ کمربند ، تسمه

kayıt ۱ـ ثبت ، یادداشت ۲ـ بند ، قید، چوبهای چهارچوبه ۳ـ ثبت نام ، نام نویسی

kayıtlamak ۱ـ قید کردن ۲ـ مقید کردن

kayıtlı ۱ـ ثبت شده ، نام نویسی شده ۲ـ قیدشده، مقید یامشروط شده

kayıtsız ۱ـ لاقید ، بی‌فکر ۲ـ اسم نویسی نشده ، ثبت نام نکرده ۳ـ بی‌قید و شرط

kayıtsızlık لاقیدی ، بی‌فکری

جوشش و غلیان
kaynaştırmak دوچیز را بهم‌جوش‌دادن، وصل و جوشش دادن دو چیز یا دو شخص
kaynata پدر شوهر یا پدر زن
kaynatılmak جوشیده شدن
kaynatılmış جوشیده ، جوشیده شده
kaynatmak ۱ـ جوشانیدن ۲ـ جوش دادن فلزات
kaypak ۱ـ لیز ، شیب دار ۲ـ (مج) دروغگو
kayrak ۱ـ محل لیز خوردن ، محل سر خوردن ۲ـ زمین سست که خاکهای آن ریزش نموده حرکت میکند ، خاك شن‌دار ۳ـ سنگ صاف شیب دار
kayralmak سدی از شن و ماسه جلو دهانهٔ رودخانه پیدا شدن
kayran محل وسیع و باز در میان جنگل
kayrılmak حمایت یا پشتیبانی شدن
kayser قیصر ، عنوان پادشاهان بیزانس وآلمان و روم
kayşa حرکت و پیشروی زمین سست
kayşamak تکه‌های بزرگ سنگ که ازکوه کنده شده در اراضی پخش شوند
kaytan قیطان ، رشتهٔ باریك ابریشمی یا پنبه‌ای
kaytarmak ۱ـ رجعت دادن ، برگرداندن ۲ـ از زیر کار یا وظیفه دررفتن ، تنبلی کردن در وظیفه
kayyım ۱ـ سرایدار یا خادم مسجد ۲ـ قیم
kaz ۱ـ غاز ۲ـ (مج) احمق ، ابله
kaza ۱ـ قضا ، قضاوت ، حکم دادن ۲ـ شهرستان ، بخش ۳ـ قضا و قدر ۴ـ تصادف، تصادم، سانحه، پیش‌آمد سوء ۵ـ روزه یا نمازدر

kaykılmak تکیه دادن ، لم دادن
kayma لغزش ، سرخوردگی، لیزخوردگی
kaymak ۱ـ سرشیر ، خامه ، قیماق ۲ـ لیز خوردن ، سر خوردن اسکی‌بازی کردن
kaymakam ۱ـ فرماندار ، بخشدار ۲ـ (قد) نایب سرهنگ (قائم‌مقام)
kaymakamlık ۱ـ فرمانداری ۲ـ شهرستان
kaymaklı خامه دار ، سرشیردار
kayme (عو) پول کاغذی ، لیرهٔ کاغذی ، اسکناس
kaynak ۱ـ منبع ، سرچشمه ، منشأ ۲ـ جوش اکسیژن یا الکتریك ۳ـ محل وصل و جوش خوردن دو چیز ، پیوند
kaynakçı استاد جوشکار
kaynamak ۱ـ جوشیدن ، جوش‌آمدن ۲ ـ جوش خوردن شکستگی استخوان ۳ـ (عو) گم شدن ، از بین رفتن
kaynana مادر شوهر یا پدر شوهر
kaynanadili نوعی گیاه ضخیم خاردار که زبان مادر شوهر نام دارد
kaynar نوعی مایع جوشیدنی خوشمزه‌است که ازچند ادویهٔ مختلف ازقبیل هل و دارچین و زنجبیل ومیخك و اخلامور و شکر سرخ درست کرده پس از زایمان به زائو و مهمانان میدهند
kaynarca ۱ـ چشمه ، منبع آب ۲ـ چشمهٔ آب‌گرم
kaynaşma ۱ـ پیوند ، جوشش ۲ـ ازدحام و جوشش مردم
kaynaşmak ۱ـ بهم جوش‌خوردن ، بهم چسبیدن ، پیوند یافتن ۲ـ باهم‌جوشش داشتن و دوست‌شدن، مؤانست۳ـ سرکشی، طغیان‌مردم،

غیر مواعد معینه

kazaen تصادفاً ، برحسب تصادف و اتفاق

kazak ۱ـ جلیقه یا پیراهن بافتنی ۲ـ قزاق ، نام قبیله‌ای که در جنوب سیبری روسیه زندگی میکنند ۳ـ شوهر یامرد باضابطه وباجربزه که نسبت‌به‌زنش برتری و حاکمیت دارد

kazan ۱ـ دیگ بزرگ ، قزغان ، قازغان ، پاتیل ۲ـ دیگ بخار

kazanç سود ، استفاده ، نفع ، منفعت ، بهره

kazandırmak فایده رساندن ، سبب فایده یا نفع شدن

kazandibi ۱ـ ته دیگ ۲ـ نوعی فرنی که در اثر سوختگی ته دیگ آن قدری قهوه‌ای رنگ میشود

kazanılmak بدست آورده شدن

kazan kaldırmak عصیان ، شورش ، شلوغ کردن

kazanmak ۱ـ سود بردن ، نفع بردن ، منفعت کردن ۲ـ بردن در قمار بازی ۳ـ بدست آوردن ، گیر آوردن

kazara تصادفاً ، اتفاقا ، ازقضای اتفاق

kazasker (قد) قاضی عسکر ، درقدیم یك رتبه و عنوان بزرگ علمی بوده ، یکی از دو عدد بالاترین مقام قضائی و کشوری در قدیم که هریك صدارت یکی از دو قسمت اناطولی و رومیلی را در دورهٔ عثمانی در دست داشتند

kazaz قزاز ، کسی که ابریشم خام را نخ میکند ، ابریشم فروش ، کسی که کرم ابریشم پرورش میدهد ، ابریشم‌کار

kazazede مصیبت زده ، ملهوف ، منکوب ، فلك زده

kazboku رنگ زرد مایل به سبزی ، سبز فام

kazdırmak وادار به‌کندن یاحفر کردن یا حك کردن

kazein مادهٔ پنیری ، یکی‌از مهمترین مواد آلبومینی شیر

kazel=gazel برگ خشك ، برگ خزان

kazevi سبد یا زنبیل که از حصیر یا نی یا برگ خرما وغیره ساخته‌شود

kazı ۱ـ حفریات ، حفر ۲ـ حك ، کنده‌کاری

kazık ۱ـ میخ چوبی بزرگ ، میخ طویله، چوبی که به زمین کوبیده شده‌باشد ۲ـ (عو) گول‌خوردن درمعامله، حیله ، تقلب

kazıkçı (عو) گران فروش ، گول زن ، متقلب

kazıklamak گول زدن در معامله ، فریب دادن ، گران فروختن

kazıklanmak ۱ـ (قد) بمیخ نشانیده شدن مقصر برای اعدام درزمان قدیم ۲ـ (عو) فریب‌خوردن در معامله ، گول‌خورده شدن

kazılmak ۱ـ حفرشدن ، کنده شدن ۲ـ حك شدن

kazıma ۱ـ تراشیدگی ، کندگی ۲ـ در طب عمل تراشیدگی بعد از سقط جنین

kazımak تراشیدن ، کندن ، حك کردن، با تیغ یا چاقو نوشته‌ای را تراشیدن و پاك کردن

kazınmak ۱ـ صورت را از ته تراشیدن، خود را خاراندن ، صورت را تراشیدن باخراشیدن ۲ـ(مج) از هستی ساقط شدن

kazıntı خراشیدگی ، تراشیدگی ، حفر شدگی

kazıntılı نوشته یا کاغذی که دارای تراشیدگی و پاك شدگی باشد
kazıtmak خراشیدن یا تراشیدن بوسیلهٔ دیگری
kazino=gazino کازینو ، کافهٔ باساز و آواز و خواننده
kaziye (منط) قضیه
kazma ۱ــ حفر ، کنده‌کی ۲ـ کلنگ
kazmak ۱ــ حفر کردن ، کندن ، گودال کندن ۲ـ حك کردن
kazmir نوعی پارچهٔ پشمی ظریف و نرم (محرف از کشمیر)
kazulet (عو) هیولا ، درشت ، گنده مانند غول بیابانی
kazurat قاذورات ، پلیدی‌ها ، نجاستها ، فضولات انسان یا حیوان
kazzaz=kazaz قزاز ، ابریشم فروش، حریر فروش ، ابریشم‌کار
kebair کبائر ، گناههای کبیره ازقبیل قتل و سرقت و امثاله
kebap کباب ، گوشت یا چیزهای دیگر که روی آتش بریان شده سرخ کرده یا بوداده شده باشد
kebapçı کباب فروشی ، کبابی
kebe نمد ، نمدی ، روپوش نمدی کوتاه
kebze استخوان شانه ، استخوان کتف ، قبضه
keçe نمد ، نمدی
keçeci نمد مال ، نمد ساز ، نمد فروش
keçeleşmek ۱ــ مانند نمد شدن ، بحالت نمد درآمدن ۲ـ بی‌حس شدن بدن
keçeküläh (قد) کسی که کلاه نمدی سر میگذارد ، کج کلاه ، بدچشم، کسی که‌زیاد باچشم زنهارا تعقیب میکند
keçeküläh etmek (قد) کسی را از رتبه ومقام ومنصب خلع کردن (نظ)

keçi ۱ـ بز ۲ـ (مج) لجوج ، لج‌باز ، کله شق
keçiboynuzu خرنوب ، درخت خرنوب
keçikulağı=uşkun گیاه ریوند ، راوند ، ترشك
keçimantarı قارچ سفید
keçiyemişi نوعی نبات جنگلی
keder غم ، غصه ، حزن ، کدورت
kederlenmek محزون شدن ، غمگین‌شدن
kederli غم دار ، غمگین ، غصه دار ، محزون
kedersiz بی‌غم ، بی‌درد ، بی‌غصه
kedi گربه
kedibalı صمغ یا زنج درخت سیب یا زردآلو
kedibalığı سپرماهی ، ماهی پهن
kediotu سنبل الطیب ، سنبل کوهی ، گیاه والرین
keenlemyekün کان لم یکن ، مثل اینکه اصلا وجود نداشته باشد
kef ۱ـ کف دست ۲ـ کف روی آبگوشت و غیره
kefal ماهی سفید ، کفال
kefalet کفالت ، ضمانت
kefaletname ضمانت‌نامه ، کفالت‌نامه
kefaret کفارهٔ گناه ، دادن صدقه درمقابل گناهی که از انسان سر میزند
kefe ۱ــ کفهٔ ترازو ۲ــ کیسهٔ موئی یا دستکش مخصوص تیمار اسب
kefeki ۱ــ سنگی که از رسوبات بین دندانها پیدا میشود ۲ــ نوعی سنگ درشت
kefelemek تیمار کردن اسب
kefen کفن
kefenlemek کفن کردن ، تکفین
kefere کفره ، کفار ، کافرها
keffiyed کف ید ، خلع ید
kefil ضامن کفیل

kefillik ضمانت
kefiye نوعی شال منگوله‌دار که اعراب روی سر و شانهٔ خود می‌اندازند
kefne نوعی تسمه که داخل آن تکهٔ آهنی گذارده‌شده و کسانیکه باجوالدوز کار میکنند آن را در کف دست خود قرار میدهند
kehanet غیب‌گوئی ، پیش‌گوئی ، کهانت
kehhal=göz hekimi (قد) چشم‌پزشك، کحال
kehkeşan کهکشان، خط سفید ابرمانندی که ازستاره‌های بیشمار درآسمان بوجودآمده مانندکاه که در راهی ریخته شده باشد دیده میشود
kehle=bit شپش
kehlibar=kehribar کهربا
kek نان شیرینی ، کیك
kekâ (عو) (حرف ندا) که در مورد خوشحالی و نشاط گفته میشود
keke=kekeme الکن ، زبان‌گرفته ، کسی‌که لکنت زبان دارد
kekelemek لکنت زبان داشتن ، من من کردن
kekelik=kekemelik لکنت زبان
kekeme=keke الکن ، زبان‌گرفته
kekemelik لکنت زبان
kekik پودینهٔ صحرائی ، نوعی‌گیاه خوشبو ازتیرهٔ نعنائیان ، سیسنبر، سعتر، آویشن
keklik کبك
keklik palazı کبك جوان چاق
kekre کس ، دبش
kekrelik کس بودن
kekremsi کس مانند ، قدری‌کس
kel ۱ـ کچل ، کل ، (مج) طاس ۲ـ زمین بایر ، عور ، خالی
kelâl ملال ، کلال ، حالت خستگی و ماندگی

kelâm کلام ، سخن ، حرف
kelâmıkadim قرآن‌کریم
kelâmıkibar سخنان بزرگان
kelebek ۱ـ پروانه ، شاهپره ۲ـ نام مرضی است‌که در جگر گوسفند پیدا میشود ۳ـ پره ، کلید پره‌دار یا پروانه‌ای
kelebek gözlük عینك پنس
kelek ۱ـ نوعی قایق‌کوچك‌که درآب رودخانه‌کارمیکند، کلك ۲ـ ذرت یا بلال که بعضی قسمتهای‌آن‌کال و بی‌دانه است ۳ـکالك، خربزهٔ نارس یا خام
kelem=lahana کلم
kelepçe ۱ـ دستبند محبوس ۲ـ بست یا گیره یا حلقه‌ای که لوله یا کابل را با آن می‌بندند
kelepir خیلی ارزان ، مفت مسلم
kelepirci ارزان بخر ، پوست خرکن ، سوداگر موقع شناس
keler مارمولك ، سوسمار ، چلپاسه
keleş ۱ـ قشنگ ، خوشگل ۲ـکل، کچل ۳ـ زشت ، بد ریخت
kelime کلمه
kelle ۱ـ کله ، سر ، درترکی‌کله را برای سرحیوانات عنوان میکنند لذا درمورد انسان درمقام تحقیر میگویند ۲ـ دانه، عدد، پارچه، تکه مانندکله فند ۳ـخوشهٔ‌گندم
kelli - felli با کر و فر ، پرشکوه ، مجلل ، دارای لباس عالی
kellik ۱ـکچلی ، کل یا کچل بودن ، کلی ۲ـ زمین یا جای بایر و بی علف
keloğlan عنوان بچهٔ زرنگ‌که در افسانه‌های قدیم ترکی‌آورده‌شده، در مورد بچهٔ فقیر و یتیم بی‌پناه نیز استعمال میشود

سگ ، کلب kelp
تیر یا دیرك انگور ، دا ست kelpe
درخت مو
۱ـ بد ، زشت ، پست ۲ـ ناقص ، kem
کسر ، کم
کمال ، کامل و تمام بودن kemâl
طرفدار فلسفه یا مسلك Kemalizm
کمال آتاترك
۱ـ ویولون ۲ـ کمان keman
(تیراندازی)
۱ـ ویولونیست ، ویولون زن kemancı
۲ـ ویولون ساز
ویولون زدن keman çalmak
۱ـ آرشهٔ ویولون و کمانچه kemane
۲ـ کمان ۳ـ کمانهٔ نجاری که برای
چرخانیدن برقونجاری و سوراخ
کردن تخته بکار میرود
ویولون زن ، ویولونیست ، kemanî
کمانچه زن باصول شرقی
تیرانداز ، کسیکه باکمان kemankeş
تیراندازی میکند
آرشهٔ ویولون keman yayı
موش بزرگ ، موش صحرائی keme
کمانچه kemençe
۱ـ کمند ۲ـ (قد) تسمهٔ روغنی kement
که برای بدارآویختن بکاربرده
میشود
۱ـ کمربند ۲ـ کمر لباس و شلوار kemer
و غیره ۳ـ (قد) تسمهٔ پهن یا
کمربندی که در قدیم سکه های
طلا را درآنها جا میدادند ۴ـ
جای برآمدگی ، کمر یا طاق
قوسی شکلی که درساختمانها بطور
نیم دایره روی سر در یا پنجره
یا روی پل‌ها میزنند
۱ـ کمربند دار ، کمردار kemerli
۲ـ قوس یا طاق منحنی شکل‌دار
کمربند جادار که شربت‌فروش kemerlik

لیوان‌ها را در آن میگذارد یا
استادکار برای جادادن آلات و
ادوات به کمر می‌بندد
مخمل ابریشمی kemha
۱ـ استخوان ۲ـ استخوانی kemik
نسج یا انساج استخوان kemik doku
مانند استخوان سخت kemikleşmek
شدن ، استخوانی شدن
استخوان دار ، بااستخوان kemikli
دارای استخوان بندی درشت
بی‌استخوان ، بدون استخوان kemiksiz
نرمه استخوان ، غضروف kemircik
استخوان‌بندی دم حیوانات kemirdek
حیوانات جونده مانند kemirgenler
موش و خرگوش
خرد خرد جویدن مانند موش kemirmek
کمیت ، مقدار kemiyet
جواب حسابی نداشتن و kemküm
من من کردن
بدی ، بدجنسی ، پستی kemlik
کود kemre
کنار ، خط پهلو ، حاشیه ، kenar
ساحل ، دورافتاده
ماهی‌گیری که در ساحل دریا kenarcı
صید ماهی میکند
کناره دار ، حاشیه دار ، لبه دار، kenarlı
پارچه یا لباسی که کنارهایش
دست دوزی شده باشد
(هن) خط مستقیمی که از kenarortay
زاویهٔ مثلث به خط مقابل فرود
آمده آن را نصف کند
خودش ، خود ، خویش kendi
نباتاتی که بخودی خود kendibeslek
تغذیه میکنند
خودبخود ، بخودی‌خود kendi kendine
بنفسه ، خود بخود ، kendiliğinden
از پیش خود
از طرف خود ، از خود kendinden

kendir=kenevir کنف
kene کنه
kenef ۱ــ (عو) خلاء ، جائی ، مستراح
۲ــ بد ، کثیف ، کثافت
kenet بست فلزی
kenetlemek با بست یا قید فلزی
دو سر چیزی را جفت کردن، بهم
بستن ، بهم قفل کردن، بهم وصل
کردن
kenetlenmek محکم بهم بسته و
وصل شدن
kenetli گیره دار ، بست دار ،
قفل و بست شده
kenevir کنف ، چتائی ، پارچهٔ کیسه‌ای
kengel=kenger کنگر
kent قصبه ، شهر
kental واحد وزن ۱۰ کیلوگرامی
kep ۱ــ کلاه کپ ، کلاه مخصوصی که
دانشجویان فارغ‌التحصیل دانشکده
و استادها برسر میگذارند
kepaze ۱ــ رسوا ، مفتضح ، بی‌آبرو
۲ــ پررو ، بی‌حیا ۳ــ (قد)
کمان‌گشادی که درقدیم در تعلیم
تیراندازی بکار برده میشد
kepazelik افتضاح ، رسوائی ، بی‌آبروئی
kepbastı تور ماهی‌گیری دوتر که‌ای
kepçe ۱ــ ملاقه ۲ــ تور دستی ماهی‌گیری
شبیه ملاقهٔ بزرگ
kepçekulak کسی که گوش بزرگ دارد
kepçekuyruk (عو) طفیلی ، مفت خور
kepek ۱ــ کپک ، سبوس ، سپوس
۲ــ پوسته ، شورهٔ سر
kepenek ۱ــ جبهٔ نمدی چوپانی که
بدون آستین و بدون دوخت میباشد
۲ــ پروانه یا کرم مو و بالدار
که در گندم پیدا میشود
kepenk در کرکره‌ای یا کشوئی دکان یا
گاراژ و غیره که از آهن سفید
ساخته میشود
kepes تخته سنگ کنار ساحل دریا
kepir کویر ، زمین شوره‌زار
kepmek از پا افتادن ، افتاده ،
درمانده و ناتوان شدن
kerahet کراهت ، زشتی ، بدی
kerahet vaktı زمان نوشیدن مشروب ،
(مج) وقت میگساری (در نزد
شب زنده داران)
keramet کرامت ، امر خارق‌العاده
که‌ازطرف اولیاءالله بظهور میرسد
kerata ۱ــ جاکش ، دیوث ، درمقام
شوخی و غیرجدی نیز به بچه‌ها
گفته میشود ۲ــ پاشنه‌کش
kere ۱ــ مرتبه ، کره ، دفعه
۲ــ پرانتز ، هلالین
kerem کرم ، احسان ، اطف
kerempe دماغهٔ سنگی که بطرف دریا
پیشرفته باشد
keres دیگ یا طاس بزرگ
kereste ۱ــ تخته‌آلات ، تیر و تخته‌ای
که در نجاری و ساختمان بکار
میرود ۲ــ لوازم چرم و تخت
کفش
keresteci تیر و تخته فروش
keresteli (عو) قوی هیکل ، درشت ،
استخوان دار
kerevet تختخواب چوبی ، نیمکت تخته‌ای
kereviz کرفس
kerhane فاحشه‌خانه ، جنده‌خانه
kerhaneci جاکش ، صاحب فاحشه‌خانه
kerhen کرهاً ، از روی بی‌میلی
kerih کریه ، زشت ، نامطلوب ، بدشکل
kerim کریم ، جوانمرد ، بخشاینده
kerime صبیه ، دختر
keriz=geriz کانال فاضل‌آب (کاریز)
kerkenez کرکس ، لاشخور
kerki تبر بزرگ

kerliferli=kellifelli با کر و فر ، دارای لباس عالی

kermen ۱ـ قلعه ، حصار ۲ـ دوك پشم ریسی

kermes احتماعات یا جشن‌هائی که بمناسبت اعیاد درشهرهای کوچك منعقد میشود

kerpeten گاز انبر ، کلبتین

kerpiç خشت خام

kerrake (قد) نوعی جبهٔ نازك و چسب که در قدیم از پارچهٔ پشمی میدوختند

kerrat مرتبه ، دفعه ، کره ، کرات

kerrat cetveli جدول ضرب

kerte ۱ـ علامت چوب خط ۲ـ اندازه ، درجه

kerteleme تدریج ، پیشروی تدریجی

kertenkele چلپاسه ، مارمولك ، بزمجه

kerteriz تعیین موقعیت بادرجهٔ قطب‌نما، جهات یابی کشتی بوسیلهٔ قطب‌نما

kerteriz almak اندازه‌گیری یا جهات‌یابی کردن بوسیلهٔ قطب‌نما

kerti=kerte علامتی که با چاقو روی چوب خط میگذارند

kertik بریدگی روی چوب خط ، فاق یا علامتی که با چاقو روی چوب،کنده شده باشد یا نشانه یا علامتی که روی چیزی گذارده شده باشد .

kertilmek خراشیده شدن ، فاق یا علامت زده شدن

kertmek ۱ـ فاق گذاردن ، خطزدن روی چوب خط یا علامت گذاردن ۲ـ خراشیدن در اثر ضربت یا سخت مالیده‌شدن چیز دیگر

kerubî کروبی ، بزرگترین ملك کروبین

kervan کاروان ، قافله ، کاربان

kervanbaşı ساربان ، ساروان ، کاروان سالار

kervancı اشتربان ، کاروان سالار ، ساربان

kervansaray کاروانسرا

kes شخص ، کس

kesafet غلظت ، زیادی جمعیت ، انبوهی ، تراکم

kesat کساد ، کم بودی مشتری و داد و ستد

kesatlık کسادی

kese ۱ـ کیسه ۲ـ جیب ۳ـ (قد) واحد مقیاس طلا (یك کیسهٔ کوچك محتوی ۵۰۰ سکه یاغروش طلا) ۴ـ راه میان بر

kesek تکه‌ای از خاك که با بیل کنده میشود ، کلوخ

kesel کسل ، حالت کسالت ، تنبلی ، رخاوت

keselemek کیسه کشیدن در حمام

keselenmek کیسه کشی شدن ، خود را کیسه کشیدن

keseli جیب دار ، کیسه دار

keseliler (حیو) کیسه داران ، دسته‌ای از حیوانات که بچه‌های خود را درشکمی که مانندکیسه‌است جای میدهند مانند کانگرو

kesen ۱ـ (هن) خط قاطع ۲ـ قاطع ، برنده

kesenek مالیات بر درآمد مقطوع

keser تیشهٔ نجاری

kesici برنده ، قاطع ، قطع کننده

kesif غلیظ ، انبوه ، متراکم

kesik ۱ـ بریده ، قطع شده ، شکست ۲ـ ختنه شده

kesikli بریده بریده ، حالت عدم مداومت، منقطع

kesiklik ۱ـ بریدگی ۲ـ سستی

kesiksiz لاینقطع ، مداوم ، مدام
kesilmek ۱ـ بریده شدن ، قطع شدن مقطوع شدن ۲ـ سست یا ناتوان شدن
kesim ذبح حیوانات ، سلاخی ، عمل سربریدن حیوانات
kesimci (قد) کسی که عایدات مالیاتی محلی را بطور مقطوع کنترات میکند، مقاطعه‌کار عایدات مالیاتی
kesin قطعی ، حتمی ، بی‌شك و شبهه ، مقطوع
kesinleşmek قطعی شدن
kesinlik قطعیت
kesinlikle بطور قطع ، محقق
kesinti ۱ـ بریدگی ، تکهٔ بریده شده ، قطعه ۲ـ انقطاع ، فاصله ۳ـ نقصان یا کسری
kesintisiz اجرتی که مالیات از آن کسر نشده باشد
kesir ۱ـ کسر ۲ـ شکستن ۳ـ (ریض) اجزاء عددصحیح یعنی عدد کسری
kesîr کثیر ، زیاد ، فراوان
kesirli عدد کسری ، کسردار
kesişmek ۱ـ تقاطع ، همدیگر را قطع کردن ۲ـ قطع کردن معامله یا کار
kesit مقطع
keski ۱ـ آلت قطع کردن یا بریدن ۲ـ اسکنه ، قلم فولادی ، تبر کوچك
keskin ۱ـ برنده ، تیز ۲ـ تند وتیز
keskinleşmek ۱ـ تیز و برنده شدن ۲ـ تند و تیز شدن
keskinlik تیزی ، تندی
kesme ۱ـ عمل بریدن ۲ـ بریده شده ، قطع شده، بشکل مکعب بریده‌شده ۳ـ راحت‌الحلقوم بریده یا تکه تکه شده

kesmece ۱ـ بشرط چاقو (در مورد هندوانه و خربزه) ۲ـ قیمت مقطوع یاقیمت رویهم حساب‌شده
kesmek ۱ـ بریدن ، قطع کردن ۲ـ قطعی کردن ۳ـ ذبح کردن ، کشتن ، سربریدن ۴ـ بر زدن ورق‌های بازی ۵ـ (عو) دروغ گفتن ، مبالغه یا غلو کردن
kesmelik معدن سنگ ، کوه سنگ
kesme şeker قند حبه‌ای که بشکل مکعب بریده شده
kesmez کارد یا چاقوی کند
kesmik ۱ـ کاه درشت که باخوشه مخلوط است ۲ـ شیر بریده یا دلمه شده
kesbetmek کسب کردن ، بدست‌آوردن ، حائز شدن
kesret کثرت زیادی ، فراوانی
kesretli فراوان ، زیاد
kestane شاه بلوط ، بلوط
kestanecik=prostat پروستات
kestane dorusu اسب قهوه‌ای یا بلوطی رنگ
kestanelik جنگل شاه بلوط ، بلوطستان
kestere=kitre کتیرا ، صمغ درخت گون
kestirme ۱ـ عمل بریدن درخت وغیره ۲ـ راه میان‌بر ، نزدیك
kestirmek ۱ـ عمل ذبح را انجام دادن ۲ـ درك کردن، ملتفت شدن ۳ـ تخمین کردن ۴ـ چرت زدن
keş ۱ـ دوراغ ، پنیر بی‌روغن ۲ـ (عو) لاابالی ، خواب‌آلود ، گیج، ابله ۳ـ تریاکی، تریاك‌کش
keşen غل ، زنجیر ، بخو ، بخاو
keşfetmek کشف کردن ، معلوم کردن ، پیدا کردن
keşide قرعه‌کشی
keşif کشف

keşif kolu (نظ) سربازان اکتشافی
keşiş کشیش
keşişleme باد جنوب شرقی
keşişlik کشیشی ، کشیش بودن
keşke=keşki کاش ، کاشکی
keşkek حلیم
keşki کاش ، کاشکی
keşkül ۱ـ کشکول ۲ـ نوعی فرنی که روی آن بادام یا مغز گردوی کوبیده می‌ریزند
keşmekeş شلوغ ، درهم برهم
keşşaf ۱ـ (قد) پیش‌آهنگ زمان قدیم ۲ـ کشف کننده
ket ۱ـ نشاسته ۲ـ مانع ، رادع
ket vurmak مانع شدن ، اشکال کردن
ketal نوعی پارچهٔ نخی‌آهاری شفاف
kete نوعی نان که از آرد برنج ساخته میشود
keten درخت کتان ، پارچهٔ کتان
ketencik ۱ـ نوعی خزهٔ دریائی ۲ـ نوعی نبات که دارای گلهای زرد کوچك بوده برای سوخت و روشنائی بکار میرود و روغنی برای رنگ‌کاری از آن استخراج میشود
ketengiller تیرهٔ گیاه کتان ، از فامیل کتان
ketenhelva=pişmaniye پشمك
ketentohumu تخم کتان ، مرهمی که از تخم کتان درست میکنند
ketif کتف
kethüda=kahya کدخدا
ketmetmek کتمان کردن ، پنهان کردن، پوشاندن
ketum تودار ، سر نگهدار
keven=geven گون ، گیاهی است که از آن کتیرا میگیرند وخشك آن برای هیزم سوخت بکارمیرود
kevgir کمگیر

kevkep کوکب ، ستاره
kevser کوثر
keyf=keyif کیف ، تفریح ، خوشی
keyfetmek کیف کردن ، تفریح و خوشی کردن
keyfi سرخود ، دلخواهی ، بمیل خود ، میلی
keyfiyet کیفیت ، ماهیت ، چگونگی
keyif کیف ، خوشی ، تفریح ، حظ
keyiflenmek کیف کردن، تفریح وخوشی کردن ، حظ کردن
keyifli پرنشئه ، سرحال ، خوش‌حال
keyifsiz ۱ـ کسل ، مریض ۲ـ بی‌دل و دماغ ، ناراحت ، یکر
keyifsizlenmek مریض شدن ، ناراحت شدن
keyifsizlik کسالت ، مریضی ، ناراحتی، یکری
keylus=kilüs کیلوس ، عصاره ، شیره ، غذائی که در حین گوارش ازمعده وارد رودهٔ کوچك میشود و درآنجا تحت تأثیر شیره هائی که داخل آن میگردند بصورت مایعی‌شبیه شیردرمیآید که کیلوس نامیده میشود
keymus=kimüs پخت غذا در معده ، غذائی که درمعده پخته وقابل‌هضم شده باشد
kez مرتبه ، دفعه
keza=kezalik کذا ، کذلك ، همچنین ، هم
kezalik کذلك ، هم ، همچنین
kezzap تیزاب ، اسید نیتریك
kıble ۱ـ قبله ۲ـ باد جنوبی
kıblenüma قطب نما ، قبله‌نما
kıç ۱ـ کون ۲ـ ران حیوان ۳ـ پشت کشتی
kıçatmak ۱ـ جفتك زدن ، جفتك یا لگد انداختن حیوان ۲ـ (عو)

۲ـ نخ کنارهٔ غلاف لوبیا و باقلا
kılçıklı ۱ـ ماهی استخوان دار یا تیغ دار ۲ـ (مج) کار دردسردار، اشکال دار
kılçıksız ـ ماهی بدون استخوان ۲ـ (مج) دامادی که پدر ومادر ندارد ، بدون درد سر و قوم و قبیله
kıldırmak کسی را به نماز خواندن وادارکردن ، انجام یك وظیفهٔ دینی توسط دیگری
kılıbık مردی که تحت نفوذ زن قرار داشته باشد
kılıcına چیزی را (از قبیل تخته یا خط کش تخته‌ای که ضخامتش بیشتر ازعرضش میباشد) ازطرف ضخامتش روی زمین قرار دادن
kılıç شمشیر
kılıçbacak پاکج
kılıçlama حمائل کردن ، مانند شمشیر که بشانه حمائل میکنند ، بطور چپ و راست قراردادن
kılıf غلاف ، جلد ، متیل
kılık سر و شکل ، ریخت ، قیافه
kılıklı خوش سر و پز ، خوش سر و شکل
kılıksız بد لباس ، بی‌سر و پز ، بی‌ریخت ، پریشان
kılınmak نماز خوانده شدن ، انجام داده شدن، اجراکرده‌شدن
kılkıran=saçkıran مرض ریزش مو
kılkuyruk ۱ـ نوعی اردك وحشی ۲ـ بی پول ، بی سر و وضع ، جلنبوری ، ژنده پوش
kıllanmak مو درآوردن ، مو سبز کردن در صورت
kıllı بدن پرمو ، آدم پرپشم
kılmak کردن ، انجام دادن ، بجاآوردن
kılsız ۱ـ بی‌مو ۲ـ (مج) خیلی جوان

خیلی میل داشتن ، دل خواستن
kıçın kıçın (عو) عقب عقب
kıdem تقدم ، سابقه
kıdemli باسابقه ، عضو ارشد ، متقدم
kıdemsız تازه وارد کار شده، بدون سابقه
kığ=kığı تاپه ، تاپاله یا تاپولهٔ گاو و اسب ، پشکل گوسفند وغیره
kığlamak تاپاله انداختن
kıkırdak غضروف
kıkırdamak ۱ـ قهقهه زدن ، کرکر خندیدن ۲ـ (عو) مردن
kıl ۱ـ مو ، موی ۲ـ موی بز
kılağı مویه‌ها یا براده‌های ناهمواری است که درلبهٔ کارد یاتیغ سلمانی در اثر تماس باچرخ کاردتیز کنی پیدا میشود (پس‌از اینکه به‌تسمه یا سنگ سلمانی مالیده میشود براده‌ها وناهمواریها ازبین رفته تیز میشود)
kılağılamak تیز کردن تیغ سلمانی
kılaptan گلابتون ، رشته یا نخ بافته با مخلوط زری ، نخ سرمه‌ای
kılav نوعی سرگیجه و بیماری که در گوسفند پیدا میشود و دهانش کف میکند
kılavuz ۱ـ راهنما ، رهبر ، مرشد ۲ـ مته برقو ، قلاویز
kılavuz açmak قلاویز کردن ، جای پیچ باز کردن
kılavuz kaptan کاپیتان راهنمای بندر
kılavuzlamak ۱ـ راهنمائی کردن ، رهبری کردن ۲ـ قلاویز کردن
kılavuzluk راهنمائی
kılbarak نوعی اسب که دارای یال و موهای بلند است
kılburun خشکی باریك و درازی که در آب پیشرفته باشد ، زبانه
kılçık ۱ـ تیغ ماهی ، استخوان ماهی

کاملاً قرمز
kıpmak مژه بهم زدن ، چشمك زدن ، چشمها را زود زود بستن و باز کردن
kıptî قبطی ، کولی
kır ۱ـ رنگ سفید قدری مخلوط با سیاه ، سیاه‌سفید، جوگندمی، فلفل‌نمکی ۲ـ بیرون شهر ، صحرا، بیابان، دشت و دمن
kıraat ۱ـ قرائت ، خواندن ۲ـ کتاب قرائت
kıraathane ۱ـ کتابخانه ، قرائتخانه ۲ـ قهوه‌خانه ، چایخانه هائی که در ترکیه مردم برای گذراندن وقت و تخته نرد و ورق بازی بآنجا میروند
kıracak=kıran انبر فندق شکن
kıraç زمین بی‌آب و علف ، کویر ، شوره‌زار ، بی‌حاصل
kırağı شبنم یخ زده ، یخ
kırağı çalmak یخ زدن سبزی یا میوه‌جات در اثر سرمای شدید شب
kırak=kıran آفت یا مرضی که قسمت اعظمی از حیوانات یا انسانها را نابود کند
kıran=kıracak ۱ـ شکننده ۲ـ انبر فندق شکن ۳ـ آفت حیوانی یا نباتی ۴ـ ساحل، کنار، سینهٔ کوه
kıranta مردی که پا بسن گذارد و موهای سر و صورتش شروع بسفیدشدن کند ، کسی که موی سر وصورتش جو وگندمی باشد ، عاقل مرد
kırasıya شدید ، سخت ، خردکننده ، زد و خورد بقصد کشت
kırat ۱ـ قیراط ، واحد اندازهٔ الماس و زمرد و دیگر سنگهای قیمتی ، $\frac{۱}{۲۴}$ مثقال ۲ـ (مج) جنس ،

kımıl نوعی حشرهٔ آفت غله
kımıldamak تکان خوردن ، حرکت کردن
kımıldatmak تکان دادن ، حرکت خفیف دادن
Kımız کمیس ، شیر ماد یا تخمیرشده که می‌نوشند
kın=kılıf غلاف شمشیر یا کارد یا خنجر
Kına حنا
kınacık نوعی مرض غله ، زنگ گندم
kınaçiçeği گل حنا ، بلسان
kına gecesi شب حنابندان
kına gibi به‌چیزهای خوب سائیده‌شده گفته میشود ، مثل حنا
kınakına گنه‌گنه ، کنین
klna komak=kına yakmak حنا بستن
kınalı حنابسته ، حنا گذاشته ، حنادار
kınamak سرزنش کردن ، طعن کردن
kınanmak محل طعن قرار گرفتن
kınap=kınnap نخ قند
kıpık چشم نیمه بسته
kıpırdak ۱ـ جوال ، پرحرکت ۲ـ پرجلوه و عشوه
kıpırdamak=kıpırdanmak تکان خوردن ، درموقع نشستن متصل جابجاشدن ، یواش حرکت کردن
kıpırdatmak یواشکی تکان یا حرکت دادن
kıpır kıpır حالت حرکت و جولان دائمی را (مخصوصاً در مورد دخترهای پرحرکت میرساند)
kıpırtı حرکت خفیف ، لرزش ، تکان کم
kıpıştırmak چشم بهم زدن ، چشمك زدن ، مژه‌ها را زود زود بهم زدن
kıpkırmızı=kıpkızıl خیلی قرمز ، کاملاً قرمز ، قرمز قرمز
kıpkızıl=kıpkırmızı سرخ سرخ ،

نوع ، ارزش (برای تعریف انسان
که چه نوع آدمی است گفته میشود)
kırbe ۱ـ مشک آب ، خیك آب ، سطل چرمی (قربه) ۲ـ (عو) ناخوشی باد کردن شکم بچه
kırbaç شلاق ، تازیانه ، قمچی
kırbaçlamak شلاق یا تازیانه زدن
kırcın مرگ و میر حیوانات
kırçıl جوگندمی ، موی سر یا ریش که شروع به سفیدشدن میکند، موی خاکستری
kırdırmak ۱ـ سبب شکستن شدن ۲ـ نزول‌بندی حقوقی که پیشکی گرفته میشود، کسر کردن مقداری از حقوق یا دستمزدی که پیشکی گرفته میشود
kırgın دلشکسته ، رنجیده ، دلگیر
kırgınlık دلتنگی ، رنجیدگی ، قهربودن
kırgız قرغیز ، یکی از اقوام ترك که در جنوب غربی سیبری و شمال شرقی بحرخزر زندگی میکنند
kırıcı ۱ـ شکننده ، خردکننده ۲ـ دل‌شکسته کننده، دلگیر کننده ۳ـ صراف
kırık ۱ـ شکسته ۲ـ حیوان از نسل و نژاد مختلف یا مخلوط ۳ـ شکستگی
kırıkçı شکسته‌بند ، استاد شکسته‌بند
kırıklık ۱ـ شکستگی، حالت شکستگی ۲ـ ناراحتی وجود، سرماخوردگی، تب و استخوان درد مختصر
kırılgan شکننده ، زود شکننده ، ترد
kırılma ۱ـ عمل شکستن ۲ـ (فیز) انعکاس، نور ۳ـ قردادن، قروفر
kırılmak ۱ـ شکستن، خردشدن، ریزشدن ۲ـ دلگیر شدن ، رنجیدن ۳ـ (فیز) انعکاس یا شکستن نور
kırım قتل عام

Kırım شبه جزیرهٔ کریمه
kırıntı ۱ـ شکستگی، خرده ریزه، پارچه ، تکه ۲ـ خرده نان ، ریزه نان
kırışık چین و چروك صورت
kırışıklı چین و چروك دار
kırışmak ۱ـ چین و چروك پیدا کردن ۲ـ کشت و کشتار ، همدیگر را کشتن ۳ـ (عو) تقسیم کردن ، تسهیم کردن
kırıtkan قر و فر دار ، طناز ، کرشمه‌دار
kırıtmak غمزه و کرشمه ، ناز و عشوه کردن ، قر و فر دادن
kırk چهل
kırkambar ۱ـ ظرف یا جائی که همه‌چیز در آن پیدا میشود، مثل قوطی عطاری ۲ـ شخص بااطلاع، کسی که معلومات مختلف زیاد دارد
kırkar چهل تا چهل تا ، چهل چهل عدد
kırkayak هزارپا
kırkbayır معدهٔ سوم حیوانات نشخوارکننده
kırkı کسی مخصوص چیدن پشم حیوانات
kırkıcı کسی که پشم حیوانات مانند گوسفند وغیره را می‌چیند
kırkılmak چیده شدن پشم حیوانات
kırkım موسم چیدن پشم گوسفند و امثال آن
kırkıncı چهلم ، چهلمین
kırkıntı=kırpıntı تکه ، ریزه ، خرده ، سرقیچی کاغذ یا پارچه
kırklamak ۱ـ کاری را چهل دفعه تکرار کردن، یعنی کاری را مکرر درمکرر انجام دادن ۲ـ به‌چهل روز گی رسیدن، چله را تمام کردن
kırklar چهل تن ، ابدال ، چهل تن از نیك مردان خدا که بعقیدهٔ اهل اسلام درظاهر دیده نمیشوند

۱ـ دو طفلی که هردو در فاصله‌ای بین ۴۰۰ روز زائیده شده باشند ۲ـ چله را گذرانده، چهل‌روزه را تمام کرده kırklı

۱ـ چهل تائی، چهل عددی، پول یا سکهٔ چهل‌تائی ۲ـ سیسمونی، لباس ولوازمی که برای نوزاد قبل از زایمان حاضر میکنند kırklık

عمل تراشیدن یا چیدن موی سر وصورت یا پشم گوسفند، موی سر که تا زیر پیشانی چیده شده باشد kırkma

۱ـ چیدن، زدن، تراشیدن کناره‌ها یا نک‌های چیزی ۲ـ چیدن پشم گوسفند kırkmak

۱ـ بلا ۲ـ مرض مسری و مهلک ۳ـ طاعون، وبا kırlagan

۱ـ پرستو، چلچله ۲ـ (قد) نوعی کشتی کوچک پاروئی قدیم kırlangıç

نوعی ماهی کوچک که پره‌های پهن دارد kırlangıç balığı

موسم اوائل اکتبر (مهر ماه)، فصلی که پرستوها به نواحی جنوبی هجرت میکنند kırlangıç dönümü

طوفان یا کولاک اوایل اردیبهشت ماه kırlangıç fırtınası

گیاه زردچوبه kırlangıç otu

خاکستری، سفید یا جوگندمی شدن kırlaşmak

نواحی صحرا و بیابان، کویر kırlık

۱ـ عمل شکستن ۲ـ آرد درشت ۳ـ گل یا رینتی که از پارچهٔ تاشده درست میکنند ۴ـ طپانچه‌ای که از وسط خم شده باز میشود ۵ـ نژاد یا خونی که مخلوط باشد kırma

کسی که کاغذهای طبع را در چاپخانه تا میکند kırmacı

۱ـ خرد کردن، شکستن، ریز کردن ۲ـ دولا کردن، تا کردن kırmak

۳ـ محو و نابود کردن، از بین بردن ۴ـ تنزیل کردن یا نزول کردن سفته یا برات وغیره ۵ـ رنجانیدن، دل شکستن ۶ـ کشتن مهره در بازی تخته نرد

توگذاشتن پارچه، چین دادن kırmalamak

توگذاشته شده (پارچه)، چین‌دار kırmalı

قرمز، رنگ قرمزی که از کرم قرمز گرفته میشود kırmız

کرم قرمز که رنگ قرمز از آن گرفته میشود kırmız böceği

رنگ قرمز یا سرخ kırmızı

حالت قرمزی kırmızılık

قدری kırmızımsı=kırmızımtrak قرمز، قدری سرخ فام

قدری سرخ یا قرمز رنگ kırmızımtrak

تراشیده یا چیده شده kırpık

چیده یا تراشیده شدن kırpılmak

سر قیچی موها یا پشم‌های تراشیده شده kırpıntı

کنارهٔ چیزی را چیدن، زدن، تراشیدن، سر و ته چیزی را زدن، چیدن kırpmak

لوازم‌التحریر، نوشت‌افزار kırtasiye

۱ـ نوشت افزار فروشی ۲ـ کسیکه کارهای اداری را بجای انجام‌دادن با کاغذبازی میگذراند kırtasiyeci

۱ـ شغل لوازم‌التحریر فروشی ۲ـ کاغذبازی (در اداره) kırtasiyecilik

بی‌ارزش، بی‌قیمت، خرده ریز، بی‌معنی kırtipil

یواش خندیدن باصدای کمتر از قهقهه kıs-kıs gülmek

کوتاه، مختصر kısa

۱ـ قدری کوتاه، نسبتاً کوتاه ۲ـ خلاصه، مختصراً kısaca

خلاصهٔ کلام kısacası

خیلی کوتاه و محتصر kısacık
گیرهٔ انبر ، انبر، پنس، kısaç=kıskaç
گیره‌ای که لباس شسته‌را روی‌بند
نگاه میدارد
کوتاهی ، اختصار kısalık
کوتاه شدن ، کم شدن kısalmak
۱ـ عمل کوتاه یا مختصر کردن kısaltma
۲ـ اختصار
کوتاه کردن ، مختصر کردن kısaltmak
قصاص ، جزا ، جزاء شرعی kısas
عین برعین یعنی قتل‌قاتل وضرب
ضارب و امثاله
۱ـ صدای خفه یا گرفته kısık
۲ـ محل یا جای باریك یا تنگ
۳ـ چراغ پائین کشیده شده
حال خفگی گلو یا صدای kısıklık
گرفته شده
۱ـ انقباض ، کم شدن حجم یا kısılmak
مقدار یا قوت چیزی ۲ـ گرفتن
یا خفگی صدا
تکه ، قسمت ، پاره ، پارچه kısım
امساك کردن kısınmak
حالت کم و کسر کردن چیزی ، kısıntı
حالت امساك و تخفیف درچیزی
۱ـ انسان یا حیوان نازا (قصر) ، kısır
مزرعهٔ بی‌حاصل ۳ـ (مج) بی‌سود،
بی‌فایده و بی‌نتیجه
بی‌بار و بی‌حاصل شدن ، kısırlaşmak
قصر شدن
عقیم کردن، خنثی کردن، kısırlaştırmak
اخته کردن
حالت عقیم ، اخته یا خنثی‌بودن kısırlık
کم کردن ، محدود کردن ، kısıtlamak
بحالت محجور درآوردن
محدود شده ، محجور شده kısıtlı
۱ـ گیره ، انبر ، پنس kıskaç
۲ـ نردبانی که باز وبسته میشود
حسود ، بخیل kıskanç

حسادت kıskançlık
حس حسادت کسی را kıskandırmak
برانگیختن یا تحریك کردن
۱ـ حسادت کردن kıskanmak
۲ـ مضایقه کردن ، دریغ کردن
بق بق خندیدن ، kıs kıs gülmek
خندیدن‌بطور خخ خخ ، برخلاف
قهقهه ، زیر لبی خندیدن
سفت و سخت ، بسته‌بندی kıskıvrak
سفت و محکم
۱ـ فتیلهٔ چراغ را پائین کشیدن، kısmak
کم کردن یا کوتاه کردن صدا یا
مقدار یا حجم یا مصرف چیزی،
انگشت لای چیزی ماندن یاغیره
قسمتی ، مقداری ، تااندازه‌ای kısmen
قسمت ، نصیب ، طالع ، بخت kısmet
۱ـ پی قسمت و روزی kısmet aramak
رفتن ۲ـ دم بخت یا در انتظار
شوهر بودن دختر
نصیب و قسمت دار ، پرروزی ، kısmetli
خوش‌شانس ، طالع دار
کم روزی ، بی‌طالع ، بدبخت kısmetsiz
قسمتی از چیزی kısmî
مادیان kısrak
بی‌دست و پا ، بی‌عرضه kısrık=pısırık
قصه ، حکایت ، افسانه kıssa
(جغ) برزخ ، قطعه زمین باریك kıstak
میان دو دریا که دو قطعه زمین
را به‌یکدیگر اتصال دهد
قسطاس ، میزان ، مقیاس ، قیاس kıstas
مقدار یا مبلغی که از kıstelyevm
شهریهٔ مأمور یا اجرت کارگر
بعلت غیبت کسر میشود
(قسط الیوم)
۱ـ کم یا کسر کردن kıstırmak
۲ـ فشار دادن چیزی مانند
انگشت که لای چیزی گیر کند ،
درگیر یا تله انداختن

kıtlaşmak کم یاب شدن ، قحط شدن
kıtlık قحطی ، قحط و غلاء ، نایابی
kıvam قوام ، غلظت
kıvamlı قوام‌آمده ، باقوام
kıvamsız ۱ــ بی‌قوام ۲ــ ناپخته ، نارس
kıvanç بهجت ، مسرت ، شادی ، سرور
kıvanç duymak مسرور شدن ، حظ کردن
kıvanmak فخر و مباهات کردن ، مسرور و خوشحال شدن.
kıvılcım جرقه ، شراره
kıvırcık ۱ــ مو یا پشم مجعد ، فرفری (موی یا پشم) ۲ــ نوعی گوسفند از جنس مرغوب دارای دنبهٔ کوچك که درترکیه درنواحی مرمره پرورش داده میشود
kıvır kıvır مجعد ، فرفری
kıvırmak ۱ــ فرزدن مو ۲ــ پیچیدن ۳ــ تاکردن ۴ــ تو زدن پارچه ۵ــ غر و فردادن ۶ــ موفق‌شدن، از عهده برآمدن
kıvırtmak ۱ــ تو دادن یا ته‌شکستن لبهٔ پارچه ۲ــ وادار به غردادن یا چرخاندن کردن
kıvır zıvır چرت و پرت ، مزخرف ، آشغال
kıvrak چالاك ، چابك چست ، تند ، سریع
kıvranmak پیچیدن ، چرخ خوردن ، عذاب کشیدن ، در بدبختی دست و پا زدن
kıvrılma پیچ و خم ، انحناء ، خمیدگی ، التواء
kıvrılmak ۱ــ پیچیدن ، تاب خوردن ۲ــ بهم‌پیچیدن، در گوشه‌ای خود را جمع کردن و خوابیدن
kıvrım خم ، پیچ ، التواء ، پیچیدگی
kıvrım kıvrım پیچ پیچ ، پیچ درپیچ

kış ۱ــ زمستان ۲ــ صدای «کیش»
kışın موقع زمستان ، در موسم یا فصل زمستان
kışır قشر ، پوست
kışkırtı تحریك برعلیه کسی ، انگیزش
kışkırtıcı تحریك کننده ، شوراننده
kışkırtılmak تحریك شدن ، برانگیخته شدن
kışkırtmak تحریك کردن ، برانگیختن برعلیه کسی،شوراندن
kışla قشله ، سربازخانه
kışlak قشلاق
kışlamak زمستان را بسر بردن
kışlatmak کسی را در موسم زمستان در قشلاق جای دادن که زمستان را بگذراند
kışlık مسکن یا محل زمستانی ، لباس یا هرچیزی که مربوط به زمستان باشد
kıt قحط ، نایاب ، کم
kıta ۱ــ قطعه ، تکه ، بخش ۲ــ فاره ، قطعه ۳ــ شعر چند مصرعی ۴ــ ابعاد و اندازه
kıtal قتال ، کشتار
kıtık پس ماندهٔ الیاف و تکه‌های طناب یا پارچه که توی متکا و غیره بر میکنند ، سرقیچی
kıtıpiyos (عو) آشغال ، بی‌ارزش ، مزخرف ، چرند
kıtır ۱ــ بلال بودادهٔ ترکیده، چس‌فیل ۲ــ (عو) دروغ ، کلك ، کشك
kıtırcı (عو) دروغکو
kıtırdamak صدای خرت خرت درآوردن
kıtır kıtır ۱ــ نرد ، برشته ، تف داده ۲ــ خرت خرت صدا درآوردن (در مورد جویدن یاخوردن‌نان خشك وغیره)
kıtlama چای قند پهلو

kıvrıntı پیچ خوردگی ، تو زدگی یا تاخوزدگی لبهٔ پارچه
kıya=cinayet جنایت ، آدم کشی
kıyafet ۱ـ لباس ، سر و وضع ، پوشش ۲ـ لباس متحدالشکل، اونیفورم
kıyafet düşkünü بی‌سر و وضع ، بد لباس ، بی‌سر و پز
kıyafetlı لباس پوشیده ، بالباس
kıyafetsiz بی‌سر و پز ، بد لباس ، بی ریخت
kıyak (عو) خوب ، قشنگ ، خوشگل ، زیبا
kıyam ۱ـ قیام ، ایستادن ، برخاستن، بپاخاستن ۲ـ ایستادن در نماز ۳ـ عصیان ، شورش
kıyamamak از دل نیامدن ، وجدان یا قلب قبول نکردن ، رحم کردن، دلسوختن
kıyamet ۱ـ قیامت ۲ـ بلند شدن ، بپا ایستادن ۳ـ پر سر و صدا ، شلوغ
kıyas قیاس
kıyasen از روی قیاس ، قیاسا
kıyasıya بی‌رحمانه ، باشقاوت ، بقصد کشت
kıyasî قیاسی ، از روی قیاس و قاعده
kıyaslamak قیاس کردن ، مقایسه کردن ، تطبیق کردن
kıyaslanmak مقایسه شدن
kıydırmak بوسیلهٔ دیگری گوشت را قیمه قیمه کردن یا از ماشین گوشت کشی درآوردن
kıyı ۱ـ ساحل ، کنار ۲ـ حاشیه ، کناره
kıyıcı ۱ـ قیمه کننده ، قطع کننده ، خرد یا ریز ریز کننده (گوشت وغیره) ۲ـ بی‌رحم، ظالم، غدار
kıyık بریده شده ، تکه
kıyılmak ۱ـ بریده شدن ، قطع شدن

۲ـ انجام شدن عقد (نکاح)
kıyım طرز قیمه کردن ، طرز برش یا قطع
kıyımlı طرز خرد یا ریز یا قیمه شدن
kıyma ۱ـ گوشت ماشین شده یا چرخ شده ۲ـ ظلم ، قصد جان
kıymak ۱ـ قیمه کردن ، بریدن ، ریز کردن، خرد کردن ۲ـ دریغ نکردن، مضایقه نکردن ۳ـ رحم نکردن، قصدجان کردن، بیرحمانه معامله کردن
kıymalı قیمه دار ، دارای گوشت چرخ کرده یا خرد کرده یا ریز کرده ، قیمه‌ای
kıymet قیمت ، بها ، ارزش ، ارج
kıymetli پرقیمت ، ذیقیمت ، عزیز
kıymetlendirmek قیمت دار کردن ، پرارزش کردن ، بقیمت رساندن، مفید ساختن ، حرام نکردن
kıymetsiz بی‌ارزش ، بی‌قیمت ، بی‌ارج ، خوار
kıymettar قدر شناس
kıymık خار ، تیغ (مربوط به تخته یا استخوان)
kıymıklı خار دار ، تیغ‌دار ، پر از خار
kıyye (قد) اوقه ، اوقیه ، حقه (واحد وزن برابر ۴۰۰ درم)
kız ۱ـ دختر ، دوشیزه ، صبیه ۲ـ باکره ۳ـ ماده
kızak سورتمه ، درشکه یا ارابهٔ برفی که بوسیلهٔ سگ یا گوزن کشیده میشود
kızaklık زیرکاری از گچ که زیر تخته‌های کف اطاق یا زیر سرهای تخته فرش سقف یا کف بنا گذارده‌میشود
kızalak نوعی لالهٔ وحشی
kızamık سرخک
kızamık çıkarmak سرخک درآوردن
kızamıkçık سرخک سبک یا آسان

kızan پسر ، جوانك ، جوان جسور و مسلح ، جوانهای دلیر یاجسوری که در دهات هستند

kızarma سرخ یا قرمز شدگی

kızarmak ۱ـ سرخ شدن ، قرمزشدن ۲ـ سرخ شدن یا رسیدن (میوه) ۳ـبرشته‌شدن۴ـ خجالت کشیدن، ازخجالت سرخ شدن ۵ـ بدن از آفتاب سرخ شدن یا قرمزشدن

kızartı سرخی ، کورك یا لکهٔ سرخی که روی دست یا بدن پیدا میشود

kızartma ۱ـ سرخ کردنی، عمل‌سرخ کردن ۲ـ خوراك گوشت و سیب زمینی سرخ کرده ، گوشت سرخ کرده ، یخنی

kızartmak برشته یا کباب کردن ، سرخ کردن

kızböceği حشرهٔ بالدار که روی‌آب می‌پرد و سر بزرگ و بالهای شفاف دارد

kızdırmak ۱ـگرم کردن ۲ـ اوقات را تلخ کـردن ، عصبانی کـردن ، خشمناك کردن

kızgın ۱ـگرم شده ۲ـ قرمز شده ۳ـ عصبانی، اوقات‌تلخ ، خشمناك

kızgınlık عصبانیت ، خشم

kızgırmak ۱ـ سوت زدن مار ۲ـ صدای نازك و شدیدی که باز در موقع فرودآمدن بر سر صید از خود بیرون می‌آورد

kızıl ۱ـ سرخ ، قرمز ۲ـ(طب) مخملك ۳ـ (مج) شدید ، تند ، متعصب ۴ـ (مج) کمونیست

Kızılay هلال احمر

kızılbaş قزل‌باش ، به علوی‌های شیعه در ترکیه میگویند

kızılca نسبتاً سرخ یا قرمز

kızılcık زغال اخته

kızıldeniz دریای سرخ ، بحراحمر

Kızılhaç صلیب سرخ

kızılısı=(eyyamı) bahur ایام هفت روزهٔ شدت گرمای مرداد (نیمهٔ دوم تموز)

kızılkanat نوعی ماهی کوچك دارای بال‌های قرمز

kızılkuyruk نوعی گنجشك حشره‌خوار

kızıllık ۱ـ سرخی ، قرمزی ۲ـ شفق‌سرخ، سرخی که‌در آسمان موقع غروب آفتاب دیده میشود

kızılmak عصبانی‌شدن

kızılötesi (فیز) نور ماوراء سرخ

kızılyaprak مامیران ، گیاهی است دارای گلهای‌زرد که در کنارراه‌ها می‌روید

kızılyara=şirpençe (طب) کفگیرك ، دمل دردناك زیر پوست که ابتدا سرخ رنگ است بعد از چند جا سر باز میکند و چرك می‌آید

kızılyürük=yilancık باد سرخ

kızışık شدید ، گرم و پرحدت

kızışmak ۱ـ شدت و حدت پیداکردن ۲ـ به غیرت آمدن ، با حرارت کارکردن ، گرم شدن ۳ـ شهوت پیـدا کردن حیوانـات بـرای جفت شدن

kızıştırmak بازارگرمی‌کردن ، دعوا را گرم کردن ، بجان هم انداختن ، گیراندن ، تحریك و تشویق‌کردن

kızkardeş خواهر ، همشیره

kızlık ۱ـ دوشیزگی ، دختر بودن ۲ـ دخترگی ، بکارت

kızmak ۱ـگرم شدن ، داغ شدن روغن ۲ـ عصبانی یا اوقات تلـخ شدن ۳ـ به‌تخم‌آمدن طیور

ki که (حرف ربط)

موقر ، نجیب ، بزرگ زاده ، باتربیت ، آقامنش — kibar
۱- باتربیت شدن ، ۲- بدوران رسیدن ، خود راگم کردن — kibarlaşmak
نزاکت ، بزرگی ، آقامنشی ، نجابت ، تربیت و ادب — kibarlık
کبر ، غرور ، نخوت — kibir
مغرور شدن ، تکبر کردن — kibirlenmek
متکبر ، مغرور — kibirli
کبریت — kibrit
۱- کفایت ، کافی بودن ، ۲- لیاقت ، قابلیت — kifayet
کافی ، باکفایت ، بالیاقت ، با قابلیت — kifayetli
غیرکافی ، بی کفایت ، بی لیاقت ، نالایق — kifayetsiz
قایق باریك دراز برای مسابقه — kik
لاغر ، ضعیف ، نحیف — kikirik
نوعی ماهی — kikla
طوفان ، گردباد — kiklon
گل رس — kil
کلاب ، سگ‌ها — kilap
واحد مقیاس حجم گندم (تقریباً ۳۶ کیلو) ، کیله — kile
انبار آذوقه ، گنجه یا اطاق آذوقه ، سرداب — kiler
(قد) آبدار ، پیشخدمت — kilerci
(طب) نوعی گل رس قرمز رنگ که سابقاً در طب مورد استعمال داشته — kilermeni
کلیم — kilim
کلیسا — kilise
قفل ، قفل مغزی یا قفل آویز — kilit
قفل کردن ، کلید کردن — kilitlemek
قفل شدن ، بسته شدن — kilitlenmek
قفل شده ، کلید شده ، بسته — kilitli
بدون قفل ، بی قفل و بست ، — kilitsiz

بی کلید
نی — kiliz
نیستان — kilizman=kamışlık
گلی ، گل‌دار ، محتوی گل رس — killi
کیلو — kilo
چاق شدن ، به وزن انسان اضافه شدن — kilo almak
کیلوگرام — kilogram
(فیز) واحد قوه (۹۸۱،۰۰۰دین)، کیلوگرام قوه — kilogramkuvvet
(فیز) کیلوگرام متر (قوتی که برای بلند کردن یك کیلوگرام وزن به بلندی یك متر مصرف میشود) — kilogrammetre
کیلومتر ، یکهزار متر — kilometre
(فیز) کیلووات ، واحد مقیاس الکتریسته (یکهزار وات) — kilovat
سنگ آهك ، گچ ، کلس — kils
آهکی ، گچی — kilsî
یك بغل ، یك دسته — kilte
قیل و قال ، سروصدا ، غیبت — kîlükal
کیلوس ، عصاره ، شیره ، غذائی که در حین گوارش از معده وارد رودهٔ کوچك میشود و در آنجا تحت تأثیر شیره‌هائی که داخل آن میگردند بصورت مایعی شبیه شیر درمی‌آید که کیلوس نامیده میشود — kilüs=keylus
کلیه — kilye=böbrek
۱- کسی ، چه کسی ۲- (قد) که.... (حرف ربط) — kim
(قد) کسی ، کس ، هرکس ، هیچکس — kimesne=kimse
هویت — kimlik
روپوش آستین گشاد خانگی زنانه — kimono
هرکس ، کسی ، کس ، هیچکس — kimse
احدی ... ، هیچکس — kimsecik
بی کس و کار ، بی کس ، تنها ، — kimsesiz

kızan پسر ، جوانك ، جوان جسور و مسلح ، جوانهای دلیر یاجسوری که در دهات هستند

kızarma سرخ یا قرمز شدگی

kızarmak ۱ـ سرخ شدن ، قرمزشدن ۲ـ سرخ شدن یا رسیدن (میوه) ۳ـبرشته‌شدن۴ـ خجالت کشیدن، ازخجالت سرخ شدن ۵ـ بدن از آفتاب سرخ شدن یا قرمزشدن

kızartı سرخی ، کورك یا لکهٔ سرخی که روی دست یا بدن پیدا میشود

kızartma ۱ـ سرخ کردنی، عمل‌سرخ کردن ۲ـ خوراك گوشت و سیب زمینی سرخ کرده ، گوشت سرخ کرده ، یخنی

kızartmak برشته یا کباب کردن ، سرخ کردن

kızböceği حشرهٔ بالدار که روی‌آب می‌پرد و سر بزرگ و بالهای شفاف دارد

kızdırmak ۱ـگرم کردن ۲ـ اوقات را تلخ کردن ، عصبانی کردن ، خشمناك کردن

kızgın ۱ـگرم شده ۲ـ قرمز شده ۳ـ عصبانی، اوقات‌تلخ ، خشمناك

kızgınlık عصبانیت ، خشم

kızgırmak ۱ـ سوت زدن مار ۲ـ صدای نازك و شدیدی‌که باز در موقع فرودآمدن بر سر صید از خود بیرون می‌آورد

kızıl ۱ـ سرخ ، قرمز ۲ـ (طب) مخملك ۳ـ (مج) شدید ، تند ، متعصب ۴ـ (مج) کمونیست

Kızılay هلال احمر

kızılbaş قزل‌باش ، به علوی‌های شیعه در ترکیه میگویند

kızılca نسبتاً سرخ یا قرمز

kızılcık زغال اخته

kızıldeniz دریای سرخ ، بحراحمر

Kızılhaç صلیب سرخ

kızılısı=(eyyamı) bahur ایام هفت روزهٔ شدت گرمای مرداد (نیمهٔ دوم تموز)

kızılkanat نوعی ماهی کوچك دارای بال‌های قرمز

kızılkuyruk نوعی گنجشك حشره‌خوار

kızıllık ۱ـ سرخی ، قرمزی ۲ـ شفق‌سرخ، سرخی که‌در آسمان موقع غروب آفتاب دیده میشود

kızılmak عصبانی‌شدن

kızılötesi (فیز) نور ماوراء سرخ

kızılyaprak مامیران ، گیاهی است دارای گلهای‌زرد که در کنارراه‌ها می‌روید

kızılyara=şirpençe (طب) کفگیرك ، دمل دردناك زیر پوست که ابتدا سرخ رنگ است بعد از چند جا سر باز میکند و چرك می‌آید

kızılyürük=yilancık جاد سرخ

kızışık شدید ، گرم و پرحدت

kızışmak ۱ـ شدت و حدت پیدا کردن ۲ـ به غیرت آمدن ، با حرارت کار کردن ، گرم شدن ۳ـ شهوت پیدا کردن حیوانات برای جفت شدن

kızıştırmak بازار گرمی کردن ، دعوا را گرم کردن ، بجان هم انداختن ، گیراندن ، تحریك و تشویق کردن

kızkardeş خواهر ، همشیره

kızlık ۱ـ دوشیزگی ، دختر بودن ۲ـ دخترگی ، بکارت

kızmak ۱ـگرم شدن ، داغ شدن روغن ۲ـ عصبانی یا اوقات تلخ شدن ۳ـ به‌تخم‌آمدن طیور

ki که (حرف ربط)

kibar موقر ، نجیب ، بزرگ زاده ، باتربیت ، آقامنش
kibarlaşmak ۱- باتربیت شدن ۲- بدوران رسیدن ، خود راگم کردن
kibarlık نزاکت ، بزرگی ، آقامنشی، نجابت ، تربیت و ادب
kibir کبر ، غرور ، نخوت
kibirlenmek مغرور شدن ، تکبر کردن
kibirli متکبر ، مغرور
kibrit کبریت
kifayet ۱- کفایت ، کافی بودن ۲- لیاقت ، قابلیت
kifayetli کافی ، باکفایت ، بالیاقت ، با قابلیت
kifayetsiz غیرکافی ، بی کفایت ، بی‌لیاقت ، نالایق
kik قایق باریك دراز برای مسابقه
kikirik لاغر ، ضعیف ، نحیف
kikla نوعی ماهی
kiklon طوفان ، گردباد
kil گل رس
kilap کلاب ، سگ‌ها
kile واحد مقیاس حجم گندم (تقریباً ۳۶ کیلو) ، کیله
kiler انبار آذوقه ، گنجه یا اطاق آذوقه، سرداب
kilerci (قد) آبدار ، پیشخدمت
kilermeni (طب) نوعی گل رس قرمز رنگ که سابقاً در طب مورد استعمال داشته
kilim کلیم
kilise کلیسا
kilit قفل ، قفل مغزی یا قفل آویز
kilitlemek قفل کردن ، کلید کردن
kilitlenmek قفل شدن ، بسته شدن
kilitli قفل شده ، کلید شده ، بسته
kilitsiz بدون قفل ، بی قفل و بست ، بی کلید
kiliz نی
kilizman=kamışlık نیستان
killi گلی ، گل‌دار ، محتوی گل رس
kilo کیلو
kilo almak چاق شدن ، به وزن انسان اضافه شدن
kilogram کیلوگرام
kilogramkuvvet (فیز) واحد قوه (۹۸۱،۰۰۰ دین)، کیلوگرام قوه
kilogrammetre (فیز) کیلوگرام متر (قوتی که برای بلند کردن یك کیلوگرام وزن به‌بلندی یك متر مصرف میشود)
kilometre کیلومتر ، یکهزار متر
kilovat (فیز) کیلووات ، واحد مقیاس الکتریسته (یکهزار وات)
kils سنگ آهك ، گچ ، کلس
kilsî آهکی ، گچی
kilte یك بغل ، یك دسته
kîlükal قیل و قال ، سروصدا ، غیبت
kilüs=keylus کیلوس ، عصاره ، شیره ، غذائی که در حین گوارش از معده وارد رودهٔ کوچك میشود و در آنجا تحت‌تاثیر شیره‌هائی که‌داخل آن میگردند بصورت مایعی‌شبیه شیر درمی‌آید که کیلوس نامیده میشود
kilye=böbrek کلیه
kim ۱- کسی ، چه کسی ۲- (قد) که.... (حرف ربط)
kimesne=kimse (قد) کسی ، کس ، هر کس ، هیچکس
kimlik هویت
kimono روپوش آستین گشاد خانگی‌زنانه
kimse هر کس ، کسی ، کس ، هیچکس
kimsecik احدی ... ، هیچکس
kimsesiz بی کس وکار ، بی کس ، تنها ،

غریب

kimüs=keymus پخت غذا در معده ، غذائی که درمعده پخته وقابل‌هضم شده باشد

kimya شیمی ، کیمیا

kimyacı=kimyager شیمیست

kimyager شیمیست

kimyagerlik شغل شیمیستی

kimyasal=kimyevi شیمیائی

kimyevî شیمیائی

kimyon زیره

kimyonî رنگ زیتونی ، رنگ سبز روشن

kin کین ، کینه ، عداوت ، انتقام

kinaye کنایه ، اشاره

kinayeli کنایه دار

kin beslemek کینه‌توزی ، کینه در دل نگاهداشتن

kinci کینه دار ، کینه توز

kindar=kinci پرکینه ، کینه دار ، کینه توز

kin gütmek=kin beslemek کینه در دل گرفتن ، کینه توزی

kirişi kırmak (عو) بند را پاره کردن، فرار کردن

kirişleme=kılıçlama تیر یا الوار ریختن‌یاکارگذاردن‌روی شیروانی

kirişlemek بند انداختن به‌کمان

kirizme بیل زدن بطورعمیق یاگود، بیل زدن و زیر و رو کردن خاك

kirlenmek ۱ـ کثیف شدن ، چرك شدن ۲ ـ لکه‌دار شدن ، بی‌آبروشدن ۳ـ پیدا شدن حالت حیض یا عادت ماهیانگی یا قاعدگی در زنان

kirletmek ۱ـ کثیف کردن ، چرك کردن ۲ـ آبرو ریختن، لکه‌دار کردن ۳ـ هتك ناموس کردن ۴ـ زیر خود را کثیف کردن (بچه)

kirli ۱ـ کثیف ، چرك ۲ـ زن حائض ۳ـ لباس یا رخت چرك

kirlilik کثافت ، چرکی

kirman حصار ، قلعه

kirmen چرخك ، دوك ، ماسورهٔ نخ ریسی

kirpi خارپشت ، جوجه تیغی ، تشی

kirpik مژه ، مژگان

kirtil تله‌ای‌که از نخ‌های نازك ساخته میشود برای صید ماهی

kisbî اکتسابی ، کسبی

kispet (کسوت) شلوار تنگ چرمی که پهلوانها در کشتی‌گیری می‌پوشند

kise=kese کیسه ، جیب

kisra کسری ، خسرو ، عنوان سلاطین ساسانی

kisve کسوه ، رخت ، لباس، جامه ، پوشاك

kişi شخص ، نفر، کس ، آدم

kişilik ۱ـ شخصیت ، مردانگی ۲ـ انسانیت ۳ـ مقداریامیزان کافی برای یك نفر

kişilik dişi خارج از حدود انسانیت و مردانگی ، غیرانسانی

kinematik (فیز) جنبش یاحرکت شناسی، علم وابسته به تحقیق جنبش و حرکت اجسام

kinetik (فیز) جنبشی ، حرکتی ، مربوط به‌حرکت یاجنبش

kinin کنین ، گنه‌گنه

kip (دس) صیغهٔ افعال ، نمونه ، معیار ، قالب ، شکل

kir کثافت ، چرکی ، گرد و خاك

kira کرایه ، اجاره

kiracı مستأجر ، همسایه ، کرایه‌نشین

kiralamak اجاره کردن ، کرایه کردن

kiralı کرایه‌ای ، اجاره‌ای

kiralık کرایه‌ای ، اجاره‌ای ، برای‌کرایه یا اجاره

kiram گرام ، گرامی ، عزیز ، محترم

kiraya vermek اجاره دادن، کرایه‌دادن
kiraz—kirez گیلاس (میوه)
kirazlık باغ درخت گیلاس
kirde نوعی نان که از آرد ذرت درست میکنند
kireç آهك
kireççi آهك فروش
kireçkaymağı گردی است عبارت از کلرور آهك که بوی کلر میدهد برنگ سفید مایل بزرد برای ضد عفونی وهمچنین دردختشوئی برای‌سفیدکردن لباسها بکارمیرود
kireçleme حالت آهکی پیدا کردن کالسیفیکاسیون
kireçlemek سفید کردن، آهك مالی کردن
kireçleşmek ۱ــ آهکی شدن ، بصورت آهك در آمدن ۲ــ جمع شدن تمکهائی از قبیل کالسیم کربنات وکالسیم اکسالات در پردهٔ انساج نباتات
kireçli آهکی ، آهك دار
kiremit سفال یا آجر سفالی که برای پوشش شیروانیها بکار می‌رود
kirez—kiraz گیلاس (میوه)
kiriş ۱ــ زه ، رودهٔ تابیده که برای سیم ساز بکارمیرود ۲ــ زه یا بند کمان ۳ــ تخته یا تیرهای پهن‌ضخیم که‌درشیروانی کار گذارده میشود برای میخ کردن سر تخته های سقف وشیروانی ۴ــ وتر، خط راستی که در دو نقطه منحنی یا قوسی رابهم متصل میسازد
kişilikli باشخصیت ، بامروت ، دارای حس انسانی
kişiliksiz بی‌شخصیت
kişizade شریف ، اصیل
kişniş نوعی کشمش سیاه بی‌دانه
kişnemek صیحه کشیدن اسب

kişniş گشنیز
kişver—ülke کشور ، مملکت
kitabe کتیبه ، نوشته‌های حك شدهٔ روی تخته یاسنگ ، لوح تخته‌ای یا سنگی سر درب عمارت
kitabet کتابت ، نویسندگی، خوشنویسی، منشی گری
kitabevi مغازهٔ کتاب فروشی
kitabiyat فهرست کتابهای اثر یك نویسنده ، کتابهای وابسته به یك مبحث
kitap ۱ــ کتاب ۲ــ کتاب مقدس دینی یا آسمانی
kitapçı کتابفروش
kitapçılık کتابفروشی
kitaphane=kitabevi کتابفروشی
kitaplık ۱ــ قفسه یا گنجه یا اطاق جای کتاب، انبار جای کتاب ۲ــ کتابخانه
kitapsız ۱ــ بی کتاب ۲ــ کسی که کتب مقدسهٔ آسمانی را قبول ندارد
kitar=kitara=gitar گیتار
kitara گیتار
kitin مادهٔ شاخی که پوسته یا اسکلت حشرات سخت پیکر را تشکیل میدهد
kitle=kütle توده ، انبوه
kitlemek=kilitlemek (عو)کلید کردن، قفل کردن
kitli=kilitli قفل شده ، کلید کرده
kitre کتیرا ، صمغی که از درخت گون گرفته میشود
kiyanus (شیم)گازی مرکب از کاربن و آزوت
kiyaset کیاست ، هوشیاری ، زیرکی
kizir کمك بخشدار در دهات
kiyotin=giyotin گیوتین
klâkson=korna بوق اتومبیل

klân کلان ، قبیله ، طایفه
klâpa برگردان یقه ، یقه‌برگردان لباس
klârnet قره‌نی
klâsik ۱ــ کلاسیك ، تالیف یا اثر یا نگارشی که با وجودگذشت زمان سرمشق ومورد استفاده و دارای قیمت واهمیت است ۲ــ مربوط به ادبیات‌باستانی وسبکی که پای‌بند به بعضی از قواعد صنعت و اصول قدیم است ۳ــ کهنه و قدیم
klasör دوسیه یا پوشهٔ مقوائی ، کلاسور
klavsen نوعی آلت موسیقی که قبل از پیانو معمول بوده و مانند پیانو ردیف جای انگشت داشته که با تماس به‌آنها صداهای فلزمختلف خارج میشده
klavye جای انگشتی‌های پیانو یا ارگ یــا ماشین تحریر ، ردیف جای انگشتی
klinik ۱ــ کلینیك ۲ــ محلی که مریض‌ها را معاینه میکنند ۳ــ اطاقهای مریضخانه که‌انترن‌هایادانشجویان طب درآنجا تجربه می‌یابند
klering معاملات پایاپای ، تهاتر
klişe ۱ــ کلیشه ۲ــ (مج) کلمات‌یاعبارات تکراری بدون اینکه مطلب تازه‌ای داشته باشد ، یکنواخت ، مبتذل
klişeci کلیشه ساز
klor کلر ، یکی از شبه فلزات
klorofil کلروفیل، ماده سبز نباتی یا گیاهی
kloroform کلروفورم ، مایع بیهوشی که در عمل جراحی بکار برده میشود
kloş دامن زنانه‌که قسمت پائین آن خیلی گشاد است ، کلوش
kulüp کلوپ ، باشگاه kitap

koalisyon ائتلاف (درکابینه ورزاء)
koalisyon kabinesi کابینهٔ ائتلافی یا مؤتلف
kobalt کوبالت ، فلزی سفید مایل به قرمز رنگ که ازآهن سخت‌تر و شکننده‌تر است (شماره اتمی آن ۲۷ میباشد)
kobay خوك هندی ، حیوانی است شبیه خرگوش قدری کوچك تر که در لابراتوارهاروی‌آنهاآزمایش‌های طبی انجام میدهند
kobra مارکبرا ، مارعینکی
koca ۱ــ شوهر ، زوج ، شو ، ۲ــ بزرگ ، عظیم ، کنده ۳ــ مسن ، پیر، سالخورده ، فرتوت
kocabaş حیوانات‌کله بزرگ مانند گاو و اسب و الاغ و غیره ، کله‌کنده
kocabaşı کدخدای ده
kocakafa آدمی که‌کله‌اش کنده و بزرگ است ، (مج) احمق ، کله خر
kocakarı پیرزن ، عجوزه
kocakarı ilâcı دواهای خاله زنانك
kocakarı soğuğu سرمای پیره‌زن ، بردالعجوز (بردالعجز)
kocalak زغن ، پرنده‌ایست قدری کوچکتر از کلاغ جزو بازهای درنده ومتوسط القامه است
kocalaşmak پیر شدن
kocalı شوهردار
kocalık ۱ــ شوهری ، شوهر بودن ۲ــ پیری ، فرتوتی
kocaltmak پیر کردن
kocamak پیرشدن ، فرتوت شدن
kocaman عظیم‌الجثه، خیلی بزرگ،کنده
kocaoğlan پسرهٔ کنده، (عو) خرس‌کنده
kocasız ۱ــ بیوه ، بی‌شوهر ۲ــ شوهر نکرده
kocatmak = kocaltmak پیر کردن

اشراف ، (عو) کله‌کنده
kodein کودئین ، کدئین ، یکی از الکالوئیدهائی که از تریاك بدست می‌آورند از مشتقات مرفین است
kodeks کتاب رسمی حاوی فرمول دواجات ، دفترچه فرمول داروجات
kodes (عو) محبس ، زندان ، هلفدونی
kodoş قرمساق ، جاکش ، دیوث
kof ۱ــ پوچ ، پوك ، توخالی ، بی‌مغز ۲ــ احمق ، ابله
kofa گیاه حصیربافی
kofana نوعی ماهی ، ماهی لوفر بزرگ
kofluk پوچی ، توخالی بودن ، پوکی
kofti (عو) چرت ، حرف دروغ و توخالی ، مزخرف
koğ=kov غیبت ، مذمت ، بدگوئی
koğalamak=kovalamak تعقیب کردن ، دنبال کردن ، راندن ، عقب سر کردن
koğuş=kovuş بخش ، کریدور ، اطاق بزرگ محبس ، سلول محبس ، اطاق بزرگی مانند مریضخانه یا سربازخانه که عدهٔ زیادی در آن میخوابند
kok زغال کك
koka نباتی که از آن کوکائین میگیرند
kokain کوکائین
kokainoman کسی که کوکائین را مانند انفیه به دماغ میکشد
kokar متعفن ، بدبو ، گندیده ، بودار
kokarca گربه قطبی یانوعی راسو که بوی بدی از آن استشمام میشود
kokart نشان جلوکلاه رسمی یانظامی
koket زن شوخ و شنگ، شیك، آخرین مدپوش ، عشوه‌گر
koklamak بوئیدن ، بو کردن
koklaşmak ۱ــ همدیگر را بوئیدن

kocayemiş=kocayemişi نوعی توت جنگلی شبیه توت‌فرنگی که گلهای آن سفید یا قرمز وبرگهایش در دباغی بکار برده میشود
kocuk=gocuk نیم تنهٔ بلندی که آستر آن از پوست وپشم گوسفند باشد ، پوستین نیم تنه
kocunmak بخود گرفتن و دستپاچه یا ناراحت شدن ، دلگیر شدن و بخود پیچیدن
kocuşmak=kucakiaşmak همدیگر را بغل گرفتن یا بغل کردن
koç قوچ ، گوسفند شاخ دارجنگی
koçak جوانمرد ، جسور ، شجاع
koçan ۱ــ ته شوش ،ته چك ، ته قبض ۲ــ چوب ذرت ، مغز یا چوب وسط کاهو
koçbaşı (قد) سرستون یا تیری که درقدیم برای بستن درب قلعه بکار برده میشده
koçboynuzu چنگك یا حلقه جفتی که بدیوار کوبیده طناب به آن می‌بندند
koç burcu=Zodyak برج حمل
koçkar قوچ جنگی
koçmak=kucaklamak ۱ــ بغل گرفتن ، در آغوش کشیدن ۲ــ (koçmak)=جفت شدن حیوان نر و ماده
koçu ۱ــ کالسکه ، دلیجان ، نوعی ارابه قدیمی ۲ــ انبار یا مخزن غله که روی تیرها و پایه‌های ستونی می‌سازند
koçyiğit جوان قوی و خوش هیکل ، جوان جسور و دلیر
koçyumurtası دنبلان
kodaman=kocaman ۱ــ بزرگ ، گنده ، عظیم‌الجثه ۲ــ اعیان ،

کردن ۲ــ خراب وفاسد وبدبو ساختن ۳ــ (عـو) کاری را طولانی و بی‌مزه نمودن

kol ۱ــ دست ، بازو ، مج ۲ــ آستین ۳ــ شاخه ۴ــ شعبه ۵ــ دسته، دست ، هندل ماشین آلات ۶ــ دسته تار و ویلن و دیگر آلات موسیقی ۷ــ دسته کوچکی از سرباز (مانند karakol) ۸ــ اکیپ ، دسته ، گروه

kola ۱ــ آهار ، نشاسته ۲ــ چسب نشاسته ۳ــ آهار یقه

kolacı لباس شوئی که پیراهن و غیره را می‌شوید و آهار میزند

kolaçan etmek (عو) یواشکی اطراف را وارسی کردن ، سروگوش آب دادن . سر درآوردن

kolağası (قد) رتبه‌ای در قدیم بین سروان وسرگرد (اکنون ـöny üzbaşı می‌گویند)

kolalamak آهار زدن

kolalanmak آهار داده شدن

kolalatmak بوسیله دیگری آهار زدن

kolalı آهار دار ، آهاری

kolan ۱ــ تنگ اسب یاالاغ ۲ــ بندیهن و صاف ۳ــ نوار پهن و کلفت که کنار پارچه‌ای دوخته شود یا در لیفن گذارده شود

kolan vurmak دربازی تاب خوردن پاها را بزمین زدن و خود را به طرف جلوهل دادن برای تندتاب خوردن

kolasız بدون آهار

kol atmak به هرطرف دست اندازی کردن مانند درختی که شاخ و برگش هرطرف را میگیرد

kolay آسان . سهل ، راحت

kolayca بآسانی، بسادگی. بسهولت، براحتی

۲ــ (مج) با هم توافق کردن ، با هم ساختن

koklatmak بویانیدن

koklatmamak ۱ــ بو نرساندن ۲ــ(مج) نم پس ندادن ، به‌کسی چیزی ندادن یا خیری نرساندن

kokmak ۱ــ بو دادن ، بوگرفتن ، بو کردن ۲ــ فاسد شدن ۳ــ (مج) نشان یاعلامت چیزی ظاهر شدن

kokmuş بوگرفته ، متعفن‌شده ، بدبو شده، فاسد شده، خراب شده ۲ــ (مج) بی‌حال ، تنبل ، بی‌حرکت

kokona درقدیم به زنهای پیر یونانی یا مسیحی میگفتند

kokoreç کباب روده ، روده را روی سیخ کباب پیچیده کباب میکنند

kokoroz ۱ــ بلال ۲ــ (مج) بدگل ، بی قواره ، زشت

kokorozlanmak سفت و سخت راه رفتن وحالت غرور وتکبر بخودگرفتن

kokot قحبه ، فاحشه ، روسپی

kokoz (عو) فقیر غنی‌نما ،گدا باد داره

kokozlamak همه پولهای خودرا بیهوده خرج کردن و محتاج و بی پول ماندن

kokteyl ۱ــ کوکتیل ، مخلوط چند نوع مشروب ۲ــ ضیافتی کـه فقط مشروب و مزه میدهند

koku ۱ــ بو ، بوی ، رایحه ۲ــ (مج) جزئی ، مقدار کم

kokulu ۱ــ بودار، رایحه‌دار ۲ــ معطر. خوشبو

kokusuz بی‌بو ، بی رایحه

kokuşmak=kokmak ۱ــ بوئیدن ۲ــ متعفن شدن ، بوی گرفتن ، فاسد شدن

kokutmak ۱ــ بوی بد درکردن ، بدبو

kolaycacık باکمال آسانی، بکمال سهولت
kolaykolay باین آسانی‌ها .... ، باین سادگی‌ها....
kolaylamak کار را آسان کردن ، نزدیك به پایان آوردن
kolaylanmak آسان شدن کار ، نزدیك به خاتمه یافتن ، راه افتادن
kolaylaşmak آسان شدن ، تسهیل شدن نزدیك به پایان رسیدن ، درحال تمام شدن بودن
kolaylaştırmak ساده کردن ، بوضعیت سهل و آسان رساندن
kolaylık آسانی ، راحتی ، رفاه ، سهولت
kolaylık göstermek مساعدت کردن ، همراهی کردن ، کمك کردن ، کار را راحت و آسان کردن
kolbaşı ۱ــ سردسته ۲ــ رئیس شعبه
kolcu (نظ) ۱ــ نگهبان ، پاسبان ، قراول ۲ــ دلال برای پیدا کردن کلفت و نوکر
kolçak ۱ــ دستکش پشمی بدون انگشت ۲ــ نیم آستین که برای چرك نشدن سردست لباسها بدست میکنند ۳ــ نوار علامتی که به بازو بسته میشود
koldaş همکار ، رفیق کار
kol demiri کلون آهنی ، میله آهنی پشت درب
kol düğmesi دگمه سردست ، دگمه سرآستین
kolej کالج، مدارس ملی یا خصوصی هم پایه متوسطه که اغلب درسها بزبان خارجی میباشد
koleksiyon کلکسیون، مجموعه انتخابی
koleksiyoncu کلکسیون چی ، کسی که کلکسیون جمع می کند
koleksiyon yapmak کلکسیون درست کردن

kolektif دستجه‌می ، مشترك
kolektif şirketi شرکت با مسئولیت غیرمحدود
kolera وبا
kol gezmek نگهبانی کردن ، کشیك کشیدن، به‌نوبت‌درگشت وحرکت بودن
koli بسته پستی ، امانت پستی
koli basil باسیل یا میکروبی که درخاك ، در روده‌ها و در شیرموجود است و تولید مرض مینماید
kol kola بازو در بازوی هم نمودن ، دست دردست هم انداختن
kollamak ۱ــ درکمین بودن ۲ــ گیر آوردن ۳ــ پی فرصت گشتن ۴ــ مواظب بودن، دقت ومواظبت کردن
kollektör کلکتور دینام
kollu دسته‌دار، آستین دار
kolluk ۱ــ سرآستین ۲ــ (قد) مامور ضابطه یا پلیس
kolodyum سریشم ، مایع چسب
koloid کلوئید ، ماده سریشمی
kolon ستون ، پایه
koloni ۱ــ مستملکه ، مستعمره ۲ــ هیئت اتباع خارجی مقیم یك کشور
kolonya ادو کلن
kolordu (نظ) سپاه
kolorimetre آلت رنگ سنج
kol saatı ساعت مچی ، ساعت دستی
kolsuz ۱ــ بدون دست ۲ــ بی آستین ۳ــ بی دسته
koltuk ۱ــ مبل ، صندلی راحتی ۲ــ بغل ، زیر بغل یا زیر بازو ۳ــ (مج) چاپلوسی ۴ــ (مج) تحت حمایت گرفتن
koltukçu ۱ــ سمسار ، فروشنده اشیاء

حـرکت میکنند ، امیرالبحر دریا دار

komot کمدکشودار جای لباس

kompartman کوپه در واگن قطار

kompliman تعارفات، تعریف، خوشگوئی

komplo توطئه

komposto کمپوت

kompozisiyon انشاء ، ترکیب

kompres کمپرس ، پارچه نازك که روی زخم بسته میشود

kompresör کمپرسور ، آلت فشار

komprime حب ، قرص داروئی

komşu همسایه ، همجوار

komşuluk همسایگی ، همجواری

komut (نظ) فرمان، حکم، امر ، دستور

komuta (نظ) فرمان ، امر ، حکم

komutan (نظ) فرمانده

komutanlık (نظ) فرماندهی ، مرکز فرماندهی

komünist کمونیست، پیرومسلك اشتراکی

komünizm مرام کمونیستی ، مسلك اشتراکی

konak ۱ـ مهمانسرا، محل توقف مسافرین در بین راه ۲ـ عمارت بزرگ که درقدیم برای پذیرائی اختصاص داده میشد ۳ـ چرك یا کپك یا کبره که روی پوست سر بچه‌های شیرخوار پیدا میشود

konaklamak در اثناء مسافرت دربین راه منزل کردن

konca غنچه

konç ساق یا ساقه کفش یا جوراب

konçerto کنسرت ، موسیقی که بهمراهی پیانو ـ یا ویلن یا دیگر آلات موسیقی نواخته میشود

konçlu ساقدار ، جوراب یا کفش‌ساقه‌دار

konçsuz بدون ساق ، ـ ته‌کوتاه

kondansatör مکثفه . کندانساتور، آلت

کهنه خانگی ۲ـ چاپلوس ، متملق

koltuklamak ۱ـ زیر بغل کسی را گرفتن ۲ـ مبل را زیر خود گذاردن ۳ـ تملق‌گفتن ، کسی را شیر کردن ، چاپلوسی کردن

koltuklu دسته دار

koltukluk عرق‌گیر زیربغل ، پارچه یا تکه‌ای که زنها زیربغل میگذارند برای جلوگیری از عرق

kolye گل سینه . کلیه

kolyoz نوعی ماهی ریز شبیه اسکومرو

koma اغماء ، حالت بیهوشی ، حالت نزع

komandit şirket شرکت نسبی یا تضامنی با مسئولیت محدود

kombina هیئت عمومی موسسات.مشترك وابسته به یك موضوع

kombinezon ۱ـ نظم، ترتیب ۲ـ زیر پیراهن یا پیراهن بی‌آستین زنانه

komedi=komedya نمایش کمدی ، خنده دار ، فکاهی

komedya کمدی ، خنده‌دار ، فکاهی

komik خنده‌آور ، مضحك ، خنده دار

komiser ۱ـ کمیسر ، افسر شهربانی ، رئیس کلانتری ۲ـ نماینده دولت در مجمع‌ها یا کنگره‌ها یا جلسه های عمومی شرکت ها و جمعیتها

komisyon ۱ـ کمیسیون ، انجمن ، هیئت ۲ـ حق دلالی یا حق‌العمل

komisyoncu حق‌العمل‌کار، کمیسیون‌چی، دلال معاملات

komita کمیته ، جمعیت مخفی مسلح

komitacı اعضاء کمیته‌ها یا جمعیتهای مخفی مسلح

komite انجمن ، کمیسیون ، کمیته

komodin میزیا کمدکوچك کنار تختخواب

komodor ناخدای چند کشتی که با

یا بحران کار وکارگر و غیره

konkav مقعر ، توگود

konkur مسابقه

konmak ۱ــ منزل کردن ، مهمان شدن در سفر ، شب بسر بردن ۲ــ نشستن پرنده یا پروانه ۳ــ گرد نشستن روی چیزی ۴ــ مفت بدست‌آوردن، بدون زحمت صاحب چیزی شدن ۵ــ ریخته شدن ، گذارده شدن، علاوه شدن

konsa سنگدان مرغ

konser کنسرت ، ساز وآواز هم‌آهنگ ، قطعه موسیقی که باارکستر نواخته میشود

konser vermek کنسرت دادن

konservatuvar کنسرواتوار ، مدرسه موسیقی و نمایش

konserve کنسرو ، خوراکی که درقوطی های سربسته فروش میرود

konsey هیئت مشاوره

konsol کمد آینه‌دار ، کمد یا گنجه‌کشو و آینه دار ، میز کوچك کشودار که در سه کنجی‌اطاق میگذارند و آینه روی آن قرار میدهند

konsolide قرضی‌که به قرضه طویل‌المدت تبدیل میشود

konsolit ۱ــ قرض دولتی که مدت پرداخت اصل آن نــامعلوم ولی نزول آن مرتبا پرداخت میشود ۲ــ نوعی بازی ورق

konsolitçi صراف یا کمیسیونچی اسهام یا اوراق قرضه

konsolos قنسول ، کنسول

konsoloshane قنسولگری، کنسولگری، قنسول خانه

konsolosluk ۱ــ کنسولگری ۲ــ امور کنسولی

konsorsiyum کنسرسیوم ، شرکت جمع کردن و تمرکز دادن برق

kondurmak نشاندن ، پائین‌آوردن ، (مج) نسبت دادن

kondüktör کندوکتور ، ماموری که در قطاربلیط کنترل میکند یاجانشان میدهد وبه‌کارهای قطارومسافرین رسیدگی میکند

konfederasyon کنفدراسیون، اتحادیه ، اتحاد چند ناحیه که جمعاً دولت واحدی تشکیل دهند

konfeksiyon لباس حاضرفروش ، لباس دوخته یا حاضر برای فروش

konferans ۱ــ کنفرانس ، سخنرانی ، خطابه، ۲ــ مجلس سخنرانی و خطابه ۳ــ مذاکره یا مشاوره بین‌المللی

konferans vermek کنفرانس دادن

konferansçi سخنران ،کسی که کنفرانس میدهد

konfeti پولکهای کاغذی رنگی که در عروسی‌ها روی سرمردم و عروس و داماد میریزند

konfor راحتی ، آسایش ، وسائل راحتی و آسایش

konforlu چیزی که دارای وسائل راحت و جدید باشد

Konfüçyüs کنفوسیوس

konglomera شفته طبیعی سنگ، توده‌های سنگ وکلوخه‌که بمرورزمان بهم چسبیده یك پارچه شده‌اند

kongre کنگره

koni مخروط

konik ۱ــ مخروطی ۲ــ مقطع مخروطی

konişmento بارنامه‌کشتی

konjonktür تغییرات وتصادفات وحوادث جدیدی که در وضعیت اقتصادی کشوری پیش می‌آید امثال ترقی یا تنزل فاحش قیمتها یا فراوانی

بزرگ انحصاری، شرکت بزرگی
که از چند شرکت دیگر برای
معاملات انحصاری تشکیل میشود

konsulto=konsültasyon مشاوره‌اطباء

konsül ۱ـ کنسول در روم قدیم ۲ـ در
فرانسه بعد از انقلاب کبیر یکی
از روسای سه‌گانه دولت

konsültasyon کنسولتاسیون، مشاوره‌طبی

konşmento=konismento بارنامه
کشتی

kont کنت . عنوان اصالت درجه چهارم
در اروپا

kontak ۱ـ کنتاکت الکتریك ، اتصالی
برق ۲ـ (مج) خل . دیوانه

kontak yapmak کنتاکت کردن ،
اتصالی پیدا کردن برق

kontenjan سهمیه تجارتی ، کنتنژان

kontes زن یا دختر کنت ، کنتس

kontör کنتور ، آلتی که برای تعیین
مقدار مصرف برق ، گاز و غیره
در خانه‌ها یا موسسات کار گذاشته
میشود

kontra ضد ، مخالف یکدیگر

kontra gitmek مخالف یکدیگر حرکت
کردن

kontralto صدای بم زن ، صدای کلفت
زنانه یازنیکه صدای کلفت داشته
باشد

kontrast اختلاف فیمابین دوچیز ، فرق
نمایان ، تباین ، ضد

kontrat کنترات ، پیمان ، قرار داد

kontrfile گوشت پشت مازه (پشت مازو)،
گوشت باریك نرم و پزاکه در
کنار ستون فقرات پشت کمر
حیوانات موجود است

kontrol کنترل ، وارسی ، بازرسی ،
تفتیش، ممیزی

kontrolcu کنترلور ، مفتش ، ممیز

kontrplak تخته سه لائی

konu موضوع ، مطلب ، بحث

konuk مهمان

konuklamak پذیرائی کردن ازمهمان ،
مهمان کردن

konukluk ۱ـ مهمانی ۲ـ مهمان سرا
مسافرخانه ، محلی که مهمانان
درآنجا بسر می‌برند

konukomşu در و همسایه ، همسایگان
اطراف

konuksever مهمان‌نواز، مهمان دوست

konulmak گذاشته شدن، قرارداده شدن،
گذارده شدن

konum (ریض) وضعیت

konumluk موضع ، محل گذاردن چیزی

konur ۱ـ گندم‌گون ، سبزه ، تیره‌بلوطی
رنگ ۲ـ دلیر ، جسور، شجاع

konuşkan ۱ـ پرحرف ۲ـ حراف

konuşma ۱ـ صحبت ، مکالمه
۲ـ سخنرانی ، نطق ، کنفرانس

konuşmak ۱ـ صحبت کردن ، حرف زدن
۲ـ نطق کردن

konuşmamak حرف نزدن ، قهر بودن

konuşturmak بحرف آوردن ، حرف
کشیدن ، حرف درآوردن

konuşulmak راجع به چیزی حرف زدن،
درباره چیزی صحبت کردن

konuşulur ۱ـ حرف زده میشود
۲ـ قابل حرف زدن

konut ۱ـ مسکن، مأوی، خانه ، اقامتگاه،
محل اقامت ۲ـ (منط) شرط
اصلی ، لازمه ، فرض

konveks=dışbükey محدب ، برآمده،
کوژ

konvoy کنووی ، قافله ، قطار اتومبیل یا
کشتیهای تجارتی که تحت حفاظت
دسته‌های مسلح حرکت میکنند ،
قافله‌یادسته‌ای‌ازاتومبیل‌یاکامیون

که پشت سرهم حرکت میکنند
konyak کنیاك
kooperatif شرکت تعاونی ، کئوپراتیف
koordinasyon هماهنگی ، همکاری
koordinat (ریض) مختصات
kopal رزین یا صمغی است که دررنگ‌کاری و پرداخت وجلا بکار میرود
kopanaki نوعی قیطان ، نوار
koparılmak کنده شدن ، چیده شدن ، قطع شدن
koparmak کندن ، چیدن ، قطع کردن
kopartmak کندن ، چیدن ، قطع کردن بوسیله دیگری
kopça دگمه قلاب دار ، قزن قفلی
kopçalamak بستن با قزن قفلی ، وصل کردن یا گیردادن
kopçalanmak بسته شدن یا بهم وصل کرده شدن یابهم انداختن‌چنگك قزن قفلی
kopçalı قزن قفلی‌دار ، گیر داده شده یا بسته شده با قزن قفلی
koper نوعی ماهی
kopil بچه‌کوچه‌گرد ، لاط ، بچه شیطان و شرور بی صاحب
kopmak ۱ــ کنده شدن ، قطع شدن
۲ــ شروع‌شدن(سروصدا یانزاع)
۳ــ (مج) خیلی درد گرفتن یا ناراحت شدن یا ترسیدن
kopoy نوعی سگ شکاری پشمالو مجاری که گوشهای افتاده دارد
kopuk ۱ــ کنده شده ، قطع شده
۲ــ بابا شمل ، بی‌بند و بار ، آواره ، بی‌کار و بی‌عار
kopuz بربط ، نوعی تار قدیم ترکی
kopya ۱ــ کپیه، کپی ، سواد ، رونوشت
۲ــ تقلب در امتحانات ، کپیه گرفتن یا کپیه‌کشیدن درامتحان کتبی

kopyacı ۱ــ کسی که‌کار یا نوشته دیگران را تقلید میکند ۲ــ شاگردی که درامتحان نت می‌کشد یاکپیه میکند
kor=kolordu ۱ــ اختصار کلمه نظامی (kolordu) یعنی سپاه ۲ــ زغال یاهیزمی که‌کاملا آتش‌گرفته و سرخ شده باشد
kora (طب) داع‌الرقص ، نوعی مرض رعشه درعضو یا اعضاء بدن
koral (مو) نوعی سرود یا آواز دینی و روحانی
koram سلسله مراتب
koramiral (نظ) دریاسالار
kordele روبان یا نوار ابریشمی برای موی سر یابستن به بازو
kordiplomatik هیئت سیاسی خارجی ، هیئت دیپلماتیك‌کشور خارجی
kordon ۱ــ قیطان تابیده یا بافته‌گرد ، نوار ، کمربند ، رشمه ۲ــ بند یا زنجیر ساعت ۳ــ بند یا سیم تابیده برق یا تلفن ۴ــ نوار گچ‌کاری‌یا تراشیده شده‌روی‌دیوار یامبل که‌بشکل طناب‌بافته‌تراشیده شده باشد ۵ــ دور کردن یا محاصره‌ای‌که ازطرف دسته پلیس یانظامی و غیره به عمل آید
kordon altına almak درآوردن ، محاصره کردن
korgeneral سپهبد
koridor کریدور ، دالان ، دهلیز
korindon سنگ سنباده ، سنگ شفاف و سختی که سختی آن ازالماس کمتر است
korkak ترسو ، بزدل ، جبون ، جبان
korkaklık ترسوئی ، ترسو بودن
korkmak ۱ــ ترسیدن ، بیم داشتن
۲ــ اندیشه کردن ، وهم کردن ،

kort زمین تنیس ، میدان تنیس
koru بیشه یا جنگل کوچك
korucu ۱ــ قراول یا نگهبان جنگل ، جنگلبان،دشت‌بان ۲ــ محافظ، حافظ ، حارس ، حامی
koruk غوره ، انگور نارس
koruk suyu آبغوره
koruluk بیشه ، محل پر درخت ، جنگل کوچك
koruma حمایت ، حراست ، حفاظت
korumak ۱ــ حمایت کردن ، حفظ کردن، حراست ، وقایت ، صیانت کردن دفاع کردن ۲ــ هم عیار بودن، کافی بودن، مقابله کردن بامصرف یا خرج
korunak ملجاء، پناه، محل امن و امان، جای محفوظ
koruncak محفظه
korunmak خود را محافظه یا مدافعه کردن . حمایت شدن
koruyucu حامی، مدافع، پشتیبان ، حافظ
korvet کشتی کوچك جنگی
kosinüs (ریض) کوسینوس، جیب تمام
koskoca=koskocaman کنده، بزرگ
koskocaman بزرگ ، کنده
koskoslanmak (عو) باتکبر راه رفتن ، باد درگلو انداختن وباغرور راه رفتن
kosmetik مواد معطره برای نرم کردن پوست ، سورمه یا رنگی که زنها پشت پلك چشم میمالند
kosmik مربوط به‌گیتی و کائنات
kosmogoni فرضیه یا اصول آفرینش گیتی ، افسانه پیدایش گیتی
kosmos جهان ، گیتی،کائنات وعالم وجود
kostak ظریف ،اصیل ، خوش پوش
kostüm کت و شلوار ، یك دست لباس
kostümlük پارچه کت‌شلواری،پارچه‌لباسی

korku ترس ، بیم ، هراس ، وحشت، خوف،جبن ۲ــ اندیشه،نگرانی ۳ــ خطر ، مخاطره
korkulu وحشتناك ، ترسناك ، خطرناك ، بیمناك
korkuluk ۱ــ مترس ، هراسه ، مترسك ۲ــ طارمی ، پرچین ، نرده جلو ایوان دست انداز کنار پلکان ۳ــ (مج) آدم بی هنر بی کاره ، لولوی سرخرمن
korkunç ترسناك ، وحشتناك ، خوفناك ، وحشت‌آور
korkusuz بدون ترس ، بی‌باك ، بی‌ترس و خطر
korkutmak ترسانیدن ، بیم دادن ، مرعوب ساختن ، تهدید کردن
korluk ۱ــ منقل ۲ــ حال آتش سرخ یا گل آتش
korna=klâkson بوق اتومبیل
korner (دربازی فوتبال) فرصت زدن توپ ازگوشه میدان برای جریمه کردن از طرف مقابل
kornet یك نوع سازبادی
korniş چوب پرده ، قرنیز
korno ۱ــ شاخ جای باروت ۲ــ نوعی ساز بوقی
koro ۱ــ آواز دستجمعی یا کلام دستجمعی که در صحنه از طرف عده‌ای خوانده یا گفته میشود، خواندن یا گفتن بحال دستجمعی ۲ــ جمعی که آواز یا کلام را درصحنه باهم میخوانند یا میگویند
korsa=korse کورست ، شکم‌بند زنانه ، کمربند پهن مخصوص
korsan راهزن یا دزد دریائی

پختن غذا توی بشقاب‌ها کشیدن و تقسیم کردن، تمام کردن یا کامل کردن کاری

kotiyon نوارهای رنگی کاغذی که در مجالس رقص یـا عروسی برسر عروس‌وداماد می‌پرانندیا کلاههای کاغذی که برسرمی گذارند

kotlamak ۱ـ اندازه گیری کردن فاصله یا ارتفاع ۲ـ رقم بندی یا نمره گذاری کردن

kotlet=pirzola کتلت دسته‌دار

kotra نوعی کرجی یا قایق مسابقه‌ای

kov=kovu=dedikodu غیبت، مذمت، بدگوئی، سخن چینی

kova ۱ـ سطل، دلو ۲ـ نام یازدهمین برج شمسی (برج دلو)

kovalamaca بازی بزن بدو، گرگم بهوا

kovalamak عقب سر کردن، دنبال کسی دویدن، تعقیب کردن

kovan ۱ـ کندوی عسل ۲ـ استوانه ۳ـ پوکه فشنگ

kovboy کاوبوی، گاوبان یا گاوچران در امریکا

kovcu سخن چین، خبر کش

kovdurmak بیرون کردن (از خانه یا مدرسه یا کار) بوسیله دیگری

kovlamak سخن چینی کردن

kovmak بیرون کردن، خارج کردن، از کار بیرون کردن

kovu سخن چینی، غیبت

kovuk حفره، سوراخ، گودال

kovulmak بیرون رانده شدن، از کار بیرون کرده شدن

kovuntu مطرود، بیرون رانده شده

kovuş=koğuş ۱ـ اطاق بزرگ مریضخانه یا سرباز خانه قشله یا خوابگاه مدرسه که در هر اطاق چندین نفرمی‌خوابند، کریدور،

koşa ۱ـ همزمان، مقارن، ماهم ۲ـ موازی ۳ـ **(فل)** متلازم

koşaç (دس) (منط) حرف ربط، رابطه بین مبتدا و خبر

koşaltı دواسبه، جفت حیوان که به ارابه یا گاری یا درشکه می‌بندند

koşma ۱ـ دوندگی، دو، ۲ـ نوعی شعر توده مردم که بهمراهی ساز خوانده میشود

koşmaca نوعی بازی گرگم بهوا، بزن بدو

koşmak ۱ـ دویدن، شتافتن، عجله کردن ۲ـ همراه کردن، (اسبها را) به ارابه یادرشکه بستن ۳ـ تعقیب کردن، پی کاری دویدن

koşnil رنگ قرمز که ازحشره گرفته میشود

koşturmak دوانیدن، دواندن، باعجله پی کاری دواندن

koşu ۱ـ مسابقه دو، دوندگی ۲ـ مسابقه اسب دوانی

koşucu سوارکار اسب دوانی

koşuk ۱ـ (ادب) بیت شعر ۲ـ نظم، منظومه

koşul شرط

koşulmak همراه شدن، ملازم شدن، بسته شدن یا مهار شدن

koşulu مهار شده، بسته شده

koşum حشام، بندو مهار، یراق اسب ویابو

koşun قشون، ارتش، صف نظام، گروه سربازان

koşuntu طایفه، قبیله، توده

koşuşmak باهم دویدن، همه باهم باینطرف وآنطرف دویدن

koşut=paralel موازی

kot (ریض) بلندی، نقطه ارتفاع، ارتفاع نقطه‌ای ازیك سطح یاتراز معین

kota صورت سهمیه خرید واردات تجارتی، سهمیه واردات تجارتی

kotarmak ۱ـ خالی کردن ۲ـ بعداز

شکل هستند
koz helvası حلواگردوئی ، حلوا جوزی
koz kırmak گردو شکستن ، (مج) کار زشتی انجام دادن
kozmetik=kosmetik مواد معطره برای نرم کردن مو و پوست یا بشره ، زیبائی دهنده
kozmik=kosmik مربوط به گیتی و کائنات
kozmogoni=kosmogoni فرضیه یا اصول آفرینش گیتی ، افسانه پیدایش گیتی
kozmografya موضوع یا بحث مربوط به گیتی وعالم نجوم، کیهان شناسی
kozmoloji علم مربوط به کائنات یا گیتی
kozmonot=astronot فضانورد ، آسترونوت
kozmopolit ۱ــ کسی که جهان را وطن خود میداند ، فارغ از تعصبات حدودی یا وطنی ۲ــ شهری که در آن از ملتهای مختلف زیاد پیدا میشود
kozmos کائنات ، گیتی ، عالم ، جهان
köçek ۱ــ کره شتر ، بچه شتر ۲ــ درسابق به مردی که به لباس زن رقاصه در میآمد میگفتند ۳ــ زن رقاصه
köçekçe آهنگهای رقص و آواز باساز
köçeklemek زائیدن شتر
köfte کوتلت یا کتلت
köfteci کوتلت فروش
köftehor معنی اصلی «کوفته خور» است ولی در اصطلاح بجای فحش و توهین و حقارت استعمال میشود (مانند: حلوا خور ، بد جنس، پدرسوخته درفارسی)
köfter نوعی لواشك ازشیره انگورو نشاسته
köftün کنجواره، کنجاره ، کنجال ، تناله یا سلف بزرك یا کتان که برای بخش ، سلول ۲ــ عمل بیرون کودن ، اخراج
kovuşturma بازپرسی ، تعقیب قانونی ، عدلیه‌ای یا اداری
kovuşturmak دنبال کردن، تعقیب کردن، تعقیب قانونی کردن
koy ۱ــ خلیج کوچك ، پیشرفتگی آب درخشکی ، خلیج نسبة کوچك یا باز ۲ــ بگذار ، بنه ،بهل
koyak=vadi وادی ، دره
koyar ملتقای دو نهر یا رود
koymak=komak ۱ــ گذاردن ، گذاشتن، نهادن ۲ــ توی چیزی جای دادن، چیزی ریختن (نمك یا آب) ۳ــ تاثیر کردن(حرف) ۴ــ ول کردن ۵ــ (امضاء) کردن یا (تاریخ) گذاردن
koyu ۱ــ تند ، شدید ، قوی ، غلیظ ، متعصب ۲ــ پررنگ یارنگ‌تند
koyulaşmak غلیظ شدن ، شدید شدن ، پررنگ شدن
koyulaştırmak غلیظ کردن،پررنگ کردن
koyulmak ۱ــ تشبث کردن ، تقلا و کوشش کردن ، خودرا کاملا مشغول کاری کردن ، دنبال کاری افتادن ۲ــ غلیظ شدن ، پررنگ شدن
koyuluk غلظت ، پررنگی ، شدت
koyun ۱ــ گوسفند ، ۲ــ بغل ، آغوش
koyungözü گل بابونه ، گل مروارید
koyuntu غم ، اندوه
koyuvermek ول کردن ، آزاد کردن ، مرخص کردن ، ولش کردن
koz=ceviz ۱ــ جوز، گردو ، گردکان . ۲ــ درورق بازی ورق بهتر
koza ۱ــ غوزه ابریشم ، پیله ۲ــ غوزه پنبه یا خشخاش و غیره
kozalaklılar از تیره درختان کاج و صنوبر وسرو که دارای میوه غوزه‌ای

خوراك حیوانات درست می‌کنند
köhne کهنه ، فرسوده ، قدیمی
kök ۱ــ ریشه ، بیخ ، بن ، جذر ، پی ۲ــ پی،اساس،بنیان ۳ــ منبع، منشاء
kökbөcaklılar تیره‌ای از حیوانات یك حجره‌ای
kökboyası ریشه روناس (برای رنگ‌قرمز استفاده میشود)
kökçü (قد) عطار
köken ۱ــ شاخه یابوته خربوزه یاهندوانه یاکدو و غیره ۲ــ منشاء
köklemek ۱ــ ریشه‌کن کردن ، از ریشه درآوردن ۲ــ کوك زدن و گیر دادن دگمه‌ها روی تشك و غیره
köklenmek=kökleşmek ریشه‌کردن، محکم شدن ، ریشه دوانیدن
kökleştirmek باعث ریشه‌کردن یا ریشه دوانیدن یا تقویت شدن
köklü ۱ــ ریشه دار، پر رگ و ریشه ۲ــ اساسی ، استوار ، جای‌گرفته محکم
köknar درخت‌کاج ، درخت کوکنار
köksüz ۱ــ بی‌ریشه ، بی‌پایه ، بی‌بن ۲ــ (مج) سطحی ، بی اساس . بی‌پایه و بی‌مایه
kökten اساسی ، جذری ، از بیخ و بن
kölçer زنگ گندم، آفت غله ، تلخه
köle برده، غلام ، بنده، عبد، مولی، مملوك
kölelik بردگی ، بندگی
kölemen مملوك ، طبقه غلامان مصر ، طبقه‌ای‌ازغلامان که‌درمصر اردوئی تشکیل داده حکومتی بوجود آورده‌بودندبالاخره سلطان سلیم اول خلافت را ازدست‌آن‌ها گرفت
kömeç شکل توده شدن گلهادربن ساقه مانند گل آفتاب گردان یا گل داودی ، شکل انبوه بودن گل

kömür زغال
kömürcü ۱ــ زغال فروش ۲ــ آتشکار کشتی یا لکوموتیو
kömürlesmek بحال زغال درآمدن ، زغال شدن
kömürlük جای زغالی ، انبار زغال ، زغال دانی
köpek سگ
köpekdişi دندان نیش، دندان‌ناب، انیاب
köpekgiller خانواده سگ مانند شغال و روباه و غیره
köpeklenmek منت کشیدن ، خواهش و تمنای زیاد کردن ، پست شدن ، خود را خوار و کوچك کردن ، تملق کردن
köpekleşmek منت کشیدن ، پست شدن ، تملق کردن
köpeklik پستی ، مثل سگ تملق‌کردن و منت کشیدن
köpekmemesi دمل زیر بغل
köpeküzümü=it üzümü عنب‌الثعلب، سگ انگور
köpoglu پدرسگ ، پدر سوخته
köpoğluluk حرامزادگی ، پدرسوختگی، حقه بازی
köprü ۱ــ پل ، جسر ، کرپی ۲ــ محل ناخدا یا فرمانده کشتی ۳ــ حالت پهلوانان که در کشتی گیری پل درست می‌کنند یعنی دو پا و سر خود را وارونه بزمین تکیه میدهندکه پشتشان بزمین نخورد
köprücü (نط) دسته پل ساز
köprücük ترقوه ، استخوان بالای شانه ، استخوان آخورك ، چنبر
köpük کف صابون و غیره ، کف
köpüklü باکف ، کف دار ، پر کف
köpüklenmek کف کردن ، جوش‌آمدن و کف کردن

وسط بالش و تشك و امثال آن را باد کمه یا دوخت محکم کردن **köpülemek**

۱ــ کف کردن ، سررفتن ۲ــ از گرما یا کهنگی ترش شدن یا جوش آمدن، کپك زدن ۳ــ (مج) عصبانی شدن **köpürmek**

۱ــ کور ، نابینا ، بی چشم ، اعمی ۲ــ کند، نبر ۳ــ کم نور ۴ــ (مج) بی دقت ، بی احتیاط **kör**

روده کور ، آپاندیسیت **körbağırsak**

پرخور ، شکم پرست **körboğaz**

گره کور **kördüğüm**

بازی چشم بستنی که با پارچه چشم یکی را می بندند تا دیگران را پیدا کند و بگیرد **körebe**

خاموش یا خاکستر شدن آتش ، کم نور شدن ، کند شدن **körelmek**

خلیج **körfez**

قاضی کور یعنی رك گو **körkadı**

بدمست، سیاه مست، مست لایعقل **körkandil**

چاه خشك شده یا بی آب **körkuyu**

بدمست ، سیاه مست **körkütük**

کور شدن ، کند شدن ، از کار افتادن **körlenmek=körleşmek**

کور شدن ، کند شدن ، از کار افتادن **körleşmek**

کند کردن ، سبب کند شدن گردیدن **körleştirmek**

کور کردن ، کند کردن **körletmek**

کوری ، نابینائی **körlük**

۱ــ کور اغلی ، نام یك شاعر مشهور خلق ۲ــ عنوان قهرمان داستان در ادبیات مردم ، (مج) عیال ، همسر **köroğlu**

جوان ، بچه ، تازه (درمورد انسان و سبزیجات گفته میشود) **körpe**

کم نوری ، کور کوری بودن ، بضعف افتادن، رو به زوال رفتن **körsümek**

لنگ لنگان ، دست و پا شکسته ، سر و پا شکسته **kör topal**

۱ــ کوره آهنگری، دم آهنگری، هر چیزی که شبیه کوره یا کروك یا آفتاب گیر درشکه یا فانوس قوطی عکاسی یا اکردئون باشد **körük**

۱ــ دم دادن یا باد زدن آتش، با کوره دم دادن ۲ــ (مج) آتش را دامن زدن ، تحریك کردن **körüklemek**

کروك دار مانند درشکه **körüklü**

طبل ، دهل ، کوس ، طبل بزرگ **kös**

کوسه **köse**

جرم سخت و ضخیم تخت کفش ، ته کفش **kösele**

کوسه گی ، کوسه بودن **köselik**

بز پیش آهنگ ، غوچ یا قوچ یا بزجلو گله، قوچ یا بز جنگی **kösem=kösemen**

(مج) رهنمائی ، رهبری **kösemenlik**

سرراپائین انداختن و بدون توجه باین طرف و آن طرف به جلوراه رفتن، محزونانه بروی هم نگاه کردن **kös kös**

بکلی از پاافتاده ، مفلوج **köskötürüm**

شهوت ، میل مفرط **kösnü**

حیوانی که پی جفت می گردد یا زمان جفتگیری اش رسیده باشد **kösnük**

زمان جفت گیری رسیدن، میل به جفت گیری پیدا کردن حیوان **kösnümek**

۱ــ کور موش ، موش کور زیر زمینی ۲ــ مرض غده یا دمل گردن ، خنازیر **köstebek**

۱ــ زنجیر یا بند یا طنابی کوتاه که به دو پای حیوان می بندند که نتواند قدمهای بزرگ برداشته فرار کند ۲ــ زنجیر ساعت بغلی **köstek**

۱ــ بند کوتاه به دو پای حیوان بستن ۲ــ مانع شدن **kösteklemek**

فلج کردن کار
köşe ۱ـ گوشه ، زاویه ، کنار ، کنج ۲ـ جای خلوت
köşebent آهن زاویه ، آهن گوشه ، گوشه بند
köşegen (هن) قطر کثیرالاضلاع ، خطی که ازیك کنار زاویه به کنارطرف مقابل فرودآید ، قاطع دو زاویه
köşek=köçek کره شتر ، بچه شتر
köşeleme خطی که بدو کنار گوشه بطور چپ و راست فرود آید ، چیزی را بطور چپ و راست قراردادن یادرمقابل زاویه یاگوشه گذاردن
köşeli گوشه دار ، زاویه دار
köşk قصر ، ویلا
kötek کتك زدن ، کتکی که با چوب یا چماق بزنند
kötü بد ، نامطلوب ، ناپسند، زشت، قبیح
kötücül بدخواه ، بد اندیش
kötülemek ۱ـ ضعیف ولاغرشدن، خراب شدن ، زشت شدن ۲ـ بدی گفتن ، غیبت ومذمت کردن
kötülenmek در حق کسی بدگوئی شدن ، مذمت شدن ، بدقلمداد شدن
kötüleşmek بحال بدی افتادن، بد شدن، خراب شدن
kötülük بدی ، آزار، اذیت ، بد جنسی ، خیانت
kötümsemek بد جلوه دادن ، با نظر بد بینی نگاه کردن ، بد شمردن
kötümser بد بین
kötümserlik بد بینی
kötürüm مفلوج ، بی‌حرکت ، فالج
kötürümlük فلج ، پاهای بی‌حرکت و بی‌حس
köy ده ، دهکده ، قریه
köylü دهاتی ، روستائی ، دهقان
köylülük دهاتی گری،روستائی بودن،دهقانی

köz اخگر ، خاکستر گرم ، آتش ضعیف درون خاکستر
kral شاه ، سلطان ، فرمانروا
kraliçe ملکه
kraliyet شاهی ، سلطنت
kramp انقباض عضله ، کرامپ ، چنگ شدن دست یا پا
krank میله لنگ موتور
kranoloji جمجمه شناسی ، علمی که از شکل جمجمه و ارتباط قابلیتهای انسانی با وضعیت و شکل جمجمه بحث میکند
krater دهانه کوه آتش فشان
kravat کراوات
kredi اعتبار تجارتی و بانکی و غیره
kredi açmak اعتبار بازکردن
kredili معتبر ، اعتبار دار، بااعتبار
kredisiz بی‌اعتبار ، غیر معتبر
krem روغن دست و صورت ، کرم
krema ۱ـ کرم شیرینی که از تخم مرغ و شیر میسازند ۲ـ خامه
krematoryum محل سوزاندن مرده‌ها
kreozot کرئوزوت ، جوهر قطران
krep کرپ‌دشین،نوعی‌پارچه ابریشمی نازك
krepon پارچه کرپن ، نوعی پارچه کش‌دار که از خودش چینهای بسیار ریز دارد
kreş آسایشگاه یا جای نگاهداری بچه‌های شیرخوار
kreten (طب) آدم ناقص الخلقه ، بیماری که دارای سر بزرگ ، صورت مدور ، گردن کوتاه و کلفت و وجود بی حس میباشد
kreton نوعی پارچه چلوارضخیم یاچیت
krikkrak نوعی سوخاری یا نان خشك دراز شیرین یانمك دار
kriko جك اتومبیل
kriminoloji جنایت شناسی ، جرم شناسی

kripton گازی که به‌نسبت نیم ملیونیم‌درهوا موجود و وزن اتمی آن ۸۲/۹۲ میباشد ، کریپتن

kristal کریستال ، بلور

kriter=kriteryum معیار ، مقیاس ، میزان ، محك

kritik ۱ــ انتقاد ۲ــ موقع بحرانی یا خطرناك

kritisizm مسلك انتقادی ، انتقاد ، خرده‌گیری

kriyoskopi (فیز) شعبه علم فیزیك که راجع بـه قانون انجماد مایعات نمکی مطالعه میکنند

kriz بحران، حالت شدت یا بحران اموریا وضعیت مریض

krizalit دوره استحاله حشره در پیله یا خارج پیله قبل از پروانه شدن

krizantem گل داودی

kroki کروکی ، طرح، نقشهٔ مسوده عمومی

krom کروم، فلزی است که وزن مخصوصش ۶/۹۲ ودرحرارت ۱۵۱۴درجه ذوب میشود

kromatık مربوط به رنگ‌ها ، لونی ، (مو) یك سلسله اصواتی‌که بانیم پرده بالا میرود یاپائین می‌آید

kromatin کرهٔ لونیه ، یك ماده پرتو ـ پلاسمی رنگ‌کننده‌قوی که‌درهسته حجره‌ها یـا سلول‌ها تولیدرنگ می‌کند، کروماتین بشکل کره‌های کوچك میباشدکه اساس فیزیکی وراثت تلقی میشود

kromosfer طبقه هیدروژنی‌که در اطراف کره آفتاب میباشد، محیط قرمز رنگ کره خورشید

kromozom کروموزوم ، لیفهائی‌که در سلولهاموجود است ووسیله انتقال قـابلیتهای فردی به افراد دیگر میباشد تعدادآنها درسلول انواع مختلف متفاوت است (در انسان تعداد کروموزومها ۴۶جفت‌است)

kronik مزمن ، کهنه

kronolojiعلم ترتیب تاریخ ، ترتیب وقایع از لحاظ زمان یا تاریخ

kronometre کرونومتر،ساعت حساس‌دقیق

kruvazör رزمناو ، نبرد ناو ، کشتی جنگی بزرگ

ksenon اکسنن ، گازی‌که درهوا به نسبت خیلی کـم (یك بیست ملیونیم) موجود است

ksilofon نوعی ساز که دریونان قدیم با دوچوب نواخته میشد

kuartet دسته موزیك چهارنفره یا چهار آلتی ، ساز یا آوازی‌که با این دسته نواخته یا خوانده میشود

kuarts کوارتز

kubaşmak کار را مشترکا انجام دادن

kubat بی‌قواره ، درشت ، زبر ، نخاله

kubbe قبه ، گنبد

kubbeli گنبد دار ، بشکل قبه

kubur ۱ــ قبور، قبرها ۲ــ راه یا لوله‌ای‌که ازمستراح به مادرچاه میرود ۳ــ (قد) نوعی طپانچه

kuburluk جای باروتی ، غلاف طپانچه

kucak بغل ، آغوش

kucaklamak بغل گرفتن، درآغوش کشیدن

kucaklaşmak همدیگر را بغل گرفتن

kuçu kuçu سگ ، سگه (بزبان بچگانه)

kuddas=kudas آئین عشاء ربانی ، آئینی است کـه مسیحیان انجام می‌دهند و نان و شرابی است‌که میخورند بیادبود شبی‌که حضرت مسیح بـا حواریون در یك ظرف غذا خورده است

kudret قدرت ، نیرو ، قوت ، توانائی

kudret helvası من ، غذائی‌که خدا برای بنی‌اسرائیل فرستاد

kudretli صاحب قدرت ، با قدرت
kudretsiz ضعیف ، بی قدرت
kudum دنبك كوچك ، نقاره كوچك كه در تكیه‌های مولوی ها می‌نوازند
kudurgan ۱ــ سگ هار ۲ــ آدم عصبانی كه تند از جا در میرود ، كسی كه ازحال طبیعی خارج شده
kudurmak هارشدن ، دیوانه شدن ، خشمگین شدن
kudurtmak هار كردن، عصبانی وخشمگین و دیوانه كردن
kuduz ۱ــ مرض هاری، ۲ــ حیوان هار
kuduz köpek سگ هار
Kudüs اورشلیم ، شهرقدس یا بیت‌المقدس
kûfî خط كوفی ، نوعی نوشته عربی
kuğu غو ، قو ، دجاجه
kuğurmak صدای غو یا قمری یا كبوتر در آوردن
kuka ۱ــ گلوله یا گوی كوچك نخ ۲ــ نوعی درخت كه چوب سخت دارد واز آن تسبیح وچوب سیگار درست میكنند
kukla ۱ــ عروسك ۲ــ عروسك خیمه شب بازی ۳ــ (مج) دولت یا حكومت دست نشانده
kuku فاخته ، مرغ حق
kukuç پوسته سخت هسته زردآلو یا شفتالو و امثاله
kukulete پالتو ، كلاهك سرپالتو یا بارانی
kukumav نوعی جغدكوچك، بوم، بایقوش
kul بنده ، عبد ، برده ، مولی ، غلام
kula اسب‌سمند،اسب خرمائی یاحنائی رنگ
kulaç بغل ، واحد طول معادل درازی هر دو دست ، قلاج
kulaç atmak در شنا دستها را بطرف جلو انداختن
kulaçlamak گز كردن ، اندازه‌گیری با دست‌های گسترده اندازه گرفتن
kulağakaçan (جبو) گوش خیزك ، گوشالنگ
kulak گوش
kulak akması جریان چرك و فسادی كه ازگوش می‌آید
kulak asmak گوش دادن، بگوش گرفتن، گوش كردن
kulakçı دكتر گوش (دكتر گوش و حلق و بینی)
kulakçık دهلیزقلب ، گوشك قلب
kulakçın قسمتی از باشلق كه روی گوش را می‌پوشاند
kulak çınlamak «یادش بخیر» گفتن ، یاد كردن كسی به خیر
kulak dolgunluğu گوش پربودن ، بگوش آشنا بودن
kulak kepçesi گوش ، لاله وپره گوش ، قسمت خارجی گوش
kulak kesilmek سراپاگوش شدن ، بدقت گوش دادن
kulak kiri چرك گوش
kulak kirişte (olmak) گوش بزنگ (بودن) ، بدقت گوش دادن
kulaklık ۱ــ گوشی . آلت گوشی ، گوشی تلفن و غیره ۲ــ هر چیز كه گوش را بپوشاند
kulak memesi لاله گوش
kulak misafiri (olmak) گوش ایستادن ، دزدانه یاپنهانی گوش دادن بحرف دیگران
kulaktozu بناگوش
kulak vermek گوش دادن ، (مج) اطاعت كردن
kulak zarı پرده گوش
kulampare بچه باز ، كسی كه لواط میكند ، لوطی ، غلام باره
kule برج ، برج نگهبانی

مرغی که روی تخم‌خوابیده یا تازه جوجه‌درآورده باشد ۲ـ مدتی که بین وارد شدن میکروب در بدن وشروع بیماری طول می‌کشد و دربیماریهای مختلف این مدت فرق میکند

kuluçka makinesi ماشین جوجه‌کشی ، اینکوباتور

kuluçkaya oturmak روی تخم نشستن مرغ ، کرك یا کرچ شدن

kulun کره خر یا کره اسب که تازه زائیده شده باشد

kulun atmak سقط جنین اسب و الاغ ، بچه انداختن اسب یا خر

kulunç قولنج ، درد شدید رگ یا عضله ، درد شدیدی که غفلةً در ناحیه شکم خصوصادرروده‌قولون حاصل میشود .

kulunç kırmak مالیدن عضله یا رگ قولون، قولنج شکستن

kulübe کلبه ، پاسگاه ، کلبه نگهبانی

kulüp=klüp کلوپ ، باشگاه

kum ۱ـ فرش ، ماسه ، قوم، شن ، ریگ ۲ـ دانه‌های سختی که درگوشت گلابی و به موجود است

kuma هابو ، زن دیگر شوهر ، اسم هریك از زنان یك مرد

kumanda فرمان ، امر ، حکم

kumanda etmek فرمان دادن

kumandan=komutan فرمانده

kumandanlık=komutanlık فرماندهی

kumanya آذوقه سفر ، توشه ، باروبنه

kumar قمار ، قمار بازی

kumarbaz=kumarcı قمارباز

kumarhane قمارباز‌خانه

kumar oynamak قمار بازی‌کردن ، قمارکردن

kumar oynatmak قمارخانه داشتن ،

kulis ۱ـ قسمتهای کنار و عقب صحنه در تآتر ۲ـ محیط یا محل آرتیستهای تآتر ۳ ـ معاملات خارج ازبورس رسمی ، بازارسیاه ۴ـ سازش درخارج محیط رسمی، پخت و پز ، توافق‌های پنهانی یا غیر رسمی

kullandırmak بکار واداشتن ، مورد استفاده قرار دادن . بکار بردن توسط دیگری

kullanılmak بکار برده شدن ، بکار واداشته شدن، مورداستفاده قرار گرفتن

kullanılmış کار کرده ، استعمال شده ، مستعمل ، کار زده ، دست دوم ، کهنه شده

kullanış طرزکار زدن ، طرز بکاربردن یا استعمال

kullanışlı آسان ، راحت، متضمن راحتی، قابل استفاده

kullanışsız سخت ، زحمت دار ، غیرقابل استفاده

kullanmak بکار زدن ، بکاربردن ، استعمال ، استفاده‌کردن

kulluk ۱ـ نوکری ، بندگی ، عبودیت ۲ـ (قد) کمیسری ، کلانتری

kullukçu ۱ـ (قد) نوکر ، مأمور ، ۲ـافسرپلیس‌دردستگاه یني‌چری قدیم

kulp دسته ، گیره

kulplu دسته دار

kulpsuz بی دسته

kulp takmak ۱ـ دسته انداختن به چیزی ۲ـ (مج) اشکالتراشی کردن ، موش دوانیدن درکاری ، عیب گرفتن،عذروبهانه تراشیدن، بهانه جوئی کردن

kuluçka ۱ـ مرغ کرچ، مرغ کروك یا کرك،

قمارخانه باز کردن
kumaş قماش ، پارچه
kumbara ۱ــ صندوق پس انداز (قنباره)
۲ــ (قد) خمپاره، فشنگ توپ‌هاون
kumbaracı (قد) (نظ) خمپاره انداز
kumcu کسی که شن و ماسه حمل میکند یا میفروشد
kumkuma کوزه گرد، قمقمه، مرکب دان
kumla=kumluk شن‌زار ، محل یامعدن شن یا ماسه
kumluk محل یا معدن ماسه یا شن و ریگ
kumpanya کمپانی . شرکت بزرگ بازرگانی ، شرکت خارجی (مج)
هم‌مشرب ، (اصط) هم پالکی از زمره همفکران
kumpas قالب آهنی که حروف چینها حروف رابصورت خطوط در آن‌ها جا میدهند
kumpas kurmak یك کار مخفی یا پنهانی تهیه دیدن یاانجام دادن
kumral ریش و سبیل یا موی زرد تند یا قهوه‌ای بلوطی رنگ یا خرمائی
kumru قمری
kumsal ماسه دار ، شن زار ، ریگزار، ساحل ماسه و ریگ دار
kumtaşı سنگ ماسه‌ای ، توده سنگی که از بهم چسبیدن دانه‌های ماسه و شن و ریگ پیدا میشود
kumul تپه‌های متحرك شن ، ریگ روان
kumulus نوعی ابر انبوه غلیظ
kunda نوعی عنکبوت زهردار ، تفنگ
kundak ۱ــ قنداق ۲ــ قنداق تفنگ ، قسمت چوبی تفنگ ۳ــ گلوله یاگلوله نفتی که برای آتش زدن خانه دشمن بکارمیرود ۴ــ نوعی بستن موی سر
kundakçı ۱ــ کسی که قنداق تفنگ میسازد ۲ــ کسی که گلوله‌های نفتی را بسوی دشمن می‌اندازد
۳ــ (مج) تحریك کننده . مفتن
kundakçılık آتش زنی، تولید حریق یا آتش سوزی علیه دشمن ، (مج) فتنه جوئی
kundaklamak ۱ــ قنداق کردن بچه ۲ــ بستن چوب ته تفنگ به لوله تفنگ ۳ــ آتش زدن باپارچه یا گوله‌های نفتی ۴ــ موهای سررا باهم پیچیده و باطور بستن
kundaklı قنداق شده ، قنداقی دار، قنداقی
kundura=ayakkabı کفش
kunduracı کفاش، کفش دوز، کفش فروش
kundurecilik کفاشی ، کفش دوزی
kunduz سگ آبی ، بیدستر ، قندز
kunt محکم ، سخت ، صخیم ، با دوام
kunturat=kontrat کنترات ، پیمان ، قرار داد
kupa ۱ــ گلدان یا ظرف نقره که به ورزشکاران داده میشود ۲ــ لیوان آب خوری ۳ــ ورق خال دل ۴ــ کالسکه چهارچرخه‌رویه بسته پوشیده
kupes نوعی ماهی سیم
kupkuru کاملا خشك ، خشك خشك
kupon ۱ــ کوپن ۲ــ یك قواره پارچه، پارچه کوپنی
kur ۱ــ لاس، حرفهای دوستانه ومحبت‌آمیز مرد با زن ۲ــ رایج ، جریان پول ۳ــ شعبه‌های درس‌دانشکده، کور ۴ــ ساعات‌باز نگهای‌درس
kur a قرعه
kurabiye قرابیه، نان قندی ، نان بادامی
kur'a çekmek قرعه کشیدن ، قرعه کشی
kurada قراضه ، اسقاط ، چیزهای کهنه و شکسته و خراب
kurak ۱ــ بدون باران، خشك ۲ــ زمین بی‌آب و علف ، کویر

kuraklık خشکی هوا ، بی‌بارانی ، کم‌آبی
kural اصول ، قاعده
kurallı با قاعده ، اصولی
kuralsız بی‌قاعده ، بی‌نظم
kuram نظریه
Kur'an قران کریم ، کلام‌الله ، فرقان
kuran تشکیل دهنده ، تأسیس کننده ، سازنده ، پایه‌گذار
kurbağa قورباغه ، غوك ، وزغ ، غورباغه
kurbağacık ۱ــ بچه قورباغه ، قورباغه کوچك ۲ــ (طب) غده کوچکی که درسق دهان پیدامیشود ۳ــ نوعی آچار فرانسه کوچك ۴ــ زبانه‌کشو پنجره
kurbağagiller ذوحیاتین ، خانواده دو زیستی
kurbağalama شنای قورباغه‌ای
kurban ۱ــ قربان ، ذبح ، قربانی ۲ــ (مج) فدائی ۳ــ فدا یا قربان شدن درسانحه یا تصادفات ۴ــ قربان ، غالباً بجای جان یا عزیز گفته میشود
kurban bayramı عید قربان
kurbanlık گوسفند قربانی، گوشت قربانی، قربانی
kurcalamak انگلك کردن ، وررفتن ، زیرو رو کردن، دستکاری کردن، خراشیدن زخم ، (مج) بحثی را از نو بمیان آوردن ،مسئله‌ای را تازه کردن
kurdağzı ۱ــ فاق و زبانه ۲ــ چنگك یا گیره‌های کنار کشتی یا زورق که برای گیردادن طنابها بکار میرود
kurdayağı رصن ،گیاه‌کبریت ، گیاهی است بدون گل دارای ساقه نازك که با برگهای ریزی پوشیده شده (Licopodium)

kurdela روبان
kurdeşen (طب) جوش ، دانه ، بیرون ریختن بدن ، سرخی و سوزش که روی پوست‌بدن پیدامیشود (مثلا وقتی که‌با گزنه‌تماس پیدا میکند)
kurdurmak بر پا ساختن ، سبب تشکیل یا تأسیس شدن
kurgan ۱ــ قلعه ، دژ ، حصار ۲ــ (در باستان شناسی) مزار ، گور و قبرهائی که در قدیم دز آسیای میانه مانند تپه درست میکردند
kurgu ۱ــ خیال ، وهم ۲ــ آلت یا اسباب کوك کردن
kuriye=kurye پیك دیپلماسی ، کسی که نامه یا پیامهای سیاسی یا دیپلماسی سفارتی را آورد وبرد میکند ، دوریه دیپلماسی
kurk=gurk کورك ، کرك ،کرچ ، کرچ شدن پرندگان
kurlağan = dolama=etyaran عقربك ، التهاب و سرخی که در گوشه انگشت پیدا میشود وخیلی دردناك است ، مرض گوشه کردن انگشت
kurmak ۱ــ کوك کردن ساعت و غیره ۲ــ تأسیس کردن ، برپا کردن ، بر قرار ساختن ، بنیاد گذاردن ۳ــ خیال بافی کردن
kurmay (نظ) ستاد آرتش ، ارکان حرب
kurna لگن سنگی جلو شیر حمام، حوضچه سنگی کوچك در حمام
kurnaz ناقلا ، زرنگ ، باهوش ، پشت هم انداز ، شیطان ، مرد رند ، حقه باز ، دوز وکلك باز
kurnazlık شیطنت ، پشت هم اندازی ، مرد رندی
kuron ۱ــ روکش‌فلزی دندان ۲ــ واحد پول‌در بعضی‌ممالك،سکه‌پنج‌شلینگی

انداختن
kurtlandırmak باعث کرم افتادن چیزی شدن
kurtlanmak ۱ــ کرم افتادن ، کرم گذاردن، کرمو شدن ۲ــ (مج) از بیکار نشستن خسته شدن ، از بیکاری پوسیدن ۳ــ ازبی‌صبری ناراحت شدن ومدام درحرکت و جنبش بودن، مثل کرم‌وول‌خوردن یا زدن ، لول خوردن
kurtlu ۱ــ کرمو ، کرم افتاده ،کرمکی ، کرم دار ۲ــ بچه بـی قرار ، ناراحت ، شر، شیطان
kurtluca نوعی گیاه یا بته زمینی از نعنائیها که درجای مرطوب‌و کنار نهرها میروید و بوئی شبیه سیر دارد (Teucrium)
kurtmasalı حکایت تمام نشدنی وساختگی بی‌سر و ته ، برای عذر تراشی و گول زدن حرفهائی سرهم‌کردن
kurtpençesi نوعی گیاه طبی ، انجبار (Bistorta bistorta)
kurttırnağı=kurtpençesi نوعی گیاه طبی ، انجبار
kurtulmak ۱ــ خلاص شدن،نجات یافتن، آزاد شدن، رهاشدن ۲ــ فارغ شدن ، زائیدن ۳ــ کنده شدن، باز شدن
kurtulmalık فدیه ، گروئی ، رهن ، فدیه نجات
kurtuluş آزادی ، نجات ، خلاصی
kurtyeniği ۱ــ بید خوردگی لباس ۲ــ (مج) عیبی که‌بخواهند پنهان نگاه دارنـد ، شائبه ، خـدشه ، اشکال، حقه ،کاسه‌ای زیر نیم‌کاسه
kuru ۱ــ خشک ۲ــ غیرسبز ، خشک سالی ۳ــ ضعیف ، لاغر
kurucu بانی ، مؤسس ، تشکیل دهنده ، ایجاد کننده

kurra قراء، قاری، دارنده علم‌قرائت قرآن
kurs ۱ــ کورس ، کور ، دوره تحصیلی ۲ــ قرص، قرص دوا یاقرص قمر
kursak ۱ــ چینه دان مرغ ۲ــ (مج) معده یا شکم انسان
kursaklı چینه دان دار
kurşun سرب ، گلوله یا گلوله فشنگ
kurşun atmak تیر انداختن، تیراندازی کردن ، فشنگ در کردن
kurşuncu فالگیری‌که باسرب داغ‌کردن مانع نظر و چشم زدگی میشود
kurşuna dizmek تیر باران کردن
kurşun dökmek سرب آب‌کرده یا ذوب شده‌که روی آب میریزند بمنظور ازبین‌بردن اصابت‌عین‌یاچشم‌زدن
kurşuni خاکستری رنگ ، رنگ سربی
kurşunkalem مداد سیاه
kurşunlamak ۱ــ سرب‌گرفتن ، سرب ریختن ، باسرب پر کردن ۲ــ مهر سربی کردن ، پلمب کردن ۳ــ تیر باران کردن
kurt ۱ــ گرگ ۲ــ(مج) متخصص، کسی‌که کاری را خوب میداند، کرم‌کار ، اهل‌کار ۳ــ کرم ، حشره
kurtarılmak نجات داده شدن
kurtarmak ۱ــ نجات یافتن یا دادن ، خلاص کردن ، رهـانیدن ۲ــ خرج‌برداشتن، بالغ‌بمبلغی شدن، تمام شدن از لحاظ قیمت
kurtbağrı نوعی گیاه که بته آن دائماً سبز است از تیره زیتونی ها که گلهای سفید معطر دارد و برای پرچین اطراف‌باغچه یازمین‌کاشته میشود(Ligustrum vulgare)
kurtboğan گیاه تاج ملوك (اقونیطون) (Aconitum napellus)
kurt dökmek از روده کرم دفع کردن ، با مدفوع کرم خارج کردن یا کرم

kurul هیئت
kurulamak خشک کردن
kurulanmak خشک‌شدن، خشک کرده شدن
kurulmak ۱ــ تأسیس شدن ، بنا شدن ، ایجاد شدن ، تشکیل شدن ۲ــ کوک شدن، کوک کرده شدن ۳ــ باد کردن از روی غرور ، تبختر
kurultay جلسه عمومی هیئت یا جمعیتی ، کنگره
kuruluk خشکی ، خشکی معده یا یبوست
kuruluş ۱ــ عمل تأسیس، تشکیل ، تاریخ تأسیس ، طرز و وضع تشکیلات ۲ــ موسسه
kurum ۱ــ موسسه ، بنگاه ۲ــ کبر و غرور ، نخوت ۳ــ دوده
kurumak خشک شدن
kurumlanmak ۱ــ نسبت به کسی با تکبر یا نخوت رفتار کردن ، پز دادن ۲ــ دوده گرفتن
kurumlu ۱ــ با تکبر ، متکبرانه ۲ــ دوده دار، دوده گرفته
kuruntu وهم، خیال، اوهام، تصورات بیجا
kuruntucu=kuruntulu موهوم دار ، پروهم و خیال
kuruş غروش ، یک صدم لیره ترک
kuruşlandırmak حساب کردن از لحاظ قیمت و غروش ، قیمت هرقلم را درصورتی‌نوشته بریز معین کردن
kuruşluk بمیزان یا به ارزش یک غروش
kurut قروت ، کشک
kurutma کاغذ آب خشک کن ، جوهر خشک کن
kurutmak خشک کردن ، خشکانیدن
kurutulmak خشک کرده شدن، خشکانیده شدن
kurutulmuş خشک شده ، خشکیده
kuryo=kuriyo کوریه، پیک دیپلماسی ، فرستاده سیاسی

kuskun قشقون ، پاردم ، تسمه‌ای که از زیر دم حیوان به دوطرف زین وصل میشود
kuskus تکه‌های کوچک خمیر مانند حب که از آن نوعی پلو درست میکنند، پلو اماج
kusma استفراغ ، قی ، غثیان ، تهوع
kusmak بالاآوردن ، قی کردن ، استفراغ کردن
kusmuk چیزی که بالا آورده شده باشد ، مواد قی
kusturmak باعث استفراغ شدن، به‌قی آوردن
kusturucu قی‌آور، دل بهم زننده ، متهوع
kusur تقصیر، گناه ، عیب ، نقص، نقصان، کم و کسر، کمبود، کسری، بقیه‌پول
kusur bulmak عیب جوئی کردن
kusurlu ۱ــ گناهکار ، تقصیر کار ، مقصر ۲ــ معیوب ، نقص دار، غیر کامل
kusursuz بی‌عیب کامل ، بی‌نقصان ، بی‌تقصیر ، بی‌گناه
kuş پرنده ، مرغ
kuşak ۱ــ شال کمر ، کمربند ، کمر ۲ــ نسل ۳ــ (جغ) مدارات مختلف روی کره زمین
kuşaklamak مهار کردن ، حائل کردن با تسمه یا تیر، چیزی را بستن و مهار کردن ومحکم کردن
kuşaklı شال به‌کمر بسته ، کمربند دار
kuşam عموما با (giyim) ذکر میشود
giyim kuşam= سرووضع،سر و پز
kuşane=kuşhane ۱ــ اطاق کوچک یا قفس‌بزرگ‌پرندگان ۲ــ دیگ کوچک ، دیگچه
kuşanmak ۱ــ به‌کمر بستن قمه یا شمشیر وغیره ۲ــ بادقت‌لباس پوشیدن و سر و پز درست کردن
kuşatılmak محاصره شدن ، محصور شدن
kuşatmak ۱ــ دور کمر کسی بستن

سیاه که دانهٔ ریز دارد
kuşyemi ارزن
kut شگون، اقبال، خوشی، سعادت، اوغور
kutan گاو آهن بزرگ، خیش بزرگ
kutlamak تبریك گفتن، شادباش گفتن، مبارك باد گفتن
kutlanmak از طرف کسی تبریك یا شادباش یا مبارك باد گفته شدن
kutlu مبارك، باشگون، برکت دار، خوش یمن، خوش قدم
kutlulamak=kutlamak مبارك باد گفتن، تبریك گفتن
kutlu olsun مبارك باشد! شاد و خرم باشید!
kutnı نوعی پارچه بافته‌ای پنبه‌ای مخلوط با ابریشم
kutsal مقدس، قدسی
kutsamak تقدیس کردن
kutsî=kutsal قدسی، مقدس
kutsiyet قدسیت، مقدس بودن
kutsuz بدیمن، بدقدم، بد شگون، نامبارك، منحوس، بدبخت
kutu قوطی، جعبه
kutup ۱ـ قطب ۲ـ شخص بسیار عالم با تقوی وروحانی که دارای نفوذ معنوی باشد، بزرگترین پیشوای روحانی
kutup dairesi مدار یا دایرهٔ قطبی
kutuplaşma جبهه گرفتن یاشدیداً مخالف شدن، دودسته شدن، بصورت دو قطب مخالف درآمدن
kutupyıldızı ستاره قطبی، ستاره شمال، ستاره جدی که در رأس دب اصغر قرار دارد و سمت شمال را نشان میدهد
kutur قطر، قطر دایره
kuva قوا، قوی، قوت‌ها
kuvaför آرایشگاه زنانه، سلمانی زنانه

۲ـ محاصره کردن
kuşbakışı از بالا یا از بلندی به چیزی نگاه کردن، نظر کلی انداختن از سمت بالا
kuşbaşı گوشت تکه تکه بریده شده بقدر کله گنجشك
kuşbaz پرورش دهنده پرندگان و مرغان، پرنده باز
kuşdili ۱ـ نوعی حرف زدن بچه‌ها مانند زبان زرگری ۲ـ نوعی چوب سخت، درخت یا چوب زبان گنجشك
kuşe=kuşe kağıt نوعی کاغذ براق ضخیم کاغذ ضخیم اعلاء
kuşekmeği نوعی گیاه طبی قدیم که در شنزارها می‌روید از نوع ترب
kuşgömü گوشت پشت مازه که از آن گوشت دودداده (پاسترما) میسازند
kuşhane=kuşane قفس بزرگ یا اطاق کوچك جای پرندگان
kuşkirazı نوعی گیلاس جنگلی که از آن مربا میسازند
kuşkonmaz گیاه شویدی
kuşku حالت وهم و نگرانی، شبهه
kuşkulandırmak نگران کردن، به‌وهم انداختن
kuşkulanmak شبهه کردن، وهم کردن، ظن و تردید کردن
kuşkulu درحال وهم و نگرانی وشبهه
kuşlokumu نوعی نان قندی
kuşluk ۱ـ وقتی بین صبح و ظهر (تقریبا اطراف ساعت ۱۰) ۲ـ جای مرغی، جای پرندگان
kuşpalazı دیفتری، خناق
kuşsütü (شیرمرغ) هرچیز ناباب مانند شیر مرغ
kuştüyü پر مرغ
kuşüzümü نوعی انگور یا کشمش ریز

kuvars کوارتز ، نام عمومی سلیس‌ها
kuvarsit ماسه ریز
kuvve قوه ، قوت
kuvvet قوت ، زور
kuvvetlendirmek تقویت کردن،قوت‌دادن
kuvvetlenmek قوت گرفتن، تقویت شدن
kuvvetli پرزور، زورمند ، پرقوت، مقوی
kuvvetsiz بی‌قوت ، ضعیف، کم قوت
kuvvetsizlik بی‌قوتی، ضعف ، کم قوتی
kuyruk ۱ــ دم ، دنب ، دنباله ۲ــ دنبه، دنبه‌گوسفند ۳ــ صف یا ردیف یا نوبت که مردم پشت سر هم می‌ایستند
kuyrukkakan=kuyruksallayan دم جنبانك
kuyruklu ۱ــ دم‌دار، ذوذنب ۲ــ دنبه‌دار ۳ــ عقرب ، کژدم
kuyrukluyıldız ستاره ذوذنبه ، ستاره دنباله دار
kuyruksallayan دم جنبانك ، چلچله
kuyruksokumu دمبلیچه ، عصص ، عظم عجزی ، منتهی‌الیه ستون فقرات
kuyruksuz بی‌دم
kuyruksuzlar تیره قورباغگان، وزغها ، بی‌دم‌ها
kuytu جای خلوت و بی‌سروصدا ، بی‌راهه، پرت ، دنج
kuyu چاه
kuyucu چاه‌کن ، چاهکو ، چاخو
kuyumcu نقره ساز ، نقره‌چی ، زرگر ، جواهر فروش
kuyumculuk نقره سازی، جواهرفروشی، زرگری
kuz قسمتی از چیزی یا آن طرفی ازچیزی که درسایه بماند
kuzahiye=iris عنبیه چشم، حلقه رنگی دور مردمك چشم
kuzen پسر عمو ، پسر دائی

kuzey شمال ، سمت شمال
kuzgun نوعی زاغ یا کلاغ سیاه
kuzguncuk ۱ــ زاغچه ، کلاغچه ۲ــ پنجره مشبك یامیله‌ای آهنی درب یا پنجره زندان
Kuzgun Denizi=Hazer Denizi بحرخزر
kuzgunî سیاه یکدست ، سیاه پررنگ ، کاملا سیاه
kuzin دختر عمو یا دختر خاله
kuzina فر آشپزخانه ، فر آشپزی
kuzu بره
kuzu çevirmek بره را روی میله‌ای بشکل سیخ کباب کردن
kuzudişi=süt dişi دندان شیری ، دندانی که در دهان اطفال بعداز ۶ ماهگی پیدا میشود
kuzugöbeği نوعی قارچ خوراکی
kuzu kestanesi شاه بلوط ریز
kuzukulağı نوعی‌سبزی‌برای سالاد،ترشك
kuzulamak بره زائیدن گوسفند
kuzumantarı نوعی قارچ
kübik ۱ــ مکعبی شکل ، مکعب ۲ــ مربوط به کوبیزم
kübizm کوبیزم ، نوعی نقاشی سبك جدید که تصویر را با خطوط هندسی می‌کشند
küçücük خیلی کوچك یا ریز، کوچلو
küçük ۱ــ کوچك ، ریز ، ریزه ، خرد ۲ــ بچه
küçük aptes شاش کوچك ، ادرار
küçükayı دب اصغر
küçükdil زبان کوچك
küçük düşmek خوار شدن ، کوچك شدن ، پست شدن
küçük görmek کوچك شمردن ، تحقیر کردن
küçüklük کوچکی ، پستی ، خواری

بیات ۲ـ بشوخی سکه‌های طلا
و نقره نهفته شده را گویند یعنی
پولی که دراثر پنهان کردن کپک
زده یا زنگ زده شده

küfretmek فحش دادن ، کفر گفتن

küfür ۱ـ کفر ۲ـ فحش، دشنام

küfürbaz بد دهن، فحاش ، کسی که همیشه
فحش در دهانش حاضر است

küfürbazlık فحاشی، بددهانی، دشنام‌گوئی

küfür küfür صدای خوش وزش نسیم یا
باد ملایم

küfüv کفو، نظیر، هم‌تراز، متساوی، همتا

küheylân اسب عربی اصیل

kükremek غرش‌شیر، خشمناك شدن‌حیوان

kükürt گوگرد

kükürt çiçeği گردگوگرد

kükürtlü گوگردی، گوگرد دار

kül ۱ـ خاکستر ۲ـ کل، همه، تمام

külâh ۱ـ کلاه ۲ـ پاکتی که‌کسبه بشکل
بوق درست میکنند که در آن چیز
بریزند ۳ـ (مج) حقه ، حیله،
تقلب

külâhçı (مج) کلاه‌گذار، حقه‌باز، کلاه‌بردار

külbastı گوشت بی‌استخوان مانندکباب یا
بیفتك که بدون روغن روی شبکه
آهنی جلو آتش پخته میشود ،
گوشت بریان

külçe شمش، زر وسیم یك پارچه

külek ظرف شیر دسته دار یاآب‌گردان

kül etmek خاکستر کردن، (مج) بخاکستر
نشاندن ، محو و نابود کردن

külfet ناراحتی ، سختی ، اسباب زحمت ،
دردسر ، زحمت

külfetli پردردسر، پرزحمت، خسته‌کننده

külfetsiz بی‌زحمت، راحت، آسان

külhan گلخن حمام

külhanbeyi باباشمل،آدم‌لات، بی‌بندوبار،
بی‌سواد ، عوام، داش،گردن‌کلفت

külhanî=külhanbey باباشمل ،گ دن

küçük parmak انگشت‌کوچك

küçüklemek کوچك‌کردن ، خوارکردن

küçükleşmek بچه‌شدن، مانندبچه‌کوچك
حرکت کردن

küçüklük کوچکی ، پستی

küçüksemek=küçümsemek خوارو
حقیرشمردن ، کوچك شمردن

küçülmek کوچك شدن ، خود را پست
کردن ، کوچك شدن

küçültmek حقارت،خوار شمردن،کوچك
شمردن

küçümen کوچلو ، ریز ، خرد

küçümsemek کوچك‌شمردن،سهل‌گرفتن،
خوار و حقیر شمردن، استخفاف
کردن ، کوچك‌کردن

küçürek نسبةً کوچك

küf کفك ، کپك ، ارغ ، زنگ سفید یا
سبز رنگی که روی‌نان یا پنیر یا
غذای مانده وبیات پیدا میشود

küf bağlamak=küf tutmak ارغ
زدن ، کپك زدن

küfe سبد بزرگ حمال یا سبد طرفین‌اسب
و الاغ و قاطر ، گاله

küfeci حمالی که پشتش سبد دارد

küfeki=kefeki ۱ـ سنگی که در اثر
رسوبات بین دندانها یا در ته
ظرفها پیدا میشود ۲ـ نوعی
سنگ درشت

küfelik ۱ـ مقدار جنسی که یك سبد را
پر کند یا سبد یا گالهٔ یك طرف
اسب‌یا الاغ‌را پر کند ۲ـ مستی
که‌نمیتواند روی‌پای خودبایستد،
بدمست

küflenmek ۱ـ کپك زدن ، ارغ زدن
۲ـ (مج) بیات شدن ،کهنه شدن

küflendirmek=küfletmek خراب
کردن غذا و غیره ، سبب کپك
زدن یا ارغ زدن شدن

küflü ۱ـ کپك زده ، ارغ زده ، کهنه ،

کلفت ، داش
külleme ۱ــ خاکستر ریختن ، باخاکستر پوشاندن ۲ـ نوعی مرض درخت مو ازقبیل زنگ‌زدن یا کپک‌زدن درخت و برگهای مو
küllemek باخاکستر پوشانیدن
küllenmek ۱ــ خاکستر رویش نشستن ، با خاکستر پوشانده شدن، خاموش وخاکسترشدن آتش ۲ــ (مج) ازخاطره‌ها فراموش و محو شدن
küllî کلی، همگی
külliyat کلیات ، تمام آثار یا اشعار یك نویسنده
külliye (قد) دارالفنون یا دانشگاه
külliyen کلیاً ، تماماً ، همه
küllıyet تمام کمال ، کلیت
külliyetli بسیارزیاد، مقدار کلی
küllü خاکستردار
küllük ۱ــ جای خاکستر، ظرف جای ته سیگار ، زیر سیگاری ۲ــ آشغال دان جای زباله
külot ۱ــ زیرشلواری کوتاه ، تنکه ۲ــ شلوار گالیفه ، شلوار اسب سواری
külrengi رنگ خاکستری
külte ۱ــ شمش ۲ــ توده ، انبوه ۳ـ تخته سنگ، صخره
kültür معارف ، فرهنگ
kültürel فرهنگی
kültürlü با فرهنگ، متمدن، با اطلاع ، روشن فکر
kültürsüz بی‌تمدن ، بی‌علم، بی‌تحصیل ، بی‌فرهنگ ، بی‌معلومات
külünk=kazma کلنگ
külüstür اسقاط، کهنه ، ازهم دررفته
kümbet=kubbe گنبد ، قبه
kümbetli=kubbeli گنبددار ، قبه‌دار
küme انبوه ، توده ، جمع ،ازدحام، کپه
kümebulut=kumulus ابر انبوه غلیظ

kümes آغل مرغ ، مرغدان
kümültü کلبه صیاد یا دشتبان دربیابان یاجنگل که ازچوب وشاخ وبرگ درست میشود
küncü=susam کنجد
künde ۱ــ کند، بخو، بندپا ۲ــ درکشتی گیری حالتی است که کشتی‌گیر طرف‌مقابل‌را زیرگرفته یك‌دست از جلو و دست دیگر را از عقب بهم‌آورده متصل میکند
küney=güney جنوب
künh کنه، اساس، اصل ، حقیقت ، جوهر
künk لوله ضخیم سفالی یاگلی یا سمنتی برای‌آب‌رو
künye کنیه، لقب
küp ۱ــ خم، خمره ۲ــ مکعب
küpe گوشواره ، آویزه‌گوش
küpeçiçeği گل‌آویز
küpeli گوشواره‌دار
küpeşte دست‌انداز یا تخته‌ای که روی‌نرده یا کناره کشتی میگذارند ، لبه یا رویه تخته دیواره عرشه کشتی
küplü ۱ــ خمره‌دار ۲ــ نوعی میکده کوچك ،جای کوچك‌مشروب‌خوری
kür دوره تداوی یا استراحت بیمار، فصل تداوی و دقت درصحت مریض
kürdan خلال دندان
kürdî نوعی‌آهنگ کردی در موسیقی ترکی
küre ۱ــ کره، کره‌زمین ۲ــ شکل کروی ۳ـ کوره ذوب فلزات
küre-i arz کره ارض ، کره زمین
kürek پارو ، بیل
kürek cezası جزای پاروکشی درکشتی برای‌محکومین(درقدیم)،(بعدها) (مج) حبس با اعمال شاقه
kürek çekmek پارو زدن یا پاروکشیدن (در قایق‌رانی)
kürekçi پاروساز ، پاروفروش ، پاروکش

küskü قلم یا میله ضخیم فلزی که برای سوراخ کردن سنگ یا دیوار بکار برده میشود

küskün ۱ــ قهر کرده ، رنجیده ، دلخور ۲ ــ درخت یا نبات یا حیوان پژمرده و بیجان ۳ــ گیاه قهر- آشتی که وقتی انسان بآن دست میزند برگهایش پژمرده میشود

küskünlük قهر بودن ، رنجیدگی

küskütük ۱ــ تنه‌درخت، کنده ۲ــ مست لایعقل ، بدمست

küslük ازهم قهر بودن ، رنجیدگی

küsmek قهر کردن، رنجیدن ،دلگیرشدن

küspe کنجاله ، کنجواره ، تفاله یا پس مانده دانه یا نباتات خشك شده که برای خوراك حیوانات یا کود زمین بکار میرود

küstah گستاخ ، بی‌تربیت

küstere ۱ــ نوعی رنده درازنجاری ۲ــسنگ آسیا ۳ــ سنگ‌سنباده، سنگ کارد تیز کنی

küstümotu گل‌ناز، گل‌فتنه، گل قهر آشتی. گیاهی که وقتی دست میخورد برگهایش پژمرده میشود

küstürmek رنجاندن ، بقهر آوردن ، سبب قهر کردن شدن

küsuf کسوف ،گرفتن آفتاب

küsur کسور، کسرها ، جزء ، خرده ، عدد کسری ، کسری پول

küsurat کسورات ، اعداد کسری

küsülü=küsü قهر کرده (ازقهربودن) ، قهر

küsüşmek ازهم قهر کردن

küşat=açış افتتاح ، گشایش

küşat resmi مراسم افتتاح یا گشایش

küşne=karaburçak گرسنه یا ماش و مانندآن که برای خوراك حیوان استفاده میشود

kürek kemiği استخوان پشت شانه ، استخوان بیلك

kürelemek=küremek پاروزدن،بابیل یا با پاروجمع کردن یا بالا زدن برف ، خاك و غیره

küremek پاروزدن ، پارو کردن ، بابیل یا پارو جلو زدن خاك و غیره

küresel=kürevî کروی ، گلوله‌ای ، کروی شکل

kürevî کروی ، کروی شکل

küreyvat=yuvarlar کروات کوچك یا گلبول های خون

küreyvat-ı beyza=akyuvar گلبولهای سفید خون

küreyvat-ı hamra=alyuvar گلبولهای قرمزخون

kürk ۱ــ کرك، پوست، پوستین ۲ــ پالتو پوستی زنانه یا مردانه

kürkçü پوستین دوز یا پوستین فروش ، پالتو پوست فروش

kürklü پوستی ، کرك‌دار ، پوست‌دار ، کسی که پالتوپوستی یا پوستین پوشیده است

kürsü کرسی، تریبون، میز یا جای بلندی که استاد یا ناطق یا واعظ پشت آن یا روی آن ایستاده صحبت میکند، کرسی‌درس، کرسی‌استادی، کرسی پارلمان وغیره

Kürt کرد ، قوم کرد

kürtaj (طب) کندن، تراشیدن ، پاك کردن، کورتاژ ، عمل تراشیدن رحم و برداشتن جنین از رحم

Kürtçe زبان کردی

kürtün ۱ــ پالان حیوان‌باربر ۲ــ انبوه با توده برف که باد در گوشه‌ای جمع میکند

kü قهر، قهر بودن، دلخوری ، رنجیدگی (بزبان بچه گانه)

صداکند
kütük ۱ــ تنه درخت ۲ــ دفتر کل ثبت، دفترکل ۳ــ(مج) بی‌حس که در اثر مشروب زیاد مست لایعقل شده باشد
kütüklük کمربند جای فشنگ
kütüphane=kütüpane ۱ــ کتابخانه ۲ــ کتاب فروشی ۳ــ قفسه یا گنجه جای کتاب
kütürdemek صدای «تاپ» ، «تراق» ، «تق» درآوردن
kütürtü صدای «تق» یا «تاپ»
kütür kütür صدای خربزه یا هندوانه یاسیب تازه‌وترد درموقع بریدن، شکستن یا خوردن
küul=alkol الکل
küvet طشت، طشتك ، حوضچه شهرآب ، وان حمام

küt ۱ــ کوتاه، کلفت و کوتاه ۲ــ صدای «تاپ» یا «تق» (دراثر برخورد به تخته و امثال آن)
kütikül غشای نازك روی برگ که آن را از خشك شدن حفظ میکند
kütin ماده‌ای که غشای نازك روی برگ‌ها را بوجود می‌آورد
kütle ۱ــ جمع، انبوه، توده ، مقدار زیاد، تکه بزرگ ۲ــ (فیز) انبوهی یا فشردگی اجسام که‌سبب‌سنگینی وزن مخصوص آن میشود
kütlemek صدای«تق» یا «تاپ» کردن (در اثرخوردن به چیزی)
kütleşmek کلفت و کوتاه شدن یاماندن، کند وبی‌حس شدن
kütletmek صدای «تاپ» درآوردن ، رگهای گردن یا بدن را به صدا در آوردن ، فشار دادن رگها و استخوانهای بدن بطوریکه «تق»

L

ل، پانزدهمین حرف الفبای ترکی **l و L**

lâ علامت یا نام‌یکی ازنت‌های اصلی‌موسیقی صدای بین نت «سل» و «سی»

lâakal لااقل، اقلا، دست‌کم

laalettayin عادی، علی‌العاده ، نامعلوم ، لاعلی التعیین

labada نام‌گیاهی‌است . ترشك

labirent دهلیزحلزونی، مارپیچ، حلزونی جای پر پیچ وخم ، جای شلوغ و پر پیچ وخم که بآسانی نمیتوان ازآن عبورنمود

laborant مأمور یاکارمند لابراتوار

laboratuvar لابراتوار ، دارالتجزیه

Labrador لابرادور، نام‌شبه‌جزیره‌ایست در کانادا و نام نوعی سنگ از جنس آلمونیوم ، کالسیم و سلیکات سدیم

labros نوعی ماهی

lâbüt لابد، ضروری، یقین

lacivert رنگ لاجورد، نیلی، آبی‌پررنگ

laçin نوعی باز یا شاهین

laçka ۱ــ شل کردن یاول کردن طناب کلفت مهارکشتی ۲ــهرز، شل، سست

laçka olmak شل‌شدن ، وارفتن

laden گل‌لادن، گلی‌است زردرنگ وخوشبو

lâdes جناق ، جناق شکستن محرف « باد است» درشرط‌بندی جناق

lâdes kemiği استخوان جناق ، جناق

lâdes tutuşmak جناق شکستن

ladin ağacı (pinus picea) درخت‌صنوبر که طول آن‌گاهی ۵۰ تا۶۰ متر میشود خیلی راست و صاف است

ladinga کمربند قشنگ

lâdinî لادینی ، بی‌دینی

lâedri لاادری (نمیدانم) ، شعری‌که نام شاعر آن نامعلوم باشد یا شاعر برای‌تواضع نام‌خودرا نمیگذارد

laf ۱ــ حرف، سخن ۲ــلاف‌گزاف، حرف بی معنی ، حرف مفت

lafa tutmak به حرف گرفتن ، ازکار بازداشتن و به‌حرف مشغول کردن

lafazan حرف مفت‌گو، پرحرف ، لاف‌زدن

laf ebesi پرحرف، دهان یاچانه لق

lafçı پرحرف، حرف مفت‌گو

laf eşitmek حرف شنیدن، سرزنش شنیدن

lafız لفظ ، حرف ، سخن

lağap=lakap لقب

lağar ضعیف . لاغر

lağım مجرای فاضل‌آب ، راهرو یا سوراخ زیرزمین ، نقب ، راه یا خندق پوشیده زیرزمینی ، زه‌کشی، راه

گنداب ، کاریز
lağımcı چاخو، چاه‌کن، نقب زن
lağıv لغو، فسخ، نسخ ، ابطال
lağvetmek لغو کردن ، الغاء کردن، فسخ یا نسخ کردن ، ابطال کردن
lağvolmak لغوشدن، فسخ یا نسخ شدن
lahana کلم
lahika لاحقه، پیوست ، ضمیمه
lahın (مو) لحن ، آهنگ، آواز
lahid لحد، گور یا قبر سنگی
lahmacun لحم‌آجین، نوعی نان تافتون نازك که روی آن قیمه و گوشت کوبیده گذارده در فر میپزند
lâhuraki نوعی پارچه پشم لطیف که بسبك لاهوری بافته میشود
lâhurî نوعی‌شال یا پارچه‌لاهوری
lâhutî لاهوتی ، الهی ، خدائی
lahza لحظه، آن، چشم‌بهم‌زدن
lahzada دریك‌لحظه ، دریك‌آن
lâik غیردینی، نوعی‌اداره مملکت که دین از سیاست جداست
laka لاك ، رنگ لاك یاجلا
lakap لقب
lakaydî لاقیدی، لاابالی‌گری، بی‌قیدی
lâkayt لاقید، بی‌قید، لاابالی
lake لاك یاجلازده‌شده، لاك‌خورده،لاك‌الکلی
lakerda ماهی‌که پارچه پارچه بریده‌شده در نمك‌گذارده شده باشد
lakırdı حرف، سخن، صحبت، لاف‌گزاف ، حرف مفت، چرت و پرت
lâkin لکن، لیکن، اما
laklak ۱ــ صدای لك لك، لق‌لق ۲ــ لق لق زبان ، پرحرفی کردن
laklakiyat حرفهای‌بیخودی، چرت وپرت، چرندیات
lakoz نوعی ماهی کفال
laktoz شکرشیر، لاکتوز
lâl ۱ــ لعل، یاقوت ۲ــ نوعی مرکب یا جوهرسرخ ۳ــ قرمز
lal لال، صامت
lala ۱ــ له‌له ، پرستار مرد، مردی که مربی یا پرستار کودك‌است ۲ــ خواجه حرم سرا ، مربی شاهزادگان ۳ــ در عثمانی به صدراعظم یا رئیس‌الوزراء له‌له پاشا می‌گفتند
lalanga نوعی‌روغن جوشی، نوعی خمیر که در روغن میپزند وروی‌آن شکر یا شربت می‌ریزند
lâle ۱ــ لاله، گل‌لاله ۲ــ چنگال سه‌شاخه آهنی برای‌کندن میوه از درخت ۳ــ در قدیم حلقه سنگینی که بر گردن زندانیان می‌افکندند
lâlettayin لاعلی‌التعیین، نامعلوم، عادی
lam لایه یا صفحه یا تیغه نازك و باریك شیشه‌ای که برای گذاردن مواد تدقیقی‌در زیرمیکروسکوپ بکار میرود ، لام
lama ۱ــ نوعی حیوان‌گردن‌دراز نشخوار کننده پستاندار که پشمهای نرم بلندی دارد و درامریکای جنوبی زندگی‌میکند ۲ــ پشم‌این‌حیوان ۳ــ نام یا عنوان راهب یا کاهن بودائی نزد اهالی مغول و تبت
lamba ۱ــ لامپا، چراغ فتیله‌ای یانفتی، چراغ‌گاز ۲ــ لامپ رادیو یا چراغهای برق یا اتومبیل
lamba gömleği تور چراغ‌گاز
lamba şişesi شیشه یالامپ چراغ نفتی
lambalı لامپ دار، دارای لامپ
lâme ۱ــ پارچه ملیله دوزی، پارچه‌ای که دربافت‌آن سیم یا زر یا ملیله‌کار رفته باشد ۲ــ پارچه زرق و برق‌دار ، پارچه یا لباس یا کفش نقره یاطلائی‌رنگ برای شب
lâmekân لامکان ، منزه از داشتن جا یا مکان یعنی خداوند تبارك وتعالی

lâmel صفحه چهارگوش شیشه‌ای که روی تیغه‌ها یا لام های میکروسکوپی گذارده میشود

lâmise لامسه ، حس لامسه

lando=landon نوعی درشکه یا کالسکه

lâne لانه ، (مج) خانه

lânet لعنت

lânetleme لعنت کردن ، ملعون

lânetlemek لعنت کردن ، لعن کردن

lânetli لعنتی، ملعون

langır_lungur ۱ــ صدا یاحرکت ناهنجار، افتادن چیزی با سروصدا

langust نوعی خرچنگ دریائی، که گوشتش خوراکی است

lanolin لانولین ، روغن پشم ، ماده چربی زرد رنگی که از پشم گوسفند میگیرند درداروسازی بکارمیرود

lantan لانتان، نوعی فلزسفیدرنگ کمیاب که وزن آتمی آن ۱۳۸/۹ و وزن مخصوص آن ۶/۱ میباشد

lap صدای «لاپ» یا «تاپ» یا «لپ»

lapa برنج شفته یاشل پخته شده که نزدیک به شوربا باشد

lapacı ۱ــ کسی که شوربا یا پلوشفته را دوست دارد ۲ــ آدم‌چاق پوفالو کم‌قوه ، سست بی‌حال، وارفته

lâpa_lâpa تکه‌های درشت یا بزرگ (درمورد باریدن برف) ، گوله‌گوله ، تکه تکه

lapçın نوعی مست یا چکمه نرم یا پوطین که زیر و روی آن از چرم نرم ساخته میشود

lapilli خاکستر یاخرده‌سنگ کوه آتش‌فشان

lapina نوعی‌ماهی آبی یاسبزرنگ که‌دارای خالهای قرمزرنگ میباشد

lâp_lâp لپ‌لپ ، صدای آب خوردن سگ یا گربه

Lapon اهالی سرزمین لاپلاند واقع درشمال اسکاندیناوی که دردرجه ۵۲ عرض شمالی جغرافیائی واقع است

lappadak «لپ» «لپی»، صدای «لپ»

larghetto (مو) تکه‌ای از موسیقی غربی

larpadak صدای «لپ» یا «لپی»

laskine نوعی بازی ورق

lasteks نوعی پارچه که ازمجموع لاستیک مصنوعی و ابریشم و پنبه یا پشم ساخته میشود

lastik ۱ــ لاستیک ۲ــ گالوش ۳ــ کفش لاستیکی ۴ــ لاستیک اتومبیل،یا دوچرخه‌وغیره ۵ــ مداد پاک کن

lastikli لاستیکی، لاستیک‌دار

laşe=leş لاشه، لش، جسد مرده و متعفن حیوان

laşka=laçka سست ، شل ، هرز درمورد طناب کشتی یا پیچ آهنی ، (مج) آدم‌بی‌مرام، بی‌ثبات سست عنصر

lata ۱ــ تخته یا توفال باریک کلفت ۲ــ عبا

latanya نوعی‌درخت خرمای بی‌میوه

laterna=laterna نوعی ارگ که با چرخانیدن دسته آن‌صدای‌موسیقی درمیآورد

lateril خاکی که دارای تکه‌های فلز قرمزرنگ باشد

lâteşbih بلاتشبیه ، (تکه کلام است) یعنی شباهت داده نشود

latif لطیف ، خوب ، خوش‌آیند

latife لطیفه ، شوخی

latifeci لطیفه‌گو ، شوخ، بذله‌گو

lâtilokum نوعی راحت حلقوم

Latin لاتین

Latince لاتینی، زبان لاتینی

lâubali لاابالی، غیرجدی ، بی‌پروا

lâubalileşmek لاابالی‌شدن ، بی‌پروا و بی‌قید شدن

lâubalilik لاابالی گری،بی واتی،بی‌قیدی

lav مواد مذاب آتش فشانی، گدازه
lava بالاکشیدن کشتی ، بالا بکش
lavabo دستشوئی
lavaj تنقیه کردن ، اماله کردن ، شستشوی روده
lavaj yapmak تنقیه کردن، اماله کردن
lavanta عطر یا ادکلن لاوانتا
lavanta çiçeği گل لاوانتا یا لاواندر یا گل اسطوخودوس
lavman تنقیه ، اماله، شستشو، آلت تنقیه
lavta ۱ــ نوعی آلت موسیقی شبیه عود ۲ــ فرسپس یا انبر یا گیره‌ای که قابله جهت زایانیدن بچه بکار میبرد ۳ــ دکتر قابله یا ماما
lavtacı (مو) عود زن
lâyecuz جایز نیست ، غیر جایز، لایجوز
lâyemut لایموت ، زنده‌ابدی
lâyık لایق ، شایسته
lâyiha لایحه ، نوشته‌های وکیل عدلیه ، پیشنهاد قانونی وکلای مجلس
layik=lâik کشور غیردینی ،کشوری که سیاست‌را ازدین جدانگاه‌میدارد
layiklik حالت غیرمذهبی یا غیر دینی بودن یك کشور، عدم‌مداخله دین در اداره دولت یا امور سیاسی
lâyuad لایعد، بیشمار، بی‌حساب
lâyuhsa لایحصی
lâyuhti لایخطی ،کسی که خطا نمیکند
lâyüsel لایسئل ، کسی که سئوال کرده نمیشود. غیرمسئول
Laz لاز، اصلا نام یکی از اقوام قفقازیه میباشد ولی بعدها بطوراشتباه به اهالی قسمت جنوب شرقی ساحل دریای سیاه که در سمت مشرق طرابوزان زیست میکنند اطلاق گردیده
lâzım لازم ، ضروری ، واجب
lâzımo لازمه، سبب ، موجب ، نتیجه

lâzımlık لگن بچه یا مریض
lebaleb لب به لب ، پر،لبالب ، لبریز ، مالامال
leblebi نخودچی، نخود تف داده‌شده
leblebici نخودچی فروش
lebiderya (قد) لب دریا ، دریاکنار ، ساحل دریا
ledün لدن ، نزد، جانب ، دانش ذاتی ، علم خدائی ، علمی که ازپیش‌خود باشد بدون یادگرفتن از دیگری
ledünniyat طرفهای پنهانی یا مخفی یك چیز، مربوط به علم الهی
leffen=ilişikte لفاً ، بضمیمه ، تلواً ، جوفاً ، به پیوست
leffetmek ضمیمه کردن، پیوست کردن
legorn نوعی‌مرغ که زیادتخم میکند
leğen لگن
Leh اهل لهستان ، لهستانی
leh له ، موافق ، طرفدار، برله
Lehçe بزبان لهستانی
lehçe لهجه، شیوه، تلفظ، طرزسخن گفتن
lehim لحیم
lehimlemek لحیم کردن
lehimlenmek لحیم شدن
lehimli لحیم‌دار ، لحیم شده
Lehistan لهستان
Lehli لهستانی ، اهل لهستان
lehtar طرفدار، کسی که برله کسی باشد
leke لکه
lekelemek لکه کردن ، لکه دار کردن ، (مج) متهم کردن
lekelenmek لکه دارشدن، (مج) آبرو رفتن
lekeli لکه‌دار (مج) بی‌آبرو
leken (قد) نوعی روپوش بافتنی که روی کفش میپوشانند برای راه رفتن روی برف
lekende کوك‌لباس، دوخت درشت

lekesiz بدون‌لکه، تمیز ، پاکیزه، صاف، (مج) شرافتمند، آبرودار

lektör معلمی که در دانشگاه درس زبان میدهد

lem'a لمعه ، پرتو، درخشش

lemean لمعان ، تابش ، درخشندگی

lemha لمحه، بتندی به چیزی نگریستن ، یك بارنظر، طرفةالعین

lemis=lems لمس ، دست مالیدن

lenduha لندهور، نتراشیده ، گنده

lenf لنف یا لمف ، مایعی است مرکب از گلبولهای سفید و مایه پلاسمای خون در بدن انسان ، خلط مائی

lenfatik=lenfavî منسوب‌به لنف یا لمف ، لمفاوی

lenfavî منسوب به لنف یا لمف ، لمفاوی

lenger تنت بزرگ مسی لب برگشته

lengüstik=lisaniyat علم‌زبان، زبانی، وابسته به‌تحصیل زبانهای بیگانه

lento (مو) علامت یواش‌نواختن یك موسیقی ۲ـ تیر یا سنگ یا بتون که بالای سر درب گذارده میشود

lepisk ابریشم بلژیك (لایه‌زیك) ، موی خرمائی ملایم که مانند است

lerci نوعی بز یاآهوی مشك دار

lerzan (قد) لرزان

lerze لرزه ، تکان،

leş لش ، مرده حیوان

letafet لطافت، زیبائی، خوبی، نرمی

letaif لطایف، لطیفه‌ها ، شوخی‌ها، مزاحها

letarji (طب)مرض خواب که روزها وماهها انسان درخواب فرومیرود

leva لوا، واحد پول بلغارستان

Levanten شخص اروپائی که مدتها در خاورنزدیك اقامت و زاد و ولد کرده باشد

levazım لوازم، تدارکات ، لوازمات

levazımcı (نظ)صنف تدارکات ولوازم در ارتش

levent ۱ـ (قد) نفرات بحریه در دوره عثمانی ۲ـ جوان‌قشنگ خوش قواره و خوش‌پز

levha لوحه، تابلو

levhimahfuz لوح محفوظ ، لوحی که در آن تقدیرات الهی نوشته شده ، تقدیر الهی

levm (قد) لوم ، سرزنش ، توبیخ

levmetmek (قد)لوم کردن،سرزنش کردن، طعن کردن

levrek نوعی ماهی سفید لذیذ

levüloz نوعی‌قند شیمیائی

ley واحد پول رومانی

leylak گل یاس درختی‌که خوشه‌ای است بسیار معطر و برنگهای سفید و بنفش میباشد ونام درخت‌آن

leylek لك‌لك ، لق‌لق

leylî=yatılı دانشجوئی‌که در مدرسه میخوابد یا مدرسه شبانه

leyyin لین، ملایم، نرم، نرم وملایم‌کننده

leziz لذیذ، خوش‌طعم، گوارا، خوشمزه

lezzet لذت

lezzetlı لذیذ، خوش‌طعم ،گوارا

lezzetsiz بی‌مزه ، بی‌لذت

lığ=aluvyon رسوب گل ولای که‌آب گل آلود پس‌ازکشیده‌شدن ازخود قی میگذارد

lığlanmak رسوب گل ولای روی چیزی جمع شدن وپوشانیده شدن

lıkırdamak صدای غل‌غل کردن،جوشیدن، غل‌غل جوشیدن

libade (قد) لباده، جامه پنبه‌ای مردانه کوتاه‌که روی‌قبا میپوشیدند

libas لباس، جامه، پوشاك

liberal آزادیخواه

liberalizm مکتب آزادیخواهی، آزادمنشی
libre لیبر، پاوند، واحدوزن انگلیسی معادل ۴۵۳ گرم
libretto کتاب حاوی اشعار و کلمات اپرا
Libya کشور لیبی
lider پیشوا ، رهبر، قاعد
lif لیف، الیاف کنف، رشته‌ها یا تارهای درخت خرما یا نارگیل وغیره که برای شستشو و کف کردن صابون بکار برده میشود
lika ۱ــ لیقه، ابریشم خام که در دوات مرکب میگذارند ۲ ــ لاك ، صمغ یا جلا که در رنگ کاری یا تذهیب بعنوان آستر بکار میرود
likâ ۱ــ لقا ، صورت ، روی ، چهره ۲ــ ملاقات ، دیدار
liken ۱ــ نام عمومی گیاههای پست که از جمع آمدن قارچها و خزه‌ها بوجود می آید ۲ ــ نوعی بیماری پوست
likidasyon تصفیه حساب در تجارت
likit مایع
likör لیکور، شربت مهوه الکل‌دار
liman بندر
limanlamak ۱ــ به بندر نزدیك شدن و توقف کردن کشتی ۲ــ خوابیدن یا ساکت شدن باد یاموج یاطوفان دریا
limanlık ۱ــ آرامش یاسکونت هوا یادریا ۲ــ جای آرام مانند بندر، بندروار
limba نوعی یارژ یاکشتی باری
lime (lime lime) رگ‌رگ، تکه‌تکه ، پاره پاره ، شرحه شرحه، پارچه پارچه
limit (ریض) حد، نهایت، غایت، حدود
limitet شرکت بامسئولیت محدود
limon لیمو
limonata شربت آبلیمو

limonî ۱ــ رنگ لیموئی ۲ــ زودرنج، نازك نارنجی، بهانه گیر، خودخور ۳ــ مناسبت دوستی فیمابین که بهم خورده باشد ، شکرآب شدن بین دو نفر
limonit کلوخه آهن طبیعی، اکسیدهیدرات آهن طبیعی
limonlu لیمودار ، دارای مزه لیمو
limonluk ۱ــ آلت آبلیموگیری ۲ــ گلخانه محل حفظ گلدانهای به ته لیمو ۳ــ باغ لیمو
limontozu=limontuzu جوهر لیمو ، زاج ، زمه
linç کشتن یا مجازات کردن کسی ازطرف مردم یا جمعیت بدون محاکمهٔ قانونی
link یورغهٔ ناموزون اسب
linoleom مشمع کف اطاق، مشمع فرشی
linotip ماشین حروف چینی وحروفدیزی سطر به‌سطر
linyit زغال‌سنگی که دود غلیظ دارد، زغال لینیت
lipari نوعی ماهی اسکومرو
liparit نوعی پودر تالك که ازجزایر لیپاری نزدیك سیسیل بدست میاید
lipsos نوعی ماهی استخوان‌دار که گوشت لذیذ دارد از نوع کرلانگیچ
lir نوعی آلت موسیقی یا چنگ درزمان یونان قدیم
lira لیره، واحد پول ترك معادل ۱۰۰ غروش
liralık یك لیره‌ای ، معادل یك لیره
liret لیره واحد پول ایتالیا
lirik شعر غنائی یا احساساتی
lirizm طرز شعری که در آن هیجان و احساسات حکمفرما است
lisan=dil زبان ، لسان
lisaniyat علم زبان، مربوط به‌زبان یا

لسان

lisans ۱ـ لیسانس، دیپلم یا گواهینامه دانشگاه ۲ـ (تج) گواهی ورود مال‌التجاره

lise لیسه ، دبیرستان

liste صورت، سیاهه، **لیست**

literatür ۱ـ ادبیات ۲ـ کتاب یا بروشور و نوشتجات در یك موضوعی

litografya چاپ سنگی

litoloji سنگ شناسی

litosfer طبقه‌سنگی کره‌ارض، سطح کره‌ارض

litre لیتر

litrelik یك‌لیتری، مقدار یا ظرف یك‌لیتری

lityum فلزی است شبیه نقره دارای وزن اتمی ۶/۹۴ و وزن مخصوص ۰/۵۹

liva (نظ) ۱ـ (قد) لواء، بیرق ۲ـ (قد) تیپ ۳ـ شهرستان در تشکیلات قدیم مملکتی

livar حوضچه ماهی که از دریا جدا شده باشد برای نگاهداری ماهی زنده یا انبار ماهی زنده که در داخل دریا درست میکنند

livâta لواط ، بچه‌بازی

liyakat لیاقت

liyakatli با لیاقت ، لایق

liyakatsiz بی‌لیاقت ، نالایق

liyezon تماس، ارتباط

liynet لینت، ملایمی ، نرمی، لینت مزاج

Lizbon لیسبون ، پایتخت پرتقال

lizol ماده ضدعفونی که از قطران گرفته میشود

lobelya گیاهی است که در طب برای ضدآسم و سیاه سرفه (lobelia) استعمال میشود

lobut چوب دستی، عصای کوتاه، تعلیمی

loca ۱ـ لژ ۲ـ محل اجتماع جمعیت ماسون

loda تپه ماننده که به روی آن با کاه‌گل یا خاك پوشیده باشد

lodos ۱ـ باد جنوب ، باد جنوب غربی ۲ـ بادی که باران می‌آورد ۳ـ جنوب ، سمت قبله

lodoslamak شروع بوزیدن باد جنوب یا جنوب غربی یا تغییر پیدا کردن سمت باد و وزیدن از طرف جنوب

lodosluk سمت جنوب غربی، سمت قبله

loğ سنگ غلتان ، سنگ غلتك ، سنگ استوانه‌ای دسته‌دار که روی پشت بامهای کاهگلی کشیده و چرخانده میشود

logaritma (ریض) لوگاریتم

loğlamak چرخاندن سنگ غلطك روی بام

loğusa = lohusa زائو

loğusalık دوره زایمان، زمان یا دوره زائو بودن

loğusa otu نوعی گیاه پیچك که گلهای قهوه‌ای بدبو دارد

lohusa زائو

lojik منطقی، مربوط به منطق

lojistik (نظ) قسمتی ازحرکات ارتشی یا قسمتی که در موقع جنگ کارهای استخبارات و نقل و انتقال و بهداری آرتش را اداره میکند

lojman منازلی که برای سکونت مامورین اداری محوطه کار ساخته میشود

lokal مرکز یا محل یا باشگاه محل اجتماع اعضاء یك موسسه یا انجمن یا جمعیت

lokanta لقانطه ، رستوران

lokantacı رستورانچی، صاحب رستوران یا لقانطه

lokavt بستن کارخانه ازطرف کارخانه‌چی برای تأدیب کارگران ، حقی که کارفرما در مقابل اعتصاب کارگران اعمال میکند

lokma ۱ـ لقمه ۲ـ نوعی شیرینی از تکه های خمیر که در روغن جوشانیده در شربت می‌اندازند

lokmagöz کسی که دارای چشمهای برآمده

باشد
Lokman لقمان
lokmanruhu اتر، مایع‌سبکی که ازتقطیر الکل یا جوهر گوگرد بدست می‌آید برای بیهوش کردن بکار میرود
lokomobil لکومبیل ، ماشین بخار که دستگاههای دیگر را بوسیله قوه بخار بحرکت در می‌آورد
lokomotif لکوموتیو
lokra نوعی گنجشك
lokum راحت‌الحلقوم
lombar پنجره یا دریچه‌های چهارگوشه‌ای که‌درطرفین کشتی گذارده می‌شود
lomboz پنجره‌های گرد طرفین کشتی
lonca رسته ، صنف، جمعیت، دسته
Londra لندن
lop ۱ــ نرم ودرشت وگرد ۲ــ تخم‌مرغ سفت ۳ــ درعلم تشریح اعضاء داخلی بدن آنهائی‌که نسبةً گرد و دور ازهم قرار دارند
lop et گوشت لخم ،گوشت یك پارچه بی‌استخوان
lop lop yemek لپ‌لپ خوردن، لقمه‌یا نواله‌های بزرگ‌گوشت وغیره‌را بلع‌کردن و خوردن
loppadak لپی‌صدا کردن ، درائر افتادن صدای لپی درآوردن
lop yumurta تخم‌مرغ سفت
lor پنیرلور یا لر، پنیرتازه‌نرم‌بی‌نمك،شیر بریده که در کیسه ریخته شده بحالت پنیر درآمده باشد
lort لرد، لقب اصالت درانگلستان، (مج) خیلی متمول ، راحت و مرفه
lorta قالب‌کفش، اندازه یاقطر قالب‌کفش (در کفش دوزی)
lortlar kamerası مجلس لردها در انگلستان

lostra کفش واکس زنی، واکس‌زدن‌کفش
lostracı=boyacı واکسی، کفش‌واکس‌زن
lostromo رئیس‌کارگران‌کشتی تجارتی
losyon ادوکلن قوی ، آب معطر برای شستشوی دست و صورت
loş جای قدری تاریك، نیمه تاریك، اطاق تیره و تاریك یا خفه
loşluk تاریکی ، تیرگی ، خفگی
lota نوعی ماهی آب شیرین
lotarya لاطاری، قرعه ، بخت‌آزمائی
lök ۱ــ سنگین، کنده، بی‌قواره ۲ــ نوعی شترنر
lömün=cam macunu زامسکه ، بطانه یا بطونه برای‌شیشه پنجره، خمیر درزگیری
löpür löpür لپ‌لپ
lös خاك‌رس ، نوعی خاك نرم زردرنگ که در رودخانه‌ها یابواسطه‌وزش باد در بعضی سرزمینها جمع میشود وبرای زراعت مفید است
lösemi نوعی سرطان خون، بیماری سختی که دراثر زیاد شدن‌گلبول سفید خون حاصل میشود
lumbago لمباگو، نوعی کمردرد شدید
lutî=kulampara لوطی،بچه‌باز،غلام‌باره
Lübnan لبنان
lüfer نوعی ماهی کم‌فلس کم‌استخوان لذیذ شبیه ماهی سفید، ماهی‌لوفر
lügat لغت، کتاب لغت ، فرهنگ
lügatçe فرهنگ جیبی ،کتاب لغت‌کوچك
lüknet (قد) لکنت زبان
lüks لوکس، مجلل
lüks lambası چراغ‌توری، چراغ‌گاز
lüle ۱ــ لوله، پیچیده ۲ــ سرچپق ۳ــ دهانه لوله‌آب یا قنات (قد) سازنده سرچپق
lüle çamuru گل‌رس‌قرمز، گلی که سرچپق با آن میسازند

lületaşı سنگ سفید سبك نرم که به کف دریا معروف است از آن پیپ یا چپق و غیره میسازند ، سنگ سلیکات ماگنزیوم طبیعی

lümen فیز) واحد مقیاس نور

lüp ۱ــ چیز گران قیمتی که خیلی ارزان بدست آورند ، چیز لپی که گیر آورند ۲ــ صدای «لپ» در موقع بلعیدن چیزی

lüpçü مفت‌خور ، شارلاتان

lütfen لطفاً

lütfetmek لطف کردن

lütuf لطف ، مرحمت

lüzuci لزج، چسبناك

lüzum لزوم، ضرورت، احتیاج

lüzumlu لازم، ضروری، واجب

lüzumsuz غیرلازم، غیرضروری، بیخودی

lüzumsuzluk عدم ضرورت، لازم نبودن

M

M , m م، شانزدهمین حرف‌الفبای ترکی

maada ماعدا، بجز، به‌استثناء ، بغیر از، علاوه بر

maahaza معهذا، معذالك ، باوجود این

maaile باعائله، به‌اتفاق عائله، باخانواده، مع عائله

maalesef مع‌الاسف، متأسفانه، بدبختانه

maalmemnuniye خوشبختانه

maarif معارف ، فرهنگ

maarifçi اهل فرهنگ، فرهنگی، کسی که باتعلیم وتربیت سروکار دارد

maaş حقوق، دستمزد ماهیانه، شهریه

maaşlı حقوق بگیر

maatteessüf متأسفانه

maazalik معذالك ، بااین حال

maazallah معاذالله ، پناه برخدا ، خدا نکند ، خدانکرده

mabat مابعد، بقیه

mabet معبد ، عبادتگاه

mabeyin ۱ــ مابین، وسط ، میان ، بین
۲ــ (قد) اطاق مابین قسمت زنانه و مردانه در حرم سراهای سابق ۳ــ (قد) اطاق اسکودت سلطان در دربار سلاطین عثمانی
۴ــ (قد) سرای سلطان درسابق

mabeyinci پیشکار یا ناظر یا حاجب یا پرده دار که در دربار سلاطین عثمانی واسطه ابلاغ فرامین سلطان بوده‌اند

mablak ۱ــ کپچه یا ماله رنگ کاری که با آن بطانه یازامسکه کاری می کنند
۲ــ ملاقه بزرگ تخته‌ای که‌باآن دیك آش شله قلمکار (عاشوره) را بهم میزنند

mabut معبود ، خداوند

Macar مجار، مجارستانی . اهل‌هنگری یا مجارستان

Macarca زبان مجاری یا هنگری

Macaristan مجارستان ، کشورهنگری یا مجارستان

macera ماجرا، سرگذشت، پیش‌آمدها

maceracı ماجراجو

maceralı پرماجرا،پرشوروشر،پرسرگذشت

maceraperest ماجراپرست ، ماجراجو

macun ۱ــ معجون ، معجون افلاطون که بعضی دوده گردها از شکر قوام یافته برنگها و طعم های مختلف درست کرده به‌اطفال میفروشند
۲ــ زامسکه، بطانه ۳ــ خمیر مواد‌غیر آردی ازقبیل‌مادام‌وغیره

madenci صاحب معدن ، کارگرمعدن ، متخصص معدن
madencilik کار وشغل مربوط به معادن
maden direği تیریا شمع یاتخته‌ای که در معدن بکار برده میشود
madenî=madensel ۱ــ فلزی ۲ــ مربوط به معادن
madensel ۱ــ فلزی ۲ــ مربوطبه معدن
maden kömürü زغال سنگ
maden ocağı اجاق معدن، محل‌استخراج معدن ذغال و فلزات
madensi (شیم) شبه فلز
maden suyu آب معدن
maden yatağı رگه یا لایه معدن
maderşahî ریاست‌یاالویت زن‌درخاندان، مادرشاهی
madik (عو) حیله ، خدعه ، کلاه
madik atmak (عو) کلاه گذاشتن، حیله و خدعه کردن
madrabaz ۱ــ (مطراق باز)، چوبدار ، دلال بـا فروشندهٔ حیوانات ، کسی که‌حیوانات‌را ارزان میخرد و گران میفروشد ۲ ــ گران فروش ۳ــ (مج) حقه باز ، حیله‌گر ، کلاه‌گذار ، شارلاتان
madrabazlık حقه‌بازی، پشت هم‌اندازی، شارلاتانی
madrub=madrup=çarpan (ریض) مضروب ، عددی که درعدد دیگر ضرب میشود
maduın معدوم ، نابود
madun مادون ، ضد مافوق ، کسی که در رتبه پائین‌تر است ، زیردست
madut معدود، محسوب ، شمرده شده
mafevk مافوق ، کسی که در رتبه بالاتر است ، رئیس
mafevkattabia (فلس) مافوق‌الطبیعه ، ماورای طبیعت ، چیزهائی که در

macuncu کسی که‌معجون افلاطون‌می‌فروشد
macunlamak زامسکه‌کاری یا بطانه‌کاری کردن
macunlaşmak بحالت معجون درآمدن
maç مسابقه، بازی‌ها یا مسابقات ورزشی
maça خال‌پیك، خال‌سیاه دررورق بازی
maçabeyi تك‌خال سیاه دررورق بازی
maçula=maçuna ماشین‌جرثقیل‌بخاری
maçuna ماشین جرثقیل بخاری
madalya مدال ، نشان
madalyon مدالیون، قاب کوچك عکس یا جواهر نشان که خانمها بگردن یا به سینه آویزان میکنند
madam مادام، خانم‌شوهر کرده غیرمسلمان
madampol نوعی‌پاتیس یاچلوار که درشهر مادابولام هندوستان‌ساخته میشده
madde ۱ــ ماده، جسم،شیئ ۲ــ عنصر، جزء ، عضو ۳ــ ماده قانون ۴ــ مطلب ، موضوع
maddeci ماده پرست، ماتریالیست، طبیعی مشرب، منسوب به مسلك مادیون
maddecilik ماده پرستی ، ماتریالیسم
maddeten ازلحاظ ماده، مادتاً، مربوط به ماده یا جنس یا مال
maddî مادی
maddileşmek مادی شدن ، به مادیات علاقه پیدا کردن
maddilik مادی بودن، مادیت
maddiyat مادیات، چیزهای مادی یا جسمانی یا پولی، چیزهائی که با چشم دیده‌میشود یا با دست لمس میشود
maddiyun (قد) مادیون ، طبیعیون، ماده پرست‌ها
madelet معدلت، عدالت
madem=madem ki مادام ، مادام که ، حالا که ، وقتیکه ، تازمانیکه
maden ۱ــ معدن، معدنی ۲ــ فلز،فلزی

و مراکش، مغربی
mağrip غرب ، مغرب ، باختر
Mağrip شمال غربی افریقا، طرابلس‌غرب، مراکش
mağruk مغروق ، غرق شده
mağrur مغرور، متکبر
mağrurane مغرورانه،متکبرانه
mağrurlanmak غرور یافتن، مغرورشدن
mağşuş مغشوش ، مخلوط ، غیر خالص
mahal محل، جا ، مکان
mahalakallah پراز جمعیت ، شلوغ ، پراز آدم ، ما خلق‌الله
mahal kalmamak احتیاج باقی نماندن ، مورد نداشتن ، لزوم نداشتن
mahalle محله ، کوی
mahalle karısı زن بی‌تربیت پرجنجال، زن شرور ، زن محله
mahallebi فرنی، حریره
mahallebici ۱ــ فرنی یا حریره فروش ۲ــ (مج) بچه یا آدم لوس ، ناز پرورده
mahalleli ساکن یك محل، محله‌ای، اهل محل، هم محله
mahalli محلی، مربوط به یك محل یا جا
maharet مهارت ، استادی ، تردستی
maharetli بامهارت ، ماهر
maharetsiz ناشی ، نابلد ، بی مهارت ، بی دست وپا ، بی‌هنر
mahcubiyet ۱ــ محجوبیت ، شرم وحیا، حجب، کم روئی ۲ــ شرمندگی، خجالت . خجلت
mahcup ۱ــ محجوب . کم رو ، با حیا ۲ــ خجل، شرمنده، خجالت زده
mahcupluk=mahcubiyet ۱ــ محجوبیت ۲ــ شرمندگی،خجلت
mahcur=kısıtlı (حق) محجور ، کسی که بسبب سفاهت و کم عقلی از تصرف طبیعت توضیح و شرح آن ممکن نیست
mafiş ۱ــ (عو) نیست ، تمام شده ۲ــ نوعی شیرینی از خمیروتخم مرغ
mafsal مفصل، بند استخوان دست و پا و هرچیز شبیه آن
magazin مجله یا نشریه عکس‌دار
magma مواد مذاب هسته مرکزی‌زمین ، ماده خمیری که از دهانه کوه آتشفشان بیرون میریزد
magnezyum منیزیوم یا ماگنزیوم ، نوعی فلز سفید نقره‌ای سبك که با شعله خیلی شفاف میسوزد وزن آتمی‌آن۲۴/۳۲ و وزن‌مخصوص آن ۱/۷ است
magri نوعی مارماهی بزرگ که‌گوشت آن خوردنی و لذیذ است
mağ نوعی کبوتر
mağara مغاره ، غار
mağaza ۱ــ مغازه، دکان‌بزرگ، فروشگاه ۲ــ انبار یا فروشگاه اشیاء وآذوقه
mağdur مظلوم ، کسی که مورد ظلم و بی عدالتی قرار گرفته یا حقش ضایع شده باشد
mağduriyet=mağdurluk مظلومیت ، مظلوم واقع شدن، ضایع شدن‌حق
mağdurluk مظلومی ، مظلومیت ، مورد بی‌حقی و بی‌عدالتی قرارگرفتن
mağfiret مغفرت ،آمرزش، عفو وبخشایش الهی
mağfur مغفور ، آمرزیده شده
mağlubiyet مغلوبیت ، شکست
mağlup مغلوب ، شکست خورده
mağma=magma مواد مذاب هسته مرکزی کره زمین ، نار بیضاء خمیر مواد معدنی یا آلی
mağmum مغموم، غمناك، غمگین، غصه‌دار
Mağribî اهلِ طرابلس غرب ، اهالی فاس

در اموال خود منع شده باشد، مورد حجر قرار گرفتن

mahcuz (حق) مال تامین یا توقیف شده ، محجوز ، حجز شده

mahdum مخدوم ، اولاد ذکور، پسر، بنده زاده

mahdut محدود ، محصور ، منحصر

mahfaza محفظه ، صندوق ، قوطی، حفاظ

mahfazalı دارای محفظه یا حفاظ . محفظه دار ، پوشیده ، حفظ شده

mahfe هودج ، تختروان که روی شتر میگذارند برای نشستن ، محفه

mahfi مخفی ، پوشیده ، پنهان

mahfil محفل، انجمن . مجلس

mahfuz محفوظ ، حفظ شده ، نگاهداری شده

mahfuzen تحت‌الحفظ. تحت‌نظر. حبس‌نظر

mahıv=mahv محو، نیستی ، نابودی، هلاك ، ویرانی

mahi (قد) ماهی

mahir ماهر، استاد، زبردست، زیرك، کاردان

mahiye (قد) ماهیانه ، ماهانه ، شهریه . حقوق ماهیانه

mahiyet ماهیت، چگونگی ، اصل، جوهر

mahkeme دادگاه ، محکمه

mahkemeli دعواکار، دوطرف دعوا . دوطرف که باهم دعوا داشته باشند و به دادگاه مراجعه کنند

mahkemelik کار مربوط به محکمه . دادگاهی ، محکمه‌ای

mahkemelik به دادگاه یا محکمه افتادن

mahkûk حك شده ، خراشیده شده ، کنده شده روی فلز یا سنگ ، محکوك

mahkûkât سنگها ، فلزها ، مسکوکات حك شده ، محکوکها

mahkûm ۱ـ محکوم ۲ـ (مج) مجبور

mahkûmiyet محکومیت پیشینه‌ای

mahkûmiyet kararı حکم محکومیت

mahlâs تخلص ، نامی که شاعر یا نویسنده برای خود انتخاب میکند

mahlep محلب ، نوعی از درخت گیلاس مخصوص نواحی کوهستانی اروپا، پیوند مریم

mahlûk ـ مخلوق ، خلق شده ، آفریده شده ۲ـ (مج) درمورد اشخاص بی‌سروپا یا حیوانات گفته میشود

mahlûkat مخلوقات ، جمع مخلوق . آفریده شدگان ، خلایق

mahlul ۱ـ محلول، حل شده ۲ـ ملك یا دارائی که از میت بدون وارث برای دولت باقی مانده باشد

mahlut مخلوط، درهم ، آمیخته ، قاطی

mahmi حمایت شده ، ولایت شده ، کسی که تحت حمایت قرار گرفته

mahmudiye (قد) سکه طلای رمان سلطان محمود دوم

mahmul ـ محمول، زیر حمل بارقرار گرفته شده ، زیر بار بوده ، بار کرده شده ۲ـ مشغول ، گرفتار

mahmur مخمور، خمار، خواب‌آلوده

mahmurluk ۱ـ مخموری، حالت‌خماری ، خواب آلودگی ۲ـ حالت آدم مستی که ازخواب بیدارشده‌باشد. (مج) گیج خواب بودن

mahmuz ۱ـ مهمیز ۲ـ ناخن یا حاری که پشت پای خروس و دیگر پرندگان موجود است ۳ـ نیز افقی داخل بدنه کشتی در قسمتی که زیر آب میباشد ۴ ـ در مهندسی پل دیواری که در پایه آب‌روی آن ساخته میشود

mahmuzlamak مهمیز زدن ، با مهمیزی که به پشت چکمه با تفنگ گذارده میشود برای حرکت دادن به گرده اسب زدن

mahpus ۱ــ محبوس، زندانی ۲ــ نوعی بازی تخته نرد

mahpushane محبس، زندان، حبس‌خانه

mahra ظرف تخته‌ای مخصوص حمل انگور

mahreç ۱ــ مخرج ، محل خروج ۲ــ (ریض) عدد زیر خط کسری

mahrek=yörünge مدار، مسیر، دایره حرکت

mahrem ۱ــ محرمانه، مخفی یا پنهان ۲ــ نزدیکانی که ازدواج با آنها حرام است، محرم ۳ــ کسانیکه با هم صمیمی هستند و اسرارخود را بهمدیگر میگویند

mahremiyet محرمیت ، راز وپنهانی و مخفی بودن ، محرمانه بودن

mahrukat چیزهای سوختنی ، محروقات

mahrum محروم ، بازمانده ، بی بهره

mahrumiyet محرومیت

mahrut مخروط

mahrutî مخروطی

mahsuben علی‌الحساب

mahsul ۱ــ محصول ، حاصل یا محصول زراعت ۲ــ نتیجه

mahsulât محصولات

mahsuldar پرحاصل،پربرکت،پرمحصول. محصول‌دار

mahsup محسوب ، حساب شده ، درحساب منظور شده

mahsur محصور، محاصره شده

mahsus ۱ــ مخصوص ، خاص ، منحصر ۲ــ محسوس ، حس کرده شده حس کردنی

mahsusat محسوسات، چیزهای حس‌شدنی یا حس کردنی

mahşer محشر، روز رستاخیز ، (مج) جای شلوغ و پرجمعیت

mahşerî خیلی شلوغ و پرهیاهو وجنجال ، مثل محشر، محشری

mahun=maun جوب‌ماهون ، چوب قیمتی‌است که درخت آن درامریکا میروید ورنگ قهوه‌ای قرمزدارد

mahunya ماهون ، نوعی گیاه که دارای گل‌های‌خوشه‌ای زردرنگ‌خوشبو میباشد و از ریشه آن رنگ زرد بدست میاورند

mahur آهنگ ماهور

mahut معهود، مذکور، کذائی (درمورد یك شخص یا یك مسئله نامطلوب بطور تحقیر گفته میشود)

mahvedilmek محو کرده شدن ، ازبین برده شدن ، نابود کرده شدن

mahvetmek محو کردن ، نابودساختن، از بین بردن

mahviyet محویت ، ناچیز بودن، تواضع، فروتنی

mahvolmak محو شدن، نابودشدن ،معدوم شدن ، ازبین رفتن

mahvuharap محو و خراب. از بین رفته و نابود

mahya درماه رمضان در مساجدی که بیش ازیك‌مناره دارند بین آنها طناب بسته‌لامپهای کوچك برق‌میاویزند به تصویر یا نوشته‌ای که باردیف کردن این لامپهای کوچك‌بوجود میاید ماهیا گفته میشود

mahz محض ، صرف ، خالص

mahza محضاً ، صرفاً

mahzen مخزن، انبار زیرزمینی

mahzun محزون ، غمگین، غصه دار

mahzur محظور، ناروا ، ممنوع، محذور، پرهیزشده ، مانع ، اشکال

mahzurat محذورات ، موانع ، محظورات

mahzurlu نامحظور،محذوردار،اشکال‌دار، مانع‌دار

mahzuz محظوظ ، بهره‌مند ، خوشوقت

mai=mavi مورد رنگ(مائی) .آبی . نیلی

maide مائده ، غذا ، طعام ، سفره ، خوان
mail ۱ــ کج ، خم ۲ــ میل‌دارنده، مایل
maile (جغ) دامنه ، زمین شیب‌دار ، سرازیری
main=eşkenar dörtgen شکل لوزی
maişet معیشت ، وسیله زندگی
maiyet تحت امر، زیردست که همراه کسی باشد ، تحت اختیار ، همراهان . ملتزمین رکاب ، کسانی که درمعیت دیگری هستند
majeste اعلیحضرت
majüskül حروف بزرگ در الفبای لاتین
makabil ماقبل، پیش‌تر ، قبلی ، مربوط به قبل
makabir مقابر
makad=makat مقعد ، ماتحت
makale مقاله ، نوشته
makam ۱ــ مقام، جا، محل ۲ــ آهنگ، نوا، هوا ۳ــ پست یامقام‌اداری
makar مقر، مرکز ، مأوی ، محل ، جا
makara قرقره ، یاغرغره
makaralı غرغره دار ، قرقره دار
makarna ماکارونی ، رشته فرنگی
makas ۱ــ قیچی ، مقراض ۲ــ سوزن چپ راست دو راهی راه‌آهن ۳ ــ فنر اتومبیل ۴ــ چنگال یادستهای جلو خرچنگ وامثاله
makasçı ۱ــ سوزنبان راه‌آهن ۲ــ استاد یا تعمیرکار فنر اتومبیل
makaslama چلیپا کردن ، حالت چپ و راست
makaslamak ۱ــ قیچی کردن ، چیزی را بین دوانگشت سبابه و وسطی نگاه داشتن ۲ــ (مج) بریدن، قطع کردن ، مختصر کردن نوشته یا فیلم و غیره
makastar خیاط ، برش (مقراض‌دار)
makat ۱ــ مقعد، ماتحت ، نشین، نشیمن ۲ــ مخده، دیوان‌یا تخت یاسریر کوتاه
makber مقبره، مزار، گور ،آرامگاه، قبر
makbul مقبول ، مورد قبول واقع شده ، مورد پسند ، پسندیده
makbuz قبض، مقبوض ، رسید، قبض رسید
makes ممکس، محل انعکاس
maket ماکت ، مجسمه کوچك ، مدل یا نمونه کوچکی از خانه و عمارت که پیش از شروع بساختمان از چوب یا مقوا یاگچ‌ساخته میشود
makhur مقهور، مغلوب ، شکست خورده
maki ۱ــ زمینی که پوشیده از بته ودرخت باشد ۲ــ نوعی میمون که دم دراز و پرمو دارد
makine ۱ــ آلت یا دستگاهی مکانیکی، ماشین ۲ــ موتور ۳ــ (عو) اتومبیل
makineci ۱ــ ماشینیست ، مکانسین ۲ ــ فروشنده یاسازنده یا تعمیر کننده ماشین‌آلات مکانیکی
makineleşmek ماشینی شدن ، مکانیزه شدن ، بحالت‌ماشین درآمدن
makineleştirmek ماشینی کردن،مکانیزه کردن
makineli مکانیزه ، دارای مکانیسم، موتور یا ماشین‌دار
makineli tüfek تفنگ مسلسل ، مسلسل
makinist مکانیسین ، ماشینیست ، لوکوموتیوران ، تعمیر کننده موتور وماشین‌آلات
makkap مثقب ، متقاب ، مقاب ، پرما . آلت فلزی سوراخ کننده
makrun مقرون ، قرین ، نزدیك
makruz (قد) مقروض
maḳsat مقصد، قصد، غایه ، هدف، غرض
maksatlı قصددار ، غرض‌دار ، باغرض، مغرض، مقصد دار

maksimum حداکثر
maksum=bölünen (قد) مقسوم، تقسیم شده ، بخش شده
maksumunaleyh=bölen (قد)،مقسوم علیه
maksur (قد) مقصور، کوتاه ، محدود
maksure محلی محدود در مساجد یا جائی که با نرده تخته‌ای برای نشستن زنها جدا شده باشد
maksut مقصود
makta مقطع ، محل قطع شده
maktu مقطوع ، قطعی ، قیمت قطعی
maktul مقتول ، کشته شده
maktul düşmek مقتول یا کشته شدن
makul ۱ــ معقول ، منطقی ۲ــ شخصی که کارش معقول و پسندیده باشد
makulat معقولات، علومی که باعقل‌سروکار دارند، علوم معقوله ، علوم مثبته
makule ۱ــ نوع ، جنس ، مقوله ۲ــ (منط) طبقه ، دسته ،گروه
makûs معکوس، برعکس، وارونه،واژگون
makyaj بزك ، توالت ، سرخاب سفیدآب
mal ۱ــ مال، منال، ملك‌ودارائی، کالا ۲ــ عنوان‌عمومی‌حیوانات مانند گاو و گاو میش ۳ــ (مج)آدم پست، بدجنس، فرومایه ، حیوان منش
mala ماله بنائی
malak بچه گاومیش
malakit نوعی سنگ سبز ، مرمر سبز ، سنگ مس
malalamak ماله‌کردن ، ماله‌کشیدن
malarya مالاریا ، تب نوبه
malâyani مالایعنی، بی‌معنی، مزخرف
malaz ۱ــ زمین شخم نخورده که با علفهای هرزه پوشیده باشد ۲ــ مزرعه‌ای که آب گرفته باشد یا باآب پوشیده باشد

malca=malen ازلحاظ مالی. مالا
malen مالاً، از لحاظ مالی
malgama ملقمه ، ترکیب جیوه با فلز دیگر ، فلزآمیخته با جیوه
malıtaşı سنگ بزرگی که بجای لنگرقایق بکار میرود
ma.. مالی، مربوط به مال یا دارائی
malî yıl سال مالی
malihulya مالیخولیا ، ملانکولی، مرض دماغی که باعث خیالات بیهوده میشودوگاهی‌طوری سخت و شدید میشود که مریض به همه چیز بد بین میشود وگاهی مبادرت به خودکشی مینماید
malik مالك ، صاحب
malikâne مالکانه ، قصر بزرگ ، ملك اربابی
Malikî مالکی، منسوب بمذهب مالکی که یکی از مذاهب اربعه اهل سنت وجماعت است
malikiyet مالکیت، صاحب‌بودن
maliye مالیه، اداره دارائی،وزارت‌دارائی
maliyeci مامور یا منسوب ادارات مالیه ، کارشناس مالی
maliyet قیمت تمام شده ، مالیت
malkıran طاعون یا وبای گاوی
malkoç (قد) عنوان سرکرده مهاجمین‌ترك
mallanmak پولدارشدن ، صاحب مال و منال یا ملك و دارائی شدن
malt مالت ، جویا غله سبز خشك شده که برای مایه آبجو بکار میرود
Malta جزیره مالت
maltaeriği زردآلوی ژاپونی ، نوعی میوه زردرنگ است به‌بزرگی زردآلو ــ‌ــهای جفتی بزرگ دارد ــ‌ــه آن میخوش است
Maltız جزیره مالت
maltız نقره‌فرنگی

maltız keçisi نوعی بز پرشیر که موهای کوتاه دارد
malul معلول، علیل ، معیوب ، عیب دار
malul gazi=harp malûlü غازی معلول ، جنگاوری که در جنگ صدمه دیده ومعلول یا ناقص شده
maluliyet معلولیت ، علیلی ، معیوب یا ناقص بودن
malum ۱ــ معلوم ، واضح ، آشکار ۲ــ (دس) فعل معلوم (مقابل فعل مجهول)
malumat معلومات ، اطلاعات
malumatfüruş خودنما ، ظاهرساز ، علم فروش
malumatlı با معلومات، با علم، بادانش، مطلع
malûmatsız بدون معلومات ، بی‌اطلاع ، بی تحصیل، بی علم
mâlzeme ملزومات ، لوازم، اسباب‌وآلات
mama ۱ــ (بزبان بچه) خوراك ، مه ۲ــ خوراك شلی که از آرد برنج برای‌بچه درست میکنند (فرنی)
mamafih معذالك ، معهذا ، مع مافیه
mamelek مایملك، دار وندار، تمام دارائی
mamul مصنوع ، ساخته شده ، معمول
mamulât مصنوعات ، معمولات ، محصولات ساخته شده
mamur آباد، عمران یافته
mamure محل آباد ، معموره ، محل عمران یافته
mamut ماموت، حیوان عظیم‌الجثه از نوع فیل که در قدیم وجود داشته حال از بین رفته
mana معنی
manalı ۱ــ معنی‌دار ۲ــ (مج) حرف تودار ، دوپهلو
manasız بی معنی، بی‌جا ، بی‌مورد ، مزخرف ، جرت و پرت ، پوچ

manastır دیر ، صومعه
manav سبزی فروش ، میوه فروش
manca خوراك سگ وگربه ، آشغال‌گوشت خوراك حیوانات
mancana مخزن‌آب در کشتی‌ها
mancınık ۱ــ منجنیق ، سنگ انداز آلتی که‌درزمان قدیم‌برای‌پراندن سنگ یا آتش بسوی دشمن بکار میرفته ۲ــ دوك ابریشم ریسی
Mançu اهل منچوری
manda ۱ــ گاومیش ، جاموس ۲ــ تحت‌الحمایگی ، قیمومیت
mandal ۱ــ جفت ، کشو ، قلاب تخته‌ای یا فلزی پائین درب یا پنجره یا دولاب ، قلاب ، اشکلك ۲ــ گیره رخت که‌لباس شسته را روی بند نگاه میدارد ۳ ــ پیچهای سیم تار یا عود که سر سیمها روی آنها گیر داده شده
mandalina نارنگی
mandallamak اشکلك یا جفت یاگیره در را انداختن و محکم کردن
mandater دولت قیم که دولت دیگر را تحت‌الحمایه نگاه میدارد
mandıra ۱ــ جای عمل‌آوردن محصولات شیری دردہ یامزرعه ، شیرخانه ۲ــ آغول یا آغیل گوسفند
mandolin ماندالین ، نوعی ساز فرنگی مانند تار
manej ۱ــ تعلیم اسب سواری ۲ــ محلی که‌برای‌تعلیم اسب سواری‌میباشد
manen معنا، ازلحاظ معنی
manevî معنوی
manevi evlat پسرخوانده، اولاد معنوی
maneviyat ۱ــ معنویات ، چیزهای غیر مادی ۲ــ (مج) روحیه قوت قلب
manevra مانور

manipülatör آلت‌بزرگ یا شخص تلگرافچی که آلت دستی برقی تلگراف را کار می‌اندازد

manitacılık جیب بری، چند نفرجیب‌بر و حقه باز که با همدستی یکدیگر مردم راگول‌زده‌پول آنها رامی‌ربایند

manivela دسته، اهرم ، میله

mankafa ۱ــ کله خر، آدم بی‌کله ، خل، کودن ۲ــ یابو یا اسبی که بواسطه مرض مزمن مغزش کار نمیکند

mankafalık ۱ــ خلی، حماقت ، بی‌عقلی ۲ــ مرضی که‌بواسطه‌مرض‌مشمشه دچار آن شده باشد

manken مانکن، مجسمه‌ای که‌بشکل انسان از چوب یا چیز دیگر درست میکنند و بر آن لباس میپوشانند برای نمایش لباس ۲ــ زن یا دخترخوش‌اندام‌که برای پوشیدن و نمایش دادن لباس استخدام میشود

manolya نوعی‌گیاه گلدانی که دارای برگ هائی بزرگ ضخیم براق میباشد مانند لیمو و گل سفید خوشبوئی دارد مانندگل لیمو

manometre مانومتر ، فشارسنج

mansap مصب،دهانه‌رودخانه که‌بدریامیریزد

mansıp منصب ، مقام

mansiyon مکافات یا جایزه‌ای‌که به‌برنده یك اثرعلمی‌یاادبی یاهنری داده میشود

manşet ۱ــ سرآستین ۲ــ خط بالای روزنامه درصفحه اول، عنوان‌سر صفحه اول روزنامه

manşon پوست یا خز دست‌گرم‌کن

mantalite ذهن ، فکر

mantar ۱ــ چوب پنبه ۲ــ قارچ ۳ــ (عو) حرف دروغ

manevra çevirmek (مج) حقه بازی کردن ، حرکات ساختگی کردن برای‌گول زدن‌کسی

manevra yapmak ۱ــ مانور کردن ۲ــ(مج) رجوع‌کردن ازحرف یا گفته‌ای ، حرف را عوض کردن

manga (نظ) دسته یا جوخه سرباز که عبارت از ۱۱ نفر است ، محل نهارخوری افراد بحریه در کشتی

mangal منقل

manganez منگنز، نام فلزی است سخت و شکننده در۱۲۱۲ درجه حرارت ذوب میشود ، وزن مخصوص آن ۷/۳۹ و وزن‌آتمی‌آن ۵۴/۹۳ میباشد

mangır ۱ــ پشیز، نام سکه مسی زمان قدیم ۲ــ (عو) پول ۳ــ نوعی ذغال نرم برای گیراندن سرقلیان

mangiz (عو) پول، پول پله

mani=manya دیوانگی، جنون ، خلی ، بلاهت

mâni ۱ــ مانع ،رادع ، حائل ۲ــ نوعی شعر چهار مصراعی مردم که با سازو آواز خوانده میشود

mania اشکال ، مانع

manialı اشکال دار، پرمانع، مانع دار

manidar معنی دار، پرمعنی

manifatura البسه پارچه‌ای ، منسوجات

manifaturacı پارچه فروش ، فروشنده منسوجات

manifesto صورت بارکشتی ، اظهارنامه کشتی‌که به گمرك داده میشود و در آن صورت محمولات کشتی مندرج است

manikür آرایش ناخن

maniple=manipülatör بزر یا آلت دستی‌برقی‌تلگرافچی‌برای‌مخابره تلگراف

mantarcı ۱ــ بعضی‌دزد یا جیب برهائی که پول‌مردم ساده لوح را باگول وحقه از دستشان بیرون میاورند ۲ــ (مج) دروغ‌گو

mantarlaşmak گیاهی که اطرافش را قارچ میگیرد و به حالت قارچ درمیاید

mantarlı ۱ــ چوب‌پنبه‌ای ۲ــ قارچ‌دار

mantı ۱ــ قرقره و طنابی‌که دکل را به صفحه کشتی وصل میکند ۲ــ جوش‌واره ، آش جوشواره

mantık منطق

mantıkî منطقی

mantıklı منطقی ، با منطق

mantıksız بی منطق

mantılya زنجیری که تیرهای دکل‌کشتی را نگاه میدارد ، زنجیرهای بالا کشیده دکل‌کشتی

mantin نوعی پارچه ابریشمی ضخیم

manto مانتو ، پالتوی خانمها

mantol جوهر نعنا

manya دیوانگی ، جنون ، حرکات و حرفهای قبیح و بی‌معناکه درائر شدت جنون ظاهر میشود

manyak دیوانه ، مجنون ، خل

manyat ۱ــ نوعی قایق ماهیگیری ۲ ــ تورهای ماهی‌گیری که در دریا به‌آب انداخته از دو طرف بسمت خشکی بیرون میکشند

manyetizma مانیتیسم ، خواب آوری مصنوعی بوسیله قوه تلقی و قوه مغناطیسی چشم

manyeto ماگینت ،آهنی‌که در اثر القای قوه‌مغناطیسی‌تولید قوه‌برق‌میکند

manyezi منیزی ، اکسید دومنیزی که نوعی مسهل است

manzara منظره ، چشم انداز

manzaralı منظره دار، خوش منظره

manzarasız بدون منظره ، بدمنظره

manzum منظوم ، بنظم درآورده شده ، بشکل شعر

manzume منظومه ، شعر

manzur منظور ، در نظر گرفته شده ، دیده شده

mapa ۱ــ پیچی‌که ته‌آن حلقه مانند است ۲ــ فانوسی که رویش سپر سیمی دارد

maraba همدست یا کمك در زراعت که از محصول سهم میبرد

maral مرال ، آهوی ماده

marangoz نجار

marangozbalığı ماهی اره

marangozluk نجاری

maranta نوعی نی که درامریکامیروید و ازریشه‌آن ماده آردی مخصوصی گرفته میشود

maraton مسابقه دو درفاصله‌ای‌که بیش از ۴۰ کیلومتر باشد

maraz مرض ، ناخوشی

maraza معارضه ، کشمکش ، مجادله

maraza çıkarmak تحریك‌کردن وسبب معارضه ومجادله شدن

marazî مرضی، مربوط به ناخوشی

marda مال بی‌قیمت و بی‌ارزش ، جنس اسقاط

mareşal مارشال ، سردار، درجه مافوق آرتشبد

margarin مارگارین ، روغن نباتی ،کره مصنوعی

marifet معرفت ، هنر

marifetli با معرفت، با هنر

mariz—hasta ۱ــ مریض ، ناخوش ۲ــ (عو) کتك

marizlemek (عو) کتك زدن

mark مارك ، واحد پول‌آلمان و سوئیس

marka ۱ــ مارك یا علامت یا نشانی‌که

مخصوص راه رفتن
marşandız قطار باری
mart ماه مارس یا مارت سومین ماه‌فرنگی در سیستم سنه میلادی
martaval (عو) دروغ ، مزخرف ، مانند« کشك» که‌درفارسی گفته‌میشود
martavalcı دروغ چاپ زن . شارلاتان
martı نام نوعی مرغ سفید دریائی که شبیه کبوترو قدری بزرگتراز آن است
martika نوعی کشتی بادی ، دو دکلی مخصوص که سر آن بطرف عقب پیچ خورده است
martin نوعی تفنگ یك لول
maruf معروف ، مشهور ، شناخته شده
marul کاهو
marulcuk گیاه یا گل کندس ، خربق سفید ،چوپلمه ،گل غار (helleborus)
Marunî نام قومی ازمسیحیان که در سوریه ولبنان زندگی می کنند ، مارونی
maruz معروض ، عرضه شده ، درمسیر یا مورد چیزی واقع شده
maruzat معروضات ، عرایض
marya ۱ــ گوسفند ماده ۲ــ حیوان‌ماده ۳ــ ماهی کوچك مختلف
mas مکش ، جذب ، بخود کشیدن
maşa میز
masadak ماصدق ، گواه راستی
masaj ماساژ ، مالش ، مشت مال
masal حکایت، قصه، مثل، مثال (مج)حرف پوچ ، ساختگی ، دروغ
masa örtüsü رومیزی
masarif مصارف، مخارج، مصرف ها
masarika روده بند ، ماساریقا
masat میله فولادی که قصابها کارد و ساطور را با آن تیز میکنند
masiva (مصدر از کلمه مشتق عربی) ماسوی، آنچه غیرازآن باشد ، غیر از خدا

با حرف یا رسم نشان داده شود ۲ــ تکه فلز یا چیز دیگری که بجای پول یا بلیط بکار رود ۳ــ در بازی فوتبال حالی‌که با بدن یا پا مانع برای طرف‌مقابل تولید میکنند ۴ــعلامت‌مشخصه کارخانه یا موسسه
markalamak علامت زدن یا نشان روی چیزی گذاردن
markalı علامت دار، نشان دار، مارك‌دار
marki عنوان یا نسب اصالت بین دوك وکنت
markiz ۱ــ مارکیز عیال مارکی ۲ــ نیمکت یا صندلی دسته دار بدون پشت
markizet مرکزت ، نوعی پارچه پنبه‌ای نازك گلدار
Marksizm مارکسیسم ،آئین کارل‌مارکس، مسلکی است درسیاست و اقتصاد که اصول کمونیسیم را بر پایه مجادله‌اصناف‌مردم‌برقرارمیسازد
marmelat مارمالاد ، مربای له شده
marn خاك مخلوط با گل رس و آهك که بجای نوعی کود بکار میرود
maroken نوعی چرم‌بز نازك که درمراکش ساخته میشده و در جاهای دیگر نیز از آن نوع میسازند
marpuç لوله مارپیچ قلیان
mars ۱ــ مارس دربازی نرد ، بردی که دودست حساب‌میشود ۲ــ ستاره مریخ
mars etmek مارس کردن دربازی تخته
marsık زغال چوب دوددار که خوب زغال نشده
mars olmak (در تخته نرد) مارس شدن
marsuvan نوعی الاغ یا خر
marş ۱ــ مارش ، فرمان حرکت بجلو در نظام ۲ ــ آهنگ موزیك

mask ماسك
maskara ۱ــ مسخره ۲ــ سرگرم کننده، بازیچه ۳ ــ کارناوال
maskaralık ۱ــ مسخره بازی، مسخرگی ۲ــ افتضاح
maskarata قسمت طرف نوك رویه کفش، رویه پوزه جلو کفش
maskelemek ماسك پوشاندن (مج) پنهان کردن، روپوشی کردن
maskeli ماسك دار
maslahat مصلحت (عو) آلت مردی، ذکر، احلیل
maslahatgüzar کارگذار سفارت
maslahatgüzarlık کارگذاری سفارت
maslak ۱ــ شیر آب یا لوله آبی که دائما آب از آن جاری است ۲ــ لگن سنگی در مسیر یا زیر شیر آب ۳ــ خزینه سنگی بزرگ جلو شیر آب که برای آب خوردن حیوانات گذارده میشود
maslup مصلوب، به دار آویخته، برصلیب کشیده شده
masmavi آبی، کاملا آبی، آبی یا نیلی تمام یکدست
masnu مصنوع، ساخته شده
masnuat مصنوعات، محصولات ساخته شده ساخته‌های دستی
mason ماسون، عضو تشکیلات ماسونی یا فراماسونی
masonluk ماسونی، فراماسونی
masraf مصرف، خرج، مخارج
masraflı پرمصرف، پرخرج، گران
masruf مصروف، صرف شده، خرج شده
massetmek مکیدن، جذب کردن، رطوبت یا آب را بخود کشیدن
mastar مصدر
mastara آلت اندازه‌گیری زاویه، عضاده
mastı نوعی سگ که دارای گوشهای دراز افتاده و پاهای کوتاه میباشد
mastıbacak=bastıbacak آدم‌پاکوتاه
mastıçiçeği=öküzgözü ارنیکای کوهی، تنباکوی کوهی
mastika مشروب ماستیك، نوعی مشروب عرق که ازسقز یا مصطکی بدست آورده میشود
mastur (عو) بدمست، مست کامل، مست حشیش یا تریاك
masum معصوم، بی گناه، بدون معصیت، (مج) بچه صغیر، بچه کوچك
masumiyet معصومیت، بی گناهی
masun مصون، محفوظ، حمایت شده
masuniyet مصونیت، مصون بودن، محفوظ بودن
masura ۱ــ ماسوره، غرغره نساجی ۲ــ غرغره ماکو در چرخ‌خیاطی ۳ــ (قد) واحد اندازه گیری آب جاری که بقطر چهار جوال‌دوز بوده
maş (قد) ماش
maşa ۱ــ انبر، ماشه ۲ــ گیره، پنس ۳ــ شخصی که در کارهای خطرناك و پرشر واسطه ویا میانجی قرار داده می‌شود
maşallah ۱ــ ماشاءالله ۲ــ نظرقربانی که به‌لباس بچه‌ها می‌آویزند
maşatlık قبرستان یهود (شاید محرف از مشهد لیك باشد)
maşerî مربوط به جامعه یا عموم، دستجمعی، عمومی
maslah جامه بلند سرمه‌دار که سر و ته آن یکجور است و در سرآستین آن بریدگی‌دارد مخصوص عربها بوده زنها نیز می‌پوشند، مشلح
maşrapa مشربه، آبکردان، ظرف‌فلزی آب خوری
maşrık مشرق، شرق، خاور، محل طلوع آفتاب

maşuk معشوق ، دوست داشته شده
maşuka معشوقه ، زنی که مورد عشق‌وعلاقه باشد
mat ۱ــ مات ، شیشه یاچیزدیگر غیرشفاف ۲ــ باختن‌یا مغلوب‌شدن در بازی شطرنج
matador گاوباز اسپانیولی
matafora تیرهائی که در کشتی موجود است برای آویختن قایقهای‌نجات
matah متاع ، مال،جنس پست ، جزئی ، بی‌ارزش ، کلمه‌ای کـه برای استخفاف‌و کوچك‌شمردن استعمال میکنند
matara بطری یا ظرف آب که اکثراً سربازها به‌کمرمی‌بندندیابگردن حمایل میکنند
matbaa مطبعه ، چاپخانه
matbaacı صاحب مطبعه، متصدی یا صاحب چاپخانه
matbu مطبوع ، چاپی ، چاپ‌شده
matbua چاپ شده ، چاپی ، چیزهای چاپ شده
matbuat ۱ ــ مطبوعات ، روزنامه‌جات و مجله‌ها ۲ــ ارباب مطبوعات
matem ماتم ، عزا ، سوگواری
matem etmek ماتم‌گرفتن ، عزا گرفتن
matematik حساب ، ریاضیات
matematikçi ۱ــ ریاضی‌دان ۲ــ معلم ریاضیات
matemli عزادار ، ماتم دار، ماتم‌زده
materyal ۱ــ لوازم ، اسباب ، اثاثیه ، آلت و ادوات ۲ــ ماده
materyalist ماتریالیست ، ماده‌پرست ، طبیعیون
materyalizm ماتریالیسم ، مسلك ماده پرستی
matetmek ۱ــ مات کردن دربازی شطرنج ۲ــطرف مقابل‌را وادار به‌سکوت

matine تاتر یاسینما یا نمایشی‌که دروقت روز نشان داده شود
matiz ۱ــ دونخ یاطناب باهم تابیده شده یا بهم پیوسته ۲ ــ (عو) زیاد مشروب‌خورده، بدمست، لول‌مست
matkap مثقاب ، مثقاب ، مته‌آهنی ،آلت سوراخ کردن
matla ۱ــ مطلع ، طلوع‌گاه ، محل طلوع ۲ــ اولین بیت قصیده یا غزل
matlap مطلب ، موضوع ، مقصد
matlup ۱ــ مطلوب ، خواسته شده ۲ــ طلب داین یا بستانکار در اصطلاح حسابداری
matmazel مادمازل ، دختر خانم ، عنوان دختر شوهر نکرده غیر مسلمان
matrah قیمت اصلی مالی‌که برای تعیین مالیات اساس قرار می‌گیرد ، قیمت ارزیابی شده برای مالیات
matrak ۱ــ (عو) مسخره ، غیرجدی ۲ــ چماق ، چوب کلفت
matraporlar حیوانات زیردریائی که شبیه گل‌هستند و در ته دریاهای آب گرم خانه‌های آهکی بوجود می‌آورند
matris قالب حروف‌چینی
matruş صورت تراشیده شده یا اصلاح شده
matrut مطرود . طردشده
matuf معطوف . عطف شده
matuh=bunak معتوه ، خرف ، عته آورده ، شخصی که در اثر پیری زیاد دچارپرحرفی وضعف حواس شده باشد
maun=mahun چوب ماهون ، درخت ماهون
maval ۱ــ (قد) درعربی شعری که بطور مرثیه خوانده میشود ، حرفهای دروغ و طولانی که برای گول

میلادی است ۲ــ سرگین گاو ،
تنه ، تپاله یا تاپاله که برای
سوخت زمستان بکار میرود

mayısböceği (malolonfha vulgaris) نوعی حشره پردار که آفت نباتات است

mayi مایع ، جسم سیال

maymun ۱ــ میمون ۲ــ (مج) بی‌ریخت زشت ، بدگل

maymuncuk قفل باز کن ، مفتولی که سر آن را کج میکنند برای باز کردن قفلها

maymunluk بازی میمون در آوردن ، لودگی ، مسخرگی

mayna etmek پائین کشیدن بادبان کشتی ، (مج) ول کردن ، خاتمه دادن ، دست کشیدن

mayo مایو ، لباس شنا

mayonez مایونز ، سوسی که از زرده تخم‌مرغ و روغن زیتون و آبلیمو ساخته میشود

maytap آتش‌بازی (محرف از مهتاب) فشفشه‌های رنگارنگ که درشبهای جشن وشادی پرتاب میکنند

maytaba almak مسخره کردن ، دست انداختن

mayup ۱ــ معیوب ، ناقص ، عیب‌دار ۲ــ مقصر ، بی‌آبرو

mazak نوعی مذهی خوراکی لذیذ

mazanne (قد) ۱ــ مورد سوءظن ، کسی که در حقش سوءظن یا حسن ظن باشد ، محل شبهه و ظن ۲ــ کسی که ازاولیاءالله شمرده‌میشود

mazarrat ضرر ، مضرت

mazbata طومار یا نوشته‌ای که چندین نفر زیر آن را امضاء کنند و از شخصی خوبی گفته‌طرفداری کنند یا شکایت نموده بدی بگویند، مضبطه

زدن طرف مقابل گفته میشود ،
(مج) مزخرف ، اغراق ، چرند،
چرت و پرت

maval okunmak چرت‌بافتن،چرندگفتن

mavi آبی ، نیلی

mavimsi=mavimtrak قدری آبی‌رنگ، رنگی نزدیك به‌آبی

mavimtrak رنگی نزدیك به‌آبی

maviş به‌دخترهای سفیدپوست و چشم‌آبی بعنوان لطف ومحبت گفته میشود، چشم‌آبی

mavna بارژ ، دوبه، کرجی باری

mavzer تفنگ ماوزر ، نوعی تفنگ که بنام سازنده آن ماوزر نامیده میشود

maya ۱ــ مایه ، خمیر مایه ، خمیر ترش ۲ــ (مج) ماده اصلی هرچیز ، اصل و نسب

mayalamak مایه‌زدن (به‌ماست یا خمیر وغیره)

mayalanmak مایه‌گرفتن ، تخمیر شدن

mayalı مایه‌دار

mayalık مایه یا ماده یا خمیری که به عنوان مایه بکارمیرود

mayasıl ۱ــ بواسیر ۲ــ ورم سرما زدگی ، آماس ، خارش و سوزش یا سودای پوستی

maydanoz جعفری

maydanozgiller نباتاتی از فامیل جعفری مانند کرفس ، بادیان ، انیسون ، زیره و امثال آن

mayestro رئیس دسته ارکستر ، استاد موزیك

mayhoş میخوش ، ترش و شیرین

mayın مین ، اژدر ، توپیل ، بمبی که در دریا یا زمین کار میگذارند

mayınlamak مین‌گذاری کردن

mayıs ۱ــ ماه می ، نام پنجمین ماه سال

mealen ۱ــ مآلاً، از لحاظ معنی ومفهوم
۲ــ مختصراً ، اجمالاً ، نتیجتاً
mebde مبداء ، بدایت ، ابتدا ، منشاء
mebhut مبهوت ، بهت‌زده شده
mebiz بیضه‌دان ، تخمدان
meblağ مبلغ ، مقدار پول
mebni مبنی ، بنابر ، بجهت ، بعلت
mebus مبعوث ، نماینده مجلس شورای‌ملی
mebusluk نمایندگی مجلس شورایملی
mebzul مبذول ، فراوان ، بسیار زیاد
mebzuliyet فراوانی
mecal مجال ، طاقت ، قدرت ، قوت
mecalsız فاتوان ، بی‌قدرت ، بی‌مجال
mecaz (ادب) مجاز ، ضدحقیقت ، کلمه‌ای
که‌درغیرمعنی حقیقی خوداستعمال
شود
mecazen مجازاً، بطورغیرحقیقی
mecazî مجازی ، غیر واقعی
mecbur مجبور ، ناچار ، ناگزیر
mecburî مجبوری ، بزور، زور ، اجباری
mecburiyet مجبوریت، ناچاری، ناگزیری
meccanî=bedava مجانی ، رایگان ،
مفت ، بی‌پول
mecelle ۱ــ نشریه قوانین ۲ــ (قد)
مجموعه قوانین شرعی
mecidiye=mecit مجدیه ، سکه نقره
۲۰ غروشی زمان عثمانی
meclis ۱ــ مجلس، جلسه ۲ــپارلمان،
مجلس شورای ملی یا سنا
meclubiyet جلب یا جذب شدگی
meclup جلب یا جذب شده ، مجذوب
mecmu=toplam مجموع ، همه ، تمام،
عموم
mecmua مجله ، نشریه
mecnun مجنون ، دیوانه
mecra مجرا ، گذرگاه‌آب ، محل جریان
یا روان شدن آب
mecruh=yaralı مجروح، زخمی شده

mazbut ۱ــ مضبوط ، منظم ، مرتب
۲ــ ساختمان محکم و محفوظ از
سرما و گرما ۳ــ ضبط یا
بایگانی شده
mazeret معذرت، عذر
mazeretli معذور، کسی که عذر موجه‌داشته
باشد
mazeretsiz بدون عذر یا معذرت
mazgal مزغل ، سوراخ دیوار قلعه که از
داخل‌وسیع و ازخارج تنگ است
mazhar ۱ــ مظهر، محل‌ظهور ۲ــ(مج)
واصل ، نائل
mazhariyet ۱ــ مظهریت ۲ــ (مج)
نیل ، موفقیت
mazi ۱ــ درخت مازو ۲ــ ماده‌ایست که
ازدرخت مازو بدست میاید و در
دباغی بکار میرود
mazi ماضی ، زمان گذشته
mazlum ۱ــ مظلوم ، ظلم یا ستم دیده ،
جورکشیده ۲ــ (مج) آرام ،
بی سروصدا ، ساکت، بی‌اذیت
mazmun ۱ــ مضمون ، مفهوم ، موضوع ،
مطلب، معنی ۲ــ(ادب) کلمه‌ای
که شامل معانی پنهانی و ظریف
باشد ، آنچه از کلام یا نوشته‌ای
مفهوم شود
maznun=sanık ۱ــمظنون ،گمان برده
شده ۲ــ کسی‌که مورد اتهام و
تعقیب واقع شده باشد
mazot مازوت، نفت خام، نفت سیاه
mazruf ۱ــ مظروف ، درپاکت یا بسته
گذاشته شده ، پاکت شده
mazul معزول ، عزل شده
mazur معذور ، بخشیده شده، عذرآورده ،
کسی‌که عذرش پذیرفته شده باشد
mazurka مازورکا ، نوعی رقص لهستانی و
آهنگ مخصوص آن
meal مآل ، معنی ،مقصد ، مفهوم ، نتیجه

Mecusî مجوسی ، آتش‌پرست ، زردشتی
mecusîlik مجوسیت ، دین مجوس یا زردشت
meczup مجذوب ، گرفتار جذبه الهی ، (عو) دیوانه
meç دشنه ، شمشیر راست باریك
meçhul مجهول ، نامعلوم (دس) فعلی که فاعل آن معلوم نباشد
meçhulat ۱ــ مجهولات ۲ــ اسرار الهیه
medar ۱ــ مدار، آنچه چیزی بر آن دور میزند ۲ــ سبب ، وسیله، واسطه ، نقطه استناد ۳ ـ خطی که سیارات بدور آفتاب‌می‌پیمایند ۴ــ دودایره موهومه که در ۱۰ درجه‌شمال وجنوب خط استوا فرض میشوند
meddah ۱ــ مداح ، مدح کننده، تعریف کننده ۲ ــ در نمایش های قدیم مقلدی که با تقلید و تعریف حکایات مضحك مردم‌را می‌خنداند و سرگرم می‌کند
meddahlık ۱ــ مداحی ، ستایش ۲ــ (قد)مقلدی، هنرمربوط به‌حکایت گفتن مضحك و تقلید درآوردن
meddücezir جزر و مد
medenî مدنی ، متمدن ، مترقی
medenîleşmek متمدن‌شدن ، ترقی‌کردن
medeniyet مدنیت ، مدنی یا متمدن‌بودن
medeniyetsiz غیرمتمدن ، وحشی
medet مدد ، کمك ، اعانت ، یاری
medih مدح، ستایش
medlûl مدلول، مفاد ، معنی، دلالت
medrese (قد) ۱ــ مدرسه یا مکتب دروس دینی ۲ــ مدرسه عالی که سابقاً درآنجا به‌اصول‌قدیمه درس میخواندند
medreseli طلبه دینی
medüz مدوز ، نوعی جانور مرجانی‌متحرك

شبیه به چتر دسته کوتاه که چند بازوی دراز ازآن آویزان است
medyum واسطه در عملیات اسپرتیزم یا احضار روح
medyun=borçlu مدیون ، مقروض ، قرض‌دار
mefahir مفاخر . جمع مفخرت ، آنچه مایه فخر و مباهات باشد
mefharet مفخرت . مایه فخر ، چیزی که به‌آن فخر کنند
mefhum مفهوم ، معنی ، مدلول، مقصود
mefkûre ایده‌آل ، غایت آمال
mefkut مفقود ، گم‌شده
mefluç مفلوج ، فالج ، مبتلا به‌فلج
mefruş مفروش، فرش گسترده شده ، دارای فرش و اثاثیه
mefruşat فرش و اشیاء و اثاثیه مربوط به تزیین منزل از قبیل پرده و رومبلی ، روتختی و امثال‌آن
mefruz ۱ــ افراض شده، (زمین) تقسیم‌شده ۲ ــ فرض شده و فرض ، واجب
mefsedet مفسدت ، فساد ، بدی ، تباهی
mefsuh فسخ ، لغو ، نسخ ، ملغی
meftun مفتون ، فریفته ، عاشق ، شیفته
meftuniyet مفتونیت ، دچارعشق و علاقه بودن
meful (دس) مفعول ، کرده شده
megafon بوق مخروطی برای پخش‌کردن و بلند کردن صدا
megalomani مرض روحی که انسان خود را بزرگ تصور میکند
megalosefal کسی که جمجمه‌اش بزرگ است ، بزرگی استخوان سر
megametre ۱ــ مگامتر ، عمق سنج دریائی ۲ ــ واحد اندازه یك هزار کیلومتر
meğer مگر ، گویا ، مگوکه
mehabet مهابت . بزرگی وشکوه ، چیزی

که حالت‌ترس واحترام درانسان تولید کند

mehasin محاسن، خوبی‌ها

mehaz مأخذ ، اصل ، منبع

mehbil رحم زن ، زهدان

mehcur مهجور ، دورافتاده ، متروك

mehenk محك ، سنگ محك ، سنگی که به طلا میمالند و عیار آن را آزمایش میکنند

mehil مهلت ، مدت ، فرصت

mehmaemken حتی‌الامکان ، مهماامکن

Mehmetçik اصطلاح یاعنوان‌محبت‌آمیزی است که به سرباز شجاع ترك گفته میشود

mehtap مهتاب

mehter نفرات باند موزیك نظامی قدیمی

mehter takımı دسته یا باند موزیك زمان عثمانی

mehterhane دسته موزیك ینی چری‌ها که مرکب بود از دهل و نقاره و زنگ و بوق

mekân جا ، مکان ، خانه ، مسکن

mekanik ۱ــ علم مکانیك ۲ــ کاری که با دست انجام میشود بدون‌مداخله فکر ، مکانیکی

mekanizma مکانیزم ، قسمت مکانیکی یا ماشینی یك‌دستگاه، (مج) روش ، اساس ، پایه

mekik ماکو، ماکوب ، ماسوره

mekik dokumak آمدوشد ، رفت وآمد زیاد

mekkâre حیوانات بارکشی مانند اسب و الاغ وقاطر و شتر

mekkâreci کسی که حیوانات بارکش را اداره میکندیا صاحب‌آنهامیباشد

meknun=saklı پوشیده، مخفی ، مکنون

meknuz پوشیده ، مکنوز ، مخزون

mekruh مکروه ، کراهت‌دار، ناپسند،زشت

meksetmek مکث‌کردن

mekşuf مکشوف ، آشکار شده ، عیان

mektep=okul مدرسه

mektepli دانش‌آموز ، شاگرد مدرسه ، دانشجو

mektum مکتوم ، پوشیده ، پنهان

mektup نامه ، مکتوب ، کاغذ ، نوشته

mektupçu (قد) منشی اداره ولایت

mektuplaşmak مکاتبه ، نامه‌نگاری

mekûlât مأکولات ، خوردنی‌ها ، اغذیه ، خوراکی‌ها

melâhat ملاحت ، قشنگی ، خوشگلی

melâike ملائکه ، فرشتگان

melâl ملال ، دلتنگی ، افسردگی ، غم و اندوه

melânet ملعنت ، پلیدی ، بدی

melankoli مالیخولیا ، ملانکولی

melas ملاس ، شیره چغندر قند که بعد از گرفتن کریستالهای شکراز چغندر باقی میماند

melbusat لباسها، البسه ، ملبوس‌ها

melce ملجأ ، پناهگاه ، آسایشگاه

melek ملك ، فرشته ، سروش

melekat ملکات، قدرت و توانائی انجام کاری‌که در اثر تمرین ومم'رست درطبیعت‌انسان‌متمکن‌وجایگزین شود

meleke قدرت وتوانائی انجام‌کاری‌که اثر تمرین و ممارست در طبیعت انسان متمکن شود

melekût ملکوت، قدرت و سلطنت‌آسمانی

melemek بع‌بع‌کردن ، صدای گوسفند و بز و گوساله درآوردن

melengiç درخت مصطکی

melez دورگه ، طفلی که از پدر و مادر دورنگ سیاه و سفید متولد شده باشد

melfuf ملفوف ، درلفاف پیچیده شده ،

لای چیزی گذارده شده
melhem مرهم ، دوائی که روی زخم میگذارند
melhuz ملحوظ، درمد نظر است ، ملاحظه شده
melih ملیح ، خوشرو ، بانمك
melik ملك ، پادشاه
melike ملکه
melinit یك ماده منفجره شیمیائی که اصل آن‌اسیدپیکریك (Picric acid) است
melisa نوعی گل شاه پسند است‌که جنس آن (melissa)
melodi آهنگ ، نوا ، آواز
melodram ۱ــ (قد) نوعی‌نمایشنامه تاتر که اجراءآن بدون موسیقی است فقط بعضی قسمتهای فیمابین توام با موسیقی‌می‌باشد ۲ــدرامی‌که ازروی تصادفات حزن‌آور نوشته شده و مؤثر میباشد
melon نوعی کلاه سیاه رسمی مردانه ، کلاه ملون
meltem بادهای موسمی تابستانی که از خشکی بطرف دریا میوزد
meluf مألوف ، آشنا
melûl ملول ، غمگین ، محزون
melun ملعون ، لعنت‌شده ، لعنتی
memalik ممالك ، کشورها
memat ممات ، موت ، مرگ
memba چشمه
meme ۱ــ پستان ۲ــ سرپستانك منبع اکسیژن
memeli پستاندار
memelik کیسه یا پوششی که باآن پستان حیوانات رامیپوشانند که بچه‌اش شیر نخورد
memeliler پستانداران
memeş بزاق یاآب دهان گاو بر

meme vermek پستان دادن به بچه ، شیردادن
memişhane (عو) مستراح ، مبال ، خلا ، جائی
memleha کان نمك، معدن نمك یاکارخانه نمك سازی کنار دریا
memleket ۱ــ مملکت ، کشور ۲ــ ولایت ، شهر ، محل
memleketli همشهری، هم‌ولایتی
memlû مملو ، پر
memlûk مملوك ، بنده ، غلام یا کنیز
memnu ممنوع ، قدغن
memnuiyet ممنوعیت
memnun ممنون ، متشکر ، خوشوقت
memnuniyet ممنونیت، خوشوقتی،امتنان، خوشحالی
memnunluk ممنونیت ، خوشوقتی ، خوشحالی
memorandum اخطار یا یادداشت سیاسی
memul مأمول،امید داشته‌شده، موردانتظار
memur مأمور ، کارمند ، مستخدم اداری
memuriyet=memurluk مأموریت
memurluk مأموریت
memzuç ممزوج
men منع ، ممانعت ، جلوگیری
menafı منافع
menafii umumiye منافع عمومی
menakıp مناقب، کارهای نیکو که موجب ستایش باشد
menam (قد) خواب ، رؤیا
menasik مناسك ، مراسم زیارت‌حج
mendebur=sünepe=sümsük آدم بیخود، تنبل، مزخرف ، منفور ، شل ، وارفته
menderes ۱ــ نام رودخانه‌ایست درغرب ترکیه ۲ ــ قسمت پیچ و خم رودخانه
mendil دستمال

mendirek موج‌شکن ، بندری که در آن موج‌شکن‌ها احداث شده باشد
menecer ۱ــ مدیر ، اداره کننده ۲ــ رئیس ، کارگزار یا صاحب کار یك هنرمند ازقبیل بوکسور، فوتبالیست ، موزیسین که کار این هنرمندان را اداره میکند و در معرض فروش یا کرایه میگذارد
menedilmek منع‌شدن، جلوگیری شدن
menekşe گل بنفشه
menekşegiller فامیل یادسته گل بنفشه‌ای
menekşegülü نوعی گل بنفشه که ازقبیل پیچك میباشد
menendi مانند ، مثل
menenjit مرض منانژیت
menetmek منع کردن ، مانع شدن ، جلوگیری کردن
meneviş ۱ــ میوه تربانتین ۲ــ خارا یا خاره، موج‌دار
menevişli ۱ــ موج‌دار ۲ــ نوعی‌پارچه ابریشمی موج دار ۳ ــ صفحه فولادی موج‌دار
menfa منفا ، تبعیدگاه ، محل سرگونی
menfaat منفعت ، نفع
menfaatperest منفعت‌پرست، نفع‌پرست، آدم مادی
menfez منفذ ، درز ، سوراخ
menfi ۱ــ منفی ، برعکس ، معکوس ، وارونه ۲ــ دور شده ، رانده شده ، تبعید شده ، سرگون شده
menfur منفور ، مورد نفرت یا تنفر
mengeç ماسوره یاماکوی بزرگ‌مخصوص پشم‌بافی
mengel حلقهٔ زینت مچ‌پا ، النگوی‌پا
mengene ۱ــ منگنه ، دستگاه پرس ، ماشین‌فشار روغن کشی ۲ــ گیره آهن‌گیری رومیزی
menhiyat منهیات . چیزهائی که در دین

منهی شده ، مناهی
menhus منحوس ، شوم، بدشگون، بداختر
meni منی ، آب نطفه
menkıbe منقبت . هنر یا کارهای نیکو ، افسانه یا حکایت راجع به‌شجاعت و دلاوری و هنر اشخاص بزرگ که مورد افتخار و ستایش باشد
menkübiyet منکوبیت. نکبت و بدبختی، مصیبت زدگی
menkul ۱ــ منقول ، قابل حمل ونقل ۲ــ روایت شده ، نقل شده
menküp منکوب، نکبت دیده،مصیبت‌دیده
menolunmak منع کرده‌شدن، ممنوع شدن
mensubiyet منسوبیت . نسبت‌داشتن ، قوم و خویشی داشتن
mensucat منسوجات، همه نوع پارچه‌های نخی و پشمی
mensup منسوب ، مربوط ، نسبت یافته
mensur منثور ، نوشته غیر منظوم که بصورت نثر باشد
menşe منشاء ، مبداء
menşur ۱ــ منشور (شکل هندسی) ۲ــ فرمان‌پادشاه درموردانتصاب والی یا وزیر
menteşe لولا
menü صورت غذاهائی که باید در یك وعده خورده شود
menus مأنوس ، انس گرفته ، چیزی که انسان بدان انس گرفته و عادت پیدا کرده
menzil ۱ــ محل نزول،منزل ۲ــ محلی که گلوله‌توپ‌فرودمیاید ۳ــ فاصله یك روز مسافت راه که با مال طی شود
menzul مفلوج . فالج
mephut مبهوت ، بهت‌زده
mepsuten mütenasip تناسب مستقیم
mera چراگاه ، مرتع . مرعی

merak ۱ــ نگرانی ، تشویش ، دلواپسی ۲ــ کنجکاوی ۳ــ علاقه، هوس، میل ، ذوق

meraklanmak نگران شدن ، دلواپس شدن ، علاقمند شدن

meraklı علاقمند ، کنجکاو ، کسی که عادت به‌نگران شدن دارد

meraksız بی‌علاقه ، بی‌ذوق

meral گوزن ماده

meralık مرعی، چراگاه ، چمن‌زار،مرتع

meram مرام، مقصد، هدف، مقصود ،آرمان

meram etmek قصد کردن ، نیت کردن ، هدف و مقصود خود قراردادن

meraret مرارت ، تلخی

merasim مراسم ،آئین وعادات،تشریفات

merbut مربوط، منوط ، وابسته

merbutiyet بستگی ، پیوستگی

mercan مرجان

mercanbalığı ماهی مرجان، ماهی کوچك که قدری قرمزرنگ است

mercanköşk مرزنگوش ، گلپر (Origanum vulgare)

mercek عدسه ، شیشه عدسی ذره‌بین ،عدسی

merci مرجع ، محل صلاحیت‌دار

mercimek عدس

merdane ۱ــ مردانه ، شجاعانه ۲ــ گردونه ،۰استوانه

merdiven نردبان

merdud مردود ، مطرود ، رد کرده شده

merdümgiriz مردم‌گریز ، گوشه‌گیر ، بیزار از انسان

meret (عو) تکیه کلامی است که نسبت به اشخاص و اشیاء ناخوش و منفور وبدگفته‌میشود(مثل‌فلان‌فلان‌شده) مزخرف، زشت، دردسر، سرخر ، بلای جان

mergup مرغوب ، مطلوب ، پسندیده

merhaba مرحبا (بجای سلام‌گفته میشود)

merhabalaşmak بهمدیگر سلام و علیك گفتن ، حال و احوال پرسیدن

merhale ۱ــ مرحله ، منزل ، جای فرود آمدن ۲ــ مدت معینی اززمان، دوره

merhamet رحم ، شفقت ، مروت

merhametli بارحم، بامروت

merhametsiz بی‌رحم ، سنگدل ، ظالم

merhem مرهم، ضماد ، دوای روی زخم

merhum مرحوم ، آمرزیده

merhun رهن گذارده شده ،گرو گذارده‌شده

mer'i ۱ــ مرعی ، جاری ، قوانینی که در جریان بوده دارای قوه قانونی میباشند ۲ــ رعایت شده ، مراعات شده ۳ ــ چیزی که بچشم دیده میشود

meri=yemek borusu مری ، مجرای طعام از حلقوم تا معده

Meriç نام رودخانه‌ایست که درسرحد یونان و ترکیه واقع شده

meridyen خط نصف‌النهار

Merih=Mars ستاره مریخ یا بهرام

merinos کرك یا پشم بلند و نرم یکنوع قوچ نر

meriyet قانونی که درجریان ودارای قوه قانونی باشد، جاری‌بودن ، مرعی بودن

merkat مرقد ، مزار ، قبر ، گور

merkep مرکب ، الاغ ، خر

merkepçi چاروادار ،کسی که الاغ کرایه میدهد

merkez مرکز ، وسط ، میان ، میانه

merkezcilik=merkeziyet مرکزیت ، اصول تمرکز اداری

merkezî مرکزی ، در مرکز یا وسط قرار گرفتن

merkezîleşmek دارای مرکزیت شدن ، تمرکز یافتن

merkeziyet مرکزیت، اصول تمرکز اداری
merkezkaç (kuvvet) قوه فرار از مرکز
merkum مرقوم ، مذکور ، مزبور
Merkür ستاره عطارد
merlanos نوعی ماهی سفید
(Merlangus communis)
merlengeç نوعی درخت سقز، پسته کوهی، انجره ، توخ ، دغدغان
mermer مرمر ، سنگ مرمر
mermerlik مرمری ، جائی که با سنگ مرمر فرش شده باشد
mermerşahî پارچه ململ ، نوعی پارچه نازك ، پارچه موسلین
mermi گلوله ، تیر ، گوله
mersa بندر ، لنگرگاه
merserize نخ پنبه حریر نما که خوب تابیده شده باشد
mersi مرسی ، متشکرم ، ممنونم
mersin درختی است شبیه انار برگهایش سبز وضخیم و خوشبو که همیشه سبز است ، مورد
Mersin بندری است در جنوب ترکیه در ساحل دریای مدیترانه
mersinbalığı ماهی اوزون بورون ، ماهی خاویار (Acipenser sturio)
mersiye=ağıt مرثیه ، شعر رثائی ، شعر یا نوشته‌ای که با سوز و گداز در سوگواری ها در مدح میت خوانده میشود
mert مرد ، جوانمرد ، شجاع ، خوش‌قول
mertebe رتبه ، مقام ، منزلت ، مرتبه
mertek تیر ، الوار
mertlik مردانگی ، آزادگی ، شجاعت ، خوش‌قولی
Meryem=meryemana حضرت مریم ، مادر مسیح
Meryemana حضرت مریم ، مادر مسیح
meryemiye=adaçayı گل تشنک ،

سلوی
merzengûş=mercanköşk مرزنگوش، گلپر
merzuk مرزوق ، رزق یا روزی یافته
mes ۱ــ مس ، سودن ، تماس ، لمس ، دست مالیدن ۲ــ وقوع ، مورد پیدا کردن
mésabe مثابه ، مانند ، اندازه ، درجه
mesacit مساجد ، مسجدها
mesafe مسافت ، فاصله ، دوری
mesağ مساغ ، اجازه ، جواز
mesaha ۱ــ مساحت، سطح ۲ــ مساحت گرفتن زمین ، اندازه گیری سطح
mesai ۱ــ کار ، خدمت ، فعالیت ، مساعی ۲ــ اضافه کار
mesaj پیغام ، خبر
mesamat مسامات جمع مسام یعنی سوراخهای پوست بدن
mesane مثانه ،آبدان
mesbuk مسبوق ، گذشته
mescit مسجد کوچك
mesel مثل ، مثال ، ضرب المثل
mesela مثلاً ، فی المثل
mesele ۱ــ مسئله ، سؤال ۲ــ حادثه ، اشکال ، واقعه ، مطلب
meserret مسرت ، شادی ، خوشنودی
mesh=mesih مسح ، پاك کردن ، دست مالیدن به پیش سر و روی پاها هنگام وضو گرفتن
meshetmek مس کردن ، درموقع وضو دست تر بر روی قوزك پا و فرق سر مالیدن
meshur مسحور ، سحر شده ، فریفته
mesih مسح ، پاك کردن ، دست مالیدن به‌جلوی‌سرو روی پاها هنگام وضو
Mesih مسیح ، عیسی
mesıhî مسیحی ، عیسوی
mesire گردشگاه ، تفرجگاه (مسیره)

اختیار دولت گذارده میشود
mesul=sorumlu مسئول ، جواب‌گو
mesuliyet مسئولیت
mesut مسعود ، خوشبخت ، سعادتمند
meşahir مشاهیر، اشخاص مشهور ومعروف
meşakkat مشقت ، محنت ، سختی ، رنج
meşale مشعل ، مشعله
meşayih مشایخ ، شیوخ ، شیخ‌ها
meşbu مشبوع ، پر
meşe چوب یا درخت بلوط
meşelik جنگل بلوط
meşgale مشغله ، شغل ، کار
meşgul مشغول ، گرفته شده ، اشغال شده
meşgul etmek وقت کسی را گرفتن ، معطل کردن
meşguliyet گرفتاری ، مشغولیت
meşgul olmak مشغول شدن ، وقت گذراندن
meşher نمایشگاه، محل تشهیر ونمایش کالا
meşhet مشهد ، محل شهادت
meşhur مشهور ، معروف
meşhut مشهود ، آشکار ، نمایان
meşihat (قد) ۱ــ دستگاه یا اداره شیخ‌الاسلام ۲ـ شیخ‌های تکیه و زاویه‌های قدیم
meşime=son=etene جفت ، جفت جنین در حیوانات ، مشیمه
meşin چرم
meşk مشق، تمرین ، مشق خط ، مشق یا تمرین موسیقی
meşkûk مشکوك ، شك‌دار، شبهه‌دار ، مبهم
meşkûr مشکور، پسندیده، ممدوح، مرغوب
meşrep مشرب ، خوی ، خلق ، مسلك
meşru مشروع، موافق شرع ، قانونی
meşrubat نوشیدنی‌های بدون‌الکل ، شربت‌آلات
meşruhat ۱ــ مشروحات ، توضیحات ۲ ــ حاشیه ، هامش ، شرح یا

mesken مسکن، خانه، منزل، محل‌سکونت
meskenet مسکنت ، بی‌نوائی ، مسکین بودن ، فقر ، بدبختی ، عجز
meskûkât مسکوکات، سکه‌ها یا پولهای فلزی
meskûn مسکون ، جائی که انسان درآن زندگی کند
meskût مسکوت، ساکت ، خاموش، ، بدون اینکه ذکر بشود
meslek ۱ــ شغل ، حرفه ، کار ، کسب ۲ـ مسلك ، طریقت ، مرام
meslekî حرفه‌ای ، مربوط به‌شغل و مسلك ، کسبی
mesleksiz ۱ــ بی‌مسلك ، بی‌ثبات ، بی‌مرام‌واستقامت ۲ــ بدون‌شغل
meslektaş همکار ، هم‌شغل ، هم‌حرفه
mesmuat مسموعات، اخبار شنیده شده ، شایعات
mesnet ۱ــ سند ، مدرك ، برهان ، دلیل ۲ــ مسند، مقام ، مرتبه
mesnevî ۱ــ (ادب) مثنوی ، شعری که هر دومصراع آن هم‌قافیه باشند ۲ــ نام مجموعه شش‌جلدی اشعار مولانا جلال‌الدین رومی
mesnun مسنون، موافق با سنت رسول‌الله
mesruk مسروق ، مسروقه ، مال دزدی
mesrur مسرور ، شاد ، خوشوقت
messetmek ۱ــ مس کردن ۲ــ وقوع یافتن ، مورد پیدا کردن
mest ۱ــ مست ۲ــ (مج) در اثر خوشی یا شادی از خود بیخود شدن ۳ــ نوعی کفش نرم که در موقع وضو عوض پا روی آن مس میکشند بعدباهمان‌نماز میخوانند
mestur مستور ، پوشیده ، مخفی
mesture ۱ــ زن چادر دار یا حجاب‌دار ۲ــ (tahsisatı mesture) اعتبارات یا بودجه محرمانه و پنهانی که برای خرج کردن در

رنگی که‌وزن‌مخصوص آن ۰/۵۹۹
است‌ودرهوا باشعله زردی‌می‌سوزد
metanet متانت ، محکمی ، وقار
metanetli بامتانت ، باوقار ، باصلابت
metapisişik ماوراءالنفس ، ماوراء روح
metazori (عو) زورکی ، باضرب و زور ، با زور دگنك
métbu متبوع ، متبوعه ، کسی که دیگری تابع او باشد
metelik پشیز ، پول سیاه، سکه ده‌پاره‌ای زمان قدیم عثمانی ، غاز
meteliksiz بی‌پول، مفلس، بدون یك‌غاز
meteor ۱ــ شهاب ۲ــحوادث هوائی از قبیل برف وباران و رعد وبرق، آثار جوی
meteoroloji هواشناسی ، متئورولوژی ، علم معرفت‌الجوی
meteortaşı حجر سماوی ، سنگ شهابی یا آسمانی
metfen مدفن ، مزار ، مقبره ، گور ، محل دفن
metfun مدفون ، دفن شده
meth=medih مدح ، تعریف ، تمجید
methal مدخل . محل دخول یا ورود
methaldar مداخله‌دار ، کسی که درکاری مداخله یا علاقه دارد ، ذیعلاقه
methetmek مدح یا تمجید، تعریف‌کردن
methiye مدحیه . شعر یا نوشته مدح‌آمیز
metil (CH_3) متیل ، اصطلاح اول سلسله رادیکالهای کاربورهای چرب
metilen متیلن (CH_2) نام یکی از رادیکالهای کاربورهای چرب
metin ۱ــ متن ، داخل صفحه کتاب یا نوشته(متابل حاشیه) ۲ــ متین، محکم ، استوار ، بامتانت
metis حیوان دورگه . حیوانی که از دو نژاد یا جنس زائیده شود
metodoloji متدشناسی ، روش تحقیق یادداشتهائی که در هامش کتابها نوشته میشود
meşruiyet مشروعیت ، تطابق با شرع یا قانون
meşrut مشروط ، مقید بشرط ، شرطدار
meşruta وابسته به‌شرط ، شرطدار ، منوط و مقید بشرط، ملکی که با شرایط خاص‌بوصیت‌برای‌وقف‌واگذارشود
meşrutî مملکت یا حکومت مشروطه
meşrutiyet مشروطیت ، اداره حکومت مشروطه
meşum مشئوم ، شوم ، بدیمن ، بدشگون
meşveret مشورت ، شور و مصلحت کردن
met (med) مد ، کشش آب‌دریا
meta متاع ، مال ، مال‌التجاره ، جنس
metabolizma متابولیزم، تغییرات‌شیمیائی مواد غذائی که دربدن انسان رخ میدهد ونیروی لازم برای عضلات تولید میکند ، هضم
metafizik متافیزیك ، ماوراءالطبیعه ، مابعدالطبیعه
metafora محل‌هائی روی عرشه‌کشتی که قایق های نجات را بدان‌آویزان میکنند
metal ۱ــ فلز ۲ــ فلز حروفچینی مطبعه که عبارت از سرب و انیتمون است
metalografi علمی که ساختمان درونی فلزات‌معدنی وآلیاژهارا ازلحاظ تبلور وسختی و خصوصیات دیگر مطالعه میکند
metalurji صنعت استخراج و تصفیه و استعمال فلزات
metamorfoz استحاله ، تغییرهیئت، تغییر صورت ، مسخ
metan متان ، گاز متان ، یکی از هیدرو کاربن های گازی که از پوسیدگی مواد آلی پدید می‌آید ، گاز بی

علوم ، سبك‌شناسی
metot متد ، سبك ، طرز ، روش
metre متر
metrekare مترمربع
metres مترس ، زن یا رفیق نامشروع یك‌مرد
metris (نظ) خندق ، سنگر
metro = metropoliten قطارهای زیر زمینی در شهرهای بزرگ
metronom آلتی است درموسیقی که درجه شدت آهنگ را تعیین مینماید
metropolit متران ، سراسقف، شخصیت روحانی یا کشیش ارتدکس،اسقفی که رئیس روحانی منطقه‌ای باشد
metropoliten ترن یا قطار زیرزمینی در شهرهای بزرگ
metruk متروك ، ترك‌شده ، بدون استفاده مانده ، دورافتاده
metrukât متروکات ، میراث ، چیزهائی که از متوفی باقی میماند
mevali ۱ــ موالی ، مولی‌ها ، رئیس‌ها ۲ــ عبدها ، بنده‌ها ، غلام‌ها
mevani موانع ، مانع‌ها
mevaşi مواشی ، چهارپایان از قبیل گاو وگوسفند وشتر و گاومیش
mevat (mevad) ۱ــ مواد ، ماده‌ها ۲ــ اشیاء
mevc موج
mevcudat = yaratıklar موجودات ، مخلوقات
mevdu مودوع ، ودیعه‌گذارده‌شده ، سپرده شده ، امانت‌گذار باشد
mevduat سپرده‌های بانکی ، پولهائی که در بانك به حساب صرفه جوئی گذارده‌میشود، حسابهای‌پس‌انداز در بانکها
meveddet مودت ، دوستی ، محبت
mevhibe موهبت،لطف ، عنایت ، بخشش

mevhum موهوم ، ناشی از وهم و خیال
mevhumat موهومات
meviza موعظه ، پند و نصیحت
mevki ۱ــ محل، جا، موقعیت ۲ــ مقام، منصب
mevkili صاحب جاه ومقام
mevkuf ۱ــ وقف‌شده ۲ــ توقیف شده ، حبس شده
mevkute نشریه‌ای که درمواقع یا مواعد معینه انتشار می‌یابد
mevlâ ۱ــ مولی ، آقا ، سرور ، صاحب ، خدا ۲ــ بنده ، نوکر ، عبد
Mevlevî مولوی ، وابسته به‌طریقت مولوی
mevlit ۱ــ ولادت حضرت محمد ۲ــ اشعاری که مربوط به‌تولد حضرت رسول است و در ایام مبارکه یا جشنهای ختان یازایمان و امثال آن و همچنین در سوگواری‌ها خوانده میشود
mevrus موروث، ارث‌گذاشته‌شده، چیزی که به‌ارث بکسی برسد
mevrut آمده ، وارد شده
mevsim ۱ــ موسم ، فصل ، یکی از چهار فصل‌سال ۲ــ موقع ، زمان ، وقت
mevsimlik, لباس مخصوص فصل معین ، هر چیز مخصوص به یك فصل از سال ، موافق فصل و موسم
mevsimsiz ۱ــ بی‌موقع ، بی‌وقت ۲ــ خارج ازفصل و موسم
mevsuf موصوف ، وصف‌شده
mevsuk موثوق ، قابل‌اعتماد ، محکم و مورد اطمینان
mevt موت ، مرگ ، مردن ، وفات
mevta مرده ، وفات‌یافته ، موتی
mevut موعود ، وعده داده شده
mevzi ۱ــ موضع ، جا، محل ۲ــ محلی که سربازان درموقع جنگ قرار میگیرند

mevziî موضعی ، محلی ، محدود ، مخصوص یك محل یا جا
mevzu موضوع، مطلب
mevzuat قوانین و مقررات
mevzun ۱ــ موزون ، متعادل ، بقاعده ۲ــ (ادب) شعر وزن‌دار
mey ۱ــ می ، شراب ، باده ، مشروب ۲ــ نوعی سورنای کوچك که در شرق ترکیه معمول است
meyan ۱ــ میان ، بین ، وسط ، مابین ۲ ــ شیرین بیان ، مهك ، سوس
meyancı میانجی ، واسطه‌بین دوطرف یا دو نفر
meyane قوام یا قرار حلوا درموقع پختن حلوا
meyankökü ریشه شیرین بیان یا مهك یا سوس که گیاهی است زرد رنگ شیرین برای خوردن و دارو بکار میرود
meydan ۱ــ میدان ، فضای باز وسیع ۲ــ در تکیه‌ها بکتاشی محل آئین و مراسم مخصوص آنها
meydancı ۱ــ رفته‌گر ، کارگری که میدانها و حیاط و کوچه‌ها را جارو میکند ۲ــ ناظر یا نگهبان درمیدان یاحیاط محبس یا زندان ۳ ــ (قد) شخصی که در ترکیه مهماندار دراویش بود
meydanlık میدان ، محوطه ، محل میدان
meydan okumak رجزخوانی کردن ، دعوت به مبارزه کردن
meydan vermek فرصت‌دادن ، امکان دادن
meyhane میخانه ، محل یا دکان مشروب فروشی یا مشروب خوری
meyhaneci صاحب میخانه، مشروب‌فروش
meyil ۱ــ میل ، کجی ، یکسو شدن ۲ــ تمایل ، رغبت

meyilli ۱ــ مایل ، خمیده ۲ــ راغب ، مایل
meyletmek ۱ــ خم‌شدن، کمی کج شدن ۲ــ میل و رغبت کردن ، تمایل داشتن
meymenet میمنت ، شگون ، یمن
meymenetli بامیمنت، میمون ، باشگون، خوش قدم ، خوش یمن
meymenetsiz بدیمن ، بدشگون ، شوم
meyus مأیوس ، ناامید
meyva میوه ، ثمره
meyvacılık زراعت یا تجارت میوه ، میوه کاری ، کسی که با تولید و خرید و فروش میوه‌جات سرو کار دارد
meyvalı میوه‌دار ، بامیوه
meyvalık باغ میوه
meyve = meyva میوه
meyyal ۱ــ مایل ، خمیده ، کج ، یکوری ۲ــ میال ، با میل ، پر رغبت
meyyit میت ، مرده
meyzin = müezzin مؤذن ، اذان‌خوان
mezahim زحمت‌ها ، مزاحمت‌ها، دردسرها اشکالات
mezahip مذاهب ، مذهب‌ها
mezalim مظالم ، ظلم‌ها ، بی‌عدالتی‌ها
mezamir زبور، مزامیر، جمع مزار بمعنی نای وجمع مزمور بمعنی سرود و ترانه ، مزامیر داود : دعاها و سرودهائی که داود نبی به آنها ترنم‌میکرده و مجموع آنها زبور است
mezar مزار ، گور ، قبر
mezarcı قبرکن
mezarlık قبرستان ، گورستان
mezat مزایده ، حراج
mezbaha مذبحه ، کشتارگاه ، سلاخ خانه
mezbele مزبله، آشغال‌دان ، خاکروبه‌دان

محل آشغال‌دانی ، مزبله‌دان، خاکروبه‌دان mezbelelik

مذبوحانه ، تلاش و حرکت موقع کشته شدن دست و پا زدن درموقع کشته‌شدن ، (مج)مأیوسانه آخرین تلاش از روی نهایت قوت و حداعلای غیرت کردن mezbuhane

آمیختن ، ممزوج کردن ، درهم کردن ، مزج، مخلوط کردن mezcetmek

مزه مشروب ، خوراکی یا آجیلی که با مشروب میخورند meze

مزه فروش یعنی بقالی که فروشنده موادی مانند پنیر وزیتون وخیار شور و امثال آن میباشد mezeci

مزه ، چیزی که برای مزه مشروب بدرد بخورد mezelik

مذلت ، خواری ، پستی mezellet

مذهب mezhep

نوعی ماهی از جنس مورینا که رنگ آن قدری سبز خاکستری است و گوشت لذیذی دارد mezit

مزیت ، برتری ، شایستگی meziyet

بامزیت ، بالیاقت meziyetli

مذکور ، ذکرشده ، گفته شده ، اشاره شده mezkûr

مزلقه، لغزش‌گاه، محل لغزش ، اقدام . حال یا کاری که سبب سهو و خطا و ضلالت بشود mezleka

مذموم، بد، نکوهیده، ناشایسته، مذمت کرده شده mezmum

مزرعه، زمین کشاورزی، زمین زراعت mezraa = mezre

مزروع، زراعت کاری شده . کاشته‌شده mezru

مزروعات ، چیزهای کاشته شده ، محصولات، چیزهای زرع شده mezruat

۱ــ کسی که‌درمرخصی‌است‌یا اجازه مرخصی گرفته باشد ۲ــ فارغ‌التحصیل ۳ــدارای‌اختیار. mezun

اذن ، اجازه ، دارای صلاحیت

۱ــ اجازه مرخصی ۲ــ فارغ التحصیلی ۳ــ اختیاروصلاحیت mezuniyet

سانتیمتر خیاط، نوارسانتیمتردار مقیاس خیاطها mezura

نوعی آواز زنانه بین سوپرانو و کنترالتو (دراوپرا) mezzo_suprano

میخ mıh = çivi

(عو) مغناطیس mıhladız = mıknatıs

میخ کردن ، میخ کوبیدن mıhlamak

۱ــ میخکوب شدن ۲ــ (مج) در یك‌جا ماندن و ازجای خود تکان نخوردن mıhlanmak

میخ‌دار ، میخ کوبی شده mıhlı

مغناطیس mıknatıs

مغناطیسی کردن mıknatıslamak

مغناطیسی شدن mıknatıslanmak

مغناطیسی mıknatıslı

ناخنك‌زدن ،انگشت کردن، دست واشوری کردن ، دست‌کاری کردن ، دست مالی کردن mıncıklamak

چیزی را دست کاری یا ناخنك‌زدن و شکلش را عوض کردن mıncık mıncık etmek

منطقه . قسمت ، بخش ، ناحیه mıntıka

غرغر کردن ، لند لند کردن ، غرولند زدن mırıldamak = mırıldanmak

غرولند ، غرغر ، لندلند mırıltı

غرولندکردن ، بهانه‌تراشی ، من‌من‌کردن ، بهانه جوئی برای چیزی که نمیخواهد قبول کند mırın kırın etmek

صدای گربه ، میومیو ، صدای «میرناو» گربه mırnav

ذرت ، بلال ، جواری mısır

مصر Mısır

مصری . اهل مصر Mısırlı

mısırlık مزرعهٔ ذرت یا بلال
mıskal ۱ــ نی ، نی‌لبك ، نوعی نی که در هربندی پرده های مختلف داشته باشد ۲ــ مصقله ،آلت صیقل یا جلا دادن چیزهای فلزی که زرگرها استعمال میکنند،آلتی که با آن زنگ چیزی را بگیرند
muskula=mıskal مصقله ،آلت صیقل یا جلا دادن چیزهای فلزی
mısra مصراع ، یك نیمه از یك بیت شعر
mışıl mışıl حالت خواب که‌کسی باکمال آرامی و راحتی خوابیده باشد
mışmış=kaysı زردآلو ، قیسی
mıymıntı فس‌فس ، من‌من ، آدمی که از یواش کار کردن و من من کردن حوصله انسان را سرمیبرد، آدم شل ، سست ، متردد که من من میکند ، فس فسی
mıymıntılik فس‌فسی بودن ، حالت تردد و من‌من‌کنی
mızıka ۱ــ دسته موزیك ۲ــ ساز دهنی
mızıkacı ۱ــ موزیك‌چی ۲ــ کسی که ساز دهنی میزند
mızıkçı کسی‌که سر هرچیز دعوادرمیاورد، جرزن ، اشکال تراش ، کسی که جر میزند
mızıkçılık جرزنی، پرحرفی، اشکالتراشی
mızıklanmak جرزدن وبهانه‌جوئی‌دربازی
mızmız کسی که مورا از ماست میکشد ، اشکال‌تراش، بهانه‌جو، مشکل‌پسند، کسی‌که سر هر چیز غرغر میکند واشکال میتراشد و بهانه میگیرد
mızmızlanmak اشکال تراشی ، مشکل پسندی ، بهانه‌جوئی و عیب‌جوئی کردن در هر کار
mızmızlık غرولند ، بهانه‌جوئی ، اشکال تراشی
mızrak نیزه

mızraklı نیزه‌دار
mızrap مضراب ،آلتی‌که باآن سیم تار یاآلات سیمی دیگر را به‌حرکت درمیاورند و می‌نوازند
mi (mı, mu, mü) ادات سئوال (پسوند) که درآخر جمله استفهامی‌آورده میشود و جمله را بحالت سؤال درمیاورد
mi می ، سومین صدای گام در نت موسیقی که بین re و fa میآید
miat میعاد ، موعد ، زمان وعده
mibzer ماشین یا آلت بذرپاش
mide معده ، شکم ، بطن
mideci سودجو ، منفعت پرست ، سورچران
midesiz (مج) بی‌سلیقه ، بی‌ذوق
midevı مفید برای معده ، موافق معده ، چیزی‌که برای معده خوب باشد
midilli نوعی اسب‌کوتاه‌قد تقریبا ببزرگی الاغ
Midilli میدللی ، نام جزیره‌ای است در غرب ترکیه که جزو خاك یونان میباشد
midye گوش ماهی ، نوعی صدف دوکپه
miğfer کلاهخود، مغفر، کلاه فلزی یازرهی
migren میگرن ، سردرد عصبی
mihanik مکانیك
mihanikî مکانیکی ، کاری‌که از روی عادت عضلات دست و اعضاء بدن انجام میشود نه از روی فکر و کمك ذهن
mihenk=mehenk محك ، سنگ محك
mihman (قد) مهمان
mihmandar مهمان‌دار
mihnet محنت ، رنج ، زحمت
mihrace مهاراجه
mihrak ۱ــ نقطه احتراق ، نقطه اصلی واساسی ۲ــ کانون‌عدسی‌ذره‌بین
mihrap محراب‌مسجد، جای‌ایستادن‌پیشنماز

mihver محور
mika میکا، سنگی شفاف ورق ورق که درمقابل حرارت و آتش مقاومت دارد
mikado عنوان پادشاهان ژاپون
mikâp=küb مکعب
mikaşist نوعی سنگ که از میکا وکوارتز بوجود آمده
mikrobiyoloji میکروبیولوژی ، علم میکروب شناسی
mikrofilm میکروفیلم ، فیلم ریز که بیشتر برای عکسبرداری کتاب و نوشتجات استعمال میشود
mikrofon میکروفون ، آلتی است در بلندگو برای انتقال دادن صدا
mikrofonik موافق میکروفن ، صدائی که توسط میکروفن خوب و زیبا شنیده میشود
mikrokok نام عمومی میکروبهائی که بشکل نقطه میباشند
mikrokozmos عالم کوچك، دنیای کوچك زبده عالم ، خلاصه عالم
mikrolitik نوعی سنگ که در ساختمان آنها ذره‌های بلور ذره‌بینی یافت میشود
mikrometre میکرومتر ، اندازه‌گیر دقیق مکانیکی
mikron اندازه یك میلیونیم متر یا یك هزارم میلی‌متر
mikrop ۱ــ میکروب ، حشره یا موجود ذره‌بینی که در هوا یا آب زندگی میکند ۲ــ شخص مضر و بدجنس
mikroplu میکروب‌دار ، آلوده به میکروب ، عفونی
mikrosefal انسانی که جمجمه‌اش در اثر عدم رشد زیاده از حد کوچك باشد
mikroskobik چیز بسیار ریز که بوسیله ذره‌بین دیده شود ، میکروسکوپی
mikroskop میکروسکوپ، ریزبین ، دستگاه ذره‌بین
miktar مقدار
mikyas مقیاس
mil ۱ــ میل ، واحد طول باندازه ۱۶۲۰ متر ۲ــ لای ، لجن ، خاك‌رسی که بعد از سیلاب باقی میماند ۴ــ میله، میل، سیخ یا میله فلزی
miladî میلادی ، مربوط به تاریخ میلاد مسیح
milât میلاد ، تولد یا میلاد مسیح که از ۷ روز بعد از آن تاریخ میلادی شروع میشود
mil çekmek به‌چشم کسی میل داغ کشیدن و کور کردن
mildiyu آفت یا مرض نباتی که بیشتر در تاکستانها و باغهای انگور دیده میشود (peronospora)
milel ملل ، ملت‌ها
milh ملح ، نمك
miligram میلی گرام ، یك‌هزارم گرام
milim=milimetre میلی‌متر ، یك دهم سانتیمتر
milis قوای سویل که پشتیبان قوای نظامی است ، نیروی بومی یا محلی
militarizm میلیتاریسم یا تسلط و نفوذ آرتش در شئون مملکت، سیاست تفوق قوای نظامی
millet ۱ــ ملت ۲ــ طایفه ، طبقه ، صنف، جنس
milletlerarası=uluslararası بین‌الملل
milletvekili نماینده مجلس شورایملی
millî ملی
millileştirmek ملی کردن ، شرکتها و امتیازات خارجی را بصورت شرکت یا سرمایه ملی درآوردن
milliyet ملیت

milliyetçi ملیت‌چی ، ملیت‌پرست
milliyetperver ملیت‌پرست
milyar میلیارد، یك هزار ملیون
milyarder میلیاردر
milyon ملیون
milyoner ملیونر
mimar معمار
mimarlık معماری
mimarî معماری، حرفه‌معماری
mimber منبر
mimik ژست وحرکت و حالات چهره شخص هنگام حرف زدن
mimlemek سوءظن آوردن ، بدبین‌شدن بواسطه یك حرکت یا حرف نامطلوب، دل چرکین شدن، نظر و غرض پیدا کردن
mimlenmek جلب بدبینی کردن ، مورد غرض و بدبینی واقع شدن
mimli مورد سوءظن واقع شده
mimoza نوعی نبات که دارای گلهای مختلف‌سفید یا بنفش‌بوده برگهای آن بشکل برگ اقاقیا است (mimosa)
minakop نوعی ماهی خوراکی
minare مناره
minder مخده ، پشتی ،تشکچه
mine ۱ـ مینا ، لعاب شیشه‌ای که روی فلزات را می‌پوشاند ۲ـ نقش خیلی ظریف و ریز ، ریز نقش، میناکاری
mine çiçeği گل مینا
minelemek میناکاری کردن
mineral مواد معدنی ، معدنی، غیرحیوانی،
mineralleştirmek بحالت فلز درآوردن (تحت تأثیر گوگرد ، آرسنیك انتیمون و امثال آن)
mineraloji معدن‌شناسی
minibüs مینی‌بوس ، اتوبوس کوچك

۱۰ـ ۱۵ نفری
minicik خیلی‌ریز ، کوچولو
minik ظریف ، خوشگل ،کوچولو وقشنگ
minimini کوچولو، خرد
minimum حداقل
minkale نقاله ، زاویه‌سنج
minnacık خیلی کوچولو و ریز
minnet منت ، احساس سنگینی یا دینی‌که انسان در مقابل یك نیکوئی در خود حس می‌کند
minnet etmek خواهش ومنت‌کردن، تمنا کردن
minnettar ممنونه ، منت‌دار ، سپاسگزار
minnoş به‌بچه‌ها یا چیزهای کوچك گفته میشود مانند ماما
minşar اره بزرگ دوسر، منشار
mintan جلیتنه یا جلیتقهٔ آستین‌دار پیراهن بدون یقه، نوعی پیراهن مردانه قدیمی
minüskül حرف کوچك درحروف لاتینی
minval منوال ، طرز ، نوع
minyatür مینیاتور ، نقش یا نوشته ریز خیلی ظریف ، نقاشی ریزه کاری روی‌کاغذ یا فلز
minyon ریز ، کوچك ، ظریف
mir (قد) میر ، امیر
miraç معراج ، عروج‌کردن ، روز ۲۷ رجب که بنا به اعتقاد مسلمانان حضرت محمد به آسمان عروج کرده ، این واقعه رامعراج گویند
miralay (قد) سرهنگ ، میرآلای
miras میراث ، ارثیه، ارث
mirasçı وارث
mirasyedi میراث‌خور ،کسی که میراث زیادی باو رسیده باشد و زیاد خرج واسراف‌کند، (مج) مسرف، مبذر
miri (قد) مال دولت ، دولتی

گربه و موشها دارای این نافه مشک میباشند

mistik سری ، درونی ، باطنی ، تصوفی ، مربوط به‌تصوف ، اهل تصوف

mistisizm تصوف ، مسلك درویشی

misvak (قد) نوعی چوب که از درخت مسواك گرفته میشده مسلمانان در قدیم و حتی اکنون با آن دندان را می‌شویند استعمال آن در اسلامیت از سنت رسول محسوب میشده نام مسواك دندان شوئی امروزه از نام‌آن‌چوب‌مسواك باقی مانده در صورتی که مسواکی که امروزه‌استعمال میشودربطی‌به‌آن مسواك ندارد

misyon هیئت نمایندگی ، شخص یا هیئتی که به مأموریت خاصی فرستاده میشود، وظیفه خاصی‌که به مامور یا هیئتی واگذار میشود

misyoner مسیونر ،کشیش یا مبلغ مذهبی مسیحی

mit اساطیر یا افسانه‌های تاریخ قدیم

mitil متیل لحاف یابالش یا تشك

miting متینگ ، نمایش دستجمعی که با راه رفتن یا اجتماع در میدانها و خیابان‌ها خواسته های خود را اعلان‌کنند یامطالبه حق‌نمایند یا به مناسبت وقوع حادثه‌ای برای جلب افکار عمومی بطور اجتماع درمعابر عبورکنندو شعار بدهند و لوحه هائی دایر به خواسته‌های خود به‌دست گرفته حرکت‌کنند

n.itoloji علم تفسیر اساطیر ، علم یا تاریخ داستانها وافسانه‌های قدیم

mitralyöz میترالیوز ، تفنگ مسلسل

miyar معیار ، میزان

miyavlamak میومیو کردن ، صدای‌گربه درآوردن (مج) با مویه و ناله

mis مشك ، مشك ، ماده‌خوشبوئی که در ناف آهوی مشك پیدا میشود

misafir مهمان

misafirhane مسافرخانه، محل مخصوصی که مسافرین مهمان را درآن پذیرائی‌میکنند، خوابگاه یامحل استراحت و پذیرائی مأمورین در مواقع مسافرت

misafirlik مهمانی ، پذیرائی

misafirperver مهمان‌نواز ، مهمان‌پرور

misak میثاق ، پیمان

misal مثال ، سرمشق

misil ۱ـ مثل، مانند ، مشابه ۲ـ مقابل، دفعه ، مرتبه ، برابر

misilleme مقابله بمثل ، قصاص

misilli شبیه ، مانند

misk=mis ۱ـ مشك ، مشك ، نافه مشك ، ماده خوشبوئی که درنافه آهوی مشك تولید میشود ۲ـ خوش‌عطر ، خوشبو ۳ـ خوب و مناسب ، عالی

miskal (قد) مثقال ، واحد وزن معادل ۵ گرم یا یك شانزدهم سیر یا بیست‌وچهارنخود، یك درهم ونیم

miskap=matkap مثقاب، متقاب، مقاب، مته ، آلت سوراخ کنی

misket ۱ـ مشك‌دار ، میوه خوش عطر مانند سیب و گلابی ۲ـ تیله ، تکه‌های سرب و فلز که درداخل بمب و شرپنل گذارده میشود

miskin مسکین ، قنبل، بی‌حس، بی‌حرکت ، ساکن

miskinhane جزام‌خانه، آسایشگاه‌جزامی‌ها

miskinlik ۱ـ جزام ، جزامی ۲ـ تنبلی ، بی‌حسی ، بی‌حرکتی ۳ـ فقیری، بی‌نوائی، بی‌چیزی

miskliler طبقه حیواناتی که دارای کیسه یانافه‌مشك میباشند ،آهو وبعضی

امروزی
modülasyon (مو) تعدیل صدا در موسیقی ، گردش از یك آهنگ به‌آهنگ دیگر
Moğol مغول
Moğolca زبان مغولی
mokasen نوعی کفش بی‌پاشنه‌بشکل چارق مردم بومی امریکا، کفش‌آخوندی، کفش بدون بند کفش
mola فاصله ، تنفس ، توقف، مکث، تفریح
mola taşı سنگهای پایه مانندکه درکنار کوچه‌ها نصب است وحمالها برای رفع خستگی بار خود را روی‌آن تکیه میدهند
mola vermek تنفس یا فاصله دادن
molas سنگ آهکی که از مخلوط‌گل رس و شن‌بحالت سخت‌شده‌تولیدمیشود
molekül مولکول ، ذره
molla ۱ــ ملا ، آخوند ۲ــ قاضی و حاکم در زمان قدیم ۳ــ (قد) طلبه یا شاگرد مکتب
moloz ۱ــ پاره‌سنگ و آجر ۲ــ (مج) آدم بی‌کاره ، چیز بی‌ارزش
moment (فیز) نیروی حرکت‌آنی ، مقدار جنبش ، مقدار قوه جسم متحرکی که اطراف مرکزی در گردش است ضرب در طول فاصله آن جسم از مرکز
monarşi حکومت پادشاهی ، حکومت یا دولتی که‌تحت اداره شخص واحد است
monogami اصول زن واحد برای مرد ، یك زنی ، وحدت زوجه
monografi نوشتن شرح مفصل درباره یك موضوع ، مطالعه تاریخی یا جغرافیائی در باب یك شخص یا یك محل
monokl عینك یك چشمی

خواهش کردن
miyop ۱ــ آدم نزدیك بین ۲ــ نزدیك بینی چشم
miyosen دوره سوم از ادوار چهارگانه طبقات‌الارض ، سومین دوره زمین شناسی
mizaç مزاج ، طبیعت ، خو
mizaçgir کسی که بر وفق خلق و خو و مزاج اشخاص رفتار میکند،خوش رفتار ، مزاج‌جو
mizah مزاح ، شوخی ، خوشمزگی
mizahçı مزاح‌نویس ، نویسنده فکاهی
mizahî فکاهی ، مربوط به‌شوخی و مزاح
mizan ۱ــ میزان ، اندازه ۲ــ ترازو ۳ــ(ریض) عمل‌امتحان چهارعمل اصلی
mizanpaj به ترتیب گذاشتن نوشته‌ها و مطالب و عکسها در صفحه مجله یا روزنامه
mizansen یك بازی یا پیس را درعرصه صحنه تاتر نمایش دادن
mizantrop مردم‌گریز، کسی که از مردم گریزان است ، گوشه‌نشین
mobilya مبل و صندلی، مبل و اثاثیه
mobilyacı مبل‌فروش یا مبل‌ساز
mobilyalı خانه مبله
moda مد
model ۱ــ مدل ، نمونه ، طرح ، الگو ۲ــ شکل ، مانند ، مثل
modelcı کسی که قالب از چوب برای ریخته‌گری درست میکند ، قالب ساز ، مدل‌ساز ، کسی که از گل یا گچ یا موم قالب برای ساختن مجسمه درست میکند
moderato (مو) ضرب به‌حرکت معتدل میان andante و allegro در موسیقی
modern مدرن ، مطابق مد جدید ، تازه ،

ماهی میگیرند
morlâşmak = morarmak کبود شدن ، بنفش شدن
morluk کبودی ، بنفشی
morotoryum مهلت عقب انداختن پرداخت قرضه،مهلت‌دادن ، عقب انداختن، استمهال
mors ۱ــ مرس ، شیرماهی ، فیل دریائی که در دریاهای قطب‌شمال زندگی میکند و گاهی طول آن تا ۷ متر میرسد، گرازماهی ۲ــ تلگراف مرس که حروف آن ازطرف مرس مخترع تلگراف ایجاد شده
morto = mort olmak (عو) مردن ، سقط شدن
mortocu (عو) کسانیکه در قبرستان به‌سر قبر مرده میروند برای پول در آوردن و ختم خواندن ، مرده‌خور
moruk (عو) پیر، فرتوت، پاتال، پیرپاتال
morula شکل ابتدائی سلول تخمذی‌حیات درموقتی که رو به‌جنین‌شدن پیشرفت میکند و بشکل توت میباشد
morumsu = morumtrak قدری کبود یا بنفش ، نزدیك به کبودی یا بنفشی
Moskof (قد) روس ، ملت روس
mosmor کبود کبود ، خیلی کبود ، بنفش کاملا بنفش
mostra نمونه ، مسطوره
mostralık نمونه‌ای که در معرض نمایش گذارده میشود
motel مهمانخانه‌های کوچك طول راه که بیشتر مسافرین اتومبیل‌دار از آن استفاده میکنند
motif یك اثر نمونه‌ای یا جزء اصلی از موضوع کلی‌ادبیات یاهنرهای‌زیبا
motor ۱ــ موتور ۲ــ موتورسیکلت یا

monolog نمایشی که فقط یك آرتیست‌یا سخنگو درصحنه بازی میکند
monopol = tekel انحصارات ، امتیاز انحصاری
monoteizm توحید ، یکتاپرستی ، عقیده پرستش خدای واحد
monotip ماشین حروفچینی که حروف را جدا جدا می‌ریزد ، مونوتایپ
monoton یك‌نواخت ، یك آهنگ ، یك سیاق ، یك نسق ، بدون تنوع
monsenyör در قدیم عنوان شاهزاده‌های مسیحی‌بوده اکنون‌عنوان اشخاص بزرگ دینی مسیحی میباشد
montaj جمع کردن وسوار کردن ماشین‌آلات و کارخانجات
monte etmek جمع و سوار کردن و جای خود نصب کردن‌قطعات‌ماشین‌آلات و دستگاهها
mor کبود ، بنفش
moral روحیه ، اخلاق ، عادت ، خلق ، حالت روحی و معنوی
morarmak کبودشدن ، بنفش شدن
morartı کبودی ، نشانه کبودی یا کبود شدن که در اثر ضربه حاصل‌شود
morfem (دس) پسوندها یا حروف الحاقی که به‌آخر کلمات اضافه‌شده معانی کلمات را تغییر میدهد ، لاحقه اشتقاق در دستورزبان
morfin مرفین ، جوهرافیون‌یا تریاك
morfinoman مرفینی ، مبتلا یا معتاد به مرفین
morfoloji ۱ــ (طب) مطالعه شکل‌ظاهری اجسام زنده ۲ــ (دس) مطالعه ساختمان و شکل کلمات
morg محلی که مردگان رابرای‌کالبدشکافی درآنجا میگذارند برای تشخیص هویت یا علت مرگ آنها
morina نوعی ماهی که از کبد آن روغن

قایق موتوری وامثال آن
motosiklet موتور سیکلت
mototren ترن یاقطار موتوری که بجای لکموتیو بخاری با موتور دیزل حرکت میکند
motris واگن الکتریکی ، تراموای الکتریکی
mozaik موزائیك ، ملاط سمنتی مخلوط با سنگ ریزه مرمر سفید یا رنگارنگ، سنگهای مربع یا به شکلهای هندسی دیگر که پهلوی هم‌چیده‌برای تزئین‌دیوار یاسردر و غیره بکار میبرند
mozak بچه‌خوك
muaccel بی‌وعده، بی‌مهلت، فوری، معجل
muacciz عاجز کننده ، اذیت کننده ، ناراحت کننده
muaddel تعدیل یافته ، تعدیل و تعویض شده
muadele=denklem (ریض)معادله‌ریاضی
muadelet هم‌ترازبودن،هم‌ارزش یا هم‌عیار با چیزی بودن ، معادل بودن
muadil هم‌تراز ، هم‌ارزش ، دارای ارزش یا تراز مساوی
muaf معاف ، عفوشده ، بخشوده ، بخشیده شده
muafiyet ۱ـ بخشودگی، معاف‌بودن،معاف شدن،بخشیده‌شدن ۲ـ مصونیت در مقابل میکروب یا مرض
muahede معاهده ، پیمان
muaheze ۱ـ مؤاخذه ۲ـ تنقید،سرزنش
muahhar مؤخر ، بعدی ، مربوط به‌زمان اخیر ، اواخر
muakkip تعقیب کننده ، شخصی که در دوایردولتی کارهارا تعقیب میکند
mualece=tedavi معالجه،مداوا، تداوی
muallak معلق ، آویزان
muallel معلل ، معلول ، معیوب ، ناقص ، عیب یا نقصان‌دار
muallim=öğretmen (قد)معلم، آموزگار
muamelât معاملات ، جریان و تشریفات اداری
muamele ۱ـ معامله ، رفتار ۲ـ اصول و تشریفات ۳ـ داد و ستد
muamma معما ، کار یا کلامی که معنی آن پوشیده باشد
muammer مسن ، پیر، دارای عمر زیاد، معمر
muannit لج‌باز ، عناد کننده
muaraza معارضه ، مجادله ، مقابله کردن
muarefe آشنائی ، یکدیگر را شناختن ، معارفه ،آشنا شدن
muariz معارض ، مخالف ، طرف مقابل
muarra عاری ، خالی ، مبرا
muasır معاصر، هم‌دور ، هم‌زمان
muaşaka معاشقه ، عشق‌بازی ، عشق‌ورزی
muaşeret ۱ـ معاشرت ، با هم دوستی و آمیزش کردن ۲ـ آداب‌معاشرت
muattal بیکار ، معطل ، بیهوده ، تنبل
muattar معطر ، خوشبو ، عطردار
muavenet معاونت ، یاری ، کمك
muavin معاون ، دستیار ، کمك
muavveç معوج ،کج‌شده ، خمیده
muayede (قد) باهم عید دیدنی کردن
muayene معاینه ، ازنظر گذراندن، بازدید
muayenehane مطب دکتر، محکمه‌طبیب
muayyen معین ، معلوم ، مشخص
muayyeniyet معینیت ، معلوم ومعین‌بودن
muazzam معظم ، پرعظمت، خیلی بزرگ
muazzep معذب ، گرفتار رنج و عذاب و شکنجه
muazzez خیلی‌عزیز وگرامی ، ارجمند ، پرعزت ، معزز
mubah مباح ، جایز ، چیزی که درشرع نه امر شده باشد و نه‌نهی
mubayaa مبایعه ، خریداری ، خرید و

فروش کردن باهم
mubayaacı خریدار، خریدکننده ، مأمور خرید
mubit مؤبد ، پیشوای روحانی زردشتی
mucibince بموجب ، بنابر
mucip موجب ، سبب ، علت
mucir موجر ، صاحب‌خانه ، کرایه دهنده ، اجاره دهنده .
mucit موجد ، ایجادکننده
muciz موجز ، کلام مختصر
mucize معجزه
mucur خرده‌ریزهٔ‌زغال، خرده‌ریز بدرد نخور
muço وردست یا شاگرد مهمانخانه یا میخانه ، کارگر کوچك یا شاگرد کوچك در کشتی
mudi مودع ، مشتری بانك ، ودیعه‌گذار درحساب بانك
mudil معضل ، مبهم ودرهم ، مشکل، سخت
mufarakat (قد) ۱ــ جدائی ۲ــ طلاق
mufassal مفصل ، باتفصیلات
mufla ظرف گلی که چیزی را برای گرم کردن در آن ریخته توی کوره میگذارند تا آن‌چیز باشعله‌آتش تماس مستقیم پیدا نکند
mugaddi مغذی ، چیزی که مواد غذائی زیاد داشته باشد
mugalâta مغالطه، دلیل‌سست وغلط‌آوردن، کسی را به غلط انداختن
muganni مغنی ، آوازه‌خوان ، مطرب
muganniye زن آوازه‌خوان یا مطرب
mugayeret مغایرت، تفاوت‌داشتن ، خلاف هم‌بودن
mugayir مغایر ، متفاوت ، ناجور، مخالف
muğbeçe (ادب) پسربچه‌ای که درمیخانه خدمت میکند
muğber مغبر ، مکدر ، دلتنگ ، دلگیر
muğfil اغفال کننده ،گول‌زننده ، مغفل
muğlak مغلق ، مفصل ، پیچیده ، مشکل ،

بسته
muhabbet ۱ــ محبت ، دوستی ۲ــ مصاحبهٔ دوستانه ، اختلاط
muhabbetçiçeği اسپرك، نوعی گل‌میخك (redesa odorata)
muhabbetkuşu نوعی پرنده قفس شبیه طوطی که محل اصلی‌آن استرالیا میباشد به جفت خود زیاد علاقه دارد رنگ‌آن‌سبز وخاکستری و زرد مخلوط و دمش دراز میباشد
muhabbet tellâlı دلال محبت ، جاکش
muhabere مخابره ، مکالمه بوسیله‌تلگراف یا تلفن ، مکاتبه
muhabereci (نظ)صنف مخابرات‌درآرتش
muhabir مخابر یا مخبر مطبوعاتی ، خبر دهنده
muhaceret=göç مهاجرت ، هجرت
muhacim مهاجم ، هجوم کننده
muhacir=göçmen مهاجر
muhaddep=dışbükey محدب،برآمده، کوژ
muhaddis محدث ، عالم علم حدیث
muhafaza حفظ ، محافظه ، نگاهداری ،
muhafazakâr محافظه‌کار
muhafazakârlık محافظه‌کاری ، حفظ رسوم قدیم
muhafız محافظ ، نگهبان
muhakeme ۱ــ تفکرمنطقی، در ذهن و هوش خود چیزی را بررسی و محاکمه کردن ۲ ــ محاکمه ، دادرسی
muhakkak محقق، مسلم ، بدون‌شك
muhakkik تحقیق‌کننده ، رسیدگی‌کننده
muhal محال ، غیرممکن ، ناشدنی
muhalefet مخالفت ، ضدیت ، ستیزه‌کاری
muhalefet partisi حزب‌مخالف‌درمجلس
muhalif مخالف ، ضد ، برخلاف
muhallefat آثار یا نوشته‌های باقی‌مانده

از اسلاف و نیاکان

muhallet مخلد ، ابدی ، دائمی

Muhammedî محمدی ، مسلمان

muhammen تخمین‌شده ، تقریبی، تخمینی

muhammes ۱ پنج‌تائی ، پنج ضلعی ۲ــ شعری که هر بند آن پنج مصراع باشد

muhammin ارزیاب ، تقویم‌کننده ، قیمت‌گذار

muharebe محاربه ، جنگ ، حرب

muharip جنگنده ، جنگ‌آور ، محارب

muharref محرف ، تحریف شده ، تغییر یافته

muharrem محرم، نام ماه‌اول تقویم قمری

muharrer تحریر شده ؛ نوشته شده

muharrik محرك، حرکت دهنده ، (مج) تحریك‌کننده ، برانگیزاننده

muharrir=yazar نویسنده ، محرر

muharriş چیزی که‌خارش میاورد ، خارش آورنده ، خراش دهنده

muhasamat مخاصمات ، جنگ ، دشمنی، پیکار

muhasara محاصره ، دور کردن

muhasebat محاسبات ، حسابداری

muhasebe محاسبه ، کارهای مربوط به حساب

muhasebeci حسابدار ، محاسب

muhasebecilik حسابداری ، کار محاسباتی یا محاسبه‌ای

muhasım مخاصم ، دشمنی‌کننده ، پیکار کننده

muhasip=sayman محاسب ، حسابدار

muhasiplik=saymanlık حسابداری ، محاسبات ، اداره حسابداری ،کار حسابداری

muhassala نتیجه ، حاصل

muhassas مخصص ، تخصیص داده شده ، مخصوص

muhassasat مبالغ تخصیص داده شده ، حقوق و اجرت‌ها

muhassenat محسنات ، خوبی‌ها

muhat ۱ــ محاط، دور کرده شده، احاطه شده ۲ــ مخاط ، آب بینی

muhatap مخاطب ، طرف مقابل درصحبت یا نوشته ،کسی که‌باو خطاب‌میشود

muhatara مخاطره ، خطر ، تهلکه

muhataralı خطرناك ، پرخطر

muhavere محاوره ، گفتگو کردن ، پاسخ‌دادن به یکدیگر

muhavvel محول ، عوض‌شده، تحول یافته

muhavvile=transformatör (قد) ترانسفورماتور

muhayyel مخیل ، خیال‌کرده شده ، توهم شده ، تخیل شده

muhayyer ۱ــ مخیر، اختیاری، حق‌خیار داده شده ۲ــ آهنگی است در موسیقی ترکی قدیم

muhayyile مخیله ، قوه تخیل و تصور

muhbir مخبر ، خبر دهنده ، کسی که راجع به کاری یا شخصی بمقامات مربوطه راپورت میدهد

muhik محق ، ذیحق ، حق‌دار

muhil مخل ، اخلال‌کننده ، خلل رساننده

muhip محب ، دوست ، دوست دارنده

muhiş موحش ، وحشتناك ، ترسناك

muhit محیط ، احاطه‌کننده ، دور ، جوار، اطراف

muhit yapmak محیط دوستی تولید کردن ، دوست و آشنا گردآوردن

muhkem محکم ، قرص ، سخت ، سفت ، استوار

muhlis مخلص ، دوست پاك وبی‌ریا

muhnik مخنق ، خفه‌کننده ، اختناق‌آور

muhrik محرق ، سوزاننده

muhrip ۱ــ مخرب ، خراب کننده ۲ــ کشتی ناوشکن

محسن ، احسان کننده ، صاحب احسان ، نیکوکار **muhsin**

محتاج ، نیازمند **muhtaç**

۱ــ مختار ، اختیاردار ۲ــ کدخدا، بزرگ محله، ریش‌سفید محل **muhtar**

مختاریت، مختار بودن، استقلال‌داخلی (حکومت) **muhtariyet=özerklik**

مختص ، مخصوص ، اختصاص‌یافته **muhtas**

مختصر ،کوتاه ، کم ، خلاصه **muhtasar**

مختصراً ، بطور خلاصه **muhtasaran**

محتضر، کسی که درحالت احتضار است ، حالت دم مرگ **muhtazır**

محتکر ، احتکار کننده **muhtekir**

مختل ، خلل‌دار ، بهم‌خورده **muhtel**

مختلف ، جورواجور ،گوناگون **muhtelif**

مختلس ، اختلاس کننده ، مأموری که مال دولت را حیف و میل میکند **muhtelis**

مختلط ، مخلوط ، آمیخته **muhtelit**

محتمل ، ممکن‌الوقوع ، احتمال‌دار **muhtemel**

محترم ، شایان احترام ، حرمت‌دار **muhterem**

مخترع ، اختراع کننده **muhteri**

محترق ، سوخته **muhterik**

حریص ، طماع **muhteris**

محترز ، احتراز کننده ، پرهیز کننده **muhteriz**

محتشم، با احتشام، باحشمت ، باجلال ، باشکوه **muhteşem**

محتوا ، آنچه در داخل چیزی باشد **muhteva**

محتوی ، احتواکننده ، احاطه کننده ، حاوی **muhtevi**

محتویات ،آنچه در داخل چیزی است **muhteviyat**

اخطاریه ، یادداشت **muhtıra**

محی ، احیاءکننده ، زنده کننده **muhyi**

مأمور احضار در محکمه ، پیشخدمت یا مباشر یا مأموری که دم در اطاق محکمه عدلیه می‌ایستد و طرفهای دعوا را با صدای بلند صدا میزند که درحضور محکمه حاضر شوند **muhzır=mübaşir**

معین ، کمک‌کننده ، اعانت کننده ، یار و مددکار **muin**

سرباز وظیفه‌ای که متکفل دیگری بغیر ازخود برای عائله‌اش باشد، کمک‌دار **muinli**

دهاتی یا دهقان روسی **mujik**

مقعر ، کاو ، توگود **mukaar=içbükey**

۱ــ مقابله ، روبرو شدن ۲ــ تطبیق، دو چیز را با هم برابر یا تطبیق کردن **mukabele**

قاری قرآن که در مسجد اکثراً درماه رمضان بصدای‌بلند قرآن می‌خواند **mukabeleci**

مقابل ، ضد ، روبرو **mukabil**

مقدم ، پیش افتاده ، آنکه جلوتر است **mukaddem**

مقدمات درمنطق **mukaddemat**

مقدمه ، دیباچه، پیش‌درآمد **mukaddeme**

مقدر،نصیب، قسمت، سرنوشت **mukadder**

مقدرات ، سرنوشت **mukadderat**

مقدس ، منزه **mukaddes**

مقدسات ، چیزهای مقدس **mukaddesat**

قافیه‌دار ، مقفا،شعر قافیه‌دار **mukaffa**

مقلد ، تقلیدکننده **mukallit**

باقاعده ، معلوم، تغییرناپذیر، ثابت **mukannen**

۱ــ مقارنت ، قرین شدن ، بهم نزدیك شدن ، بهم پیوستن ۲ــ قرینهٔ هم بودن **mukarenet**

مقارن ، هم‌زمان ، نزدیك **mukarin**

مقرر ، قرارداده شده **mukarrer**

mukarrerat مقررات ، قرارها، تصمیمات
mukaseme مقاسمه ، تقسیم بندی ، بخش کردن
mukasseten باتقسیط ، قسطی
mukassi تنگ‌وتاریك، خفه، دلتنگ کننده
mukatele مقاتله ، کشت و کشتار همدیگر را کشتن ،کار زار کردن
mukattar مقطر ، تقطیر شده ، قطره‌قطره چکیده شده
mukavele مقاوله ، قرارداد ، کنترات
mukavelename قرارداد ، کنترات ، پیمان
mukavemet مقاومت ، ایستادگی ، تحمل
mukavim مقاوم ، مقاومت کننده ، پابرجا
mukavva مقوا
mukavves مقوس ، قوس‌دار ، کمانی ، منحنی ، خمیده
mukavvi مقوی ، تقویت کننده، نیرودهنده
mukayese مقایسه، چیزی را باچیزدیگر قیاس کردن
mukayyet ۱ــ مقید ، پابند ، درقید وبند ۲ــ قید شده ، ثبت شده
mukayyi مقی ، قی‌آور ، غثیان یا استفراغ‌آور
mukayyit قید یا ثبت کننده ، ماشین یا مامور ثبت اوراق
mukdim مصر ، باثبات ، دلیر ، پرجرأت
mukim مقیم ، کسی که درجائی اقامت یا سکونت دارد
mukni مقنع ، قانع کننده
mukriz قرض‌دهنده ، وام‌دهنده
muktaza مقتضی ، لازم ، اقتضا کننده
muktazi مقتضی ، لازم ، ایجاب کننده
muktebes مقتبس ، اقتباس کننده ، گرفته شده، أخذ شده
mukteda مقتدا ، پیشوا
muktedir مقتدر ، توانا ، باقدرت
muktesit مقتصد، صرفه‌جو

mulaj قالب‌گیری ، قالب‌ریزی ، قالب مومی یاگچی
mum ۱ــ موم ۲ــ شمع ۳ــ شمع که واحد لامپ چراغ برق است
mumaileyh مومی‌الیه ، مشارالیه
mumcu ۱ــ شمع‌فروش ، شمع‌ساز ۲ــ درقدیم به‌صنف سربازانی که تفنگ فتیله‌ای بکار میبردند گفته میشد ۳ــ عنوان یکی‌از دوازده افسری که کانون ینی‌چری را تشکیل دادند ، مؤسسین کانون ینی‌چری
mumya مومیا ، ماده
munafık منافق ، مفسد ، غیرصمیمی
mundar مردار ، ناپاك ، ملوث ، نجس
munfasıl منفصل ، جدا شده
munhasır منحصر ، مخصوص ، انحصاری یافته ، حصر داده شده ، محدود
munhasıran منحصراً ، فقط
munis مونس ، همدم ، انس‌گرفته شده
munkabız منقبض، جمع‌شده ،گرفته‌شده ، کسی که‌یبوست یاخشکی معده‌دارد
munkalip منقلب ، بهم‌خورده ، برگشته
munkati قطع یابریده شده، گسسته، منقطع
munsif منصف ، باانصاف ، عادل
munsifane منصفانه ، باعدالت
muntazam منظم ، منتظم، بانظم و ترتیب
muntazır منتظر ، مترصد ، چشم‌براه
munzam منضم ، پیوسته ، ضمیمه شده
murabaha مرابحه، ربح‌گرفتن ، معامله پولی با گرفتن ربح
murabahacı رباخوار ، نزول بگیر
murabba ۱ــ مربع ، چهارگوشه ۲ــ مربا
murabıt نام دسته‌ای از دراویش در افریقای شمالی ، مرابط
murabıtkuşu نوعی مرغ شبیه لك‌لك
murafaa مرافعه ، دعوی درمحکمه تمیز

نماینده ، نماینده مجاز murahhas
۱ــ مراقبت ، کنترل ، نظارت murakabe
۲ــ حالت سکون و حضوردرونی
و خلسهٔ دراویش
مراقب ، مراقبت کننده ، murakıp
ناظر خرج ، مفتش حسابها
نوعی ماهی شبیه مارماهی‌درنده و murana
خطرناك که گوشت خوراکی لذیذ
دارد
مرصع ، جواهر نشان murassa
مراد ،آرزو ، کام ، مقصد murat
مردار ، نجس murdar=mundar
مورث ، ارث یا میراث گذارنده ، muris
کسی که ازاو ارث باقی مانده
مرتد ، از دین اسلام murtat=mürtet
برگشته
مصدق ، تصدیق شده musaddak
مصادمه ، بهم‌خوردن ، صدمه musademe
زدن بهمدیگر
مصادره ، مال کسی را ضبط musadere
کردن
مصادف، تصادف کرده، روبروشده musadif
مصحف ، قرآن musaf=mushaf
دست دادن ، دست دردست musafaha
هم گذاردن ، دست همدیگر را
فشار دادن
تصفیه‌شده ، صاف وخالص ، مصفا musaffa
مصاحبه ، گفتگو، باهم صحبت musahabe
کردن
مصحح ، تصحیح شده musalıhah
مصحح ، تصحیح کننده ، کسی musahhih
که غلط های کتاب یا نوشته‌ای را
بگیرد و تصحیح کند
مصاحب ، دوست ،هم‌صحبت musahip
مسمای بادنجان که با گوشت musakka
و قیمه سرخ میشود ، سبزیجات که
باپیاز و قیمه سرخ میشوند
مصالحه ،آشتی، باهم‌صلح کردن musalaha

مصلا ، مصلی ، جای نماز ودعا musalla
سنگی که جنازه را روی‌آن musalla
گذارده برمرده نماز میگذارند
مسلط ، تسلط یافته، چیره شده ، musallat
ناراحت کننده
کسی‌که مرتباً پنج‌وقت نمازخود musalli
را اداء نماید ، نمازخوان
مصمم ، تصمیم‌گرفته musammem
دولابچه یا گنجه بزرگ توی musandıra
دیواری برای‌گذاردن رختخواب
و غیره
۱ــ صنعت‌کارانه ، ماهرانه musanna
ساخته شده ۲ــ (مج) تصنعی ،
مصنوعی
مصنفات ، نوشتجات ، musannefat
چیزهای تصنیف شده یا تألیفات
آثار قلمی
مصنف ، تصنیف کننده .کتاب musannif
نویس ، طبقه بندی‌کننده
اصابت‌شده ، گرفتار ، دچار مرض musap
یاآفت شده ، مصاب
کشتی ، پهلوانی ، با هم کشتی musaraa
گرفتن ، گلاویز شدن
مصرح ، صریح ، واضح ، آشکار musarrah
مصور ، عکس‌دار musavver
نقاش ، صورتگر musavvir
موسوی ، یهودی Musevî
مصحف، قرآن Musıhaf=Musaf
مصیبت ، رنج ، بدبختی . سختی، musibet
(مج) بدشگون
موسیقی musiki
موسیقی‌دان، موسیقی‌شناس musikişinas
۱ــ اصابت‌کننده ۲ــ درست . musıp
صحیح ، مناسب
مصر اصرارکننده musir
دعای تعویذ . دعائی که بدست یا muska
سینه می‌بندند برای حفظ از زخم
چشم و غیره (محرف نسخه)

متعصب ، تعصب‌دار . کسی که mutaassıp
بواسطه دوست داشتن یا نفرت
داشتن ازچیزی یاکسی چشم‌بسته
حکم غیر عادلانه بر له یا علیه
بدهد ، طرفداری، کسی که دین و
ملت خود را زیاد ترجیح داده
نسبت به دین یا ملیت دیگری
دشمنی و خصومت داشته باشد
متکبر . کسی که خود را mutaazzım
بزرگ شمرد
مطابقت . تطابق . توافق mutabakat
مطابق . موافق . برابر mutabık
باهم موافق بودن . mutabık kalmak
مطابق بودن با هم
(محرف از موی تاب) اصنافی که mutaf
از موی بز توبره و امثال آن
می‌بافند
طلب‌ها . خواهشها mutalebat
زن طلاق‌داده‌شده mutallaka
باطنطنه . با شکوه و جلال . mutantan
محتشم
پرانتز . هلالین (که‌جمله‌معترضه mutarıza
درآن نوشته میشود)
متهدی . مباشر . کسی که کاری mutasaddi
را شروع یا مباشرت کند
۱ــ متصرف . کسی که مالی mutasarrıf
یا چیزی را درتصرف خود دارد
۲ــ(قد)مقامی پائین رازاستاندار
و بالاتر از فرماندار درتشکیلات
عثمانی
مصور ، تصویر کرده شده . mutasavver
خیال کرده شده
متصوف . اهل تصوف . صوفی. mutasavvıf
درویش مسلك
معمولی ، عادت‌شده mutat
دکتر دروغی . حقه‌باز ساختگی. mutatalıbıp
کسی که بدون داشتن صلاحیت طبی
خود را طبیب شمرد
، نسخه دعانویس
مصلحانه . از راه صلح و صفا muslihane
موسلین . پارچه نازك نقشه‌دار ، muslin
لباس زنانه
شیرآب musluk
جیب‌بری که در مسجد muslukçuluk
جیب‌بری میکند. یعنی وقت‌وضوء
گرفتن که دم شیر آب مردم کت
خود را میکنند آن جیب برها
کار خود را انجام میدهند
باد موسمی یا نوبتی نه درجنوب muson
آسیا و اقیانوس هند ششماه از
یکطرف و ششماه از سمت دیگر
میوزد
۱ــ مصطلح . اصطلاح شده mustalah
۲ــ پر از اصطلاحات بغرنج ،
مغلق و پر از لغت های سخت ،
صحبت لفظ قلم
مضطر. تنگ‌دست . گرفتار. ناچار mustar
مضطرب . پراضطراب . پرغم mustarıp
مستطیل. چهارگوشه‌ای که طولش mustatil
بیشتر از عرض باشد
۱ــ مشما. مشمع ۲ــ بارانی muşamba
مشمائی یا غیرآن
منشار . اره بزرگ دو سر muşer
ازگیل muşmula
۱ــ مشت ۲ــ مشته . آلت فلزی muşta
مشابه که درکفاشی و صحافی بکار
میرود ۳ــ آلت فلزی مشبك
که برای مشت زدن انگشتها را
داخل آن میکنند
با مشت زدن muştalamak
(قد) مژدگانی . مژدگانی muştu=müjde
مژدگانی دادن muştulamak
خوشی . سعادت mut
۱ــ اطلاع یا علم مقدماتی برای وصول mûta
به نتیجه ۲ــ اعطاء شده . داده
شده

mutavaat اطاعت ، فرمانبرداری کردن ، سر فرود آوردن
mutavassıt ۱ــ دلال ، واسطه معاملات ۲ــ متوسط ، وسط ، میانه
mutavattın متوطن ، کسی که درجائی توطن کند یابطور دائم اقامت کند
mutazammın متضمن ، شامل ، حاوی . چیزی را تضمین کردن
mutazarrır متضرر ، زیان یاضرر دیده
mutbak مطبخ ، آشپزخانه
muteber ۱ــ معتبر ، بااعتبار ، مهم ۲ــ رایج و مرعی (درقانون)
mutedil معتدل ، میانه ، متوسط
mutekit معتقد ، عقیده‌مند
mutemet معتمد ، قابل اعتماد
mutena قابل اعتناء ، قابل اهمیت ، معتنا ، فوق‌العاده
muterif معترف ، اقرار و اعتراف کننده
muteriz معترض ، اعتراض کننده
mutezile معتزله ، نام‌فرقه‌ای ازاسلام
muthike (قد) تاتر یا نمایش کمدی و خنده‌آور
muti مطیع ، منقاد ، اطاعت کننده ، فرمانبردار
mutlak مطلق ، بدون قید
mutlaka مطلقاً ، حتماً
mutlakiyet استبداد ، اداره مطلقه
mutlu مسعود ، خوشبخت ، سعادتمند ، خوشوقت
mutluluk سعادت ، خوشبختی
mutmain مطمئن، خاطرجمع ، آسوده‌خاطر
mutsuz بدبخت ، بی‌طالع
mutsuzluk بدبختی ، بی‌طالعی
muttali مطلع ، بااطلاع ، باخبر ، با معلومات
muttarit بی‌درپی ، مرتب ، پشت سرهم
muttasıf متصف ، دارای صفتی بودن
muttasıl وصل بهم ، چسبیده ، متصل

اتصال داشته ، بهم پیوسته
muvacehe روبروشدن ، مواجهه
muvafakat موافقت ، همراهی ، توافق کردن
muvaffakiyet موفقیت، نیل ، توفیق
muvaffakiyetli باموفقیت ، موفقت‌آمیز
muvaffakiyetsiz بدون‌موفقیت، بی‌نتیجه
muvafık موافق، همراه، سازگار ، مناسب
muvahhit موحد ، یکتاشناس ، مؤمن بخدای یگانه
muvakkat مدت کم و محدود ، موقت
muvakkatan موقتاً ، برای مدت موقت
muvasala ارتباط ، مواصله ، رسیدن ، واصل شدن
muvazaa سازش قبلی ، تبانی ، مواضعه
muvazat موازات
muvazene موازنه ، هموزن شدن ، تعادل
muvazanesiz بدون موازنه، بدون تعادل
muvazi موازی ، متوازی
muvazzaf وظیفه‌دار ، موظف
muvazzaf hizmet خدمت نظام‌وظیفه
muvazzaf subay افسر دائمی ، کسی که شغل افسری داشته باشد
muvazzah واضح ، آشکار ، روشن
muylu دسته یاگیره توپ جنگی
muz موز
muzaaf مضاعف ، دوبرابر
muzaf (دس) مضاف
muzaffer مظفر ، پیروز ، ظفریافته
muzafunileyh (دس) مضاف‌الیه
muzari (دس) مضارع ، فعلی که بر زمان حال و استقبال دلالت کند
muzip (محرف معذب) آزار دهنده ، اذیت کننده، شیطنت‌کننده ، شوخ مردم‌آزار ، (عو) شیطان
muzir مضر ، ضرردار ، زیان‌آور
muzlim مظلم ، تاریك
muzmahil مضمحل ، محوشده ، ازبین‌رفته،

مغلوب و نابود شده
muztar=mustar مضطر ، پریشان ، مجبور
muztarip=mustarip مضطرب. پرغم ، پراضطراب
mübadele مبادله . ردوبدل . تعویض
mübadil نام ترکهائی که بجای ساکنین یونانی در ترکیه ازیونان به‌ترکیه آمدند. مبادله شونده
mübahase مباحثه ، باهم بحث کردن
mübalağa مبالغه ، اغراق گوئی . غلو
mübalağacı اغراق گو ، مبالغه گو لاف زن ، گزاف گو
mübalağalı پرمبالغه ، پر اغراق
mübarek مبارك ، فرخنده ، خجسته، گاهی هم درمقام سرزنش گفته میشود
mübareze مبارزه ، جنگ و جدال ، زد وخورد
mübaşeret اقدام بکاری کردن ، مباشرت ، بکاری دست زدن یا شروع کردن
mübaşir پیشخدمت یا دربان یا مباشری که دم درب محکمه عدلیه‌طرفها را با صدای بلند صدا میکند
mübayenet مباینت ، ازهم جدا و باهم مخالف بودن ، اختلاف ، تباین
mübayin مباین ، مخالف ، ضد همدیگر
mübdi ایجادکننده ، ابداع کننده ، مبدع
mübeccel گرامی ، محترم ، بزرگ شمرده شده ، مبجل
müberra تبرئه‌شده . پاك شده ، مبرا
müberrit مبرد ، خنك کننده ، سرد کننده
mübeşşir مبشر ، بشارت دهنده ، مژده دهنده
mübeyyin مبین ، بیان کننده ، آشکار کننده ، تبیین کننده
mübeyyiz پاکنویس کننده
mübrem مبرم ، ضروری ، حتمی ، واجب
mücadele مجادله، نزاع، باهم‌جدال کردن

mücahede ۱ــ مجاهده. سعی وکوشش و اعتمام ۲ــ با هم جنگ کردن
mücahit مجاهد . کسی که برای‌مقصد دینی جد وجهد یا جنگ کند
mücamaa جماع کردن
mücaveret مجاورت . نزدیکی. همسایگی
mücavir مجاور . همسایه
mücazat مجازات . جزادادن
mücbir مجبر . اجبار کننده ، مجبور کننده
müceddet تازه نو . کارنکرده
müceddit تازه کننده ، تجدید کننده
mücehhez مجهز . تجهیزشده . بسیج‌شده
mücellâ مجلا . مجلی . جلا داده شده
mücellit=ciltçi جلدکننده . صحاف
mücerrep تجربه شده ، امتحان شده ، آزموده
mücerret ۱ــ آنچه‌که منزه از ماده باشد. مجرد، مطلق ۲ــ صرف، تنها ۳ــ عزب ، مرد بی‌زن
mücessem مجسم . جسم پیدا کرده
mücevher جواهر آلات . سنگ قیمتی ، گوهر
mücevherci جواهر فروش
mücmel مجمل . خلاصه . کوتاه ، مختصر
mücmelen مجملا . بطور اجمال وخلاصه
mücrim مجرم ،گناهکار ، تقصیرکار
mücver نوعی خوراك که با قیمه و پیاز سرخ شده وبا تخم‌مرغ و جعفری پخته میشود
müçtehit مجتهد ، عالمی که مسائل شرعیه از قران و حدیث استنباط کند
müçtemi مجتمع ، گردهم‌آینده ، اجتماع کرده
müdafaa=savunma مدافعه . دفاع
müdafi مدافع ، دفاع کننده
müdahele مداخله ، دخالت
müdahene مداهنه ، چاپلوسی ، تملق
müdahin مداهن. چاپلوس، متملق، (عو)

بادمجان دورقاب‌چین
müdana (عو) (محرف از مداهنه)
مداهنه ، منت
müdara مدارا ، سازگاری ، با کسی
به‌نرمی معامله و گذشت کردن
müdavat=tedavi معالجه و تداوی
müdavele مداوله ، تداول، ردوبدل کردن
müdavi دواکننده ، تداوی کننده
müdavim مداوم ، پیروی کننده ، ادامه
دهنده
müddea مدعا ، موضوع ادعا ، مدعی
müddeabih=dava konusu مدعابه ،
مدعی به ، خواسته
müddei=davacı مدعی ، ادعاکننده ،
دادخواه
müddeialeyh=davalı مدعی‌علیه ،
کسی که دعوا علیه او اقامه شده
müddeiumumi=savcı دادستان ،
مدعی‌العموم
müddet مدت ، وقت و زمان معین
müdebbir مدبر ، باتدبیر ، با فکر ،
عاقبت‌اندیش
müdebdep بادبدبه ، باطنطنه
müdekkik مدقق ، بادقت ، کسی که در
امری موشکافانه دقت کند
müdellel مدلل، بادلیل ، بابرهان، ثابت
شده با دلیل و برهان
müderris (قد) مدرس ، درس دهنده در
مکتب یا دارالفنون قدیم
müdevven مدون، تدوین‌شده، جمع‌آوری
وتدوین شده
müdevvenat قوانین ومقررات جمع‌آوری
و تدوین شده
müdevver گرد ، مدور
müdrik مدرك ، ادراك کننده
müdrike مدرکه ، ملکه ادراك ، قوه فهم
و درك

müdrir ادرار آورنده (محرف مدر)
müdür مدیر ، رئیس ، اداره کننده
müdüriyet مدیریت
müdürlük=müdüriyet مدیری،مدیریت
müebbet مؤبد ، ابدی ، دائمی
mueccel مهلت‌دار ، وعده‌دار ، مدتی
عقب‌انداخته شده ، مؤجل
müeddep مؤدب ، با ادب ، باتربیت
mueddi موجب ، باعث ، مسبب ، ایجاب
کننده ، ضرورت آورنده
müellefat مؤلفات ، تألیفات ، آثار قلمی
müellif مؤلف ، تألیف‌کننده ، نویسنده
آثار قلمی
müellim المناك . دردناك ، درددار، مؤلم
müemmen در امن و امان ، در امنیت
müennes مؤنث
müesses تأسیس یافته
müessese مؤسسه ، بنگاه
müessif مؤسف ، اسف‌آور ، اسفناك
تأسف‌آور
müessir مؤثر، تأثیردار
müessis مؤسس ، تأسیس‌کننده
müevvel مؤول ، تأویل یافته ، تفسیر و
تاویل شده
müeyyet مؤید ، تائید شده
müeyyide قدرت اجراء ، پشت‌بند ،
مؤیده
müezzin مؤذن ، اذان‌دهنده
müfekkire قوه تفکر
müferrih فرح‌آور ، تروتازه کننده
müfessir تفسیر کننده ، مفسر
müfettiş مفتش ، بازرس ، تفتیش‌کننده
müfit ۱ــ مفید ، بافایده ۲ــ افاده ،
مفید فایده مستفاد
müflis مفلس تهی‌دست ، ورشکسته
müfredat ۱ــ مفردات، جزئیات ، اجزاء
اقلام جزء ۲ــ پرگرام درس
müfret مفرد ، یگانه ، تنها ، واحد

müfrez افراز شده ، جداشده ، مفرز
müfreze (نظ) دسته یا شعبه‌ای که از یك واحد نظامی تفریق و جدا کرده میشود
müfrit مفرط ، افراط‌کننده ، ازحد گذشته ، بسیار و فراوان
müfsit مفسد ، تباه‌کننده ، فسادکننده
müftakir ۱ــ مفتقر ، فقیر ۲ــمحتاج ، نیازمند
müftehir مفتخر ، سرافراز
müfteri مفتری، افتراکننده، تهمت زننده
müfteris حیوان وحشی ، درنده
müfti مفتی
müftülük کار یامقام یا ادارهٔ مفتی ، مفتی بودن
mahendis مهندس
mühendishane نام مدرسه توپچی و مهندس نظامی درقدیم
mühendislik مهندسی
müheykel هیکل‌دار ، درشت‌و پرهیکل
müheyya مهیا ، آماده ، حاضر
müheyyiç مهیج ، هیجان‌آور
mühim مهم ، پراهمیت
mühimmat مهمات، آلات وادوات‌جنگی
mühimsemek اهمیت دادن ، مهم‌شمردن
mühlet مهلت ، وعده ، فرجه
mühlik مهلك ، هلاك‌کننده ، کشنده
mühmel مهمل ، بیهوده و بیکاره
mühre ۱ــ گلوله کوچك گرد و سوراخ‌دار شیشه‌ای‌یاسفالی، مهره ۲ ــ پوست کرم دریائی ۳ ــ منجوق شیشه‌ای ۴ ــ آلت پرداخت یا صیقل کاغذ
mühtedi ۱ــمهتدی، راه‌راست‌یافته ۲ــ کسی که‌ازدین‌دیگروارددین‌اسلام‌شود
mühür مهر
mühürdar مهردار
mühürlemek مهر کردن ، مهر گذاشتن ،
mühürlenmek مهرشدن
mühürlü مهرشده ، مهردار
mühür mumu لاك‌مهر
müjde مژده ، بشارت
müjdeci مبشر ، مژده دهنده
müjdelemek مژده‌دادن ، بشارت‌دادن
müjdelik مژدگانی
mükâfat مکافات ، پاداش
mükâleme مکالمه ، باهم گفتگو کردن
mükâtebe مکاتبه ، بیکدیگر نامه یا مکتوب نوشتن
mükedder مکدر ، کدورت یافته، تنگدل
mükellef موظف ، وظیفه‌دار ، مکلف
mükellefiyet تکلیف‌برعهده داشتن
mükemmel مکمل ، تمام‌کمال ، کامل . تکمیل شده
mükemmeliyet کامل شدگی ، مکملیت
mükerrem مکرم ، عزیزوگرامی، محترم
mükerrer مکرر ، تکرار شده
mükevven تکوین یافته ، بوجود آمده
mükevvenat کون ومکان ، وجودات
mükeyyifat مواد کیف‌آور ، مواد مخدره،
mükrim مکرم ، اکرام‌کننده ، مهمان‌نواز
müktesebat مکتسبات ، علوم‌کسب شده
müktesep مکتسب ، کسب شده ، بدست آورده شده
mülahaza ملاحظه ، اندیشه ، مراقبت
mülahazat ملاحظات ، ملاحظه‌ها
mülâhham آدم چاق ، گوشتالو
mülâkat ملاقات ، باکسی روبرو شدن ، دیدارکردن ، ملاقات کردن
mülâki ملاقی ، روبرو شده ، بهم‌رسیده ، بهمدیگر برخورد کرده
mülâyemet ملایمت ، نرمی ، خوشخوئی
mülâyim ملایم ، نرم ، سازگار
mülâzım (قد) ۱ــ نوآموز، شاگرددفتر یاکارگاه ۲ــ (نظ)ستوان،نایب

تحصیل آن به اقساط به دولت بپردازد

mülzem ملزم، ساکت شده که نتواند جواب بدهد

mülzim ساکت کننده در جواب، کسی که طرف را مجاب و ملزم نماید

mümanaat ممانعت، جلوگیری، بازداشتن، منع کردن، مانع‌شدن

mümarese ممارست، تمرین کردن

mümas (ریض) مماس، خط تماس یافته

mümasil مماثل، شبیه، مثل، مانند

mümaşat مماشات، مدارا، باهم‌راه‌آمدن

mümbais منبعث، برانگیخته، منتج، منجر

mümbit منبت، سبز کننده، رویاننده، پرحاصل، انبات کننده

mümessil نماینده

mümeyyiz ۱ــ ممیز، تمیزدهنده، خوب را از بد تشخیص دهنده ۲ــ ممیز امتحانات، ممتحن ۳ــ مامور اداره که نوشته‌جات را تصحیح میکند

mümin مؤمن، باایمان، (مج) مسلمان

mümkün ممکن

mümkün mertebe حتی‌الامکان، تا حد امکان

mümtaz ممتاز، برجسته، عالی، برگزیده، دارای برتری ومزیت

mümteni ۱ــ امتناع کننده، خودداری کننده ۲ــ ممتنع، محال غیرممکن

mümteziç ۱ــ ممتزج، مخلوط، آمیخته‌شده ۲ــ موافق، جورآمده

münacat مناجات، رازونیاز بدرگاه خدا

münadi جارچی، ندا کننده، منادی

münaferet منافرت، ازهم نفرت داشتن

münafese پسندیدن نفس خود ودشمنی با دیگران

münafi منافی، برخلاف، مخالف، ضد

mülemma (ادب) ۱ــ ملمع، شعری که قسمتی از آن فارسی یا ترکی و بقیه زبان دیگرباشد ۲ــ اندوه، آلوده، مالیده

mülevven رنگارنگ، رنگی، ملون

mülevves ملوث، آلوده، کثیف

müleyyin ملین، نرم کننده، لینت دهنده

mülga ملغی، ملغا، الغاشده، لغو شده، فسخ شده

mülhak ۱ــ ملحق، تابع، چسبیده، پیوسته، الحاق شده ۲ــ افسر در قرارگاه نظامی

mülhakat ملحقات، ضمائم، حوالی و اطراف

mülhem الهام شده، ملهم

mülhit ملحد، بی‌دین، خدانشناس، منکر خداوند

mülk ملك، مال، دارائی، قلمرو، مالی که در تصرف انسان باشد

mülkî غیرنظامی، سویل، شخصی

mülkiye ۱ــ طبقه سویل، طبقه غیرنظامی ۲ــ (قد) مدرسه‌عالی‌علوم‌سیاسی، مکتب ملکیه

mülkiyet ملکیت، مالکیت، صاحب بودن

mülteci ملتجی، پناه برده؛ التجا کننده

mültefit ملتفت، توجه کننده، التفات کننده، لطف کننده

mültehip چرك کرده، التهاب کرده، ملتهب

mülteka محل تلاقی

mültemes باپارتی، پارتی‌دار، توصیه وسفارش شده

mültemis پارتی، توصیه وسفارش کننده

mültezem ۱ــ توصیه وسفارش شده ۲ــ لازم شمرده شده

mültezim ۱ــ پارتی، پشت، توصیه و سفارش کننده ۲ــ درقدیم‌شخصی که وصول مالیات را بطورمقطوع به‌مبلغی تعهد مینموده که بعد از

münakalât حمل و نقل ، مناقلات
münakale حمل و نقل ، نقل و انتقال
münakasa=eksiltme مناقصه
münakaşa مناقشه ، مباحثه ، مذاکره ، گفتگو
münakis منعکس ، انعکاس یافته
münakit منعقد ، بسته شده ، انعقاد یافته
münasebat مناسبات ، روابط
münasebet ۱ــ مناسبت ، علاقه ، ربط ، بستگی، رابطه ۲ــ شایستگی ،
münasebetli شایسته ، بجا ، متناسب ، با مناسبت
münasebetsiz نامناسب ، نابجا ، بی‌معنی ، بی‌مناسبت
münasebetsizlik حرکت نابجا، بی‌تربیتی، بی‌مناسبتی
münasip مناسب ، بجا ، شایسته، فراخور، متناسب
münasip görmek مناسب‌شمردن یادیدن
münavebe مناوبه ، تناوب ، به نوبت کشیك دادن
münazaa منازعه، نزاع ، جدال، زدوخورد
münazara مناظره
müncemit منجمد، یخ‌بسته ، یخ شده
müncer منجر ، منتج ، کشیده شده
müncezip منجذب ، جذب شده
münci منجی ، نجات دهنده
mündefi مندفع ، دفع شده
mündemiç مندمج ، مشتمل ، داخل شده
münderecat مندرجات ، چیزهای درج شده ، نوشته شده‌ها
münderiç مندرج ، نوشته شده، درج شده
münderis مندرس ، کهنه، فرسوده بی‌اثر شده
münebbih بیدارکننده ، آگاه کننده
müneccim (قد) ۱ــ منجم، ستاره‌شناس ۲ــ طالع بین ، فال‌بین
münekkit منقد ، تنقید کننده

münevver (مج) ۱ــ منور، پرنور ۲ــ روشن فکر ، تحصیل‌کرده
münevvim خواب‌آور ، نوم‌آور ، منوم
münezzeh ۱ــ منزه ، پاکیزه، پاك ۲ــ دور ، برکنار از بدی‌ها
münfail رنجیده ، آزرده، متأثر
münfek منفك ، جدا شده
münferiden منفرداً ، بتنهائی
münferit منفرد ، تنها ، جدا ، یکه
münfesih فسخ‌شده ، لغوشده ، باطل شده
münhal ۱ــ منحل، حل شده ، آب شده ۲ــ محل خالی برای کار
münhani منحنی ، خمیده
münharif منحرف، ازراه راست خارج‌شده
münhat ۱ــ منحط، انحطاط یافته ، پست‌شده ۲ــ زمین پست‌وپائین
münhedim منهدم ، ازبین‌رفته ، ویران ، خراب ، انهدام یافته
münhemik منهمك ، ساعی وسرگرم شده درکاری
münhezim منهزم، مغلوب، شکست خورده
münir منیر ، روشن ، نورانی
münkariz منقرض، ازبین‌رفته، نابود شده
münkasim منقسم، تقسیم شده، بخش شده
münkat منقاد ، مطیع ، فرمانبردار
münker منکر ، کارناپسند زشت ، کار ناشایسته
münkesir شکسته ، منکسر
münkeşif کشف شده ، منکشف
münkir انکارکننده ، منکر
münselip سلب شده ، منسلب
münşerih خوشحال ، خوشوقت ، انشراح یافته ، منشرح
münşi منشی ، کاتب ، نویسنده
müntahabat منتخبات ، انتخاب شده‌ها ، دست چین‌شده‌ها ، برگزیده‌ها
müntahap منتخب، انتخاب‌شده ، برگزیده
müntakil منتقل ، انتقال یافته

müntakim انتقام‌گیرنده ، منتقم
münteha منتها ، پایان ،آخر ، نهایت
müntehi منتهی ، به‌آخررسیده
müntehip انتخاب‌کننده ، منتخب
müntehir انتحار کننده ، کسی که خودکشی کند
müntesip نسبت داده شده ، منتسب
münteşir منتشر، انتشاریافته ، پراکنده
münzevi منزوی، گوشه‌نشین، انزواکننده، گوشه‌گیر
müphem مبهم ، نامعلوم ، نامعین
müphemiyet پیچیدگی، نامعلومی، ابهام
müpteda ۱ــ مبتدا ، آغاز شده ۲ــ (دس) فاعل درجمله اسمیه
müptedi مبتدی ،آغازکننده ، تازه‌کار
müptelâ مبتلا ،گرفتار
mübteni مبتنی ، بناشده ، براساس چیزی قرارگرفته
müptezel مبتذل ، پیش پا افتاده ، خوار و ناپسند
müracaat ۱ــ مراجعه ، عریضه دادن ، توسل ، تقاضا کردن ۲ــ محل اطلاعات و مراجعات
müradif مترادف ، مرداف ، پشت سرهم آمدن، کلمه‌ای‌که در معنی شبیه کلمه دیگرباشد
mürahik پسری‌که تازه به‌حدبلوغ رسیده باشد ، مراهق
mürai ریاکار، سالوس ، دورو
mürailik ریاکاری، ظاهرسازی ، دوروئی
mürdesenk اکسید طبیعی سرب ، مردار سنگ ، مرده‌سنگ
mürdüm نوعی‌آلوسیاه‌کوچک جهت مربا
mürebbi مربی ، معلم ، تربیت کننده
mürebbiye مربی زن ، معلمه سرخانه ، مربیه
müreccah مرجح، برتر، ترجیح داده‌شده
müreffeh مرفه ، در رفاه بوده ، راحت

mürekkebat ترکیب شده‌ها
mürekkep ۱ــ ترکیب شده ۲ــمرکب، جوهر
mürekkepbalığı نوعی ماهی خوراکی‌که برای‌حفظ‌خود رنگ سیاهی‌مانند مرکب ازخود درآب‌منتشرمیکند
mürettebat اعضاء وکارگران یا نفرات یك کشتی یا طیاره
mürettep ۱ــ مرتب، منظم ۲ــ ترتیب داده شده ، حاضر شده قبلی
mürettip ۱ــترتیب‌دهنده ۲ــحروفچین چاپخانه
mürettiphane محل‌حروفچینی درمطبعه
mürevviç مروج، رواج دهنده ، طرفدار، ترویج‌کننده
mürit مرید، پیرو یا شاگرد شیخ طریقت
mürsil مرسل، فرستنده، ارسال‌کننده
mürşit مرشد ، پیشوا ، رهبر معنوی
mürteci مرتجع ،کهنه پرست
mürtefi مرتفع ، بلند
mürtekip ۱ــ مرتکب ، ارتکاب‌کننده ، بزهکار ۲ ــ رشوت خــوار مرتشی
mürtesem (ریض) مرتسم ، رسم شده ، نقش شده ، ترسیم شده
mürteşi مرتشی ، رشوت‌گیرنده
mürtet=murtat مرتد، ازاسلام برگشته
mürur مرور ، عبور ،گذشتن
müruruzaman مرور زمان
mürüvvet مروت ، انصاف ، جوانمردی
mürüvvetli بامروت ، با انصاف
mürüvvetsiz بی‌مروت ، بی‌انصاف
mürver نوعی نبات یا درخت‌کوتاه ، اقسطنی (Samcus migra)
müsaade اجازه ، اذن، رخصت
müsaadekâr اغماض‌کار، بردبار،بامدارا
müsabaka=yarışma مسابقه، کنکور

müsabık=yarışmacı مسابقه دهنده ، شرکت کننده‌درمسابقه، مسابقه‌چی
müsademe مصادمه ، تصادم و تصادف کردن ، زد وخورد کردن، جنگ کردن
müsadere=musadere مصادره ، مال کسی را بزور ضبط کردن
müsadif=musadif مصادف ، باهم برخوردن ، روبرو شده
müsait مساعد ، موافق ، جور
müsakkafat بناها یا جاهای سقف‌دار
müsalâha باهم صلح وآشتی کردن ، مصالحه
müsalemet مسالمت ، صلح وآشتی
müsamaha مسامحه ، مداراکاری ، بردباری و اغماض ، خوب تلقی کردن ، عدم تعصب
müsamahakâr مسامحه‌کار، کسی که کار را با اغماض و بردباری تلقی کند
müsamere ۱ــ مسامره ، شب را با صحبت و افسانه گفتن بـا هم گذراندن ۲ــ نمایشی که بچه‌های مدرسه ترتیب میدهند و درصحنه بازی میکنند
müsavat مساوات ، برابری
müsavi مساوی ، برابر
müsebbip مسبب ، باعث
müsecca (ادب) مسجع، قافیه‌دار (درنثر)
müseccel ۱ــ مسجل ، تسجیل شده ، تثبیت شده ، ثبت شده ۲ــ اسم درآورده درسابقه بد ، سابقه‌دار شده
müseddes ۱ ــ شعر شش مصراعی ۲ــ شش ضلعی
müsekkin مسکن ،آرام‌کننده ، دوای تسکین کننده
müsellâh مسلح ، کسی که اسلحه با خود حمل کند

müsellem مسلم ، قطعی ، بی‌شبهه
müselles=üçgen (ریض) مثلث،سه‌گوشه
müsèllesat=trigonometri (ریض) مثلثات
müselsel بی دریی ، بهم پیوسته ، پشت سرهم ، پیوسته بطور زنجیر ، مسلسل
müsemma مسما ، اسم داده شده ، نامیده شده
müsevvit ۱ــ مسوده‌نویس ۲ــ منشی که زیردست مفتی خدمت میکند
müseyyip لاابالی ، لاقید ، بی‌دقت ، مهمل ، اهمال‌کار ، بی‌بند وبار ، مسیب
müshil مسهل، دوای کارکن ، داروی ملین
müsin=yaşlı پیر ، مسن ، سالخورده
müskirat مسکرات ، مشروبات
müskit ساکت کننده، اقناع کننده
müslim مسلم ، مسلمان
müslüman مسلمان
müsmir مثمر ، پرثمر ، فایده‌دار
müsnedünileyh (دس) مسندالیه
müsnet (دس) مسند
müspet ۱ــ مثبت ، اثبات شده ۲ــ (دس) فعل‌مثبت،(فیز) الکتریك مثبت‌درمقابل‌منفی ۴ــ (ریض) رقم بالاتر از صفر
müsrif مسرف ، اسراف‌کننده ، ولخرج
müstacel مستعجل ، فوری
müstafi مستعفی ،کسی که استعفا کرده‌باشد
müstağni مستغنی ، غیرمحتاج ، چشم و دل سیر
müstağrak مستغرق، فرو رفته درآب ، غوطه‌ور شده
müstahak مستحق ، درخور ، سزاوار
müstahdem خدمتگزار ، پیشخدمت ، مستخدم
müstahfiz درقدیم کسانی راکه بمداز ۴۰

مصرف کننده
müstehzi ، استهزاء کننده ، مستهزی
مسخره کننده
müstekreh مستکره ، زشت ، کریه
müstelzim ۱ ـ ستلزم ، ایجاب کننده
۲ـ تحصیلدار مالیات در قدیم
müstemi مستمع ، شنونده ، گوش کننده
müstemirren مستمراً ، دائماً
müstemleke=somürge ، مستملکه
مستعمره
müstenit مستند ، استناد کننده
müstenkif استنکاف کننده ، خودداری
کننده در رای ، مستنکف
müstensih استنساخ کننده
müsterih مستریح ، راحت ، آسوده‌خاطر
müstesna مستثنی ، استثناء شده
müsteşar ۱ـ معاون وزیر ۲ـ مستشار
یا رایزن سفارت
müsteşarlık ۱ـ معاونت وزارت ۲ـ
رایزنی یا مستشاری سفارت
müsteşrik مستشرق ، شرقشناس ، خاور
شناس
müstetir مستتر ، پوشیده ، پنهان
müstevi=düzlem مستوی ، سطح صاف
و هموار
müstevli مستولی،استیلایافته، چیره‌شونده
müstezat ۱ـ افزون شده ۲ـ (ادب)
منظومه یا شعری که بعد از بیت
بلندآن یك مصراع کوتاه منظوم
بیاورند
müsvedde مینوت ، چرك نویس ، سیاهه،
مسوده
müşaara مشاعره
müşabehet ، بهم شباهت داشتن، مسابهت
شبیه بودن بهمدیگر
müşabih مشابه ، شبیه ، مانند
müşahedat مشاهدات ، دیدنی‌ها
müşahede ، نگریستن ، دیدن ، مشاهده

سالگی بخدمت سربازی میگرفتند
müstahil مستحیل، محال ، غیرممکن
müstahkem مستحکم ، محکم ، قرص ،
سخت ، استوار ، سفت
müstahsen مستحسن ، خوب ، نیکو ،
پسندیده
müstahsil استحصال کننده، تولید کننده ،
عمل‌آورنده
müstahzar ۱ ـ داروهای حاضر شده ،
اسپسیالیته ۲ـ کار یا چیز حاضر
و آماده شده
müstait مستعد ، با استعداد
müstakar مستقر ، جای گرفته ، استقرار
یافته
müstakbel مستقبل ، آینده ، آتی
müstakil مستقل ، آزاد و مختار ، سرخود
müstakim مستقیم ، راست
müstakriz قرض کننده ، مستقرض ،
استقراض کننده ، وام‌گیرنده
müstamel مستعمل ، کهنه ، کارکرده
müstamere=sömürge مستعمره ،
مستملکه
müstantik=sorgu yargıcı بازپرس،
مستنطق
müstear ۱ـ مستعار ، عاریه ۲ـ نام
آهنگی در موسیقی ترکی
müstebat مستبعد ، بعید ، دور
müstebit مستبد ، خودرای
müstecir=kiracı مستأجر ، اجاره‌دار،
کرایه نشین
mustefit مستفید ، استفاده کننده ، فایده
گیرنده
müstehap مستحب ، درشریعت کردن
کاری که از نکردنش بهتر باشد
müstehase فسیل،آثاروبقایای موجودات
زنده قدیمی
müstehcen مستهجن، زشت، ناپسند
müstehlik مستهلك، استهلاك کننده ،

müştemil مشتمل ، شامل ، حاوی ، احاطه کننده
müştemilât اجزاء ، ملحقات ، جزئیات ، محتویات
müşterek مشترك، شراکتی
müştereken مشترکاً، بااشتراك یکدیگر، شریکی
müşteri ۱ــ مشتری ، خریدار ۲ــ ستاره مشتری
müşür=müşir (قد) مشیر ، مارشال
müt'a متعه ، صیغه ، نکاح موقت
mütabaat متابعت ، پیروی ، اطاعت
mütalaa ۱ــ مطالعه ، بررسی، رسیدگی ۲ــ خواندن کتاب وغیره ۳ــ فکر ، نظریه
mütareke متارکه ، ترك کردن یا خاتمه دادن به جنگ توسط طرفین
müteaddi ۱ ــ (دس) متعدی ۲ــ متجاوز ، تعدی کننده
müteaddit متعدد ، بسیار ، دفعات
müteaffin متعفن ،گندیده، بدبو
müteahhir ۱ ــ متأخر ، بعدی ،آخری ۲ــ جدید ، اخیر
müteahhit مقاطعه کار ،کنتراتچی
müteakiben متعاقباً ، بالاخره
müteakip متعاقب ، ازپی آینده ، بعد از یا پس از
müteallik متعلق، مربوط ، علاقمند
müteammim حالت عمومیت پیداکرده ، مربوط به عموم
müteammit عمدکننده ، قصد دارنده ، کسی که عمداً کاری بخواهدبکند
mütearife قاعده کلی ، قضیه کلی ، قضیه بدیهی در منطق یا ریاضیات
müteayyiş گذران کننده ، متمیش ، زندگی کننده
mütebahhir متبحر ، بسیار دانا ، بسیار عالم

نگاه کردن
müşahhas مشخص، معین ، معلوم
müşahit مشاهد، شاهد، بیننده ، ناظر
müşareket مشارکت ، شرکت کردن
müşarünileyh مشارالیه
müşavere مشاوره ، با هم مشورت کردن
müşavir مشاور ، رایزن ، مستشار
müşavirlik رایزنی ، مستشاری
müşebbeh (ادب) مشبه ، شبیه و مانند شده ، مانند هم
müşebbehünbih (ادب) مشبه‌به ، تشبیه کرده شده به‌آن
müşeddide قوت یا شدت دهنده ، مشدده
müşekkel پرقواره ، پرهیکل
müşerref مشرف ، شرف یافته
müşevveş مشوش ، مغشوش ، آشفته
müşevvik مشوق ، تشویق کننده
müşfik مشفق ، دلسوز ، مهربان
müşir=mareşal (قد) مارشال ، بالاتر از ارتشبد ، بالاترین رتبه‌نظامی
müş'ir ۱ــ مشعر ، حاکی ۲ــ عقربك ساعت یا قطب‌نما و غیره
müşkül مشکل ، سخت ، دشوار
müşkülât مشکلات ، سختی‌ها ، اشکالات
müşküle نوعی انگور شبیه‌انگور ریش‌بابا
müşkülpesent مشکل پسند
müşrik مشرك ، کسی که برای خدا شریك فرض کند، کسی که به‌خدایان‌متعدد عقیده داشته باشد
müştagil مشتغل، کسی که صاحب‌شغلی‌باشد، کسی که مشغول بکاری باشد
müştail مشتعل، شعله‌ور، برافروخته
müştak مشتق ، اشتقاق یافته
müştâk مشتاق، پراشتیاق
müştehî مشتهی ، اشتهاآور، اشتها بازکن
müştehir مشتهر ، مشهور ، شهرت‌یافته، معروف
müşteki مشتکی ، شکایت کننده ، شاکی

باقیمانده ، بقیه mütebaki
بارز ، آشکار ، واضح mütebariz
متبصبص ، متملق، چاپلوس، مداهن mütebasbıs
متباین ، ضد هم ، مخالف یکدیگر، ناجور mütebayin
تبدیل شده، متبدل، بی‌ثبات، بیقرار ، متغیر ، دمدمی مزاج mütebeddil
۱ــ متبلور ، بشکل بلور درآمده ۲ ــ روشن شده ، صراحت پیدا کرده mütebellir
متبسم ، تبسم کننده mütebessim
متجانس ، هم‌جنس ، جور mütecanis
متجاسر، جسارت کننده،متجاوز mütecasir
متجاور ، تجاوز کننده mütecaviz
شجاع ، باجلادت mütecellit
۱ــ متجسس ، تجسس کننده، فضول ۲ــ کنجکاو mütecessis
متجزی ، تجزیه شده ، خرد شده، تقسیم شده ، جزء جزء شده mütecezzi
دایر بر اینکه ، مربوط به ، متعلق به mütedair
متداول ، معمول ، مرسوم mütedavil
mütedavil sermaye=döner sermayeسرمایه‌گردان، تنخواه‌گردان
متدین ، دین‌دار mütedeyyin
متأهل ، دارای اهل وعیال ، زن و بچه‌دار müteehhil
متألم ، غمناك ، دردمند müteellim
تأمل کننده ، فکر کننده ، با فکر müteemmil
متأنی ، دوراندیش ،کسی که با تأنی ودقت کارروحرکت کند müteenni
متأسف ، متأثر müteessif
۱ــ متأثر، تأثیریافته ۲ــ غصه خورده müteessir
متأذی، اذیت کشیده ، متأثر müteezzi
متفاوت ، متغیر ، فرق‌دار mütefavit

متفکر ، فیلسوف mütefekkir
متفنن، صاحب‌فن‌وعلم وهنر، کسی که دارای علوم و صنایع گوناگون باشد mütefennin
چیزی‌که از چیز دیگرجدا شده باشد ، فرع جدا شده müteferri
متفرق،پراکنده، جورواجور، مختلف müteferrik
۱ــ پولی که برای خرید چیزهای‌جزئی‌متفرقه کنارگذارده شده باشد ، مصرف متفرقه ۲ــ درکلانتری یا پلیس شعبه متفرقه که به تقصیرهای جزئی یا خلاف رسیدگی میکند müteferrika
پوسیده ، فاسدشده ، خراب و متعفن شده mütefessih
زورمند ، ظالم ،گردن‌کلفت (غلبه‌کننده) mütegallibe
متغیر ، تغییرپذیر mütegayyir
متحجر ، بحالت سنگ درآمده ، سنگ شده mütehaccir
متحکم ، حکم‌کننده ، زورآور mütehakkim
متخالف ، ضد mütehalif
عجله‌کننده، باشتاب و عجله زیاد mütehalik
متحلی ، آراسته ، مزین mütehalli
متحمل ، بردبار ؛ صبور mütehammil
متحرك ، حرکت‌کننده ، جنبنده müteharrik
تحصیل شده ، حاصل شده ، بدست‌آمده mütehassıl
متخصص ،کارشناس mütehassıs
متحسر ، درحسرت بوده mütehassir
محظوظ ، خوشوقت ، متحسس ، پر از احساسات mütehassis
متحاشی ، تحاشی کننده ، خودداری‌کننده ، پرهیز و دوری mütehaşi

کیف کننده
mütemadi متمادی ، مدت طولانی، پشت سرهم ، مدام
mütemadiyen متمادیاً، مرتباً ، مدام
mütemarız متمارض ،کسی که خود را به‌بیماری بزند
mütemeddin متمدن ، با تمدن
mütemekkin متمکن ، جای‌گرفته ، ساکن یا مقیم شده
mütemerkiz متمرکز ، تمرکز یافته
mütemerrit متمرد ، عاصی ، نافرمان ، سرکش
mütemevviç متموج ، موج‌دار ، موج زننده
mütemmim متمم،تمام کننده ، کامل کننده، بقیه
mütenahi متناهی، به‌انتها رسیده ، به پایان رسیده
mütenaim متنعم ، نعمت یافته ، به‌نعمت رسیده
mütenakıs متناقص ، نقص داشته ،کاهش یافته ، کمبودی داشته
mütenakız متناقض ، ضد یکدیگر ، برخلاف یکدیگر ، یك کلمه یا حرف که کلمه یا حرف دیگر را نقض کند
mütenasip متناسب ، باتناسب ، مناسب یکدیگر
mütenavip متناوب ،آنچه به نوبت بیاید
mütenazır روبرو، مقابل همدیگر،متناظر
mütenebbih متنبه ،آگاه وهشیار ، تنبیه شده ، بیدار شده
müteneffir متنفر ، نفرت داشته
müteneffiz متنفذ ، با نفوذ
mütenekkir کسی که خود را طوری نشان دهد که شناخته‌نشود، تبدیل لباس یا قیافه نموده ، ناشناس ، متنکر
mütenekkiren بحال ناشناس ، با تبدیل

کننده
mütehaşşit کسی که قوای خود را جمع میکند ، (نظ) تمرکزدهنده‌قوای نظامی در مرز یا جبهه ، متحشد
mütehavvil متحول، عوض شونده، بی‌قرار و بی‌ثبات
mütehayyil متخیل، تفکر و تخیل کننده
mütehayyir متحیر ، مبهوت ، حیران ، سرگردان
mütehayyiz ۱ــ حائز شده ، چیزی که جا یامکانی‌را اشغال کند، متحیز
۲ــ اعیان ، صاحب جاه ومقام ، متشخص
mütehevvir خشمناك ، غضبناك ، عصبی، عصبانی
müteheyyiç متهیج، پرهیجان
mütekabil متقابل ، دوطرفی
mütekabiliyet متقابلیت، تقابل ، حال یا حرکت دوطرفه
mütekait—emekli بازنشسته ، متقاعد
mütekallis جمع شده ، سفت شده ، شق شده (یك عضو بدن) ، کش‌آمده (متقلص)
mütekâmil متکامل ، کامل شده
mütekasif متکاثف ، غلیظ ، شدید ، سفت و سخت
mütekatı متقاطع ، دوچیز که همدیگر را قطع کنند
mütekebbir متکبر ، مغرور
mütekellim ۱ــ متکلم ، صحبت کننده ، گوینده ، حرف زننده
۲ــ عالم علم کلام
mütelâşi پرتلاش ، پرهیجان ، دستپاچه
mütelatım متلاطم ، پرتلاطم ، پرموج
mütelevvin متلون ، رنگ‌برنگ ، رنگارنگ ، (مج) بی ثبات دمدمی مزاج
mütelezziz متلذذ ، لذت برنده ،

و مطالعه کننده
متوافق، باهم موافق mütevafık
متوحش ، وحشت زده ، mütevahhiş
ترسیده
متوقف ، ایستاده ، موقوف ، mütevakkif
منوط و مربوط ، بستگی داشته
متوالی ، پشت سرهم mütevali
۱ــ متوسط ، میانه ۲ــ mütevassıt
واسطه ، میانجی
متوطن ، وطن گرفته ، mütevattın
مقیم و ساکن شده
متواضع ، فردتن ، (مج) mütevazı
مختصر ، ناقابل
متوازن ، هم وزن، هم‌میزان ، mütevazin
متناسب
متوجه ، به سمتی توجه müteveccih
داشته ، به طرفی توجه نموده یا
سمت گرفته
متوفی ، فوت شده ، وفات mütevefffa
یافته ، مرحوم
متوهم ، وهم‌دار ، کسی که mütevehhim
دچار وهم وخیال باشد
متوکل، توکل کننده، با توکل mütevekkil
متولی ، سرپرست املاك موقوفه، mütevelli
سرپرست ملك یا کار یا مؤسسهٔ وقفی
متولد، زائیده شده، تولدیافته، mütevellit
حاصل و تولید شده
مسلول، دچار مرض سل یا ورم mütevverrim
متیقظ، بیدار ، (مج) آگاه ، müteyekkız
با خبر ، مواظب
متزاید، زیاد شده mütezayit
متزلزل، ناپایدار، تکان‌خورنده mütezelzil
متذبذب، مذبذب ، دودل ، mütezepzip
متردد ، مشوش
مدهش ، دهشت‌آور ، وحشتناك ، müthiş
ترس‌آور
متقی ، پرهیزکار müttaki
متفق ، هم رأی müttefik

لباس یا تبدیل قیافه یا تبدیل
اسم ، متنکراً
متنوع ، گوناگون mütenevvi
مترادف، ردیف هم، دو کلمه‌ای müteradif
که دارای معنی مشترك باشند
مترافق ، با رفاقت یا موافقت müterafik
همدیگر ، بحالت اتفاق
متراکم ، انبوه، رویهم جمع müterakim
شده، توی هم رفته
مترقی ، پیشرفته ، ترقی müterakki
یافته، ترقیخواه
مترجم mütercim
متردی ، فاسد شده، پست‌شده، mütereddi
خراب شده
متردد ، دودل ، بی‌تصمیم ، mütereddit
دارای شك و شبهه
مترنم ، کسی که درحالت müterennim
ترنم و آوازخوانی است
کسی که بکاری دست اندازد یا mütesaddi
کاری را تصدی کند ، کسی که
بکاری تشبث یا توسل کند،
موافق‌هم، هم‌آهنگ، متوافق ، mütesanit
دو نفر که باهم جورو موافق باشند
متساوی ، مساوی هم بودن mütesavi
متسلی ، تسلی یافته mütesselli
(قد) تحویل گیرنده عایدات mütesellim
یا مالیات در قدیم ، تحصیلدار
عایدات
متسلسل، مسلسل، پشت سرهم müteselsil
متشابه ، شبیه یکدیگر müteşabih
متشبث ، آدم زرنگ کارآمد، müteşebbis
زرنگ
متشکل ، تشکیل یافته müteşekkil
متشکر، سپاسگزار müteşekkir
متشرع ، کسی که به دین و müteşerri
شریعت خود بستگی‌داشته باشد ،
دین‌دار
متتبع ، تتبع کننده ، تحقیق mütetebbi

جنس‌درجمع باافزون کردن‌قیمت
موزه müze
مذهب ، تذهیب‌کاری شده müzehhep
استاد تذهیب‌کار müzehhip
مذکر müzekker
اخطار ، تذکره ، احضاریه ، müzekkere
یادداشتی که به مقامات مربوط
یا مقام بالاتر نوشته میشود
۱ــ اشیائی‌که مناسب‌موزه باشد، müzelik
(مج) چیزهای کهنه و فرسوده ،
آنتیك
مزور ، سخن چین ، نمام müzevir
سخن‌چینی، نمامی،دوبهم زنی müzevirlık
مذیل ، ذیل‌دار ، حاشیه‌دار، müzeyyel
ضمیمه‌دار
مزین ، زینت یافته müzeyyen
مزعج ، ازعاج کننده ، مصدع ، müziç
تصدیع‌دهنده ،کسل وخسته کننده
موزیك ، موسیقی ساز و آواز müzik
موزیکال ، همراه با موسیقی ، müzikal
موافق موسیقی
موزیسین ، موسیقی‌دان ، müzisyen
نوازنده، سازنده یانویسنده قطعه
یا اثر موسیقی
مزمن ، مداوم ، مرض کهنه müzmin
مزمن یا مداوم یا müzminleşmek
کهنه شدن

متهم ، کسی‌که زیر اتهام یا تهمت است müttehem
متحد müttehit
مواجهه ، روبرو کردن müvacehe
موکل، کسی‌که برای‌خود وکیل müvekkil
معین‌کند
مولد ، تولیدکننده müvellit
مورخ ، تاریخ نویس müverrih
موسوس ، وسوسه‌دار ، متوهم ، müvesvis
متردد
توزیع کننده ، تقسیم کننده ، müvezzi
موزع پست، نامه‌رسان
میسر ، ممکن ،آسان müyesser
مظاهرت، پشتیبانی ،کمك ، müzaheret
اعانت ، طرفداری
کمك‌کننده، پشتیبان müzahir
مزخرفات،چیزهای‌بی‌ارزش، müzahrefat
آشغال ، خس و خاشاك
مذاکرات،گفتگوها، صحبت‌ها müzakerat
مذاکره ، صحبت ، گفتگو ، müzakere
امتحان شفاهی که معلم در ضمن
درس میکند ، درس حاضر کردن
شاگردهای مدرسه با همدیگر
مبصر یا سرپرست محصلین müzakereci
درمدرسه شبانه
تضییق ، سختی ، تنگدستی ، müzayaka
بی‌پولی
مزایده ، فروش müzayede—artırma

N

N'n ن، هفدهمین حرف الفبای ترکی

na—nah (عو) کلمه ندا مانند، بیا ، بگیر

naaş نعش ، جسد

naat ۱ــ نعت ، ستایش ، وصف کردن کسی یا چیزی به نیکی ۲ــ شعر مدحیه در وصف حضرت محمد

nabız نبض

nacak تبردسته کوتاه هیزم شکنی

naçar ناچار ، ناگزیر

naçiz ناچیز ، بی‌ارزش ، ناقابل

nadan نادان ، بی‌شعور ، کسی که طرز خوب حرف زدن را نمیداند

nadas زیر و رو کردن زمین یا شخم اولیه جهت اینکه علفهای هرزه وبقایای گیاه بصورت کود تبدیل و برای کاشت حاضر شود

nadide نادر ، کمیاب، دیده نشده

nadim نادم ، پشیمان

nadir نادر ، کمیاب

nadiren بندرت ، ندرتاً

naehil بی‌اطلاع، بدون صلاحیت، بی‌تجربه

nafaka معاش ، گذران ، مخارج زندگی ، معیشت یا خرج ، نفقه یا مخارج زندگی که برای زن مطلقه یا طفل ترك شده پدر از طرف محکمه عدلیه تعیین میشود

nafakalanmak گذران ، معیشت یا مخارج زندگی را اداره کردن

nafi نافع ، سودمند ، با منفعت

nafia vekâleti—bayındırlık bakanlığı وزارت فوائد عامه یا وزارت عمران و آبادی

nafile ۱ــ بی‌فایده ، بیهوده ، بیخودی ۲ــ نماز غیر واجب

nafiz نافذ ، نفوذ کننده ، مؤثر

naftalin نفتالین

nagah ناگاه ، ناگهان

nagehan ناگهان ، فوراً

nağme نغمه ، آواز

nah (عو) کلمه ندا مانند ، بیا ، بیه! بگیر

nahak ناحق ، بی‌جهت

nahif نحیف ، لاغر ، ضعیف

nahiv=sözdizimi (دس) نحو

nahiye بخش یا قریه (در تقسیمات کشوری)

nahiye müdürü بخشدار قریه

nahoş نامطلوب، ناپسند

nahvet نخوت ، غرور ، تکبر

nail نائل، رسیده، موفق شده

naip نایب ، جانشین

naiplik=niyabet نیابت

nakarat ۱ــ (مو) برگردان ، تکرار تکه‌ای از آهنگ موسیقی که مرتباً تکرارمیشود، (مج) تکرار مکرزات

nakavt ناك‌آوت دربوکس‌وقتی‌که بوکسور بزمین میافتد اگر تا ده ثانیه‌که تا شماره ده میشمارند از زمین بلند نشود ناك اوت یعنی مغلوب محسوب میشود

nakden نقداً ، پولی، با پول

nakdî نقدی، پولی

nakıs ناقص ، نقص‌دار ، ناتمام

nakısa نقیصه ،کمبودی ،کم وکسر، عیب

nakış ۱ــ نقش ۲ــ نقش روی پارچه ۳ــ (مو) نوعی آهنگ سنگین در موسیقی

nakışlamak نقش‌کردن ، نقشه دوزی ، گلدوزی روی پارچه

nakız نقض ، شکستن

nâkız ناقض ، نقض‌کننده ، شکننده

nakil ۱ــ نقل ، انتقال ، حمل ۲ــ حکایت ، قصه ، تعریف

nâkil ۱ــ ناقل ، نقل‌کننده ، حکایت کننده ۲ــ حمل کننده ۳ــ (فیز) هادی

nakisa نقیصه، کمبودی ، عیب

nakit نقد، وجه نقد ، نقدینه ، پول

nakkare نقاره ، نوعی دهل که با دوچوب میکوبند

nakkarhane (قد) نقاره خانه

nakkaş (قد)نقاش ، نقاشی که با رنگ وروغن گل‌وبته رنگکاری درسقف ودیوار منازل مینماید

naklen انتقال، ازطریق‌نقل وانتقال‌اداری

nakletmek نقل و انتقال‌کردن ، منتقل شدن

naklî نقلی ، اخباری‌که ازکتب دینی نقل میشود (درمقابل عقلی)

nakliyat ۱ــ نقلیات ، امورنقل وانتقال ۲ــ اخباری‌که ازکتب دینی نقل میشود ، روایات دینی

nakliye ۱ــ نقلیه ، واسطهٔ نقلیه ۲ــ اجرت نقلیه

nakliyeci صاحب مؤسسهٔ حمل ونقل

Nakşibendi طریقت نقشبندی

nakşetmek در ذهن نقش بستن

nakzetmek ۱ــ نقض‌کردن ، شکستن ۲ــ درداد‌گاه‌تمیزحکمی‌را نقض کردن

nal نعل

nalbant نعلبند

nalbur فروشندهٔ آهن‌آلات ازقبیل میخ ، قفل ، لولا وغیره

nalça نعل‌کوچك که به پاشنه یا ته‌کفش میزنند

nalın کفش تخته‌ای حمام (نعلین)

nalıncı سازنده یافروشنده‌کفش تخته‌ای

nallamak نعل‌کردن ، نعل‌کوفتن به‌سم حیوانات

nam نام ، اسم ، لقب ، شهرت

namahrem نامحرم

namaz نماز

namazgâh نمازگاه، محل نمازگزاردن ، مسجد

namaz kılmak نماز خواندن ، نماز گزاردن

namazlık جانمازی ، سجاده

namazsız بی‌نماز ، حیض، رگل

namdar نامدار ، مشهور ، معروف

name (قد) نامه، مکتوب

namert نامرد ، پست، ناجوانمرد

namlı نامدار ، مشهور

namlu لوله تفنگ

namus ناموس ، شرف

namuslu باناموس ، باشرف

namussuz بیشرف ، بی ناموس

namütenahi نامتناهی ،بی‌پایان
namzet=aday نامزد
namzetlik نامزدی
nane نعناع
nanemolla نازك نارنجی
nane ruhu عطرنعناع ، جوهرنعناع
nane suyu آبی که درآن جوهرنعناع باشد ،آب نعناع
nane şekeri قرص نعناع،آب نبات‌نعناعی
nanik ریشخندکردن ، شست را به‌بینی گذاردن وانگشتان را باز کرده و مسخره کردن کسی ، ریشخند کردن
nanik yapmak بااشارهٔ دست بشکل فوق مسخره کردن
nankör نمك نشناس ، بی‌چشم‌ورو
nankörlük نمك‌نشناسی ، بی‌چشم‌وروئی
nansuk نوعی پارچه خاصه یا پاتیس نازك
nar انار ، نار
nâr آتش ، جهنم
nara نعره ، فریاد
narcıl=hindistancevizi نارگیل
nardenk شیره انار یا آلو وامثال‌آن
narenciye مرکبات
nargile غلیان
nargiller نباتاتی که میوه آنها شبیه انار است ، فامیل انار
narh نرخ ، قیمت رسمی
naribeyza ناربیضا ، طبقه مذاب زمین ، هسته مرکزی گداخته کره ارض
narin ریز ، نازك ، نرم ، لطیف
narkotik مواد مخدرهٔ خواب‌آور مانند چرس ، بنگ ، افیون و مرفین
narkoz حالت بیهوشی که ازاستعمال داروی مخدره حاصل میشود ، بیهوشی
narkozcu طبیب یا متخصصی که در موقع عمل جراحی به مریض داروی بیهوشی میدهد

nas نص ،کلام قاطع و صریح دینی ، قانون صریح و آشکار
nâs ناس، مردم
nasbetmek نصب ، انتصاب
nasfet نصفت ، انصاف ، عدالت
nasıl ۱ـ چطور ، چگونه ، ۲ـ چه‌گفتید ؟
nasılsa هرطورباشد ، بهرتقدیر، هرچه باشد
nasıp نصب ، انتصاب ، تعیین
nasır زگیل یا میخچه انگشتان پا ودست
nasırlanmak میخچه درآوردن انگشتان پا یا دست
nasırlaşmak ۱ـ بیشتر بین انگشتان‌پا یا دست که دراثر فشار یا اصطکاك میخچه درمیاورد ۲ـ (مج) بی‌حس شدن
nasırlı میخچه‌دار
nasihat نصیحت، پند ، اندرز
nasihat etmek نصیحت دادن یا نصیحت کردن ، پند یا اندرز دادن
nasip نصیب ، قسمت
nasp=nasıp نصب ، انتصاب ، تعیین
Nasranî=Hıristiyan عیسوی، مسیحی، نصرانی
naşi ناشی، منتج، سبب‌گرفته شده
naşir ناشر ، نشرکننده ، توزیع کننده
natamam ناتمام، ناقص
natıka ناطقه ، قوه نطق وبیان
natıkalı نطاق ، سخنور ، خطیب
natır دلاك زن ، کیسه‌کش زن حمام ، جامه‌دار زن در حمام
nativizm (فل) یك نظریه فلسفی که معتقد است اخلاق و احساسات روحی و طرزفکر درانسان بطور کلی ازحین تولد موجوداست
natron (شیم) ۱ـ اکسید سدیم یا هیدرواکسید سدیم ، ناترون

nazif نظیف ، تمیز
nazikâne ۱ــ بانزاکت ، باتربیت، با ادبانه، مؤدبانه ۲ــ ظریف، لطیف، نازك ۳ــدقیق ، محتاج دقت
naziklik نزاکت ، ادب ، تربیت
nazil نازل ، فرود آینده
nazir نظیر ، مثل ، مانند ، شبیه
nazire (ادب) شعری که هم وزن وهم قافیه شعر کس دیگری باشد
nazlanmak نازکردن
nazlı ۱ــ نازدار ۲ــ بی‌میل ۳ــ نازك نارنجی
ne ۱ــ نام حرف «N» ۲ــ چه ، جی ، چه‌چیز ، کدام
nebat نبات ،گیاه ، سبزه
nebatat نباتات ، گیاهان ، سبزیجات
nebatî نباتی ،گیاهی
nebevî نبوی ، مربوط به نبی
nebi نبی ، پیغمبری که کتاب نیاورده باشد، پیغمبر بی کتاب
nebil نبیل ، دانا و هشیار
nebülöz ابری ، ابری مانند ، سحابی (اصطلاح علم نجوم)
nebze نبذه ، مقدار جزئی
necabet نجابت ، اصالت
necaset نجاست ،کثافت
Necaşi (قد) لقب پادشاه حبشه ، نجاشی
necat نجات ، خلاصی ، رهائی
nece به چه‌زبان
neceftaşı نوعی سنگ کوارتز ، متبلور
neci چکاره ، چه کار میکند
necip نجیب ، اصیل ، شریف
necis نجس ،کثیف
nedamet ندامت ، پشیمانی
nedamet etmek پشیمان شدن
nedamet getirmek پشیمان شدن ، نادم شدن

۲ــ بیکربنات سدیم طبیعی
natuk نطوق، نطاق ، خطیب ، سخنور
natura ساختمان بدن‌یا وجود انسان
naturalizm (فل) ۱ــ فلسفه طبیعیون یا دهریون، اعتقاد به‌اینکه بغیر از آنچه درطبیعت‌دیده میشودچیزی موجود نیست ۲ــ اعتقادبه‌اینکه اخلاق زائیدهٔ غریزه طبیعی و تظاهرات‌آن‌است ۳ــ نظریه‌ای در زیباشناسی که عقیده دارد وظیفه‌اصلی‌صنعت عبارت ازآنست که طبیعت و حوادث را بطور حقیقی تفهیم نماید
natürmort کار یا اثر نقاشی که موضوعش مربوط به‌طبیعت مرده ازقبیل گل کنده شده ،کتاب ، میوه ،گلدان وسایراشیاء بی‌جان باشد
navlun ۱ــ کرایه بار کشتی ۲ــ کرایه مسافر کشتی
naylon نایلون
naz ناز ، عشوه ،کرشمه
nazar ۱ــ نظر ، نگاه ۲ــ نظرزدگی ، چشم زدگی ، اصابت عین
nazar deymek نظرخوردن ، چشم زدن
nazaran نظربه‌اینکه ، بنابر
nazarî نظری ، (ضد عملی)
nazariyat نظریات ، تئوری‌ها
nazariye فرض ، نظریه
nazarlık نظرقربانی
nazenin ۱ــ نازنین ، نرم ، لطیف ۲ ــ عنوان طریقت بکتاشی (طریقت نازنین)
nazım نظم ، شعر، کلام موزون وقافیه
nâzım ۱ــ ناظم ، تنظیم کننده ۲ــ نویسندهٔ نظم
nazır ۱ــ ناظر، روبه ، متوجه بسوی، نظر کننده بسوی ۲ــ(قد)وزیر
Nazi حزب‌نازی ، منسوب به حزب نازی

نفرت ، بدداشتن ، تنفر، انزجار ، بیزاری nefret
نفریط ، مرض کلیه‌ای، ذات‌الکلیه ، ورم کلیه ، ورم مفرد کلیه nefrit
نفسانی ، جسمانی ، شهوانی nefsani
نفط ، نفت حمام neft
رنگ سبز تند مایل به‌سیاه neftî
نفی شدن ، تبعید شدن، سرگون شدن nefyedilmek
۱ــ تبعیدکردن ، سرگون کردن ، نفی کردن ۲ ــ منفی کردن nefyetmek
منفی negatif
شاگرد مدرسه روزانه (کـه شب در مدرسه نمیخوابد) neharî=gündüzlü
نهر ، رودخانه بزرگ nehir
نهی ، منع کردن ، بازداشتن nehiy
چقدر ، چه مقدار nekadar
نقاحت ، دوره بهبودی بعد از بیماری nekahet
نکبت ، خواری ، بیچارگی nekbet=nikbet
خسیس ، لئیم ، بخیل (ناکس) nekes
۱ــ حاضرجواب ، نکته‌دان، مزاح ۲ــ (دس) نکره ، مبهم غیرمعین nekre
۱ــ در اساطیر یونانی نوشابه‌ای است که ملیه عمر جاودانی خدایان بوده است ۲ــ درگیاه شناسی جوهر عسل nektar
نم ، رطوبت nem
نما ، نشو ونما ، نمو کردن ، افزون شدن nema
زیاد شدن ، اضافه شدن ، منفعت‌کردن nemalanmak
(قد) ۱ــ نمـه ، اطریش ۲ــ اطریشی Nemçe=Nemse
به‌من چه؟، من‌چه کاردارم؟! nemelâzım

داغ‌زخم ، اثر یا جای زخم‌که بعد ازخوب شدن اثرآن باقی میماند nedbe
چرا، برای چه ، به چه سبب یاعلت neden
به‌جهتی ، به جهتی‌که علتش را نمیدانیم ، بیخود و بی‌جهت nedense
مربوط به سبب یا علت ، علتی nedensel
ندیم ، هم صحبت ، همدم nedim
ندرت ،کمی ، نایابی ،کمیابی nedret
نفیس بودن ، خوبی ، پرارزش ، نفاست nefaset
۱ــ نفر ،کس، شخص ۲ــ سرباز nefer
۱ــ نفس ، دم ۲ ــ منظومه یا شعرهای مخصوص بکتاشی‌ها nefes
فرصت نفس‌کشیدن ندادن ، وقت استراحت ندادن nefes aldırmamak
۱ــ نفس کشیدن ۲ــ استراحت‌کردن nefes almak
خرخره ، حنجره ، لوله نفس ، حلقوم nefes borusu
تنگ نفس nefes darlığı
دعا خواندن وفوت‌کردن nefes etmek
دعا خواندن و فوت‌کردن یا پف‌کردن nefeslemek
۱ــ آلات موسیقی دهنی ۲ــ پر نفس ، کسیکه دارای نفس طولانی باشد nefesli
هواکش ، روزنه هواکشی یا نفس‌کشی nefeslik
۱ــ نفخه ، نفس ۲ــ نفخه ، بوی خوش ، بوی عطر nefhe
نفع ، منفعت nefi
نفیر، شیپور ، بوق nefir
۱ــ نفس ، جان ، جسم انسان ، شخص‌انسان، خود ۲ــآرزوهای انسانی ۳ ــ نفیس ، مرغوب ، گرانبها ، مطلوب ، بسیارخوب ، عالی nefis
۱ــ نفی، تبعید، سرگونی ۲ــ منفی nefiy

nere=nereye کجا ، به کجا
nerede کجااست ، کجا
nereden ازکجا
nereli کجائی ، اهل کجا
neresi کجا ، کجایش
nereye به کجا
nergis نرگس ، گل نرگس
nesep نسب ، قرابت پدری ، خویشی ، خویشاوندی
nesiç=doku نسج ، بافت
nesih ۱ــ خط نسخ ۲ــ نسخ ، لغو ، الغاء ، ابطال
nesil نسل، اولاد ، فرزند، ذریه ، دودمان
nesim نسیم ، وزش باد ملایم
nesir نثر ، نوشتهٔ منثور
nesne جیز ، شیء، موضوع (منطق) (دس)
Nesturî نسطوری ، دسته‌ای از نصاری که درنزدیکی موصل زندگی میکنند
neşe نشئه ، نشاط ، خوشحالی ، تفریح
neşelendirmek خوشحال کردن ، شاد کردن
neşelenmek شادشدن ، خوشحال شدن ، تفریح کردن
neşeli با نشاط ، خوشحال ، خوشوقت
neşesiz بی‌نشاط ، ملول ، غمگین
neşet نشأة ، پدیدآمدن ، ازنو پیداشدن
neşetli (قد) پدیدآمده ، پیداشده ، فارغ‌التحصیل شده
neşide منظومه ، شعری که درجمعیت یا انجمنی خوانده شود ، نشیده
neşir نشر ، انتشار
neşredilmek منتشرشدن ، نشرکرده‌شدن
neşren از راه نشر یا انتشارات
neşretmek نشر کردن ، انتشار دادن
neşriyat نشریات ، انتشارات
neşter نیشتر، نشتر ،آلت‌تیزجراحان
neşvünema نشوونما ، نموکردن
net خالص ، صاف ، ویژه

nemelâzımçı آدم لاابالی ، بی‌قید ، بی‌علاقه
nemlenmek نمناك شدن ، مرطوب شدن، رطوبت پیدا کردن
nemli نمدار، رطوبت‌دار، مرطوب
Nemrut ۱ــ نمرود ، نام یکی از سلاطین بابل در قدیم ۲ــ (مج) ظالم
Nemsa (قد) نمسه ، اطریش
nenni= ninni لالائی ، لای لای
neodin (شیم) نئودین «Nd»،جسم سخت‌تر از سریوم که وزن اتمی آن ۱۴۴/۳ و وزن مخصوص آن ۶/۹۶ میباشد
neogen دودوره ازچهار دوره زمان سوم زمین شناسی یعنی پیلیوسن و میوسن
neolitik مربوط به زمان‌آخر عهد حجر
neon نئون «Ne» گازی است که در جو بمقدارکم موجود است وزن اتمی آن۲۰/۲ وشماره اتمی آن ۱۰ میباشد این گاز را بحالت مایع درآورده در لامپهای نئونی برق بکار می‌برند
neoplazma (طب) بافت سرطانی یا بافت غیرطبیعی در وجود
neozoik عهد یا دوره سوم در زمین‌شناسی
Neptun ستاره نپتون، ستاره هشتم ازلحاظ نزدیکی به خورشید ، سیاره‌ای است که بچشم دیده نمیشود و در سال ۱۹۴۶ شناخته شده در هر ۱۶۴ سال و ۲۸۰ روز یك بار مدار خود را طی مینماید
neptunyum نیتونیوم «Np» عنصری است دارای رادیواکتیو که بطور مصنوعی‌از اورانیوم بدست‌آورده میشود
nerde=nerede کجا است
:erden=nereden ازکجا

نزاکت ، ادب ، تربیت ، رفتار پسندیده nezaket
با نزاکت ، باادب ، با تربیت nezaketli
بی‌نزاکت ، بی‌ادب، بی‌تربیت nezaketsiz
۱ــ نظارت ، نظر کردن ۲ــ منظره nezaret
۱ــ نزد ، پیش، پهلو ۲ــ ازنظر ، به نظر ، از لحاظ nezd
نزع کردن ، انتزاع کردن ، کندن چیزی از جائی nezetmek
نزف ، خون‌آمدن nezif
نزیه ، منزه ، پاك ، پاکیزه ، تمیز nezih
نذر nezir=adak
زکام ، نزله nezle
زکام شدن ، نزله داشتن nezle olmak
زکام‌دار ، زکام شده ، نزله‌ای nezleli
نذر کردن nezretmek
نقرس ، ورم آماس و درد شدید که در پا و بند انگشتان بخصوص شست‌پا بروزمیکند این بیماری دراثر پرخوری وحرکت نکردن واختلال عمل کبد و جمع شدن املاح در مفصل انگشت پا تولید میشود nıkris=gut
نصاب ، حد معین ازچیزی ،آن مقدار مال که زکاة بُرآن تعلق میگیرد nısap
نصفت ، انصاف ، عدل ، داد nısfet
نصف‌النهار ، نیمدایرهٔ جغرافیائی که از یك قطب کرهٔ زمین شروع و به قطب دیگر ختم میشود nısfınnehar
نوعی نی‌لبك کوتاه nısfıye
نصف ، نیم nısıf=yarı=yarım
نشادر ، جسمی است که ازترکیب جوهر نمك‌وآمونیاك بدست‌می‌آید ودرصنعت وطب و لحیم‌کاری بکار میرود nışadır

۱ــ شوم ، بدقدم ، بدشگون . پرخطر ۲ــ بچه‌ای خیلی زود زود سرش بلا می‌آید netameli
چطورکه ، همانطوریکه netekim
نتیجه ، عاقبت ، ثمر netice
به نتیجه رساندن ، بانجام رساندن ، به ثمر رساندن neticelendirmek
به‌نتیجه رسیدن ، به‌پایان رسیدن ، به‌ثمر رسیدن neticelenmek
بی‌نتیجه ، بی‌فایده ، بی‌ثمر neticesiz
نعوذبالله ، پناه برخدا ، خدا حفظ کند neuzubillâh
۱ــ نوا ، مقام ، نغمه ،آهنگ ۲ــ خوراك، توشه ، اسباب معاش ۳ــ نصیب،بهره ۴ــنام‌آهنگی است درموسیقی ترکی neva
نوعی از ، تقریباً، تا اندازه‌ای، ازنظری (نوعاً ما) nevama
(قد) نزله ، زکام ، نوازل nevazil
(ادب) نوبهار ، بهار nevbahar
آهنگی در موسیقی ترکی neveser
نوع ، قسم ، جور ، طور ، نوعی nevi
رنگ صورت ، رنگ رو nevir
نومید ، ناامید ، مأیوس nevmit
نورالژی ، درد اعصاب nevralji
بیماری‌ضعف‌اعصاب، نوراستینی nevrasteni
نورولوژی، علم بیماری‌اعصاب nevroloji
بیمارعصبی nevropat
بیماری عصب nevroz
نوروز ، عید نوروز nevruz
نوزاد ، مولود جدید nevzat
نی ، نای ney=nay
چرا، برای‌چه ، به چه جهت neye=niye
مخفف (ne eyleyim)چه‌کنم؟ neyleyim
نی‌زن neyzen
نظافت ، تمیزی ، پاکی nezafet
نزاهت ، پاك دامنی ، نزیه بودن ، پاك سرشت بودن nezahet

nışadırruhu گاز آمونیاك
nice ۱ــ متعدد ، زیاد ، چندین ، چقدر ، بسیار ۲ــ چطور ، چگونه
nice کمی ، تعدادی
nicel کمیت ، مقدار
niçin چرا ، برای چه
nida ندا ، صدا ، آواز
nifak نفاق ، شقاق . ناسازگاری ، جدائی
nifas نفاس ، خونی که پس از زائیدن از زن خارج میشود
nigâh نگاه ، نظر ، دید ، تماشا
nigâr ۱ــ نگار ، نقش ۲ــ زیبا
nihai آخری ، نهائی
nihale زیربشقابی ، چیز فلزی که درسمره زیر دیك یا زیر بشقاب یا زیر ظروف داغ میگذارند
nihavent آهنگ نهاوند درموسیقی شرقی
nihayet نهایت ، پایان . خاتمه . انتها . انجام
nihayet bulmak خاتمه یافتن، پایان پذیرفتن ، تمام شدن
nihayetsiz لانهایه . بی‌نهایت . بی‌پایان
Nihilizm نوعی آنارشیسم یا سیستم خود سری که در زمان سلطنت نزاری روسیه پیدا شده بود
nikâh نکاح ، عقد ازدواج
nikâh kıymak عقدنکاح، نکاح‌خواندن . عقد کردن
nikâhlı زن یا شوهر نکاح شده . مشروع ، نکاحی ، عقدی
nikâhsız بدون نکاح ، زن یا شوهر غیرمشروع
nikâhlamak نکاح کردن. عقدنکاح کردن
nikâhlanmak عقد شدن ، نکاح شدن
nikap نقاب ، پیچه ، روبند
nikbet نکبت ، خواری ، بیچارگی ،سختی
nikbin نیك بین . خوش‌بین
nikel نیکل «Ni»فلزی‌است به‌شفافیت نقره و سختی آهن بآسانی رویش کنده گاری یا بحالت مفتول درآورده میشود عدداتمی آن۲۸ووزن‌اتمی آن ۵۸/۶۹ و وزن مخصوص‌آن ۸/۸ میباشد
nikelaj نیکلاژ ، نیکل‌گاری ، اشیاء فلزی یا برنجی که به آسانی اکسیده میشوند از طریق گالوانوپلاستی باورقه‌ای ازنیکل پوشیده‌میشوند
nikotin نیکوتین ، جوهر تنباکو یا توتون ، شیره توتون یا تنباکو
nilüfer (Nymphe) گل یا گیاه نیلوفر
nilüfergiller فامیل‌نیلوفر
nim (ادب) نیم ، نیمه ، نصف
nimbus ابرغلیظ ، ابرسیاه بارش‌دار
nimet نعمت
nimetşinas نعمت شناس. نمك‌شناس
nine ۱ــ مادربزرگ ، ننه ۲ــ (مج) پیرزن
ninni لالائی ، لای‌لای
nirengi نقشه برداری یا پیمایش بوسیله مثلثات ، ترتیبی که برای نقشه برداری یا مساحی محلی را به مثلث‌ها تقسیم‌نموده حساب‌میکنند
nirengi noktası نقطهٔ رأس‌یا قله مثلث هائی که به منظور نقشه‌برداری یا مساحی قرار میدهند
nisaiye بیماری یا امراض‌زنان ، سرویس امراض نسوان
nisaiyeci متخصص بیماری زنان
nisan چهارمین ماه سال ترکی مطابق ماه‌آپریل (۱۰ فروردین تا ۱۰ اردیبهشت)
nisanbalığı شوخی روز اول ماه نیسان (آپریل) که برای‌تفریح بهم‌دروغ میگویند
nispet ۱ــ نسبت ، قرابت . بستگی ۲ــ (عو) ضدیت ، دشمنی . لج ،

لجبازی ۳ـ تناسب ، میزان
nispetçi لج‌باز ، ضدیت کننده
nispeten ۱ـ نسبتاً ، تا اندازه‌ای
۲ـ نسبت به
nispî نسبی ، نسبت به قبل یا نسبت به چیز دیگر
nisvan (قد) نسوان ، زنان
nisyan نسیان ، فراموشی
nişaburek آهنگی درموسیقی ترکی
nişadır=nışadır نشادر ، جوهرنمك ، ترکیبی از جوهرنمك وآمونیاك
nişan ۱ـ نشان ، علامت ، نشانه
۲ـ نامزدی، عروسی ۳ـمراسم نامزدی ۴ـ مدال
nişan almak ۱ـ نشان یا مدال گرفتن
۲ـ نشانه‌گیری در تیراندازی
nişancı ۱ـ نشانه‌گیر ، تیرانداز
۲ ـ دبیر یا ماموری که تحت فرامین سلاطین عثمانی طغری (مهر) میگذاردند
nişancılık تیراندازی
nişane نشانه، علامت
nişangâh هدف ، آماج
nişan koymak علامت گذاردن
nişanlamak نامزدی کردن
nişanlanmak نامزد شدن
nişanlı نامزد شده
nişan takmak ۱ـ مراسم نامزدی ، انگشترنامزدی به انگشت کردن
۲ـ نشان یا مدال به سینه نصب کردن
nişan vermek نشان یا مدال دادن به کسی
nişan yapmak نامزدی کردن
nişasta نشاسته
nitekim=netekim چنانکه ، همانطوریکه
niteleme توصیف ، تعریف ، ذکرچگونگی

چیزی
nitelik چگونگی ، وصف
nitrat نیترات ، نمك اسید نیتریك
nitrikasit اسید نیتریك
niyabet نیابت ، جانشینی
niyaz نیاز،خواهش، تمنا، درخواست،حاجت
niye=niçin چرا ، برای‌چه
niyet نیت، قصد
niyetli ۱ـقصدیانیت کننده ۲ـ روزه‌دار، روزه گرفته
niyobyum نیوبیوم «Nb» جسمی‌است دارای شماره اتمی ۴۱ ، و وزن اتمی ۹۳/۱ ، و وزن مخصوص ۱۲/۷ که باموادی مانندا کسیژن وگوگرد وکلرترکیب میشود
niza نزاع ، جدال ، ستیزه
nizam نظام ، نظم
nizamî (قد) ۱ـ دارای نظم ونظام ۲ـ نظامی ، سرباز
nizamiye (قد) نام اردوی زمینی در زمان قدیم
nizamiye kapısı دروازه ورود در سربازخانه‌ها یا قشله‌های نظامی
nizamlı ۱ـ با نظم ، منظم ، با انتظام ۲ ـ مطابق نظام ونظم ومقررات
nizamname_tüzük (قد) نظامنامه ، آئین نامه
nizamsız بی‌نظم ، غیرمنظم
nizamsızlık بی‌نظمی ، بی‌ترتیبی
nobran خشن ، بی‌تربیت ، خشک
noda تودهٔ کاه که رویش باگل‌پوشیده شده
nodul میخی که به سرسیخ نصب میشود برای سیخ کردن حیوانات ازقبیل خر وگاو
Noel عید نوئل یاعید پاك مسیحی
Noel ağacı درخت کاج مخصوص عید نوئل
Noel baba بابا نوئل
Nogay نام یکی ازقبائل مغول وتاتار

nohut نخود
nohutlu نخود ذار
noksan نقصان ، کمبودی ، کم و کسر ، نقصان‌دار
nokta ۱ــ نقطه ۲ــ جا ، محل
noktalama نقطه و ویرگول و علامت گذاری در نوشته‌ای
noktalı نقطه‌دار
noktalı virgül علامت نقطه و ویرگول
nonoş به‌بچه‌های کوچک درمورد نوازش گفته‌میشود (مانند مامانی، نازی نازی درفارسی)
norm میزان ، نمونه ، مأخذ ، اصولی که قاعده واقع شود
normal معمولی ، عادی ، طبیعی
Norveç نروژ
Norveççe زبان نروژی
Norveçli نروژی ، اهل نروژ
not ۱ــ یادداشت ۲ــ نمره‌ای که معلم‌به شاگرد میدهد
nota ۱ــ نت موزیک ۲ــ یادداشت رسمی دولتی به‌دولت دیگر
not almak ۱ــ نمره‌گرفتن ازمعلم ۲ــ متذکر شدن ۳ــ یادداشت برداشتن‌یا یادداشت‌گرفتن ۴ــ مورد تحسین قرارگرفتن
noter ۱ــ دفتراسناد رسمی ، محضررسمی ۲ــصاحب دفتر یا صاحب محضر رسمی
noterlik محضررسمی ، دفتراسنادرسمی
not tutmak یادداشت کردن
not vermek ۱ــ نمره دادن به شاگرد ۲ــ ارزش‌قائل‌شدن نسبت به‌کسی
nöbet ۱ــ نوبت ، نوبه ۲ــ کشیك ۳ــ تب نوبه ، مالاریا
nöbet beklemek = nöbet tutmak کشیك دادن
nöbetçi نگهبان ، مأمور کشیك ، کسی که کشیك دارد
nöbetçilik نگهبانی، مأموریت کشیك
nöbetleşe ۱ــ به‌نوبت کشیك دادن ، کشیك عوض کردن ۲ــ کاری را به‌نوبت‌یا مناوبه انجام دادن
nöbetşekeri نبات ، قندنبات
nöbet tutmak کشیك دادن ، کشیك داشتن
nöron سلول عصب
nötron نترن ، جزء اتمی که بارالکتریکی ندارد
nötür خنثی ، بی‌طرف
nuhuset نحوست ، نحسی ، بد شگونی
nukut نقود ، نقدینه‌ها، وجوه، پول‌های‌نقد
numara ۱ــ نمره ، شماره ۲ــ یکی از بازیهای تفریحی ، حقه‌بازی
numaracı حقه‌باز ، شارلاتان
numaralamak نمره زدن ، نمره‌کردن
numaralı نمره‌دار ، شماره‌دار ، صندلی یاجای نمره‌دار در سینما ، تآتر و وسایط نقلیه
numarasız بی‌نمره، بدون شماره یا نمره
numune نمونه ، مسطوره
numunelik مقداری‌ازچیزی‌بعنوان‌نمونه، نمونه‌ای برای نمونه
nur نور ، روشنائی
nurani نورانی ، پرنور ، منیر
Nusayrî نصیری ، نام قومی ازترکهای ساکنین انطاکیه جنوب ترکیه
nutuk نطق ، سخنرانی
nüans درجات والوان رنگ ، تفاوت مختصربین چیزهائی ازیك نوع
nübüvvet نبوت ، پیغمبری
nüfus نفوس ، جمعیت، مردم ، ساکنین یك محل ، سکنه
nüfus cüzdanı شناسنامه ، دفترچه سجل احوال ، ورقه هویت
nüfus kağıdı ورقه هویت . شناسنامه

nüfus tezkeresi=nüfus kağıdı ورقه هویت

nüfus kütüğü دفترثبت سجل احوال

nüfus sayımı سرشماری

nüfuz نفوذ ، تأثیر ، (مج) قدرت

nüfuzlu با نفوذ ، نفوذدار ، باقدرت

nükleer هسته‌ای ، مغزی ، مربوط به هسته‌اتم

nüksetmek عود کردن مرض ، برگشتن مرض یاچیز دیگر، نکس کردن، برگشتن

nükte ۱ــ لطیفه ، مزاح ، حرف یا نوشته مختصر و معنی‌دار ، شوخی‌دار ، ظرافت، نکته ۲ــ مسئله دقیقی که بادقت‌نظروامعان‌فکربدست‌آید

nükteci لطیفه‌گو ، مزاح‌گو، شوخی دان، ظریف ، بذله‌گو

nüktedan مزاح ، نکته‌دان ، ظریف ، ظرافت‌گو

nükteperdaz ظرافت‌گو ، بذله‌گو

nükûl نکول ، برگشت ، برگرداندن ، برگردیدن، ردکردن، خودداری از جواب دادن

nümayan نمایان ، آشکار

nümayiş نمایش ، تظاهرات

nümayişçi تظاهرات‌کننده، نمایش‌دهنده، کسانیکه در خیابان‌ها حرکت کرده برله یاعلیه چیزی یا کسی تظاهرات میکنند

nümune نمونه ، مسطوره

nüsha کپیه ، سواد ، رونوشت ، نسخه کتاب یانوشته

nüve هسته ، مغز ، مرکز ، لب

nüzul ۱ــ نزول ، پائین‌آمدن ۲ــ فلج، سکته فجئه

O

O' o و، ضمه، هجدهمین حرف الفبای ترکی
o او ، آن ، سوم شخص مفرد
oba ۱ــ اوبه ، سیاه چادر بزرگ ترکمانها که داخلش چندین قسمت میشود ۲ــ چادرنشین، کوچ‌نشین ۳ــ محل کوچ نشین
obartma مبالغه ، اغراق
obje—nesne ۱ــ شیئی ، چیز ۲ــ (دس)مفعول
objektif ۱ــ ظاهری، آفاقی ۲ــ سوراخ دوربین قوطی عکاسی
obruk ۱ــ مقعر، گود ۲ــ گودالی که بشکل قیف است
obstrüksiyon مانع، اشکال، از اکثریت انداختن جلسه پارلمان توسط نمایندگان مجلس به منظور مانع شدن از جریان کار (این اصطلاح بیشتر در سیاست و بازی فوتبال استعمال میشود)
obua نوعی آلت موسیقی بادی دهنی
obur پرخور، شکم پرست ، اکول ، بدشکم
oburluk پرخوری ، شکم پرستی
obüs نوعی توپ جنگی ، خمپاره
ocak ۱ــ اوجاق ، اوجاق آشپزخانه ۲ــ کوره ۳ــ معدن ذغال‌سنگ یا کوره آهک‌پزی و امثال آنها ۴ــ مرکز، کانون، باشگاه‌خانقاه ۵ــ ماه اول تقویم جدیدترکی (ماه ژانویه) مطابق ۱۱ دیماه
ocakçı ۱ــ آتش‌کار ، دیگ بخار یا لکوموتیو و امثال آن ۲ــ قهوه‌چی یا چایچی ۳ــ کسی که لوله بخاری یا دودکش‌ها را پاك میکند
ocaklı ۱ــ جائی که دارای اوجاق باشد، اوجاق‌دار ۲ــ منسوب به یك جمعیت یا مرکز ۳ــ (قد) منسوبین به اوجاق یا خانقاه یا کانون ینی‌چری، سرباز ینی‌چری
ocaklık ملك موروثی که از پدر به اولاد برسد ، ملك پدری
oda اطاق
odabaşı اطاق‌دار ، سرایدار
odacı پیشخدمت اداره
odak (فیز) کانون ، محراق
odalık زن متعه ، زن صیغه
oditoryum طالار کنفرانس ، اطاق شنوندگان
odun ۱ــ هیزم ، کنده ۲ــ (مج) آدم

مالش دادن ، مشت و مال کردن (بوسیله دیگری)

oğlak بزغاله

Oğlak ستاره جدی

oğlan ۱ـ پسر، پسربچه ۲ـ ورق سرباز (در ورق بازی) ۳ـ بچه بی‌ریش ، مفعول

oğlancı بچه‌باز ، غلام باره

oğmaç آش اماج یا اوماج

oğmak=ovmak مالیدن ، بهم مالیدن ، سائیدن ، مشت و مال دادن ، مالش دادن

oğul ۱ـ پسر ، فرزند ، اولاد ۲ـ دسته‌زنبور عسل که ازپی یك شاه زنبورعسل حرکت میکنند

oğulcuk ۱ـ پسرك ۲ـ حالت بین نطفه وجنین‌در تخم‌مرغ‌وحیوانات‌دیگر

oğulmak=ovulmak بهم مالیده شدن ، مالیده شدن ، مالش داده شدن ، مشت ومال شدن

oğulotu بادرنج بویه ، باد رنجویه ، ترنجان ، ملیسا (Melissa)

oğunmak=bayılmak بیهوش شدن ، از حال رفتن

oğuşturmak مالش دادن ، مشت و مال کردن ، بهم مالیدن

oğuz ۱ـ گوساله اخته شده ۲ـ آدم رئوف ، خوش قلب ۳ـ دهاتی

Oğuz ۱ـ نام قهرمان داستانی‌ترك ۲ـ نام یکی از بزرگترین عشائر ترك ، اوغوز

Oğuzca بزبان اوغوزی ، ترکی قدیم

oh ۱ـ به به ، چقدرخوب ۲ـ حقش‌بود، جزایش بود

oha (ندا) اوهوی ، هوی ، هوهه‌که به حیوانات یا آدم بی‌تربیت گفته میشود

oje لاك ناخن

بی مغز ، بی کله ، خرف ، احمق

oduncu هیزم شکن ، هیزم فروش

odunlaşma بحالت‌چوب یاهیزم درآمدن گیاه ، تخشب

odunluk ۱ـ انبارهیزم ، جای هیزمی ۲ـ باغ یاجنگلی که درختان‌آن خشك شده بحالت چوب خشك درآمده باشند

odyometre آلتی است برای اندازه‌گیری حجم‌وتجزیه‌گازها این‌آلت‌دارای لوله مدرج بسیار دقیقی است که سابقاً برای اندازه‌گیری مقدار اکسیژن و صافی هوا بکار برده میشده

of اوف ، اوه ،آه

oflamak آه و اوه‌کردن، اوف‌گفتن

oflaz نفیس ، خوب ، مطلوب ، مرغوب

ofris گیاهان فامیل ثعلب‌که گلهای‌آن غالباً شبیه مگس ، عنکبوت و غیره میباشد ، ثعلبی‌ها

ofsayd اوف ساید، دربازی فوتبال دونفر بازی‌کنی‌که درطرفین قلمه یاگل رقیب بازی میکنند

ofset افست ، نوعی چاپ است‌که ابتدا ازعکسها و نوشته‌ها فیلم‌برداری میشودسپس‌فیلمها روی صفحه‌های زنگ (روی) نقل میشود صفحه زنگ (روی) بحالت استوانه درآمده به ماشین چاپ نصب و روی صفحات‌کاغذ طبع میشوند

oftalmoskop آینه ولامپ چشم پزشکی که با آن توی چشم نورانداخته معاینه میکنند

oğalamak=ovalamak مالیدن ، سائیدن، بهم‌مالیدن ، مالش‌دادن مشت و مال‌کردن

Oğan=Tanrı (قد) خدا

oğdurmak مالیدن، سائیدن ، بهم‌مالیدن،

ناز و نوازش کرده شدن okşatmak
۲ــ(مج) کتك‌زدن بوسیله‌دیگری
اکتان ، یکی از ئیدرو کربورهای oktan
پارافینی که مایع و بی‌رنگ است
ودر نفط و بنزین یافت میشود
آلتی که برای دیدن ارتفاع وفاصله oktant
زوایای کواکب بکاربرده میشود
(مو) اکتاو، نام هرپرده نسبت به oktav
پرده دیگری که در معنی باآن ۰
برابر ولی درظاهر هشت نت از
آن پائین‌تر یا بالاتراست
(قد) سرانه ، حق‌الورود عوارض oktruva
دم دروازه که در موقع ورود یا
خروج میگرفتند
مدرسه ، دبستان ، دبیرستان okul
درکودك‌ها دوره قبل ازورود okulöncesi
به دبستان
سواد ، خواندن okuma
خواندن ونوشتن ، سواد okuma yazma
۱ــ خواندن ، قرائت ۲ــ okumak
تحصیل ، درس خواندن ۳ــ
آوازخواندن ۴ــ دعوت کردن
۵ــ (عو) فحش دادن ، بدگفتن
خوانده ، با سواد ، تحصیل کرده okumuş
خوانا، نوشته‌ای که خوب‌وآسان okunaklı
خوانده شود ، خوب و واضح
نوشته شده ، نوشته خوش خط
بد نوشته شده ، ناخوانا ، okunaksız
نوشته‌ای که سخت خوانده شود ،
نوشتهٔ بد خط
۱ــ خوانده شدن، قرائت شدن okunmak
۲ــدعاخوانده‌شدن توسط‌دیگری
دعوتنامه okuntu=davetiye
خواننده کتاب و روزنامه وامثال‌آن okur
۱ــ به تحصیل واداشتن ، okutmak
وسائل تحصیل کسی‌را مهیا کردن
۲ــ (عو) فروختن
معلمی که برای okutman=lektör

ماده معدنی که در مواد مذابه‌کوه ojit
آتشفشان پیدا میشودواساس فلد-
سپات وبازالت را تشکیل میدهد
۱ ــ سهم ، تیر (کمان) ۲ــ چوب یا ok
تیر دراز ارابه یا گاوآهن که به
حیوانات می‌بندند
درخت اوکالیپتوس okaliptüs
(Eucalyptus)
۱ــ تیرانداز ۲ــ تیرساز okçu
(قد) یك واحد وزن قدیمی معادل okka
۱۲۸۳ گرم یا ۴۰۰ درهم
۱ــ وزن چیزی را بادست okkalamak
و چشم تخمین‌کردن ، ورانداز
کردن ۲ ــ (مج) مجازگوئی
کردن ، روبروی کسی تعریف
و تمجید اورا کردن ، چاپلوسی
کردن
۱ــ بزرگ ،کنده ، سنگین oklalı
۲ــ حرف سخت یا سنگین
۳ــ وزین ، وقور
تیرآش ، چوب خمیرباز کنی oklava
کیسه یا محفظه تیر که سابقاً به‌کمر okluk
یاگردن می‌آویختند
شیهه کشیدن اسب وقتی که‌آب را okramak
می‌بیند وآب میخواهد
کلسیم اکسالات که بطور متبلور oksalat
در مجاری ادرار پیدا شده سنگ
تولید میکند
اکسیژن oksijen
کالسیم بی‌اکسید که با تماس باآب oksilit
اکسیژن متصاعد میکند
اکسید ، هرجسم بسیط که با اکسیژن oksit
ترکیب شده باشد
۱ــ ناز یا نوازش کردن ، okşamak
دست‌مالیدن روی‌سر یا بدن کسی
۲ــ شبیه‌شدن‌یا بودن ۳ــ(مج)
کتك زدن
ناز و نوازش شدن okşanmak

تدریس زبان وغیره در دانشگاه استخدام میشود

okuyucu ۱ــ خواننده ۲ــ دعوت کننده ۳ــ آوازه‌خوان

oküler (فیز) چشمی ، عینی ، نظری ، بصری ، مربوط به چشم ، عدسی‌ها ، ذره‌بین‌ها

okyanus اقیانوس

okyılanı مارمی است زهردار و خطرناك که سرش پولك‌دار و (cerastes haselquistii) بطول تقریباً دومتر میباشد

ol ۱ــ بشو ، شَوْ ۲ــ (قد) او

olabilir ممکن است ، میتواند باشد، میتواند باشد یا بشود

olabilirlik=olanak=imkân امکان

olacak ممکن، امکان پذیر

olagelmek چیزی که ازسابق ادامه‌داشته ، همینطور پیش آمده و ادامه دارد، پیش آمده

olağan عادی ، معمولی ، قابل انجام

olağandışı خارق‌العاده

olağanüstü فوق‌العاده

olamaz غیرممکن ، چیزی که نمیشود ، امکان ناپذیر

olanak امکان ، ممکن

olanaklı ممکن

olanaksız غیرممکن ، ناممکن

olanaksızlık عدم امکان

olanca باهمه ، باکلیه ، باتمام ، جمیع

olası محتمل

olasılı احتمالی ، محتمل‌الوقوع

olay واقعه ، حادثه ، اتفاق

olaycılık اصول فلسفی که حقیقتی را جزحوادث و آثارحسی قائل نیست

oldubitti امرواقع ، عمل انجام شده

oldukça تا حدامکان ، بقدر کافی ، زیاد ، فراوان

oldum olası از وقتیکه میدانم ، از اول و ابتداء

oldurgan (دس) فعل متعدی ، فعلی که اصولا لازم است ولی با اضافه کردن پسوندی بحال متعدی در میاید مثل ، (مردن=ölmek) که فعل لازم است ولی (کشتن =öldürmek) که فعل متعدی میشود

oldurmak رسانیدن، ساختن ، پرداختن

olefin عنوان یا نام عمومی کربورهای هیدرژن

oleik آسیدالئیك ، مایعی است که با گلیسرین‌در روغنها موجود است و رنگ و مزه و بو ندارد در ۴ درجه حرارت به‌حالت بلورجامد درمیاید

olein اولئین، یکی ازمواد اصلی روغنها و اجسام چرب وچربیهای جامد

olgu واقعه ، حادثه ، اتفاق

olguculuk=pozitivizm فلسفه مثبته ، واقعیت ، قطعیت

olgun کامل ، رسیده ، پخته ، جاافتاده

olgunlaşmak کامل شدن تکمیل شدن

olgunluk کمال ، رسیدگی ، پختگی

oligarşi حکومت مشتی ازمردم ، حکومت متنفذین، حکومتی که بدست چند تن از خانواده‌های مقتدر اداره شود ، الیگارشی

oligoklaz نوعی فلدسپات سفید رنگ

oligocaen قسمت دوم از دوره سوم طبقات الارض

olijisi اکسید طبیعی آهن

olimpiyat لمپیاد ، مسابقات و جشن ورزشی، که یونانیان قدیم در هر چهارسال یکمرتبه انجام‌میدادند واکنون نیز نام مسابقات و جشن ورزشی بین‌المللی است که درهر

چهارسال یکمرتبه در کشوری از
کشورهای جهان برگذار میشود

olivin سنگ معدنی‌سبززیتونی رنگ

olmadık کارنشد ،کارفوق‌العاده ،کار
غیرممکن

olmak ۱ــ شدن، بودن ،گردیدن ،گشتن،
موجودبودن ۲ــ رسیدن، پخته
شدن میوه

olmaksızın بدون اینکه، درحالت نبودن

olmamış نارس ، نپخته ، نشده

olmayacak نشدنی، غیرممکن، نخواهدشد

olmaz ۱ــ نشدنی ، غیرممکن ۲ــ
نخیر ، نشود ، نمیشود

olmuş ۱ــ شده، انجام شده ۲ــ رسیده
پخته شده ، جاافتاده

olsun بشود ، باشد ، ممکن است ، عیبی
ندارد ، ضرر ندارد

olta قارماق‌ماهی‌گیری، چنگال ماهی‌گیری

olta iğnesi چنگال‌یا قارماق ماهی‌گیری

oluk ناودان‌آب ، راه آب ، راهروآب

oluklu ناودان‌دار

olumlu مثبت

olumluluk مثبت بودن ، اثبات

olumsal ممکن

olumsuz منفی ، غیرمثبت ، سلبی

olumsuzluk نفی ، سلب ، مثبت نبودن

olunmak شدن ، ممکن شدن

oluntu واقعه ، حادثه

olupbitti امرانجام شده، امرواقع

olur میشود ، ممکن است ، انجام شدنی ،
بسیارخوب ، خیلی خوب ، چشم

oluş تشکل ، تکون ، طرزموجودشدن‌یا
طرز تشکیل

oluşmak تکون یاتکوین یافتن تشکیل ،
شدن

oluşturmak تکوین‌یافتن، تشکیل دادن،
تشکیل ، ایجاد کردن

oluşum تشکل ، تکون ، تشکیل‌شدن

omaca ۱ــ بیخ درخت‌که بعد از بریدن
تنه‌درخت باقی‌میماند ۲ــ سطح
گرد انتهای استخوان‌ها

omaç اماج، اماچ ،آش اماج

omça بیخ مو ، بیخ یا قسمت ته مو یا
تاك ،آنچه پس از بریدن درخت
انگور روی زمین باقی میماند

omlet=kaygana خاگینه ، املت

omnibus امنیبوس، نوعی اتوبوس ،
اتوبوس دوطبقه

omur فقره ، هریکی از مهره‌های ستون
فقرات ، استخوان ستون فقرات

omurga ۱ــ ستون فقرات ۲ــ اسکلت
کشتی یا قایق

omurgalılar مهره‌داران ، ذیفقاران، یا
ذوفقاران

omurilik مغزحرام ، نخاع شوکی ،
مغزی‌که داخل‌ستون فقرات است

omuz شانه ، دوش ،کول

omuzdaş همکار درکارهای بد و ناپسند ،
رفیق درکارهای بد

omuzlamak روی شانه یا روی‌کول سوار
کردن ، روی شانه بلند کردن

omuzluk ۱ــ رودوشی ، روپوش یا چیزی
که روی شانه یا روی دوش را
بپوشاند ۲ــ‌چوبی‌که روی‌دوش
گذارده به طرفین آن سطل آب
یا زنبیل یا بارآویزان‌کنند

on ده

ona به او ، او را

onama تصویب ، تصدیق ، موافقت

onamak تصویب کردن

onanmak تصویب شدن ، تصدیق شدن

onar ده ، ده تائی

onarım تعمیر ، تعمیرات

onarmak تعمیر کردن

onat سودمند ، مفید، منظم ، باترتیب

onay موافق ، مناسب
onaylamak تصویب کردن ، تصدیق یا موافقت کردن
onaylı تصدیق شده ، مصدق ، تصویبشده
onaysız تصویب نشده ، تصدیق نشده
onbaşı (نظ) سرجوخه ، سرجوقه
onca بنظراو ، از لحاظ او
onculayın مثل‌او، بفکرخودش ، بنظر او
onda ۱ــ نزد او ، پیش او ، درآن ، توی‌آن ۲ــ عشر، ده یك، دهم
ondalık ده‌یك ، عشریه یا عوارضی که در سابق دریافت میشده از قرار ده یك
ondalıkçı کارگر یاکارمندی‌که ده یك از درآمد میگیرد
ondan ازاو ، ازآن
ondurmak=undurmak پیشرفت یا ترقی دادن، بهترکردن ، اصلاح کردن ، خوشوقت کردن ، کیف یا حظ دادن ، شفا دادن
ondüle فر مو ، فر ششماهه
öngun سعادتمند ، مسعود ، مسرور ، خوشوقت ، پرحاصل، پربرکت ، آدم‌کامل
onikiparmak اثنی‌عشر ، رودهٔ اثنی‌عشر
onikitelli یك نوع ساز ۱۲ سیمی
onlar آنها ، ایشان
onlu ده‌تائی ، دهی
onluk ۱ــ ده تائی ، دهی ۲ــ ورق ده خال (دربازی ورق) ، ده‌لو
onmak جلورفتن ، پیشرفت یا ترقی‌کردن
ons اونس ، واحد وزن ۲۸/۳۵ گرم
onsuz بدون او، بی‌آن
ontoloji علم هستی یا موجودات ، علم مکونات
onu اورا ،آن را
onun مال او ، مال‌آن
onuncu دهم ، دهمین

onur حیثیت ، شرف ،آبرو، افتخار
onurlandırmak مفتخرکردن ، حیثیت وآبرو دادن‌توقیرکردن، احترام کردن
onurlanmak مفتخرشدن ، افتخار کردن، شرف وآبرو پیداکردن
onurlu مفتخر، محترم ،آبرومند، با وقار، مرقر ، با حیثیت ، باشرف
onursal افتخاری
onursuz بی‌حیثیت ، بی‌شرف ، بی‌آبرو
oosfer عنصرماده درگیاهان‌که پس از جمع شدن با عنصر نر تولید تخم میکند
oosit تخم خام‌که هنوز بحالت القاح جنین درنیامده
opal نوعی سنگ‌معدنی قیمتی ازجنس سیلیس هیدراته ، عین‌الشمس
opera اوپرا ، نمایش توأم با موزیك کلاسیك که‌دراوپرا بازی میکنند و تمام حرفهای آن با آواز ادا میشود ، بنای اوپرا
operasyon=ameliyat عمل جراحی
operatör ۱ــ جراح ۲ــ عمل‌کننده یا مأمور بی‌سیم ، عامل یا متخصصی که باآلات فنی کارمیکند
operet اوپرت ، نمایش اوپرائی‌که قسمتی ازحرفهای‌آن باآواز وقسمتی با حرف ادا میشود
oportünist کسی‌که هرچه موقعیت اقتضا کند همانرا میکند، پیرواقتضای موقعیت، موقع‌شناس، فرصت‌شناس
optik (فیز) قسمتی ازعلم فیزیك‌که درباب قواعد نور و بینائی بحث‌کند
optimizm نظریه خوش بینی
optimum بهترین شرایط‌مساعدنوروگرمی و رطوبت برای نمو اجسام ، حداکثرشرایط‌مساعد، اعلی‌ترین شرایط مناسب

آنجا ora
داس orak
کارگری که با داس محصول را می‌چیند وجمع میکند orakçı
آنجائی ، مربوط به‌آنجا ، اهل‌آنجا oralı
دریابد oramiral
نسبت ، تناسب oran
اورانگوتان ، نوعی میمون orangutan
عظیم‌الجثه که شبیه انسان است و در جنوب شرقی آسیا و جزائر سوماترا و برنوا زندگی میکند
تخمین کردن ، با چشم حدس oranlamak
زدن ، از روی نسبت یا تناسب حساب کردن
متناسب ، متوازن، موزون oranlı
بی‌تناسب ، ناموزون oransız
(ریض) تناسب orantı
(ریض) متناسب orantılı
(مو) نوعی از درام موسیقی‌دار oratoryo
درباب موضوع مذهبی
درجهٔ پروفسور عالیرتبه ، ordinaryüs
رتبه سراستاد
پروفسور ordinaryüs profesör
عالیرتبه ، سراستاد، سرپروفسور درهریك از رشته‌هائی ازعلوم
(ریض) درازا ، طول (دربرابر abscisa) ordinat
۱ــ برات ، دستور پرداخت که در ظهر سفته‌ای نوشته میشود ordino
۲ــ حواله یانوشته‌ای که ازطرف مؤسسه کشتی‌رانی برای ترخیص کالای تجارتی از گمرك بموجب بارنامه کشتی داده میشود
تدارکات ارتش(ordu donatım) ordonat
۱ــ ارتش ، قشون ۲ــ نظام ۳ــ لشکر ordu
۱ــ (عو)واریس، بادکردگی و گشاد شدن وریدها بخصوص ordubozan

در ساق پای انسان ۲ــ شخص ناموافق که کارها رادرمرحلهٔ آخر بهم میزند ، کارخراب کن
باشگاه افسران orduevi
اردوگاه ordugâh
ارگ، ارغنون ، سازی شبیه پیانو که با دمیده شدن هوا از لوله‌های متعدد آن صداهای مختلف خارج میشود بیشتر در کلیساها نواخته میشود org
عضو ،کارمند ، جهازبدن ، عضو یا طرفدار یك حزب سیاسی ، عضو هیئت مؤسسین یا هیئت مدیره یك مؤسسه یا جمعیت organ
۱ــ ترکیب موجود زنده ، مجموع اعضای موجودات زنده ۲ــ مجموع تشکیلات ، سازمان organizma
ارتشبد orgeneral
۱ــ اصلی ، اصل ، بدیع، ابتکاری ۲ــ نسخهٔ اصل، نسخه اول ۳ــ شخص عجیب و دارای حرکات واعمال غریب orijinal=özgün
خاورشناس ، شرق شناس oriyantalist
ارکستر ، دسته نوازندگان موسیقی غربی orkestra
نوعی گل ازرستهٔ ثعلبیان ،گل‌ثعلب orkide
نوعی ماهی بزرگ که طولش تا دو ونیم مترمیرسد وازگوشت آن کنسرو تون درست می‌کنند orkinos
جنگل ، بیشه orman
۱ــ جنگلبان ، مأمورجنگلبانی ۲ــ مهندس جنگلبانی ormancı
جنگلبانی ormancılık
(عو) خرس orman kibarı
نگهبان جنگل ، جنگلبان orman kolcusu
جنگل شده، بحالت‌جنگل درآمده ormanlaşmak

ormanlık محل جنگل یا بیشه
ornatmak (شیم) جانشین کردن ماده‌ای بجای ماده دیگر
orojeni موضوع یا علم مربوط به پیدایش کوه‌ها
orospu فاحشه ، جنده ، روسپی
orostopolluk (عو) حقه بازی ، حیله و نیرنگ
orsa طرف بادگیر کشتی
orta ۱ــ وسط، نیمه ، میان ، بین، مابین ۲ــ معتدل ۳ــمیدان، گیرودار ۴ــ (قد) گردان در تشکیلات نظام ینی‌چری
ortaç (دس) فعل صفت ، صفت اسم فاعلی (مانند دوان دوان)
ortaçağ قرون وسطی(ازسال ۳۹۵ تا سال ۱۴۵۳ میلادی)
ortadamar رگ موجود در وسط برگها
ortadoğu خاورمیانه، شرق وسطی
ortaelçi سفیر درجه دوم
ortak=kuma (3) ۱ــ شریك ۲ــ مال مشترك ۳ــ هوو ، وسنی
ortakçı رعیتی که با مالك شرکت میکند و از محصول زمین سهم میبرد ، گاوبند
ortakçılık شرکت رعیت با مالك که رعیت از محصول سهم میبرد ،گاوبندی
ortakkat (ریض) مضرب مشترك
ortaklaşa (ریض) مشترك ، دستجمعی، اشتراکی
ortaklaşacılık مسلك اشتراکی
ortaklık شراکت ، شرکت
ortakulak گوش میانه ،گوش وسطی
ortakyaşama زندگی مشترك دوگیاه که باهم زیست وازهم استفاده‌میکنند
ortalama ۱ــ حد وسط ۲ــ معدل
ortalamak پیداکردن حد متوسط ، بینابین، رسیدن به وسط یا نیمهٔ

ortalık میانه ،گیرودار ، دربین ، زیر دست وپا ، محیط
ortam محیط ، وضعیت ، موقعیت
ortamektep=ortaokul مدرسه متوسطه (دوره اول متوسطه)
ortanca ۱ــ وسطی ، میانه (ازحیث سن وسال) ۲ــ نوعی گل ، گل ادریسی(Hydrangea hortensia)
ortaokul مدرسه متوسطه (دورهٔ اول متوسطه)
ortaoyunu نمایش قدیم ترکها که دروسط جمع دو نفر مقابل هم ایستاده حرف میزدند و بازی مضحك درمیاوردند
ortaöğretim تدریسات متوسطه
ortaparmak انگشت وسطی ، انگشت میانه ، بنصر
Ortodoks ارتدکس ، یکی از مذاهب‌دین مسیح که غالب اسلاوها ویونانیها منتسب به‌آنند ، مرکز اداره‌آن در استانبول فنرپاتریکخانه سی میباشد
ortopedi ارتوپدی ، شکسته بندی ، فن درست کردن و برطرف کردن نواقص ومعایب استخوان بدن
ortoz نوعی فلد سپات یا فلد سپار (از سنگهای آتشفشانی)
oruç روزه ، صوم ، صیام ، خودداری از خوردن وآشامیدن ازسحر تا شام
oruç açmak افطار کردن، روزه‌باز کردن
oruç bozmak ۱ــ افطار کردن ۲ روزه را شکستن، روزه را باطل کردن
oruçlu روزه‌دار ، صائم
oruçsuz روزه نگیر، کسی که روزه نداشته باشد ، غیرصائم
oruç tutmak روزه گرفتن . صائم شدن

یابودن
oruç yemek روزه نگرفتن،روزه خوردن
orun مقام ، پایه، منصب
orya=karo خال خشتی (در ورق بازی)
osmanlı عثمانی
osmanlıca بزبان عثمانی ، زبان ترکی دوره عثمانی که بیشتر تحت تأثیر زبانهای عربی وفارسی بوده‌است
osmiyum اسمیوم «OS» فلزی است بسیار سخت آبی رنگ که در ۲۵۰۰ درجه حرارت ذوب میشود
osurgan گوزو ،گوزوك ، چسو ، چسك
osurganböceği جعل ، خنفساء ، فاطمه چسك ، سوسك بدبو
osurmak ۱ــ گوزیدن ۲ــ چسیدن
osuruk ۱ــ گوز ۲ــ چس
ot ۱ــ علف ، علف خشك ، علف تازه ، سبزه ۲ــ آتش
otaçı حکیم ، طبیب (بزبان دهاتی)
otağ خیمه ، خرگاه ، چادر بزرگ زیب و زینت‌دار
otalamak=otamak معالجه کردن ، مداوا کردن ، تداوی (به‌زبان دهاتی)
otamak معالجه‌کردن ، مداوا (به‌زبان دهاتی)
otarmak چراندن ، چرانیدن
otçu طبیب دهاتی ، کسی که در دهات برای مردم طبابت و معالجه میکند
otçul علفخوار ، حیوانات علفخوار
otel هتل ، مهمانخانه
otelci مهمانخانه چی ، صاحب هتل یا مهمانخانه
otelcilik شغل یا کار هتل‌چی‌گری ، مهمانخانه‌داری
otizm تودار بودن ، اخلاق وحالت کسانی که رازخود را در درون پنهان کرده بخارج بروز نمیدهند

otlak چراگاه ، مرتع ، مرغی
otlakçı (مج) مفتخور ،آدم طفیلی ،کسی که بدون صرف مال خود از مال این‌وآن استفاده وگذران میکند
otlakçılık مفتخوری
otlakiye (قد) عوارض مرتع و چراگاه ، حق یا پولی که دولت بابت مرتع ازصاحبان‌حیوانات‌دریافت‌میکند
otlamak ۱ــ چریدن ۲ــ (مج) مفتخوری کردن
otlatılmak چرانیده شدن
otlatmak=otarmak چراندن ، چرانیدن
otlubağa=kurbağa نوعی قورباغه یا غورباغه
otluk چمن زار ، سبزه‌زار ، مرتع ، چراگاه
oto اتومبیل ، ماشین
otobiyografi تاریخچه‌ای که‌کسی از زندگی خود بنویسد ، شرح حال کسی بقلم خودش
otobüs اتوبوس
otobüsçü اتوبوس‌ران ، شوفراتوبوس
otobüsçülük اتوبوس‌رانی
otokar اتوکاز ، اتوبوسی که بین شهرها کار میکند
otoklav اتوکلاو ، دیگچه بخارکه در لابراتوارها ومریضخانه‌ها آلات جراحی‌رادرآن ضدعفونی‌میکنند
otokrasi حکومت مطلق ، حکومت استبدادی
otokrat سلطان مطلق ، سلطان مستبد
otolit سنگ‌گوش ، توده کوچك گچی‌که درگوش بعضی حیوانات میباشد
otomat ۱ــ اتومات، عموماً قسمت خودکار ماشین‌آلات ولوازم وادوات برق وگاز و غیره که بطورخودکار کار میکنند ۲ ــ دگمه‌های برق که

در عمارات و راه پله‌ها گذارده میشود که با فشار دادن آن برق روشن‌شده وبعد ازچندثانیه بطور خودکارخاموش‌میشود ۳ـ اجاق گاز خودکار که با بازکردن شیر آب یا حمام گاز روشن شده با بستن شیرآب خاموش میشود

otomatik اتوماتیك، آلت یا ادوات‌خودکار

otomobil اتومبیل ، ماشین

otonomi استقلال داخلی ، خودمختاری

otopark میدان یا محل پارك اتومبیل

otoplasti جراحی که ازیك قسمت وجود انسان بریده به جای دیگر که ناقص یامعیوب‌است پیوندمیکنند پیوندازخودبخود باعمل‌جراحی، اوتوپلاستی

otopsi اتوپسی ، تشریح مرده

otoray واگون موتوری یا اتومبیلی‌که روی ریل راه‌آهن‌حرکت میکند

otorite ۱ـ صلاحیت ۲ـ نفوذ، قدرت ، اقتدار ۳ـ اولیای امور ۴ـ صاحب صلاحیت

otosist کیسه شنوائی که سنگ گوش: بعضی ازحیوانات بی‌مهره دریائی‌در آن قرار دارد

otostop طرز سوارشدن مسافرهای مجانی که در اورپا معمول است بعضی توریستها دست بلند کرده اتومبیلها را نگاه میدارند و خواهش‌میکنندآنها را تامسافتی که‌ممکن است سوار کنند ومجانی ببرند

otsu=otsul گیاهان‌کم عمر که ساقه آنها سخت نمیشود وبعد ازدادن میوه خشك ، بشود

oturacak جای نشستن امثال سکو ، پله ، صندلی وغیره ، نشیمن‌گاه

oturak ۱ـ نشیمن‌گاه ۲ـ کف یا قاعده چیزی ۳ـ لگن‌بچه ۴ـ مجلس مشروب‌خوری عیش‌وخوشگذرانی که دربعضی‌نقاط‌ترکیه مردها با مشروب و ساز و زن برگزار میکنند ۵ـ (قد) بازنشسته ۶ـ زمین‌گیر ، آدمی‌که بواسطه مرض فلج یا نقص اعضاء بدن خانه‌نشین میشود

oturaklı ۱ـ جا افتاده ۲ـ وقور ۳ـ بنای‌محکم و جاافتاده ۴ـ جدی و محکم، مستقر ، مستحکم

óturmak ۱ـ نشستن ۲ ـ مقیم شدن ، ساکن شدن ۳ ـ جا افتادن ، استقرار یافتن ۴ـ بیکار نشستن ۵ـ بالغ‌شدن، تمام شدن (قیمت)

oturmuş مستقرشده ، جاافتاده ، جای‌خود نشسته ، جای‌گیر شده ، ساکن شده ، مقیم شده

oturtma ۱ـ عمل نشاندن یا نشانیدن ۲ـ غذائی است از بادمجان یا انگناریاکدو که‌حلقه‌حلقه بریده شده در سینی چیده میان آنها گوشت قیمه شده‌گذارده و در فر میگذارند ومی‌پزند

oturtmak نشاندن، نشانیدن

oturtulmak نشانیده شدن ، نشانده شدن

oturulmak نشسته شدن ، نشانده شدن

oturum جلسه

oturuşmak (مج) ساکن شدن ، ساکت شدن ، جای خود نشستن ، آرام شدن

oturuş طرزنشستن ، شکل نشستن

otuz سی

otuzar سی‌تائی ، سی تا سی‌تا

otuzuncu سی‌ام

ova جلگه ، دشت ، دشتستان

oval بیضی ، تخم‌مرغی شکل

ovalamak بین دودست مالیدن ، دست مالیدن، دست مالی‌کردن ، مشت

کنده کاری
oyma منبت کاری ، کندگی ، کنده کاری روی تخته وغیره ، سوراخ شدگی
oymacı استاد منبت کاری یا کنده کاری
oymacılık عمل منبت کاری، عمل حك یا کنده کاری
oymak ۱ــ کندن ، حك کردن، کنده کاری کردن،سوراخ کردن ۲ــ قبیله، طایفه
oymalı هرچیزی که روی آن منبت کاری یا کنده کاری شده باشد
oynak ۱ــ لق ، متحرك ، چیزی که محکم نیست و تکان میخورد ، شل ، بیقرار ، بی‌ثبات ۲ــ سبك (درمورد زنها ودخترها). جلف ۳ــ مفصل استخوان
oynamak ۱ــ بازی کردن ۲ــ رقصیدن ۳ــ حرکت کردن ، تکان‌خوردن وول خوردن ۴ــ دست کاری کردن یا دست زدن به‌چیزی
oynanmak بازی کرده شدن ، مورد بازی قراردادن ، ریشخند شدن
oynaş فاسق ، مترس ، رفیق نامشروع‌زن یا مرد
oynaşmak ۱ــ فاسق بازی کردن ۲ــ با هم بازی کردن بچه‌ها یا بچه‌گربه‌ها وغیره
oynatmak ۱ــ بازی دادن،به‌بازی گرفتن ۲ــ معطل کردن ، سر دواندن ۳ــ عقل خودراگم کردن، دیوانه شدن
oysa درصورتیکه ، با وجودیکه
oysaki درصورتیکه ، در حالتیکه ، با وجودیکه
oyuk کنده‌شده ، سوراخ شده ، جای کنده یا تراشیده
oyum عمل کنده‌کاری یا سوراخ شدگی
oyun بازی ، رقص نمایش ، مسخره

ومال کردن
ovalanmak له شدن، خرد شدن ، ریز شدن ، مالیده شدن
ovalı اهل جلگه یا دشت، دشتی، دشتستانی
ovalık دشتسان ، اراضی جلگه یا دشت
ovdurmak مالیدن ، مالش‌دادن ، ریزیا خرد کردن توسط دیگری
ovmak=oğmak مالیدن ، مشت و مال کردن ، با قوت چیزی را شستن و دست مالیدن ، سائیدن
ovogon حجره مونث دربعضی از نباتات ساده
ovolit توده‌رسوبات آهکی که‌بشکل تخم‌ماهی بهم می‌چسبند
ovulmak سائیدن شدن ، مالیده شدن ، ریزیا خرد شدن
ovuşturmak دوچیز را بهم مالیدن ، دو دوست را بهم مالیدن
oy ۱ــ رأی ۲ــ فکر ، نظریه
oya کاردستی یا سوزن‌کاری که‌کنار دستمال سرسفره یالباسهای‌نوزادیا جهیز عروس و غیره می‌دوزند
oyalamak سردواندن ، وقت‌گذراندن ، طفره رفتن ، معطل کردن
oyalanmak سردوانده شدن، معطل شدن، دچار طفره یا معطلی شدن
oyalı چیزی که روی‌آن کاردستی یا سوزنکاری شده باشد
oydaş هم‌رأی ، هم فکر
oydurmak کندن ، حك کردن، کنده کاری کردن ، سوراخ کردن بوسیله دیگری
oylamak ۱ــ رأی‌دادن ۲ــ رأی‌گرفتن ۳ــ درمعرض‌آراء قراردادن
oylaşım مذاکره ، تبادل‌آراء
oyluk=uyluk ران یا (قسمت بین‌کشاله تا زانو)

ozoserit موم معدنی

ozon اوزن، گازی است تندبو که در هر مولکول آن سه اتم اکسیژن موجود است ، اکسیژن متراکم

ozokerit=ozoserit موم معدنی

ozan شاعر، شاعر توده مردم

oyuntu جاهای بریدگی لباس که بهم میدوزند، جای آستین در برش لباس ۲ ــ گودال غار ، مغاره ، جای کنده شده یا تورفتگی، خراشیدگی یا تراشیدگی

oyun etmek دغل بازی کردن ، بازی درآوردن ، حیله و تقلب کردن

oyunbaz ۱ــ خوب بازی کن ، کسی که بازی ورق یا تخته وغیره را خوب بازی کند، قمارباز ۲ــ حقه باز، حیله گر ، شارلاطان

oyunbozan جر زن ، بازی خراب کن ، جغل باز ، دغل باز

oyuncak بازیچه ، اسباب بازی

oyuncakçi اسباب بازی فروش یا سازنده اسباب بازی

oyuncu ۱ــ بازیکن ، یکی از بازی کنان ۲ــ آرتیست ۳ ــ بازیگوش ۴ــ حیله گر ، حقه باز

Ö

Ö, ö نوزدهمین حرف الفبای ترکی، ضمه، پیش که از «o» بی‌نقطه ملایم‌تر ادا می‌شود

öbek دسته ، گروه ، توده

öbek—öbek دسته دسته ، گروه‌گروه

öbür آن دیگری ،آن شخص دیگر

öbürkü=öbürsü (عو) آن دیگری ، دیگری

öbürsü آن دیگری، دیگری

öcü لولو(بزبان بچه)

öç انتقام ،کینه

öç almak انتقام‌گرفتن ، انتقام‌کشیدن ، انتقام‌جوئی

öç çıkarmak انتقام‌گرفتن

öd—öt' زهره

ödağacı درخت یا چوب عود

ödem (طب) تورم در بعضی قسمتهای پوست بدن

ödeme تأدیه ، پرداخت

ödeme emri حکم اجرای پرداخت ، اجرائیه برای پرداخت

ödemek ۱ــ پرداخت‌کردن ، تأدیه‌کردن ۲ــ تضمین کردن ۳ــ پول یا خرج یا مصرفش را درآوردن یا مقابله‌کردن

ödenek=tahsisat اعتبار، تامین‌اعتبار

ödenmek پرداخت شدن ، تأدیه شدن

ödenti=aidat حق عضویت ، تقبلی پرداخت ماهیانه یا سالیانه

ödeşmek تصفیه حساب‌کردن ازهرطرف ، با هم تصفیه حساب‌کردن

ödetmek ۱ــ وادار به پرداخت‌کردن ۲ــ تاوان‌گرفتن

ödev ۱ــ وظیفه ۲ــ مشق‌شب یا دروسی که محصل باید شب حاضر کند

ödevlendirmek کسی‌را وظیفه‌دار کردن، وظیفه دادن به‌کسی

ödevli وظیفه‌دار ، وظیفه مند

ödlek ترسو ، جبون ، بزدل

ödün تلافی ، عوض

ödünç قرض ، بطور وام

öf اف (ندا) برای شکایت و نفرت

öfke عصبانیت ، اوقات تلخی

öfkeci کسی‌که زود عصبانی میشود ، بدخلق ،کج خلق

öfkelendirmek عصبانی‌کردن‌یا اوقات کسی را تلخ‌کردن

öfkelenmek عصبانی شدن ، اوقات تلخ شدن

öfkeli عصبانی ، بد خلق

یا صدای هق‌زدن
öğüş=övüş مدح وثنا ، تمجید و تعریف
öğüt پند ، نصیحت ، وعظ
öğütlemek پند دادن ، نصیحت کردن ، وعظ کردن
öğütmek=övütmek سائیدن و نرم کردن ، بحالت گرد درآوردن
ökçe=topuk پاشنه
ökse ۱ــ چسب کشمشك ، نوعی چسب گیاهی
۲ــ زن دلربائی که مردها را بخود جلب میکند
ökseotu نوعی گیاه که روی درخت بلوط بطور طفیلی میروید از این گیاه نوعی چسب استخراج میشود
öksü هیزم نیم‌سوز
öksürmek سرفه کردن
öksürtmek به سرفه درآوردن ، سبب سرفه کردن شدن
öksürtücü سرفه‌آور
öksürük سرفه
öksürüklü سرفه‌دار ، کسی که بسیار سرفه میکند
öksüz یتیم ، (مج) بی‌کس
öksüzlük یتیمی ، یتیم بودن ، بی‌کسی
öküz گاو نر ،(مج) احمق، ابله
öküzburnu نوعی پرنده ازجنس گنجشک که دارای منقار دراز و کلفت میباشد وگوشت آن قابل خوردن است
öküzdili=sığırdili گل گاو زبان
öküzgözü تنباکوی کوهی ، ارنیکای کوهی (arnica)
öküzlük (مج) حماقت ، احمقی ، خریت
ölçek ۱ــ کیل ، ظرف اندازه‌گیری غله
۲ــ (جغ) مقیاس (در نقشه‌کشی)
ölçmek اندازه‌گرفتن ، اندازه‌گیری ، قیاس کردن
ölçü ۱ــ مقیاس ، انداز ۲ــ عمل

öğe عنصر
öğle ظهر ، وقت ظهر ، نهار ، ناهار ، نیمروز
öğlenci شاگردی که بعد ازظهرها بمدرسه میرود ساعات درسش بعد از ظهر است
öğleyin وقت ظهر، سرظهر ، موقع ظهر
öğmek=övmek مدح کردن، تعریف و تمجید کردن.
öğrenci شاگرد مدرسه ، دانش‌آموز ، دانشجو
öğrenilmek یادگرفتن چیزی، یادگرفته شدن
öğrenim تحصیل ، تعلیم
öğrenmek یادگرفتن ، درس خواندن ، پندگرفتن ، مطلع شدن یا تعلیم یافتن
öğreti=doktrin نظریه ، عقیده
öğretilmek یاد داده شدن، درس داده شدن ، تعلیم داده‌شدن
öğretim تدریس
öğretmek یاد دادن ، درس دادن ، تعلیم دادن
öğretmen معلم ،آموزگار ، دبیر ، استاد
öğretmenlik معلمی ، آموزگاری
öğretsel تعلیمی ، یاد دهنده
öğücü مداح ، مدح کننده
öğün دفعه ، وعده ، مرتبه (درمورد غذا خوردن گفته میشود)
öğünmek لاف زدن ، از خود تعریف کردن ، برخود بالیدن ، افتخار کردن
öğürmek دل بهم خوردن (صدای استفراغ درآوردن) ، هق‌زدن ، اوغ زدن
öğürtmek سبب دل بهم خوردگی و استفراغ شدن ، سبب هق زدن یا اوغ زدن شدن
öğürtü صدای استفراغ ، عمل هق زدن

ömürlü دارای طول عمر ، کسی که عمر زیاد دارد، مسن
ömür sürmek زندگی راحت کردن ، براحتی عمر گذراندن
ömürsüz کم عمر ، بی دوام
ömür törpüsü سوهان عمر ، چیزی که عمر انسان‌را ازبین‌میبرد وخراب میکند
ön پیش ، جلو ،آینده
önayak پیشرو ، جلودار
önbilgi معلومات مقدماتی ، مبادی
önce قبل ، اول‌تر، پیش‌تر، ابتدا ، سابق
önceden ازقبل ، از اول ، ازپیش
öncel سلف ، شخص قبلی ، پیشتری
öncelemek پیش انداختن ، جلوانداختن
önceleri سابقاً ، پیش‌ها ، زمانهای قبل
öncelik تقدم ، ترجیح
öncesiz ازلی ، چیزی که اول نداشته ، لااول
öncesizlik ازلیت ، ازل
öncü ۱ــ پیشرو ، جلودار ، پیش‌تاز ۲ــ (نظ) پیش قراول
öndelik آوانس ، مساعده ، پول پیشکی
önder رهبر ، پیشوا ، سرور ، راهنما
önderlik رهبری، پیشوائی،سروری، هدایت
öndişler دندانهای جلو ، ثنایا
önek (دس) پیشوند
önem اهمیت ، لزوم
önemli مهم، اهمیت‌دار
önemsemek مهم شمردن ، اهمیت‌دادن
önemsiz بی‌اهمیت ، بی‌ارزش
önerge طرح ، پیشنهاد کتبی ، لایحه
önerme ۱ــ پیشنهاد ۲ــ (منط) قضیه
önermek پیشنهاد دادن‌یا کردن
öne sürmek اظهار کردن ، در میان گذاردن، بمیان‌آوردن،ادعا کردن
öngörmek در نظر گرفتن ، در میان گذاردن ، موردبحث قراردادن ،

اندازه‌گیری ۳ــمقیاس، واحد اندازه‌گیری ۴ــ میزان ، اعتدال ، مقدار اعتدال
ölçülemek عیار کردن کارها
ölçülmek اندازه گرفته شدن
ölçülü معتدل، باندازه، معقول ، متناسب
ölçüm عمل اندازه‌گیری، نتیجه‌اندازه‌گیری
ölçüsüz ۱ــ بی‌اندازه ، بی‌حساب ، زیاد ۲ــ بی‌اعتدال ، غیرمعقول، غیر معتدل ، نامربوط
ölçüşmek با هم مقایسه کردن ، با هم اندازه گرفتن، باهم‌مسابقه‌گذاشتن
öldüren کشنده ، قاتل
öldüresiye به قصدکشت
öldürmek کشتن ، قتل کردن
öldürtmek کشتن توسط دیگری ، بقتل رسانیدن
öldürücü کشنده ، چیزی که کشنده است
öldürülmek کشته شدن ، مقتول شدن
ölgün بی‌جان ، بی‌حال ، پژمرده ، بحالت مرده
ölgün bitkin خسته‌ومانده ،ازپادرافتاده
ölmek مردن ، از بین رفتن
ölmezlik لایموتی ، نمردن ، پایداری ، بدون مرگ
ölmüş ۱ــ مرده ۲ــمرحوم ۳ــازبین رفته
ölü ۱ــ مرده ، بی‌جان ۲ــ ازکارافتاده ، غیرقابل استفاده شده
ölüm مرگ ، مردن ، موت ، فنا
ölümlü فانی ، مرگ‌دار، مردنی
ölümlük پول کفن ودفن ، خرج مردن
ölümsüz لایموت، فناناپذیر، نمیر ، ابدی
ölümsüzlük ابدیت ، دائمی بودن ، فنا ناپذیری
ölünmek مردن برای خاطرچیزی
ölüş=ölme مرگ ، مردن
ömür عمر

پیش کشیدن
öngörü دوراندیشی، صاحب‌نظری، بصیرت
öngörülü دوراندیش ، صاحب‌نظر ، صاحب بصر ، بصیر
önlemek مانع‌شدن، بازداشتن، جلوگیری کردن
önlenmek مانع شدن ، بازداشته شدن
önlük پیش بند ، پیشگیر ، روپوش دانش‌آموزان
önplan دروهله اول ، در قدم اول
önsezi حس قبل‌الوقوع
önsöz مقدمه ، دیباچه
önümüzdeki آینده ، چیزی که درجلو ما هست ، آتی
önüne çıkmak جلوکسی‌آمدن ، مانع شدن
önüne düşmek رهبری کردن، پیشوائی کردن
önüne geçmek مانع شدن، جلوگیری کردن
önüne gelen ۱ــ هرچه پیش‌آید ۲ــ هرکس وناکس
önüne katmak کسی را جلو خود انداختن، ازپشت کسی راه‌افتادن، بزور جلو راندن
önüne koymak جلو کسی گذاشتن ، بحضور کسی آوردن
önünü almak جلوگیری کردن ، مانع شدن ، پیشگیری کردن
önünü görmek بصیرت داشتن ، جلو خود را دیدن
önünü kesmek جلوکسی را بریدن ، راه بری کردن
önyüzbaşı سروانی که‌نزدیك به ترفیع ودرجه‌گرفتن باشد
öpme=öpüş بوس ، بوسه ، ماچ
öpmek بوسیدن ، ماچ کردن ، بوسه زدن
öptürmek وادار به بوسیدن کردن، ماچ دادن ، بوسانیدن
öpücük یك ماچ کوچك از بچه
öpülmek بوسیده شدن ، ماچ کرده شدن
öpüş بوسه ، ماچ
öpüşmek همدیگررا بوسیدن ، ماچ وبوسه کردن
ör=hendek خندق
örcin نردبان ریسمانی ، نردبانی که از ریسمان درست میشود
örḍek اردك ، مرغابی
ördekbaşı رنگ سبز (رنگ سبز سر اردك)
ördekgagası رنگ نارنجی باز
ördürmek وادار به بافتن کردن
örek ساختمان ، بنا
öreke آلتی که‌گلوله پشم نریسته را روی آن نگاه میدارند
ören خرابه، زمین‌های شوره‌زار یا لم‌یزرع
örf عرف ، عادت
örfelemek ترساندن ، تهدید کردن
örfî عرفی
örfî idare=sıkıyönetim حکومت نظامی
örgen عضو (ارگان)
örgü=örgüç بافندگی، (مو یا نخ وغیره) بافته شده
örgüç چیز بافته شده ، بافته
örgüt تشکیلات ، سازمان
örgütlemek تشکیلات یا تشکیل دادن ، بصورت سازمان درآوردن
örgütlenmek بصورت‌تشکیلات یا سازمان درآمدن
örme عمل بافتن ، بافندگی ، بافته
örmek ۱ــ بافتن ۲ــ آجرچینی کردن دربنائی ، دیوار سازی ۳ــ در رفتگی پله جوراب یا پارچه را گرفتن ، رفو کردن
örneğin مثلاً ، برای مثال ، فی‌المثل ،

از جمله
örnek نمونه ، مدل، مثل، مانند ، سرمشق، مسطوره
örneklik نمونه‌ای ، برای نمونه
örnekseme قیاس
örs سندان آهنگری یا کفاشی
örselemek خراب کردن ،کم قوت کردن ، بنیه را تحلیل بردن
örselenmek خراب شدن ، خسته‌شدن
örtbas روپوشی کردن ، (عو) ماست مالی کردن
örtmek پوشانیدن ، روپوشی کردن ، ستر کردن
örttürmek دیگری را وادار به پوشانیدن یاروپوشی کردن، پوشانیدن بوسیله دیگری
örtü روپوش،سرپوش ، ستر
örtük سرپوشیده ، سربسته
örtülmek پوشانیده شدن ، سترشدن ، روپوشی شدن
örtülü پوشانیده ، سربسته ، مستور ، روپوش‌دار
örtülü ödenek اعتبارمحرمانه ، بودجه مخصوص سری
örtünmek خود را پوشانیدن ، روی خود را پوشاندن
örtüsüz باز، روباز، بدون‌پوشش ، عیان
örümcekli تارعنکبوتی ، تارعنکبوت بسته شده
örücü بافنده
örülmek بافته شدن
örümcek عنکبوت
örümcek ağı تارعنکبوت
örümceklenmek تارعنکبوت بستن
örümcekli kafa (مج) کله پوسیده ، دارای افکار کهنه
östaki borusu مجرای استاخی(درگوش)
öşür عشور ، مالیات عشور ، عشر ، عشریه

öt=öd زهره ، نیه صفرا
öte ورا ، آنطرف
öteberi چیزهای مختلف ، این وآن ، خرده‌ریزه ، آذوقه منزل ، خرت و پرت
ötede beride انطرف وآنطرف ، هرجا ، همه جا
öteden beri از آنوقت تا بحال ، ازقدیم یا ازسابق تابحال
öte gün روزگذشته ، آن روز
öteki آن دیگری ، آن یکی ، دیگری
öteki beriki هرکس وناکس ، همه کس ، این و آن
öteki taraf طرف مقابل
ötesi آن طرفش ، مابعدش، بقیه اطرافش
ötmek آوازخواندن مرغان . نغمه سرائیدن پرندگان ، بانگ یا آواز پرندگان
ötre پیش ، ضمه
öttürmek به بانگ یاآوازآوردن پرنده یا مرغ ،وادار به آوازه خوانی کردن مرغان، به‌صدا درآوردن بوق یا شیپور
ötücü بانگ زننده، پرندگان یا مرغان آوازخوان
ötürü بجهت ، برای ، بخاطر
ötüş آوازخوانی یا بانگ مرغان ، نغمهٔ پرندگان
ötüşmek باهم بانگ زدن ، باهم‌آواز خوانی کردن، مرغان وپرندگان، نغمه‌سرائی پرندگان
öveç گوسفند نردو یاسه ساله
övgü مدیحه، مدح وثنا ، ستایش
övmek مدح کردن ، ستایش کردن ، ثنا گفتن ، ستودن
övücü مداح ، ستایش کننده ، ستاینده
övülmek مدح شدن ، ستوده شدن
övün=öğün نوبت ، دفعه ، مرتبه، وعده

(خوراك)

övünce=övünç مباهات، مفخرت ، افتخار ، ستایش

övüngen افتخار کننده ، مباهات کننده ، خود را ستاینده یا مدح کننده

övünmek افتخار کردن ، فخر کردن ، خود را ستودن یا مدح کردن

övütmek=öğütmek ۱ــ سائیدن ، نرم کردن، آسیا کردن ۲ــ(مج) هضم کردن

övütücü سائیده ، نرم کننده

övütülmek سائیده شدن ، نرم کرده شدن

öykü حکایت

öykünmek تقلید کردن

öyle آنطور ، آنچنین، بدان طرز

öylece بدان ترتیب ، آنطور

öylelikle باین ترتیب، بآن وضع، در نتیجه

öylesine آن‌قدر زیاد ، فوق‌العاده ، باندازه‌ای که ، تاآنجا که

öyük=höyük تپه وسیعی که‌در نتیجه کاوش آثارعتیقه ازآن بیرون میاید

öz ۱ــ خود ، ذات، اصل ۲ــ جوهر ، مغز ، رب ۳ ــ تنی ، حقیقی (برادر،خواهروغیره) ۴ــ دره

özbek اوزبك

özdeş عین هم ، همانند . مثل هم

özdeşlik عین هم بودن ، مثل هم بودن ، عیناً مانند هم بودن

özdirenç (فیز) مقاومت مخصوص‌هرجنس درمقابل جریان برق

ozel مخصوص، خصوصی، شخصی

özellik (فل) خصوصیت ، قابلیت، خاصیت مخصوص

özellikle خصوصاً ، بخصوص ، خاصة

özen دقت ، اعتنا ، اهمیت ، سعی واهتمام

özendirmek به هوس‌آوردن ، میل کشیدن ، جلب علاقه‌کردن

özenilmek دقت‌کرده شدن ، هوس‌کرده شدن ، رغبت کرده شدن ، جلب علاقه شدن ، میل پیدا شدن

özenli بادقت، با میل ورغبت ، با علاقه و کوشش

özenme هوس ، میل دقت و اهمیت ، اهتمام واعتنا ، تقلید

özenmek ۱ ــ دقت‌کردن ، اهمیت دادن ، اعتنا داشتن ۲ــ هوس کردن ، تقلیدکردن

özensiz بی‌دقت ، بی اعتنا

özenti هوس ، تقلید ، پز

özerk مستقل ، مختار ، دارای اختیار

özerklik مختاریت ، استقلال ادارای ، استقلال داخلی

özet خلاصه ، خلاصهٔ مذاکرات

özetlemek خلاصه‌کردن ، مختصر کردن

özge دیگر ، دیگری ، غریبه ، بیگانه

özgeci نوع‌پرست، مردم دوست

özgeŋ آزاد ، مستقل

özgü خاص ، مخصوص ، مختص ، منحصر

özgül مخصوص،اختصاصی، مختص‌بنوع خود

özgül ağırlık (فیز) وزن مخصوص

özgün ۱ــ مخصوص بخود ،اصلی، اصل، بدیع ، ابتکاری ۲ ــ نسخه اصل ، نسخه اول

özgür آزاد حر

özgürlük آزادی ، حریت

özlem ۱ ــ حسرت ، آرزو ۲ــ میل ، رغبت

özlemek دلتنگی‌کشیدن ، در حسرت یا آرزوی چیزی یا کسی بودن ، چیزی را خیلی خواستن و آرزو کردن

özlemli دلتنگ ، حسرت‌کشیده ، پرآرزو

özlenmek حسرت‌کشیده شدن ، مورد حسرت وآرزو بودن

özletmek سبب حسرت‌کشیدن یا دلتنگ

غذا (در گیاه یا بدن حیوان یا انسان)

özümseme جذب و تحلیل غذا (دروجود نبات و حیوان یا انسان)

özünlü درونی

özur ۱ــ عذر ، معذرت ۲ ــ عیب و نقص

özür dilemek معذرت خواستن

özürlü ۱ــ عذردار ، معذور ۲ــ پرعیب و نقص

özürsüz ۱ــ بدون عذر ۲ــ بی‌عیب ، بی‌نقص

özveri خداکاری

شدن دیگران گردیدن

özlü مغزدار .

özlük ۱ــ ماهیت ، ذات ۲ ــ ذاتی ۳ــ پرسنل ، اداره استخدام

özlük işleri پرسنل ، اداره استخدام ، امور استخدامی یا پرسنلی

özne ۱ــ (دست) فاعل ، مبتدا ، مسندالیه ۲ــ (فل) ذات

öznel (منط) انفسی، ذاتی ، درونی

özsu عصاره ، جوهر ، رب

özüm = öz اصل ، جوهر ، عصاره ، رب

özümleme = özümseme جذب و تحلیل

P

نقشه مفصل شهری یا جغرافیائی
۴ـ آلت حدیده قلاویز که برای
باز کردن جای پیچ و مهره بکار
میرود

pagan بی‌دین ، بت پرست ، خدانشناس
paha قیمت ، بها ، ارزش
pahacı گران فروش
pahalanmak گران شدن، بالارفتن قیمت
pahalı ۱ـ پرقیمت ، گرانبها ۲ـ گران ، پرارزش
pahalılaşmak گران شدن
pahalılık گرانی ، گرانی قیمتها
pahlamak پخ کردن ، کنار یاگوشه تخته را از حالت تیز درآوردن و پخ کردن
pak پاك ، پاکیزه ، تمیز ، طاهر
paket ۱ـ بسته یا بسته بندی قماش یا هر چیز ، بسته یا امانت پستی ، بسته‌بندی
paklamak پاك کردن ، تمیز کردن
paklanmak پاك یا تمیزشدن ، خود را پاك یا تمیز کردن ، طاهر شدن
paklatmak توسط دیگری پاك یا تمیز کردن
paklık پاکی ، تمیزی ، طهارت

P, p بیستمین حرف الفبای ترکی ، پ
pabuç کفش بدون ساق (پاپوش)
pabuççu کفش دوز ، کفاش ، کفش فروش
pabuçluk جای کفشی یا کمد جای کفش ، جای کفش کنی
pabuçsuz پابرهنه ، بی کفش
paça ۱ـ پاچه شلوار یا زیرشلواری ۲ـ کله پاچه
paçacı کله پاچه فروش ، کله پز
paçal آرد مخلوط ازانواع مختلف ، مخلوط
paçaları sıvamak پاچه‌ها را ورمالیدن
paçalı ۱ـ پاچه‌دار ۲ـ پر پا ، مرغ یا پرندگانی که پایشان پرزیاد دارد
paça suyu آب کله پاچه
paçavra ۱ـ پارچه کهنه پاره، لته، ژنده ، پارچه یا کهنهٔ دست پاك کنی ۲ـ (مج) آدم کثیف، لجن، پست
paçoz (عر) زن پست ، زن بد
Padişah پادشاه
pafta ۱ـ پولك یا سر میخهای گرد که به بدن وسرو کله‌اسب برای‌زینت و صدا درآوردن آویخته میشود ۲ ـ خال یا لکه بزرگ ۳ـ هریك ازتکه‌ها یا پارچه‌هائی از

پیمان یا قرارداد بین‌المللی **pakt**

نوعی کبوتر **pal**

۱ــ نوعی شمشیر بزرگ منحنی **pala**
۲ــ قسمت پهن بیل یا امثال آن

سبیل کلفت یا شخصی که **palabıyık**
دارای چنین سبیلی باشد ، سبیل
کلفت

۱ــ شمشیر زدن ۲ــ **pala çalmak**
(مج) بیخودی باین طرف و آن
طرف دویدن

طناب کلفت که کشتی‌ها را باآن **palamar**
می‌بندند

۱ــ نوعی ماهی بطول ۳۰ الی **palamut**
۴۰ سانتیمتر که غیر از ستون
فقرات استخوان دیگری ندارد
و گوشت آن قدری تیره است ،
ماهی پالاموت ۲ــ نوعی درخت
جنگلی ازجنس بلوط که میوه‌هائی
شبیه فندق دراز دارد

پالان اسب ، نوعی زین پهن وملایم **palan**
بدون سپر جلو

سنگ زیرشیر آب **palandız**

طناب و قرقره برای چرخ آلت **palanga**
جر ثقیل

قلعه کوچکی که ازچوب و گل **palanka**
ساخته شده . و اطراف آن خندق
ایجاد کرده باشند

۱ــ هتل لوکس ۲ــ پلاس ، کلیم **palas**

۱ــ شمشیر زدن ۲ــ **pala sallamak**
(مج) این طرف و آن طرف با
تقلادویدن وجوش زدن

کمربند پهن و کلفت سربازی **palaska**

با عجله ، فی‌الفور ، **palas pandras**
غیر مرتب ، بدون جمع و جور
ریخته پاشیده

لباس وپوشاك پاره و ژنده ، **palaspare**
پلاس پاره

لاف ، لاف گزاف ، گفتار بیهوده و **palavra**
گزاف ، کلام پرمبالغه

لاف زن ، هوچی **palavracı**

جوجه اردك یا غاز یا کبوتر که قدری **palaz**
بزرگ شده باشد

palazlanmak, palazlamak
۱ــ بزرگ شدن جوجه‌های پرندگان
۲ــ (مج) بزرگ‌شدن بچه نوزاد،
پیشرفت کردن و رو به بزرگی
رفتن بچه ۳ــ(مج) تازه بدوران
رسیدن ، جل وپلاسی بهم زدن

تسمه‌ای که ازدوطرف پالان به پشت **paldım**
ران حیوان گذارده میشود برای
نگاهداشتن زین یا پالان

صدای «تراپ ــ تروپ» **paldır küldür**
گُرمب و گُرمب

دیرین‌شناسی، علم حیوانات **paleontoloji**
ونباتات قدیم

علم مربوط به قدیمترین **paleozoik**
ورقه‌های طبقات‌الارض که محتوی
حیوانات ونباتات متحجراست

۱ــ صفحه تخته‌ای پهن وبیضی **palet**
شکل که نقاشها انگشت شست را
از وسط آن گذرانده رنگهای
مختلف‌را باقلم‌مو روی آن‌مخلوط
میکنند برای کارنقاشی ، صفحه
یا لوحه پهن و صاف فلزی که در
صنایع برای کارهای‌مختلف ازآن
استفاده میشود

به داش مشتی‌ها یاجوانان گردن **palikarya**
کلفت یونانی گفته میشود

پالادیوم ، فلزسفیدبسیارسخت **paliadyum**
که دارای خاصیت جذب هیدرژن
است وزن مخصوص آن ۱۱/۹
و در ۱۹۰۰ درجه ذوب میشود
علامت آن «pd» است

درخت ازطایفه نخل که برای **Palmiye**
زینت کاشته میشود

پالتو **palto**

paluze نوعی شیرینی که ازنشاسته وآب درست میکنند مانند فرنی « یخ دربهشت » (پالوده)

palyaço دلقك یا شخصی مسخره باز که درسیرکها یا نمایشهای دوره گردی بازی می کند

pamuk پنبه

pamukaki نوعی نخ سفید براق که برای گلدوزی بکارمیرود

pamuk atmak پنبه زدن، حلاجی کردن

pamukçuk (طب) برفك، جوشها یا دانه‌هائی که کناره‌هایش قرمز وسطش سفید بوده بخصوص در اطراف دهان بچه‌های نوزاد بیرون می‌ریزد

pamuk kozası غوزه پنبه

pamuklamak کپك زدن ، روی چیزی بشکل پنبه نازك کپك یا ارغزدن

pamuklu پنبه‌ای

panama کلاه حصیری پاناما

panayır بازار مکاره ، فوار

pancar چغندر

pancur پنجره کرکره‌ای تخته‌ای که برای جلوگیری از آفتاب یا نور درست میشود دارای تخته‌های باریك روگ روگ میباشد

pandantif کردن بند یا جواهری که به زنجیر بسته است و به گـردن می‌آویزند، سنجاق سینه جواهرنشان

pandispanya نان شیرینی که مانند کیك است

pandomima بازی تأتری که بدون صدا و کلمه بوده فقط با اشارات دست و سروغیره اجرامیشود

panik هول، هراس، هو، وحشت عمومی ، وحشت

pankreas (طب) لوزالمعده ، غده بزرگی است بشکل خوشه که بین جگر سیاه وطحال جا دارد و قویترین شیره هضمی رادردستگاه گوارش تولید میکند ، پانکراس .

pano لوحهٔ مخصوص چسبانیدن اتیکت تعیین قیمت یا نوع جنس یا اعلان وغیره

panorama دورنما ، منظره ، چشم انداز

pansiyon پانسیون ، محلی که در آنجا منزل کنند وغذا بخورند درمقابل اجرت

pansiyoner کسی که درپانسیون میماند

pansuman پانسمان ، زخم بندی

pantalon = pantolon شلوار

panteizm وحدت وجود

panteon پرستشگاه یا معبد بزرگ یونانیان وروميان قديم

panter = pars یوزپلنگ

pantograf نقشه سوادکن، پانتوگراف ، آلتی است که در نقشه‌کشی بکار میرود متشکل ازچهار تخته نازك باریك که بشکل بازو و مفصل به یکدیگرمتصلند مانند پرگار ولی بطور متوازی‌الاضلاع روی کاغذ حرکت میکند و نقشه حاضر را باندازه چندین برابر بزرگتر یا کوچکتر روی کاغذ دیگر کپیه می کند

pantolon شلوار

pantufla کفش دم‌پائی که از نمد یا پارچه پشمی ساخته شده باشد

panzehir تریاق ، پادزهر ، ضد زهر

papa پاپ ، بزرگترین کشیش کاتولیك‌ها

papağan طوطی

papak پاپاق ،کلاه پوستی بزرگ

papalık پاپی ، پاپ بودن

papara ۱ــ نوعی خوراك که ازنان وپنیر و آبگوشت ددست میشود ۲ــ (عو) سرزنش ، توبیخ

papatya گل مروارید ، گل بابونه ،

دالان بالای تأتر که ارزانترین بلیط برای آنجا فروخته میشود — paradi

عقیده‌ای که مخالف عقاید عمومی باشد ، گفته متناقض — paradoks

ارزش داشتن ، ارزیدن ، قیمت داشتن — para etmek

پاراف ، امضای مختصر — paraf

پاراف کردن ، امضاء مختصر کردن — parafe

پارافین ، موم معدنی ، ماده جامد سفیدی که از تقطیر ذغال سنگ و نفط و بعضی مواد دیگر بدست میاید — parafin

پول دوست ، پول پرست ، پولکی — paragöz

بند ، فقره ، جزئی از ماده قانون یا نوشته‌ای — paragraf

پول درآوردن ، نفع کردن — para kazanmak

پول زیاد درآوردن ، (عو) اسکناس چاپ زدن — para kesmek

فایده یا پول زیاد درآوردن یا بدست آوردن — para kırmek

گوش بری کردن ، پول از کسی کندن — para koparmak

پاره پاره کردن ، (مج) کلمات ملقلق و قلمبه سلمبه ایراد کردن — paralamak

۱ــ به پول رسیدن ، پولدار شدن ۲ــ خودرا تکه‌پاره کردن ، تکه پاره شدن ۳ــ اذیت زیاد کشیدن — paralanmak

۱ــ موازی ، متوازی ۲ــ (مج) همراه ، باهم ، مطابق ۳ــ (جغ) مدار جغرافیائی ، مدارموازی با خط استواء — paralel

(هن) متوازی‌الاضلاع — paralelkenar

۱ــ پولدار ، متمول ۲ــ پولی ، با پول ، غیرمجانی ۳ــ پارچه یا هرچیزی که دارای خال های گرد یا نقش پولك پولك باشد — paralı

قیاس فاسد ، قیاس نادرست — paralojizm

بابونه ، گل مینا

فالی است که با کندن برگهای گل مروارید میگیرند مثبت ومنفی را معین میکنند — papatya falı

۱ــ کشیش ۲ــ ورق «شاه» در ورق بازی — papaz

نوعی ماهی ریز — papaz balığı

کشیشی — papazlık

میخواری کردن ، مشروب خوری ، میخوارگی — papaz uçurmak

نوعی خوراك که باگوشت خرد کرده وپیازهای خرد شده و قدری‌شراب‌یا سرکه درست میشود — papazyahnisi

(عو) یك لیره کاغذی — papel

شیادهائی که باورق‌بازی حیله‌گری میکنند و پول مردم را با حقه میربایند — papelci

گیاه پاپیروس که در سواحل نیل میروید و مصریهای قدیم روی برگ وپوست وساقه آن می‌نوشتند — papirus

پاپیون ، نوعی کراوات بشکل پروانه — papiyon

گاو آهنی سنگین که بوسیله دو جفت گاو حرکت داده میشود — papura

نوعی کاغذ سفید کلفت براق اعلا که روی آن نقش چاپ میکنند — papyekuşe

پول — para

پول یا اسکناس چاپ کردن — para basmak

پول جمع کردن — para biriktirmek

شلجمی — parabol

پول خرد کردن — para bozmak

پول پرست ، پولکی — para canlısı

جریمه نقدی — para cezası

کیف پول — para cüzdanı

پول را از بانك گرفتن ، پول کشیدن از بانك و غیره — para çekmek

ارابه یك اسبی که چهارطرفش باز ولی‌دارای‌سقف‌پوشیده‌میباشد — paraçol

parametre (هن) خط متوسط ، ضلع‌قائم مقدارمعلوم غیرمشخص ، معادل ، پارامتر

paramparça تکه‌پاره ، خرد خاکشیر ، ریز ریز

parankima بافت یا نسج یا جرم اصلی ، نسج سلولی نرم و اسفنجی که در برگها و ساقه‌های نازك و میوه‌ها فواصل‌قسمتهای الیافی‌را پرمیکند

paranoya (طب) اختلال روحی که سبب ترس و وحشت بیجهت میشود

parantez پرانتز ، هلالین

parasız ۱ــ آدم بی‌پول ۲ــ مجانی

parasızlık بی‌پولی ، فقر

paraşüt پاراشوت، چترنجات

paraşütçü پاراشوتیست ، چترباز، کسی که درهوا با چترنجات از طیاره بائین می‌برد

paratoner برق‌گیر

paravana پاراوان ، پرده متحرك چهار جوبه دار که از تخته و پارچه درست شده و بوسیله آن قسمتی ازاطاق را جدا میکنند

parazit ۱ــ پارازیت، انگل، جانورطفیلی یا گیاهی که ازجانوران وگیاهان دیگرمایه‌حیاتی‌گیرد ۲ــ(مج) آنکه طفیلی‌دیگران است ،آنکه بهزینه دیگران زندگی میکند ۳ــ حشو و زوائد میان سخن دیگری ۴ــ صدای اضافی که درجهازهای صدا از قبیل رادیو وتلویزیون داخل‌شده صدای‌اصلی را اخلال نماید

parazitoloji انگل شناسی

parça ۱ــ تکه ، پارچه قسمت ۲ــ تکه‌ای یا قسمتی از موسیقی یا موزیك

parçacı ۱ــ کسی که پارچه کوپن یا پارچه های تکه تکه را خرید و فروش میکند ۲ــ فروشنده اثاثیه‌یدکی اتومبیل‌وماشین‌آلات

parçak purçak تکه‌پاره ، پاره پاره ، پاره پوره

parçalamak ۱ــ قسمت کردن ۲ــ تکه تکه کردن

parçalanmak ۱ــ قسمت قسمت شدن ، تکه‌تکه شدن ۲ــ تعارف کردن زیادبه مهمان، برای زیاد خدمت کردن به مهمان یا برای چیز دیگرخودرازیادبزحمت‌انداختن

parçalı تکه‌دار ، تکه‌تکه

pardesü پالتوبارانی ، پالتونازك

pardon ببخشید ، عفوفرمائید

parfüm بوی خوش ، بوی عطر وگلاب

parıldamak برق زدن ، درخشیدن

parıldatmak نورانی کردن، درخشانیدن، سبب برق زدن شدن

parıl parıl پربرق ، پرجلا ، پرنور ، برزرق وبرق

parıltı اشراق ، لمعه ، نور ، برق ، جلا، درخشش

park ۱ــ باغ تفرجگاه عمومی ، باغ شهر،پارك ۲ــ محل‌نگاه‌داشتن وسائط نقلیه

parke ۱ــ کف اطاق یاسالن که‌ازتخته‌های تکه‌تکه وصاف که‌پهلوی هم جمع میشوندساخته‌میشود ۲ــ سنگفرش خیابان که‌ازسنگهای مکعبی‌شکل ساخته میشود

park yapmak پارك کردن اتومبیل یا سایر وسائط نقلیه ، گذاردن یا نگاهداشتن اتومبیل در جایگاه مخصوص

parlak ۱ــ درخشان ، نورانی ، براق ، جلادار ، روشن ۲ــ (مج) موفقیت‌آمیز ۳ــ خوب ، عالی

شنـ خته میشود
parpa بچه سفره ماهی یاسپرماهی
par par حالت برنوری ودرخشندگی
pars یونـ یلغـ ـ
parsa شـ بـ ش (شاد باش) ، پولی که ازمردم
حاضر بعد از نمایش یا بازی رقاصان
نمایش دهندگان جمع میشود
parsal=partal کهنه وفرسوده
parsel قطعه زمین
parsellemek قطعه قطعه کردن زمین
parşömen (ق-) پارشمن ، پوست آهو یا
بز وگوسفند که سابقاً برای نوشتن
مکـ زمیرفته
parşömen kağıdı کاغذ پارشمن، کاغذ
سفیدنازك شفاف کهشبیه پارشمن باشد
partal کهنه وفرسوده
partenogenez تولید مثل در حیوانات
مؤنث و مذکر بدون اینکه ماده
مذکر درمؤنث داخل شود، تناسل
بکری
parter قسمت جلو کف سالون تأتر یا سینما
که بین صحنه ودسته ارکستر قرار
دارد ، قسمت پشت سر نوازندگان
در تماشاخانه
parti ۱ـ حزب ۲ـ قسم ، قسمت ۳ـ
یك دست بازی ۴ـ هریك از
نواهائی که مجموعاً قطعه موسیقی
را بوجود میاورند ۵ـ جنس
فروشی پارتی یاچکی یعنی مالی
که یك جا و ارزان فروخته میشود
particilik حزب بازی ، حزب سازی
partili عضو حزب ،منسوب به حزب
partisyon دفتر نت که شامل تمام قسمتهای
یك اثر موسیقی باشد
parlizan کسی که کلیه امتیازات را فقط
برای حزب خود ومنسوبین بآن حزب
قبول دارد، کسی که غیر از حزب
خود برای کسی حقی قائل نیست

۴ـ (عو) جوان، زیبا، خوشگل،
خوش صورت
parlamak ۱ـ درخشیدن ، برق زدن ،
مشتعل شدن ۲ـ آتش گرفتن ،
شعله ور شدن مواد مشتعله مانند
بنزین وامثاله ۳ـ (مج) مشهور
شدن، ترقی کردن ۴ـ (مج) آنی
عصبانی شدن ، آتش گرفتن
parlamento پارلمان ، مجلس شورای
ملی و سنا
parlatmak ۱ـ درخشنده کردن ، نورانی
وبراق کردن، جلادادن ۲ـ (مج)
مشروب خوردن
parmak ۱ـ انگشت ۲ـ پره چرخ ارابه
۳ـ اینچ ۴ـ (قد) $\frac{۱}{۲۴}$ آرشین
مقیاس قدیم ۵ـ (مج) مداخله
یا انگشت کردن در کاری
parmakçı استاد سازنده پره چرخ ارابه
یامیله های آهنی برای نرده، چپر،
پرچین ، دست انداز پله های خانه
یابالکن وغیره ۲ـ (مج) تحریك
کننده، کسی که زیرزیرکی تحریك
میکند ،آنتریك چی
parmak çıtlatmak صدای استخوان
انگشت را درآوردن
parmaklamak ۱ـ انگشت لیسی کردن،
انگشت کردن ، انگلك کردن
۲ـ انگشت دوانیدن ، تحریك
کردن
parmaklık نرده یا میله های تخته ای یا
آهنی پنجره ، پرچین ، نردبان
وغیره ، انگشتی
parmakotu گل پنجه علی
parmaküzümü انگورریش بابا
parmıcan نوعی پنیر ایطالیائی
parola اسم شب ، علامت رمزی که باگفتن
آن و بوسیله آن شخص خودی

طرفداری وهواخواهی و تعصب نسبت به حزب خود **partizanlık**

درهندوستان عنوان کسانی است که خارج از طبقه‌های کاست باشند ، طبقه‌ای که از حقوق اجتماعی محروم هستند **parya**

۱ــ زنگ‌فلزات ، زنگار ۲ــ سفیدی یا بار زبان که در مریض یا امتلاء معده روی زبان پیدا میشود ۳ــ پاس‌دادن توپ‌فوتبال در موقع بازی ۴ــ «پاس» که در ورق بازی گفته میشود یعنی ورق مناسبی ندارد **pas**

۱ــ پاساژ ، دالان بازارچه ،گذر، تیمچه ۲ــ قسمتی ازیك نوشته یا کتاب **pasaj**

کثافت ، چرکی **pasak**

شلخته ، بد سروریخت ،کثیف و نامرتب **pasaklı**

گذرنامه ، پاسپورت ، تذکره **pasaport**

(عو) بیرون کردن ، جواب کردن **pasaportunu vermek**

علم و خبر ، جوازی که به ساکنین طرفین حدود دو کشور همسایه وکسانیکه در خارج مرز اراضی یاعلاقه‌ای‌دارنده‌داده میشود **pasaven**

۱ــ (دست) فعل مجهول ۲ــ آدم بیحرکت بی‌خاصیت ، غیر فعال ، بی‌فایده (عو) بی‌بو وبی خاصیت **pasif**

اقیانوس کبیر ، بحرمحیط کبیر **Pasifik**

مضحك ، دلقك **paskal**

عید پاك مسیحیان ، عید قیام مسیح **paskalya**

۱ــ زنگ زدن، زنگاربستن ۲ــ (مج) از کار افتادن انسان بسبب کارنکردن یا بیکاری **paslanmak**

سبب زنگ‌زدگی شدن **paslatmak**

زنگ زده ، زنگاربسته **paslı**

ازتیره یا فامیل قارچی که روی گیاهها سبب زنگ زدگی میشود ، آفت زنگ زدگی نباتات **pasmantarıgiller**

کارت یا پاس یا اجازه نامه‌ای که محصلین‌یاطبقه مخصوصی دردست دارند وبانشان دادن آن‌باتخفیف یا بطور مجانی از بلیط وسائط نقلیه و سینماها و تأترها استفاده میکنند **paso**

آرد سبوس‌دار **paspal**

کفش‌پاك‌کن ، پادری ، زیرپائی چیزی که ازکنف بافته شده و یا ازلاستیك وامثاله‌برای پاك کردن کفش جلو در یا در حمام زیر پا میاندازند **paspas**

شیرینی خمیری ، شیرینی تر یا خشك **pasta**

شیرینی فروش ، شیرینی‌ساز **pastacı**

شیرینی فروشی ، مغازه شیرینی‌فروشی **pastahane = pastane**

دسته بزرگ توتون **pastal**

۱ــ مداد رنگی یا خمیررنگی مخصوص‌نقاشی ۲ــ نقاشی که با این نوع خمیر یا مداد رنگی‌ها رنگ میشود **pastel**

گوشت خشك کرده ودود داده شده ،گوشت خشکی که‌ادویه زیاد روی آن ریخته تحت فشار قرار میدهند یا دود می‌دهند ، پاسترما **pastırma**

هوای گرم‌اواسط‌پائیز،چند روزی که در اواخر شهریور گرم میشودودرآن‌موسم معمولاپاسترما درست میکنند **pastırma yazı**

قرص ، حب مکیدنی ، پاستیل **pastil**

پاستوریزه **pastörize**

نوعی بازی‌ورق **pastra**

تیمسار ، (قد) حضرت اجل ،در **paşa**

دوره عثمانی به صاحبمنصبان عالیرتبه کشوری و لشکری میگفتند
paşalık تیمساری
paşmak (قد) کفش
paşmakçı (قد) کفاش
pat ۱ــ یخ ، پهن‌وفشرده (بینی) ۲ــ صدای « تاپ » ۳ ــ اشاره به حرکت فوری یا ناگهانی ۴ ــ نوعی گل ۵ــ گل‌سینه از الماس
pata ۱ــ مساوی (دربازی تخته یا ورق) ۲ ــ چنگك کنار بادبان کشتی برای بستن طناب
patak کتك،چك
pataklamak ۱ــ کتك‌زدن ، کتك‌کاری کردن،چك‌زدن ۲ــ شستن‌لباس یا جاروب کردن با عجله وبطور مجمل
pataklanmak کتك خوردن،چوب‌خوردن
patakoz (عو) غروش (پنج‌قروش)
patates سیب زمینی
patavatsız ولنگار ، کسی که حرف بی‌ربط میزندیاکار بی‌معنی‌میکند
patavatsızlık حرکت بی‌ربطو بی‌معنی یانامناسب
paten کفش اسکیت ، اسکیتینگ رینگ
patent=patenta پاتنت ، حق اختراع، حق ثبت شده ، انحصاری
patırdamak سر وصدا کردن ، تق وتق کردن
patırdatmak سروصدادر آوردن، صدای تق‌تق درآوردن
patır kütür نق وتوق ، سروصدا ، تاپ وتوپ
patır patır صدای‌تاپ‌تاپ
patırtı سروصدا ، صدای شلوغی ، شلوغی
patırtılı پرسروصدا
patik کفش بچه کوچولو، کفش‌بچه‌شیرخوره

patika کوره راه، راه باریك مال‌رو
patinaj ۱ــ اسکیتینگ رینگ بازی ۲ ــ درجا چرخیدن چرخ‌ماشین یا اتومبیل بواسطه یخ بستن یا لیز بودن راه ، بوکساوات چرخ اتومبیل
patis پاتیس ، ململ شاهی
patiska چلوار
pat küt تق توق ، تاپ توپ
patlak ترکیده ،شکاف خورده
patlak göz چشم‌ورقلمبیده ، چشم‌برجسته
patlak vermek ۱ــ ترك برداشتن ۲ــ (مج) فاش شدن راز یاسر ، روی‌آب آمدن ، بروز کردن
patlamak ۱ــ ترکیدن ۲ــ منفجر شدن ۳ــ (مج) شروع جنگ یا دعوا ۴ــ حوصله سررفتن ،از جا در رفتن ۵ ــ مصرف در آمدن ، خرج بالاآمدن
patlangıç طرقه ، طرقه‌بازی بچه‌ها
patlatmak ۱ــ ترکانیدن،تیردرکردن ۲ــ بستوه‌آوردن، ازجا دربردن حوصله سربردن ۳ــ سیلی‌زدن، چك زدن
patlayıcı موادمنفجره ، مشتعله ، محترقه
patlıcan بادمجان
patlıcangiller ازتیره بادمجان
patolog آسیب شناس،متخصص آسیب شناسی
patoloji آسیب شناسی ، مرض شناسی ، پاتولوژی
patrik رئیس روحانی کلیسیاهای‌ارتدکس، رئیس اعظم‌کشیشهای ارتدکس
patrikhane اداره‌کل رئیس‌کشیشهای ارتدکس که مرکز آن دراستانبول است و نامش فنر پاتریکخانه سی میباشد
patron ۱ــ رئیس،مدیر ، صاحب‌کار

جواب دادن کوچك به بزرگ به طور بی‌ادبانه — pay vermek

۱ــ روز یکشنبه ۲ــ یکشنبه بازار، بازار عمومی سیار که در ترکیه اغلب در روزهای یکشنبه یا روزهای دیگر هفته تشکیل میشود ۳ــ معامله، خرید و فروش، دادوستد — pazar

رئیس بازار. ریش سفید یا سر اصناف بازارعمومی — pazarbaşı

فروشنده در بازارعمومی — pazarcı

بازاریابی — pazarlama

چانه، چانه‌بازاری — pazarlık

چانه زدن — pazarlık etmek

دوشنبه — pazartesi

پارچه کرکی، پارچه بامازه — pazen

۱ــ بازو، عضله دست یا پا ۲ــ نوعی اسفناج وحشی ۳ــ زواله خمیر — pazı

۱ــ بازوبند ۲ــ دعائی که به بازو می‌بندند — pazıbent

تسمه‌ای که کفاش‌ها موقع کار روی پای خود میگذارند که کفش را روی پا نگاه دارد — pazval

قراول بازار و دکانها، شبگرد — pazvant

پیچه، نقاب زنها — peçe

روپوشی کردن، پرده پوشی کردن، پنهان کردن سر وصورت زیر پیچه — peçelemek

دستمال کاغذی یا پارچه‌ای سر سفره — peçete

نوعی بازی که بجای طاس معمولی هفت عدد صدف دریائی مخصوصی می‌ریزند و بازی میکنند — peçiç

متخصص فن تعلیم و تربیت — pedagog

پداگوژی، فن تعلیم و تربیت، علم آموزش و پرورش — pedagoji

رکاب یا جاپائی دوچرخه و غیره، شبیه رکاب که زیر پا قرار میگیرد — pedal

۲ــ الگو، الگوی لباس

۱ــ غرفه نمایشگاه ۲ــ ساختمان یا عمارت تکی که در میدان یا یك محل کار ضمیمه ساختمان اصلی میباشد ۳ــ کلوپ یا محل ساز و آوازومشروب و تفریحگاه شبانه — pavyon

۱ــ حصه، سهم، قسمت، سهمیه ۲ــ (ریض) صورت (در کسر متعارفی) — pay

حائل، پایه، شمع — payanda

قیاس کردن در نفس خود، خود را بجای طرف گذاردن مثال قراردادن — pay biçmek

(ریض) مخرج (در کسر متعارفی) — payda

حصه‌دار، صاحب سهم، سهم‌دار — paydaş

حصه‌ای، مشاع، شرکتی، شراکتی — paydaşlı

اشتراك — paydaşlık

۱ــ تعطیل شده، خاتمه یافته ۲ــ (ندا) کار تمام شد، کار تعطیل! — paydos

سهم کردن، تقسیم کردن، پخش، قسمت کردن — pay etmek

پایه، درجه، رتبه، مرتبه — paye

آدم‌شمردن، اعتبارقائل شدن، اهمیت‌دادن — paye vermek

مشرك، خدانشناس، بت پرست — payen=pagan

پایدار، دائمی، ابدی — payidar

(قد) پایتخت — payitaht=başkent

سرزنش کردن، توبیخ کردن — paylamak

بین خود تقسیم کردن، قسمت کردن بین خودشان — paylaşmak

بین سایرین تقسیم یا قسمت کردن — paylaştırmak

۱ــ پای کج و معوج ۲ــ مهره پیاده در بازی شطرنج — paytak

درشکه — payton=fayton

peder = baba (قد) پدر ، بابا
pederşahi پدرشاهی ، وابسته به‌بزرگ خانواده‌یا پدر طایفه ، خانواده‌ای که بزرگی و اصالت مربوط به پدرخانواده میباشد ، خانواده‌ای که در آن پدررئیس وحاکم‌مطلق است
pedikür پدیکور، مرتب کردن ولاك زدن ناخن‌های پا
pedoloji علم اطفال، علم تربیت وپرورش اطفال
pedotekni علم‌الحیات اطفال ، علم زندگی کودکان
pegmatit سنگ متبلوری که‌ازجنس خارای سفیداست و میکای سفید دارد
pehlivan پهلوان کشتی گیری
pehpeh به‌به
pehpehlemek = pohpohlamak به‌به گفتن ، تعریف کردن
pehriz ۱ــ پرهیز ۲ــ روزهٔ مسیحی‌ها ویهودیها که ازخوردن بعضی‌مواد خودداری میکنند
pejmürde ۱ــ کهنه ، پاره ، خراب ، فرسوده ۲ ــ پریشان ، ریخته واریخته ، شلوغ ونامرتب
pek ۱ــ غلیظ، سفت ۲ــ محکم، استوار ۳ــ زیاد ، خیلی، فوق‌العاده
pekâlâ خیلی خوب ، بسیار خوب ، فوق‌العاده عالی
pekdoku انساج نباتی که سبب راست ایستادن شاخه‌های درخت است
pekenit مانع‌طبیعی در راهها واراضی که مانع عبور ومروراست
peki ۱ــ بسیارخوب ، خیلی‌خوب ۲ــ چشم ۳ــ بلی
pekin (فل) محقق، بدون شبهه ، قطعی

pekişmek سفت شدن، محکم شدن، غلیظ شدن
pekitmek ۱ــ محکم کردن ، سفت کردن ۲ــ(مج)تأیید کردن، تأکید کردن
pekleşmek سفت‌شدن ، غلیظ شدن
peklik ۱ــ سفتی ، غلیظی ، محکمی ۲ــ امتلاء معده ، یبوست
peklik çekmek دچاریبوست بودن . امتلاء معده داشتن
pekmez شیرهٔ انگور
peksimet سوخاری
peleme قایق که زیر آن‌صاف ومسطح است و روی رودخانه کارمیکند
peterin شنل
pelesenk نوعی صمغ که ازبعضی نباتات خوش عطر گرفته میشود
pelikan مرغ پلیکان ، مرغ سقا ، مرغ ماهی خوار
pelin افسنطین ،خاراگوش ،گیاهی است دارای ساقه‌های بلند و برگهای بریده شاخه‌هایش انبوه وپربرگ گلهایش شبیه گل بابونه در طب قدیم بکارمیرفته
pelit نوعی درخت بلوط ومیوه آن که در ترکیه پالاموت‌مینامند
pelte لرزونك ، شیرینی است بشکل ژله که باآب‌و شکر و نشاسته درست میکنند
peltek کسی که لکنت زبان دارد یانوك زبانی حرف میزند ،الکن
pelteklik لکنت زبان ، الکن بودن
pelteleşmek ۱ــ دلمه شدن ۲ــ (مج) لخت و وارفته شدن، حال کسی را پیداکردن که مانند خمیر وارفته باشد
pelür = pelüş ۱ــ نوعی‌مخمل ۲ــ کاغذ نازك‌تحریر که غالباً برای نوشتن با ماشین تحریر بکارمیرود

pembe رنگ صورتی
pembelik صورتی رنگ بودن . صورتی بودن
pembemsi قدری صورتی رنگ ، صورتی روشن ، صورتی‌باز
pembezar نوعی پارچه ابریشمی نازك ازابریشم خام دست باف
penah پناه ، پناهگاه
penalti جریمه دربازی فوتبال که توپ را از ۱۲ قدمی تنها بطرف گلربا دروازه‌بان با قلعه ان‌شوت‌میکنند
pencere پنجره
pencidü طاس پنج ودو ، دربازی تخته نردوقتی طاس ۵و۲ باشد
pencüse طاس‌پنج وسه دربازی تخته نرد
pencüyek طاس پنج ویك درتخته نرد بازی
pençe پنجه ، چنگ ، پنگل
pençe atmek ۱ــ پنجه کشیدن ۲ــ درزیر پنجه‌یاسلطه خود گرفتن
pençelemek پنجه انداختن. قاپیدن ، پنگل یاپنجه کشیدن، چنگ زدن
pençeleşmek ۱ــ همدیگر را پنگل یا پنجه کشیدن یا چنگ زدن ۲ــ با هم مجادله کردن ، دست به‌یقه شدن ، کشمکش کردن
pençeli پنجه‌دار، بازور ، قوی ، پرپنجه
pençgâh پنجگاه، مقامی است درموسیقی شرقی
peneplen (جغ) زمین‌جلگه‌ای که اثر آب بردگی گود وپست شده باشد
penguen پنگوئن ، مرغی که بطور دستجمعی درسواحل دریای شمال زندگی میکند پاهای پرده‌دار و بالهای کوتاهی داردپشتش سیاه و سینه‌اش سفیداست‌خوب‌شنا میکند خوراکش ماهی‌وحیوانات دریائی است

peni پنی، کوچکترین واحد پول انگلیسی. ۱/۱۲ شلینگ
pens گیره ، پنس ، انبر کوچك
pepe کسی که زبانش میگیرد ، کسی که زبانش میگیرد و اول کلمات را چندین مرتبه تکرار میکند
pepelik زبان گرفتگی
pepsin پپسین ، جوهر اسید معده
pepton پپتن، ماده‌آلبومینی که درروجود انسان بحالتی درمی‌آید که برای هضم‌شدن ووارد ترکیب بدن‌شدن حاضرمیباشد
perakende ۱ــ پراکنده ، تکه تکه ۲ــ جزئی فروشی
perakendeci فروشنده‌مال جزئی ، خرده فروش
perçem (قد) زلف ،کاکل که (درقدیم) موی سررا می‌تراشیدند ومقداری وسط‌سرباقی‌میگذاردند ، یال‌اسب
perçin پرچ ، میخ پرچ ، کوبیدن وپهن کردن سرمیخ
perçinlemek ۱ــ پرچ کردن سرمهره یا میخ ۲ــ(مج)محکم کاری کردن
perçinlenmek محکم‌شدن مثل میخ‌پرچ شده
perçinleşmek پرچ شدن‌سرمیخ یا مهره، میخ پرچ‌شدن، محکم شدن
perçinli محکم شده ، میخ پرچ شده ، با میخ‌پرچ محکم شده
perdah ۱ــ صیقل ، پرداخت ، جلا ۲ ــ صاف شدن صورت بعد از تراشیدن دفعه دوم باتیغ ازطرف پائین به بالا
perdahçı استاد جلاگر که با لاك و الکل جلاکاری میکند
perdahlamak جلادادن،صیقل دادن ، صاف وپرداخت کردن

perdahlı جلاداده شده ، صیقلی شده ، جلادار ، صافکاری و پرداخت شده

perdahsız بدون جلا وصیقل

perde ۱ــ پرده پارچه‌ای یا تخته‌ای ۲ــ درجه نازکی یا کلفتی هریك از صداها در فن موسیقی ، پرده صدا ۳ــ پرده تأثر ۴ــ پرده آب مروارید چشم

perdeayaklılar تیره‌ای از حیوانات که بین انگشتان دست یا پاهایشان پرده موجود است مانند غاز و اردك

perdeci (قد) پرده‌دار که درسرای بزرگان برای مهمانها پرده دربها را بازمیکردند ۲ــ کسی که در تأثر صحنه را باز وبسته میکند.

perdelemek پرده کشیدن ، با پرده مسدود کردن ، (مج) حقیقت را پوشاندن وپنهان کردن

perdelenmek پرده جلو چشمان خود گرفتن ، محجوب شدن ، خود را پوشانیدن ، پرده کشیده شدن

perdeli پرده‌دار ، باپرده

perdesiz بی‌پرده ، بدون پرده (مج) بی‌حیا ، بی‌حجاب

pere قسمت پائین دیوار که برای محکم شدن با سنگ وملاط ساخته ومحکم میشود

perende معلق، وارونه درحال پرش

perende atmak معلق زدن ، وارو زدن در حال پرش

perese ۱ــ نخی که بناها برای راست ساختن دیوار و بنا بکارمیبرند، نخ بنائی ۲ ــ (مج) وضعیت ، حالت ، درجه

perestiş=tapınma پرستش

perestişkâr کسی که بحد پرستش دوست دارد یا احترام میکند

Pergel پرگار

pergellemek ۱ــ با پرگار اندازه گرفتن ۲ــ (مج) وارانداز کردن در نظر گرفتن ، تصور کردن

perhiz پرهیز ،نخوردن ، اجتناب از بعضی خوردنیها یا آشامیدنیها

peri پری ، فرشته

peribacası شکل مخصوصی اززمین یاخاك ،کپهٔ مخروطی‌خاك نرم که دراثر ریزش و جریان و سیلابها بوجودآمده غالباً تخته سنگی در رأس آنها قراردارد و بیشتر در حوالی شهر ارگوپ و نوشهر نزدیکی قیصری‌ترکیه‌دیده میشود

pericik زبانه قفل مغزی

perido نام عمومی سنگهای قیمتی‌ازطبقه سلیکات ، زبرجد

peridotit زبرجدسبز

periehramı=peripiramidi کپهٔ مخروطی ازخاك که غالباً در رأس آن تخته سنگ‌موجوداست

peri illeti مرض‌هیستری

periocağı=peribacası کپهٔ مخروطی از خاك که غالباً زیر آن‌خاك نرم وبالای‌آن سنگ موجود است در اثرریزش وجریان سیلاب‌ها تولید شده بیشتر در شهر ارگوپ در نزدیکی قیصری دیده میشود

peripiramidi کپهٔ مخروطی ازخاك که روی آن سنگ موجود است

periskop :وربین دیده بانی زیر دریائی که در بالای آب قرار دارد و میتواندداطراف رانگهبانی‌کند

perişan پریشان ،پراکنده ، بی‌ترتیب ، خراب ، منکوب ، رقت بار

perışan etmek پریشان‌کردن ، خراب و ویران‌کردن

perişanlık پریشانی ، بی سروسامانی ،

ویرانی
periton = karınzarı صفاق ، پردهٔ درون‌شکم که‌روده‌ها درمیان آن قراردارد
peritonit التهاب صفاق یا پردهٔ درون شکم
perkı نوعی ماهی هجوم کننده
perkitmek = pekitmek محکم کردن ، تأکید کردن
perm یکی‌ازادوارزمین شناسی مربوط به نزدیکترین‌عهدپالئوزوئیك
permanganat پرمنگنات
permeçe طناب یا ریسمانی که کشتی را با آن می‌بندند و نسبتاً باریك است
permi ۱ــ پروانه ، اجازه نامه مأمورین مخصوص راه‌آهن ۲ــ پروانه یا اجازه نامه صادرات‌یا واردات مال‌التجاره یا ارز خارجی
perlit = incitaşı سلیکات طبیعی
peroksit پراکسید ، اکسیدی که‌اکسیژن فراوان دارد
peron سکوی مسافری درایستگاه‌راه‌آهن
persenk تکه کلام
personel پرسنل ، کارمندان
perspektif طرزی از نقاشی که خطوط دور ونزدیك منظره‌ای‌را بطور عموم رسم ومجسم میکند ، وابسته به مناظرومرایا
perşembe پنجشنبه
pertavsız = büyüteç ذره بین
peruka کلاه گیسی
perükâr (قد) به‌استاد سلمانی (درقدیم میگفتند)
perva پروا ، ترس ، بیم
pervane ۱ــ پروانه ، حشره بالدار کوچکی است که شبها گرد چراغ یا شمع میگردد ۲ ــ آلت پره‌داری که دور خود می‌چرخد

مانند پروانه هواپیما ، پروانه کشتی ، پروانه‌بادبزن وغیره
pervane olmak به‌کسی دلبستگی پیدا کردن و پروانه‌وار اطراف او گشتن ، پابندشدن
pervasız بی‌پروا ، بی‌بیم و ترس
pervasızlık بی‌پروائی ، پردوئی
pervaz حاشیه یاکناره باریکی که اطراف یا کنار پارچه یا لباس بدوزند
pervazlamak اضافه‌کردن حاشیه به اطراف یاکنارپارچه یاچیزدیگر
pes ۱ــ در مقابله یا کشتی وقت مغلوبیت را قبول کنند «پس» میگویندیعنی تسلیم ، قبول ۲ــ کلمه‌ای است که حیرت و تعجب‌رامیرساندمانند «بابا ای‌والله» ۳ــ صدای پست یاخفیف
pesek زنگ یا چرك دندان
pesimist = karamsar بدبین ، سیاه دل ، دل سیاه
pespaye فرومایه ، پست
pest = pes صدای خفیف یا پست
pestenkerani حرفهای چرت وپرت و بی‌معنی
pestil لواشك‌آلو یا قیسی وغیره
pesüs قندیل‌گلی
peş ۱ــ پارچه اضافه‌ای که به دوطرف لباس اضافه‌میکنند ۲ــ پشت ، دنبال، پشت‌سر، عقب سر ، دنبال کسی.
peşekâr در بازی نمایشهای قدیم که (اورتاایونو **ortaoyunu**) مینامند یعنی‌نمایش میان جمعیت (پیشه کار) نام یکی از دو نفر بازیگران متقابل بود
peşiman = pişman پشیمان ، نادم
peşin قبلی ، ازقبل ، جلو ، پول نقد یا

بیشکی (برخلاف نسیه)
peşin para پول نقد ، پول پیشکی
peşin yargı قضاوت پیشکی ، تصدیق ملاتصور،حکم دادن اززوی تعصب
peşinci خریدار یافروشنده نقدی، کسی که نسیه نمیفروشد یا نمی‌خرد
peşkeş ۱ـ پیشکش ۲ـ (مج) مفت مسلم دادن یا تسلیم کردن
peşkir = peçete دستمال سرسفره، پیش‌بندی که در قدیم موقع غذا خوردن جلوی سینه یا زانو میگذاشتند
peşpeşe پشت سرهم ، پی‌درپی
peşrev ۱ـ پیش درآمددرموسیقی ۲ـ حرکات و نمایش اولیه‌ای که پهلوانان کشتی گیری قبل‌از کشتی گرفتن نشان میدهند ودست خود را به زانو یا ران خود میزنند و در میدان کشتی گیری حرکت میکنند مقدمه کشتی گیری
peştahta پیش تخته ، پیش‌خوان‌صرافی یا فروشندگی
peştamal لنگ حمام
peştamalcı لنگ حمام‌فروش
peştamal kuşanmak (قد) استادشدن یا عنوان استادی‌گرفتن ازرئیس اصناف سلمانی یا کفاشی و غیره که‌درقدیم شال‌به‌کمرکارگران‌بسته میشد و باینطریق دارای عنوان استادی‌میشدند ، لنگ‌انداختن
peştamallık سرقفلی مغازه ، سرقفلی یك دکان که خوب‌کار میکند
Peşte بودایست پایتخت مجارستان (نام قسمتی ازشهر بودا وقسمت دیگر پشته است جمعاً بوداپشته میشود)
Peştuca زبان پشتوئی (افغانی)
petek کندوی عسل

petekgöz چشم مرکب(دربعضی حشرات)
petrografi سنگ‌شناسی ، مطالعه در تخته سنگهای قشرزمین
petrol = gazyağı نفت ، نفت سفید
pey بیعانه ،پیش‌بها
pey akçası پول بیعانه
peyda پیدا ، معلوم
peydahlamak پیدا کردن یا پیداشدن چیز تازه نامطلوب
peyderpey بتدریج ، کم‌کم ، بواش‌بواش
peygamber پیغمبر ، رسول
peygamberçiçeği قنطاریون، قنطریون، قنطاریون گیاهی‌است‌دارای گلهای زرد یا بنفش که در طبابت بکار میرود
peyk = uydu ستاره ، سیارهٔ فرعی ، دورسیاره اصلی میگردد ، پیك
peyke نیمکت چوبی ، تخت تخته‌ای
peylemek جیزی را برای خود تخصیص دادن کنارگذاشتن‌چیزی برای خرید ، دادن بیعانه برای‌چیزی
peynir پنیر
peynirağacı بوته پنبه‌کپاس بمباکس ، درختی‌که نوعی پنبه‌الیاف کوتاه میدهد
peynirdişi دندانی که گاهی درسن‌پیری درد‌هان پیدا میشود
peynirleşmek بریدن شیر
peynirli پنیردار ، پنیری
peynirşekeri شکرپنیر
peyzaj تابلوی دورنما ، نقاشی منظره ، چشم انداز ، نقاشی دورنما
pezeta واحد پول اسپانیا
pezevenk جاکش ، قرمساق ، دلال محبت ، دیوث
pıhtı خون دلمه ، دلمه خون
pıhtılaşmak دلمه شدن خون
pıhtılaştırmak دلمه کردن‌خون

pili pirti حرت وپرت . اشیاء کهنه و فرسوده .

pınar چشمه

pır ۱ــ صدای پرزدن‌پرنده ، صدای «پر» ۲ ــ فرار کردن ، مثل مرغ پریدن ودررفتن

pırasa پراسه ، نوعی تره یا پیازچه فرنگی که مانند پیازچه سبز ولی چندین برابرضخیم‌تر و بزرگ‌تر میباشد

pırazvana دسته‌آهنی کارد یا شمشیر که در داخل دسته چوبی آن قرار میگیرد

pırıldak آلتی است که درنظام باروشن وخاموش کردن‌ازدور با اشاره‌حرف میزنند

pırıldamak نوردادن ،درخشیدن ، برق زدن، روشن‌وخاموش شدن

pırıl pırıl خیلی براق ، روشن ، نورانی

pırıltı درخشش ، نورانیت

pırlak نوعی پرنده شکاری که‌برای جلب وشکارپرندگان دیگر بکارمیرود

pırlamak «پری» کردن وپریدن مرغی کوچك ، (مج) فرار کردن ، در رفتن ، جیم شدن

pırlangıç = topaç مازالاق ، نوعی از فرفره چوبی مخروطی که توی‌آن سوراخ است و از پهلو روزنه‌ای دارد و در موقع چرخیدن صدا میکند

pırlanmak «پرپر» کردن ، پروبال‌زدن، برای‌پریدن تقلاکردن

pırlanta برلیان ، الماس بی‌رنگ و شفاف ، الماس درشت و گرانبها که آن را خوب تراش داده باشند

pırnal نوعی چوب جنگلی که ازآن‌ذغال اعلا بدست میاید ، چوب راج ،

درخت راج

pırpı نوعی سنگ یاذغالی که تصورمیشده دریاقمارگزیدگی باشد

pırpırı (عو) آدم سردرهوا ، کسی که در تعقیب زنان بوده متصل درتقلا و تلاش برای زن بازی باشد

pırpıt ۱ــ قراضه ، پاره‌پوره ، شکسته پکسته ۲ــ پارچه پشمی زبخت که با دستگاه دستی بافته میشود ۳ ــ تنبانی که از پارچه پشم بز تافته شده و پهلوانان کشتی‌گیری آن‌رابجای تنبان چرمی می‌پوشند

pırtı خورت وپرت ، اشیاء خرده‌ریزه بی‌ارزش

pırtık پاوه پوره

pısırık بی‌عرضه ، بی‌سروزبان ،آدم بی‌چاره وبی‌دست وپا ، ضعیف

pısırıklık بی‌دست وپائی ، بی‌سروزبانی ، بی عرضگی

pıtırdamak ترق تروق کردن،صدای «پرت‌ــپرت» درآوردن

pıtırtı صدای «پرت‌ــپرت»، «ترق‌ــتروق»

piç ۱ــ حرامزاده ولدالزنا ۲ــ شاخه‌هائی که از کنار ساقه اصلی یا ریشه درخت بیرون میزند ۳ــ هرچیز تقلبی و غیراصلی

pıç etmek چیزی یا کاری‌را خراب و فاسدکردن

piç kurusu تخم حرام ، بچه‌شیطان حرامزاده

piçleşmek ازحال اصلی‌درآمدن وعوض شدن ، تغییر کلی پیدا کردن فاسد شدن

piç olmak خراب شدن ، بیمزه شدن ، ازبین رفتن

piçuta = palamut نوعی درخت (به پالاموت‌مراجعه شود)

pide نان بربری (که انواع ساده وقیمه

و پنیردار آنرا در ترکیه درست میکنند) ، نان پیده

pideci اوستا یا شاطری که انواع نان بربری می‌پزد ، نان پیده یا نان بربری فروش

pijama پیژامه

pik لوله کلفت آهنی

pikap ۱ــ پیکاپ ، گرامافوق الکتریکی که صفحات را بطور اتوماتیک عوض‌میکند ۲ــ اتومبیل‌وانت، اتومبیل کوچک نیمه‌باری

pike ۱ــ پارچه پنبه‌ای که دورویش متفاوت بوده روی آن نقشه‌های برآمده داشته‌باشد ۲ــ پرش‌یا پروازعقابی،طرزپرواز هواپیمای بمب‌افکن که‌برای‌افکندن‌بمب از بالا به‌پائین هجوم میکند

piket نوعی بازی‌ورق

piknik گردش دسته جمعی درخارج شهر، پیکنیک

piknik yapmak گردش‌رفتن دسته جمعی بخارج شهر

piko نوعی گلدوزی دندان موشی باماشین خیاطی، گلابتون دوزی

pikrik asit نوعی ماده شیمیائی تلخ‌مزه زرد رنگ که اگرناگهان گرم‌شود منفجر میشود در رنگ کاری و ساختن مواد منفجره‌ودرطب‌بکار میرود

piktoresk شایان تصویر،شایشته اینکه نقاشی‌شود ،قابل عکس برداری ، زیبا ، بدیع منظر

pil پیل‌الکتریک

pilaki نوعی خوراك سرد که با روغن زیتون پخته میشود و درآن سیر وپیاز وجعفری وهویج میریزند

pilatika نوعی ماهی‌آب شیرین

pilav پلو

pilavlık پلوئی،مناسب‌برای پلو

piliç جوجه‌بزرگ،مرغ یا خروس‌جوان

pilot هوانورد

pilotluk هوانوردی

pineklemek پینکی زدن ، چرت زدن ، درحالت خواب آلودگی و چرت زدگی بودن

pingpong پینگ پونگ

pinpirik درمورد استهزاء به‌شخص‌پیر ناتوان و بی‌حال گفته میشود ، پیر پاتال

pinpon (عو) پیرپاتال ، پیرناتوان

pinti خسیس ،لئیم ، بخیل ، ممسك

pintilik خست، خساست

pipet لوله‌شیشه‌ای‌باریك که برای‌نقل‌مایعات از ظرفی بظرف دیگر استعمال میشود ، لوله باریك که با آن شربت‌یامایعات دیگراز توی‌لیوان یا بطری میخورند

pipo پیپ ، چپق

pir ۱ــ پیر ، سالخورده ۲ــ پیر ، شیخ صاحب طریقت ۳ــ عنوان سر سلسله یاایجادکننده یك حرفه یا هنر مثلا گفته میشود که سلمان پارسی پیرسلمانی‌ها بوده‌است

piramidal مخروطی شکل ، هرم

piramit هرم ، اهرام ،مخروطی شکل

pire کك (ازحشرات است)

pirekapan = nezleotu گیاهی که‌برای دفع کك وحشرات کاشته میشود

pirelendirmek دست پاچه کردن ، نگران کردن ، بخیالات انداختن

pirelenmek ۱ــ کك افتادن ۲ــ کك جستن، کك گرفتن و کشتن ۳ــ (مج)بدست‌وپاافتادن، کك به‌تنبان کسی‌افتادن ، دست پاچه شدن

pireli ۱ــ کك دار ۲ ــ نگران، بر وهم ،دستپاچه، خیالاتی

pireotu اسپرزه
pirina تفاله زیتون پس از آن که روغن آن گرفته میشود
pirinç (فلز) ۱ـ برنج (خوراکی) ۲ـ برنج
pirit آهن گوگردی ، سولفید آهن
pirohu = piruhi خمیری که در آن پنیر و جعفری ریخته بشکل مثلثهای کوچك بریده در آب میپزند سپس روی آن روغن ریخته میخورند
piroksen ماده معدنی که در مواد کوه آتشفشان یافت میشود ، نام عمومی سلیکات کالسیم طبیعی منگنز و سلیکاتهای آهن
pirosfer هسته مذاب مرکز کرهٔ زمین
piruhi = pirohu خوراکی که از خمیر و پنیر و جعفری است در آب پخته شده روی آن روغن ریخته میخورند
pirüpak نرو تمیز ، پاك و تمیز ، بدون لك
pirzola کتلت دسته‌دار
pis کثیف ، بد ، نامطلوب ، نجس ، مردار
pisboğaz بد شکم ، اکول ، پرخور
pisboğazlık پرخوری ، بدشکمی
pisi پیشی (گربه بزبان بچه)
pisibalığı نوعی ماهی سفید پهن کوچك باندازه ماهی سیم (pleuronectes plattesa)
pisipisi ۱ـ پیشی پیشی (گربه بزبان بچه) ۲ـ پیش پیش ندا برای صدا کردن گربه
pisipisine نابجا ، ناحق ، بیخودی ، بیجهت و بی جهت
pisipisiotu نوعی جو وحشی که قادر خوردن انسان یا حیوان نمیباشد سنبلة الفار
piskopos سقفی که ریاست امور دینی نقطه‌ای را داشته باشد
piskoposluk کار یا محل کار یا اداره کار ، کشیش کاتولیك که رئیس دینی یك منطقه باشد
pislemek نجس کردن ، کثیف کردن ، کثافت کردن ، بیشتر در مورد کثافت حیوانات گفته میشود
pislenmek کثیف شدن ، نجس شدن ، آلوده شدن
pisletmek کثیف کردن ، نجس کردن ، خراب کردن کاری ، خرابی بالا آوردن
pislik کثافت ، نجاست ، غایط انسان یا حیوان
pist ۱ـ پیشت اکه برای راندن گربه گفته میشود ۲ـ میدان صاف که برای بازی یا رقص یا فرود آمدن طیاره ساخته شده باشد ، پیست
piston ۱ـ پیستون ۲ـ (مج) پارتی ، کس و کار ، آدم با نفوذ در امور ادارات وغیره
pişdar رهبر ، پیشوا
pişeğen = pişek یزا ، زودیز
pişekâr عنوان یکی از بازیگران در نمایشهای دوره گردی آنکه نمایش را افتتاح میکند
pişik مرق سوزیا سوختگی یا قرمزی که در لای کشاله پا یا زیر بغل در اثر گرما حاصل میشود
pişim طرز پختن
pişirici ۱ـ پزنده ۲ـ شاطر نانوائی
pişirim = pişirimlik مقداری که در یك دفعه پخته میشود ، پخت
pişirmek ۱ـ پختن ۲ـ (مج) پخته شدن در کار یا درس یعنی خوب حاضر کردن ۳ـ (مج) پخت و پز کردن ، حلاقه ، صمیمیت پیدا کردن
pişirtmek پخته کردن توسط دیگری ، پزاندن
pişkin ۱ـ خوب پخته شده ، برشته ۲ـ (مج) پررو ، بی‌حیا
pişkinlik ۱ـ خوب پخته شدن ۲ـ

پرروئی
pişman پشیمان ، نادم
pişmaniye پشمك
pişmanlık پشیمانی ، ندامت
pişmek ۱ــ پختن ، پخته شدن ۲ــ کامل وباتجربه شدن ، دنیا دیده شدن ۳ــ سوختن قرمز شدن یا عرق‌سوزشدن لای کشاله پا یا زیر بغل بچه یا بزرگ
pişti نوعی بازی ورق
pištov پیشتو ، نوعی هفت‌تیر
piyade ۱ــ پیاده‌نظام ۲ــ مهره‌های پیاده در بازی شطرنج ۳ــ نوعی قایق‌سبك دوپاروئی
piyango بخت‌آزمائی ، لاطاری
piyango çekimi قرعه‌کشی بلیطهای بخت آزمائی ، قرعه‌کشی لاطاری
piyango çekmek قرعه‌کشیدن
piyanist پیانیست ، پیانوزن ، متخصص
piyano پیانو
piyasa ۱ــ بازار ۲ــ آفتابی شدن ، بمیدان درآمدن ، گردش کردن ۳ــ مظنه بازار
piyasaya düşmek به‌بازارافتادن در مورد زنی گفته‌میشود که باهمه‌کس لاس بزند و بزبانها بیفتد
piyata دوری ، دیس‌نهارخوری
piyaz ۱ــ پیازوجعفری خردکرده که پای کباب یاماهی سرخ کرده میریزند ۲ــ لوبیای پخته‌شده که روی آن روغن زیتون وسرکه و پیاز خرد کرده ریخته میشود ۳ ــ (عو) هندوانه زیر بغل کسی دادن ، تعریف‌وتمجید کردن،چاخان کردن
piyazcı ۱ــ کسی که‌خوراك لوبیای پخته که پیازوجعفری روی آن ریخته شده‌میفروشد ۲ــ (عو) چاخان کردن تمجید و تعریف زیادی

بیمورد کردن
piyazlamak ۱ــ گوشت را لای پیاز و ادویه جات‌گذاردن تانرم وبرای پختن حاضر شود ۲ ــ (عو) چاخان کردن ، زیادی تعریف بیخود کردن
piyes داستان نمایشی یااثرنویسنده‌تأتر یانمایش
piyore پیوره ، التهاب‌گوشتهای‌دندان ، تولید چرك در لثه‌های دندان که سبب فساد وخرابی‌ریشه‌وسستی‌آن میشود
plaj پلاژ ، ساحل دریاکه مسطح وهمواره باشد
plak صفحه‌گرامافون
plaka لوحه نمره ماشین ،پلاك یا نمره ماشین
plan پلان ، نقشه ، طرح ، برنامه ، پروگرام
plançete آلتی‌کوچك ازتخته‌که برای نقشه‌کشی جغرافیائی بکار میرود
planlama طرح ریزی ، طرح برنامه ، برنامه ریزی
planlamak کاری را تحت برنامه یا پروگرام درآوردن ، نقشه‌کشیدن برای انجام‌کاری
planlı بانقشه ، با حساب ، شخص منظم ودقیق که‌کارش‌طبق برنامه میباشد
planör طیاره بدون موتور ، هواپیمای بی‌موتور
planörcü خلبان هواپیمای بی موتور
planya رنده درازنجاری
plasman سرمایه‌گذاری ، فروش ، بکار انداختن سرمایه
plaster چسب مرهم داری که‌روی زخم می‌چسبانند
plastik ۱ــ هنرهای زیبا مربوط به مجسمه‌سازی و نقاشی ۲ــ مواد

شیمیائی آلی که در تحت فشار و حرارت به‌اشکال‌مختلف‌در آورده میشود

plastron سپر چرمی که‌درموقع شمشیربازی به‌سینه میگذارند

platerina نوعی ماهی شبیه ماهی کفال

platform ۱ـ تخته سنگ مسطحی که در اثرجزر ومد دریا بوجود می‌آید ۲ـ جای بلندی که‌روی آن‌ایستاده سخن رانی‌میکنند ۳ـ حط‌مشی سیاسی ۴ـ سکوی بارانداز یا مسافری در راه‌آهن و غیره.

platin پلاتین. فلزقیمتی تیره‌تراز نقره که از تمام فلزات سنگین‌تر و سخت‌تر است وزن مخصوص آن ۲۱/۴ میباشد

Platon افلاطون.

platonik عشقی که در آن طلب معشوق موجود نیست. عشق خیالی که طالب‌وصل نباشد. خیالی. لفظ غیرعملی

plazma قسمت آبکی‌خون

plebisit مراجعه به آرا. عمومی اهالی در مورد یك موضوع‌معین

pleistosen شروع دوره چهارم زمین‌شناسی

pli ۱ـ چین، شکن. خم ۲ـ چین‌دار

pliyosen دوره یکی ازادوار زمین شناسی که مصادف با قسمت دوم دوره سوم زمین شناسی میباشد که بین میوسن و پله‌ایستوسن قراردارد

plutokrasi شکلی ازحکومت که در دست طبقه اغنیاباشد

plutonyum نوعی فلزرادیواکتیودار

Plüton یك سیاره کوچك ازمنظومه شمسی که درسال ۱۹۳۰ کشف شده که از نپتون دورتر میباشد

podüsüet=süet جیر، چرم جیر

pof صدای «پف»، صدای‌چیزنرم یاسبکی که بزمین افتد

pofurdamak صدای «پف» با آه در آوردن

poğaça نوعی نان خمیری که توی‌مایه‌آن ماست و روغن میریزند و در فر می‌پزند قدری نمك دار و برشته است. نوعی کلوچه

pohpoh مدح وثنا، به به‌گفتن یا تعریف کردن

pohpohlamak به به‌گفتن، تعریف و تمجید کردن

poker پوکر، نوعی بازی ورق

polarizasyon (فیز) ۱ـ پولاریزاسیون. استقطاب (حالت‌ویژهٔ جسمی‌نسبت به قطب‌های مثبت یامنفی) ۲ـ (در شدن شدن جریان پیل در اثر عکس‌العمل شیمیائی و داخلی ۳ـ قطب‌گیری یا تقطب نور.

polemik مشاجره یا منازعه‌قلمی، جدل

poliçe ۱. بیمه‌نامه ۲ـ برات یا سفته

polifoni چندصدائی، جند صدائی

poligon ۱ـ تکثیرالاضلاع ۲ـ جائیکه در آنجا تعلیم تیراندازی داده میشود

poliklinik پلی‌کلینیك. جائی که دکتره به‌امراض‌مختلفه‌رسیدگی میکنند

polikliniğ محکمه عمومی طبی

polip ۱ـ گوشت‌زیادی بینی، پولیپ ۲ـ اسم عمومی تیرهٔ مرجان و احتایوت یا اختپوت

polis پلیس. مأمورین انتظامی شهربانی اداره پلیس شهربانی

politeizm مذهبی که به کثرت خدایان معتقدباشد. مذهب انواع شرك

politika ۱ـ سیاست، امورسیاسی طرز

زمستان و تابستان سبز است ، نوعی کاج جنگلی

porsumak = pörsümek چروك شدن ، چین وچروك یافتن

portakal پرتقال

portakallık باغ پرتقال ، نارنجستان

portakal şurubu شربت پرتقال

portatif دستگاه یا آلتی که قابل حمل و نقل باشد ، سفری

porte ۱ــ درجه وسعت ، میدان عمل ، میزان اهمیت ۲ ــ (موز) پنج خط موازی که برای نوشتن نت موزیك بکارمیرود

porter عکس ، تمثال ،شمائل ، تصویر

portmanto رخت آویز ،جالباسی دیواری ، جای رختی

posa تفاله

posbıyık سبیل کلفت

post پوست حیوان ، (مج) مقام شیخ در طریقت ، (مج) مقام ، منصب . (مج) جان (در مورد postukurtarmak یعنی جان را بسلامت در بردن استعمال میشود)

posta ۱ــ اداره پست ۲ــ دسته‌ای از افراد چهار ، پنج نفری ۳ــ سفر ، دفعه ، مرتبه

postacı پستچی ، مأمور پست ، نامه‌رسان

postal پوطین ضخیم سربازی

postalamak به پست دادن نامه ، پست کردن

postane پستخانه ، اداره پست

postnişin شیخ خانقاه ، پیر طریقت

postrestant پست رسانت، نامه یا پاکت پستی که بجای آدرس طرف به آدرس پستخانه محل فرستاده میشود که صاحب نامه آن را از پستخانه دریافت دارد

اداره امور سیاسی ۲ــ (مج) برای محبوب شدن یا به مقصد رسیدن، طرفداری کردن یا تعریف و تمجید کردن نقاط ضعف طرف مقابل

politikacı سیاستمدار ، سیاس ، باسیاست

poliyester یك ماده شیمیائی که برای محافظت تخته روی آن مالیده میشود

polka نوعی رقص روسی و آهنگ مخصوص آن

polo چوگان ، چوگان بازی

Polonez لهستانی

Pomak نام طایفه‌ای ازمسلمانان بلغارستان

Pomakça زبان طایفه پوماك

pomat مرهم ، پوماد

pompa پمپ ، تلمبه

pompalamak تلمبه زدن

pompon منگوله کوچك ازپشم یا ابریشم وغیره ،گل کلاه ،گل کفش

ponje حریر چینی ، حریر هندی

pɔnton کرجی ته‌پهن دارای جرثقیل که برای بیرون آوردن کشتی‌های غرق شده بکارمیرود

ponza نوعی سنگ سمباده که برای پاك کردن وجلادادن بکارمیرود

poplin نوعی پارچه کنتواری که تار آن ابریشم و پود آن پشم تابیده‌است

popo ماتحت بچه بزبان بچگانه

porfir سنگ سماق ، رخام سماقی

pornografi مطالعه در ادبیات رکیك و مستهجن ، شرح فواحش

porselen ظروف چینی یا فغفوری

porsiyon مقداری ازغذا که درمهمانخانه به یکنفر میدهند ، پرس

porsuk ۱ــ چین وچروك دار، چروك ۲ــ گور کن

porsuk ağacı گیاهی زینتی که دارای برگهای شبیه سوزن است و در

که از شمال شرقی میوزد
poyrazlamak وزیدن‌باد ازسمت شمال شرقی
poz ۱ـ پز (درعکاسی) طرزایستادن در موقع‌عکسبرداری ۲ـ مدتی‌که عدسی قوطی عکاسی برای عکس برداری بازمیماند ، فاصله زمان درعکس برداری
Pozitif ۱ـ مثبت ۲ـ بالاترازصفر (فیز) (ریض)
pozitivizm فلسفه‌ای‌که متکی‌براساس‌های مثبت میباشد، مکتبی‌که ازطرف اگست‌کنت شروع شده
poz vermek ۱ـ پزدادن،خود راگرفتن ۲ـ درموقع عکسبرداری خود را مرتب نگاه داشتن
pöç استخوان‌منتهی‌الیه ستون فقرات
pöf اه، پف ، صدائی‌که نفرت یاانزجار رانشان میدهد
pörsümek شل‌شدن وآویزان شدن گوشتهای بدن
pösteki پوست‌گوسفند وبز ، تخته پوست
pösteki saydırmak کاربیشتر از ظرفیت به‌کسی بارکردن
pöstekisini sermek کسی را زیاد کتك زدن ، پوست از کله کسی کندن ، پوست‌کسی راکندن یعنی زیادکتك زدن
prafa نوعی بازی ورق‌که با ۳۲ ورق‌و سه‌نفربازی می‌کنند
pragmacılık (فل) منسوب به فلسفه عملی ، اصالت عملی ، عقیده به‌اینکه هرگفته‌وعقیده‌باید نتیجه عملی برای انسان داشته باشد وگرنه ارزشی ندارد
pranga زنجیرسنگینی‌که درسابق به‌پای محکومین جنائی می‌بستند
pratik عملی ، قابل عمل ،سودمند ، قابل

postulat (منط) اصل مسلم ، فرض اصل موضوع
pot ۱ـ قایق یا کرجی کوچکی‌که ازچوب درست میکنند برای گذشتن از یك‌طرف به دیگر رودخانه ۲ـ چین یاچروك‌لباس‌چین خوردگی، کیس
pota بوته ذوب فلز
potansiyel پتانسیل،اختلاف سطح الکتریکی ، قوه موجوده مخفی موجودبالقوه ، عامل‌بالقوه
potas پتاس ، جوهرقلیا ، نمك قلیا
potasyom جسمی‌استجامد نرم‌وسبك و سفید مانند سدیم به‌وزن مخصوص ۰/۸۷ ،وزن‌اتمی‌آن ۳۹/۱۰ در ۶۲/۵درجه‌حرارت گداخته‌میشود
potin=fotin پوطین ، کفشی‌که ازغوزك یا بالاتر بوده ازجلوبند یا دگمه یا از دوطرف کش یا لاستیك‌دارد
potlaç ضیافت با مجالس جشن و نهار خوری‌که بزرگان در قدیم بر پا میکردندبرای‌اینکه درمیان‌مردم مشهور وسرشناس شوند
potrak لباس یا پارچه پرچین وچروك کیس ، چین وچروك
potrel تیرهای‌آهنی بشکل«I» که دربناها بکاربرده میشود
potuk ۱ـ پرچین وگشاد ۲ـ بچه شتر، کره شتر
potur ۱ـ پرچین ، چین‌لباس ۲ـ چین وچروك ۳ـ نوعی شلوار مردانه‌که‌پاچه‌های‌آن تنگ‌وپشت آن چین‌داشته باشد
poyra توپی وسط چرخ‌گاری ودرشکه که دارای سوراخهائی است و سر پره‌های چرخ را در خود نگاه میدارد،توپی چرخ
poyraz ۱ـ سمت شمال شرقی ۲ـ بادی

projektör نورافکن
proletarya طبقه کارگر ،رنجبر
proleter رنجبر ، کارگر
prolog مقدمه ، قسمت اول رمان یا پیس که در آن وقایعی اتفاق می‌افتد که مقدم بر وقایع اصل موضوع باشد
propaganda پروپاگاند ، تبلیغات ، تلقینات
propagandacı تبلیغاتچی ، کسی که پروپاگاند کند
prosodi ۱- تلفظ کلمات بنابر لهجه و مقدار و میزان ۲- تطبیق کلمات با موسیقی و موسیقی با کلمات
prospektüs صورت قیمت اجناس یك دکان یا مؤسسه
prostat پروستات، غده وذی
protaktinyum فلزی از گروه آکتینیت که دارای رادیو آکتیومیباشد
protein پروتئین، ماده آلبومینی
Protestan پروتستانت مذهب یا شعبه‌ای از دین مسیحی
protesto اعتراض
protez (طب) ساختن عضو مفقود بدن، عضو ساخته شده یا مصنوعی
protojin نوعی سنگ گرانیت که در کوههای آلپ یافت میشود
protokol صورتمجلس ، پروتکل ، تشریفات رسمی سیاسی صورت جلسه مذاکرات سیاسی یا دیپلماسی آداب و رسوم تشریفات دیپلماسی
proton (شیم) قسمت مرکزی اتم که حامل بار مثبت الکتریسیته میباشد ، پروتون
Protoplazma پروتوپلاسم ،ماده آلبومینی سیال و بیرنگ سلولهای گیاهی و جانوری
prova ۱- امتحان یا بروبلاس ۲- نمونه حروفچین تهیه می‌شده

استفاده
prekambriyum علم وضعیت وشکل زمین مربوط به دوره قشر اولیه آن
prens شاهزاده، پرنس
prenses ملکه ، پرنسس ، شاهزاده خانم
prensip پرنسیپ ، اصل قاعده ، قاعده اصلی
prenslik شاهزاده نشین ، شاهزادگی
prese آلت فشاردادن
prevantoryum استراحتگاه وحفظ از بیماری وتقویت اشخاص ضعیف که مستعد مریض شدن هستند
prim ۱- حق‌بیمه ۲- پاداش ۳- سود سهام
primadonna زن‌آوازه خوان اصلی اپرا
priz پریز ، سوراخ جای برق که دوشاخه برق را به آن فرومیکنند
prizma (هن) منشور
problem مسئله، اشکال
profesör استاد دانشگاه
profesyonel حرفه‌ای، پیشه‌ای ، کسی که کار یا هنری را شغل اعاشه خود قرارداده
profil نیمرخ ، شکل نیمرخ هرچیزی
program پروگرام ، برنامه
programcı مأمور تهیه برنامه رادیو یا تلویزیون
programlamak تحت پروگرام یا برنامه در آوردن ، تحت نظم و ترتیب صحیح درآوردن
programlı با پروگرام منظم ، مطابق برنامه
proje طرح، پروژه
projeksiyon ۱- (هن) مرتسم، تصویر درسطح ۲- با نورافکن عکس یا نقشی را روی پرده یا دیوار منعکس کردن

قسمت جلوی کشتی pruva
طریقه‌ای از تداوی روحی که psikanaliz
طبیب روانشناس بوسیله آن خاطره
وخیالهای روانی را که در تحت
شعور پنهان است بامذاکره و بیان
به‌عرصه شعور درآورده با تجزیه و
تحلیل نمودن آنها مریض را از
گرفتاری و عقده روحی راحت و
مداوا مینماید
طبیب روانشناس ، طبیب psikiyatr
امراض دماغی
طبابت روحی یا روانی psikiyatri
یا دماغی
روانشناس psikolog
روانشناسی ، معرفت‌النفس psikoloji
مریض روحی ، دیوانه psikopat
عنوان عمومی امراض روحی یا psikoz
دماغی یا روانی
طبابت روحی psişiatri=psikiyatri
یا روانی یا دماغی
۱ـ نقطه ۲ـ نمره یا puan=puvan
واحدارزشی که برای خوب یا بد
بودن چیزی یا کسی داده میشود
۱ـ شفته طبیعی ، توده یا تخته puding
سنگی که بطور طبیعی از جوش
خوردن وچسبیدن ریگها یا سنگ
ریزه‌ها بوجود میاید ۲ـ نوعی
خوراك نرم که با آرد برنج و تخم
مرغ و چیزهای دیگر درست میکنند،
نوعی خوراك شیرین
پودر ، گرد، سفیداب pudra
پودر زدن pudralamak
جا پودری pudralık
شکرسائیده شده ، گردشکر pudra-şeker
پف ، چیز نرم که پف کرده یا بالا Puf
آمده یا باد کرده باشد مانند بالش یا
چیزهای خمیری که پف کرده باشد
نوعی نان گرد کوچك که لای pufböreği

آن قیمه یا پنیر گذارده درروغن
سرخ میکنند که روی آن پف کرده
بادمیکند
۱ـ مرغی که درنزدیك قطب شمال pufla
زندگی میکند وبرای پر نرم آن
شکار میشود ۲ـ بالشی که از
پر این مرغ پرشده باشد
صدای پف درآوردن ، نفس puflamak
عمیق کشیدن ویف کردن
نوعی جغد درشت puhu
۱ـ تمبر پست ۲ـ پولك ۳ـ pul
فلس ماهی وغیره ۴ـ مهره تخته
نرد ۵ ـ (قد) نوعی پول سیاه
قدیمی
فولاد ، پولاد pulat=çelik
تمبرفروش، کسی که تمبر پست یا تمبر pulcu
باطله خریدوفروش میکند
حشرات چهار بالی مانند pulkanatlılar
پروانه که روی پرهای آنها پولکهای
ریزی مانند گرد موجود است
۱ـ تمبر پست یا تمبر مالیاتی pullamak
روی چیزی زدن ۲ـ پولك دوزی
روی لباسها
۱ـ پولك‌دار ۲ـ تمبردار pullu
گاوآهن دستی pulluk
۱ـ بدون تمبر ۲- بدون پولك pulsuz
۳ـ بی‌پول ، فقیر
عنین ، کسی که قدرت مردی ندارد puluç
چای یا شربت آبلیموی گرم که با punç
کنیاك یامشروب رم مخلوط باشد
۱ـ چیزی که درست بموقع خود باشد punt
۲ـ وضعیت ، موقعیت
پونت ، پنت ، اندازه حروفات در punto
اصطلاح حروفچینی
۱ـ دنباله یا پشت کشتی ۲ـعقب، pupa
پشت، عقب سر
سیگاربرگی puro
۱ـ مه‌خفیف، گرد وغبار ۲ـگردنا pus

ساختمانها بکارمیرود

puvan ۱ـ نقطه ۲ـ نمره یاواحدارزشی که برای‌خوب یا بد بودن کسی یا چیزی داده میشود

puvanlamak نمره دادن به‌کاغذهای امتحانات

püflemek=üflemek فوت کردن ، پف کردن

püfür püfür صدای وزیدن نسیم ملایم یا خنك

pülverizatör آلت پاشیدن مایعات‌مانند عطرپاش یا سمپاش

pünez=raptiye پونز

pürçek ۱ـ چین، جروك ۲ـ چین وخم موی سر

pürçeklenmek چین‌وجروك خوردن ، کیس برداشتن لباس ، لوله شدن یا چین‌وخم‌پیدا کردن موی سر

püre سیب زمینی پخته یا هویج وغیره‌که له شده باشد، پوره

pürtük برآمدگی کوچك و سخت‌یاخشن که روی پوست بدن یاروی‌پارچه باشد

pürüz ۱ـ پرز ، برآمدگی کوچك ، کرك پارچه ۲ـ مانع ، اشکال

pürürzlü ۱ـ پرزدار ۲ـ اشکال‌دار ، پراشکال

pürüzsüz ۱ـ بدون‌پرز، صاف ۲ـ بدون اشکال و مانع ، بی زحمت ، بی‌اشکال

püskül منگوله

püsküllü منگوله‌دار

püskürgeç آلت پاشیدن مایعات

püskürme ۱ـ عمل‌گرد پاشی یا مایع پاشی ۲ ـ پاشیدنی ، پاشیده‌شده ۳ـ عمل‌بیرون پاشیدن موادمذابه ازدهانه‌کوه‌آتشفشان

püskürmek پاشیدن

طبقه‌سفید نازکی که‌روی برگهای انگور و میوه‌های دیگر پوشیده میشود ۳ـخزه‌ای که روی‌تنه یا شاخه‌های‌درختان‌سبزمیشود ۴ـ پوسته یا پوست نازکی که گاهی در نوك پستان پیدا میشود ۵ ـ انگشت‌یااینچ(واحداندازه طول) (مأخوذ ازفرانسه)

pusat (قد) نوعی‌آلت جنگ

puset کالسکه‌کوچك‌دستی بچه

pusla=pusula قطب‌نما ، قبله‌نما

puslanmak بخارگرفته ، بخارزدگی یا غبارگرفتن یاتیره شدن‌روی‌شیشه پنجره و غیره

puslu بخار زده ، بخاردار ، مه‌آلود ، تیره ، تار ، غبارگرفته

pusmak ساکت شدن ، بی‌صدا شدن ، ازترس زبان راکوتاه‌کردن ، در گوشه‌ای خزیدن یاپنهان شدن

pusu کمینگاه

pusu kurmak درکمین نشستن ، پنهان شدن برای حمله ویاهجوم

pusula ۱ـقطب‌نما ، قبله‌نما ۲ـ نوشته یا یادداشتی‌که روی‌کاغذ کوچکی نوشته شود ، تکه کوچکی ازکاغذ برای نوشتن یا یادداشت‌کردن

puşt مرد مفعول ،کونی

puştluk (عو) بی‌شرفی،بی‌ناموسی ، دروغگو ، نامردی ، مفعول یا کونی بودن

put ۱ـ بت ۲ـ خاج ، صلیب

putlaştırmak بحال پرستش درآوردن ، بصورت بت درآوردن ، زیادمدح کردن‌وبالا بردن، دراحترام غلو کردن

putperest بت پرست

putrel تیرآهنی‌که درطول خط راه‌آهن نصب میشود یا تیر آهنی که در

بیرون پاشیده
püskürük مواد خارج شده ازدهانه کوه‌آتشفشان
püsür (عو) همیشه این دو کلمه با هم استعمال‌میشوند، (bok püsür) یعنی چرت وپرت ، خرت‌وپرت، مزخرف ، زرت و زبیل
pütür pütür حالت پوست بدن ، بخصوص پوست‌دست که خشن یازبرمیشود

püskürtmek ۱ـ عمل‌پاشیدن را انجام دادن ۲ـ (نـظ) عقب زدن یـا گریزاندن افراد دشمن ، مغلوب کردن ۳ـ آب یا چیز مایع یا گـرد مانند را از دهـان بیرون پاشیدن
püskürtü مواد مذابه‌که ازدهانه‌کوه آتشفشان بیرون‌می‌ریزد، ازدهان

R

R, r ر ، بیست‌ویکمین حرف‌الفبای ترکی

Rab رب ، پروردگار ، خدا

rabḅanî ربانی ، خدائی

rabıt ربط ، علاقه ، بستگی

rabıta رابطه، علاقه

rabıtalı ۱ــ مربوط، رابطه‌دار ، با ربط
۲ــ موقر ، منظم

rabıtasız ۱ــ بی‌نظم ، نامرتب ۲ــ نامربوط ، بی‌ربط

rabıt sıygası صیغه ربط، حرف ربط

raca راجه هندی ، مقامی پائین‌تر از مهاراجه در هندوستان

raci راجع ، مربوط

racon (عو) پز ، خودنمائی

radar رادار ، این کلمه از ترکیب حروف اولیه چهار کلمه انگلیسی تشکیل شده وعبارت است ازیك دستگاه تفتیش الکترونیکی که میتواند با ارسال‌ستونی ازامواج رادیوئی قوی ماوراء بلند وبرگشت‌آن با حساب کردن زمان انعکاس آن فاصله ، وضعیت و جهت حرکت هرشیئی که در مسیر آن ستون از امواج قرارداشته باشدبدون‌اینکه تاریکی یا ابر یاطوفان مانع کار آن باشد تعیین نماید

radde ۱ــ درجه ، مرتبه ، راده
۲ــ در اطرف ، درحدود

radikal اساسی ، اصولی ، مربوط به‌ریشه و پی وبنیان

radikalizm طرفداراصلاحات‌اساسی‌واصولی

radon (شیم) گازی‌که در نتیجه تحلیل رادیوم بوجود می‌آید

radyasyon تشعشع ، نورافکنی

radyatör رادیاتور

radyo رادیو

radyoaktif رادیو آکتیو ، جسمی که دارای خاصیت رادیو آکتیویته یا تشعشعات اتمی باشد

radyoaktivite رادیوآکتیویته ، خاصیتی که بعضی اجسام از قبیل رادیوم و غیره دارند و شعاعی میدهند که دارای‌آثارفیزیکی وفیزیولوژیك است

radyocu رادیو ساز ، تعمیر کار رادیو ، مامور فنی اداره رادیو

radyoelektrik رادیو الکتریك ، قسمتی ازعلم فیزیك‌که درموضوع امواج بی سیم بحث میکند

radyoevi اداره رادیو که ازآنجا سخن

پراکنی میشود

radyofonik ۱ – صدائی که از پشت میکروفن رادیو مطلوب و خوب بگوش برسد، صدای مناسب‌پخش از رادیو ۲– مربوط به صدای رادیو

radyografi رادیوگرافی ، پرتونگاری

radyogram تلگرافی که با بی سیم مخابره شده باشد و کاغذی که این تلگراف روی آن نوشته میشود

radyoskopi رادیو سکوپی ، پرتو بینی

radyotelefon مکالمه تلفنی با بی سیم ، تلفون بی‌سیم

radyotelegraf تلگراف بوسیله دستگاه بی‌سیم ، تلگراف بی‌سیم

radyoterapi تداوی بوسیله رایون ایکس (معالجه با پرتو مجهول)

radyum ۱۸۹۸ رادیوم، فلزی است که در توسط مادام کوری وشوهرش کشف شده. جسمی‌است سفید و درخشان شبیه نمك کوبیده در تاریکی میدرخشد و تولید حرارت میکند، وزن اتمی آن ۲۲۶ ، درحرارت ۷۰۰ درجه ذوب میشود

raf رف ، قفسه

rafadan (yumurta) تخم مرغ نیم بند

rafa koymak از سر باز کردن ، اهمال کردن ، سرش را به سقف بستن

Rafizî فرقه رافضی ، گروهی از شیعه که بازیدبن علی‌بن حسین بیعت کردند و بعد بیعت را شکستند و او را ترك کردند اهل تسنن تمام فرق شیعه را رافضه و پیروان این مذهب را رافضی میگویند زیرا که شیعه خلافت سه‌خلیفه اول را رفض و رد کردند

rafineri تصفیه خانه نفت و شکر و غیره

ragbet رغبت ، میل ، آرزو ، طلب

rağbetli رغبت کرده شده ، مورد رغبت ، مطلوب

rağbetsiz چیزی که رغبت و میل نسبت به‌آن نباشد ، نامطلوب

rağmen رغماً، علی‌رغم، برخلاف، برعکس

rahat راحت ، آسان

rahatlık راحتی ، آسایش

rahatsız ۱ – ناراحت ۲ – مریض ، بیمار ، کسل ، ناخوش

rahatsızlanmak مریض یا بیمار شدن

rahatsızlık ۱ – عدم راحتی ۲– کسالت، مریضی ، ناخوشی

rahibe مونث راهب ، زن دیرنشین

rahim رحم ، زهدان زن ، بچه‌دان زن

rahip راهب ، پارسا و عابد

rahle رحله ، رحل ، میز کوچك که از دو تخته چپ و راست وصل بهم درست شده روی آن قرآن و یا کتاب میخوانند

rahmet رحمت ، احسان ، بخشایش (مج) باران

rahmetli=rahmetlik مرحوم ، مغفور

rahne رخنه ، سوراخ ، شکاف

raht رخت، جامه ، لوازم زین اسب

rahvan رهوار ، اسب یاشتر خوش راه و تندرو، این‌طرز راه رفتن حیوان

rakam رقم ، عدد

raket راکت ، آلتی که در بازی تنیس بدست میگیرند و توپ را با آن میزنند

rakı عرق مخصوصی که در ترکیه میسازند ، عرقی که از انگور یا انجیر یا آلو درست میکنند

rakım=kot ارتفاع زمین از سطح دریا

rakıs ۱ – رقص ۲–(فیز) حرکت پاندول یا لنگر ساعت و غیره

rakik رقیق، نازك، (مج) مهربان ، دل رحم

rakip رقیب ، هریك از دو نفری که با هم رقابت میکنند
rakit راکد، ثابت مانده ، آب آرام ، بی‌حرکت ، ساکت ، ایستاده
rakkas رقاصك یا لنگر ساعت
rakkase رقاصه ، زن رقص کننده
rakor بست لوله ، تکه‌ای که دو لوله را بهم وصل میکند
raksetmek رقصیدن ، رقص کردن
ram رام ، آرام
ramak رمق ، مقدار خیلی کم
ramak kalmak کم ماندن ، چیزی نماندن
ramazan ماه رمضان
ram etmek رام کردن
ram olmak رام شدن
rampa ۱ــ نزدیك شدن یا بهم رسیدن . رسیدن کشتی به اسکله یا نزدیك شدن به هر چیز ۲ ــ قسمت بلندتر ازسطح جاده یا راه‌آهن، سکو ۳ــ سکو یا بارانداز در جلو انبارهای راه آهن ۴ــ (نظ) پایه یا پی زیر فوزه یا اسلحه‌های ضد هوائی
randevu وعده ملاقات ، راندوو
randevucu دلال محبت ، جاکش
randevu evi فاحشه خانه پنهانی
randıman نتیجه کار ، حاصل کار برگشت کار
ranza تختخواب دو یا سه طبقه‌ای در کشتی یا زندان یا خوابگاه دانشجویان شبانه روزی
rapor گزارش ، راپورت ، گواهی
raportör گزارش دهنده ، مخبر کمیسیون و غیره
rapsodi آهنگ ساخته شده از قطعات موسیقی مردم
raptiye پونز
rasat نگهبانی ، رصد ، ترصد ، نظاره

rasathane رصد خانه ، محلی که با تلسکوپ یا آلات مخصوص دیگر ستارگان را نظاره میکنند
rasit رصد بان ، نظاره کننده ، مراقبت کننده
raspa لیسه یا تیغه که نجارها یا نقاشها با آن زنگار یا رنگهای روی تخته و آهن‌را تراشیده پاك میکنند، تیغه لیسه کاری
rast نام آهنگی در موسیقی شرقی
rastgele ۱ـ تصادفی، اتفاقی، بدون انتخاب، هرچه پیش آید ۲ــ خدا کارت را راست بیاورد ، خدا قوت
rast gelmek بر خوردن ، به شانس انسان افتادن ، اصابت کردن ، جور آمدن ، بهم رسیدن ، بهم راست آمدن
rast getirmek راست آوردن ، جور کردن، جور آوردن، به‌هدف زدن
rast gitmek جور آمدن، راست آمدن کار
rastık وسمه ، سورمه ابرو، رنگ سیاه که زنها به ابرو یا موی سر میمالند
rastlamak برخوردن ، اصابت کردن ، بهم رسیدن
rastlanmak تصادف کردن، راست آمدن ، دیده شدن ، برخوردن به چیزی
rastlantı تصادف ، برخورد
rastlaşmak بهم بر خوردن ، بهم‌رسیدن ، همدیگر را دیدن
rastlatmak بهم جور آوردن، مصادف کردن
rasyonel معقول ، از روی حساب ، منطقی
raşe رعشه
raşi راشی، رشوه دهنده ، رشوه ده
raşitizm بیماری نرمی استخوان که بیشتر در کودکان فقیر که غذای کافی نمیخورند و ویتامین لازم به‌بدن آنها نمیرسد
rât = râd = gökgürültüsü رعد ،

فرش ابر
ratanya ریشه گیاهی به نام سیاه گندم که در طب
برای بند آوردن اسهال بکار میرود
ratıp مرطوب . نمناك
ravent راوند ، ریوند ، بیخ ریواس که
درطب بکار میرود
ravi روایت کننده ، راوی
ravnt دور ، دست (دربوکس بازی)
ravza باغ ، باغچه ، گلستان ، روضه
ray ریل ، خط آهن
rayet رایت ، پرچم ، بیرق
rayiç رایج
rayiha رایحه، بو ، بوی
razakı انگور رازقی ، انگور سفید درشت
پوست کلفت دانه‌دار ، انگور
ریش بابا
razı راضی ، خوشنود ، خرسند
raziyane (طب) رازیانه ، بادیانه
realite حقیقت ، واقع ، واقعیت
realizm مسلك حقیقیون ، اهل واقع
reasürans عملی که بوسیله آن شرکت
بیمه‌ای پس از بیمه کردن چیزی
قسمتی از آن چیزرا برای تأمین
ضرر احتمالی خود در شرکت
بیمه دیگری بیمه مینماید
reaya (قد) رعایا ، رعیت‌ها ، رعایای
غیرمسلمان در زمان عثمانیها
rebap رباب ، نام یکی از آلات موسیقی
قدیم شبیه کمانچه که فقط دوسیم
دارد و بوسیله آرشه یا کمانه
نواخته میشود
rebiyülâhir ربیع‌الاخر یا ربیع‌الثانی ،
ماه چهارم تقویم قمری
rebiyülevvel ربیع‌الاول ، ماه سوم تقویم
قمری
recep رجب، ماه هفتم تقویم قمری
recim رجم ، سنگسار کردن ، سنگ زدن
recüliyet رجولیت ، قوه مردانگی

reçel مربا
reçete نسخه حکیم
reçine سقز درختی ، صمغ درختی که به
آرشه ویولن مالیده میشود که به
نرمی روی سیمها حرکت کند
redaet دائت، بستی ، تباهی ،
reddetmek رد کردن ، قبول نکردن
reddiye ردیه ، نوشته یا کتابی دایر بر
رد دین یا عقیده و اعتقاد طرف
مخالف
redif ۱ـ (قد) سرباز احتیاط ، سربازی
که دوره سربازی خود را بپایان
رسانیده مرخص میشود
۲ـ (ادب) درشعر کلمه یا هجائی
که پس ازقافیه تکرار میشود
redingot ردنکت ، کت لباس رسمی دامن
بلند جفت دکمه که پشت آن چاك
دارد
reeskont عمل بانکها که عبارت است از
نزول گرفتن از بانك دیگر برای
سندی که هنوز وعده‌اش سر نرسیده
باشد
refah رفاه ،آسایش، فراوانی
refakat رفاقت ، دوستی ، همراهی
referandum رفراندم ، مراجعه به‌آراء
عمومی
refetmek رفع کردن ، از بین بردن
refik دوست ، رفیق
refika زوجه ، عیال
refleks رفلکس ، تکان یا حرکت خود
بخودی‌وغیرارادی وغیراختیاری
هریك از اعضاء بدن
reflektör نورافکن ، پرتو افکن ، آلت
انعکاس نور
reform رفرم ، اصلاح ، تجدید ، تکمیل
وتصحیح
regaip لیلةالرغائب ، شب جمعه اول‌ماه
رجب که گویا درچنین شبی پیغمبر

rencide نجیده
rençper نجر ، دهقان ، زارع
rençperlik راعت ، فلاحت ، کشاورزی
rende ۱ـ رنده نجاری ۲ـ رنده آشپزخانه به‌با آن پیازوغیره‌را رنده‌میکنند
rendelemek رنده کردن
rendelenmek رنده شدن
rengârenk رنگارنگ ، دارای رنگهای مختلف
rengin رنگین ، رنگ‌دار
renk رنگ
renkkörlüğü نوعی بیماری چشم که همه چیز را میبیند ولی‌رنگ را تشخیص نمیدهد
renkküre محیط قرمزخورشید ، طبقه هیدرژنی که کر ، خورشید را احاطه نموده
renklemek رنگ‌کردن ، رنگ زدن
renklenmek ۱ـ رنگی شدن ۲ـ رنگ بستن، رنگ برداشتن(مج) رنگ‌رو پیدا کردن
renkli رنگی ، رنگ‌دار
renkli işitme حالت روحی که با شنیدن صدا رنگ در نظر مجسم میشود
renkölçer (فیز)آلت‌اندازه‌گیری درجه یا میزان رنگ
renkseçmezlik نوعی بیماری چشم که نتیجه‌آن عدم‌تشخیص‌رنگ‌میباشد
renksiz بی‌رنگ ، بدون رنگ، غیررنگی
renkteşlik هم‌رنگ بودن
reosta آلت یا کلید برق که بوسیله‌آن مقاومت قوه برق را کم و زیاد میکند ، رئوستات
repertuvar برنوار ، مجموعه یا لیست نمایشهای یك تأتر ، صورت حاوی قطعات موسیقی که توسط یك ارکستر نواخته میشود
reprodüksiyon ن جهزی را از نو اکرم در رحم مادر افتاده
regülatör رگولاتور ، تنظیم کننده ، ترتیب دهنده
rehavet رخاوت ، سستی
rehber رهبر ، پیشوا، مرشد ، سردسته ، راهنما
rehin رهن ،گروی ، آنچه در نزد کسی بعنوان رهن گذارده میشود
rehine شخصی که بعنوان رهن یا گرو نگاهداشته میشود
reis=başkan ۱ـ رئیس ۲ـ ناخدای کشتی کوچك
rejim ۱ـ رژیم ، طرز اداره یك کشور ۲ـ پرهیز درخوردن غذا
rejisör رژیسور ، کارگردان نمایش وسینما و تأتر
rejisörlük شغل رژیسوری یا کارگردانی
rekabet رقابت ، همچشمی
rekâket=kekemelik لکنت زبان ، زبان گرفتگی
rekât رکعت
reklam اعلان تجارتی ، رکلام
reklamcı مأمور یا صاحب مؤسسه پخش اعلانات تجارتی
rekolte مجموع محصولات زراعتی سالیانه
rekor بالاترین درجه پیروزی دریك رشته ورزشی یا چیز دیگر ، پیشی در مسابقه ، رکورد
rekor kırmak رکورد را شکستن، گذشتن ازبالاترین پیروزی‌قبلی‌درهرچیز
rektör رئیس دانشگاه
rektörlük ریاست دانشگاه
remel ۱ـ (ادب) یك بحر از عروض ، بحر رمل ۲ـ نام آهنگی است در موسیقی شرقی
remil رمل ، فال ، طالع‌بینی بوسیله ریك یا رمل
remiz رمز ، علامت ، ایماء ، اشاره

تهیه کردن ، از نو تولید کردن
re'sen رأساً، شخصاً، مستقیماً ، مستقلاً
resepsiyon قبول ، قبول کردن ، ضیافت یا میهمانی رسمی
reseptör (فیز) گیرنده موج یا جریان الکتریك، گوشی، آخذه ، دستگاه گیرنده
resif رشته سنگهای آهکی که از رسوبات حیوانات مرجانی تشکیل شده و بیشتر در زمان جزر آب دریا بصورت برآمدگی از سطح آب دیده میشود
resim ۱ـ رسم ، عکس ، نقش ، نقاشی ۲ـ رژه ۳ـ مالیات ، رسوم
resimci عکاس ، معلم نقاشی ، نقاش
resim çekmek عکس برداشتن ، عکس گرفتن
resim çıkarmak عکس برداشتن ، عکس گرفتن
resim çıkartmak عکس برداری کردن
resimlemek با نشان دادن عکس یا نقشه موضوعی را تشریح و تفهیم کردن ، عکس‌دار کردن
resimli عکس‌دار ، نقشه‌دار
resimlik قاب عکس، جای عکس ، آلبوم
resital ۱ـ استماع یکنفر ساز زن یا موسیقی‌دان که یك ساز بزند ۲ـ کنسرت موسیقی
resmen رسماً
resmetmek رسم کردن ، عکس کشیدن . نقشه یا رسم کشیدن ، ترسیم کردن
resmî ۱ـ رسمی ۲ـ دولتی ۳ـ غیر خصوصی
resmilik رسمیت، رسمی بودن
resmiyet رسمیت
ressam رسام ، نقاش ، نقشه کش
ressamlık نقاشی ، نقشه کشی
rest çekmek حرف قطعی و آخر را گفتن.

نوی صورت کسی ایستادن ، واضحاً و بطور قطع حرف خود را گفتن (این کلمه از رست گفتن در بازی پوکر می‌آید)
restoran رستوران
restore تعمیر ، احیاء یا تجدید بنا ، برگشت دادن بنا بحالت اولیه
restore etmek بنائی را تعمیر کردن وبحالت اولیه درآوردن ، احیاء یا تجدید کردن بنای تاریخی و غیره
resul رسول ، پیغمبر کتاب‌دار ، پیغمبری که کتاب آسمانی می‌آورد
resülmal رأس‌المال ، سرمایه ، اصل‌مال ، پول یا قیمت اصلی
reşit رشید ، بالغ
ret رد ، قبول نکردن ، برگردانیدن
retuş رتوش ، پرداخت کاری ، اصلاح یا پرداخت شیشه نقاشی که عکاس ها قبل از چاپ کردن عکس بعمل می‌آورند
reva روا ، بجا ، رایج ، جاری
revaç رواج ، در جریان داد وستد بودن پول و کالا
revani نوعی شیرینی که با مخلوط کردن آرد درشت و تخم‌مرغ ساخته در فرمیگذارند بعداً تکه تکه کرده روی آن شربت ریخته بجای دسر میخورند
revanş تلافی، انتقام ، دست دوم بازی که برای طرف باخته معمولاً بازی میکنند
reverans تعظیم، خم شدن و تعظیم کردن بعنوان تشکر
revir اطاق مخصوصی که برای نگاهداری وخوابانیدن موقت بیمارهای سك در سر بازخانه یا محبس یا مدارس شبانه‌روزی تخصیص میدهند

revnak رونق ، تابش ، درخشش ، زیبائی
revolver رولور ، طپانچه ، ششلول
revü نمایش بازی‌ها ورقص‌ها که در صحنه انجام میشود
rey ۱ــ رای (درانتخابات) ۲ــ عقیده ، فکر
reyon قسمت‌های مختلف یك مغازه که درهر قسمت یا بخش‌آن نوع مخصوصی ازاشیاء به‌فروش‌میرود
rezalet افتضاح ، رسوائی ، بی‌آبروئی ، آبرو ریزی
rezalet çıkarmak افتضاح بالاآوردن ، سبب رسوائی وبی‌آبروئی شدن
reze ۱ــ رزه ، چفت رزه ۲ــ تراشه ریز نجاری
rezede (çiçeği) نوعی گیاه که از گل‌آن رنگ‌زرد وازتخم‌آن روغن‌چراغ بدست میآید
rezelemek چفت ورزه‌انداختن، با چفت و رزه بستن درب
rezene (طب) رازیانه
rezervasyon تأمین جا دروسائط نقلیه یا هتل وغیره ، رزرو جا
rezil رسوا ، پست ، مفتضح ، بی‌آبرو
rezilce افتضاح‌آمیز ، رسوایانه ، بطور پست و زشت
rezillik پستی ، افتضاح، رسوائی ، فضاحت
rezistans (فیز) مقاومت
rezonans (فیز) ارتعاش صدا ، طنین ، تموج صدا
rezüme=özet خلاصه
rıdvan ۱ــ رضوان ، بهشت ، جنت ۲ــ خوشنودی، رضامندی، قبول
rıfk رفق ، رفاقت ، ملایمت ، مدارا ، مهربانی، نیکوئی، لطف
rıh نوعی گرد یا ماسه رنگی‌که در سابق بجای کاغذ آب خشك کن برای خشك کردن مرکب یا جوهر

بکار میرفته
rıhtım بارانداز، سد ساحل ، دیوار ساحلی دریا
rıza رضا ، رضایت
rıza göstermek راضی بودن
rızk رزق ، روزی
riayet ۱ــ رعایت ، حرمت ، احترام ۲ــ مهمانداری یا مهمان نوازی ۳ــ متابعت ، اطاعت ، ملاحظه
riayetkâr ملاحظه‌کار
riayetsizlik ۱ــ عدم حرمت ۲ــ عدم رعایت ، اطاعت‌نکردن ، ملاحظه نکردن ، بی‌ملاحظگی
rica خواهش ، تمنی ، استدعا ، رجاء
ricacı واسطه ، کارگشا ، کسی‌که برای دیگری خواهش وتمنی میکند
rical رجال ، بزرگان ، اعیان
ricat رجعت ، برگشت ، معاودت ، (نظ) عقب‌نشینی
rie=akciğer ریه ، جگرسفید
rih باد ، ریح
rihlet رحلت ، مردن
rika رقاع ، یکی از انواع خط عربی
rikkat ۱ــ رقت ، ظرافت ، نازکی ۲ــ رحم ، مروت ، رقت قلب
rimel وسمه یاسورمه روغنی‌که زنهابه چشم و مژه میمالند ، ریمل
rina نوعی ماهی
ring رینگ یا عرصه یامیدان یاگود ومحل کشتی‌گیری یا بوکس بازی
ringa نوعی ماهی کوچك که در آبهای گرم زندگی میکند، ماهی‌دودی کوچك
rinoseros کرگدن
rint رند
risale رساله ، کتابچه ، نوشته
risk=riziko ریسك ، احتمال‌خطر ، دل بدریا زدن
ritim وزن ، سجع ، صدا یا حرکت منظم

rivayet روایت ، حکایت
riya ریاء دوروئی ، تظاهر ، سالوسی
riyakâr ریاکار ، دورو ، متظاهر ، سالوس
riyal ریال ، واحد پول ایران و اسپانیا و عربستان سعودی
riyaset ریاست
riyazet ریاضت ، تحمل رنج برای تهذیب وتزکیه نفس ،گوشه نشینی برای تفکر وعبادت و پرهیزکاری
riyaziyat=riyaziye ریاضیات ، علوم حساب وجبر و هندسه
riyaziye ریاضیات ، علوم حساب وهندسه وجبر ومقابله
riyaziyeci عالم یا استاد ریاضیات ، معلم ریاضیات
riyolit ماده‌ای شبیه شیشه که ترکیب شیمیائی آن مانند سنگ گرانیت است
riziko ریسك، احتمال‌خطر، دل بدریا زدن
roba ۱ـ لباس ۲ـ تکه‌ای ازپیراهن که قسمت‌بین گردن‌وسینه‌رامی‌پوشاند
robot نام عمومی دستگاههای برقی (الکترو ماگنیك) که میتوان بوسیله آنها بسیاری از کارها را بطور اتوماتیك انجام داد (از زبان چکی) . (مج) آدمی که عقل خود را کار نمی‌اندازد و مانند ماشین خود کار کار میکند
rodyom فلزی است سفید رنگ که وزن اتمی آن ۱۰۲/۹ و در حرارت ۱۹۷۰ درجه ذوب‌میشود و وزن مخصوص‌آن ۱۲/۳۳ میباشد
roka گیاهی از نوع ترب که در سالاد بکار میرود
roket ۱ـ راکت ۲ـ نوعی فوزه یا طرقه جنگی قدیم ۳ ـ نوعی سلاح ضد تانك ۴ـ فشنگی که در کشتی‌ها بوسیله‌آن طناب‌نجات

را پرتاب میکنند
rokoko نوعی زینت که ازقوس‌ها وخطوط منحنی‌فراوان‌تشکیل‌میشد درقرن ۱۷ مدشده بود وبیشتردرفرانسه معمول و متداول بوده
rol ۱ـ رل یا نقش در تأتر یا بازی ۲ـ اهمیت، تأثیر ۳ـ حقه، حرکت دروغی ،گول زنی
rom عرقی که از نیشکر و چاودار گرفته میشود ، نوعی مشروب ، رم
roman رمان،داستان، قصه، حکایت طولانی
romancı رمان نویس ، داستان نویس
romanesk ۱ـ داستان‌مانند ، شبیه رمان، افسانه‌ای ۲ـ کسی که خود را قهرمان داستان تصور کند
romans نوعی سرود موثر عشقی
romantik ۱ـ احساساتی ، خیالی ، تصوری ، رمانتیك ، افسانه‌ای افسانه آمیز ، چیزی که دارای تأثیر و هیجان زیاد باشد ۲ـ منسوب یا مربوط به مکتب ادبی رمانتیسم
romantizm رمانتیسم ، طرز و سبك نویسندگان‌وصنعتکاران رمانتیك اواخرقرن ۱۸ و اوایل قرن۱۹
romatizma رماتیسم
Romen ۱ـ اهل رم ۲ـ اهل رومانی
rop لباس زنانه از پارچه پرقیمت
rosto گوشت آب پز که یك تکه و گاهی قارچ‌قارچ بریده سرخ میکنند
rot میله‌آهنی که فرمان‌اتومبیل‌را با چرخها اتصال میدهد
rota مسیر یا راه کشتی
rotatif نوعی ماشین چاپ که با سرعت زیاد میچرخد و چاپ میکند ، ماشین چاپ روتاتیف
roza نوعی سنگ‌الماس‌بهن و جواهراتی که باچنین سنگها زینت یافته باشند

rozet علامت جلوبقه ، علامت یا نشان فلزی یا کاغذی و غیره مربوط به یك جمعیت یا مدرسه یا صنف که جلو یقه یا سینه زده میشود

rölyef برآمدگی، برجستگی درمجسمه‌سازی، جاهای برآمدگی یا برجستگی در سنگتراشی یا گچ کاری

römork قایق یا وسیله زمینی بدون موتور که بدنبال یدك کش موتوری بسته میشود ، بارژ

römorkör یدك کش ، کشتی ، تراکتور ، تریلر یاهروسیله نقلیه آبی یازمینی که قایق یاوسیله نقلیه زمینی بدون موتور را دنبال خود میکشد

Rönesans رنسانس ، دوره احیاء ، دوره تجددی که درقرن ۱۵و۱۶ در ادبیات و علوم وصنایع اروپا پیداشد و اساس آن احیاء ادبیات وصنایع وعلوم‌قدیمه یونان ولاتین بود

röntgen اشعه رنتگن ، ریون ایکس ، اشعه مجهول که توسط رنتگن دانشمند آلمانی کشف شده

röntgenci ۱ــ دکترمتخصص عکسبرداری با اشعه ایکس ۲ ــ مرد چشم چرانی که از سوراخ کلید یا از جای پنهانی یا از گوشه پرده زنهای لخت را نگاه میکند

röportaj رپورتاژ ،مخبری ، خبرنگاری ، نوشته یا مقالهٔ یك مخبر یا نویسنده روزنامه یا مجله که حاوی سؤال جواب با اشخاص یا نتیجه مشاهدات او باشد

rötar تاخیر ، دیرکرد در وقت آمد ورفت وسائط نقلیه هوائی یا زمینی یا دریائی

rötuş رتوش ، پرداخت ، اصطلاح درعکاسی یا نقاشی یا یك نوشته

ruam=sakağı یك نوع مرض کشنده اسب وقاطر والاغ که گاهی به انسان نیز سرایت میکند

ruba (قد) لباس ، پیراهن

rubaî رباعی ، شعری که شامل چهارمصراع باشد که بوزن مخصوصی سروده وحاوی موضوع حکیمانه‌ای باشد

rubidyum جسمی از نوع پطاسیم که در نباتاتی مانند توتون و چغندر موجوداست ووزن‌مخصوص۱/۵۲ میباشد

ruble روبل، واحد پول روسی

rubu ربع ، یك چهارم

Rufaî رفاعی ، یکی ازطریقت‌های صوفیه که درقرن ۱۲ میلادی از طرف احمد رفاعی تأسیس شده

rugan ۱ــ چرم لاکی یا برقی که ازآن کفش میسازند ۲ ــ کفش برقی سیاه ،کفش‌لاکی ، ورنی

ruh ۱ــ روح ، جان ، روان ۲ــ جوهر ، اساس

ruhanî روحانی

ruhaniyet روحانیت

ruhban روحان ، جمع راهب ،کسانیکه در دیر به عبادت مشغول هستند

ruhbaniyet رهبانیت و گوشه نشینی راهب‌ها که از علائق دنیا دور میباشند

ruhbilim=ruhiyat=psikoloji روانشناسی

ruhî روحی ، روانی

ruhiyat روانشناسی ، علم‌الروح

ruhlu باروح ، دارای اخلاق یا روحیه مخصوص

ruhötesi ماوراء روانشناسی ، عمل یا تأثیر یك فکر در فکر دیگر بدون واسطه فیزیکی ، ماوراء علم روح

ruhsal=ruhî روانی، روحی ، مربوط به

روان و روح
ruhsat ۱ــ رخصت ، اجازه ، اذن ۲ــ جواز ، اجازه نامه
ruhsatiye_ruhsatname اجازه نامه ، جواز ، پروانه
ruhsatname جواز ، اجازه‌نامه، پروانه
ruhsuz بی‌روح ، تنبل ، بی‌حرکت
ruhulkudüs روح‌القدس ، روح قدسی ، جبرئیل ، اقنوم سوم در اصطلاح مسیحیان
ruj ماتیك ، روژ ، ماتیك لب
rulet چرخ کوچك ، نوعی بازی قمار است دارای گلوله‌ای که روی صفحه مدرجی بحرکت درمیاید و روی هر نمره بایستد صاحب آن برنده میشود
rulman بالبرینگ
Rum ۱ــ نام اتباع یونانی که درترکیه اقامت میکنند ۲ ــ (قد) روم شرقی ۳ــ نام اناطولی درقدیم
rumba رومبا ، نوعی رقص که اصل آن از امریکای جنوبی است
Rumca زبان یونانی
Rumeli قسمت اروپای کشور ترکیه، رومیلی
Rumen رومانی ، اهل رومانیا
Rumence زبان رومانی
rumî ۱ــ (قد) ساکنین یا اهالی اناطولی و رومیلی ۲ ــ تقویم رومی که سابقاً درترکیه معمول بوده
rumuz رموز ، رمزها ، علامتها
rupye روپیه، واحد پول هند وپاکستان
Rus روس
Rusça زبان روسی
Rusya روسیه
rutenyum روتنوم ، فلزی است که وزن مخصوص آن۱۲/۰۶ و وزن اتمی آن۱۰۱/۷۰ میباشد ودرحرارت ۲۴۰۰ درجه ذوب میشود

rutubet رطوبت ، نم
rutubetlenmek مرطوب شدن ، نمدار شدن ، رطوبت پیدا کردن ، نم کشیدن
rutubetli مرطوب ، پررطوبت ، نمدار
ruzname=gündem پروگرام ، برنامه جلسه
rübap=rebap رباب ، نام یکی از آلات موسیقی قدیم شبیه کمانچه
rücu رجوع ، عودت ، برگشت ، عدول ، مراجعه
rüçhan رجحان ، ترجیح
rüesa رؤسا ، رئیس‌ها
rüfeka رفقا ، دوستان
rükû رکوع ، خم‌شدن ودستها را بزانو زدن در موقع نماز
rükün رکن ، پی ، پایه ، اساس
rüküş زنی که لباس نامرتب پوشیده باشد ومورد مسخره باشد ، زن شلخته
rüsubat=teressübat رسوبات
rüsum رسوم ، عوارض‌مالیاتی
rüsumat رسومات، نام گمرکات درقدیم
rüsup رسوب ، مواد ته نشین شده
rüsvay رسوای ، رسوا
rüşeym جنین ، نطفه رشدکرده
rüşt رشد ، بلوغ
rüştiye (قد) دبیرستان
rüşvet رشوه
rüşvetçi رشوه‌گیر، مرتشی
rütbe رتبه ، مقام ، مرتبه ، درجه
rütbeli رتبه‌دار
rüya رؤیا ، خواب
rüya görmek خواب دیدن ، رؤیا دیدن
rüyet رؤیت ، دیدن
rüzgâr باد ، نسیم
rüzgârgülü بادنما
rüzgârlanmak ۱ــ حالت باد وزیدن ۲ــ درمقابل باد ایستادن
rüzgârlı مادار ، پر باد

S

S, s ث ، س ، ص ، بیست ودومین حرف الفبای ترکی

saadet سعادت ، خوشبختی

saat ساعت ، وقت

saatçi ساعت ساز ، ساعت فروش ، ساعتچی

saba ۱ـ آهنگی درموسیقی ترکی ۲ـ صبا ، بادی که از سمت شرق میوزد

Saba سباء ، کشور کوچکی در یمن قبل از اسلام

sabah صبح ، بامداد ، صباح

sabahat صباحت ، خوب روئی ، زیبائی ، جمال

sabahçı ۱ـ کسی که کشیك او موقع سحر یا صبح باشد ۲ـ شب زنده‌دار، کسی که تا صبح بیدار میماند ۳ ـ دانش آموزانی که ساعات درسشان از صبح تا قبل از ظهر میباشد

sabahlamak شب را بصبح رساندن ، شب تا صبح نخوابیدن

sabahleyin طرف صبح، وقت صبح ، باسحر

sabahlık لباس زنانه که خانمها وقت صبح که از رختخواب بیرون می‌آیند مپوشند

saban گاوآهن ، خیش

sabanbalığı نوعی سگ ماهی که دم آن شبیه گاوآهن است و طول آن تا حدود پنج متر میرسد

sabankemiği استخوان نازك درازی که پشت چپر بینی قراردارد وقسمت عقب بینی را به دو تقسیم میکند

sabavet کودنی ، صباوت

sabık سابق ، پیشین ، قدیمی ، گذشته

sabıka سوء سابقه

sabıkalı دارای سوءسابقه، کسی که دارای سوءسابقه باشد ، سابقه‌دار

sabır صبر ، تحمل ، شکیبائی، بردباری ، حوصله

sabırlı صبور ، صابر ، پرصبر ، باصبر ، بردبار ، متحمل ، پرحوصله

sabırsız بی‌صبر ، کم صبر ، عجول ، کم حوصله

sabırsızlanmak بی‌صبری کردن بی‌طاقت شدن ، حوصله سرفتن

sabırsızlık بی‌صبری، کم صبری، بی‌طاقتی

sabi صبی ، بچه ، پسر

sabit ثابت ، استوار ، پابرجا ، پایدار

sabite ۱ـ ثابته ، ستاره‌ای که درجای خود ثابت است ۲ ـ (ریض) در

فرمولهای ریاضی چیزی که قبلاً معین بوده تغییر نمیکند ، مقدار ثابت و معین

sabotaj کارشکنی ، خرابکاری ، سابوتاژ

sabretmek صبر کردن ، تحمل کردن ، بردباری کردن

sabun صابون

sabuncu صابون پز، صابون‌ساز، صابونچی

sabunculuk صابون سازی

sabunhane کارخانه صابون سازی

sabunlamak صابون مالی کردن ، با صابون شستن

sabunlaşmak بحال صابون درآمدن ، مثل صابون شدن

sabunluk جای صابونی

sabunotu بیخ ، چوبك ، ریشه اشنان که کوبیده شده‌آن را بجای صابون برای شستن لباس بکار میبرند

sabuntaşı سنگ نرمی که مانند صابون است خیاط ها آن را برای خط کشیدن روی پارچه بکار میبرند

sabura = safra سنگ ریزه یا وزنه‌هائی که‌درموقع‌خالی وسبك‌بودن کشتی داخل آن میگذارند تا سنگین شود

sacayağı سه پایه اوجاق

saç ۱ـ مو، موی، گیس ۲ـ آهن ورقسیاه

saçak ۱ـ ریشه یا منگوله های زیرپرده یا طرفین حوله وریشه‌های قالی و غیره ۲ـ کنارشیروانی یا سردر که از دیوار جلوتر آمده باشد برای‌جلوگیری ازباران یاآفتاب

saçaklı ۱ـ ریشه‌دار یا منگوله‌دار ۲ـ سر درب‌دار دارای حفاظ یا پیش آمدگی شیروانی از دیوار برای جلوگیری از باران

saçı پاشیده شده ، پول یا نقل وگل که روی سر عروس می‌پاشند

saçılmak پاشیده شدن، پراکنده شدن ، داغان شدن

saçıntı ریزه‌های پاشیده شده

saçkıran (طب) خورهٔ مو ، موخوره ، ریزش مو ،بیماری‌یا میکروبی که باعث ریختگی مو و طاس شدن سر میشود

saçlı گیس‌دار ، مودار

saçma ۱ـ عمل پاشیدن ، پاشیدگی ۲ ـ نوعی تورماهی‌گیری ۳ـ ساچمه ۴ ـ مزخرف ، سخن بی‌معنی ، بیهوده ، چرت و پرت ۵ـ آدم مزخرف ، مزخرف‌گو ، کسی که‌حرف‌چرت وپرت میگوید

saçmak پاشیدن ، پراکنده کردن ، پخش کردن

saçmalamak سخن بیهوده یا بی‌معنی گفتن، چرت وپرت یا دری وری یا مزخرف گفتن

saçmalık ۱ـ جای ساچمه ، ساچمه‌دان ۲ـ مزخرف‌گوئی ، چرت وپرت و بیمعنی بودن

sada = seda = ses صدا

sadak (قد) جای‌گذاشتن تیرهای‌کمان ، تیردان

sadaka صدقه

sadakat صداقت ، دوستی از روی راستی و درستی و وفا

sadakatli صادق ، با صداقت ، با وفا

sadakor نوعی پارچه ابریشمی کلفت‌کاهی رنگ باز

sadalı باصدا ، صدادار، حروف صدادار

sadaret (قد) صدارت ، نخست‌وزیری

sadasız بی‌صدا ، حروف بی‌صدا

sade ساده ، بی‌آلایش ، بی پیرایش

sadece بطور ساده ، فقط

sadeleşmek ساده شدن ، مختصر شدن

sadeleştirmek ساده کردن، مختصر کردن

sadelik سادگی ، ساده بودن
sadet صدد ، موضوع، مطلب
sadeyağ کره، روغن کره
sadık صادق ، درست ، درستکار ، باوفا ، وفادار
sadır صدر ، سینه ، عالی ، بالا ، بلند ، (قد) صدراعظم
sâdır صادر ، خارج ، بیرون رونده
sadist شخصی که مرض سادیسم دارد یعنی کسی که جنون مردم‌آزاری دارد کسی که شهوت پرستی توأم با بی‌رحمی داشته باشد
sadizm سادیسم ، مرض شهوت پرستی مفرط توأم با بیرحمی ، جنون مردم‌آزاری
sadme صدمه ،آسیب ،کوفتگی
sadrıazam (قد) نخستوزیر دردوره‌عثمانی
saf ۱ــ صاف ، ساده، خالص ، پاك ، بی‌غش ۲ــ صف ، ردیف
safa ۱ــ صفا ، پاکی ، روشنی ۲ــ کیف ، تفریح ، ذوق
safahat صفحات ، دوره‌ها، مراحل
safalı صفادار، با صفا، دارای‌خوشی‌وتفریح
safderun=safdil صاف دل ، پاك دل
safdil صاف‌دل، صاف ساده
safer ماه صفر ، نام دومین ماه قمری
saffet صفوت ، صافیت ، خلوص ، پاکی ، تمیزی
safha صفحه ، دوره ، مرحله
safi ۱ــ صافی، بی غل‌وغشی ، خالص بودن ۲ــ ویژه ، خالص ، خرج دررفته
safiha صفحه ، برگ ، رویه، سطح ، لایه
safir صفیر ، یاقوت کبود
saflık ۱ــ صافی ، صافیت ، صاف بودن، خالص بودن ۲ ــ سادگی ، ساده‌لوحی
safra ۱ــ وزنه‌یا کیسه‌های‌شن که در کشتی‌یا بالون‌برای‌سنگین‌شدن‌میگذارند

۲ـ صفراء ، زهره ، زردآب
safran زعفران
safsata سفسطه ، حرف پوچ وبی‌معنی ، استدلال و قیاس باطل برای دگرگون نشان دادن حقائق
sağ ۱ــ صحیح ، سالم ، زنده ۲ــ دست راست ، سمت راست
sağalmak بهبودی یافتن ، سالم شدن
sağanak رگبار ، باران شدید
sağcı وابسته‌به‌حزب،محافظه‌کار، دست‌راستی، مرتجع
sağcılık محافظه‌کاری
sağdıç ساقدوش که درعروسی دست راست داماد یا عروس راه میرود
sağdırmak دوشاندن ، دوشیدن بوسیله دیگری
sağduyu عقل سلیم ، حس
sağgörü بصیرت ، تیزبینی
sağı فضله مرغ
sağılmak دوشیده شدن ، دوشانیده شدن
sağım ۱ــ مقدار شیری که از یك مرتبه دوشیدن گرفته میشود ۲ــ حیوان دوشیدنی ، شیرده
sağımlı حیوان دوشیدنی ، شیرده
sağın صحیح
sağır کر ، نشنو
sağırlaşmak کرشدن
sağırlık کری
sağıryılan نوعی مارخطرناك
sağistem=hüsnüniyet حسن نیت ، نیت خیر
sağlam ۱ــ محکم ، سخت ۲ــ صحیح ، درست، کامل ۳ـ امین،درستکار ۴ـ یقین ، محقق ۵ــ مطمئن ۶ــ قوی ، پرقوت
sağlamak ۱ـ تأمین کردن ، بدست‌آوردن ۲ــ بطرف‌دست راست جاده‌رفتن ۳ــ آزمایش کردن صحیح بودن

حساب ، امتحان چهارعمل اصلی
sağlamcı آدمی‌که کار خود را محکم میکند ، شخص محکم کار ، با احتیاط
sağlamlaşmak محکم‌کاری شدن ، محکم و استوار شدن
sağlamlaştırmak محکم‌کاری کردن ، چیزی یا کاری را محکم‌کردن
sağlamlık استحکام ، محکمی ، استوار بودن، صحیح وسالم بودن
sağlanmak تأمین‌شدن، بدست‌آورده‌شدن
sağlıcakla بسلامت ، بادل خوشی (بهوشید ، مسافرت کنید وغیره)
sağlık صحت ، سلامتی ، دلخوشی
sağlıklı پرصحت ، سالم ، قوی ، پرقوت
sağlık olsun سلامتی باشد ، جانت سلامت باشد
sağlıksız ضعیف‌البنیه، مریض
sağlı-sollu یکی ازطرف‌دست راست ویکی ازطرف دست چپ (حرکت کردن یا نشستن باهم)
sağmak ۱ــ دوشیدن شیر ۲ــ صل را از کندو گرفتن ۳ــ قرقره یا گلوله نخ یا کلاف ابریشم را باز کردن ۴ ــ (عو) پول کشیدن از کسی
sağmal=sağman شیری (گاو ،گوسفند وغیره)، شیرده
sağmal inek ۱ــ گاوشیری ۲ــ (مج) (عو) آدمی که مثل گاو شیرده باشد وکسی او را وسیله استفاده قرار دهد
sağman شیرده ، شیری
sağrı کپل یا کفل اسب ، سرین اسب ، ساغری ، ساغری
sağu مرثیه ، نوحه
sağucu مرثیه خوان ، نوحه خوان
sah صحه ، پاراف

sah çekmek صحه‌کردن ، پاراف‌کردن
saha میدان، ساحت
sahabe صحابه ، یاران وهمراهان‌حضرت محمد
sahabet حمایت ، پشتیبانی ، مدافعه وقایه
sahaf فروشنده‌کتابهای‌کهنه و قدیمی
sahaflık کتابفروشی بخصوص کتابهای کهنه و قدیمی
sahan بشقاب مسی‌گود که توی‌آن غذا میخورند یا تخم مرغ میپزند
sahanlık صحن ، درگاهی ، جای خالی قسمت جلو خانه یا اتوبوس یا واگن وغیره
sahavet سخاوت ، دست ودل بازبودن ، جوانمردی
sahavetli سخاوتمند ، سخی
sahi صحیح، راستی ، واقع ، واقعاً
sahici حقیقی ، واقعی
sahiden حقیقتاً ، واقعاً ، راستی
sahife=sayfa صفحه
sahil ساحل ،کرانه ،کنار ،کنار دریا ، لب دریا
sahip ۱ــ صاحب ۲ــ حامی ، سرپرست
sahipsiz بی‌صاحب ، بی‌حمایت ، بی‌سرپرست
sahne صحنه، سن، زمین‌هموار، جای‌وسیع
sahra صحرا ، دشت ، بیابان
sahre صخره ، تخته سنگ ، سنگ بزرگ و سخت
sahte تقلبی، جعلی، دغلی،قلب (پول)
sahteci متقلب ، حیله‌گر
sahtecilik تقلب ، حیله ، دغل
sâhtekâr متقلب ، حیله‌گر ، مکار
sahtelik حقه‌بازی ، تقلب، ساختگی بودن
sahtiyan تیماج ، پوست بز دباغی شده ، ساختیان
sahur سحری ، غذائی‌که درسحر پیش از سپیده دم در ماه صیام یا در ماه

رمضان میخورند وروزه میگیرند
sahura kalkmak سحریا سحرگاه بیدار شدن برای روزه گرفتن
saik سبب ، سائق ، سوق دهنده ، محرك
saim=oruçlu صائم ، روزه‌دار
sair سایر ، دیگر ، غیر (وغیره=v.s.=vesaire)
sairfilmenam=uyurgezer خوابیده گرد ، شخصی که در خواب راه میرود ، سائر فی‌المنام
sak ۱ــ متیقظ ، هشیاروبیدار ۲ــ کسی که خوابش سبك است
sâk تنه درخت ، ساقه‌گیاه ، ساق یا ساقه
saka ۱ــ سقا ، کسی که در دهات آب بخانه‌ها میبرد ۲ــ مرغ سقا
sakağı=ruam مرض مهلك سرفه که عارض اسب میشود، سراجه
sakak=gerdan غبغب
sakal ریش
sakallanmak ریش درآوردن ، ریش روئیدن
sakallı ۱ــ ریشو ، ریش‌دار ۲ــ ریش نتراشیده ، ریش‌جمع شده
sakalsız بدون ریش، ریش‌تراشیده
sakamet خرابی، نقصان ، نقص ، سقیم بودن
sakamonya سقمونیا ، نوعی‌گیاه
sakangur ۱ــ نوعی مارمولك ، سقنقور ۲ــ نوعی تور لطیف ظریف
sakar ۱ــ اسبی‌که لکه سفید جلو پیشانی دارد ، اسب پیشانی سفید ۲ــ بددست ، بداختر ، مشئوم ، بدیمن ، نامبارك
sakarin ساخارین ، ساکارین ، ماده قندی که از تقطیر ذغال سنگ بدست آید شیرین‌است وکسانی‌که مرض قند دارند آن را بجای قند و شکر استعمال میکنند

sakarlaşmak بدیمن شدن، بددست‌شدن ، مشئوم شدن
sakarlık بددست بودن ، مشئوم بودن
sakaroz ساکاروز ، نوعی ماده شکر
sakat ۱ــ معیوب ، عیب‌دار ، نقص‌دار ، خراب ، ناتمام ۲ــ علیل ناقص اندام ، ناقص‌الخلقه
sakatat کله وپاچه ومغز وشکمبه وزبان حیوانات گوشتی مانند گاو و گوسفند
sakatçı فروشنده مغز وزبان وکله وپاچه وشکمبه‌گاو وگوسفند
sakatlamak ناقص کردن کسی ، شکستن دست یا دیگر اعضاء بدن کسی
sakatlanmak ناقص شدن ، دست یا پا یا جای دیگر بدن را شکستن و یاناقص کردن، علیل یاناقص‌شدن
sakatlık ۱ــ عیب ونقص ، شکستگی یا ناقص شدن عضو بدن ، علیلی یا ناقص الاندامی ۲ــ قضابلا، تصادف ، بلایا مصیبتی که ازدست کسی بیرون‌آید
sakın زنهار ، مبادا ، مباد
sakınca محظور ، محذور ، اشکال ، مانع
sakıncalı اشکال‌دار، مانع‌دار، محظوردار، محذوردار
sakıngan ۱ــ احتیاط‌کار، با احتیاط ، با حزم ۲ــ متقی ، پرهیز کار
sakınmak اجتناب‌کردن ، پرهیز کردن ، خودداری کردن ، دوری کردن
sakıntı احتیاط ، حزم
sakırdamak=titremek لرزیدن از سرما یا ازترس
sakırga=kene کنه
sakıt ساقط ، کسی‌که ازمقامی افتاده‌باشد ، معزول شده
Sakıt=merih=mars ستاره مریخ
sakıt olmak ساقط شدن ، ازبین رفتن ،

بی‌اثر شدن ، پائین افتادن
sakız سقز
sakızkabağı کدوی سبز وتازه
saki ساقی
sakil ۱ـ ثقیل ، سنگین ۲ـ مشکل ، سخت ۳ـ زشت ، خشن ، درشت ۴ـ طرزی است در موسیقی شرق
sakim سقیم ، خراب ، غلط ، معیوب
sakin ۱ـ ساکن، ساکت،آرام ۲ـ مقیم
sakinleşmek ساکت شدن ،آرام شدن ، ساکن شدن
sakit ساکت، بی سروصدا
saklamak ۱ـ پنهان کردن، مخفی کردن ۲ـ نگاه‌داشتن ۳ـحفظ کردن، محافظت وحمایت کردن
saklambaç غایب بازی ، غایب موشك
saklanılmak ۱ـ خود را پنهان کردن ، ۲ ـ پنهان یا مخفی نگاهداشته شدن
saklanmak پنهان شدن ، مخفی شدن
saklatmak حفظ کردن یا پنهان کردن بوسیله دیگری
saklı ۱ـ مکنون ، مستور، پنهان ، مخفی ۲ـ محفوظ
saklık هوشیاری، بیداری، تیقظ، بصیرت، احتیاط ، دقت ، سرعت انتقال
saksagan کلاغ ، نوعی کلاغ دم دراز سفید سیاه (pica pica)
saksı گلدانی که گل وگیاه با خاك درآن میگذارند
saksıgüzeli نوعی گل گلدانی.
saksılık رف یا قفسه یا محفظه گلدان ، جای گلدانی
saksofon ساکسفن ، نوعی آلت بادی، موزیك
saksofoncu ساکسفن زن
saksonya چینی آلاتی که در ساکسن آلمان‌ساخته میشده ، نوعی چینی

جنس اعلا
sal کلك ، دسته‌ای ازتیر یا الوار که باهم بسته‌بطورشناور روی‌آب انداخته بجای قایق بکار میبرند
salâ «الصلاة» کلمه‌ای است که درمقام دعوت وخواندن مردم برای نماز میت یا نمازجمعه تلفظ میشود
salâbet صلابت، سخت بودن ، محکمی ، استواری
salacak تخته غسل میت ، تخته‌ای که روی‌آن مرده را میشویند وغسل میدهند
salah صلاح ، اصلاح ، نیك شدن ، درست شدن ، بهبودی
salâh bulmak اصلاح پذیرفتن ، بهبودی یافتن ، اصلاح شدن
salâhiyet=yetki صلاحیت ، شایستگی
salâhiyetli باصلاحیت ، صلاحیت‌دار ، صاحب صلاحیت
salak احمق ، ابله ، کم عقل
salam کالباس
salamandra نوعی بخاری زغالی دستی، قابل انتقال
salamura آب نمکی که روی پنیر یا خیار شور یا ماهی شور و غیره میریزند
salangan نوعی چلچله یا پرستو که در سواحل دریای چین وهند زندگی میکند
salapurya کرجی، بارژ یا دوبه یا کرجی بارکشی کوچك
salaş نوعی باراك یا دکه یا بود که چوبی موقت
salât ۱ـ صلوة ، نماز ۲ـ صلوة وسلام برای پیغمبر
salât صلواة ، صلات ، صلوة ، دعاخواندن برای پیغمبر.
salata کاهو

salatalık خیار
salça رب گوجه فرنگی
salçalı رب دار ، خورا کی که بارب گوجه فرنگی هیپزند
saldırgan متجاوز ، تجاوز کننده
saldırı=saldırış تجاوز، تعرض ، حمله
saldırış تجاوز ، تعرض ، حمله
saldırma ۱ــ تجاوز، تعرض ۲ـ کارد بزرگ ، قمه
saldırmak هجوم کردن ، تجاوز کردن حمله کردن
saldırmazlık عدم تجاوز ، عدم تعرض
salep ثعلب ، گیاه ثعلب ، ریشه ثعلب که آنرا کوبیده بحال گرد درمیآورند این گرد را برای درست کردن بستنی بکارمی‌برند یا با شیر و شکر جوشانیده میخورند
salepçi ثعلب فروش
salepgiller خانواده ثعلب ، ثعلبیه
salgı تراوشات غده‌ای بدن ، ترشح
salgın ۱ــ بیماری ساری ، مسری ، واگیری ۲ـ مرضی که زیادشایع و منتشرباشد ۳ـ نوعی عوارض یا مالیات پولی یا جنسی که بطور استثناء موقتاً ازهمه جمع‌میکنند ۴ــ حمله یا هجوم بلا یا آفت
salhane=mezbaha سلاخ خانه ، کشتارگاه
salı سه‌شنبه
salık خبر اطلاع
salık vermek خبردادن ، توصیه کردن ، صلاح دیدن
salıncak ۱ـ تاب ۲ــ تاب
salınım نوسان ، اهتزاز ، آویزان بودن و تکان خوردن براست و چپ مانند لنگر ساعت
salınış تکان‌خوردن براست و چپ، نوسان، خرام

salınmak خرامیدن، خرامان راه‌رفتن ، در موقع راه رفتن به راست و چپ کمی خم و مایل‌شدن، تلونلو خوردن
salıntı تکان خوردگی ، اهتزاز ، نوسان
salıvermek آویزان کردن یا شدن ، ول دادن ، رها کردن
salih صالح ، خوب ، مناسب
salik سالك
salim سالم ، صحیح ، درست
salimen بسلامت ، بطور صحیح و سالم ، سالماً
salip صلیب ، خاج ، چلیپا
salkım خوشه
salkımsöğüt بید مجنون
sallabaş کله رعشه‌دار ، سری که در اثر بیماری مرتباً تکان میخورد و رعشه داشته باشد
sallamak ۱ــ تکان دادن ، آویختن ، آویزان کردن ۲ــ (مج) معطل کردن ، سر دواندن ، به تعویق انداختن
sallandırmak ۱ــ تکان‌دادن ، آویزان کردن ۲ـ (مج) بدار کشیدن ، به چوبه دار آویختن
sallanmak ۱ ـ تکان خوردن ، آویزان بودن یا شدن ۲ ـ (مج) ثابت و محکم نبودن ، لق بودن وضع مرتعش‌داشتن ۳ــ معطل کردن لنگ کردن
sallantı ۱ــ ارتعاش ، اهتزاز ، آویزان بودن ۲ــ(مج) استقرار وقرار نداشتن ، حال تردید
sallapatı آدم بی‌قرار و بی‌فکر که به هرکار دست میزند ، آدم متردد
sallı پهن ، وسیع
salma ۱ــ انداختن ،گذاشتن درون‌چیزی ۲ــ نوعی خوراك که با برنج پخته

کاه رنگ ، زردکاهی ، رنگ زرد باز samanî

کهربا samankapan

کاغذ کاهی ، کاغذ پست samankâğıdı

کاه‌دان ، انبار کاه samanlık

رنگ کاهی samanrengi

کهکشان samanuğrusu=samanyolu

فلزی است کمیاب (Sm) که وزن اتمی آن ۱۵۰/۴ و وزن مخصوص آن ۷/۷۵ است samaryum

سامبا ، نوعی رقص برزیلی samba

نژاد سامی Samî

۱ـ صمیمی ، حقیقی ، خالص ۲ـ خودمانی ، بدون رسمیت samimî

صمیمیت ، دوستی، خصوصیت، خلوص samimiyet

غیرصمیمی samimiyetsiz

نوعی شیرینی خمیری شبیه باقلوا samsa

نام سگهائی که درقدیم در جنگ بکار میبردند samsun

سمور ، جانوری است شبیه روباه اما کوچکتر که آن را برای استفاده از پوستش شکار میکنند samur

باد سام ، باد سمی یا زهردار samyeli

لقب ، عنوان، شهرت san

(ریض) اعدادفرضی، تصوری sanal

صنعت ، هنر ، حرفه sanat

هنرمند ، صنعتکار sanatçı

هنرمند ، صنعتکار ، ماهر sanatkâr

چیزی که روی آن صنعت و هنر کار رفته باشد، نقشه‌دار ، گلدار sanatlı

سناتوریوم ، آسایشگاه مسلولین sanatoryum

صنایع sanayi

صنعتی کردن sanayileştirmek

۱ـ پرچم ، بیرق ، علم ۲ـ در تشکیلات اداری قدیم عثمانی اداره بین استان وشهرستان را می گفتند sancak

میشود ۳ـ پلیس کشیک درزمان عثمانی ۴ـ پولی که بین مردم دهی سرشکن میشود ، سرشکن ۵ ـ اطاق مخصوصی که برای زائیدن و زیاد شدن پرندگان اختصاص داده میشود ۶ـ حیوان ول بی‌صاحب یا بدون افسار که سر خود گردش میکند ۷ـ آبی که شیر نداشته باشد و مرتباً جاری باشد

۱ـ گذاشتن یا انداختن چیزی ۲ـ کسی را پی کسی یا چیزی فرستادن ، به عجله خبر دادن ، خبرفرستادن ۳ـ شاخه وبرگ بیرون زدن و زیادشدن salmak

چراگاه ، مرتع salmalık

طناب سیمی salmastra

سالنامه ، کتابی که در آن خلاصه اخبار وآمار یکساله را بنویسند salname=yıllık

سالن ، تالار salon

شل ، سست ، لق salpa

تك ، تنها ، صرف ، مطلق salt

۱ـ ایستادن سگ روی دو پای‌خود ۲ـ نوعی کت گشاد بدون یقه و بدون دگمه salta

روی دوپا ایستادن سگ salta durmak

۱ـ سلطنت ۲ـ (مج) فراوانی، راحتی ، رفاه ، احتشام saltanat

پر زرق و برق، عالی ، محتشم saltanatlı

مطلقیت، استبداد ، اداره مطلقه saltçılık

مطلق saltık

توپ‌باران ، آتش کردن مسلسل و پشت سرهم توپ‌ها salvo

آب دهان ، بزاق salya

حلزون (helit) salyangoz

باد سام یا سمی یا زهرناك sam

کاه ، که saman

بی‌اصل
sansar نوعی سمور کوچك که وارد آغل مرغها شده آنها را خفه میکند پوست قیمتی دارد
Sanskrit سانسکریت، زبان هندواروپائی، زبان هندی اصل قدیم
sansür سانسور
santiar سانتی آر ، یك متر مربع ، یك‌صدم آر
santigram سانتی‌گرام، یکصدم گرام
santigrat سانتی‌گراد ، صد درجه‌ای ، گرماسنج صد درجه‌ای
santilitre سانتی‌لیتر ، یکصدم لیتر
santim یکصدم هر واحد قیاسی ، سانتیم
santimetre سانتی‌متر ، یکصدم‌متر
santonin داروی سمی که برای دفع کرم استعمال میشود ، سانتونین
santral مرکزی ، مرکز برق یا تلفن
santralcı مأمور مرکز تلفن ، تلفنچی
santrifüj قوه فرار ازمرکز
santrozom جسمی که در موقع تقسیم‌شدن سلولها و پیداشدن کروموزوم در دو قطب سلولها بوجودمیآید
santur سنتور (نوعی ساز شبیه قانون)
santurcu=santurî سنتور زن
santurî سنتورزن
sap دسته ، ساقه ، نخ سوزن
sapa بی‌راهه ، راه غلط یاکج
sapan ۱ـ قلاب سنگ ، سنگ قلاب ۲ـ فلاخن
sapanbalığı ماهی‌اره ، کوسه (Alopiyas vuipinus)
saparna گیاهی از تیره زنبق که مانند پیچك بالامیرود و می‌پیچد وبیخ آن درطب بکار میرود
saparta اوقات‌تلخی ، دعوا ، سرزنش ، حرف زشت و سنگین
sapasağlam آدم صحیح و سالم ، کاملا

۳ـ طرف راست در کشتی‌ها
sancaktar بیرق‌دار ، کسی که درنظام پرچم را حمل میکند ، علم‌دار
sancı درد
sancılanmak درددداشتن ، دردگرفتن
sancılı دردناك ، پردرد
sancımak دردگرفتن، درد داشتن
sançmak کارد زدن یا فروبردن ، نشاندن
sandal ۱ـ چوب صندل ۲ـ کفش صندل ۳ـ قایق کوچك پاروئی ، لنکه
sandalcı لنکه‌چی ، قایق‌چی
sandalye ۱ـ صندلی ۲ـ (مج) مقام ، بست ، موقعیت
sandık صندوق اشیاء ، صندوق پول ، محلی که صندوقدار می‌نشیند و پول داد و ستد میکند ، صندوق یا قالب تخته‌ای‌یاپیمانه‌ای‌که در ساختمانها با آن ریگ و ماسه اندازه‌گیری می‌کنند
sandıkçı صندوق‌سازیا صندوق‌فروش
sandıklamak توی صندوق‌ها گذاردن ، صندوق‌کردن، صندوق‌بندی‌کردن
sanduka صندوقه مزار ، سنگ قبر که از مرمر وغیره بشکل‌صندوق درست می‌کنند
sandviç ساندویچ
sanem صنم ، بت
sangı سرسام ، گیج
sangılamak گیج‌شدن ، سرسام‌آوردن
sanı ظن ، وهم ،گمان ، تصور
sanık متهم ، مظنون
sanidin نوعی فلدسپات شبیه شیشه
saniye ثانیه ، یك‌شصتم دقیقه
sanki گویا ، مثل اینکه
sanlı معروف ، مشهور ، نامدار،اسم‌ورسم‌دار
sanmak تصورکردن ،گمان کردن ، فرض‌کردن
sanrı وهم ، چیز بی‌اصل ، ظن ، گمان

تندرست
sapık ۱ـ گمراه ، کسی که از حال عادی و طبیعی خارج شده باشد ۲ـ دیوانه ، مجنون
sapıklık ۱ـ جنون ، دیوانگی ۲ـ گمراهی ، ضلالت
sapır sapır گرگرزمین ریختن ، تالاپ تالاپ افتادن ، شرشر ریختن ، یکریز زمین ریختن
sapıtmak ۱ـ دیوانه شدن ، عقل را از دست دادن ۲ـ حرف های بی سروته گفتن، چرت وپرت گفتن
sapkın گمراه ، مضل ، از راه در رفته
sapkınlık گمراهی ، ضلالت
saplamak کارد یا خنجر به‌بدن کسی فرو بردن ، نصب کردن ، نشاندن نهال و غیره
saplanmak ۱ـ فرورفتن کارد یا تیر یا سوزن و امثال آن بوجود کسی ۲ـ در گل گیر کردن یا ماندن یا فرورفتن ۳ـ گیر کردن فکر انسان به موضوع خاصی
saplantı رأی یا فکر ثابت ، عقیدهٔ ثابت
saplı ۱ ـ ساقه‌دار ۲ ـ دسته‌دار گیره‌دار
sapma ۱ـ راه را عوض کردن ، راه را کج کردن ۲ ـ انحراف عقربه یا شعاع (درفیزیك)
sapmak ۱ـ راه را کج کردن ، از راه دررفتن ۲ـ گمراه شدن ، به ضلالت‌افتادن ، به‌راه‌بدافتادن
saprofit گیاه پوسیده
sapsağlam=sapasağlam کاملا صحیح و درست، صحیح وسالم و تندرست
sapsarı کاملا زرد
saptama ثبت ، تثبیت
saptamak ثبت کردن، تثبیت وتعیین کردن
saptanmak ثبت‌شدن ، تثبیت وتعیین‌شدن

saptırmak از راه دربردن ، منحرف کردن، گمراه کردن ، راه را کج کردن
sara مرض صرع
saraç سراج ، زین‌ساز ، کسی که زین و سایر لوازم چرمی اسب را از قبیل تسمه و غمره میسازد
saraçlık سراجی
sarahat صراحت ، وضوح ، آشکار بودن
saraka (عو) استهزاء ، مسخره ، ریشخند
sarakaya almak استهزاء ، یا مسخره یا ریشخند کردن
saralı کسی که مرض صرع دارد
sararma زرد شدن
sarartma ۱ـ زرد کردن ، برنگ زرد درآوردن ۲ـآدم یا بچه زرد و ضعیف
sarartmak زرد کردن ، برنگ زرد در آوردن
saray کاخ، دربار ، سرای
saraylı زنهای درباری، زنها یا دخترهائی که در دربار عثمانی زندگی میکردند و بعد از بزرگ شدن از همانجا ازدواج کرده به خانه شوهر میرفتند
sardalya ماهی ساردین
sardırmak پیچانیدن روی چیزی
sardoğan نوعی باز (پرنده)
sardun طناب ضخیم ماهیگیری
sardunya (pelargonium) گل‌شمعدانی
sarf ۱ـ خرج، مصرف ۲ـ (دس) صرف
sarfınazar صرفنظر
sarfiyat مخارج ، مصارف
sargı باند ، باندپیچی ، سیم‌پیچی
sarhoş مست ، مشروب‌خورده
sarhoşluk مستی
sarı زرد
sarıağız نوعی ماهی کوچك که دهان آن

sarınmak پیچیده‌شدن درلباس‌یا پتو یا پالتو ، چیزی بخود پیچیدن

sarıp sarmalamak در بر گرفتن ، در درون خود گرفتن ، حسابی توی پاکت یا کاغذ پیچیدن ، چیزی را دورچیزی دیگر پیچیدن

sarısabır ۱ــ گیاه صبرزرد (Aloe)، نوعی گیاه از فامیل زنبق ۲ ــ ماده سرخ خاکستری‌رنگی که از برگهای ضخیم و گوشت دار این گیاه گرفته میشود که در طب و رنگ‌کاری استعمال میشود

sarısalkım نوعی گیاه پیچ که گلهای خوشه‌ای دارد

sarışın آدم موبور وسفیدپوست

sâri واگیری ، ساری،سرایت کننده

sarih صریح ، واضح ،آشکار

sarkaç (فیز)آونک ، لنگر ، پاندول

sarkık آویزان شده ، بیرون‌آمده ، خم شده

sarkıntı سربسر گذاشتن ، حرف پرانی

sarkıntılık حرف پرانی ، سربسر گذاشتن ، تعقیب کردن زنها و حرف پراندن‌آنها

sarkıt گل فهشنگ ، اجسام‌آهکی‌که در سقف مغازه‌ها بشکل مخروط آویزان‌اند

sarkıtmak ۱ــ آویزان‌کردن ، بطرف بیرون‌خم کردن ۲ ــ (مج) به چوبه‌دار آویختن

sarkmak از بالا به‌پائین یا از پنجره بخارج خم‌شدن ، آویزان‌شدن

sarma ۱ــ عمل پیچیدن، پیچیدگی ۲ــ دلمه‌ای‌که از برگ مو یا کلم و امثال آن درست کنند ، خوراك دلمه ۳ــ دراصطلاح کشتی‌گیری پیچیدن دور پای طرف مقابل که

زردرنگ و شبیه لورك است

sarıasma نوعی پرنده از فامیل‌گنجشک که شکار میشود (Oriolus oriolus)

sarıbalık نوعی ماهی زرد پولك‌دار از جنس ماهی کوپور

sarıbenek لکه زرد (درچشم) ، طبقه پشت‌چشم که‌تصویر در آنجامنعکس میشود

sarıca ۱ــ نسبتاً زرد ، قدری زرد ۲ــ زنبور زرد

sarıcık=sarıasma نوعی پرنده از فامیل‌گنجشک که شکار میشود

sarıçalı نوعی‌گیاه از جنس زرشك که در طب برای دفع‌کرم استعمال‌میشود و میوه‌اش سرخ و ترش میباشد (Berberis Vulgaris)

sarıgöz نوعی ماهی شبیه ماهی قره‌گز که قدری زرد رنگ‌است و گوشت لذیذ دارد

sarığıburma نوعی شیرینی خمیری

sarık عمامه

sarıkanat=lüfer ماهی لوفر

sarıklı عمامه‌دار ، عمامه‌ای،(مج) آخوند

sarılı ۱ــ چیزی که رنگ زرد هم داشته باشد ، مخلوط با رنگ زرد ۲ــ پیچیده شده

sarılık ۱ــ زردی، زردبودن ۲ــ یرقان، مرض زردی

sarılmak ۱ــ درآغوش‌گرفتن ، بغل گرفتن ، در آغوش کشیدن ۲ــ چیزی دورش پیچیده شدن ۳ــ به چیزی‌چسبیدن‌یا‌پیچیده شدن ، دربرگرفتن

sarımsak=sarmısak سیر

sarımsı=sarımtrak مایل به‌زردی ، قدری زردرنگ

پشت‌سرش قرار گرفته

sarmak ۱ــ پیچیدن ، چیزی را دور چیز دیگر پیچیدن ۲ــ محاصره کردن ،دور کردن ۳ــ پیچیدن گلوله نخ یا قرقره ۴ــ پیچیدن سیگار یا دلمه و غیره ۵ــ باب طبع افتادن ، تسخیر کردن ۶ــ علاقمندشدن به‌چیزی

sarmal حلزونی

sarmalamak=sarıp sarmalamak حسابی توی کاغذ یا پاکت پیچیدن، در بر گرفتن ، همدیگررا در بغل گرفتن

sarman گنده ، درشت،عظیم‌الجثه

sarmaşan چیزی که اطراف چیزدیگر می‌پیچد ، نوعی گیاه یا بوته‌پیچک

sarmaşık گیاه‌پیچک که اطراف دیوارو عمارت می‌پیچدو بالامیرورد

sarmaşmak همدیگر را بغل گرفتن یکدیگررادر آغوش کشیدن

sarmısak=sarımsak سیر

sarmısaklı سیردار

sarnıç ۱ــ آب‌انبار ۲ــ مخزن آب مشروب در کشتی‌ها

sarp ۱ــ کوه یا راه دشوار یاصعب‌العبور ۲ــ سخت ، مشکل

sarpa نوعی‌ماهی شبیه ماهی‌قره‌گز (شبیه ماهی‌سیم)

sarpın ۱ــ انبارغله ۲ــ تخته پهن و گود چهارپنج خانه‌که زواله‌های خمیر را روی‌آن‌گذارده نزدیک فر میآورند و ازآنجا روی پارو گذارده‌داخل‌فرنان پزی میکنند

sarplaşmak سخت یا صعب‌العبوربودن یاشدن

sarraf صراف

sarrafiye حق صرافی ،کمیسیون صرافی

sarraflık صرافی

sarsak پیرلرزان ، پیرپاتال ، فرتوت،

sarsılmak ۱ــ لرزیدن ، تکان‌خوردن ۲ــ (مج) ضعیف شدن ، کار وبار خراب شدن ، ازاین روبه آن رو شدن ، زیرو رو شدن

sarsıntı لرزه ، تکان ، حرکت شدید

sarsıntılı ۱ــ لرزه‌دار ، تکان خورده ۲ــ وضع غیر ثابت ، مجهول ، غیرمنظم

sarsıntısız محکم ، مستقر ، ثابت، بدون لرزه وتکان

sarsmak ۱ــ تکان دادن ، لرزاندن ۲ــ(مج)خراب کردن، ضرر زدن

sası (قد) فاسد ،پوسیده ، کپك زده

satan فروشنده

sataşkan کسی که سربسر دیگران میگذارد ، مرده‌آزار ، تجاوز یا تعرض کننده

sataşmak سربسر گذاردن،کاربکاردیگران داشتن ، تعرض یاتجاوزکردن

saten پارچه ساتن ، نوعی پارچه نخی شبیه اطلس

sathi سطحی ، بدون تعمق‌ودقت

satı فروش

satıcı فروشنده

satıcılık فروشندگی

satılmak ۱ــ فروش رفتن، فروخته شدن ۲ــدرمقابل‌نفعی‌خود رادرخدمت دشمن قراردادن ، بنفع دشمن در مقابل سود کار کردن ، خیانت کردن

satım فروش ، فروشندگی

satın almak خریداری‌کردن ، خریدن

satır ۱ــ سطر ، خط ۲ــ ساطور

satır atmak (مج) پدرمردم‌رادرآوردن (مثلا در امتحان بچه‌ها را زیاد رفوزه کردن) کم کردن ، تصفیه کردن

satırbaşı سرسطر ، اول‌جمله یا اول‌سطر
satış فروش
satışa çıkarmak در معرض فروش گذاردن ، بفروش در آوردن
satlir=yergi هجو
satlıcan=zatülcenp ذات‌الجنب، سینه پهلو
satmak فروختن
satranç شطرنج
sattırmak بفروش رساندن بوسیله دیگری، سبب فروش شدن
Satürn ستاره زحل
satvet سطوت، عظمت ، حشمت
sauna حمام‌فنلاندی ،نوعی‌حمام خزینه‌ای که اولا دراطاق خیلی‌گرم نشسته عرق میکنند بعد واردخزینه آب سرد میشوند بمنظور خارج شدن عرق‌وسمومات بدن وسرزنده‌شدن ولاغرشدن
sav ۱ـ حرف ۲ـ خبر ۳ـ ادعا، مدعا
sava خبر ، مژده ، بشارت
savacı خبردهنده ، مژده دهنده ، مبشر، نبی
savak جوی ، آبرو ،لوله بزرگ که‌روی آن‌بازاست‌وآب آسیاب وغیره را ازطرفی به طرف دیگر نقل‌میکند
savana نام دشت ومرغزارهای سرسبز منطقه خط استوا
savaş جنگ ، حرب ، دعوا
savaşçı جنگجو
savaşkan جنگلور
savaşma محاربه ، جنگ ، جنگ وجدال
savaşmak جنگ کردن ، حرب کردن، دعوا کردن
savat سیاه‌قلم که روی نقره کارمیکنند
savcı=müddejumumî دادستان مدعی‌العموم

Savçılık دادستانی،مقام دادستانی یا مدعی‌العمومی
savdırmak ازسرباز کردن بوسیله‌دیگری
savlet صولت ، هجوم،حمله ، سطوت ، هیبت
savmak ازسرباز کردن ، دور کردن ، رد کردن ، دفع کردن
savruk بی‌حواس ، حواس پرت
savrukluk حواس‌پرتی ، بی‌حواسی
savrulmak پخش‌شدن ، منتشرشدن ، پراکنده‌شدن ، باددادەشدن
savsak سرهم بندی‌کننده ، امروز را بفردا گذارنده
savsaklamak امروزفردا کردن ، سرهم بندی کردن ، از زیر کار دررفتن
savul دورشو ، کورشو ، کرشو ، ردشو ، راه بده
savulmak کنار کشیدن ، ازجلوراه در رفتن ،کناررفتن
savunma مدافعه ، دفاع
savunmak دفاع کردن . مدافعه کردن
savunmalık دفاعی ،تدافعی ، مدافعه‌ای
savunucu مدافع ، دفاع کننده
savurgan ولخرج ، مصرف ، مبذر
savurganlık اصراف ، ولخرجی ، تبذیر
savurmak ۱ـ بادادن ، محصول گندم و غیره را برای جدا کردن از کاه جلوبادازبالابه‌پائین پاشیدن که‌کاه رابادببرد ۲ـدرموردشمشیر یا چیزدیگر گفته‌میشود که‌به‌قصدزدن بشدت حرکت بدهند ۳ـدرمورد دروغ یا فحش از دهان بیرون ریختن نیز گفته میشود ۴ـ اصراف ، تبذیر کردن
savuşmak ردشدن ، دور کردن ورفتن ، دفع‌شر کردن ، ازسر گذشتن
savuşturmak رد کردن ، دفع کردن ، ازسردفع کردن

موردعلاقه منرط است ، زود زود
اسم بردن
sayılı ۱ــ معدود ، تعدادکم ومحدود ، انگشت‌شمار ۲ــمعلوم، معین ، شمرده شده حائز یادارای شماره یانمره ، نامه شماره‌ای
sayılmak ۱ـشمرده‌شدن،شمارش‌شدن ۲ـ احترام شدن ، محترم شمرده‌شدن
sayım ۱ــ سرشماری ۲ــ شماره‌شدن ، شمارش
sayın محترم
sayısız بی‌شمار ، غیرمعدودیاغیرمحدود ، زیاد ، فراوان
sayışmak تبادل‌حساب، باهمدیگر رد و بدل‌و تصفیه‌حساب کردن
sayıştay دیوان محاسبات
saykal صیقل
saykallamak صیقلی کردن
saymaca تصوری ، اعتباری، قیمت‌ظاهری یااسمی
saymak ۱ـ شمردن ، حساب کردن ، بحساب‌آوردن ۲ــ اهمیت‌دادن ۳ـاحترام کردن ، حرمت کردن
saymamak حساب نکردن ، نشمردن ، اهمیت ندادن ، احترام نکردن
saymamazlık بی‌احترامی ، بی‌حرمتی
sayman=muhasip حسابدار، محاسب
saymanlık حسابداری ، محاسبات ،اداره حسابداری
sayrı=hasta (قد) مریض ،بیمار،ناخوش
sayrılık=hastalık (قد) بیماری ، مریضی ، ناخوشی
sayrımsak (قد) تمارض‌کننده ، کسی که خود را به‌ناخوشی بزند
sayvan سایبان، پرده یا روکشی که‌برای حفظ اشیاءازآفتاب‌یا باران‌بطور سقف‌کشیده میشود
saz ۱ــ نی ۲ــ ساز ۳ــ تار ، سه‌تار

say بشمار
sây سعی ،اهتمام ،کوشش
saya رویه‌کفش ، چرم‌کفش‌بدون تخت و پاشنه
sayacı پستادوزکفش ، استادی‌که فقط رویه‌کفش راتهیه وحاضرمیکند
sayaç کنتور (برق ،آب ،گازوغیره)
saydam شفاف مانند شیشه وبلور که‌وقتی ازیك‌طرف نگاه‌کنندطرف دیگر دیده شود
saydırmak ۱ــ شمردن یا شماره‌کردن توسط دیگری ۲ ــ وادار بــه احترام‌کردن
saye وسیله ، توسط ،کمك، همت، غیرت ، اهتمام ، درسایه
sayfa صفحه، صفحه‌کتاب یا نوشته
sayfiye ییلاق (چنانچه درفصل تابستان بکناردریا وامثال‌آن بروندسیفیه گفته میشود ولی‌اگرمقصودکوه و جاهای‌مرتفع‌وخنك‌باشد«yayla» میگویند)
saygı ۱ــ احترام،حرمت ۲ــ حس عدم مزاحمت یا عدم تصدیع
saygıdeğer محترم
saygı göstermek حرمت واحترام کردن،محترم شمردن
saygılı احترام‌کننده
saygın محترم ، معتبر
saygınlık حرمت ، احترام ، اعتبار
saygısız بی‌ادب ، بی‌نزاکت
saygısızlık بی‌احترامی ، بی‌حرمتی ، بی‌ادبی
sayha صیحه ، فریاد ، جیغ ، بانك ،نعره
sayı ۱ــ عدد ۲ــ شماره ، نمره
sayıcı کسیکه حیوانات (گاووگوسفند و امثاله) رامیشمارد ، شماره‌کننده
sayıkamak ۱ــ هذیان‌گفتن ۲ــ متصلا نام بردن یا یادکردن چیزی که

وامثال آن

sazan ماهی سوف
sazcı مطرب ، نوازنده ، ساززن
sazende مطرب ، نوازنده ، ساززن
sazlık نیستان
seans ۱ــ سانس سینماو تأتروغیره ۲ــ دفعه ، مرتبه ۳ــ پزیا مدت نور (درمورد عکس برداری)
sebat ثبات ، استقامت کردن ، پایداری ، پابرجا بودن
sebat etmek ثبات واستقامت کردن
sebatkâr_sebatlı باثبات ، بااستقامت
sebatlı با ثبات ، با استقامت
sebatsız بی ثبات، بی استقامت
sebayüdü سه با دو (دربازی تخته نرد)
sebebiyet vermek سبب شدن، موجب شدن ، باعث شدن
sebep سبب ، موجب ، باعث
sebeplenmek امرارمعاش کردن
sebepli باسبب ،سبب دار
sebepsiz بی سبب ، بی علت، بی جهت
sebil ۱ــ سبیل ۲ــ فی سبیل الله ، راه رضای خدا ۳ــ شیر آب که مردم راه رضای خدا برای خیر میسازند
sebilci کسی که در راه رضای خدا آب به مردم میدهد
sebze سبزیجات ، سبزی خوردن وچیزهای دیگراز قبیل جعفری ، اسفناج ، پیاز، سیب زمینی، هویج، بادمجان وامثاله
sebzeci سبزی فروش ، فروشنده سبزیجات
sebzelik ۱ــ باغ سبزیجات یامحل سبز ۲ــ قسمتی از یخچال که مخصوص گذاردن سبزیجات میباشد
sebzevat سبزیجات
seccade قالیچه کوچك، جای نماز ، سجاده
secde سجده
seci سجع ، سخن یا نثر باقافیه
seciye سجیه ،خوی ، خلق ، طبیعت ، اخلاق

seciyeli باسجیه ، بااخلاق ، خوش خوی ، قابل اعتماد
seciyesiz بی اخلاق ، بی سجیه ، غیر قابل اعتماد
seçici=seçen انتخاب کننده
seçik آشکار ، روشن ، قابل تمیز، مشخص
seçilmek انتخاب شدن
seçilmiş انتخاب شده، منتخب
seçim انتخابات
seçkin برگزیده ، متمایز،مخشص ، ممتاز
seçme ۱ــ انتخاب شده ، ورچیده ۲ــ انتخاب ، ورچیدن
seçmece آزادبودن برای جدا کردن یا ورچیدن جنس یا چیزی که انسان میخواهد بخرد یاجمع کند ، دست چین
seçmek ۱ــ انتخاب کردن ، برگزیدن ۲ــ ورچیدن ، جدا کردن ۳ــ مشخص کردن ۴ــ فرق گذاشتن یا تبعیض کردن بین دو غذا یاچیز دیگر
seçmeli=seçmece آزادبودن درجدا کردن یا انتخاب کردن جنس یا متاع، مخیربودن ، اختیارداشتن برای دست چین کردن
seçmen انتخاب کننده
seçmenlik حق انتخاب داشتن، انتخاب کننده بودن، کارانتخاب کردن
seçtirmek ۱ــ انتخاب کردن توسط دیگری ۲ــ ورچیدن یا جدا کردن توسط کس دیگر
seda=ses صدا ، صوت
sedalı صدادار ، حرف صدادار
sedasız بی صدا، حرف بی صدا
sedef صدف
sedefli صدفی ، صدف دار
sedefotu گیاهی که درطب بکارمیرود

(Ruta)

sedir ۱ــ مبل بزرگ چندنفری ، سریر ، تخت دیوان ، تخت راحتی ۲ــ درخت سدر یا کنار

sedye برانکارد ، تخت بیمار که بیماران و زخمی‌ها را با آن نقل و انتقال میدهند

sedyelik مریضی که‌روی برانکارد حمل میشود ، بیمارسخت

sefa صفا ، خوشی

sefahat عیاشی ، بیماری ، مشروب‌خوری وقمار بازی و امثال آن

sefalet فقر ، تنگدستی ، بدبختی ، ذلت

sefaret=elçilik سفارت

sefarethane سفارتخانه

sefer ۱ــ سفر ، سیاحت ۲ــ مرتبه ، دفعه ۳ــ جنگ ، حرب

seferber بسیج ، آماده شده

seferberlik بسیج عمومی ، آمادگی‌نیروی نظامی و تمام مردم کشور برای جنگ

seferî ۱ــ جنگی ، مربوط به جنگ ۲ــ سفری ، مسافر ، کسی‌که در سفر است(وازروزه گرفتن معاف است)

seferlik دفعه‌ای ، مرتبه‌ای

sefertası دیگ سفری که چند طبقه است وغذا یا خوراك کسی رابمحل کار یامدرسه یا گردشگاه باآن حمل میکنند

sefih بیعار ،عیاش ، ولخرج

sefil بدبخت ، فقیر ، پست ، ذلیل ،سفیل

sefir=elçi سفیر

sefire خانم سفیر

segâh سه‌گاه ، مقام یاآهنگی از موسیقی شرقی

seğirdim ۱ــ دوندگی ۲ــ پس‌نشستن، عقب‌برگشتن، برگشت

seğirdim yolu کوره راه ، راه باریك

seğirmek پریدن چشم یا بعضی‌ازعضلات صورت و غیره

seği.tmek باقدمهای تند راه رفتن

s.:gmen اشخاصی که درجشنهای محلی یا ملی با لباسهای مخصوص محلی شرکت میکنند

seher سحر ، صبح‌زود ، سپیده دم

sehim سهم ، حصه

sehiv سهو ، اشتباه، خطا

sehpa ۱ــ سه‌پایه ۲ــ میز کوچك دم دستی ، میزعسلی ۳ــ چوبه‌دار

sehven سهوا ،اشتباها

sekban ۱ــ(قد) صنفی ازسربازان‌ینی‌چری قدیم ۲ــ(قد) سگ‌بان،محافظین سگهای شکاری دربار عثمانی

Sekendiz ستاره زحل ، کیوان ساتورن

sekene سکنه،اهالی، ساکنین

sekerat سکرات ، حالت مستی ، حالت نزع واحتضار

seki ۱ــ سکو ، سنگ یاسکوی‌جای‌نشستن ۲ــ(جغ)تکه زمین مسطح مرتفع ۳ــ لکه سفید روی پای اسب که گاهی‌تا زانویاشانه میرسد

sekili اسبی‌که دارای لکه سفید روی پا و زانو میباشد

sekinet سکونت ،آرامی ، وقار

sekir سکر ، مستی

sekiz هشت

sekizar هشت‌تائی ، هشت تاهشت‌تا

sekizgen هشت ضلعی ،کثیرالاضلاع‌هشت ضلعی

sekizinci هشتم ، هشتمین

sekizli هشت‌تائی ، هشتلو

sekizlik (مو) یك هشتم از نت‌موسیقی

sekizyüzlü شکل‌هشت سطحی

sekmek لی‌لی کردن ،روی یك‌پاراه‌رفتن ، روی یك‌پالنگیدن

sekmen ۱ــ نیمکت چوبی بدون پشت

(قد) مراسمی که در دوره عثمانی مردم صف میکشیدند کـه وقتی سلطان به نماز جمعـه میرود باو سلام بدهند

selâmünaleyküm سلام‌علیکم

selâm vermek سلام‌دادن ، سلام‌کردن

selâset سلاست ، روانی‌لسان

selâtin (cami) مساجد بزرگی که بنام پادشاه بنا میکردند

Selçukî=Selçuklu سلجوقی

sele سله ، سبدپهن

selef سلف،پیشین، مأمورقبلی،کسی نسبت بدیگری قبل‌تردرخدمت بوده

selek سخی ، دست‌ودل‌باز ، سخاوتمند

selektör ۱ـ ماشین بذرپاك‌کن ،ماشین زراعتی که غله را ازپوست ومواد خارجی‌جدامیکند ۲ـ آلتی که‌در اتومبیل‌برای کم‌نور کردن‌وپرنور کردن چراغهای‌جلو بکارمیرود

selen نوعی‌ماده شیمیائی ، شبه‌فلزی‌قرمز رنگ‌متبلور که در ادوات تلفن و تلویزیون بکارمیرود عدداتمی‌آن ۳۴و وزن اتمی‌آن۷۹/۲ میباشد

selentereler نمره‌ای ازحیوانات شبه نباتی دریائی که شامل مرجان‌ها اسفنج‌ها ومدوزها میباشد

selika استعداد خوب نوشتن وخوب سخن گفتن

selim سلیم ، سالم ، درست ،بی‌عیب

selis سلیس ، حرف یا نوشته‌روان

selofan نوارچسب شفاف

selp (etmek) سلب‌کردن ، ازبین بردن ، ربودن

selüloit سلولوئید ، ماده‌اولیه‌اجناسی‌از قبیل فیلم عکاسی و فیلم سینما و بعضی‌شانه‌های طلقی که ازکافوزو نیتروسلولزحاصل میشود

selüloz جسمی‌است جامدسفید بی‌بو و ۲ـ پله

sekoya نوعی درخت‌کاج جنگلی که در کالیفرنیامیروید که قدآن‌تا۱۰۰ الی ۱۳۰ متر هم میرسد (Sequoia)

sekreter منشی ، دبیر، سکرتر

sekreterlik دبیری، منشی‌گری،سکرتری

seksek بازی لی‌لی (لی‌لی‌بازی)

seksen هشتاد

seksener هشتادتائی ، هشتادهشتاد

sekseninci هشتادم یاهشتادمین

seksenlik ۱ـ هشتادتائی ۲ـ آدم هشتاد ساله

seksoloji علم شناسائی جنسیت ،جنسیت شناسی یعنی‌علم‌مربوط به‌مناسبات مرد وزن

sekte ۱ـ سکته ، سکته‌قلب یا مغز ،حالتی که ناگهان در انسان پیدا میشود واعضاء بدن را از حس وحرکت میاندازد، فلج ۲ـ مانع‌واشکال که درکار پیدامیشود

sektirmek فلج کردن کار

sektirmemek بدون اشکال ومانع کار را پیش‌بردن

sektör ۱ـ قطعه‌ای‌ازدایره ۲ـ قسمت، بخش

sel سیل

selâm سلام

selâm almak جواب سلام دادن

selâmet سلامت

selâmetlemek مشایعت کردن مسافر راه‌انداختن مسافر

selâmlamak سلام‌کردن ، سلام‌گفتن

selâmlaşmak به‌همدیگرسلام وعلیك گفتن

selâmlık ۱ـ (قد) بیرونی،قسمتی از خانه‌های قدیم‌که مهمانان مردرا قبول و پذیرائی میکردند ۲ـ

سمندر ، جانوری‌است‌شبیه چلپا که در آب و خشکی هر دو زندگی میکند و هر گاه به آتش برسد ماده‌ای‌ازخود افرازمیکند که‌آتش را خاموش میسازد و از این رو میگویند که در آتش نمی‌سوزد — semender

پالان — semer

پالان دوز — semerci

۱ــ ثمره ، میوه ۲ــ نتیجه فایده — semere

۱ــ پرثمر ، میوه‌دار ۲ــ نتیجه‌دار ، فایده‌دار — semereli

سمیح ، جوانمرد ، سخی — semih

سمینار ، بحث یاسخنرانی علمی دردانشگاه ومجالس‌علمی،مباحثه یاسخنرانی‌درموضوع‌علمی یاصنفی — seminer

چاق‌شدن — semirmek

چاق‌کردن ، پروردن وچاق کردن حیوانات — semirtmek

چاق ، حیوان چاق وپرچربی، پروازی — semiz

چاق وچله شدن (حیوان) — semizlemek

چاقی — semizlik

خرفه ، سبزی است شبیه‌یونجه ولی برگهای‌آن ضخیم وگوشتالو است خام‌آن را درسالاد وپخته‌اش را در روغن‌زیتون وخوراك گوشت وبرنج میخورند — semizotu

محبت ، نزدیکی ، دوستی ، طرفداری — sempati

دوست‌داشتنی ، بامحبت ، خوب ،بانمك — sempatik

محب ، علاقمند ، طرفدار — sempatizan

سمت، سو ، محل، طرف ، منطقه، ناحیه — semt

سمت‌الراس ، نقطه‌ای‌که خورشیددرزوال ظهردرسمت‌بالای بی‌طعم شبیه نشاسته درآب‌والکل حل نمی‌شود فقط درمادهٔ شویتزر حل میشود ، بحالت طبیعی در سلولهای نباتات‌وجود دارد. ۵۵ درصد چوب‌وکاه وقسمت‌اعظم پنبه وکتان‌سلولزاست‌درصنعت بصورت کاغذ و پنبه و ابریشم مصنوعی مصرف میشود — semtürre's

سرو — selvi=servi

سم، زهر — sem=zehir

۱ــ آسمان ، سماء ۲ــ سماع ، آئین‌رقص‌پیروان طریقت مولوی که با آواز ، وسرور وصدای نی‌و ضرب‌دست‌هارا باطراف بازکرده دورخود می‌چرخند — sema

تکیه‌های‌مولوی‌ها که درآنجا آئین‌رقص‌وسماع به‌عمل میاورند ، سماع‌خانه — semahane

سماحت، جوانمردی،خیرخواهی، بخشش — semahat

کلمه‌ای‌که ازراه‌گوش یادگرفته‌و مصطلح شده نه با اصول و قواعد زبان،سماعی — semaî

نوعی‌آوازدرموسیقی ترکی که‌شعر وآوازآن درچهارمضراع بااصول مخصوصی‌ساخته‌میشود — semai

مربوط به‌معنی ، علم‌معانی ، علم مربوط به‌مطالعه جزئیات‌زبان ازحیث‌معانی — semantik

سماور — semaver

سماوی ،آسمانی — semavî

علامت ، نشان، رمز ، اشاره — sembol

رمزی، مربوط به‌نشان یاعلامت یا اشاره — sembolik

مکتبی ازادبیات که‌گفته و نوشته‌ها رابیشتر با رمزیا اشاره ادا وبیان‌نموده ازاظهارواضح و صریح پرهیزدارد — sembolizm

سرقرار میگیرد
sen تو ، ضمیردوم شخص مفرد
sena ثنا ، مدح
senaryo سناریو ، نمایشنامه‌فیلم‌سینما یا تآتر ، طرح ریزی نمایش ، طرح یك اثرسینما یاتآتر که صحنه‌های مختلفه وترتیبات آن رابطور کلی تعیین میکند
senato ۱ـ مجلس‌سنا ۲ـ شورای‌عالی دانشگاه
senatör سناتور ، عضومجلس‌سنا
sendelemek گیج‌خوردن ، تلوتلو فتن
sendika سندیکا ، اتحادیه صنفی
sendikacı عضویااداره کننده اتحادیه یا سندیکا
sendikacılık بستگی‌داشتن به‌اتحادیه یا سندیکا
sene سال،سنه
senelik سالیانه ، سنوی
senet سند ، مدرك
senetli سنددار ، باسند ، مدرك‌دار
senetsiz بدون سند،بدون مدرك
senevî سالیانه ، سنوی
senfoni سمفونی، قطعه موسیقی که برای نواختن باسازهای مختلف ساخته میشود
senit تخته ، خمیر
sensen یك ماده‌ادویه‌ای که برای زایل کردن بوی دهان جویده میشود ، سن‌سن
sentaks (دس) نحو، ترکیب، علم‌ترکیب کلمات در جمله
sentetik ترکیبی ، مصنوعی ، شیمیائی
sentez ترکیب
sepek محورسنگ‌آسیاب
sepet سبد ، سبدی
sepetçi سبدفروش
sepetlemek توی سبدگذاشتن ۲ـ(عو) رد کردن ، دفع کردن ، از سرباز کردن
sepetlenmek بیرون شدن،دفع شدن ، از سرباز کرده شدن
sepetlik ۱ـ لوازم ساختن سبد ۲ـ بیرون‌آمدگی دربنا یا ساختمان
sepi دباغی
sepici دباغ
sepicilik دباغی
sepilemek دباغی کردن
sepili دباغی شده
sepken (sulu sepken) بارانی که قدری با برف مخلوط باشد
sepmek=serpmek پاشیدن،افشاندن، پخش کردن ، ریختن آب و غیره
septik شکاك ،کسی که شك وتردید دارد
septisemi (طب) مرض‌عفونت خون ، عفونت خونی
septisizm (فل)طریقت شکاکیون ، شکاکی
ser ۱ـ (قد) سر (بعنوان رئیس در یك شغل‌یا صنف‌استعمال میشود مانند سر طبیب) ۲ـ گرمخـانه یا گلخانه (ازکلمه فرانسه serre)
seramik سفال ، سفالی ، گلی
seramikçilik سفال سازی ، کوزه‌گری
serap سراب
serasker (قد) (نظ) وزیرجنگ دردوره عثمانی
serbest آزاد، خلاص (مج)آدم بدون خجالت ، کسی که بآزادی بدون خجالت صحبت‌میکند
serbestlik آزادی
serçe گنجشك
serçeparmak انگشت کوچك ، خنصر
serçin ۱ـماکو ۲ـ منتخب، برگزیده، برچین شده
serdar سردار

serdengeçti فدائی،جانباز
serdetmek اظهارداشتن،بیان کردن ، فکریا نظربه‌ای پیشنهاد کردن
serdirmek گستردن ، پهن کردن بوسیله دیگری
serdümen ۱ـ سکان‌دار کشتی ۲ـ در کشتی جنگی بالاتر ازگروهبان
sere فاصله بین‌شست وانگشت شهادت (مقیاس)
seren چوب‌بالائی بادبان کشتی که بطورصلیب نصب‌میشود که‌بادبان چهارگوشه‌ای کشتی را از بالا به آن وصل کنند
serenat سازوآوازی که شب درهوای آزاد پای پنجره معشوقه نواخته میشود
serencam ۱ـسرانجام ، عاقبت ،نتیجه ۲ـسرگذشت،ماجرا
sereserpe ولنگ و واز ، حالت درازکشیدن یا خوابیدن انسان بطور آزاد یا باز وگسترده که دستها و پاها بازازهم‌باشد
sergen رف،قفسه
sergerdan سرگردان
sergerde سرکرده ، رئیس یاغیان یا طاغیان،سرکرده شورشیان
sergi نمایشگاه
sergici کسی که در نمایشگاه شرکت میکند یا متاع خود را در آنجا بفروش میرساند
sergilemek نمایش‌دادن، در معرض انظار عامه یا نمایش قرار دادن جنس یا هرچیز
sergin گسترده،پهن کرده‌شده
sergüzeşt سرگذشت، ماجرا
serhat=sınır سرحد،حد ، حدود ،مرز
seri ۱ـسری، تسلسل ، ترتیب ، نوع ۲ـسریع،تند

serili گسترده ،پهن‌شده
serilmek ۱ـ گسترده شدن ، پهن کرده‌شدن ۲ـ دستها و پاها را باز و کشاد گستردن
serin خنك،نزدیك‌به‌سرد
serinkanlı خونسرد،متین
serinlemek خنك‌شدن
serinlenmek خنك‌شدن
serinleşmek خنك‌شدن،سردشدن
serinletmek خنك کردن،سرد کردن
serinlik خنکی،هوای خنك
serkeş سرکش ، عاصی ، یاغی طاغی
serkeşlik عصیان ، طغیان ، سرکشی
serlevha سرلوحه
sermaye ۱ـسرمایه ۲ـ(مج) فاحشه که درفاحشه‌خانه باشد
sermayedar سرمایه‌دار
sermek ۱ـ گستردن؛پهن کردن ۲ـ (مج) از سرباز کردن
sermest سرمست،مست
serom سرم
serpantin=kotiyon نوارهای کاغذ رنگی که در جشنها و عروسی‌ها روی سر مردم میاندازند یا میگسترانند
serpelemek بارانی که دانه‌دانه‌می‌بارد ، کم کم و دانه‌دانه افشانده شدن یا باریدن باران.
serpilmek ۱ـ پاشیده‌شدن ، ریخته‌شدن، پراکنده‌شدن، افشانده‌شدن ۲ـ (مج) نشو و نما کردن یا رشد کردن بچه
serpinti ۱ـ بارش کم و دانه دانه ۲ ـ ترشح کردن یا پاشیده شدن آب یا گرد و خاك
serpiştirmek ریخت وپاش کردن
serpme ۱ـ ریختگی ، پاشیدگی ، پراکندگی ، افشاندگی

۲ـ نوعی تور ماهیگیری بشکل چتر یا چادر

serpmek ۱ـ پاشیدن ، ریختن داغان کردن ، افشاندن ۲ ـ پاشیدن یا ریختن باران ریز و دانه‌دانه

serpuş روسری

sersem ۱ـ سرسام ، سرگیجه ۲ـ احمق، ابله

sersemlemek سرگیجه‌گرفتن ، گیج شدن ، سرسام‌آوردن

sersemletmek ۱ـ گیج کردن ، سرسام آوردن ۲ـ دیوانه کردن

sersemlik ۱ـ گیجی ، سرسام ۲ـ حماقت

serseri ولگرد ، بیکاره ،بی‌فکر ، بی‌هدف ، اوباش ، دربدر ،آواره

sert ۱ـ سخت ، سفت ، محکم ، قوی ، شدید ۲ـ آدم خشن

sertdoku قسمت بافت سخت نباتات از قبیل قشر یا پوست یا ساقه

sertifika گواهی‌نامه ، تصدیقنامه ، شهادتنامه

sertlenmek سخت‌شدن ، سفت‌شدن، محکم‌شدن ، شدیدشدن

sertlik سختی ، سفتی ، محکمی ، شدت

serüven سرگذشت ، ماجرا

servet ثروت، تمول،مال و منال

servi سرو

servigiller تیره یاخانواده سرو

servilik سروستان

servis ۱ـ خدمت سفره ۲ـسرویس ، خدمات عمومی مانند سرویس اتوبوسرانی ۳ـ شعبه یا دایره در یک اداره

servis kapısı دری که از آشپزخانه به نهار خوری باز میشود برای آوردن و بردن اشیاء خوراکی

seryum سریوم (Ce) ، شماره اتمی آن ۵۸ ، فلزی است بسفیدی و شفافی نقره

serzeniş گله ، گلایه، سرزنش

ses صدا ،آواز

sesbngisi = sesbilim (دس) علم اصوات. فونتیك ، مبحث ترکیب صوت‌ها یا صداها

seslendirmek صدادار کردن ،یك نت موسیقی را باآهنگ خواندن

seslenmek صدا کردن ، خواندن ، کسی را صدا زدن

sesli (دس) حرف‌صدادار ، صدادار ، باصدا

sessiz ۱ـ بی‌صدا ، ساکت ، آرام ، بی‌صوت ، کم حرف ۲ ـ آدم ملایم و بی‌سروصدا ، (دس) حرف بی‌صدا

sessizleşmek بی‌سروصداشدن ، ساکت‌شدن ،حالت‌سکوت‌یا سکون پیدا کردن ، خوابیدن سروصدا ، آرام‌شدن

sessizlik بی‌سروصدائی ، سکوت ، آرامی

set ۱ـ سد ۲ـمانع

set çekmek ۱ـسد کشیدن ۲ـ مانع‌شدن

setir ستر ، پوشش ، پوشیدن ، پنهان کردن

setliç ۱ـ نوعی آب معدنی که برای تنقیه استعمال میشود ۲ـشربت آبلیمو که کربنات یا جوش‌شیرین به‌آن اضافه میکنند

setre نوعی کت یا ژاکت بدون‌یقه با دگمه‌های جلو که در زمان سابق می‌پوشیدند

setretmek پوشاندن ،مخفی کردن، پنهان کردن ، ستر کردن

sevap ثواب، پاداش کارخوب و پسندیده
sevda عشق، سودا، هوس
sevda çekmek درد عشق کشیدن
sevdalanmak عاشق شدن
sevdalı عاشق،سودائی
sevdirmek وادار به‌دوست داشتن کردن، سبب دوست داشتن شدن ، بخود جذب کردن دیگران
sevgi محبت،دوستی،حب، عشق، شوق
sevgili عزیز، محبوب، معشوق، دوست، یار، رفیق
sevi عشق، محبت
sevici زنی که ازروی شهوت زن دیگررا دوست داشته باشد
sevilmek دوست داشته شدن ، محبوب شدن
sevimli دوست‌داشتنی، با نمك،محبوب
sevimlilik محبوب بودن،محبوبیت
sevimsiz بی نمك، بی‌مزه،منفور
sevinç ذوق،شوق،خوشحالی،شادمانی، شادی
sevinçli خوشحال، پرسرور، شادمانی
sevindirmek خوشحال کردن،شاد کردن
sevinmek خوشحال شدن ،شادشدن
Sevir برج ثور، نام دومین ماه شمسی مطابق اردیبهشت(معنی لغوی آن گاو نر)،ثور
sevişmek ۱ـ عشق‌ورزی کردن، عشق‌بازی کردن ۲ـ همدیگررا دوست داشتن
seviye ردیف، تراز، سویه
seviyeli (مج)عالی،اصیل
seviyesiz (مج) پست، دون
sevk سوق، راندن،ارسال،بردن، روانه، گسیل
sevketmek فرستاد، ارسال‌داشتن ، گسیل‌داشتن
sevkıtabiî غریزهٔ طبیعی

sevkıyat ارسال‌ها ، حمل محمولات، مرسولات ، بارها ، اجناس حمل شده
sevkulceyş (نظ)علم لشکر کشی، سوق‌الجیش
sevmek ۱ـ دوست داشتن ۲ـ عشق داشتن، عشق‌ورزیدن ۳ـ ناز و نوازش کردن
seyahat مسافرت ، سفر، سیاحت، جهانگردی
seyahatname سیاحتنامه، سفرنامه
seyek سه وبك (دربازی‌تخته نرد)
seyelân سیلان، جریان، ریزش ، روان شدن‌آب ، جاری‌شدن خون
seyir ۱ـ سیر، گردش ۲ـ نگاه، نظر، نگاه‌کردن به‌مناظر ، تماشا
seyirci ۱ـ ناظر، بیننده، نگاه کننده، تماشاچی ۲ ـ کسی که به واقعه‌ای فقط نگاه کند و مداخله ننماید
seyis مهتر، کسیکه درطویله خدمت و تیمار اسبهارا میکند
seyislik مهتری
seyit سید، آقا، کسی که از اولاد حضرت رسول باشد
seylântaşı نوعی سنگ‌معدنی سبزرنگ
seylâp سیلاب،سیل
seyran گردش، تفرج، تفریح، گشت
seyrek ۱ـ نادر، کمیاب ۲ـ جداجدا، دورازهم، فاصله‌دار
seyrekleşmek=seyrelmek کمیاب شدن،فاصله‌دارشدن، جداجداشدن
seyrelmek کمیاب شدن، جدا جدا شدن
seyreltmek فاصله‌دار کردن ، فاصله دادن، نادرو کمیاب کردن
seyretmek نگاه کردن، دیدن، سیر وسیاحت کردن، تماشا کردن
seyrüsefer سیروسفر،سیروسیاحت ،

رفت و آمد
seyyah سیاح، جهانگرد
seyyal سیال،جاری، روان
seyyale (فیز) چیزجاری (آب یا الکتریسیته)
seyyanen بطورمساوی، هم‌سویه،هم‌وزن، بطورمطابق ومساوی باهم،متساویاً
seyyar سیار، گردش کننده، دوره گرد
seyyare سیاره،ستاره متحرك
seyyiat سیئات، بدی‌ها ، گناه‌ها
seyyie سیئه، گناه، بدی
seza سزا ،مزد، پاداش، جزا
sezaryen سزارین، عمل کردن شکم مادربرای زایاندن بچه که سخت بدنیا میاید
sezdirmek فهماندن، ملتفت کردن ، محسوس کردن
sezgi=sezi احساس، حدس
sezgicilik (فل) فلسفه‌ای که معتقد است پایه‌معلومات انسان برحدسیات قرار گرفته
sezi=sezgi حدس، احساس، حس انتقال
sezilmek حدس زده شدن ، حس کرده شدن
sezinlemek حدس زدن، تقریباً حس کردن
sezinmek حدس زدن، حس کردن، ملتفت شدن
seziş حدس ، حس
sezmek حس کردن ، حدس زدن، ملتفت شدن
sezon=mevsim فصل، موسم
sezyum (شیم)سزیوم (Cs) فلزی است کمیاب از جنس پطاسیوم وزن مخصوص آن ۱/۹۰
sfagnum نوعی خزه که در باتلاقها میروید دارای برگهای ریز میباشد
sfenks=isfenks ۱ـ نام‌جانوری در داستانهای یونانی که ازعابرین معمائی می‌پرسیده کسانی که نمی‌توانسته‌اند جواب بدهندآنها رامی‌خورده‌است ۲ـ مجسمه‌های سنگی که از مصر قدیم مانده سرش شکل زن وتنه‌اش شکل شیر است
sıcacık گرمی خوش‌آیند، گرم ملایم
sıcak ۱ـ گرم ۲ـ گرمابه، حمام
sıcakkanlı ۱ـ حیوانات خون‌گرم که درجه حرارت بدن آنها بواسطه حرارت‌محیط ابدا تغییر نمیکند ۲ـ(مج)خون گرم،خوش‌معاشرت ، مهربان
sıcaklık حرارت ،گرمی ،گرما
sıcaköl̈çer گرما سنج
sıçan=fare موش
sıçandişi دوخت دندان موشی
sıçankulağı=mercanköşk مرزنگوش
sıçankuyruğu نوعی سوهان گرد مخروطی که سر آن تیز است و برای گشاد کردن‌سوراخهای فلزی بکارمیرود
sıçanotu مرگ‌موش، آرسنیك
sıçanyolu راههای پیچ‌وخم‌دارواضلاع آب زیرزمینی
sıçırgan دیفو ، بچه انسان یا حیوان که همه‌جا را پرازکثافت میکند
sıçmak (ءو) ریدن، تقود
sıçramak ۱ـ پریدن، جهیدن ۲ـ از جاپریدن ۳ـ پاشیده‌شدن(گل یاآب وغیره) ۴ـسرایت کردن
sıçratmak پراندن ، پاشانیدن ، سرایت دادن
sıfat ۱ـ صفت ۲ـ لباس، پوشاك ، شکل وقیافه
sıfır صفر
sıfırcı معلمی که خیلی نمرهٔ صفر به

بهداشتی و کمك طبیبی را انجام
میدهند
sıhriyet قوم خویشی سببی، قرابت سببی،
دامادبودن،صهریت، خویشاوندی
ازطرف زن یا شوهر
sık انبوه، نزدیك بهم، کم‌فاصله، توی هم
sıkboğaz etmek اصرار کردن زیاد ،
تحت فشارقراردادن
sıkca زودبزود ،کم فاصله
sıkı ۱ــ تنگ، سفت ،سفت کشیدن ۲ــ
(مج) بخیل، کنس ، خسیس ۳ــ
شدید، سخت
sıkıcı دلتنگ کننده ، غصه‌آورنده، خفه
کننده
sıkıfıkı صمیمی، بی‌تکلف، بی‌رودربایستی،
جی‌جی‌باجی
sıkılgan خجالتی، کمرو، محجوب
sıkılmak ۱ــ فشارداده‌شدن، فشرده‌شدن
۲ــ حوصله‌سررفتن،خسته شدن ،
دلتنگ‌شدن ۳ـ خجالت کشیدن
۴ ــ در تنگنا افتادن، بسختی و
شدت افتادن
sıkılmaz پررو ، بی‌حیا
sıkım یك مشت
sıkınmak خود را نگاه داشتن ، بخود
فشارآوردن و خودداری کردن
sıkıntı ۱ــدلتنگی، ناراحتی، عذاب،
بی‌حوصلگی ، غصه ، غم ۲ ــ
سختی،نداری، فقر ۳ــ مشقت،
عذاب ، اذیت
sıkıntılı ۱ـ کسی که‌درعذاب‌یا ناراحتی
باشد ۲ــ پرزحمت ، سخت، پر
مشقت ۳ـ کم‌حوصله ، بی‌حوصله
sıkışık حالت فشار و زحمت ، عذاب،
سختی شدت ،گرفتاری
sıkışmak ۱ــ فشرده شدن، درفشار و
تنگناقرارگرفتن ۲ـلای‌چیزی
رفتن انگشت یادست

شاگردان میدهد
sığ محل کم عمق درآب
sığa (فیز) ظرفیت
sığdırmak جای‌دادن،طپاندن‌درچیزی
sığın نوعی گوزن سیاه سفید
sığınak پناهگاه ، ملجأ
sığınık ملتجی، التجاءکننده ، پناه‌آورنده
sığınmak پناه‌بردن ،التجاءکردن ،
ملتجی شدن
sığıntı کسی که بی‌چیزوفقیراست و وقتی
به‌خانه‌یامحلی‌برای‌سدجوع‌می‌رود
دیگر بآسانی آن محل را ول
نمی کند، کسی که‌وجودش سرباری
وعاطل و باطل، شمرده شود
sığır گاو نر
sığırcık سار
sığırdili گیاه‌گل‌گاو زبان (Anchusa)
sığırgözü=öküzgözü آرنیکای
کوهی، نام‌گیاهی‌است(Arnica)
sığırkuyruğu=arslankuyruğu
گیاهی است عرق آور که در طب
بکارمیرود(Leonurus)
sığırtmaç چوپان گاو
sığışmak بزوردجاگرفتن ، جاشدن ،
چپانده شدن
sığıştırmak جادادن، چپاندن ، تپاندن
sığlık جای کم عمق درآب دریا یا
رودخانه یادریاچه
sığmak جاشدن ، جاگرفتن
sıhhat ۱ـ صحت ، سلامتی ۲ـ صحیح
بودن ، درستی
sıhhatlı ۱ــ سلامت، پرصحت،صحیح
البنیه ، تندرست ۲ ـ درست
صحیح
sıhhî صحی، طبی، بهداشتی
sıhhiye صحیه، بهداری ، اداره‌بهداری
sıhhiyeci ۱ــ مأمور بهداری، بهدار
۲ـ رسته بهداری در نظام که کار

امتحان
sıncan نوعی بوته خاردار سقزدار (Astragalus)
sındı قیچی بزرگ خیاطی
sındırmak شکست دادن، منهزم کردن
sıngın پریشان، شکست خورده
sınıf ۱ــ کلاس ۲ــ صنف، طبقه، رسته ، دسته
sınıflamak طبقه‌بندی کردن،دسته بندی کردن
sınıflandırmak تحت طبقه بندی درآوردن . تقسیم کردن به‌طبقات مختلف
sınıflanmak طبقه بندی شدن
sınıkçı شکسته‌بند (زبان دهاتی)
sınır=hudut مرز، سرحد
sınırdaş هم‌مرز، هم‌سرحد، همسایهٔ مرزی
sınırlamak حدودوسد گذاشتن ، تحدید کردن، محدود کردن
sınırlandırmak محدود کردن
sınırlı محدود،دارای حدوسد
sınırsız بی‌حد، نامحدود، بی‌حد وحصر ، نامتناهی
sınmak شکسته شدن، شکست‌خوردن، خراب‌شدن ، پراکنده و پریشان شدن
sıpa ۱ــ کره‌خر ۲ــ میزسه‌پایه
sır ۱ــ سر، راز ۲ ــ لعابی که به کاسه کوزه کلی یا سفالی زده میشود ۳ــ جیوه‌پشت آئینه
sıra ۱ــ ردیف ۲ــ نوبت، نوبه ۳ــ نیمکتهائی که درمجلس یا کلاسهای درس‌وغیره به‌ردیف گذاشته‌میشود
sıraca سراجه، خنازیر
sıra otu بوصیر، گیاهی که بیخ آن‌درطب بکارمیرود (Scrophularia)
sıradağ سلسله کوه‌ها

sıkıştırmak ۱ــ فشاردادن ، فشردن ، زور دادن ۲ــ تحت فشار قرار دادن،واداشتن،مجبور کردن ۳ــ لای دو چیز قرار دادن و فشردن
sıkıt ۱ــ فشرده ۲ــ سقط،ساقط شده
sıkıyönetim= örfî idare حکومت نظامی
sıkkın گرفته، دلتنگ، غمگین،افسرده، اوقات تلخ
sıklaşmak زود بزودشدن، پشت سرهم ، پی‌درپی، کم‌فاصله شدن
sıklaştırmak زود بزود کردن ، فاصله را کم کردن، پشت سرهم کردن
sıklet ۱ــ سنگینی ،ثقل ۲ــ خفگی، دلتنگی ،گرفتگی
sıklık زود زود بودن ، تند تند یا کم فاصله بودن
sıkma ۱ــ فشاری، پرتقال یا لیموی فشاری که مخصوص آبگیری است ۲ ــ نوعی تنبان ۳ــ کرست ، شکم‌بند
sıkmak ۱ــفشاردادن ، فشردن ۲ــ آب‌گرفتن پرتقال یا لیمو ۳ــ با نخ یا طناب سفت بستن ٤ ــ فشارآوردن ۵ــ تصدیع دادن ، مزاحم‌شدن ، ناراحت کردن ۶ــ تیر در کردن
sıla ۱ ــ صله، صله‌ارحام، زیارت‌یا ملاقات خویشان ۲ــ غربت
sılacı غریب، کسی که درغربت باشد
sımak شکستن ، خراب کردن
sımsıkı سفت‌وسخت، محکم و تنگ
sınaat صناعت، پیشه، صنعت ، هنر
sınaî صنعتی، صناعی
sınamak تجربه کردن ، امتحان کردن ، آزمودن
sınav امتحان
sınav vermak امتحان دادن ،گذراندن

برای سرمه‌دوزی،
sırmakeş کسی که طلا یا نقره را از حدیده کشیده بصورت نخ یا سیم نازك درمی‌آورد
sırmalı صرمه دوزی شده، صرمه‌یا سرمه‌دار
sırnaşık پررو، بیعار
sırnaşıklık پرروئی
sırnaşmak پررو بودن، مثل کنه چسبیدن
Sırp اهل صربستان، ملت صرب
Sırpça بزبان صربی یا صربستانی
sırrolmak گم‌شدن چیزی بطور عجیب و اسرارانگیز
sırsıklam ۱ــ خیس خیس از باران یا آب ۲ــ کاملا ، بکلی ، حسابی
sırt ۱ــ پشت ، کول، قسمت پشت از گردن تا آخر ستون فقرات ۲ــ پشت کارد یا سایر چیزهای برنده ۳ــ قسمت بین قله و دامنه کوه و تپه ، کمرهٔ کوه یا تپه
sırtarmak برای معارضه حاضر شدن ، پشت به‌پشت هم‌دادن
sırtlamak کول گرفتن ، روی دوش یا پشت گرفتن
sırtlan کفتار
sıska خیلی ضعیف ولاغر ، بچه یا آدم جزغاله، ضعیف ومردنی
sıskalaşmak بحالت خیلی ضعیف ولاغر درآمدن
sıskalık لاغری ، ضعیفی
sıska olmak دچار مرض استسقاء شدن
sıtma تب نوبه، تب ولرز، مالاریا
sıtmalı تب نوبه‌دار، مالاریائی
sıtmalık محل مالاریا خیز
sıva کاهگل، شفته روکش دیوارها ، ماسه و آهکی که روی دیوارها میمالند
sıvacı شفته‌کش، بنای رویه‌کش دیوارها
sıvalamak روکشی کردن روی دیوارها

sıralaç دوسیه یا پوشه‌که نامه‌ها برحسب تاریخ‌وردیف در آن گذاشته‌میشود
sıralamak ۱ــ ردیف کردن ، بردیف گذاردن ، به ترتیب پشت سرهم قراردادن ۲ــ تازه راه افتادن بچه، تاتی کردن
sıralanmak به‌ردیف درآمدن ، بترتیب پشت سرهم قرار گرفتن، به نوبت ایستادن ، ردیف شدن
sıralı ۱ــ مرتب، ردیف‌شده، مطابق نوبت ۲ــ بموقع، بجا
sırasız ۱ــ بی‌ترتیب ، خارج از ردیف و نوبت ۲ــ بیموقع، بی‌وقت، نابجا
sırat صراط
sırça ماده شیشه، سنگ شیشه، شیشه سنگ
sırdaş همراز
sırf صرف ، محض، فقط، خالص
sırık تیر باریك، ترکه، چوب دراز باریك، چوب‌روی دوش که بار به‌دوطرف آن آویزان میکنند
sırıklamak ۱ــ بار را با چوب روی دوش حمل کردن ۲ــ (عو)زدن، دزدیدن، بلند کردن
sırılsıklam = sırsıklam ۱ــ خیس، خیس خیس شدن ۲ ــ کاملا حسابی
sırım چرم باریك ودراز که به‌صورت رشته یا نخ بریده شده باشد
sırıtkan پرخنده. آدم ابله بیعار که دائم خنده‌میکند
sırıtmak ۱ــ ابلهانه خندیدن و نیش را باز کردن ۲ــ (مج) فاش شدن، آفتابی شدن، بروز کردن
sırlamak لعاب مالیدن به کاسه و کوزه گلی یاسفالی
sırlı لعاب‌دار ، کاسه کوزه‌ای که رویش یا تویش لعابدار باشد
sırma سرمه یاصرمه، نخ نقره‌ای یا طلائی

کردن یا تمیز کردن یا کندن ته
دیگ یا ته‌بشقاب ۴ـ از کنار
پارچه‌ای رشتهٔ درازی درآوردن
یا بریدن

sıyırtmak تراشاندن ، تراشیدن بوسیله
دیگری

sıyrık ۱ـ کندگی، بریدگی ۲ـ بی‌شرم،
خالی‌ازشرم وحیا

sıyrılmak ۱ـ خراشیده، تراشیده ، کنده،
کشیده شدن ۲ـ پاک‌شدن ۳ـ
خلاص شدن ، یقه را ازدست کسی
آزاد کردن

sıyrıntı روگی که‌از کنار پارچه‌ای بادست
بریده شده باشد .

sızak آبی که از سینه کوه یا از کنار
صخره‌ها تراوش‌میکند

sızdırmak ۱ـ ترشح کردن ، نشت کردن،
نفوذیا تراوش کردن ۲ـ تقطیر
کردن یا جوشانیدن وصاف کردن
روغن و امثال آن ۳ـ (مج)
سرخوش کردن‌و بخواب فروبردن،
مست کردن و بگوشه‌ای انداختن
و خواباندن کسی ۴ـ از کسی
پول کشیدن ۵ـ متوجه یا ملتفت
کردن کسی

sızgıt قیمه ، قورمه

sızı درد خفیف ، سوزش ودرد

sızıltı شکایت ، درد دل‌وشکوه

sızıntı ترشح، تراوش، نشت

sızırmak صاف کردن ، حل کردن وخارج
کردن از صافی گذراندن، تصفیه
کردن

sızlamak ۱ـ سوختن ، درد کردن ،
سوزش داشتن ۲ـ شکوه، مویه،
درد دل کردن

sızlanmak شکایت کردن ، تظلم کردن

sızlatmak دردآوردن، سوزش تولید کردن

sızmak ۱ـ نفوذ کردن، ترشح، تراوش،
وبناها، شفته مالیدن

sıvalı ۱ـ دیواریا بنائی که روکش شده
۲ـ آستین‌های بالازده یاورمالیده

sıvama ۱ـ مالیدن ، شفته مالیدن ۲ـ
لبالب ، پر، لبریز

sıvamak ۱ـ شفته مالیدن، روکش کشیدن
روی دیوار ۲ـ آلوده کردن ،
آغشتن، به سرو رومالیدن ۳ـ
آستینهای‌دست یا پاچه شلوار را
بالازدن‌یا ورمالیدن ۴ـ نوازش
کردن، ناز کشیدن ،ناز کردن

sıvanmak ۱ـ مالیده شدن ،آغشته شدن
۲ـ شفته مالی شدن دیوار

sıvazlamak دست روی سرورروی کسی
کشیدن ، ناز و نوازش کـردن ،
دست روی هرچیزی مالیدن

sıvı مایع

sıvık مایع‌رقیق (مقابل غلیظ)

sıvındırmak (فیز) بحالت مایع‌درآوردن
گازیا بخار

sıvışık ۱ـ چسبناک، چسبی که ازشیرینی
یاچربی به‌دست‌ودهان و س و رو
آلوده میشود ۲ـ آدم سمج ،
پررو ، مصدع، کسی که مثل کنه به
انسان می‌چسبد و ول نمیکند،

sıvışmak ۱ـ چسبناک‌شدن، چسبی وآلوده
شدن ۲ـ (مج) ترک کردن کسی
بدون‌خبر، فرار کردن، جیم شدن

sıvıyağı روغن‌مایع

sıyanet حفظ، صیانت ، حمایت

sıyga (دس) صیغه، حالت یازمان‌یک فعل

sıygaya çekmek سئوال پیچ کردن، به
سئوال کشیدن

sıyırga پارو، پاروئی که برای روبیدن
و کود کردن کاه بکار میرود

sıyırmak ۱ـ خراشیدن، تراشیدن ۲ـ
کشیدن‌و باز کردن، ازغلاف کشیدن
(کارد، خنجر، شمشیر) ۳ـ پاک

افتاده باشد
sigara سیگار
sigara içmek سیگار کشیدن
sigaralık مشتوك سیگار، لوله سیگار، چوب‌سیگار
sigorta ۱ـ بیمه ۲ـ فیوز برق
sigortacı مأمور بیمه
sigortalamak ۱ـ بیمه کردن ۲ـ محکم و مطمئن کردن، تأمین کردن
sigortalı ۱ـ بیمه شده ۲ـ تأمین کرده شده
siğil زگیل
sihir سحر، جادو
sihirbaz سحرباز، جادوگر، حقه‌باز
sihirbazlık سحربازی، حقه بازی، جادوگری
sihirli سحرشده، جادوشده، سحار
sik آلت رجولیت، (عو) کیر
sikatif اسکاتیف، روغنی که در رنگ روغنی اضافه‌میکنند که‌زود خشک شود
sikke ۱ـ سکه، پول فلزی ۲ـ کلاه بلندنمدی مخصوص دراویش مولوی
siklamen ۱ـ بخور مریم، نوعی گیاه طبی ۲ـ رنگ قرمز مایل به‌آبی
siklon=kiklon گرد باد، تندباد
sikmek (عو) کردن، گائیدن
siktir (عو) برو جهنم‌شو، گم‌شو
siktirici (عو) پست، بی‌قواره، اسقاط
siktirmek ۱ـ (عو) خودرا مفعول قرار دادن، گایاندن، روی‌خود کشیدن، (عو) گم‌شدن، جهنم شدن و رفتن
silâh سلاح، اسلحه
silahlandırmak مسلح کردن
silahlanmak مسلح شدن
silahlı مسلح
silâhlık کمربند پهن‌خانه خانه که سابقاً خنجروطپانچه وگلوله در آن‌جای نشت کردن، بیرون دادن ۲ـ بی‌حال شدن آدم مست
sicil ۱ـ سجل ۲ـ دوسیه حال، سابقه
sicilli ۱ـ کسی که دارای دوسیه پرسنلی باشد ۲ـ سابقه‌دار، کسی که سابقه یا پیشینهٔ بد داشته باشد
sicil vermek نمره‌دادن یا گزارش کتبی درمورد طرز کارورفتار مأمورین ازطرف مافوق
sicim نخ قند
sideroz کربنات طبیعی آهن
sidik بول، شاش، ادرار
sidikkavuğu=sidik torbası شاشدان، کیسه ادرار
sidikli ۱ـ شاشی ۲ـ شاشو
sidik torbası شاشدان، کیسه ادرار
sidikyolu=sidik borusu مجرای ادرار، لوله ادرار
sifilis سیفلیس، کوفت
sifon سیفون، لوله شتر گلو که یك سر آن بلندتر است و برای خالی کردن مایعی ازظرفی به‌ظرف دیگر بدون اینکه آن ظرف را روی دیگرخم کنند بکارمیرود، برای ظرف بظرف کردن مایعات
sifonlular بعضی حیوانات دریائی که جهاز تنفس آنها بشکل سیفون میباشد
siftah دشت، سفته، پولی که فروشنده از اولین فروش جنس خود از مشتری دریافت میدارد
siftahlamak ۱ـ دشت کردن، سفته کردن (اولین پولی که فروشنده بابت اولین فروش جنسی دریافت میکند) ۲ـ نوبر کردن میوه، غیره
siftinmek ۱ـ وقت گذراندن، وقت تلف کردن ۲ـ خودرا خاراندن مثل اینکه کك به لباس انسان

۲/۳۴ میباشد
silkelemek تکان دادن ،تکان دادن لباس، قالی وغیره بمنظور پاك کردن ازگرد وخاك یا تکان‌دادن شاخه درخت برای‌افتادن میوه‌ها
silkelenmek خود راتکان دادن وپاك کردن
silki درخواب تکان خوردن، ازجاپریدن درخواب
silkinmek لباس‌خود راتکان دادن‌بمنظور پاك‌کردن
silkme ۱ـ تکان ۲ـ خوراك بادنجان وغیره که‌باروغن‌زیتون‌پخته‌میشود
silkmek تکان دادن
silktirmek وادار به‌تکان دادن کردن
sille سیلی، چك
silme ۱ـ عمل پاك‌کردن ۲ـ گچ کاری کنار دیوار وسقف‌اطاق ۳ـ لب بلب، لبریز ، لبالب
silmece لبریز، لبالب، لب‌بلب
silmek پاك‌کردن ، تمیز کردن ، خشك کردن چیز تر بوسیله پارچه یـا چیز دیگر
silme tahtası چوب یا تخته‌ای که‌برای اندازه‌گیری پربودن کیله غله‌بکار میرود
silo سیلو،انبارغله
silsile ۱ـ سلسله، زنجیر، ردیف ۲ـ نسل،نژاد ، نیاکان
silsilename شجره، شجره‌نامه
siluet نقش شکل‌یا منظره‌ای که فقط خطوط کنار آن رانشان‌دهد، نقاشی بیمرخ
sim ۱ـ سیم ۲ـ علامت ، اشاره ، نشان
sima ۱ـ سیما ، چهره ۲ـ شخص
simetri قرینه‌بودن، تقارن، اقتران، موازنه، توازن
simetrik متقارن ، متناسب ، قرینه‌دار

میدادند
silâbsız بدون اسلحه
silânsızlanmak خلع‌اسلحه شدن
silâhşor سلحشور، جنگجو
silâhtar (قد) اسلحه‌دار، سلاح‌دار
sildirmek پاك گردانیدن ، پاك کردن بوسیله دیگری
silecek ۱ـ پاك کننده ، پاك کن ۲ـ حوله، دست پاك کن ۳ـ برف‌پاك کن اتومبیل
silgi ۱ـ مداد پاك کن ۲ـ آلت دسته‌دار لاستیکی، شیشه پاك کن
silgiç برف پاك کن اتومبیل
sili ۱ـ تمیز، پاك ۲ـ باعفت، باعصمت، باشرف
silici پاك کننده، تمیز کننده
silik ۱ـ پاك‌شده، ناخوانا، چیزی که نوشته‌اش پاك‌شده خوانده نمیشود ۲ـ آدم بی‌شخصیت،بی‌عرضه
silikat سیلیکات، نمکی که ازترکیب اسید سیلیسیك و باز (هیدرو اکسید) بدست می‌آید
silindir ۱ـ سیلندر، استوانه ۲ـ لکوموبیل سنگین که دارای چرخهای مسطح بزرگ میباشد ، جاده صاف‌کن ۳ـ کلاه سیلندر
silinmek ۱ـ پاك شدن ۲ـ محوشدن ۳ـ خود را ازبین بردن و نیست کردن
silinti جای پاك شده یاتراشیده‌شده در کتاب یانوشته، پاك شدگی
silis سیلیس، جسمی است جامد وسخت که درطبیعت بمقدار زیادیافت میشود مانند ماسه و سنگ سمباده نـام ترکیبات اکسیژنی سیلیسیوم
silisyum سیلیسیوم (Si) نوعی سنگ معدنی که عدد اتمی‌آن۱۴ و وزن اتمی‌آن۲۸/۰۶ووزن مخصوصش

simge علامت ، رمز، اشاره
simit ۱ـ نان حلقه‌ای که رویش کنجد فراوان دارد ۲ـ بلغورخرد یا ریز ۳ ـ حلقه نجات کـه در کشتی‌ها گذارده میشود میان آن چوب پنبه است روی آب میماند برای اینست که در مواقع خط. سرنشینان کشتی یـا قایق از آن استفاده کنند
simitçi سیمیت فروش، فروشنده نان حلقه‌ای که روی آن کنجد دارد
simsar ۱ـ دلال ۲ـ کمیسیونچی
simsariye حق دلالی یا کمیسیون
simsarlık کاردلالی یا شغل کمیسیون‌چی
simsiyah خیلی سیاه ، کاملا سیاه
simya سیمیا، کارهای طلسم وجادو ومجسم ساختن چیزی‌های موهوم ، شعبده
sin ۱ـ (قد) قبر، مزار ۲ـ سن ، سال
sinagog کنیسا، حوراء، معبد یهودیان
sinameki سنای مکی، سنا، گیاهی است که درطب بعنوان‌مسهل استعمال‌میشود (Gassia)
sinara قارماق ماهی گیری بزرگ
s narit نوعی ماهی‌قرمزرنگ شبیه ماهی مرجان
sincabî رنگ قهوه‌ای‌نزدیک‌به‌خاکستری
sincap سنجاب
sindirilmek هضم‌کرده‌شدن
sindirim هضم
sindirim aygıtı جهازهضم، جهازهاضمه
sindirmek هضم کردن
sine سینه ،آغوش
sinek ۱ـ مگس ۲ـ خال‌گشنیزیاترفل در ورق‌بازی
sinek avlamak (مج) مگس پرانی کردن ، بیکارنشستن، دکانداری که‌کارش‌کسادباشد
sinekçil نوعی پرنده از جنس‌گنجشک

sinekkapan گیاه مگس‌گیر، گیاهی‌است که وقتی‌مگس‌روی‌گل‌آن‌مینشیند بسته شده مگس را می‌گیرد (Musicaqa) (Dionaea muscicapa)
sinekkaylı صورتی که چندین دفعه تراشیده وخپلی صاف باشد
sinekkuşu پرنده‌ایست قشنگ ازجنس گنجشگ (Trochilus)
sineklik ۱ـ مگس‌کش ۲ـ کاغذ چسبناك که برای‌مگس‌گیری‌بکار میرود
sinema سینما
sinemacı سینماچی،صاحب سینما
sinemacılık امور سینمائی،شغل سینمائی
sinematik مبحث حرکت ازعلم‌میکانیك
singin ۱ـ محجوب ، کم‌رو ۲ـ زودهضم
sini سینی گردبزرگ
sinik ترسیده ودرگوشه‌ای خزیده
sinir رگ،عصب،پی
sinirbilim=nevroloji بحث اعصاب، علم‌اعصاب
sinirce=nevroz مرض اعصاب
sinirkanatlılar تیره‌حشرات چهارپرکه دارای‌پرهای‌مشبك شفاف‌میباشند
sinirlemek ۱ـ رگ وپی های گوشت را در آوردن ۲ ـ (قد) بریدن پی‌های پاهای عقب اسب
sinirlendirmek عصبانی کردن ، اوقات کسی‌راتلخ کردن
sinirlenmek عصبانی شدن ، اوقات تلخ شدن
sinirli عصبانی، اوقات تلخ، خشمگین
sinirlilik عصبانیت ، اوقات‌تلخی
sinizm=kinizm طریقه‌کلبیون
sinkretizm (فل) مسلك فلسفی که عقاید ومذاهب مختلف‌یا متضاد را باهم جمع‌وتألیف ومطالعه میکند

sinkronizm وقوع در زمان مشترك ، هم‌زمانی، هم‌وقتی
sinlik (قد) قبرستان، گورستان
sinmek ۱ـ به‌گوشه‌ای خزیدن ، پنهان شدن ۲ ـ (مج) ترسیدن ۳ـ نفوذکردن وماندن چیزی‌درمحل یادرماده دیگر مانند(بوگرفتن)
sinsi زیرزیرکی، آب‌زیرکاه ، بطور مخفی و پنهانی
sinsileşmek آب زیر کاه شدن ، زیرزیرکی کارکردن
sinsilik حالت‌آب زیرکاهی یازیرزیرکی
sinüs ۱ـ (ریض) سینوس ، جیب ۲ـ (طب) معصره، گودالی‌دراستخوان صورت کنار بینی زیر استخوان برآمده زیرچشم
sinüsoit (ریض) شبه جیب
sinüzit سینوزیت، گرفتگی بینی وچرك و التهاب که درحفره‌های استخوانی سینوس‌وپیشانی‌وگونه‌ها پیدامیشود
sinyor آقا (به‌زبان‌ایتالیائی)
sipahi (قد) صنفی‌ازسواره نظام ینی‌چریها در زمان قدیم
sipariş سفارش، کارسفارشی
sipariş almak کارسفارشی گرفتن
sipariş etmek سفارش کردن
sipariş vermek سفارش‌دادن
siper سپر
siperisaika=yıldırımkıran آلت ضدبرق ، برق‌گیر
siperlenmek خود را زیر چیزی‌پنهان کردن ، در کمین ایستادن ، زیر سپررفتن یاسپر گرفتن
siperlik آفتاب‌گیر کلاه، چتر آفتاب‌گیر جلوسردرب
sipolin نوعی سنگ آهکی متبلور که بشکل پیاز دارای یك مرکز و سطوح دایره‌ای که روی هم قرار دارند میباشد
sipsi ۱ـ نوعی سوت کشتیبانی ۲ـ قسمی از نی‌وسورناکه بالب تماس پیدامیکند
sipsivri کاملا نك تیز، خیلی نك تیز
sipsivri kalmak تك وتنها ماندن
sirayet سرایت
sirk سیرك
sirkat سرقت ، دزدی
sirke ۱ـ سرکه ۲ـ تخم ساس، رشك شپش وساس
sirkeleşmek سرکه شدن، ترش شدن
sirkengebin سرکنگبین، سکنجبین
sirküler=genelge بخشنامه،متحدالمال
siroko بادخیلی گرم
siroz مرض استسقاء، مرض جمع‌شدن مایعات در شکم‌که بیشتر توام با بیماری قلب و جگرمیباشد شکم مریض ورم میکند و آب بسیار میخورد وعطش فوق‌العاده‌احساس میکند
sirrus ابرطره‌ای
sirto نوعی رقص توده مردم وآهنگ مربوط به‌آن
sis مه، بخارخفیفی‌که‌گاهی درهوای مرطوب وبارانی پیدامیشود وهوا را تیره میکند
sislenmek مه‌گرفتن هوا
sisli مه‌دار
sismograf زلزله سنج،دستگاه‌ثبت زلزله
sistem سیستم،طرز، ترتیب، اسلوب، نظم، قاعده،نوع،روش، دستگاه،منظومه
sistemleşmek تحت‌قاعده‌ونظم یاترتیب درآمدن
sistemleştirmek تحت نظم وقاعده و ترتیب درآوردن
sistemli منظم ، بااسلوب یا قاعده‌صحیح
sistemsiz بی‌نظم ، بی‌قاعده

sistire تیغه یا کارد لیسه کاری که نجارها یا نقاشها تخته یا دیوارها را با آن میتراشند و صاف کاری پرداخت میکنند

sistit (طب) چرك و التهاب کیسه ادرار

sitayiş ستایش، تعریف، مدح، تمجید

site ۱ــ کلبه‌های نزدیك بهم که در دوره‌های قبل از تاریخ روی دریاچه‌ها درست میکردند ۲ـ دولت شهری در قرون اولیه ۳ـ شهر درجه اول ۴- محله‌های قدیمی بعضی از شهرها ۵ – محله یا ردیف ساختمان‌ها یا بناهای دستجمعی که مخصوص بعضی از اصناف یا اشخاص یا مأمورین ساخته میشود

sitem ۱ــ گله ۲ــ سرزنش، توبیخ

sitemli ۱ــ گله آمیز ۲ــ سرزنش آمیز

s.til ظرف مسی که دستهٔ آویزان دارد برای شیر و ماست و غیره استفاده میکنند

sitteisevir باد و طوفانی که معمولا در ماه اردیبهشت (ماه ثور) پیدا میشود و تقریباً شش روز طول میکشد (ستهٔ ثور)

sivil=başıbozuk ۱ـ غیر نظامی ، کسی که لباس متحدالشکل با نظامی نداشته باشد و لباس معمولی تن میکند، سویل ۲ـ لخت، عریان (از روی مزاح گفته میشود)

sivilce جوش صورت یا بدن. (عو) غرور جوانی

sivillik=başıbozukluk ۱ـ غیر نظامی بودن، سویل بودن ۲ــ لخت یا عریان بودن (از روی شوخی)

sivri نوك تیز، نك تیز

sivri akıllı تهی مغز، کله خر، ابله، کسی که حرفهای ابلهانه خیلی عجیب و غریب میزند که بفکر هیچکس نمی‌آید

sivribiber فلفل فرنگی دراز و تیز، بیبر سبز

sivrifare حیوان کوچك پستانداری که کرمها و موشها را میخورد و از این جهت برای مزرعه مفید میباشد (Sorex arancus)

sivrikuyruk کرمك ، نوعی کرم یا پارازیت که در روده‌های اغلب پستانداران پیدا میشود

sivrileşmek سر تیز شدن، نوك تیز شدن

sivrilik نوك تیزی

sivrilmek ۱ـ سر تیز شدن، نوك تیز شدن ۲ــ (عو) کله گنده شدن جزو طبقه ممتاز قرار گرفتن ، جزو اعیانها شدن

sivriltmek نوك تیز کرده شدن

sivrisinek پشه، پشه مالاریا، پشه کورك یا پشه خاکی

sıya وارونه پارو کشیدن برای عقب راندن قایق

siyah سیاه

siyahımsı قدری سیاه

siyahlanmak سیاه شدن

siyahlatmak سیاه کردن

siyahlık سیاهی، سیاه بودن

siyak سیاق، طرز، اسلوب سیاق کلام

siyanür سیانور ، ماده شیمیائی بسیار سمی

siyasa=siyaset سیاست

siyasal سیاسی

siyaset سیاست

siyasetçi=politikacı سیاستمدار

siyasî سیاسی، وابسته به سیاست

siyasiyat امور سیاسی، کارهای مربوط بسیاست

siyatik سیاتیك، عرق النساء

siyek مخرج بول در انسان، آلت مردی، احلیل

siyenit نوعی سنگ کرانیت بدون کوارتز

siymek شاش کردن سگ یا گربه

Siyonist صهیونی
siz شما
sizlere ömür سرشما سلامت باشد (در مرگ کسی) ، بقای عمرشما باشد
skandal رسوائی، بی‌آبروئی، افتضاح، فضاحت
Skandinav اسکاندیناوی
skandiyum فلزی کمیاب (بعلامت Sc) که دارای‌وزن اتمی ۴۶ میباشد
skeç نمایش کوتاه رادیوئی
slayt سلاید
slogan شعار (که نمایش دهندگان در موقع‌حرکت با زبان میگویند یا برلوحه‌ها نوشته روی دست حمل میکنند)
smokin اسموکینگ، لباس نیمه‌رسمی سیاه که یقه کت آن ازاطلس سیاه است
snop کسی که همواره میخواهد خودرا در گروه بزرگان وتوانگران درآورد یا ازآنها تقلید کند ، جلف
soba بخاری
sobacı بخاری ساز یابخاری فروش
soda سودا،جوش شیرین
sodyum سدیم ، سودیوم، نام فلزقلیائی سفید، نرم ، براق وزن مخصوص آن۰/۹۷ که در۹۷/۵ درجه ذوب میشود درطبیعت بطورفراوان‌یافت میشود
sof ۱ـ نوعی پارچه پشمی زبرنازك ، ۲ـ پشمینه، صوف، پشم‌گوسفند پارچه نازك ازابریشم مصنوعی که جهت آستر لباس وغیره بکارمیرود
sofa هشتی، دالان ، دهلیز محل کفش کن
sofi صوفی ، اهل تصوف، درویش
sofiyane صوفیانه
sofizm سفسطه،مغالطه
sofra سفره،خوان رومیزی
sofra örtüsü سفرهٔ رومیزی

sofra takımı ۱ـ لوازم سفره ازقبیل کارد ، چنگال ، قاشق و بشقاب ۲ـرومیزی‌ودستمال‌های سرسفره وغیره مربوط به‌آن
softa ۱ـ (قد) طلبهٔ مکتب ۲ـ متعصب، کسی که کورکورانه به دین یا مذهب یاعقیده یاچیزی دلبستگی شدید دارد وبیجهت‌ازآن حمایت و دفاع می‌کند
softalık تعصب
sofu زاهد ، دین‌دار ، متقی ، کسی که به تمام‌اوامرونواهی‌دینی‌عمل‌می‌کند
sofuluk زهد ، تقوی ، دین‌داری
soğan پیاز
soğan doğramak پیازخرد کردن
soğanlı پیازدار، پیازی
soğrumsama جذب یا مکیده شدن مایعات یاگاز
soğuk سرد
soğuk almak سرماخوردن، چائیدن، چاییدن ، چاهیدن
soğukkanlı خونسرد،متین
soğuklama سرماخوردگی ، چائیدگی، چایمان، چایش
soğuklamak سرماخوردن، چائیدن
soğuklaşmak سرد شدن ، باسردی رفتارکردن
soğukluk ۱ـسردی،برودت ۲ـ خوراك یاشربت‌آلات سرد یا خنك ۳ـ قسمت‌سرد داخل حمام
soğumak سرد شدن ، یخ کردن
soğutkan سردکننده، خنك‌کننده، مبرد
soğutmaç=soğutkan سردکننده، خنك‌کننده ، مبرد
soğutmak ۱ـ سردکردن، خنك کردن ۲ـ (مج)فاصله‌دادن، بادخوردن
soğutulmak سردکرده شدن، خنك‌کرده شدن

sohbet صحبت ، حرف، گفتگو
sokak کوچه ، کوی
sokak çocuğu بچه‌ولگرد یا کوچه‌گرد
sokak kadını زن‌کوچه‌گرد، ولگرد ، زنی که به کوچه و خیابان زیاد دلبستگی دارد
sokak süpürgesi زن ولگرد (عو) زن ددری
sokmak ۱ـ وارد کردن ، داخل کردن، چپاندن ، تپاندن ۲ـ گزیدن (زنبور یا مار و عقرب وغیره) ۳ـ گول زدن، کلاه گذاشتن،مغبون کردن
sokman نوعی چکمه
sokturmak چپانیدن، تپانیدن، وارد کردن ،داخل کردن توسط دیگری
soku هاون بزرگ سنگی
sokulgan خون گرم، کسی که خودرا جا میکند یا جای خود را باز میکند (عو) تودل‌برو ، زرنگ
sokulganlık خون گرمی ، زرنگی
sokulmak ۱ـ خود را وارد کردن ، خود را جا کردن ، وارد شدن ۲ـ خودرا نزدیك کردن ۳ـ تپانیده‌شدن،چپانیده شدن
sokur(=köstebek=کور موش) ۱ـ موش کور(موش کور) ۲ـ واحدالعین، یك چشمی
sokuşmak خودرا بجای تنگ چپاندن. پواش‌پواش داخل شدن
sokuşturmak وارد پواش پواش یا جای‌تنگ وارد کردن یا چپاندن یا تپانیدن
sol ۱ـ چپ ، یسار، دست چپ ۲ـ «سل» نت پنجم موسیقی بین فا و لا
solak ۱ـ کسی که با دست چپ می‌نویسد ۲ـ (قد) گارد با محافظ مخصوص سلطان در دوره عثمانی
solaklık با دست چپ نویسی

solcu دست چپی، سوسیالیست
solculuk تمایل به‌دست چپی ، دست‌چپی بودن
soldurmak ۱ـ رنگ‌رو بردن، رنگ را تغییر دادن یا کم کردن (توسط آفتاب) ۲ـ پژمرده کردن
solfej بلاآهنگ خواندن یك قطعه‌موسیقی وبااسم بردن نت‌های موسیقی
solgun ۱ـ پژمرده ۲ـ رنگ رورفته، کم‌رنگ شده، رنگ‌پریده
solgunluk ۱ـ پژمردگی ۲ـ رنگ‌رو رفتگی، رنگ‌پریدگی
solidarizm (فل) پیوستگی‌سعادت‌افراد بسعادت دیگران ، هم‌پیوستگی
solist (مو) کسی که قطعه موسیقی را به‌تنهائی بخواند یا بنوازد
sollamak حالتی که واسطه نقلیه جلوئی برای سبقت گرفتن ازواسطه‌نقلیه بطرف چپ جاده می‌رود
solmak ۱ـ رنگ پریدن ، رنگ‌رورفتن ۲ـ پژمرده شدن
solo قطعه موسیقی که یك نفر بخواند یا بنوازد
solugan ۱ـ حیوانی که مرض تنگ نفس دارد ۲ـ موج ضعفی که بواسطه بادهای دور دست در دریا تولید میشود
sohık ۱ـ پژمرده ، رنگ پریده ، بی‌رنگ و ۲ـ نفس
solık aldırmamak مجال نفس کشیدن به‌کسی ندادن
solumak نفس نفس زدن ، له‌له زدن
soluk solugе در حال نفس‌نفس زدن یا له‌له‌زدن، نفس قطع‌شدن یا گرفتن
solnma نفس نفس زدن ، بسختی نفس زدن ، نفس گرفتگی
solungaç جهاز تنفس ماهی که بشکل شانه قرمز رنگ دردوطرف سرش قرار

مجسم کردن
somya تختخواب فنری یا چهارچوبه آهنی فنری روی تختخواب ، ماتراس تختخواب
son آخر، نهایت ،انتهی ، انجام ، منتها
sonat قطعه موسیقی که ازسه یا چهارقطعه مختلف تشکیل شده باشد
sonbahar=güz خزان ،پائیز
sonda ۱ـ میله آهنی دارای دسته چوبی که برای تحقیق جنس یا هرچیز در آن فرو میکنند و بازرسی میکنند ۲ـ لوله‌فلزی یا کائوـ چوئی که در مجرای ادرار داخل میکنند برای خالی کردن‌بول از کیسه ادرار
sondaj ۱ـ سونداژ ، عمل تحقیق‌آب یا نفت تحت‌الارضی ، عمل تحقیق جنس‌یاطبقات‌خاك‌زیرزمین ۳ـ (مج)جستجویاتحقیق فکر یانقشه کشی مزه دهن کسی را جستجو کردن
sondajcı کسی که سونداژمیکند
sondalama تحقیق جنس خاك طبقات تحت‌الارضی یا تحقیق‌آب یانفت یا معدن‌زیرزمین باآلت‌مخصوص
sondurmak توسعه‌دادن، بطرف‌جلو دراز کردن یا سوق دادن
sone (ادب) شکل نظم‌یا شعراروپائی مرکب از ۱۴ مصراع که دوقطعه اول‌آن چهار مصراعی و دو قطعه آخرسه مصراعی،باشد
sonek (دس)پسوند
songu اجل
sonlu (ریض) متناهی (ضدنامتناهی)
sonra بعد ، سپس، پس ،آنوقت، بعداز آن
sonradan سپس، بعداً، بعدها
sonraki بعدی
sonraları بعدها

دارد
solunmak نفس‌کشیدن ، تنفس
solunum تنفس ، نفس‌کشیدن وبیرون دادن
solutmak نفس‌قطع شدن ، نفس‌کسی را قطع کردن
som ۱ـ خالص ، ابریز،بی‌غش ۲ـ شمش ۳ ـ سفت و محکم بدون سوراخ ۴ـنوعی ماهی‌درشت که درآب شوروشیرین هردو زندگی میکند دارای‌گوشت لذیذ میباشد (Salmo salar)
soma ـ نوعی عرق یا راقی ترکی‌که از تقطیر اول بدست می‌آید و رازیانه ندارد ۲ ـ نام تمام سلول‌ها یا حجره‌های بدن انسان
somak ۱ـ سماق(یاسماك) ۲ـاستخوان برآمده و قدری تیز جلو صورت حیوان
somaki سنگ سماك یاسنگ سماق، نوعی سنگ مرمر رگه‌دار خیلی سخت قرمز یا سبزرنگ
somata بادام نرم شده‌که بشکل شیردر آورده میشود
somun ۱ـ نان گرد برآمده ۲ـ مهرهٔ پیچ
somurdanmak=homurdanmak غرغر کردن، قرقر کردن،غرولند کردن
somurtkan ۱ـ غرغرو، قرقری ۲ـ عبوس ، بداخم ، ترش‌رو
somurtkanlık عبوسی ، بد اخمی ، ترش‌روئی
somurtmak عبوس شدن، روی ترش کردن ،اخم‌کردن
somut مشخص، معلوم ، معین، چیزقابل لمس یاتماس (ضد مجرد)
somutlaştırmak معلوم ومشخص کردن،

sonrası بعدش ، نتیجه‌اش
sonrasız ابدی
sonsal (فل) بعدی ، تالی، استنتاجی ، نتیجه‌ای
sonsuz نامتناهی، لانهایه، نامحدود، بی‌نهایت
sonsuzluk ابدیت ، نامتناهی بودن
sonuç نتیجه، نهایت
sonuçlamak به‌نتیجه رسیدن ، منتهی شدن ، منتج شدن
sonuçlandırmak به‌نتیجه رسانیدن ، باتمام رساندن
sonuçlanmak به نتیجه رسیدن، تمام‌شدن
sonurgu نتیجه
sop طایفه ، عشیره ، نسب
sopa ۱- چماق ، چوب کلفت ، عصا ۲- (مج) کتك
sopa atmak چوب زدن ، باچوب یا چماق یامشت‌وغیره‌زدن، کتك زدن
sopalamak کتك زدن باچوب‌یا چماق
sopa yemek کتك‌خوردن،چوب خوردن
soplu با اصل ونسب
soprano ۱- صدای نازك زنانه ۲- زنی که دارای چنین صدائی باشد
sordurmak پرسش یا سؤال کردن توسط دیگری، پرسانیدن
sorgu بازپرس،استنطاق
sorguç ۱- منگوله‌یاپرمرغ که سابقاً به‌تاج‌یاکلاه سلطان یا وزیر نصب میشد ۲- تاج‌یاپربلندی‌که روی سر بعضی از پرندگان یا مرغان موجوداست
sorgun=sorkun نوعی بیدمجنون که‌از ترکه آن سبد یا سله می‌بافند (Salix viminalis)
sorguya çekmek بازپرسی کردن
sorgu yargıcı بازپرس یامستنطق
sorit (منط)قیاس مسلسل، تسلسل منطقی

sorkun نوعی بید مجنون که ازترکه‌آن سله یا سبد میسازند
sormak ۱- پرسیدن، سئوال کردن ۲- مکیدن
sorti درسیم‌کشی ،رق محل‌های تقسیم یا جاهائی که سیم برای وصل شدن به‌شعبه‌های مختلف خارج میشود
soru سئوال ، پرسش
sorulmak پرسیده شدن ، سئوال کرده شدن
sorum مسئولیت
sorumak آب یا هایعی را بانفس کشیدن خوردن یا مکیدن، هورت کشیدن
sorumlu مسئول ، جوابگو
sorumluluk مسئولیت
sorumsuz غیرمسئول
sorumsuzluk عدم مسئولیت
sorun مسئله ، اشکال
soruşturma تحقیقات، بازپرسی
soruşturmak تحقیق کردن، بازپرسی کردن
sorutkan=somurtkan عبوس، بداخم ، ترش‌رو
sorutmak بداخمی، بدخلقی، ترش روئی
sos سوس، زب گوجه‌فرنگی که باروغن داغ مخلوط کرده روی خوراك می‌ریزند
sosis سوسیس، سوسیسون
sosyal اجتماعی
sosyal bilgiler دروس اجتماعی از قبیل تاریخ، جغرافیا،دروس مدنی
sosyalist سوسیالیست،طرفدارمسلك سوسیالیسم
sosyalizasyon ملی کردن‌منابع‌یاخدمات اجتماعی
sosyalizm سوسیالیسم،مسلك‌اجتماعیون، مرام یا مسلکی که طرفدار لزوم تعدیل‌ثروت یا تعمیم‌منابع ثروت

وجلوگیری از جمع شدن سرمایه
دردست اشخاص معدود میباشد
sosyallaştırma ملی کردن منابع یا
خدمات اجتماعی کشور
sosyal sigorta بیمهٔ اجتماعی
sosyet ۱ـ جمعیت ۲ـ (مج) اجتماع
یا جمعیتی ازمتمولان ومتشخصان و
بزرگان قوم که برای کیف و تفریح
دورهم جمع میشوند
sosyolog عالم علم‌الاجتماع
sosyoloji علم‌الاجتماع
Sovyet شوروی ، نام اختصاری اتحاد
جماهیرشوروی
soy ۱ـ اصل ، نسبت، نیاکان، فامیل ۲ـ
خوش نسب، اصیل
soya نوعی لوبیا که برای روغن گیری
(Soia hispida) بکار میرود
soyaçekim انتقال از راه وراثت یا ارثیت
soyadı نام فامیلی، نام خانوادگی
soyağacı=şecere شجره ، شجره نامه
soydaş هم‌اصل ونسب ، هم‌نژاد
soydurmak لخت کردن
soyga ۱ـ نوعی کلاغ کوچك سیاه سفید
۲ـ زاغچه
soygun ۱ـ راهزنی، یغما، چپاول ۲ـ
سرقت ، دزدی
soyguncu راهزن ، قطاع‌الطریق ۲ـ
سارق، کسی که بزور و تزویر مال
مردم را می‌رباید ومردم را لخت
میکند ۳ـ یغماگر
soygunculuk راهزنی، سرقت، یغماگری
soylu بااصل ونسب، اصیل، نجیب
soyluluk اصالت ، نجابت
soymak ۱ـ پوست کندن ۲ـ لخت کردن
۳ـ پول یا مال کسی را ربودن یا
سرقت کردن ۴ـ یغما کردن ،
چپاول کردن
soysal متمدن

soy sop اصل ونسب
soysuz بی‌اصل ونسب ، بدنسب ،
فاسدالاخلاق
soysuzlaşmak ۱ـ فاسد شدن اخلاق،
ازاصالت افتادن ۲ـ خراب شدن،
فاسد شدن، ضایع شدن
soytarı دلقك
soyulmak لخت کرده شدن ، یغماشدن ،
دچارسرقت یا دزدی شدن
soyunmak لخت شدن
soyuntu ۱ـ چیزهائی که از پوست کندن
یا پاك کردن سیب یا سیب زمینی
وغیره باقی‌میماند ۲ـ لباس و
اشیائی که انسان ازتن درمیاورد
soyut (somut ضد) مجرد،مطلق،مشخص
معنا
soyutlama بحال مجرد در ذهن در
آوردن ، جداکردن صفت ازماده
در ذهن
söbe=söbü=oval بیضی شکل
söbü بیضی شکل
söğüş گوشت جوشیده یا پخته‌شده در
آب که پس از سرد شدن خورده
میشود ،گوشت یخنی
söğüt بید مجنون
söğütgiller فامیل یا تیره بیدمجنون
söğütlük باغ یامحل کاشت درختهای بید
مجنون
sökmek ۱ـ شکافتن ، ازجاکندن ،
کندن ۲ـ پیاده کردن یا جدا
کردن قطعات ماشین یا دستگاه
۳ـ خواندن یا سر درآوردن از
نوشته‌ای که ناخوانا یا شلوغ و
درهم باشد ۴ـ (عو) تأثیر کردن،
نفوذ کردن، گرفتن (اعتبار وقوت
حرف)
söktürmek ۱ـ توسط دیگری کندن یا شکافتن
۲ـ (عو) پیش بردن کار ، نفوذیا

لنگریاحرکت‌چیزی،فرونشستگی
۲ـ استهلاك دین

sövdürmek وادار به‌فحش دادن‌کردن ، فحش‌دادن بوسیله دیگری ،دشنام یا فحش‌خریدن

söve هریك ازچهارطرف یك چارچوبه

sövgü فحش ، دشنام

sövmek فحش دادن ، دشنام‌گفتن

sövülmek فحش‌کاری شدن،دشنام داده شدن

sövüp saymak فحش‌کاری‌کردن ، حسابی فحش ودشنام دادن

sövüş فحش ، دشنام ، حرف بد

sövüşmek بهمدیگرفحش دادن یادشنام گفتن یا حرف بدزدن

söylemek ۱ـ گفتن،بیان‌کردن ، اظهارداشتن ۲ـ آوازخواندن

söylenilmek گفته شدن ، اظهارشدن ، بیان‌کرده شدن

söyleniş طرزبیان ، طرز تلفظ یاگفتن

söylenmek ۱ـ گفته‌شدن ، بیان شدن ، اظهار شدن ۲ ـ با خود حرف زدن ، غرغر یا لندلندکردن

söylenti روایت ، بیان ، حرف ،گفتگو

söyleşi صحبت، حرف، مصاحبت

söyleşmek حرف زدن، مذاکره‌کردن ، صحبت‌کردن ، اختلاط‌کردن

söyletmek سبب حرف زدن شدن ، باعث‌گفتن شدن، وادار به‌صحبت یا حرف زدن‌کردن،وادار به‌اقرار کردن

söylev نطق،سخنرانی

söyleyiş بیان، حرف،اظهار ،گفته

söz صحبت، حرف،کلام

söz açmak سرحرف را بازکردن

söz almak ۱ـ اجازه‌گرفتن برای حرف زدن ۲ـ قول‌گرفتن

sözbirliği اتفاق‌کلام

تأثیرکردن ۳ـ (عو) ملتفت شدن ، سردرآوردن

sökün etmek ظاهرشدن ، پشت سرهم آمدن ، سرش بازشدن، پیداشدن

sökük شکافتگی

sökülmek ۱ـ شکافته شدن ۲ـ(عو) تیغ‌خوردن ، ازروی بی‌میلی پول دادن

söküntü تکه شکافتگی ، شکافتگی

sökücotu نوعی‌گیاه (Ornithopus)

sölpümek وارفتن، وا ریختن

sömestr ششماه ، دوره ششماهه ، هریك ازدوبخش یکسال تحصیلی

sömikok زغالی که‌ازسوزاندن زغال‌سنگ در حرارت ۵۰۰ یا ۶۰۰ درجه حرارت حاصل میشود

sömürge=müstemleke مستملکه، مستعمره

sömürgecilik استعمار، نفوذ واستفاده ومداخله‌دولتهای‌قوی‌درکشورهای دولت‌های ضعیف

sömürgen مستعمره چی ،مستملکه چی، دولتی‌که ازطریق استعمار منابع ثروت کشور مستملکه را بخود اختصاص میدهد

sömürmek ۱ـ مکیدن ۲ـ خوردن و تمام‌کردن چیزی ۳ ـ (مج) . استثمار،استعمار

sömürücü ۱ـ کسی که میمکدوتماماً میخورد ۲ ـ استعمار کننده ، استثمارکننده

söndürmek خاموش‌کردن

sönmek ۱ـ خاموش شدن ۲ـخارج شدن هوایا باد بالون ۳ـ(مج) کم شدن یا از بین رفتن میل یا اشتها، از رونق افتادن

sönük خاموش ،بی‌رونق ،کم‌نور

sönüm ۱ـ (فیز) کم‌شدن یاازدورافتادن

sözcü مخبر، گزارش دهنده، کسی که از طرف کسی دیگر یا مقام دیگر یا ازطرف یك کمیسیون صحبت میکند، صحبت کننده ، کسی که بنام دیگری صحبت میکند

sözcük کلمه

sözcülük مخبری کمیسیون، عمل صحبت کردن ازطرف دیگری

sözde گویا ، مثل اینکه

sözdizimi (دس) نحو ، ترکیب کلام ، ترکیب

sözgelişi مثلاً ،فرضاً ، لوفرض

sözleşme قرارداد ، قرارمدار ، مقاوله

sözleşmek قرارمدار گذاشتن ، باهم قرار گذاشتن، قرارداد یا کنترات بستن

sözleşmeli قراردادی، کنتراتی(مأمور)

sözlü ۱ــ شفاهی ۲ـقول داده ، هریك ازمرد یازن یا دختری وپسری که برای ازدواج قول داده باشد

sözlük کتاب لغت،فرهنگ ، دیکسیونر

sözlü soru استیضاح شفاهی نمایندگان ملت از اعضاء دولت در مجلس

söz vermek قول دادن

spektroskop آلت سنجش طیف یاشعاع، آلت مطالعه طیفها مخصوصاً در طرز خطوطی که تولید میکنند ، طیف بین

spekülâsyon ۱ــ (فل) مطالعه ودقت نظری وصوری و علمی ، تفکر ، اندیشه ، غوررسی تحقیقات نظری
۲ــ احتکار، سودطلبی یااستفاده جوئی ازخرید وفروش در مواقع کم بودی اجناس یاآذوقه

spekülâtör محتکر ، استفاده‌جو ، سود طلب ، منفعت جو که از راه احتکار یا خریدوفروش غیرمشروع استفاده‌می کند

sperma منی، نطفه ، آب منی

spiker گوینده یا سخنگوی رادیو یا تلویزیون

spikerlik گویندگی رادیو یا تلویزیون

spiril نوعی میکروب پیچ‌دار بشکل مته

spiritualizm اصول روحانیت یامعنویت (درمقابل مادیت)

spor ۱ـ ورزش ، اسپورت ۲ـ ماده یا عنصر تولید در نباتات بی‌گل یا بعضی‌حیوانات یك حجره‌ای

sporcu ورزشکار

sporlular حیوانات یك حجره‌ای که بوسیله (Spor) زیاد میشوند

sportif مربوط به‌ورزشی ، ورزشی

sportmen ورزشکار

sport toto بخت آزمائی که روی نتیجه بازی‌های‌فوتبال ترکیب داده‌میشود، لاطاری مخصوص فوتبال

stabilize راه‌شوسه که قبل‌ازاسفالت باشن و ریگ پوشیده شده باشد ، راه آسفالت نشده

stad اختصاراستادیوم، زمین مخصوص ورزش ومسابقات یا فوتبال

stadyum استادیوم،میدان ورزش

staj استاژ ، دوره آموزش یا تعلیم ، مدت خدمت ابتدائی

stajiyer کارمندی‌که‌بطوراستاژ کارمیکند، کسی که استاژمیدهد

standart استاندارد، چیزی که نمونه‌ای راباآن تطبیق کنند، عیار، معیار، میزان ، مطابق یك نمونه

statik (فیز) علم تعادل و توازن در مکانیك، وابسته به اجسام ساکن یانیروئی که درحال تعادل‌وسکون باشد

statüko حال یا وضع موجود کنونی (Status quo)

stearin سته‌آرین، ماده سنیدرنگی است

که قطر آن سی کیلومتر است .
stratus ابری که بشکل نوار درازی باشد، ابر فتیله‌ای
striknin استریکنین، مرگ موش
stronsiyum استرنتیوم (Sr) فلز زرد که وزن مخصوص آن ۲/۵۴ و در ۸۰۰ درجه ذوب میشود
stüdyo استودیو ، جائی که فیلم‌برداری میشود ، اطاق کار هنرمندان و صنعتگران ، اطاق یا محلی در رادیو که از آنجا صدا پخش میکنند
su آب
sual سئوال ، پرسش
sual açmak توضیح خواستن ، سئوال کتبی کردن از طرف مدیر یا بازرس اداری
suarkıları گیاهی که در آب میروید
suaygırı اسب آبی (Hippopotamus)
su baskını سیل ، سیلاب که جاده یا خانه‌ها را فرا میگیرد
subaşı ۱ـ (قد) میراب ۲ـ سرکارگر یا کدخدای مزرعه ۳ـ (قد) سرمفتش بلدیه در زمان عثمانی
subay افسر ، حاصب منصب
subaylık افسری ، صاحب منصبی
subilim نقشه برداری آبهای روی زمین، هیدروگرافی ، تشریح آبهای روی زمین
subiti حیوان (Daphnia pulex) کوچك قشردار که در آب زندگی میکند
suböreği نوعی نان خمیری لایه بلایه که قبل از گذاردن در فر آب پز میکنند
subra تکه پارچه‌ای یا لاستیکی که خانمها برای رفع عرق زیر بغل میگذارند
subya نوار پارچه‌ای یا چرمی که در طرفین پاچه شلوار گذاشته از زیر پا رد میکنند

مرکب از گلیسرین و اسید دسته آریك که در مواد روغنی موجود است
steno (stenography) تند نویسی، مخفف
steka=isteka چوب بلیارد
stenograf تند نویس
stenografi تند نویسی
step=istep=bozkır استپ ، جلگه بهن بی درخت در روسیه
ster یك متر مکعب که برای اندازه گیری حجم هیزم سوخت بکار میرود
stereografi (فیز) فن مجسم کردن اجسام جامد روی سطح مستوی بوسیله پروژکسیون
stereoskop دوربین دوچشم که پشت آن ورقه عکس جفتی میگذارند و برجسته بنظر میاید ، شهرفرنگ
stereotipi کتاب یا چیزی که با اصول (typage) چاپ کرده باشند ، در صنعت چاپ اصولی که از یك نوشته حروف چینی شده بعد از روی آن قالب چاپ میشود
sterilize ضد عفونی شده، استرلیزه، عقیم شده یا خالی شده از میکروب
sterlin استرلینگ، نام واحد لیره انگلیسی
stilo=dolmakalem قلم خودنویس
stok انبار، مال انبار شده
stokçu کسی که مال التجاره انبار میکند
stop ایست
stop etmek ۱ـ خاموش شدن یا از کار افتادن موتور اتومبیل وغیره ۲ـ ایستادن، توقف کردن وسائط نقلیه
strateji بسیج کردن سپاه، تعبیه، لشکر کشی، قشون کشی ، سوق الجیش
stratejik سوق الجیشی ، مربوط به لشکر کشی و بسیج سپاه
stratigrafi قسمتی از طبقات الارض که درباب ورقه‌های روی هم بحث میکند
stratosfer طبقه دوم هوا از روی زمین

آبی ، سوچی ، کسی که به‌منازل آب میدهد — sucu

۱ـ نوعی کالباس قیمه‌ای پرادویه نیمه خشک ۲ـ باسلق یا باستوق یا باسدق — sucuk

۱ـ چیزی که آب را بخود جذب میکند ، هیدروفیل ۲ ـ نوعی حشرات چهار بال که روی آبهای راکد پیدا میشوند — sucul

گناه ، تقصیر ، جرم — suç

افترا یا تهمت زدن — suç atmak

عیبجوئی کردن — suç bulmak

آبله مرغان — suçiçeği

مرتکب جرم یا تقصیر شدن ، ارتکاب جرم — suç işlemek

اتهام — suçlama

متهم کردن ، گناه بگردن کسی انداختن — suçlamak

کسی را مقصر قلمداد کردن ، گناهکار شمردن ، اتهام وارد کردن — suçlandırmak

مقصر شدن ، متهم شدن — suçlanmak

تقصیر کار ، گناهکار ، مجرم — suçlu

تقصیر کاری ، جرم ، گناهکاری — suçluluk

بی تقصیری ، معصومیت ، بی گناهی — suçsuzluk

جرم مشهود ، حین ارتکاب جرم — suçüstü

محکمه‌ای که برای رسیدگی به جرمهای مشهود تشکیل شده و رای فوری صادر میکند — suçüstü mahkemesi

نوعی ماهی خوراکی که در آب شیرین زندگی میکند (Morone-labrax) — sudak

بی اهمیت ، سست ، ضعیف — sudan

سودان — Sudan

چرخ چاه — sudolabı

سوفلور ، سخن‌رسان ، کسی که از دریچه زیر صحنه تآتر حرفها را به هنرپیشه‌ها میگوید و هنرپیشه — suflör

یا آرتیست آن را تکرار میکند

گیاهی است مانند پیچک که برگهای آن یك در میان مقابل هم قرار داشته نوك برگها بشکل زالو دراز میشود (Nepenthes destillatoria) — suibriği

نام تیره‌ای از گیاهان پیچك که تقریباً سی گیاه از نوع خود را در بر میگیرد — suibriğigiller

سوءاستفاده — suistimal

سوءقصد — suikast

سوءنیت — suiniyet

سوءظن ، گمان بد — suizan

نوعی کدوی توخالی دارای سر دراز که توی آن را پاك کرده بعد از خشك شدن بجای ظرف آب استعمال میکنند ، کدو خلیانی (Cucurbita matima) — sukabağı

نی آبی که در آب باتلاقها میروید (Typha) — sukamışı

سقوط ، پائین افتادن ، فرود آمدن ، برزمین افتادن — sukut

ناامیدی ، یأسی که بطور غیرمنتظره عارض شود — sukutu hayal

آبهای روی کره زمین ، آب محیط ، هیدروسفر — suküre

آب‌دار ، مرطوب ، مزرعه یا منطقه یا محلی که آب فراوان داشته باشد — sulak

آبیاری ، آب پاشی ، آب دادن — sulama

باراضی بوسیله لوله یا جوی یا کانال

۱ـ آبیاری کردن ۲ـ آب پاشی کردن ۳ ـ آب دادن به حیوانات — sulamak

آبکی کردن ، پر آب کردن — sulandırmak

۱ـ آب‌دار شدن ، پر آب شدن ، آب افتادن ۲ـ آبیاری شدن ، آبکی شدن ۳ـ دهان آب — sulanmak

sumer neri=kaymaktaşı نوعی سنگ مرمرسفیدنرم نیمه شفاف
suna اردك نر
sunak میزسنگی که دربتخانه روی آن قربانی میکنند و کندر میسوزانند
sundurma سپربا حفاظ که بالای درب کوچه‌یا دکانها زده میشود برای حفظ ازباران یا آفتاب
sundurmak=sondurmak بطرف جلو دراز کردن
sungu هدیه‌ای که تقدیم بزرگان میشود
sungur=akdoğan سنقور ، سنقر ، نوعی ازبازهای شکاری
sunî مصنوعی
sunîlik حرکت ساختگی،حالت مصنوعی یا ساختگی
sunmak تقدیم کردن، عرضه داشتن
sunta تخته مصنوعی ، تخته فشرده که ازتراشه فشرده ساخته میشود
sunturlu سخت ، بد،شدید
sunu عرض
sunulmak تقدیم شدن
sunuş عرایض ، معروضات
sun'u taksir تقصیر،گناه ، مسئولیت ، حرکت ضرر آور
suoku نوعی گیاه‌ریزازجنس اسپرژه یا بارهنگ که درمحلهای مرطوب و باتلاق‌یاکنار جویهای آب میروید ریشه‌آن قدری‌ترش مزه است که پس از خشک کردن میخورند (Sagittaria)
supap ۱ــ دریچه‌ای که‌آب را درلوله تلمبه نگاه میدارد ۲ ــ دریچه بالای سوراخ سیلندر موتور که از یکی سوخت وارد سیلندر شده از دیگری دود یا گاز خارج میشود ۳ ــ سوراخ لاستیك اتومبیل یا لاستیك‌دوچرخه یا توپ فوتبال که افتادن ۴ــ لوس شدن
sulatmak آب پاشی کردن یا آبیاری کردن بوسیله‌دیگری
sulfata , sulfato سولفات کنین، کنین
sulh صلح ، آشتی
sulhçu اهل صلح ، صلح دوست
sulh hakimi قاضی دادگاه صلح
sulh mahkemesi دادگاه صلح
sulh olmak مصالحه کردن ، صلح و مصالحه کردن ، سازش کردن
sulhperisi فرشته صلح
sulhperver صلح دوست،صلح‌پرور
sulp ۱ــ سخت ، محکم، جامد ۲ــ صلب، کمر، استخوان پشت
sulta سلطه، قدرت حکمرانی
sultan سلطان ، پادشاه
sultanî ۱ــ سلطانی ، مربوط بسلطان . ۲ــ (قد)عنوان مدرسه متوسطه‌در اواخر سلطنت عثمانی
sultanlık سلطنت ، پادشاهی
sulu ۱ــ آبکی ،آبدار ، نل ، رقیق ۲ــ لوس
suluboya آب رنگ
suluk ۱ــظرف‌آب پرندگان توی قفس ۲ــ یك بیماری‌پوست سراغلب در بچه‌ها دیده میشود و سبب‌ریختن موهای بعضی قسمتهای سر میشود
suluk zinciri زنجیر زیرچانه‌اسب که به‌دهنه‌وصل میشود
sulusepken باران مخلوط‌با برف
sumahallebisi فرنی بدون شیر که فقط باآب‌ونشاسته‌وبرنج‌درست‌میشود، رویخی
sumak سماق
sumen مقوایاخشك‌کن رومیزی که روی میز تحریرزیردست میگذارند
sumercimeği خزه که روی آبهای راکد جمع‌میشود

از آنجا باتلمبه باد واردمیکنند،
سوپاب

supya=mürekkepbalığı ماهی
مرکب ، نوعی ماهی خوراکی که
درموقع لزوم برای دفاع ازخود
مایعی سیاه‌رنگ مانند مرکب از
خوداخراز میکند وفرارمیکند

sur ۱ــ دیوار قلعه ، دیوار دورشهر
۲ــ جشن عروسی ، سور

surat ۱ــ (عو)صورت ، سیما ۲ــ
ترشروئی ، اخم ، عبوسی

surat asmak اخم کردن ، ترشروئی
کردن ، عبوس بودن

suratlı عبوس ، بداخم ، ترشرو ،
(عو) بدعنق

suratsız بداخم ، عبوس ، بدعنق
۲ــزشت،بی‌ریخت، بدشکل ۳ــ
آدم لجوج، عنود، لجباز،عصبانی
مزاج

sure سوره ، یك فصل از قرآن

suret ۱ــ شکل،قیافه ،شمایل ، صورت
۲ــسواد، کپیه ۳ــطرز،صورت، ترتیب

sureta ۱ــ ظاهراً،بصورت ظاهر ۲ــ
ساختگی،دروغی

suret çıkarmak صورت یا کپیه‌یا سواد
درآوردن از نوشته‌ای

susak ۱ــ تشنه ۲ــ مشربه یا ظرف
آبخوری که ازکدو قلیانی یا از
چوب توگود ساخته میشود

susallar تیره حیوانات یا نباتاتی که
درآب زندگی‌میکنند

susam کنجد

susamak ۱ــ تشنه‌شدن ۲ــ به‌چیزی
میل شدید داشتن

susamgiller فامیل یا تیره نباتات از
نوع کنجد

susamuru سمورآبی ، نوعی سمور
کوچك، گربه‌آبی (lutra)

susanmak=susamak ۱ــ تشنه شدن
۲ــ میل‌وآرزوی مفرط داشتن

susatmak تشنه کردن، زیاد مایل یا
طالب کردن

susığırı گاومیش

susmak ساکت‌شدن،خاموش‌شدن،حرف
نزدن‌یاسرو صدانکردن ، بی‌صدا
شدن ، زبان خود رانگاهداشتن

susmalık=sus payı حق‌السکوت

suspus olmak ساکت شدن ، خاموش
شدن ، بی‌سروصدا شدن

sus payı حق‌السکوت

susta فنرضامن، ضامن‌چاقو

susta durmak ۱ــ روی دوپا ایستادن
سگ ۲ــازترس درمقابل طرف
خشك شدن‌یا مثل بت ایستادن ،
بواسطه ترس یا احترام با یك
حالت بی‌میلی در مقابل کسی
ایستادن

sustaya kalkmak روی دوپا ایستادن
یا به‌آن حالت درآمدن (حیوان)

sustalı چاقوی ضامن‌دار ، هرچیزی که
دارای‌فنرضامن باشد

susturmak ساکت کردن، خاموش و
بی‌سروصدا کردن ، مجاب کردن
کسی‌بطوریکه‌دیگرجوابی نداشته
باشد

susturulmak ساکت کرده‌شدن،مجاب‌شدن

susuzluk تشنگی ، بی‌آبی

suşeridi نوعی‌گیاه‌آبی شبیه نواربطول
تقریباً یك‌مترماننددبرگهای نی

sutaşı نواریا حاشیه دست دوزی شده‌که
برای زینت لباسها بکارمیرود

suterazisi برجهای آبی‌که درقدیم در
فواصل مختلف لوله‌آب میساختند
تا آبی‌که بافشارزیاد ازدورمیاید
لوله‌هارانترکاند

suteresi (Roripa تره‌تیزك‌آبی

süklüm püklüm خجل وشرمنده ، سرافکنده
sükûn سکون، آرامی، سکوت
sükûnet سکون ، سکونت، ساکت بودن، آرامی
sükûnetli با سکونت ، ساکت ، آرام ، خاموش
sükût سکوت ، خاموشی
sükûtî شخص آرام ، بی سروصدا ،ساکت.
sülâle سلاله ، نسل،اصل ، نسب
süline = kamışböceği = denizçakısı کرم نرمی که در پوسته باریك و درازی از جنس گوش ماهی در آب دریا زندگی میکند ،نوعی ازصدف که بشکل حلزون است
sülûk ۱ـ (قد) وارد شدن درسلك یا طریقت درویشی،سلوك ۲ـوارد خدمت یا کاری شدن
sülüğen سرنج ، شنجرف ، شنگرف ، رنگ سرخی که نقاشها برای آستر رنگ استعمال میکنند
sülük زالو
sülümen = aksülümen = süblime آرسنیك ،گرد سمی که از ترکیب کلروجیوه حاصل میگردد ،سوبلمه
sülün قرقاول ، تذرو
sülüs ۱ـ ثلث ، یك سوم ۲ـ نوعی خط عربی ، خط ثلث
sünbül سنبل ، نوعی گل معطر
sümbülî رنگ آسمان وقتیکه با ابرهای غلیظ بدون باران پوشیده شده باشد
sümek گلوله پشم پاك شده که برای تابیدن نخ حاضر میشود
sümkürmek دماغ گرفتن ، بینی خالی کردن ، دماغ پاك کردن
sümmettedarik در آخرین لحظه بفکر افتادن، باعجله وبدون فکروتأمل
sümsük بی بوو بی خاصیت، ابله

nasturtium)
sutyen پستان بند
suvare شب نشینی ، مهمانی شبانه که توأم بارقص وموسیقی باشد،سوآره
suvarmak آب دادن به حیوان
suvat محل آب خوری حیوان
suyolcu کسی که راه آب هارا رسیدگی و تعمیر میکند
suyolu ۱ـ راه آب ۲ـ خطوط یا نقشو علامتی که درخود کاغذ و داخل آن میگذارند که فقط درمقابل نور دیده میشود
suyosunu علف دریائی ، خزهٔ دریائی
suyuk خلط ، مایعاتی که دروجود انسان یا حیوان موجود است
suzidil آهنگی در موسیقی ترکی
suzişli سوزش دار ، دردناك
sübek شیشه مخصوص ادرار یا لوله‌ای که وسط پای بچه‌های شیرخوار در گهواره میگذارند برای انتقال شاش بچه به لگن زیر گهواره
sübjektif = öznel انفسی ، ذاتی، درونی ، باطنی
süblime سوبلمه ، ماده جیوه‌ای سمی
sübut ثبوت،ثابت شدن ، مدلل شدن
sübye شربت سفید و مطبوعی که از بادام کوبیده یا مغز تخم خربزه کوبیده درست میکنند
sücut سجود ، سجده کردن
südremek سرمست شدن، طرزحرف زدن آدم مست
südüs سدس ، یك ششم
süel نظامی ، مربوط به نظام
süet جیر ،کت یا لباس جیری
süflî ۱ـپست، رذل، فرومایه، سفلی ،سفله ۲ـبدسرو پز،بدلباس ،مندرس
sühulet سهولت ،آسانی
sühunet حرارت، گرمی (سخونت)

sümter نوعی گندم
sümük آب‌بینی، خلط بینی ، مخاط ، آن‌دماغ
sümükdoku انساج مخاط
sümüklü آن‌دماغی ، کسی که دماغش آمده باشد
sümüklüböcek=salyangoz نوعی حلزون ، لیسك (Limax)
sümüksü مخاطی ، بشکل یا شبیه مخاط یا دماغ ، شبیه‌خلط بینی
sündüs سندس ، دیبا ، پارچه ابریشمی زربفت
süne سن ، حشره آفت گندم
sünepe وارفته،لاابالی، بی‌سروصورت ، پچل
sünger اسفنج
süngersi اسفنج مانند
süngertaşı سنگ اسفنجی ، سنگ‌پا
süngü سرنیزه
süngülemek سرنیزه‌فرو بردن ، سرنیزه زدن
süngülü سرنیزه‌دار
sünmek سست یا شل شدن ، وارفتن ، سفتی خود را ازدست دادن
sünnet ۱ــ سنت،سنت پیغمبر، دوره ۲ـ ختنه، ختان
sünnetçi اوستای ختنه‌کن
sünnet düğünü ختنه‌سورانی
sünnet etmek ختنه‌کردن
sünnetlemek ته‌کاسه یا بشقاب را با انگشت‌پاك کردن
sünnet olmak ختنه شدن
Sünni سنی ، اهل سنت وجماعت
Sünnîlik سنی‌بودن ،مذهب سنی
sünuhat سنوحات ، الهامات ، تجلیات
süprüntü آل‌آشغال ، خاروخاشاك ، زبیل ، زباله
süprüntücü سپور ،آشغال جمع‌کن

süprüntülük آشغال‌دان ، جای زبیل ، زباله‌دان
süpürge جاروب ، جارو
süpürgeci ۱ــجاروکش ۲ــجارو فروش ، جاروساز
süpürgedarısı بته‌جارو ، گیاهی که درجاهای گرم میروید و ازبته‌آن جاروب میسازند،ارزن هندی
süpürgelik اداره یا حاشیه پائین‌دیوار و کنار اطاقها که از تخته یا بتون میباشد ، زهوار یا قرنیز اطراف پائین دیواراطاق وامثال‌آن
süpürgeotu بته‌جارو ،خلنگ
süpürmek جارو کردن،(مج) پاك کردن، تمام‌کردن ، جمع کردن و بردن
süpürtmek وادار به‌جاروکردن ، جارو زدن بوسیله دیگری
süpürülmek جاروشدن
sürahi تنگ‌آب ، سبو ، کوزه ، صراحی آب . تنگ‌آب
sürat سرعت ، تندی
süratli باسرعت ، تند ، با عجله
sürç لیزش ، لغزش ، لکنت زبان
sürçmek ۱ـ لغزش ، لیز خوردن، سرخوردن ، سریدن ۲ـ اشتباه یاخطا کردن ، لکنت زبان
sürdürmek ۱ـ کشانیدن ، طولانی کردن،طول دادن ۲ـ مالیدن ، مالاندن
süre مدت ، مهلت ، زمان
süre aşımı=mürüru zaman مرور زمان
süreç طریقه ، وتیره ، راه وروش ، طرزعمل ، تحول
süredurum (فیز)ماندگی، بی‌حالی ، تنبلی ، عطالت
süregelmek ادامه یافتن ، جاری شدن
süregen مزمن ، طولانی بودن ،کهنه

sürekli طولانی ، ممتد ، متمادی
süreksiz غیرمتمادی، موقت ، کم‌مدت
süreli متناوب ، دوری، نوبتی
süresiz بدون‌مدت،برای مدت نامعلوم
Süreyya = Ülker ستاره پروین ، ثریا
sürfe رشک تخم‌شپش بچه کرم ریز
sürgit الی‌الابد ، تا ابد
sürgü ۱ـ کلون در، کشو یا زبانه درب
۲ـ لکن ادرارزیرمریض
sürgülemek کلون کردن ، کشو در را
انداختن
sürgülü کشودار ، کلون‌دار ، کلون شده ،
بسته شده
sürgün ۱ـ تبعید،سرگون ۲ـ
جوانه نباتات ۳ـ اسهال
sürgünlük حال تبعید ، سرگونی،جای
سرگونی ، محل تبعید
sürme سرمه، وسمه
sürme çekmek سرمه یاوسمه کشیدن
sürmedan سرمه‌دان، وسمه‌دان
sürmek ۱ـ سوق دادن ، راندن ۲ـ
کشیدن ۳ ـ دست زدن ، تماس
کردن، لمس کردن ۴ـ مالیدن
۵ـ تبعید کردن ، سرگون کردن
۶ ـ صرف کردن ، خرج کردن
۷ ـ ادامه داشتن ، طول کشیدن
۸ـ شخم‌زدن ، راندن روی زمین
با گاوآهن یا تراکتور راندن
۹ـ شروع به‌سبزشدن محصول
sürmelemek کشو یا کلون‌دررا کشیدن
sürmeli ۱ـ چشم‌سرمه یا وسمه کشیده
۲ـ کلون یا کشو کشیده شده
sürmelik سرمه‌دان
sürmemantarigiller تیره قارچهائی
که‌تولیدبیماری نباتات وحبوبات
میکند بشکل گرد نرم سیاه رنگ
شبیه گرد سرمه میباشد که روی
خوشه بادانه‌ها رامی‌پوشاند

sürmenaj خستگی‌مفرط مغز واعصاب
دراثرزیادی کار ، اغتشاش اعمال
بدن بواسطه خستگی پی در پی
sürpriz اسباب‌تعجب ، خبریا واقعه غیر
منتظره که ناگهان انسان را
خوشحال یامغموم سازد
sürre عنوان پول وهدایائی که درقدیم
پادشاهان‌عثمانی به‌مکه‌میفرستادند
(صره‌همایون) ، کیسه پول
sürrealist معتقد به‌فوق‌حقیقت، کسی که
معتقدبه‌حقیقتی است که‌ازتأثیرات
تحت‌الشعورحاصل‌شده‌وازتأثیرات
عقل ومشاهدات وعادات ظاهری
فارغ باشد
sürtme عمل مالش‌یا مالیدن
sürtmek ۱ـ مالیدن ، مالاندن ،
مالش‌دادن ، سفت مالیدن برای
پاك کردن ۲ـ ول ول گشتن
گردیدن یا گردش کردن بدون
مقصد ، زمینهاراگز کردن
sürtük زن شلخته که درمنزل‌نمی‌نشیند
ومتصلا وقت خود را در اینطرف
وآنطرف میگذراند
sürtülmek مالیده شدن
sürtünme (فیز) اصطکاك ، مالش
sürtünmek ۱ـ خودرا به‌جائی‌مالیدن ،
اصطکاك پیدا کردن ۲ـ (مج)
(عو) بدن خلدش کردن ، دلش
کتك خواستن
sürtüşmek بهمدیگرمالیدن،بهمدیگرمالیده
شدن،بهم‌تماس‌واصطکاك‌یافتن
sürur سرور ، شادی ، مسرت ،خوشحالی
sürü گله ، رمه ،گروه‌یا دسته‌ای از
حیوانات که باهم‌حرکت میکنند
sürücü سورچی ، راننده حیوانات.راننده
درشکه‌یاارابه‌یا ماشین
sürücül حیواناتی که بحالت رمه یاگله
با هم زندگی میکنند

گذراندن

sürür سولفورمعدنی ، جیوه سرخ رنگ ، شنگرف یا شنجرف ، سورنج (minium)

sürüsepet دستجمعی ، همه باهم ،یك‌بره

sürüştürmek کم‌کم چیزی را به‌صورت یا به‌بدن مالیدن

sürütme نوعی تورماهیگیری که به چارچوبه آهنی‌وصل است و به‌ته دریا مالیده شده ماهیها را صید میکند ۲ ـ نوعی قارماق ماهیگیری که‌در آب‌دریا می کشند وماهی‌صیدمیکنند

sürütmek چیزی را بوسیله دیگری روی زمین کشیدن

Süryanî سریانی ، آسوری ، آشوری جماعتی ازمسیحیان ازنژاد سامی شعبه ارامی‌وزبان مسیحیان‌شرقی قدیم که بعد از قرن پنجم به‌شعبه سریانی غربی و شرقی تقسیم شد وقسمتی ازآنها درسوریه و دمشق وجاهای دیگرزندگی میکنند

süs زینت، زیور، زیب ، تزئینات

süsengiller تیره زعفرانیان

süslemek زینت‌دادن ، تزئین کردن

süslenmek مزین شدن ، بازیب وزیور خودرا تزئین کردن، آرایش کردن

süslü زینت‌دار ، با زینت ، با تزئین ، با تزئینات ، مزین ، با غروفر

süsmek شاخ‌زدن ، کله‌زدن‌قوچ وغیره

süssüz بی‌زیب و زیور، بی‌زینت ، بی‌تزئین ، بدون‌آرایش

süt شیر

sütağacı نباتی‌است‌که ازتیره ختمی و پنیرك که در ساقه آن شیره سفید رنگ‌موجود است (Galacto-dendron)

sütana=sütanne=sütnine سورچی‌گری ، رانندگی درشکه و ارابه وماشین‌وغیره

sürücülük

sürülge=menfa تبعیدگاه ، منفا

sürüklemek روی زمین کشیدن ،بزمین کشیدن، کشیدن چیزی‌روی زمین بدون اینکه‌آن را از زمین بلند کنند

sürüklendirmek ۱ـ سبب کشیده شدن روی زمین ۲ـ طول دادن معطل کردن ،گذراندن

sürüklenmek ۱ـ کشیده‌شدن‌روی‌زمین ۲ـ معطل‌شدن ، طول کشیدن

sürükletmek بوسیله دیگری کشیدن روی زمین یا معطل کردن ، طول دادن

sürülmek ۱ـ تبعید شدن ، سرگون شدن ۲ـ شخم کرده شدن ۳ـ کشیده شدن‌روی زمین ۴ـ مالیده‌شدن ۵ـ معطل‌شدن، طولانی‌شدن،ادامه یافتن ۶ـ رانده شدن

sürüm مدت رایج بودن ، دورهٔ رواج ، رایج یا درجریان بودن

sürümek بزمین کشیدن ،به‌چیزی‌مالیدن

sürümlü پرجریان ، مالی‌که زیاد فروش میرود و رایج ومتداول است

sürümsüz بدون‌جریان،راکد ، غیر متداول ، مال‌کم فروش

sürünceme وقفه، تأخیر، معطلی، لنگی

sürüntürmek کشانیدن ، معطل کردن، بتأخیر انداختن ، طولانی کردن

sürüngenler حیوانات‌خزنده،خزندگان (مانندماروومارمولك و سنگ‌پشت وغیره)

sürünmek ۱ـ خزیدن ۲ـ چیزی را بخود مالیدن (مانند عطر روغن و غیره) ۳ ـ خود را به چیزی مالیدن‌یا تماس کردن ۴ـ بسختی گذران کردن ، زندگی را بنحوی

رضاعی ، زنی که طفل دیگری را شیرمیدهد
sütbaşı سرشیر ، قیماق ، خامه
sütbeyaz کاملا سفید مثل‌شیر ، خیلی سفید، رنگ شیری
sütçoçuğu بچه شیری ، بچه شیرخوار
sütçü شیرفروش ، شیری
sütçülük شیرفروشی ، کارلبنیات
sütdişi دندان شیری ، دندان اولیه بچه‌ها تاهفت سالگی
sütkardeş برادررضاعی
süt kesilmek بریده‌شدن شیر
sütkırı رنگ سفیداسب
sütkızı دخترضاعی
sütkuzusu ۱- بره‌شیری ۲- (مج) بچه‌نوزاد ، بچه شیرخوار
sütlaç شیربرنج
sütleğen نباتی که از ساقه وبرگ آن مادهٔشیری ترش‌مزه خارج‌میشود، هفتصد نوع آن‌شناخته شده درطب بکارمیرود(Euphorbia)
sütliman سکون،سکوت، آرامش ،بی‌سر و صدائی
sütlü شیری، شیردار
sütlüce نوعی نبات گلدانی (Ranunculus)
sütnine مادر رضاعی،زنی که برای شیردادن به‌بچه دیگری استخدام میشود
sütoğul پسر رضاعی
sütotu نوعی گیاه که درطب بکارمیرود (Polygala)
sütölçer=areometre غلظت‌سنج‌شیر
sütsüz ۱- بدون شیر ۲- کم‌شیر ۳- ذرت یا امثال آن که شیری نباشد سخت و خشک باشد ۴- (مج) بد شیر، خبیث ، بد نژاد

sütun ۱- ستون، رکن ۲-ستون‌روزنامه
süvari ۱- سوار ، سوارکار، سواره‌نظام ۲- ناخدای کشتی
süvarilik ۱-سوارکاری، از صنف‌سواره نظام ۲ - ناخدای کشتی بودن ۳- سرزانوئی‌جرمی برای شلوار سوارکاری
süve=söve هریك از چهار طرف چهارچوبه درب یا پنجره
süveter پولور ، پیراهن کش یا بافتنی بی‌آستین
Süveyş سوئز، کانال‌سوئز
süzdürmek صاف کردن ، ازصافی یا فیلتر گذراندن
süzek صافی، فیلتر
süzeni سوزن کاری یاگلکاری ظریف روی پارچه
süzgeç=süzgü ۱-صافی ، فیلتر ، سله ۲-آب پاش
süzgü ۱-آب پاش ۲- صافی
süzgün ۱- صاف شده، ازصافی گذشته ۲- ضعیف‌شده، لاغرشده ، تحلیل رفته
süzme ۱-صاف شده ۲-عمل‌صاف کردن
süzmek ۱- صاف کردن ۲- ورانداز کردن ، به سر تا پا نگاه کردن ۳-چشمهارا خمار کردن ، با چشم خمار نگاه کردن
süzülmek ۱-صاف‌شدن ، از صافی یا فیلتر گذشتن ۲ - طرز پرواز پرنده‌ای که پرها را باز کرده صاف و بی‌صدا پرواز کند ۳- با ناز و غمزه نگاه کردن ۴- تحلیل رفتن، ضعیف شدن
süzüntü تهمانده‌بعد ازصاف‌شدن چیزی ، لرد ، لای ، درد

Ş

ش ، بیست وسومین حرف‌الفبای‌ترکی Ş و ş

şaban ۱ـ ماه شعبان ، هشتمین ماه تقویم هجری قمری ۲ ـ (عو) ابله ، ساده‌لوح ، خل

şad شاد

şadırvan حوض‌وفواره‌آب ، جائی‌که در مسجدها میسازند و اطراف آن شیرهای‌آب‌میگذارند که‌در مواقع وضودست ویاها را زیر آن‌شیرها می‌شویند

şad olmak شاد شدن

şafak شفق، شفق صبح

şafak atmak (مج) عقل‌ازسرش پریدن، متحیرشدن

şafak sökmek شفق زدن ، سفیده زدن صبح ، دمیدن صبح

Şafiî شافعی، یکی‌ازمذاهب اربعه‌اهل‌سنت

şafi köpeği کثیف مثل سگ

şaft میله ، محور ، میلهٔ شافت

şaful ظرف تخته‌ای برای حمل عسل

şah ۱ـ شاه، پادشاه ۲ـ مهرهٔ شاه در بازی شطرنج

şahadet شهادت

şahadet getirmek کلمه شهادت گفتن

şahadetname شهادت‌نامه ،گواهینامه

şahadet parmağı انگشت‌شهادت‌یااشاره

şahane ۱ـ شاهانه ۲ـ عالی

şahap شهاب

şahbaz شهباز، شاهباز، بهترین بازشکاری

şahdamarı شاهرگ

şaheser شاهکار ، (مج) خیلی عالی ، فوق‌العاده

şahıs شخص ، انسان ،کس

şâhıs میر ، زالون ، تخته یا چوب مدرج که در نقشه برداری و مساحی مهندسین بکارمیرود

şahika قله ، تك ، نوك کوه‌یا تپه ، شاهقه ،بن

şahin شاهین ، باز

şahit شاهد ،گواه

şahitlik شهادت ،گواهی

şahlanmak روی دوپا بلند شدن اسب

şahlık شاهی، پادشاهی

şahmerdan پتك بزرگ

şahrem şahrem شرحه‌شرحه، پاره‌پاره

şahsen شخصاً

şahsî شخصی ، خصوصی

şahsiyat yapmak حرف‌مردم‌را زدن ، روی‌اشخاص‌حرف‌زدن، روی‌غرض شخصی حرف زدن

şahsiyet شخصیت
şahtere شاه‌تره (Fumaria officinalis)
şaibe شائبه ، عیب ، چرك ، شك ، گمان
şair شاعر
şak ۱ـ صدای شرق ، درق ، تراق (سیلی یا زدن) ۲ـشق ، پاره شدن
şaka شوخی ، مزاح ، لطیفه
şakacı شوخ ، مزاح ، لطیفه‌گو
şakacıktan بشوخی ، از روی‌مزاح
şakadan روی شوخی ، روی مزاح
şakak شقیقه
şakalaşmak باهم شوخی کردن یا مزاح کردن
şakasız بی‌شوخی ، جدی
şakayık گل‌شقایق ، نوعی گل کلدانی برنگهای مختلف
şakımak صدای چهچهه بلبل درآوردن، چهچهه زدن
şakırdamak صدای شرشر آب، یا صدای درق درق یا طرق طرق یا جرق جرق‌درآوردن
şakır şakır صدای شرشر آب
şakırtı صدای جرق‌جورق‌یاشرشر
şakıt نوعی‌ماهی‌خوراکی‌درشت بدون فلس (Muraena)
şaki راهزن ، قطاع‌الطریق (شقی) ، یاغی ، طاغی
şakirt شاگرد ، طلبه مکتب
şaklaban مسخره ، شوخ ، لوده ،دلقك
şaklamak صدای «شارق» کردن ، صدای سیلی
şakrak ۱ـ صدای دلربا و پراز شادی ونشئه ۲ـ کسی‌که اینطور صدا درمیاورد
şakrakkuşu نوعی پرنده خوش‌آوازکه سرش سیاه و گردنش قرمز است (pyrrhula)

şakramak=şakımak صدای چهچهه بلبل درآوردن ، چهچهه زدن
şakşak جقجقه
şakşakçı کسی‌که همه‌اش تعریف میکند وکف میزند وهمه چیز را تصویب میکند ، متملق، تعریف کن
şakşakçılık تملق، تعریف کردن‌وکف‌زدن
şakul شاغول
şakulî شاغولی ، عمودی
şakullemek با شاغول اندازه‌گرفتن ، شاغول‌گرفتن
şal شال ، پارچه پشمی مخصوص که اغلب درهندوستان میبافند
şalak کالك، هندوانه کوچك
şalgam شلغم
şali نوعی پارچه پشمی‌کرکی لطیف‌نازك ، شال
şalter کلید بازوئی برق که با آن بازو جریان‌برق راقطع‌ووصل مینمایند
şalvar شلوارگشاد محلی مردانه یا زنانه
şama فتیله‌ای‌که با موم عسل یا پارافین آغشته باشد
şamama دستنبو
Şaman رئیس مذهبی دسته‌ای ازاقوام مشرق سیبری واقصی شمال آسیا که دف میزنند و آواز میخوانند وآئین‌مذهبی‌بجا میاورندوبه‌سحر وجادو و مداواکردن اشخاص با آن وسائل معتقدند
şamandra بشکه‌آهنی یاچوبی توخالی بزرگ که هرطرفش بسته‌است وبا لنگر روی‌آب دریا ثابت است و طناب کشتی‌ها را به حلقه‌های اطراف‌آن می‌بندند
şamar سیلی ، چك
şamar oğlam (مج)آدم توسری خور که هرکسی دق دل‌خودش‌را باوخالی میکند

şap ۱ـصدای «شاپ» ۲ـ جسمی است صدعفونی که از ترکیب المونیوم وسولفات پطاسیم حاصل میشود

şap hastalığı مرض مسری مخصوص گاوها که توأم با تب زیاد است و در دهان و پای حیوان تولید تاول میکند

şapırdamak صدای ملچ ملوچ یا مرچ مرچ درآوردن

şapır şapır ملچ ملچ ، مرچ مرچ (صدا)

şapka کلاه

şapkacı کلاه دوز، یا کلاه فروش

şapkalık ۱ـجای کلاهی ۲ـپارچه کلاهی

şaplak شپلاق ، سیلی صدادار

şaplamak صدای «شاپ» کردن، صدای سیلی درآوردن

şaplatmak سیلی چساندن ، شپلاق زدن

şappadak ناگهان ، یك هو

şapşal شلخته

şaptaşı یك نوع سنگ معدنی آتش فشانی

şarabî رنگ شراب قرمز

şarampol چپر، نرده، پرچین، سدچوبی که از تیرهای بهم چسبیده بسازند

şarap شراب

şarapçı شراب ساز یا شراب فروش

şarapçılık شراب سازی

şaraphane کارخانه شراب سازی

şarapnel شرپنل ، گلوله توپ که در هوا میترکد و تکه‌های سرب و فلز را باطراف می‌پراند

şarbon = karakabarcık مرض سیاه زخم، مرض شاربن

şarıldamak صدای «شرشر» یا «گرگر» آب

şarıl şarıl «گرگر» آب

şarıltı صدای «گرگر» آب

şarjör جای قطار فشنگ در سلاح‌های اتوماتیك

şamarlamak چك زدن ، سیلی زدن

şamata سروصدا، های‌وهوی، قیل وقال

şamata etmek های وهوی کردن ، سروصدا در آوردن، قیل وقال کردن

şambaba نوعی شیرینی از خمیر که توی شربت گذارده رویش خامه میریزند

şamdan شمعدان

şamfıstığı پسته ، پسته‌ای که در عینتاب یا (غازی آنتب) می‌روید ولی بغلط پسته شام نامیده ومشهور شده

şamil شامل ، حاوی

şampanya شامپاین ، نوعی شراب شیرین گازدار

şampiyon قهرمان بازی یا ورزش یا کشتی

şampiyona مسابقات قهرمانی

şampiyonluk قهرمانی، قهرمان بودن

şampuan شامپو، صابون مایع برای شستن سروغیره

şan ۱ـ شان، شرف ۲ـآوازاوپرائی

şanırdamak صدای ظرف و ظروف در آوردن

şangır şungur صدای جرنگ وجرونگ

şangırtı صدای جرنگ وجرونگ ظروف مسی یا چینی

şanjan پارچه قوس وقزحی

şanjman -- şanzuman جعبه دنده اتومبیل

şanlı مشهور ، معروف، صاحب شان وشرف

şano صحنه تآتر

şans شانس، طالع

şansölye عنوان رئیس الوزراء در آلمان

şantaj هوچی گری ، باتهدید از کسی پول گرفتن ، کلاهبرداری یا استفاده کردن

şantiye کارگاه ، کارخانه ، محل کار ساختمانی یا مکانیکی

şantöz زن آوازه خوان که آوازه‌های غربی میخواند

şark=doğu شرق ، مشرق . خاور
şarkı آوار، آواز ، سرود ، نغمه ، آهنگ
şarkıcı آوازه‌خوان
şarkı söylemek آوازه خواندن
şarkî شرقی ، خاوری ، اهل مشرق
şarkiyat خاورشناسی
şarküteri مغازه‌خواربار وکالباس و مزه فروشی
şarlatan شارلاتان . دروغگو ، هوچی حقه‌باز ، متقلب
şart شرط، لزوم ، وجوب . قرار
şartlamak چیزی را سه‌دفعه آب کشیدن، کردادن
şartlaşmak شرط گذاشتن متقابل ، قرارمدار گذاردن
şartlı شرطدار،مشروط
şartname شرطنامه، قرارداد،مقاوله
şartsız بدون شرط
şaryo زه ماشین تحریر وغیره که نورد آن را به‌چپ وراست میراند
şasi شاسی ، چارچوبه چاپ عکس که از روی فیلم روی کاغذ عکاسی چاپ میکنند،شاسی اتومبیل
şaşaa شعشعه ، درخشش ۲ـ دبدبه، طنطنه ، جلال ، شکوه
şaşaalı مجلل، باشکوه،باجلال
şaşalamak متحیرماندن ، بهت زدن ، خیره شدن
şaşı چشم چپ، لوچ، چپ ، احول
şaşılaşmak چپ شدن چشم،لوچ‌شدن
şaşılık چپ چشمی ، لوچ‌بودن
şaşılmak متحیر شدن ، مبهوت شدن
şaşırmak حواس پرت شدن، گیج شدن ، اشتباه کردن،متحیرشدن
şaşırtma ۱ـ گیجی ، حواس‌پرتی ، دست‌پاچگی،بهت، حیرت،اشتباه، خودراگم کردن ۲ـ عمل جابجا کردن یا عوض کردن جای‌درخت یا نهال
şaşırtmak ۱ـ گیج کردن ، دست‌پاچه کردن ، حواس پرت کردن ، به اشتباه‌انداختن ۲ـ جابجا کردن یاعوض کردن جای درخت یانهال
şaşkın گیج ، متحیر، حواس‌پرت ، بی‌حواس ، مات ، احمق،ابله
şaşkınlaşmak گیج‌شدن ،متحیرشدن، احمق شدن،مات ماندن
şaşkınlık تعجب ، تحیر ، حواس پرتی ، بی‌حواسی ، احمقی
şaşkoloz (عو) به اشخاص حواس‌پرت‌یا گیج‌برای‌تحقیر گفته میشود،احمق
şaşmak متحیرشدن ، تعجب کردن، راه‌را گم کردن
şatafat پرآب وتاب ، پرزیب‌وزینت ، تجمل ، شکوه،زرق وبرق
şatafatlı پرزینت ، پرتجمل ، باشکوه پرزرق وبرق
şathiyat شعرهجائی ، سخنانی که‌ظاهرش خلاف شرع باشد و شاعر آن را درلباس طعن و طنز وکنایه بشعر درآورد (شطحیات)
şato قصر، کاخ
şavk (عو)نور، چراغ ، روشنائی
şavul (عو) شاغول
şayak نوعی پارچه‌پشمی‌زمخت پست
şayan شایان ، لایق ، جائز
şayet اگر،شاید،حالتی که درجه احتمال آن کمتر باشد
şayi شایع،شیوع یافته ، منتشرشده
şayia شایعه ، اخبارشیوع یافته ، اخبار راست یا دروغ
şaz مستثنی ، خارج‌ازقاعده ، شاذ
şeamet مشئوم بودن ، بدیمنی ، شئامت
şebboy شب‌بو ،گلی‌است خوشبوبرنگهای مختلف قرمزوزرد وغیره
şebek نوعی میمون دارای دماغ بلند

şeftali هلو ، شفتالو
şehbender (قد) کنسول ، قنسول که در شهر یا بندری مقیم باشد
şehevî شهوی ، شهوانی
şehir شهر
şehirci متخصص یا مهندس شهرسازی
şehircilik شهرسازی، علم یا امور شهرسازی
şehirli شهری
şehit شهید ، کشته شده در راه خدا
şehitlik ۱ـ شهادت ، کشته شدن در راه خدا ۲ـ مدفن یا مقابر شهدا ، مشهد
şehlâ کسی که چشمش کمی چپ باشد
şehnaz آهنگی شرقی درموسیقی ترکی ، شهناز
şehnişin شه‌نشین ، بیرون آمدگی عمارت که مانند بالکن کوچك باشد
şehremaneti (قد) سابقاً به بلدیه یا شهرداری استانبول یا آنکارا می گفته‌اند، عنوان شهرداری قدیم استانبول
şehremini (قد) امین شهر ، شهردار ، رئیس بلدیه درقدیم
şehriye رمشیل، رشته فرنگی
şehvanî شهوانی
şehvet شهوت، میل مفرط جنسی
şehvetli شهوت‌دار،شهوت پرست
şehvetperest شهوت پرست
şehzade شاهزاده
şek شك ، شبهه
şekavet راهزنی ، راه‌بری ، یغماگری (شقاوت)
şeker شکر ، قند ، آب‌نبات، کانفت
şekerci قناد ، فروشنده یا سازنده انواع آب نبات و کانفت و امثال آن
şekerciboyası نوعی گیاه که دارای میوه‌ریز بشکن انگور میباشد که شبیه سگ ودم کوتاه

şebeke ۱ـ تور ؛ تورماهیگیری ۲ـ مجموع راههائی که مانند تور باطراف پراکنده و بهم متصل میباشند مانند شبکه برق ، تلفن یا راه‌آهن و غیره ۳ـ دسته‌ای از افراد که برای انجام مقاصد خود همدست میشوند مانند شبکه دزدی یا جاسوسی و غیره ۴ ـ پاسو یا جوازی که به دانشجو و دانش‌آموزان داده میشود که با تخفیف از وسائل نقلیه و تماشاگاههای دولتی یا سینما و تآتر استفاده کنند
şebnem=çiğ شبنم، ژاله
şecaat شجاعت،جسارت ، دلیری،پردلی
şecere شجره‌نامه ، نسب‌نامه ، فهرست نیاکان
şeci شجیع ، پردل ، باشجاعت ،دلیر
şeddadî بنایا ساختمان خیلی محکم
şedde تشدید ، شده ، علامت(ّ)
şedit شدید ، سخت ، محکم
şef متصدی ، رئیس
şeflik متصدی بودن در کار یا اداره‌ای
şefaat شفاعت ، میانجی گری برای بخشش گناه یا تقصیر کسی
şefaatçi شفیع ، شفاعت کننده ، میانجی برای عفو تقصیر یا گناه
şeffaf=saydam شفاف مانند شیشه و بلور که‌وقتی ازیکطرف نگاه کنند طرف دیگر دیده‌شود
şefik شفیق ، مهربان ، دلسوز با محبت
şefkat مهربانی ، شفقت ، نرم‌دلی ، محبت ، رحمت
şefkatli باشفقت ، مهربان ، با محبت ، رحیم
şefkatsiz بی‌رحم ،بیمروت ، بی‌انصاف ، بی‌محبت

برای رنگ دادن به شراب بکار میرود ، ریشه یا بیخ آن بعنوان مسهل استعمال میشود

şeker hastalığı مرض قند

şekerkamışı نیشکر

şekerleme ۱ـ سوکات شاه بلوط یا انجیر و گلابی وغیره ، شاه بلوط ، انجیر ، گلابی و امثال آن را بعد ازجوشاندن وسرد شدن درشربت یا آب قندغلیظ فرومی برند که روی آن یك طبقه شکرك بسته میشود ۲ـ (مج) چرت ، پینکی

şekerlenmek شکرك زدن مربا یا شیره وغیره

şekerleşmek (مج) شیرین شدن یادوست داشتنی شدن بچه

şekerli ۱ـ شکردار ،شیرین ۲ـمبتلا به مرض قند

şekerlik قنددان ، شکردان

şekerrenk شکر آب شدن بین دو نفر ، حالت کمی بهم خوردن میان دو نفر

şekersiz بدون شکر ، بی‌شکر ، چای یا قهوه تلخ

şekil ۱ـ شکل ۲ـ عکس، نقش ۳ـ طرز ،طور ، نوع

şekilbilgisi (دس) علم صرف افعال یا اسماء

şekilbilim علم شکل‌شناسی در نباتات

şekilci فورمالیته‌دوست، کسی که زیاد مقید بشکل یا فورمالیته یا تشریفات باشد ، تشریفاتی

şekildeş هم‌شکل

şekillenmek شکل بخود گرفتن ، تشکیل شدن

şekilsiz بی‌شکل ، بدون شکل ، شکل غیر منظم

şeklen شکلاً ، ازلحاظ شکل

şekva شکوا ، شکایت

şelale آبشار

şelf صخره یا تخته سنگی که صاف و شبیه رف باشد

şema جدول ،طرح یا نقشه ساده یا بدوی

şemail شمائل ، خویها ، طبعها ، (در ترکی) بمعنی مترادف شکل یا قیافه میباشد

şempanze شمپانزه ، نوعی میمون بی‌دم که شبیه انسان ودرجنگهای افریقا بحالت گله زندگی میکنند

şemse شکل خورشید شعاع‌دار که درقدیم روی جلد کتابها نقش میشد یا روی دربها یا پنجره‌ها و نرده‌ها از فلز بشکل خورشید ساخته و نصب میکردند

şemsiye چتر ، شمسیه

şemsiyeci چترساز ، چترفروش

şemsiyelik جای چتری که پهلوی جالباسی یا کنار درساخته میشود

şen ۱ـ خوشحال ، مسرور ، شاد ۲ـ خوشحالی، شادی

şenaat شناعت ، بدی ، زشتی

şendere ۱ـ تخته نازك که برای روکش بکارمیرود ۲ـ هریك از تخته‌ها یا چوبهای خمیدهٔ بدنه بشکه تخته‌ای ۳ـ نوعی ماهی ریزشبیه باربونیا

şenelmek مسکون شدن،عمران یافته ، معمورشدن ،آباد شدن جای خالی

şeneltmek آباد یا مسکون یا معمور کردن

şeni شنیع ،زشت ، بد

şenlendirmek خوشحال کردن ، شاد کردن

şenlenmek ۱ـخوشی کردن، شادی کردن، شاد شدن ۲ـ آباد ، مسکون . معمورشدن

şenlik ۱ـ جشن ، خوشحالی ، شادی ۲ـ عمران ،آبادی ،آبادانی

şenlikli ۱ـ پرسرور ، پرشادی ۲ـ

جای آباد ، آبادانی

şenliksiz ۱ـ جای بیروح ، غمناك ، بی‌سرور ۲ـ جای غیر آباد ، خلوت ، خراب

şer شر ، بدی ، فساد

şerafet شرافت ، شرف

şerait شرایط ، شرائط ، شروط ، شرطها

şer'an شرعاً ، از لحاظ دینی یا شرعی

şerare=kıvılcım شراره ، جرقه

şerbet ۱ـ مخلوط آب میوه و آب (مانند شربت پرتقال یا توت فرنگی و غیره که با آب مخلوط کنند) ۲ـ محلول (مانند گچ آب ، آب آهك . کود با آب)

şerbetçi شربت فروش

şerbetçiotu رازك ، گیاهی از نوع کنف که بیشتر در طب و آبجوسازی بکار میرود (Homulus)

şerbetli ۱ـ کسی که گزیدن مار در او تأثیر ندارد ۲ـ (مج) کسی که کارهای بد طبیعت ثانوی او شده باشد ، کسی که به بدی خو گرفته عادت کرده باشد

şerç مقعد

şeref شرف ، آبرو ، حیثیت

şerefe پاگرد یا راهرو یا محل بازدر بالای مناره مسجد که در آنجا اذان میدهند

şerefiye مالیات یا عوارض اضافی که بلدیه بابت ترقی زمین‌ها یا املاکی تحصیل میکند که بواسطه آبادی یا کشیدن جاده جدید قیمت آن‌ها بالا رفته باشد

şereflendirmek قرین شرف و افتخار کردن ، شرفیاب کردن ، تشریف آوردن

şereflenmek مشرف شدن ، شرف و آبرو و اعتبار یافتن

şerefli ۱ـ با شرف ، با آبرو و اعتبار

۲ـ آباد و معمور

şerefsiz بی‌شرف ، بی‌حیثیت ، بی‌آبرو

şerefsizlik بی‌شرفی ، بی‌شرافتی ، بی‌حیثیتی

şerefyab شرفیاب

şergil شرور ، شیطان ، شریر

şerh شرح ، توضیح

şerha شرحه

şeriat شریعت ، دین ، قوانین دینی

şeriatçı مرتجع ، کسی که طرفدار قانون شریعت بجای قانون غیر دینی باشد

şerik=ortak شریك ، همکار ، رفیق

şerir شریر ، شرور

şerit ۱ـ نوار ، روگ . رشته ۲ـ کرم رشته‌ای ، کرم کدو (Taenia)

şeşbeş طاس شش و پنج در بازی تخته نرد

şeşcıhar شش و چهار در تخته نرد

şeşidü طاس شش و دو در بازی تخته نرد

şeşüse طاس شش و سه در بازی تخته نرد

şeşyek طاس شش و یك در بازی تخته نرد

şetaret شادی ، خوشحالی ، سرور (شطارت)

şetim شتم ، فحش ، دشنام ، ناسزا

şev جای شیب‌دار یا زمین مایل (در اصطلاح مهندسی) ، شیب

şevk شوق ، اشتیاق

şevket شوکت ، جاه ، جلال ، بزرگواری

şevketli اعلیحضرت (عنوان مخصوص سلطان یا پادشاه)

şevval ماه شوال ، دهمین ماه تقویم قمری هجری

şey چیز ، شیئی

şeyh شیخ

şeyhülislâm شیخ الاسلام

şeytan ۱ـ شیطان ، ابلیس ۲ـ شریر ۳ـ زرنگ

şeytanarabası تخم بعضی گیاهان که مانند پر زیا کرك در هوا به پرواز می‌آید بعضی‌ها آنرا خبر کنند

مینامند
şeytanet شیطنت
şeytanî شیطانی
şeytankuşu نوعی خفاش دم دراز که خوراك آن قورباغه است (Noctuiinia altivolars)
şeytanlık شیطنت، بدجنسی، خدعه، حیله، حقه بازی
şeytanminaresi نوعی گوش‌ماهی مخروطی کوچك یا بزرگ
şeytanörümceği نوعی عنکبوت که تار خودرا مقابل‌باد قرارداده وباآن به‌فواصل دوردست حرکت میکند
şeytanşalgamı نوعی گیاه پیچی ازتیره کدوها (Bryonia)
şeytantersi نوعی صمغ درختی بدبو که درطب بکارمیرود
şeytantırnağı ریشه یاگوشه ناخن‌که در کنار ناخن تولید شده باعث ناراحتی انگشت میشود
şezlong صندلی راحتی دراز
şık ۱ـ شیك، قشنگ ۲ـ شق، طرز
şıkırdamak درآوردن صدائی که از بهم خوردن و اصطکاك فلزات یا پولهای فلـزی بیرون میآید، جرنگ جرونگ کردن
şıkırdatmak صدای پول فلزی را درآوردن
şıkırtı صدای بهم‌خوردن فلزات، جرنگ جرونگ
şıklaşmak شیك شدن
şıklık شیکی
şıllık زن شلخته‌که زر وزیوربخودآویزان کرده‌باشد یا زیادبزك کرده باشد
şımarık لوس، بدادا، بی‌مزه، بداخلاق، پررو
şımarıklık لوسی، بیمزگی، پرروئی
şımarmak لوس شدن، روبیدا کردن

şımartmak لوس کردن، خراب و بد احلاق کردن بچه، رو دادن
şıngıl جوبه‌ای کوچك خوشه‌انگور
şıngırdamak=şangırdamak صدای جلنگ‌جلونگ درآوردن یا درق دروق کردن
şıngırtı صدای بهم‌خوردگی شیشه یا فلزات، جرنگ جرونگ
şıp صدای دشنه
şıpıdık کفش راحتی بدون پشت
şıpınişi کاری که فوری انجام شود، کار با عجله
şıpır şıpır جك‌جك(ریختن عرق وغیره)
şıpka نوری که از طناب های کلفت بافته شده باشد برای جمع کردن مین از دریا
şıpsevdi آدم بوالهوس که فوراً عاشق چیزی‌میشود باازهرچیزی فوری خوشش میآید
şıra شیره (انگور)
şırak صدای«شرق»که از سیلی‌زدن حاصل میشود، صدای‌درق یاجرق یاشرق
şıralı پرشیره، پرآب (انگور)، شیره‌دار
şırfıntı زن پست، شلخته، بی سروپا
şırıldamak شرشر کردن‌آب
şırıltı صدای شرشرآب
şırınga ۱ـ سرنگ سوزن‌زنی ۲ـ اماله، تنقیه
şırlağan ۱ـ روغن کنجد ۲ـ صدای شرشر یا گرگر آب
şırlamak شرشر کردن‌آب
şıvgın ۱ـ ترکه بزرگ ۲ـ نوعی درخت کاج کـه چوب آن برای دکل کشتی بکارمیرود
Şîa شیعه
şiar نشان، علامت، خصوصیت
şiddet ۱ـ شدت، سرعت ۲ـ خشونت، سختی

şiddetlenmek شدید شدن، سریع شدن. تند شدن
şiddetli شدید، سخت، تند، قوی
şif غوزه پنبه
şifa شفا
şifa bulmak شفا یافتن
şifahen شفاهاً
şifahî=sözlü شفاهی
şifoniyer کمد کشوئی
şifre رمز
şifreli رمزی، رمزدار
Şiî شیعی
Şiîlik شیعه گری
şiir شعر
şikâr شکار، صید
şikayet شکایت
şikayetçi شاکی، شکایت کننده
şike مسابقه مواضعه‌ای (وقتی دوطرف با هم قرار میگذارند ایندفعه تو مغلوب شو دفعه دیگر امن مغلوب میشوم)
şikemperver شکمو، پرخور، شکم پرور
şile نوعی نبات کوچك خوشبو از تیره نعنائیان، بودینه صحرائی (Driganum maiorana)
şilep کشتی باری، بارژ
şiling ۱ــ شلینگ، یك بیستم پاوند انگلیسی ۲ـ واحدپول اطریش
şilt لوحه فلزی که بعنوان جائزه در مسابقات و غیره داده میشود
şilte تشکچه برای نشستن روی زمین یا روی تخت
şimal=kuzey سمت شمال
şimalî شمالی
şimdi حالا، اکنون، حال، الان، اینك
şimdicik فوراً، الان، همین حالا
şimdiden ازحالا، از همین حین
şimdiki حالائی، کنون، امروزی

şimendifer راه‌آهن، قطار راه‌آهن
şimiotropizm سوق گیاه ازلحاظ شیمیائی
şimşek برق (که درآسمان پیدامیشود)، صاعقه
şimşeklenmek برق زدن، صاعقه زدن
şimşir شمشاد
şin روسیاهی
şipşak (عو) تر وفرز، فوراً
şipşakçı عکاسی که در کوچه وبازارعکس فوری برای مردم برمیدارد
şiraze شیرازه، ته‌بندی کتاب ودفتر
şirden چهارمین معده حیوانات نشخواری، شیردان
şirin با نمك، آدم یا هرچیز قشنگ یا با نمك و دوست داشتنی
şirinlik با نمکی، خوشگلی، قشنگی
şirk شرك، قائل‌شدن شرك برای خدا
şirket شرکت، مشارکت
şirpençe مرض کفگیرك
şirret خبیث، شریر، بی‌آبرو
şirretlik شرارت، بی‌آبروئی
şiryan شریان، سرخرگ
şist بلمه سنگ، سنگ متورق، سنگی که ورقه ورقه میشود
şiş ۱ــ متورم، بادکرده، بالاآمده، غلنبه. باد کردگی ۲ــ سیخ، سیخ کباب
şişe ۱ــ شیشه (بطری) ۲ــ لوله لامپا، لوله چراغ
şişe çekmek استکان انداختن به‌پشت مریضی که سرما خورده است. بادکش کردن
şişek گوسفند شیشك، گوسفند یك ساله
şişhane (قد) نوعی تفنگ که داخل‌لوله آن شش شیار حلزونی دارد
şişinmek بخود باد کردن، بادتوی دماغ انداختن. بزرادن، تکبر کردن، باد کردن

şofben دستگاه خود کار آب گرم کن که با گاز کار میکند و در حمام یـا آشپزخانه کار میگذارند

şok شوك ، ضربه ، صدمه ، هول ، ضربه دراثر خبر ناگهانی، طرز معالجه مریض با شوك الکتریك

şol=şu (قد) این ،آن

şom شوم ، مشئوم

şorlamak (قد) صدای شرشر آب درآمدن، شرشر کردن آب

şort زیرشلواری کوتاه ، تنکه

şose راه شوسه

şoset جوراب کوتاه

şoson=lastik گالش ،گالوش

şoven ملیت‌پرست مفرط و متعصب ، ملیت‌چی

şovenlik مبالغه در ملیت پرستی ، ملیت پرستی مفرط

şöför راننده ، شوفر

şöförlük رانندگی، شوفری،

şöhret شهرت، اشتهار

şöhretli باشهرت ، مشهور، معروف

şölen ضیافت (باخوراك فراوان) ، میهمانی، مهمانی یا ضیافت دینی

şömine بخاری دیواری

şöyle اینطور، این‌جور، چنین

şöylece اینطوری، تماماً اینطور ، بدین طریق

şöylesine اینطوری، باینطور، بطورسخت

şu این ،آن (ضمیر اشاره)

şua شعاع، پرتو

şubat ماه شباط ، دومین ماه تقویم شمسی ترکی (مطابق فوریه) و مطابق ۱۳ بهمن تا ۱۰ اسفند ماه

şube شعبه ، بخش

şuh شوخ

şule شعله

şuna این را، به‌این

şişirilmek باد کرده شدن

şişirmek ۱ــ باد شدن ، پرباد کردن ، باد داخلش کردن ۲ــ (مج) (عو) غلو کردن، چاخان کردن ، مبالغه کردن ۳ــ سرهم بندی کردن، چیزی‌را سرسری و بدون دقت نوشتن ۳ــ کسی را بر علیه دیگری تحریك یا پر کردن

şişirtmek توسط دیگری چیزی را باد کردن یا پر باد کردن

şişkin باد کرده، برآمده، پر ازباد شده، متورم

şişkinlik حالت پربادی ، باد دار بودن، باد کردگی، غلنبه ، تورم

şişko شکم‌گنده (بطور شوخی)، چاقالو ، چاق و چله

şişlemek یا سیخ یا چیز تیزی به‌بدن یا شکم کسی فرو بردن ، (عو) کار زدن

şişman چاق، فربه، سمین،گوشتالو

şişmanlamak چاق شدن، فربه‌شدن

şişmanlık چاقی، فربهی

şişmek ۱ــ باد کردن، پر باد شدن، بالا آمدن ، ورم کردن ، غلنبه شدن ۲ــ (مج) در دوندگی خسته‌شدن بطوری که دیگر قادر به دویدن نباشد ۳ ــ (عو) دماغ سوخته شدن، موفق نشدن ، ناامید شدن ۴ــ سیر شدن، شکم باد کردن از زیاد خوردن

şive لهجه، طرز تلفظ

şiveli عشوه‌گر، نازدار ،کرشمه‌دار

şivesiz بدلهجه ، لهجه خراب یا بد

şivesizlik بد لهجه بودن

şizofreni بیماری روحی که در اثر آن مریض هوش و ذکاوتش خراب میشود و علاقه خود را با محیط خارج قطع میکند

şunca اینقدر ، اینهمه
şunda توی این، داخل این
şundan ازاین
şunlar اینها
şunu این را
şura به‌اینجا ، این‌محل
şûra شوراء ، جلسه یا مجلس‌شور
şuracık همینجا
şuralı اینجائی، اهل اینجا
şurası اینجایش، این‌محل
şurup ۱ــ شربت غلیظ ۲ـ داروی شربت مانند
şut=şüt شوت (در بازی فوتبال)
şuur شعور ، عقل
şuurlu باشعور ، از روی فهم وعقل ، با عقل وشعور
şuursuz بی‌شعور، بی‌فهم ، بی‌عقل
şuursuzluk بی‌شعوری
şüheda شهداء ، شهیدها
şükran تشکر ، امتنان
şükretmek شکر کردن ، تشکر کردن ، سپاسگزاری
şükür شکر ، سپاس
şümul شمول ، احتوا ، دربر گرفتن ، درخود گرفتن
şümullendirmek مشمول همه کس یاهمه چیز کردن ، توسعه دادن
şümullü وسیع، شامل همه‌چیز، عمومی
şüphe شك، تردید، شبهه، ظن، گمان، ریب
şüpheci سوءظن‌دار، آدم‌شبهه‌دار یا متردد، بدگمان
şüphecilik (فل) مسلك شکاکی ، فلسفه‌ای که معتقد است همه چیز محل شك وشبهه میباشد هیچ‌چیز قطعی و یقین نیست و وصول به حقیقت جز از طریق شك و شبهه ممکن نمیشود.
şüphelenmek شك کردن، تردید کردن، متردد شدن، شبهه کردن، سوءظن یافتن ، بدگمان شدن
şüpheli ۱ـ نامعلوم،مشکوك ۲ـ مظنون، متردد
şüphesiz یقین ، بدون شك، بدون شبهه، قطعی ، بدون تردید
şüt شوت (در بازی فوتبال وغیره) که توپ را بشدت با پا میزند و به دور پرتاب میکند
şüyu شیوع، شایع‌شدن،انتشار یا منتشر شدن خبر

T

T, t ت ، بیست وچهارمین حرف‌الفبای ترکی

ta ۱ـ تا، الی ۲ـ از، تاحال(درمورد زمان گذشته یاراه دور ، مانند ، ta dünden = ازدیروزتابحال beri)

taabbüt تعبد ، بندگی کردن ، عبادت‌یا پرستش کردن

taaccüp تعجب ، حیرت

taaddüt تعدد،متعددشدن،زیادشدن تعداد

taaffün تعفن ، بدبوشدن ،گندیده‌شدن ، گندیدگی

taahhüt تعهد، عهده‌دارشدن، برعهده گرفتن

taahhütlü نامه سفارشی

taakkul تعقل، ازروی عقل وفکریاخرد بکاری اندیشیدن

taalluk تعلق، علاقه وپیوستگی ، ارتباط

taallukat خویشان، بستگان، متعلقان

taam طعام ، خوراك ، غذا

taamüden قصداً ، عمداً ، متعمداً

taammüm عمومی شدن

taammüt تعمد، ازروی قصد و عمدکاری کردن

taannüt عناد کردن ، لج کردن

taarruz تعرض ، هجوم، حمله

taassup=bağnazlık تعصب ، علاقه و بستگی کورکورانه به‌عقیده‌یافکر خود و اعتنا نکردن بفکر یا عقیده‌دیگران،پیروی کورکورانه

taaşşuk عاشق شدن،اظهارعشق کردن ، عشق‌بازی

taat طاعت ، بندگی ، عبادت

taayyün تعین،معلوم‌وعیان‌شدن‌وظاهرشدن چیزی

taayyüş تعیش، زندگی کردن، گذراندن معیشت

taazzum خود را بزرگ نشان دادن، کبر،غرور

taba رنگ قهوه‌ای‌باز

tabaat کارطبع یا چاپ

tababet طبابت، پزشکی

tabak ۱ـ بشقاب ۲ـ نعلبکی ۳ـ دباغ

tabaka ۱ـ طبقه ۲ـ صنف یا طبقه مردم ، قوطی سیگارجیبی

tabakhane دباغ‌خانه

tabaklamak دباغی کردن

tabaklık ۱ـ دباغی ۲ـ قفسه یاطبقه جای بشقاب‌ها، رف بشقاب

taban ۱ـ کف پا ۲ـ کف زیر کفش

۳ـ کف یا زمین خانه یا ساختمان
۴ـ (هن) قاعده

tabanca ۱ـ طپانچه ۲ـ طپانچه نقاشی که برای رنگ کردن ماشین یا دیوار وغیره بکار میرود

tabansız ۱ـ بدون کف ۲ـ (مج) ترسو، بزدل

tabanvay (عو) پیاده رفتن (برحسب مزاح گفته میشود)

tabasbus تبصبص، تملق، چاپلوسی

tabela ۱ـ تابلو (که درمحل کار یا بالای در دکانها زده میشود) ۲ـ صورت غذا که برای مریض یا نظامی‌ها یا مدارس شبانه‌روزی نوشته نوع غذاها را معلوم میکنند

tabelacı تابلونویس، تابلوساز

tabetmek طبع کردن، چاپ کردن

tabı ۱ـ طبع، چاپ ۲ـ خوی، خلق، طبیعت، طبع

tabi ۱ـ تابع، پیرو ۲ـ طبع کننده، چاپ کننده

tabiat ۱ـ طبیعت ۲ـ طبع، خوی، خلق ۳ـ ذوق، سلیقه

tabiatıyle بالطبع، طبعاً

tabiatsız ۱ـ بدطبیعت، بدخلق ۲ـ بد ذوق وسلیقه

tabiatüstü مافوق‌الطبیعه، خارق‌العاده

tabiî ۱ـ طبیعی، واضح، معلوم، البته ۲ـ طبیعی (برخلاف مصنوعی)

tabiîlik موافق طبیعت، بحال طبیعی بودن

tabiiyet تابعیت

tabiiyun طبیعیون، مادیون

tabilik ۱ـ تابع بودن ۲ـ کار واجب، کار طبع

tabip پزشک، حکیم، دکتر، طبیب

tabir ۱ـ اصطلاح، منظور و مقصد خود را با عبارت مخصوصی بیان کردن ۲ـ تعبیر، تعبیر کردن خواب

tabirname تعبیرنامه خواب

tabiye (نظ) سوق‌الجیشی، استراتژی

tabla ۱ـ طبق که فروشندگان توی آن جنس برای فروش میگذارند ۲ـ سینی یا طبق زیر بخاری ۳ـ تخته یا طبق یا چیز صاف پهن ۴ـ جای خاکستر سیگار، زیر سیگاری

tablakâr (قد) پیشخدمت یا شاگردی که در سابق سینی‌های خوراك را از آشپزخانه به سفره حمل میکرد

tablıot غذای معین درمقابل پول معین که در رستورانها داده میشود

tablet ۱ـ قرص دواجات و غیره ۲ـ سنگ نوشته یا لوحه نوشته که از زیر خاك بیرون میآورند

tablo ۱ـ تابلوی نقاشی ۲ـ منظره

tabu تحریم شده، غدغن، چیزی که نزد اقوام اولیه شوم شمرده میشد

tabur ۱ـ (نظ) گردان ۲ـ گروه، دسته

taburcu مرخص، ازمریضخانه مرخص شدن

tabure چهارپایه چوبی برای نشستن

tabut تابوت

tabya (نظ) استحکامات کوچك نظامی، بارو

tacil تعجیل، عجله کردن، شتافتن

tacir=tüccar تاجر، بازرگان

taciz اذیت، مزاحمت، بستوه آوردن، عاجز کردن (تعجیز)

taç تاج

taç giyme merasimi مراسم تاجگذاری

taçlanmak تاج برسر گذاشتن

tadat تعداد، شمارش

tadım ذائقه، حس چشائی

tadımlık خوراکی بمقدار مزه با چشیدن

tadil tadilât تعدیل، تعمیر

tefsil تفصیل، بدلا رشته در

tatlı نوعی نبات که در گیاهی آن [illegible] (prunus

laurocerasus)

tafra تکبر، غرور ، خودفروشی

tafsil تفصیل ، تعریف ، توضیح ، تشریح

tafsilât تفصیلات ، توضیحات

tafsilât vermek شرح و تفصیل دادن ، مفصل توضیح و بیان کردن

tafta تافته ، نوعی پارچه سفت ابریشمی

tagaddi تغذیه، تغذی

tagallüp زورآوری، ظلم ، تعدی ، تسلط (تغلب)

taganni تغنی ،آوازخواندن

tagayyur تغییریافتن ، تغیر

tagşiş مخلوط کردن مواد خارجی در چیز اصلی (مثلا در روغن مواد دیگر داخل کردن)

tağyir تغییر،عوض کردن، دگرگون کردن

tahaccür تحجر، بحالت سنگ درآمدن

tahaffuz حفظ شدن ، حمایت شدن ،تحت حمایت وحفظ در آمدن ،نگاهداری شدن

tahaffuzhane محل قرنطینه

tahakkuk ۱ـ تحقق، به‌حقیقت‌پیوستن ، حقیقت پیدا کردن ۲ـ سندی که قابل پرداخت باشد

tahakküm تحکم،حکم کردن.زورآوردن

tahallül تحلیل، حل شدن

tahalüf مخالف بودن دوچیز باهم

tahammuz ترش شدن ، اکسیده شدن

tahammül تحمل، صبر کردن ، بردباری کردن،شکیبائی،طاقت ، استقامت

tahammülfersa طاقت فرسا ، غیرقابل تحمل

tahammür تخمر،ورآمدن خمیر، تخمیر یافتن،ترش شدن مایه چیزی

taharet طهارت ، پاکیزگی ، پاکی

taharetlenmek طهارت گرفتن، خود را شستن و پاك کردن بعد از قضای حاجت

taharri تحری ، تحقیق ، جستجو کردن

taharri memuru پلیس مخفی ، پلیس سویل ، مأمورآگاهی

taharrüş خراش یافتگی، جنگ کشیدگی، خراش ، سوزش ، تهیج

tahassun تحصن، در حصن و حمایت در آمدن ، خود را تحت حفظ و حصن در آوردن ، التجا ، برای حفظ خود پناه آوردن به قلعه یا استحکام یا جای محفوظ

tahassür ۱ـ تحسر،حسرت و آرزو کشیدن ۲ـ (تحثر) دلمه شدن خون

tahassüs خوشوقتی ، احساسات خوب پیدا کردن

tahaşşüt (قد) جمعاوری قوای نظامی ، در یك محل جمع شدن (تحشر)

tahattur به‌خاطر آوردن ، بیادآوردن

tahavvül تحول،منقلب شدن ، دگرگون شدن

tahayyül تخیل، بخیال آوردن،فکر کردن، خیال را بکار انداختن

tahayyür تحیر، تعجب، حیرت

tahdidat تحدیدات ، محدود کردنی‌ها ، چیزهائی که محدود میشود

tahdit تحدید، محدود کردن

tahfif تخفیف ، سبك کردن ، کم کردن

tahıl غلات ازقبیل گندم، جو، برنج ،ذرت، چاودار

tahin ارده، کنجدنرم وحل شده بحالت مایع

tahin helvası حلوا ارده

tahinî به‌رنگ ارده

tahkik ۱ـ تحقیق، جستجو ۲ـ به‌حقیقت پیوستن ، محقق شدن

tahkikat تحقیقات ، بازجوئی ، بازپرسی

tahkim تحکیم،محکم کردن،استوار کردن

tahkimat (نظ) استحکامات

tahkir ۱ـ تحقیر ،کوچك شمردن ۲ـ اهانت ، توهین

خاراندن یا زخم کردن
tahsil ۱ـ تحصیل ، بدست آوردن ، جمع کردن ، وصول ۲ـ تحصیل علم یافن ومعرفت
tahsilât ۱ـ تحصیلات ۲ـ مبالغ وصول شده ، پولهای جمع شده
tahsildar تحصیلدار، مأمور وصول پول ازمردم
tahsis اختصاص یا تخصیص دادن، برای کسی ماهیانه‌ای قرار دادن، تأمین اعتبار کردن ، وجهی را مخصوص چیزی کنار گذاشتن یا تأمین کردن
tahsisat در بودجه تخصیص دادن ، تعیین یا تخصیص دادن پولی برای مصارف ومخارج، تخصیصات، تأمین اعتبار کردن در بودجه
tahsisatı mesture بودجه محرمانه
tahşiye حاشیه کردن ، در کنار نوشته یا کتابی حاشیه نوشتن
taht تخت
tahta تخته
tahtabiti=tahtakurusu ساس
tahtaboş بالای بام یا تراس یا ایوان تخته‌ای که برای رخت پهن کردن استفاده میشود
Tahtacı عنوانی که به‌بعضی علوی‌های ترك قسمت اناطولی داده شده چون اغلب اینها شغلشان تخته‌بری بوده باین نام مشهور شده‌اند
tahtakurusu ساس
tahtalı نوعی کبوتر وحشی
tahtalı köy (عو) مزار ، گور
tahtelbahir=denizaltı تحت‌البحری
tahterevalli الله کلنگ
tahteşşuur تحت‌الشعور
tahtırevan تخت روان که غالباً روی دو قاطر میگذارند و توی آن تا چهار نفر آدم می‌نشینند

tahkiye حکایت کردن ، تعریف کردن
tahlif تحلیف ، قسم‌دادن ، سوگنددادن
tahlil ۱ـ حل کردن ، آب کردن ۲ـ تجزیه کردن خون یا ادرار ومواد شیمیائی وغیره
tahlisiye قایق یا هرواسطه نجات ، عمل یا وسیله خلاص یا نجات
tahliye ۱ـ خالی کردن ، تخلیه کردن ۲ـ مرخص کردن ازجنس
tahmil تحمیل، بار کردن، سربار کردن
tahmin تخمین،حدس، تقریب، گمان و تصور
tahminen تقریباً ، تخمیناً
tahminî تخمینی ، تقریبی
tahmis ۱ـ دکان قهوه‌فروشی یا جای قهوه تف دادن و سائیدن (تحمیس) ۲ـ تخمیس ، پنجتائی یا پنج گوشه کردن ۳ـ (ادب) به‌یك بیت‌شعر کس دیگری سه مصرع اضافه کردن
tahnit مومیائی کردن (تحنیط)، بخاردادن باموادشیمیائی جسد مرده راکه متعفن نشود
tahra چاقوی قوسی شکل پیوندکاری باغبانی که دهانه آن مانند اره میباشد ، داس ، دهره
tahribat ضایعات ، خرابی‌ها
tahrif تحریف ، تغییردادن، عوض کردن، تبدیل کردن
tahrik ۱ـ تحریك، بحرکت آوردن ۲ـ راه انداختن ۳ـ برانگیختن
tahrikât تحریك کردن، برانگیختن ، مشوش کردن محیط ، تحریکات
tahrip تخریب،خراب کردن ، ضایع کردن
tahripkâr خرابکار،خراب یا تخریب کننده
tahrir تحریر ، نوشتن
tahrirat نوشتجات رسمی اداری، تحریرات
tahrirî کتبی، نوشتنی
tahriş تخریش، خراشیدن،چنگ کشیدن ، خراش وارد آوردن، ناخن کشیدن ،

tahvil ۱ـ عوض کردن ، بر گرداندن ، جابجا کردن ۲ـسندتنزیل‌سهام، سند سهام قرضه دولتی یا ملی

tak ۱ـ صدای «تاق» ۲ـ طاق

taka قایق بادی کوچك باری

takaddüm تقدم، پیش‌افتادن، جلوافتادن

takanak=takıntı ۱ـ انگل ، مانع ، اشکال ۲ـقرض، دین، گرفتاری

takarrüp تقرب ، نزدیك شدن

takarrür تقرر ، مقررشدن ، قرارپافتن

takas معامله پایاپای‌دولتی یا خصوصی ، تبدیل‌مال با مال یا جنس باجنس درمعاملات

takat طاقت ، تحمل ، قوت ،تاب

takat getirmek طاقت داشتن ، تحمل کردن ، تاب آوردن

takatsız بی‌طاقت ، بی‌تاب ، بی‌قوت

takatsızlık بی‌طاقتی ، بی‌قوتی

takatuka صدای «تق وتوق» سروصدا

takayyüt تقید، دقت ، جدیت، احتیاط، کوشش، اهتمام، به‌چیزی‌اهمیت‌دادن

takaza ۱ـ سرکوفت ۲ـ فشار ، تضییق

takbih تقبیح،مذمت کردن ،بدگوئی کردن

takdim ۱ـ تقدیم ، اعطاء ۲ـ معرفی کردن ، شناساندن ۳ـ جلو انداختن ، مقدم شمردن

takdim tehir مقدم ـ مؤخر،جلو وعقب شدن، جا عوض کردن، تقدم تأخر

takdir ۱ـ تقدیر تعریف ، تحسین ۲ـ تقویم، قیمت چیزی را پرسیدن و تعیین کردن ۳ـ تقدیر الهی ، مقدرات ۴ـ در صورتیکه ، چنانچه، اگر(بااضافه‌کردن‌پسوند (de) مانند، اگر یا در صورتیکه بیاید =geldiği tokdirde

takdirkâr تقدیر کنند، ارزش‌دهنده بکار کسی ، کسی که ارزش کار کسی را بفهمد وبیان کند ، راضی

takılırname رضایت‌نامه، تقدیرنامه

takdis تقدیس ، مقدس شمردن

takı ۱ـ هدیه عروسی یا نامزدی که از قبیل‌زینت‌آلات‌باشد مانندانگشتر سنجاق سینه و غیره ۲ ـ (دس) پیشوند یا پسوند

takılgan مزاح ، شوخ ، شوخی کننده

takılmak ۱- آویزان شدن ، نصب شدن ۲ـ شوخی کردن ، مزاح کردن ، سربسر گذاشتن

takım ۱ـ دسته،گروه ، رسته ۲ـ دست یاسرویس‌مثل‌یکدست‌ابزارنجاری یا بنائی و غیره ۳ـ دست لباس یا دست ظروف غذاخوری و غیره ۴ـ چوب سیگار ، مشتوك ۵ـ (نظ) جوخه ۶ـ (دس) ترکیب (مانند: ترکیب‌اضافی =isim takımı یاترکیب‌وصفی=sıfat takımı)

takım taklavat ابزارآلات

takınaklı اشکال‌دار، مانع‌دار ، دارای گرفتاری

takınmak ۱ـ چیزی را به‌سریا سینه نصب کردن ۲ـ درنظرگرفتن ، متوجه بودن، اهمیت دادن

takıntı ۱ـ گیر، مانع ، انگل، گرفتاری ۲ ـ بدحسابی باقیمانده قرض ۳ ـ تجدیدی در دروس امتحان

takırdamak صدای «تق‌تق» درآوردن ، صدای بهم‌خوردن دندانهاازسرما

takırdatmak صدای «تق‌تق» کردن

takırtı صدای «تق‌تق»، «تاق‌تاق»

takışmak ۱ـ گلاویزشدن، با هم دعوا کردن ، دست به یقه شدن ۲ـ بهم‌گیر کردن

takıştırmak (takıp takıştırmak) زلنگ وزلونگ بخود بندکردن، خود را زیاد زینت دادن

takibat=kovuşturma بازپرسی ، تعقیب‌قانونی عدلیه‌ای یا اداری
takimetre سرعت سنج
takip تعقیب، پیروی ، دنبال کردن
takke عرقچین
takla (taklak) معلق ، کله معلق ، واروزدن در پرش‌شنا
takla atmak معلق‌زدن
taklavat (takım taklavat) ابزار آلات
taklîp عوض کردن، تغییر دادن
taklit تقلید
taklit yapmak ۱ـ تقلید کردن ۲ـ ادای کسی رادرآوردن
taklitçi ۱ـ مقلد ، تقلید کننده ۲ـ کسی که تقلید یا ادا در میاورد
takma ۱ـ عمل نصب یاجاانداختن ۲ـ عاریه،عاریه‌ای
takmak ۱ـ نصب کردن ، جا انداختن ۲ـ زینت یا چیزی نصب کردن به سر و سینه و غیره ۳ـ نام عاریه‌ای دادن که بعنوان مسخره یا شوخی بکسی میدهند (ad takmak) ۴ـ (عو)طلب کسی را بالا کشیدن و ندادن ۵ـ کسی را دنبال خود انداختن و آوردن ۶ـ(عو)تجدیدشدن در مواد امتحانی
takoz ۱ـ تیر، پایه، (گوه)گوه ۲ـ تکه چوب یا تخته که زیر چرخ اتومبیل میگذارند ۳ـ تیر یا پایه‌های‌چوبی که وقت‌ساختن قبل از به‌آب انداختن زیر کشتی میگذارند ۴ـ تکه‌ای از تخته که در توی دیوار نصب میکنند برای کوبیدن چوب پرده یاگیره چراغ وغیره
takriben تقریباً، تخمیناً ، درحدود
takribî تقریبی ، تخمینی
takrir ۱ـ تقریر ، اقرار، بیان ۲ـ درس دادن ، توضیح دادن، بیان کردن ۳ـ قراریا پیشنهاد کتبی یا سئوالی که وکیل مجلس تقدیم میکند ۴ـ تقریریابیان‌واقرار فروشنده برای‌انجام معامله‌ای که درمحضررسمی‌انجام‌میشودوصاحب دفتر آنرادردفتررسمی ثبت‌میکند
takriz تقریظ ، در مدح کتاب یا شعر یا نوشته‌کسی چیزی نوشتن
takṣalı نامه بدون تمبر یابا کسر تمبر که جریمه و پول تمبرآن از گیرنده آن دریافت میشود
taksi تاکسی
taksim ۱ـ تقسیم ، بخش ۲ـ اصطلاح موسیقی
taksimat تقسیمات، تقسیم‌بندی
taksimetre تاکسی‌متر
taksir ۱ـ تقصیر ، کوتاه کردن ۲ـ تقصیر،گناه
taksirat ۱ـ تقصیرات ، گناهان ۲ـ (عو) مقدرات، سرنوشت
taksit قسط پول یاپرداخت،نسیه، اقساطی
taksitle اقساطی
taktırmak وادار به‌نصب کردن
takti ۱ـ تقطیع ، بریدن ، قطع کردن ۲ـ (ادب) قطع کردن وزن‌درشعر
taktik (نظ) تاکتیك ، علم‌سوق‌الجیشی ، آشنائی‌به‌فن‌جنگی بطورماهرانه، سبك ماهرانه درمجادله با دشمن یا طرف مخالف
taktir تقطیر، چکاندن ، قطره قطره چکاندن دراصطلاح‌شیمی.
taktuk صدای «تق‌تق» ، «تاق‌توق»
takunya =nalın کفش تخته‌ای
takva تقوی ، پرهیزکاری، زهد
takvim تقویم

تقویت ، قوه‌دادن ، نیروبادن، نیرومند ساختن takviyet
تقییدد، مقید ساختن،محدود کردن takyit
(قد) طلاق talâk=boşanma
طلاقت،فصیح‌وشمرده‌صحبت کردن talâkat
تالان ، تاراج ، چپاول ، یغما talan
تلاشه یا خرده‌آهن یا تخته که در موقع اره‌کردن یا رنده‌کردن یا تراشیدن ریخته وجمع میشود talaş
کوفته ریزه که قبلا با پیاز وغیره پخته شده داخل‌خمیر نازك نهاده درفرمیگذارند talaşkebabı
۱ــ موج ۲ـ موج یابرق زدن پارچه‌های ابریشمی talaz
دانش‌آموز، شاگرد مدرسه ، دانشجو talebe
طلب ، تقاضا ، خواهش درخواست talep
تقاضانامه ، درخواست talepname
تالی، فرعی، پیرو، بعدی tali
طالع،بخت ، شانس talih
خوشبخت،سعادتمند،خوش طالع، خوش‌شانس talihli
بدبخت ، بی‌طالع talihsiz
بدطالعی، بدبختی، بدشانسی talihsizlik
۱ــ تعلیق ۲ــموکول به‌زمان دیگری کردن، معلق کردن ۳ـ نوعی نوشته در خط عربی ، خط تعلیق talik
نوعی‌درشکهٔ چهارچرخه رویه پوشیدهٔ فنردار سبك talika
۱ــ تعلیم ، تدریس ۲ــ تربیت ۳ــ عملیات‌تمرینی نظامی talim
دستورات ، اوامر talimat
آئین‌نامه talimatname
دستوردادن ، امر صادر کردن talimat vermek
اردوگاه ، محل تعلیم talimgâh
نظامی‌هائی که‌قرار است‌افسر بشوند

(نظ) کتابچه تعلیمات نظامی talimname
طالب ،خواهان talip
(عو) طالب ، خواهان ، متقاضی talipli
پودر تالك talk
طرز گل کردن ازبالای ساقه‌گل اصلی،گل‌خوشه‌ای talkım
(عو) تلقین که ملا در قبرستان سرمزارمرده انجام میدهد talkın
سنگ متورق بلوری که از تالك بوجودآمده talkşist
تلطیف، قلب کسی را شاد کردن ، خوشحال کردن،لطف‌ومحبت کردن taltif
مسیراصلی‌رودخانه talveg (talvek)
فلزی شبیه سرب (Tl) بوزن مخصوص ۱۱/۸۵ که در ۱۵۱۵ درجه‌ذوب میشود دارای‌ترکیبات سمی میباشد talyum
تام ، تمام ، بی‌نقصان ،کامل tam
۱ـ طمع ، حرص ،آز ۲ــمیل وآرزوی‌مفرط،هوس tamah
۱ــ طمع کردن ۲ـ دل‌خواستن ، میل کردن ، tamah etmek
طمعکار ، حریص ، چشم و دل‌گرسنه ،خسیس، لئیم tamahkâr
طمعکاری ، چشم ودل گرسنگی، حرص tamahkârlık
تمام، تام،کامل،بدون‌کم و کسر ، بی‌عیب و نقص tamam
تمام شدن،پایان یافتن ، انجام شدن، خاتمه یافتن tamam olmak
کاملا ، تماما ، بکلی tamamen
تماماً ، بکلی ،کاملا tamamiyle
تمامیت ،کمال tamamiyet
تمام‌کردن،کامل‌کردن خاتمه دادن ، بانجام‌رساندن tamamlamak
تمام شدن ،کامل‌شدن ، بانجام رسیدن، پایان یافتن tamamlanmak
طنبور، تار ترکی دسته بلند tambur

وکاسه کوچك‌شبیه‌سه‌تار

tambura طنبوره ، نام عمومی تارهای پرده دار ترکی بامضراب نواخته میشود

tamburacı ۱ـ طنبوره‌زن ۲ـ سازنده انواع تارها یا سازهای ترکی

tamburî طنبورزن

tamık تعمیق ، تحقیق عمیق

tamim ۱ـ متحدالمال ، بخشنامه ۲ـ عمومی کردن ، تعمیم دادن

tamir تعمیر

tamirat تعمیرات

tamirci ۱ـ تعمیرکار ، اوستا ۲ـ کسی که شیر یا لوله‌های آب وغیره را لحیم وتعمیرمیکند

tamirhane تعمیرگاه ، تعمیرخانه

tamlama (دس) ترکیب اضافی (مضاف‌ومضاف‌الیه)، ترکیب‌وصفی (صفت وموصوف)

tamlanan=belirtilen (دس) مضاف

tamlayan=belirten (دس)مضاف‌الیه

tampon ۱ـ تامپون ، فتیله‌ای که در جراحی برای بند آوردن خون درون زخم میگذارند ۲ـ سپر یا تامپون‌واگن‌یاوسائط نقلیه‌دیگر

tamsayı عددصحیح، بدون کسری

tamtakır بکلی خالی

tamtam کوس یاطبلی که در بین‌اقوام افریقائی معمول‌است نوعی از آن هم در ارکسترجازغربی‌بکار برده میشود

tamu=cehennem جهنم،دوزخ

tan فجر ، صبح کاذب ، سفیدهٔ صبح که‌قبل ازطلوع آفتاب‌پیدامیشود،سپیده‌دم

tandır ۱ـ تنور ۲ـ کرسی که‌در زمستان برای گرم شدن گذاشته میشود ۳ـ نوعی خوراك گوشت که درفر بریان‌میکنند

tandırname نام کتابی که اسمش‌هست ولی خودش‌نیست‌وبنام‌آن‌حکایات بی‌اصل وموهوم واباطیل‌وترهاتی سرهم‌کرده تعریف می‌کنند، مثل قصه‌های کلثوم نه‌نه

tane ۱ـ دانه ۲ـ عدد

tanecik دانهٔ کوچك

tanecil حیواناتی که‌بادانه‌های غلات‌تغذیه میشوند ، دانه‌خور، دانه‌چین

tanelemek دانه‌دانه کردن‌مانند‌دانه‌های انار که ازپوست جدا میکنند

taneli ۱ـ دانه‌دانه ۲ـ دانه‌دار

tanen گردمازو،جوهرمازو که‌درطبابت‌ودباغی بکارمیرود ومزه آن گس‌میباشد

tangırdamak صدای «تلق تلق» یا « زلنگ زولونگ » «دلنگ دلونگ» که از بهم خوردن اشیاء فلزی شنیده میشود.

tangır tungur صدای «دلنگ‌دلونگ»

tango ۱ـ آهنگ یاموزیك‌یارقص تانگو ۲ـ (عو) خانم فرنگی

tanı تشخیص مرض

tanıdık دوست ،آشنا ، شناس

tanık ۱ـ شاهد ،گواه ۲ـ (ادب) شاهد درشعریا درکلام

tanıklamak با شاهد یاگواه‌اثبات کردن

tanılmak=tanınmak شناخته شدن، شهرت‌پیدا کردن

tanım تعریف ، تشریح ، توضیح

tanımak ۱ـشناختن ۲ـ قبول کردن‌یا شناختن حق کسی

tanımlamak تعریف کردن ، تشریح کردن ، توضیح‌دارن

tanınmak شناخته شدن ، شهرت یافتن.

tanınmış شناخته شده، شهرت‌یافته ، مشهور،معروف

tanış شناس ، دوست ، رفیق ،آشنا

tanışık هریك ازدوطرف دوست وآشنا

ورفیق
tanışmak ۱– با هم‌آشنا بودن ، دوست بودن، همدیگر راشناختن، رفیق بودن ۲– بهم معرفی شدن
tanıştırmak بهم معرفی کردن ،آشنا کردن ، دوست کردن
tanıt دلیل ، حجت ،گواه ، برهان
tanıtıcı چیزی که برای‌شناختن بکار میرود ، معرفی کننده
tanıtılmak شناخته‌شدن،معرفی کرده‌شدن
tanıtlamak اثبات کردن
tanıtmak شناساندن،معرفی کردن
tanjant (ریض) تانژانت، شبه ظل، مماس
tank ۱– تانك ۲– مخزن‌آهنی جهت آب یاسوخت وغیره
tankçı (نظ) راننده تانك ، صنف‌تانك
tanker کشتی یا ماشین نفت‌کشی ،واگن یاا‌تومبیل‌مخزن‌دار
tanksavar (نظ) نوعی توپ ضد تانك
tanlamak (tanmak) (قد) مبهوت شدن ،تعجب کردن ، خیره ماندن
tannan طنین‌دار، صدای زنگ دهنده
Tanrı خدا ، الله ، خداوند
tanrı اله ، رب‌النوع
tanribilim الهیات ، علوم‌الهی ، درس حکمت‌الهی و کلام
tanrıcılık خداپرستی
tanrıça الهه ، مؤنث‌الله
tanrısal الهی ، خدائی
tanrısız خدانشناس
tansık معجزه،خارق‌العاده
tansiyon فشارخون
tantal فلزی که علامت‌آن (Ta) میباشد، وزن مخصوص آن ۱۶/۵ ، در حرارت ۲۲۵۰ درجه ذوب‌میشود وازمعدن بشکل گردتیره استخراج میشود
tantana طنطنه ، جلال، دبدبه،شکوه
tantanalı باشکوه ، باطنطنه
tanzifat تنظیف‌یا تنظیفات،وظیفه‌ای‌است که بلدیه‌ها نسبت به‌تمیزی شهرها وجمعاوری‌زباله‌وغیره انجام‌دهند
tanzim تنظیم ، منظم ومرتب کردن
Tanzimat دوره تنظیمات که در زمان سلطان عبدالمجید در سنهٔ ۱۸۳۹ بوده بموجب فرمان پادشاهی اصلاحاتی درشئون اداری‌وفکری وادبی کشورشروع شده
tapa ۱– چوب پنبه یا هرچیزی که‌با آن سربطری یا شیشه را می‌بندند ۲–دریچه‌خودکاری که‌به‌سر گلوله توپ‌پیچ کرده میشود که‌وقتی گلوله ازتوپ‌خارج میشود آن‌پیچ‌بازشده سبب‌ترکیدن گلوله میشود، فتیلهٔ توپ
tapı معبود
tapınak معبد، پرستش‌گاه ، عبادتگاه
tapınmak عبادت‌کردن، پرستش کردن
tapir نوعی حیوان پستاندار که‌دراطراف خط استوا درآسیا وافریقازندگی میکند و پوزهٔ آن بشکل خرطوم کوتاهی‌آویزان است(tapirus)
tapmak پرستیدن ،عبادت‌کردن ، بندگی کردن
tapon (ءو) پست ، مزخرف ، بی‌ارزش
taptaze بکلی‌تازه، خیلی‌تازه ،تروتازه
taptırmak وادار به‌پرستش‌یاعبادت کردن
tapu قباله ملك وخانه وغیره
tapulamak قباله کردن، به‌ثبت‌رسانیدن دردفتررسمی املاك
taraça تراس طبقه فوقانی‌آپارتمان ، پشت‌بام
taraf ۱– طرف ، جهت ، سمت ۲– ناحیه، منطقه ۳– شخص، طرف مقابل
tarafeyn دوشخص طرف مقابل ، طرفین

بدقت گردیده شدن ۲ـ سرخود
را شانه کردن
tarassut ۱ـ چیزی را تحت نظر گرفتن ،
بررسی کردن به‌چیزی با تجسس
چشم‌دوختن، با دقت نگاه کردن،
نگهبانی کردن ، مراقبت کردن
۲ـ ترصد، در رصدخانه رصد کردن
ومشاهدهٔ آثار جوی وستارگان نمودن
taratmak وادار به‌شانه کردن
tarator نوعی رب مخلوط که ازمغز نان،
گردو، روغن زیتون ، سیر وسرکه
درست میشود
taravet طراوت ، تروتازگی ، شادابی
taraz پرزی شبیه پرزهلو که روی بعضی
ازپارچه‌ها موجود است
tarazlamak پرزپارچه را بعد از خارج
شدن ازدستگاه نساجی پاك کردن
وبرطرف نمودن
tarçin دارچین
taret (نظ) سپر یا نرده یا حفاظی که در...
کشتی‌ها یا قلعه‌ها برای حفاظت توپ
وتوپچی‌ها تعبیه میشود
tarh ۱ـ منها یا کم کردن یا تفریق کردن از
عددی ۲ ـ در مورد مالیات
بردرآمد وقتی که مبلغ مالیات را
حساب و معین میکنند ۳ـ دو
باغچه کاری نقشه یا طرح که عبارت
است از جاهای علیحده‌ای که
مخصوص گلکاری جدا میکنند
tarhana مخلوط خمیرمایه‌دار وماست‌دار
که بعد از خشك کردن و ریزریز
کردن از غربال گذرانده با آن
آش رقیق یا سوپ درست میکنند
tarhun ترخان یا ترخون (Artemisia dracunculus)
tarım کشاورزی، زراعت، فلاحت
tarımcı کشاورز، زارع ، فلاح
tarımsal زراعتی ،فلاحتی، مربوط به

tarafgir کسی که طرفداری میکند ،
حمایت کننده
tarafli ۱ـ پهلودار، طرف یا سمت‌دار
۲ـ طرفدار، حامی ۳ـ اهل یك
محل یا منطقه‌ای بودن
tarafsız بی‌طرف
tarafsızlık بی‌طرفی
taraftar طرفدار ، موافق ، هم‌فکر
tarak ۱ـ شانه ۲ـ آلت یا چنگال
شن کش که با آن کلوخ وشن باغچه
را جمع میکنند ۳ـ شانه‌هائی
که در دستگاه بافندگی موجود
است ۴ـ تاج یا شانه‌ای که در
سر بعضی ازپرندگان موجوداست
۵ـ نوعی استخوان بندی یاشکل
دست یا پا
taraklamak پشم یا پنبه را ازشانه
گذراندن ،شانه‌زدن
taralı شانه کرده ، شانه‌زده
tarama ۱ـ شانه‌زدن، شانه کردن سر یا چیز
دیگر ۲ـ نوعی تخم‌ماهی رنگ
نارنجی ۳ـ نقشه جغرافیائی یا
نقاشی که روی آن سایه روشن یا
خط خطهائی موجود باشد
taramak ۱ـ شانه‌زدن ، شانه کردن
۲ـ جستجو، وارسی با بطور دقیق
وتمام جزئیات چیزی را جستجو
و وارسی کردن و گردیدن ۳ـ
موادخارجی مانندریگ وسنگ یا
آشغال چیزی را جدا کردن وپاك
کردن ۴ـ عبارات یا کلمات
کتابی را بمنظور یا برای مقصدی
معین جداجدا نوشتن یایادداشت
برداشتن
taranga نوعی ماهی آب شیرین که خشك
آن رینگا نام دارد (Abramis brama)
taranmak ۱ـ جستجو شدن ، وارسی و

کشاورزی
tarif تعریف، توضیح، توصیف
tarife ۱ـ تعرفه،صورت‌قیمت‌غذاها وغیره در رستوران و جاهای دیگر ۲ـ صورت حرکت وسائط نقلیه از قبیل قطارها ، هواپیماها ، کشتیها وغیره ۳ـورقه مربوط به ترکیب وطرز استعمال دارویا چین دیگر
tarih ۱ـ تاریخ ،تعیین وقت وزمان، سال‌ومه ۲ـشرح وقایع گذشتگان و پیشینیان در زمان‌های گذشته
tarihçe تاریخچه،خلاصه تاریخ
tarihçi ۱ـ تاریخ‌نویس، مورخ ۲ـ معلم یا استاد تاریخ
tarihî تاریخی
tarihli مورخ،بتاریخ،مربوط به تاریخ....
tarihöncesi ما قبل تاریخ، پیش ازتاریخ یعنی دوره‌های خیلی قدیم
tarihsel تاریخی ، مربوط به‌تاریخ
tarihsiz بدون تاریخ
tarik طریق، راه، سلك
tarikat طریقت، سلك درویشی
tarikatçi کسانیکه درزنده کردن طریقت‌ها و مسلك‌های درویشی فعالیت میکنند، اهل طریقت
tariz تعریض، کنایه زدن، سخن‌سربسته، گوشه‌دار گفتن
tarla مزرعه، زمین مزروع، کشت‌زار، زمین زراعتی
tarla faresi موش صحرائی
tarlakuşu=toygar نوعی پرنده از نوع گنجشگ، چکاوك
tarpan (Equus caballus gmelini) نوعی‌اسب وحشی که درقدیم زیست میکرده
tart ۱ـ طرد، اخراج ۲ـ (نظ)دفع، عقب نشاندن قوای‌دشمن

tartaklamak ازیقه‌کسی‌گرفتن وتکان دادن وهل دادن
tartı ۱ـ ترازو ۲ـ وزن ، سنگینی ۳ـ عمل توزین باکشیدن ۴ـ طناب مخصوص بالا پائین کردن چادر قایق یاکشتی
tartılı وزن شده، با ترازو کشیده‌شده، سنجیده شده
tartılmak سنجیده شدن، کشیده شدن، وزن شدن
tartısız نسنجیده، وزن نشده،کشیده‌نشده
tartışma مناقشه ، مشاجره، بگو مگو ، مباحثه
tartışmacı مباحثه یامناقشه یا مشاجره کننده
tartışmak ۱ـمباحثه‌یامناقشه یا مشاجره کردن ، بگومگو کردن ۲ـ درکشتی‌پهلوانی‌دست بگردن‌شدن یا دست به‌یقه شدن
tartmak کشیدن ، سنجیدن، وزن کردن
tarttırmak وزن‌کردن توسط دیگری، چیزی را قپان کردن یا کشیدن یاتعیین کردن وزن‌بوسیله‌دیگری
tarumar تارومار، نیست‌ونابود،دربداغان
tarz طرز ،طریق، طور،جور، نوع،اسلوب
tarziye ترضیه خاطر، رضایت‌کسی را بدست آوردن، طلب رضامندی یا عفو کردن ، پوزش
tarziye vermek طلب عفو کردن ، پوزش‌طلبیدن، ترضیه‌خاطر کردن
tas طاس، تاس، کاسه
tasa غم وغصه، فکر وخیال، درد وغم
tasa çekmek غم خوردن،غصه خوردن، فکروخیال کردن
tasadduk تصدق، صدقه‌دادن
tasalanmak غم وغصه خوردن ، فکر و خیال کردن
tasalı غم وغصه‌دار، غمگین، مغموم

تسمه یا چرم بالائی کفش تخته‌ای
tasmim تصمیم ، عزم، اراده راسخ
tasni تصنیع ، بطورساختگی نشان دادن
tasnif ۱ـ طبقه بندی ، دسته‌بندی کردن. ردیف کردن ۲ـ تصنیف، تألیف کتاب
tasrif (دس) تصریف، صرف کردن (اسم یا فعل)
tasrih تصریح، آشکار، فاش ، روشن کردن
tastamam کاملا تمام، بکلی تمام، تمام کمال
tasvir ۱ـ تصویر، شکل وصورت دادن بوسیله توضیح وتشریح ۲ـ(عو) عکس
taş ۱ـ سنگ ۲ـ نگین
taşak خایه ، خصیه ، تخم
taşaklı ۱ـ خایه‌دار ۲ـ (مج) (عو) جسور، شجاع
taş atmak ۱ـ سنگ انداختن یا پرت کردن ۲ـ (مج) کنایه زدن
taş atımı فاصله سنگ انداز
taşbademi نوعی بادام که پوست سخت دارد
taşbalığı نوعی ماهی که در تمام فصول سال دریك جا موجوداست ، مارماهی
taşbasması چاپ سنگی
taşbilim سنگ شناسی
taşböceği حیوانی که داخل گوش ماهی میباشد (Cypraea)
taşçı ۱ـ سنگتراش ۲ـ کسی که سنگ استخراج میکند ،سنگ کن
taş çıkartmak سربودن ، بالاتر و عالی‌تر بودن ، جلو زدن ، بهتر بودن از کسان دیگر
taşeron پیمان کار یا مقاطعه کار دست دوم
taşıl فسیل ، سنگواره ، مستحاثه، گیاه یا جانور سنگ شده
taşımacı مؤسسهٔ حمل و نقل، کسی که وسیلهٔ حمل و نقل دارد
taşımak حمل کردن، حمل و نقل کردن،

tasallut تسلط، تصدیع،دردسر، بزور تحت امر خود درآوردن ، مسلط شدن
tasallüp تصلب، سفت شدن، سخت شدن
tasannu تصنع،ساختگی ، ظاهر سازی
tasarı لایحه، لایحه قانونی
tasarım تصور، طرح
tasarlamak تصور کردن
tasarlanmak تصور کرده شدن،طرح شدن
tasarruf ۱ـ تصرف،مالك شدن،در کاری به‌میل خود تغییر دادن ۲ـ پس انداز، پس انداز کردن،صرفه‌جوئی
tasarruflu پس انداز کننده ، صرفه‌جو ، مقرون به‌صرفه‌جوئی
tasasız بی‌درد وغم،بی‌باك ،فارغ‌البال
tasavvuf تصوف ، صوفی گری ، درویشی
tasavvur تصور ، تجسم ، در نظر تصور یامجسم کردن
tasdi تصدیع ، مزاحمت، دردسر دادن
tasdik ۱ـ تصدیق ،گواهی کردن ۲ـ تصویب
tasdikli مصدق،گواهی شده ، تصدیق شده
tasdikname گواهینامه ، تصدیقنامه
tasdiksiz گواهی نشده ، تصدیق نشده
tasfiye تصفیه،بستن حساب درموقع انحلال شرکت یا مؤسسه ، انحلال،حساب صاف کردن
tasfiyehane پالایشگاه
tasgir تصغیر، کوچك کردن،مختصر کردن
tashih تصحیح ، درست وصحیح کردن چیزی ، غلط گیری کردن
tasım قیاس(در منطق)
tasımlama قیاس کردن، تحت برنامه درآوردن کاری
taslak ۱ـ مسوده ، مینوت ، پیش‌نویس ، قلم‌انداز نوشتن ۲ـ تقلید
taslamak تظاهر کردن ، ازخودنشان دادن ، یزدادن ، وانمود کردن
tasma ۱ـ تسمه گردن سگ‌وغیره ۲ـ

انتقال دادن
taşınmak اسباب کشی کردن، نقل مکان کردن ، با خود بردن یا حمل کردن ، جابجا شدن، منزل عوض کردن
taşırmak سبب سررفتن‌شدن، لبریز کردن
taşıt وسائط نقلیه.
taşıtmak بوسیله دیگری حمل کردن ، بر پشت کسی یا روی وسایط نقلیه حمل کردن
taşıyıcı خبر کش، سخن چین، دوبهم زن
taşkın ۱ـ طغیان آب ، حالت زیادشدن و سررفتن آب ، آب طغیان کرده ۲ـ پرهیجان،مفرط، آشفته،متلاطم، مضطرب
taşkınlık طغیان، هیجان، تلاطم،افراط
taşkıranotu نوعی نبات گلدانی (Satifraga)
taşkömür زغال‌سنگ
taşküre طبقه سنگی که اطراف هسته مرکزی‌مذاب کره‌زمین میباشد
taşlama ۱ـ عمل‌سنگ‌اندازی، عمل سنگ پرانی یاسنگ‌باران ۲ـ هجویه
taşlamak ۱ـ سنگ‌انداختن،سنگ زدن ۲ـ سنگ ریزه داخل چیزی را جدا وپاك کردن ۳ـ (مج) کنایه زدن، سرکوفت کردن ، طعنه‌زدن
taşlanmak سنگ زده شدن
taşlaşmak تحجر ، سنگ شدن ، بخالت سنگ درآمدن
taşlatmak به‌سنگ گرفتن ، سنگ زدن بوسیله دیگری
taşlı ۱ـ سنگ‌دار ، ریگ‌دار ۲ـ نگین‌دار
taşlık ۱ـ سنگلاخ،جای سنگ‌دار ۲ـ سنگ فرش ۳ـسنگدان مرغان وپرندگان
taşma ۱ـ طغیان ۲ـ سیلاب

taşmak ۱ـ سررفتن ، لبریزشدن ۲ـ (مج)طغیان‌کردن ، صبر تمام‌شدن
taşocağı معدن سنگ، محل‌استخراج سنگ معدنی
taşpamuğu پنبهٔ‌نسوز،پنبه کوهی،آزبست
taşpudra سفیداب اعلا
taşra شهرهای خارج از مرکز یعنی مراکز ونقاط غیراز استانبول یا آنکارا درترکیه ، شهرستانها
taşralı اهالی غیرازشهرهای استانبول یا آنکارا ، شهرستانی ، دهقانی
taşyağı نفت سفید
taşyurekli سنگدل، بی‌رحم
tat مزه، طعم ، لذت
Tat (قد)به‌بعضی‌از مردم غیرترك مانند کردهای‌بعضی نقاط آذربایجان که تحت حکومت فرمانروایان قدیم ترك میزیسته‌اند‌ودرمقام‌تحقیر گفته میشده
Tatar تاتار، قوم تاتار
tatar (قد)چاپاریست قدیم ، سورچی‌ارابه یا کالسکهٔ پستی قدیم
tatarböreği نوعی خوراك شبیه‌آش لخشك که ازتکه‌های خمیرنازك توام با ماست وقیمه درست میکنند و کم آب‌است
Tatarca زبان تاتاری
tatarcık پشهٔ‌کوره ، پشهٔ ریزی‌که خون انسان‌را میمکد وگاهی باعث تب وبیماری میشود
tatarsı غذای ناپز ، خوراکی‌که خوب پخته نشده، قدری خام
taibik ۱ـ اجراکردن، انجام دادن، بموقع عمل گذاردن ۲ـ تطبیق ومطابقه‌کردن دوچیزباهم
tatbikat ۱ـ مانورنظامی ۲ـ استاژ، کارآموزی. ۳ـ درمورد عمل و اجراء کاری ، تجربه وآزمایش

تعطیل tatil
۱ـ خوشمزه کردن ، tatlandırmak
مزه‌دار کردن ، لذت‌دار کردن
۲ـ شیرین کردن
۱ـ شیرین‌شدن ۲ـ لذت‌دار tatlanmak
شدن ، خوشمزه شدن
۱ـ شیرین ، شکردار ۲ـ دوست tatlı
داشتنی ، بانمک ۳ـ شیرینی
بلای مطلوب مانند اولاد و بچه tatlı belâ
وفامیل که هم پردردسر است و هم
خوب و دوست داشتنی
کمی شیرین ، بطور خوبی وشیرینی tatlıca
شیرینی فروشی باقلوا و آب‌نبات tatlıcı
وبامیه وامثال آن
خوشمزه‌شدن ، شیرین‌شدن، tatlılaşmak
بانمک شدن
شیرینی‌دار، باشیرینی tatlılı
قدری شیرین ، شیرین مزه tatlımsı
کلمل، کالومل(پرتوکلرور tatlısülümen
دومرکور) ماده سمی ازترکیبات
جیوه وکلر که‌درطب بکار میرود
ذائقه،چشائی، چشش tatma
مزه کردن ، چشیدن tatmak
خاطرجمعی، راحتی خیال، کافی ، tatmin
تطمین ، اطمینان
تمام کمال ،کافی و وافی ، tatminkâr
ازهرجهت مطمئن کننده
ذائقه‌ای، مربوط به‌ذائقه ،چشائی tatsal
۱ـ بی‌مزه ، بدطعم ، کم شیرینی tatsız
۲ـ(مج)حرف یا کار ناخوش آیند ،
بیمعنی ، خنک ۳ـ آدم بی‌نمک
بی‌مزه ، بی‌معنی ، خنک
۱ـ بی‌مزه‌شدن ، کم tatsızlaşmak
شیرینی شدن ، بدون طعم شدن
۲ـ (مج) لوس‌شدن ، خنک شدن،
بیمزه شدن ، بی‌نمک شدن
۱ـ بی‌مزگی ، بی‌طعمی ، tatsızlık
بی‌شیرینی ۲ـ کار بی‌معنی ،کار

مزخرف وخنک
چشانیدن ،(مج)ترغیب کردن، tattırmak
بطمع آوردن
تاتوره،داتوره ،گیاهی‌است از tatula
خانواده بادمجان دارای گلهای
سفید و بنفش و دارای میوه‌های
خاردار، در طب بکارمیرود
طاعون ، وبا taun
۱ـ گرمای مناسب ، رطوبت و گرمای tav
مورد نیاز برای کارکردن روی
چیزی مثلا برای اتو کردن رطوبت
کافی داده‌میشود که گرماورطوبت
به‌حد کافی باشدیا آهن سرخ میشود
که‌برای کوبیدن آماده شود، توو،
تاب ، قیام ، قوام ۲ـ آب وتاب
۳ـ چاقی حیوانات
تابه ، تاوه ، ماهی تاوه tava
طواف ، دورچیزی گشتن tavaf
سقف tavan
میانجی گری، واسطه‌شدن ، tavassut
واسطه ، وسیله
توطن ، در جائی ساکن شدن و tavattun
وطن‌خود قراردادن ،وطن گزیدن
واضح وآشکارشدن،روشن‌شدن tavazzuh
کلاه گذار، جیب بر tavcı
نوعی کلاه گذاری که باگول زدن tavcılık
و تردستی وشلوغ بازی پول‌مردم را
می‌ربایند
گرمخانه مخصوص رسانیدن tavhane
گیاه وگلدانها، گلخانه
طور،طرز ، جور ، نوع ، حال tavır
تعویق ، تأخیر ، تعلیق tavik
عوض ، تلافی ، حق‌رجحان، taviz
خوشروئی و موافقت ، مراعات ،
رفتارملایم ، مسامحه ، تعویض
مسامحه کردن، رودادن ، taviz vermek
موافقت کردن،عوض‌دادن،مراعات
کردن

tavla ۱ـ طوبله‌آخوراسب ۲ـ تخته نرد
tavla atmak = tavla oynamak
تخته‌بازی کردن
tavlacı طوبله‌دار، مهتر
tavlamak ۱ـ قوام‌آوردن ، گرما و
رطوبت چیزی را به‌عیارمخصوص
و لازم خودش در آوردن ۲ـ
کلاه گذاردن ۳ـ گول زدن ،
ریشخند کردن
tavlanmak ۱ـ قوام یا قیام‌آمدن ۲ـ
چاق شدن حیوانات ۳ـ گول
خوردن ، کلاه سرش‌رفتن
tavlı ۱ـ قوام‌آمده ۲ـ چاق شده
tavsamak ازآب وتاب افتادن یاشل
شدن کاری
tavsatmak شل کردن ، سست کردن ،
ازآب وتاب انداختن
tavsif توصیف ، تعریف ، شرح و وصف
گفتن ، توضیح وتشریح
tavsiye ۱ـ توصیه ، سفارش ۲ـ پند ،
نصیحت
tavsiyeli پارتی‌دار، سفارش‌شده، باتوصیه
tavşan خرگوش
tavşancıl نوعی عقاب که اغلب خرگوش
صید میکند
tavşancılotu نوعی علف‌یایونجه خوراك
حیوانات ازفامیل جعفری
(Heracleum)
tavşancıltaşı نوعی سنگ آهن که
سه اکسید دارد
tavşandudağı لب شکری‌مادرزادی
tavşankanı رنگ قرمز تند مانندچای
پررنگ
tavşankulağı گل سیکلمه ،بخورمریم ،
پنجه مریم (Cyclamen)
tavşanlık کنده‌کاری نجاری، منبت‌کاری
روی تخته
tavuk مرغ

tavukbalığı نوعی‌ماهی نرم‌کم‌استخوان
که‌آنرا (mezit) نیزمیگویند
tavukçu مرغ فروش ، مرغ نگهدار
tavukçuluk مرغداری، پرورش مرغ
tavukgiller حیوانات پرداراز قبیل مرغ،
طاووس ، کبك ، بوقلمون و غیره
tavukgöğsü نوعی فرنی که باشیروشکر
وگوشت سینه مرغ پخته که تکه‌تکه
کرده‌داخل آن‌میکنند درست‌میشود
tavukgötü = sigil زگیل
tavukkarası نوعی مرض چشم که در
جای کم‌نوراصلا نمی‌بیند
tavulga نوعی بید مجنون که پوست آن
در دباغی بکارمیرود
tavus طاووس
tavzif وظیفه‌دادن ، وظیفه‌مند کردن ،
مأمور کردن
tavzih توضیح دادن ، شرح وبیان کردن،
توضیح
tay کره‌اسب تاسه‌سالگی
taya = dadı دایه ، زنی که بچه دیگری
راشیر بدهد، پرستارزن که کودکان
رانگهداری میکند
taydaş دونفردوست‌یا زفیق هم‌سن، اقران
tayf طیف ، نوار رنگینی که ازتجزیه نور
خورشیدبوسیله‌منشور بلوری‌بدست
می‌آید بعلت‌تفاوت زاویه انکسار
الوان‌مختلف،مجموعه‌اشعه‌رنگینی
که‌ازتجزیه‌نورمرکب‌بدست‌می‌آید
tayfa جاشو ، ملوان ، کارگرکشتی ،ملاح
tayfun طوفان ، تندباد ،گردباد
taygeldi بچه‌اندر ، بچه‌هائی که زن بیوه
باخودبه‌خانه شوهرجدیدش میبرد
tayın جیره‌نان وغیره‌سرباز
tayin ۱ـ نشان‌دادن،تعیین ۲ـانتصاب،
تعیین‌پست یاخدمت،انتقال‌اداری
tayip ایرادگرفتن ، عیب‌گرفتن،عیبجوئی
taylak کره‌اسب بزرگ

tayyar طیار ، پرنده
tayyare=uçak طیاره ، هواپیما
tayyareci طیاره‌چی ،راننده هواپیما ، هوانورد
tayyare meydanı=havaalanı فرودگاه ، میدان طیاره
tayyetmek (قد) بیرون کردن یاحذف کردن کلمه‌ای ازمیان جمله
tayyör کت و دامن زنانه
tazallüm تظلم ، دادخواهی ، شکایت ، گریه وزاری ازظلم وجور
tazarru تضرع ، التماس
taze ۱ـ تازه ،نو ، جدید ۲ـ تروتازه در مورد خوراك یا سبزیجات یا نان وغیره ۳ـ سردماغ سلامت و سرحال ۴ـ زن جوان
tazelemek تجدیده ، نو کردن ، تازه کردن
tazelenmek تازه‌شدن، تجدید شدن
tazeleşmek جوان شدن
tazelik تروتازگی، جوانی
tazı سگ تازی ، سگ شکاری
tazılaşmak لاغر شدن، ضعیف شدن
tazim تعظیم
tazimat احترامات،عرض تعظیم
tazip معذب کردن ، عذاب دادن ، ناراحت کردن ، اذیت کردن
taziye ۱ـ سرسلامتی ۲ـ تعزیه ، عزاداری
taziz عزیزشمردن ، اعزاز واحترام
tazmin تضمین ، ضمانت ، پرداخت ضرر وخسارت
tazminat خسارت ، پرداخت خسارت ، مبلغی که بعنوان ضرر و زیان پرداخت میشود
tazyik ۱ـ تضییق، فشار،درتنگی وفشار قراردادن یاگرفتن
teadül تعادل ، معادل شدن

teakup تعاقب ، پشت‌سرهم قرارگرفتن ، همدیگر را تعقیب کردن
teali تعالی ، عالی شدن ، بالا رفتن ، ترقی کردن
teamul عادت، رسم ، آداب واصول ، چیزهائی که مورد عمل قرار میگیرند
tearuz اختلاف‌داشتن، تعارض، ضدهم‌بودن
teati دادوستد، بگیروبده، ردوبدل کردن ، تعاطی
teavün تعاون، کمك‌بهمدیگر، دستگیری، اعانت
tebaa=uyruk تبعه
tebahhur بخارشدن، تبخیرشدن ، تبخر
tebaiyet تبعیت ، متابعت کردن،پیروی ، اطاعت
tebarüz روشن شدن ، معلوم‌شدن، بروز کردن ، فاش شدن
tebarüz ettirmek روشن کردن ، توضیح دادن ، واضح کردن
tebcil تعظیم ، تکریم، بزرگ شمردن ، احترام کردن ، گرامی شمردن ، تبجیل
tebdil تبدیل ، عوض کردن، لباس یاقیافه بدلی‌یاعوضی
tebdil gezmek تبدیل قیافه، باشکل یالباس عوضی گشتن
tebeddül تبدل ،عوض شدن
tebeddülât تغییرات ، تبدیلات
tebelleş (عو)مصدع،مسلط ، دردسر
tebellüğ آگاهی،آگاه شدن،ابلاغ‌شدن ، ابلاغ
tebellür ۱ـ تبلور ۲ـ روشن‌و واضح شدن،معلوم وآشکارشدن
teber ۱ـ تبرزین درویشی ۲ـ آلتی که شبیه‌سر تبرزین است‌در کفاشی‌برای بریدن چرم بکارمیبرند
teberru تبرع ، اعانت دادن ، پول یا

مالی در راه خدادادن
teberrüken تبرکاً ، برای‌برکت، برای شگون ومیمنت
tebessüm=gülümseme تبسم
tebeşir گچ برای‌نوشتن روی تخته‌سیاه ، تباشیر
tebeyyün تبیین، آشکاروم‌بین شدن ، روشن ومعلوم شدن
tebliğat ابلاغ
tebliğ ابلاغ ،آگهی ، خبردادن
tebrik تبریك ، تهنیت
tebriye مبرا شمردن ، بری ودور داشتن ازچیزی
tebşir بشارت دادن، مژده‌دادن، تبشیر
tebyiz پاك‌نویسی ، تمیزنوشتن(تبییض)
tecahül تجاهل ، خود رابه‌نفهمی زدن، به‌نادانی تظاهرکردن
tecanüs یك جنس‌شدن،هم‌آهنگی،تجانس
tecavüz تجاوز، ازحدگذشتن
tecdit تجدید ، تازه‌کردن ، نوکردن ، ازسرگرفتن
tecedlüt تجدد ، تازگی،تازه‌شدگی ، تازه شدن، طرفدار امرتازه شدن
tecelli ۱ـ تجلی ، روشن شدن ، پیدا شدن، نمایان و معلوم شدن ۲ـ تقدیر ، مقدرات، نصیب ، قسمت
tecemmu تجمع ، جمع شدن ،گردآمدن
tecennün جنون‌آوردن ، دیوانه شدن
tecerrüt تجرد، مجردبودن، ازهرچیزی خالی وتنها وجدابودن
tecessüm تجسم ، مجسم‌شدن
tecessüs ۱ـ تجسس ،کنجکاوی ۲ـ تحقیق، رسیدگی دقیق
tecezzi تکه‌تکه شدن ، جزء جزء شدن ، ازهم‌مجزاشدن ، تجزی
tecil عقب‌انداختن ، بوقت دیرترموکول کردن (تأجیل)
tecrit تجرید، جداکردن، تك‌وتنهاکردن، مجرد نمودن
tecrübe تجربه ،آزمایش ، امتحان
tecrübeli باتجربه ، مجرب
tecrübesiz بی‌تجربه،خام
tecrübî تجربی ، تجربه‌ای ،آزمایشی
tecvit تجوید، علم طرز اداکردن حروف از مخرج در تلاوت قرآن ، علم قرائت قرآن
tecziye جزادادن، تنبیه‌کردن
techil تجهیل ، دیگری را جاهل یانادان شمردن
techiz تجهیز،آماده‌کردن ، مهیا وآماده کردن
techizat ۱-تجهیزات ۲ـ لوازم‌وادوات ۳ـ ارزاق واسلحه‌ادوات و لوازم جنگی
tedafüî تدافعی ، بمنظوردفاع ، مربوط به‌مدافعه
tedahül تداخل ، درهم داخل شدن، مداخله‌کردن
tedai یکدیگر را خواندن ،تداعی معانی
tedarik تدارك ،آماده وحاضرکردن ، مهیاکردن
tedarikli آماده،مهیا ،حاضر،باتدارك ، بااحتیاط
tedariksiz بدون تدارك ، بدون آمادگی قبلی ، بدون احتیاط
tedavi معالجه ، مداوا ، تداوی
tedavül رایج بودن ، درجریان
tedbir تدبیر، دقت وتوجه‌کردن‌در کاری، احتیاط
tedbirli مدبر ، باتدبیر ،بادقت‌واحتیاط
tedbirsiz بی‌تدبیر ، بی‌دقت ، بی‌احتیاط
tedenni تدنی، پائین‌آمدن ، پست‌شدن ، پستی
tedfin تدفین ، دفن‌کردن
tedhiş به وحشت انداختن ، ترس‌ورعب دادن ، وحشت و رعب

tefeli پارچه‌ای که خیلی سخت یا سفت بافته شده

teferrüç تفرج ، گردش ، تفریح

teferrüt میان‌اقران ممتازشدن ،منحصر به‌فرد شدن

tefessüh فاسد شدن،خراب‌شدن،پوسیدن، گندیدن

tefevvuk تفوق ، بالاشمرده شدن، برتری ، رجحان

tefevvühat فحش ، حرف بد

tefeyyüz کسب فیض کردن، فیض‌بردن ، ترقی کردن

tefhim تفهیم ، فهماندن

tefrik ۱ـ فرق گذاشتن ۲ـ تبعیض قائل شدن

tefrika ۱ـ پاورقی ،تکه‌هائی‌ازیك‌مقاله یا حکایت طولانی که روزانه در روزنامه یا مجله درمی‌آید ۲ـ نفاق ، جدائی ، تفرقه

tefriş فرش کردن ، مبله کردن ، مبل و اثاثیه درخانه‌ای گذاردن

tefrit تفریط ضدافراط، کمتربودن ازحد اعتدال

tefsir تفسیر ، معنی کلامی‌را بیان کردن، شرح وبیان‌وتوضیح

teftiş تفتیش ، بازرسی

tetiş etmek بازرسی کردن، تفتیش کردن

tegafül بی‌اعتنائی، خودرا به‌ندیدن‌زدن، محل‌نگذاشتن ، تغافل

teğelti نمد زیرزین

teğet (ریض) مماس ، تانژانت ، خط راستی که‌ازپهلوی‌خط‌منحنی عبور می‌کند وفقط در یك نقطه با آن تماس پیدا می‌کند

teğmen ستوان سوم

tehacüm تهاجم ، حمله ، هجوم ،شلوغی

tehaddüs تحدث، بوقوع‌پیوستن، حادث شدن

tedhişçi کسی که رعب ووحشت‌می‌آورد ، مرعوب کننده، تهدید و ترس نشان دهنده

tedip تأدیب ، ادب کردن، آرام و ساکت کردن

tedirgin مکدر ، داخور ، اوقات تلخ

tediye پرداخت ، تأدیه

tedricen=peyderpey تدریجاً

tedricî تدریجی

tedris تدریس ، درس دادن

tedrisat دروس ، مواد یا ساعات دروس

tedvin تدوین

tedvir گرداندن کارها، اداره کردن، راه‌بردن

teeddüp خجلت، شرمساری ، حیا

teehhür تأخیر ، دیر کرد ، معطلی ، عقب افتادگی

teemmül تأمل، تفکر،تذکر

teenni تأنی ،آرامی ، ملایمت ، با فکر وعقل واندیشه حرکت کردن

teessüf تأسف ، تأثر

teessüf etmek متأسف‌شدن ، متأثر شدن ، تأسف کردن

teessür تأثر

teessüs تأسیس یافتن ، برپاشدن

teeyyüt تأیید شدن ، درست درآمدن ، بحقیقت پیوستن

tef دف ، دایره

tefahür تفاخر ، افتخار کردن ، فخر و مبالات کردن. بخودبالیدن

tefe آلتی که‌در بافندگی‌شانه‌را نگاه‌میدارد

tefeci نزول‌خور ، رباخوار ، کسی که با نزول زیاد پول‌قرض‌میدهد

tefecilik نزول خوری ،رباخواری،عمل کسی‌که با نزول زیاد پول قرض میدهد

tefehhüm فهمیدن ،ملتفت شدن

tefekkür تفکر، فکر کردن، اندیشه کردن

tekdir تکدیر ، توبیخ ، سرزنش
tekdüzen بایك نسق راندن، بی در پی آوردن واز پی هم روان شدن کاری ، یك در یك
teke بزنر
tekebbür تکبر، کبر، غرور
tekeffül تکفل، کفیل شدن ، ضامن شدن
tekel انحصار ، اداره انحصار
tekellüf تکلف، تعارف، بیگانگی، تظاهر
tekellüm تکلم، صحبت کردن، حرف زدن
tekemmül تکمل ، کامل شدن ، تمام و کمال شدن
teker چرخ ، تکر
tekerklik سلطنت مطلقه ،مونارشی
tekerlek ۱ـ چرخ ۲ـ مدور ، گرد
tekerleme حرفهای قالبی تکراری، حرفهای متداول تکراری یا پوچ بی معنی (که غالباً در ابتدای قصه ها میآید مثل ، یکی بود یکی نبود)
tekerlemek چرخ دادن، دور گرداندن ، چرخاندن
tekerlenmek دورخوردن ، چرخیدن ، گردیدن ، وارونه شدن ، واژگون شدن
tekerli چرخ دار
tekerrür تکرار ، تکرارشدن ، تکرد
teker teker تك تك، یکی یکی، تنها تنها
tekesakalı نباتی که جوانه های آن را بجای سبزی خوردن میخورند ('Tragopogon)
tekessür تکثر ، زیاد شدن ، افزایش
tekevli یك زنه ، یك زن دار
tekevvün تکون ، خلقت ، تشکیل شدن ، بوجود آمدن
tekfin تکفین ، کفن پوشاندن، کفن کردن
tekfir تکفیر ، کافر شمردن
tekfur (قد)عنوان حاکم بیزانس درقدیم
tekil (دس) مفرد
tekin ۱ـ خالی،ساکت ۲ـ یکه ،تنها

tehalüf تخالف ، اختلاف
tehalük اشتیاق ، میل ، شوق، هوس، با کمال آرزو وعجله بسوی چیزی دویدن ، کوشش کردن باشتاب در امری (تهالك)
tehaşi تحاشی ،پرهیز ، اجتناب ، دوری کردن
tehcir وادار به هجرت کردن ، کوچانیدن ، کوچ دادن
tehdit تهدید، ترسانیدن
tehevvür عصبانیت ، اوقات تلخی ، خشم
teheyyüç تهیج ، به هیجان آمدن
tehir تأخیر
tehlike خطر ، تهلکه
tehlikeli خطرناك
tehlikesiz بی خطر
tehyiç تهییج ، بهیجان آوردن
tehzil مسخره کردن ، شوخی کردن ، استهزاء وهزل کردن
tek ۱ـ تك، تنها، یکه ۲ـ آرام ، ساکت
tekabbül تقبل ، قبول کردن
tekabül تقابل ، مقابل هم بودن ، عوض یا بدل همدیگر بودن
tekâlif (قد) مالیات ، عوارض
tekâmül تکامل، پیشرفت، کمال، ترقی
tekâmül etmek کامل شدن، عاقل شدن ، ترقی و پیشرفت کردن
tekâpu تملق ، چاپلوسی
tekâsüf تکاثف، انبوه شدن، غلیظ شدن ، زیاد جمع شدن
tekâsül تکاسل ، تنبل شدن ، شل یا کسل شدن
tekaüdiye حقوق بازنشستگی یا تقاعد
tekaüt=emekli ۱ـ بازنشسته، متقاعد ۲ـ تقاعد
tek başına به تنهائی
tekbir تکبیر
tekbir getirmek الله اکبر گفتن

teknikçi تکنیسین، مأمورفنی
tekniker تکنیسین
teknikögretim تعلیمات فنی
teknisyen تکنیسین
teknoloji علوم‌فنی، فن‌شناسی ،علم‌صنعت
tekörnek یکنواخت،استاندارد
tekparça یك پارچه ، یك تکه،
tekparmaklılar حیوانات پستاندار
مانند کرگدن که پایش یك انگشت دارد
tekrar تکرار، مکرر، مجدداً، مجدد
tekrarlamak تکرار کردن ، تجدید کردن
tekrim تکریم ، حرمت،احترام
tekrir تکریر، تجدید، تکرار کردن
teksif غلیظ وضخیم کردن، زیاد جمع‌شدن
وتوی‌هم‌رفتن، انبوه شدن،تکثیف
teksir تکثیر،زیاد کردن، اضافه کردن ، افزودن
tekstil بافندگی ، دیافته، بافت
tektanrıcı موحد، کسی که اعتقاد به خدای واحد دارد
tektanrıcılık توحد،اعتقاد به خدای یگانه
tektonik رشته‌ای از زمین شناسی مربوط به ارتباط طبقات زمین که ازهم قطع و جدا شده‌اند
tekvin تکوین ، خلقت ، بوجودآوردن ، آفریدن ، پیدایش
tekvinî تکوینی ،پیدایشی
tekzip تکذیب، دروغ شمردن، مطلبی را دروغ دانستن وانکار کردن
tel ۱ـ سیم ،کابل،مفتول ۲ـ لیف ، نسج،تار، نخ ۳ـ سیمی، مفتولی ۴ـ تورسیمی ۵ـ تلگراف
tela لایه‌ای موئی که‌درقسمت یقه‌یا سینه و سرآستین بین رویه و آستر میگذارند که پارچه صاف ومرتب بماند
telaffuz تلفظ،سخن گفتن ، بیان کردن ، ۳ـ باشگون
tekinsiz=tabu بدیمن،بدشگون، حرام
tekir ۱ـ گربه‌پلنگی که پوست بدنش‌شبیه پلنگ است ۲ ـ نوعی ماهی کوچك قرمزرنگ شبیه باربونیا (Mugil surmulletus)
tekit تأکید
tekke تکیه درویشان، خانقاه
teklemek ۱ـ نهالهای نزدیك بهم را تك‌تك و با فاصله نشاندن ۲ـ حالتی که یکی‌ازپیستونهای‌سیلندر کار نمیکند ، تك زدن شمع یا پیستون‌موتور ۳ـ(عو)گرفتگی زبان‌داشتن ، بالکنت زبان حرف زدن
teklif ۱ـ پیشنهاد ۲ـ بیگانگی، دوئیت ، غریبه بودن ، تعارف
teklif etmek پیشنهاد کردن
teklifli رسمی ، تشریفاتی ، مهمان غریبه
teklifsiz یگانگی، عدم تعارف،خودمانی
teklik ۱ـ یکی‌بودن، واحدبودن، وحدت، یگانگی ۲ـ (عو) یك لیره‌ای
tekme لگد ، پشت‌پا
tekmelemek لگد زدن
tekmil ۱ـ تکمیل،تمام کردن، کامل کردن ۲ـ تام کامل ، بی‌نقصان
tekmil haberi (نظ) را پورت نظامی بمافوق درحالت خبردار
tekmillemek تکمیل کردن ،کامل کردن ، تمام کردن
tekne ۱ـ تغارچهارگوش تخته‌ای جای خمیر ، ظرف چهارگوش تخته‌ای که در آن‌گل یا شن‌آهك درست میکنند ، ظرف تخته‌ای که درآن لباس میشویند ۲ـقایق‌یاکشتی، قفسه‌بندی یاچوب‌بندی بدنه‌اصلی کشتی
teknik ۱ـ تکنیك،فن ۲ـ فنی

ادا کردن لفظ
telâfi تلافی ، جبران ، عوض دادن
telâki تلاقی ، بهم‌رسیدن
telakki تلقی، دریافتن، برخورد، پذیرفتن
telakki etmek دریافتن ، فهمیدن، ملتفت شدن، دستگرشدن ،محسوب کردن، تلقی کردن
telâş هیجان، تلاش ، اضطراب، دستپاچگی
telâşa düşmek دستپاچه شدن ، به‌هیجان و تلاش افتادن
telâşa gelmek کاری را درحین دستپاچگی و تلاش و هیجان انجام دادن
telâşlanmak دستپاچه شدن ، به‌تلاش و هیجان افتادن، تلاش کردن
telâşlı دستپاچه ، پرهیجان و تلاش
tslâşsız خونسرد، بدون‌هیجان و اضطراب
telatin نوعی‌چرم‌ساغری محکم که بوی خوش مخصوصی دارد
telatum=dalgalanma تلاطم ، موج شدید دریا
teldolap دولابچه‌ای که‌اطراف ودرب آن ازتورسیمی ـ خته شده
telef تلف ، ازبین بردن ، نابود کردن
telefat تلفات
telefərik اطاقچه‌هوائی که ازروی سیم کابل هوائی حرکت میکند در محل‌های اسکی بازی و معادن زغال سنگ وغیره بکارمیرود
telefon تلفون ، تلفن
telefoncu تلفونچی ، مامور تلفن یا مرکز تلفن
telefonlaşmak با تلفن تماس گرفتن یاصحبت کردن ، تلفن کردن
telefotografi انتقال‌عکس‌بوسیله‌جریان الکترنیکی،عکس‌برداری ازدور
telek بال مرغ یا پرندگان، پربال‌ودم پرندگان

teleke شهپر، بزرگترین پربال مرغ یا پرنده ، شهبال
teleme نوعی پنیرشبیه‌آریشه سنگسری
telemetre دستگاهی که فاصله نقطه دور را تعیین میکند
teleoloji حکمت علل‌غائی
telepati تله‌پاتی، ارتباط فکروحسیات بین دو نفر ، انتقال فکری میان دونفراز راه دور، القاءمطلبی از راه دوربین دونفر
teleskop تلسکوپ، دوربین نجومی
televizyon تلویزیون
talezzüz تلذذ، لذت بردن
telgraf تلگراف
telgrafçı تلگراف‌چی،مأمور تلگراف
telgrafçiçeği گیاه‌گلدانی که گل‌آن یك روزه‌است و رنگهای مختلف دارد (Tradescantia)
telgrafhane تلگرافخانه
telhis تلخیص،خلاصه یا مختصر کردن کلام، ملخص کردن
telif ۱ـ تألیف،باهم‌جورآوردن یا جمع کردن، الفت دادن، باهم پیوست دادن ۲ـ تألیف کتاب ، جمع آوری و نوشتن کتاب
telifat تألیفات ، نوشتجات
tel'in تلعین، لعن یا لعنت کردن
teliz کیسه بزرگ یا جوالی که ازپارچه کنفی‌درست‌شده‌باشد ،گونی،تلیس
telkârî سیم کاری ، هرچیز تزئینی که از سیمهای نقره‌ای یا طلائی درست شده باشد
telkih تلقیح ، مایه‌کوبی
telkin تلقین، فهماندن ویاد دادن
tellâk دلاك حمام
tellâl ۱ـ دلال ۲ـ جارچی
tellâliye حق یا اجرت دلالی
tellâllık کاردلالی یا جارچی‌گری،

به چیزی خوردن ۲ـ ارتباط
یافتن ، مرابطه ، تماس
temaşa ۱ـ نظر کردن ، سیر و تماشا کردن
۲ـ تآتر، نمایش
temayül تمایل، میل، رغبت
temayüz مشخص شدن، تمایز ،بچشم
خوردن ، مشهورشدن
tembel تنبل
tembelleşmek تنبل شدن
tembellik تنبلی
tembih تنبیه ، مجازات کوچك ، بیدار
کردن،هشیار کردن ،آگاه ساختن
tembih etmek تنبیه کردن ، برحذر
کردن ،آگاه ساختن
tembul نوعی گیاه پیچ، فلفل‌سبزهندی
(Piper betle)
temcit ۱ـ تمجید ، تحسین ، تعریف
۲ـ سحری (درموقع روزه)
temdit تمدید، مدت را بیشتر کردن ،
طولانی کردن
temeddüh خودرا مدح و تمجید کردن
temeddün=uygarlık تمدن، مدنیت
temek پنجره آخور
temel پی، پایه ، اساس ، بن ، بنیان ،
بنیاد، اصل
temellenmek اساس یافتن، پی گرفتن،
بنیان یافتن
temelleşme جای گرفتن، پی گرفتن ،
محکم واستوارشدن
temelli اساسی،اصلی، همیشگی ،دائمی،
محکم
temellük تملك،صاحب شدن
temelsiz بی‌اصل، بی‌پایه، بی‌اساس،سست
temenna (قد) دست‌را بسوی سر آوردن و
اظهارادب وسلام کردن
temenni آرزو، میل، خواهش
temerküz تمرکز،دریك‌جا یا یك‌مرکز
جمع شدن

حق دلالی
tellemek ۱ـ تورسیمی‌زدن به‌پنجره
یاجای‌دیگر ۲ـ تلگراف کردن
tellendirmek سیگاریا چپق باکیف
کشیدن و دودآنرا به‌شکل لوله
خارج کردن
tellenmek ۱ـ سرعروسی که با تاج و
سیم‌های نقره‌زیاد زینت داده شده
باشد ۲ـ سیم‌کشی شدن ۳ـ
تلگراف شدن
telli سیم‌دار، سرعروسی که باسیم وگل
زینت داده شده باشد
telliturna نوعی لك‌لك که پاها و گردن
آن‌خیلی‌بلندووسط نوك‌آن‌بزرگ
وبرآمده‌است (Grus virgo)
tellür فلزی‌است سفیدرنگ مایل به‌آبی
علامت اختصاری‌آن (Te)، وزن
مخصوصش ۶/۲۵، در ۴۵۰درجه
حرارت ذوب میشود ، وقت داغ
شدن مشتعل شده‌گازخارج میکند
telmih نگاه‌کردن و اشاره‌کردن‌بسوی
چیزی، اشاره‌کردن شاعر درشعر
خودبه‌قصه‌یامثلی‌معروف یاآوردن
اصطلاح بعضی علوم‌درشعر، تلمیح
telsiz بی‌سیم ، تلگراف یا تلفن بی‌سیم
teltik نقصان ، عیب، کسری یااضافه‌ای
که به‌تمامیت‌و کامل بودن چیزی
خلل واردآورد
telve درد قهوه، مواد ته‌نشین شده‌ته‌فنجان
قهوه
telvis لوث‌کردن، کثیف‌کردن،ملوث‌کردن
tem (tema) موضوع‌اصلی ، مبحث ،
مضمون ، مطلب
temadi تمادی ، امتدادی یافتن،طولانی
شدن، ادامه داشتن
temaruz تمارض ،خودرا به‌مریضی‌زدن ،
خود را ناخوش وانمود کردن
temas ۱ـ نزدیك شدن ، لمس‌کردن ،

temerrüt تمرد، عدم اطاعت، سرپیچی، گردنکشی، نافرمانی

temessül ۱ـ مثل وشبیه چیزی شدن، مثل هم شدن ۲ـ در خود هضم شدن، جزو خود شدن

temettü تمتع، استفاده، برخورداری، بهره بردن

temevvüç=dalgalanma موج، موج زدن

temhir مهر کردن، مهر زدن

temin ۱ـ تأمین کردن، فراهم کردن ۲ـ پیدا کردن، بدست آوردن ۳ـ مطمئن کردن

temin etmek ۱ـ تأمین کردن، محکم و مطمئن کردن ۲ـ پیدا کردن ۳ـ اعتماد واطمینان دادن

teminat چیزهائی که سبب اطمینان میشود مانند ضامن، کفیل وغیره، اطمینان

teminat vermek ۱ـ خاطرجمع کردن، اعتماد و اطمینان دادن، مطمئن کردن ۲ـ ضامن دادن

temiz پاك، تمیز، نظیف

temizlemek ۱ـ تمیز کردن، پاك کردن ۲ـ نابود کردن، از بین بردن

temizlenmek ۱ـ تمیز شدن، پاك شدن ۲ـ نابود شدن. از بین رفتن ۳ـ تمام شدن یا پاك شدن قاعدگی یا عادت ماهیانه زنان

temizletmek ۱ـ پاك کردن، تمیز کردن بوسیله دیگری ۲ـ از بین بردن یا نابود کردن بوسیله دیگری

temizleyici ۱ـ تمیز کننده پاك کننده ۲ـ لباسشو، تمیز کننده یا صاحب مغازه لباسشوئی

temizlik تمیزی، پاکی، عمل پاك یا تمیز کردن، نظافت

tem zlik işleri تنظیفات، تمیز کاری، کارهای مربوط به تمیز و پاك کردن

کارهای نظافت، نظافت کاری

temkin تمکین، وقار

temkinli باوقار، موقر، با تمکین

temkinsiz بی‌وقار، بی‌دقت، بی‌تمکین

temlik به‌ملك دیگری درآوردن، فروختن، تملیك

temmuz ماه تموز، هفتمین ماه تقویم ترکی (مطابق ۱۰ تیرماه تا ۱۰ مرداد ماه)، ماه جولای

tempo ۱ـ (مو) ضرب یا ضربه‌های موسیقی، رنگ ۲ـ (مج) روش، رویه

tempo tutmak رنگ گرفتن (درموسیقی)

temren آهن سرتیز، سرنیزه یا تیر کمان، خدنگ

temrin تمرین، مشق

temriye ۱ـ خزه بری یا زمینی ۲ـ نوعی ناخوشی پوستی، خشکی و خارش پوست

temsil ۱ـ نمایش، تآتر ۲ـ نمایندگی ۳ـ شبیه یا مثل کسی یا چیزی کردن

temsilci=mümessil نماینده

temsilcilik نمایندگی

temyiz ۱ـ تمیز و تشخیص دادن، جدا کردن ۲ـ محکمه تمیز

temyiz mahkemesi محکمه تمیز

ten بدن، تن

tenafür ۱ـ تنافر، ازیکدیگر نفرت و بیزاری کردن، فرار از یکدیگر ۲ـ (ادب) نویسنده یا شاعری که چند کلمه پشت سرهم در یك جمله بیاورد که تلفظ آن ثقیل ودشوار باشد

tenakus کم شدن، نقصان یافتن

tenakuz تناقض، ضد و نقیض یکدیگر بودن

tenasüh تناسخ، عقیده باینکه روح پس از مردن شخص از کالبد او خارج شده به کالبد دیگری انتقال پیدا میکند

تناسل، توليدنسل tenasül
تناسب tenasüp
تناظر ، بهم‌نگريستن، نظير يکديگربودن tenazur
ديگ tencere
واگن مخزن‌آب يا ذغال‌که پشت سر لوکوموتيو وصل و جـزء آن ميباشد ،تندرلکوموتيو tender
تندرست ، سالم ، قوی tendürüst
تنفس،نفس کشيدن، وقت تفريح کلاس درس teneffüs
۱ـ حلبی ۲ـ پيت حلبی‌بنزين يا آب و غيره teneke
حلبی‌ساز tenekeci
تخت غسل ميت، تخته‌ای‌که روی آن تن مرده را ميشويند teneşir
۱ـ بيمارمحتضر ۲ـ محل يا انباری که تخته مرده‌شوئی را درآنجا نگاه ميدارند teneşirlik
تنوع، جوربجوربودن، گوناگون شدن tenevvü
تنور، روشن شدن ،مطلع‌شدن tenevvür
گردش ، تفريح، تفرج (تنزه) tenezzüh
تنزل، پائين‌آمدن، پست‌شدن ، تنزل قيمت tenezzül
خلوت، ساکت و بی‌سروصدا tenha
خلوت‌شدن، ساکت و بی‌سروصدا شدن tenhalaşmak
۱ـ کم وخلوت بودن ۲ـ جای‌خلوت tenhalık
تنيس ، نوعی ازتوپ بازی‌که با راکت در ميدانی‌که با تور به دو تقسيم شده بازی ميکنند tenis
تنقيه ، اماله tenkiye
برگردانيدن ، سرکوبی کردن ، تنکيل tenkil
کم‌کردن ،کسر کردن ، تنقيص tenkis
۱ـ تنقيد ، نقاط ضعف يا عيب tenkit

چيزی را شمردن ۲ـ (ادب) سنجيدن و تميز دادن عيوب و محاسن کلام يا کتاب tenkit
(قد) تنوره ، دامن‌گشادی‌که درماويش مولوی در موقع انجام آئين رقص وسماع می‌پوشند tennure
نازکترين يا تيزترين صدای خواننده مرد در موسيقی فرنگی (اپرا) ، خوانندهٔ چنين صدا tenor
تن‌پرور ، راحت طلب tenperver
اصلاحات ، نظم وترتيب‌دادن (تنسيقات) tensikat
تنسيب، تصويب ، مناسب‌شمردن tensip
چادری‌که جلويا بالای در دکان يا در وپنجره خانه‌هامی‌آويزند tente
توربافتنی tentene=dantel=dantela
نخی،تورلباس زنانه ، تور
الکل يا اتری‌که درآن ماده‌ای حل شده باشد محلول‌الکل يااتر tentür
تنتورويد tentürdiyot
۱ـ روشن‌کردن ، روشنائی دادن ۲ـ توضيح يا تشريح‌کردن tenvir
روشنائی، وسائل روشنائی tenvirat
کرم‌کدو tenya
۱ـ تنزيه ، تميز وپاک‌کردن ، ۲ـ کسی‌را ازعيب وآلايش دور کردن ،پاک وبی‌آلايش کردن tenzih
تنزيل،پائين‌آوردن، پست‌کردن tenzil
تخفيف tenzilât
باتخفيف tenzilâtlı
دولت دينی ، مذهبی teokrasi
مبنی‌بردين ومذهب teokratik
الهيات، علوم الهيات teoloji
(هن)قضيه هندسی teorem
تئوری ، نظريه teori
۱ـ فرق ، بالا ، نک ، قله ۲ـ راس ، سر ۳ـ تپه tepe
۱ـ تپه‌کوچک ۲ـ راس يا tepecik

دگمه مادگی در گل نباتات
tepedamgası = bıngıldak ملاذ ،
آبگاه سربچه نوزاد
tepegöz آدمی که پیشانی کوتاه دارد و
چشمهایش نزدیك موهای سرش
میباشد
tepeleme ۱ـ کتك کاری حسابی ۲ـ
مغلوب کردن ۳ـ کله کود، لبالب
tepelemek ۱ـ حسابی کتك زدن ،
بی‌حس کردن ۲ـ مغلوب کردن
۳ـ (مج) کشتن
tepelenmek ۱ـ کتك‌خوردن، مغلوب
شدن، (مج) کشته شدن
tepeli کاکل‌دار، طره‌دار، تاج‌دار
tepelik ۱ـ گل یازینتی که به کلاه‌میزنند
۲ـ گلکاری یا زینتی که بالای
عمارت یا مبل‌وگنجه وغیره نصب
میکنند
tepetaklak معلق ، سرنگون ، وازگون
tephir ۱ـ بخاردادن ۲ـ بخور دادن
۳ـ تبخیر کردن آب یا مایع
tephirane جائی که اشیاءرا برای
ضدعفونی کردن بخار میدهند
tepinmek ۱ـ ازروی‌عصبانیت یاهیجان
پا بزمین کوبیدن ۲ـ (مج)
رقص کردن ، پا کوبیدن
tepir غربال غله
tepirlemek غربال کردن
tepişmek ۱ـ بهم لگدپراندن ۲ـ
جست‌وخیز کردن ۳ـ باهم‌ستیزه
کردن ، بجان هم افتادن ، با هم
درجوال‌رفتن
tepke انعکاس ، رفلکس
tepki ۱ـ عکس‌العمل، واکنش ۲ـ قوت
برگرداننده ، جهش
tepkili انعکاسی ، عکس‌العملی ،چیزی
که‌باقوه‌جهش حرکت‌میکند مانند
موتورجت

tepkime عکس‌العمل ، انعکاس ، انفعال،
فعل وانفعال شیمیائی
tepkimek عکس‌العمل‌نشان‌دادن ،انفعال
tepmek ۱ـ لگدزدن، لگدپراندن ۲ـ
(مج) رد کردن، پس زدن ۳ـ
عقب‌زدن قنداق تفنگ یا توپ
۴ـ طپانیدن ، بزور طپاندن
tepremek = deprenmek تکان‌خوردن،
حرکت کردن
tepreşmek = depreşmek بحرکت
آمدن،عود کردن، برگشتن
tepsi سینی
ter عرق
terahi سستی ،شل‌شدن ، تراخی ،رخوت
آمدن
terakki ترقی
teraküm تراکم، جمع شدن ،گردآمدن،
انبوه شدن ،انباشته،متراکم شدن
terane ۱ـ (قد)ترانه،نغمه، لحن ،سرود
۲ـ (مج) تکرار مکررات ،
حرفهای‌مکرر که انسان را بستوه
می‌آورد ، قصه‌کلثوم ننه
teras ۱ـ ایوان، پشت‌بام، تراس ۲ـ
زمینی که پله‌پله میکنند بمنظور
آبیاری
teraslamak پله‌پله‌کردن زمینی برای
آبیاری یادرخت کاری
teravi نماز ۲۰ رکعتی که درماه‌رمضان
بعد ازنماز عشاء خوانده میشود،
نمازتراویح
terazi ۱ـ ترازو، میزان ۲ـ برج‌میزان
terbi ۱ـ تربیع ، حالت ماه وقتی که‌یك
ربع‌آن روشن‌ودیده میشود ۲ـ
درجلو هریك از ابیات یك غزل
دومصراع ازشعرخودآوردن وآن
را چهارمصراعی ساختن
terbiye ۱ـ تربیت، ادب ۲ـ رب‌گوجه
فرنگی که به‌آن‌آب لیمووتخم‌مرغ

اضافه میکنند برای داخل کردن
در نوعی ازسوپ ۳ـ افسار یابو

terbiyeci مربی، تربیت کننده ، متخصص تعلیم وتربیت

terbiyeli ۱ـ باادب ، باتربیت ۲ـ غذائی که به‌آن تخم‌مرغ وآبلیمو اضافه میکنند

terbiyesiz بی‌تربیت، بی‌ادب

terbıyesizlik بی‌تربیتی ، بی‌ادبی

terbiyevî تربیتی ، مربوط به‌تربیت

terbiyum فلزی‌است که علامت شیمیائی آن (Tb)، وزن اتمی آن۱۵۹/۲ میباشد ، تربیوم

tercih ترجیح ، برتری دادن،مزیت‌دادن

terci-ibent (ادب) ترجیع‌بند ، وقتی شاعرچندبیت‌شعر دربحرموافق و قافیه‌های مختلف بگوید و بعداز هربندیك بیت مکرربیاورد

tercüman مترجم ،ترجمان

tercümanlık مترجمی ، مترجم بودن

tercüman olmak ترجمان حرف یا احساسات کسی بودن یاشدن

tercüme ترجمه

tercümeihal ترجمه‌احوال،شرح زندگی، تاریخچه زندگی ، شرح‌حال

tere تره‌تیزك ، ترتیزك

tereddi پست شدن

tereddüt تردد ، شبهه ، شك

tereffü عالی شدن ، ترفیع وترقی‌یافتن

tereke ترکه ، میراث ، متروکات،ارثیه

terekküp ترکیب ، ترکیب یافتن

terelelli آدم سبك ، جلف ، سردرهوا

tere nenti تربانتین، سقز، جوهرسقز، صمغ درخت کاج

terennüm ترنم ،آوازخواندن، زمزمه کردن

teres (عو) قرمساق، دیوث

teressüp ترسب ، رسوب پیدا کردن

terettüp کاری بعهده کسی افتادن،ترتب

tereyağı کره (روغن کره)

terfi ترفیع ، ترقی کردن ، بالا رفتن

terfih ترفیه، آسایش ورفاه تأمین کردن

terfik ترفیق،رفاقت کردن ،کسی را نزد کسی باقی گذاردن برای رفاقت یاهم‌صحبتی

terhin رهن گذاردن

terhis مرخص کردن‌یاشدن‌سربازازخدمت سربازی، تمام کردن دوره خدمت وظیفه‌نظام

terilen تریلن ، نوعی پارچه مصنوعی انگلیسی

terim ۱ـ اصطلاح (ریض) هریك از جمله‌های طرفین معادله ، هریك از جملات جبری که با علامت بعلاوه یامنها جدا میشوند ۳ـ اعداد صورت یا مخرج یك کسر ۴ـ (منط)هریك‌ازجملات‌موضوع یا حکم درمنطق

terk ترك، ول کردن ، واگذاشتن

terki ترك اسب

terkibibent (ادب)وقتی که شاعرچندبند شعرموافق‌وقافیه‌های‌مختلف‌بگوید وبعد ازهربندیك بیت غیر مکرر بیاورد،ترکیب بند

terkin etmek خارج یا پاك کردن اسم ازصورت یالیست یا دفتر

terkip ۱ـ ترکیب ، مرکب کردن ، مخلوط کردن ،آمیختن چیزی با چیزدیگر ۲ـ (دس) جمع‌شدن دو اسم یا اسم و صفت

terleme عرق کردن

terlemek ۱ـ عرق کردن ۲ـ (مج)خسته شدن،کاری را به‌زحمت ودشواری انجام دادن

terletici عرق‌آور، معرق

terletmek عرق‌آوردن ، (مج) به‌تنگنا

می کند
terör ترس، وحشت، چیزی که مایه رعب وترس بشود
ters ۱ـ وارونه، برعکس، معکوس ۲ـ حرکت خشن ۳ـ فضله یاغایت یا کثافت حیوان
tersaçı (هن) زاویه متقابل براس
tersane محل‌ساختمان یا تعمیر کشتی
tersi نوعی ماهی ریز ازجنس ساردین (Clupea pontica)
tersim ترسیم، نقش
tersinmek ۱ـ رجوع کردن ، برگشتن ۲ـ لج کردن
terslemek ۱ـ اوقات تلخی کردن ، خشمگین شدن، حرف خش زدن، به کسی عصبانی شدن ۲ـ فضله انداختن یا دفع فضولات کردن حیوانات، کثافت کردن حیوان
terslenmek اوقات تلخی شنیدن ،حرف سخت و خشن یا درشت شنیدن ، دعواشنیدن
terslik عصبانیت ، اوقات‌تلخی،خشونت
tersyüz وارونه، این‌روآن‌رو، چیز برگشته یا معکوس شده ، پشت‌چیزی
tertemiz پاك وپاکیزه
tertibat ۱ـ ترتیبات ،آمادگی ، تهیه ۲ـ تدبیر
tertip ۱ـ ترتیب، ردیف ، نظم ۲ـ غرض، مقصد ، نقشه ۳ـ حروف چینی
tertipçi توطئه چین ، مغرض ، غرض کار
tertiplemek مرتب کردن ، منظم کردن، ردیف کردن ، ترتیب دادن
tertipli مرتب ، منظم ، باسلیقه ، با نظم وترتیب
tertipsiz نامنظم ، نامرتب ، بی‌ترتیب
terütaze تروتازه
terviç ترویج ، رواج دادن ، موافقت انداختن ، بزحمت و دشواری انداختن
terli عرق‌دار
terlik ۱ـ کفش‌سرپائی ۲ـعرقچین
termal محل آبهای معدنی گرم
terme نوعی ترب صحرائی
termik ماشین‌یا دستگاههائی که باسوخت ازقبیل ذغال یا نفت گرم شده‌مانند موتوریا مرکز برق که با سوخت کار کند
terminal آخرین‌ایستگاه‌یا آخرین‌مرکز وسائط نقلیه وایاب وذهاب
terminoloji اصطلاحات (علمی‌یافنی)، مجموعه اصطلاحات فن بیان اصطلاحات
termodinamik ترمو دینامیت ،شعبه‌ای ازعلم فیزیك وابسته به روابط و مناسبت بین قوه حرارت و قوه مکانیکی
termoelektrik ترموالکتریك شعبه‌ای ازعلم فیزیك وابسته به روابط و مناسبت بین قوه حرارت و قوه الکتریك
termofor کیسه‌آب گرم لاستیکی
termokimya شعبه علم شیمی،درجه حرارت حاصله‌ازترکیب شیمیائی عناصرمختلفه را تحقیق و تشریح میکنند
termometre میزان‌الحراره ، حرارت سنج
termos قمقمه یاظرفی که مایعات سرد یا گرم را بدون تغییرحرارت مدتی نگاه میدارد
termosifon ترتیبی که بواسطه‌تفاوت حرارت‌آب‌گرم و سرد جریان‌آب راتأمین میکند
termostat آلتی که حرارت را بطور خودکار در یك درجه معین حفظ

خاك‌وشن‌و گل وغیره‌حمل میکنند (تسکره)
teskin تسکین ، ساکن و آرام کردن
teslihat تسلیحات، مجهز کردن بااسلحه
te.lim ۱ــ تحویل‌دادن، بصاحبش دادن ۲ــ تسلیم ، کردن نهادن
teslim almak تحویل گرفتن
teslimat استرداد و تحویل اشیاء یا پولهائیکه ودیعه نهاده شده
t.slim (tmek (قد) تحویل دادن ، تسلیم کردن ۲ــ قبول کردن ، متقاعد شدن
tesl:miyet تسلیم بودن
teslim olmak تسلیم شدن، گردن‌نهادن
teslis ۱ــ تثلیث، بسه‌رساندن، سه‌تائی کردن ۲ــ اب‌وابن‌وروح‌القدس درعقیده مسیحی‌ها
tesmiye تسمیه ، نام‌بردن
tespih تسبیح ، سبحان‌الله گفتن به‌خدا، ذکرونیایش‌خدا
tespihağacı درختی‌است که در هندوستان ومناطق حاره‌اروپامیرویدمیوه‌اش سمی و پوستش تب بر میباشد (Melia Honig)
tespihböceği کرم‌خاکی، خرخاکی
tespit ۱ــ ثبت کردن ۲ــ تعیین کردن، معین ، مشخص کردن ، تثبیت
tesri تسریع، سرعت دادن ، تندکردن
test تست، نوعی‌امتحان
testere ارهٔ دستی
testerebalığı ماهی‌اره، نوعی کوسه
testi کوزه ، سبو
tesvit مسوده کردن، مینوت کردن
tesviye ۱ــ صاف کردن، هم‌سویه کردن ۲ــ تصفیه‌حساب، پرداخت، به‌نتیجه رساندن
tesviyeci استاد ظریف‌کار که تکه‌های فلزی را باسوهان وآلات وابزار

terzi خیاط
terzil رسوا کردن،مفتضح کردن،آبرو بردن
terzilik خیاطی، درزی گری
tesadüf تصادف ، برخورد، راست‌آمدن، مصادف شدن
tesadüfen تصادفاً
tesahup تصاحب،حمایت
tesalüp ۱ــ تصالب ، چپ راست‌آمدن دانه‌ها روی‌هم مانند صلیب ۲ــ اصلاح نژاد حیوان با جفت کردن جنس‌های‌مختلف‌صلب‌ها را،مخلوط کردن ، تصالب نژادی
tesanüt توافق، هم‌آهنگی ،همکاری ، کمك بهمدیگروتشریك مساعی
tescil تسجیل ، مسجل کردن
teselli تسلی
teselli bulmak تسلی یافتن
teselii etmek تسلی‌دادن
tesellüm تحویل گرفتن
teselsül تسلسل ، پیوستگی
tessmmüm مسموم‌شدن، مسمومیت
tesettür پوشش، حجاب، روگیری و فرارکردن زنان از مردان
teseyyüp اهمال ، تنبلی، کسالت (تثیب)
teshil تسهیل ،آسان کردن
teshin گرم کردن،حرارت دادن
teshir سحر کردن ،گول زدن
tesir تأثیر
tesirli مؤثر،پرتأثیر
tesirsiz بی‌تأثیر
tesis ۱ــ تأسیس ، برقراری، نصب ۲ــوقف
tesisat تأسیسات ، دستگاه
tesisatçı مأمورتأسیسات ،کسی‌که دستگاههای برق یا بخار وآب و غیره رانصب‌میکند
tesit تسعید ، عید مبارکی
teskere برانکارد ، زنبه‌که عملجات‌باآن

صاف میکند یا بشکل‌های مخصوص درمیاورد

tesviyeruhu آب‌تراز، ترازآبی

teşbih تشبیه، شباهت‌دادن ، شبیه کردن

teşci تشجیع، جسارت دادن، جرأت‌دادن، قویدل کردن

teşdit ۱ـ تشدید کردن ، سخت کردن ۲ـ علامت‌تشدید، شده

teşebbüs تشبث، دست‌انداختن، متوسل شدن ، اقدام

teşebbüse girmek اقدام کردن ، توسل کردن

teşekkül تشکیل شدن، تشکل،مؤسسه ، سازمان

teşekkür تشکر

teşekkür etmek تشکر کردن

teşerrüf تشرف ، مشرف شدن

teşevvüş تشوش،شلوغی،درهم‌شدن‌یا بودن

teşhir نمایش دادن، درانظارعمومی گذاردن ، سرزبانها انداختن

teşhis تشخیص

teşkil تشکیل،چیزی‌راشکل وصورت‌دادن، سازمان دادن

teşkilât تشکیلات ، سازمان

teşkilâtçı کسی که درفن سازمان و تشکیلات استاداست، مدیر خوب

teşkilâtlanmak سازمان دادن ، تشکیلات دادن

teşkilâtlı سازمانی ، سازمان‌دار، تشکیلات‌دار

teşmil تشمیل، شمول دادن

teşri تشریع ، قانونگذاری (مجلس)

teşrif تشریف

teşrifat ۱ـ تشریفات ، تعارفات ۲ـ اصلی، پروتکل معمول در وزارت خارجه،رسمیت ، تعارف

teşrifatçı ۱ـ مأمورتشریفات‌وزارت خارجه ۲ـ کسی‌که به تشریفات وتعارفات مقیداست

teşrih ۱ـ تشریح ، توضیح ، شرح‌دادن ۲ـ شرحه شرحه کردن،علم‌تشریح، کالبدشناسی

teşriî تشریعی، مربوط به‌قانونگذاری، قانونی

teşriî masuniyet مصونیت قانونی (برای وکلای مجلس)

teşrik تشریك، شریك کردن

teşriki mesai تشریك‌مساعی،همکاری

teşrinievvel=ekim (قد) تشرین‌اول، نام سابق دهمین ماه تقویم ترکی که اکنون (اکیم)می گویند

teşrinisani (قد) تشرین‌ثانی، نام سابق یازدهمین ماه تقویم ترکی که‌اکنون (کاسیم) می گویند

teşt تشت‌رختشوئی

teşvik ۱ـ تشویق، بشوق‌آوردن، ترغیب، تحریص ۲ـ تحریك‌به‌آشوب

teşvikkâr ۱ـ تشویق‌کارانه ۲ـ تحریك‌آمیز

teşviş تشویش ،آشوب، شلوغی ، مخلوط‌کردن

teşyi مشایعت

tetabuk تطابق ، مطابق وموافق شدن یا بودن

tetanos تتانوس ،کزاز

tetebbu تتبع، جستجو ، تحقیق،بررسی، مطالعه

tetik ۱ـ ماشه‌تفنگ، پاشنه تفنگ ۲ـ تردست،زودحرکت‌کننده، بیدار، هشیار

tetikte durmak حاضرباش بودن آماده بودن برای‌حرکت فوری، دست به‌ماشه تفنگ بودن

tetir ۱ـ پوست سبزگردو ۲ـ لکهٔ میوه یا سبزیجات

tetkik تدقیق، مطالعه،رسیدگی ،بررسی

tevabi همراهان، تابعین
tevafuk توافق ،موافقت
tevahhuş توحش، ترس، رعب
tevakki پرهیز،اجتناب
tevakkuf ۱ـ توقف، ایستادن،مکث کردن ۲ـ منوط،بسته به‌چیزی
tevali توالی ، پشت‌سرهم‌آمدن، پی‌در پی‌بودن
tevarüs توارث ، ازهم ارث بردن
tevarüt ۱ـ دریك‌وقت واردشدن، پی‌در پی‌هم‌آمدن ۲ـ توارد، وقت که دوشاعر بی‌خبر ازهم هرکدام شعری بگویند که از حیث لفظ و معنی مانند هم باشد
tevatür ۱ـ خبرمنتشر وشایع شده ۲ـ حدیثی‌که توسط چندین نفر نقل شده‌باشد
tevazu تواضع، فروتنی
tevazün توازن ، هموزن شدن، همسنگ شدن
tevbih توبیخ، سرزنش ،نکوهش
tevcih ۱ـ روکردن بسوی‌کسی، حرفی‌را بسوی کسی متوجه کردن ۲ـ توضیح و بیان‌کردن ۳ـ محول کردن
tevdi تودیع ، ودیعه‌گذاشتن ، سپردن
tevdiat وجوه سپرده شده یا تودیع شده به‌بانك ویانزدکسی‌امانت‌گذارده شده
teveccüh توجه، روگرداندن‌بسوی‌چیزی یاکسی،التفات‌کردن‌حرکت‌کردن بطرف‌کسی یا محلی، عنایت
tevehhüm توهم،وهم‌آوردن،متوهم شدن، خیال وگمان‌کردن
tevek تنه‌مو، تنه‌درخت‌انگور
tevekkeli تصادفی،بیخودی ،بدون‌قصد
tevekkül توکل، کارخود را بخدا واگذاشتن وبامیدخدا بودن

tevellüt تولد، زائیده شدن
tevellülü=doğumlu متولد،تولدیافته
teverrüm مسلول شدن،مرض‌سل‌گرفتن
tevessü وسعت‌پیداکردن، توسعه یافتن، وسیع‌شدن
tevessül توسل، متوسل شدن، تشبث، چیزی را وسیله قراردادن
tevettür سخت وسفت شدن دراثر کشیده شدن (مانند نخ‌یاطناب‌یا اعصاب)
tevfikan موافق‌با...، توافقاً، متوافقاً، برحسب مطابق
tevhit ۱ـ توحید، یکتاکردن ،یگانه یا واحدکردن ۲ـ خدارا واحدیا یك دانستن
tevil برگرداندن، منحرف‌کردن‌حرف یا مقصد، تفسیر
tevki توقیع، امضاء یا نشان‌گذاشتن‌روی فرمان،فرمان‌طغرائی یاامضاءشده سلطان
tevkif توقیف ، بازداشتن، حبس
tevkifhane بازداشتگاه ، توقیفگاه
tevkil دیگری را وکیل قراردادن، وکیل‌کردن‌کسی
tevlit تولید بوجودآوردن، زایاندن
tevliyet تولیت، متولی‌بودن،عهده‌داری امورواملاك موقوفه
tevrat توراة ،کتاب عهد عتیق
tevriye (ادب)درکلمه‌ای‌که چندین معنی داشته‌باشدقصدکردن‌معنی دورآن
tevsi توسیع، وسعت‌دادن ،گشادکردن، وسیع‌کردن
tevsik توثیق، باسند و وثیقه ثابت و محکم واستوارکردن
tevzi توزیع ، پخش‌کردن
tevzin توزین، وزن‌کردن ،کشیدن
teyakkuz تیقظ ، بیداری، هشیاری
teyel کوك (درخیاطی)
teyellemek کوك زدن پارچه

کوك دار، پارچه‌ای که کوك خورده باشد — teyelli

تیمم، حالتی که آب نباشد یا نتواند با آب وضوء بگیرد دو کف دست را بخاك یا خاك زدن روی دست و صورت کشیدن — teyemmüm

تأئید، قوت دادن، قوی کردن، تأکید — teyit

ماشین ضبط صوت ، تیپ — teyp

خاله — teyze

پسرخاله یا دخترخاله ، خاله‌زاده — teyzezade

۱ـ زود ، تند ، سریع ۲ـ رساله فارغ‌التحصیلی دانشگاه ، تز — tez

۱ـ تظاهر، آشکارشدن ، ظاهرشدن ۲ـ نشانه، علامت — tezahür

۱ـ تظاهرات، نمایش ۲ـ علامات، نشانه‌ها — tezahürat

تضاد ، ضد یکدیگر بودن، باهم مخالف بودن ، ناسازگاری — tezat

تزاید ، زیاد شدن — tezayüt

۱ـ تذبذب، تردد،شك وشبهه، دودله‌بودن ۲ـ شلوغی ، بدون قراربودن — tezepzüp

تاپاله خشك — tezek

تذکر ، بیادآوردن ، دریك موضوعی فکر کردن یا مذاکره کردن — tezekkür

تذلل، خود را خوارو ذلیل نشان دادن ، اظهار خواری و فروتنی کردن — tezellül

تزلزل ، لرزش،عدم ثبات، نااستواری — tezelzül

مضراب — tezene

۱ـ پیشخوان، میز کار ۲ـ دستگاه کار مانند دستگاه نجاری یا بافندگی یا قالی بافی — tezgâh

دستگاه‌دار ، کسی که روی دستگاهی کار میکند یا جلو پیشخوان مغازه یا قهوه‌خانه به مشتریان جنس نشان میدهد و رسیدگی میکند — tezgâhtar

تذهیب، آب‌طلا کاری کردن و زینت دادن اطراف نوشته یا صفحات کتاب وغیره — tezhip

۱ـ یادداشت ۲ـ اجازه‌نامه مرخصی ازمحل کار یا اداره یامدرسه یا نظام وظیفه وغیره، جواز — tezkere

تزکیه ، ازخوبیها و پاکی کسی تعریف کردن ، سابقه خوب ، پاك وتمیز کردن (مانند تزکیه نفس) — tezkiye

تند شدن ، سریع شدن — tezleşmek

تند کردن، عجله‌انداختن، تسریع کردن — tezleştirmek

تندی ، سرعت ، زودی — tezlik

ذلیل کردن ، تحقیر کردن — tezlil

حیله، خدعه ،تزویر ، مکر کردن، دوبهم زدن، دو روئی کردن — tezvir

۱ـ تزییف، پست و کوچك شمردن حقیر کردن ، خوار کردن ۲ـ مسخره کردن ، استهزاء کردن — tezyif

تزیین، زینت دادن ، آراستن، زیوردادن — tezyin

تزیینات ، نقش و نگارها — tezyinat

مربوط به‌زینت‌وزیبائی و نقش‌ونگار — tezyinî

تزیید، افزایش ، زیادکردن — tezyit

طبی ، پزشکی — tıbbî

(قد) مدرسه طب، دانشکده‌طب یا پزشکی — tıbbiye

دانشجوی طب یا پزشکی . — tıbbiyeli

۱ـ قلاب توربافی ۲ـ درفش کفاشی — tığ

تپانیدن و پر کردن ، چپاندن و پر کردن — tıka basa

تویی،سوراخ گیر، کهنه یا چوب یا تخته‌ای که بسوراخی می‌تپانند که جلوآب یا جریانی را بندآورد — tıkaç

چپانیده شده،تپانده‌شده، بندآمده — tıkalı

تمیز کردن و عوض کردن زخمها
۴ـ تیول ،اراضی و املاك دولتی
که‌درمقابل‌دریافت‌عشریه دردوره
عثمانی به سپاهیان داده می‌شد و
مقدار آن بسته به‌تعداد نظامیانی
بوده که آن سپاهی همراه خود
بجنگ میبرد

tımarhane دارالمجانین،دیوانه‌خانه

tımarhanelik مجنون ، دیوانه

tınaz توده یا کپه علف که برای تغذیه
حیوانات جمع میکنند

tıngıldama «تنگ‌تنگ»صدادرآوردن

tıngıltı صدای «تنگ‌تنگ» یا
«دلنگ‌دلونگ»

tıngır (عو)۱ـ لات، بی‌پول ، مفلس
۲ـ پول ۳ـ خالی، تهی

tıngırdama=tıngıldama صدای
«تنگ»یا «دلنگ» درآوردن

tıngırdatmak ۱ـ صدای «تنگ» یا
«دلنگ» درآوردن ۲ـ «دنگ
دونگ»یا «دلنگ دولنگ»تاریا
یك‌آلت موسیقی درآوردن

tıngırtı صدای«تنگ‌تنگ» یا «دلنگ
دلونگ»

tını تن‌صدا،آهنگ ، طنین

tınmak صدای«تن»درآوردن ، جیك‌زدن

tınmamak ۱ـ صدا درنیاوردن ،
جیك نزدن ۲ـ (عو) اهمیت
ندادن ،ککش نگزید

tınnet=tını تن‌صدا ،آهنگ ،طنین

tıp پزشکی ، طب

tıpa چوب پنبه یا هرچیزی که درشیشه را
ببندد، چیزی که باآن راه‌آب یا
سوراخی را ببندند یا بندآورند

tıpatıp عیناً ،کاملا ، شبیه‌هم ،مطابق‌هم ،
نعل‌بالنعل

tıpırdamak ۱ـ صدای‌پا ۲ـ صدای‌طپش
یاضربان‌قلب، صدای‌تك‌تك‌ساعت

tıkamak تپاندن ، چپاندن، فروبردن،
بزور داخل چیزی کردن و بند
آوردن

tıkanık بنده‌آمده،گیر کرده،تپانده شده،
چپانیده

tıkanıklık ۱ـ گیر ، بندآمدگی ، مانع
۲ـ خفقان ، تنگی نفس

tıkanmak تپانده شدن ، چپانده شدن ،
گیر کردن ، بند آمدن ، معده
پرشدن ،اشتهاکورشدن

tıkılmak پرشدن ، تپانده شدن

tıkınmak پی‌درپی‌خوردن ، توی معده
تپاندن ، بزور وپشت سرهم توی
شکم ریختن

tıkırdamak تق و توق صدا کردن (مانند
صدای بهم خوردن گردو)

tıkırtı صدای تق‌تق

tıkır tıkır مرتب، مثل ماشین، مرتباً و
بدون فاصله ، با کمال راحتی و
خوبی

tıkıştırmak ۱ـ باهم توی چیزی ریخته
شدن یا تپیدن ۲ـ با عجله‌چند
لقمه خوردن

tıkız سفت ، محکم ، با فشارپرشده ،
سخت شده

tıklım tıklım لبالب، لبریز، پر،فراوان

tıkmak بازور وفشارجادادن ، تپاندن ،
چپاندن ، توی حبس انداختن

tıknaz توپول ، چاق و کوتاه قد

tıknefes تنگ نفس ، نفس نفس زنان ،
نفس بندآمده

tıksırık عطسه‌کوچك

tıksırmak عطسه‌زدن

tık tık صدای تك‌تك یا تق‌تق

tılsım طلسم

tımar ۱ـ تیمار اسب و حیوانات دیگر
۲ـ رسیدگی‌ونگاهداری‌باغ‌ودرخت
۳ـ خدمت ورسیدگی به‌مجروح و

tıpış tıpış تاتی‌تاتی کردن بچه
tıpkı عیناً ، مطابق
tıpkıbasım چاپ‌افست
tırabzan نرده‌پلکان ، دست‌انداز پله‌های چرخی
tıraş تراش، تراش‌یا اصلاح‌موی سر یا بدن
tıraş etmek ۱ـ تراشیدن سروصورت و غیره ۲ـ(عو) پرچانگی کردن، پرحرفی وروده درازی کردن
tıraşçı پرحرف،روده‌دراز ، پرچانه
tıraşlı ۱ـ تراشیده شده ، اصلاح شده ۲ـ اصلاح نشده، صورت نتراشیده
tıraşsız ۱ـ بدون‌اصلاح، صورت‌تراشیده ۲ـ نتراشیده(سنگ‌یا تخته‌وغیره)
tırık tırak صدای «ترق‌تروق» (مثل صدای تخته نرد)
tırıl ۱ـ لخت، عور ۲ـ بی‌پول، مفلس
tırıs نوعی راه‌رفتن‌اسب، یورغه،یورتمه، طرزچپ وراست راه‌رفتن اسب که زیادتکان میدهد
tırkas کلون یا کلندآهنی یا تخته‌ای که پشت درب را با آن‌محکم میبندند
tırmalamak ۱ـ چنگ‌کشیدن ، پنگول کشیدن ، با ناخن چنگ زدن
tırmananlar پرندگان چنگ‌دار یا قلاب‌دار مانند طوطی ،دارکوب، مرغ حق که‌چنگ خودرا به‌درخت گیرداده بالا میروند
tırmanmak بالارفتن باکمك ناخن یا چنگال ، خزیدن به‌بالا بکوه یا درخت، بالارفتن
tırmık ۱ـ جای‌چنگ یا ناخن که دربدن‌یا صورت‌باقی میماند ۲ـ شن‌کش، چنگال شن‌کش
tırmıklamak ۱ـ شن‌کش سنگ و کلوخ یا شن باغچه را جمع کردن وپاك کردن ۲ـ پنگول کشیدن، چنگ کشیدن

tırnak ناخن ، چنگ ، چنگال ، چنگك
tırnakçı (عو)جیب‌بر
tırnaklamak پنگول یا پنجول کشیدن ، چنگ کشیدن یا زدن
tırnaksı سبیه ناخن ، ناخن‌وار
tırpan ۱ـ نوعی‌داس بزرگ‌که دارای دسته طویل است ۲ـ طرز زدن پشت‌پا به‌ساق طرف مقابل در فن کشتی‌گیری ۳ـ درو ، همه را ازپادرآوردن، یغماوغارت کردن، ازپای درآوردن
tırpana نوعی ماهی درشت و دراز (Raja batis)
tırpancı دروگر باداس‌دسته‌بلند،داس‌دار
tırpanlamak ۱ـ دروکردن، باداس دسته بلندچیدن ۲ـ(مج) ازبین‌بردن چیزی ، نیست ونابودکردن
tırtık کنده ، پاره ، بریده ، رفته (کنار چیزی)
tırtıkçı (عو) جیب‌بر
tırtıklamak (عو) زدن ، دزدیدن جیب‌بری کردن
tırtıklı چیزی‌که کنار یا اطرافش پاره ، کنده،زده، بریده یا رفتگی‌داشته باشد
tırtıl ۱ـ کرم درخت ،کرم ، کرم صدپا ۲ـ گلدوزی‌زنجیری‌اطراف‌پارچه ۳ـ زنجیره یا بریده بریدگیهای دور پول فلزی ۴ـ نوار فلزی زنجیری دورچرخ‌تانك
tırtıllanmak حمله و هجوم‌آوردن حشرات مضر (کرم درختی) به درختها، کرم‌افتادن درخت
tırtıllı پول‌فلزی یا هرچیزی‌که اطرافش بریده بریدگیهائی بشکل زنجیر داشته‌باشد،زنجیره‌ای،زنجیره‌دار
tırtılsı درخت بید مجنون ، تبریزی یا گلهای آنها که بشکل زنجیره

۱ـ روباه ۲ـ(مج)موذی، زرنگ، حیله‌گر tilki
۱ـ گیاهی است که در طبابت بکارمیرود (Erigeron) tilkikuyruğu
۲ـنوعی انگورخوشه بلند ۳ـ نوعی حرکت درفن کشتی‌گیری
زرنگ شدن، موذی شدن، حیله‌گر شدن، روباه شدن tilkileşmek
(قد) تلمیذ ، شاگرد tilmiz=çömez
طبل یا نقاره ارکستر فرنگی timbal
تمساح ،نهنگ(Crocodilus) timsah
مثال ، شبیه ، نمونه، تمثال timsal
غده‌لنفاوی، طموس که بین‌استخوان سرسینه وحنجره موجود است در نوزادان فعالیت ندارد باپیشرفت سن بتدریج فعال میشود timüs
نوعی ماهی لذیذشبیه ماهی دورنا (Tinca،tinca) tinka
روح ، معنا tin
روحانی، معنوی tinsel
تیپ، نوع، نمونه tip
گردباد مخلوط با برف، طوفان برفی tipi
شبیه ، نمونه‌ای tipik
برف و طوفانی شدن هوا tipilemek
صنعت چاپ tipogrofya=basımcılık
حرف طولانی یك هنرپیشه که‌درصحنه تآتردریك وهله میگوید ، اطناب کلام tirat
عدد چاپ مجله یا روزنامه tiraj
حکومت‌مستبد، ظالم، فرمانروای‌ظالم tiran
سربطری بازکن ، پیچ چوب پنبه‌کش‌سربطری tirbuşon
۱ـ نخ پنبه‌ای ۲. علامت (ـ) که در نوشتن بکار میرود ، علامت «تیره» tire
۱ـ (مج) کارراه‌انداز، ماهر ، هنرمند ۲ـ (مج) شیك پوش ، خوش‌لباس tirendaz

میباشد
نوعی حشره شبیه زنبور که کرمهای درختی مضر را میخورد (Ichneumon) tırtır
سکوت ، سوت‌کور tıs
صدای «فف» که گربه‌یاغاراز‌خود درمیاورد کردن tıslamak
طینت، خوی ، سرشت ، خلقت tıynet
۱ـ طریقت تجانی ، نام‌طریقت و پیروان طریقتی است که در شمال افریقا تأسیس شده و در ترکیه بخصوص‌دراطراف‌آنکارا‌موجودند Ticanî
۲ـ (مج) متعصب ، مرتجع
بازرگانی، تجارت ticaret
تجارتخانه ticarethane
بازرگانی ، تجارتی،تجاری ticarî
نوعی فن چاپ که قالب صفحات آن مسی‌وبرای چاپ رنگی‌بکار میرود tifdurk
حصبه، مطبقه tifo
۱ـ پشم مخصوص بزآنکارا (انقره) tiftik
۲ـ بزآنکارا (آنقره) که دارای پشم مخصوص نرم ودرازی است
ریش‌ریش شدن، نخ‌نما شدن قالی وپارچه tiftiklenmek
تیفوس ، محرقه tifüs
رعشه تکان یا حرکات غیرارادی که‌در عضلات سروصورت‌یا دهان و چشم پیدامیشود tik
۱ـگوشت تکه تکه شده، خرده نان ۲ـ لقمه ، تکه،پارچه tike
مشمئز کننده، چندش‌آورنده، متهوع tiksindirici
مشمئزشدن ، چندش شدن ، دل بهم‌خوردن ، نفرت‌کردن tiksinmek
نفرت ، تنفر tiksinti
تلاوت ، خواندن‌کتاب ، قرائت قرآن یاآیات الهی دیگر tilâvet

tirfil یونجه صحرائی
tirfillenmek پرز یا نخهای شبیه حوله که ریخته شود، پرز رفتن یا خراب شدن
tirildemek=titremek لرزیدن
tiril tiril ۱ــ مثل بید لرزیدن ۲ــ پارچه تمیز یا ظریف که مثل موج آب بچشم میخورد
tirit ترید ، نان که در آبگوشت خرد میکنند ، نوعی سوپ گوشت که نان سرخ کرده در آن میریزند
tiritleşmek بیرو یا تال شدن
tiriz ۱ــ تریز ، پارچه باریکی که به پائین دامن یا پشت دامن لباس اضافه میشود ۲ــ تخته باریك کم پهنا
tiroit غده تیروئید
tirpit, tirpidin, tirpiil نوعی کج بیل کوچك باغبانی
tirşe ۱ــ رنگ بین سبز و آبی ۲ــ پارشمن، نوعی کاغذ که درقدیم از پوست نازك درست میکرده اند
tiryak ریاك
tiryakî معتاد، عادت کرده
titan تیتان، جسمی است بسیط سیاه رنگ شبیه به سیلیس و فلع که در حرارت ۱۸۰۰ درجه ذوب میشود ، وزن مخصوص آن ۴/۵ و علامت شیمیائی آن (Ti) میباشد
titiz ۱ــ با دقت ، حساس ، دقیق ۲ــ وسواسی
titizlenmek حساسیت نشان دادن، زیاد دقیق شدن
titizlik دقت ، حساسیت ، دقیق بودن
titrek لرزان ، لرزنده ، لرزه دار
titremek ۱ــ لرزیدن ، تکان خوردن ۲ــ ترسیدن زیاد
titreşim (فیز) لرزش، اهتزاز
titreşmek بخود لرزیدن
titretmek ۱ــ لرزاندن ۲ــ ترساندن

t yatro تآتر، نمایش
tiyatrocu هنرپیشهٔ تآتر
tiyatroculuk هنرپیشگی تآتر
tiz صدا یا لحن نازك یا تیز و طولانی
toğrul نوعی عقاب یا باز وحشی
tohum ۱ــ تخم گیاه بذر ، دانه ۲ــ تخم حیوان
tohumlamak القاح ماده نری با وسائل مصنوعی به حیوان ماده
tohumlanmak تخم درآوردن یا تخم گذاشتن گیاه
tohumlu ۱ــ تخم دار ۲ــ گیاهی که تخم آن کاشته میشود
tohumluk گیاه تخمی، گیاهی که برای گرفتن تخم آن را باقی میگذارند
tok ۱ــ سیر (خلاف گرسنه) ۲ــ پارچهٔ صفت بافته شده
toka ۱ــ چنگ کمربند یا کفش ، گل روی کفش ۲ــ دست دادن
toka etmek ۱ــ دست دادن ۲ــ(عو) پول در کف کسی گذاردن، پول دادن
tokaç تخماق جامه شوئی تخماق جامه شوئی، تخماق چوبی که روی لباس وغیره میکوبند برای شسته و تمیز شدن آن
tokalaşmak بهم دست دادن
tokat سیلی ، چك
tokatlamak سیلی زدن، چك زدن
tokatlanmak سیلی خوردن، چك خوردن
toklu بره یکساله
tokluk سیری ، سیر بودن
tokmak ۱ــ تخماق، چکش بزرگ چوبی ۲ــ کوبه در ، چکش در ، توپی آهنی که روی درب نصب می کنند که با آن درب میزنند
tokmakçı (عو فاسق، مردی که رفیق نامشروع زنی باشد
toksin زهر یا سمی که از میکروبها حاصل میشود

tokurcun=dokurcun خرمن ، کپه ، تودهٔ علف یا محصول

tokurdamak غل‌غل کردن، صدائی که‌از جوشیدن و خارج شدن حباب هوا از توی آب‌شنیده میشود

tokuş (değiş tokuş) عوض بدل(این کلمه تنها مورد استعمال ندارد)

tokuşmak شاخ‌بشاخ شدن، بهم افتادن، باهم تصادم کردن ، بهم‌خوردن

tokuşturmak ۱ــ شاخ‌بشاخ انداختن قوچ‌ها ۲ــ (مج) دونفررا بجان‌هم انداختن ، دعوا انداختن ۳ــ دوچیزرا بهم کوبیدن

tolerans=hoşgörü ۱ــ تسامح ، مسامحه ، عدم تعصب ۲ــ تفاوت دراندازه(درمورد چیزهای‌دقیق)

tolga (tulga) نوعی کلاه فلزی که در قدیم در موقع جنگ بـر سر میگذاردند، کلاه‌خود قدیمی

tolüen هیدروکاربوری که در قطران زغال‌سنگ همراه‌بابنزین موجود است ،تلوئن

tomak ۱ــ توپ چوبی ، توپوز، گرز ، چماق ، کوپال ۲ــ نوعی چکمهٔ ضخیم وسنگین

tomar ۱ــ طومار (تومار) ۲ــ چوبی‌که سرآن فرچه‌داردوبرای‌پاك‌کردن داخل‌لولهٔ توپ بکارمیرود

tombak مخلوطمس و روی ، برنج

tombala بازی‌تومبالا یالوتو، نوعی‌بازی است‌که تکه‌های‌چوبی‌بشکل‌بشکه کوچك نمره‌دار از توی کیسه درآورده روی مقوای نمره‌دار میگذارند که هرکس‌زودتر نمره‌ها را پرکند برنده میشود

tombalak گرد مثل توپ، توپی

tombaz ۱ــ نوعی قایق‌که ته‌آن پهن و صاف‌است روی‌نهرها ورودخانه‌ها کارمیکند ۲ــ دوبه‌ای‌که روی آب ثابت می‌ماند و روی‌آنها پل یا جسر کارگذارده‌میشود

tombul چاقالو ، چاق وچله ، توپول موپول ، کوپول موپول

tomruk ۱ــ تنه درخت که‌ازآن‌تخته یا الوار بریده‌میشود ۲ــ غنچه‌گل که‌هنوزبازنشده ۳ــ کند ۴ــ (قد)حبس، زندان ۵ــ چوب‌یا سنگهای بزرگ‌که بشکل مکعب میباشند

tomurcuk غنچه‌کوچك، بن‌نهال‌یا‌نبات

tomurcuklanmak بن‌زدن،غنچه‌کردن

ton ۱ــ تن، یك‌هزارکیلووزن ۲ــ آهنگ ، وزن صدا فرقهای بین صدای‌بم و زیر

tonaj ظرفیت وزن، مقدارظرفیت یك وسیله نقلیه برحسب‌تن

tonbalığı=orkinos نوعی‌ماهی‌بزرگ که ازگوشت‌آن‌کنسرو تن درست میشود

tonga تله، گیر

tongaya düşmek یا basmak (عو) به‌تله افتادن ،گیرافتادن

tonilato ظرفیت بارگیری کشتی ،مقدار تن ظرفیت‌کشتی

tonos طاق‌گنبد ، طاقی که بشکل‌گنبد ساخته شده‌باشد

tonton مامان ، مامانی ، به بچه‌ها یا بکسی که‌انسان‌خیلی خوشش‌بیاید گفته‌میشود بیشتر به‌بچه‌های کوچك دوست داشتی گفته میشود ، کوپول موپول

top ۱ــ هرچیز کروی‌شکل ۲ــ توپ‌بازی ۳ــ توپ جنگی ۴ــ توپی‌چرخ ۵ــ توپ پارچه ۶ــ جمعاً یکجا رویهمرفته

topça ماژالاق، فرفره‌چوبی دستی که

toplam جمع، مجموع
toplama جمع کردن ، جمع‌بندی
toplamak ۱ـ جمع بستن حساب ۲ـ جمع کردن چیزی ۳ـ جمع‌شدن (چرك) ۴ـ چیدن (گل) ۵ـ چیزی‌را جمع کردن جمع وجور کردن، جمعآوری کردن
toplanmak دورهم جمع شدن ، گرد آمدن، جلسه کردن، خودرا جمع وجور کردن، جمع‌شدن
toplantı جلسه،مجلس، ضیافت، جمع شدن اشخاص دورهم
toplardamar سیاهرگ ، ورید
toplaşmak جمع شدن، گردآمدن
toplatmak جمع کردن توسط دیگری، جمعآوری کردن
toplu ۱ـ دستجمعی ۲ـ چیزی که توپی دارد ۳ـ دورهم جمع‌شده ۴ـ جمع‌وجور،مرتب ۵ـ چاق
topluca ۱ـ باهمدیگر، دستجمعی ۲ـ کمی چاق
topluiğne سوزن ته گرد
topluluk اجتماع، جمعیت ، جماعت
toplum اجتماع ، انجمن ، مجمع، جامعه، مردم
toplumbilim علم‌الاجتماع،سوسیولوژی
toplumuc سوسیالیست
toplumculuk سوسیالیسم
toplumlaştırmak ملی کردن ، مال یا ملك شخصی را بتصرف ملت یا دولت درآوردن، اجتماع کردن
toplumsal اجتماعی، عمومی
topografya نقشه‌کشی یا نقشه‌برداری ازاماکن یا شهرها
toprak خاك، خشکی، زمین، اراضی، کشور
topraklamak با خاك پوشاندن
topraklandırmak صاحب‌زمین کردن ، به‌زمین یا اراضی‌رساندن،صاحب

بشکل مخروطی میباشد به‌آن نخ پیچیده‌باضرب‌روی زمین‌انداخته میچرخانند
topak ۱- زوالهٔخمیر ۲ـیك‌تکه کروی ازچیزی ۳ـبرآمدگی‌پشت‌پای حیوانات که شبیه‌پاشنه است ۴- دربعضی از نواحی جنوب ترکیه به‌قدح یا بطری نیز گفته‌میشود.
topal لنگ ، چلاق
topalak گیاهی ازفامیل عناب که از برگهای‌آن‌رنگ‌سبز بدست‌می‌آید (Rhamnus chlorophorus globosus)
topallamak لنگیدن
topallık لنگی، لنگ بودن
toparlak ۱ـ گردیا گلوله‌ای، کروی‌شکل، کروی ۲ـ (نظ)ارابه‌ای که‌در آن موادجنگی حمل میکنند
toparlamak جمع و جور کردن ، گرد آوردن ، مرتب کردن
toparlanmak ۱ـجمع‌وجورشدن ۲ـ بعدازمریضی‌بخود آمدن وخود را جمع کردن ، قدری بهتر شدن ، بهبودی یافتن
topatan نوعی خرنزه که رنگ زرد و خوش دارد
topaz یاقوت‌زرد،زبرجد هندی‌نوعی‌سنگ جواهر که از ترکیب سلیکات آلمونیوم وفلوئورین حاصل شده
topçeker ۱ـ کشتی کوچك جنگی که توپ حمل میکند ۲ـ حیوانی که توپ حمل میکند
topçu ۱ـ توپچی ۲ـ به‌بچه‌ای که در کلاسش مانده بعنوان ریشخند و مسخره میگویند
topla چنگال سه‌شاخه دسته‌دار برای خرمن‌باد دادن، چنگال‌بادافشان
toplaç کلکتور، دینام

ملك كردن
toprakli ۱ـ خاکی ، خاك‌دار ۲ـ صاحب زمین یا اراضی
topraksız بدون زمین، بدون‌اراضی‌یاملك
toptan بطورعمده ، یك‌جا ، همه‌باهم
toptancı تاجرعمده‌فروش، عمده‌فروشی
toptancılık عمده فروشی
topuk پاشنه‌پا، پاشنه‌کفش
topuklu پاشنه‌دار
topur پوست خارجی‌بلوط که‌خارداراست
topuz ۱ـ توپز، چماق بزرگ سرگرد ۲ـ موی جمع‌شده پشت‌سرخانمها
tor ۱ـ تور ۲ـ غریبه، بیگانه
torak توده هیزم که برای زغال کردن کودمیکنند
torman چاق وچله (پسربچه یا حیوان رموی وحشی)
torba ۱ـ توبره ۲ـ کیسه ۳ـ کیسه خصیه
torik ماهی پالاموت بزرگ (دوساله)
torlak ۱ـجوان‌هرزه‌و بی‌دست‌وپا یاناشی ۲ـ حیوان رمو
torluk ناشی‌گری ، بی‌دست وپائی ، ناشی‌بودن
torna چرخ خراطی ، دستگاه یا چرخ تراش فلزات
tornacı تراش‌کار، خراط
tornacılık تراشکاری ، خراطی
tornado گردبادشدیدی که درسواحل افریقای غربی میوزد
tornavida آچار پیچ‌گوشتی
tornistan ۱ـ گردش وارونه پروانه کشتی موقع عقب زدن ۲ـ این روآن رو کردن ، برگرداندن پارچه لباس ، وارونه‌کردن
tornistan etmek ۱ـ عقب‌زدن کشتی، واروکار کردن‌پروانه کشتی ۲ـ برگرداندن رویه‌لباس ۳ـعقب زدن، جا زدن، رجوع کردن
torpido کشتی اژدرانداز کوچك وسریع السیرجنگی
torpil ۱ـ بمب یا مین یا اژدرکه درزیر آب کارمیگذارند یا رها میکنند برای غرق کشتی‌های دشمن ۲ـ (مج) پارتی ، پشت یا حامی و متنفذقوی
torpilbalığı نوعی ماهی که بچه میزاید و باخارج کردن اشعه الکتریکی ازقسمت سر سایرماهیها را هلاك میکند،شبیه‌ماهی (ترپانا)میباشد (Raia torpedo)
torpillemek اژدر یا مین انداختن
tortop کاملاگرد یاکروی
tortu ۱ـ درد، لرد، رسوب، لای ۲ـ پست مانده ته‌مانده مال پست
tortul رسوبات سخت شده‌که بمرور زمان ازگل و لای ومواد ته‌نشین شده بوجود میآید مانند کالکرها یا سنگهای آهکی
torun نوه ، نواده
toryum فلزی است برنگ سرب‌دارای وزن اتمی ۲۳۲ وزن مخصوص ۱۲/۶ علامت شیمیائی(Th) در هوای‌آزاد فاسد نمیشود
tos کله زدن، شاخ زدن حیوانات
tosbağa=kaplumbağa لاك‌پشت ، سنگ‌پشت، کاسه‌پشت
toslamak کله‌زدن ، شاخ‌زدن، کشتی که از طرف سربجائی بخورد ، (عو) بی‌جهت‌پول‌دادن، تیغ‌خوردن
toslaşmak شاخ به‌شاخ شدن ، بهمدیگر کله زدن
tost تست، نانی که میان‌آن کره یا پنیریا کالباس گذاشته‌بین‌دوصفحه فلزی داغ میگذارند و برای خوردن برشته میکنند، نان تست کن

چاق وچله، چاق و tostoparlak
گوشتالود کوتاه. کوبول موپول
گوسالهنزاختهشده tosun
بچهنوزادکه ازحد معمولی tosuncuk
چاقتر باشد
شاخ زدن، کله زدن tos vurmak
افراطی،حکومت یافرمانروائی totaliter
که همه اختیارات را تنهادردست
خود نگاهداشته باشد ، مستبد
حیوان یاچیزدیگری که جماعات totem
ابتدائی از قدیم تصور میکردند
توسط آن بوجود آمده یا باکمك
آن بزندگی و سعادت رسیدهاند
لذا آنرا باشکون یا مقدس شمرده
علامت مخصوص ملی خود قرار
میدادند مانند ترکهای قدیم که
معتقد بودند یك گرگ خاکستری
رنگ (بزقورت) درآسیای وسطی
بآنها راه نشان داده سبب نجات
آنها گردیده است لذا عکس و
مجسمه آنرامقدس و متیمن شمرده
آنرا علامت مخصوص ملی خود
قرارداده اند
۱ـ آدم بیتجربه ناشی ۲ـ نام نوعی toy
پرنده یامرغ شکاری است که دارای
پاهای بلند و پرهای سرخ یا زرد
است وگوشت خوراکی لذیذی دارد
۳ـ (قد) مهمانی، ضیافت
نوعی مرغ سرخ رنگ شکاری بزرگ toydan
چکاوك، چکاوه (Alanda) toygar
ناشی بودن، بیدست وپائی ، toyluk
بیتجربگی
سم حیوانات (مانند اسب والاغ) toynak
گرد، پودر، گردوخاك، هرچیزی که toz
مثل گرد نرم باشد
۱- ذره ، دانههای گرد ۲ـ جای tozan
پر گرد وخاك
گرد شدن، نرم وبحالت گرد tozarmak

درآوردن
گرد و خاکیشدن، گردبلند tozlanmak
شدن ، گرددارشدن
۱ـ گرد شدن ، بحالت گرد tozlaşma
درآوردن ۲-گردافشانی، تلقیح
نبات وقتی که گرد نرروی عنصر
ماده آن توسط باد یا حشرات
میںنشیند
گرد شدن، بحالت گرد tozlaşmak
درآوردن، بودرشدن
گردی ، گردوخاکی tozlu
گتر،روکفشی ، پارچهای که در tozluk
سابق روی غوزك یا بالای کفش
میبستند
گردش و tozmak (gezmek tozmak)
تفریح، تفرج
صورتی کمرنگ،صورتیباز tozpembe
گرد صابون tozsabun
شکر tozşeker
خاك پسدادن، گرد وخاك tozumak
بلندشدن ازچیزی
گردکردن، گرد وخاك بلند tozutmak
کردن، گرد وخاك درآوردن
تهمت، افتراء، آنچه کسی بآن töhmet
متهمشود
متهم، تهمت زده شده töhmetli
سکندری رفتن، بهچیزی tökezlemek
گیر کردن وباکله پائین آمدن ،
زمین خوردن
تنباکو tömbeki
رسم وعادت ، خو، اخلاق، دأب töre
جشن ، مراسم رسمی ،آئین مذهبی tören
مربوط بهرسم وعادت ودأب töresel
سوهان törpü
سائیدن با سوهان، törpülemek
سوهان کردن یا زدن
سوهان زده شده، سائیده شده törpülü
باسوهان

ندائی که به‌حیوان زده میشود برای tös
برگرداندن آن‌ها مثل «هوی»
حیوان راعقب‌عقب زدن töskürtmek
توبه tövbe
توبه کار، توبه کرده، تائب tövbekâr
توبه کرده tövbeli
اصل ، جوهر، اساس töz
رانندگی ، عبورومرور ،آمدورفت trafik
بارومسافر، ایاب و ذهاب وسائط
نقلیه
تراخم، نوعی مرض‌چشم trahom
فاجعه،نمایش حزن‌آور،نمایش trajedi
مصیبت و بدبختی، تراژدی
مربوط به‌تراژدی ، الیم، فجیع ، trajik
غمناك ،حزن‌آور
تیره حیوانات مفصل‌دار trakeliler
(مانند ملخ‌وعنکبوت) که دارای
آلت تنفس لوله‌ای یا خرخره‌ای
هستند
سنگهای آتشفشانی‌ازجنس‌فلدسپات trakit
تراکتور traktör
نوعی ماهی‌ازجنس لورك که trakunya
گوشت لذیذی دارد بالهای آن
خارداروسمی میباشد
عوض بدل، مبادله trampa
مبادله کردن، تعویض trampa etmek
کردن
طبل کوچك که با دوچوب trampet
می نوازند
درمحل‌های شنایاحوض‌آب tramplen
تخته‌ای که وسط آن و یکطرفش
ثابت طرف دیگرش مرتجع است
روی‌آن ایستاده‌بالنگرداندن‌توی
آب می‌پرند
ترامواى tramvay
نوعی ماهی که پولك‌های آن trança
تیره‌رنگ وگوشت‌سفید و لذیذی
دارد

انتقال، نقل وانتقال transfer
ترانسفورماتور transformatör
ترانزیستور transistor
ترانزیت transit
طرزنوشتن کلمات و transkripsiyon
حروف و حرکات بوسیله علائم و
اشارات‌مخصوصه‌برای‌اینکه‌آسان
وصحیح خوانده شود
تراپز، آلت ورزش‌یاتابی که‌انتهای trapez
دوطناب‌آن به چوب گردی متصل
باشد
تراورس، تخته‌هائی که زیرریل travers
آهن میگذارند
سلیکات‌طبیعی که درآن ماکنزی tremolit
کلسیم وآهن و آلمونیوم موجود
میباشد
قطار، ترن tren
پالتوبارانی trençkot
سکوهائی که دراستادیوم‌و جاهای tribün
روباز میباشد برای نشستن
تماشاچیان مسابقات اسب‌دوانی ،
فوتبال وغیره
مثلثات trigonometri
پارچه‌پشمی‌بافته شده، لباس‌بافتنی triko
نوعی کرم روده trikosefal
کاربافندگی trikotaj
کسی که‌به‌کارهای کشباف یا trikotajcı
بافندگی مشغول است
یکهزارمیلیارد، ترلیون trilyon
تریشین، کرم تریشین که درگوشت trişin
نه‌پخته خام خوك یافت میشود
تریتیوم ، هیدرژن سه‌تاکه tritium
علامت‌آن (T)میباشد
هسته اتمی که ازدونوترون ویك triton
پروتون بدست میاید
(مو)مجموع‌سه شخص، قطعه‌موسیقی triyo
سه‌قسمتی، سه‌تائی
اتوبوسی که بوسیله قوه برق troleybüs

tuğamiral (نظ) دریادار(سرتیپ در قوای بحری)
tuğbay (نظ) سرهنگ (سرهنگ ارشد که فرمانده تیپ باشد)
tuğgeneral (نظ) سرتیپ
tuğla آجر
tuğlacı آجرپز، آجرفروش
tuğra طغرا ، چند خط میخی تودرتو که اسم شخص در ضمن آن گنجانیده شود بیشتر در روی مسکوکات یا مهر اسم نقش میکنند
tuğrakeş درزمان عثمانی قدیم کسی که بالای کاغذها مکتوبات طغرا میگذاشت
tuğyan ۱ــ طغیان ، بالاآمدن آب دریا یا رودخانه ۲ــ تجاوز ، گردنکشی ، گستاخی
tuh تف، تفو
tuhaf ۱ــ عجیب، غریب ۲ــ مضحك، فکاهی ، خنده‌دار ۳ــ بی‌معنی، بی‌مناسبت
tuhafiye خرازی
tuhafiyeci خرازی‌فروش
tuhafiyecilik خرازی فروشی
tuhaflaşmak عجیب وغریب‌شدن،عوض شدن
tuhaflık عجیب بودن
tul ۱ــ طول ، درازی ۲ــ طول جغرافیائی، نهف‌النهار
tulânî طولانی
tulu طلوع
tuluat بازی‌نمایشگر تآتر که موضوعی را بدون استفاده از اثر تآتر حفظ نمیکند فقط روی‌قریحه شخصی و تخیل فی‌البدیهه در صحنه صحبت وبازی‌میکند
tuluatçı بازیگرصحنه که بطرز بالابازی میکند
tuluk خیك (پنیریاکره)

حرکت میکند جریان الکتریك ازسیم‌برق هوائی بشاخکهای نصب شده بالای اتوبوس وارد میشود، تریلی‌بوس
trombon نوعی‌شیپوربرنجی‌مرکب از دولوله‌خمیده که با نفس‌زده‌میشود
trompet ترمپت، نوعی شیپورپرده‌ای که دردارکستر جامیگیرد
tropika مدارجغرافیائی بفاصله ۲۳درجه و۲۷دقیقه‌شمال‌یاجنوب خط‌استوا
tropikal نواحی گرمسیر، منطقه‌حاره
tropizm نمو یا ترقی‌عضوی‌درجهت‌معینی درتحت نفوذ اثرخارجی ازقبیل نور وحرارت
troposfer اولین‌طبقه هوای جو که بقطر ۱۱ کیلومتر دور کره زمین را احاطه میکند
trotuvar=kaldırım پیاده‌رو
tröst تراست، همدستی‌یا شرکت چندین کمپانی بزرگ که برای انحصار اجناس‌که قیمت‌آن را در کنترل خود داشته‌باشندتشکیل میشود
truakar کت بلند زنانه
trup دسته یاگروپ بازیکنان‌تآترسیار
tu=tuh تف، تفوا
Tuba طوبی ، نام‌درختی که معتقدند در جنت میباشد که ریشه‌آن در بالا وشاخها بطرف پائین درازمیشود
tufan طوفان‌نوح، کولاك،باران‌وبادشدید
tufeylî=asalak طفیلی ، پارازیت
tugay (نظ) تیپ
tuğ تاجی‌که از پر مرغ یا موی دم اسب درست‌میکردند ودرزمان عثمانی قدیم ازطرف سلطان به تیمسارها میدادندوآنها راتیمساریك تاجی یادوتاجی یاسه‌تاجی میخواندند، دسته‌ای از موی اسب که بالای کلاه نصب میکردند(توغ)

ودسته کرده باشند

turaç دراج ، پرنده‌ای‌است شبیه کبك

turancı طرفدار اتحاد تورانی‌ها (نژاد توریا توران)

turba مواد گیاهی پوسیده که تا اندازه زغال شده باشد، زغال سنگ نارس

turfa ۱ـ غذائی که برای یهودیها حرام است ۲ـ عجیب ، شگفت‌آور ، طرفه

turfalamak بی‌قرب و منزلت شدن

turfanda ۱ـ نوبر ۲ـ میوه یاسبزی خارج ازفصل

turfandacı کسی که سبزه و میوه نوبر میفروشد یا نوبر را دوست‌دارد یا میوجات را در محل خصوصی میرویاند یا تدارك میکند و نوبر بازارمیاورد

turfan 'alık مزرعه‌ای که خارج ازفصل است یا برای میوجات نوبر آماده میشود

turgay = toygar چکاوك

turgor آب کشیدن و آماس و تورم سلول یا حجره

turist توریست، سیاح ، جهانگرد

turistik توریستی، جهانگردی ،مربوط به‌توریسم

turizm سیاحت، جهانگردی ،توریسم

turna درنا، ازپرندگان وحشی حلال گوشت دارای پاهای بلند و دم کوتاه بیشتر در کنار آبها مینشیند و گوشت لذیذی دارد ، از پرندگان کوچ کننده میباشد و نوك آن تیز و کوتاه و قوی میباشد

turnaayaği = düğünçiçeği نوعی گیاه (Ranunculus)

turnabalığı نوعی ماهی دراز که تا یك متر و وزن ۲۵ کیلو میرسد گوشت آن لذیذاست در آب شیرین زندگی

tulum ۱ـ خیك ۲ـ خیکی که با باد پر کرده نی که بان وصل است آواز میتوازد ۳ـ قوطی حلبی که در آن خمیر دندان یا کرم پر میکنند ۴ـ شلوار کارگری یا شلوار بچه گانه که بجای کمربند سرشانه بند دارد که چپ وراست میشود و دگمه میکنند

tulumba تلمبه دستی آب ،تلمبه‌امشی یا تلمبه‌لاستیك بادکنی

tulumbacı ۱ـ(قد) مامورین آتش نشانی قدیم که با تلمبه آتش را خاموش میکردند ۲ـ آدم هرزه ، داش

tulumba tatlısı بامیه (شیرینی)

tulumcuk شیار یا راه پیچ‌دار گوش داخلی

tulumlular دسته حیوانات دریائی که بدنشان از یك پوشش ضخیم کیسه مانند پوشیده‌شده

tumağı = nez'e زکام

tuman زیرشلواری گشاد و کوتاه

tumba ۱ـ وارونه کردن ۲ـ (زبان بچه)خودرادررختخواب انداختن

tumbadız قدکوتاه رچاقالو

tumşuk کج‌نوك ،نوك خمیده بعضی از پرندگان

tumturuk آب و تاب در لفظ ، کلمات رنگین ومشمشع ویا پرطمطراق

tumturaklı الفاظ و کلمات مشمشع یا پرطمطراق

tunç برنز، فلز زرد رنگ. آلیاژمس وروی وقلع که شبیه برنج است

tunçlaşmak رنگ برنز پیدا کردن

tundra صحاری لم‌یزرع نواحی قطب‌شمال که‌درشمال آسیاواروپاواقع است- زمین‌های توندرا

tur دور، گشت، چرخ، گردش

tura ۱ـ غرا یا طغری ۲ـ بسته نخ پنبه‌ای که بشکل ریسمان پیچیده

میکند ماهیهای ریز را دریده میخورد

turnacı (قد) صنفی ازسرباز درتشکیلات ینی‌چری

turnagagası گیاهی است که تخم‌های آن شبیه نوك درنا میباشد نوعی گل شمعدانی عطر (Geranium robertıanum)

turnageçidi کولاك وطوفانی که درموسمی ازبهار پیدا میشود

turnagözü رنگ زرد باز براق

turnakırı خاکستری نزدیك به سرخی

turne گشت ، گردش ، دور (برای تفتیش یا نمایش تآتر)

turnike آلت چرخی‌عمودی زمینی جهت کنترل‌بلیط که درگیشه‌های‌اسکله کشتی یـا ایستگاه راه‌آهن کار گذارده شده وقتی مسافر بلیطرا نشان میدهد چرخ نیمدور بـاز میشود ویك مسافر رد میکند

turnusol تورنوسل، اسم‌گیاههای مختلفی که‌گل‌آنها بطرف‌آفتاب میگردد و مایعی که از آنها بدست میاید درشیمی برای‌تعیین مواد اسید و باز بکار میرود بطوریکه وقتی کاغذآغشته به مایع تورنوسل در اسید فرو برود رنگ آن قرمز و اگر در باز داخل شود رنگ آن آبی می‌شود

turnuva مسابقه‌هائی‌که بین چند تیم صورت میگیرد

turp ترب، تربچه

turşu ترشی، خیارشوریا سبزیجات دیگر که در آب شور میگذارند که شور بشود یا در سرکه گذارده ترشی درست میکنند

turşucu فروشنده یا سازنده انواع ترشیجات یا سبزیجات شور

turşu kurmak ترشی‌گذاشتن یاچیزهای شور درست‌کردن

turşuluk سبزیجات یامیوجات مناسب برای ترشی یا شورکردن

turuncu نارنجی، ترنجی(رنگ)

turunç نارنج

tuş ۱ـ طرز رنگ‌زدن تابلوی نقاشی ۲ـ جای انگشتی پیانو یا ماشین تحریر و ماشین حساب و غیره ۳ـ بزمین آمدن پشت‌کشتی‌گیر ۴ ـ در شمشیر بازی اصابت یا تماس نوك شمشیربه‌بدن طرف

tutaç انبرك لابراتوار

tutak ۱ـ گیره، دسته ظروف وآلات ۲ ـ پارچه ظرف‌گیر دو قطعه پارچه‌ای که بطرفین بندی وصل است برای‌گرفتن دسته، داغ‌دیگ وظروف ،گیره ۳ـ گیره انبر

tutam یك مشت از هرچیزی

tutamak ۱ـ دسته ،گیره ۲ـ (مج) دلیل ، برهان، دست‌آویز

tutanak صورتمجلس ، صورت جلسه

tutar مبلغ، جمع مبلغ، مقدار پول

tutarak مرض صرع

tutarlı متناسب، مرتب، منظم، جمع‌وجور

tutarlık حالت مرتب وجمع‌وجور ومنظم

tutarsız بی‌ترتیب، بی‌نظم، متناقض

tutarsızlık بی‌نظمی، بی‌ترتیبی، حالت تناقض

tutkal سریشم نجاری

tutkallamak باسریشم چسباندن

tutkallı سریشمی، با سریشم چسبانده شده

tutku حرص، طمع، رغبت، میل سرشار

tutkun دل‌بسته، پای‌بند، مفتون

tutkunluk مفتونیت ، مجذوبیت

tutma ۱ـ گرفتگی،عمل‌گرفتن ۲ـ شاگرد، وردست ۳ـ بازداشت ۴ـ دل بهم خوردن (دراثر سوارشدن

درطیاره یا کشتی یا ماشین)

tutmaç نوعی غذا که ازخمیرهای بریده‌شده بشکل چهارگوش یا ماست درست میشود ،آش لخشك ،آش‌خمیر

tutmak ۱ـ گرفتن ، بدست گرفتن، اخذ کردن ، جا گرفتن ۲ـ نگاهداشتن ، حفظ کردن ، نگهداری کردن ۳ ـ توقیف کردن، بازداشت کردن ۴ـ بالغ شدن ۵ ـ طرفداری کردن ، پشتیبانی کردن ۶ـ بازار پیدا کردن ، گرفتن کار یا حرف کسی یعنی‌قرب پیدا کردن ۷ـ مطابق آمدن ، جور آمدن ۸ـ استخدام کردن ، کرایه‌کردن یا گرفتن (خانه، ماشین) ۹ـ در حباله خود نگاه داشتن ۱۰ـ گرفتن (کشتی یاهواپیما یا سایر وسائط نقلیه) ، دل بهم خوردن ۱۱ ـ مبتلا شدن ، مرض‌گرفتن ۱۲ـ رسیدن بجائی، واصل شدن ۱۳ـ بالغ شدن (قیمت) ۱۴ـ فرض کردن، چنین در نظر گرفتن ۱۵ـ بسنگ یا به‌توپ گرفتن‌بستن محلی ۱۶ ـ گرفتن یا روئیدن نهال و پیوند و امثال آن

tutsak اسیر (دستاق)

tutsaklık اسیری، اسارت

tutturmak ۱ـ گرفتن بوسیله دیگری، بدست‌گرفتن ۲ـ اصرار کردن درچیزی ۳ـ گیردادن ، وصل کردن ، چسباندن ۴ـ جور آوردن ، مطابق درآوردن ، اصابت‌کردن

tutturabildiğine (اصطلاح) تاجائی‌که تیغش ببرد (یعنی بهرقیمتی که بتواند بفروشد ، تا چه مشتری پیدا کند)

tutturmalık هرچه‌که دوچیز را بهم گیر بدهد یا وصل کند یا بچسباند (مثل دگمه فشاری یا قزنقفلی یا گیره‌کاغذ)

tutu ذهن ،گروئی

tutucu محافظه‌کار، متعصب ، کهنه‌پرست ، کسی‌که طرفدار عادت قدیم باشد (برخلاف متجدد)

tutuk کم حرف وخجول، محجوب، کسی‌که نتواند درست حرف خودرا بیان کند

tutuklamak بازداشت کردن ، حبس ، توقیف یا زندانی کردن

tutuklu بازداشت شده،محبوس، توقیف‌شده

tutukluk ۱ـ کم‌روئی ، محجوبیت ، گیرو لکنت داشتن یا حرف، خود را درست بیان نکردن ۲ـ گیر ، گرفتگی

tutukluluk حالت بازداشت ، توقیف ، حبس، دستاق

tutulma گرفتگی، عمل گرفتن

tutulmak ۱ـ گرفته شدن،گیر کردن ۲ـ لکنت زبان پیدا کردن ۳ـ عاشق شدن ، دلبسته شدن ۴ـ دلتنگ شدن ،گرفته شدن

tutulu مال رهنی، رهن شده

tutum ۱ـ حالت، وضعیت ، روش ۲ـ صرفه جوئی

tutumlu مقتصد، صرفه‌جو ،کنس، خسیس

tutumsuz ول‌خرج ، خراج ، مسرف

tutunmak ۱ـ چیزی روی صورت یا بدن خود گرفتن یا نگاهداشتن(مانند تیغ‌ریش‌تراشی) ۲ـ دست خود را به چیزی گرفتن یا نگاهداشتن یا گیر دادن ۳ ـ گرفتن کار یا بازار،رغبت دیدن، قرب ومنزلت پیدا کردن ،کار و بار گرفتن و خوب شدن

۲ـ گران (یعنی خیلی گران بی تناسب)
tuzlubalgam نوعی سودا ، مرض پوست
tuzluk ۱ـ نمکدان ، جای نمك ۲ـ گودی بالای چشم‌اسب ۳ـ گودی روی شانه که پشت استخوان شانه است
tuzruhu اسید کلریدریك ، جوهر نمك که برای لحیم‌کاری یا لکه‌گیری و سفیدکاری استعمال میشود
tuzsuz ۱ـ بی‌نمك ، کم‌نمك ۲ـ آدم لوس بی‌نمك
tüberküloz مرض سل
tüccar تاجر
tüccarlık تجارت، دادوستد
tüf ماده طبقات‌الارضی خلل فرج‌دار
tüfek تفنگ
tüfekçi ۱ـ تفنگ‌سازیا تفنگ فروش ۲ـ (قد) تفنگدار ، محافظ قصر
tüfeklik ۱ـ جای تفنگی درسربازخانه ۲ـغلاف تفنگ
tüh! تف!
tükenmek تمام شدن، از بین‌رفتن ، خالی شدن، مستهلك شدن
tükenmez ۱ـ تمام‌نشدنی ۲ـنوعی شربت ۳ـ خودکار(قلم)
tükenmez kalem قلم خودکار
tüketici (تج)مصرف کننده،استهلاك کننده
tüketim (تج)استهلاك
tüketmek ۱ـ تمام‌کردن ۲ـ (تج) استهلاك کردن ، مستهلك کردن
tükürmek تف کردن
tükürük تف،آب دهان ، بزاق
tükürük bezi غده‌بزاقی
tükürük hokkası تف دان‌مریض
tükürüklemek تف‌مالی کردن
tükürükotu نوعی نبات ازجنس‌زنبق دارای گلهای سفید و زرد کوچك

tutuşmak ۱ـ بهم‌گیر کردن، درافتادن، بهم افتادن ، بجان هم افتادن ۲ـ آتش گرفتن ، شعله‌ور شدن آتش
tutuşturmak ۱ـ بهم‌گیردادن ، وصل کردن ۲ـ بجان هم انداختن باهم بدعوا انداختن ۳ـ توی دست کسی گذاشتن ، وادار بـه گرفتن کردن ، قبولاندن ۴ـ روشن کردن ، آتش گیراندن ، شعله‌ور کردن
tutya=çinko روی، توتیا، اکسیددوزنك یا اکسید روی
tuval مشمع یا پارچه مخصوصی که روی‌آن نقاشی رنگ و روغن میکنند ، نقاشی رنگ و روغن روی پارچه
tuvalet ۱ـ توالت، بزك، خود راآرایش و حاضر کردن ۲ـ میز وآئینه توالت ۳ـ لباسهای قیمتی شب که زنها درمجالس رسمی‌میپوشند ۴ـ مستراح
tuz نمك
tuzak ۱ـ تله، دام ۲ـ گرفتاری ، بند ،گیر
tuzcul نباتاتی که در نمکزار میرویند
tuzla معدن نمك دریائی،کان نمك
tuzlak نمکزار، اراضی شوریا نمك‌دار
tuzlama ۱ـ نمك‌گذاردن یا شور کردن گوشت ماهی وغیره ۲ـ نوعی خوراك شکمبه، سیرابی
tuzlamak ۱ـ نمك زدن ۲ـ توی نمك‌گذاردن، شور کردن یا نمك گذاردن‌گوشت ، ماهی ، خیار و سبزیجات
tuzlanmak نمك زده شدن، نمك ریخته شدن، شور کرده شدن، توی نمك گذارده شدن
tuzlu ۱ـ نمك‌دار، بانمك، نمك‌زده، شور

tünemek نشستن یا خوابیدن پرندگان روی شاخه درخت یا روی چوب زیرپائی در توی قفس

tünmek شب شدن، تاریك شدن

tüp لوله شیشه‌ای که یکطرفش بسته میباشد و در لابراتوارها بکار میبرند، توب

tür ۱ـ جنس، نوع، تیره، دسته ۲ـ طور، جور

türbe آرامگاه، تربت، مزار، مقبره

türbedar متولی یاخادم تربت یا آرامگاه

türbeeriği نوعی آلوچه شیرین

türbin توربین، نوعی ماشین مولد برق که پره‌های آن بقوه آب یا مایعات دیگر یا بخار بحرکت میاید و دستگاه مولد برق را بکار می‌اندازد

türdeş هم‌نوع، هم‌جنس

türe قانون، رسم وعادت

türeç بدعت

türedi نوکیسه، تازه به‌دوران یا بدولت رسیده، کسی که لایق مقامش نباشد، ندیده

türel حقوقی

türemek تولید شدن، ظاهر شدن، بوجود آمدن، زیاد شدن

türetici بوجود آورنده، ظاهر کننده، اختراع کننده

türetmek تولید کردن، بوجود آوردن، ظاهر ساختن

türev مشتق

Türk ترك، تورك، قوم ترك

Türkçe ترکی، بزبان ترکی

türkçeleştirmek ترکی کردن، کلمات ترکی اصل را بجای کلمات خارجی گذاشتن

türkçü ترك‌پرست، کسی که طرفدار ارتقاء واتحاد ملیت قوم ترك باشد

türkiyat=türkoloji ترك‌شناسی (Ornit hogalum)

tül تور

tülbent پارچه نازك لطیف از جنس تنزیب یا تنظیف، نوعی پارچه نازك

tülyum تولیوم، فلزی است که علامت آن (Tu) ودارای عدد اتمی ۶۹ و وزن آتمی ۱۶۹/۴ میباشد

tüm تمام، کامل، تمام کمال، کاملا، یك پارچه، تماما

tümamiral دریابان

tümbek تنبك

tümce (دس) جمله

tümdengelim (منط) استنتاج، پی‌بردن از کل به جزء یا ازعلت به‌معلول

tümel (منط) کلی

tümen ۱ـ توده بزرگ ۲ـ (نظ) لشکر (ده‌هزار)

tümevarım (منط) استقراء

tümgeneral سرلشکر

tümleç ۱ـ متمم، تمام کننده، کامل کننده ۲ـ(دس) مفعول

tümlemek تمام کردن، کامل کردن

tümlenmek تمام شدن، کامل شدن

tümör=ur غده، غده سرطانی

tümsayı عدد تمام، تمام عده یك جلسه یا یك کمیسیون

tümsek بالاآمدگی، تپه کوچك، کوپه، بلندی، جا یا زمین برجسته یا بالاآمده

tümsekli بالاآمده، برجسته، محدب

tümür کرك یا پرز داخل روده

tün (قد) شب

tünaydın سلام شب، شب بخیر

tünek چوب زیرپائی پرندگان که‌در قفس میگذارند

tünel تونل

tünel geçmek (عو) فکروحواس کسی جای دیگر بودن

türkleşmek ترك شدن ، ترکی‌شدن
türklük ترك بودن، ملت یا قوم ترك
türkmen ترکمن ، ترکمان
türkolog عالم زبان‌وادبیات ترك
türkoloji ترك شناسی
türkü سرود و آوازمحلی ترکی،موسیقی ترکی
türlü ۱ــ انواع اقسام ، متنوع ، انواع ۲ــ نوعی‌خوراك مانند طاس کباب که ازهمه نوع سبزیجات از قبیل کدو، بادمجان ، گوجه فرنگی ، بامیه‌وغیره مخلوط نموده‌با گوشت آب‌پزمیکنند
türüm تکون، بوجودآمدن ، خلقت
türüzotu نوعی‌پیچك ، ویشه که‌دارای گلهای زرد وقرمزمعطرمیباشد
tütmek ۱ــدود کردن ۲ــدودپس‌زدن، دود ازلوله بخاری یا لوله اجاق بالانرفتن ، نکشیدن دود
tü.sü بخوریاچیزی که برای‌بخوردادن بکارمیرود
tütsülemek بخوردادن
tüttürmek پوك زدن ، دود را به‌تو کشیدن، دود زدن به‌سیگار، دود کردن‌سیگاریااجاق
tütün توتون

tütünbalığı ماهی‌دودی
tütüncü توتونکار،توتونچی،توتون‌فروش
tütüncülük توتونکاری،تجارت‌یافروشنده توتون
tütünlük نوعی‌گوشت‌فشرده (پاسترما) که‌ازگوشت‌پشت‌گاودرست‌میکنند که بهترین‌جنس پاسترما محسوب میشود
tüvana توانا، تندرست ، سالم
tüveyç حلقه‌گلبرگ ، تاج وسط‌گل
tüy مو، پشم، پر، موی
tüydürmek (عو)زدن، دزدیدن، سنبل‌کردن ، دربردن
tüylenmek ۱ــپردرآوردن،مودرآوردن، پشم درآوردن ۲ــ (مج)پولدار شدن، کلفت شدن
tüylü پردار، پشم‌دار، مودار ، پشمی
tüymek (عو)سنبل‌کردن،فراردادن،زدن
tüysüz بی‌مو ، بی‌پشم ، بی‌پر ،جوانی‌که هنوز مو برصورتش نروئیده بی‌ریش
tüze ۱ــعدالت ۲ــ عدلیه(غیرمستعمل) حقوقی، عدلیه‌ای
tüzel شخصیت حقوقی
tüzelkişi نظامنامه،آئین نامه
tüzük

U

U, u او، بیست‌وپنجمین حرف الفبای ترکی

ubudiyet عبودیت، بندگی

uca استخوان منتهی‌الیه ستون فقرات، استخوان عجز، عظم عجز

ucube اعجوبه، چیز عجیب وغریب

ucun ucun کناره، لبه، ته یا انتهای چیزی، ته‌به‌ته تقریباً چسبیده

ucuz ارزان

ucuzcu ۱ـ ارزان فروش ۲ـ کسی که پی‌چیز ارزان میگردد، ارزان‌خر

ucuzlamak ارزان شدن، فراوان شدن

ucuzlatmak ارزان کردن

ucuzluk ارزانی

uç ۱ـ نوك، نك، سر ۲ـ سرقلم ۳ـ کنار ۴ـ ته، انتها ۵ـ (قد) سرحد، مرز

uçak هواپیما، طیاره

uçaksavar (نظ) توپ ضد هواپیما

uçar پرنده، پرواز کننده

uçarı ۱ـ مفرط، خیلی زیاد (درمورد چیزهای نامطلوب استعمال میشود) ۲ـ عیاش، ولخرج، بیمار

uçarıkefal نوعی ماهی شبیه کفال (Exocoltus)

uçkun جرقه آتش، شراره

uçkur بندتنبان

uçlanmak (عو) پس‌دادن، به‌خاك ریختن، پرداختن، دادن

uçlu نك‌دار، سرقلم‌دار

uçmak ۱ـ پریدن، پرواز کردن ۲ـ تبخر، تبخیر ۳ـ (مج) ازبین رفتن، گم‌شدن ۴ـ پرتاب‌شدن، واژگون شدن ۵ـ جنت، بهشت

uçsuz بی‌منتها، بی‌نهایت

uçsuz bucaksız لایتناهی، نامتناهی، چیزی که نه‌سرو نه‌ته‌دارد

uçtu-uçtu نوعی بازی است که باگفتن کلمهٔ (پرید پرید) نسبت به چیزی که قابل پریدن نباشد اشتباه حاصل میشود

uçucu پرواز کننده، پرنده، متصاعدشونده ازقبیل بخاریا گاز

uçuk ۱ـ رنگ پریده ۲ـ تب خال

uçuklamak تب خال زدن

uçurmak ۱ـ پراندن ۲ـ بادبادك هواکردن، هواکردن ۳ـ پرتاب کردن، انداختن، واژگون کردن، دردره افتادن

uçurtma بادبادك کاغذی، بادبادك

uçurtmak پرانیدن، پرواز دادن،

اصابت کردن
uğraşı ۱ـ مشغولیت، سرگرمی، سربندی ۲ـ کار، شغل ۳ـ مجادله، مشاجره، زد وخورد
uğraşmak ۱ـ مشغول شدن ۲ـ سربسر گذاشتن ۳ـ زندگی را گذراندن
uğraştırmak گرفتار کردن، مشغول کردن، وقت تلف کردن
uğratmak نزد کسی یا جائی آوردن، بیرون انداختن، از محلی عبور دادن یا گذراندن
uğru (قد) دزد، سارق
uğrulamak (قد) دزدیدن، سرقت کردن
uğruluk (قد) دزدی، سرقت
uğrun دزدکی، پنهانی، مخفیانه
uğuldamak صدای غرش، پیچیدن صدا درگوش، صدای توپ یا غرش چیزی درگوش بودن
uğultu صدای غرش، مثلاصدائی که در اثر فشارخون و غیره درگوش انسان تولیدمیشود
uğur ۱ـ اوغور، برکت، سعادت، میمنت، شگون، یمن ۲ـ راه، مقصد، منظور
uğurböceği کفشدوز، پینه‌دوز، کفشدوزك (نام حشره‌ای)
uğurlamak مشایعت کردن، سفر بخیر گفتن
uğurlu باشگون، با برکت، بامیمنت، خوش یمن
uğur ola سفربخیر، بسلامت (بمسافر گفته میشود) ۲ـ خیر باشد، اوغور باشد (به راهگذر گفته میشود) یعنی کجا می‌روید؟
ugursamak باشگون وخوش یمن شمردن، خوشقدم دانستن
ugursuz بدیمن، بدشگون، مشئوم
ugursuzluk بدشگونی، بدیمنی، بدبختی، بی‌سعادتی، شئامت

uçurum هوا کردن بوسیله دیگری
uçurum ۱ـ پرتگاه، دره ۲ـ (مج) حالت سقوط بدبختی
uçuş پرواز
uçuşmak پروازدسته جمعی، باهم بپرواز آمدن یا پریدن
udî عودزن، نوازنده عود
uf اوف، اف
ufacık ۱ـ کوچولو ۲ـ کمی، مقدار کم، مختصری، قدری
ufak ۱ـ کوچك ۲ـ کم، مختصر
ufakça قدری کوچك، نسبتاً کوچك
ufaklı چیزی که تکه‌ها یا دانه‌های کوچك یا ریزدارد
ufaklık ۱ـ کوچکی ۲ـ پول خرد ۳ـ شپش
ufak para پول خرد
ufalamak خرد کردن، ریز کردن
ufalanmak خرد شدن، ریزشدن
ufalmak کوچك شدن، ریزشدن (از لحاظ جثه)
ufaltmak ریز کردن، خرد کردن، کوچك کردن
ufarak نسبتاً کوچك، قدری کوچك
ufkî=yatay افقی
uflamak اوف، اف گفتن
ufuk افق
ufunet عفونت، بوی بد، چرك یا جراحت
ufunetlenmek چرك کردن، جراحت جمع شدن، عفونی شدن
uğra آردی که زیرزواله خمیرمی‌باشند که نچسبد
uğrak سرراه، در دسترس، در رهگذر، راهش درمسیر مناسب ومحل عبور ومرور قرارداشتن
uğramak سرزدن، پیش کسی رفتن، از پهلوی چیزی رد شدن، بیرون پریدن، مبتلاشدن، گرفتارشدن،

عهده، کاری را قبول کردن ، قول دادن ، مسئولیت قبول کردن ، تعهد ، وظیفه — uhde
اخروی ، مربوط به آخرت یا عقبی — uhrevî
اخوت، برادری — uhuvvet
(مج) فضول ، کسی که خیال میکند خیلی چیز میداند و غافل است در صورتیکه نادان است و بیمورد در کاری مداخله میکند، تظاهر به عقل وهوش کردن — ukalâ
(مج) فضولی، نادانی — ukalâlık
(مج) عقده، درد دل ، غصه — ukde
اقنوم، عنصر ، اصل — uknum
۱ـ عقوبت ، عذاب ، شکنجه ، جزا ۲ـ زشت، شلخته ، بی‌سلیقه — ukubet
(دس) حرف ربط — ulaç
نام قوم اصلی رومانی — Ulah
قاصد ، خبربرنده، چاپار، پیك — ulak
زمره ، توده ، دسته ، جمع — ulam
وصل ، ربط ، اتحاد ، اضافه — ulama
وصل کردن ، ربط کردن ، متحد کردن، اضافه کردن — ulamak
(عو) احمق ، پسره (درمورد تحقیر خطاب میشود) — ulan
ارتباط، راه نقلیه وارتباط، رابطه — ulaşım
رسیدن ، واصل شدن — ulaşmak
ارتباط، نقلیات ، مواصلات ، ارتباطات — ulaştırma
واصل کردن ، رساندن ، مربوط کردن — ulaştırmak
وصل کننده ، مربوط کننده ، متحد کننده — ulayıcı
علمای دین، آخوندها ،مجتهدین — ulema
فضولی کردن ، تظاهر به علم کردن — ulemalık taslamak
اولتیماتوم، اتمام حجت — ultimatom
بزرگ ،عظیم ، کبیر — ulu
(قد) حقوق بنی‌جری‌ها — ulufe
(قد)صنفی ازسواره نظام ینی‌چری‌ها — ulufeci
بزرگ شمردن، گرامی‌داشتن — ululamak
بزرگی ، عظمت — ululuk
علوم، فنون — ulum
زوزه کشیدن — ulumak
حرفهای گنده ، حرفهای بی‌سروته ، مزخرف — uluorta
ملت — ulus
ملی — ulusal
دولتی کردن یعنی مؤسسات اقتصادی خصوصی رادر اختیار ملت یا دولت گذاردن — ulusallaştırmak
بین‌الملل، بین‌المللی — uluslararası
زوزه کشیدن دستجمعی — uluşmak
علوی ، بالائی ، هرچیزمنسوب به بالا (ضدسفلی) — ulvî
علویت، بلندی، بزرگی — ulviyet
لولو (بزبان بچه‌ها) — umacı=öcü
اساس،اصل، شرط کلی، محل اعتماد و اتکاء، تکیه گاه — umde
امیدوار کردن — umdurmak
عمق — umk
امیدداشتن ، انتظارداشتن ، توقع داشتن — ummak
اقیانوس ، بحرمحیط، دریای بزرگ — umman
عمران، آبادی — umran=bayındırlık
متوقع بودن ، امید رفتن ، انتظاررفتن — umulmak
انتظارنرفتن، امیدنکردن — umulmamak
عموم،همه، همگی — umum
فاحشه خانه — umumhane=genelev
عمومی، همگانی — umumî
عمومیت، کلیت، بطورعموم و کلی — umumiyet
امور، کارها — umur
اهمیت‌دادن، مهم شمردن — umursamak
اهمیت ندادن، — umursamamak

upuzun کاملا دراز
ur غده ، برآمدگی اضافی درعضو بدن انسان یا حیوان یا نبات
urağan طوفان شدید، گردباد شدید
uran صنایع
Uranus اورانوس، هفتمین سیاره منظومه شمسی که در فاصله ۸۴ سال یکمرتبه دور خورشید میگردد
uranyum اورانیوم، فلزی دارای علامت (U) وزن اتمی آن ۲۳۸، وزن مخصوص آن ۱۸/۶ ، دارای رادیو آکتیویته که انرژی اتمی اولین مرتبه از خرد شدن این ماده کشف شد
urba لباس، پوشش، پوشاك
urban بدوی، عربهای بادیه‌نشین
urefa عرفا
urgan نخ کلفت یا ریسمان نازك که اشیاء و بارها را با آن می‌بندند
urmak = vurmak (قد) زدن
uruk قبیله، عائله
urup (قد) مقیاس طول ، یك‌هشتم آرشین
uryan عریان ، برهنه
us عقل، فراست، هوش ، تدبیر
usanç ستوه، تنگ آمدن
usanç getirmek بستوه آمدن ، تنگ آمدن
usanç vermek بستوه آوردن ، بجان آوردن ، به تنگ آوردن ، خسته کردن
usandırıcı خسته کننده ، کسل کننده ، بستوه آورنده، به تنگ آورنده
usandırmak به تنگ آوردن . بستوه آوردن، بجان آوردن، خسته کردن
usanılmak بجان آورده شدن ، کسل کرده شدن ، بستوه آورده شدن
usanmak بستوه آمدن ،خسته شدن ، بتنگ آمدن ، حوصله سر رفتن

umursamazlık بی‌اعتنائی، اهمیت ندادن اعتنا نکردن
umut امید ، انتظار، توقع
umutlandırmak امیدوار کردن ، امید دادن
umutlanmak امیدوار شدن، امید داشتن، امید بستن
umutlu امیدوار
umutsuz ۱ــ ناامید، نومید ۲ــ مریض علاج ناپذیر که قطع امید میشود
umutsuzluk ناامیدی ، نومیدی
un آرد
undurmak اصلاح کردن ، درست کردن، خوشبخت کردن، شفا دادن، مسعود کردن
unlamak آردی کردن، به آرد آغشته کردن، به آرد آغشتن
unlanmak آردی شدن، به آرد آغشته شدن
unmak اصلاح شدن ، مسعود شدن ، خوشبخت شدن، فلاح یافتن، شفا یافتن
unsur عنصر، اصل ، جسم بسیط
unulmak سلامت یافتن، اصلاح شدن ، شفا یافتن ، خوشبخت شدن
unutkan فراموشکار، نسیانکار
unutkanlık فراموشی، نسیان، بی‌حواسی
unutma فراموشی، نسیان
unutmabeni نوعی نبات کوچك که دارای گل آبی میباشد (Myosotis palustris)
unutmak فراموش کردن ، از خاطر بیرون کردن
unutturmak از یاد بردن، از خاطر بردن، سبب فراموشی شدن
unutulmak فراموش شدن ، از خاطر محو شدن
unvan عنوان ، رتبه، مقام ، شغل
upuygun کاملا موافق

usare عساره ، شیره
usavurma بترازوی عقل‌زدن،درعقل‌وفکر خودمحاکمه‌کردن، تشخیص‌دادن
uskumru نوعی ماهی کوچک‌بدون پولک (Scomber scombrus)
uskur پروانه کشتی
uskuru قسمت گود روی پیچ مهره یاتوی مهره
uslamlamak محاکمه کردن در ذهن و عقل،درخوداندیشیدن، اندیشیدن
uslanmak آرام و ساکت شدن، باتربیت وباادب شدن ، عاقل‌شدن
uslu عاقل ،آرام،ساکت ، معقول
uslu durmak ساکت نشستن، اذیت نکردن،آرام وباادب نشستن
usluluk ادب، تربیت ،سکون،سکوت
ussal عقلی ، مربوط به عقل ، منطقی ، معقول
usta اوستا
ustabaşı سراوستا
ustalık استادی ، مهارت،زیرکی
ustunç ادوات جراحی ، کیف دستی مخصوص آلات جراحی
ustra تیغ سلمانی
ustura tutunmak جاهای محرم‌خود را باتیغ تراشیدن
usturlap اصطرلاب ، اسطرلاب ، آلتی بوده که درقدیم برای پیداکردن ارتفاع ستارگان بکارمیرفته
usturuplu حسابی ، منظم ، مرتب ، جمع‌وجور
usul راه ، رسم، طرز ، اصول
usûl اصول(یعنی‌پدر،مادرواجداد که‌درفقه درمقابل اولاد و احفاد که فروع نامیده میشوند قراردارند)
usulcacık بی‌سروصدا ، یواشکی ، محرمانه ،آهسته
usulsüz بی‌اصول ، بی‌قاعده ،نامربوط ، بی‌جا
usulsüzlük بی‌اصولی ، بی‌قاعدگی
usul usul یواش‌یواش ،آهسته ، آرام ، بی‌سروصدا
uşak ۱ـ خانه شاگرد، نوکر ۲ـاولاد پسر(دربعضی مناطق گفته میشود)
uşakkapan نوعی عقاب که‌بچه شیرخوار را از زمین می‌رباید
uşaklık نوکری ، خانه شاگردی
uşkun نوعی گیاه از جنس راوندیاریوند (Rheum rhapontic:um)
uşşak آهنگی‌درموسیقی‌ترک،آهنگ‌عشاق
ut ۱ـ عود ، یکی از آلات موسیقی ۲ـ شرم، حیا ، خجالت
utanç خجالت،خجلت، شرم،شرمساری
utandırmak خجالت دادن
utangaç=utangan خجول،محجوب، خجالتی
utanma خجلت ، شرم ، حیا
utanmak خجالت کشیدن،شرم کردن
utanmaz بی‌حیا ، بی‌شرم، بی‌قباحت ، بی‌آبرو
Utarit عطارد ، تیر ،کوچکترین و نزدیکترین‌ستاره‌است به‌خورشید که در ۸۸ روز یك دفعه به دور ، خورشیدمیگردد
utçu عود زن
utku ظفر ، فتح ، غلبه
utmak=yenmek بردن شرط‌درباری، غالب شدن در بازی
utulmak=yenilmek باختن دربازی یا شرط‌بندی
uvertür قطعه موسیقی‌که ارکستر قبل از بازشدن پرده اوپرا مینوازد
uyak قافیه
uyandırmak عمل بیدارکردن
uyandırmak بیدارکردن ، روشن‌کردن چراغ‌یالامپ

uyanık ۱ـ بیدار ۲ـ هشیار، زرنگ، باعقل

uyanmak ۱ـ بیدارشدن ۲ـ هشیار شدن،عاقل‌شدن ۳ـ جان‌گرفتن در مورد گیاه و گلها ۴ـ برانگیخته شدن احساسات

uyar موافق، مطابق

uyarıcı بیدار کننده، هشیار کننده

uyarılmak بیدار کرده‌شدن،هشیار کرده شدن ، ایقاظ کرده شدن

uyarım ۱ـ تنبیه،تنبه ۲ـ بیدار کردن حس کسی

uyarlamak ۱ـ تطبیق‌دادن،عادت‌دادن، منطبق کردن ۲ـ عوض کردن اسامی اشخصاص و محل‌ها دریك حکایت یا نمایشنامه خارجی و منطبق کردن‌آن با عادات‌و رسوم محلی

uyarma تنبیه ، اخطار

uyarmak ۱ـ بیدار کردن ۲ـاخطاریا تنبیه کردن

uydu بیرو، تابع

uydurma ۱ـ ساختگی ، صنوعی ۲ـ انطباق

uydurmak ۱ـ مطابق کردن، جور کردن، منطبق کـردن ۲ـ ساختن پرداختن ، دروغ گفتن ، از خود درآوردن

uydurmasyon (عو) حقه،کلك،دروغ، ساختگی، ازخود درآوردگی

uyduruk چیز بی‌اصل ، بی‌پایه ،کلك ، دروغ ، ساختگی

uygar متمدن

uygarlık تمدن ، مدنیت

uygu انطباق، تطابق‌دوچیز، جورآمدگی

uygulama اجراء ، بمنصه عمل گذاشتن

uygulamak عمل واجراء کردن، تطبیق کردن ، بموقع عمل گذاردن

uygulanmak اجراء شدن، عمل شدن ، تطبیق کرده شدن

uygulayıcı اجراءکننده ، مجری

uygun ۱ـ مناسب، بدردبخور، بجا، جور ۲ـ تصویب، موافق

uygunluk تناسب ، تطابق ، توافق ، جور بودن

uygunsuz نامربوط ، نامتناسب، ناجور، بی‌معنی

uygunsuz kadın زن فاحشه

uygunsuzluk بی‌مناسبتی ،عدم توافق ، ناجوری ، نامربوطی

Uygur قومی ازترك که درعصر پنجم تا عصر یازدهم میلادی تمدنی در آسیای‌وسطی تأسیس‌نموده،اویغور

uyku ۱ـ خواب ، نوم ۲ـ (مج) غفلت

uykucu پرخواب ، خفتك

uykuluk ۱ـ نام مشترك غده تیموس و پانکراس ۲ـ چرك کف دست بچه‌گهواره

uykusuz بی‌خواب،کم خواب

uykusuzluk بی‌خوابی

uyluk قسمت پا از ران تا زانو

uymak ۱ـ موافق شدن، مطابق‌شدن ۲ـ متناسب‌شدن،جور آمدن،جورشدن یا بودن ۳ـ رعاعت، اطاعت ، متابعت

uyruk تبعه

uyruklık تابعیت

uysal عاقل،آرام،رام،موافق،خوش‌اخلاق

uysallık خوش اخلاقی ، خوش خلقی ، آرامی

uyuklamak پینکی زدن ،چرت زدن

uyum ۱ـ هم‌آهنگی ، مطابقت ، توافق ۲ـ(دس) توافق و تطابق‌وآهنگ صداها دریك کلمه

uyumak ۱ـ خوابیدن،خفتن ۲ـ (مج) بی‌حرکت‌ماندن کار،غفلت کردن،

بی‌خبری
uyumlu هم‌آهنگ ، جور ، مطابق ، موافق
uyumsuz ناموافق ، متضاد، ناجور
uyunmak خواب رفتن
uyuntu بی‌حالی ، حالت خواب‌آلود
uyur خوابیده ، بخواب رفته
uyurgezer سائرفی‌المنام ، کسی که درحال خواب راه میرود
uyuşkan ملایم اخلاق ، دارای اخلاق ملایم ، کسی که با همه‌کس موافق وملایم‌است
uyuşma توافق ، مطابقت ، تطابق ، مصالحه
uyuşmak ۱ـ خواب رفتن یا یا عضو دیگربدن ، سوزن سوزن شدن ، بی‌حس شدن ۲ـ موافق شدن ، جورآمدن‌باکسی، تطابق ،مطابق شدن ، صلح کردن
uyuşmazlık اختلاف، ناموافقتی
uyuşturmak ۱ـ بیهوش کردن، بی‌حس کردن ۲ـ باهم موافق کردن ، جورآوردن ، صلح دادن
uyuşturucu مواد مخدره ، بی‌هوش کننده ، بی‌حس کننده، بی‌حس و حرکت کننده
uyuşuk بی‌حس ، بیحرکت ، تنبل ، خواب رفته
uyuşukluk بی‌حسی، بیحرکتی، تنبلی، بیحالی
uyutmak خواباندن ، بی‌حس کردن ، بیهوش کردن
uyutucu خواب‌آور
uyuz ۱ـ گری، جرب ، مرض‌خارش‌دار ۲ـ آدم تنبل ، بی‌حس ، بیحال ، بی‌دست وپا
uyuzlaşmak ۱ـ گرشدن حیوان ۲ـ بی‌دست وپاشدن، بی‌حس و بیحال

شدن
uyuzsinegi نوعی مگس که‌حشرات‌مضره زراعت‌رامیخورد (Cicindela)
uz ۱ـ خوب،بدردبخور ، موافق ، مناسب ۲ـ کاردان، اهل کار ۳ـ فصیح
uzaduyum تله‌یاتی
uzagörüm=televizyon تلویزیون
uzak دور، بعید، فاصله‌دار
uzaklaşmak دورشدن، فاصله‌پیداکردن
uzaklaştırmak دورکردن
uzaklik دوری، فاصله، مسافت
uzaksamak دورشمردن، بعید شمردن
uzam وسعت
uzamak ۱ـ درازشدن ۲ـ طول کشیدن
uzanım فاصله ظاهری، گرین، یاانحراف ازخورشید
uzanmak دراز شدن ، امتداد یافتن ، درازکشیدن ، طول کشیدن ،رفتن به‌محلی ، درازکردن
uzantı تمدید ،امتداد ، ادامه
uzatma ۱ـ دراز کردن ، طول دادن ، وسعت دادن،امتداد دادن، تمدید کردن ۲ـ تورماهیگیری که‌یك سرش درخشکی و سردیگرش در دریا است بعد ازصید شدن‌ماهیها درآن بطرف ساحل کشیده‌میشود
uzatmak طول‌دادن ،درازکردن ،امتداد دادن ، تمدید کردن
uzatmalı کسی که خدمت سربازی‌اش تمدید میشود
uzay فضا، جو
uzel ماهر، متخصص ، زرنگ
uzlaşılmak توافق‌کرده شدن ، صلح و مصالحه‌کرده شدن
uzlaşmak توافق‌کردن، مصالحه‌کردن ، سازش کردن ، موافقت کردن ، آشتی‌کردن
uzlaşmazlık اختلاف ، عدم توافق

uzlaştırmak آشتی‌دادن، صلح دادن ، اختلاف بین دوطرف‌را رفع کردن
uzlet عزلت ، گوشه نشینی
uzluk حذاقت،مهارت ، تخصص،استادی
uzman متخصص، کارشناس
uzmanlık اختصاص ، کارشناسی
uzun دراز ، طویل ، طولانی، ممتد
uzunbacaklılar دسته پرندگان درازپا که در کنار آب زندگی میکنند
uzuneşek نوعی‌بازی که یکی‌سرخود را خم‌کرده دیگری، پشت‌اوراگرفته

و دیگری از روی آنها پرش یا جستن‌میکندیا می‌پرد
uzunkafalı کسانیکه‌قطراز‌پیشانی‌تاپشت سرشان درازتر از قطر دو سمت چپ‌وراست‌سرباشد(دولیکوسفال)
uzunluk درازی ، طول ، مسافت ، فاصله ، دراز
uzuv ۱ــ عضو ، جزوی از بدن ۲ــ کارمند
uzvî عضوی
uzviyet عضویت

Ü

Ü، ü او ، بیست و ششمین حرف الفبای ترکی ، حرف «و» یا «او» نازك که با لبهای جمع شده تلفظ میشود

ücra بعید، دورافتاده ، اقصی ، پرت

ücret اجرت ، حقوق ، دستمزد

ücretli دستمزد بگیر

ücretsiz بی‌اجرت، بی‌پول، مفت،مجانی

üç سه ، ۳

üçer سه تا بهریك ، سه‌نفری، سه‌تائی، سه‌تاسه‌تا

üçgen مثلث ، سه‌گوشه

üçgül یونجه وحشی،یونجه سه پر

üçkâğıtçı ۱ـ حقه‌بازی که در خیابانها با سه ورق بازی تردستی کرده پول مردم ساده لوح را میرباید ۲ـ حقه‌باز، دروغگو ، متقلب ، کلك‌باز

üçleme ۱ـ عمل سه تاکردن ۲ـ سه‌لاروی‌هم تاکردن

üçlemek ۱ـ به‌سه‌عدد بالغ یا تمام کردن ۲ـ به‌سه‌یك محصول زمین‌زراعتی کرایه دادن

üçleşmek سه‌تائی شدن، سه‌عدد شدن

üçlü ۱ـ سه‌تائی ۲ـ دسته موسیقی سه‌نفری ۳ـ خال‌سه‌یا سه‌خال‌یا سه‌لو در بازی ورق

üçüncü سومین،سوم

üçüncülük سوم شدن ، سومین بودن یا شدن

üçüz سه‌قلو

üçüzlü ۱ـ مادری که بچه سه قلو دارد ۲ـ سه جانبه ، سه طرفه ، سه‌رو ۳ـ سه‌پارچه ، سه‌تکه

üdeba ادباء ، ادیب‌ها

üfleç لوله زرگری که باآن به‌آتش چراغ زرگری فوت کرده طلا را ذوب کرده بشکلهای مختلف درمیآورند

üflemek ۱ـ فوت کردن،دمیدن، خاموش کردن ۲ـ نی‌زدن، در نی دمیدن

üful ۱ـ افول، غروب کردن، پنهان‌شدن، ناپدید شدن ستاره ۲ـ (مج) وفات ، فوت ، مردن

üfürmek دمیدن ، وزاندن ، وزیدن

üfürük فوت، دمیدن، وزش

üfürükçü کسانیکه‌برای گرفتن پول دعا میخوانند وفوت میکنند

üğendire سیخ‌یاچوب خرکچی، چوبی که باآن حیوان‌را می‌میکنند وسیخ میزنند که‌تندتر برود

üğrüm=nütasyon چرخ محوری،

ünlem حرف نداء ، نداء
ünlemek نداء کردن،صدا کردن
ünlü ۱ــ مشهور، معروف ۲ـ (دس) حرف صدادار
ünsiyet دوستی، انسیت
ünsüz ۱ــ غیرمشهور ۲ـ (دس) حرف بدون صدا
ürat نمك اسید ادرار
üre اوره، ماده ازتی موجود درادرار
ürem = faiz نزول، تنزیل، ربا،فرع پول ، بهره
üreme تولید، تناسل، تولد، زیادشدن
üremi مرض اوره، جمع شدن ماده اوره در خون
üreteç مولد برق
üretici تولیدکننده محصول
üretim استحصال، تولید
üretmek تولید کردن، استحصال کردن، زیاد کردن
ürkek ۱ـ رمو، ترسو ۲ـ خجالتی، محجوب
ürkmek ۱ـ رم کردن، ترسیدن، ازجا پریدن ، هول کردن ۲ـ میوه ندادن درخت
ürküntü ترس، وحشت
ürkütmek ۱ـ ترساندن، رم دادن، فرار دادن ۲ـ زدن وبریدن شاخه‌های درخت و جلوگیری از بلند و بزرگ شدن آن‌ها
ürodel حیوانی ازتیره قورباغگان شبیه مارمولك بدن دراز وپاهای کوتاه دارد واغلب در آب زندگی میکند
üroloğ دکتر متخصص مجاری ادرار، متخصص اورولوزی
üroloji مبحث ادرار، ادرارشناسی، اورولوزی
ürpermek مو بربدن سیخ شدن،

تمایل قطبی، تغییر جهت در گردش محوری
üleşmek = paylaşmak تقسیم کردن، سهم کردن، بخش کردن
üleştirmek تقسیم کردن، سهم کردن، بخش کردن بین چندنفر ، توزیع کردن ، سهم هر کس را بخودش دادن
ülfet الفت، دوستی
ülgür گرد پرز مانندی که روی پوست به یا هلو موجود است
ülgüç (قد) تیغ سلمانی
ülke کشور، مملکت
Ülker ثریا، عقدثریا ، پروین که مجموع چند ستاره است شبیه گردن بند
ülkü کمال مطلوب، ایده آل، هدف ،آماج عالی
ülkücü ایده آلیست، صاحب فکر وعقیده یا هدف ومقصد
ülser زخم معده
ültimatom اولتیماتوم، اتمام حجت
ülûhiyet الوهیت، خدابودن ، مقام یا صفت الهی
ümera امراء، مأمورین بزرگ وعالیرتبه
ümit امید
ümitlendirmek امیدوار کردن،امید دادن
ümitlenmek امیدوارشدن، امیدکردن
ümitli امیدوار
ümitsiz ناامید ، نومید
ümitsizlik ناامیدی، نومیدی
ümmet امت، پیروان یك‌دین
ümmî امی، بیسواد
ümmîlik امی بودن،بیسواد بودن،بیسوادی
ün ۱ــ صدا ۲ـ شهرت، شأن
üniforma لباس اونیفورم
ünite ۱ــ واحد ۲ـ دایره، شعبه،اداره
üniversite دانشگاه

بهیجان آمدن، متهیج شدن
ürperti حالت سیخ شدن مو بر بدن یا بهیجان، تهیج
ürümek پارس کردن، وغ وغ کردن سگ
ürün محصول
ü yan عریان، لخت، برهنه
üryanî نوعی آلوی ترش، آلو بخارا
üs=üst ۱ـ بالا، رو، فوق ۲ـ مافوق، ارشد ۳ـ (زیض) بقوهٔ، اکسپوزان ۴ـ (نظ) پایگاه نظامی، محل یا مرکزی که قوا در آنجا تمرکز پیدا کرده و از آنجا باطراف و جوانب حرکت و سفر میکنند
üsderi رویه ، پوسته ، بشره، روی پوست بدن انسان
üsküf نوعی عمامه
üslenmek جائی را پایگاه قرار دادن و در آنجا تمرکز یافتن
üslûp اسلوب ، طرز، طریقه، روش ،راه
üsmut (منط) سعادت جاودانی، سعادتی که از لحاظ کیفیت یا کمیت تغییر نکرده کما کان ادامه یابد
üssubay صاحبمنصب ارشدیعنی ازسرگرد تا سرهنگ
üst ۱ـ رو، رویه، بالا، فوق، عالی، مافوق، رویه خارجی ، سر ۲ـ لباس ، پوشاك ۳ـ زیادی پول ،تفاوت یا فرق(پول) ۴ـ ماوراء ۵ـ نزدیك وقت یازمان (مثلاسرظهر، وقت شب)
üstat ۱ـ استاد، عالم ۲ـ (عو) دوست، رفیق
üsteğmen ستوان یك، ستوان یکم
üsteleme تأکید، اصرار، تکرار
üstelemek ۱ـ تأکید کردن، اصرار کردن ۲ـ رویهم آمدن، پشت سرهم تکرار شدن
üstelik باضافه، بعلاوه، مضافاً

üstinsan نابغه، داهی، انسان فوق العاده
üstlük رو پوش، بارانی
üstte در بالا، درقسمت بالا،درفوق
üstübeş ماده کربنات سرب که بسیار سمی وخطرناك است در رنگ کاری بکار میرود، سفید ب سرب
üstün ۱ـ عالی ، فوق العاده ۲ـ فتحه ، زبر
üstünde روی آن، بالای آن
üstünkörü سطحی، بی اعتنا، بی اهمیت ، بی دقت، سرسری
üstünlük مافوق بودن، بالاتر بودن ، ترجیح
üstüpü نخ پرك ، پس مانده لیفهای شاهدانه یا کنف
üstüvane=silindir استوانه، سیلندر
üstüvanî استوانه‌ای
üstyapı ساختمان ظاهری، رویه کار که در اصطلاح علم اجتماع بامور غیر اقتصادی گفته میشود ازقبیل دین، زبان، ملیت، عائله وغیره ودرمقابل (altyapı) میباشد که عبارت است از اصل و پی و زیر کار که در اصطلاح علم الاجتماع بامور اقتصادی ومالی میگویند
üşenç کسالت ، تنبلی
üşengeç آدم بی حال، کسل، تنبل
üşengen=üşengeç تنبل، بی حال
üşenmek تنبلی کردن، حوصله نداشتن، حالش را نداشتن
üşmek به سرچیزی یا کسی حمله کردن، هجوم کردن ، جمع شدن ، ازدحام کردن
üşniye تیرهٔ خزهٔ آبی
üşümek سرما سرما شدن، احساس سرما کردن، ازسرما یخ کردن
üşürmek به سر کسی هجوم دادن، وادار به ازدحام یا هجوم کردن

üvey evlât اولاد اندر (مانند پسراندر، دختراندر)
üveyik نوعی کبوتر وحشی که برای گوشتش شکارمیشود (Columba palumbus)
üvez درخت سنجد (Pirus palumbus) ۲ـ نوعی بشه (Sorbus)
üye=aza ۱ـ عضو ۲ـ کارمند
üyelik ۱ـ عضویت ۲ـ کارمندی
üzengi رکاب
üzengikemiği نام استخوان کوچکی درگوش میانی
üzengilenmek رکاب زدن بداسب
üzere ۱ـ درحالت ۲ـ درحین ۳ـ براساس ،بموجب،بنابر، برحسب ۴ـ بشرط
üzerlik نام گیاهی است، خردل وحشی (Peganumharmala)
üzgü اذیت، عذاب ، جفا
üzün غمگین ، محزون ، دل شکسته ، رنجیده
üzgünbalığı نوعی ماهی ریز بی‌اهمیت (Callionymus lyra)
üzlük ۱ـ ظرف کوچك گلی ۲ـ ماده بخورشبیه کمد
üzmek ۱ـ سائیدن و بی‌دوام کردن پارچه یا ریسمان حالت پاره شدن یا بریده شدن درآوردن ۲ـ رنجاندن ، دلتنگ کردن ، ناراحت کردن ۳ـ محزون کردن ، غمگین کردن
üzre,üzere ۱ـ برحسب، بنابر، بموجب، براساس ۲ـ در حالت ۳ـ درحین ۴ـ بشرط
üzücü اسفناك ، محزون کننده ، حزن‌آور،

üşüşmek جمع‌شدن ، غلیان کردن ، هجوم کردن، گردآمدن ، ازدحام کردن
üşütmek سرما خوردن ، چائیدن یا چایدن
ütmek ۱ـ پول بردن (درقمار) ۲ـ کزدادن
ütopya نام جزیره‌خیالی که‌در آنجا اصول سیاسی و اجتماعی بدرجه کامل اجرامیشده، (مج) چیزی که‌نمونه کمال مطلوب باشد ورسیدن بان غیرممکن باشد
ütü ۱ـ اطو ۲ـ کز ، روی‌آتش گرفتن وسوزاندن ریزه مویا ریزه‌پرهای مرغ‌وغیره ۳ـ اطو ،دستگاهی که درمریض‌خانه‌ها آلات طبی را برای‌ضدعفونی کردن درآن قرار میدهند و از حرارت زیاد میگذرانند ، نام این عمل
ütücü اطوکش
ütülemek ۱ـ اطو کردن ۲ـ کزدادن، روی‌آتش گرفتن برای سوزاندن موریزه یا پرریزه‌ها
ütülenmek ۱ـ اطو شدن ۲ـ کزداده شدن
ütülmek باختن‌پول درقمار
ütülü اطوکرده، اطوشده
ütüsüz بدون اطو، اطونکرده
ütüv دستگاه ضد عفونی یا دستگاه برقی ، اطو
üvendire سیخ یا چوب سرتیزبلندکه با آن‌گاوها رابپیش میرانند
üvey اندر (مانند مادراندریاپدراندر)
üvey anne نامادری ، مادراندر
üvey baba پدراندر ، ناپدری

اندوه ، غم

üzüntülü ۱ـ متاثر ، متأسف ، محزون ، غمگین ۲ـ حزن‌آور ، متاثر کننده

üzüntüsüz بی‌غم ، راحت، مرفه ، بدون غم وغصه

متأثر کننده

üzülmek ۱ـ متأثرشدن، متأسف شدن ، محزون شدن ، مغموم شدن ۲ـ سائیده شدن یـا رفتن یـارچه طناب وغیره

üzüm ۱ـ انگور ۲ـ کشمش

üzüntü تأثر ، اسف ، دلتنگی ، حزن .

V

وسیع
vahamet ، وخامت ، وخیم بودن ، سختی ، خطر
vahdaniyet وحدانیت ، یگانگی خداوند متعال
vahdet یگانگی ، وحدت ، تنهائی ، یکی بودن
vahi واهی ، بی‌اساس ، پوچ
vahim وخیم ، خطرناك
vahit واحد ، یگانه ، یکی، یکتا
vahiy وحی، آنچه ازجانب‌خدا به‌پیغمبران وحی یا الهام میشود
vahşet وحشت ، ترس از تنهائی
vahşî وحشی ، حیوانی که اهلی نشده باشد و از انسان بگریزد
vahşîlik وحشی گری ، وحشی بودن ، اهلی نبودن حیوان ، مدنی نبودن انسان
vaz وعظ ، پند و نصیحت ، پند و اندرز دینی
vaiz واعظ ، وعظ کننده ، پندواندرزدهنده
vaka واقعه ، حادثه ، پیش آمد
vakaa=vakıa درواقع، درحقیقت
vakar وقار ، سنگینی ، سکونت
vakarlı با وقار ، وقور

V v و، بیست ونهمین حرف الفبای ترکی
vaat وعد، وعده ، قول
vaat etmek وعده دادن ، قول دادن
vabeste منوط ، معلق ، وابسته
vacip واجب ، لازم
vade موعد ، مهلت ، مدت ، سررسید
vadesi gelmek (مج) وعده‌اش فرارسیدن ، اجلش رسیدن
vadeli موعددار ، مدت‌دار، برای مدت معین ، وعده‌دار
vadesiz بدون مدت ، موقت
vadi ۱- دره ، گشادگی میان دو کوه ۲- موضوع
vaftiz تعمید، غسل تعمید ،آئینی است درمسیحیت واشاره‌ای است برای ازاله گناهان وشروع حیات جدید، کاتولیکها آب تعمید را روی تعمید کننده میپاشند ولی پروتستانها در آن آب داخل میشوند
vagon واگون یا واگن
vagonet واگونت
vah آه ، وای ، ای بیچاره
vaha واحه ،آبادی کوچك درصحرا، قطعه زمین دارای‌آب وعلف دربیابان

vaketa نوعی چرم نازك ، چرم گوساله
vakfe وقفه ، درنگ ، یکبار ایستادن
vakfetmek ۱ــ وقف کردن ۲ــ منحصر کردن ، اختصاص دادن به‌چیزی برای امور خیریه یا عام‌المنفعه
vakfiye وقف نامه
vakıa ۱ــ حقیقت ، واقع ، حقیقت امر ۲ــ درواقع ، درحقیقت، گزچه ، هرچند
vakıf وقف، حبس عین مال و مصرف کردن منافع آن در امـوری که واقف معین کند وآنچه که کسی ازثروت خود جدا کرده در کارهای عام المنفعه ازآن استفاده کند
vakıfname=vakfiye وقف نامه
vaki واقع ، انجام شده
vakit ۱ــ وقت ، زمان ، مدت اوان ، هنگام گاه ۲ــ مهلت ، فرصت ۳ــ حال و روز ، حوصله
vakit geçirmek ۱ــ وقت گذراندن ۲ــ وقت هدر کردن، معطل کردن
vakit kazanmak ازوقت استفاده کردن، وقت را طولانـی کردن بـرای استفاده ازآن
vakitli ۱ــ بجا ، بموقع ، وقت مناسب ۲ــ خوشبخت، پول‌دار، خوشوقت
vakitli_vakitsiz وقت و بی‌وقت، بی‌موقع ، هردم
vakitsiz بی‌موقع ، بی‌جا ، بی‌محل
vaktaki موقعی که، زمانیکه ، هروقت که ، وقتیکه
vakum (فیز) خلاء
vakur وقور ، باوقار، سنگین
valf والف ، دریچه ، سوپاپ ، شیر
vali استاندار ، والی
valide والده ، مادر
valilik ۱ــ استانداری ، والی بودن ۲ــ ولایت، استان

valiz چمدان کوچك یا متوسط
vals والس ، نوعی رقص اروپائی
vampir ۱ــ روح تبه‌کاران یا جادوگران که بـه عقیده واهی بعضی‌ها از گور درآمده خون مردم خوابیده را میمکد ۲ــ نوعی شبکور که خون اسب و گاو و مردم خوابیده را میمکد
vanadyum فلزی است سفید رنگ که برای زیاد کردن انـعطاف آن را با فولاد مخلوط میکنند ، دارای علامت شیمیائی (V) تعداد اتمی آن ۲۳ میباشد ، وزن‌اتمی آن ۵۱ ، وزن مخصوص ۵/۷ و در ۱۷۱۰ درجه‌حرارت ذوب میشود
vanilya وانیل
vantilatör بادبزن برقی ، وانتیلاتور
vantriog متخصص درتکلم بطنی یاشکمی، کسیکه چنان صحبت میکند که گوئی صدا از دهانش در نمیاید، یا شکم صحبت کننده
vantuz شاخ یا شیشه حجامت ، بادکش
vapur کشتی
var ۱ــ هست ۲ــ هستی ، دارائی
varagele قسمتی از ماشین یا دستگاه مکانیکی که موقع کار آمد و رفت میکند
varak ۱ــ برگ ، ورق، ورقه ۲ــ ورق یا ورقه طلا یا نقره
varaka ورقه ، کاغذ نوشته شده ، نوشته
varaklamak با ورق طلائی یا نقره‌ای نقش کردن یا زینت دادن هرچیز مانند جلد کتاب وغیره
varan واصل شده (بمقصد) ، رسیده
varda تنه‌نخوری ، مواظب باش ،کنار برو، یاالله!، تکیه‌کلامی است که بیشتر گاری‌چی‌ها یا حمال‌ها در موقع حرکت خطاب میکنند

varsayım فرضیه
varsaymak فرض کردن
varta ورطه ، مهلکه، خطر، جای‌خطرناك
varyant متون یا نسخ‌متعدد ازیك نویسنده، فرق بین نسخ یا متون مختلف یك کتاب
varyasyon (مو) یك‌آهنگ غربی که با تکه‌های مختلف تزیین و تغییر داده شده از نو بشکل جدیدی نواخته شود
varyemez بخیل ، لئیم ، خسیس
varyete واریته، نمایش بازی‌ها وتکه‌های مختلف ساز و آواز و حقه بازی دریك نمایش
varyos=balyoz پتك، چکش سنگین
vasat متوسط ، میانه
vasatî بطور معدل ، حد متوسط
vasıf صفت ، وصف
vasıflandırmak توصیف کردن ، تعریف کـردن ، از صفات خوب یا بد چیزی صحبت کردن
vasıflanmak وصف یا تعریف چیزی گفته شدن ، تعریف شدن
vasıl olmak واصل شدن ، رسیدن
vasıta ۱ـ واسطه ، میانجی . ۲ـ واسطه نقلیه
vasıtalı باواسطه ، غیرمستقیم ، بوسیله یا توسط دیگری
vasıtasız بدون واسطه یا وسیله ، مستقیم
vasi وصی، کسی که وصیت‌کننده اورا برای اجـراء وصیت خود تعیین کند کسیکه برای اداره مال صغیر یا محجور از طرف محکمه تعیین میشود
vâsi واسع ، وسیع ، پروسعت
vasilik وصی بودن
vasistas دریچه‌کوچك بالای پنجره برای تعویض هوا

vardacı کشیك‌چی کشتی
vardırmak رساندن ، واصل کردن ، کشاندن
vardiya ۱ـ نگهبان یا کشیك‌چی در کشتی ۲ـ کابین یا محل کشیك‌چی در کشتی ۳ ـ نوبت کاری (مانند صبح‌کاری،شب کاری‌در کارخانه‌ها)
vareste وارسته ، مستغنی ، آزاد
varetmek بوجودآوردن ، موجودکردن
varılmak رسیده شدن ، واصل‌کرده شدن
varış ۱ـ کار یا طرز ورود یا وصول ۲ـ عرفان
varışlı عارف
varidat درآمد ، عایدات
varide اوراق وارده
varil چلیك ، بشکه
varis واریس ، مرض تورم و اتساع رگها که بیشتر در ساق پا دیده میشود
vâris وارث ، میراث‌بر
varit وارد ، واقع ، محتمل
Variyet (عو) دارائی
variyetli (عو) دارا ، دولتمند، ثروتمند
varlık ۱ـ هستی ۲ـ دارائی
varlıklı متمول ، دولتمند
varmak ۱ـ واصل شدن ، رسیدن ، وارد شدن ۲ـ رفتن
varoluşçuluk=eksistansiyalizm اگزیستانسیالیسم ، نظریه فلسفی مبنی‌بر انسان دوستی و خویشتن نگری و مطالعه نفس بوده معتقد است‌فرد ازنزدیك دقیقاً واقف بر حالات و وقوعات داخلی و باطنی و آزادی خویش میباشد و وجود فرد مقدم بر جوهر و اصل است و میگوید فرد مسئول است آنچه هست همانطور خود را بنمایاند
varoş حومه شهر
varsağı نوعی شعروساز وآوازمحلی ترکی

vasiyet وصیت
vasiyetname وصیتنامه
vaşak سیاه‌گوش ، وشق ، وشاق ، حیوانی است وحشی درنده از جنس یوز پلنگ که بـرای پوستش شکار میکنند به بزرگـی روباه است موهای پشت آن حنائی پررنگ گوشهایش ازخارج سیاه پررنگ واز داخل سفید میباشد (lynx)
vat وات ، واحد نیروی برق‌که معادل است بـا مقدار یك ژول انرژی در یك ثانیه
vatan میهن ، وطن
vatandaş هموطن ، هم میهن
vatandaşlık هموطن بودن ، اهل یك وطن بودن
vatanî وطنی، میهنی
vatanperver میهن دوست ، وطن‌دوست
vetka پنبه‌ای که بالای شانه یا جلو سینه لباس وکت گذاشته میشود
vatman راننده تراموای برقی
vatoz=kedibalığı سپرماهی
vaveyla واویلا
vay وای ، ای وای
vazelin وازلین
vazetmek وعظ کردن
vaz geçmek منصرف شدن، دست کشیدن، دست بـرداشتن ، ول کـردن ، پشیمان شدن
vazıh واضح ، روشن ،آشکار
vazıhamil=doğurma وضع حمل . زایمان
vazıhamil etmek=doğurmak زائیدن ، وضع حمل کردن
vazıikanun قانونگذار ، واضع قانون
vazıyet (etmek) ۱ـ وضع‌ید (کردن)، مصادره ، دست‌گذاشتن روی‌مالی ۲ـ مواظب بودن

vazife وظیفه ، تکلیف
vazifelendirmek وظیفه دادن ، موظف کردن
vazifeli وظیفه‌دار ، موظف
vazifeşinas وظیفه شناس ،کسی‌که وظیفه خودرا خوب و دقیق انجام دهد
vaziyet وضعیت
vazo گلدان ، ظرف جای‌گل
ve و
veba وبا
vebal وبال ،گناه
veca وجع ، درد
vecibe وجیبه ، وظیفهٔ ، دین ، امر واجب
vecih صورت، شکل ، طور ، وجهه
vecit وجد ، شیفتگی ، جوشش عشق
veciz وجیز، مختصر ،کوتاه ،کلام‌مختصر ومفید
vecize کلام مختصر ومفید، وجیزه
veche وجهه ، سو ، طرف ، جانب
veda وداع ، خداحافظی،بدرود
veda etmek خداحافظی‌کردن ، وداع‌کردن ، بدرودگفتن
vedalaşmak باهم خداحافظی یا وداع گفتن
vedia ودیعه ، سپرده شده، امانت‌گذارده شده ، سپرده
vefa ۱ـ وفا، ادای‌قول یا تعهد ۲ـ صداقت و دوستی ۳ـ کافی‌بودن یا کفایت‌کردن
vefakâr وفاکار، وفادار
vefalı باوفا،وفادار
vefasız بی‌وفا
vefat وفات، مرگ ، فوت شدن ،مردن
vefiyat مرگ‌ها، جمع وفات ، وفیات
vehim وهم، خیال، گمان یا تصور بی‌اصل
vehle وهله ، یك‌آن
vehleten ناگهان
vejetalin روغن نباتی

vekâlet ۱ـ وکالت ، وکیل بودن ۲ـ کفالت‌درپست‌اداری ۳ـوزارت
vekâleten ۱ـ وکالتا ۲ـ بطورکفیل درپست‌اداری بودن
vekâletname وکالتنامه
vekil ۱ـ وکیل ۲ـ وزیر
vekilharç وکیل خرج ، مادرحساب ، کسیکه‌مسئول امور،خرج‌ومخارج یك مهمانسرا باشد
vekillik ۱ـ وکالت ۲ـ کفالت درمقام اداری ۳ـ وزارت
vektör (ریض) خط مستقیمی که کمیت و جهة آن معین باشد،خط حامل
velâdet ولادت ، تولد
velâyet ۱ـ ولایت ، ولی بودن‌برامور صغیریا محجور ۲ـولی‌یامقرب درگاه‌الهی‌بودن ۳ـفرمانروائی
velense پتوی سنگینی که یکطرفش دارای‌موهای بلند باشد
velespit=bisiklet دوچرخه
velet ۱ـ ولد ، پسر ، اولاد ۲ـ (عو) مختصر ولدالزنا ، حرامزادة
velev ولو ،اگرچه، باوجودیکه، هرچند
velhasıl مختصر،خلاصه، بهرحال،باری
veli ۱ـولی، وصی ،کسیکه عهده‌دارامور صغیری باشد ۲ـ بنده مقرب درگاه الهی
velilik ولی بودن، ولایت
velinimet ولینعمت
velur=kadife مخمل
velut ۱ـ پرمحصول ۲ـ پرزا ،کسیکه زیاد اولاد بزاید ، ولود ۳ـ کسیکه زیاد اثرتألیف یا تصنیف نماید
velvele ولوله ، جاروجنجال ، بانگ و فریاد ، داد وبیداد
velveleci پرولوله، پرجار و جنجال
Venüs=Culpan سیاره ناهید ، زهره،

venüsçarığı نوعی نبات‌گلدانی‌ازفامیل ثعلبی‌ها که دارای گلهای قرمز تیره‌ای بشکل چاروق میباشد (Cypupedium calceolus)
veranda ایوان شیشه‌بندی ، ایوانی که اطرافش پنجره شیشه‌ای باشد
veraset وراثت
verdi=sarfiyat بازده ، مقدار آب یا جریان‌الکتریك در یك ثانیه‌که ازلوله یاسیم میگذرد
verdirmek وادار به‌دادن یاپرداختن یا تادیه‌کردن نمودن
vere (قد) تسلیم‌قلعه یا یك‌جای مستحکم
verecek بدهی ، قرض
vereceklі بدهکار ، مقروض ،قرض‌دار
verem سل ، ورم
veremli مسلول
veren تأدیه کننده ، مؤدی ، دهنده
verese ورثه، وارث‌ها
veresi=veresiye نسیه
veresiye نسیه
verev (ریض) اریب، کج، یك بر
vergi ۱ـمالیات ۲ـ عوارض ۳ـ موهبت یا عنایت‌الهی
vergici (عو)تحصیلدارمالیات یا عوارض
vergilendirmek مشمول‌مالیات کردن
vergili دست‌ودل‌باز ، جوانمرد ،سخی ، بذل وبخشش کننده
veri=mûte اطلاعات مقدماتی که‌برای رسیدن به‌نتیجه مطلوب‌لازم‌است، فرض،چیزمفروض، مأخذ
verici ۱ـ دهنده ۲ـتأدیه کننده، پرداخت کننده
verile پرداخت شود ، تادیه شود!
verile emri تصویب پرداخت ، امریه مقام دولتی برای پرداخت یا تادیه وجهی

فرصت
والسلام vesselâm
۱ـ رخت‌آوین ۲ـ جائی‌که vestiyer
درمهمانخانه‌ها، هتل‌ها ومحلهای
رسمی‌پالتو وکلاه وغیره رادرآن
امانت میگذارند
مأمورنگاهداری‌پالتو وکلاه vestiyerci
وغیره
وسوسه ، وسواس پیداکردن ، vesvese
پیداشدن اندیشهٔ بددردل انسان،
تحریکات شیطانی
شکاك، پرشك وتردید vesveseli
دام‌پزشك ، بیطار veteriner=baytar
وتیره ، طریقه ، vetire=süreç
طرزعمل ، راه وروش
وتو ، جواب رد شخصیت یا مقام veto
سیاسی
یا، ویا veya
یا،یا اینکه veyahut
(قد) وزارت در دوره عثمانی vezaret
۱ـ وزن ۲ـ وزن شعر vezin
۱ـ کشیده شده، وزن شده ۲ـ vezinli
موزون (شعر)
۱ـ وزن نشده ۲ـشعرغیر vezinsiz
موزون ، بی وزن
(قد) وزیر دردوره‌عثمانی vezir
(قد) وزارت vezirlik
صندوق، محلی‌که پول داده‌یا vezne
گرفته میشود
صندوقدار veznedar=veznedar
صندوقدار veznedar
صندوقداری veznedarlik
گل‌آبکی ، شل ، گل‌شل، گل ولای vıdık
صدای وغوغ کردن، مثل vıklamak
قورباغه صدادرآوردن
صدای‌هونگ،درآوردن vınlamak
ودور کردن vıldamak
ودور، پرحرفی virvir

verilmek ۱ـ داده شدن ۲ـ پرداخت
یا تادیه شدن
verim ۱ـ محصول ، حاصل، عایدات،
نتیجه،فایده ، منفعت ۲ـ بازده
verimli پرفایده ، پرحاصل،پرمحصول ،
پرنتیجه
verimlilik پرنتیجه‌بودن، فایده‌داربودن
verimsiz بی‌فایده، بی‌سود ، کم محصول
veriş کاریا طرز دادن‌یا پرداخت
veriştirmek هرحرف یاچیزی‌گفتن
توبیخ وسرزنش تشدد کردن
vermek ۱ـدادن ۲ـ پرداخت کردن،
تادیه کردن ۳ـ بخشیدن ، عطا
کردن ۴ـواگذار کردن ۵ـ
عطف یامعطوف کردن ۶ـتقدیم
کردن
vermemek ندادن
vernik روغن‌جلا ، صیقل ، لعاب، برق
verniklemek روغن جلایاصیقل زدن ،
مالیدن
verniye ورنیه ، آلت مهندسی که کسور
کمتراز واحد را تعیین میکند
veronika=tavşanotu تره‌تیزك‌آبی
(Veronica officinalis)
veryansın etmek به‌باد دادن، به‌باد
حرف یا دعوا گرفتن پشت سرهم
وفراوان خرج کردن یا ریخت و
پاش کردن، هرچه به دهانش‌آید
گفتن
vesaik اسناد، وثیقه‌ها ، سندها، دلیل‌ها
vesait وسائط ، واسطه‌ها ،وسائط نقلیه
vesaiti nakliye وسائط نقلیه
vesayet وصایت ،وصی بودن
vesika وثیقه، سند،دلیل ، برهان،جواز ،
گواهینامه(رانندگی وغیره)
vesikalı (مج) فاحشه رسمی (که جواز
دولتی دارد)
vesile وسیله ، سبب ، واسطه ، موجب،

به‌حلقه چوبی وصل باشد
vira پشت سرهم، یك دنده ، یك بند ، متمادیا ، لاینقطع
viraj پیچ وخم درجاده‌ها وراهها
viran ویران ،خراب
v rane ویرانه ،خرابه
virgül ویرگول ، علامتی شبیه و و کوچك که‌برای جدا کردن جملات کوچك وارقام‌در نوشته لاتینی‌بکارمیرود «و» ودرفارسی بشکل واو کوچك وارونه «،» بکارمیرود
virt ورد ، ذکر، (مج) کلمه یا سخنی که مرتبا برزبان‌آورده وتکرارشود
virtüöz نوازنده هنرمندی که تخصص در یکی ازآلات موسیقی داشته باشد
virus نام عمومی که به‌میکروبهای نامعلوم وبدون اسم داده شده ، ویروس
visal وصال، بهم‌رسیدن
visamiral دریاسالار
viski ویسکی،نوعی مشروب الکلی که‌از تخمیر غلات مختلف بدست‌میاید
vişne آلبالو،آلوبالو
vişneçürüğü رنگ لبالوئی‌تند
vitamin ویتامین
vitellüs زرده تخم مرغ
vites دنده سرعت‌اتومبیل
vites değiştirmek دنده‌عوض کردن
vites kolu دستهٔ دنده(اتومبیل)
vitir سه رکعت نمازی که بعدازنمازعشاء خوانده‌میشود، صلوة وتر ، وتر
vitrin ویترین، جعبه‌آینه یاقفسه شیشه‌ای مغازه یا نمایشگاه
viya راندن کشتی درمسیرخودش با نگاه‌داشتن سکان درحالت وسط
viyaklamak ونگ ونگ، گریه کردن بچه شیری
viyola ویولن‌آلتو، آلت موسیقی قدری بزرگتر از ویولن

viz صدای «ویز» مانند صدای مگس
viz gelmek بی‌اهمیت بودن، بی‌تأثیر بودن ، خیلی‌آسان بودن
vızıldamak صدای «ویز» مانند مگس یازنبوردرآوردن
vızıltı صدای «وز»
vızır vızır حالت پر کار وشلوغ ، پررفت وآمد ،گرگر
vızlamak صدای «ویز» درآوردن
vibriyon نام‌میکروب یا باکتری شبیه ویرگول
vicahen جلورو ، روبرو ، در حضور ، حضوراً
vicdan وجدان ، قوه باطنی که‌خوب یابد بودن اعمال بوسیله آن ادراك میشود
vicdanlı باوجدان، باانصاف ،با مروت
vicdansız بی‌وجدان ، بی‌انصاف بی‌مروت
vicdansızlık بی‌وجدانی ، بی‌انصافی
vida ۱- پیچ ، پیچ میخ ، دندانه یا خطهای روی پیچ یا توی مهره
vidala چرم‌پوست گوساله
vidalamak پیچ را در سوراخش پیچاندن ، پیچ میخ انداختن یا با پیچ میخی‌وصل و محکم کردن
vidalı پیچ میخ‌دار
vigla محل نگهبانی یا دیده‌بانی در شیلات‌ماهیگیری
vikaye وقایه ، حمایت ، نگاهداری، صیانت
vikont لقب اصالت یك درجه پائین‌تراز کنت، ویکنت‌یا ویس کنت
vilâ jî مادرزادی
vilâyet استان ، ولایت
villa ویلا ، قصر
vinç جرثقیل ، جرانقال
vinter تورماهیگیری که بشکل کیسه

viyolonist ویولونیست ، ویولن‌زن
viyolonsel ویولن‌سل، ویولن بزرگی که پایه آن را روی زمین گذارده می‌نوازند
vize ۱ـ ویزا ، روادید ۲ـ امتحان داخلی(ثلث)
vizite ۱ـ حق معاینه یا ویزیت دکتر ۲ـ ویزیت دکتر، عیادت دکتر ، معاینه طبیب
vizon حیوانی شبیه سمور که پوست قهوه‌ای دارد ، شغاره
vodvil نمایش کمدی توأم با حقه بازی و چشم‌بندی ، کمدی کوچك با رقص
vokal صوتی ، صدائی از نوع فهماندن توسط صدا و آواز ، (دس) حرف صدادار
volan چرخ طیار ، چرخ لنگر که روی موتورها نصب میشود
voleybol والی بال، توپ بازی والی بال
volfram نوعی فلز که علامت آن(W) میباشد تونگستن نیز گفته میشود، دارای عدد اتمی ۷۴، وزن آتمی ۱۸۴ ،وزن مخصوص ۱۹/۱ میباشد در ۳۰۰۰ درجه حرارت ذوب میشود
voli تور ریزی ماهیگیری ازقایق به‌تمام اطراف
voli vurmak (عو) شکارزدن یعنی فرصت بدست آوردن و پول هنگفتی به‌جیب زدن
volkan=yanardağ کوه آتش فشان
volt ولت الکتریك، واحد مقیاس نیروی الکتریسته
volta ۱ـ طناب ضخیم کشتی که یك مرتبه دور چیزی بپیچد ۲ـ پیچیدن زنجیر به‌دور زنجیر دیگر یا زنجیر به‌لنگر ۳ـ طرز چپ راست رفتن کشتی درمقابل باد مخالف

voltaj ولتاژ ، نیروی الکتریك برحسب ولت
voltmetre ولتمتر، ولت سنج، دستگاه اندازه‌گیری قوه برق
vonoz ماهیهای ریزنوع ساردین و امثال آن
votka وتکا ، عرق روسی
voyvoda (قد) عنوان بعضی ازوالی‌های روملی در زمان عثمانیها
vuku وقوع ،واقع شدن
vuku bulmak وقوع یافتن ، اتفاق افتادن، واقع شدن
vukuat ۱ـ واقعات ، وقایع ، واقعه‌ها ۲ـ تصادفات یا واقعه‌های پلیسی
vukuf وقوف ، اطلاع ،آگاهی ، دانستن
vukufsuz بی‌اطلاع ، بی‌وقوف
vurdumduymaz بی‌علاقه ، بیفکر ، بی‌حس ، بی‌رگ
vurgu اکسان، با تکیه تلفظ کردن ، ضربه
vurgun ۱ـ عاشق ۲ـ پولی زیاد که مفت بدست آید ، سرکیسه
vurguncu محتکر، کسی که پول زیاد و مفت بدست میآورد، کسیکه مردم را سرکیسه میکند
vurmak ۱ـ زدن، کوبیدن ۲ـ به‌چپ وراست زدن یا رفتن ۳ـ رنگ مالیدن یا رنگ کردن یا زدن ۴ـ بستن،دستبندزدن، بار کردن یا بار زدن ۵ـ کشتن ، مقتول ساختن ۶ـ آفتاب زدگی (زدن)، زغال گرفتگی (گرفتن) ۷ـ زدن ، دزدیدن ، کش رفتن ۸ـ نشانه‌زدن
vuru تپش ، ضربان قلب
vurulmak ۱ـ زده شدن ۲ـ (مج) عاشق شدن ۳ـ کشته شدن مقتول شدن ، تیرخوردن
vuruş تپش،ضربان،طرز زدن یا نواختن یا

vücut ۱ــ وجود ، موجود بودن ۲ــ جسم ، بدن، جثه ، هیکل ، اندام

vücutlu پرهیکل ، چاق ،کنده

vukelâ (قد) وزراء

vürut ورود ، وارد شدن ،آمدن ، داخل شدن

vüsat وسعت ، پهناوری، گشادی، فراخی، (مج) توانگری ، دارا بودن

vuruşmak زدوخورد کردن ، کتك کاری کردن ، دعوا کردن، همدیگر را زدن یا کشتن

vuslat وصلت، بهم‌پیوستن ، بهم‌رسیدن ، بوصال همدیگر نائل شدن

vusul رسیدن بمحلی ، واصل شدن

vuzuh وضوح ،آشکارشدن ، روشن شدن

Y

Y, y ی، یه ، بیست و هشتمین حرف الفبای ترکی

ya ۱ـ یا ۲ـ ای ، آیا ، حرف ندا ۳ـ اما، ولی ، لکن ۴ـ پس ، نیز ۵ـ بلی ، همینطور است ، معلوم‌است ۶ـ وای ، ای‌وای ، عجب ۷ـ که ، دیگه (دیگر) ۸ـ البته

yaba نوعی پارو یا چنگال تخته‌ای که برای باد دادن یا افشان کردن محصول و جدا کردن گندم از کاه بکارمیرود

yabalamak افشان کردن یا باد دادن خرمن باچنگال تخته‌ای، افشاندن

yaban ۱ـ بیابان ، جای تنها و دورافتاده، سرکوه ۲ـ وحشی، بیابانی ۳ـ بیگانه ، غریب ، اجنبی

yabancı اجنبی ، بیگانه ، غریب ، ناشناس ، غیرمأنوس

yabancılık بیگانگی، ناشیگری،غریبی

yabanî ۱ـ وحشی ، بیابانی ، کوهی ۲ـ رمو ، محجوب ۳ـ خشن ، بی‌تربیت

yabanîlik غیراهلی‌بودن، وحشی‌بودن ،

رموبودن

yabaninciri نوعی درخت از جنس توت که‌درمصر بعمل میآید از چوب آن مصری‌های قدیم تابوت برای جسدهای مومیائی میساخته‌اند

yabanketeni نوعی گیاه طفیلی مضر که روی نباتات باقلائی را پوشانده زندگی میکند

yabanlık لباسی که برای پوشیدن بیرون ومواقع مهمانی و ملاقات دوخته میشود

yabansı غیرعادی ، عجیب

yabantrak نوعی گیاه شویدی که در محل‌های مرطوب روئیده میشود

yad غریب، بیگانه ، غیر ، غربت

yad etmek یادکردن ، بخاطرآوردن، ذکرکردن

yadırgamak غریبی کردن ، غریب شمردن ، رم کردن، آشنانبودن ، بیگانگی‌حس کردن

yadırganmak بیگانه یا غریب تلقی شدن

yadigâr یادگار

yadsımak ۱ـ نفی وانکارکردن ۲ـ قبول نداشتن یا نشناختن

نوعی پرتقال بی‌تخم پوست کلفت yafa
بیضی‌شکل بزرگ، پرتقال یافا
yafta اتیکت، برچسب
yağ ۱ـ روغن ۲ـ چربی ۳ـ روغن گل (عطر)
yağbezi غده چربی
yağcı ۱ـ روغن فروش ۲ـ روغن کار، شخصی که به‌ماشین‌ها وغیره‌روغن میزند ۳ـ(عو) چاپلوس، متملق
yağcılık ۱ـ روغن فروشی ۲ـ روغن کاری ۳ـ (عو) چاپلوسی، تملق
yağdanlık روغندان
yağdırmak ۱ـ مثل باران ریختن یا پاشیدن، بارانیدن، روی سر مردم ریختن یا پاشیدن یا فرو آوردن ۲ـ فراوان تهیه کردن، یا زیاد در دسترس گذاردن
yağdoku انساج روغنی، نسج‌های روغنی بدن
yağhane کارخانهٔ روغن گیری
yağı (قد) دشمن، بدخواه، خصم
yağılık دشمنی، خصومت
yağımsı روغن مانند، شبیه روغن
yağır ۱ـ قسمت بین دو شانه اسب ۲ـ زخم پشت اسب که در اثر گذاشتن زین حاصل میشود
yağış ۱- بارش (باران یا برف) ۲ـ مقدار باران باریده‌شده
yağışlı هوای بارانی، هوای پربرف وباران
yağız سیره، سیاه چرده
yağlamak ۱ـ روغن مالی کردن، روغن زدن، روغنکاری کردن ۲ـ (عو) تمجید وتملق کردن
yağlanmak ۱ـروغن‌مالی یاروغنکاری شدن ۲ـچاق‌شدن، چربی پیدا کردن
yağlatmak روغن زدن، روغن مالی یا روغنکاری کردن توسط دیگری
yağlı ۱ـ چرب، پرروغن، روغن‌دار، روغنی ۲ـ(مج) کاریا آدم‌پرنفع واستفاده
yağlıboya ۱ـ رنگ‌روغنی ۲ـتکیه کلامی که درموقع عجله و دویدن میگویند که مردم کنار بروند مانند، آی رنگی نشوی! خبردار! خبرا
yağlık دستمال بزرگ رنگی که مردها سابقاً درجیب میگذاشته‌اند ومثل زنبیل استفاده میکردند
yağlıkçı ۱ـ فروشنده حوله و دستمال و امثال آن ۲ـ کسیکه لباس و زینت‌آلات عروسی را عاریه یا کرایه میدهد
yağma یغما، چپاول، غارت
yağmacı غارتگر
yağmacılık یغماگری، غارتگری
yağmak باریدن، فراوان ریختن یا فرودآمدن
yağmalamak یغماکردن، چپاول یاغارت کردن
yağmur باران
yağmurca بزکوهی
yağmurkuş ğı=gökkuşağı
yağmurkuşu مرغ باران، مرغی که در باتلاقها و کنار آبها زندگی‌میکند، پاهای‌بلندو گردن‌ونوك کوتاه‌دارد (Rallus aquaticus)
yağmurlamak بارانی‌شدن هوا
yağmurlu بارانی، بارانی‌دار
yağmurluk پالتوبارانی
yağsız بی‌روغن، بی‌چربی، کم روغن
yahey حرف ندا که خوشحالی و نشاط را میرساند مانند «هی‌هی»
yahni گوشت یخنی، گوشتی که باروغن و

۲ـ سوزانده‌شدن،سوخته شدن ، روشن شدن

yakın ۱ـنزدیك،قریب ۲ـ قوم‌خویش

yakınçağ قرون اخیره ، دوره بعداز انقلاب فرانسه تا به‌امروز (بعد ازسنهٔ ۱۷۸۹ میلادی)

yakındoğu شرق نزدیك،خاور نزدیك

yakınlaşmak نزدیك شدن ، مناسبت دوستی بین دوطرف حاصل شدن

yakınlaştırmak نزدیك کردن ، سبب روابط دوستی شدن

yakınlık نزدیکی

yakınlık duymak دوستی و نزدیکی حس کردن

yakınlık göstermek دوستی‌ومحبت نشان دادن

yakınma شکایت یا ناله وزاری کردن

yakınmak ۱ـ ناله و زاری کردن ، شکایت کردن ۲ـ مالیدن(مثلاً بدست یا به‌سرحنا مالیدن)

yakınsak نزدیك کننده ومتمرکز کننده اشعه نور(درعدسی‌ها وذره‌بین‌ها) متقارب

yakınşark=yakındoğu خاور نزدیك

yakıotu سمد ، جگن ، نام گیاهی است که در جاهای مرطوب میروید و داری گلهای صورتی میباشد (Epilobiom)

yakışık موافق، مناسب، برازنده، لایق ، شایسته

yakışık almak برازنده‌بودن،مناسب بودن ، لایق بودن

yakışıklı خوشگل ،زیبا ، خوش‌اندام

yakışıksız نامربوط ، نامناسب، ناروا ، بی‌جا ، ناشایسته

yakışmak ۱ـبرازنده بودن، مناسب یا برازنده بودن ۲ـلایق وشایسته بودن ۳ـ براه‌بد تعبیر کردن،

رب گوجه فرنگی و پیازسرخ کرده پخته میشود

yahşi خوب ، بزبان شرق ترکیه یا آذربایجان

yahu ۱ـ آهای ، های ، نگاه‌کن ، بابا ۲ـ درقدیم‌مردها موقع‌وارد شدن بمنزل میگفتند مثل، یاالله ۳ـ یاهو

Yahudî یهودی ، کلیمی

Yahudice بزبان یهودی ،زبان عبری

Yahudilik یهودی بودن،یهودیگری

yahut یا، یااینکه ، یاخود

yaka ۱ـ یقه ۲ـ سمت یاطرف دیگر ، ساحل دیگر دریا

yakacak سوختنی، موادسوختنی،سوخت

yakalamak گیرآوردن،دستگیر کردن، بچنگ‌آوردن ، گرفتن

yakalanmak گرفتارشدن ، دستگیر شدن ، بچنگ افتادن

yakalatmak گیرانداختن یا دستگیر کردن بوسیله دیگری

yakalık ۱ـ روی یقه‌ای ۲ـ پارچه یا چیزی که برای یقه یا دورگردن مناسب باشد ۳ـ یقه یدکی پیراهن

yakamoz برق یا شفق یا روشنائی که در توی‌آب دریا دراثرحرکت ماهی یا جسم دیگر حاصل میشود

yakarış دعا، مناجات ، ندبه ، التماس ، استغاثه

yakarmak التماس کردن ، دعا و مناجات کردن ، استغاثه کردن

yakı مرهم، چیزی که برای گذاردن روی زخم درست میکنند

yakıcı ۱ـ سوزاننده،سوزان ۲ـ محرق یا محترقه ۳ـ کسی که مرهم میسازد یا می‌فروشد

yakılmak ۱ـ مالیده شدن (حنا)

yalancıdolma دلمه بدون گوشت که با برنج وروغن زیتون درست میکنند
yalancıktan بدروغ ، ازدروغی ، غیرجدی ، بیخودی، بطورشوخی
yalancılık دروغگوئی ، کذب گوئی ، دروغ پردازی
yalan دروغ ، کذب
yalandan بدروغ، تصنعی، ظاهری . بصورت ظاهر
yalanlamak تکذیب کردن ، دروغ شمردن
yalanmak خود رالیسیدن ،لیسیده‌شدن
yalap yalap درحال درخشیدن یا برق زدن (درمورد آب گفته‌میشود)
yalatmak لیساندن ، وادار به لیسیدن کردن
yalaza الو ، شعله یا زبانه‌آتش
yalçın پرشیب ، سرازیر و صاف (مانند تخته‌سنگ)
yalçınkaya کوههای سنگی پرشیب ، زیاد سراشیب
yaldırak براق وجلادار
yaldız ۱ـ آب طلا یا آب نقره ، مذهب کاری ۲ـ کاری که‌ظاهرش‌خیلی پرزرق وبرق ولی باطنش خراب باشد
yaldızcı ۱ـ تذهیب کار ۲ـ آدم ظاهرساز کسی که در ظاهر کار راخیلی قشنگ‌وخوب‌نشان‌میدهد ولی باطنا کارش بی‌پایه و بی‌مایه است ، متظاهر .
yaldızlamak ۱ـ تذهیب کردن، تذهیب کاری کردن ، باآب طلا یا آب نقره زینت‌دادن ۲ـ ظاهرسازی کردن
yaldızlanmak تذهیب شدن .آب طلایا آب نقره کاری شدن
yaldızlatmak ۱ـ کارتذهیب راتوسط تهمت یا افتراندن
yakıt سوخت
yakin یقین ، بی‌شبهه ، بدگمان
yakinen یقینا ،بی‌شك وشبهه
yaklaşık تقریبی، تخمینا ، تخمینی
yaklaşılmak نزدیك شدن (به کسی یا چیزی) .
yaklaşma نزدیکی، نزدیك بودن یاشدن
yaklaştırmak دونفریا دوچیز را بهم نزدیك کردن
yakmak ۱ـ سوختن، سوزاندن ، روشن کردن ۲ـ ازعشق ومحبت‌سوختن یا سوزاندن ۳ـ خشك کردن‌یا سوزاندن محصول ۵ـ مالیدن (حنا وغیره بدست‌وپا وسروغیره)
yaktırmak ۱ـ سوزاندن ۲ـ مالاندن توسط دیگری ۳ـ روشن کردن یا سوزاندن بواسطه، دیگری
yakut یاقوت ، نوعی سنگ گرانبها که از معدن بدست میآید
Yakut قومی از ترك که در شمال سیبریا زندگی میکنند
yal غذائی که برای سگ‌درست‌میکنند
yalabık ۱ـ براق ، درخشنده ، روشن ۲ـالو، روشنائی ، شعله
yalak ۱ـ طشت یاکاسه‌سنگی زیرشیرآب که حیوانات از توی آن آب میخورند ۲ـ پررو
yalama ۱ـ عمل لیسیدن ۲ـرزه‌پیچ که هرز شده باشد
yalamak لیسیدن ، ازنزدیکی یاپهلوی چیزی بطور مماس‌ردشدن(گلوله وغیره)
yalan دروغ ، کذب ، افتراء
yalancı ۱ـ دروغگو، کاذب ۲ـ بدل ، بدلی(برضد اصل)
yalancı çıkarmak دروغ کسی را آشکار کردن ، دروغگو درآوردن

yalpa (vurmak) حرکت و تکان خوردن کشتی به چپ و راست، تلوتلو
yalpalamak تلوتلوخوردن
yalpık جای وسیع و گشاد، پهن
yaltak متملق، چاپلوس، متعصب
yaltaklanmak تعصب، تملق، چاپلوسی
yalvaç رسول، پیغمبر
yalvaçlık=peygamberlik پیغمبری، رسالت، نبوت
yalvarılmak جواهش کرده شدن، تمنا و استدعا کرده شدن
yalvarmak خواهش کردن، نیاز کردن، استدعا و تمنا کردن
yalvarmak کسی را به خواهش یا تمنا وادار کردن، به عجز و لابه واداشتن
yama وصله، پینه
yamacı پینه دوز، تعمیر کننده کفش
yamaç ۱- پهلو، کنار ۲- دامنه کوه
yamak ۱- وردست، شاگرد، پادو ۲- سرباز پیشی چری که مرزبان یا سرحددار باشد
yamalamak وصله پینه کردن، با وصله تعمیر کردن
yamalanmak وصله شدن، وصله خوردن
yamalı وصله دار، وصله کرده
yamamak وصله کردن
yaman ۱- عجیب، پرقوت، مدهش، حیرت بخش، خوب ۲- (قد) بد
yamanmak ۱- وصله شدن، وصله خوردن ۲- سبب دردسر شدن، بیخ ریش کسی بسته شدن
yamatmak بوسیله دیگری وصله زدن، دادن برای وصله پینه
yamçı نوعی بارانی پشمی یا نمدی
yampiri=yanpiri کسی که یك وری راه میرود
yamrı yumru کج و کوله
yamrulmak کج و کوله شدن

دیگری انجام دادن ۲- عمل زنی که خود فروشی کند و سر شوهرش لاله بگذارد (یعنی اورا "ول" د، بادیگران خوش بگذراند)
yaldızlı ۱- آب طلا یا آب نقره دار ۲- گول زننده، پرآب و تاب ولی دروغ
yalı ۱- ساحل یا لب دریا که صاف و هموار باشد ۲- ویلا یا قصری که د، ساحل دریای صاف و هموار ساخته شده باشد
yalı çapkını=i kıle kuşu مرغی که در سواحل د، یا زندگی میکند (Alcedo atthis)
yalın ۱- الر، شعله آتش ۲- طرف برنده شمشیر یا کارد ۳- ساده، برهنه، مجرد
yalınayak پا برهنه
yalıngaç درختهائی که پوست آنها شکاف پیدا کرده کنده میشود
yalıngöz ۱- حیوانات بدون پلك ۲- نوعی مار مولك
yalınkat ۱- یك دست، یك لا (رنگ کردن) ۲- سرهم بندی، از سر باز کردن
yalınkılıç شمشیر برهنه، کسی که شمشیر برهنه در دست دارد
yalıtkan عایق (در مورد الکتریسته درمقابل هادی)
yalıtmak عایق ساختن بطوریکه جریان الکتریسته از آن رد نشود
yalız صاف و شفاف
yallah یا الله، برو احرکت کن!
yalman ۱- خم، مایل ۲- فراز، سربالائی ۳- قسمت تیز آلات برنده از قبیل کارد وغیره
yalnız تنها، فقط، مجرد
yalnız başına تك و تنها، یکه و تنها
yalnızlık تنهائی

yamuk ۱ـ یك وری ، به‌یك طرف خم شده ۲ـ (هن) ذوزنقه

yamyam اقوام وحشی افریقا که گوشت آدم میخورند. بام یام

yamyassı کاملا صاف وهموار

yan ۱ـ طرف ، سمت ، پهلو ۲ـ نزد ۳ـ هریك ازطرفین معادله ۴ـ فرعی ، غیراصلی

yanak گونه ، رخ ، یك طرف صورت

yanardağı کوه آتشفشان

yanardöner رنگ پارچه یاچیز دیگر که درموقع تکان دادن رنگ برنگ میشود

yanaşık نزدیك، شده، قریب

yanaşılmak نزدیك شدن ، پهلوگرفتن

yanaşlık اسکله دریا یا رودخانه

yanaşma ۱ـ قریب بودن ، پهلوگرفتن ۲ـ کلفت ، نوکر، شاگرد

yanaşmak نزدیك شدن، پهلوگرفتن ، تماس گرفتن ، کار بکسی داشتن، اعتنا کردن

yanay نیمرخ، پروفیل، مقطع عمودی

yandaş طرفدار

yandık نوعی گیاه که درمناطق گرمسیر بعمل میآید و از تخم زرد رنگ آن ماده‌ای شبیه ترنجبین یا گن بدست میآید خارشتر (Alhagi maurarum)

yandırmak (عو) سوزاندن ،آتش‌زدن

yangı چرك، ماده یا چرك زخم ، ماده التهاب

yangılanmak چرك کرده

yangın ۱ـ آتش سوزی، حریق ۲ـ(عو) تب ۳ـ(عو) عاشق، دلسوخته

yanıbaşında بالای سر کسی بودن ، نزدیك ، نزد یا در ملازمت کسی بودن، چسبیده ، پهلوی چیزی یا کسی

yanık ۱ـ سوخته ۲ـ انسان یامحصول سوخته یعنی نشو و نما نکرده ، ضعیف مانده ۳ـ سوختگی‌دست یا یك چای بدن ، سوختگی

yanıkara=karakabarcık سیاه زخم

yanılgı اشتباه ، غلط

yanılmak ۱ـ اشتباه کردن ۲ـ گول خوردن

yanıltı سهو ، اشتباه

yanıltmaca مغالطه . مغلطه . طرف را به غلط انداختن

yanıltmak اشتباه انداختن، غلط انداختن ،گیج کردن

yanısıra باهم ، پهلوی هم ، بموزات آن

yanıt جواب، پاسخ

yanıtlamak پاسخ دادن، جواب دادن‌یا گفتن

yani یعنی

yankesici جیب بر

yankı ۱ـ انعکاس ، انعکاس صدا ۲ـ عکس‌العمل ۳ـ تأثیر

yankılanmak منعکس شدن صدا ، انعکاس یافتن

yanlış غلط ، اشتباه

yanlışlık غلط ، اشتباه ، شبهه ، خطا

yanlışlıkla به غلط یا باشتباه، از روی غلط یا اشتباه ، اشتباهاً

yanmak ۱ـ سوختن، آتش‌گرفتن ۲ـ روشن شدن ۳ـ باطل شدن، از اعتباروقیمت‌افتادن(پول یاسند)

yansı (فیز) انعکاس، عکس

yansımak منعکس شدن، انعکاس یافتن

yansıtmak منعکس کردن

yansız ۱ـ بی‌طرف ۲ـ (شیم) (فیز) خنثی

yansızlık بی‌طرفی

yanşak برحرف، لوس، خنك، بیمعنی، بیمزه

yanşamak برحرفی کردن، بیمزگی کردن
yapağı پشم گوسفند که در بهار چیده میشود و تارهای آن از پشمهائی که در پائیز می‌چینند بلندتر است
yapalak نوعی جغد یا بوم (Bubo maximus)
yapayalnız تك و تنها، یکه و تنها
yapı ۱ـ ساختمان، بنا ۲ـ بنیه، وجود، هیکل، ساختمان بدن
yapıcı ۱ـ سازنده، درست کننده ۲ـ کارخوب یا مثبت انجام دهنده ۳ـ سازنده ساختمان یا بنا
yapıcılık ۱ـ سازندگی، کار بنائی یا ساختمانی ۲ـ عمل بوجود آوردن فعل یا عمل کسی که کارهای خوب واساسی ومثبت انجام میدهد
yapılı ساختمان، ساخته شده
yapılış ۱ـ طرز ساختن یا بنا کردن یا درست کردن ۲ـ هیکل، وجود، بنیه
yapılmak ساخته شدن، بناشدن
yapım ۱ـ ساختمان، بنا ۲ـ عمل ساختن ۳ـ کارهای ساختمانی
yapımcı سازنده فیلم
yapıncak ۱ـ روکش پشمی اسب، پلاس روی اسب ۲ـ نوعی انگور سفید خلدار
yapınmak ۱ـ دوخت و دوز کردن، آماده وفراهم کردن لباس و پوشاك برای خود ۲ـ هوس و آرزو کردن
yapırgan برگ گل
yapış عمل کرد، طرز ساختن یا درست کردن
yapışık بهم چسبیده، چسبیده متصل، ملتصق
yapışıkçeneliler تیره‌ای ازماهیها که چانه آنها بشکل منقار یا نوك دراز و استخوانی میباشد

yapışkan ۱ـ چسبنده، چسبناك ۲ـ آدم سمج که مثل سقز می‌چسبد
yapışkanlık چسبناکی، چسبناك بودن
yapışkanotu اذن‌الغار، گیاهی که روی دیوارها و برگهای آن چسبناك است (Parietaria)
yapışmak ۱ـ چسبیدن، ملصق شدن ۲ـ آدم سمج یا پررو بودن
yapıştırıcı چسبناك، چسبنده، چسباننده
yapıştırılmak چسبیده شدن، چسبانده شدن
yapıştırma عمل چسبیدن
yapıştırmak چسباندن، چسبانیدن
yapış yapış چسبناك، با شیره یا شیرینی چسبناك شدن دست ودهان
yapıt ۱ـ آثار (عتیقه)، ساختمان ۲ـ اثر، نوشته
yapıtaşı سنگ ساختمان
yapıvermek زود وآسان ساختن یا انجام دادن
yapma ۱ـ انجام، اجراء ۲ـ ساختگی، مصنوعی
yapmacık تصنعی، ساختگی، دروغی
yapmak ۱ـ کردن، نمودن، ساختن، درست کردن، بنا کردن، انجام دادن، اجراء کردن ۲ـ تعمیر کردن ۳ـ شدن، گردیدن ۴ـ (بچه) زائیدن ۵ـ (پول) جمع کردن یا گرد آوردن
yaprak برگ، ورق، برگ درخت، ورق کاغذ، کتاب غیره
yapraklanmak برگ دادن درختان
yapraklı برگ‌دار، دارای برگ
yapraksız بی‌برگ
yapraktaşı سنگ ورقه‌ای
yaptırma اجراء یا انجام، ضمانت اجرائی، قوه مؤیده، تائید انجام یا اجراء گردانیدن

تك تنها، یکه و تنها yapyalnız
۱ـ کمك، معاون، یار، نایب ۲ـ جای yar
پرستگی یا پرگاه ۳ـ یار، معشوق
زخم، جراحت yara
خالق، آفریدگار، yaradan=yaratan
خداوند
۱ـ خلقت، فطرت، عالم ۲ـ yaradılış
طبیعت، خوی، مزاج
(قد) ۱ـ آلت، سلاح ۲ـ (عو) yarak
آلت رجولیت
زخمی کردن، مجروح کردن yaralamak
زخمی شدن، مجروح شدن yaralanmak
زخمدار، مجروح yaralı
بدرد خوردن، بکار آمدن، yaramak
مساعد وموافق بودن
۱ـ بدردنخور، بیکاره، بیفایده yaramaz
۲ـ شیطان، شرور، شریر، تخس
۱ـ شیطنت، شرارت، تخسی yaramazlık
۲ـ نامساعدی، نامرتبی در کار و
احوال
یاران، دوستان yaran
دل کسی را بدست آوردن، yaranmak
طرف را از خود راضی و خشنود
کردن، بدرد خوردن
۱ـ بدرد بخور، مساعدبرای چیزی yarar
یا کاری ۲ـ سود، فایده، نفع،
منفعت
استفاده کردن، فایده یا yararlanmak
سود بردن
سودمند، مفید، بدرد بخور yararlı
فایده یا خدمت یا نفع، خدمت yararlık
مفید
بدردنخور، بی‌فایده بی‌سود yararsız
خفاش، شبکور yarasa
مناسب وموافق بودن، متناسب yaraşmak
بودن، لایق بودن
لایق‌شمردن، متناسب دیدن yaraştırmak
خلق کننده، ایجاد کننده، yaratan

موجودآورنده، خالق، آفریننده،
آفریدگار
۱ـ آفریننده، موجد، مبتکر yaratıcı
۲ـ قوه خلاقه
مخلوق yaratık
خلق شدن، ایجاد شدن، yaratılmak
آفریده شدن
آفریدن، خلق کردن، ایجاد yaratmak
کردن
سرهنگ دوم، نایب سرهنگ yarbay
یارد، واحد طول انگلیسی مطابق yarda
۹۱/۴۴ سانتیمتر
کمك یا همدست یا کسی که yardakçı
در کارهای بدهمدستی میکند
کمك، مساعدت، معاونت yardım
معاون، کمك، معین yardımcı
(دس) فعل کمکی yardımcı fiil
معاونت، کمك بودن، yardımcılık
مساعدت
بهمدیگر کمك کردن، yardımlaşmak
تعاون، تعاضد
خیر، خیرخواه yardımsever
شکاف دادن، ترك دادن، yardırmak
شکستن یاچاك دادن بوسیله دیگری
دوست، رفیق yaren
۱ـ دوستی، رفاقت ۲ـ صحبت، yarenlık
اختلاط
جوجه بزرگ ودرشت yarga
حکم، قرار (در منطق یامحکمه yargı
عدلیه)
حکم، داور، خبره yargıcı
قضی، حاکم محکمه عدلیه، دادرس yargıç
قضاوت، وظیفه حاکم محکمه yargıçlık
عدلیه
دادرسی، محاکمه yargılama
محاکمه کردن، دادرسی کردن yargılamak
دادرسی شدن، محاکمه شدن yargılanmak
محکمه عالی تمیز yargıtay

yarı نیمه ، نیم، نصف
yarıbuçuk خیلی کم، مقدار کم و بی‌اهمیت
yarıcı ۱ـ شکافنده یا چاك دهنده ۲ـ کارگری که نصف محصول را در مقابل حق‌الزحمه خو میبرد
yarıçap (هر) شعاع دایره، نیم قطر
yarıgölge (فیز) شبه ظل
yarık شکافته ، ترك‌دار ، زمین شکاف برداشته
yarıküre نیمکره
yarılamak نصف کردن، نیمه کردن ، به وسط ، یا میان یا نصفه رسیدن
yarılanmak نصف، نیم شدن ، به‌وسط یا نصفه چیزی آمدن
yarılmak شکافته شدن ، چاك خوردن ، ترك خوردن
yarım ۱ـ نیم ، نصف، نیمه ۲ـ نصفه، ناتمام ۳ـ مریض،علیل، ناقص
yarımada شبه جزیره
yarımay قرص ماه درحال نصف، نصف‌ماه
yarımca ۱ـ فلج نصف بدن ۲ـ نصف سردرد کردن
yarımkanatlılar نام تیره‌ای ازحشرات ازقبیل ساس ، شپش، جیرجیرك، نیمه بالان
yarımküre نیمکره
yarımlamak نصف کردن ، نیمه کردن ، به‌نصف رساندن
yarımlık ۱ـ (عو) فتق ۲ـ نیمه یا نصف بودن ۳ـ علیلی ، ناقص بودن
yarımyamalak ناقص ، ناتمام ، نیمه کاره،وصله پینه کرده، سرهم‌بندی
yarın ۱ـ فردا ۲ـآتیه ، استقبال
yarısaydam نیمه شفاف
yarış مسابقه
yarışçı ۱ـ مسابقه‌چی، کسی که درمسابقه شرکت میکند ۲ ـ رقیب در مسابقات
yarışıcı رقیب
yarışma ۱ـ مسابقه ۲ـ رقابت
yarışmacı مسابقه‌چی ،کسیکه در مسابقه شرکت میکند
yarışmak ۱ـ مسابقه گذاشتن ، درمسابقه شرکت کردن ۲ـ رقابت کردن ،
yarıştırmak مسابقه گذاردن ، بمسابقه گذاشتن
yarkurul سوکمیسیون ، کمیسیون فرعی
yarlıgamak آمرزیدن ، مغفرت کردن
yarlığ (قد) فرمان پادشاهی
yarma ۱ـ عمل شکافتن ، نیمه کردن ، چاك دادن ۲ـ اراضی بریده شده برای راه سازی ۳ـ نوعی ازهلو یاشفتالوی اعلا که براحتی از هسته‌اش جدا میشود و دو نیم میگردد ۴ـ گندم‌یاجو که دونیم میشود ، نیمه شده ، چاك‌دار
yarmak نصف کردن ، شکافتن ، نیمه کردن ، چاك دادن
yarpuz پونه ، نودینه
yas ماتم ، عزا
yasa قانون
yasak ممنوع ، قدغن
yasakçı (قد) دربان
yasak etmek قدغن کردن، ممنوع کردن
yasaklamak قدغن کردن، ممنوع کردن
yasalı قانونی
yasama قانون‌گذاری
yasamak منظم کردن ، قانون‌گذاردن
yasama kurulu مؤسسه قانون‌گذاری یعنی پارلمان
yasamalı تشریعی
yasemin گل یاسمن
yaslamak تکیه دادن، واداشتن به‌جائی
yaslanmak ۱ـ تکیه کردن ۲ـ ماتم گرفتن ، عزاداری کردن

نمناك شدن ۲ ـ اشك بچشم
آمدن، ترشدن چشم از اشك
yaşartmak ۱ـ تر ومرطوب کردن توسط
دیگری ۲ـ اشك بچشم آوردن
yaşatmak زندگی کسی را تأمین کردن،
نگاهداری و تأمین زندگی کردن
yaşatmamak مانع زندگی یازیست کردن
کسی شدن
yaşayış طرززندگی، حیات، گذران
yaşıt هم سن، هم سن وسال
yaşlanmak پیرشدن، سالخورده شدن،
رو به پیری رفتن
yaşlı ۱ـ پیر، مسن، سالخورده ۲ـ
بااشك چشم، اشك‌دار
yaşlı başlı مسن ومحترم
yaşlık تری، مرطوبی، خیسی، نمناکی
yaşlılık پیری، سالخوردگی
yaşmak چارقد یاروسری بزرگ که تمام
سروصورت بجز چشمان رامیپوشاند
yaşmaklı چارقددار، چارقدی، کسی که
سر وصورت را باچارقد پوشانده
باشد
yat کشتی کوچك مخصوص سیروساحت
yatağan دشنه، خنجر، نوعی کارد بزرگ
قوس‌دار
yatak ۱ـ رختخواب، بستر، بالین
۲ـ تشك ۳ـ بستررودخانه یا
نهریادره ۴ـ پاتوغ،محل زیست
یا جای رفت و آمد عده زیادی
از مردم یا نوعی از حیوانات،
جائیکه‌معمولاچیزفراوان درآنجا
پیدا میشود مانند محلی که ماهی
زیاد یاشکار زیادی درآنجاباشد
۵ـ جائی که محل اختفاء دزدان
یامجرم‌ها باشد ۶ـ یاتاقان‌چرخ
یا موتور وغیره
yatakhane خوابگاه
yaklı ۱ـ تختخواب‌دار یاجای‌خواب‌دار

yaslı عزادار، ماتم‌دار، ماتمزده
yasmak پهن کردن، گستردن، صاف کردن
yasmık=mercimek عدس
yassı پهن، صاف، هموار
yassıkadayıf نوعی شیرینی ازخمیر که
به تخم مرغ آلوده کرده در روغن
سرخ نموده توی شیره میاندازند
و روی آن گردوی خرد شده
میپاشند
yassılaşmak پهن شدن، صاف و هموار
شدن
yassılık مسطحی، پهن و وسیع بودن،
هموار
yassılmak صاف وهموارشدن، پهن و
وسیع شدن
yassısolucanlar تیره کرمهای پهن رشته
مانند، مانندکرم کدو
yassısolungaçlılar تیره کرمهای
دو قسمتی دریائی مانند صدف و
شانه دریائی
yastağaç=çapakbalığı نوعی ماهی
باریك دراز که طول آن به نیم‌متر
میرسد گوشتش خیلی لذیذ نیست
دارای استخوان زیاد میباشد
yastığaç تخته خمیر که رویش خمیر باز
میکنند
yastık بالش، متکا
yaş ۱ـ سن، سال ۲ـ اشك ۳ـ تر،
خیس، نم، مرطوب ۴ـ تر و
تازه، سبز
yaşa زنده باد، سلامت باش
yaşam عمر، زندگی، حیات، معیشت
yaşama زیست، حیات، زندگی، گذران
yaşamak زیستن، زندگی کردن، (مج)
کیف یا عیش کردن
yaşanmak حیات گذراندن، گذران کردن
yaşantı طرز زندگی یا حیات
yaşarmak ۱ـ مرطوب شدن، ترشدن

آرام کردن
yatkın ۱ـ خوابیده ، مال یاجنس فروش نرفته یادرانبارمانده ۲ـ روان
بودن دست ، آشنابودن، دست‌بان خوابیدن وعادت داشتن
yatkınlık کاملاآشنا بودن، عادت داشتن دست ، دست خوابیدن به‌چیزی ، بلد بودن ، استاد بودن
yatmak ۱ـ خوابیدن، خفتن ۲ـ دراز کشیدن ، دربستر بودن ۳ـ در محلی ماندن ۴ـ مرده بودن ، مرده خوابیدن ۵ـ در حبس خوابیدن ، زندان کشیدن ۶ـ بحالت مایل یایک‌وری بودن، به یکطرف کج شدن
yatsı عشاء، یك الی یك و نیم ساعت از غروب آفتاب گذشته تا نیمه شب، شامگاه ، اول شب
yatsı namazı نمازیا صلوة عشاء
yatuğan,yatuk آلات موسیقی یاسازهائی که مانند سنتور و قانون بحالت خوابیده نواخته میشود
yavan ۱ـ غذای کم روغن ۲ـ بدون تاتق ۳ـ بی‌مزه، بی‌لذت ۴ـ آدم‌ندید بدید، چشم‌وگوش بسته، دهاتی ،آدم نخاله
yavanlık ۱ـ کم‌روغنی غذا ۲ـ بی‌قاتقی ۳ـ بیمزگی ، بی‌لذتی ، بی‌نمکی ۴ـ نادیدگی،چشم وگوش بستگی
yavaş یواش ،آهسته،آرام ، ملایم، ساکت، کم سرعت
yavaşça کمی یواش ، یواشکی، بآرامی، به‌آهستگی ، بطورآرام وسکوت و ملایمت
yavaşçacık خیلی یواش، خیلی بآرامی، بطور خیلی آهسته و ملایم
yavaşlamak یواش کردن ، کم سرعت کردن ، از سرعتش کاستن ، آرام

(مانند واگن تختخواب‌دار یا بیمارستان صد تختخوابی) ۲ـ رودخانه یانهری که دارای بستر عمیق باشد
yataklık ۱ـ تختخواب‌آهنی یا تخته‌ای ۲ـ پارچه یا چیزمناسب تشك
yatalak زمین‌گیر ، بالین‌گیر ، علیل، مریض بستری طولانی
yatay افقی
yatı مهمانی‌شب خواب، مهمان‌آمدن وشب را ماندن ودرآنجا خوابیدن
yatık ۱ـ به‌پهلو خوابیده هرچیزی که بحالت خوابیده‌گذارده شده باشد ۲ـ خوابیده ، جنسی که فروش نرفته یا درانبار مانده
yatılı شبانه روزی ، محصلی که شب در مدرسه میخوابد
yatır قبرآدم مقدس (مانند قبرامامزاده)
yatırım ۱ـ وجوه ودیعه‌گذاشته‌شده ۲ـ پول خوابانیده‌شده دربانك یا در شرکت یا تجارت، سرمایه‌گذاری
yatırımcı ۱ـ سرمایه‌گذار ۲ـ ودیعه گذار
yatırmak ۱ـ خوابانیدن ، خواباندن ، خواب کردن ۲ـ پول‌خواباندن، ودیعه‌گذاشتن،بحساب ریختن‌پول
yatırsız غیرشبانه روزی، مدرسه یامحلی که‌روزانه است‌وجای‌خواب‌ندارد، مدرسه روزانه ، محصلی که فقط روز بمدرسه میرود وشب درآنجا نمیخوابد ، کلفتی‌که روزانه کار میکند وشب درمحل‌کار نمیخوابد
yatışmak خوابیدن، ساکت شدن ، آرام شدن (باد،طوفان،دعوا، هیجان)، از شدت افتادن
yatıştırıcı مسکن، ساکت وآرام‌کننده ، خوابانده
yatıştırmak خواباندن ، ساکت کردن ،

و ملایم یا ساکت کردن
yavaşlatmak یواش کردن، سرعت را کم کردن ، آهسته کردن
yavaşlık یواش بودن ،آرامی ،آهستگی ، کم صدائی
yava یاوه، پوچ، بی‌معنی، مزخرف
yaver ۱ـ یاور ۲ـ نایب ، معاون ۳ـ (نظ) آجودان
yavru طفل، بچه
yavruağzı رنگی بین نارنجی وصورتی کم رنگ
yavruca=yavrucuk طفلك ، طفلکی
yavrucuk طفلك ، طفلکی
yavrukurtu پیش آهنگ کوچك یا کم‌سن، پیش آهنگ دبستانی
yavrulamak بچه کردن، بچه گذاشتن ، زائیدن حیوانات
yavşak رشک ، خاکه شپش ، بچه شپش
yavşanotu نباتی که دارای گلهای آبی و سفید میباشد ، پرسیاوشان (Veronica)
yavuklanmak=nişanlanmak (عو) نامزد شدن دختر یا پسر
yavuklu=nışanlı نامزد شده
yavuz ۱ـ بی‌باك، شدید ، تند ، خشمناك ۲ـ عالی ، خوب، قشنگ ، زیبا
yay ۱ـ کمان ۲ـ آرشه ویولون وغیره ۳ـ فنر ۴ـ (هن) قوس
Yay برج قوس ، نام نهمین برج شمسی ، نام برج بین عقرب و جدی ، نام نهمین برج تقویم قدیم شمسی مطابق با آذرماه
yaya ۱ـ پیاده ۲ـ پیاده‌رو (شخص)
yayan ۱ـ بطور پیاده ، باپا ۲ـ بی‌اطلاع ، بی معلومات، بی‌علم ، جاهل
yaydırmak منتشر کردن ، پراکنده کردن، نشر کردن توسط دیگری

yaygara داد وفریاد ، سروصدا، فریاد و جیغ بی‌معنی وبیخود
yaygaracı بداد و فریاد ، دعوا کن، کولی ، هوچی
yaygı فرش ، زیرانداز ، چیزی که انسان روی زمین پهن کند برای نشستن و غیره
yaygın ۱ـ منتشر ، پخش ، متداول ، شایع ۲ـ پهن و منتشرشده
yayık ۱ـ دستگاه چوبی کره زنی یا کره گیری ۲ـ پهن، وسیع، گشاد ، سرگشاد
yayılma منتشرشدن ، شیوع ، انتشار
yayılmak منتشر شدن، پهن شدن، انتشار یافتن، شیوع یافتن، ساری وشایع شدن (بیماری)
yayım انتشارات، نوشتجات یا اخبار منتشره، نشریات
yayımcı ناشر، کسی که کتب واثرهای طبع شده رانشرو پخش میکند وبفروش میرساند
yayımlamak نشر ، انتشار ، پخش کردن
yayın ۱ـ آثارچاپی، نشریات، انتشارات ۲ـ نوعی ماهی بزرگ که در آب شیرین زندگی میکند ، دارای سرودهان بزرگ وپهن، بدن دراز بدون فلس میباشد ، مزه و لذت متوسط دارد(Silurus glanis)
yayındırma (فیز) نوری رادرسطح غیر صاف (پرزدار) منعکس کردن
yayınevi مرکز چاپ و نشر یا انتشار، مطبوعات و انتشارات ، محل یا مرکز طبع و نشر یا پخش
yayınma (فیز) عمل انعکاس ، منعکس شدن نوردرسطح پرزدار که نورها از هریك از پرزهای آن سطح به جهات مختلف برگشت و منتشر میشوند

yayla ۱ـ ییلاق ۲ـ محل مرتفع ووسیع وصاف یا هموار

yaylacı کسیکه به ییلاق میرود

yaylaçiçeği گیاهی ازتیره باقلا دارای گلهای زرد رنگ خوشبو

yaylak مرتع یا چراگاه

yaylakıye اجرت یا کرایه مرتع یاچراگاه

yaylamak تابستان را دریلاق بسربردن

yaylandırmak چیزی را مثل اینکه روی فنر باشد تکان دادن ، فنر مانند تکان دادن

yaylanmak روی چیز فنری بملایمت تکان خوردن یا تکیه دادن

yaylı فنردار ، نوعی درشکه فنردار که رویه واطرافش پوشیده است.

yaylım ۱ـ عمل پهن شدن، گسترده شدن ۲ـ مرتع ، چراگاه

yaylım ateş درآن واحد آتش کردن چند تفنگ

yayma ۱ـ عمل انتشار یا نشر ۲ـ عمل گستردن یا پهن کردن ۳ـ بساط فروش

yaymacı خرده ریزه فروشی ، کسیکه بساطی پهن کرده و درآن اشیاء وآلات کوچك برای فروش بگذارد

yaymak ۱ـ پهن کردن ، گسترده ۲ـ انتشار دادن ، نشر کردن ، پخش کردن، منتشر کردن، پراکنده کردن ۳ـ سرایت دادن ۴ـ ول کردن، باز کردن، پراکنده کردن حیوانات برای چرا درمرتع یا چراگاه

yaytan پهن ، گشاد ، سرپهن، جا یا ظرف کم عمق ووسیع

yaz تابستان

yazan نویسنده ، محرر

yazar نویسنده، دبیر، ادیب، مقاله نویس، کتاب نویس

yazarlık نویسندگی ، شغل نویسندگی ، مقاله یا کتاب نویس

yazdırmak نویساندن ، نوشتن توسط دیگری

yazgı سرنوشت ، تقدیر ، قدر ، مقدرات

yazı ۱ـ نوشته ، مکتوب ، نامه ، مقاله ۲ـ کار نوشتنی ۳ـ خط، نوشته ۴ـ (مج) سرنوشت، تقدیر ۵ـ جلگه ، دشت ، اراضی مسطح و هموار

yazıbilimi فن یا علمی که ازروی دستخط یا نوشته اخلاق طرف را تشخیص می‌دهد وتعریف میکنند

yazıcı کمك نویسنده درنظام، محرر، کاتب

yazıcı kadın مشاطه ، زنی که عروسان را بزك میکند

yazıcılık ۱ـ نویسندگی یا کاتبی درنظام ۲ـ عمل مشاطه‌گری

yazıhane ۱ـ دفتر ، محکمه وکالت و امثال آن ۲ـ میز مخصوص تحریر

yazık حیف، افسوس ، اسفا

yazıklanmak تأسف کردن ، افسوس خوردن، متأثر شدن

yazıklar olsun! حیف ، شد ! افسوس!

yazılı ۱ـ کتبی، نوشته شده ۲ـ مقدر، سرنوشت ، تقدیر الهی

ya'zılmak ۱ـ نوشته شدن ۲ـ اسم نویسی کردن، ثبت نام کردن

yazın = edebiyat ادبیات

yazın در فصل یا موسم تابستان

yazış ۱ـ عمل یا طرز نوشتن ۲ـ بقلم گرفتن ، نوشتن

yazışma عمل مکاتبه ، نامه‌نویسی بهمدیگر

yazışmak بهمدیگر نامه نوشتن ، مکاتبه کردن

yazıt قطعه نوشته شده روی تخته سنگ ، سنگ‌نبشه، نوشته یاحك شده روی سنگ

تابستان را بسر بردن یا گذراندن yazlamak

تابستانی ، مخصوص تابستان ، تابستانه yazlık

۱ـ عمل نوشتن ۲ـ روسری نازك نقش‌دار ۳ـ (عو) اوریون ، ورم غـده زیـر گوش ۴ـ دست نوشته ، نوشته خطی yazma

کسی که نقش کاری یا نقش کشی روی پا و دست یا روی قماش را انجام میدهد yazmacı

۱ـ نوشتن ۲ـ آرایش دادن یا بزك کردن روی عروس ۳ـ بهن کردن ، گستردن ۴ـ مقاله نوشتن ، نامه نوشتن ۵ـ ثبت نام ، نام نویسی کردن ۶ـ فعل کمکی که فوریت و درحال انجام شدن عملی را میرساند (düşeyazmak)مشرف بافتادن، کم مانده بود بیفتد yazmak

کاتب، نویسنده، محرر، منشی yazman

منشی گری ، محرری yazmanlık

۱ـ یدك، اضافی، یدکی، احتیاطی، ذخیره ۲ـ چیزی یا کسی که برای یدك یا احتیاط در نظر گرفته میشود yedek

کسی که اسب یا قایق یا چیز یدکی در دست داشته باشد yedekçi

ذخیره یا یدك تأمین کردن، چیز اضافی بعنوان یدك یا ذخیره کنار گذاردن yedeklemek

یدکی، احتیاطی، برای یدك ، ذخیره‌ای yedeklik

افسر احتیاط،افسر نظام،وظیفه yedeksubay

هفت yedi

هفت جان، جان سخت yedi canlı

هفت گوشه،هفت ضلعی yedigen

دب اکبر، بنات النعش کبری،شکلی Yedigir

هر کب از چندین ستاره که هفت ستاره از آن دیده میشود

هفت‌تائی، هفت عددی، ورق هفت‌لو یا هفت خال yedili

هفتم ، هفتمین yedinci

۱ـ خوراندن ۲ـ تحمل کردن، تاب آوردن yedirmek

هفت هفت ، هفت تا هفت‌تا yedişer

درخت یا گیاهی که پشت‌سرهم درهر فصل سال گل یا ثمر کند ومیوه میدهد yediveren

یدك کشیدن ، یدك کشی کردن yedmek

نوعی آهنگ موسیقی، یك‌گاه yegâh

یگانه ، منحصرفرد yegâne

بهتر، مرجح، ترجیح داشته ، برتر yeğ

برادرزاده یا خواهرزاده yeğen

با شدت، تند، با سرعت وقوت یا فشار yeğin

تند شدن ، شدیه شدن yeğinleşmek

شدت yeğinlik

ترجیح دادن، برتر شمردن yeğlemek

رجحان yeğlik

خفیف ، سبك yeğni,yeğnik

مرجح، برتر، بهتر yeğrek

یاس، ناامیدی ، حرمان yeis

یك yek

بهم‌دیگر ، به‌یکدیگر yekdiğeri

دسته یا بازوی بالای سکان که برای چرخاندن آن بکارمیرود yeke

یك نسق ، یك‌جور ، یکنواخت ، یکسان yeknesak==biteviye

یك پارچه، یك تکه‌ای yekpare

یکسان، یکی شدن، همانند yeksan

یکتا ، تنها ، بی‌شریك ، بی‌همتا yekta

ناگهان، یك باره، یك‌هو، یکدفعه yekten

جمع yekûn

۱ـ باد ، هوا ۲ـ (عو) رماتیسم ، استخوان درد ۳ـ (عو) گوز yel

۱ـ (قد) نوعی روپوش که بجای yeldirme

yelpik نفس تنگی متناوب ، مرض آسم
yeltek دمدمی مزاج ، بی‌تصمیم
yeltenmek هوس کردن، چیزی راآرزو کردن ودر پی‌آن دویدن
yelve نوعی مرغ دریائی شبیه بلدرچین، نوك‌دراز ، پاشله ، توکا (Gallinago)
yelyeperek عجل ، شتاب، کاری که باعجله و شتاب انجام شود
yelyutan نقص و عیبی است دراسبها که هوای زیاد می‌بلعند
yem ۱ـ غذایا خوراك حیوانات، طعمه ، دان یا دانه ۲ـ (مج) باغ سبز و سرخ برای گول زدن ، پول یا چیزیکه بـرای گول زدن و تله انـداختن بـه کسی داده میشود ۳ـ باروتی که‌درسابق برای آتش کردن گلولـه در دهـانه تـوپ میگذاردند
yeme ۱ـ عمل‌خوردن ۲ـ غذا، خوراك، خورد وخوراك
yemek ۱ـ خوردن ۲ـ غذا خوردن ۳ـ غذا،طعام، خوراك، خوراکی ۴ـ پول یا دارائی را زیاد خرج کردن یا پول کسی را ندادن و خوردن ۵ـسائیدن،بردن،خوردن ۶ـگزیدن (مانند پشه که بدن انسان را میگزد)
yemekhane جای نهارخوری ، محل رستوران (در کارخانه یا مدرسه وغیره) ، سالن غذاخوری
yemekli باغذا، با غذا وخوراك
yemeklik لوازم خوراکی ، مخصوص خوردن ، چیزمربوط به‌خوراك و یا طعام
yemeksiz بدون خوراك ، بی‌غذا
yemeni ۱ـ نوعی چارقد توری نقش و نگاردار قالبی که با دست رنگ

چادر نماز بکار میرفته ۲ـ تور ماهیگیری چندتائی

yele یال
yeleç هوادار
yelek ۱ـ جلتقه ۲ـ شاه بال پرنده یا مرغ
yeleklemek پرمرغ به ته‌تیر (تیر کمان) اضافه کردن
yeleli یال‌دار
yeleme آدم غیرجدی ، بی‌بند وبار
yelengeç درختی که پوست‌آن به آسانی ترك خورده کنده میشود
yelken بادبان کشتی
yelken açmak بادبان کشتی را کشیدن یا بازکردن برای حرکت
yelken bezi پارچه بادبان کشتی
yelkenci ۱ـ استاد بادبان دوز یابادبان ساز ۲ـ مأمور یا کارگر کشتی برای باز و بسته کردن بـادبان کشتی وراه‌انداختن‌آن
yelkenlemek بادبان بازکردن و براه افتادن کشتی
yelkenli کشتی بادبان‌دار ،کشتی بادبانی
yelkovan ۱ـ عقربه بزرگ ساعت، دقیقه شمار ۲ـ صفحه بادنما که سمت باد را نشان میدهد
yelkovankuşu نوعی مرغ دریائی
yellemek باد زدن بابادبزن یاچیزدیگر
yellenmek گوزیدن، باد درکردن
yelli ۱ـ بادگیر ، محل پرباد ، هوادار ۲ـ (عو)رماتیسم‌دار ۳ـکسیکه زیاد باد درمیکند
yelloz زن پست ، سبك ، بوالهوس
yelmek با شتاب ودستپاچگی دویدن
yelpaze بادبزن، بادزن
yelpazelemek با بادبزن باد زدن
yelpazelenmek خود را با بادبزن باد زدن

از تقویم شمسی قدیم مطابق با تیرماه

yengeç dönencesi مدار برج سرطان

yengi غلبه ، غالب شدن ، تسلط

yeni نو ، جدید ، تازه

yenibahar نوعی گیاه ازجنس موردیا آس که در نقاط گرمسیر امریکا میروید و میوه آن بعنوان ادویه جات استعمال میشود (Capsicun annuum)

yenice تازه ، خیلی تازه و نو

yeniçag عصرجدید ، از ۴۵۳ (فتح استانبول توسط ترکها تا ۱۷۸۹ انقلاب کبیر فرانسه)

yeniçeri ۱ـ ینی‌چری، سرباز یا صنف پیاده نظام دوره عثمانی (درسنه ۱۳۲۶ دوره اورخان غازی تا دوره سلطان محمود دوم سنه ۱۸۲۶)

yeniden ازنو ، ازسر، ازسرنو . مجدداً، از اول

yenidünya ۱ـ امریکا ، ینگی دنیا ۲ـ زرد آلوی ژاپنی ۳ـ نوعی توپ شیشه‌ای رنگارنگ که برای زینت آویخته میشود

yenik ۱ـ خورده شده، سائیده شده، رفته ۲ـ بیدخوردگی، موش خوردگی ۳ـ مغلوب

yenilemek ۱ـ تازه کردن ، تجدید کردن ۲ـ تایید و تجدید کردن

yenilenmek تازه شدن، نوشدن

yenileşmek نو کرده شدن، تازه کرده شدن ، تجدید شدن

yenileştirmek تجدید کرده شدن ، تر و تازه کرده شدن

yeniletmek تازه کردن ، تجدید کردن

yenilgi مغلوبیت ، شکست

yenilik تجدد ، تازگی

yenilikçi متجدد

میشود زنهای دهاتی به سر می‌بندند.

یمنی ۲ـ نوعی نقش سبک دهاتی

yemenici فروشنده یا سازنده نوعی نقش یمنی

yemin=ant سوگند ، قسم

yeminli سوگند خورده ، قسم خورده

yemiş میوه ، (انجیر . به لهجه ناحیه ازمیر وسواحل دریای اژه)

yemişçi=manav میوه فروش ، سبزی فروش

yemişli میوه‌دار (درخت)

yemişlik ۱ـ باغ میوه ، باغ انجیر ۲ـ جای نگاهداشتن میوه ۳ـ ظرف میوه ، میوه‌خوری

yemissiz بی‌میوه

yemleme طعمه که در تله میگذارند یا به قارماق ماهیگیری بند میکنند

yemlemek ۱ـ طعمه یا دانه گذاردن در تله ۲ـ برای گول زدن و نله انداختن کسی حرکات ساختگی و خوش آب و رنگ انجام دادن

yemlik ۱ـ جای خوراک حیوانات. درآخور ۲ـ (مج) رشوه ۳ـ کسیکه همیشه درقمار می‌بازد وطعمه خوبی برای قمار بازان محسوب میشود ۴ـ طعمه یا دانه برای شکار یا صید

yemyeşil سبز وخرم، سرسبز، کاملا سبز

yen ۱ـ سرآستین پیراهن ۲ـ نوعی گیاه که غالباً با برگ گلهای خود روی بته‌های موز و امثال آن را می‌پوشاند ، گریبانه ۳ـ واحد پول ژاپن

yenge ۱ـ زن برادر یا زن عمو یا زن دائی ۲ـ زنی که شب زفاف همراه عروس میشود ، ینگه

yengeç خرچنگ

Yengeç برج سرطان ، برج چهارم از دوازده برج فلکی، نام برج چهارم

yerinmek متأسف شدن، متأثر شدن، غصه خوردن ، افسوس خوردن
yerkabuğu قشرزمین
yerküre کره زمین
yerleşik جای‌گرفته ، جای‌گزین ، ساکن یا مقیم شده، مسکون
yerleşmek ۱ـ جابجا شدن ، جاگرفتن ۲ـ جایا کار پیدا کردن ۳ـ در جائی مقیم یاساکن شدن، سکونت یافتن
yerleştirilmek جابجا کرده شدن، جا گرفته شدن
yerleştirmek ۱ـ جای دادن ، ساکن کردن،مسکون کردن ۲ـ (مج) چك زدن ، سیلی چسباندن
yerli ۱ـ محلی، اهل یك مکان یا محل ۲ـ ثابت
yerli yerinde هرچیزی درجای خودش است
yermantarı=domalan قارچ زمینی (خوراکی)،دنبلان(نوعی ازقارچ)
yerme هجو، بدگوئی
yermeci هجوکننده
yermek بدگوئی‌کردن ، هجوکردن ، ذم و قدح کردن
yermumu موم طبیعی، موم معدنی، موم کانی
yeröte اوج، دورترین نقطه ازمسیرزمین دراطراف آفتاب
yerpalamudu=kurtluca نوعی‌گیاه از نعناییها کـه درجای مرطوب میروید وبوئی شبیه سیرداردد
yerpırasası نوعی‌گیاه معرق‌که درطب بکار میرود (Leonurus)
yersakızı=bitüm قیر معدنی
yersarsıntısı=deprem زلزله
yersel=yöresel موضعی، محلی، مربوط به‌محلی یاجا یانقطه‌ای مخصوص

yenilmek مغلوب شدن ، شکست خوردن، باختن دربازی
yenirce ۱ـ زخمی‌که بتدریج گودوبزرگ شود ۲ـ مرض خوره،ضایع‌شدن جسم دندان یا استخوان
yenişememek دوپهلوان یاکشتی‌گیریا دوطرف‌بازی‌که نتوانند همدیگر را مغلوب‌کنند
yeniyetme نوجوان
yenli سرآستین‌دار (پیراهن یالباس)
yensiz بی‌سرآستین
yenmek مغلوب‌کردن، غالب شدن ، تسلط یافتن ، بردن (دربازی)
yepyeni کاملا تازه ، نونو
yer ۱ـ جا ، محل ، مکان ، موقعیت ۲ـ زمین، خاك ۳ـ رد، نشان، اثر
yer açmak جابازکردن ، جا دادن
yeraltı زیرزمینی، تحت‌الارضی
yerberi حضیض (نقطه مقابل اوج) ، نزدیکترین نقطه از مسیر زمین اطراف آفتاب
yerbilim زمین‌شناسی
yerçekimi جاذبه ارضی ، جاذبه زمین
yerdeğiştirmek جا عوض‌کردن
yerel محلی ، مخصوص یك جایا محل
yerelması سیب‌زمینی‌که مخصوص تـرشی انـداختن است (Helianthus tuberosus)
yereşeği خرخاکی(oniscus asellus)
yerey اراضی ، قسمتی ازسطح زمین
yerfıstığı پسته زمینی، بادام زمینی (Arachis hgpogaea)
yergi هجونامه ، هجویه
yergici هجوکننده
yergin قبیح ، زشت، بد، مذموم ، منفور
yerginlik بدی ، زشتی ، قباحت
yerinde بجا، لایق ، شایسته، سزاوار
yerine عوض ، بعوض ، بجای ، بالنیابه

yersıçanı=köstebek موش کور زیر زمینی ، کورموش
yersiz ۱ـ بی‌جا یا بی‌محل ، کسیکه جا یا محل سکونت ندارد ۲ـ مزخرف ، بیمعنی ، نابجا
yersizlik ۱ـ کم جائی ، بی‌جا یا بدون خانه و جا یا محل بودن ۲ـ بیمعنی گری ، نابجائی ، مزخرف بودن
yeryuvarlağı کره زمین ، کره ارض
yeryüzü سطح زمین ، روی زمین
yestehlemek (عو) تقود کردن ، بیرون رفتن، کثافت کردن
yeşermek سبز شدن، روئیدن، برگ دادن
yeşerti سبزه‌زار
yeşertmek رویانیدن ، سبز کردن
yeşil سبز ، سبز رنگ، تازه، سبز (درمورد سبزیجات و بقولات مانند لوبیا و نخود تازه)، نارس یا خام(درمورد میوجات مانند زردآلود ، هلو و غیره)
Yeşilay علامت جمعیت ضد مسکرات و دخانیات (هلال سبز) در ترکیه
yeşilbağa وزغ ، نوعی قورباغه سبز (Hyla arborea)
yeşilbaş مرغابی وحشی نر (Anas boscas)
yeşilimsi,yeşilimtrak قدری سبز رنگ، سبز فام
yeşillenmek ۱ـ سبز شدن، روئیدن ۲ـ سبز رنگ شدن ۳ـ (عو) از زنی خوش آمدن و هوس کردن ، آب دهان راه افتادن برای زن ۴ـ (عو) روی مال کسی دست گذاشتن، سعی کردن برای صاحب شدن مال دیگری
yeşilli ۱ـ رنگ سبز دار ۲ـ لباس سبز پوشیده

yeşillik ۱ـ سبزه‌زار ، چمن ، سبزه‌دار ۲ـ سبزی ، سبزیجات ، سبزی خوردن
yeşim یشم، سنگ یشمی رنگ قیمتی
yetenek قابلیت ، استعداد
yeter کافی ، کافی است
yeterince بقدر کفایت ، بقدر کافی
yeterli باکفایت ، خبره ، با اطلاع ، بلد
yeterlik ۱ـ وقوف، بلد بودن، خبره بودن ۲ـ کفایت
yeterlilik کافی بودن، بدون نقص
yeterlik önergesi پیشنهاد کفایت مذاکرات
yetersayı نصاب ، حد نصاب عده کافی
yetersiz بی کفایت ، بی‌اطلاع، نابلد
yetersizlik بی کفایتی
yeti قوه ، ملکه ، قدرت (مانند قوه ادراك یا قوه حافظه)
yetıklik=yetenek استعداد ، قابلیت
yetim یتیم ، پدرمرده
yetimhane دارالایتام ، یتیم‌خانه
yetimlik یتیمی
yetinmek اکتفاء کردن ، کفایت یافتن
yetirmek رساندن، ابلاغ کردن، تمام کردن ، بانتها رساندن
yetişkin رسیده ، کامل
yetişmek ۱ـ رسیدن، واصل شدن، تمام شدن ۲ـ کافی بودن ، بس بودن ۳ـ رسیدگی کردن
yetişmiş رسیده، کامل شده ، تمام شده
yetiştirici استحصال کننده ، تهیه کننده ، آماده کننده ، رساننده
yetiştirme ۱ـ عمل رساندن ۲ـ کامل کردن ۳ـ نگاهداری اولاد یا فرزند یا نافرزندی
yetiştirmek ۱ـ رساندن ۲ـ کامل کردن ۳ـ تربیت کردن ۴ـ سخن چینی کردن، خبر کشی کردن

که توده‌ای تشکیل میدهند
yığıntı جمع شدگی ،گردآمدگی ازاشیاء یا اشخاص
yığışık دورهم یا در کنار یکدیگرجمع شده، ازدحام کرده
yığışım =konglcmeıa شفته‌ای از توده‌های طبیعی سنگ
yığışmak دورهم جمع شدن، گردآمدن
yığmak جمع کردن ، توده کردن ،گرد آوردن
yıkamak شستن
yıkanmak خود را شستن، استحمام کردن، شسته شدن، شستشو شدن
yıkatmak شستن بوسیله دیگری
yıkı خرابه ، ویرانه
yıkıcı ۱ـ خراب کننده ، نابود کننده ۲ـ کسیکه خانه‌های کهنه رامیخرد آنرا خراب کرده بجای آن بنای نو میسازد
yıkık خراب شده ، ویرانه ، خرابه
yıkılmak ۱ـ خراب شدن ، ازبین رفتن ۲ـ گم شدن، ازجلوچشم دورشدن ۳ـ منهدم شدن
yıkım ضربزرگ ، خرابی ، خرج فوق العاده که انسان زیرآن له شود
yıkıntı خرابه ، تکه‌های بزرگ خانه یا ساختمان خراب شده
yıkışma تناقض ، ضد و نقیض همدیگر
yıkkın خراب ، حالت خرابی
yıkmacı کسیکه ساختمان یا خانه‌های کهنه را خریده خراب میکند
yıkmak ۱ـ خراب کردن ۲ـ ازپا انداختن ، انداختن درخت یـا دیوار ۳ـ کج کردن به یك‌طرف (مثل کلاه) ۴ـ ضرر فاحش دادن
yıktırılmak دیوار یا ساختمان یا جائی بوسیله دیگری خراب کرده شدن
yıktırmak خراب یا ویران کردن بوسیله

yetke ۱ـ ولایت ، ولی بودن ، قیمومت، قیمومت ۲ـ سلطه ، اختیار
yetki صلاحیت ، اجازه ، اختیار
yetkilendirmek صلاحیت دادن، توکیل، وکالت دادن
yetkili صلاحیت‌دار ، اختیاردار
yetkin کامل ، مکمل ، رسیده
yetkinleşmek تکامل ،کمال یافتن
yetkinlik کمال
yetkisiz بی‌صلاحیت
yetmek ۱ـ کافی بودن، کفایت کردن، بس بودن ۲ـ رسیدن، واصل شدن
yetmiş هفتاد
yetmişer هفتاد هفتاد، هفتادتائی
yetmişinci هفتادم ، هفتادمین
yetmişlik ۱ـ هفتاد دانه‌ای ، هفتادتائی ۲ـ هفتاد ساله
yevmî روزانه ، هر روز
yevmiye ۱ـ اجرت‌روزانه ۲ـ هرروز، یومیه ، روزانه
yevmiyeci کارگر روز مزد، اجرت یا دستمزد بگیر
Yezidî طریقت یامذهبی از اسلام درناحیه موصل یااهل این مذهب، یزیدی
yezit (مج) دشنام که بعنوان ابراز نفرت ادا میشود، یزید
yezitlik خیانت
yığdırmak جمعآوری کردن ، جمع کردن توسط دیگری
yığılı توده شده، جمع شده، جمعاوری شده
yığılışma ازدحام، شلوغی
yığılmak ۱ـ جمع شدن ،گرد آمدن ۲ـ (مج) بیحال شدن وجمع‌شدن و بی‌حرکت افتادن
yığın توده ، انبوه پشته
yığınak ۱ـ جای‌توده وانبوه شدن ۲ـ (نظ) جمعآوری وتمرکزقوا ۳ـ جمع شدن چندگیاه یك حجره‌ای

دیگری

yıl سال ، سنه

yılan مار

yılanbalığı مارماهی (Anguilla)

yılanbaşı نوعی گوش ماهی که به‌روسری اسبها برای زینت دوخته میشود

yılancık مرض باد سرخ

yılancıl پرنده‌ای است که غالباً خوراك آن مار است

yılankavî مانند مار، شکل مار، مارپیچی

yılantaşı نوعی سنگ سماق ، سنگ‌مار، حجرالحیه

yılanyastığı نوعی نبات زهرناك که در جاهای مرطوب میروید که درریشه آن‌ها عصاره بسیار تلخ برنگ شور موجود است ، گل مار شیر گیاه (Dracunculus)

yılbaşı سرسال نو، روزاول سال نو

yıldırak ۱ـ درخشنده ۲ـ صاعقه، برق، آذرخش

Yıldırak ستاره سهیل (که یکی ازدسته ستارگان قطب جنوب و درخشنده ترین ستارهٔ آسمان است)

yıldırım صاعقه، برق، آذرخش

yıldırımkıran برق گیر

yıldırımsavar برق گیر

yıldırmak ترسیدن ، مرعوب شدن

yıldız ستاره

yıldızböceği کرم شب تاب

yildızçiçeği گل کوکب (Dahliya)، گل ستاره‌ای

yıldızkarayel بادی که ازبین شمال و شمال غربی میوزد

yıltaşı سنگ قیمتی زرد تیره رنگ که نقطه های ستاره‌ای در درون آن موجود است ، حجرالبرق

yıldızyağmuru شهاب ثاقب ، ریزش چندین شهاب که یکمرتبه در آسمان دیده میشود

yıldızyeli باد شمال

yıldönümü سرسال ، گردش سال، جشن سالیانه ، سالگرد

yılgı هراس، دهشت ، رعب ، وحشت

yılgın ترسیده ، مرعوب ، وحشت‌زده

yılgınlık رعب ، ترس ، هراس ، وحشت

yılık کج.چپ، پیچ‌دار (دهان، بینی، چشم)

yılışık بی‌عار ، پررو، پوست کلفت

yılışıklık پرروئی ، پوست کلفتی، بیعاری

yılışmak تبسم ساختگی کردن، خنده کردن ازروی‌سردی و بی‌اعتنائی، لوس شدن

yılkı ایلخی ، رمه اسب یاالاغ ، چهار پایانی‌ازاین‌قبیل که‌برای چریدن در صحرا رها کرده باشند

yıllanmak ۱ـ یکسال را تمام کردن ، یکساله شدن ۲ـ کهنه شدن که سالها از رویش گذشته باشد ، مانده شده

yıllık ۱ـ چیزیکه یکسال از رویش گذشته شده باشد ۲ـ یکساله ، برای مدت یکسال ۳ـ سالیانه ۴ـ اجرت سالیانه ۵ـ سالنامه

yıllıkçı کسیکه اجرتش بطورسالیانه باشد

yılmak ترسیدن، مرعوب شدن، رم کردن

yıpranmak ریخته وپاشیده شدن، خرد وخراب شدن ، پاره پوره شدن ، پیروپاتال شدن ، از پا افتادن ، خرد وخمیرشدن

yıpratmak خراب کردن، ازپا انداختن، ازبین بردن ، کهنه وخراب کردن

yır آواز ، آهنگ، نوا

yırılmak کمی شکسته یا پاره شدن ، چاك یا ترك خوردن

yırlamak آواز خواندن ، ترنم کردن

yırtıcı درنده ، وحشی ، خونخوار ، پاره کننده

yırtıcılar وحوش، پرندگان وحشی ودرنده گوشتخوار ازقبیل عقاب

yırtıcılık درندگی ، خونخواری ، وحشیگری

yırtık ۱ـ پاره ۲ـ دریده ، پردو، پوست کلفت ، بیمار

yırtık pırtık پاره پوره

yırtılmak ۱ـ پاره شدن ۲ـ (مج) چشم وگوش بازشدن ، جسورشدن

yırtınmak خود را پاره کردن ، داد و فریادزیاد کردن‌مثل اینکه‌بخواهد خود را پاره کند

yırtmaç چاك طرفین یا پشت کت ویا پالتو ولباسهای دیگر

yırtmaçlı چاك‌دار ، کت یا پالتو وغیره که طرفین یا پشت آن چاك‌داشته باشد

yırtmak ۱ـ پاره کردن ۲ـ دریدن ۳ـ چنگ زدن حیوان باچنگال خود ۴ـ سواری آموختن به کره اسب

yısa تکیه کلامی است که چندنفر درموقع کار کردن یا کشیدن طناب وغیره بیك صدا میگویند مانند، یاالله!

yiğit ۱ـ دلیر ، جسور ، شجاع، باجرات ۲ـ جوان ، جوانمرد

yiğitbaşı (قد) مامور اجرای مقررات سازمان اصناف

yiğitlik جسارت، شجاعت، دلیری، جرات، جوانمردی

yine—gene باز ، بازهم ، مجدا، دوباره، نیز

yinelemek تکرار کردن ، تجدید کردن

yinelemeli مکرر ، مجدد

yirmi بیست

yirminci بیستم ، بیستمین

yirmişer بیست بیست، بیست تا بیست‌تا، بیست تائی

yitik غایب، گم شده، ضایع شده، تلف شده

yitirmek کم کردن ، ضایع کردن

yitmek کم‌شدن،فوت شدن، ازبین رفتن، تلف شدن ، ضایع شدن

yiv شیار، تورفتگی، گودی که‌باچاقویاچیزی درآورده باشندمانندشیارچوب‌خط

yivli شیاردار

yiyecek خوراکی ، خوردنی ، ماکولات، غذا، طعام

yiyici ۱ـ پرخور ، بد شکم، شکمو ۲ـ رشوه‌خور ، مرتشی

yiyim عمل خوردن ، اکل

yiyimli خوردنی ، قابل اکل

yiyinti خوراکی ، خوردنی‌ها ، ماکولات

yo مخفف(yok) نه، علامت‌نفی یااعتراض مانند خیر، نخیر

yobaz متعصب ،کسیکه بنام (دین درکار مردم) مداخله میکند

yoğalmak نیست شدن، نابودشدن، ازبین رفتن

yoğaltım مصرف ، استهلاك ، خرج

yoğaltmak مستهلك کردن ، مصرف یا خرج کردن ، بمصرف رساندن

yoğrulmak ۱ـ زواله شدن خمیر ۲ـ بهم مالیدن‌وتوده شدن‌مانندخمیر ۳ـ خردوخمیر شدن

yoğun ۱ـ غلیظ ، سفت ۲ـ شدید

yoğunlaç کندنساتور برق

yoğunlaşmak غلیظ شدن ، سفت شدن ، متکاثف شدن

yoğunlaştırmak غلیظ کردن،سفت کردن

yoğunluk ۱ـ غلظت ۲ـ وزن‌مخصوص

yoğurmak خمیر کردن ، مالیدن وبشکل خمیر درآوردن ، زواله کردن

yoğurt ماست

yoğurt çalmak ماست زدن

yoğurtçu ماست فروشی ، ماست‌چی

yoğurtçuluk ماست فروشی ، صنعت ماست سازی

yoğurtlu ماست‌دار
yoğurtotu گیاهی ازجنس رنگ بیخ که باشتباه تصورمیشودشیر را میبرد (Galium)
yok ۱ــ نیست ، ندارم ، موجود نیست ۲ــ خیر، نخیر، نه ۳ــ علامت نفی
yok etmek نیست‌کردن ، نابودکردن ، محوکردن ، ازبین بردن
yoklama ۱ــ جستجو سراغ گیری ، استمزاج ۲ــ حاضرغایب‌کردن حضور غیاب کردن ۳ــ امتحان قوه درمدرسه
yoklamak ۱ــ سراغ‌گرفتن ، جستجو کردن ، از زیر نظرگذراندن ، معاینه‌کردن ۲ ــ استمزاج کردن، پرسیدن، مزه‌دهن کسی‌را فهمیدن ۳ــ احوال‌پرسی کردن، دیدنی کردن
yoklanmak احوال پرسی شدن ، سراغ‌گرفته شدن ، جستجوشدن ، تفتیش‌شدن
yoklatmak جستجو کردن ، معاینه کردن ، استمزاج‌کردن ، أحوال پرسی کردن ، تفتیش کردن، توسط دیگری
yokluk ۱ــ نیستی ، نبودن ، فقدان ، عدم ۲ــفقر ، مسکنت، بینوائی
yoksa ۱ــ وگرنه ۲ــ مگر،آیا ،مبادا ۳ــ یا ، یااینکه
yoksul فقیر ، بی‌چیز، مسکین ، بینوا ، بی‌بضاعت
yoksullaşmak فقیرشدن ، بحالت بینوائی یامسکنت درآمدن
yoksulluk فقیری،بینوائی،بی‌بضاعتی ، مسکنت ، فقر
yoksun محروم ، بی‌بهره
yoksunluk محرومیت ، عدم بهره

yoksunmak محروم‌بودن ، بهره‌نداشتن، دارانبودن
yoksuzluk=yoksunluk محرومیت
yokumsamak انکارکردن ، «چیزی ندارم‌گفتن»
yokuş سربالائی ، روبه فراز
yokuş aşağı سرازیری، شیب ، نشیب ، سرپائینی
yokuş yukarı سربالائی ،بطرف بالا ، روبه‌بالا ، روبه‌فراز
yol ۱ــ راه ، طریق ، خط ، جاده ۲ــ اسلوب ، طرز ۳ــ سرعت ۴ــ دفعه ، مرتبه
yol açmak ۱ــ راه بازکردن ۲ــ سبب‌شدن، منجرشدن ، باعث‌شدن
yol ağzı=yol kavşağı محل تقاطع راه ، دهانه راه یا کوچه
yol almak طی طریق، راه‌قطع‌کردن
yolak کوره راه ، راه مال‌رو
yol bilmek بلد بودن ، راه چیزی را دانستن
yol bulmak چاره جستن ، راه پیدا کردن ، حل کردن یك مسئله یا مشکل
yolcu ۱ــ مسافر ۲ــ (مج) طفلی که انتظار تولدش میرود ۳ــمریض سخت ، مریضی رفتنی
yolcu etmek مشایعت‌کردن مسافر
yolcu salonu سالن مسافرین
yolculuk مسافرت ، سفر
yoldaş ۱ــرفیق راه ، همراه ۲ــ (قد) دوست ، رفیق (کلمه‌ای‌که سابقا بنی چریها بهمدیگر میگفتند اکنون‌کمونیستها بهمدیگرخطاب میکنند، رفیق یا یولداش!)
yoldurmak کندن مویا پشم یا پرمرغ توسط دیگری
yol görünmek وقت سفررسیدن، واجب

شدن سفر یا مسافرت

yol göstermek راهنمائی کردن ، راه نشان دادن ، راه چاره نشان دادن

yol kesici راه زن ، قطاع‌الطریق

yol kesmek راه زنی کردن

yollamak فرستادن ، ارسال داشتن ، گسیل‌داشتن

yollanmak ۱ـ فرستاده شدن ، ارسال شدن ۲ـ طی طریق کردن ، دورشدن

yollu ۱ـ دارای راه یا خط (در پارچه و غیره) ، راه‌راه ۲ـ سریع ، با سرعت (کشتی و غیره) ۳ـ کاری که راه افتاده باشد ۴ـ طرز، راه ، اسلوب

yolluk ۱ـ توشه راه ، غذای مخصوص مسافرت ۲ـ سرراهی ، هدیه‌ای که بمسافر داده‌میشود ۳ـ فرش یا قالی باریکی که در راه رو انداخته میشود ، کناره ۴ـ خرج سفر

yolmak ۱ـ کندن مو یا پشم یا پر ۲ـ پول کشیدن از کسی

yolsuz ۱ـ بدون راه ، بی‌راه ، جائیکه راه نداشته باشد، نقلیه بطی‌السیر، وسیله نقلیه که بواش میرود ۲ـ نامشروع ، نادرست

yolsuzluk ۱ـ نبودن راه ۲ـ نامشروعی، سوءاستفاده ، نادرستی

yoluk موهایش یا پشمهایش یا پرهایش کنده شده

yolunmak ۱ـ مو یا گیس یا لباسهای خود را کندن ودریدن ۲ـ پر، پشم، موی کسی یا چیزی کنده شدن ۳ـ از غصه و غم زیاد خود را باینطرف وآنطرف زدن، به‌سر و صورت خود کوبیدن از غم و غصه یا مصیبت

yoluyle ۱ـ از راه ، ازطریق، بوسیله ، بواسطه ۲ ـ از راه درست ، موافق قاعده

yom یمن، شگون ، خوش خبر ، میمنت

yom tutmak با یمن ، باشگون شمردن، خوش یمن دانستن

yonca یونجه

yoncalık مزرعه یونجه ، یونجه‌زار

yonda موهای نرم زیر پرهای مرغ

yonga تراشه نجاری ، براده آهن

yongar نوعی سه‌تار ،یا تارسه سیمی ترکی

yonmak=yontmak رنده کردن ، تراشیدن، خراشیدن

yont مادیان تازه نابلد که در گله اسب راه میرود

yontkuşu دم‌جنبانک ، چلچله ، پرستو

yontma ۱ـ عمل تراشیدن یا رنده کردن ۲ـ تراشیده ، خراشیده ، رنده کرده

yontmak ۱ـ رنده کردن ، تراشیدن ۲ـ (مج) پول کندن یا پول کشیدن از کسی

yontucu ۱ـ سنگ‌تراش ، مجسمه‌ساز ۲ـ استفاده جو

yontuk ۱ـ جای تراشیده شده یا رنده شده ۲ـ تراشه ، براده

yontulmak ۱ـ تراشیده شدن ، رنده‌شدن، خراشیده‌شدن ۲ـ آدم پخته و تربیت شده وخوب بار آمده که خشونت و ناپختگی‌اش برطرف شده باشد

yordam ۱ـ مهارت ، زبردستی،استادی، راه کار دانستن ، زرنگی ۲ـ ملکه ،عادت

yorga یورغه ، نوعی راه‌رفتن ملایم اسب لحاف

yorgan لحاف فروش، لحاف دوز

yorganci تفسیر، تعبیر

yorgu خسته ، مانده ، کسل

yorgun

yönetimsel ازنوع اداری یا مدیریت، اداری
yönetme طرز اداره ، عمل اداره یا مدیریت
yönetmek اداره کردن
yönetmelik نظامنامه، آئین‌نامه
yönetmen مدیر، اداره کننده
yönseme تمایل ، توجه ، میل باطنی
yöntem اصول، اسلوب ، طرز ، راه
yöntembilim اسلوب شناسی ، متدولوژی
yöre حومه ، اطراف ، حوالی
yöresel محلی،وابسته به‌یك‌محل یامنطقه
yörünge مدار، مسیر
yudum جرعه ، غورت
yudumlamak غورت زدن ،جرعه جرعه نوشیدن ، یك جرعه خوردن
yudumluk بقدر یك غورت یا جرعه
yuf اف،اه، حرف‌نداء که نفرت‌را میرساند
yufka ۱ـ خمیرلواش ۲ـ نان لواش ۳ـ چیز خیلی نازك وشکننده ،ترد
yufka açmak خمیرلواش باز کردن
yufka böreği خمیر باز شده بسیار نازك که با آن نوعی پیراچکی از پنیر و گوشت وغیره درست‌میکنند
yufkacı فروشنده خمیرلواش
yufka ekmeği نان لواش
yufka yürekli نازك دل ، رحم دل ، خوش‌قلب، حساس
yuh ۱ـ هوهو ، اوه ۲ـ مرده باد
yuha مرده باد، هو
yuha çekmek هو کردن،مرده‌باد گفتن
yuhalamak هو کردن ، مرده باد گفتن
yukarı بالا ، فوق ، رو ، مافوق
yukarısı سمت بالا ، طرف یا قسمت بالا
yulaf جودوسر ، جو صحرائی
yular افسار، طناب گردن الاغ
yuma, yoma طناب کلفت که با آن کشتی را باسکله می‌بندند

yorgun argın خسته ومانده ، از پا افتاده ، شل شهید
yorgunluk خستگی
yormak ۱ـ خسته کردن ۲ـ تعبیر یا تفسیر کردن
yortmak ول گشتن، بی کار و بیمار گردیدن
yortu جشن یا عید مسیحیان ، روزه یا پرهیز عیسویان
yorulmak ۱ـ خسته شدن ۲ـ تفسیر یا تعبیر شدن
yorum تفسیر ، تعبیر
yorumcu تفسیر کنندهٔ وقایع سیاسی
yorumlamak تفسیر کردن، تعبیر کردن
yosma ۱ـ زن قشنگ جوان مد پوش ، طناز ، لوند ۲ ـ زن جلف
yosun خزه
yosunlanmak = yosunlaşmak خزه پیدا کردن ، خزه بستن
yoz بحالت طبیعی مانده ، بکر ، خام (مانند زمین بکر)
yozlaşmak پس‌رفتن، عقب رفتن ، پست شدن ، تردی ، ردائت
yön سمت ، طرف ، جهت
yöndeş هم طرف ، هم‌سمت ، هم‌جهت
yönelmek بسمتی متوجه‌شدن، توجه کردن
yöneltim جهات یابی ، سمت شمال و جنوب‌وشرق‌وغرب محلی راتعیین وتثبیت کردن
yöneltmek بسمتی راندن ، متوجهاً بطرفی سوق دادن ، توجه دادن
yönerge مقررات ، تعلیمات،دستورات
yönetici اداره کننده، مدیر
yöneticilik مدیریت ، طرزاداره
yönetilmek اداره شدن، پیش‌برده‌شدن
yönetim ۱ـ هیئت مدیره ۲ـ طرز اداره
yönetim kurulu هیئت اجراء ، هیئت اداره یا هیئت مدیره

yumak ۱ـ نخ گوله یاگلوله با لوله کرده ۲ـ شستن (بلهجه دهاتی)
yumaklamak گلوله یاگوله کردن نخ
yummak سفت بستن،محکم‌بستن (چشم ، دست ، دهان)
yumru گرد، کروی، گلوله‌ای
yumruk مشت
yumruklamak بامشت زدن
yumruklanmak مشت خوردن
yumruklaşmak همدیگررا بامشت‌زدن، مشت کاری کردن
yumrulanmak, yumrulmak گرد شدن ، لوله شدن ،گلوله شدن
yumuk بسته شده ،بهم بسته شده
yumulmak بهم بسته شدن
yumurcak ۱ـ بچه کوچك شیطان ۲ـ دمل زیر بغل که در اثر وبا حاصل‌میشود
yumurta ۱ـ تخم ۲ـ تخم مرغ ۳ـ دنبلان ۴ـ خصیه، خایه ، بیضه ۵ـ تخته بیضی شکل که جوراب نازك را روی آن گذارده تعمیر میکنند
yumurta akı سفیده تخم‌مرغ
yumurtacı تخم مرغ فروش ، تخم‌مرغی
yumurtacık تخمك
yumurtalık ۱ـ تخمدان ۲ـ جای تخم‌مرغی
yumurtlamak ۱ـ تخم کردن ، تخم‌گذاردن ۲ـ حرف نابجا گفتن
yumuşak ۱ـ نرم ، ملایم ، لطیف
yumuşak yüzlü خبسول ، محجوب ، کم‌رو
yumuşakçalar تیره‌ٔ جانوران نرم تن دریائی‌مانند صدف
yumuşaklık نرمی، ملایمت
yumuşamak نرم یا ملایم شدن
yumuşatmak نرم یا ملایم‌کردن ، معتدل کردن
yuna جل‌اسب یا الاغ
yunak محل‌درختشوئی ، جای شستشو
yunmak شستشوشدن ، شسته شدن
yunusbalığı ماهی یونس ،گرازدریائی
yurdu سوراخ سوزن
yurt ۱ـ کشور،مملکت ۲ـ وطن ،میهن ۳ـ جای‌فراوان‌بودن چیزی،پاتق ۴ـ خانه،خوابگاه‌محصلین
yurtlandırmak جای دادن ، مسکن دادن، ساکن کردن
yurtluk مالکانه ، ملك اربابی، قلمرو، ده‌ومتعلقات‌آن‌که متعلق به‌مالکی باشد
yurtsamak غریبی کردن،یاد وطن کردن، برای وطن دلتنگ شدن
yurtsever وطن‌پرست، میهن پرست
yurttaş هم‌وطن ، هم‌میهن
yurttaşlık هم‌وطن‌بودن ، اهل میهن بودن
yusufçuk (Turtur auritus) ۱ـ نوعی قمری ۲ـ سنجاقك (Formica leo)
yusyumru کاملاگرد، بکلی‌مدوریا کروی یاگلوله‌وار
yusyuvarlak کاملاگرد
yutak حلقوم،حلق ،گلوگاه(Pharynx)
yutkunmak ۱ـآب دهان غورت دادن ۲ـ حرفرا دردهان نگاهداشتن، تردید کردن ، مردد بودن‌در گفتن چیزی
yutmak ۱ـ بلعیدن ، غورت دادن ، درگلوفرو بردن ۲ـ مال کسی‌را بلعیدن یا خوردن ۳ـ حرف یا عمل کسی را تحمل کردن و صدا درنیاوردن ۴ـ بردن‌دربازی‌یا

یاغلتاندن،غلتانیدن توسط دیگری

yuvgu ۱ـ سیلندر بزرگ که روی جاده اسفالت برای صاف کردن عبور میکنند ، جاده صاف کن ۲ـ بام غلتان

yuvgulamak جاده صاف کن از روی جائی گذراندن، بام غلتان گرداندن روی بام

yüce بلند، بالا، مرتفع، عالی، شامخ ، متعالی ، متعال

yücelik عالی یا بلند یا مرتفع یا متعالی بودن

yücelmek بالارفتن، بلندشدن، متعالی شدن، مرتفع شدن

yüceltmek بلندکردن ، بالابردن، عالی کردن ، مرتفع کردن

yük ۱ـ بار،محمول ۲ـ زحمت،مسئولیت ۳ـ گنجه بزرگ دیواری که رختخواب وغیره را در آن جای میدهند

yükçü باربر ، حمال

yükçülük باربری ، حمالی

yüklem (دس) فعل ، مسند، خبر

yükleme عمل بارکردن

yüklemek ۱ـ بارکردن ۲ـ اسناد کردن، اتهام کردن

yüktenilmek بارکرده شدن،سربار کرده شدن

yüklenmek ۱ـ بارشدن، زیربار رفتن ۲ـ خودرا روی چیزی انداختن یا فشار دادن ۳ـ سربار کردن، بار روی دوش کسی گذاردن ۴ـ زحمت یا باری را بگردن گرفتن

yükletmek بارکردن بوسیله دیگری

yüklü ۱ـ بارکرده شده، پربار ، باردار ۲ـ سنگین ، سخت ۳ ـ گرفتار ۴ـ حامله ، باردار ۵ ـ (عو) مست

قمار ۵ـ دانش یا علمی را با تمام تفرعات احاطه کردن وعامل شدن

yutturmaca شوخی ادبی (جناس) که با کلمات معنی مشترك (جناس) حرفی را بطرف مشتبه میکنند ، با حرف دوپهلو طرف راگول زدن

yutulmak ۱ـ بلعیده شدن ، غورت داده شدن ۲ـ باختن

yuva ۱ـ لانه،آشیانه،آشیان ۲ـ خانه ، جا، مکان ، مرکز ،کانون ۳ـ سوراخ(مانند سوراخ مار و غیره)

yuvak استوانه ، استوانه‌ای

yuvalamak لانه کردن ،آشیانه کردن ، خانه کردن

yuvalanmak ۱ـصاحب خانه‌ولانه شدن ، خانه‌دارشدن ۲ـ (نظ) استتار نظامی ، پنهان شدن قوایا اسلحه نظامی در یك‌جای محفوظ ،موضع گرفتن

yuvar گلبول (خون)

yuvarlak گرد ، مدور ،کروی

yuvarlaklaşmak گردکرده شدن ، مدورکرده شدن

yuvarlamak ۱ـ غلتانیدن ، غلتاندن ۲ـ پیچاندن ۳ـ بزمین غلتاندن یا انداختن ۴ـ بلع کردن ، غورت دادن ۵ـ دروغ گفتن ، دروغ‌چاپ زدن ۶ـ پیچاندن یا طومارکردن۷ـ گرد یا استوانه‌ای کردن

yuvarlanmak ۱ـغلتیدن، غلت‌خوردن ۲ـ ناگهانی‌مردن ۳ـازمقامی افتادن ۴ـ پرت شدن در دره، سرنگون یا واژگون شدن‌پرتاب شدن به جای عمیق یا ـ پرتگاه بزیریا پائین افتادن

yuvarlatmak پرت کردن، پائین انداختن

گنجه بزرگ دیواری که رختخوابها را درآن جا میدهند **yüklük**

بالا ، بلند ، مرتفع ، عالی **yüksek**

ارتفاع ، بلندی **yükseklik**

مدرسه عالی، دانشکده **yüksekokul**

موقعیت نجومی یك ستاره از لحاظ ارتفاع و زاویه وغیره **yükselim**

بالارفتن ، بلند شدن، مرتفع شدن ، صعود کردن ، ترقی کردن **yükselmek**

(فیز) افزاینده، زیادکننده یا شدت‌دهنده فرکانس الکتریکی **yükselteç**

ارتفاع یا بلندی زمین از سطح دریا **yükselti**

ترقی داده شدن، بالابزده شدن **yükseltilmek**

۱ـ بالا بردن ، مرتفع کردن ، بلندکردن ۲ـ ترقی دادن ۳ـ (ریض) چند مرتبه بزرگ کردن یا در خود ضرب کـردن رقم ، به چندین قـوه رسانیدن رقم **yükseltmek**

۱ـ انگشتانه ۲ـ انساج سخت شده دربیخ یا ته‌ریشه نباتات **yüksük**

گل پنجه علی، نباتی که‌ازآن ماده دیژیتالین که درطب برای تـداوی قلب بکار میرود گرفته میشود(Digitalis purpurea) **yüksükotu**

چیزی را زحمت یا بارتلقی کردن، بار یا زحمت‌شمردن **yüksünmek**

مجبوریت ، اجبار ، تکلیف ، وظیفه ، مکلف بودن **yüküm**

مجبور ، موظف ، مکلف **yükümlü**

تعظیم کردن **yükünmek**

تیغ سلمانی (لهجه دهاتی) **yülgü**

عضو بدنی که با تیغ تراشیده شده باشد **yülük**

تراشیدن با تیغ‌سلمانی **yülümek**

پشم ، پشمی **yün**

پشمی **yünlü**

با عجله و شتاب دویدن ، شتافتن (لهجه دهاتی) **yüpürmek**

۱- قلب ، دل ۲ـ (مج) جسارت ، جرأت ۳ـ (عو) معده **yürek**

۱ـ طپش قلب ، زدن قلب ۲ـ ترس ، رعب ، وحشت که دراثرآنها قلب انسان میزند **yürek çarpıntısı**

دل وجرأت دادن **yüreklendirmek**

جرأت یافتن **yüreklenmek**

پردل، پرجرأت، جسور ، شجاع **yürekli**

جسارت ، جرأت ، شجاعت **yüreklilik**

ترسو، جبون ،کم جرأت **yüreksiz**

ترسوئی ، جبن **yüreksizlik**

ترکمنهای چادرنشین که بامالداری زندگی‌میکنند، ترکمن‌چادرنشین **Yürük**

۱ـ راهوار ، حیوانی که خوب یا زیاد راه‌میرود ۲ـ(قد) نظامی پیاده که درسابق درنظام‌ینی‌چری وارد میشده **yürük**

۱ـ راه رفتن ، راه افتادن ، پیاده رفتن ، تند رفتن ، قدم زدن ، جلـو رفتن ، پیش رفتن ۲ـ فرو رفتن یا تفوذ کردن یا رسیدن (مانندآب که‌بریشه‌درخت میرسد) ۳ـ پیش‌رفتن (سرباز درجبهه) ۴ ـ (عو) مردن (در اصطلاح بکتاشی) رحلت کردن **yürümek**

راه رفتن، رد شدن **yürünmek**

رایج‌بودن، در جریان‌بودن، جاری بودن (قوانین) ، اعتبار قانونی **yürürlük**

۱ـ راه‌بردن ،حرکت‌دادن ، پیش بردن، جلوانداختن ۲ـ اجراء قوانین ، مجری داشتن ۳ـقبولاندن ۴ـازکارانداختن، عزل‌کردن ۵ـ(عو) دزدیدن ، بلندکردن، زدن **yürütmek**

اجراء ، انفاذ yürüm
۱ـ طرز راه رفتن ۲ـ yürüyüş
حرکت کردن، رژه رفتن، نمایش
دادن باراه رفتن دستجمعی ۳ـ
پیاده‌روی
یسر ، درختی‌است که دانه‌های yüsrü
سیاه‌وسخت‌وخوشبودارد وازآنها
تسبیح درست میکنند
۱ـ صد ۲ـ رو ، چهره ، صورت ، yüz
قیافه ۳ـسطح،رویه ۴ـ(مج)
حیا ، شرم ، آبرو ۵ـ سبب ،
علت ، جهت
سروان yüzbaşı
رو پیدا کردن،پرروشدن ، yüz bulmak
لوس شدن
نسبت چند درصد ، کمیسیون، yüzdelik
دلالی
سطحی ، غیرعمقی yüzden
۱ـ شناور کردن ، روی yüzdürmek
سطح آب انداختن یا آوردن ۲ـ
پوست حیوان را کندن یا سلخ کردن
بوسیله شخص دیگر
۱ـ روی آب آورده yüzdürülmek
شدن ، شناور کرده شدن ۲ـ
کنده شدن پوست حیوان ، سلخ
کرده شدن
اعیان ، سران قوم ، yüzegelen
سرکردگان ، اشراف
صدتاصدتا ، صدصد، صدعددی yüzer
اسپند ، اسفنددانه yüzerlik=üzerlik
سطح ، رویه yüzey
سطحی yüzeysel
۱ـ شناگر ۲ـ بال ماهی که yüzgeç
بوسیله‌آن شنامیکند
تیره حیوانات yüzgeçayaklılar

پستاندار دریائی امثال فوك و yüzlemece
مورس که برای راه‌رفتن درخشکی
از بالهای شناوری خود استفاده
میکنند
رونمای عروس yüzgörümlüğü
خودمانی بودن، باهم yüzgöz (olmak)
بدون تکلف و رودربایستی شدن
یا بودن
روسیاهی yüzkarası
روبرو ، توروی کسی yüzlemece
صحبت کردن، جلوی روی کسی
عیب کسی رابرویش زدن ، yüzlemek
شرمسار کردن
مواجهه yüzleşme
مواجهه شدن ، روبروشدن yüzleşmek
مواجهه کردن ، yüzleştirmek
روبرو کردن
۱ـرودار ، سطح‌دار ۲ـ پررو yüzlü
صدی ، اسکناس صدلیره‌ای yüzlük
۱ـ شنا کردن ۲ـ پوست کندن، yüzmek
سلخ کردن ۳ـ (مج) پول زیاد
گرفتن و پوست کسی را کندن
مستراح ، جائی yüznumara
مساحت، اندازه‌سطح یك yüzölçümü
چیزی
آبرو ، شرف yüzsuyu
آبروبردن yüzsuyu dökmek
آبروهدردادن ،آبروریختن
پررو، بیعار،بی‌آبرو yüzsüz
بیعارشدن ، پرروشدن yüzsüzleşmek
پرروئی yüzsüzlük
۱ـ شناگر ۲ـ پوست کن ، yüzücü
سلخ کننده ۳ـ کسیکه پوست
کسی را میکند (یعنی پول زیاد
ازاو میگیرد)

پوست حیوان

yüzüncü صدم، صدمین

yüzünden بسبب، به‌جهت،ازبالای کسی، بواسطه

yüzüstü نیمه‌کاره، بلاتکلیف ،کارناتمام، ناقص

yüzyıl قرن، سده،عصر

yüzyıllık صدساله، یك‌قرنی، صدسالگی

yüzük انگشتر

yüzükoyun دمر، رو‌بزمین

yüzük oyunu انگشتربازی،نوعی‌بازی است که انگشتررا دردستهاپنهان میکنند

yüzükparmağı انگشت بنصر،انگشت چهارم از طرف شست ، انگشت ماقبل انگشت کوچك

yüzülmek ۱ـشناورشدن ۲ـکنده‌شدن

Z

Z, z ذ، ز،ض ، ظ، بیست‌ونهمین یاآخرین حرف الفبای ترکی که بجای تمام چهارحرف بالا استفاده میشود

zabıt=tutanak صورتمجلس یا صورتجلسه نوشتن

zabıta ضابطه، پلیس، مامورآگاهی

zabıtname صورتمجلس، صورتجلسه

zabit=subay افسر، صاحبمنصب

zaç زاج، جسمی‌است از ترکیبات کوگرد وآهن

zaçyağı اسیدسولفوریك، جوهرکوگرد

zadegân اعیان، اشراف، اشخاص بااصل ونسب، بزرگ زادگان

za'f=zaıf ضعف، ناتوانی، بی‌قوتی

zafer پیروزی، فتح، ظفر

zafiyet ضعف، لاغری، ضعیفی، بی‌قوتی

zağ=kıleği پرزیابراده یااضافی لبه کارد وچاقو وتیغ سلمانی که باکشیدن به‌تسمه‌یا سنگ چخماق ازبین رفته صاف میشود

zağanos نوعی بازشکاری

zağar سگ شکاری ، تازی

zağara پوست بقه پالتو وغیره

zağcı=bileyici کارد تیزکن ، کسیکه کارد وچاقو وغیره راتیز میکند

zağlamak با تسمه سلمانی یا سنگ چخماق نرم لبه تیغ سلمانی یاکارد را تمیزوتیز کردن

zağlı کاردیا تیغ تیزکرده شده، به‌تسمه سلمانی کشیده شده ، لبه آن صاف شده

zâhir ۱ـ ظاهر ، هویدا ، نمایان ۲ـ صورت ظاهر (خلاف باطن) ۳ـ معلوم، یقین ، بی‌شبهه ۴ـ گویا ، مگو ، معلوم میشود

zâhire غله ، غلات ، جووگندم(ذخیره)

zâhiren ظاهراً ، ازقرارمعلوم ، بصورت ظاهر

zâhirî ۱ـ ظاهری، آنچه به ظاهر دیده میشود ۲ـغیرباطنی،غیرصمیمی

zahit زاهد ، متقی ، پرهیزکار

zahmet زحمت ، رنج

zahmet etmek زحمت کشیدن

zahmetli زحمت‌دار، پرزحمت

zahmetsiz بی‌زحمت

zaıf ضعف، ناتوانی ، بی‌قوتی

zail زائل ، زایل ، زدوده ، دورشونده، ناپدید

zait ۱ـ زائد ، زاید ، زیادی ، بی‌لزوم ۲ـ (ریض) علاوه ، بعلاوه

جمع ، علامت جمع (+)

zakkum گیاه زقوم (Nerium oleander)، نوعی گیاه سمی که گلهای قشنگ دارد

zalim ظالم، غدار، ستمگر، بیرحم

zalimlik ستمگری ، ظلم

zam افزایش ، زیاد کردن، علاوه کردن ، افزودن (ضم) ، اضافه شدن یا کردن حقوق یا قیمت اشیا

zaman ۱ـ زمان ، موقع ، وقت ۲ـ اوان ، موسم ۳ـ عهد ، عصر، دور

zamanaşımı مرور زمان

zamane زمانه، روزگار، دهر، سال وزمانه

zanbak زنبق

zanbakgiller تیره زنبقیان

zamir ۱ـ باطن ۲ـ (دس) ضمیر

zamk ۱ـ چسب ۲ـ صمغ، انگم، زنج

zamklamak چسباندن (برای کاغذ ، پاکت و غیره)

zamklı چسب‌دار

zammetmek افزودن ، زیاد کردن ، اضافه کردن، علاوه کردن (قیمتها یا حقوقها)

zampara زن باره ، خانم‌باز، زن‌باز

zam yapmak افزودن ، زیاد کردن ، اضافه کردن ، بالا بردن (قیمتها)

zan ظن ، شبهه ،گمان ، تصور

zanaat صنعت یا صنایع دستی از قبیل آهنگری ، نجاری، لحیم کاری ، حلبی‌سازی

zangırdamak لرزیدن و صدا در آوردن، دریك دریك لرزیدن

zangır zangır دریك دریك (درمورد لرزش یا لرزیدن)

zangoç زنگ زن یا ناقوس زن یا خادم کلیسا

zanka سورتمه دواسبه روسی

zannetmek گمان کردن ، تصور کردن ، خیال کردن ، فکر کردن

zaparta=saparta توبیخ ، سرزنش ، دعوا ، اوقات تلخی

zapt etmek ۱ـ ضبط کردن ، بزور گرفتن ۲ـ نگاه داشتن ۳ـ فتح کردن ۴ـ ثبت یا ضبط کردن اظهارات یا بیانات طرف، یادداشت کردن

zaptiye (قد) مأمورین پلیس یا آگاهی یا ژاندارمری

zapturapt ضبط و ربط ، دیسیپلین

zar ۱ـ غشاء، پرده نازك ۲ـ چادر سیاه زنانه ۳ـ طاس، تاس(تخته‌بازی)

zar tutmak طاس گرفتن در تخته بازی

zarafet ظرافت ، زیرکی، خوش طبعی، زیبائی ، خوشگلی

zarar ضرر، زیان

zarar etmek ضرر کردن ، زیان کردن

zarar görmek ضرر یا زیان دیدن

zararlı مضر، ضرردار ، زیان‌دار

zararsız ۱ـ بی‌ضرر، بی‌زیان ۲ـ خوب است، بدنیست

zarf ۱ـ پاکت‌پستی ۲ـ ظرف ، ظروف ۳ـ غلاف ۴ـ (دس) ظرف

zarfçı نوعی کلاه‌بردار یا جیب‌بر که پاکت پول را جلو راه مردم میاندازد و یقه یابنده را گرفته بیجهت دعوا میکند و به‌آن بهانه جیب طرف را می‌زند

zarfında درمدت ، درظرف

zarflamak پاکت کردن ، توی پاکت پستی گذاردن

zargana نوعی ماهی شبیه مارماهی که نك دراز دارد (Belone)

zarif ۱ـ ظریف، حساس ۲ـ شوخ، مزاح

zarkanatlılar تیره حشرات نازك بالان ازقبیل زنبور ، مگس وامثال آن

zarp ۱ـ ضرب ۲ـ ضربه، تأثیر شدید
zarplı (عو) پرتأثیر ، مؤثر ،آدم پرقوت
zarta گوز
zaruret ضرورت، احتیاج، لزوم
zarurî ضروری ، واجب، لازم
zar zor بزور وزر ، بسختی
zat ذات ، خود ، خویش ، شخص
zaten اصلا ، اساسا ، ذاتا
zatî شخصی ، خصوصی
zat işleri کارگزینی ، پرسنل
zatülcenp ذات‌الجنب ، ورم پرده درونی پهلو که باعث درد پهلو و تب و تنگ نفس وسرفه میشود
Zatülkürsi دسته ستارگان شش برادران
zatürree ذات‌الریه
zavallı بیچاره، بدبخت، فلکزده ، عاجز
zavallılık بیچارگی ، مسکنت ، بدبختی، عاجزی
zaviye ۱ـ (هن) زاویه، گوشه ۲ـ تکیه، درگاه یا خانقاه درویشان
zayıf ۱ـ ضعیف ، لاغر ۲ـ کم قوت ، ناتوان
zayıflamak لاغرشدن ، ضعیف شدن
zayıflatmak ضعیف کردن ، لاغر کردن
zayıflık ضعف، ضعیفی ، لاغری ، بی‌قوتی
zayi گم شده ، مفقود
zayiat ۱ـ گم شدگی ۲ـ فقدان (در مورد فوت اشخاص مهم)
zayiçe جدولی کـه موقعیت و محل ستارگان را در مـواقع مختلفه نشان میدهد
zayi olmak گم شدن ، مفقود شدن ، فقدان یافتن
zeamet (قد) اراضی که در دوره عثمانی به‌زعیم یا سرکرده عده‌ازسپاهیان که در جنگ شرکت میکردند داده میشد وازآن اراضی عشریه دریافت میشد (زعامت)

zebanî نگهبان جهنم
zebânzet زبانزد، چیزی که سرزبانها باشد که در همه‌جا بگویند ، سخنی که همه مردم بگویند
zebellâ آدم لندهور، گنده ، غول بیابانی
zebercet زبرجد، از سنگهای قیمتی معدنی که برنگهای زرد یا سبز بدست میآید
zebir گورخر (Hippotigris)
zebun زبون، ناتوان، خوار، زیردست، بیچاره ، ضعیف، بدبخت
zebunküş زبون‌کش ، ضعیف‌کش
Zebur زبور ،کتاب داود پیغمبر ، مزامیر داود
zecir فشار ، سختگیری ، زور
zecıren از راه زور وفشار، زجراً
zecrî سخت، پرزور ، شدید
zedelemek ۱ـ رنجیده کردن، صدمه زدن ۲ـ ضررزدن، زیان وارد کردن
zedelenmek ۱ـ صدمه خوردن، رنجیدن ۲ـ ضرر دیدن
zefir ۱ـ نوعی قماش نخی نازك پیراهنی ۲ـ نفس بیرون دادن ، زفیر (برعکس شهیق)
zehap تصور ، فکر ، ظن ، خیال ،گمان
zehir زهر ، سم
zehirlemek مسموم کردن ، زهرآلود یا زهرناك کردن
zehirlenmek مسموم شدن ، زهرناك شدن
zehretmek زهر کردن ، تلخ کردن ، ناگوار کردن
zehrolmak زهرشدن ، ناگوارشدن ، تلخ شدن
zekâ ذکاء ، تیزهوشی، زیرکی
zekât زکوة، زکاة ، قسمتی از مال که به‌دستور شرع در راه خدا داده میشود

zekâvet ذکاوت ، تیزهوشی ، هوشیاری
zeker ذکر، آلت مردی
zeki ذکی ، زیرك ، تیزهوش ، هوشیار
zelil ذلیل ، خوار ، پست
zelzele زلزله ، زمین لرزه
zem ذم ، بدگوئی ، عیبجوئی ، نکوهش
zemberek ۱ـ قنر ۲ـ قفل یا کلید قنری درخانه ۳ـ کشو ، گیره یا چفت قنری ۴ـ قنر رقاصك ساعت
zembil زنبیل حصیری
zemheri زمهریر ، شدت سرما ، سرمای سخت زمستان
zemin ۱ـ زمین، سطح یا روی چیزی ، زمینه ۲ـ سطح گلدار یارنگی چیزی ازقبیل پارچه مشمع قالی و غیره ۳ـ متن قالی پارچه و غیره ۴ـ پایه ، اساس
zeminlik زیر زمین ، مخزن زیرزمینی
zemmetmek بدگوئی کردن ، ذم و قدح کردن
zemzem زمزم ، نام چاهی است نزدیك کعبه ،آب زمزم
zencefil زنجبیل ، زنجفیل
zenci زنگی، سیاه پوست (این کلمه مأخوذ است از زنگبار افریقا)
zendost زن پرست ، زن دوست
zengin ۱ـ متمول، توانگر، پولدار، غنی ۲ـ وسیع، گشاد، جادار (لباس وغیره)
zenginerki دولتی که متمولین برآن حکومت میکنند
zenginleşmek متمول شدن ، غنی‌شدن ، پولدار یا مالدار شدن
zenginlik تمول، مال ومنال ، دارائی ، متمول بودن
zenne ۱ـ زنانه، متعلق یا مربوط بهزنها ۲ـ مردی که در نمایش دل زن بازی میکند
zenneci اشیاء زنانه فروش
zephiye (قد) عوارضی که در مذبحه بابت هرحیوانی که‌میکشند گرفته‌میشد، ذبحیه
zeplin زپلین ، نوعی بالون هوائی که توسط هوانوردآلمانی‌بنام زپلین ساخته شده
zerdali نوعی زردآلوی ریز که هسته تلخ دارد
zerde شلهزرد
zerdeçal زرد چوبه
zerdeva, zerdava دله ، جانوری است گوشتخوار شبیه سمور که پوست قیمتی دارد (Martes)
Zerdüştî زردشتی
zeri, zer' زرع ، زراعت ،کشاورزی
zerk تزریق ، آمپول زدن ، داخل کردن دارو و محلول به زیر پوست یا توی رگ توسط آمپول
zerre ذره
zerzevat سبزی، سبزیجات
zerzevatçı سبزی فروش
zevahir ظاهر، صورت ظاهر
zeval ۱ـ زوال ، زدوده شدن ، نابودی ۲ـ تمایل‌خورشید ازسمت‌الرأس یا وسط آسمان به‌طرف مغرب
zevalî ساعت ظهرکوك ، ساعتی که روی اصول زوال آفتاب یا اذان ظهر کوك میشود
zevat دوات ، اشخاص معتبر و مهم
zevce=eş زوجه ، عیال ، زن ، خانم ، همسر
zevcelik زوجیت، عیال بودن ، همسری
zevç' شوهر ، زوج ، همسر
zeveban حال ذوب شدن
zevk ۱ـ سلیقه ، ذوق ، قابلیت فرق گذاشتن زیبا اززشت ۲ـ ذائقه

چشائی ۳ـ کیف، بساط خوشی، حظ

zevk almak حظ کردن، خوش‌آمدن، کیف کردن

zevk etmek کیف کردن، خوشی کردن، حظ بردن

zevklenmek مسخره کردن، استهزاء کردن

zevkli ۱ـ خوش، خوب، با نشاط ۲ـ با سلیقه، باذوق

zevksiz ۱ـ بی‌سلیقه، بی‌ذوق ۲ـ بی‌مزه، زشت

zevzek پرحرف، پرچانه، روده دراز

zevzeklenmek پر حرفی کردن، پرچانگی کردن

zevzeklik پرچانگی

zeybek اشخاصی که زیردست یا پیشخدمت یا زیردست افه‌ها بودند

zeyil ذیل، دامن، پائین، علاوه چیزی، نوشته اضافی یا کتاب فرعی که برای تکمیل یك کتاب یا نوشته اصلی برشته تحریر درمیآید

zeyrek زرنگ، با ذکاوت، باهوش، زیرك

zeytin زیتون

zeytincilik شغل یا تجارت زیتون، زیتونکاری

zeytinlik باغ زیتون، منطقه یا محل کاشت زیتون

zeytinyağı روغن زیتون

zeytinyağlı چیزی که دارای روغن زیتون باشد یا با روغن زیتون پخته شده باشد

zeytunî زیتونی، رنگ زیتونی، رنگ سبز مایل بقهوه‌ای

zıbarmak (عو) مردن، (مج) (عو) کلهٔ مرگ بزمین گذاشتن یاخوابیدن که درمقام تحقیر گفته میشود

zıbın روپوش یا رویپراهنی کوتاه آستین‌دار که ازپارچه کرکی برای نوزادان میدوزند

zıddiyet ۱ـ ضدیت، تباین ۲ـ دشمنی، مخالفت

zıh ۱ـ زه، باریکه، قیطان، نوار ۲ـ تخته باریکه نجاری که کنار پنجره یاقاب‌عکس گذارده میشود

zıhlamak نوار یا قیطان یا زه گذاردن اطراف لباس یا در و پنجره یا قاب عکس و غیره

zıkkım زقوم، خیلی تلخ زهر، (مج) تلخ و بدمزه، (عو) زهرمار

zıkkımlanmak (عو) زهر مار کردن، زقوم خوردن

zılgıt سرزنش، نکوهش، توبیخ، اوقات تلخی، حرف بد

zılgıt yemek اوقات تلخی یا حرف بد شنیدن

zımba ۱ـ سوراخ کن، منگنه ۲ـ سوراخی که با منگنه یا سوراخ کن باز میشود ۳ـ منگنه کاغذدوز که با سیم یا مفتول کاغذها یا چرمها را بهم‌وصل میکند

zımbalamak منگنه کردن، سوراخ کردن، بهم دوختن کاغذ ها با منگنه سیمی

zımbalanmak منگنه شدن، سوراخ شدن، بهم دوخته شدن، وصل کرده شدن کاغذها با منگنه سیمی

zımbalı منگنه شده، سوراخ شده، با سیم مفتولی بهم دوخته یا وصل شده

zımbırdatmak زنگ دونگ کردن با یك آلت موسیقی، ناشیانه آلت موسیقی بصدا درآوردن

zımnen ضمناً، درضمن

zımnında درضمن، دراثناء

zımnı ضمنی

zımpara سنگ سمباده

کاغذ سمباده zımpara kağıdı
زندیق ، بیدین ، ملحد ، مرتد ، zındık
گناهکاری که در باطن بی دین
باشد ولی تظاهر بایمان کند
ناگهان وبا تکان (افتادن یا zıngadak
نشستن)
لرزیدن، zıngıldamak=zangırdamak
دریك دریك. لرزیدن بطوریکه
دندانها بهم بخورد
لرزیدن ، دندانها بهم zıngırdamak
خوردن ، تکان خوردن، ناگهان
یافی‌الفور توقف کردن، آناً ایستاده
سرزده آمده ، کسی بی‌خبر و در zıpçıktı
وقت نامناسب پیدا میشود (عو)
سرخر
سبك سر ، آدم سبك که حرکات zıpır
نامناسب وبی‌معنی وخشن میکند
سبك سری ، سبك مغزی zıpırlık
شلوار که پاچه های تنگ دارد zıpka
بیشتر اهالی ساحل دریای سیاه
می‌پوشند
نیزه قلاب‌دار که با ضربه به پشت zıpkın
ماهی‌های بزرگ زده آنرا صید
میکنند
بالا پریدن ، جهیدن ، روی‌پا zıplamak
خود را بالا انداختن ، جست و
خیز کردن ، جستن
بالاانداختن ، بالا پراندن، zıplatmak
هوا انداختن (بچه وغیره)
۱ـ تیله ، گوی کوچك شیشه‌ای یا zıpzıp
سنگی ۲ـ یویو
لی‌لی کردن، جستن وپریدن zıp zıp
دیوانه صرف ، دیوانه حسابی ، zırdeli
کاملا دیوانه
زره zırh
۱ـ زره پوش ، زره‌دار zırhlı
۲ـ کشتی جنگی زره‌دار
(عو) زر زر کردن ، حرف zırıldamak
بیخود زدن
۱ـ زر زر ۲ـ دعوا ، جنجال، zırıltı
قال ومقال
زر زر کردن zırlamak=zırıldamak
زرنیخ ، آرسنیك ، جسم معدنی ، zırnık
مرکب‌ازگوگرد وارسنیك‌برنگ
سرخ یا زرد یا سفید
(عو)آدم مزخرف ، zırtapoz=zırzop
آدم بی‌معنی ،آشغال کله
مزخرف ، بی‌معنی (امط) ،کشك zırva
حرف مزخرف گفتن ،کشك zırvalamak
گفتن ، چرند گفتن ، چرند بافی
صدای زر زر zır zır
آدم مزخرف ، بی‌معنی zırzop
ضد ، مخالف ، مقابل ، برعکس zıt
بسمت مخالف رفتن، برعکس zıt gitmek
کردن
برضدکسی حرکت کردن ، zıtlaşmak
برخلاف رفتار کردن ، حرکت
مخالف کردن
۱ـ لوله کوچك دوطرفه ، لوله zıvana
کوچکی که دوطرفش باز باشد
۲ـ زبانه ، فاق وزبانه
زبانه‌دار ، لوله‌دار (سیگار zıvanalı
مشتوك‌دار یا فیلتردار)
بدون لوله (سیگار بی‌مشتوك zıvanasız
یا بی فیلتر)
فقدان ، زیان ، ضیاع ، ضرر zıya
لیز ، لزج zıypak
۱ـ کسی که لباس بسیارتنگ وکوتاه zibidi
پوشیده باشد ۲ـ آدم دیوانه ،
مزخرف
لوسی ، بی‌معنی‌گری ، سبکی zibidilik
زفاف ، به‌حجله رفتن عروس وداماد zifaf
چرك یا سیاهی که ازدود و نیکوتین zifir
سیگار حاصل میشود
تاریکی شدید ، سیاهی شب یاتاریکی zifirî
گلی که از زمین به‌اطراف پخش شود zifos

قیر ، قطران ، زفت **zift**
قیرمالیدن ، قیرمالی کردن **ziftlemek**
۱ـ قیر مالی شدن ۲ـ **ziftlenmek**
(اصط) (عو) کـوفت خوردن ،
زهرمار خوردن ۳ ـ (مج) از
راه نـامشروع عـایدات بدست
آوردن
حجره یا سلولی که از اجتماع **zigot**
دوگاما حاصل میشود ، تخمك
ماده باردار، زیگوت
(ادب) برای رعایت وزن شعر **zihaf**
کلمه‌ای را بطور تصغیر با هجای
کمترخواندن ، زحاف
ذیحیات ، ذیروح ، جاندار **zihayat**
ذهن ، حافظه ، ادراك، درك ، فهم ، **zihin**
شعور
فکر ، نظر، روحیه **zihniyet**
ذیقیمت، گران قیمت، گرانبها، **zikıymet**
عزیز
۱ـ ذکر، یادکردن ، نام بردن **zikir**
۲ـ دعاوثنا، ورد وذکردرویشان
۱ـ ذکر کردن، نام بردن ، **zikretmek**
یادکردن ۲ـ ورد وذکر ودعا
خواندن
منکسر ، خط منکسر ، خط چپ **zikzak**
و راست ، زیکزاك
زنگ ، زنگوله **zil**
ذی‌الحجه، نام دوازدهمین ماه **zilhicce**
تقویم قمری
ذی‌القعده ، نام یازدهمین ماه **zilkade**
تقویم قمری
ذلت، بدبختی ، خواری **zillet**
۱ـ زنگ‌دار، زنگوله‌دار ۲ـ (مج) **zilli**
زن بی‌تربیت شریر
انبرك زنگوله‌دار که نوعی **zillimaşa**
آلت موسیقی است
ذالید ،کسی که اختیار مال در **zilyet**
ید او باشد

مست لایعقل، کسیکه **zilzurna (sarhoş)**
بیش از حد مشروب خورده خود
را نشناسد
زمامدار ، اختیاردار ، رئیس **zimamdar**
صاحب اختیار
قرض ، بدهی ، ذمة) **zimmet**
زناء ، جفت شدن نامشروع و حرام **zina**
زن با مرد
زنجرف ، سولفور طبیعی جیوه **zincifre**
که برنگ قرمز است ، شنگرف
و زنجفر وزنجرف نیز گویند در
نقاشی بکار میرود و درطب نیز
برای بیماریهای پوست بکار
میرود
زنجیر ، سلسله **zincir**
زنجیروار، متسلسل **zincirleme**
۱ـزنجیر کردن ، با زنجیر **zincirlemek**
بستن ۲ـ زنجیروار کردن ،
متسلسل و پشت سرهم آوردن
۱ـ زنجیردار ، زنجیری **zincirli**
۲ـ زنجیربند، به‌زنجیربسته شده
زندان ، محبس، حبسخانه، دستاق **zindan**
زندانبان **zindancı**
با روح، شاداب ، تروتازه ، زنده ، **zinde**
سرحال
مبادا ، زنهار **zinhar**
زیرا، چونکه **zira**
کشاورزی ، فلاحت ، زراعت **ziraat**
۱ـکشاورز ، زارع ، فلاح **ziraatçı**
۲ـ مأمور کشاورزی
زراعتی ، فلاحتی ، مربوط به **ziraî**
کشاورزی
جسم معدنی بشکل گرد **zirkonyum**
سیاه رنگ که علامت شیمیائی آن
(Zr) و دارای عدد اتمی ۴۰ ،
وزن اتمی آن ۹۱/۲۲ و وزن
مخصوص ۶/۲۵ میباشد
قله ، سر ، تك ، نوك (ذروه) **zirve**

zirve toplantısı اجتماع یا جلسه سران دول
ziya روشنائی ، نور، ضیاء
ziyade زیاد ، افزون ، فراوان
ziyade olsun زیاد باشد، خدا زیادکند، پر برکت باشد (که مهمان به میزبان یـا شخص عابـر به غذا خورندگان میگوید) ،کم نشود !
ziyadesiyle فوق‌العاده ، بسیار، زیاده ازحد ، بیش ازحد
ziyafet جشن و مهمانی ، ضیافت بزرگ
ziyafet çekmek مهمانی دادن، ضیافت دادن
ziyan زیان ، ضرر، حیف، آسیب
ziyankâr ضرررسان، خرابکار، زیانکار
ziyansız بی‌ضرر ، بدون ضرر و زیان ، بی‌عیب ، بدنیست
ziyaret ملاقات ، دیدن ، دیدار ، زیارت
ziyaretçi مهمان ، ملاقات‌کننده ، دیدار کننده ، زائر
ziyaretgâh زیارتگاه
zinet زینت ، زیور ،آرایش
zodyak منطقةالبروج
zoka سرب قارماق ، سربی‌که به قارماق ماهیگیری وصل میکنند
zonklamak زرق زرق‌کردن ، نبض زدن و درد زخم والتهاب
zooloji حیوان‌شناسی
zootekni فن حیوان داری ، فن پرورش حیوانات
zor ۱ـ سخت ، دشوار ، مشکل ۲ـ مجبوریت، فشار ، بار ۳ـ (ندا) نمیتوانی
zoraki زورکی ! ، بدون میل ، روی بی‌میلی وبزور
zorba گردن‌کلفت ، زورگو
zorbalık استبداد، گردن‌کلفتی، زورگوئی
zorla بزور ، بازور ، بافشار

zorlama ۱ـ فشار ۲ـ زورآوری ، ضرب دیدن ۳ ـ زورکی ، مجبوریت
zorlamak فشارآوردن ، مجبورکردن، وادارکردن ، زور دادن
zorlanmak زور داده شدن ، فشار داده شدن ، مجبور شدن ، وادار شدن
zorlaşmak سخت شدن ، دشوار ومشکل شدن
zorlu پرزور ، پرقوت ، شدید
zorluk سختی، شدت ، زحمت ، اشکال
zorunlu ضروری ، مجبوری، لازم ، واجب
zorunluk ضرورت، اجبار،لزوم، اضطرار
zuhur ظهور، بروز
zuhurat وقایع غیر منتظره ، حوادث پیش‌بینی نشده، پیشآمد ناگهانی
zuhurî تقلید درآورنده در نمایش یا تآترهای قدیمی ترکی
zulmet تاریکی، ظلمت
zulmetmek ظلم‌کردن ، اذیت کردن ، ستم‌کردن
zulüm ظلم ، ستم ، بی‌عدالتی
zurna سورنا ، زرنا
zurnacı سورناچی ، سرنا زن
zübde خلاصه ، جوهر ، برگزیده ، زبده
züçaciye لوازم بلور فروشی ، از قبیل استکان نعلبکی بشقاب و غیره
zücaciyeci بلور فروش
züğürt بی‌پول ، آسمان جل ، لات ، جیب خالی
züğürtlemek بی‌پول شدن ، لات‌آسمان جل شدن
züğürtlük بی‌پولی، لات جیب خالی بودن
Zühal ستاره زحل ،کیوان ، (ساتورن)
Zühre ستاره زهره ، ناهید ، ونوس
zührevî امراض مقاربتی ،امراض زهروی
züht زهد ، تقوی ، پرهیزکاری
zühul زهول ، فراموشی ، غفلت

zükâm=nezle زکام، نزله
zül ذل، ذلت، بدبختی، خواری
zülüf زلف ، گیسو ، موی طرفین سر و بناگوش
zûmre زمره، دسته، گروه، جماعت
zümrüdüanka سیمرغ، عنقا
zümrüt زمرد
züppe جلف، سبک‌سر، لوس،
züppelik جلفی، سبکی
zürafa ۱ــ ظرافه ۲ـ (مج) زنی که مناسبت جنسی بازن دیگر داشته باشد
zürra کشاورزان، زارعین، دهاقین، روستائیان، زارع
zürriyet ذریت، نسل
züyuf ۱ــ قلب یاکم قیمت

Sayılar اعداد

Türkçe - ترکی		Farsça - فارسی	
0	sıfır	۰	صفر
1	bir	۱	یك
2	iki	۲	دو
3	üç	۳	سه
4	dört	۴	چهار
5	beş	۵	پنج
6	altı	۶	شش
7	yedi	۷	هفت
8	sekiz	۸	هشت
9	dokuz	۹	نه
10	on	۱۰	ده
11	on bir	۱۱	یازده
12	on iki	۱۲	دوازده
13	on üç	۱۳	سیزده
14	on dort	۱۴	چهارده
15	on beş	۱۵	پانزده
16	on altı	۱۶	شانزده
17	on yedi	۱۷	هفده
18	on sekiz	۱۸	هجده
19	on dokuz	۱۹	نوزده
20	yirmi	۲۰	بیست

Türkçe - ترکی		Farsça - فارسی
21	yirmi bir	۲۱ بیست‌ویك
22	yirmi iki	۲۲ بیست‌ودو
23	yirmi üç	۲۳ بیست‌وسه
24	yirmi dört	۲۴ بیست‌وچهار
25	yirmi beş	۲۵ بیست‌وپنج
26	yirmi altı	۲۶ بیست‌وشش
27	yirmi yedi	۲۷ بیست‌وهفت
28	yirmi sekiz	۲۸ بیست‌وهشت
29	yirmi doku:	۲۹ بیست‌ونه
30	otuz	۳۰ سی
40	kırk	۴۰ چهل
50	elli	۵۰ پنجاه
60	altmış	۶۰ شصت
70	yetmiş	۷۰ هفتاد
80	seksen	۸۰ هشتاد
90	doksan	۹۰ نود
100	yüz	۱۰۰ صد
200	iki yüz	۲۰۰ دویست
300	üç yüz	۳۰۰ سیصد
400	dört yüz	۴۰۰ چهارصد
500	beş yüz	۵۰۰ پانصد
600	altı yüz	۶۰۰ ششصد
700	yedi yüz	۷۰۰ هفتصد
800	sekiz yüz	۸۰۰ هشتصد
900	dokuz yüz	۹۰۰ نهصد
1000	bin	۱۰۰۰ هزار
2000	iki bin	۲۰۰۰ دوهزار
milyon		میلیون
milyar		میلیارد

sıra sayıları	اعداد ترتیبی
1. birinci	اول، اولین، نخست، نخستین، یکم
2. ikinci	دوم

ضمائم	فرهنگ ترکی به فارسی
3, üçüncü	سوم
4. dördüncü	چهارم
5. beşinci	پنجم
6. altıncı	ششم
7. yedinci	هفتم
8. sekizıncı	هشتم
9. dokuzuncu	نهم
10. onuncu	دهم

Haftanın günleri اسامی روزهای هفته

pazar	یکشنبه
pazartesi	دوشنبه
salı	سه‌شنبه
çarşamba	چهارشنبه
perşembe	پنجشنبه
cuma	جمعه
cumartesi	شنبه

Aylar اسامی ماهها

1. Ocak	اوجاق (مطابق ۱۰ دی تا ۱۰ بهمن)
2. Şubat	شباط (مطابق۱۱ بهمن تا۸اسفند)
3. Mart	مارت (مطابق ۹ اسفند تا ۱۱ فروردین)
4. Nisan	نیسان (مطابق ۱۲ فروردیں تا ۱۰ اردیبهشت
5. Mayıs	مائیس (مطابق ۱۱ اردیبهشت تا ۱۰ خرداد)
6, Haziran	حزیران (مطابق ۱ خرداد تا ۹ تیر)
7. temmuz	تموز (مطابق ۱۰ تیر ۹ تامرداد)
8. Ağustos	آغوستوس (مطابق ۱۰ مرداد تا۹ شهریور)
9. Eylül	ایلول (مطابق ۱۰ شهریور تا ۸ مهر)
10. Ekim	اکیم (مطابق ۹ مهر تا ۹ آبان)
11. Kasim	کاسیم (مطابق ۱۰ آبان تا ۹ آذر)
12. Aralık	آرالیك (مطابق ۱۰ آذر تا ۱۰ دیماه)

ASKERI RÜTBELER

درجات نظامی

Kara Ve hava زمینی‌وهوائی	DENIZ دریائی	KARA KVUVET LERI نیروی زمینی	HAVA KUVVET LERI نیروی‌هوائی	DENIZ KUVVET LERI نیروی‌دریائی
Er		سرباز	سرباز	ملوان
onbaşı		سرجوخه	سرجوخه	مهناوی سوم
Çavuş		گردهبان ۳	گروهبان ۳	مهناوی دوم
Ustçavuş		گروهبان ۲	گروهبان ۲	مهناوی یکم
Başçavuş		گروهبان ۱	گروهبان ۱	استواردوم
Kıdemli başçavuş		استواریکم	استواریکم	استواریکم
Asteğmen		ستوان سوم	ستوان‌سوم	ناوبان سوم
Teğmen		ستوان دوم	ستوان‌دوم	ناوبان دوم
Üsteğmen		ستوان یکم	ستوان یکم	ناوبان یکم
Yüzbaşi		سروان	سروان	ناوسروان
Binbaşı		سرگرد	سرگرد	ناخدا ۳
Yarbay		سرهنگ ۲	سرهنگ ۲	ناخدا ۲
Albay		سرهنگ	سرهنگ	ناخدا
Tuğgeneral	Tuğamiral	سرتیپ	سرتیپ	دریادار
Tümgeneral	Tümamiral	سرلشگر	سرلشگر	دریابان
Korgeneral	Koramiral	سپهبد	سپهبد	دریاسالار
Orgeneral	Oramiral	ارتشبد	ارتشبد	دریابد
Mareşal	Büyük Amiral	درجه بالاتراز ارتشبدی (در ارتش ماوجود ندارد) ترکها میگویند مارشال	درجه بالاتراز ارتشبدی (در ارتش ماوجود ندارد) ترکها میگویندمارشال	(درارتش‌ما وجود ندارد) ترکها میگویند آدمیرال بزرگ